ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗ੧ਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ।

ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰਟੀਕਾ

ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾ

ਯੋ ਪਾਦਨੀਰਜ੧ਰੋਦਰਰਾਧਿਤੇਨ [...ਰਾਦਿਕੇਨ (ਕ॰)],
ਲੋਕਤ੍ਤਯੇਨ'੧ਿਕਲੇਨ ਨਿਰਾਕੁਲੇਨ।
੧ਿਞ੍ਞਾਪਯੀ ਨਿਰੁਪਮੇਯਜਤਮਤ੍ਤਨੋ ਤੰ,
੧ਨ੍ਦੇ ਮੁਨਿਨ੍ਦਮਭਿ੧ਨ੍ਦਿਯ ੧ਨ੍ਦਨੀਯੰ॥

ਪਤ੍ਤੋ ਸਪਤ੍ਤ੧ਿਜਯੋ ਜਯਬੋਧਿਮੂਲੇ,
ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਰਾਜਪਦ੧ਿ ਯਦਨੁਗ੍ਗਹੇਨ।
ਸਤ੍ਤਾਪਸਤ੍ਤ [ਸਤ੍ਤੁਪ੍ਪਸਤ੍ਥ (ਕ॰)] ੧ਿਪੁਲਾਮਲਸਗ੍ਗੁਣਸ੍ਸ,
ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸਾਰਰਤਨਸ੍ਸ ਨਮਤ੍ਥੁ ਤਸ੍ਸ॥

ਯੋ ਭਾਜਨਤ੍ਤਮਭਿਸਮ੍ਭੁਣਿ ਸਗ੍ਗੁਣਸ੍ਸ,
ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਧਮ੍ਮਰਤਨਸ੍ਸ ਮਹਾਰਹਸ੍ਸ।
ਸਮ੍ਭਾ੧ਿਤੰ ਸਸਿਰਸਾਹਿਤਸਨ੍ਤਤੇਹਿ,
ਸਮ੍ਭਾ੧ਯਾਮਿ ਸਿਰਸਾ ਗਣਮੁਤ੍ਤਮੰ ਤੰ॥

ਯੇ'ਨਨ੍ਤਨ੍ਤਰਤਨਾਕਰਮਨ੍ਥਨੇਨ,
ਮਨ੍ਥਾ'ਚਲੋਲ੍ਲਸਿਤਞਾਣ੧ਰੇਨ ਲਦ੍ਧਾ।
ਸਾਰਾ ਮਤਾਤਿ ਸੁਖਿਤਾ ਸੁਖਯਨ੍ਤਿ ਚਞ੍ਞੇ,
ਤੇ ਮੇ ਜਯਨ੍ਤਿ ਗੁਰ੧ੋ ਗੁਰ੧ੋ ਗੁਣੇਹਿ॥

੧. ਦੋਸਾ੧ਬੋਧ ਪਠਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦ

ਰਤਨਤ੍ਤਯਪ੍ਪਣਾਮ੧ਣ੍ਣਨਾ

੧. ਮੁਨਿਨ੍ਦ੧ਦਨਮ੍ਭੋਜ-ਗਬ੍ਭਸਮ੍ਭ੧ਸੁਨ੍ਦਰੀ।
ਸਰਣੰ ਪਾਣਿਨੰ ੧ਾਣੀ, ਮਯ੍ਹੰ ਪੀਣਯਤੰ ਮਨੰ॥

੧. ਅਥਾਯੰ ਗਨ੍ਥਕਾਰੋ ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭੇ ਪੁਬ੍ਬਪਯੋਗਾਨੁਬਨ੍ਧਸਭਾ੧ਸਿਦ੍ਧਿਕ੧ਿਗੁਣੋਪੇਤਾਨੰ ਯਤਿਪੋਤਾਨੰ ਤਦੁਪਾਯਨ੍ਤੁਰ੧ਿਰਤਾਕਮਨ੍ਤੁਰਾਪੇਤਪਰਕ੍ਕਮਸਮ੍ਭ੧ੇਨਾਧਿਗਤਬਜਸਨਸਤਮੁਪਲਬ੍ਭ ਦਯਾਸਞ੍ਜਾਤਰਸਰਸਹਦਯਤਾਯ ਤਦੁਪਾਯਭੂਤੰ ਬਨ੍ਧਲਕ੍ਖਣੰ ੧ਿਰਚਯਿਤੁਕਾਮੋਭਿਮਤਸਿਦ੍ਧਿਨਿਮਿਤ੍ਤਮਤ੍ਤਨੋਧਿਗਤਸਦ੍ਧਮ੍ਮਦੇ੧ਤਾਨੁਸ੍ਸਰਣੰ ਤਾ੧ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ "**ਮੁਨਿਨ੍ਦੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਨਨੁ ''ਬਨ੍ਧਲਕ੍ਖਣੰ ੧ਿਰਚਯਿਤੁਕਾਮੋ''ਤਿ ੧ੁਤ੍ਤੰ, ਕਿਮੇਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਣਕਰਣੇਨ ਅਦਿਟ੍ਠਲਕ੍ਖਣਾਪਿ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਬਨ੍ਧਨ੍ਤਾਤਿ? ਸਚ੍ਚੰ, ਤਥਾਪਿ ਤੇ ਘੁਣਕ੍ਖਰਪ੍ਪਕਾਸਾ ਤਬ੍ਬਿਦੂਨੰ ਪਯੋਗਾਨੁਸਾਰਿਨੋ ੧ਾ ਸਿਯੁੰ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤਸਤ੍ਥਪਰਿਚਯਾ ੧ਾ ਸਿਯੁਨ੍ਤਿ ੧ਿਞ੍ਞੇਯਜੰ। ੧ਾਣੀ ਮਯ੍ਹੰ

ਮਨੰ ਪੀਣਯਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਵਾ**ਣੀ**ਤਿ ਵਾ ਸਰਸ੍ਸਤਜਪਰਨਾਮਧੇਯਜਾ ਕਾਚਿ ਦੇਵਤਾ, ਸਾ ਸਬ੍ਬਾਵਦਾਤਾ ਯਥਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਸਾਧਨਪੁਣ੍ਡਰੀਕਗਬ੍ਭੇ ਨਿਸੀਦਤੀਤਿ ਲੋਕਵਾਦੋ। ਵਾ**ਣੀ**ਤਿ ਪਨ ਪਚ੍ਚੂਹਵਿਰਹੇਨਾਭਿਮਤਸਿਦ੍ਧਿਨਿਬਨ੍ਧਨੇਕਤਾਣੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਭਾਸਿਤੋ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ, ਤਤੋਯੇਵਾਯੰ ਦੇਵਤਾ ਰੁਪ੍ਪਤੇ। ਤਤ੍ਥ ਸਰਸ੍ਸਤਿਯਾ ਯਥਾ'ਸਤ੍ਤਾ ਜਾਤਾਯ ਮਨੋਸਮ੍ਪੀਣਨਨ੍ਤਿ ਲੋਕੋ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਦੇਵਤਾਯ ਤੁ ਮਨੋਪੀਣਨੰ, ਤਸ੍ਸਾ ਸਬ੍ਬਵਜ੍ਜਰਹਿਤਾਯਚ੍ਚੁਨ੍ਨਿਮ੍ਮਲਾਯ ਨਿਰਨ੍ਤਰਤ੍ਥਨੇਕਤਾਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਮਨਸੋ ਸਮ੍ਪੀਣਨੰ। ਤੇਨ ਚ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ, ਤਾਯ ਪਨ ਸੁਖੰ, ਤੇਨਾਪਿ ਸਮਾਧਿ, ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਭਵੇਨ ਯਥਾਭੂਤਾਵਬੋਧਸਮ੍ਭਵਤੋ ਵਿਚਿਤ੍ਤਨੇਕਸਦ੍ਦਤ੍ਥਵਿਸੇਸਾ ਪਟਿਭਨ੍ਤੁਜਨਾਯਾਸੇਨ, ਤਤੋ ਚ ਯਥਿਚ੍ਛਿਤਸਿਦ੍ਧਿਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤੀਤਿ ਵਙ੍ਕਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਤਪ੍ਪਸਾਦਮਾਸੀਸਤਿ।

ਕਿਂਵਿਸਿਟ੍ਠੋਚ੍ਚਾਹ "**ਮੁਨਿਨ੍ਦੋ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਉਭੋ ਲੋਕੇ ਮੁਨਾਤਿ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਮੁਨਿ, ਇਨ੍ਦਤਿ ਪਰਮਿਸ੍ਸਰਿਯੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਤਿ ਇਨ੍ਦੋ, ਮੁਨਿ ਚ ਸੋ ਇਨ੍ਦੋ ਚ, ਮੁਨੀਨੰ ਇਨ੍ਦੋਤਿ ਵਾ **ਮੁਨਿਨ੍ਦੋ,** ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ। ਤਤੋਯੰ ਤਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਕਸਵ੍ਹਾ। ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁਪਿ ਪਰਿਯਾਯਸਦ੍ਦੇਸ੍ਵਵ੍ਹੇਸੁ ਕਵਿਕਾਮਿਤਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸੇਕਨ੍ਤਵਾਚਕਤ੍ਤੇਨੇ' ਚਿਤਜਸਮ੍ਪੋਸਕੋਯੰ **ਮੁਨਿਨ੍ਦ**ਸਦ੍ਦੋ, ਤਥਾ ਹਿ ਯੋ ਉਭਯਲੋਕਜਾਨਨੇਨ ਮੁਨੀਨੰ ਪਰਮਿਸ੍ਸਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾਨਮ੍ਪਿ ਪਰਮਿਸ੍ਸਰਿਯੰ ਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਸੋ ਪਰੰ ਪੀਣੇਤਿ ਹੇਤੁਭਾਵੇਨ'ਤ੍ਰੇ'ਤਜੁ'ਚਿਤਮੇਵ, ਤਥਾ ਪਦਨ੍ਤਰਾਨਮ੍ਪਿ ਓਚਿਤਜੰ ਪੋਸੇਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਵਦਨਾਰਵਿਨ੍ਦੋਦਰੇ ਸਮ੍ਭਵਾ ਸੁਨ੍ਦਰੀ, ਤਤੋਯੇਵ ਪਟਿਸਰਣੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਚ ਮਨੋ ਪੀਣੇਤੀਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਵਦਨੰ, ਤਮਿਵ **ਮੁਨਿਨ੍ਦਵਦਨੰ,** ਅਮ੍ਭੋਜੰ। ਤਮੇਵ ਵਾ ਲਕ੍ਖਿਸੰਯੋਗਿਤਾਦਿਸਧਮ੍ਮੇਨ'ਮ੍ਭੋਜੰ, ਪਦੁਮੰ। ਤਸ੍ਸ ਗਬ੍ਭੋ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮ੍ਭਵੇਨ** ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ, ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ **ਸੁਨ੍ਦਰੀ** ਨਿਰਵਜ੍ਜਾ ਦੇਵਤਾ। ਵਾਚਾ ਪਨ ਦੋਸਲੇਸੇਨਾਪ'ਸਮ੍ਫੁਟ੍ਠਾਵ ਨਿਰਵਜ੍ਜਾ, ਤਥਾ ਚ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਗੁਣਾਲਙ੍ਕਾਰਸੰਯੁਤ੍ਤਾ'' [ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰ ੧੪ ਗਾਥਾ] ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਤੋਵਾਯੰ **ਸਰਣੰ ਪਾਣਿਨੰ** ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਪਟਿਭਾਨਾਦਿਗੁਣਵਿਸੇਸਾਵਹਤ੍ਤਮਤ੍ਤੇਨ ਪਟਿਸਰਣਭੂਤਾ ਦੇਵਤਾ। ਵਾਚਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬੁਪਦ੍ਦਵਨਿਵਾਰਣੇਨ ਸਬ੍ਬਹਿਤਸੁਖਸਮ੍ਪਦਾਸਮ੍ਪਾਦਨੇਨਚ੍ਚਨ੍ਤਪਟਿਸਰਣਭੂਤਾ। ਸਭਾਵਨਪੁਂਸਕਤ੍ਤਾ ਚੇਤ੍ਥ ਨ ਲਿਙ੍ਗਪਰਿਵਤ੍ਤਨੰ। ਮਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਏਕਵਚਨੇਨਤ੍ਤਨੋ ਨਿਰਭਿਮਾਨਤ'ਮਾਨੇਤਿ ਸਜ੍ਜਨਮਾਚਾਰੰ। ਅਭਿਨ੍ਨਪਦਸਿਲੇਸੋ ਚਾਯੰ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਵਾਵੀਕਤਸਦ੍ਦਪ੍ਪਯੋਗਤੋ। ਸਿਲੇਸੋ ਚਾਯੰ ਵਙ੍ਕਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਿਰਿੰ ਪੋਸੇਤਿ। ਤਥਾ ਚ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਵਙ੍ਕਵੁਤ੍ਤੀਸੁ ਪੋਸੇਤਿ, ਸਿਲੇਸੋ ਤੁ ਸਿਰਿੰ ਪਰ''ਨ੍ਤਿ [ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰ ੧੭੨ ਗਾਥਾ]। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ। ਵਿਤ੍ਥਾਰਨਯੇਨ ਪਨ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਨਤ੍ਥੋ ਸੰਵਣ੍ਣੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ। ਤਥਾ ਸਤਿ ਗਨ੍ਥਗਾਰਵੋਪਿ ਸਿਯਾਤਿ ਪਕਾਰੋਯਮੇਵਬ੍ਭੁਪਗਤੋ।

੧. ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਬੁਦ੍ਧਿਗੋਚਰਪਰਮਵਿਚਿਤ੍ਤਗਨ੍ਥਕਾਰਕੋਯਮਾਚਰਿਯ- ਸਙ੍ਘਰਕ੍ਖਿਤਮਹਾਸਾਮਿਪਾਦੋ ਸਪਿਟਕਤ੍ਤਯਸਬ੍ਬਸਤ੍ਥਪਾਰਾਵਤਰਣੇਨ ਸਞ੍ਜਾਤਾਨਪ੍ਪਕਪੀਤਿਸੁਖਮਨੁਭਵੰ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪਟਿਵੇਧਸਾਸਨਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਮੂਲਕਤ੍ਤਾ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਤਸ੍ਸਾ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਥਾਵਬੋਧੇਨ ''ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਸਾਧੁਜਨੰ ਪਰਿਤੋਸੇਯ੍ਯ''ਮਿਤਿ ਤਦਧਿਗਮੋਪਾਯਭੂਤਮਿਦੰ ਪਕਰਣਮਾਰਭਨ੍ਤੋ ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭੇ ਇਟ੍ਠਦੇਵਤਾਯ ਪਣਾਮਕਰਣੰ ਸਤਾਚਾਰਾਨੁਰਕ੍ਖਣਤ੍ਥੰ [ਸਦਾਚਾਰਾਨੁਰਕ੍ਖਣਤ੍ਥੰ (ਕ॰)], ਵਿਸੇਸਤੋ ਅਭਿਮਤਗਨ੍ਥਸ੍ਸਾਨਨ੍ਤਰਾਯੇਨ ਪਰਿਸਮਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਕਾਰਣਮਿਤਿ ਇਟ੍ਠਦੇਵਤਾਨੁਸ੍ਸਰਣੰ, ਗਨ੍ਥਨ੍ਤਰਾਰਮ੍ਭਪਟਿਕ੍ਖੇਪਕਜਨਪਟਿਬਾਹਨਪੁਬ੍ਬਕਾਨਿ ਅਭਿਧਾਨਾਭਿਧੇਯਕਰਣਪ੍ਪਕਾਰਪਯੋਜਨਾਨਿ ਚ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਮੁਨਿਨ੍ਦਵਦਨਮ੍ਭੋਜ…ਪੇ॰… ਪਰਿਸ੍ਸਮੋ**"ਤਿ ਗਾਥਤ੍ਤਯਮਾਹ। ਏਤ੍ਥ ਪਠਮਗਾਥਾਯ ਇਟ੍ਠਦੇਵਤਾਸਙ੍ਖਾਤਰਤਨਤ੍ਤਯਪ੍ਪਣਾਮੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਦੁਤਿਯਗਾਥਾਯ ਆਰਮ੍ਭਪਟਿਕ੍ਖੇਪਕਜਨਾ ਨਿਸੇਧਿਤਾ, ਤਤਿਯਗਾਥਾਯ ਅਭਿਧਾਨਾਦਿਕੰ ਦਸ੍ਸਿਤੰ। ਤਥਾ ਹਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਨਿਸ੍ਸਿਤਪਰਿਯਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਭਾਰਤਿਯਾ ਮਨੋਸਮ੍ਪੀਣਨਾਸੀਸਨਾਪਦੇਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਸ੍ਸੇਸਧਮ੍ਮਰਤਨੇ ਪਸਾਦੋ ਪਕਾਸਿਤੋ। ਸੋ ਪਨ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਸਾਦੋ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ ਬੁਦ੍ਧਸਙ੍ਘੇਸੁਪਿ ਸਿਦ੍ਧੋਤਿ ਰਤਨਤ੍ਤਯਵਿਸਯੰ ਪਣਾਮੰ ਵਙ੍ਕਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਣਾਮਕ੍ਰਿਯਾਭਿਨਿਪ੍ਫਾਦਿਕਾ ਕੁਸਲਚੇਤਨਾ। ਏਤ੍ਥ ਫਲੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ।

ਪੁਨ ਸਨ੍ਤੇਸੁ ਰਾਮਸਮ੍ਮਾਦਜਲਙ੍ਕਾਰੇਸੁ ਪਿਟ੍ਠਪਿਸਨੰ ਵਿਯ ਹੋਤੀਦੰ ਅਲਙ੍ਕਾਰਕਰਣਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਾ ਵਿਰੁਦ੍ਧਵਾਦਿਨੋ ਰਾਮਸਮ੍ਮਾਦੀਨਮਤ੍ਥਿਭਾਵੰ ਉਬ੍ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ [ਅਭਜੁਪਗਮੇਤ੍ਵਾ (ਕ॰)] ਤੇ ਸੁਦ੍ਧਮਾਗਧਿਕਾ ਨ ਵਲ਼ਞ੍ਜੇਨ੍ਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਟਿਸਿਦ੍ਧਾ। ਨਿਰਾਕਰਣਫਲਞ੍ਚ ਗਨ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦੋਸਭਾਵੋਵ। ਅਪਿਚ ਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਦੀਪਕੇਨ **ਅਲਙ੍ਕਾਰ**ਸਦ੍ਦੇਨ

ਗਨ੍ਥਸਰੀਰਸਙ੍ਖਾਤਸਵ੍ਵਿਨੇ ਸਵ੍ਵਾਸਙ੍ਖਾਤਅਭਿਧਾਨਞ੍ਚ **ਅਲਙ੍ਕਾਰ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰਾਦ੍ਯਭਿਧੇਯਞ੍ਚ ਸੁਦ੍ਧਮਾਗਧਿਕਤ੍ਤੰ ਵਤ੍ਵਾ **ਅਲਙ੍ਕਾਰ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨਭੂਤਅਨੁਰੂਪਸਦ੍ਦੂਪਾਦਾਨੇਨ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਸ੍ਸ ਉਪਯੋਗਤ੍ਤੰ ਮਾਗਧਿਕਵੋਹਾਰੇਨ ਭਵਤੀਤਿ ਗਮ੍ਯਮਾਨਤ੍ਤਾ ਕਰਣਪ੍ਪਕਾਰਞ੍ਚ ਅਲਙ੍ਕਾਰਗਨ੍ਥਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਾਦਿਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਇਮਿਨਾ **ਅਲਙ੍ਕਾਰ**ਸਦ੍ਦੇਨੇਵ ਅਲਙ੍ਕਾਰਸਙ੍ਖਰਣਸਙ੍ਖਾਤਪ੍ਪਯੋਜਨਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਸਤ੍ਥਪ੍ਪਯੋਜਨਾਨੰ ਸਾਧ੍ਯਸਾਧਨਲਕ੍ਖਣੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਪਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਸਤ੍ਥਪ੍ਪਯੋਜਨਾਨੰ ਦਸ੍ਸਨੇਨੇਵ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਸਯਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਵੁਤ੍ਤੰ ਹਿ–

"ਸਤ੍ਥੰ ਪਯੋਜਨਞ੍ਚੇਵ, ਉਭੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨਿਸ੍ਸਯਾ।
ਵੁਤ੍ਤਾ ਤੰਵੁਤ੍ਤਿਯਾਯੇਵ, ਵੁਤ੍ਤੋ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋਪਿ ਸੋ"ਤਿ॥

ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ– **ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨਿਸ੍ਸਯਾ** ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਆਧਾਰਭੂਤਾ **ਸਤ੍ਥੰ, ਪਯੋਜਨਞ੍ਚ ਉਭੋ** **ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੰਵੁਤ੍ਤਿਯਾਯੇ**ਵ ਤੇਸੰ ਉਭਿਨ੍ਨੰ ਕਥਨੇਨੇਵ **ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ** ਤੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤੋ **ਸੋਪਿ** ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ **ਵੁਤ੍ਤੋ** ਭਵਤੀਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਅਭਿਧਾਨਕਥਨੰ ਵੋਹਾਰਸੁਖਤ੍ਥੰ, ਅਭਿਧੇਯ੍ਯਾਦਿਕਥਨੰ ਪਨ ਤੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤਾਨੰਯੇਵ ਗਨ੍ਥਾਨੰ ਸੁਬੁਦ੍ਧਿਪੁਬ੍ਬਕਾਦੀਨੰ ਉਪਾਦੇਯ੍ਯਤ੍ਤਞ੍ਚ ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤਾਨੰ ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕਵਚਨਾਦੀਨਮਿਵਅਨੁਪਾਦੇਯ੍ਯਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਕਾਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ –

"ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਨੁਗੁਣੋਪਾਯੰ [ਸਮ੍ਬਨ੍ਧ੍ਯਨੁਗੁਣੋਪਾਯੰ (ਕ॰)], ਪੁਰਿਸਤ੍ਥਾਭਿਧਾਯਕੰ।
ਵੀਮੰਸਾਧਿਗਤੰ [ਵੀਮੰਸਾਧਿਕਤੰ (ਸੀ॰)] ਵਾਕ੍ਯ-ਮਤੋਨਧਿਗਤੰ [...ਨਧਿਕਤੰ (ਸੀ॰)] ਪਰ"ਨ੍ਤਿ॥

ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ– **ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਨੁਗੁਣੋਪਾਯੰ** ਸਾਧਿਯਸਾਧਨਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਵਾਚ੍ਚਵਾਚਕਾਨੰ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਭੂਤਾਨੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਨੁਰੂਪਗੁਣਪਰਿਜਾਨਨੇ ਕਾਰਣਭੂਤੰ **ਪੁਰਿਸਤ੍ਥਾਭਿਧਾਯਕੰ** ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਧਮ੍ਮਅਤ੍ਥਕਾਮਮੋਕ੍ਖਸਙ੍ਖਾਤਾਨੰ ਪੁਰਿਸਤ੍ਥਾਨੰ ਵਾਚਕਭੂਤੰ **ਵਾਕ੍ਯੰ** "ਏਕਾਖ੍ਯਾਤੋ ਪਦਚ੍ਚਯੋ, ਸਿਯਾ ਵਾਕ੍ਯੰ ਸਕਾਰਕੋ"ਤਿ [ਅਭਿਧਾਨਪ੍ਪਦੀਪਿਕਾ ੧੦੬ ਗਾਥਾ] ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਮਜ੍ਝਪਤਿਤਵਾਕ੍ਯਸਮੁਦਾਯੋਪੇਤੰ ਮਹਾਵਾਕ੍ਯਸਰੂਪਸਤ੍ਥੰ **ਵੀਮੰਸਾਧਿਗਤੰ** ਞਾਣਗਤਿਲਕ੍ਖਣਉਪਪਰਿਕ੍ਖਾਯ ਅਧਿਗਤੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ, **ਅਤੋ ਪਰੰ** ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਸਤ੍ਥਤੋ ਅਞ੍ਞੰ **ਅਨਧਿਗਤੰ** ਨਾਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ। ਇਦੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਗਾਥਾਨੰ ਨਿਕ੍ਖੇਪਪ੍ਪਯੋਜਨੰ।

ਲੋਕੇ ਪਦੁਮਗਬ੍ਭੇ ਵਸਨ੍ਤਿਯਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਧਵਲਾਯ ਯਥਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਸਾਧਿਕਾਯ ਸਰਸ੍ਸਤੀਨਾਮਿਕਾਯ ਦੇਵਤਾਯ "ਵਾਣੀ"ਤਿ ਵੋਹਾਰਤੋ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਥੇਨ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਅਭਿਨ੍ਨਪਦਸਿਲੇਸਾਲਙ੍ਕਾਰਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਦਤ੍ਥੋ ਏਵੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਮੁਨਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਸੋਭਾਸੁਗਨ੍ਧਾਦਿਗੁਣਯੋਗਤੋ ਮੁਖਸਦਿਸਸ੍ਸ, ਨੇ ਚੇ ਮੁਖਸਙ੍ਖਾਤਅਮ੍ਭੋਜਸ੍ਸ **ਗਬ੍ਭੇ** ਉਦਰੇ **ਸਮ੍ਭਵੇਨ** ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ **ਸੁਨ੍ਦਰੀ** ਨਿਦ੍ਦੋਸਾ, ਸੋਭਨਾ ਵਾ **ਪਾਣਿਨੰ ਸਰਣੰ** ਅਤੋਯੇਵ ਅਹਿਤਾਪਨਯਨਹਿਤਾਵਹਤ੍ਥੇਨ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨੰ ਪਟਿਸ੍ਸਰਣਭੂਤਾ **ਵਾਣੀ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਗੁਣੋਪੇਤਾ ਸਰਸ੍ਸਤੀਦੇਵਤਾ, ਨੇ ਚੇ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਭਾਰਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸਦ੍ਧਮ੍ਮਰਤਨੰ **ਮਯ੍ਹੰ ਮਨੰ** ਗਨ੍ਥਵਿਰਚਨੇ ਬ੍ਯਾਵਟਸ੍ਸ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤੰ **ਪੀਣਯਤੰ** ਅਭਿਮਤਤ੍ਥਸਮ੍ਪਾਦਨੇਨ ਪੀਣਯਤੂਤਿ।

ਉਭਯਲੋਕਜਾਨਨਤੋ ਮੁਨਿ ਚ ਸੋ ਇਨ੍ਦੁਭਾਵਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਇਨ੍ਦੋ ਚੇਤਿ ਕਮ੍ਮਧਾਰਯੇਨ ਵਾ, ਅਗਾਰਿਯਮੁਨਿਅਨਗਾਰਿਯਮੁਨਿਸੇਖਮੁਨਿਅਸੇਖਮੁਨੀਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਪਞ੍ਚਮੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਇਨ੍ਦੋਤਿ ਛਟ੍ਠੀਤਪ੍ਪੁਰਿਸੇਨ ਵਾ **ਮੁਨਿਨ੍ਦੋ**। ਦੇਵਤਾਪਕ੍ਖੇ ਵਦਨਮਿਵ **ਵਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਮ੍ਭੋਜੇ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪਕ੍ਖੇ ਅਮ੍ਭੋਜਮਿਵ **ਅਮ੍ਭੋਜ**ਨ੍ਤਿ ਵਦਨੇ ਚ ਉਪਚਾਰੇਨ ਗਹਿਤੇ ਕਮ੍ਮਧਾਰਯੋ। ਮੁਨਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਵਦਨਮ੍ਭੋਜਮਿਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਗਬ੍ਭੋਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮ੍ਭਵੋਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਸੁਨ੍ਦਰੀਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯੰ। ਵਾਣਿਯਾ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਤੇਪਿ ਏਕਨ੍ਤਨਪੁੰਸਕਤ੍ਤਾ **ਸਰਣ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਨ ਲਿਙ੍ਗਪਰਿਵਤ੍ਤਨਭਾਵੋ। **ਪਾਣਿਨ**ਨ੍ਤਿ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤੰ, ਦੀਘਸ੍ਸ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰਤ੍ਤਾ। ਮਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਏਕਵਚਨੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ

ਸਾਧੁਗੁਣੋਦਯਕਾਰਣਂ ਨਿਰਤਿਮਾਨਤਂ ਦੀਪੇਤਿ। ਸਨ੍ਤੇਸੁਪਿ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਜਿਨਪਰਿਯਾਯੇਸੁ **ਮੁਨਿਨ੍ਦ**ਸਦ੍ਦੋ ਇਟ੍ਠਮਨੋਸਮ੍ਪੀਣਨਅਮ੍ਭੋਜਤੁਲਜਤਾਸੁਨ੍ਦਰਿਤ੍ਤੁਸਰਣਤ੍ਤੁਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤੁਰਾਨਂ ਓਚਿਤਜਂ ਪੋਸੇਤੀਤਿ ਪਯੁਤ੍ਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਮੁਖਂ ਅਮ੍ਭੋਜਤੁਲਜਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਮੁਖੋਦਰੇ ਸਮ੍ਭਵਾ ਸੁਨ੍ਦਰੀ, ਤਤੋਯੇਵ ਪਾਣਿਨਂ ਸਰਣਂ। ਤਸ੍ਮਾਯੇਵ ਮਨੋਸਮ੍ਪੀਣਨੇ ਪਟ੍ਤੁਂ ਸੁਬਜਤ੍ਤੁਮਿਤਿ ਓਚਿਤਜਂ ਹੋਤਿ। ਲੋਕੇ ਪਤ੍ਥਟਮਿਦਮੋਚਿਤਜਮਾਦਰਣੀਯਂ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਉਤ੍ਤੁਮਕਵਯੋਯੇਵ ਉਪਦੇਸਕਾਤਿ। ਵੁਤ੍ਤੁਞ੍ਹਿ –

> ‘‘ਓਚਿਤਜਂ ਨਾਮ ਵਿਞ੍ਞੇਯਜਂ, ਲੋਕੇ ਵਿਖਜਾਤਮਾਦਰਾ।
> ਤਤ੍ਥੋਪਦੇਸਪ੍ਪਭਵਾ, ਸੁਜਨਾ ਕਵਿਪੁਙ੍ਗਵਾ’’ਤਿ [ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰ ੧੦੪ ਗਾਥਾ]॥

ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਵਣ੍ਣਨਾ

> **੨. ਰਾਮਸਮ੍ਮਾਦਜਲਙ੍ਕਾਰਾ, ਸਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਤੋ ਪੁਰਾਤਨਾ।**
> **ਤਥਾਪਿ ਤੁ ਵ਼ਲਞ੍ਜੇਨ੍ਤਿ, ਸੁਦ੍ਧਮਾਗਧਿਕਾ ਨ ਤੇ॥**

੨. ਅਥੇਵਮਭਿਗਤਾਮਿਤਸਿਦ੍ਧਿਸਮ੍ਪਦਾਪਾਦਨੇਕਚਤੁਰਪਰਮਿਟ੍ਠਦੇਵਤਾ- ਭਾਵਰੂਪਿਤਸਦ੍ਧਮ੍ਮਰਤਨਸ੍ਸੋ’ ਪਦਸ੍ਸਿਤਨਿਪਚ੍ਚਕਾਰੇਨ ਇਟ੍ਠਦੇਵਤਾਪੂਜਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਨਨੁ ਬਨ੍ਧਲਕ੍ਖਣਮਤ੍ਥਿਯੇਵ ਪੁਬ੍ਬਕਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਿਮਨੇਨ ਪਿਟ੍ਠਪਿਸਨੇਨੇ’’ਤਿ ਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤੁਰਾਰਮ੍ਭਪਟਿਕ੍ਖੇਪਕਜਨਪਟਿਬਾਹਨਪੁਬ੍ਬਕਮਭਿਧੇਯਜਪ੍ਪਯੋਜਨ- ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ **“ਰਾਮਸਮ੍ਮੇ”**ਚ੍ਚਾਦਿ। ਰਾਮਸਮ੍ਮਾਦੀਨਂ ਰਾਮਸਮ੍ਮਪਭੁਤੀਨਂ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਾਨਂ, ਰਾਮਸਮ੍ਮਾਦਯੋ ਵਾ ਤਂਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤੋ। ਭਵਤਿ ਹਿ ਤਂਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤੋ ਤਬ੍ਬੋਹਾਰੋ ਯਥਾ ਕਿਞ੍ਚਿਪਿ ਵੇਜ੍ਜਸਤ੍ਥਂ ‘‘ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰੋ’’ਤਿ। **ਅਲਙ੍ਕਾਰਾ** ਭੂਸਾਵਿਸੇਸਾ, ਬਨ੍ਧਾਲਙ੍ਕਾਰਪਟਿਪਾਦਕਤ੍ਥੇਨ ਅਲਙ੍ਕਾਰਖਜਾ ਗਨ੍ਥਵਿਸੇਸਾ ਵਾ। **ਸਨ੍ਤੋ** ਸੋਭਨਾ। ਦ੍ਵੇਪਿ ਪੁਰਾ ਪੁਬ੍ਬਕਾਲੇ ਭਵਾ **ਪੁਰਾਤਨਾ,** ਪੋਰਾਣਿਕਾ। ਉਭੋਪਿ ਸਨ੍ਤਿ। ਯਜ੍ਜਪਿ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਤਥਾਪਿ ਤੂ**ਤਿ ਨਿਪਾਤਸਮੁਦਾਯੋਯਂ ਵਿਸੇਸਾਭਿਧਾਨਾਰਮ੍ਭੇ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੁਦ੍ਧਮਾਗਧਿਕਾ**ਤਿ ਮਗਧੇਸੁ ਭਵਾ, ਤਤ੍ਥ ਵਿਦਿਤਾ ਵਾ ਮਗਧਾ, ਸਦ੍ਦਾ। ਤੇ ਏਤੇਸਂ ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਵਾ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਮਾਗਧਿਕਾ। ਸੁਦ੍ਧਾ ਚ ਸਕ੍ਕਟਾਦਿਭਾਸਿਤਕਾਲੁਸਿਯਾਭਾਵੇਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਾ, ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਾ ਵਾ ਅਪਰਿਚਿਤਤ੍ਤਾ ਤੇ ਮਾਗਧਿਕਾ ਚਾਤਿ **ਸੁਦ੍ਧਮਾਗਧਿਕਾ,** ਯਤਿਪੋਤਾ। **ਤੇ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਅਲਙ੍ਕਾਰੇ ਆਭਰਣਵਿਸੇਸੇ ਨ ਵ਼ਲਞ੍ਜੇਨ੍ਤਿ, ਪਸਾਧਨਵਿਸੇਸੇ ਨਾਨੁਭਵਨ੍ਤਿ। ਗਨ੍ਥਵਿਸੇਸੇ ਪਨ ਉਗ੍ਗਹਣਧਾਰਣਾਦਿਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੁਦ੍ਧਮਾਗਧਿਕਤ੍ਤਾ, ਰਾਮਸਮ੍ਮਾਦੀਨਞ੍ਚ ਸਕ੍ਕਟਾਦਿਭਾਵਤੋਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋ। ਭਾਵਤ੍ਥਲੇਸੋਪੇਤ੍ਥ ਪਰਿਪੂਰਤਿ, ਤਥਾਵਿਧਪਤੀਤਿਯੋਗਤੋ। ਸੁਦ੍ਧਮਾਗਧਿਕਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵੇਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਸੋਭਨਾਪਿ ਤੇ ਅਲਙ੍ਕਾਰਾ ਇਦਾਨਿ ਮਲਗ੍ਗਹਿਤਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ‘‘ਕਿਂ ਤੇਹਿ ਮਲਗ੍ਗਹਿਤੇਹਿ ਅਮ੍ਹਾਦਿਸਾਨਂ ਸੁਦ੍ਧਸਤ੍ਤਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਨ ਵ਼ਲਞ੍ਜੇਨ੍ਤੀਤਿ।

> ‘‘ਪਤੀਯਮਾਨਂ ਪਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਤ੍ਥੁ,
> ਅਤ੍ਥੇਵ ਵਾਣੀਸੁ ਮਹਾਕਵੀਨਂ।
> ਯਂ ਤਂ ਪਸਿਦ੍ਧਾਵਯਵਾਤਿਰਿਤ੍ਤੁ-
> ਮਾਭਾਤਿ ਲਾਵਣਜਮਿਵਙ੍ਗਨਾਸੂ’’ਤਿ॥

ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੨. **ਸਨ੍ਤੋ** ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਪਸਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਸੋਭਨਾ **ਪੁਰਾਤਨਾ** ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਸਮ੍ਭੂਤਾ **ਰਾਮਸਮ੍ਮਾਦਜਲਙ੍ਕਾਰਾ** ਰਾਮਸਮ੍ਮਾਦੀਹਿ ਆਚਰਿਯੇਹਿ ਵਿਰਚਿਤਤ੍ਤਾ, ਤੇਸਂ ਤਂਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤੋ ਤਬ੍ਬੋਹਾਰਸਦਿਸਨਾਮਤ੍ਤਾ ਵਾ ਰਾਮਸਮ੍ਮਾਦਯੋ ਨਾਮ ਅਲਙ੍ਕਾਰਾ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਵੇਜ੍ਜਸਤ੍ਥੇ ‘‘ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰੋ’’ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ ਵਿਯ। ਅਲਙ੍ਕਾਰਾ ਭੂਸਾਵਿਸੇਸਾ, ਅਲਙ੍ਕਾਰਤ੍ਤੁਪਟਿਪਾਦਨਤੋ ਅਲਙ੍ਕਾਰਨਾਮਿਕਾ ਗਨ੍ਥਵਿਸੇਸਾ ਵਾ **ਸਨ੍ਤਿ** ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, **ਤਥਾਪਿ ਤੁ** ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ **ਸੁਦ੍ਧਮਾਗਧਿਕਾ** ਸਕ੍ਕਟਪਾਕਤਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਭਾਸਾਸੁ

ਪਰਿਚਯਾਭਾਵਤੋ ਕੇਵਲਮਾਗਧਿਕਾ **ਤੇ** ਰਾਮਸਮ੍ਮਾਦਿਕੇ ਅਲਙ੍ਕਾਰੇ **ਨ ਵ਼ਲਞ੍ਜੇਨ੍ਤਿ** ਪਸਾਧਨਵਸੇਨ, ਉਗ੍ਗਹਣਧਾਰਣਾਦਿਵਸੇਨ ਨ ਸੇਵਨ੍ਤਿ। ਮਗਧੇਸੁ ਭਵ◌ਾ, ਤੇਸੁ ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਦਿਤਾ ਮਗਧਾ, ਸਦ੍ਦਾ। ਤੇ ਏਤੇਸੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੇਸੁ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵ◌ਾ **ਮਾਗਧਿਕਾ। ਸੁ**ਦ੍ਧਸਦ੍ਦੋ ਮਗਧਵ◌ਿਸੇਸਨੋ, ਮਾਗਧਿਕਵ◌ਿਸੇਸਨੋ ਵ◌ਾ ਹੋਤਿ। ਸਦ੍ਦਾਨੰ ਤਾਦਿਸਪਤੀਤਿਵ◌ਿਸੇਸਯੋਗਤੋ ਭਾਵਤ੍ਥਲੇਸੋਪਿ ਇਧ ਦਿਪ੍ਪਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੁਦ੍ਧਮਾਗਧਿਕਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਤੇਸੰ ਵ◌ਿਨਜਾਸੇਨ ਸੋਭਨਤ੍ਤੇ ਸਤਿਪਿ ਭਾਸਾਯ ਪੁਰਾਤਨਤ੍ਤਾ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋਤਿ ਅਵਮਞ੍ਞਮਾਨਾ ਨ ਵ਼ਲਞ੍ਜੇਨ੍ਤੀਤਿ। ਵਤ੍ਤਿਚ੍ਛਿਤਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਭੂਤੋ ਭਾਵਤ੍ਥਲੇਸੋਪਿ ਮਹਾਕਵ◌ੀਨੰ ਵਚਨੇਸ੍ਵੇਵ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ਹਿ–

> ''ਪਤੀਯਮਾਨੰ ਪਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਤ੍ਥੁ,
> ਅਤ੍ਥੇਵ ਵ◌ਾਣੀਸੁ ਮਹਾਕਵ◌ੀਨੰ।
> ਯੰ ਤੰ ਪਸਿਦ੍ਧਾਵਯਵ◌ਾਤਿਰਿਤ੍ਤ-
> ਮਾਭਾਤਿ ਲਾਵਣ੍ਣਮਿਵਙ੍ਗਨਾਸੂ''ਤਿ॥

ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – **ਮਹਾਕਵ◌ੀਨੰ** ਪੂਜਿਤਕਵ◌ੀਨੰ **ਵ◌ਾਣੀਸੁ** ਵਚਨਵ◌ਿਸੇਸੇਸੁ **ਪਤੀਯਮਾਨੰ** ਗਮ੍ਮਮਾਨੰ **ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਤ੍ਥੁ** ਯੋ ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਥਲੇਸੋ **ਅਤ੍ਥੇਵ** ਅਤ੍ਥਿ ਏਵ, **ਤੰ** ਵਤ੍ਥੁ **ਅਙ੍ਗਨਾਸੁ** ਵਨਿਤਾਸੁ **ਪਸਿਦ੍ਧਾਵਯਵ◌ਾਤਿਰਿਤ੍ਤੰ** ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਦਿਪਾਕਟਸਰੀਰਾਵਯਵਤੋ ਅਧਿਕੰ **ਲਾਵਣ੍ਣਮਿਵ** ਮਨੋਗੋਚਰੀਭੂਤਸੁਨ੍ਦਰਤ੍ਤੰ ਵ◌ਿਯ **ਪਸਿਦ੍ਧਾਵਯਵ◌ਾਤਿਰਿਤ੍ਤੰ** ਪਕਾਸਸਦ੍ਦਾਵਯਵਤੋ ਅਧਿਕੰ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ **ਆਭਾਤਿ** ਦਿਪ੍ਪਤੀਤਿ।

ਅਭਿਧਾਨਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੩. ਤੇਨਾਪਿ ਨਾਮ ਤੋਸੇਯ੍ਯ-ਮੇਤੇ'ਲਙ੍ਕਾਰਵਜ੍ਜਿਤੇ।
ਅਨੁਰੂਪੇਨਾ'ਲਙ੍ਕਾਰੇ-ਨੇ'ਸਮੇਸੋ ਪਰਿਸ੍ਸਮੋ॥

੩. ਤੇਨੇਚ੍ਚਾਦਿ। ਯੇਨ ਤੇ ਅਲਙ੍ਕਾਰੇ ਨ ਵ਼ਲਞ੍ਜੇਨ੍ਤਿ, **ਤੇਨ** ਕਾਰਣੇਨ **ਅਲਙ੍ਕਾਰਵਜ੍ਜਿਤੇ** ਆਭਰਣੇਹਿ, ਗਨ੍ਥਵ◌ਿਸੇਸੇਹਿ ਵ◌ਾ ਰਹਿਤੇ, ਅਲਙ੍ਕਾਰਾ ਵ◌ਾ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਵਜ੍ਜਿਤਾ ਯੇਹਿ ਤੇ, **ਏਤੇ** ਯਤਿਪੋਤੇ **ਏਸੰ** ਯਤਿਪੋਤਾਨੰ **ਅਨੁਰੂਪੇਨ** ਇਦਾਨਿ ਵ◌ਿਰਚਿਯਮਾਨਤ੍ਤਾਭਿਨਵਭਾਵਤੋ, ਦਸਬਲਵਦਨਕਮਲਮਜ੍ਝਵ◌ਾਸਿਤਭਾਸਿਤਵ◌ਿਰਚਿਤਭਾਵਤੋ ਚ ਅਨੁਚ੍ਛਵ◌ਿਕੇਨ **ਅਲਙ੍ਕਾਰੇਨ** ਆਭਰਣੇਨ, ਅਲਙ੍ਕਾਰਸਤ੍ਥੇਨ ਵ◌ਾ **ਤੋਸੇਯ੍ਯੰ ਅਪਿਨਾਮ** ਯਥਿਚ੍ਛਿਤਪਸਾਧਨਵਸੇਨ, ਸਵਨਧਾਰਣਾਦਿਵਸੇਨ ਵ◌ਾ ਵ਼ਲਞ੍ਜਨੇਨ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੇ ਕਰੇਯ੍ਯੰ ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਯਨ੍ਤੂਨਾਤਿ **ਏਸੋ ਪਰਿਸ੍ਸਮੋ** ਅਯੰ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਤਾਦਿਸਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਜਨਕਾਲਙ੍ਕਾਰਪਕਰਣਪ੍ਪਯੋਗੋ।

ਅਲਙ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਮਨੇਨਾਤਿ **ਅਲਙ੍ਕਾਰੋ,** ਆਭਰਣੰ ਹਾਰਕੇਯੂਰਾਦਿ। ਅਲਙ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਬਨ੍ਧਸਰੀਰਮਨੇਨਾਤਿ **ਅਲਙ੍ਕਾਰੋ**ਤਿਮਿਨਾ ਪਨ **ਅਲਙ੍ਕਾਰ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਸਾਦਾਦਯੋ ਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰਾ, ਸਭਾਵਵ◌ੁਤ੍ਤਜਾਦਯੋ ਚ ਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਾ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਯੇਹਿ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਸਙ੍ਖਾਤੰ ਬਨ੍ਧਸਰੀਰੰ ਸੋਭਤੇ, ਯਥਾ ਹਿ ਪੁਰਿਸਸਰੀਰੇ ਹਾਰਕੇਯੂਰਾਦਯਲਙ੍ਕਾਰੋ ਨਯ੍ਯਜਤੇ, ਯੇਨ ਸੋਭਤੇ, ਤਥਾ ਬਨ੍ਧਸਰੀਰੇਪਿ ਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰਾ, ਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਾ ਚ ਨਿਕ੍ਖਿਪੀਯਨ੍ਤਿ, ਯਤੋ ਸੋਭਤੇ। ਤੇਨੇਵ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਤੰ ਤੁ ਪਾਪੇਨ੍ਤੁਲਙ੍ਕਾਰਾ, ਵ◌ਿਨ੍ਨੂਨੀਯਤਰਤ੍ਤਨ''ਨ੍ਤਿ [ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰ ੯ ਗਾਥਾ] ਚ, ''ਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਸਹਿਤੇ''ਚ੍ਚਾਦਿਕਞ੍ਚ [ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰ ੧੬੪ ਗਾਥਾ]।

ਅਲਙ੍ਕਾਰਵ◌ਿਧਾਨਭਾਵ◌ੇਨ ਤੁ ਬਨ੍ਧਸਰੀਰਮ੍ਪਿ ਤਦਤ੍ਥਿਯਾ ਅਲਙ੍ਕਾਰੋ, ਤਥਾ ਤਪ੍ਪਟਿਪਾਦਕੰ ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰਨਾਮਧੇਯ੍ਯਸਤ੍ਥੰ ਅਲਙ੍ਕਤਪਟਿਪਾਦਕਤ੍ਤੇਨ ਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵ◌ਿਯ। ਵਕ੍ਖਤਿ ਹਿ ''ਗਨ੍ਥੋਪਿ ਕਵ◌ਿਵ◌ਾਚਾਨ-ਮਲਙ੍ਕਾਰਪ੍ਪਕਾਸਕੋ'' [ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰ ੧੨ ਗਾਥਾ] ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਤ੍ਰ ਉਚ੍ਚਤੇ –

> ''ਮੁਖਯੋਲਙ੍ਕਾਰਸਦ੍ਦੋਯੰ, ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਤਿਸ੍ਸਿਤੋ।

ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਤ੍ਵਧਿਟ੍ਠਾਨੇ, ਤਥਾ ਸਤ੍ਥੇਪਿ ਤਬ੍ਬਤੀ''ਤਿ॥

ਅਨੇਨਸ੍ਸਾਭਿਧੇਯ੍ਯਾਦੀਨਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਅਭਿਧੀਯਤੇ ਇਤਿ ਅਭਿਧੇਯ੍ਯੰ, ਸਮੁਦਿਤੇਨ ਸਤ੍ਥੇਨ ਵਚਨੀਯਤ੍ਥੋ। ਸੋ ਚ ਸਰੀਰਾਲਙ੍ਕਾਰਵ◌ਿਭਾਗਕਪ੍ਪਨਾਯ ਤੇਸੰ ਪਟਿਪਾਦਨੰ। ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰੇਨ ਹਿ ਤੇ ਪਟਿਪਾਦੀਯਨ੍ਤਿ। ਯੇਨ ਚ ਯੋ ਪਟਿਪਾਦੀਯਤਿ, ਤਸ੍ਸਾਯਮਤ੍ਥੋ ਭਵਤੀਤਿ ਅਭਿਧੇਯ੍ਯਸਤ੍ਥੋਪਿ। ਦਸ੍ਸਿਤਮੇਵ ਤੁ ਸਰੀਰਾਲਙ੍ਕਾਰਸਙ੍ਖਰਣੰ ਪਯੋਜਨੰ, ਤੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਯਮੁਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, ਤੰ ਤਸ੍ਸ ਪਯੋਜਨੰ, ਤੰ ਪਨ ਕਵ◌ਿਤ੍ਤੁਕਿਤ੍ਤਿਪਸਿਦ੍ਧਾਦਿਲਕ੍ਖਣੰ, ਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਤਦਤ੍ਥਤਾਯ ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰਸਙ੍ਖਰਣਸ੍ਸ। ਸਤ੍ਥਪਯੋਜਨਾਨੰ, ਸਾਧਿਯਸਾਧਨਲਕ੍ਖਣੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਤੁ ਨਿਸ੍ਸਯਪਦਸ੍ਸਿਨਾ ਦਸ੍ਸਿਤੋਯੇਵ। ਯਥਾਹ –

> ''ਸਤ੍ਥੰ ਪਯੋਜਨਞ੍ਚੇਵ, ਉਭੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨਿਸ੍ਸਯਾ।
> ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਤੰਵ◌ੁਤ੍ਤਿਯਾਯੇਵ, ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋਪਿ ਸੋ''ਤਿ॥

ਅਭਿਧੇਯ੍ਯਾਦਿਕਥਨਞ੍ਚ ਤੰਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸੇਵ ਚ ਵ◌ੀਮੰਸਾਵ◌ਿਸੇਸਸਮਙ੍ਗੀਨਮੁਪਾਦੀਯਮਾਨਤ੍ਤਾ, ਅਞ੍ਞਾਦਿਸਸ੍ਸ ਪਨ ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕਵਚਨਾਦਿਨੋ ਵ◌ਿਯ ਹੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ। ਵ◌ੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ –

> ''ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਨੁਗੁਣੋਪਾਯੰ, ਪੁਰਿਸਤ੍ਥਾਭਿਧਾਯਕੰ।
> ਵ◌ੀਮੰਸਾਧਿਗਤੰ ਵ◌ਾਕ੍ਯ-ਮਤੋਨਧਿਗਤੰ ਪਰ''ਨ੍ਤਿ॥

ਵ◌ਾਕ੍ਯਨ੍ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਵ◌ਾਕ੍ਯਲਕ੍ਖਣੋਪੇਤਮਨੁਰਵ◌ਾਕ੍ਯਸਨ੍ਨਿਚਯੰ ਮਹਾਵ◌ਾਕ੍ਯਸਰੂਪੰ ਸਤ੍ਥਮੇਵ◌ਾਧਿਪ੍ਪੇਤੰ।

੩. ਯੇਨ ਤੇ ਤੇ ਅਲਙ੍ਕਾਰੇਨ ਵਲਞ੍ਜੇਨ੍ਤਿ, **ਤੇਨ** ਕਾਰਣੇਨ **ਅਲਙ੍ਕਾਰਵਜ੍ਜਿਤੇ** ਆਭਰਣਵ◌ਿਸੇਸੇਹਿ, ਗਨ੍ਥਵ◌ਿਸੇਸੇਹਿ ਵ◌ਾ ਵਜ੍ਜਿਤੇ, ਤੇ ਵ◌ਿਰਹਿਤੇ ਯੇਹਿ **ਏਤੇ** ਸੁਦ੍ਧਮਾਗਧਿਕੇ **ਏਸੰ** ਸੁਦ੍ਧਮਾਗਧਿਕਾਨੰ **ਅਨੁਰੂਪੇਨ** ਅਭਿਨਵਭਾਵਤੋ ਮਾਗਧਿਕਸਰੂਪੰ ਅਨੁਗਤਰੂਪੇਨ, ਦਸਬਲਭਾਸਿਤਵ◌ਿਰਚਿਤਤ੍ਤਾ ਵ◌ਾ ਅਨੁਕੂਲੇਨ **ਅਲਙ੍ਕਾਰੇਨ** ਆਭਰਣਵ◌ਿਸੇਸੇਨ, ਗਨ੍ਥਵ◌ਿਸੇਸੇਨ ਵ◌ਾ **ਤੋਸੇਯ੍ਯੰ** ਅਲਙ੍ਕਾਰਵ◌ਲਞ੍ਜਾਪਨੇਨ, ਗਨ੍ਥਵ◌ਿਸੇਸੇ [ਗਨ੍ਥਵ◌ਿਸਯੇ (ਕ॰)] ਉਗ੍ਗਹਣਧਾਰਣਾਦਿਕਾਰਾਪਨੇਨ ਵ◌ਾ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੇ ਕਰੇਯ੍ਯੰ **ਅਪਿਨਾਮ** ਯੰਨੂਨ ਸੁਨ੍ਦਰਮਿਤਿ, **ਏਸੋ ਪਰਿਸ੍ਸਮੋ** ਅਯੰ ਮਮ ਅਲਙ੍ਕਾਰਪਕਰਣਪ੍ਪਯੋਗੋ। **ਅਪਿਨਾਮਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇ**ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਗਮ੍ਯਮਾਨੋ।

ਅਲਙ੍ਕਾਰੇਹਿ ਵਜ੍ਜਿਤਾ, ਅਲਙ੍ਕਾਰਾ ਵਜ੍ਜਿਤਾ ਯੇਹਿ ਵ◌ਾਤਿ ਚ। ਰੂਪਸ੍ਸ ਅਨੁ **ਅਨੁਰੂਪੰ,** ਰੂਪੰ ਅਨੁਗਤੰ ਅਨੁਰੂਪੰ ਵ◌ਾ, ਤੇਨ ਅਨੁਰੂਪੇਨ। ਅਲਙ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਮਨੇਨੇਤਿ **ਅਲਙ੍ਕਾਰੋ,** ਹਾਰਕੇਯੂਰਾਦਿ ਆਭਰਣਪਕ੍ਖੇ, ਗਨ੍ਥਪਕ੍ਖੇ ਤੁ ਅਲਙ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਬਨ੍ਧਸਰੀਰਮਨੇਨੇਤਿ **ਅਲਙ੍ਕਾਰੋ**। ਇਮਿਨਾ ਮੁਖ੍ਯਭਾਵ◌ੇਨ ਪਸਾਦਾਦਿਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰਾ ਚ ਸਭਾਵਵ◌ੁਤ੍ਯਾਦਿਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਾ ਚ ਪਵ◌ੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਅਮੁਖ੍ਯਤੋ ਪਨ ਇਮੇਸੰ ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨੰ ਅਲਙ੍ਕਾਰਾਨਮਧਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਬਨ੍ਧਸਰੀਰਮ੍ਪਿ, ਤਥਾ ਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤਰਤਨਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵ◌ੋਹਾਰੋ ਵ◌ਿਯ ਅਲਙ੍ਕਾਰਪਕਾਸਕੰ ''ਸਮ੍ਮਾ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵ◌ਿਪ੍ਪਕਾਰਾ ਅਲਙ੍ਕਾਰਾ ਅਨੇਨੇ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਥੇਨ ਲਦ੍ਧਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰਵਰਨਾਮਧੇਯ੍ਯਸਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ। ਵ◌ੁਤ੍ਤਮਿਦਮੇਵ –

> ''ਮੁਖ੍ਯੋਲਙ੍ਕਾਰਸਦ੍ਦੋਯੰ, ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਤਿਸ੍ਸਿਤੋ।
> ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਤ੍ਵਧਿਟ੍ਠਾਨੇ, ਤਥਾ ਸਤ੍ਥੇਪਿ ਤਬ੍ਬਤੀ''ਤਿ॥

ਏਤ੍ਥ **ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੰ** ਨਾਮ ਤਦਾਧਾਰਤਪ੍ਪਟਿਪਾਦਕਤ੍ਤਵ◌ੋਹਾਰਤੋ ਤਦਾਧੇਯ੍ਯਤਪ੍ਪਟਿਪਾਦਨੀਯੰ ਨ ਭਵਤਿ ਚੇ, ਅਞ੍ਞੰ ਕਿੰ ਭਵਤੀਤਿ ਅਞ੍ਞਥਾਨੁਪਪਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਮੇਵ◌ਾਤਿ।

੪. **ਯੇਸੰ ਨ ਸਿਕ੍ਖਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾ-ਨੇਕਸਤ੍ਥਨ੍ਤਰੋਚਿਤਾ।**

ਸਮ੍ਮੋਹਬ੍ਭਾਹਤਾਵੇਤੇ, ਨਾਵਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿਪਿ॥

੫. **ਕਿਂ ਤੇਹਿ ਪਾਦਸੁਸ੍ਸੂਸਾ, ਯੇਸੰ ਨਤ੍ਥਿ ਗੁਰੂਨੀ'ਹ** [ਗਰੂਨਿਹ (ਕ॰)]**।**

ਯੇ ਤਪ੍ਪਾਦਰਜੋਕਿਣ੍ਣਾ, ਤੇ'ਵ ਸਾਧੂਵਿਵੇਕਿਨੋ॥

੪-੫. ਏਵਂ ਲਕ੍ਖਣਾਰਮ੍ਭਪਟਿਕ੍ਖੇਪਕਜਨਪਟਿਬਾਹਨਪੁਬ੍ਬਕਮਭਿਧੇਯਜਾਦਿਕਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਤ੍ਥਤੋਵ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਗੁਣਦੋਸਵਿਵੇਚਨਂ। ਅਤੋਯੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਤ੍ਥਤੋਯੇਵ, ਗੁਣਦੋਸਵਿਵੇਚਨਂ।

ਯਂ ਕਰੋਤਿ ਵਿਨਾ ਸਤ੍ਥਂ, ਸਾਹਸਂ ਕਿਮਤੋਧਿਕ''ਨ੍ਤਿ॥

ਤਸ੍ਮਾ ਗੁਣਦੋਸਵਿਭਾਗਵਿਚਾਰਣਂ ਨਾਮ ਤਬ੍ਬਿਦੂਨਂਯੇਵ, ਨਾਸਤ੍ਥਞ੍ਞੂਨਂ ਪੁਰਿਸਪਸੂਨਂ। ਤਥਾ ਚਾਹ –

''ਗੁਣਦੋਸਮਸਤ੍ਥਞ੍ਞੂ, ਜਨੋ ਵਿਭਜਤੇ ਕਥਂ।

ਅਧਿਕਾਰੋ ਕਿਮਨ੍ਧਸ੍ਸ, ਰੂਪਭੇਦੋਪਲਦ੍ਧਿਯ''ਨ੍ਤਿ [ਕਾਬ੍ਯਾਦਾਸ ੧.੮]॥

ਯੇਨੇਵਂ, ਤੇਨੇਤ੍ਥ ਗੁਣਦੋਸਦਸ੍ਸਨੇ ਪਸਨ੍ਨਾਨੇਕਸਤ੍ਥਚਕ੍ਖੁਯੇਵਾਧਿਗਤੋ, ਨਞ੍ਞੋ ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤੋਤਜਨ੍ਵਯਬ੍ਯਤਿਰੇਕਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **''ਯੇਸ''**ਨ੍ਤਿਆਦਿਗਾਥਾਦ੍ਵਯਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਯੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਯਮੁਦ੍ਦੇਸੋ, ਯੇਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੇਹਿ ਨ ਸਿਕ੍ਖਿਤਾ ਨ ਰਾਸਿਕਤਾ, ਨਾਨਾਸਨ੍ਤਾਨਵੁਤ੍ਤਿਨੀਪਿ ਏਕਤ੍ਤਨਯੇਨ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਨ ਵਾਸਿਤਾ ਨਪਰਿਭਾਵਿਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਕਾ ਸਾ? ਪਞ੍ਞਾ ਹੇਯਜੋਪਾਦੇਯਜਵਿਵੇਕਰੂਪਾ। ਕੀਦਿਸੀਤਿ ਆਹ **''ਅਨੇਕਸਤ੍ਥਨ੍ਤਰੋਚਿਤਾ''**ਤਿ। **ਅਨੇਕਸ੍ਮਿਂ** ਤਿਪਿਟਕਤਕ੍ਕਬ੍ਯਾਕਰਣਾਲਙ੍ਕਾਰਸਤ੍ਥਾਦਿਕੇ ਸਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ **ਉਚਿਤਾ** ਸਵਨਧਾਰਣਾਦਿਵਸੇਨ ਪਰਿਚਿਤਾ ਸਾਯਂ ਪਞ੍ਞਾ ਯੇਸਂ ਨ ਸਿਕ੍ਖਿਤਾਤਿ ਪਕਤਂ। **ਏਤੇ**ਤਿ ਯਥਾਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨਂ ਨਿਯਮਵਚਨਂ। **ਸਮ੍ਮੋਹਬ੍ਭਾਹਤਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਯਾਤਿਸਯਵਤਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯਾਭਾਵਤੋ ਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤੇਨ ਮੋਹੇਨ ਅਬ੍ਭਾਹਤਾ ਵਿਸੇਸੇਨ ਪਹਤਾ, ਏਵਸਦ੍ਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਯਤੋ ਏਵਂ, ਤਸ੍ਮਾਪਿ **ਕਿਞ੍ਚਿਪਿ** ਹੇਯਜੋਪਾਦੇਯਜਰੂਪਂ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਅਟ੍ਠਾਨਾਨਿਯੋਜਕਤਾਦਿਸਗੁਰੁਪਾਦਸੁਸ੍ਸੂਸਾਨਿਸ੍ਸਯਪਟਿਲਦ੍ਧਵਿਵੇਕਪਞ੍ਞਾਤਿ- ਸਯਾਲਾਭੇਨ **ਨਾਵਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ,** ਨ ਜਾਨਨ੍ਤੀਤਜਤ੍ਥੋ। ਯਤੋ ਆਲਸਿਯਾਦਿਦੋਸਲੇਸਪਰਿਗ੍ਗਹੋਪਿ ਸਤਤਾਚਰਿਯਸੇਵਨਵਸੇਨ ਸਿਰੋਵਿਕਿਣ੍ਣਤਾਦਿਸਗੁਰੁਪਾਦਪਙ੍ਕਜਮ੍ਬੁਜਪਰਾਯਣੋ ਚਿਰੇਨਪਿ ਕਾਲੇਨ ਨਾਨਾਵਿਧਸਤ੍ਥਨ੍ਤਰਕਤਪਰਿਚਯਬਲੇਨ ਪਪ੍ਪੋਤਿ ਤਾਦਿਸਂ ਪਞ੍ਞਾਵੇਯਤ੍ਤਿਯਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਨਿਹੀਯਤਿ ਪੁਰਿਸੋ ਨਿਹੀਨਸੇਵੀ,

ਨ ਚ ਹਾਯੇਥ ਕਦਾਚਿ ਤੁਲ੍ਯਸੇਵੀ।

ਸੇਟ੍ਠਮੁਪਨਮਂ ਉਦੇਤਿ ਖਿਪ੍ਪਂ,

ਤਸ੍ਮਾ'ਤ੍ਤਨੋ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਂ ਭਜੇਥਾ''ਤਿ [ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੬]॥

ਤਤੋ ਏਤਾਦਿਸੋ ਪਞ੍ਞਵਾਯੇਵੇਤ੍ਥ ਗੁਣਦੋਸਵਿਭਾਗਵਿਵੇਚਨੇ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਨਞ੍ਞੋ ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤੋ ਪੁਰਿਸਪਸੂਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੁਲ੍ਯੋ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸੋ। ਤੇਨਾਹ **''ਕਿਂ ਤੇਹਿ ਪਾਦਸੁਸ੍ਸੂਸਾ, ਯੇਸਂ ਨਤ੍ਥਿ ਗੁਰੂਨਿਹਾ''**ਤਿ। **ਇਹਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਲੋਕੇ **ਯੇਸਂ** ਜਨਾਨਂ ਗੁਰੂਨਂ ਕਾਤਬ੍ਬਾ **ਪਾਦਸੁਸ੍ਸੂਸਾ** ਪਾਦਪਰਿਚਰਿਯਾ **ਨਤ੍ਥਿ, ਤੇਹਿ** ਜਨੇਹਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪਞ੍ਞਾਵੇਯਤ੍ਤਿਯਰਸਾਨਭਿਞ੍ਞੇਹਿ **ਕਿਂ** ਪਯੋਜਨਂ, ਲੇਸਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਨਧਿਗਤਾਯੇਵੇਤ੍ਥ ਏਤੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਇਦਾਨਿ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਮੁਖੇਨ ਆਹ **''ਯੇ''**ਤਿਆਦਿ। **ਯੇ** ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤਪੁਞ੍ਞਤਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ **ਤਪ੍ਪਾਦਰਜੇਹਿ** ਤੇਸਂ ਗੁਰੂਨਂ ਪਾਦਧੂਲੀਹਿ **ਓਕਿਣ੍ਣਾ** ਓਨਦ੍ਧਾ ਗਵਚ੍ਛਿਤਾ, **ਤੇਵ ਸਾਧੂ**

ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੁਨਯੇਨ ਪਞ੍ਞਾਵੇਯਤ੍ਤਿਯੇਨ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਸਜ੍ਜਨਾ ਏਵ **ਵਿਵੇਕਿਨੋ** ਹੇਯਜੋਪਾਦੇਯਜਗੁਣਦੋਸਵਿਭਾਗਨਿਯਮਨਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਯੇਵੇਤ੍ਥ ਗੁਣਦੋਸਵਿਵੇਚਨੇ ਅਧਿਗਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਸਾ ਚਾਯੰ ਗੁਰੁਪਾਦਸੁਸ੍ਸੂਸਾ ਵਿਸਿਟ੍ਠਾਦਰੇਨ ਕਰਣੀਯਾਤਿ ਵਙ੍ਕਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਤਦਭਜਾਸੇ ਸਾਧੁਜਨੇ ਨਿਯੋਜੇਤਿ।

੪-੫. ਯੇ ਸਕਲਸਤ੍ਥਪਰਿਚਿਤਞ੍ਞਾਣਪਾਟਵਾ ਯਦਿ ਦੋਸਮਾਰੋਪਯਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ ਤਦ੍ਦੋਸਨਿਰਾਕਰਣੰ ਵਿਨਾ ਪਦੇਸਾਵਬੋਧਨਮਤ੍ਤੇਨ ਪਣ੍ਡਿਤਮਾਨੀਨੰ ਵਚਨਸ੍ਸਾਗੁਰੁਕਰਣੰ ਵਙ੍ਕਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਚ ਤੰਦ੍ਵਾਰੇਨੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਗੁਰੁਗਾਰਵਤੰ ਸਾਧੁਜਨੇਹਿ ਪਰਮਾਦਰੇਨ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਮਿਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਯੇਸੰ...ਪੇ॰... ਕਿਨੋ"**ਤਿ ਗਾਥਾਦ੍ਵਯਮਾਹ। **ਅਨੇਕਸਤ੍ਥਾਨੰ** ਤਿਪਿਟਕਤਕ੍ਕਬਜਾਕਰਣਾਦੀਨੰ ਅਨੇਕੇਸੰ ਗਨ੍ਥਾਨੰ **ਅਨ੍ਤਰੇ** ਤਤ੍ਵਤ੍ਥਸਙ੍ਖਾਤਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ **ਉਚਿਤਾ** ਸਵਨਉਗ੍ਗਹਣਧਾਰਣਾਦਿਵਸੇਨ ਪਰਿਚਿਤਾ **ਪਞ੍ਞਾ** ਸੁਤਮਯਾ ਪਞ੍ਞਾ **ਯੇਸੰ** ਯੇਹਿ **ਨ ਸਞ੍ਚਿਤਾ**, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮੇਕਕ੍ਖਣੇ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾਭਾਵੇਪਿ ਉਪਚਿਤਸਮੂਹਭਾਵਤੋ, ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਿਕਪਞ੍ਞਾਯ ਅਪਰਕਾਲਿਕਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨਨ੍ਤਰਆਸੇਵਨਾਦਿਪਚ੍ਚਯਲਾਭਤੋ ਅਵਤ੍ਥਾਬਾਹੁਲ੍ਲਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਵਾ ਸਞ੍ਚਿਤਬ੍ਬਾਪਿ ਨ ਰਾਸਿਕਤਾ। **ਏਤੇ** ਈਦਿਸਪਞ੍ਞਾਪਾਟਵਰਹਿਤਾ ਇਮੇ **ਸਮ੍ਮੋਹਬ੍ਭਾਹਤਾ** ਪਞ੍ਞਾਪਾਟਵਾਭਾਵਤੋ ਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤੇਨ ਮੋਹੇਨ ਵਿਸੇਸੇਨ ਪਹਤਾ ਏਵ **ਕਿਞ੍ਚਿਪਿ** ਹੇਯਜੋਪਾਦੇਯਜੰ ਨਾਵਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਨ ਏਕੇ ਅਨੇਕੇਤਿ ਚ, ਤੇ ਚ ਤੇ ਸਤ੍ਥਾ ਚੇਤਿ ਚ, ਤੇਸਮਨ੍ਤਰਮਿਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਉਚਿਤਾਤਿ ਚ ਸਮ੍ਮੋਹੇਨ ਅਬ੍ਭਾਹਤਾਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ–

''ਗੁਣਦੋਸਮਸਤ੍ਥਞ੍ਞੂ, ਜਨੋ ਵਿਭਜਤੇ ਕਥੰ।
ਅਧਿਕਾਰੋ ਕਿਮਨ੍ਧਸ੍ਸ, ਰੂਪਭੇਦੋਪਲਦ੍ਧਿਯ''ਨ੍ਤਿ [ਕਾਬਜਾਦਾਸ ੧.੮]॥

ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਅਸਤ੍ਥਞ੍ਞੂ ਜਨੋ ਗੁਣਦੋਸੰ ਕਥੰ ਵਿਭਜਤੇ। ਤਥਾ ਹਿ **ਰੂਪਭੇਦੋਪਲਦ੍ਧਿਯੰ** ਨੀਲਪੀਤਾਦਿਰੂਪਵਿਸੇਸਾਵਬੋਧਨੇ **ਅਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਧਿਕਾਰੋ** ਅਭਿਮੁਖਕਰਣੰ **ਕਿੰ** ਹੋਤਿ, ਨ ਭਵਤੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨੇਕਸਤ੍ਥਨ੍ਤਰਗਤਸੁਪ੍ਪਸਨ੍ਨਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾ ਏਵ ਗੁਣਦੋਸਵਿਵੇਚਨੰ ਭਵਤਿ, ਤਦਭਾਵੇ ਨ ਭਵਤੇਵ। ਇਦਮੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤੇ–

''ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਤ੍ਥਤੋਯੇਵ, ਗੁਣਦੋਸਵਿਵੇਚਨੰ।
ਯੰ ਕਰੋਤਿ ਵਿਨਾ ਸਤ੍ਥੰ, ਸਾਹਸੰ ਕਿਮਤੋਧਿਕ''ਨ੍ਤਿ॥

ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਗੁਣਦੋਸਵਿਵੇਚਨੰ ਸਤ੍ਥਤੋਯੇਵ ਹੋਤਿ, **ਸਤ੍ਥੰ ਵਿਨਾ** ਸਤ੍ਥੋਚਿਤਤਾਦਿਸਪਞ੍ਞੰ ਵਿਨਾ **ਯੰ ਕਰੋਤਿ** ਗੁਣਾਗੁਣਵਿਭਾਗੰ ਕਰੋਤਿ, ਯੰ ਕਰਣੰ ਅਤ੍ਥਿ, **ਅਤੋਧਿਕੰ ਸਾਹਸੰ ਕਿੰ** ਆਸੁੰ ਕਿਰਿਯਾ ਅਨੁਪਪਰਿਕ੍ਖਨਕਿਰਿਯਾ ਨਤ੍ਥੇਵ।

ਇਹ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਲੋਕੇ **ਯੇਸੰ** ਅਕਤਪੁਞ੍ਞਾਨੰ ਜਨਾਨੰ **ਗੁਰੂਨੰ**

''ਪਿਯੋ ਗਰੁ ਭਾਵਨੀਯੋ,
ਵਤ੍ਤਾ ਚ ਵਚਨਕ੍ਖਮੋ।
ਗਮ੍ਭੀਰਞ੍ਚ ਕਥੰ ਕਤ੍ਤਾ,
ਨੋ ਚਾ'ਟ੍ਠਾਨੇ ਨਿਯੋਜਕੋ''ਤਿ [ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੩੭]॥

ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਗੁਣੋਪੇਤਾਨੰ ਆਚਰਿਯਾਨੰ ਕਾਤਬ੍ਬਾ **ਪਾਦਸੁਸ੍ਸੂਸਾ** ਪਾਦਪਰਿਚਰਿਯਾ ਨਤ੍ਥਿ, **ਤੇਹਿ ਕਿੰ** ਪਯੋਜਨੰ। **ਯੇ** ਕਤਪੁਞ੍ਞਾ ਜਨਾ **ਤਪ੍ਪਾਦਰਜੋਕਿਣ੍ਣਾ** ਤੇਸੰ ਗੁਰੂਨੰ ਪਾਦਰਜੇਹਿ ਗਵਚ੍ਛਿਤਾ, **ਤੇਵ ਸਾਧੂ** ਜਨਾ ਏਵ **ਵਿਵੇਕਿਨੋ** ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਗੁਰੁਪਾਸਨਾਹਿ ਅਧਿਗਤਵਿਸਿਟ੍ਠਵਿਵੇਕਬੁਦ੍ਧਿਨੋ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਏਵ ਵਿਵੇਕੰ ਜਾਨਨ੍ਤੀਤਿ ਭਾਵੋ। ਸੋਤੁਮਿਚ੍ਛਾ ਸੁਸ੍ਸੂਸਾ, ਤੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬਪਾਦਪਰਿਚਰਿਯਾਪਿ ਤਦਤ੍ਥਿਯਾ ਸੁਸ੍ਸੂਸਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਪਾਦੇਸੁ ਸੁਸ੍ਸੂਸਾਤਿ ਚ, ਤੇਸੰ ਪਾਦਾਤਿ ਚ, ਤੇਸੁ ਰਜਾਨੀਤਿ ਚ, ਤੇਹਿ

ਓਕਿਣ੍ਣਾਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਸਿਸ੍ਸਾਨਂ ਸਕਲਾਭਿਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਗੁਰੁਪਟਿਬਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣਤੋ ਅਧਿਕਤਰਾਯੇਵ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਭਗਵਤਾ –

> ''ਨਿਹੀਯਤਿ ਪੁਰਿਸੋ ਨਿਹੀਨਸੇਵੀ,
> ਨ ਚ ਹਾਯੇਥ ਕਦਾਚਿ ਤੁਲ੍ਯਸੇਵੀ।
> ਸੇਟ੍ਠਮੁਪਨਮਂ ਉਦੇਤਿ ਖਿਪ੍ਪਂ,
> ਤਸ੍ਮਾ'ਤ੍ਤਨੋ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਂ ਭਜੇਥਾ''ਤਿ [ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੬]॥

੬. **ਕਬ੍ਬਨਾਟਕਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤ-ਨੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ ਕਵਿਜ੍ਜਨਾ।**
ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਰਚਯਨ੍ਤੇ'ਤਂ, ਨ ਵਿਮ੍ਹਯਕਰਂ ਪਰਂ॥

੭. **ਤੇਯੇ'ਵ ਪਟਿਭਾਵਨ੍ਤੋ, ਸੋ'ਵ ਬਨ੍ਧੋ ਸਵਿਮ੍ਹਯੋ।**
ਯੇਨ ਤੋਸੇਨ੍ਤਿ ਵਿਦ੍ਵਞ੍ਞੇ, ਤਞ੍ਞਾਪਜਵਿਹਿਤਾਦਰਾ॥

੬-੭. ਏਵਮੇਤ੍ਥਾਨ੍ਵਯਬ੍ਯਤਿਰੇਕਵਸੇਨਾਧਿਗਤੇ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ''ਕਿਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਕਬ੍ਬਨਾਟਕਪਰਿਚਯਾਭਾਵੇਰਚਨਾਵਿਸੇਸਾਭਿਯੋਗੋਪਜਨਿਤਪਰਿਸ੍ਸਮੇਨਾ''ਤਿ ਓਲੀਨਵੁਤ੍ਤਿਨੋ ਸੋਤੁਜਨੇ ਸਮੁਸ੍ਸਾਹੇਤਿ **"ਕਬ੍ਬਨਾਟਕਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। ਕਵਿਪ੍ਪਯੋਗਸਙ੍ਖਾਤੋ ਬਨ੍ਧੋਵ ਕਵਿਨੋ ਇਦਨ੍ਤਿ **ਕਬ੍ਬਂ**। ਮੁਤ੍ਤਕਾਦਿਵਾਕ੍ਯਸ੍ਵਮੁਤ੍ਤਿਕਾਦਜਵਯਵਸਭਾਵਾ ਅਨੁਰਵਾਕ੍ਯਸਮੁਦਾਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵੁਤ੍ਤਜਾਤਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨਂ ਪਜ੍ਜਮਯਂ ਗਜ੍ਜਮਯਂ ਪਜ੍ਜਗਜ੍ਜਮਯਂ ਚਮ੍ਪੂਨਾਮਕਞ੍ਚ, ਮਹਾਵਾਕ੍ਯਰੂਪਂ ਮਹਾਕਬ੍ਬਞ੍ਚ, ਤਂ ਪਨ ਮਹਾਕਬ੍ਬਂ ਸਗ੍ਗੇਹਿ ਸਗ੍ਗਨਾਮਕੇਹਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਿਸੇਸੇਹਿ ਬਨ੍ਧਯਤੇ ਕਰੀਯਤੀਤਿ ਸਗ੍ਗਬਨ੍ਧੋਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤੁ ਲਕ੍ਖਣਂ ''ਸਗ੍ਗਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਮੁਖਂ ਇਟ੍ਠਾਸੀਸਨਂ ਸਿਯਾ ਪਣਾਮੋ ਵਾ ਬਨ੍ਧਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨੋ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨੇਕਧਾ ਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਯਥਾ?

> ''ਸਗ੍ਗਬਨ੍ਧੋ ਮਹਾਕਬ੍ਬ-ਮੁਚ੍ਚਤੇ ਤ੍ਵਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਂ।
> ਪਣਾਮੋ ਵਤ੍ਥੁਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਆਸੀਸਾਪਿ ਚ ਤਮ੍ਮੁਖਂ॥
>
> ਇਤਿਹਾਸਕਥੁਬ੍ਭੂਤਂ, ਸਨ੍ਤਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਮ੍ਪਿ ਵਾ।
> ਚਤੁਵਗ੍ਗਫਲਾਯਤ੍ਤਂ, ਚਤੁਰੋਦਾਤ੍ਤਨਾਯਕਂ॥
>
> ਪੁਰਣ੍ਣਵੁਤ੍ਤੁਸੇਲਿਨ੍ਦੁ-ਸਵਿਤ੍ਤੁਦਯਵਣ੍ਣਨਂ।
> ਉਯ੍ਯਾਨਸਲਿਲਕ੍ਕੀਲ਼ਾ, ਮਧੁਪਾਨਰਤੁਸ੍ਸਵਂ॥
>
> ਵਿਪ੍ਪਲਮ੍ਭਵਿਵਾਹੇਹਿ, ਕੁਮਾਰੋਦਯਵਡ੍ਢਿਹਿ।
> ਮਨ੍ਤਦੂਤਪ੍ਪਯਾਨਾਜਿ-ਨਾਯਕਾਭ੍ਯੁਦਯੇਹਿਪਿ॥
>
> ਅਲਙ੍ਕਤਮਸਂਖਿਤ੍ਤ-ਰਸਭਾਵਨਿਰਨ੍ਤਰਂ।
> ਨਾਤਿਵਿਤ੍ਥਿਣ੍ਣਸਗ੍ਗੇਹਿ, ਪਿਯਵੁਤ੍ਤਸੁਸਨ੍ਧਿਭਿ॥
>
> ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਭਿਨ੍ਨਸਗ੍ਗਨ੍ਤੇ-ਹੁਪੇਤਂ ਲੋਕਰਞ੍ਜਕਂ।
> ਕਬ੍ਬਂ ਕਪ੍ਪਨ੍ਤਰਟ੍ਠਾਯਿ, ਜਾਯਤੇ ਸਾਧ੍ਵਲਙ੍ਕਤੀ''ਤਿ [ਕਾਬ੍ਯਾਦਾਸ ੧.੧੪ – ੧੯ ਗਾਥਾ]॥

ਤਤ੍ਥ **ਇਤਿਹਾਸਕਥੁਬ੍ਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਾਵੁਤ੍ਤਕਥਾਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਂ। **ਸਨ੍ਤੁਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯ**ਨ੍ਤਿ ਇਤਰਸੋਭਨਾਧਿਕਰਣਗੁਣਰਾਜਚਰਿਤਾਦਿਨਿਸ੍ਸਯਂ ਵਾ। **ਚਤੁਵਗ੍ਗਫਲਾਯਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਾਦਿਚਤੁਵਗ੍ਗਫਲਾਯਤ੍ਤਂ। **ਧਮ੍ਮੋ** ਨਾਮ ਅਬ੍ਭੁਦਯਨਿਬ੍ਬਾਨਹੇਤੁਕੋ। **ਅਤ੍ਥੋ** ਨਾਮ ਵਿਜ੍ਜਾਭੁਮਜਾਦੀਨਂ ਯਥਾਞ੍ਞਾਯਮਜ੍ਜਨਂ, ਅਜ੍ਜਿਤਾਨਞ੍ਚ ਰਕ੍ਖਣਂ। **ਕਾਮੋ** ਨਾਮ ਨਿਰਯੋ ਵਿਸਯੋ ਪਯੋਗੋ। **ਮੋਕ੍ਖੋ** ਨਾਮ ਸਬ੍ਬਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਨਿਵਤ੍ਤਿ। **ਚਤੁਰੋਦਾਤ੍ਤਨਾਯਕ**ਨ੍ਤਿ ਉਸ੍ਸਾਹਸਤ੍ਤਿਮਨ੍ਤਸਤ੍ਤਿਪਭੁਸਤ੍ਤਿਯੋਗੇਨ ਚਤੁਰੋ ਕੁਸਲੋ ਚਾਗਾਤਿਸਯਾਦਿਯੋਗੇਨ ਉਦਾਤ੍ਤੋ ਉਦਾਰੋ ਨਾਯਕੋ ਵਿਪਕ੍ਖੋ, ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ ਚ ਯਤ੍ਥ, ਤਂ। **ਮਧੁ** ਨਾਮ ਸੁਰਾ। **ਵਿਪ੍ਪਲਮ੍ਭੋ** ਵਿਰਹੋ। **ਮਨ੍ਤੋ** ਨੀਤਿਵੇਦੀਹਿ ਸਹ ਕਾਰੀਯਨਿਚ੍ਛਯੋ। **ਦੂਤੋ** ਸਨ੍ਧਾਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਪੁਰਿਸੋ। **ਪਯਾਨਂ** ਸਙ੍ਗਾਮਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਗਮਨਂ। **ਆਜਿ** ਸਨ੍ਧਜਾਭਾਵੇ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। **ਅਸਙ੍ਖਤ੍ਤਰਸਭਾਵਨਿਰਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਂਖਿਤ੍ਤਾ ਬਹੁਤ੍ਤਾ **ਰਸਾ** ਸਿਙ੍ਗਾਰਵੀਰਾਦਯੋ, **ਭਾਵਾ** ਰਤਿਉਸ੍ਸਾਹਾਦਯੋ, ਤੇਹਿ **ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ** ਪਤ੍ਥਟਂ। **ਪਿਯਵੁਤ੍ਤਸੁਸਨ੍ਧਿਭੀ**ਤਿ ਪਿਯਾਨਿ ਸੁਤਿਸੁਭਗਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਇਨ੍ਦਵਜਿਰਾਦੀਨਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸਂਸਗ੍ਗਤਾਯ ਸੋਭਨੋ ਸਨ੍ਧਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਙ੍ਗਾ ਯੇਸਂ ਸਗ੍ਗਾਨਂ, ਤੇਹੀਤਿ।

ਪੁਨਪਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਅਙ੍ਗੇਸੁ ਨਗਰਵਣ੍ਣਨਾਦੀਸੁ ਕਿਞ੍ਚਿ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਮਧੁਪਾਨਾਦਿਰਹਿਤਮ੍ਪਿ ਤਞ੍ਞੂਨਂ ਮਨੋ ਰਞ੍ਜੇਤਿ ਉਪਾਦਿਯਤੇਵ ਸਬ੍ਭੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ–

> ''ਕਬ੍ਬਂ ਨ ਦੁਸ੍ਸਤਙ੍ਗੇਹਿ, ਨ੍ਯੂਨਮਪਜਤ੍ਰ ਕੇਹਿਚਿ।
> ਬਨ੍ਧਙ੍ਗਸਮ੍ਪਦਾ ਤਞ੍ਞੂ, ਕਾਮਮਾਰਾਧਯਨ੍ਤਿ ਚੇ''ਤਿ [ਕਾਬ੍ਯਜਾਦਾਸ ੧.੨੦]॥

ਪੁਨਪਿ –

> ''ਗੁਣਤੋ ਪਠਮਂ ਵਤ੍ਵਾ, ਨਾਯਕਂ ਤੇਨ ਸਤ੍ਤਨੋ।
> ਨਿਰਾਕਰਣਮਿਚ੍ਚੇਸ, ਮਗ੍ਗੋ ਪਕਤਿਸੁਨ੍ਦਰੋ॥
>
> ਵਂਸਵੀਰਸੁਤਾਦੀਨਿ, ਵਣ੍ਣਯਿਤ੍ਵਾ ਰਿਪੁਸ੍ਸਪਿ।
> ਤਜ੍ਜਯਾ ਨਾਯਕੁਕ੍ਕਂਸ-ਕਥਨਞ੍ਚ ਸੁਖੇਤਿ ਨੋ''ਤਿ [ਕਾਬ੍ਯਜਾਦਾਸ ੧.੨੧ ੨੨ ਗਾਥਾ] ਆਹੁ॥

ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੇਤਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾਮਤਰਸਪਾਨਸਰਸਹਦਯਾਨਂ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਵਿਪੁਲਵਿਸਪ੍ਪਵੇਸੋਪਦੂਤਕਬ੍ਬਨਾਟਕਪਰਮ੍ਮੁਖਾਨਂ ਸਤਤਚਰਿਤਸਞ੍ਚਰਿਤਰਤਨਭਾਜਨਾਨਂ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਕਿਂ ਹਦਯਖੇਦੋਪਜਨਿਤਪਰਿਸ੍ਸਮੇਨੇਤਿ ਤਦਨੁਰੂਪਮੇਵੋਪਦਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ।

ਨਾਟਕਂ ਨਾਮ ਭਰਤਾਦਿਨਾਟਜਸਤ੍ਥੇ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਨਿਰੂਪਿਤਰੂਪਂ ਕਪ੍ਪਂ, ਤਂਲਕ੍ਖਣੇਕਦੇਸਭੂਤਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਕਰਣਾਦੀਨਿ ਨਵ ਰੂਪਕਾਨਿ। ਨਾਟਿਕਾ ਚ ਏਤ੍ਥੇਵਾਵਰੁਮ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਕਬ੍ਬਞ੍ਚ ਨਾਟਕਞ੍ਚ, ਤੇਸੁ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਠਪਿਤਂ ਨੇਤ੍ਤਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਯੇਹੀਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਕੇ ਤੇ? ਕਵਿਨੋ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਨੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤ**ਵਚਨੇਨ ਸੁਤਸ੍ਸ ਚਿਨ੍ਤਨਞ੍ਚ ਊਹਾਪੋਹਮੁਖੇਨ ਯਥੁਗ੍ਗਹਿਤਨਿਯਾਮਂ, ਅਵਿਪਰੀਤਤ੍ਥਨਿਚ੍ਛਯਨਂ, ਨਿਚ੍ਛਿਤਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾ, ਨਿਰਨ੍ਤਰਾਭਿਯੋਗੋ ਚ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। **ਕਬ੍ਬਨਾਟਕ**ਵਚਨੇਨ ਸੁਤਂ, ਚਿਨ੍ਤਿਤਂ, ਭਾਵਿਤਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ਸੁਤੇ ਦਸ੍ਸਿਤੇ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਂ ਸੁਤਮਯਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸਿਤਮੇਵ ਸਿਯਾਤਿ। ''ਕਬ੍ਬਨਾਟਕਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਨੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸੁਤਚਿਨ੍ਤਾਭਾਵਨਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਸਮ੍ਪਾਦਿਤਪਞ੍ਞਾਪਾਟਵਾਨਂ ਕਬ੍ਬਰਚਨਾਯ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਹੋਤਿ ਹਿ ਤਾਦਿਸਾਨਂ ਤਂਸੁਤਾਦਿ ਬਨ੍ਧਨਕਾਰਣਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ –

> ''ਸਾਭਾਵਿਕੀ ਚ ਪਟਿਭਾ,
> ਸੁਤਞ੍ਚ ਬਹੁ ਨਿਮ੍ਮਲਂ।
> ਅਮਨ੍ਦੋ ਚਾਭਿਯੋਗੋਯਂ,
> ਹੇਤੁ ਹੋਤਿਹ ਬਨ੍ਧਨੇ''ਤਿ [ਕਾਬ੍ਯਜਾਦਾਸ ੧.੧੦੩ ਗਾਥਾ]॥

ਯਂਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤਾਰੁਲ੍ਹਂ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਬਨ੍ਧਜਾਤਂ। ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਅਨਿਯਮਵਚਨੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਤਤ੍ਥ ਆਦਰਾਭਾਵਂ ਦੀਪੇਤਿ। **ਰਚਯਨ੍ਤਿ** ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਏਤਂ** ਤੇਹਿ ਰਚਿਤਂ ਬਨ੍ਧਜਾਤਂ **ਪਰਂ** ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਵਿਮ੍ਹਯਕਰਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਾਦਿਸੋਪਾਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਉਪੇਯਜਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਮੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਤਤ੍ਥ** ਤੇਸੁ ਕਬ੍ਬਨਾਟਕੇਸੁ ਰਚਨਾਵਿਸੇਸਏਕਨ੍ਤੁਪਾਯਭੂਤੇਸੁ **ਅਵਿਹਿਤਾਦਰਾਅਪਿ** ਸੁਤਾਦਿਵਸੇਨ ਅਕਤਾਦਰਾਪਿ **ਯੇ** ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾ ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤੋ **ਯੇਨ** ਬਨ੍ਧਵਿਸੇਸੇਨ **ਵਿਞ੍ਞੂ** ਗੁਣਦੋਸਵਿਦੂਨੋ ਸਤ੍ਥਞ੍ਞੂਨੋ ਪਣ੍ਡਿਤਜਨੇ **ਤੋਸੇਨ੍ਤਿ** ਪੀਣੇਨ੍ਤਿ। ਤੋਸੇਨ੍ਤਿਯੇਵ ਹਿ ਤੇ ਤਾਦਿਸੇ ਸਾਭਾਵਿਕਿਪਟਿਭਾਵਿਰਹੇਪਿ ਏਤਾਦਿਸੇਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਸੁਤਚਿਨ੍ਤਾਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਵਾਯਮਨ੍ਤਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ –

> ‘‘ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੀ ਯਜ੍ਜਪਿ ਪੁਬ੍ਬਵਾਸਨਾ-
> ਗੁਣਾਨੁਬਨ੍ਧਿ ਪਟਿਭਾਨਮਬ੍ਭੁਤਂ।
> ਸੁਤੇਨ ਵਾਚੁ’ਸ੍ਸਹਨੇਨੁਪਾਸਿਤਾ,
> ਧੁਵਂ ਕਰੋਤਜੇਵ ਕਮਪਜਨੁਗ੍ਗਹ’’ਨ੍ਤਿ [ਕਾਬਜਾਦਾਸ ੧.੧੦੪ ਗਾਥਾ]॥

ਪਟਿਭਾਵਨ੍ਤੋ ਹੇਯਜੋਪਾਦੇਯਜਪਰਿਚ੍ਛੇਦਲਕ੍ਖਣਪਞ੍ਞਾਯ ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤੋ ਨਾਮ, **ਤੇਯੇਵ** ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾ। **ਸਵਿਮ੍ਹਯੋ** ‘‘ਕੀਦਿਸਾਯਂ, ਤਾਦਿਸੋਪਾਯਨ੍ਤਰਰਹਿਤਾਨਮ੍ਪਿ ਏਤਾਦਿਸੋ ਬਨ੍ਧੋ ਸਿਯਾ’’ਤਿ ਵਿਮ੍ਹਯੇਨ ਸਹ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋਪਿ। **ਸੋਵ ਬਨ੍ਧੋ** ਤਮੇਵ ਬਨ੍ਧਨਂ ਤਾਦਿਸੋਪਾਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਿਰਹੇਨੋਪੇਯਜਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਬ੍ਭਾਵਤੋ, ਨਾਞ੍ਞੋਤਿ।

੬-੭. ਇਦਾਨਿ ਕਬ੍ਬਨਾਟਕੇਸੁ ਅਪਰਿਚਿਤਾਨਮਮ੍ਹਾਕਂ ਗਨ੍ਥਰਚਨਾਸਭਾਵਾਵਬੋਧੋਵ ਕੁਤੋਤਿ ਓਸਕ੍ਕਨ੍ਤੋ **“ਕਬ੍ਬਨਾਟਕਾ”**ਦਿਗਾਥਾਦ੍ਵਯੇਨ ਸਮੁਸ੍ਸਾਹੇਤਿ। **ਕਬ੍ਬਨਾਟਕਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਨੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ** ਕਬ੍ਬਨਾਟਕੇਸੁ ਸੁਤਾਨੁਲੋਕਨਚਿਨ੍ਤਾਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਠਪਿਤਨੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ **ਕਵਿਜ੍ਜਨਾ** ਕਬ੍ਬਕਾਰਕਾ **ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਭਿਮਤਂ **ਰਚਯਨ੍ਤਿ** ਕਰੋਨ੍ਤਿ, **ਏਤਂ** ਬਨ੍ਧਨਂ **ਪਰਂ** ਅਤਿਸਯੇਨ **ਨ ਵਿਮ੍ਹਯਕਰਂ** ਅਚ੍ਛਰਿਯਕਰਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਨਿਰਨ੍ਤਰਾਭਿਯੋਗਤੋ ਸਿਦ੍ਧੋਪਾਯਮੂਲਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾਯ ਉਪੇਯਜਭੂਤਗਨ੍ਥਸਙ੍ਖਰਣਂ ਭਵਤਜੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਕਵਿਨੋ ਇਦਂ **ਕਬ੍ਬਨ੍ਤਿ** ਚ, ਨਟਕਸ੍ਸ ਇਦਂ **ਨਾਟਕਂ,** ਨਚ੍ਚਗੀਤਾਦਿ। ਇਧ ਪਨ ਤਪ੍ਪਟਿਪਾਦਕਕਥਾਪਕਾਸਕਗਨ੍ਥੋ **ਨਾਟਕਂ** ਨਾਮ। ਕਬ੍ਬਞ੍ਚ ਨਾਟਕਞ੍ਚਾਤਿ ਚ, ਕਬ੍ਬਨਾਟਕੇਸੁ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਨੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਂ ਯੇਹੀਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। **ਯੇ** ਜਨਾ **ਤਤ੍ਥ** ਤੇਸੁ ਕਬ੍ਬਨਾਟਕੇਸੁ **ਅਵਿਹਿਤਾਦਰਾਪਿ** ਸਵਨਧਾਰਣਾਦਿਵਸੇਨ ਅਕਤਸਮ੍ਭਮਾ ਏਵ **ਵਿਞ੍ਞੂ ਯੇਨ** ਗਨ੍ਥਰਚਨਾਵਿਸੇਸੇਨ **ਤੋਸੇਨ੍ਤਿ** ਪੀਣੇਨ੍ਤਿ, **ਤੇਯੇਵ ਪਟਿਭਾਵਨ੍ਤੋ** ਪਟਿਭਾਨਸਙ੍ਖਾਤਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤੋ ਭਵਨ੍ਤਿ। **ਸੋਵ ਬਨ੍ਧੋ ਸਵਿਮ੍ਹਯੋ** ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਵਿਮ੍ਹਯੇਨ ਸਹਿਤੋ। ਪਟਿਭਾ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਚ, ਸਹ ਵਿਮ੍ਹਯੇਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਚ, ਅਵਿਹਿਤੋ ਆਦਰੋ ਯੇਹੀਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਬਾਹਿਰਸਤ੍ਥਾਭਿਯੋਗਾਭਾਵੇਪਿ ਪੁਬ੍ਬਵਾਸਨਾਭਾਵੇਪਿ ਇਹ ਨਿਰਨ੍ਤਰਾਭਿਯੋਗਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਤਾਦਿਸਸਾਮਤ੍ਥਿਯਂ ਸਾਧੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ –

> ‘‘ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੀ ਯਜ੍ਜਪਿ ਪੁਬ੍ਬਵਾਸਨਾ-
> ਗੁਣਾਨੁਬਨ੍ਧਿ ਪਟਿਭਾਨਮਬ੍ਭੁਤਂ।
> ਸੁਤੇਨ ਵਾਚੁ’ਸ੍ਸਹਨੇਨੁਪਾਸਿਤਾ,
> ਧੁਵਂ ਕਰੋਤਜੇਵ ਕਮਪਜਨੁਗ੍ਗਹ’’ਨ੍ਤਿ [ਕਾਬਜਾਦਾਸ ੧.੧੦੪ ਗਾਥਾ]॥

ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਯਦਿ **ਪੁਬ੍ਬਵਾਸਨਾਗੁਣਾਨੁਬਨ੍ਧੀ** ਅਤੀਤਜਾਤਿਯਾ ਪਰਿਚਯਵਾਸਨਾਗੁਣਸ੍ਸ ਅਨੁਬਲਪ੍ਪਦਾਨਵਸੇਨ ਅਨੁਬਨ੍ਧੋ ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਿ, ਤਾਦਿਸਂ **ਅਬ੍ਭੁਤਂ ਪਟਿਭਾਨਂ** ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿਪਿ, ਤਥਾਪਿ **ਸੁਤੇਨ** ਸਵਨੇਨ **ਉਸ੍ਸਹਨੇਨ** ਪਗੁਣਕਰਣਾਦਿਵਾਚੁਸ੍ਸਹਨੇਨ ਵਾ **ਉਪਾਸਿਤਾ** ਕਤਗੁਰੁਪਾਸਨਾ **ਵਾਚਾ ਕਮਪਿ ਅਨੁਗ੍ਗਹਂ** ਕਿਞ੍ਚਿਪਿ ਪਞ੍ਞਾਪਾਟਵਂ **ਧੁਵਂ** ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਕਰੋਤਿ ਏਵਾਤਿ।

ਏਤ੍ਥ **ਕਬ੍ਬੰ** ਨਾਮ ਮੁਤ੍ਤਕਕੁਲਕਾਦਿਵਾਕਜਵਸੇਨ ਚ ਅਵਯਵਸਭਾਵੇਹਿ ਤੇਸੰਯੇਵ ਅਨੁਰਵਾਕਜਾਵਯਵਸਮੂਹੇਹਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਵੁਤ੍ਤੁਵਿਸੇਸੇਹਿ ਪਭੇਦਗਤੰ ਕੇਵਲੰ ਪਜ੍ਜਮਯੰ ਵਾ ਗਜ੍ਜਮਯੰ ਵਾ ਚਮ੍ਪੂਤਿਖਜਾਤਪਜ੍ਜਗਜ੍ਜਮਯੰ ਵਾਤਿ ਮਹਾਵਾਕਜਸਭਾਵੇਨ ਚ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **ਨਾਟਕੰ** ਨਾਮ ਭਰਤਾਦਿਨਟਸਤ੍ਥਗਤਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਦਸ੍ਸਿਤਸਭਾਵੰ। ਕਬ੍ਬਞ੍ਚ ਇਧੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤਲਕ੍ਖਣਤੋ ਏਕਦੇਸਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਰਣਾਦਿਨਵਰੂਪਕਾਨਿ ਚ ਨਾਟਿਕਾ ਚ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਕਬ੍ਬਲਕ੍ਖਣੰ ਪਨ ਏਵੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ–

> ''ਸਗ੍ਗਬਨ੍ਧੋ ਮਹਾਕਬ੍ਬ-ਮੁਚ੍ਚਤੇ ਤ੍ਵਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣੰ।
> ਪਣਾਮੋ ਵਤ੍ਥੁਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਆਸੀਸਾਪਿ ਚ ਤਮ੍ਮੁਖੰ॥
>
> ਇਤਿਹਾਸਕਥੁਬ੍ਭੂਤੰ, ਸਨ੍ਤਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਮ੍ਪਿ ਵਾ।
> ਚਤੁਵਗ੍ਗਫਲਾਯਤ੍ਤੰ, ਚਤੁਰੋਦਾਤ੍ਤਨਾਯਕੰ॥
>
> ਪੁਰਣ੍ਣਵੁਤੁਸੇਲਿਨ੍ਦੁ-ਸਵਿਤੂਦਯਵਣ੍ਣਨੰ।
> ਉਯ੍ਯਾਨਸਲਿਲਕ੍ਕੀਲ਼ਾ, ਮਧੁਪਾਨਰਤੁਸ੍ਸਵੰ॥
>
> ਵਿਪ੍ਪਲਮ੍ਭਵਿਵਾਹੇਹਿ, ਕੁਮਾਰੋਦਯਵਡ੍ਢਿਹਿ।
> ਮਨ੍ਤਦੂਤਪ੍ਪਯਾਨਾਜਿ-ਨਾਯਕਾਭ੍ਯੁਦਯੇਹਿਪਿ॥
>
> ਅਲਙ੍ਕਤਮਸੰਖਿਤ੍ਤ-ਰਸਭਾਵਨਿਰਨ੍ਤਰੰ।
> ਨਾਤਿਵਿਤ੍ਥਿਣ੍ਣਸਗ੍ਗੇਹਿ, ਪਿਯਵੁਤ੍ਤੁਸੁਸਨ੍ਧਿਭਿ॥
>
> ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਭਿਨ੍ਨਸਗ੍ਗਨ੍ਤੇ-ਹੁਪੇਤੰ ਲੋਕਰਞ੍ਜਕੰ।
> ਕਬ੍ਬੰ ਕਪ੍ਪਨ੍ਤਰਟ੍ਠਾਯਿ, ਜਾਯਤੇ ਸਾਧ੍ਵਲਙ੍ਕਤੀ''ਤਿ [ਕਾਬਜਾਦਾਸ ੧.੧੪ – ੧੯ ਗਾਥਾ]॥

ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – **ਸਗ੍ਗਬਨ੍ਧੋ** ਸਗ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਿਸੇਸੇਹਿ ਬਨ੍ਧੋ **"ਮਹਾਕਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿ ਉਚ੍ਚਤੇ। **ਅਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣੰ ਤੁ** ਵੁਚ੍ਚਤੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ **ਕਾਕਕ੍ਖਿਗੋਲ਼ਕਨਯੇਨ ਤਮ੍ਮੁਖੰ** ਤਸ੍ਸ ਕਬ੍ਬਸ੍ਸ ਆਦਿ ਪਨ **ਪਣਾਮੋ** ਦੇਵਤਾਨਮਸ੍ਸਨੰ ਵਾ, **ਵਤ੍ਥੁਨਿਦ੍ਦੇਸੋ** –

> ''ਅਸ੍ਸੁਤ੍ਤੁਰਸ੍ਸਜਾਂ ਦਿਗਿ ਦੇਵਤਾਤ੍ਮ,
> ਹਿਮਾਲਯੋ ਨਾਮ ਨਗਾਧਿਰਾਜ?।
> ਪੂਵਾਪਰੇਤ੍ਤ ਵਾਰਿਨਿਧੀ ਵਿਗਾਹਜ,
> ਸ੍ਥਿਤ? ਪਥਿਙ੍ਙਾ ਇਵ ਮਾਨਦਣ੍ਡ?'' [ਕੁਮਾਰਸਮ੍ਭਵ ੧.੧.]॥

ਇਚ੍ਚਾਦਿਬਨ੍ਧਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨੋ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਦਸ੍ਸਨੰ, **ਆਸੀਸਾਪਿ** ''ਮਯ੍ਹੰ ਪੀਣਯਤੰ ਮਨ'' ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਇਟ੍ਠਾਸੀਸਨੰ ਵਾ ਭਵਤਿ।

ਇਤਿਹਾਸਕਥੁਬ੍ਭੂਤੰ ਪੁਰਾਵੁਤ੍ਤਕਥਾਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੰ ਵਾ **ਸਨ੍ਤਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਮ੍ਪਿ** ਸੋਭਨਾਨਮ੍ਪਿ ਰਾਜਚਰਿਯਾਦਿਨਿਸ੍ਸਯੰ ਵਾ **ਚਤੁਵਗ੍ਗਫਲਾਯਤ੍ਤੰ** ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸੁਖਕਾਰਣੰ **ਧਮ੍ਮੋ,** ਵਿਜ੍ਜਾਭੂਮਿਆਦੀਨੰ ਸਞ੍ਚਯੋ, ਸਞ੍ਚਿਤਾਨੰ ਰਕ੍ਖਾ ਚ **ਅਤ੍ਥੋ,** ਅਪਾਯਸੰਵਤ੍ਤਨਿਕਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਸਙ੍ਖਾਤੋ **ਕਾਮੋ,** ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਾ ਨਿਵਤ੍ਤਿਹੇਤੁ **ਮੋਕ੍ਖੋ** ਚਾਤਿ ਚਤੁਵਗ੍ਗਫਲਾਧੀਨੰ **ਚਤੁਰੋਦਾਤ੍ਤਨਾਯਕੰ** ਉਸ੍ਸਾਹਸਤ੍ਤਿਮਨ੍ਤਸਤ੍ਤਿਪਭੁਸਤ੍ਤਿਯੋਗਤੋ ਚਤੁਰੋ ਦਕ੍ਖੋ ਚਾਗਾਤਿਸਯਾਦਿਯੋਗੇਨ ਉਦਾਤ੍ਤੋ ਉਲ਼ਾਰੋ ਸਪਕ੍ਖੋ, ਵਿਪਕ੍ਖੋ ਵਾ ਨਾਯਕੋ ਯਤ੍ਥ, ਤੰ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ **ਪੁਰਣ੍ਣਵੁਤੁਸੇਲਿਨ੍ਦੁ-ਸਵਿਤੂਦਯਵਣ੍ਣਨੰ ਪੁਰੰ** ਨਗਰੰ, **ਅਣ੍ਣਵੰ** ਸਾਗਰੰ, **ਉਤੁ** ਹੇਮਨ੍ਤਵਸਨ੍ਤਾਦਿਉਤੁ, **ਸੇਲੰ** ਪਬ੍ਬਤੋ, **ਇਨ੍ਦੁਸਵਿਤੂਦਯੋ** ਚਨ੍ਦਸੂਰਿਯਾਨੰ ਉਦਯੋ ਚਾਤਿ ਇਮੇਸੰ ਵਣ੍ਣਨੰ ਯਤ੍ਥ, ਤੰ। **ਸਵਿਤਾਤਿ** ਏਤ੍ਥ ਤੁਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤੋ।

ਉਯਜਾਨਸਲਿਲਕ੍ਕੀਲ਼ਾਮਧੁਪਾਨਰਤੁਸ੍ਸਵਂ ਉਯਜਾਨਕੀਲ਼ਾਸੁਰਾਪਾਨਰਤਿਕੀਲ਼ਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਉਸ੍ਸਵੋ ਯਤ੍ਥ, ਤਂ **ਵਿਪ੍ਪਲਮ੍ਭਵਿਵਾਹੇਹਿ** ਦਾਰਾਵਿਯੋਗਦਾਰਪਰਿਗ੍ਗਹੇਹਿ ਚ **ਕੁਮਾਰੋਦਯਵਡ੍ਢਿਹਿ** ਕੁਮਾਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੁਮਾਰਵਡ੍ਢੀਹਿ ਚ **ਮਨ੍ਤੁਦੂਤਪ੍ਪਯਾਨਾਜਿਨਾਯਕਾਭ੍ਯੁਦਯੇਹਿ** ਨੀਤਿਜਾਨਨਪਞ੍ਞਾ **ਮਨ੍ਤੋ,** ਸਨ੍ਧਾਨਕਾਰਕੋ **ਦੂਤੋ,** ਯੁਦ੍ਧਾਭਿਗਮਨਂ **ਪਯਾਨਂ,** ਯੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਤੋ **ਆਜਿ,** ਸਪਕ੍ਖਨਾਯਕਸ੍ਸ ਅਭਿਵਡ੍ਢਿਸਙ੍ਖਾਤੋ **ਅਭ੍ਯੁਦਯੋ** ਚਾਤਿ ਇਮੇਹਿ **ਅਲਙ੍ਕਤਂ** ਸਜ੍ਜਿਤਂ **ਅਸਂਖਿਤ੍ਤ...ਪੇ੦... ਨ੍ਤੁਰਂ** ਅਸਂਖਿਤ੍ਤਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਾ **ਰਸਾ** ਸਿਙ੍ਗਾਰਾਦਯੋ ਅਟ੍ਠ **ਭਾਵਾ** ਰਤਿਉਸ੍ਸਾਹਾਦਯੋ ਚਾਤਿ ਇਮੇਹਿ **ਨਿਰਨ੍ਤੁਰਂ** ਵਿਤ੍ਥਿਣ੍ਣਂ **ਪਿਯਵੁਤ੍ਤੁਸੁਸਨ੍ਧਿਭਿ** ਸੁਤਿਸੁਭਗੇਹਿ ਇਨ੍ਦਵਜਿਰਾਦੀਹਿ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਸਮ੍ਬਨ੍ਧਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤਾਯ ਸੋਭਨਾ ਸਨ੍ਧਿ ਯੇਸਂ ਸਗ੍ਗਾਨਂ, ਤੇਹਿ **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ** ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ **ਭਿਨ੍ਨਸਗ੍ਗਨ੍ਤੇਹਿ** ਭਿਨ੍ਨਸਗ੍ਗਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਯੇਸਂ, ਤੇਹਿ **ਨਾਤਿਵਿਤ੍ਥਿਣ੍ਣਸਗ੍ਗੇਹਿ** ਨਾਤਿਵਿਤ੍ਥਾਰਸਗ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਹਿ **ਉਪੇਤਂ** ਯੁਤ੍ਤਂ **ਸਾਧ੍ਵਲਙ੍ਕਤਿ** ਸੋਭਨਾਲਙ੍ਕਾਰਵਨ੍ਤਂ **ਕਬ੍ਬਂ ਲੋਕਰਞ੍ਜਕਂ** ਤਂ ਸਮਾਨਂ **ਕਪ੍ਪਨ੍ਤੁਰਟ੍ਠਾਯਿ** ਕਪ੍ਪਨਿਰਨ੍ਤੁਰਟ੍ਠਾਯਿ ਕਪ੍ਪਨ੍ਤੁਰੇ ਠਾਯਿ ਵਾ **ਜਾਯਤੇ**। ਏਤ੍ਥ ਮਧੁਪਾਨਾਦਿਰਹਿਤਪੁਰਵਣ੍ਣਨਾਦਯੋਪਿ ਤਞ੍ਞੂਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਰਾਧੇਤਿ ਚੇ, ਤਂਪਜਦੁਟ੍ਠਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ –

> ''ਕਬ੍ਬਂ ਨ ਦੁਸ੍ਸਤਙ੍ਗੇਹਿ, ਨਜ੍ਯੂਨਮਪਜਤ੍ਰ ਕੇਹਿਚਿ।
> ਬਨ੍ਧਙ੍ਗਸਮ੍ਪਦਾ ਤਞ੍ਞੂ, ਕਾਮਮਾਰਾਧਯਨ੍ਤਿ ਚੇ''ਤਿ॥

ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – **ਅਤ੍ਰ** ਇਮੇਸੁ ਕਬ੍ਬਙ੍ਗੇਸੁ ਮਜ੍ਝੇ **ਕੇਹਿਚਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ** ਕੇਹਿਚਿ ਅਵਯਵੇਹਿ **ਨਜ੍ਯੂਨਮਪਿ** ਊਨਮਪਿ, **ਨਿਸਦ੍ਦੋਤ੍ਰਤਬ੍ਭਾਵੇ**। ਕਬ੍ਬਂ ਨ ਦੁਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ ਪਨ ਅਦੁਸ੍ਸਨਂ **ਬਨ੍ਧਙ੍ਗਸਮ੍ਪਦਾ** ਰਚਿਤਪੁਰਵਣ੍ਣਨਾਦਿਅਙ੍ਗਸਮ੍ਪਦਾ **ਤਞ੍ਞੂ** ਕਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਜਨੇ **ਕਾਮਂ** ਇਚ੍ਛਾਨੁਰੂਪਂ **ਚੇ ਆਰਾਧਯਨ੍ਤਿ,** ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਭਵਤਿ। ਪੁਨਪਿ ਨਾਯਕਵਣ੍ਣਨਾਸੁ ਸਪਕ੍ਖਨਾਯਕਂ ਵਣ੍ਣੇਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਨਿਰਾਕਰਣਭਾਵਮ੍ਪਿ। ਨੋ ਚੇ, ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਂ ਵਣ੍ਣੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਾਯਕੇਨ ਤਸ੍ਸਾਭਿਭਵਨਮ੍ਪਿ ਵਣ੍ਣੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ –

> ''ਗੁਣਤੋ ਪਠਮਂ ਵਤ੍ਵਾ, ਨਾਯਕਂ ਤੇਨ ਸਤ੍ਤੁਨੋ।
> ਨਿਰਾਕਰਣਮਿਚ੍ਚੇਸ, ਮਗ੍ਗੋ ਪਕਤਿਸੁਨ੍ਦਰੋ॥
>
> ਵਂਸਵੀਰਸੁਤਾਦੀਨਿ, ਵਣ੍ਣਯਿਤ੍ਵਾ ਰਿਪੁਸ੍ਸਪਿ।
> ਤਜ੍ਜਯਾ ਨਾਯਕੁਕ੍ਕਂਸ-ਕਥਨਞ੍ਚ ਸੁਖੇਤਿ ਨੋ''ਤਿ॥

੮. **ਬਨ੍ਧੋ ਚ ਨਾਮ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾ, ਸਹਿਤਾ ਦੋਸਵਜ੍ਜਿਤਾ।**
ਪਜ੍ਜਗਜ੍ਜਵਿਮਿਸ੍ਸਾਨਂ, ਭੇਦੇਨਾਯਂ ਤਿਧਾ ਭਵੇ॥

੮. ਏਵਮੇਤੇਹਿ ਸੋਤੁਜਨਸਮੁਸ੍ਸਾਹਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਕਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤਬਨ੍ਧੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਂ ਕਤ੍ਤੁਮਾਰਭਤੇ **"ਬਨ੍ਧੋ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਦੋਸਵਜ੍ਜਿਤਾ** ਦੋਸੇਹਿ ਸਦ੍ਦਨਿਸ੍ਸਿਤੇਹਿ, ਅਤ੍ਥਨਿਸ੍ਸਿਤੇਹਿ ਚ ਵਿਰੋਧੇਹਿ ਵਜ੍ਜਿਤਾ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਵਾ ਵਜ੍ਜਿਤਾ ਯੇਹਿ, ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾ **ਸਹਿਤਾ** ਏਕੀਭੂਤਾ। ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਾ ਯੇਹਿ ਤੇ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯੇਹਿ ਸਹਿਤਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਸਹਿਤਾਨਂ ਭਾਵੋ ਸਹਦਯਹਿਲਾਦਕਾਰਣਂ ਸਾਧਜਂ ਸਾਹਿਚ੍ਚਂ। ਇਤਿ ਦੋਸਵਜ੍ਜਿਤੇ ਸਹਿਤੇ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥੇ ਪਸਿਦ੍ਧਭਾਵੇਨ ਅਨੁਵਦਿਤ੍ਵਾ **ਬਨ੍ਧੋ ਨਾਮ** ਸਭਾਵਵੁਤ੍ਤਿਵਙ੍ਕਵੁਤ੍ਤਿਅਲਙ੍ਕਾਰਵੁਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੋਪੀਤਿ ਅਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਂ ਬਨ੍ਧਸਰੀਰਂ ਵਿਧੀਯਤੇ ਯਥਾ ''ਯੋ ਕੁਣ੍ਡਲੀ, ਸੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ''ਤਿ। **ਚਸਦ੍ਦੋਵੁਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤੁਰਸ੍ਸ ਸਮੁਚ੍ਚਯੋ,** ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਿਗੁਣਕ੍ਰਿਯਾਦਬ੍ਬਲਕ੍ਖਣੋ ਸਦ੍ਦਾਨਮਤ੍ਥੋ ਮੁਖਜੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਮੁਖਜਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਤ੍ਤਾ ਤਿਵਿਧੇਸੁ ਸਦ੍ਦੇਸੁ ਤਬ੍ਬਾਚਕੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਹੋਤਿ ਜਾਤਿਸਦ੍ਦੋ ਗੁਣਸਦ੍ਦੋ ਕ੍ਰਿਯਾਸਦ੍ਦੋ ਦਬ੍ਬਸਦ੍ਦੋਤਿ। ਤਿਵਿਧੋ ਹਿ ਸਦ੍ਦੋ ਵਾਚਕੋ ਲਕ੍ਖਣਿਕੋ ਬਜਞ੍ਜਕੋਤਿ ਬਜਾਪਾਰਭੇਦੇਨ। ਬਜਾਪਾਰੋ ਚ ਨਾਮ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ'ਤ੍ਥਪ੍ਪਤੀਤਿਕਾਰਿਤ੍ਤਮੇਵ। ਸੋ ਹਿ ਤਿਵਿਧੋ ਮੁਖਜੋ ਲਕ੍ਖਣੋ ਬਜਞ੍ਜਨਸਭਾਵੋ ਚੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ

ਜਾਤਜਾਦਿਨਿਰਨੁਰਤ੍ਥਵਿਸਯੋ ਸਦ੍ਦਬਜਾਪਾਰੋ ਮੁਖਜੋ। ਸੋਯੇਵ ਅਭਿਧਾਤਿ ਉਚ੍ਚਤੇ। ਤੰਬਜਾਪਾਰਵਾ ਅਬਜਵਹਿਤਜਾਤਜਾਦਿਸਕੇਹਿ ਤਮਤ੍ਥੰ ਮੁਖਜਭਾਵੇਨ ਯੋ ਵਦਤਿ ਗੋਆਦਿਕੋ, ਸੋ ਵਾਚਕੋ। ਸਦ੍ਦਨੁਰਤ੍ਥਵਿਸਯਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਸਦ੍ਦਬਜਾਪਾਰੋ ਲਕ੍ਖਣੋ। ਸਾ ਦੁਵਿਧਾ ਸੁਦ੍ਧਾ, ਉਪਚਾਰਮਿਸ੍ਸਾ ਚੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸੁਦ੍ਧਾ ਯਥਾ ''ਗੋ ਮੁਚ੍ਚਤੁ, ਮਞ੍ਚਾ ਉਗ੍ਘੋਸੇਨ੍ਤਿ, ਗਙ੍ਗਾਯਂ ਘੋਸੋ''ਤਿ। ਏਤ੍ਥ **ਗੋ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਸੇਸਨਂ ਗੋਤ੍ਤਸਾਮਞ੍ਞਮੇਵੋਚ੍ਚਤੇ, ਨ ਤੁ ਗੋਬਜਤ੍ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ –

''ਵਿਸੇਸਜੰਨਾਭਿਧਾ ਗਚ੍ਛੇ, ਖੀਣਸਤ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸਨੇ''ਤਿ [ਕਾਬਜਪ੍ਪਕਾਸੇ ਦੁਤਿਯਉਲ੍ਲਾਸੇ ਆਗਤਨਜਾਯੋ'ਯਂ]।

ਸਾਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਬਜਾਪਕਤ੍ਤਾ, ਅਸਰੀਰਤ੍ਤਾ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਬਨ੍ਧਨਮੋਚਨਾਨਿ ਨ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਾ ਗੋਬਜਤ੍ਤਿ ਆਕਡ੍ਢੀਯਤੇ, ਤਥਾ ਮਞ੍ਚਾਨਮੁਗ੍ਘੋਸਨਂ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਗ੍ਘੋਸਨਕ੍ਰਿਯਾਸਿਦ੍ਧਜਤ੍ਥੰ ਮਞ੍ਚਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਪੁਰਿਸਾ ਆਕਡ੍ਢੀਯਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਗਙ੍ਗਾਸਦ੍ਦਵਾਚ੍ਚਸ੍ਸ ਜਲਪ੍ਪਵਾਹਸ੍ਸ ਘੋਸਪ੍ਪਤਜਾਕਰਤਾ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ **ਗਙ੍ਗਾ**ਸਦ੍ਦੋ ਅਤ੍ਤਨੋਭਿਧੇਯਜਸ੍ਸੋਦਕਪ੍ਪਵਾਹਸ੍ਸ ਨਿਕਟਂ ਤਟਂ ਲਕ੍ਖੇਤਿ। ਉਪਚਾਰਸ੍ਸਾਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਤ੍ਤਾ ਉਪਚਾਰਮਿਸ੍ਸਾ ਲਕ੍ਖਣਾਪਜਨੇਕਧਾ ਸਿਯਾ। ਯਥਾ ਕਤ੍ਥਚਿ ਕਾਰਣੇ ਕਾਰੀਯਮੁਪਚਰਿਯਤੇ, ਯਥਾ ''ਆਯੁ ਘਤ''ਨ੍ਤਿ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਕਾਰਣਕਾਰਿਯਾਨਮਭੇਦੋ ਯਥਾ ''ਆਯੁਯੇਵੇਦ''ਨ੍ਤਿ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਉਪਮਾਨੇ ਉਪਮੇਯਜਮੁਪਚਰੀਯਤੇ, ਯਥਾ ''ਗੋ ਬਾਹਿਕੋ''ਤਿ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਭੇਦੋ ਤੇਸਂ, ਯਥਾ ''ਗੋਯੇਵਾਯ''ਨ੍ਤਿ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਤਦਾਧਾਰਤਾਯ [ਤਦਤ੍ਥਤਾਯ (ਕ॰)] ਤੰਬਜਪਦੇਸੋ, ਯਥਾ ''ਪਦੀਪਟ੍ਠਾ ਕਪਲ੍ਲਿਕਾ ਪਦੀਪੋ''ਤਿ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਤੰਕਮ੍ਮਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ ਤੰਬਜਪਦੇਸੋ, ਯਥਾ ''ਅਵਡ੍ਢਕੀਪਿ ਵਡ੍ਢਕੀ ਅਯ''ਨ੍ਤਿ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਸੰਸਾਮਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ, ਯਥਾ ''ਰਾਜਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀ ਪੁਰਿਸੋ ਰਾਜਾਯ''ਨ੍ਤਿ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਵਯਵੇ ਸਮੁਦਾਯਬਜਪਦੇਸੋ, ਯਥਾ ''ਪਟੇਕਦੇਸੇ ਪਟਸਦ੍ਦੋ'' ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਲਕ੍ਖਣਾਯ ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਸਦ੍ਦੋ ਲਕ੍ਖਣਿਕੋ। ਬਜਞ੍ਜਨਸਭਾਵੋ ਪਨ ਪਰਪਰਿਯਾਯੋ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਤਤਿਯੋ ਬਜਾਪਾਰੋ। ਤਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਸਦ੍ਦੋ ਬਜਞ੍ਜਨਕੋ। ਇਚ੍ਚੇਤਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋਪਿ ਤਿਵਿਧੋ ਹੋਤਿ ਵਾਚ੍ਚੋ ਲਕ੍ਖਣਿਯੋ ਬਜਙ੍ਗੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਬਜਙ੍ਗੋਯੇਵਤ੍ਥੋ ਬਨ੍ਧਸਤ੍ਤਾ ਵੁਚ੍ਚਤੇ। ਤੇਨੇਵ ਪਧਾਨਬਜਙ੍ਗੋ ਬਨ੍ਧੋ ਉਤ੍ਤਮੋ, ਅਪਧਾਨਬਜਙ੍ਗੋ ਮਜ੍ਝਿਮੋ, ਅਬਜਙ੍ਗੋ ਅਧਮੋ, ਬਜਙ੍ਗੇਨ ਵਿਨਾ ਬਨ੍ਧੋ ਨਿਜ੍ਜੀਵੋ ਸਿਯਾਤਿ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਸਭਾਵਵੁਤ੍ਤਿ ਬਨ੍ਧੋਪਿ ਤੁ ਨਿਜ੍ਜੀਵੋਤਿ ਨਾਸਙ੍ਕਨੀਯੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਕਵੀਨਂ ਲੋਕਵੋਹਾਰਕੋਸਲ੍ਲਂ ਸਭਾਵਵੁਤ੍ਤਿਯੇਵ ਗਮੇਤਿ। ਯੋ ਹਿ ਸਕਲਲੋਕਟ੍ਠਿਤਿਂ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਕਵਿਯੇਵ ਨ ਹੋਤੀਤਿ।

ਅਥੇਤ੍ਥ ਤਿਵਿਧਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੰ ਤਾਦਿਸਜਨਾਵਬੋਧਤ੍ਥੰ ਸਮੁਦਾਹਰਿਸ੍ਸਾਮ "**ਮੁਨਿਨ੍ਦਵਦਨਮ੍ਭੋਜੇ**"ਤਜਾਦਿ। ਏਤ੍ਥ **ਵਾਣੀ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਵਾਚ੍ਚਤ੍ਥੋ। ਵਾਣੀ ਨਾਮ ਚੇਤਨਾ, ਤਸ੍ਸਂ ਯਾਵ ਦੇਵਤਤ੍ਤਂ ਨਾਰੋਪਜਤੇ, ਤਾਵ ਤਪ੍ਪਤੀ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਨੋਸਮ੍ਪੀਣਨਆਸੀਸਨਾ ਨ ਸੰਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵਾਕਜਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾਯੇਵ ਵਾਣਿਯਂ ਸਾਯਮੋਚਿਤਜਭੇਦੇਨ **ਦੇਵਤਾ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਆਰੋਪਿਤੋਤ੍ਥੋ ਲਕ੍ਖਣਿਯੋ। ਤਥਾ **ਵਦਨ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਪਿ ਮੁਖਂ ਵਾਚ੍ਚਤ੍ਥੋ। **ਅਮ੍ਭੋਜ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮਾਰੋਪਿਤੋਤ੍ਥੋ ਲਕ੍ਖਣਿਯੋ। ਮਨੋਸਮ੍ਪੀਣਨਸ੍ਸ ਤੁ ਅਞ੍ਞਥਾ ਅਨੁਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਜਾਦਿਕ੍ਕਮੇਨ ਯਥਾਭੂਤਾਵਬੋਧਸਮ੍ਭਵਾ ਅਨਾਯਾਸੇਨ ਵਿਚਿਤ੍ਰਾਨੇਕਸਦ੍ਦਤ੍ਥਪਟਿਭਾਨੇਨ ਗਨ੍ਥਪਰਿਸਮਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਾ ਯਥਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ ਹੋਤੇਵ, ਅਯਂ ਬਜਙ੍ਗਜਤ੍ਥੋ। ਤਬ੍ਬਾਚਕਾ ਸਦ੍ਦਾ ਵਾਚਕਲਕ੍ਖਣਿਕਬਜਞ੍ਜਕਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਵਿਚਾਰੋ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੋ।

ਤਮੇਵਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਬਨ੍ਧਸਰੀਰਂ ਕਤਿਵਿਧਮਿਚ੍ਚਾਹ "**ਪਜ੍ਜੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਅਯਂ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ **ਬਨ੍ਧੋ** ਬਨ੍ਧਸਰੀਰਂ **ਤਿਧਾ ਭਵੇ** ਤਿਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਸਿਯਾ, ਨਾਧਿਕਂ ਨਾਪਜ੍ਜੂਨਂ। ਕਥਂ? **ਪਜ੍ਜਗਜ੍ਜਵਿਮਿਸ੍ਸਾਨਂ ਭੇਦੇਨ** ਪਜ੍ਜਸਭਾਵਾਦੀਨਂ ਵਿਸੇਸੇਨ ਤਿਧਾ ਭਵੇਤਿ ਪਕਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਪਜ੍ਜਂ** ਨਾਮ ਅਮ੍ਹੇਹਿਯੇਵ ਵਿਰਚਿਤਵੁਤ੍ਤੋਦਯਾਖਜੇ ਛਨ੍ਦਸਿ ਨਿਰੂਪਿਤਾ ਵੁਤ੍ਤਜਾਤਿਪ੍ਪਭੇਦਾ ਚਤੁਪ੍ਪਦਿਕਤ੍ਤਾ ਨਿਰੂਪਿਤੋ ਮੁਤ੍ਤਕਾਦਿਪਿ ਵੁਤ੍ਤਜਾਤਿਪ੍ਪਕਾਰੋਯੇਵ। ਤੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਤੇਸਮਦਸ੍ਸਨਂ। ਤੇਸੁ ਏਕਗਾਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਤ੍ਥਾ ਸਪ੍ਪਧਾਨਾ ਗਾਥਨ੍ਤਰਾਨਿਰਪੇਕ੍ਖਾ **ਮੁਤ੍ਤਕਂ,** ਏਕਕ੍ਰਿਯਾਦਾਨੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਾਪੇਕ੍ਖਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਤ੍ਥਾ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਅਨਿਟ੍ਠਿਤਤ੍ਥਾ ਗਾਥਾ **ਕੁਲਕਂ,** ਨਾਨਾਭਿਤ੍ਤਿਯੋ ਭਿਨ੍ਨਕਿਰਿਯੋ ਸਪ੍ਪਧਾਨਾ ਗਾਥਾ ਕੋਸੋ ਵਿਯ ਠਪਿਤਾ **ਕੋਸੋ,** ਏਕਭਿਤ੍ਤਿਪਦੋਸਾਦਿਕਂ ਵਣ੍ਣੇਤੁਂ ਸਮੁਦਾਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਭਿਨ੍ਨਕ੍ਰਿਯਾ ਗਾਥਾ **ਸਙ੍ਘਾਤੋ,** ਸੋਪਿ

ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਪਜ੍ਜਪ੍ਪਕਾਰੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੁਸਗ੍ਗਬਨ੍ਧੋਵਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬਂ। **ਗਜ੍ਜਂ** ਨਾਮ ਪਾਦਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਰਹਿਤੋ ਸਜਾਦਜਨ੍ਤੁਤਜਾਦਜਨ੍ਤੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧੋ। ਤਸ੍ਸ ਤੁ ਦ੍ਵੇ ਪਕਾਰਾ ਆਖ੍ਯਾਯਿਕਾ, ਕਥਾਤਿ। ਵਿ**ਮਿਸ੍ਸਂ** ਪਜ੍ਜਗਜ੍ਜਮਯਂ ਨਾਟਕਪ੍ਪਕਰਣਾਦਿ, ਚਮ੍ਪੂ ਜਾਤਕਮਾਲਾਦਿਕਾ ਚ।

੮. ਇਦਾਨਿ ਸਞ੍ਞਾਨਨਾਭਿਲਾਸੀਨਂ ਅਲਙ੍ਕਾਰਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਬਨ੍ਧਸਰੀਰਂ, ਸੋਵ ਬਨ੍ਧੋਤਿ ਅਧਿਕਤਂ, ''ਯੋ ਕੁਣ੍ਡਲੀ, ਸੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਪਸਿਦ੍ਧਕੁਣ੍ਡਲਿਤ੍ਤਾਨੁਵਾਦੇਨ ਅਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਦੇਵਦਤ੍ਤੁਤ੍ਤਵਿਧਾਨਂ ਵਿਯ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਬਨ੍ਧੋ"**ਚ੍ਚਾਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਬਨ੍ਧੋ ਨਾਮ ਚ** ਬਨ੍ਧਨਂ ਪਨ। **ਦੋਸਵਜ੍ਜਿਤਾ** ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਨਿਸ੍ਸਿਤਦੋਸੇਹਿ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਵਾ ਵਜ੍ਜਿਤਾ ਏਤੇਹਿ ਤਾਦਿਸਾ। **ਸਹਿਤਾ** ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਨੁਰੂਪਤ੍ਥੇਨ ਸਹਭਾਵਂ ਗਤਾ। **ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾ** ਸਦ੍ਦੋ, ਅਤ੍ਥੋ ਚ। ਏਵਂਪਕਾਰੇਹਿ ਤੁ ਈਦਿਸਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾਨਂ ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ ਤੁਟ੍ਠਿਜਨਕਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਨੁਰੂਪਗੁਣਸਹਿਤਾਨਂ ਭਾਵੋਤਿ ਵਚਨਤ੍ਥੇਨ ''ਸਾਹਿਚ੍ਚ''ਮਿਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾਨਂ ਕਿਂ ਨਾਨਾਕਰਣਨ੍ਤਿ? ਸਦ੍ਦੋ ਪਨ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਤੀਤਿਯਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮੁਖ੍ਯਬ੍ਯਾਪਾਰਂ ਲਕ੍ਖਣਬ੍ਯਾਪਾਰਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਭਾਵਬ੍ਯਾਪਾਰਞ੍ਚੇਤਿ ਤਿਵਿਧਂ ਬ੍ਯਾਪਾਰਭੇਦੇਨ। ਕਮਤੋ ਵਾਚਕੋ ਲਕ੍ਖਣਿਕੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕੋ ਚੇਤਿ ਤਿਵਿਧੋ। ਤਥਾ ਅਤ੍ਥੋਪਿ ਵਾਚ੍ਚੋ ਲਕ੍ਖਣਿਯੋ ਬ੍ਯਙ੍ਗ੍ਯੋ ਚੇਭਿ ਤਿਵਿਧੋ। ਅਤ੍ਰ ਤੁ ਵਾਚਕੋ ਸਦ੍ਦੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬਮੁਖ੍ਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਜਾਤਿਗੁਣਕ੍ਰਿਯਾਦਬ੍ਬਭੇਦੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਤ੍ਤਾ ਸਯਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਗੁਣਕ੍ਰਿਯਾਦਬ੍ਬਸਦ੍ਦਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ। ਵਾਚਕਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਮੁਖ੍ਯਬ੍ਯਾਪਾਰੋ ''ਅਭਿਧਾ''ਤਿ ਚ ਵੋਹਰੀਯਤਿ। ਸੋ ਮੁਖ੍ਯਬ੍ਯਾਪਾਰੋ ਜਾਤ੍ਯਾਦੀਹਿ ਅਬ੍ਯਵਹਿਤਤ੍ਥੇਵ ਵਤ੍ਤਤੇ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਗੋ ਨੀਲਂ ਪਾਚਕੋ ਵਿਸਾਣਿ''ਚ੍ਚਾਦੋ ਗੋਆਦਿਸਦ੍ਦਾਨਂ ਮੁਖ੍ਯਬ੍ਯਾਪਾਰੋ ਗੋਪਿਣ੍ਡਨੀਲਪਟਪਾਚਕਕਤ੍ਤੁਸਿਙ੍ਗੀਤਿ ਦਬ੍ਬਾਨਂ ਵਿਸੇਸਨਭੂਤਜਾਤਿਗੁਣਕ੍ਰਿਯਾਦਬ੍ਬੇਸ੍ਵੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਪਨ ਜਾਤ੍ਯਾਦੀਨਂ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਗੋਪਿਣ੍ਡਾਦੀਸੂਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਂ ਹਿ–

''ਵਿਸੇਸ੍ਯਂ ਨਾਭਿਧਾ ਗਚ੍ਛੇ, ਖੀਣਸਤ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸਨੇ''ਤਿ [ਕਾਬ੍ਯਪ੍ਪਕਾਸੇ ਦੁਤਿਯਉਲ੍ਲਾਸੇ ਆਗਤਨ੍ਯਾਯੋ'ਯਂ]।

ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਵਿ**ਸੇਸਨੇ** ਵਿਸੇਸਨਭੂਤਜਾਤ੍ਯਾਦਿਮ੍ਹਿ **ਖੀਣਸਤ੍ਤਿ** ਖੀਣਬ੍ਯਾਪਾਰਵਤੀ **ਅਭਿਧਾ** ਮੁਖ੍ਯਬ੍ਯਾਪਾਰੋਵ ਵਿ**ਸੇਸ੍ਯਂ** ਦਬ੍ਬਂ **ਨ ਗਚ੍ਛੇ** ਨ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ।

ਜਾਤ੍ਯਾਦੀਨਂ ਨਿਸ੍ਸਯਗੋਪਿਣ੍ਡਾਦਿਕਂ ਅਭਿਧਾ ਨ ਵਦਤਿ ਚੇ, ਏਵਞ੍ਚ ਸਤਿ ''ਗੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨੀਲਂ ਨਿਵਾਸੇਤਿ, ਪਾਚਕੋ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਿਙ੍ਗੀ ਧਾਵਤਿ''ਚ੍ਚਾਦੀਸੁ ਜਾਤ੍ਯਾਦਿਵਿਸਿਟ੍ਠਗੋਪਿਣ੍ਡਾਦੀਨਂ ਗੋਆਦਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਥਂ ਵਾਚਕਤ੍ਤਂ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਦਬ੍ਬਾਧੀਨਜਾਤਿਗੁਣਾਦੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਤਬ੍ਬਿਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਦਬ੍ਬਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਵਾਚਕਤ੍ਤਾ। ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪਨ ਸੁਦ੍ਧਲਕ੍ਖਣਬ੍ਯਾਪਾਰਸ੍ਸੇਵ ਵਿਸਯੋ। ਲਕ੍ਖਣਬ੍ਯਾਪਾਰੋਪਿ ਸੁਦ੍ਧੋ ਉਪਚਾਰਮਿਸ੍ਸੋਤਿ ਦੁਵਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਸੁਦ੍ਧੋ ਲਕ੍ਖਣਬ੍ਯਾਪਾਰੋ ਜਾਤ੍ਯਾਦਿਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਥਵਿਸਯੋ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਗੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨੀਲਂ ਨਿਵਾਸੇਤਿ, ਪਾਚਕੋ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਿਙ੍ਗੀ ਧਾਵਤਿ, ਮਞ੍ਚਾ ਉਗ੍ਘੋਸੇਨ੍ਤਿ, ਗਙ੍ਗਾਯਂ ਘੋਸੋ''ਤ੍ਯਾਦੀਸੁ ਜਾਤਿਗੁਣਕ੍ਰਿਯਾਸਿਙ੍ਗਦਬ੍ਬਮਞ੍ਚਗਙ੍ਗਾਦੀਨਂ ਗਮਨਾਦੀਹਿ ਯੋਗਾਸਮ੍ਭਵਤੋ ਜਾਤਿਗੁਣਾਦਯੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਗਮਨਨਿਵਾਸਨਆਗਮਨਧਾਵਨਉਗ੍ਘੋਸਨਘੋਸਾਦੀਨਂ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਗੋਪਿਣ੍ਡਾਦਯੋ ਪਰਾਮਸਤਿ।

ਮਿਸ੍ਸੋ ਤੁ ਉਪਚਾਰਭੇਦੇਨ ਬਹੁਵਿਧੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਕਾਰਣੇ ਕਾਰਿਯਮੁਪਚਰੀਯਤੇ, ਯਥਾ ''ਆਯੁਘਤ''ਨ੍ਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਆਯੁਵਡ੍ਢਨਕਾਰਣਭੂਤੇ ਘਤੇ ਕਾਰਿਯਭੂਤਆਯੁਨੋ ਵੋਹਾਰੋ ਆਰੋਪਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਉਪਰਿਪਿ ਉਪਚਾਰੋ ਯਥਾਯੋਗਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਤਂਸਭਾਵੇ ਹਿ ਤਂਸਭਾਵਾਰੋਪਨਂ ਉਪਚਾਰੋ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਕਾਰਣਕਾਰਿਯਾਨਮਭੇਦੋ, ਯਥਾ ''ਆਯੁਯੇਵ ਘਤ''ਨ੍ਤਿ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਉਪਮੇਯ੍ਯਉਪਮਾਨੋਪਚਾਰੋ, ਯਥਾ ''ਗੋ ਬਾਹਿਕੋ''ਤਿ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਉਪਮਾਨਉਪਮੇਯ੍ਯਾਨਮਭੇਦੋ, ਯਥਾ ''ਗੋਯੇਵਾਯਂ ਬਾਹਿਕੋ''ਤਿ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਤਦਾਧਾਰਤਾਯ ਤਦੂਪਚਾਰੋ, ਯਥਾ ''ਪਦੀਪਟ੍ਠਾ ਕਪਲ੍ਲਿਕਾ ਪਦੀਪੋ''ਤਿ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਕ੍ਰਿਯਾਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਤਂਬ੍ਯਪਦੇਸੋ, ਯਥਾ ''ਅਵਡ੍ਢਕੀਪਿ ਵਡ੍ਢਕੀ ਅਯ''ਨ੍ਤਿ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਸਂਸਾਮਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਤਂਬ੍ਯਪਦੇਸੋ, ਯਥਾ ''ਰਾਜਵਲ੍ਲਭੋਪਿ ਰਾਜਾ ਅਯ''ਨ੍ਤਿ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਵਯਵੇ ਸਮੁਦਾਯਬ੍ਯਪਦੇਸੋ, ਯਥਾ

‘‘ਪਟੋ ਦਡ੍ਢੋ’’ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਮੁਖੇਨ ਉਪਚਾਰਭੇਦੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਬਜਞ੍ਜਨਸਭਾਵਬਜਾਪਾਰੋ ਏਵ ‘‘ਧਨ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁੱਚਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਤਿਯਬਜਾਪਾਰਸ੍ਸ ਵਿਸਯੋ ਤਾਦਿਸਵਾਕਜਮੇਵ ਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਏਤ੍ਥ ਬਜਙ੍ਗਜਤ੍ਥੰ ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਮਿਤਿ ਚ, ਬਜਙ੍ਗਜਤ੍ਥਪਧਾਨੰ ਬਨ੍ਧਮੁਤ੍ਤਮਨ੍ਤਿ ਚ, ਬਜਙ੍ਗਜਤ੍ਥਪਧਾਨਰਹਿਤੰ ਮਜ੍ਝਿਮਨ੍ਤਿ ਚ, ਅਬਜਙ੍ਗਜਬਨ੍ਧੰ ਅਧਮਮਿਤਿ ਚ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਹੋਨ੍ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ –

ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਤੀਤਿਯੰ ਸਦ੍ਦ-ਬਜਾਪਾਰੋ ਤਿਵਿਧੋ ਭਵੇ।
ਮੁਖਜੋ ਲਕ੍ਖਣਬਜਞ੍ਜਨ-ਸਭਾਵੋ ਚਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤੁ॥

ਅਭਿਧਾਪਰਪਰਿਯਾਯੋ, ਬਜਾਪਾਰੋ ਪਠਮੋ ਭਵੇ।
ਧਨਨ੍ਤਾਪਰਪਰਿਯਾਯੋ, ਬਜਾਪਾਰੋ ਤਤਿਯੋ ਪੁਨ॥

ਮੁਖਜੋ ਨਿਰਨ੍ਤਰਤ੍ਥੇਸੁ, ਲਕ੍ਖਣਾ ਤੁ ਤਿਰੋਹਿਤੇ।
ਅਤ੍ਥੇ’ਤਰੋ ਤੁ ਵਾਕਜਸ੍ਸ, ਅਤ੍ਥੇਯੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ॥

ਬਜਾਪਾਰਸ੍ਸ ਪਭੇਦੇਨ, ਤਿਧਾ ਸਦ੍ਦੋਪਿ ਵਾਚਕੋ।
ਲਕ੍ਖਣਿਕੋ ਬਜਞ੍ਜਕੋਤਿ, ਤਦਤ੍ਥੋਪਿ ਤਿਧਾ ਮਤੋ॥

ਵਾਚ੍ਚੋ ਲਕ੍ਖਣਿਯੋ ਬਜਙ੍ਗੋ-ਚ੍ਚੇਵੰ ਸਦ੍ਦੇਸੁ ਵਾਚਕੋ।
ਜਾਤਿਗੁਣਕ੍ਰਿਯਾਦਬ੍ਬ-ਭੇਦੇਨ ਸੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ॥

ਵਾਚ੍ਚਤ੍ਥਸ੍ਸ ਚਤੁਦ੍ਧਾਵ, ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਜਾਤਿਆਦਿਤੋ।
ਜਾਤਜਾਦੀਨੰ ਪਭੇਦੇਨ, ਤਥਾ ਲਕ੍ਖਣਿਕੋ ਮਤੋ॥

ਉਪਚਾਰਬਹੁਤ੍ਤੇਨ, ਭੇਦੇ ਸਤਿਪਿ ਤਸ੍ਸ ਤੁ।
ਬਜਞ੍ਜਕੋ ਤੁ ਅਨਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਵਿਸੁੰ ਤੇਹਿ ਨ ਵੁੱਚਤੀਤਿ॥

ਲਕ੍ਖਣਤੋ ਏਵੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ – ‘‘ਮੁਨਿਨ੍ਦਵਦਨਮ੍ਭੋਜੇ’’ ਤਜਾਦਿਗਾਥਾਯੰ **ਵਦਨ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਮੁਖਤ੍ਥੋ ਵਾਚ੍ਚਤ੍ਥੋ, ਆਰੋਪਿਤਅਮ੍ਭੋਜਤ੍ਥੋ ਲਕ੍ਖਣਿਯਤ੍ਥੋ। **ਅਮ੍ਭੋਜ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਦੁਮਤ੍ਥੋ ਵਾਚ੍ਚਤ੍ਥੋ, ਉਪਚਰਿਤਮੁਖਤ੍ਥੋ ਲਕ੍ਖਣਿਯਤ੍ਥੋ। **ਵਾਣਿ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਵਾਚ੍ਚਤ੍ਥੋ, ਆਰੋਪਿਤਦੇਵਤਾਅਤ੍ਥੋ ਲਕ੍ਖਣਿਯਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਆਸੀਸਨਾ ਨਾਮ ਯਥਾਵੁੱਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪੁਞ੍ਞਾਤਿਸਯਤਾ, ਤਤੋ ਇਧ ਅਭਿਮਤਤ੍ਥਬਾਧਕਾਕੁਸਲਨਿਵਾਰਣਞ੍ਚ ਕੁਸਲਾਨਮਨੁਬਲਪ੍ਪਦਾਨਞ੍ਚ ਤਤੋ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਪੀਲ਼ਾਵਿਗਮੋ ਚ ਤਤੋ ਸੁਖਪ੍ਪਟਿਲਾਭੋ ਚ ਤਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸਮਾਧਾਨਞ੍ਚ ਤਤੋਯੇਵ ਅਨੇਕਵਿਧਤ੍ਥਾਵਬੋਧੋ ਚ ਤਤੋ ਅਭਿਮਤਗਨ੍ਥਪਰਿਸਮਤ੍ਤਿ ਚ ਭਵਤੀਤਜਯੰ ਵਾਕਜਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਲਦ੍ਧਤ੍ਥੋ ਬਜਙ੍ਗਜਤ੍ਥੋ। ਤੰਤੰਅਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਕਾ ਸਦ੍ਦਾ ਵਾਚਕਲਕ੍ਖਣਿਕਬਜਞ੍ਜਨਕਾ ਨਾਮ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਸਦ੍ਦਸਦ੍ਦਤ੍ਥਵਿਚਾਰੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਇਦਾਨਿ ਪਕਾਸਿਤਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਭੇਦੰ ਵਦਤਿ **“ਪਜ੍ਜਾ”**ਦਿਨਾ। **ਅਯੰ** ਵੁੱਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੋ ਬਨ੍ਧੋ **ਪਜ੍ਜਗਜ੍ਜਵਿਮਿਸ੍ਸਾਨੰ ਭੇਦੇਨ** ਗਾਥਾਚੁਣ੍ਣਿਯਤਦੁਭਯਮਿਸ੍ਸਾਨੰ ਵਸੇਨ ਤਿਧਾ ਭਵੇ। ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਸਹਭਾਵੰ ਇਤਾ ਪਤ੍ਤਾਤਿ ਚ, ਦੋਸੇਹਿ ਵਜ੍ਜਿਤਾ, ਦੋਸੇ ਵਾ ਵਜ੍ਜਿਤਾ ਯੇਹੀਤਿ ਚ, ਪਜ੍ਜਞ੍ਚ ਗਜ੍ਜਞ੍ਚ ਵਿਮਿਸ੍ਸਞ੍ਚੇਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਇਹ **ਪਜ੍ਜੰ** ਨਾਮ ਮੁਤ੍ਤਕਕੁਲਕਕੋਸਕਸਙ੍ਘਾਤਵਸੇਨ ਚਤੁਪ੍ਪਭੇਦੰ ਛਨ੍ਦਸਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਵੁੱਤ੍ਤਵਿਸੇਸਵਿਰਚਿਤੰ ਚਤੁਪ੍ਪਦਿਕਗਾਥਾਬਨ੍ਧੰ। ਤਤ੍ਥ **ਮੁਤ੍ਤਕੰ** ਨਾਮ ਨਿਟ੍ਠਿਤਤ੍ਥਾ ਸਪ੍ਪਧਾਨਾ ਏਕਾ ਗਾਥਾ, **ਕੁਲਕੰ** ਨਾਮ ਪਚ੍ਚੇਕਮਨਿਟ੍ਠਿਤਤ੍ਥਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਾਪੇਕ੍ਖਾ ਏਕਕ੍ਰਿਯਾਦ੍ਵਾਰਿਕਾ ਨਾਨਾਗਾਥਾ, **ਕੋਸਕੋ** ਨਾਮ

ਨਾਨਾਵਿਧਵਣ੍ਣਨਾਭੂਮਿਕਾ ਭਿਨ੍ਨਕ੍ਰਿਯਾਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਪ੍ਪਧਾਨਾ ਗਾਥਾਰਾਸਿ, **ਸਙ੍ਘਾਤੋ** ਨਾਮ ਸਞ੍ਝਾਕਾਲਾਦਿਏਕਵਣ੍ਣਨਾਭੂਮਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਭਿਨ੍ਨਕ੍ਰਿਯਾਸਮੁਦਾਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਗਾਥਾ। **ਗਜ੍ਜੰ** ਨਾਮ ਅਨਿਯਤਪਦੋ ਆਖ੍ਯਾਯਿਕਾਕਥਾਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਭੇਦੋ ਸ੍ਯਾਦ੍ਯਨ੍ਤਤ੍ਯਾਦ੍ਯਨ੍ਤੋ ਵਚਨਪ੍ਪਬਨ੍ਧੋ। **ਮਿਸ੍ਸੋ** ਪਨ ਇਮੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਸੰਮਿਸ੍ਸੋ ਨਾਟਕਪਕਰਣਾਦਿ ਚ ਜਾਤਕਮਾਲਾਦਿਚਮ੍ਪੂ ਚ।

> **੯. ਨਿਬਨ੍ਧੋ ਚਾਨਿਬਨ੍ਧੋ ਚ, ਪੁਨ ਦ੍ਵਿਧਾ ਨਿਰੁਪ੍ਪਤੇ।**
> **ਤੰ ਤੁ ਪਾਪੇਨ੍ਤ੍ਯਲਙ੍ਕਾਰਾ, ਵਿਨ੍ਨੂਨੀਯਤਰਤ੍ਤਨੰ॥**

੯. ਏਵੰ ਤਿਪ੍ਪਕਾਰੰ ਬਨ੍ਧਸਰੀਰੰ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਵ੍ਵਥਾਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ "**ਨਿਬਨ੍ਧੋਚਾਨਿਬਨ੍ਧੋ ਚ, ਪੁਨ ਦ੍ਵਿਧਾ ਨਿਰੁਪ੍ਪਤੇ**" ਇਤਿ। **ਪੁਨ** ਭਿਯ੍ਯੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਪਜ੍ਜਮਯਬਨ੍ਧੋ ਦ੍ਵਿਧਾ ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਕਾਰੇਨ **ਨਿਰੁਪ੍ਪਤੇ** ਨਿਚ੍ਛੀਯਤੇ। ਕਥੰ? **ਨਿਬਨ੍ਧੋ ਚ** ਤਦੇਕਦੇਸਭੂਤੇਹਿ ਮੁਤ੍ਤਕਾਦੀਹਿ ਚਤੂਹਿ ਸਗ੍ਗਬਨ੍ਧਾਦਿਵਸੇਨ ਬਨ੍ਧੋ ਚ **ਅਨਿਬਨ੍ਧੋ ਚ** ਕੇਵਲੰ ਮੁਤ੍ਤਕਵਸੇਨਾਤਿ ਏਵੰ **ਦ੍ਵਿਧਾ ਨਿਰੁਪ੍ਪਤੇ** ਇਤਿ ਪਕਤੰ। ਨਨੁ ਤਸ੍ਸੇਤਸ੍ਸ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਾਤਿਮਯਸ੍ਸ ਸਕ੍ਕਟੰ ਪਾਕਤੰ ਅਪਬ੍ਭੰਸੋ ਪੇਸਾਚਿਕੰ ਮਿਸ੍ਸਞ੍ਚੇਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧਤ੍ਤੰ ਵਤ੍ਵਾ "**ਸਕ੍ਕਟੰ** ਨਾਮ ਦੇਵਤਾਭਾਸਾ। **ਪਾਕਤੰ** ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੰ ਸਕ੍ਕਟੇਹਿ ਵਣ੍ਣਵ੍ਵਤ੍ਤਮਤ੍ਤੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਮਹਿਨ੍ਨਸਿਨ੍ਧਵਾਦਿ ਤਬ੍ਭਵੰ, ਤਸ੍ਸਮੰ ਹਿਰਿਹਰਕਮਲਾਦਿ, ਮਹਾਰਟ੍ਠਾਦਿਦੇਸਪਸਿਦ੍ਧੰ ਦੇਸੀਯੰ, ਤਬ੍ਭਵਾਦੀਹਿ ਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸੰ ਮਿਸ੍ਸੰ। ਆਭੀਰਾਦੀਨੰ ਵਾਚਾ **ਅਪਬ੍ਭੰਸੋ**, ਸੋ ਚ ਪਾਕਤੰ ਵਿਯ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ, ਤਿਵਿਧੋ ਚ ਨਾਗਰਉਪਨਾਗਰਵੁਦ੍ਧਭੇਦੇਨ। ਪਿਸਾਚਾਨੰ ਵਚਨੰ **ਪੇਸਾਚਿਕੰ**। ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਵਸੇਨ ਮਿਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ ਸਕ੍ਕਟਾਦੀਨੰ ਲਕ੍ਖਣੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਥਾ ''ਸਿਙ੍ਗਾਰਪ੍ਪਧਾਨਨਚ੍ਚਸਙ੍ਖਾਤਲਾਸ੍ਯਾਦੀਨੰ ਪਟਿਪਾਦਕਤ੍ਤੇਨ ਲਾਸ੍ਯਾਦਿਕਮਭਿਨਯਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ **ਦਸ੍ਸਨੀਯੰ**, ਇਤਰੰ ਕਬ੍ਬੰ **ਸਵਨੀਯ**'ਨ੍ਤਿ ਦੁਵਿਧੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਏਵੰ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯੇਹਿ ਭਾਸਾਭੇਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ਪਞ੍ਚਵਿਧਤ੍ਤੰ, ਵਿਨਿਯੋਗਭੇਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ਦੁਵਿਧਤ੍ਤਞ੍ਚ ਇਧ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਸਚ੍ਚੰ, ਤਥਾਪਿ ਤਦੇਵਮਿਧਾਨੁਪਯੋਗਿਤਾਯ ਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਏਵਮਲਙ੍ਕਾਰਾਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇਨ ਪਠਮੰ ਬਨ੍ਧਸਰੀਰੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਹਾਰਕੇਯੂਰਾਦਿਨਾ ਪੁਰਿਸਸਰੀਰਮਿਵ ਬਨ੍ਧਸਰੀਰੰ ਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰੇਹਿ ਵਿਨ੍ਨੂਨੀਯਤਰੰ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ "**ਤੰ ਤੁ**" ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਤੁ**ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਸੇਸਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯੰ। **ਤੰ** ਬਨ੍ਧਸਰੀਰੰ **ਤੁ ਅਲਙ੍ਕਾਰਾ** ਅਲਙ੍ਕਰਿਯਤਿ ਤੰ ਬਨ੍ਧਸਰੀਰਮੇਤੇਹੀਤਿ ਪਸਾਦਾਦਯੋ ਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰਾ, ਸਭਾਵਵੁਤ੍ਯਾਦਯੋ ਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਾ ਚ **ਵਿਨ੍ਨੂਨੀਯਤਰਤ੍ਤਨੰ** ਅਤਿਸਯੇਨ ਵਿਨ੍ਨੂਨੀਯਭਾਵੰ ਅਸ੍ਸਾਦਨੀਯਭਾਵੰ **ਪਾਪੇਨ੍ਤਿ** ਨਯਨ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬਥਾ ਨਿਦ੍ਦੋਸਭੂਤਾਨੰ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾਨੰ ਅਵ੍ਵਮਵ੍ਵਾਨੁਰੂਪਤੋ ਸਹਿਤਭਾਵੇਨ ਪਰਮਾਯ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਤਾਦਿਸਪੁਰਿਸਸਰੀਰਮਿਵ ਵਿਨ੍ਨੂਨੀਯਮ੍ਪਿ ਸਮਾਨੰ ਅਲਙ੍ਕਾਰੇਹਿ ਪਸਾਧਿਤੇ ਸਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਵਿਨ੍ਨੂਨੀਯੰ ਸਿਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੯. ਪੁਨਪਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਭੇਦੰ ਕਥੇਤੁੰ "**ਨਿਬਨ੍ਧੋ ਚਾ**"ਦਿਮਾਹ। ਪੁਨ **ਨਿਬਨ੍ਧੋ ਚ** ਮੁਤ੍ਤਕਾਦੀਹਿ ਚਤੂਹਿ ਅਵਿਨਾਭਾਵਤੋ ਮਹਾਕਬ੍ਬਾਦਿਸਭਾਵੇਨ ਨਿਰਨ੍ਤਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਬਨ੍ਧੋ ਚ **ਅਨਿਬਨ੍ਧੋ ਚ** ਕੇਵਲੰ ਮਹਾਕਬ੍ਬਾਦਿਸਭਾਵੇਨ ਮੁਤ੍ਤਕਤ੍ਤਾ ਅਨਿਰਨ੍ਤਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਬਨ੍ਧੋ ਚਾਤਿ ਸੋਵ ਬਨ੍ਧੋ ਦ੍ਵਿਧਾ **ਨਿਰੁਪ੍ਪਤੇ** ਨਿਚ੍ਛੀਯਤੇ। ਪੁਨਪਿ ਸੋ ਬਨ੍ਧੋ ਸਕ੍ਕਟਪਾਕਤਅਪਬ੍ਭੰ ਸਪੇਸਾਚਿਕਮਿਸ੍ਸਭਾਸਾਭੇਦੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ। ਸਿਙ੍ਗਾਰਪਧਾਨਨਚ੍ਚਸਙ੍ਖਾਤਲਾਸ੍ਯਾਦੀਨੰ ਦਸ੍ਸਨਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਤਾਦਿਸੰ ਨਚ੍ਚੰਦਸ੍ਸਨੀਯੰ, ਤਦਵ੍ਵੰ ਕਬ੍ਬੰ ਸਵਨੀਯਮਿਤਿ ਵਲ੍ਵਜਨਭੇਦਤੋ ਦੁਵਿਧੋ ਚ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਪਯੋਜਨਾਭਾਵਤੋ ਇਹ ਨ ਗਹਿਤੋ। ਤਤ੍ਥ **ਸਕ੍ਕਟੰ** ਨਾਮ ਦੇਵਤਾਭਾਸਾ। ਤਤੋ ਕੇਹਿਚਿ ਅਕ੍ਖਰੇਹਿ ਭਿਨ੍ਨੰ **ਪਾਕਤੰ** ਨਾਮ। ਤੰ ਪਨ ਤਬ੍ਭਵਤਸ੍ਸਮਦੇਸਿਯਮਿਸ੍ਸਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੰ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਕ੍ਕਟਤੋ ਵਣ੍ਣਵ੍ਵਤ੍ਤਮਤ੍ਤੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੰ **ਤਬ੍ਭਵੰ** ਨਾਮ, ਤੰ ਮਹਿਨ੍ਨਸਿਨ੍ਧਵਾਦਿ। **ਤਸ੍ਸਮੰ** ਹਿਰਿਹਰਕਮਲਾਦਿ। ਦੇਸੇ ਪਸਿਦ੍ਧੰ **ਦੇਸਿਯੰ। ਮਿਸ੍ਸੰ** ਨਾਮ ਤਬ੍ਭਵਾਦੀਹਿ ਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸੰ। **ਅਪਬ੍ਭੰਸੋ** ਨਾਮ ਗੋਪਾਲਕਾਦੀਨੰ ਵਾਚਾ, ਸੋ ਚ ਤਬ੍ਭਵਾਦੀਹਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ, ਨਾਗਰਉਪਨਾਗਰਵੁਦ੍ਧਭੇਦੇਨ ਤਿਵਿਧੋ ਚ ਹੋਤਿ। ਪਿਸਾਚਾਨੰ ਵਚਨੰ **ਪੇਸਾਚਿਕੰ**। ਤੇਹਿ ਸਕ੍ਕਟਾਦੀਹਿ ਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸੰ **ਮਿਸ੍ਸੰ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਈਦਿਸਪ੍ਪਭੇਦਵਨ੍ਤਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਲਙ੍ਕਾਰੇਨ ਸੋਭਨਤ੍ਤੰ ਵਤ੍ਤੁੰ "**ਤੰ ਤੁ**"ਚ੍ਚਾਦਿਮਾਹ। **ਤੰ ਤੁ** ਤੰ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੰ

ਬਨ੍ਧਸਰੀਰੰ **ਅਲਙ੍ਕਾਰਾ** ਪਸਾਦਾਦਿਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰਾ, ਸਭਾਵਵੁਤ੍ਤਜਾਦਿਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਾ ਚ **ਵਿਨੂਨੀਯਤਰਤ੍ਤੁਨੰ** ਅਤਿਸਯਪਸਾਦਨੀਯਤ੍ਤੰ ਪਾਪੇਨ੍ਤਿ। ਨਿਰਨ੍ਤਰੰ ਬਨ੍ਧੋ **ਨਿਬਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਚ, ਨ ਨਿਬਨ੍ਧੋ **ਅਨਿਬਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਚ, ਅਤਿਸਯੇਨ ਵਿਨੂਨੀਯੋ ਵਿਨੂਨੀਯਤਰੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਵਿਨੂਨੀਯਤਰਤ੍ਤੁਨ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

> **੧੦. ਅਨਵਜ੍ਜੰ ਮੁਖਮ੍ਭੋਜ-ਮਨਵਜ੍ਜਾ ਚ ਭਾਰਤੀ।**
> **ਅਲਙ੍ਕਤਾਵ ਸੋਭਨ੍ਤੇ, ਕਿੰ ਨੁ'ਤੇ ਨਿਰਲਙ੍ਕਤਾ**?

੧੦. ਤਮੇਵ ਸਮਤ੍ਥੇਤਿ "**ਅਨਵਜ੍ਜ**" ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਅਨਵਜ੍ਜੰ** ਅਵ੍ਵਮਵ੍ਵਾਨੁਰੂਪਾਧਿਕਤਨੇਤ੍ਤਕਣ੍ਣਾਦਿਅਵਯਵੇਨ ਪਿਲ਼ਕਤਿਲਕਕਾਲ਼ਕਾਦਜਨਾਹਤਾਯ ਚ ਸੁਨ੍ਦਰਭਾਵਤੋ ਅਗਰਹਿਤੰ **ਮੁਖਮ੍ਭੋਜੰ** ਵਦਨਾਰਵਿਨ੍ਦਞ੍ਚ ਤਥਾ **ਅਨਵਜ੍ਜਾ** ਪਦਾਦਿਦੋਸਾਨਭਿਭੂਤਾਯ ਸੁਨ੍ਦਰਭਾਵੇਨ ਅਗਰਹਿਤਾ **ਭਾਰਤੀ** ਚ ਵਾਣੀ ਉਪਚਾਰਤੋ ਤਪ੍ਪਟਿਪਾਦਨੀਯੋ ਅਤ੍ਥੋ ਚਾਤਿ **ਏਤੇ ਅਲਙ੍ਕਤਾਵ** ਮੁਖੰ ਤਿਲਕਤਾਡਙ੍ਕਾਦਿਨਾਲਙ੍ਕਾਰੇਨ, ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾ ਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰੇਹਿ ਪਸਾਧਿਤਾ ਸਜ੍ਜਿਤਾ ਏਵ, **ਨਿਰਲਙ੍ਕਤਾ** ਤਥਾ ਅਪਸਾਧਿਤਾ ਅਸਜ੍ਜਿਤਾ **ਸੋਭਨ੍ਤੇ ਕਿੰ ਨੁ**, ਨ ਸੋਭਨ੍ਤੇਵਾਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕੇਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨੁ**ਇਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕੇ।

੧੦. ਤਮੇਵ "**ਅਨਵਜ੍ਜ**" ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਸਮਤ੍ਥੇਤਿ। ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਾਦਿਅਵਯਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਪਿਲ਼ਕਤਿਲਕਕਾਲ਼ਕਾਦਿਦੋਸਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਚ ਅਨਿਨ੍ਦਿਤੰ **ਮੁਖਮ੍ਭੋਜਞ੍ਚ ਅਨਵਜ੍ਜਾ** ਪਦਦੋਸਵਾਕ੍ਯਦੋਸਅਤ੍ਥਦੋਸੇਹਿ ਅਮਿਸ੍ਸਤ੍ਤਾ ਅਗਰਹਿਤਾ **ਭਾਰਤੀ** ਵਾਣੀ ਚ ਅਭੇਦੋਪਚਾਰੇਨ ਤਪ੍ਪਟਿਪਾਦਨੀਯਤ੍ਥੋ ਚਾਤਿ ਇਮੇ **ਅਲਙ੍ਕਤਾਵ** ਕੁਣ੍ਡਲਤਿਲਕਾਦਿਆਭਰਣੇਹਿ ਚ ਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰੇਹਿ ਚ ਸਜ੍ਜਿਤਾ ਏਵ, **ਨਿਰਲਙ੍ਕਤਾ** ਤੇਹਿ ਅਵਿਭੂਸਿਤਾ **ਸੋਭਨ੍ਤੇ ਕਿੰ ਨੁ**, ਨ ਸੋਭਨ੍ਤੇਤਿ ਮਞ੍ਞੇ। ਨਤ੍ਥਿ ਅਵਜ੍ਜਮਸ੍ਸਾਤਿ ਚ, ਮੁਖਮੇਵ ਅਮ੍ਭੋਜਮਿਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। **ਕਿ**ਮਿਤਿ ਪਟਿਸੇਧੇ, **ਨੁ**ਇਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕੇਤਿ।

> **੧੧. ਵਿਨਾ ਗੁਰੂਪਦੇਸੰ ਤੰ, ਬਾਲੋ'ਲਙ੍ਕਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਤਿ।**
> **ਸਮ੍ਪਾਪੁਣੇ ਨ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ, ਹਸ੍ਸਭਾਵੰ ਕਥੰ ਨੁ ਸੋ**?

੧੧. ਅਲਙ੍ਕਰਣਞ੍ਚ ਤੇਸੰ ਵਿਨਾ ਗੁਰੂਪਦੇਸੇਨ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਿਨਾ ਪਹਾਸੰ ਨਾਪਰੰ ਵਿਸੇਸਮਧਿਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਸਿਲੇਸਾਲਙ੍ਕਾਰਮਾਹ "**ਵਿਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਗੁਰੂਨੰ** ਪਸਾਧਨੋਪਾਯੋਪਦੇਸਕਾਨੰ, ਅਲਙ੍ਕਾਰਕਾਰਣੋਪਾਯੋਪਦੇਸਕਾਨੰ ਵਾ **ਉਪਦੇਸੰ** ''ਏਤ੍ਥ ਏਵੰ ਕਤੇ ਸੋਭੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਉਪਦਿਸਨੰ **ਵਿਨਾ** ਪਰਿਚ੍ਚਜ੍ਜ ਮੁਖਸ੍ਸ, ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਚ ਅਲਙ੍ਕਰਣਾਨਭਿਞ੍ਞਤਾਯ **ਬਾਲੋ** ਅਞ੍ਞਾਣਕੋ ਯੋ ਕੋਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ **ਤੰ** ਮੁਖੰ, ਬਨ੍ਧੰ ਵਾ **ਅਲਙ੍ਕਤ੍ਤੁੰ** ਅਨੁਰੂਪਵਸੇਨ ਸਜ੍ਜੇਤੁੰ **ਇਚ੍ਛਤਿ** ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਿ, **ਸੋ** ਤਾਦਿਸੋ ਅਞ੍ਞਾਣਪੁਗ੍ਗਲੋ **ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ** ਤਬ੍ਬਿਦੂਹਿ ਪਣ੍ਡਿਤਜਨੇਹਿ **ਹਸ੍ਸਭਾਵੰ** ਅਵਹਾਸੰ **ਕਥੰ** ਕੇਨ ਪਕਾਰੇਨ **ਨ ਸਮ੍ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯ**। ''ਕਿਮਿਦੰ ਅਞ੍ਞਾਣਪੁਰਿਸੇਨ ਕਰਿਯਤੀ''ਤਿ ਹਸਨ੍ਤੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਨੁ**ਇਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕੇ।

੧੧. ਇਦਾਨਿ ਪਦਾਦਿਦੋਸਰਹਿਤਬਨ੍ਧਸਰੀਰਸ੍ਸ ਅਲਙ੍ਕਾਰੇਹਿ ਭੂਸਨਮਪਿ ਗੁਰੂਪਦੇਸਸਹਿਤਮੇਵ ਸੇਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਵਿਨਾ ਗੁਰੂਪਦੇਸ**" ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਸਿਲੇਸਾਲਙ੍ਕਾਰਮਾਹ। **ਬਾਲੋ** ਮੁਖਾਦਿਸਰੀਰਾਲਙ੍ਕਾਰੇ, ਬਨ੍ਧਾਲਙ੍ਕਾਰੇ ਵਾ ਅਸਮਤ੍ਥੋ ਯੋ ਕੋਚਿ **ਗੁਰੂਪਦੇਸੰ ਵਿਨਾ** ਸਰੀਰਾਲਙ੍ਕਾਰਕਰਣਸ੍ਸ, ਬਨ੍ਧਾਲਙ੍ਕਾਰਕਰਣਸ੍ਸ ਵਾ ਅਨੁਰੂਪੋਪਦੇਸਮਨ੍ਤਰੇਨ **ਤੰ** ਸਰੀਰੰ, ਬਨ੍ਧੰ ਵਾ **ਅਲਙ੍ਕਤ੍ਤੁੰ** ਤਿਲਕਤਾਡਙ੍ਕਾਦੀਹਿ, ਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰੇਹਿ ਵਾ ਸਜ੍ਜੇਤੁੰ ਇਚ੍ਛਤਿ ਚੇ, **ਸੋ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ** ਤਦੁਭਯਞ੍ਞੂਹਿ **ਹਸ੍ਸਭਾਵੰ** ਅਵਹਸਿਤਬ੍ਬਤੰ **ਕਥੰ ਨ ਸਮ੍ਪਾਪੁਣੇ**, ਪਾਪੁਣਾਤਜੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਗੁਰੂਹਿ ਸਾਦਰਤੋ ਉਗ੍ਗਹਿਤ੍ਵਾ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਭਾਵੋ।

> **੧੨. ਗਨ੍ਥੋਪਿ ਕਵਿਵਾਚਾਨ-ਮਲਙ੍ਕਾਰਪ੍ਪਕਾਸਕੋ।**
> **ਯਾਤਿ ਤਬ੍ਬਚਨੀਯਤ੍ਤੁੰ, ਤਬ੍ਬੋਹਾਰੂਪਚਾਰਤੋ॥**

੧੨. ਨਨੁ ਸਦ੍ਦਗਮ੍ਮਾ, ਅਤ੍ਥਗਮ੍ਮਾ ਚ ਅਲਙ੍ਕਾਰਾਤਿ ਗਨ੍ਥੇ ਕਥਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਗਨ੍ਥੋਪੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਕਵਿਵਾਚਾਨਂ** ਕਵਿਪ੍ਪਯੋਗਾਨਂ ਸਮੁਦਾਯਰੂਪਾਨਂ, ਪਟਿਪਾਦਨੀਯਤਾਯ ਤਬ੍ਬਚਨੀਯਾਨਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਾਨਂ **ਅਲਙ੍ਕਾਰਪ੍ਪਕਾਸਕੋ** ਅਲਙ੍ਕਾਰਾਨਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਭਾਵਿਤੋ **ਗਨ੍ਥੋਪਿ** ਕਿਰਿਯਾਕਪ੍ਪਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਤ੍ਥਮ੍ਪਿ **ਤਬ੍ਬਚਨੀਯਤ੍ਤਂ** ਤੇਨ **ਅਲਙ੍ਕਾਰ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਾਚ੍ਚਤਂ **ਯਾਤਿ** ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ। ਕਿਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਤਬ੍ਬੋਹਾਰੂਪਚਾਰਤੋ**"ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਕਤਵੋਹਾਰਸ੍ਸ **ਅਲਙ੍ਕਾਰ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਮਣ੍ਡਨਵਿਸੇਸੇ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਲਙ੍ਕਾਰਵੋਹਾਰਸ੍ਸ ਉਪਚਰਣਂ ਸੋਯਮਿਤਜਭੇਦੇਨ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਂ ਉਪਚਾਰੋ। ਕਸ੍ਮਾ? ਪਟਿਪਾਦਨੀਯਪਟਿਪਾਦਕਾਨਂ ਅਭੇਦਵਸੇਨ ਕਾਰਣੇ ਕਾਰੀਯਸ੍ਸ ਉਪਚਰਿਯਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੧੨. ਇਦਾਨਿ ਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਗਨ੍ਥੋ ਕਥਮਲਙ੍ਕਾਰੋਤਿ ਆਹ "**ਗਨ੍ਥੋ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਕਵਿਵਾਚਾਨਂ** ਕਵੀਹਿ ਵੁਤ੍ਤਵਾਕ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ, ਉਪਚਾਰਤੋ ਤਪ੍ਪਟਿਪਾਦਨੀਯਅਤ੍ਥਸਙ੍ਖਾਤਾਨਞ੍ਚ ਕਵਿਪ੍ਪਯੋਗਾਨਂ **ਅਲਙ੍ਕਾਰਪ੍ਪਕਾਸਕੋ** ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਪ੍ਪਕਾਸਕੋ **ਗਨ੍ਥੋਅਪਿ** ਕਿਰਿਯਾਕਪ੍ਪਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਤ੍ਥਮ੍ਪਿ **ਤਬ੍ਬੋਹਾਰੂਪਚਾਰਤੋ** ਤਸ੍ਸ ਅਲਙ੍ਕਾਰੋਤਿ ਕਤਵੋਹਾਰਸ੍ਸ **ਅਲਙ੍ਕਾਰ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਾਰਣੇ ਕਾਰੀਯੂਪਚਾਰੇਨ **ਤਬ੍ਬਚਨੀਯਤ੍ਤਂ** ਤੇਨ **ਅਲਙ੍ਕਾਰ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਯਾਤਿ। **ਅਪਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਅਲਙ੍ਕਾਰਮਪੇਕ੍ਖਤਿ। ਅਲਙ੍ਕਾਰੇ ਪਕਾਸੇਤਿ, ਅਲਙ੍ਕਾਰਾਨਂ ਵਾ ਪਕਾਸਕੋਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਵਚਨੀਯੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਏਤ੍ਥ ਭਾਵੋਤਿ ਵਾਚ੍ਚਵਾਚਕਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਾਦਿਅਲਙ੍ਕਾਰਸ੍ਸ ਵੋਹਾਰੋਤਿ ਚ, ਤਬ੍ਬੋਹਾਰਸ੍ਸ **ਅਲਙ੍ਕਾਰ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰੋਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਨ੍ਤਿ।

> **੧੩. ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਕਾਰਾ ਅਲਙ੍ਕਾਰਾ, ਤਤ੍ਥ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਭੇਦਤੋ।**
> **ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾ ਬਨ੍ਧਨਾਮਾਵ, ਤਂਸਜ੍ਜਿਤਤਦਾਵਲਿ॥**

੧੩. ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਅਲਙ੍ਕਾਰਾਨਂ ਪਭੇਦਂ, ਤਪ੍ਪਸਙ੍ਕਞ੍ਚ ਤਂਬਨ੍ਧਸਰੀਰਞ੍ਚ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਏਕਤੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਕਾਰਾ**"ਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। **ਤਤ੍ਥ** ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਿਰਿਯਾਕਪ੍ਪਸਙ੍ਖਾਤੇ ਗਨ੍ਥੇ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਬਨ੍ਧਾਲਙ੍ਕਾਰਾਧਿਕਾਰੇ **ਅਲਙ੍ਕਾਰਾ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ **ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਕਾਰਾ** ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕਥਂ? ਸਦ੍ਦਭੇਦਤੋ, ਅਤ੍ਥਭੇਦਤੋ ਚ, ਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰਾ ਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਾਤਿ ਅਲਙ੍ਕਾਰਾ ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਕਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੇਸਂ ਭੇਦੇਨ ਤੇ ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਕਾਰਾ, ਤੇ ਸਦ੍ਦਾ, ਅਤ੍ਥਾ ਚ। ''ਬਨ੍ਧੋ'' ਇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਨਾਮਂ ਯਸ੍ਸਾ ਆਵਲਿਯਾ ਸਾ **ਬਨ੍ਧਨਾਮਾ ਏਵ। ਤਂਸਜ੍ਜਿਤਤਦਾਵਲਿ** ਤੇਹਿ ਅਲਙ੍ਕਾਰੇਹਿ ਸਜ੍ਜਿਤਾ ਪਕਾਸਿਤਾ ਤਂਸਜ੍ਜਿਤਾ, ਤੇਸਂ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾਨਂ ਆਵਲਿ ਸਮੁਦਾਯਾ, ਮਹਾਵਾਕ੍ਯਂ, ਅਨੁਰਵਾਕ੍ਯਂ ਵਾ। ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ ਬਨ੍ਧੋ ਮਹਾਵਾਕ੍ਯਂ, ਮੁਤ੍ਤਕਾਦਯੋਵਯਵਾ ਅਨੁਰਵਾਕ੍ਯਾਨਿ, ਤਂਸਜ੍ਜਿਤਤਦਾਵਲਿਕਂ ਪਸਿਦ੍ਧਭਾਵੇਨ ਅਨੁਵਦਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਾ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾ ਵਿਧੀਯਨ੍ਤੇ।

੧੩. ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਅਲਙ੍ਕਾਰਾਨਂ ਅਵੁਤ੍ਤਭੇਦਞ੍ਚ ਤਦਾਧਾਰਾਧਿਕਤਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਬਨ੍ਧਸਰੀਰਞ੍ਚ ਏਕਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਕਾਰੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿਮਾਹ। **ਤਤ੍ਥ** ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਿਰਿਯਾਕਪ੍ਪਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਲਙ੍ਕਾਰਗਨ੍ਥੇ, ਨੋ ਚੇ, ਅਲਙ੍ਕਾਰਾਧਿਕਾਰੇ ਵਾ **ਅਲਙ੍ਕਾਰਾ** ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਲਙ੍ਕਾਰਾ **ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਭੇਦਤੋ** ਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਭੇਦੇਨ ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਕਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇਸਂ ਭੇਦੇਨ ਅਲਙ੍ਕਾਰਾ ਭਿਨ੍ਨਾ, ਤੇ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾ ਬਨ੍ਧਨਾਮਾਵ। **ਤਂਸਜ੍ਜਿਤਤਦਾਵਲਿ** ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰੇਹਿ ਅਲਙ੍ਕਤਾ, ਤੇਸਂ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾਨਂ ਮਹਾਕਬ੍ਬਾਦਿਸਮੁਦਾਯਰੂਪਾ ਪਟਿਪਾਟਿਬਨ੍ਧੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ''ਬਨ੍ਧੋ'' ਇਤਿ ਨਾਮਂ ਯਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰੇਹਿ ਸਜ੍ਜਿਤਾਤਿ ਚ, ਤੇਸਂ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾਨਂ ਆਵਲੀਤਿ ਚ ਸਮਾਸੋ।

> **੧੪. ਗੁਣਾਲਙ੍ਕਾਰਸਂਯੁਤ੍ਤਾ, ਅਪਿ ਦੋਸਲਵਙ੍ਕਿਤਾ।**
> **ਪਸਂਸਿਯਾ ਨ ਵਿਦ੍ਵੂਹਿ, ਸਾ ਕਦ੍ਵਾ ਵਿਯ ਤਾਦਿਸੀ॥**

੧੪. ਏਵਂ ਗੁਣੇਨ ਅਲਙ੍ਕਾਰੇਨ ਸਜ੍ਜਿਤਾਪਿ ਸਾ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾਵਲਿ ਅਪ੍ਪਕੇਨਪਿ ਦੋਸੇਨ ਸਂਯੁਤ੍ਤਾ ਸਤੀ ਅਸਮ੍ਫੁਸਿਤਬ੍ਬਾਵ ਵਿਦ੍ਵੂਹਿ ਸਿਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ "**ਗੁਣ**" ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰਾਖ੍ਯੇਨ ਗੁਣੇਨ, ਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰੇਨ ਚ **ਸਂਯੁਤ੍ਤਾਪਿ** ਵਿਸੇਸੇਨ

ਸਜ੍ਜਿਤਾਪਿ ਸਦ੍ਦੂਤ੍ਤਾਵਲਿ **ਦੋਸਲਵੇਨ** ਦੋਸਲੇਸੇਨਾਪਿ **ਅਙ੍ਕਿਤਾ** ਅਭਿਲਕ੍ਖਿਤਾ ਸਤੀ **ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ** ਗੁਣਦੋਸਵਿਭਾਗਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਪਣ੍ਡਿਤਪੁਰਿਸੇਹਿ **ਨ ਪਸੰਸਿਯਾ** ਨੇਵ ਪਸੰਸਿਤਬ੍ਬਾ। ਕਾਵਿਯਾਤਿ ਆਹ "**ਕਞ੍ਞਾ ਵਿਯਤਾਦਿਸੀ**"ਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ **ਕਞ੍ਞਾ** ਦਸਵਸ੍ਸਿਕਾ ਸਨ੍ਨਦ੍ਧਯੋਬ੍ਬਨਾਭਿਮੁਖਭਾਵੇਨ ਜਨਨਯਨਮਨੋਵਿਲੁਬ੍ਭਿਨੀਗੁਣੇਨ, ਆਭਰਣਵਿਸੇਸੇਨ ਚਾਲਙ੍ਕਤਾ ਕੇਨਚਿ ਕੁਟ੍ਠਦੋਸਲੇਸੇਨ ਅਙ੍ਕਿਤਾ ਵਿਞ੍ਞੂਨੰ ਅਸਮ੍ਫੁਸਨੀਯਾ ਸਿਯਾ, ਪਗੇਵਾਪਰਾ, ਏਵਮੇਵ ਸਦ੍ਦੂਤ੍ਤਾਵਲਿਪਿ ਅਪ੍ਪਕੇਨਪਿ ਸਦ੍ਦੂਪੇਨ, ਅਤ੍ਥਲਕ੍ਖਣੇਨ ਚ ਦੋਸੇਨ ਕੁਟ੍ਠਕਪ੍ਪੇਨ ਵਜ੍ਜਨੀਯਾ ਏਵ ਵਿਞ੍ਞੂਨੰ, ਪਗੇਵ ਬਹੁਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

੧੪. ਏਵੰ ਸਦ੍ਦੂਤ੍ਤਾਨੰ ਗੁਣੀਭੂਤੇਹਿ ਅਲਙ੍ਕਾਰੇਹਿ ਸਜ੍ਜਿਤਾ ਸਦ੍ਦੂਤ੍ਤਾਵਲਿ ਕੇਨਚਿ ਪਦਾਦਿਦੋਸੇਨ ਅਭਿਲਕ੍ਖਿਤਾ ਚੇ, ਅਪ੍ਪਸਤ੍ਥਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਗੁਣਾਲਙ੍ਕਾਰਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿਮਾਹ। **ਗੁਣਾਲਙ੍ਕਾਰਸੰਯੁਤ੍ਤਾ ਅਪਿ** ਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰਸਙ੍ਖਾਤਗੁਣੇਨ, ਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰੇਨ ਚ ਵਿਸੇਸੇਨ ਯੁਤ੍ਤਾਪਿ **ਸਾ** ਸਦ੍ਦੂਤ੍ਤਾਵਲਿ **ਦੋਸਲਵਙ੍ਕਿਤਾ** ਪਦਦੋਸਾਦਿਨਾ ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਨਪਿ ਦੋਸੇਨ ਅਙ੍ਕਿਤਾ ਯੁਤ੍ਤਾ ਸਹਿਤਾ **ਤਾਦਿਸੀ** ਗੁਣਾਲਙ੍ਕਾਰਸੰਯੁਤ੍ਤਾਪਿ ਦੋਸਲਵਙ੍ਕਿਤਾ **ਕਞ੍ਞਾ ਵਿਯ** ਦਸਵਸ੍ਸਿਕਾ ਯੋਬ੍ਬਨਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਵਨਿਤਾਵ **ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ** ਗੁਣਦੋਸਪਰਿਕ੍ਖਕੇਹਿ **ਨ ਪਸੰਸਿਯਾ** ਨ ਪਸੰਸਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਦਸਵਸ੍ਸਿਕਾ ਇਤ੍ਥੀ ਪਿਯਸਭਾਵਸਣ੍ਠਿਤਾ ਮਨੁਞ੍ਞੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ, ਸੋਭਨਾਨੁਰੂਪਗੀਵੇਯ੍ਯਾਦਿਆਭਰਣਵਿਸੇਸੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤਾਪਿ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨੇਨ ਕੇਨਚਿ ਸੇਤਕੁਟ੍ਠਲਵੇਨ ਯੁਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਗੁਣਦੋਸਪਰਿਕ੍ਖਕੇਹਿ ਦਸ੍ਸਨੀਯਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਪਿ ਬਨ੍ਧਪਦ੍ਧਤਿ ਕੁਟ੍ਠਤੁਲ੍ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਪਦਾਦਿਦੋਸੇਨ ਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਅਸ੍ਸਾਦਨੀਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਦੋਸਾਨੰ ਲਵੋ, ਤੇਨ ਅਙ੍ਕਿਤਾਤਿ ਚ, ਸਾ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ **ਤਾਦੀਸੀ**ਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੧੫. ਤੇਨ ਦੋਸਨਿਰਾਸੋਵ, ਮਹੁਸ੍ਸਾਹੇਨ ਸਾਧਿਯੋ।
ਨਿਦ੍ਦੋਸਾ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਾਯੰ, ਸਗੁਣਾ ਨ ਭਵੇਯ੍ਯ ਕਿੰ॥

੧੫. ਯਤੋ ਏਵੰ, **ਤੇਨ** ਤਸ੍ਮਾ ਕਾਰਣਾ **ਮਹੁਸ੍ਸਾਹੇਨ** ਮਹਤਾ ਵਾਯਾਮੇਨ **ਦੋਸਾਨੰ** ਪਦਦੋਸਾਦੀਨਮਨਤ੍ਥਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੰ **ਨਿਰਾਸੋ**ਵ ਸਤ੍ਥਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਤ੍ਥਪ੍ਪਭਾਵਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋਯੇਵ **ਸਾਧਿਯੋ** ਸਾਧੇਤਬ੍ਬੋ, ''ਵਿਞ੍ਞੂਹੀ''ਤਿ ਸੇਸੋ। ਏਵੰ ਦੋਸਨਿਰਾਸੇ ਕੋ ਗੁਣੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਚੇ। **ਸਬ੍ਬਥਾ** ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ **ਨਿਦ੍ਦੋਸਾ** ਦੋਸੇਹਿ ਨਿਗ੍ਗਤਾ **ਸਾਯੰ** ਸਦ੍ਦੂਤ੍ਤਾਵਲਿ **ਸਗੁਣਾ** ਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਸਹਿਤਾ **ਨ ਭਵੇਯ੍ਯ ਕਿੰ,** ਭਵਤਯੇਵ, ਗੁਣਰਹਿਤੰ ਤੰਅਲਙ੍ਕਤਮਨੁਪਾਦੇਯ੍ਯੰ ਸਿਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੧੫. ਤੇਨ ਯਤੋ ਦੋਸਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਅਨੁਪਾਦੇਯ੍ਯਾ, ਤਸ੍ਮਾ **ਮਹੁਸ੍ਸਾਹੇਨ** ਅਧਿਕਵਾਯਾਮੇਨ **ਦੋਸਨਿਰਾਸੋ**ਵ ਪਦਦੋਸਾਦੀਨੰ ਨਿਰਾਕਰਣਮੇਵ **ਸਾਧਿਯੋ** ਅਨੇਕਸਤ੍ਥਵਿਸਯਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਸਾਧੇਤਬ੍ਬੋ, ਏਵੰ ਸਤਿ **ਸਬ੍ਬਥਾ** ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ **ਨਿਦ੍ਦੋਸਾ** ਦੋਸਰਹਿਤਾ **ਸਾ ਅਯੰ** ਸਦ੍ਦੂਤ੍ਤਾਵਲਿ **ਸਗੁਣਾ** ਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤਾ **ਨ ਭਵੇਯ੍ਯ ਕਿੰ,** ਗੁਣਯੁਤ੍ਤਾ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਦੋਸਾਨੰ ਨਿਰਾਸੋਤਿ ਚ, ਨਤ੍ਥਿ ਦੋਸਾ ਏਤਿਸ੍ਸਾ, ਨਿਗ੍ਗਤਾ ਦੋਸੇਹਿ ਵਾਤਿ ਚ, ਸਹ ਗੁਣੇਹਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੧੬. ਸਾਲਙ੍ਕਾਰਵਿਯੁਤ੍ਤਾਪਿ, ਗੁਣਯੁਤ੍ਤਾ ਮਨੋਹਰਾ।
ਨਿਦ੍ਦੋਸਾ ਦੋਸਰਹਿਤਾ, ਗੁਣਯੁਤ੍ਤਾ ਵਧੂ ਵਿਯ॥

੧੬. ਕਿਂਕਾਰਣਮੇਵਂਭੂਤੋ ਦੋਸਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ ਗੁਣਾਦਾਨੇਨ ਬਨ੍ਧੋਤਿ ਆਹ "**ਸਾਲਙ੍ਕਾਰੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸਾ** ਸਦ੍ਦੂਤ੍ਤਾਵਲਿ ਅਲਙ੍ਕਾਰੇਹਿ ਵਿਯੁਤ੍ਤਾਪਿ ਸਤੀ **ਨਿਦ੍ਦੋਸਾ** ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਦੋਸੇਹਿ ਨਿਗ੍ਗਤਾ ਗੁਣੇਹਿ ਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਸੰਯੁਤ੍ਤਾ ਜਨਾਨਮਾਨਨ੍ਦਸਨ੍ਦੋਹਾਭਿਸਨ੍ਦੁਨੇਕਹੇਤੁਤਾਯ ਮਨੋ ਹਰਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਨਿਕਮਾਕਡ੍ਢਤੀਤਿ **ਮਨੋਹਰਾ** ਹੋਤੀਤਿ। ਤਤ੍ਥੋਦਾਹਰਣਮਾਹ "**ਦੋਸਰਹਿਤਾ ਗੁਣਯੁਤ੍ਤਾ ਵਧੂ ਵਿਯਾ**"ਤਿ। ਯਥਾ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿਪਿ ਦੋਸੇਨ ਵਿਰਹਿਤਾ ਵਧੂ ਮਨਾਪਚਾਰਿਤਾਦੀਹਿ ਗੁਣਵਿਸੇਸੇਹਿ ਸੰਯੁਤ੍ਤਾ ਸਤੀ ਕੇਨਚਿ ਆਭਰਣੇਨ ਅਮਣ੍ਡਿਤਾ ਅਪਸਾਧਿਤਾਪਿ ਕਿਨ੍ਨਾਮ ਮਧੁਰਾ ਕਵੀਨੰ ਪਸਾਧਨੰ ਕਿਨ੍ਨਾਮ ਮਨੋਹਰਾ ਹੋਤਿ, ਏਵਮਯੰ ਸਦ੍ਦੂਤ੍ਤਾਵਲਿਪਿ ਮਨੋਹਰਾ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੬. ਇਦਾਨਿ ਦੋਸਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ ਗੁਣਾਦਾਨੇ ਪਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਸਾਲਙ੍ਕਾਰਵਿਯੁਤ੍ਤੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਸਾ** ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾਵਲਿ ਅਲਙ੍ਕਾਰੇਹਿ ਵਿਯੁਤ੍ਤਾ ਸਤੀਪਿ ਨਿਦ੍ਦੋਸਾ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਦੋਸਰਹਿਤਾ **ਗੁਣਯੁਤ੍ਤਾ** ਤਤੋਯੇਵ ਗੁਣੀਭੂਤਾ ਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰੇਨ ਯੁਤ੍ਤਾ **ਦੋਸਰਹਿਤਾ** ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਦੁਸ੍ਸਣ੍ਠਾਨਾਦਿਦੋਸੇਹਿ ਪਰਿਚ੍ਚੁਤ੍ਤਾ **ਗੁਣਯੁਤ੍ਤਾ** ਹਦਯਙ੍ਗਮਗੁਣਯੁਤ੍ਤਾ **ਵਧੂ ਵਿਯ** ਅਙ੍ਗਨਾ ਵਿਯ **ਮਨੋਹਰਾ** ਸਾਧੁਜਨੇ ਆਰਾਧੇਤਿ।

੧੭. **ਪਦੇ ਵਾਕਜੇ ਤਦਤ੍ਥੇ ਚ, ਦੋਸਾ ਯੇ ਵਿਵਿਧਾ ਮਤਾ।**
ਸੋਦਾਹਰਣਮੇਤੇਸਂ, ਲਕ੍ਖਣਂ ਕਥਯਾਮਜ'ਹਂ॥

੧੭. ਯਤੋ ਏਵਂ ਗੁਣਾਲਙ੍ਕਾਰਸਂਯੁਤ੍ਤਾਯਪਿ ਦੋਸਲਵਙ੍ਕਿਤਾਯ ਵਿਞ੍ਞੂਨਮਨਾਦਰਣੀਯਤਾ, ਅਲਙ੍ਕਾਰਵਿਯੁਤ੍ਤਾਪਿ ਦੋਸਾਭਾਵੇਨ ਗੁਣਯੁਤ੍ਤਾਯ ਮਨੋਹਰਤਾ, ਏਵਮਨਤ੍ਥਾਵਹਸ੍ਸਾਪਿ ਦੋਸਸ੍ਸ ਪਰਿਹਰਿਤਬ੍ਬਤਾ ਸਤ੍ਥਦਿਟ੍ਠਿਯਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਦੋਸੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ "**ਪਦੇ**"ਤਿਆਦਿਨਾ। ਤੇਸਂ ਪਦਾਨਂ ਵਾਕਜਾਨਂ ਅਤ੍ਥੋ **ਤਦਤ੍ਥੋ,** ਤਸ੍ਮਿਂ। ਉਦਾਹਰੀਯਤਿ ਲਕ੍ਖਜਭਾਵੇਨਾਤਿ ਉਦਾਹਰਣਂ, ਸਹ ਉਦਾਹਰਣੇਹੀਤਿ **ਸੋਦਾਹਰਣਂ**। ਲਕ੍ਖਿਯਤਿ ਲਕ੍ਖਿਯਮਨੇਨਾਤਿ **ਲਕ੍ਖਣਂ**।

੧੭. ਏਵਂ ਅਲਙ੍ਕਾਰਯੁਤ੍ਤਾਪਿ ਅਪ੍ਪਕੇਨ ਦੋਸੇਨ ਯੁਤ੍ਤਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਨੁਪਾਦੇਯਜਤ੍ਤਾ, ਅਲਙ੍ਕਾਰਅਲਙ੍ਕਰਣੇ ਅਸਤਿਪਿ ਦੋਸਰਹਿਤੇ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਉਪਾਦੇਯਜਤ੍ਤਾ ਚ ਮੁਖਜਸ੍ਸ ਦੋਸਪਰਿਹਾਰਸ੍ਸ ਅਵਸ੍ਸਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਇਦਾਨਿ ਅਧਿਗਤਦੋਸੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ "**ਪਦੇ ਵਾਕਜੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਪਦੇ** ਨਾਮਾਦਿਚਤੁਬ੍ਬਿਧਪਦੇ ਚ, **ਵਾਕਜੇ** ''ਸਜਾਦਜਨ੍ਤੁਤਜਾਦਜਨ੍ਤਾਨਂ ਚਯੋ ਵਾਕਜਂ ਸਕਾਰਕਕਿਰਿਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੇ ਵਾਕਜੇ ਚ, **ਤਦਤ੍ਥੇ ਚ** ਤੇਸਂ ਪਦਵਾਕਜਾਨਂ ਅਤ੍ਥੇ ਚ **ਵਿਵਿਧਾ** ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਾ **ਯੇ ਦੋਸਾ** ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਦੋਸਭਾਵੇਨ **ਮਤਾ** ਞੇਯਜਾ, ਏਤੇਸਂ ਪਦਾਦਿਦੋਸਾਨਂ **ਸੋਦਾਹਰਣਂ** ਉਦਾਹਰਣਸਹਿਤਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਅਹਂ ਕਥਯਾਮਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ–

> ''ਪਦਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਾਮਾਖਜਾਤੋਪਸਗ੍ਗਿਕਂ।
> ਨਿਪਾਤਕਞ੍ਚ ਤਞ੍ਞੂਹਿ, ਅਸ੍ਸੋ ਖਲ੍ਵਾਭਿਧਾਵਤੀ''ਤਿ [ਰੂਪਭਿਦ੍ਧਿਟੀਕਾਯਂ ਨਾਮਕਣ੍ਡੇ]॥

ਵੁਤ੍ਤਨਿਯਾਮੇਨ ਪਦਂ ਤਾਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਉਦਾਹਰੀਯਨ੍ਤਿ ਲਕ੍ਖਿਯਭਾਵੇਨਾਤਿ **ਉਦਾਹਰਣਾਨੀ**ਤਿ ਚ, ਸਹ ਉਦਾਹਰਣੇਨਾਤਿ **ਸੋਦਾਹਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਚ, ਲਕ੍ਖੀਯਤਿ ਲਕ੍ਖਿਯਮਨੇਨਾਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਪਦਦੋਸਉਦ੍ਦੇਸ

੧੮. **ਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥਨ੍ਤੁਰਾਞ੍ਞਤ੍ਥ-ਕਿਲਿਟ੍ਠਾਨਿ ਵਿਰੋਧਿ ਚ।**
ਨੇਯਜਂ ਵਿਸੇਸਨਾਪੇਕ੍ਖਂ, ਹੀਨਤ੍ਥਕਮਨਤ੍ਥਕਂ॥

ਵਾਕਜਦੋਸਉਦ੍ਦੇਸ

੧੯. **ਦੋਸਾ ਪਦਾਨ, ਵਾਕਜਾਨ-ਮੇਕਤ੍ਥਂ ਭਗ੍ਗਰੀਤਿਕਂ।**
ਤਥਾ ਬਜਾਕਿਣ੍ਣਗਾਮ੍ਮਾਨਿ, ਯਤਿਹੀਨਂ ਕਮਚ੍ਚੁਤਂ।
ਅਤਿਵੁਤ੍ਤਮਪੇਤਤ੍ਥਂ, ਸਬਨ੍ਧਫਰੁਸਂ ਤਥਾ

ਵਾਕਜਤ੍ਥਦੋਸਉਦ੍ਦੇਸ

੨੦. **ਅਪਕ੍ਕਮੋ'ਚਿਤਜਹੀਨਂ, ਭਗ੍ਗਰੀਤਿ ਸਸਂਸਯਂ।**
ਗਾਮ੍ਮਂ ਦੁਟ੍ਠਾਲਙ੍ਕਤੀਤਿ, ਦੋਸਾ ਵਾਕਜਤ੍ਥਨਿਸ੍ਸਿਤਾ॥

ਪਦਦੋਸਾਦਿਉਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮-੧੯-੨੦. ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਪਟਿਞ੍ਞਾਤੇ ਦੋਸੇ ਉਦ੍ਦਿਸਤਿ "**ਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥਨ੍ਤਰ**" ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਂ ਯਸ੍ਸ ਤਂ **ਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥਨ੍ਤਰਂ**। ਕਿਂ ਤਂ? ਪਦਂ। ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ ਯਥਾਯੋਗਂ। ਅਧਿਕੋ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਸੇਸਜਸ੍ਸ ਯੇਨ ਤਂ **ਅਧਜਤ੍ਥਂ**। ਨੀਯਤਿ ਅਵੁਤ੍ਤੋ ਹੇਤੁ ਏਤ੍ਥ ਆਨੀਯਤੀਤਿ **ਨੇਯਜਂ। ਦੋਸਾ ਪਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਹਿ ਦੋਸੇਹਿ ਪਦਾਨਿ ਦੁਟ੍ਠਾਨਿ, ਤੇ ਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥਨ੍ਤਰਤਾਦਯੋ ਪਦਾਨਂ ਦੋਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ ਯਥਾਯੋਗਂ। ਵਾਕਜਾਨਂ ਦੋਸਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਭਗ੍ਗਾ ਰੀਤਿ ਕਮੋ ਯਸ੍ਮਿਂ ਤਂ **ਭਗ੍ਗਰੀਤਿਕਂ,** ਵਾਕਜਂ। ਅਪਕ੍ਕਮਤਾਦਯੋ ਵਾਕਜਤ੍ਥਦੋਸਾ, ਵਾਕਜਤ੍ਥਾਨਂ ਦੋਸਤੋ। ਵਾਕਜਂ ਦੁਟ੍ਠਂ ਸਿਯਾਤਿ ਵਾਕਜਮੇਵ ਵਿਸੇਸਜਤੇ। ਤੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ।

੧੮-੧੯-੨੦. ਇਦਾਨਿ ਕਥੇਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤੇ ਦੋਸੇ ਉਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤੋ "**ਵਿਰੁਦ੍ਧ...ਪੇ॰... ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ**"ਤਿ ਆਹ। ਕਵੀਹਿ ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਤੋ ਵਿਰੁਦ੍ਧੋ ਅਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਥੋ ਯਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸਾਤਿ ਤਂ **ਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥਨ੍ਤਰਂ** ਨਾਮ। ਵਿਸੇਸਜਸ੍ਸ ਅਧਿਕਤ੍ਥਭਾਵਕਰਣਤੋ **ਅਝਤ੍ਥਂ** ਨਾਮ। ਕਵੀਹਿ ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਸ੍ਸਾਵੀਕਰਣੇ ਅਵਿਸਦਤ੍ਤਾ **ਕਿਲਿਟ੍ਠਂ** ਨਾਮ। ਦੇਸਕਾਲਕਲਾਦੀਨਂ ਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ **ਵਿਰੋਧਿ** ਨਾਮ। ਅਞ੍ਞਮਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ **ਨੇਯਜਂ** ਨਾਮ। ਵਿਸੇਸਨਂ ਪਤ੍ਵਾਵ ਸਾਤ੍ਥਕਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ **ਵਿਸੇਸਨਾਪੇਕ੍ਖਂ** ਨਾਮ। ਵਿਸੇਸਜਸ੍ਸ ਹੀਨਤਾਪਾਦਨਤੋ **ਹੀਨਤ੍ਥਕਂ** ਨਾਮ। ਅਤ੍ਥਰਹਿਤਤ੍ਤਾ **ਅਨਤ੍ਥਕਂ** ਨਾਮਾਤਿ ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਪਦਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ **ਪਦਦੋਸਾ** ਨਾਮ।

ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਸ੍ਸੇਵ ਪੁਨ ਵਚਨਤੋ **ਏਕਤ੍ਥਂ** ਨਾਮ। ਭਿਨ੍ਨਕ੍ਕਮਤ੍ਤਾ **ਭਗ੍ਗਰੀਤਿਕਂ** ਨਾਮ। ਤਥਾ ਸਮ੍ਮੋਹਕਾਰਣਤ੍ਤਾ **ਬਜਾਕਿਣ੍ਣਂ** ਨਾਮ। ਵਿਸਿਟ੍ਠਵਚਨਵਿਰਹਤੋ **ਗਾਮ੍ਮਂ** ਨਾਮ। ਯਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਿਰਹਤੋ **ਯਤਿਹੀਨਂ** ਨਾਮ। ਪਦਤ੍ਥਕ੍ਕਮਤੋ ਚੁਤਤ੍ਤਾ **ਕਮਚ੍ਚੁਤਂ** ਨਾਮ। ਲੋਕਿਯਂ ਵੋਹਾਰਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਅਤਿਵੁਤ੍ਤਂ** ਨਾਮ। ਸਮੁਦਾਯਤ੍ਥਤੋ ਅਪਗਤਤ੍ਤਾ **ਅਪੇਤਤ੍ਥਂ** ਨਾਮ। ਬਨ੍ਧਫਰੁਸਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਬਨ੍ਧਫਰੁਸਂ** ਨਾਮ, ਤੇਨ ਸਹਿਤਂ ਸਬਨ੍ਧਫਰੁਸਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਨਵ **ਵਾਕਜਾਨਂ ਤਥਾ** ਦੋਸਾ ਨਾਮ। ਏਤ੍ਥ **ਤਥਾ**ਸਦ੍ਦੋ ''ਦੋਸਾ''ਤਿ ਪਦਂ ਉਪਸਂਹਰਤਿ।

ਅਪਗਤਕ੍ਕਮਤ੍ਤਾ **ਅਪਕ੍ਕਮਂ** ਨਾਮ। ਉਚਿਤਭਾਵਸ੍ਸ ਪਰਿਹੀਨਤ੍ਤਾ **ਓਚਿਤਜਹੀਨਂ** ਨਾਮ। ਭਿਨ੍ਨਵਿਭਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮਤ੍ਤਾ **ਭਗ੍ਗਰੀਤਿ** ਨਾਮ। ਸਂਸਯਜਨਨਤੋ **ਸਸਂਸਯਂ** ਨਾਮ। ਦੁਪ੍ਪਤੀਤਿਕਰਤ੍ਤਾ **ਗਾਮ੍ਮਂ** ਨਾਮ। ਦੂਸਿਤਾਲਙ੍ਕਾਰਤ੍ਤਾ **ਦੁਟ੍ਠਾਲਙ੍ਕਤਿ** ਨਾਮਾਤਿਮੇ ਛ ਵਾਕਜਤ੍ਥਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ **ਵਾਕਜਤ੍ਥਦੋਸਾ** ਨਾਮ।

ਅਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਥੋ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰੋ। ਵਿਰੁਦ੍ਧੋ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰੋ ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਦੋਸਪਕਾਸਕਪਦਮ੍ਪਿ ਦੋਸਤੋ ਅਬਜਤਿਰਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਦੋਸੋ ਨਾਮ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਸਮਾਸੇਨ ਪਦਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਨਪੁਂਸਕਂ ਹੋਤਿ। ਏਸੇਵਨਯੋ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ। ਵਿਸੇਸਜਸ੍ਸ ਅਧਿਕੋ ਅਤ੍ਥੋ ਯਸ੍ਸ ਤਂ, ਕਿਲਿਟ੍ਠਂ ਵਿਯ **ਕਿਲਿਟ੍ਠਂ**। ਯਥਾ ਹਿ ਮਲਗ੍ਗਹਿਤੋ ਆਦਾਸੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਿਲਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਮੁਖਾਦੀਨਂ ਪਕਾਸਨੇ ਅਵਿਸਦੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਮਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨੇ ਅਸਮਤ੍ਥਂ ਪਦਂ **ਕਿਲਿਟ੍ਠਂ** ਨਾਮ। ਵਿਰੋਧੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਵਿਰੋਧਿ**। ਨੀਯਤਿ ਅਵੁਤ੍ਤੋ ਹੇਤੁ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਨੇਯਜਂ**। ਵਿਸੇਸਨੇ ਅਪੇਕ੍ਖਾ ਯਸ੍ਸ ਤਂ। ਹੀਨੋ ਵਿਸੇਸਜਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਯੇਨ ਤਂ। ਨਤ੍ਥਿ ਅਤ੍ਥੋ ਯਸ੍ਸ ਤਨ੍ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਪਦਦੋਸਾਨਂ ਅਨਞ੍ਞਤ੍ਤੇਪਿ ਵਿਕਪ੍ਪਨਾਭੇਦਤੋ "**ਪਦਾਨਂ ਦੋਸਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਯਥਾ ''ਸਿਲਾਪੁਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਸਰੀਰ''ਨ੍ਤਿ। **ਵਾਕਜਾਨਂ ਦੋਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਕੋ ਅਤ੍ਥੋ ਯਸ੍ਸ ਤਂ। ਭਗ੍ਗਾਰੀਤਿ ਕਮੋ ਯਸ੍ਸ ਤਂ। ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਆਕਿਣ੍ਣਂ **ਬਜਾਕਿਣ੍ਣਂ**। ਗਾਮੇ ਭਵੋ **ਗਾਮ੍ਮੋ,** ਅਬਜਤ੍ਤਾਨਂ ਵੋਹਾਰੋ। ਤਪ੍ਪਕਾਸਕਪਦਮ੍ਪਿ ਉਪਚਾਰਤੋ **ਗਾਮ੍ਮਂ** ਨਾਮ। ਯਤਿ ਹੀਨਾ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਯਤਿਹੀਨਂ**। ਕਮਤੋ ਚੁਤਂ **ਕਮਚ੍ਚੁਤਂ**। ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਵੁਤ੍ਤਂ **ਅਤਿਵੁਤ੍ਤਂ**। ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਪੇਤਂ **ਅਪੇਤਤ੍ਥਂ**। ਬਨ੍ਧੇ ਫਰੁਸਂ ਫਰੁਸਤਾ ਯਤ੍ਥ ਤਂ। ਅਪਗਤੋ ਕਮੋ ਯਸ੍ਮਾ ਤਂ। ਓਚਿਤਜਂ ਹੀਨਂ ਯਤ੍ਥ ਤਂ। ਭਗ੍ਗਾ ਰੀਤਿ ਯਤ੍ਥ ਤਂ। ਸਹ ਸਂਸਯੇਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਤਂ। **ਗਾਮ੍ਮਂ** ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। ਦੁਟ੍ਠਾ ਦੂਸਿਤਾ ਅਲਙ੍ਕਤਿ ਅਲਙ੍ਕਾਰੋ ਯਤ੍ਥ ਤਂ। ਵਾਕਜਾਨਂ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ **ਵਾਕਜਤ੍ਥਨਿਸ੍ਸਿਤਾ**ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਏਤ੍ਥ ਅਨਤ੍ਥਕਾਪੇਤਤ੍ਥਦੋਸਦ੍ਵਯਂ ਪਦਵਾਕਜਤੋ ਭਿਨ੍ਨਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਭਗ੍ਗਰੀਤਿਦੋਸਦ੍ਵਯਂ, ਗਾਮ੍ਮਦ੍ਵਯਂ, ਕਮਚ੍ਚੁਤਅਪਕ੍ਕਮਦ੍ਵਯਞ੍ਚ ਵਾਕਜਵਾਕਜਤ੍ਥਤੋ ਭਿਨ੍ਨਂ।

ਪਦਦੋਸਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧. **ਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥੁਨੁਰੰ ਤਞ੍ਹਿ, ਯਸ੍ਸਾਞ੍ਞਤ੍ਥੋ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।**
ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੇ ਯਥਾ ਮੇਘੋ, ਵਿਸਦੋ ਸੁਖਯੇ ਜਨਂ॥

੨੧. ਅਥੋਦ੍ਦੇਸਕ੍ਕਮੇਨ ਪਦਾਦਿਦੋਸੇ ਉਦਾਹਰਤਿ "**ਵਿਰੁਦ੍ਧਿ**" ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਹਿ** ਯਸ੍ਮਾ ਕਾਰਣਾ, ਪਸਿਦ੍ਧਿਯਂ ਵਾ **ਹਿਸਦ੍ਦੋ**। **ਯਸ੍ਸ** ਪਦਸ੍ਸ **ਅਞ੍ਞੋ** ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤੋ ਅਪਰੋ **ਅਤ੍ਥੋ** **ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੇ** ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤੇ ਅਤ੍ਥੇ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਅਨੁਵਦਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਾ **ਤਂ** "**ਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥੁਨੁਰ**"ਨ੍ਤਿ ਵਿਧੀਯਤੇ। "**ਯਥੇ**"ਤਜੁਦਾਹਰਤਿ। ਯਥਾ ਇਦਂ ਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥੁਨੁਰਂ, ਤਥਾ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਤਾਦਿਸਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਨ** ਤ੍ਵਿਦਮੇਵੇਤਿ **ਯਥਾ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ। ਮੇਘੋ ਵਿਸਦੋ ਸੁਖਯੇ ਜਨਨ੍ਤਿ। ਵਿਸਂ ਉਦਕਂ, ਤਂ ਦਦਾਤੀਤਿ **ਵਿਸਦੋ ਮੇਘੋ** ਵਾਰਿਵਹੋ **ਜਨਂ** ਲੋਕਂ **ਸੁਖਯੇ** ਸੁਖਯਤੀਤਿ ਕਵਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥੋ। **ਵਿਸ**ਸਦ੍ਦੋ ਗਰਲਸ੍ਸ ਚ ਵਾਚਕੋ ਸਿਯਾਤਿ ਗਰਲਦੋ ਮੇਘੋ ਮਾਰਯਤਿ, ਨ ਪਨ ਸੁਖਯਤੀਤਿ ''ਵਿਸਦੋ''ਤਿ ਵਿਸੇਸਨਪਦਸ੍ਸ ਵਿਰੁਦ੍ਧਤਾ।

੨੧. ਇਦਾਨਿ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥੁਨੁਰਾਦੀਨਂ ਸਲਕ੍ਖਣਲਕ੍ਖਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਵਿਰੁਦ੍ਧਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿਮਾਹ। **ਯਸ੍ਸ** ਪਦਸ੍ਸ **ਅਞ੍ਞਤ੍ਥੋ** ਕਵਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਥੋ **ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੇ** ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥੇ **ਹਿ** ਯਸ੍ਮਾ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਤਂ** ਪਦਂ **ਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥੁਨੁਰਂ** ਨਾਮ। ਪਸਿਦ੍ਧਿਯਂ ਵਾ **ਹਿਸਦ੍ਦੋ**। ਤਥਾ ਹੇਸ ਅਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਂ ਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥੁਨੁਰਂ ''ਯਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੇ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਕਾਸਿਤਤ੍ਥਵਿਸਯੇ ਵਤ੍ਤਤਿ। ''ਤਂ ਹੀ''ਤਿ ਯੋਜਿਤਤ੍ਤਾ ''ਯਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੇ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ ਲਕ੍ਖਣਂ ਪਸਿਦ੍ਧਭਾਵੇਨ ਅਨੁਵਦਿਤ੍ਵਾ **ਤਂ ਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥੁਨੁਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਵਦਿਤਬ੍ਬਅਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥੁਨੁਰਂ ਵਿਧੀਯਤੇ, ਯਥਾ ''ਯੋ ਕੁਣ੍ਡਲੀ, ਸੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ''ਤਿ। ਉਪਰਿ ਪਸਿਦ੍ਧਾਨੁਵਾਦੇਨ ਅਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਵਿਧਾਨਮੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ''ਯਥਾ...ਪੇ॰... ਜਨ''ਨ੍ਤਿ ਉਦਾਹਰਣਂ ਲਕ੍ਖਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਯਥਾ** ''ਮੇਘੋ ਵਿਸਦੋ''ਚ੍ਚਾਦਿ ਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥੁਨੁਰਸ੍ਸ ਉਦਾਹਰਣਂ, ਏਵਮੀਦਿਸਮਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਇਮਸ੍ਸੁਦਾਹਰਣਂ, ਨ ਕੇਵਲਂ ''ਮੇਘੋ''ਚ੍ਚਾਦਿਮੇਵ ਭਵਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਯਥਾ**ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ **ਇਵ**ਸਦ੍ਦਪਰਿਯਾਯਤ੍ਥੇਪਿ ਉਦਾਹਰਣਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਉਪਰਿਪਜੇਵਂ। **ਮੇਘੋ** ਅਮ੍ਬੁਧਰੋ **ਵਿਸਦੋ** ਵਿਸਸਙ੍ਖਾਤਂ ਜਲਂ ਦਦਨ੍ਤੋ ਜਨਂ **ਸੁਖਯੇ** ਸੁਖਯਤੀਤਿ ਕਵੀਹਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ **ਵਿਸ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਗਰਲਸਙ੍ਖਾਤਸਪ੍ਪਵਿਸਵਾਚਕਤ੍ਤਾ, ''ਵਿਸਂ ਦਦਾਤੀਤਿ ਵਿਸਦੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਸਸ੍ਸ ਉਦਕਵਿਸਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ ਵਿਸਦਾਯਕੋ ਮੇਘੋ ਨਾਸੇਤਿਯੇਵ, ਨ ਸੁਖਯਤੀਤਿ ਕਵਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਸ੍ਸ ਸੁਖਕਾਰਣਸ੍ਸ ਮੇਘਵਿਸੇਸਨ**ਵਿਸ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਿਰੁਦ੍ਧਅਞ੍ਞਤ੍ਥਤਾਤਿ **ਵਿਸ**ਪਦਂ ਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥੁਨੁਰਦੋਸੇਨ ਦੁਟ੍ਠਨ੍ਤਿ।

੨੨. **ਵਿਸੇਸਜਮਧਿਕਂ ਯੇਨਾ-**
ਪਜਤ੍ਥਮੇਤਂ ਭਵੇ ਯਥਾ।
ਓਭਾਸਿਤਾਸੇਸਦਿਸੋ,
ਖਜ੍ਜੋਤੋ'ਯਂ ਵਿਰਾਜਤੇ॥

੨੨. **ਯੇਨ** ਪਦੇਨ **ਵਿਸੇ**ਸਜਂ ਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਂ ਅਪਰਂ ਪਦਂ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ **ਅਧਿਕਂ** ਭਵਤੀਤਜਨੁਵਦਿਤ੍ਵਾ **ਏਤਂ** ਅਙ੍ਗਤ੍ਥਂ ਭਵੇਤਿ ਵਿਧੀਯਤੇ। ''ਯਥੇ''ਤਜੁਦਾਹਰਤਿ "**ਓਭਾਸਿਤੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। **ਓਭਾਸਿਤਾ** ਦੀਪਿਤਾ **ਅਸੇਸਾ** ਨਿਖਿਲਾ ਦਿਸਾਯੇਨ **ਸੋਯਂ** ਖਜ੍ਜੋਤੋ **ਵਿਰਾਜਤੇ** ਦਿਪ੍ਪਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਖਜ੍ਜੋਤਸ੍ਸਾਖਿਲਦਿਸਾਭਾਗਾਵਭਾਸਨਮਤਿਵੁਤ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਕਤ੍ਥਂ।

੨੨. **ਯੇਨ** ਵਿਸੇਸਨਪਦੇਨ **ਵਿਸੇਸਜਂ** ਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਂ ਪਦਂ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ **ਅਧਿਕਂ** ਹੋਤਿ, **ਏਤਂ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੋਪੇਤਂ ਪਦਂ **ਅਙ੍ਗਤ੍ਥਂ ਭਵੇ** ਅਙ੍ਗਤ੍ਥਂ ਨਾਮ ਪਦਦੋਸੋ ਭਵੇ। **ਯਥਾ** ਤਸ੍ਸੁਦਾਹਰਣਮੇਵਂ। **ਓਭਾਸਿਤਾਸੇਸਦਿਸੋ** ਜੋਤਿਤਸਬ੍ਬਦਿਸੋ **ਅਯਂ ਖਜ੍ਜੋਤੋ** ਅਯਂ ਜੋਤਿਰਿਙ੍ਗਣੋ **ਵਿਰਾਜਤੇ** ਦਿਪ੍ਪਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸਜਸ੍ਸ ਖਜ੍ਜੋਤਸ੍ਸ ਸਕਲਦਿਸੋਭਾਸਨਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਤ੍ਥਤ੍ਤਾ [ਅਤਜੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ (ਕ॰)] ''ਓਭਾਸਿਤਾਸੇਸਦਿਸੋ''ਤਿ ਵਿਸੇਸਨਪਦਂ ਅਙ੍ਗਤ੍ਥਪਦਦੋਸੋ ਨਾਮ। ਓਭਾਸਿਤਾ ਅਸੇਸਦਿਸਾ ਯੇਨਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੨੩. **ਯਸ੍ਸਾ'ਤ੍ਥਾਵਗਮੋ ਦੁਕ੍ਖੋ,**

ਪਕਤਜਾਦਿਵਿਭਾਗਤੋ।
ਕਿਲਿਟ੍ਠਂ ਤਂ ਯਥਾ ਤਾਯ,
ਸੋ'ਯਮਾਲਿਙ੍ਗਜਤੇ ਪਿਯਾ॥

੨੩. ਪਕਤਜਾਦਿਵਿਭਾਗਤੋਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾ ਪਠਮਂ ਕਰੀਯਤੀਤਿ **ਪਕਤਿ। ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਚ੍ਚਯਾਦੀਨਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ। ਪਕਤਜਾਦੀਨਂਵਿਭਾਗਤੋ ਵਿਭਜਨਤੋ, ''ਅਯਂ ਪਕਤਿ, ਅਯਂ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਅਯਮਾਦੇਸੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਕਤਿਪਚ੍ਚਯਵਿਭਾਗਕਪ੍ਪਨਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਪੀਣੇਤੀਤਿ **ਪੀ, ਤਾਯ ਪਿਯਾ** ਵਲ੍ਲਭਾਯ **ਸੋਯਂ** ਸਾਮੀ **ਆਲਿਙ੍ਗਜਤੇ** ਸਿਲਿਸ੍ਸਤੇ। ਏਤ੍ਥ ''ਪਿਯਾ''ਤਿ ਕਿਲਿਟ੍ਠਂ।

੨੩. ਯਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ **ਅਤ੍ਥਾਵਗਮੋ** ਅਤ੍ਥਾਵਬੋਧੋ **ਪਕਤਜਾਦਿਵਿਭਾਗਤੋ** ''ਅਯਂ ਪਕਤਿ, ਅਯਂ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਅਯਮਾਦੇਸੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਕਤਜਾਦੀਨਂ ਵਿਭਜਨਜਾਨਨੇਨ, ''ਪਕਤਜਾਦਿ ਨਾਮ ਕਿ''ਨ੍ਤਿ ਗਵੇਸਨਤੋ ਵਾ **ਦੁਕ੍ਖੋ, ਤਂ ਕਿਲਿਟ੍ਠਂ** ਨਾਮ। **ਯਥਾ** ਤਸ੍ਸੁਦਾਹਰਣਮੇਵਂ। **ਤਾਯ ਪਿਯਾ** ਵਨਿਤਾਯ **ਸੋ ਅਯਂ** ਵਲ੍ਲਭੋ **ਆਲਿਙ੍ਗਜਤੇ** ਸਿਲਿਸ੍ਸਤੇ। ਪਚ੍ਚਯਾ ਪਠਮਂ ਕਰੀਯਤੀਤਿ **ਪਕਤਿ**। ਸਾ ਆਦਿ ਯੇਸਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ, ਤੇਸਂ ਵਿਭਾਗੋਤਿ ਵਾਕ੍ਯਂ। ਪੀਣੇਤੀਤਿ **ਪੀ,** ਨਾਰੀ। ਤਾਯ **ਪਿਯਾ** ਏਤ੍ਥ ਪਿਯਾਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਵਲ੍ਲਭਾਯ ਕਥਨੇ **ਪੀ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਵਿਸਦਤ੍ਤਾ ''ਪਿਯਾ''ਤਿ ਪਦਂ ਕਿਲਿਟ੍ਠਂ।

੨੪. ਯਂ ਕਿਲਿਟ੍ਠਪਦਂ ਮਨ੍ਦਾ-ਭਿਧੇਯ੍ਯਂ ਯਮਕਾਦਿਕਂ।
ਕਿਲਿਟ੍ਠਪਦਦੋਸੇਵ, ਤਮ੍ਪਿ ਅਨ੍ਤੋ ਕਰੀਯਤਿ॥

੨੪. ਇਦਾਨਿ ਯਮਕਾਦਿਕਮਨਧਿਪ੍ਪੇਤਮ੍ਪਿ ਕਿਲਿਟ੍ਠੇਯੇਵ ਅਨ੍ਤੋਗਧਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ **"ਯ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਯਮਵਚਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਨਿਯਮਵਚਨਂ ਯਮਕਾਦਿਕਨ੍ਤਿ। ਯਮਕਮਾਦਿ ਯਸ੍ਸ ਪਹੇਲ਼ਿਕਾਜਾਤਸ੍ਸ ਤਂ **ਯਮਕਾਦਿਕਂ**। ਕੀਦਿਸਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਕਿਲਿਟ੍ਠਪਦ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਕਿਲਿਟ੍ਠਾਨਿ ਅਪ੍ਪਤੀਤਦੋਸਸਭਾਵੇ ਠਿਤਤਾਯ ਮਲਿਤਾਨਜਵਿਸਦਾਨਿ ਪਦਾਨਿ ਯਸ੍ਸ ਤਂ **ਕਿਲਿਟ੍ਠਪਦਂ**। ਮਨ੍ਦੋ ਅਪ੍ਪਕੋ ਅਭਿਧੇਯ੍ਯੋ ਅਤ੍ਥੋ ਯਸ੍ਸ ਤਂ **ਮਨ੍ਦਾਭਿਧੇਯ੍ਯਂ,** ਤਾਦਿਸਂ **ਤਮ੍ਪਿ** ਯਮਕਾਦਿਕਂ ਕਿਲਿਟ੍ਠਪਦਦੋਸੇਯੇਵ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ **ਅਨ੍ਤੋ** ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ **ਕਰੀਯਤਿ** ਵਿਧੀਯਤਿ ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਕ੍ਖਿਪੀਯਤਿ, ਕਿਲਿਟ੍ਠਪਦਦੋਸਤੋ ਨ ਬ੍ਯਤਿਰਿਚ੍ਚਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੨੪. ਇਦਾਨਿ ਅਨਧਿਪ੍ਪੇਤਮਪਿ ਯਮਕਾਦਿਂ ਕਿਲਿਟ੍ਠਦੋਸੇਯੇਵ ਅਨ੍ਤੋਕਰਣਬ੍ਯਾਜੇਨ ਆਵੀਕਰੋਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਯਂ ਕਿਲਿਟ੍ਠੇ"**ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਕਿਲਿਟ੍ਠਪਦਂ** ਅਪ੍ਪਤੀਤਦੋਸੇਨ ਮਿਸ੍ਸਕਤ੍ਤਾ ਅਵਿਸਦਪਦਂ **ਮਨ੍ਦਾਭਿਧੇਯ੍ਯਂ** ਅਪ੍ਪਕਾਭਿਧੇਯ੍ਯਂ **ਯਂ ਯਮਕਾਦਿਕਂ** ਯਂ ਯਮਕਪ੍ਪਹੇਲ਼ਿਕਾਜਾਤਮਤ੍ਥਿ, **ਤਮ੍ਪਿ ਕਿਲਿਟ੍ਠਪਦਦੋਸੇਯੇ**ਵ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਿਲਿਟ੍ਠਪਦਦੋਸੇਯੇਵ **ਅਨ੍ਤੋ ਕਰੀਯਤਿ** ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਕਰੀਯਤਿ, ਕਿਲਿਟ੍ਠਪਦਦੋਸਤੋ ਅਬ੍ਯਤਿਰਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਕਿਲਿਟ੍ਠਾਨਿ ਪਦਾਨਿ ਯਸ੍ਸ, ਮਨ੍ਦੋ ਅਭਿਧੇਯ੍ਯੋ ਯਸ੍ਸ, ਯਮਕਂ ਆਦਿ ਯਸ੍ਸ ਪਹੇਲ਼ਿਕਾਜਾਤਸ੍ਸ, ਕਿਲਿਟ੍ਠਪਦਾਨਂ ਦੋਸੋਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੨੫. ਪਤੀਤਸਦ੍ਦਰਚਿਤਂ, ਸਿਲਿਟ੍ਠਪਦਸਨ੍ਧਿਕਂ।
ਪਸਾਦਗੁਣਸਂਯੁਤ੍ਤਂ, ਯਮਕਂ ਮਤ'ਮੇਦਿਸਂ॥

੨੫. ਹੋਤੁ ਕਾਮਮਨਭਿਮਤਮੇਦਿਸਂ ਯਮਕਾਦਿਕਂ, ਕਿਦ੍ਦਿਸਹਿ ਅਭਿਮਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪਤੀਤ"**ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਚਨੀਯਤ੍ਥਪ੍ਪਤੀਤਵਸੇਨ ਵਾਚਕਾਪਿ ਸਦ੍ਦਾ ਪਤੀਤਾਯੇਵ ਨਾਮਾਤਿ ਪਤੀਤੇਹਿ ਪਸਿਦ੍ਧੇਹਿ ਸਦ੍ਦੇਹਿ ਪਾਟਿਪਦਿਕੇਹਿ ਰਚਿਤਂ ਕਤਂ **ਪਤੀਤਸਦ੍ਦਰਚਿਤਂ**। ਸਿਲਿਟ੍ਠਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਲਿਙ੍ਗਨੇਨ ਮਟ੍ਠਾ ਪਦਾਨਂ ਸ੍ਯਾਦ੍ਯਨ੍ਤਾਦੀਨਂ ਸਨ੍ਧਯੋ ਸਨ੍ਧਨਾ ਯਸ੍ਸ ਤਂ **ਸਿਲਿਟ੍ਠਪਦਸਨ੍ਧਿਕਂ**। ਪਤੀਤਸਦ੍ਦਰਚਿਤਤ੍ਤਾਯੇਵ **ਪਸਾਦ**ਸਙ੍ਖਾਤੇਨ **ਗੁਣੇਨ** ਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰੇਨ **ਸਂਯੁਤ੍ਤਂ** ਸਮ੍ਮਦੇਵੋਪੇਤਂ **ਏਦਿਸਂ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਗੁਣਾਸਯਂ ਰਮਣੀਯਂ ਯਮਕਂ **ਮਤਂ** ਅਭਿਮਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੨੫. ਇਦਾਨਿ ਅਧਿਗਤੇਸੁ ਯਮਕੇਸੁ ਈਦਿਸਂ ਯਮਕਮਿਟ੍ਠਮਿਤਿ ਸਿਸ੍ਸਾਨਂ ਉਪਦਿਸਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਪਤੀਤੇ"**ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਪਤੀਤਸਦ੍ਦੂਰਚਿਤਂ** ''ਇਮਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸਾਯਂ ਵਾਚਕੋ''ਤਿ ਪਤੀਤੇਹਿ ਪਸਿਦ੍ਧੇਹਿ ਸਦ੍ਦੇਹਿ ਰਚਿਤਂ ਪਾਟਿਪਦਿਕੇਹਿ ਕਤਂ **ਸਿਲਿਟ੍ਠਪਦਸਨ੍ਧਿਕਂ** ਸਿਲਿਟ੍ਠਾ ਸਜਾਦਜਨ੍ਤਾਦਿਪਦਾਨਂ ਸਨ੍ਧਯੋ ਯਸ੍ਸ ਤਂ **ਪਸਾਦਗੁਣਸਂਯੁਤ੍ਤਂ** ਪਤੀਤਸਦ੍ਦੂਰਚਿਤਤ੍ਤਾਯੇਵ ਪਸਾਦਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰਗੁਣੇਨ ਸਂਯੁਤ੍ਤਂ **ਈਦਿਸਂ** ਏਵਂਭੂਤਂ ਗੁਣਾਧਿਕਤੋ ਰਮਣੀਯਂ ਉਪਰਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਯਮਕਸਦਿਸਂ ਯਮਕਂ **ਮਤਂ** ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਅਭਿਮਤਂ। ਪਤੀਤਾ ਚ ਤੇ ਸਦ੍ਦਾ ਚ, ਤੇਹਿ ਰਚਿਤਂ, ਸਿਲਿਟ੍ਠਾ ਪਦਾਨਂ ਸਨ੍ਧਯੋ ਯਸ੍ਸ, ਪਸਾਦੋਤਿ ਗੁਣੋ ਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰੋ, ਤੇਨ ਸਂਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੨੬. ਅਬ੍ਯਪੇਤਂ ਬ੍ਯਪੇਤਾਞ੍ਞ-ਮਾਵੁਤ੍ਤਾਨੇਕਵਣ੍ਣਜਂ।
ਯਮਕਂ ਤਞ੍ਚ ਪਾਦਾਨ-ਮਾਦਿਮਜ੍ਝਨ੍ਤਗੋਚਰਂ॥

੨੬. ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਭਿਮਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮੁਪਕ੍ਕਮਤੇ **"ਅਬ੍ਯਪੇਤੇ"**ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਆਵੁਤ੍ਤਾ** ਅਧਿਵੁਤ੍ਤਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੁਚ੍ਚਾਰਣੂਪੇਤਾ ਅਨੇਕੇਸਂ ਪਤਿਰੂਪਤ੍ਤਾ, ਬਹੁਵਣ੍ਣਾ ਸਰਬ੍ਯਞ੍ਜਨਰੂਪਾ, ਨ ਏਕੋ ਵਣ੍ਣੋ ਤਸ੍ਸਾਨੁਪ੍ਪਾਸਤ੍ਤਾ, ਤਥਾ ਚ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਵਣ੍ਣਾਵੁਤ੍ਤਿ ਪਰੋ ਯਥਾ''ਤਿ [ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰ ੧੨੭ ਗਾਥਾ], ਤੇਹਿ ਜਾਤਂ ਯਮਕਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੇ। ਕਤਿਵਿਧਂ ਤਂ ਵਿਕਪ੍ਪੀਯਤੀਤਿ ਆਹ **"ਅਬ੍ਯਪੇਤਂ ਬ੍ਯਪੇਤਞ੍ਞ"**ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਵਣ੍ਣਨ੍ਤਰਾਬ੍ਯਵਹਿਤਂ ਵਣ੍ਣਸਮੁਦਾਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਦਬ੍ਯਪੇਤਂ** ਯਮਕਂ। ਯਂ ਤੁ ਬ੍ਯਵਹਿਤਂ, ਤਂ **ਬ੍ਯਪੇਤਂ**। ਯਂ ਪਨ ਉਭਯਮਿਸ੍ਸਂ, ਤਂ **ਅਞ੍ਞਂ** ਅਪਰਂ **ਅਬ੍ਯਪੇਤਬ੍ਯਪੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਧਾ ਯਮਕਂ ਤਾਵ ਵਿਕਪ੍ਪੀਯਤੇ। ਤਮੇਤਂ ਤਿਵਿਧਂ **ਯਮਕਂ** ਵਿਸਯਵਿਭਾਗਨਿਰੂਪਨਾਯਂ ਆਦਿ ਚ ਮਜ੍ਝੋ ਚ ਅਨ੍ਤੋ ਚ ਗੋਚਰੋ ਵਿਸਯੋ ਯਸ੍ਸੇਤਿ **ਆਦਿਮਜ੍ਝਨ੍ਤਗੋਚਰਂ** ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਕੇਸਂ ਪਾਦਾਨਂ? ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂਗਾਥਾਵਯਵਾਨਂ। ਸਾਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤੇਪਿ ਸਮਾਸੋ ਗਮ੍ਮਕਤ੍ਤਾ।

ਤਤ੍ਥ ਪਾਦਚਤੁਕ੍ਕਸ੍ਸ ਆਦਿਮਜ੍ਝਨ੍ਤਭਾਵੀਨਂ ਯਮਕਾਨਂ ਯਾਵਨ੍ਤੋ ਪਕਾਰਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਮੂਲਾ ਸਤ੍ਤ। ਕਥਂ? ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਪਾਦੇ ਕ੍ਵਚਿ ਆਦਿਯਮਕਂ, ਕ੍ਵਚਿ ਮਜ੍ਝਯਮਕਂ, ਕ੍ਵਚਿ ਅਨ੍ਤਯਮਕਂ, ਕ੍ਵਚਿ ਮਜ੍ਝਨ੍ਤਯਮਕਂ, ਕ੍ਵਚਿ ਮਜ੍ਝਾਦਿਯਮਕਂ, ਕ੍ਵਚਿ ਆਦ੍ਯਨ੍ਤਯਮਕਂ, ਕ੍ਵਚਿ ਸਬ੍ਬਯਮਕਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਮੂਲਭੂਤਾ ਸਤ੍ਤਾਤਿ ਚਤੂਸੁ ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਾਦਾਦਿਯਮਕਞ੍ਚ ਪਠਮਪਾਦਾਦਿਯਮਕਮਬ੍ਯਪੇਤਂ ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਪਾਦਾਦਿਯਮਕਮਬ੍ਯਪੇਤਂ ਪਠਮਦੁਤਿਯਪਾਦਾਦਿਯਮਕਮਬ੍ਯਪੇਤਂ ਪਠਮਤਤਿਯਪਾਦਾਦਿਯਮਕਮਬ੍ਯਪੇਤਂ ਪਠਮਚਤੁਤ੍ਥਪਾਦਾਦਿਯਮਕਮਬ੍ਯਪੇਤਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨੇਕਧਾ ਪਸਂਸਨ੍ਤਿ। ਯਦਾ ਚ ਸਬ੍ਬਤੋਯਮਕਂ, ਤਦਾ ਮਹਾਯਮਕਾਦਯੋ ਵਿਕਪ੍ਪਾ ਜਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੨੬. ਇਦਾਨਿ ਅਭਿਮਤਯਮਕਂ ਦੀਪੇਤਿ **"ਅਬ੍ਯਪੇਤੇ"**ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਆਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਅਨੇਕਵਣ੍ਣੇਹਿ ਸਮੁਦਾਯਰੂਪਤ੍ਤਾ ਅਨੇਕੇਹਿ ਸਰਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਰੀਰੇਹਿ ਵਣ੍ਣੇਹਿ ਜਾਤਂ **ਯਮਕਂ** ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਵਣ੍ਣੇਹਿ ਅਬ੍ਯਵਹਿਤਤ੍ਤਾ **ਅਬ੍ਯਪੇਤਂ,** ਵਣ੍ਣਨ੍ਤਰੇਹਿ ਬ੍ਯਵਹਿਤਤ੍ਤਾ **ਬ੍ਯਪੇਤਂ,** ਉਭਯਮਿਸ੍ਸਕਤ੍ਤਾ ਤੇਹਿ **ਅਞ੍ਞਂ ਅਬ੍ਯਪੇਤਬ੍ਯਪੇਤਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਤਿਵਿਧਂ ਹੋਤਿ। **ਤਞ੍ਚ** ਯਮਕਂ ਵਿਸਯਵਿਭਾਗਨਿਯਮੇਨ ਗਾਥਾਪਾਦਾਨਂ ਆਦਿਗੋਚਰਂ ਮਜ੍ਝਗੋਚਰਂ ਅਨ੍ਤਗੋਚਰਮਿਤਿ ਤਿਵਿਧਂ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ **ਚ**ਸਦ੍ਦੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਰੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਰਂ ਨਾਮ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਅਬ੍ਯਪੇਤਾਦਿਭੇਦਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾਯ ਸਮੁਖੀਭੂਤਂ ਪਾਦਾਨਂ ਆਦਿਮਜ੍ਝਾਵਸਾਨਨ੍ਤਰਂ, ਉਪਨਜਾਸੋ ਵਾਕ੍ਯਾਰਮ੍ਭੋਤਿ ਚ ਏਤਸ੍ਸੇਵ ਨਾਮਂ। ਵਿਸਦਿਸੇਨ ਵਣ੍ਣੇਨ ਅਪੇਤਂ **ਬ੍ਯਪੇਤਂ**। ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤਮ**ਬ੍ਯਪੇਤਂ**। ਅਬ੍ਯਪੇਤਞ੍ਚ ਬ੍ਯਪੇਤਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਞ੍ਚਾਤਿ ਸਮਾਹਾਰਦ੍ਵਨ੍ਦੋ। ਅਨੇਕੇ ਚ ਤੇ ਵਣ੍ਣਾ ਚ, ਆਵੁਤ੍ਤਾਯੇਵ ਅਨੇਕਵਣ੍ਣਾ, ਤੇਹਿ ਜਾਤਂ, ਆਦਿ ਚ ਮਜ੍ਝੋ ਚ ਅਨ੍ਤੋ ਚ, ਤੇ ਗੋਚਰਾ ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਤਤ੍ਥ ਪਾਦਚਤੁਕ੍ਕਸ੍ਸ ਆਦਿਮਜ੍ਝਾਵਸਾਨੇਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨਯਮਕਭੇਦਾ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਪਾਦੇ ਸਤ੍ਤ ਸਤ੍ਤ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਕਥਂ? ਪਾਦਾਦਿਯਮਕਂ ਪਾਦਮਜ੍ਝਯਮਕਂ ਪਾਦਨ੍ਤਯਮਕਂ ਮਜ੍ਝਨ੍ਤਯਮਕਂ ਮਜ੍ਝਾਦਿਯਮਕਂ ਆਦ੍ਯਨ੍ਤਯਮਕਂ ਸਬ੍ਬਤੋਯਮਕਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਸਤ੍ਤ ਸਤ੍ਤ ਕਤ੍ਵਾ ਚਤੂਸੁ ਮੂਲਭੂਤਯਮਕਾ ਅਟ੍ਠਵੀਸ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਾਦਾਦਿਯਮਕਾਦਿਕਮ੍ਪਿ ਅਬ੍ਯਪੇਤਪਠਮਪਾਦਾਦਿਯਮਕਂ ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਪਾਦਾਦਿਯਮਕਮਿਤਿ ਚ ਅਬ੍ਯਪੇਤਪਠਮਦੁਤਿਯਪਾਦਾਦਿਯਮਕਂ ਤਥਾ ਪਠਮਤਤਿਯਪਾਦਾਦਿਯਮਕਂ

ਪਠਮਚਤੁਤ੍ਥਪਾਦਾਦਿਯਮਕਮਿਤਿ ਚ ਅਬਜਪੇਤਦੁਤਿਯਤਤਿਯਪਾਦਾਦਿਯਮਕੰ ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਪਾਦਾਦਿਯਮਕਮਿਤਿ ਚ ਅਬਜਪੇਤਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਪਾਦਾਦਿਯਮਕਮਿਤਿ ਚ ਏਵਮਬਜਪੇਤਪਾਦਾਦਿਯਮਕਾ ਦਸ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਬਜਪੇਤਾਪਿ ਦਸਾਤਿ ਵੀਸਤਿ, ਅਬਜਪੇਤਪਠਮਪਾਦਮਜ੍ਝਯਮਕੰ ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਪਾਦਮਜ੍ਝਯਮਕਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਮਜ੍ਝਯਮਕਮ੍ਪਿ ਵੀਸਤਿਵਿਧੰ ਹੋਤਿ। ਅਬਜਪੇਤਪਠਮਪਾਦਨ੍ਤਯਮਕੰ ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਪਾਦਨ੍ਤਯਮਕਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਅਨ੍ਤਯਮਕਮ੍ਪਿ ਵੀਸਤਿਵਿਧੰ। ਸੰਸਗ੍ਗਭੇਦਤੋ ਪਨ ਅਨੇਕਵਿਧੰ ਹੋਤਿ।

ਅਬਜਪੇਤਪਠਮਪਾਦਾਦਿਯਮਕਵਣ੍ਣਨਾ

੨੭. ਸੁਜਨਾਸੁਜਨਾ ਸਬ੍ਬੇ, ਗੁਣੇਨਾਪਿ ਵਿਵੇਕਿਨੇ।
ਵਿਵੇਕੰ ਨ ਸਮਾਯਨ੍ਤਿ, ਅਵਿਵੇਕਿਜਨਨ੍ਤਿਕੇ॥

੨੭. "**ਸੁਜਨਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸੁਜਨਾ** ਸਜ੍ਜਨਾ, **ਅਸੁਜਨਾ** ਅਸਜ੍ਜਨਾਤਿ ਏਤੇ **ਸਬ੍ਬੇ** ਉਭਯਪਕ੍ਖਪਾਤਿਨੋ ਵਿਸੇਸਾ ਜਨਾ **ਗੁਣੇਨ** ਸੀਲਾਦਿਨਾ ਕਰਣਭੂਤੇਨ, ਹੇਤੁਭੂਤੇਨ ਵਾ **ਵਿਵੇਕਿਨੋਪਿ** ਸਾਧੂਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਨਮਸਾਧੂਸ੍ਵਨੁਪਲਬ੍ਭਨਤੋ ਪੁਥੁਭੂਤਾਪਿ ਅਵਿਵੇਕੀਨੰ ਜਨਾਨੰ ਅਨ੍ਤਿਕੇ ਸਮੀਪੇ ਤੇਸੰ ਸਨ੍ਨਿਧਾਨੇ **ਵਿਵੇਕੰ** ਵਿਭਾਗੰ **ਨ ਸਮਾਯਨ੍ਤਿ** ਨਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ, ਵਿਭਾਗਵਿਜਾਨਨਪਞ੍ਞਾਵੇਕਲ੍ਲੇਨ ਚ ਵਿਵੇਕਿਨੋਪਿ ਜਨਾ ਤੇ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ। ਇਦੰ ਪਠਮਪਾਦਾਦਿਯਮਕਮਬਜਪੇਤੰ।

੨੭. ਇਦਾਨਿ ਅਬਜਪੇਤਪਠਮਪਾਦਾਦਿਯਮਕਸ੍ਸ ਮੁਖਮਤ੍ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ "**ਸੁਜਨਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸੁਜਨਾ** ਸਾਧੁਜਨਾ, **ਅਸੁਜਨਾ** ਅਸਾਧੁਜਨਾ ਚੇਤਿ **ਸਬ੍ਬੇ** ਉਭਯਪਕ੍ਖਿਕਾ ਸੀਲਾਦਿਨਾ, ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਨਾ **ਗੁਣੇਨ** ਹੇਤੁਨਾ **ਵਿਵੇਕਿਨੋ ਅਪਿ** ਸਾਧੂਸੁ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨੰ, ਅਸਾਧੂਸੁ ਸੀਲਾਦੀਨੰ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਗੁਣੇਨ ਪੁਥੁਭੂਤਾਪਿ **ਅਵਿਵੇਕਿਜਨਨ੍ਤਿਕੇ** ਵਿਵੇਕਞਾਣਰਹਿਤਾਨੰ ਜਨਾਨੰ ਸਨ੍ਤਿਕੇ **ਵਿਵੇਕੰ** ਵਿਭਾਗੰ **ਨ ਸਮਾਯਨ੍ਤਿ** ਨ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ। ਵਿਵੇਕੋ ਵਿਨਾਭਵਨਮੇਤੇਸਮਤ੍ਥੀਤਿ **ਵਿਵੇਕਿਨੋ**। ਏਤ੍ਥ ਵਿਸਯੋਪਚਾਰੇਨ **ਵਿਵੇਕੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾ, ਨ ਵਿਵੇਕਿਨੋਤਿ ਅਵਿਵੇਕਿਨੋ, ਤੇਯੇਵ ਜਨਾ, ਤੇਸੰ ਅਨ੍ਤਿਕਮਿਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਇਦੰ ਅਬਜਪੇਤਪਠਮਪਾਦਾਦਿਯਮਕੰ।

ਅਬਜਪੇਤਪਠਮਦੁਤਿਯਪਾਦਾਦਿਯਮਕਵਣ੍ਣਨਾ

੨੮. ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾ ਸਬ੍ਬੇ, ਪਬਲਾਪਬਲਾਥਵਾ।
ਨੇ ਯਾਤਾ ਯਾਵ'ਹੋਸਿਤ੍ਤੁੰ, ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਦਾ ਸਿਯੁੰ॥

੨੮. "**ਕੁਸਲਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਪਬਲਾ** ਆਸੇਵਨਪ੍ਪਟਿਲਾਭਵਸੇਨ ਬਲਵਨ੍ਤੋ ਚ। **ਅਥਾ**ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। **ਅਪਬਲਾ** ਤਦਭਾਵਤੋ ਦੁਬ੍ਬਲਾ ਚ **ਸਬ੍ਬੇ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾ** ਧਮ੍ਮਾ **ਯਾਵ** ਯਤ੍ਤਕੰ ਕਾਲੰ **ਅਹੋਸਿਤ੍ਤੁੰ** ਵਿਨਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤੁੰ ਫਲਦਾਨਾਸਮ੍ਭਵਤੋ ਕੇਵਲੰ ''ਅਹੋਸੀ''ਤਿ ਵਚਨੀਯਤ੍ਥਨਿਮਿਤ੍ਤਮਤ੍ਤਕਮ੍ਮਭਾਵੇਨ ਅਹੋਸਿਕਮ੍ਮਤ੍ਤੁੰ **ਨੇ ਯਾਤਾ** ਨ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਤਾਵ ਤਤ੍ਤਕੰ ਕਾਲੰ ਸੁਖਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚ ਤੰ ਪਦਨ੍ਤੀਤਿ **ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਦਾ ਸਿਯੁੰ**। ਯਾਵ ਸੰਸਾਰਪਵਤ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਦਾਯਕਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਇਦੰ ਪਠਮਦੁਤਿਯਪਾਦਾਦਿਯਮਕਮਬਜਪੇਤੰ।

੨੮. **ਪਬਲਾ** ਆਸੇਵਨਾਦਿਪਚ੍ਚਯਲਾਭੇਨ ਬਲਵਨ੍ਤੋ ਵਾ **ਅਥ ਅਪਬਲਾ** ਤਦਭਾਵੇਨ ਦੁਬ੍ਬਲਾ ਵਾ ਸਬ੍ਬੇ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾ **ਅਹੋਸਿਤ੍ਤੁੰ** ਫਲਦਾਨਾਭਾਵਤੋ ਪਵਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਤੰ **ਯਾਵ** ਯਤ੍ਤਕੰ ਕਾਲੰ **ਨੇ ਯਾਤਾ** ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਤਾਵ ਤਤ੍ਤਕੰ **ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਦਾ** ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ

ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪਦਾਯਿਨੋ **ਸਿਯੁਂ** ਭਵਨ੍ਤਿ। ਇਦਂ ਅਬ੍ਯਪੇਤਪਠਮਦੁਤਿਯਪਾਦਾਦਿਯਮਕਂ। ਕੁਸਲਪਟਿਪਕ੍ਖਾ **ਅਕੁਸਲਾ**। ''ਅਹੋਸੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਅਹੋਸਿਤ੍ਤਂ**। ''ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦਤੋਪਿ **ਣਾ**ਦਿਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਅਬ੍ਯਪੇਤਪਠਮਦੁਤਿਯਤਤਿਯਪਾਦਾਦਿਯਮਕਵਣ੍ਣਨਾ

੨੯. ਸਾਦਰਂ ਸਾ ਦਰਂ ਹਨ੍ਤੁ, ਵਿਹਿਤਾ ਵਿਹਿਤਾ ਮਯਾ।
ਵਨ੍ਦਨਾ ਵਨ੍ਦਨਾਮਾਨ-ਭਾਜਨੇ ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ॥

੨੯. "**ਸਾਦਰ**"ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। **ਵਨ੍ਦਨਾ** ਦ੍ਵਾਰਤ੍ਤਯੇਪਦਸ੍ਸਿਯਮਾਨਾ **ਮਾਨੇ** ਚ ਪੂਜਾ, ਤੇਸਂ **ਭਾਜਨੇ** ਆਧਾਰਭੂਤੇ ਰਤਿਜਨਨਾਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥੇਨ ਰਤਨਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਤਯੇ ਸਮੂਹਭੂਤੇ **ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ ਸਾਦਰਂ** ਆਦਰਸਹਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ **ਮਯਾ ਵਿਹਿਤਾ** ਕਤਾ, **ਵਿਹਿਤਾ** ਅਲਂਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਵਿਸਟਨਿਰਾਕਰਣਤੋ ਵਿਸੇਸੇਨ ਹਿਤਾ ਪਧਜਾ **ਸਾ ਵਨ੍ਦਨਾ** ਸੋ ਪਣਾਮੋ **ਦਰਂ** ਦਰਥਂ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਪਰਿਲ਼ਾਹਂ **ਹਨ੍ਤੁ** ਹਿਂਸਤੁ। **ਮਯਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਮੇ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਇਦਂ ਪਨ ਪਠਮਦੁਤਿਯਤਤਿਯਪਾਦਾਦਿਯਮਕਮਬ੍ਯਪੇਤਂ।

੨੯. **ਵਨ੍ਦਨਾਮਾਨਭਾਜਨੇ** ਦ੍ਵਾਰਤ੍ਤਯੇਨ ਵਿਧਿਯਮਾਨਪਣਾਮਪੂਜਾਨਂ ਆਧਾਰਭੂਤੇ **ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ** ਰਤਿਜਨਨਾਦਿਅਤ੍ਥੇਨ ਰਤਨਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਤਯੇ **ਮਯਾ** ਯਾ ਵਨ੍ਦਨਾ **ਸਾਦਰਂ** ਆਦਰਸਹਿਤਂ **ਵਿਹਿਤਾ** ਕਤਾ, **ਵਿਹਿਤਾ** ਲੋਕਿਯ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਾਧਨਤੋ ਵਿਸੇਸੇਨ ਹਿਤਾ **ਸਾ ਵਨ੍ਦਨਾ ਦਰਂ** ਮਯ੍ਹਂ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਦਰਥਂ **ਹਨ੍ਤੁ** ਵਿਨਾਸੇਤੁ। ਇਦਂ ਅਬ੍ਯਪੇਤਪਠਮਦੁਤਿਯਤਤਿਯਪਾਦਾਦਿਯਮਕਂ। ਸਹ ਆਦਰੇਨ ਵਤ੍ਤਮਾਨਂ **ਸਾਦਰਂ,** ਕ੍ਰਿਯਾਵਿਸੇਸਨਂ। ਏਤ੍ਥ ਕ੍ਰਿਯਾ ਨਾਮ **ਵਿਹਿਤਾ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਕਰਣਂ। ਕਰਣਞ੍ਹਿ **ਵਿਹਿਤਾ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਕਮ੍ਮਤ੍ਤੇਪਿ ਅਞ੍ਞਥਾਨੁਪਪਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ ''ਅਕਾਸਿ''ਨ੍ਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਯ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਮੁਪੇਨ੍ਤਂ ਕਮ੍ਮਞ੍ਚ ਹੋਤਿ, ਭਾਵੇ ਵਿਹਿਤਸ੍ਸ **ਯੁ**ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨਪੁਂਸਕਤ੍ਤਾ ਨਪੁਂਸਕਞ੍ਚ, ਸਤ੍ਤਾਯ ਏਕਤ੍ਤਾ ਏਕਵਚਨਞ੍ਚ ਤਬ੍ਬਿਸੇਸਨਤ੍ਤਾ **ਸਾਦਰ**ਸਦ੍ਦੋਪਿ ਨਪੁਂਸਕਦੁਤਿਯੇਕਵਚਨੇ ਹੋਤਿ।

''ਵਿਸੇਸਜੇ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਾ ਯਾ,
ਲਿਙ੍ਗਸਙ੍ਖ੍ਯਾਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ।
ਤੁਲ੍ਯਾਧਿਕਰਣੇ ਭਿਯ੍ਯੋ,
ਕਾਤਬ੍ਬਾ ਤਾ ਵਿਸੇਸਨੇ''ਤਿ [ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਚਿਨ੍ਤੋ ੧੫ ਗਾਥਾ ਭੇਦਚਿਨ੍ਤਾ ੧੯੪ ਗਾਥਾ]॥

ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਕ੍ਰਿਯਾਵਿਸੇਸਨੇ ਗਹਿਤੇ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ''ਮਯਾ''ਤਿ ਤਤਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਠਮਨ੍ਤਤ੍ਤਂ, ''ਵਨ੍ਦਨਾ''ਤਿ ਪਠਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਛਟ੍ਠ੍ਯਨ੍ਤਞ੍ਚ ਹੋਤਿ। ਵਨ੍ਦਨਾ ਚ ਮਾਨੋ ਚ, ਤੇਸਂ ਭਾਜਨਂ। ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਮੂਹੋ **ਤਯਂ,** ਰਤਨਾਨਂ ਤਯਨ੍ਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਅਬ੍ਯਪੇਤਚਤੁਕ੍ਕਪਾਦਾਦਿਯਮਕਵਣ੍ਣਨਾ

੩੦. ਕਮਲਂ ਕ'ਮਲਂ ਕਤ੍ਤੁਂ-ਵਨਦੋ ਵਨਦੋ'ਮ੍ਬਰਂ।
ਸੁਗਤੋ ਸੁਗਤੋ ਲੋਕਂ, ਸਹਿਤਂ ਸਹਿਤਂ ਕਰਂ॥

੩੦. "**ਕਮਲ**"ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। **ਕਮਲਂ** ਅਰਵਿਨ੍ਦਂ **ਕਂ** ਜਲਂ **ਅਲਙ੍ਕਤ੍ਤੁਂ** ਸਜ੍ਜਨਤ੍ਥਾਯ ਹੋਤਿ, ਵਿਕਸਿਤਾਰਵਿਨ੍ਦਸਨ੍ਦੋਹਸਮ੍ਭਾਵਿਤੋਦਕਸ੍ਸ ਵਾਪਾਦੀਸੁ ਤਾਦਿਸਰਮਣੀਯਤ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਤੋ, ਅਵਨਂ ਰਕ੍ਖਂ ਦਦਾਤਿ ਸਸ੍ਸਸਮ੍ਪਤ੍ਯਾਦਿਕਾਰਣਭਾਵੇਨਾਤਿ **ਅਵਨਦੋ**। ਵਨਂ ਜਲਂ ਦਦਾਤਿ ਨ ਤੁਚ੍ਛੋਤਿ **ਵਨਦੋ** ਮੇਘੋ **ਅਮ੍ਬਰਂ** ਆਕਾਸਂ ਜਲਧਾਰਭਾਰਭਰਿਤਮ੍ਬਰਕੁਹਰਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨੀਯਤਾਗੁਣਯੋਗਤੋ ਅਲਂਕਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਅਧਿਕਤਂ। **ਸਹਿਤਂ** ਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣਂ **ਹਿਤਂ** ਅਭਿਵੁਦ੍ਧਿਂ **ਕਰਂ** ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸੁਟ੍ਠੁ ਗਦਤੀਤਿ **ਸੁਗਤੋ** ਮਞ੍ਜੁਭਾਣੀ ਪੁਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾ ਵਿਯ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਦਿਨਾ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਿਕੇ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ

ਸਵਾਸਨਸਕਲਕਿਲੇਸੇ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਸੋਭਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪੁਰਂ ਗਤੋਤਿ ਵਾ **ਸੁਗਤੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਸੋ ਮਹਾਮੁਨਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਪਰਿਮਿਤਪਾਰਮਿਤਾਸਿਮ੍ਪਕਚਗਲਿਤਤਿਲਕਭਾਵੇਨ **ਲੋਕਂ** ਲੋਕਤ੍ਤਯਂ, ਸਹਿਤਂ ਲੋਕਨ੍ਤਿ ਵਾ ਯੋਜਨੀਯਂ **ਅਲਙ੍ਕਤ੍ਤੁਂ** ਅਲਂਕਰਣਾਯਾਤਿ। ਇਦਂ ਪਾਦਚਤੁਕ੍ਕਾਦਿਯਮਕਮਬਜਪੇਤਂ।

੩੦. ਕਮਲਂ ਪਦੁਮਂ **ਕਂ** ਜਲਂ **ਅਲਙ੍ਕਤ੍ਤੁਂ** ਪਞ੍ਚਵਿਧਪਦੁਮਸਞ੍ਛਨ੍ਨਸ੍ਸ ਉਦਕਸ੍ਸ ਰਮਣੀਯਤ੍ਤਾ ਸਜ੍ਜੇਤੁਂ ਹੋਤਿ। **ਅਵਨਦੋ** ਕਾਲੇ ਵੁਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਸ੍ਸਸਮ੍ਪਦਾਦੀਨਂ ਕਾਰਣਤ੍ਤਾ ਆਰਕ੍ਖਂ ਦੇਨ੍ਤੋ **ਵਨਦੋ** ਮੇਘੋ **ਅਮ੍ਬਰਂ** ਆਕਾਸਂ **ਅਲਙ੍ਕਤ੍ਤੁਂ** ਜਲਧਾਰਭਾਰਭਰਿਤਮ੍ਬਰਕੁਚ੍ਛਿਯਾ ਦਸ੍ਸਨੀਯਤ੍ਤਾ ਸਜ੍ਜੇਤੁਂ ਹੋਤਿ, **ਸਹਿਤਂ** ਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣਂ **ਹਿਤਂ** ਅਭਿਵੁਡ੍ਢਿਂ **ਕਰਂ** ਕਰੋਨ੍ਤੋ **ਸੁਗਤੋ** ਚਿਤ੍ਰਕਥੀ ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਗਤੋ ਵਾ **ਸੋ ਸੁਗਤੋ** ਸੋ ਤਥਾਗਤੋ **ਲੋਕਂ** ਲੋਕਤ੍ਤਯਂ, **ਸਹਿਤਂ** ਲੋਕਂ ਵਾ **ਅਲਙ੍ਕਤ੍ਤੁਂ** ਚਿਤ੍ਰਕਥਾਦਿਕਾਰਣੇਹਿ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਚ ਲੋਕਰਾਮਣੇਯਜਸ੍ਸਾਭਾਵਾ ਸਜ੍ਜੇਤੁਂ ਹੋਤਿ। ਸਬ੍ਬਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਬਜਭਿਚਾਰਿਤ੍ਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਗਮ੍ਮਂ। ਤਤੋਯੇਵ ਸਬ੍ਬੇ ਪਠਮਨ੍ਤੁਭਵਨਕ੍ਰਿਯਾਯ ਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਇਦਂ ਅਬਜਪੇਤਚਤੁਕ੍ਕਪਾਦਾਦਿਯਮਕਂ।

੩੧. ਅਬਜਪੇਤਾਦਿਯਮਕ-ਸ੍ਸੇਸੋ ਲੇਸੋ ਨਿਦਸ੍ਸਿਤੋ।
ਞੇਯਜਾਨਿ'ਮਾਯੇਵ ਦਿਸਾ-ਯ'ਞ੍ਞਾਨਿ ਯਮਕਾਨਿਪਿ॥

੩੧. ਇਚ੍ਚੇਵਮਭਿਮਤਯਮਕੇ ਅਬਜਪੇਤਪਾਦਾਦਿਯਮਕਸ੍ਸ ਦਿਸਾਮਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਉਪਸਂਹਰਤਿ "**ਅਬਜਪੇਤੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਅਬਜਪੇਤਸ੍ਸ** ਅਬਜਵਹਿਤਸ੍ਸ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਾਦਾਨਂ **ਆਦੋ**, ਆਦਿਭੂਤਸ੍ਸ ਵਾ ਯਮਕਸ੍ਸ **ਏਸੋ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ **ਲੇਸੋ** ਕੋਚਿਦੇਵ ਭੇਦੋ **ਨਿਦਸ੍ਸਿਤੋ** ਵਿਕਪ੍ਪਿਤੋ। ਅਪਰਾਨਿਪਿ ਕਿਂ ਨ ਵਿਕਪ੍ਪਿਯਨ੍ਤੀਤਿਚੇਤਿ ਆਹ "**ਞੇਯਜਾਨਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਇਮਾਯ ਦਿਸਾਯ** ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨੇਵ **ਅਞ੍ਞਾਨਿ** ਵੁਤ੍ਤਤੋ ਅਪਰਾਨਿ ਦੁਤਿਯਪਾਦਾਦਿਯਮਕਤਤਿਯਪਾਦਾਦਿਯਮਕਚਤੁਤ੍ਥਪਾਦਾਦਿਯਮਕਾਦੀਨਿ ਅਬਜਪੇਤਾਨਿਪਿ ਪਠਮਦੁਤਿਯਪਾਦਾਦਿਯਮਕਪਠਮਤਤਿਯਪਾਦਾਦਿਯਮਕਾਨਿਪਿ ਬਜਪੇਤਾਨਿ, ਪਠਮਚਤੁਤ੍ਥਦੁਤਿਯਤਤਿਯਪਾਦਾਦਿਯਮਕਾਦੀਨਿਪਿ ਅਬਜਪੇਤਬਜਪੇਤਾਨਿ, ਤਥਾ ਮਜ੍ਝਨ੍ਤਪਾਦਯਮਕਾਨਿ **ਞੇਯਜਾਨਿ** ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ ਤਾਦਿਸਾਯ ਦਿਸਾਯ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਚ –

''ਗੁਣਾਗੁਣੇਨ ਸਹ ਤੇ, ਸਾਧਵੋ'ਸਾਧਵੋ ਜਨਾ।
ਵਿਗਾਹਨ੍ਤੇ ਸਮਂ ਨਾਥ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੇ ਕਥਂ ਨੁ ਤੇ''॥

ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਦੁਤਿਯਪਾਦਾਦਿਯਮਕਾਦੀਨਿ ਅਬਜਪੇਤਾਨਿ,

''ਪਿਯੇਨ ਵਚਸਾ ਸਬ੍ਬੇ,
ਪਿਯੇਨ'ਪ੍ਪਿਯਭਾਣਿਨੋ।
ਪਾਦਾਨਤੇ ਜਿਨੋਕਾਸਿ,
ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਹਨ੍ਤੁ ਵੋ'ਪ੍ਪਿਯਂ''॥

ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਪਠਮਦੁਤਿਯਪਾਦਾਦਿਯਮਕਾਦੀਨਿ ਅਬਜਪੇਤਾਨਿ,

''ਸ'ਮਲਂ ਸਮਲਂ ਕਤ੍ਤੁਂ, ਸੁਚਿਰਂਸੁਚਿ ਰਂਜਯੇ।
ਸੁਚਿਰਂ ਸੁਚਿਰਂਗਂ ਤਂ, ਸ'ਮਲਂ ਸਮਲਂਭਿ ਯੋ''॥

ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਪਠਮਚਤੁਤ੍ਥਦੁਤਿਯਤਤਿਯਪਾਦਾਦਿਯਮਕਾਦੀਨਿ ਅਬਜਪੇਤਬਜਪੇਤਾਨਿ,

> ‘‘ਮਨੋਹਰ ਹਰ ਕ੍ਲੇਸਂ, ਜਿਨ ਚੇਤੋਭਵਂ ਮਮ।
> ਨਨੁ ਤ੍ਵਂ ਪਾਰਮੀਸਾਰਾ-ਮਤਭਾਵਿਤਮੋਸਧਂ’’॥

ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਮਜ੍ਝਪਾਦਯਮਕਾਨਿ,

> ‘‘ਸਾਧੁਨਾ ਰਂਜਯ ਜਯ-ਦ੍ਧਨਿਨਾ’ਪੂਰਯਿ ਮਹਿਂ।
> ਯੋ ਤਂ ਜਿਨਵਰਂ ਧੀਰ-ਮਤ੍ਥਕਾਮੋਸਿ ਚੇ ਤੁਵਂ’’॥

ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਅਨ੍ਤਪਾਦਯਮਕਾਨਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

੩੧. ਏਵਂ ਅਭਿਮਤਯਮਕੇਨ ਅਬ੍ਯਪੇਤਯਮਕਾਨਮੁਪਾਯਾਦੀਨਿ ਨਿਗਮੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **‘‘ਅਬ੍ਯਪੇਤਿ’’**ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਅਬ੍ਯਪੇਤਾਦਿਯਮਕਸ੍ਸ** ਵਿਸਦਿਸਵਣ੍ਣੇਹਿ ਅਬ੍ਯਵਹਿਤਾਦਿਯਮਕਸ੍ਸ, ਅਬ੍ਯਪੇਤਪਾਦਾਦਿਯਮਕਸ੍ਸ ਵਾ **ਏਸੋ ਲੇਸੋ** ‘‘ਸੁਜਨਿ’’ਚ੍ਚਾਦਿਕੋ ਅਪ੍ਪਕੋਦਾਹਰਣਨਯੋ **ਨਿਦਸ੍ਸਿਤੋ** ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। **ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਯਮਕਾਨਿਪਿ ਇਮਾਯੇਵ ਦਿਸਾਯ** ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨੇਵ **ਞੇਯ੍ਯਾਨਿ** ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਞਾਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਆਦੋ ਯਮਕਂ, ਆਦਿਭੂਤਂ ਵਾ ਯਮਕਂ, ਅਬ੍ਯਪੇਤਞ੍ਚ ਤਂ ਆਦਿਯਮਕਞ੍ਚਾਤਿ ਵਾਕ੍ਯਂ। ਏਵਂ ਦਸ੍ਸਿਤੇਨ ਇਮਿਨਾ ਕਮੇਨ ਅਬ੍ਯਪੇਤਦੁਤਿਯਪਾਦਾਦਿਯਮਕਾਦਯੋ ਞਾਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਤਤ੍ਥ ਅਬ੍ਯਪੇਤਦੁਤਿਯਪਾਦਾਦਿਯਮਕਮੇਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ –

> ਗੁਣਾਗੁਣੇਨ ਸਹ ਤੇ, ਸਾਧਵੋ’ਸਾਧਵੋ ਜਨਾ।
> ਵਿਗਾਹਨ੍ਤੇ ਸਮਂ ਨਾਥ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੇ ਕਥਂ ਨੁ ਤੇ॥

ਭੋ **ਨਾਥ ਤੇ** ਤੁਯ੍ਹਂ **ਚਿਤ੍ਤੇ ਸਾਧਵੋ ਅਸਾਧਵੋ ਤੇ ਜਨਾ ਗੁਣਾਗੁਣੇਨ** ਸਕਸਕਗੁਣੇਨ ਅਗੁਣੇਨ ਚ **ਸਹ ਸਮਂ** ਏਕਜ੍ਝਂ **ਕਥਂ ਨੁ ਵਿਗਾਹਨ੍ਤੇ,** ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ ਸੁਜਨਦੁਜ੍ਜਨੇਸੁ ਸਮਮੇਤ੍ਤਾ ਅਚ੍ਛਰਿਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਅਬ੍ਯਪੇਤਪਠਮਦੁਤਿਯਪਾਦਾਦਿਯਮਕਮੇਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ –

> ਪਿਯੇਨ ਵਚਸਾ ਸਬ੍ਬੇ, ਪਿਯੇਨ’ਪ੍ਪਿਯਭਾਣਿਨੋ।
> ਪਾਦਾਨਤੇ ਜਿਨੋਕਾਸਿ, ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਹਨ੍ਤੁ ਵੋ’ਪ੍ਪੀਯਂ॥

ਜਿਨੋ ਅਪ੍ਪਿਯਭਾਣਿਨੋਪਿ ਸਬ੍ਬੇ ਜਨੇ ਪਿਯੇਨ ਯੇਨ ਵਚਸਾ ਪਾਦਾਨਤੇ ਅਕਾਸਿ, ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਵੋ ਅਪ੍ਪਿਯਂ ਹਨ੍ਤੁ। ਏਤ੍ਥ **ਅਪਿ**ਸਦ੍ਦਪਰਿਯਾਯਸ੍ਸ **ਪਿ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਯਤਿਭਙ੍ਗੋ ਨਤ੍ਥਿ।

ਪਠਮਚਤੁਤ੍ਥਦੁਤਿਯਤਤਿਯਪਾਦਾਦਿਅਬ੍ਯਪੇਤਬ੍ਯਪੇਤਯਮਕਮੇਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ –

> ਸ’ਮਲਂ ਸਮਲਂ ਕਤ੍ਤੁਂ, ਸੁਚਿਰਂਸੁਚਿ ਰਂਜਯੇ।
> ਸੁਚਿਰਂ ਸੁਚਿਰਂਗਂ ਤਂ, ਸ’ਮਲਂ ਸਮਲਂਭਿ ਯੋਤਿ॥

ਏਤ੍ਥ ‘‘ਸਮਲਂ ਸਮਲਂ, ਸੁਚਿਰਂ ਸੁਚਿਰ’’ਨ੍ਤਿ ਵਿਸਦਿਸਵਣ੍ਣੇਹਿ ਅਬ੍ਯਵਹਿਤਤ੍ਤਾ ਅਬ੍ਯਪੇਤਂ, ‘‘ਸਮਲਂ ਸਮਲ’’ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਪਰਯੁਗਲ਼ਂ [ਪੁਬ੍ਬਪਰਯੁਗਲ਼ਦ੍ਵਯਂ (ਕ॰)] ‘‘ਕਤ੍ਤੁ’’ਮਿਤਿ ਭਿਨ੍ਨਵਣ੍ਣੇਹਿ, ‘‘ਸੁਚਿਰਂ ਸੁਚਿਰ’’ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਪਰਯੁਗਲ਼ਂ [ਪੁਬ੍ਬਪਰਯੁਗਲ਼ਦ੍ਵਯਂ (ਕ॰)] ‘‘ਜਯੇ’’ਤਿ ਭਿਨ੍ਨਵਣ੍ਣੇਹਿ ਚ ਬ੍ਯਵਹਿਤਤ੍ਤਾ ਬ੍ਯਪੇਤਞ੍ਚ ਹੋਤਿ। **ਸੁਚਿਰਂਸੁਚਿ** ਸੋਭਨਰਂਸਿਨਾ ਉਚਿ ਯੁਤ੍ਤੋ

ਯੋ ਜਿਨੋ **ਸਂ** ਸਨ੍ਤਿਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ **ਸਮਲਂਭਿ** ਅਲਭਿ, **ਅਲਂ** ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ ਅਤਿਸਯੇਨ **ਸੁਚਿਰਂਗਂ** ਵਿਸੁਦ੍ਧਦੇਹਂ **ਤਂ** ਜਿਨਂ **ਸਮਲਂ** ਜਲ੍ਲਿਕਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ, ਰਾਗਾਦਿਕੁਚ੍ਛਿਤਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਵਾ ਮਲੇਨ ਸਹਿਤਂ **ਸਂ** ਅਤ੍ਤਾਨਂ **ਅਲਂਕਤ੍ਤੁਂ** ਨਿਮ੍ਮਲਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਜ੍ਜੇਤੁਂ **ਸੁਚਿਰਂ** ਸੁਚਿਰਕਾਲਂ **ਰਂਜਯੇ** ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਭਿਰਮਾਪੇਯ੍ਯ।

ਪਾਦਮਜ੍ਝਯਮਕਮੇਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ –

ਮਨੋਹਰ ਹਰ ਕ੍ਲੇਸਂ, ਜਿਨ ਚੇਤੋਭਵਂ ਮਮ।
ਨਨੁ ਤ੍ਵਂ ਪਾਰਮੀਸਾਰਾ-ਮਤਭਾਵਿਤਮੋਸਧਨ੍ਤਿ॥

ਮਨੋਹਰ ਜਿਨ ਮਮ ਚੇਤੋਭਵਂ **ਕ੍ਲੇਸਂ** ਸਨ੍ਤਾਪਂ **ਹਰ** ਅਪਨਯ, ਤ੍ਵਂ ਪਾਰਮੀਸਾਰਾਮਤਭਾਵਿਤਂ **ਓਸਧਂ** ਦਿਬ੍ਬੋਸਧਂ ਨਨੁ।

ਪਾਦਨ੍ਤਯਮਕਮੇਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ –

ਸਾਧੁਨਾ ਰਂਜਯ ਜਯ-ਦ੍ਧਨਿਨਾ’ਪੂਰਯਿ ਮਹਿਂ।
ਯੋ ਤਂ ਜਿਨਵਰਂ ਧੀਰ-ਮਤ੍ਥਕਾਮੋਸਿ ਚੇ ਤੁਵਨ੍ਤਿ॥

ਯੋ ਜਿਨਵਰੋ ਸਾਧੁਨਾ **ਜਯਦ੍ਧਨਿਨਾ** ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਯਘੋਸੇਨ ਮਹਿਂ ਆਪੂਰਯਿ, ਧੀਰਂ ਤਂ ਜਿਨਵਰਂ ਤੁਵਂ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸ ਚੇ ਅਤ੍ਥਕਾਮੋ ਅਸਿ, **ਰਂਜਯ** ਅਭਿਰਮਾਪੇਹਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਯਮਕੇਹੇਵ ਅਵਸੇਸਾ ਤਤਿਯਪਾਦਾਦਿਯਮਕਾਦਯੋ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ।

੩੨. **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਬਹਵੋ ਤੇਸਂ,**
ਭੇਦਾ ਸਮ੍ਭੇਦਯੋਨਿਯੋ।
ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਕੇਚਿ ਸੁਕਰਾ,
ਕੇਚਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਦੁਕ੍ਕਰਾ॥

੩੨. ਕਿਂ ਪਨ ਸਾਕਲ੍ਲੇਨ ਨ ਵਿਕਪ੍ਪਿਤਾਨੀਤਿ ਆਹ **“ਅਚ੍ਚਨ੍ਤ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਤੇਸਂ** ਵਿਕਪ੍ਪਾਨਂ ਸਮ੍ਭੇਦੋ ਸਙ੍ਕਰੋ ਮਿਸ੍ਸਤ੍ਤਮੁਚ੍ਚਾਰਣਪ੍ਪਕਾਰੋ ਯੋਨਿ ਪਭਵੋ ਯੇਸਂ ਤੇ **ਸਮ੍ਭੇਦਯੋਨਿਯੋ, ਭੇਦਾ** ਪਕਾਰਾ **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਬਹਵੋ** ਅਤਿਸਯੇਨ ਬਹੁਲਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ, **ਤਤ੍ਥਾਪਿ** ਤੇਸੁ ਵਿਕਪ੍ਪੇਸੁਪਿ **ਕੇਚਿ** ਵਿਕਪ੍ਪਾ ਸੁਖੇਨ ਕਰੀਯਨ੍ਤਿ ਪਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ **ਸੁਕਰਾ,** ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤੋ ਚ **ਕੇਚਿ** ਵਿਕਪ੍ਪਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਦੁਕ੍ਕਰਾ। ਇਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਸੁਕਰਾਨਂ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਅਭਿਮਤਯਮਕਾਨਂ ਮੁਖਮਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ਇਦਾਨਿ ਦੁਕ੍ਕਰਾਨਂ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਮੁਖਮਤ੍ਤਂ ਨ ਸਬ੍ਬਮੇਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਸਮੁਨ੍ਨਤੇਨ ਤੇ ਸਤਾ,
ਕਥਂ ਨ ਤੇ ਨ ਤੇ ਸਿਯੁਂ।
ਯਤੋ ਨਤੇਨਤੇਪਿ’ਤੋ,
ਸਿਯੁਂ ਨ ਤੇ ਨਤੇ ਸੁਭਾ॥

ਇਦਂ ਪਾਦਚਤੁਕ੍ਕਮਜ੍ਝਯਮਕਮਬ੍ਯਪੇਤਬ੍ਯਪੇਤਮੇਕਰੂਪਂ ਦੁਕ੍ਕਰਂ।

ਨ ਭਾਸੁਰਾ ਤੇਪਿ ਸੁਰਾ ਵਿਭੂਸਿਤਾ,
ਤਥਾਸੁਰਾ ਭੂਰਿ ਸੁਰਾਪਰਾਜਿਤਾ।

ਸਭਾਸੁ ਰਾਜਾਪਿ ਤਥਾ ਸੁਰਾਜਿਤੋ,
ਯਥਾ ਸੁਰਾਜਨ੍ਤਿ ਸੁਰਾਵਿਨਿਸ੍ਸਟਾ॥

ਇਦਂ ਚਤੁਕ੍ਕਪਾਦਮਜ੍ਝਯਮਕਮੇਕਰੂਪਬ੍ਯਪੇਤਂ।

੩੨. ਸਬ੍ਬਮਿਦਮਨੁਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਲਕ੍ਖਣਾਤਿਦੇਸੇਨ ਨਿਗਮਨਂ ਕਿਮਤ੍ਥਮਿਚ੍ਚਾਸਙ੍ਕਾਯਮਾਹ "**ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਤੇਸਂ** ਯਮਕਾਨਂ **ਸਮ੍ਭੇਦਯੋਨਿਯੋ** ਪਭੇਦੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣਭੂਤਾ **ਭੇਦਾ** ਉਚ੍ਚਾਵਚਪਕਾਰਾ **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਬਹਵੋ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ** ਤੇਸੁਪਿ **ਕੇਚਿ** ਯਮਕਾ **ਸੁਕਰਾ** ਸੁਸਾਧਿਯਾ, **ਕੇਚਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਦੁਕ੍ਕਰਾ** ਅਤਿਸਯੇਨ ਦੁਸ੍ਸਾਧਿਯਾ। ਸਮ੍ਭੇਦੋ ਯੋਨਿ ਯੇਸਨ੍ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਇਹ ਸੁਕਰਸ੍ਸ ਉਪਦਿਸਿਤਤ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਕਰਯਮਕਪਵੇਸੋਪਾਯਮਤ੍ਤਮੁਪਦਿਸੀਯਤੇ –

''ਮਨਂ ਮਨਂ ਸਤ੍ਥ ਦਦੇਯ੍ਯ ਚੇ ਯੋ,
ਮਨਂ ਮਨਂ ਪੀਣਯਤ'ਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥ।
ਮਨਂ ਮਨਂ ਤੇਨ ਦਦੇਯ੍ਯ ਚੇ ਨ,
ਮਨਂ ਮਨਂਪ'ਸ੍ਸ ਨ ਸਾਧੁਪੁਜ੍ਜ''ਨ੍ਤਿ॥

ਇਦਂ ਪਾਦਚਤੁਕ੍ਕਾਦਿਯਮਕਮੇਕਰੂਪਂ ਅਬ੍ਯਪੇਤਬ੍ਯਪੇਤਂ।

ਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ **ਮਨਂ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ **ਸਤ੍ਥ** ਜਿਨਸ੍ਸ **ਮਨਂ** ਖਣਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਦਦੇਯ੍ਯ ਚੇ, **ਸਤ੍ਥ** ਮੁਨਿਨ੍ਦਸ੍ਸ **ਮਨਂ** ਚਿਤ੍ਤਂ **ਅਸ੍ਸ** ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ **ਮਨਂ** ਚਿਤ੍ਤਂ **ਪੀਣਯਤਿ** ਸਮ੍ਪੀਣੇਤਿ, **ਤੇਨ** ਤਸ੍ਮਾ **ਮਨਂ ਮਨਂ** ਚਿਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ **ਦਦੇਯ੍ਯ ਚੇ ਨ** ਯਦਿ ਨੋ ਦਦੇਯ੍ਯ, **ਅਸ੍ਸ** ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ **ਮਨਂ** ਚਿਤ੍ਤਂ **ਮਨਂਪਿ** ਮੁਹੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ **ਸਾਧੁਪੁਜ੍ਜਂ** ਸਾਧੂਹਿ ਪੂਜਿਤਬ੍ਬਂ **ਨ** ਭਵਤਿ।

''ਸਮੁਨ੍ਨਤੇਨ ਤੇ ਸਤਾ,
ਕਥਂ ਨ ਤੇ ਨ ਤੇ ਸਿਯੁਂ।
ਯਤੋ ਨਤੇ'ਨਤੇਪਿ'ਤੇ,
ਸਿਯੁਂ ਨ ਤੇ ਨਤੇ ਸੁਭਾ''ਤਿ॥

ਇਦਂ ਪਾਦਚਤੁਕ੍ਕਮਜ੍ਝਯਮਕਮੇਕਰੂਪਮਬ੍ਯਪੇਤਬ੍ਯਪੇਤਂ।

ਯਤੋ ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ **ਤੇ** ਤੁਯ੍ਹਂ **ਸਤਾ** ਸੋਭਨੇਨ **ਸਮੁਨ੍ਨਤੇਨ** ਸਮ੍ਮਾ ਉਨ੍ਨਤੇਨ ਹੇਤੁਨਾ **ਨਤੇਪਿ** ਅਵਨਤੇਪਿ **ਅਨਤੇਪਿ** ਅਨਵਨਤੇਪਿ **ਤੇ ਤੇ ਸੁਭਾ** ਤੇ ਤੇ ਸੋਭਨਾ **ਨ ਨ ਸਿਯੁਂ,** ਭਵਨ੍ਤੇਵ, **ਅਤੋ** ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ **ਤੇ ਸੁਭਾ** ਤੇ ਸੋਭਨਾ **ਨਤੇ** ਅਵਨਤੇ **ਕਥਂ ਨ ਸਿਯੁਂ,** ਭਵਨ੍ਤੇਵ।

''ਜਿਨਂ ਪਣਾਮੋਨਤਸਜ੍ਜਨਂ ਜਨਂ,
ਗੁਣੇ ਨਿਵੇਸੇਨ੍ਤਮਸਜ੍ਜਨਂ'ਜਨਂ।
ਵਿਨੇਯਜਨੇਤ੍ਤੇ ਗੁਣਭਾਜਨਂ ਜਨਂ,
ਨਮੇ ਮਮੇਨ੍ਤਂ ਖਲੁ ਸਜ੍ਜਨਂਜਨ''ਨ੍ਤਿ॥

ਇਦਂ ਪਾਦਚਤੁਕ੍ਕਨ੍ਤਯਮਕਮੇਕਰੂਪਮਬ੍ਯਪੇਤਬ੍ਯਪੇਤਯਮਕਂ ਦੁਕ੍ਕਰਂ।

ਪਣਾਮੋਨਤਸਜ੍ਜਨੰ ਪਣਾਮਿਤੁਕਾਮੋਨਤਸਾਧੁਜਨਵਨ੍ਤੁੰ **ਜਨੰ** ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਨੰ **ਅਸਜ੍ਜ** ਪਮਾਦਮਕਤ੍ਵਾ **ਗੁਣੇ** ਸੀਲਾਦਿਗੁਣੇ **ਨਿਵੇਸੇਨ੍ਤੁੰ** ਨਿਯੋਜੇਨ੍ਤੁੰ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਨੇਤ੍ਤੁੰ **ਅਞ੍ਜਨੰ** ਅਞ੍ਜਨਭੂਤੰ **ਗੁਣਭਾਜਨੰ** ਗੁਣਾਨਮਾਧਾਰਭੂਤੰ **ਸਜ੍ਜਨੰਜਨੰ** ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ ਸਾਧੁਜਨਾਨੰ ਅਞ੍ਜਨਭੂਤੰ **ਜਨੰ** ਸਾਧੁਜਨੰ **ਖਲੁ** ਏਕਨ੍ਤੇਨ **ਮਮੇਨ੍ਤੁੰ** ਮਮਾਯਨ੍ਤੁੰ **ਨੰ** ਜਿਨੰ **ਨਮੇ** ਨਮਾਮਿ।

> ''ਸਾਭਾਸੁ ਸਾਭਾ ਭੁਵਨੇ ਜਿਨਸ੍ਸ,
> ਸਾਭਾਯ ਸਾ ਭਾਸਤਿਯੇਵ ਜਾਤੁ।
> ਸਾਭਾਯ ਸਾ ਭਾਤਿ ਨ ਚੇ ਕਥੰ ਨ,
> ਸਾਭਾ ਸਸਾਭਾਨਮਤਿਚ੍ਚ ਭਾਤੀ''ਤਿ॥

ਇਦੰ ਪਾਦਚਤੁਕ੍ਕਾਦਿਯਮਕੇਕਰੂਪਬਜਪੇਤੰ।

ਭੁਵਨੇ ਸਤ੍ਤਲੋਕੇ **ਸਾਭਾਸੁ** ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਭਾਸੁ **ਜਿਨਸ੍ਸ ਸਾਭਾ** ਸੋਭਨਾ ਆਭਾ **ਸਾਭਾਯ** ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਯ, ਸੋਭਨਾਯ ਵਾ ਆਭਾਯ ਆਭਾਤੋ **ਜਾਤੁ** ਏਕਨ੍ਤੇਨ **ਭਾਸਤਿਯੇ**ਵ ਦਿਪ੍ਪਤੇਵ, **ਸਾ** ਜਿਨਾਭਾ **ਸਾਭਾਯ** ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਭਾਤੋ ਅਧਿਕਾ ਹੁਤ੍ਵਾ **ਚੇ ਨ ਭਾਤਿ** ਯਦਿ ਨ ਭਾਸਤਿ, **ਸਸਾਭਾਨੰ** ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸੋਭਨਾਭਾਨੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਦੀਨੰ **ਸਾਭਾ** ਸੋਭਨਾਭਾਯੋ **ਅਤਿਚ੍ਚ** ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ **ਕਥੰ ਨ ਭਾਤਿ,** ਭਾਸਤਿਯੇਵ।

> ''ਨ ਭਾਸੁਰਾ ਤੇਪਿ ਸੁਰਾ ਵਿਭੂਸਿਤਾ,
> ਤਥਾਸੁਰਾ ਭੂਰਿ ਸੁਰਾਪਰਾਜਿਤਾ।
> ਸਭਾਸੁ ਰਾਜਾਪਿ ਤਥਾ ਸੁਰਾਜਿਤੋ,
> ਯਥਾ ਸੁਰਾਜਨ੍ਤਿ ਸੁਰਾਵਿਨਿਸ੍ਸਟਾ''ਤਿ॥

ਇਦੰ ਪਾਦਚਤੁਕ੍ਕਮਜ੍ਝਯਮਕੇਕਰੂਪਬਜਪੇਤੰ।

ਸੁਰਾਵਿਨਿਸ੍ਸਟਾ ਸੁਰਾਪਾਨਤੋ ਅਪਗਤਾ ਜਨਾ **ਯਥਾ ਸੁਰਾਜਨ੍ਤਿ,** ਤਥਾ **ਵਿਭੂਸਿਤਾ** ਵਿਸੇਸੇਨ ਅਲਙ੍ਕਤਾ **ਤੇਪਿ ਸੁਰਾ** ਤੇ ਦੇਵਾ ਅਪਿ **ਨ ਭਾਸੁਰਾ** ਸੋਭਮਾਨਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, **ਤਥਾ** ਏਵੰ **ਸੁਰਾਪਰਾਜਿਤਾ** ਸੁਰਾਪਾਨਹੇਤੁ ਪਰਾਜਿਤਭਾਵੰ ਪਤ੍ਤਾ **ਭੂਰਿ ਅਸੁਰਾ** ਬਹਵੋ ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿਆਦਯੋ ਅਸੁਰਾਪਿ **ਨ ਭਾਸੁਰਾ** ਨ ਸੋਭਨ੍ਤਿ, **ਤਥਾ** ਏਵੰ **ਸੁਰਾਜਿਤੋ** ਸੁਟ੍ਠੁ ਅਲਙ੍ਕਤੋ **ਰਾਜਾਪਿ ਸਭਾਸੁ ਨ ਭਾਸੁਰੋ**।

> ''ਜਿਨਾਣਤ੍ਤਿਯੰ ਯੋ'ਹਿਤਾਸਾ ਸਿਤਾਸਾ,
> ਅਵਸ੍ਸੰਵ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤੁਜ'ਤਾਸਾ ਹਤਾਸਾ।
> ਅਤੋ ਸਬ੍ਬਪਾਪੇ ਸਤਾਸਾ ਵਤਾਸਾ,
> ਕਰੋਨ੍ਤੇਵ ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਸਾਮਿਤਾਸਾ''ਤਿ॥

ਇਦੰ ਪਾਦਚਤੁਕ੍ਕਨ੍ਤਯਮਕਮੇਕਰੂਪਬਜਪੇਤੰ।

ਯੇ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾ **ਜਿਨਾਣਤ੍ਤਿਯੰ** ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵਿਨਯਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਾਣਤ੍ਤਿਯੰ **ਓਹਿਤਾਸਾ** ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਵਸੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਆਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ **ਸਿਤਾਸਾ** ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਸਾ, **ਤੇ** ਸਾਧਵੋ **ਹਤਾਸਾ** ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਹਤਤਣ੍ਹਾ **ਅਵਸ੍ਸੰ**ਵ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ **ਅਤਾਸਾ** ਭਯਰਹਿਤਾ ਯਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, **ਅਤੋ** ਤਸ੍ਮਾ **ਸਬ੍ਬਪਾਪੇ** ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲੇ **ਸਤਾਸਾ** ਭਯਸਹਿਤਾ **ਵਤਾਸਾ**ਵ ਨਿਰਵਜ੍ਜਵਤਾਭਿਲਾਸਵਨ੍ਤੋ ਸਾਧੁਜਨਾ **ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ** ਸਨ੍ਨਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾਯੋ **ਸਾਮਿਤਾਸਾ** ਸਾਮਿਭਾਵਾਸਾਯੋ ਕਰੋਨ੍ਤੇਵ।

੩੩. ਯਮਕੰ ਤੰ ਪਹੇਲ਼ੀ ਚ, ਨੇਕਨ੍ਤਮਧੁਰਾਨਿ'ਤਿ।

ਉਪੇਕ੍ਖਿਯਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ, ਸਿਸ੍ਸਖੇਦਭਯਾ ਮਯਾ॥

੩੩. ਨਨੁ ਯਮਕੰ ਨਾਮ ਕਵੀਨੰ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਵਿਸੇਸਸੂਚਕਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤੰ ਸੋਪਯੋਗੰ, ਪਹੇਲ਼ਿਕਾ ਚ ਸੋਪਯੋਗਾ ਕੀਲ਼ਾਵਿਨੋਦਨੇ ਸਮ੍ਬਾਧਟ੍ਠਾਨਮਨ੍ਤੁਨੇ ਪਰਬ੍ਯਾਮੋਹਨੇ [ਪਰਮਬ੍ਯਾਮੋਹਨੇ (ਕ॰), ਕਾਬ੍ਯਾਦਾਸ ੩.੯੭] ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਕਥਮੁਪੇਕ੍ਖਾ ਭਵਤੀਤਿ ਆਹ "**ਯਮਕ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਤੰ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ **ਯਮਕਞ੍ਚ** ਸੁਕਰਦੁਕ੍ਕਰਪ੍ਪਭੇਦੰ। **ਪਹੇਲ਼ਿਕਾ** ਪਨ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯੇਹਿ ਸੋਲ਼ਸ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਸਮਾਗਤਾਵਞ੍ਚਿਤਾਦਿਕਾ। ਤਤ੍ਥਿਦੰ ਲਕ੍ਖਣੰ –

ਸਮਾਗਤਾ ਨਾਮ ਸਿਯਾ, ਗੁਲ਼੍ਹਤ੍ਥਾ ਪਦਸਨ੍ਧਿਨਾ।
ਵਞ੍ਚਿਤਾਞ੍ਞਤ੍ਥ ਰੁਲ਼੍ਹੇਨ, ਯਤ੍ਥ ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਞ੍ਚਨਾ॥

ਉਕ੍ਕਨ੍ਤਾਤਿਬ੍ਯਵਹਿਤ-ਪ੍ਪਯੋਗਾ ਮੋਹਕਾਰਿਨੀ।
ਸਿਯਾ **ਪਮੁਸ੍ਸਿਤਾ** ਯਸ੍ਸਾ, ਦੁਬ੍ਬੋਧਤ੍ਥਾ ਪਦਾਵਲਿ॥

ਸਮਾਨਰੂਪਾਮੁਖਯਤ੍ਥਾ-ਰੋਪਾਹਿਤਪਦਾ ਸਿਯਾ।
ਫਰੁਸਾ ਪਚੁਯਾਦੀਹਿ, ਜਾਤਸਦ੍ਦਾ ਕਥਞ੍ਚਿਪਿ॥

ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਤਾ ਨਾਮ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨੰ, ਯਤ੍ਥ ਬ੍ਯਾਮੋਹਕਾਰਣੰ।
ਅਞ੍ਞਥਾ'ਭਾਸਤੇ ਯਤ੍ਥ, ਵਾਕ੍ਯਤ੍ਥੋ ਸਾ **ਪਕਪ੍ਪਿਤਾ**॥

ਸਾ **ਨਾਮਨ੍ਤਰਿਕਾ** ਯਸ੍ਸਾ, ਨਾਮੇ ਨਾਨਤ੍ਥਕਪ੍ਪਨਾ।
ਨਿਭੂਤਾਵਟ੍ਠਿਤਞ੍ਞਤ੍ਥਾ, ਤੁਲ੍ਯਤ੍ਥਸੁਤਿਹੇਤੁਤੋ॥

ਸਮਾਨਸਦ੍ਦਾ ਸਾ ਇਟ੍ਠ-ਸਦ੍ਦਪਰਿਯਾਯਸਾਧਿਤਾ।
ਸਮ੍ਮੁਲ਼੍ਹਾ ਮੂਲ਼੍ਹਤਾਯੇਵ, ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਥਾਪਿ ਸਾਧੁਕੰ॥

ਯਸ੍ਸਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਬਾਹੁਲ੍ਯਾ, ਨਾਮੰ ਸਾ **ਪਾਰਿਹਾਰਿਕੀ**।
ਏਕਚ੍ਛਨ੍ਨਾ ਭਵੇ ਬ੍ਯਞ੍ਜਾ-ਧੇਯ੍ਯੰ ਨਿਸ੍ਸਯਗੋਪਨਾ॥

ਸਾ ਭਵੇ **ਉਭਯਚ੍ਛਨ੍ਨਾ,** ਯਸ੍ਸਾ ਉਭਯਗੋਪਨਾ।
ਸੰਕਿਣ੍ਣਾ ਨਾਮ ਸਾ ਯਸ੍ਸਾ, ਨਾਨਾਲਕ੍ਖਣਸਙ੍ਕਰੋਤਿ॥

ਦੋਸਤ੍ਤੇਪਿ ਚੇਸੰ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਉਕ੍ਕਨ੍ਤਾਦੀਸੁ ਦੋਸਭਾਵੋ ਨਾਰੋਪਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਸਾ ਹਿ [ਮਨਸੋਤਿ (ਕ॰)] ''ਬਹੁਗੁਣੇ ਪਣਮਤਿ''ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ [ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰ ੪੪ ਗਾਥਾ] ਵਾਕ੍ਯਸੰਕਿਣ੍ਣਨਾਮੇਨ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਪਕਪ੍ਪਿਤਾ ਚ ਸੰਸਯਦੋਸਪਰਿਹਾਰੇਨ ''ਯਾਤੇ ਦੁਤਿਯੰ ਨਿਲਯ''ਨ੍ਤਿ [ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰ ੧੧੨ ਗਾਥਾ] ਆਦਿਨਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ।

''ਪਭਵਾ'ਨਤਵਿਤ੍ਤਿਣ੍ਣਾ, ਤਵਾ'ਣਾ ਮਹਤੀ ਸਤਿ।
ਚਿਰਾਯ ਜਯਤੰ ਨਾਥ, ਪਹੁਤਫਲਸਾਧਨੀ''ਤਿ॥

ਅਯੰ **ਸਮਾਗਤਾ**।

''ਭਦ੍ਦਮੇਵੋ'ਪਸੇਵੇਯ੍ਯ, ਵਿਧੂਤਮਦਕਿਬ੍ਬਿਸੰ।
ਸਮ੍ਪਾਪਯੇ ਪੁਰੰ ਖੇਮੰ, ਸ ਦਨ੍ਤੋ'ਤ੍ਤੁਨਿਸੇਵਿਨ''ਨ੍ਤਿ॥

ਅਯੰ ਵ**ਞ੍ਚਿਤਾ**।

ਪਮੁਸ੍ਸਿਤਾਦਯੋ ਤੁ ਲਕ੍ਖਣਾਨੁਸਾਰੇਨ, ਤਤ੍ਥੋਦਾਹਰਣਾਨੁਸਾਰੇਨ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਏਵੰ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯੇਹਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਾ ਪਹੇਲ਼ਿਕਾ ਚੇਤਿ ਏਤਾਨਿ **ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨ** ਨਿਯਮੇਨ **ਨ ਮਧੁਰਾਨਿ** ਅਤ੍ਥਰਸਸ੍ਸ ਵਾ ਸਦ੍ਦਰਸਸ੍ਸ ਵਾ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਭਾਵੇਨ ਅਸ੍ਸਾਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ **ਸਿਸ੍ਸਾਨ**ਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ **ਖੇਦੋ**ਯੇਵ **ਭਯੰ** ਤਤੋ ਤੇਸੰ ਖੇਦਤੋ ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਭਯਤੋ ਮਯਾ ਉਪੇਕ੍ਖਿਯਨ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨੀਯੰ।

੩੩. ਏਵੰ ਸੁਕਰਦੁਕ੍ਕਰਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਤ੍ਤੁੰ ਵਤ੍ਵਾ ਕਵੀਨੰ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਪ੍ਪਕਾਸਨੇ ਸਪ੍ਪਯੋਜਨਯਮਕਾਨਞ੍ਚ, ਕੀਲ਼ਾਵਿਨੋਦਨੇ ਸਮ੍ਬਾਧਟ੍ਠਾਨਸਮ੍ਮਨ੍ਤਨੇ ਪਰਬ੍ਯਾਮੋਹਨੇ ਚਾਤਿ ਇਮੇਸੁ ਸਪ੍ਪਯੋਜਨਾਨਞ੍ਚ ਪਹੇਲ਼ਿਕਾਨਮਵਚਨੇ ਕਾਰਣੰ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ "**ਯਮਕ**"ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਤੰ ਯਮਕੰ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਸੁਕਰਦੁਕ੍ਕਰਾਦਿਭੇਦੰ ਯਮਕਜਾਤਞ੍ਚ **ਪਹੇਲ਼ਿ** ਚ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯੇਹਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਸਮਾਗਭਾਦਿਕਾ ਪਹੇਲ਼ਿਕਾ ਚ **ਇਤਿ** ਇਮਾਨਿ **ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਏਕਨ੍ਤਮਧੁਰਾਨਿ** ਨ ਇਤਿ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਰਸਸ੍ਸ, ਸਦ੍ਦਰਸਸ੍ਸ ਵਾ ਨਿਯਮਤੋ ਅਭਾਵਾ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਅਮਧੁਰਾਨਿ, **ਇਤਿ** ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ ਚ **ਸਿਸ੍ਸਖੇਦਭਯਾ** ਸਿਸ੍ਸਾਨੰ ਅਸਹਨਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਅਸਹਨੇਨ ਜਾਤਾਯ ਵਾ ਭੀਤਿਯਾ ਚ ਮਯਾ ਉਪੇਕ੍ਖੀਯਨ੍ਤਿ। ਸਿਸ੍ਸਾਨੰ ਖੇਦੋਯੇਵ ਭਯੰ, ਸਿਸ੍ਸਖੇਦਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਵਾ ਭਯੰ, ਤਤੋਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਏਤ੍ਥ ਪਹੇਲ਼ਿਕਾ ਏਵੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ –

ਸਮਾਗਤਾ ਚ ਵਞ੍ਚਿਤੁ-ਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਪਮੁਸ੍ਸਿਤਾਪਿ ਚ।
ਸਮਾਨਰੂਪਾ ਫਰੁਸਾ, ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਤਾ ਚ ਪਕਪ੍ਪਿਤਾ॥

ਅਥੋਪਿ ਨਾਮਨ੍ਤਰਿਕਾ, ਨਿਭੂਤਾ ਚ ਪਹੇਲ਼ਿਕਾ।
ਅਥੋ ਸਮਾਨਸਦ੍ਦਾ ਚ, ਸਮ੍ਮੂਲ਼੍ਹਾ ਪਾਰਿਹਾਰਿਕੀ।
ਏਕਚ੍ਛਨ੍ਨੋਭਯਚ੍ਛਨ੍ਨਾ, ਸੰਕਿਣ੍ਣਾਤਿ ਚ ਸੋਲ਼ਸਾਤਿ॥

ਤਤ੍ਰਿਦੰ ਲਕ੍ਖਣੰ –

ਸਮਾਗਤਾ ਨਾਮ ਸਿਯਾ, ਗੁਲ਼੍ਹਤ੍ਥਾ ਪਦਸਨ੍ਧਿਨਾ।
ਵ**ਞ੍ਚਿਤਾ**ਞ੍ਞਤ੍ਥ ਰੁਲ਼੍ਹੇਨ, ਯਤ੍ਥ ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਞ੍ਚਨਾ॥

ਉਕ੍ਕਨ੍ਤਾਤਿਬ੍ਯਵਹਿਤ-ਪ੍ਪਯੋਗਾ ਮੋਹਕਾਰਿਨੀ।
ਸਿਯਾ **ਪਮੁਸ੍ਸਿਤਾ** ਯਸ੍ਸਾ, ਦੁਬ੍ਬੋਧਤ੍ਥਾ ਪਦਾਵਲਿ॥

ਸਮਾਨਰੂਪਾਮੁਖ੍ਯਤ੍ਥਾ-ਰੋਪਾਹਿਤਪਦਾ ਸਿਯਾ।
ਫਰੁਸਾ ਪਚ੍ਚਯਾਦੀਹਿ, ਜਾਤਸਦ੍ਦਾ ਕਥਞ੍ਚਿਪਿ॥

ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਤਾ ਨਾਮ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨੰ, ਯਤ੍ਥ ਬ੍ਯਾਮੋਹਕਾਰਣੰ।
ਅਞ੍ਞਥਾ'ਭਾਸਤੇ ਯਤ੍ਥ, ਵਾਕ੍ਯਤ੍ਥੋ ਸਾ **ਪਕਪ੍ਪਿਤਾ**॥

ਸਾ **ਨਾਮਨੁਰਿਕਾ** ਯਸ੍ਸਾ, ਨਾਮੇ ਨਾਨਤ੍ਥਕਪ੍ਪਨਾ।
ਨਿਭੂਤਾਵਟ੍ਠਿਤਵ੍ਵਤ੍ਥਾ, ਤੁਲ੍ਯਤ੍ਥਸੁਤਿਹੇਤੁਤੋ॥

ਸਮਾਨਸਦ੍ਦਾ ਸਾ ਇਟ੍ਠ-ਸਦ੍ਦਪਰਿਯਾਯਸਾਧਿਤਾ।
ਸਮ੍ਮੁਲ੍ਹਾ ਮੂਲ੍ਹਤਾਯੇਵ, ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਥਾਪਿ ਸਾਧੁਕੰ॥

ਯਸ੍ਸਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਬਾਹੁਲ੍ਯਾ, ਨਾਮੰ ਸਾ **ਪਾਰਿਹਾਰਿਕੀ**।
ਏਕਚ੍ਛਨ੍ਨਾ ਭਵੇ ਬ੍ਯਙ੍ਗ੍ਯਾ-ਧੇਯ੍ਯੰ ਨਿਸ੍ਸਯਗੋਪਨਾ॥

ਸਾ ਭਵੇ **ਉਭਯਚ੍ਛਨ੍ਨਾ**, ਯਸ੍ਸਾ ਉਭਯਗੋਪਨਾ।
ਸੰਕਿਣ੍ਣਾ ਨਾਮ ਸਾ ਯਸ੍ਸਾ, ਨਾਨਾਲਕ੍ਖਣਸਙ੍ਕਰੋਤਿ॥

ਅਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ – **ਪਦਸਨ੍ਧਿਨਾ** ਪਦਾਨੰ ਸਨ੍ਧਾਨਤੋ **ਗੁਲ੍ਹਤ੍ਥਾ** ਅਪਾਕਟਤ੍ਥਾ **ਸਮਾਗਤਾ** ਨਾਮ ਸਿਯਾ। **ਗੁਲ੍ਹਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਪਸਿਦ੍ਧਾਨੁਵਾਦੇਨ ਅਪਸਿਦ੍ਧਾ ਸਮਾਗਤਾ ਵਿਧੀਯਤੇ। ਇਤੋ ਪਰਮ੍ਪਿ ਅਨੁਵਾਦਾਨੁਵਾਦ੍ਯਭਾਵੋ ਏਵੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਯਤ੍ਥ** ਪਹੇਲ੍ਲਿਕਾਯੰ **ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਰੁਲ੍ਹੇਨ ਸਦ੍ਦੇਨ** ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ ਪਸਿਦ੍ਧੇਨ ਰੁਲ੍ਹਿਸਦ੍ਦੇਨ ਵਞ੍ਚਨਾ **ਵਞ੍ਚਿਤਾ** ਨਾਮ ਸਿਯਾ।

ਅਤਿਬ੍ਯਵਹਿਤਪ੍ਪਯੋਗਾ ਅਤਿਸਯੇਨ ਅਨੁਰਿਤਪਯੁਜ੍ਜਮਾਨਪਦਯੁਤ੍ਤਾ ਤਤੋਯੇਵ **ਮੋਹਕਾਰਿਨੀ** ਸਮ੍ਮੋਹਕਾਰਿਕਾ ਪਹੇਲ੍ਲਿਕਾ **ਉਕ੍ਕਨ੍ਤਾ** ਨਾਮ। **ਯਸ੍ਸਾ** ਪਹੇਲ੍ਲਿਕਾਯ **ਪਦਾਵਲਿ** ਪਦਪਨ੍ਤਿ **ਦੁਬ੍ਬੋਧਤ੍ਥਾ** ਦੁਰਨੁਬੋਧਾਭਿਧੇਯ੍ਯਾ, ਸਾ **ਪਮੁਸ੍ਸਿਤਾ** ਨਾਮ।

ਅਮੁਖ੍ਯਤ੍ਥਾਰੋਪਾਹਿਤਪਦਾ ਅਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਥੇ ਮੁਖ੍ਯਤ੍ਥਪਕਾਸਕਸਦ੍ਦਾਨੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਧਮ੍ਮੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਰੋਪਨਤੋ ਉਪਟ੍ਠਿਤਪਦਯੁਤ੍ਤਾ **ਸਮਾਨਰੂਪਾ** ਨਾਮ ਸਿਯਾ। **ਪਚ੍ਚਯਾਦੀਹਿ** ਪਚ੍ਚਯਾਦੇਸਾਦੀਹਿ **ਕਥਞ੍ਚਿਪਿ** ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਪਕਾਰੇਨ **ਜਾਤਸਦ੍ਦਾ** ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਸਦ੍ਦਾ **ਫਰੁਸਾ** ਨਾਮ।

ਯਤ੍ਥ ਯਸ੍ਸੰ ਪਹੇਲ੍ਲਿਕਾਯੰ **ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨੰ** ਗਣਨੰ ਵਤ੍ਤੁਮਪਿ ਬ੍ਯਾਮੋਹਕਾਰਣੰ ਹੋਤਿ, ਸਾ ਪਹੇਲ੍ਲਿਕਾ **ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਤਾ ਨਾਮ** ਸਿਯਾ। **ਯਤ੍ਥ** ਯਸ੍ਸੰ ਪਹੇਲ੍ਲਿਕਾਯੰ **ਵਾਕ੍ਯਤ੍ਥੋ** ਸਮੁਦਾਯਤ੍ਥੋ **ਅਞ੍ਞਥਾ** ਅਞ੍ਞੇਨ ਪਕਾਰੇਨ **ਆਭਾਸਤੇ** ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੇ, **ਸਾ ਪਕਪ੍ਪਿਤਾ** ਨਾਮ।

ਯਸ੍ਸਾ ਪਹੇਲ੍ਲਿਕਾਯ **ਨਾਮੇ** ਪਯੁਤ੍ਤਾਭਿਧਾਨੇ **ਨਾਨਤ੍ਥਕਪ੍ਪਨਾ** ਵਿਵਿਧਾਭਿਧੇਯ੍ਯਕਪ੍ਪਨਾ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, **ਸਾ** ਪਹੇਲ੍ਲਿਕਾ **ਨਾਮਨੁਰਿਕਾ** ਨਾਮ। **ਤੁਲ੍ਯਤ੍ਥਸੁਤਿਹੇਤੁਤੋ** ਸਮਾਨਤ੍ਥਸਦ੍ਦਾਨੰ ਪਯੋਗਹੇਤੁਯਾ **ਅਵਟ੍ਠਿਤਵ੍ਵਤ੍ਥਾ** ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾ ਹੋਤਿ, ਸਾ **ਨਿਭੂਤਾ** ਨਾਮ।

ਯਾ ਪਹੇਲ੍ਲਿਕਾ **ਇਟ੍ਠਸਦ੍ਦਪਰਿਯਾਯਸਾਧਿਤਾ** ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵੇਵਚਨੇਹਿ ਨਿਪ੍ਫਾਦਿਤਾ ਹੋਤਿ, **ਸਾ ਸਮਾਨਸਦ੍ਦਾ** ਨਾਮ। ਸਾਧੁਕੰ **ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਥਾਪਿ** ਦਸ੍ਸਿਤਅਤ੍ਥਯੁਤ੍ਤਾਪਿਯਾ **ਮੂਲ੍ਹਤਾਯੇਵ** ਸਮ੍ਮੋਹਭਾਵਤ੍ਤੰ ਏਵ ਭਵਤਿ, ਸਾ **ਸਮ੍ਮੁਲ੍ਹਾ** ਨਾਮ।

ਯਸ੍ਸਾ ਪਹੇਲ੍ਲਿਕਾਯ ਵਿਰਚਨੇ **ਨਾਮੰ** ਦਸ੍ਸਿਯਮਾਨੰ ਨਾਮੰ **ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਬਾਹੁਲ੍ਯਾ** ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਬਹੁਲਭਾਵਤੋ ਭਵਤਿ, **ਸਾ ਪਾਰਿਹਾਰਿਕੀ** ਨਾਮ। **ਯਸ੍ਸਾ ਆਧੇਯ੍ਯੰ ਬ੍ਯਙ੍ਗ੍ਯ** ਅਭਿਬ੍ਯਞ੍ਜਿਯ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ **ਨਿਸ੍ਸਯਗੋਪਨਾ** ਆਧਾਰਗੁਤ੍ਤਿ ਭਵਤਿ, ਸਾ **ਏਕਚ੍ਛਨ੍ਨਾ** ਨਾਮ।

ਯਸ੍ਸਾ ਪਯੋਗੇ **ਉਭਯਗੋਪਨਾ** ਉਭਿਨ੍ਨਮਾਧਾਰਾਧੇਯ੍ਯਾਨੰ ਗੋਪਨਾ ਭਵਤਿ, ਸਾ **ਉਭਯਚ੍ਛਨ੍ਨਾ** ਨਾਮ। **ਯਸ੍ਸਾ ਨਾਨਾਲਕ੍ਖਣਸਙ੍ਕਰੋ** ਸਮਾਗਤਾਦਿਨਾਨਾਵਿਧਲਕ੍ਖਣਾਨੰ ਸਙ੍ਕਰੋ ਹੋਤਿ, ਸਾ **ਸੰਕਿਣ੍ਣਾ** ਨਾਮ ਸਿਯਾ।

ਇਦਾਨਿ ਸਮਾਗਤਾਦੀਨੰ ਲਕ੍ਖਿਯੰ ਕਮੇਨ ਏਵੰ ਞਾਤਬ੍ਬੰ –

“ਪਭਵ◌ਾ’ਨਤਵ◌ਿਤ੍ਰਿਣ੍ਣਾ, ਤਵ◌ਾ’ਣਾ ਮਹਤੀ ਸਤੀ।
ਚਿਰਾਯ ਜਯਤੰ ਨਾਥ, ਪਹੁਤਫਲਸਾਧਿਨੀ”ਤਿ॥

ਅਯੰ **ਸਮਾਗਤਾ**।

ਨਾਥ ਤਵ ਪਭਵਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ **ਨਤਵ◌ਿਤ੍ਰਿਣ੍ਣਾ** ਓਣਤਵਸੇਨ ਪਤ੍ਤਾ, ਏਵ◌ੰ ਸਤਿ ਨਦੀ ਵ◌ਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। **ਪਭਵ** ਪਕਟ੍ਠਤੁ ਸੋਭਾਵਨ੍ਤੁ। ਭੋ **ਨਾਥ ਤਵ** ਤੁਯ੍ਹੰ **ਮਹਤੀ ਸਤੀ** ਮਹਨ੍ਤੀ ਸਮਾਨਾ **ਆਣਾ ਆਨਤਵ◌ਿਤ੍ਰਿਣ੍ਣਾ** ਅਤ੍ਤਨਿ ਨਤੇਸੁ ਜਨੇਸੁ ਪਤ੍ਤਾ **ਪਹੁਤਫਲਸਾਧਿਨੀ** ਬਹੁਲਤ੍ਤਨਿਪ੍ਫਾਦਨੀ **ਚਿਰਾਯ** ਚਿਰਕਾਲੰ **ਜਯਤੰ** ਉਕ੍ਕੰਸਭਾਵ◌ੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤੁ। ਏਤ੍ਥ ਪਭਵਆਨਤਇਤਿਸਨ੍ਧਿਨਾ ਅਤ੍ਥੋ ਗੁਲ੍ਹੋ।

“ਭਦ੍ਦਮੇਵ◌ੋ’ਪਸੇਵ◌ੇਯ੍ਯ, ਵ◌ਿਧੂਤਮਦਕਿਬ੍ਬਿਸੰ।
ਸਮ੍ਪਾਪਯੇ ਪੁਰੰ ਖੇਮੰ, ਸ ਦਨ੍ਤੋ’ਤ੍ਤਨਿਸੇਵ◌ਿਤ”ਨ੍ਤਿ॥

ਅਯੰ **ਵਞ੍ਚਿਤਾ**।

ਵ◌ਿਧੂਤਮਦਕਿਬ੍ਬਿਸੰ ਵ◌ਿਨਾਸਿਤਮਦਦੋਸੰ **ਭਦ੍ਦਮੇਵ** ਮਨੁਪਿਯ [ਪਿਨ੍ਨੁਪਿਸ੍ਸ (ਕ॰)] – ਭਦ੍ਦਜਾਤਿਕੇਸੁ ਹਤ੍ਥੀਸੁ ਭਦ੍ਦਜਾਤਿਕਹਤ੍ਥਿਮੇਵ ਉਪਸੇਵ◌ੇਯ੍ਯਜਾਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ਵ◌ਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। **ਭਦ੍ਦਮੇਵ** ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸਮੇਵ ਸੇਵ◌ੇਯ੍ਯਜਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਵਨੰ ਕਿਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਹਤ੍ਥਿਪਕ੍ਖੇ **ਦਨ੍ਤੋ** ਸਿਕ੍ਖਿਤੋ **ਸੋ** ਹਤ੍ਥਿ **ਅਤ੍ਤਨਿਸੇਵ◌ਿਤੰ** ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਭਜਿਤੰ ਜਨੰ **ਖੇਮੰ** ਨਿਬ੍ਭਯੰ **ਪੁਰੰ** ਨਗਰੰ ਸਮ੍ਪਾਪੇਤਿ। ਪੁਰਿਸਪਕ੍ਖੇ ਪਨ **ਦਨ੍ਤੋ** ਦਮਿਤੋ **ਸੋ** ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲੋ **ਅਤ੍ਤਨਿਸੇਵ◌ਿਤੰ** ਅਤ੍ਤਾਨਮੁਪਸੇਵ◌ਿਤੰ ਜਨੰ **ਖੇਮੰ** ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖੰ **ਪੁਰੰ** ਨਿਬ੍ਬਾਨਪੁਰੰ ਪਾਪੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਕਵ◌ਿਚ੍ਛਿਤਉਤ੍ਤਮਤ੍ਥਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਹਤ੍ਥਿਅਤ੍ਥੇ ਰੁਲ੍ਹੇਨ ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਞ੍ਚਨਾ ਨਾਮ।

“ਬਹੁਗੁਣੇ ਪਣਮਤਿ, ਦੁਜ੍ਜਨਾਨੰਪਜਯੰ ਜਨੋ।
ਹਿਤੰ ਪਮੁਦਿਤੋ ਨਿਚ੍ਚੰ, ਸੁਗਤੰ ਸਮਨੁਸ੍ਸਰ”ਨ੍ਤਿ॥

ਅਯੰ **ਉਕ੍ਕਨ੍ਤਾ**। ਇਮਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਉਪਰਿ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ।

ਬਜਾਕਿਣ੍ਣਦੋਸਤ੍ਤੇ ਸਤਿਪਿ ਪਹੇਲ਼ਿਕਾਰੁਲ੍ਹਤ੍ਤਾ ਏਸਾ ਇਟ੍ਠਾ। ਵ◌ੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ “ਪਹੇਲ਼ਿਕਾਯਮਾਰੁਲ੍ਹਾ, ਨ ਹਿ ਦੁਟ੍ਠਾ ਕਿਲਿਟ੍ਠਤਾ”ਤਿ। ਇਹ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਪਦਾਨੰ ਅਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠਾਪਨੇਨ ਬਜਵ◌ਹਿਤਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

“ਮੁਖਫੁਲ੍ਲੰ ਗਿਞ੍ਝਮਕੰ, ਨਿਯੁਰੁਗ੍ਗਤ੍ਤਨੁਨ੍ਨਤੰ।
ਪਟਚ੍ਚੁਰੀ ਵਰੰ ਪੋਸੋ, ਭੀਰੁਯਾ ਧਾਰਯਨ੍ਤਿਯਾ”ਤਿ॥

ਅਯੰ **ਪਮੁਸ੍ਸਿਤਾ**।

ਮੁਖਫੁਲ੍ਲੰ ਤਿਲਕਾਦਿੰ **ਗਿਞ੍ਝਮਕੰ** ਏਵ◌ੰਨਾਮਕੰ ਪਸਾਧਨੰ **ਨਿਯੁਰੁਗ੍ਗਤ੍ਤਨੁਨ੍ਨਤੰ** ਨਿਯੁਰੰ ਵਲਯੰ, ਉਗ੍ਗਤ੍ਤਨੰ ਪਯੋਧਰਪਟੰ, ਉਨ੍ਨਤੰ ਨਲਾਟਪਟਾਦਿਕੰ, ਮੁਖਤੋ ਉਨ੍ਨਤਾਭਰਣਞ੍ਚ **ਧਾਰਯਨ੍ਤਿਯਾ ਭੀਰੁਯਾ** ਇਤ੍ਥਿਯਾ **ਪਟਚ੍ਚੁਰੀ** ਜਿਣ੍ਣਵਤ੍ਥਨਿਵ◌ਾਸੀ **ਪੋਸੋ** ਪੁਰਿਸੋ **ਵਰੰ** ਉਤ੍ਤਮੋ। ਏਤ੍ਥ ਬਹੁਪਯੋਗਰਹਿਤੇਹਿ ਸਦ੍ਦੇਹਿ ਰਚਿਤਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦੁਰਵਬੋਧਤਾ।

“ਨਵ’ਗ੍ਘਰਤਨਾਨ’ਸ੍ਮਿੰ, ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਰਤਨਾਕਰੇ।
ਪੁਰਿਸਾਨੇਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨੰ, ਅਟ੍ਠਾ’ਸਾਧਾਰਣਾ’ਪਰ”ਨ੍ਤਿ॥

ਅਯਂ **ਸਮਾਨਰੂਪਾ**।

ਅਸ੍ਮਿਂ ਰਤਨਾਕਰੇ ਅਗ੍ਗਰਤਨਾਨਿ ਨਵ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, **ਏਤ੍ਥ** ਇਮੇਸੁ ਰਤਨੇਸੁ **ਅਟ੍ਠ** ਰਤਨਾਨਿ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਅਸਾਧਾਰਣਾਨਿ, **ਅਪਰਂ** ਰਤਨਂ ਸਾਧਾਰਣਂ। ਇਮਾਨਿ ਨਵ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਨਿ ਚਿਤ੍ਤੀਕਤਾਦਿਅਤ੍ਥੇਨ ‘‘ਰਤਨਾਨੀ’’ਤਿ ਚ ਤਪ੍ਪਭਵੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ‘‘ਆਕਰੋ’’ਤਿ ਚ ਕਪ੍ਪਿਤੋਤਿ ਅਮੁਖਜਤ੍ਥੇਸੁ ਰਤਨਾਦਿਸਦ੍ਦਾਨਮਾਰੋਪਨਂ ਹੋਤਿ।

> ‘‘ਵਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਦੇਵਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾ, ਹਿਮਵਨ੍ਤਮਹਾਤਲੇ।
> ਰਸਵਨ੍ਤੇ ਸਰੇ ਸਤ੍ਤ, ਨ ਨਾਗਾਪਿ ਉਪੋਸਥਾ’’ਤਿ॥

ਅਯਂ **ਫਰੁਸਾ**।

ਹਿਮਵਨ੍ਤਮਹਾਤਲੇ ਹਿਮਾਲਯਸ੍ਸ ਮਤ੍ਥਕੇ **ਰਸਵਨ੍ਤੇ** ਸੋਦਕੇ **ਸਤ੍ਤ ਸਰੇ** ਅਨੋਤਤ੍ਤਾਦਿਕੇ ਦੇਵਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾ **ਵਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ** ਸੇਵਨ੍ਤਿ, ਉਪੋਸਥਾ ਨਾਗਾਪਿ ਨ ਵਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। ਅਯਮਪਰਤ੍ਥੋ। ਹਿਮਵਨ੍ਤਮਹਾਤਲੇ ਚਨ੍ਦਰਂਸਿਯੁਤ੍ਤੇ ਮਹਾਪਾਸਾਦਤਲੇ **ਦੇਵਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾ** ਕੀਲ਼ਮਾਨਾ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾ **ਰਸਵਨ੍ਤੇ** ਮਧੁਰਗੁਣਯੁਤ੍ਤੇ **ਸਤ੍ਤ ਸਰੇ** ਵੀਣਾਯ ਛਜ੍ਜਾਦਿਕੇ ਸਤ੍ਤ ਸਰੇ ਵਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, **ਨਾਗਾਪਿ** ਅਰਿਯਾਪਿ **ਉਪੋਸਥਾਪਿ** ਉਪਵੁਤ੍ਥਾਪਿ **ਨ ਵਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ** ਨਾਨੁਭਵਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤੀਤਿ **ਦੇਵਾ**। ਉਪੋਸਥੇ ਏਤੇਸਮਤ੍ਥੀਤਿ **ਉਪੋਸਥਾ**ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਲਕ੍ਖਣਕ੍ਕਮਤੋ ਪਸਿਦ੍ਧਪਚੁਰਪਯੋਗਤੋ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥਾ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਲੇਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਾਦੀਨਂ ਜਾਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਤਾ।

> ‘‘ਗੀਤਸਦ੍ਦੇ ਸਰਾ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ, ਦ੍ਵੇ ਛਜ੍ਜਞ੍ਞਤ੍ਰ ਛਸ੍ਸਰਾ।
> ਪਞ੍ਚਵਣ੍ਣਂ ਯਥਾ ਚਕ੍ਖੁ, ਛਬ੍ਬਣ੍ਣਾ ਨਾਸਿਕਾ ਤਥਾ’’ਤਿ॥

ਅਯਂ **ਸਙ੍ਖਜਾਤਾ**।

ਗੀਤਸਦ੍ਦੇ ਸਰਾ ਦ੍ਵੇ ਹੋਨ੍ਤਿ, **ਛਜ੍ਜਞ੍ਞਤ੍ਰ** ਛਜ੍ਜਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਛਜ੍ਜਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਉਸਭੋ ਗਨ੍ਧਾਰੋ ਮਜ੍ਝਿਮੋ ਪਞ੍ਚਮੋ ਧੇਵਤੋ ਨਿਸਾਦੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਯੁਗਲ਼ਤੋ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ **ਛਸ੍ਸਰਾ** ਛਸਰਵਨ੍ਤੋ। ਯਥਾ ਚਕ੍ਖੁ ਪਞ੍ਚਵਣ੍ਣਂ ਹੋਤਿ, **ਤਥਾ** ਏਵਂ ਨਾਸਿਕਾ ਛਬ੍ਬਣ੍ਣਾ ਹੋਤਿ, ਗੀਤਸਦ੍ਦੇ ਈਕਾਰ**ਅ**ਕਾਰਸਰਦ੍ਵਯਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਚ ਛਜ੍ਜਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਉਸਭਾਦੀਸੁ ਸਰਾਨਂ ਤਿਵਿਧਤ੍ਤਾ ਚ ‘‘ਚਕ੍ਖੂ’’ਤਿ ਸਰਬ੍ਯਞ੍ਜਨਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਵਣ੍ਣਾਨਂ ਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਚ ‘‘ਨਾਸਿਕਾ’’ਤਿ ਛਨ੍ਨਂ ਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਚ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਸਙ੍ਖਜਾਗੀਤਾਦਿਸਦ੍ਦਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਤੋ ਸਮ੍ਮੋਹਕਾਰਿਨੀ ਹੋਤਿ।

> ‘‘ਪਾਤੁ ਵੋ ਉਦਿਤੋ ਰਾਜਾ, ਸਿਰਿਮਾ ਰਤ੍ਤਮਣ੍ਡਲੋ।
> ਸਕਨ੍ਤਿਗਹਨਕ੍ਖਤ੍ਤ-ਸਙ੍ਘਯੁਤ੍ਤੋ ਸੁਲਕ੍ਖਣੋ’’ਤਿ॥

ਅਯਂ **ਪਕਪ੍ਪਿਤਾ**।

ਸਿਰਿਮਾ ਸਿਰਿਮਨ੍ਤੋ **ਰਤ੍ਤਮਣ੍ਡਲੋ** ਅਨੁਰਤ੍ਤਜਨਪਦਮਣ੍ਡਲੋ, ਅਨੁਰਤ੍ਤਅਮਚ੍ਚਮਣ੍ਡਲੋ ਵਾ **ਸਕਨ੍ਤਿਗਹਨਕ੍ਖਤ੍ਤਸਙ੍ਘਯੁਤ੍ਤੋ** ਸਕਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨ੍ਤੇ ਸਮੀਪੇ ਗਹਨੇਹਿ ਅਵਿਰਲ਼ੇਹਿ ਖਤ੍ਤਸਙ੍ਘੇਹਿ ਖਤ੍ਤਿਯਸਮੂਹੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤੋ ਸਂਯੁਤ੍ਤੋ **ਸੁਲਕ੍ਖਣੋ** ਪਸਤ੍ਥਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣੋ **ਉਦਿਤੋ** ਪਸਿਦ੍ਧੋ **ਰਾਜਾ** ਨਰਿਨ੍ਦੋ ਵੋ ਤੁਮ੍ਹੇ **ਪਾਤੁ** ਰਕ੍ਖਤੂਤਿ ਅਯਂ ਅਨਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥੋ। **ਸਿਰਿਮਾ** ‘‘ਲਕ੍ਖਿਯਾ ਵਾਸਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਿਰਿਮਨ੍ਤੋ **ਰਤ੍ਤਮਣ੍ਡਲੋ** ਉਗ੍ਗਮਨੇ ਰਤ੍ਤਮਣ੍ਡਲੋ **ਸਕਨ੍ਤਿਗਹਨਕ੍ਖਤ੍ਤਸਙ੍ਘਯੁਤ੍ਤੋ** ਕਨ੍ਤਿਸਹਿਤੇਹਿ ਗਹਨਕ੍ਖਤ੍ਤਤਾਰਗਣੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤੋ **ਸੁਲਕ੍ਖਣੋ** ਸੁਟ੍ਠੁ ਸਸਲਕ੍ਖਣੋ **ਉਦਿਤੋ** ਉਗ੍ਗਤੋ **ਰਾਜਾ** ਚਨ੍ਦੋ ਵੋ ਤੁਮ੍ਹੇ **ਪਾਤੂ**ਤਿ ਉਭਯਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਾਧਾਰਣਗੁਣਗੁਣੀਪਦਪਰਿਗ੍ਗਹੇਨ ਇਧ ਵਾਕ੍ਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਾ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਤਾ ਹੋਤਿ।

> ‘‘ਵੁੱਚਤਾ’ਦੋ ਇਸਿਤਜੇ’ਕੋ, ਸੁਮਹਨ੍ਤੋਪਕਾਰਵਾ।
> ਸਨਾਤਨੇ ਚ ਨ ਇਸਿ, ਨ ਸਖਾ ਨ ਸਨਾਤਨੇ’’ਤਿ॥

ਅਯਂ **ਨਾਮਨ੍ਤਰਿਕਾ**।

ਏਕੋ **ਆਦੋ** ਪੁਬ੍ਬੇ ‘‘ਇਸੀ’’ਤਿ ਵੁੱਚਤਿ, **ਸੁਮਹਨ੍ਤੋਪਕਾਰਵਾ** ਅਤਿਮਹਨ੍ਤੋਪਕਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ **ਸਨਾਤਨੇ ਚ** ਸਸ੍ਸਤੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਤਥਾਪਿ **ਨ ਇਸਿ** ਇਸਿ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ, **ਨ ਸਖਾ** ਮਿਤ੍ਤੋਪਿ ਨ ਹੋਤਿ, **ਨ ਸਨਾਤਨੇ** ਸਸ੍ਸਤੋਪਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਯਂ ਗਮਜਮਾਨਤ੍ਥੋ। **ਸੁਮਹਾ** ਅਤਿਮਹਨ੍ਤੋ ਏਕੋ **ਆਦੋ** ਨਾਮਾਦਿਮ੍ਹਿ ਇਸੀਤਿ ਵੁੱਚਤਿ, **ਅਨ੍ਤੋ** ਮਜ੍ਝੇ **ਪਕਾਰਵਾ ਪ**-ਕਾਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, **ਸਨਾਤਨੇ ਚ** ਸਸ੍ਸਤੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਇਸਿਪਿ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ, ਮਿਤ੍ਤੋਪਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੋ **ਨਾਤਨੇ** ਤਨਇਤਿ ਅਕ੍ਖਰਦ੍ਵਯਰਹਿਤੋ **ਨ** ਹੋਤਿ। ਆਦਿਮਜ੍ਝਾਨਂ ਵੁੱਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਅਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਞਾਯਤਿ, **“ਇਸਿਪਤਨਵਿਹਾਰੋ**”ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ ਇਸਿਪਤਨਨਾਮੇਨ ਇਸਿਆਦੀਨਂ ਗਮਜਮਾਨਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਨਾਨਤ੍ਥਕਪ੍ਪਨਾ ਹੋਤਿ।

> ‘‘ਯਾਵਨ੍ਤੁ ਉਦਯਾ ਅਤ੍ਥਂ, ਮੁਹੁਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ।
> ਨ ਚਨ੍ਦਮਣ੍ਡਲਂ ਏਤਂ, ਨਾਪਿ ਆਦਿਚ੍ਚਮਣ੍ਡਲ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਅਯਂ **ਨਿਭੂਤਾ**।

ਉਦਯਾ ਉਦਯਤੋ ਪਭੁਤਿ **ਅਤ੍ਥਂ** ਯਾਵ ਅਤ੍ਥਂ **ਯਾਵਨ੍ਤੁ** ਜਵਨ੍ਤੁ **ਮੁਹੁਤ੍ਤਂ** ਮੁਹੁਤ੍ਤਕਾਲਂ **ਨ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ** ਨ ਪੁਨਾਵਤ੍ਤਤਿ। ਏਤਂ ਚਨ੍ਦਮਣ੍ਡਲਮ੍ਪਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਆਦਿਚ੍ਚਮਣ੍ਡਲਮ੍ਪਿ ਨ ਹੋਤਿ। **ਉਦਯਾ** ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਤੋ **ਅਤ੍ਥਂ** ਯਾਵਚੁਤਿ। **ਯਾਵਨ੍ਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਆਯੁਕਿਚ੍ਚਤੋ ਆਯੁਚਨ੍ਦਾਦੀਨਮਤ੍ਥਾਨਂ, ਤਪ੍ਪਕਾਸਕਸਦ੍ਦਾਨਞ੍ਚ ਤੁਲਜਤ੍ਤਾ ਏਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਚਨ੍ਦਾਦਿਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਾਨਂ ਸਮ੍ਭਵੋ।

> ‘‘ਦੇਵਿਂ ਕਿਤ੍ਤਿਮਹੀਨਾਮਂ, ਕਲ਼ਾਰਤ੍ਥਵ੍ਹਯਂ ਪੁਰਿਂ।
> ਹਿਤ੍ਵਾ ਨ ਸਰਿ ਸੋ ਧੀਰੋ, ਕਰੋਨ੍ਤੋਪਜ੍ਜ’ਯਜਮਵ੍ਹਯ’’ਨ੍ਤਿ [ਕਰੋਨ੍ਤੋਮੁਤ੍ਤਮਵ੍ਹਯਨ੍ਤਿ (ਕ॰)]॥

ਅਯਂ **ਸਮਾਨਸਦ੍ਦਾ**।

ਕਿਤ੍ਤਿਮਹੀਨਾਮਂ ਕਿਤ੍ਤਿਮਹੀਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਨਾਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ **ਦੇਵਿਂ** ਅਗ੍ਗਮਹੇਸਿਂ **ਕਲ਼ਾਰਤ੍ਥਵ੍ਹਯਂ ਪੁਰਿਂ** ਕਲ਼ਾਰਅਤ੍ਥਾਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਨਾਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਪੁਰਿਂ ਨਗਰਞ੍ਚ ਸੋ ਧੀਰੋ **ਹਿਤ੍ਵਾ** ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵਾ **ਉਯਜਮਵ੍ਹਯਂ** ਉਯਜਮਨਾਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਪਿ **ਨ ਸਰਿ** ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਨਾਨੁਸਰਿ, ਯਸੋਧਰਾਦੇਵਿਞ੍ਚ ਕਪਿਲਵਤ੍ਥੁਪੁਰਿਞ੍ਚ ਹਿਤ੍ਵਾ ਵੀਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤਪਧਾਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਮਹਾਸਤ੍ਤੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਨ ਸਰਿ, ਏਤ੍ਥਾਭਿਮਤ**ਯਸੋਧਰਾ**ਦਿਸਦ੍ਦਾਨਂ ਪਰਿਯਾਯੇਹਿ **ਕਿਤ੍ਤਿਮਹੀ**ਸਦ੍ਦਾਦੀਹਿ ਰਚਿਤਤਾ।

> ‘‘ਚਤੁਦ੍ਦਿਸਾਮੁਖਾ ਬਨ੍ਧਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਿਨ੍ਧਵਾ ਸਯਂ।
> ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ, ਤਿਣਂ ਮਜ੍ਝੇ ਯਥਾਸੁਖ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਅਯਂ **ਸਮ੍ਮੁਲ੍ਹਾ**।

ਸਿਨ੍ਧਵਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਸ੍ਸਾ **ਚਤੁਦ੍ਦਿਸਾਮੁਖਾ** ਯਥਾ ਚਤੁਦ੍ਦਿਸਾਸਮ੍ਮੁਖਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ **ਬਨ੍ਧਾ** ਮਜ੍ਝੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਤਿਣਂ ਸਯਂ ਯਥਾਸੁਖਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਪਿਟ੍ਠਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਬਨ੍ਧਾ ਵਿਯ ਖਾਯਤਿ, ਤੇ ਪਨ ਸਮ੍ਮੁਖਂ ਕਤ੍ਵਾ ਬਨ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ‘‘ਚਤੁਦ੍ਦਿਸਾਮੁਖਾਬਨ੍ਧਾ’’ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਪਿਟ੍ਠਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਬਨ੍ਧਾਤਿ ਸਮ੍ਮੁਲ੍ਹਤਾ ਹੋਤਿ।

''ਜਨੋ ਜੀਵਨਜਾਨਨੂ-ਕਰਬਨੑਧੁਸੑਸ ਭਾਸਿਤਂ।
ਸਕੑਕਰੋਨੑਤੋਵ ਪਪੑਪੋਤਿ, ਪੁਵੑਵਾਰਿਕੑਖਯਗੋਚਰੇ''ਤਿ॥

ਅਯਂ **ਪਾਰਿਹਾਰਿਕੀ**।

ਜੀਵਨਜਾਨਨੂਕਰਬਨੑਧੁਸੑਸ ਜੀਵਨਤੋ ਉਦਕਤੋ ਜਾਤਾਨਂ ਪਦੁਮਾਨਂ ਆਨਨੂਕਰਸੑਸ ਸੂਰਿਯਸੑਸ ਬਨੑਧੁਸੑਸ ਸਮੑਮਾਸਮੑਬੁਦੑਧਸੑਸ **ਭਾਸਿਤਂ** ਵਚਨਂ **ਸਕੑਕਰੋਨੑਤੋ** ਪੂਜੇਨੑਤੋ ਜਨੋ **ਪੁਵੑਵਾਰਿਕੑਖਯਗੋਚਰੇ** ਪੁਵੑਵਾਨਂ ਪਟਿਪਕੑਖਤੑਤਾ ਪੁਵੑਵਾਰਿਸਙੑਖਾਤਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਖਯਸੑਸ ਨਿਮਿਤੑਤਭੂਤਂ ਨਿਬੑਬਾਨਮਾਰਮੑਮਣਂ ਕਤੑਵਾ ਉਪੑਪਨੑਨੇ ਮਗੑਗਫਲੇ **ਪਪੑਪੋਤਿ** ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਏਤੑਥ ਜੀਵਨਜਾਨਂ ਆਨਨੂਕਰਸੑਸ ਬਨੑਧੁਸੑਸੇਤਿ ਚ, ਪੁਵੑਵਾਰੀਨਂ ਖਯਨਿਮਿਤੑਤਂ ਆਰਮੑਮਣਂ ਕਤੑਵਾ ਪਵਤੑਤੇਤਿ ਚ ਇਮਿਨਾ ਬੁਦੑਧੋ ਮਗੑਗਫਲਾ ਚ ਪਾਰਮੑਪਰਿਯੇਨ ਸਮੑਬਨੑਧੇਨ ਵੁਤੑਤਾਤਿ ਸਮੑਬਨੑਧਾਨਂ ਬਾਹੁਲੑਲਭਾਵੋ।

''ਨ ਗਣੑਹਾਤਿ ਮਹਨੑਤਮੑਪਿ, ਸਦੑਦਂ ਨ ਚ ਵਿਭੂਸਨਂ।
ਚਤੁਪੑਪਦਸੑਸ ਕਸੑਸਾਪਿ, ਕਣੑਣੋਯਂ ਨ ਕਿਲਾਫਲੋ''ਤਿ॥

ਅਯਂ **ਏਕਚੑਛਨੑਨਾ**।

ਕਸੑਸਾਪਿ ਚਤੁਪੑਪਦਸੑਸ ਕਣੑਣੋ ਮਹਨੑਤਮੑਪਿ ਸਦੑਦਂ ਨ ਗਣੑਹਾਤਿ, ਆਰਮੑਮਣਂ ਨ ਕਰੋਤਿ, ਵਿਭੂਸਨਮੑਪਿ ਨ ਗਣੑਹਾਤਿ। ਤਥਾਪਿ ਅਯਂ ਕਣੑਣੋ ਅਫਲੋ ਨ ਕਿਲ, ਸਫਲਤੋ ਨਿਪੑਫਲੋ ਨ ਹੋਤਿ ਕਿਰ। ਅਸੑਸਕਣੑਣੋ ਰੁਕੑਖੋ। ਏਤੑਥ ਕਣੑਣੋਤਿ ਆਧੇਯਜਂ ਕਤੑਵਾ ਤਦਾਧਾਰਸੑਸ ਅਵਚਨਤੋ ਨਿਸੑਸਯਗੁਤੑਤਿ।

''ਅਲਙੑਕਰੋਨੑਤੋ ਭੁਵਨਂ, ਸਸੑਸਿਰਿਕੋ ਸਦੇਵਕਂ।
ਕਸੑਮਿਂ ਸਞੑਜਾਤਸਂਵਦੑਧੋ, ਕੋ ਕੇਨ ਨੁਪਲਿਮੑਪਤੀ''ਤਿ॥

ਅਯਂ **ਉਭਯਚੑਛਨੑਨਾ**।

ਸਸੑਸਿਰਿਕੋ ਸਦੇਵਕਂ ਭੁਵਨਂ ਅਲਙੑਕਰੋਨੑਤੋਤਿ ਬੁਦੑਧੋ ਵਿਯ ਖਾਯਤਿ। **ਭੁਵਨਂ** ਭੁਵਨਸਙੑਖਾਤਂ **ਕਂ** ਜਲਂ ਸਦਾ ਏਵ ਅਲਙੑਕਰੋਨੑਤੋ **ਸਸੑਸਿਰਿਕੋ** ਲਕੑਖਿਯਸਮਨੑਨਾਗਤੋ **ਕਸੑਮਿਂ** ਜਲੇ ਸਞੑਜਾਤਸਂਵਦੑਧੋ **ਕੋ** ਕਤਰੋ **ਕੇਨ** ਜਲੇਨ **ਨ ਉਪਲਿਮੑਪਤਿ** ਨ ਲਿਮੑਪਤਿ। ਪਦੁਮੋਤਿ ਵਿਸਜੑਜਨਂ। ਪਦੁਮੋ ਹਿ ਪੁਂਨਪੁਂਸਕਲਿਙੑਗੋ। ਇਹ ਜਲਪਦੁਮਾਨਂ ਦੑਵਿਨੑਨਮੑਪਿ ਛਾਦਿਤਤੑਤਾ ਉਭਯਚੑਛਨੑਨਾ ਨਾਮ।

''ਆਦੋ ਸੋਯੇਵ ਯੋ ਅਨੑਤੇ, ਮਜੑਝਿਮਸੑਸਾਦਿ ਮਜੑਝਿਮੋ।
ਸਿਦੑਧਨੑਤਾਦੀਸੁ ਵਤੑਤਨੑਤਂ, ਅਸਙੑਖਤਪਦਂ ਵਦਾ''ਤਿ॥

ਅਯਂ **ਸਂਕਿਣੑਣਾ**।

ਅਨੑਤੇ ਅਵਸਾਨੇ ਯੋ ਹੋਤਿ, ਆਦੋਪਿ ਸੋਯੇਵ ਹੋਤਿ, ਮਜੑਝਿਮਸੑਸ ਆਦਿਭੂਤੋ ਮਜੑਝਿਮੋ ਏਵ ਹੋਤਿ, **ਸਿਦੑਧਂ** ਨਿਪੑਫਨੑਨਂ **ਤਾਦੀਸੁ** ਅਰਿਯੇਸੁ ਵਤੑਤਨੑਤਂ ਅਸਙੑਖਤਪਦਂ **ਵਦ** ਕਥੇਹੀਤਿ ਅਯਮਪਰਤੑਥੋ। **ਆਦੋ** ਆਦਿਮ੍ਹਿ **ਸੋਯੇ**ਵ ਸਕਾਰੋ ਏਵ **ਅਨੑਤੇ** ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ **ਯੋ** ਯਕਾਰੋਯੇਵ, **ਮਜੑਝਿਮੋ** ਮਜੑਝਿਮਵਣੑਣੋ **ਮਜੑਝਿਮਸੑਸ** ਸਦੑਦਸੑਸ **ਆਦਿ** ਮਕਾਰੋ, **ਸਿਦੑਧਨੑਤਾਦੀਸੁ** ਮਤਸਮਯਕਾਲਾਦੀਸੁ ਵਤੑਤਨੑਤਂ ਵਾਚਕਭਾਵੇਨ ਪਵਤੑਤਨੑਤਂ **ਅਸਙੑਖਤਪਦਂ** ਸਙੑਖਤਤੋ ਅਞੑਞਤੑਤਾ ਅਸਙੑਖਤਭੂਤਂ ਪਞੑਞਤੑਤਿਂ **ਵਦ** ਕਥੇਹੀਤਿ। ਸਮਯਸਦੑਦੋ ਹਿ ਨਾਮਪਞੑਞਤੑਤਿ। ਏਤੑਥ **ਸਿਦੑਧਨੑਤ**ਸਦੑਦੇਨ **ਆਦਿ**ਸਦੑਦਸੑਸ ਸਙੑਗਹਿਤਤੑਤਾ ਤਾਦਿਅਤੑਥੋ ਲਬੑਭਤੀਤਿ ਅਤੑਥਸੑਸ ਗੁਲ੍ਹਤਾਯ ਸਮਾਗਤਾਲਕੑਖਣੇਨ ਚ ''ਸੋ''ਤਿ ''ਯੋ''ਤਿ

‘‘ਅਸਙ੍ਖਤਪਦ’’ਨ੍ਤਿ ਅਢ੍ਢਕ੍ਖਰੁਲ੍ਲਸਦ੍ਦੇਨ ਵਢ੍ਢਿਤਤ੍ਤਾ ਵਢ੍ਢਿਤਾਲਕ੍ਖਣੇਨ ਚ **ਸਮਯ**ਸਦ੍ਦੇ ਨਾਨਕ੍ਖਕਪ੍ਪਨਤੋ ਨਾਮਨ੍ਤਰਿਕਾਲਕ੍ਖਣੇਨ ਚਾਤਿ ਤੀਹਿਪਿ ਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਮਿਸ੍ਸਿਤੋਤਿ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਸਂਕਿਣ੍ਣਤ੍ਤਂ ਏਵਮੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਾਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਸਮਾਗਤਾਦੀਨਂ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਸਦ੍ਦਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੩੪. ਦੇਸਕਾਲਕਲਾਲੋਕ-ਞਾਯਾਗਮਵਿਰੋਧਿ ਯਂ।
ਤਂ ਵਿਰੋਧਿਪਦਂ ਚੇ’ਤ-ਮੁਦਾਹਰਣਤੋ ਫੁਟਂ॥

੩੪. “**ਦੇਸਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਦੇਸੋ** ਥਲਜਲਦੇਸਾਦਿ। **ਕਾਲੋ** ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵੋ। **ਕਲਾ** ਨਚ੍ਚਗੀਤਾਦਯੋ। **ਲੋਕੋ** ਚਰਾਚਰਭੂਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ। **ਞਾਯੋ** ਯੁਤ੍ਤਿ। **ਆਗਮੋ** ਇਧ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ। ਅਢ੍ਢਕ੍ਥ ਤੁ ਸੁਤਿਧਮ੍ਮਸਂਹਿਤਾ, ਤੇ ਚ। ਤੇਹਿ ਵਿਰੋਧੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਦੇਸ...ਪੇ॰... ਵਿਰੋਧਿ**। ਯਨ੍ਤਿ ਅਨੁਵਦਿਤ੍ਵਾ। **ਤਂ ਵਿਰੋਧਿਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਧੀਯਤੇ। **ਏਤਞ੍ਚ** ਪਦਂ **ਉਦਾਹਰਣਤੋ** ਲਕ੍ਖਿਯਤੋ **ਫੁਟਂ** ਪਾਕਟਂ। ਯਤੋ ਜਲਜਾਦੀਨਂ ਥਲਾਦੀਸੁ ਪਾਤੁਭਾਵਾਦਿ, ਰਤਜਾਦੀਸੁ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਾਨਂ ਕੁਸੁਮਾਦੀਨਂ ਦਿਵਾਦੀਸੁ ਸਮ੍ਭਵੋ ਚ, ‘‘ਨਚ੍ਚਗੀਤਾਦਿਚਤੁਸਟ੍ਠਿਯਾ ਕਲਾਸੁ ਭਿਨ੍ਨਛਜ੍ਜੋ ਨਾਮ ਸਤ੍ਤਸਰੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਲਾਸਤ੍ਥਾਭਿਹਿਤਲਕ੍ਖਣਾਤਿਕ੍ਕਮਵਿਰੋਧੋ ਚ, ‘‘ਅਗ੍ਗਿਸੀਤਲੋ, ਨਿਸ੍ਸਾਰੋ ਖਦਿਰੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਲੋਕਸੀਮਾਤਿਕ੍ਕਮੋ ਚ, ਵੁਤ੍ਤਾਯਪਾ’ਨਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਸਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਰੂਪਭਾਵਾਪਾਦਨਾਦਿਞਾਯਵਿਰੋਧੋ ਚ, ਯਥਾਸਕਮਾਗਮੇਨ ਵਿਰੋਧੋ ਚ ਸੁਖੇਨ ਚ ਸਕ੍ਕਾ ਪਾਕਟਤ੍ਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ, ਤਤੋ ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਨੋਦਾਹਟਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੩੪. ਏਵਂ ਯਮਕਪਹੇਲ੍ਹਿਕਾਨਮਦਸ੍ਸਨੇ ਕਾਰਣਂ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਉਦ੍ਦੇਸਕ੍ਕਮੇਨ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਿਰੋਧਿਦੋਸਂ “**ਦੇਸਕਾਲਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਵਦਤਿ। **ਯਂ** ਪਦਂ **ਦੇਸੋ** ਥਲਜਲਪਬ੍ਬਤਾਦਿ। **ਕਾਲੋ** ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵੋ ਹੇਮਨ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੋ, ਵਸਨ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਛਬ੍ਬਿਧੋ। **ਕਲਾ** ਨਚ੍ਚਗੀਤਾਦਿਚਤੁਸਟ੍ਠਿ। **ਲੋਕੋ** ਥਾਵਰਜਙ੍ਗਮਭੂਤਪਵਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤੋ। **ਞਾਯੋ** ਯੁਤ੍ਤਿ। **ਆਗਮੋ** ਇਹ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ, ਅਢ੍ਢਕ੍ਥ ਪਨ ਸੁਤਿਧਮ੍ਮਸਂਹਿਤੋ ਚ। ਤੇਹਿ ਵਿਰੋਧੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਦੇਸ...ਪੇ॰...** ਵ**ਿਰੋਧਿ। ਤਂ ਵਿਰੋਧਿਪਦਂ** ਨਾਮ। **ਏਤਂ** ਵਿਰੋਧਿਪਦਂ **ਉਦਾਹਰਣਤੋ** ਲਕ੍ਖਿਯਤੋ **ਫੁਟਂ** ਪਰਿਬਜਤ੍ਤਂ। ਵਸ੍ਸਿਕਜਾਤਿਸੁਮਨਾਦੀਨਂ ਜਲਜਾਦਿਭਾਵੋ ਚ, ਪਦੁਮਕੁਮੁਦਾਦੀਨਂ ਥਲਜਾਦਿਭਾਵੋ ਚ, ਰਤ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਨਂ ਕੁਮੁਦਾਦੀਨਂ ਦਿਵਾਦੀਸੁ ਸਮ੍ਭਵੋ ਚ, ਨਚ੍ਚਗੀਤਾਦਿਚਤੁਸਟ੍ਠਿਯਾ ਕਲਾਸੁ ‘‘ਛਜ੍ਜੋ ਉਸਭੋ ਗਨ੍ਧਾਰੋ ਮਜ੍ਝਿਮੋ ਪਞ੍ਚਮੋ ਧੇਵਤੋ ਨਿਸਾਦੋ’’ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਸਤ੍ਤਸਰਾਨਮੇਕਦੇਸਸ੍ਸ ਛਜ੍ਜਸ੍ਸ ਭਿਨ੍ਨਸਤ੍ਤਸਰੋ ਛਜ੍ਜੋ ਨਾਮਾਤਿ ਸਮੁਦਾਯਵਸੇਨ ਵੋਹਾਰਕਰਣਾਦੀਹਿ ਸਤ੍ਥਾਗਤਤਂ, ਲਕ੍ਖਣਾਤਿਕ੍ਕਮਞ੍ਚ, ‘‘ਅਗ੍ਗਿ ਸੀਤਲੋ, ਚਨ੍ਦਨਂ ਉਣ੍ਹਂ, ਖਦਿਰਰੁਕ੍ਖੋ ਨਿਸ੍ਸਾਰੋ, ਏਰਣ੍ਡੋ ਸਸਾਰੋ’’ ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਲੋਕਮਰਿਯਾਦਾਤਿਕ੍ਕਮੋ ਚ, ਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਰੂਪਭਾਵੁਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਤ੍ਤਾਯਪਿ ਰੂਪਭਾਵਸਾਧਨਸਦਿਸਯੁਤ੍ਤਿਵਿਰੋਧਿਕਥਨਞ੍ਚ, ਯਥਾਸਕਮਾਗਮਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਕਥਨਞ੍ਚਾਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਵਿਰੁਦ੍ਧਸਭਾਵਸ੍ਸ ਪਾਕਟਤ੍ਤਾ ਉਦਾਹਰਣਂ ਨ ਦਸ੍ਸਯਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਇਮੇਸਮੇਵ ਦੇਸਾਦਿਵਿਰੋਧੀਨਮਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤਂ ਏਤ੍ਥੇਵ ਵਿਰੋਧਿਪਦਦੋਸਪਰਿਹਾਰੇ ‘‘ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਪ੍ਪਭਾਵੇਨਾ’’ਤਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਦੇਸ...ਪੇ॰... ਗਮੇਹਿ ਵਿਰੋਧੋ, ਸੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਦੇਸ...ਪੇ॰... ਵਿਰੋਧਿ। ਨਿਚ੍ਚਾਯਂ ਅਯਮਸ੍ਸਤ੍ਥੀਤਿ ਵਿਚ੍ਛਿਤਾ।

੩੫. ਯ’ਦਪ੍ਪਤੀਤ’ਮਾਨੀਯ, ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਂ ਨੇਯ੍ਯਮਾਹੁ ਤਂ।
ਯਥਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਧਵਲਾ, ਦਿਸਾ ਰੋਚਨ੍ਤਿ ਰਤ੍ਤਿਯਂ॥

੩੫. “**ਯ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। **ਅਪ੍ਪਤੀਤਂ** ਸਦ੍ਦਤੋ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਵਾ ਅਨਧਿਗਤਂ ਨਹਜਞ੍ਞਥਾਵਗਮੋ ਗਨ੍ਥਨ੍ਤਰਾਭਾਵਤੋ। ਵਕ੍ਖਤਿ ਹਿ ‘‘ਦੁਲ੍ਲਭਾਵਗਤੀ ਸਦ੍ਦ-ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਵਿਲਙ੍ਘਿਨੀ’’ਤਿ। ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਦਂ ਸਮਾਨੀਯ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਨੇਯ੍ਯਮਾਹੁ। **ਯਥੇ**ਤਮੁਦਾਹਰਤਿ। **ਸਬ੍ਬਾਪਿ** ਸਕਲਾਪਿ **ਦਿਸਾ** ਪੁਬ੍ਬਦਿਸਾਦਯੋ ਦਸ ਦਿਸਾ **ਰਤ੍ਤਿਯਂ** ਰਜਨਜਂ **ਧਵਲਾ** ਉਜ੍ਜਲਾ **ਰੋਚਨ੍ਤਿ** ਦਿਪ੍ਪਨ੍ਤੀਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇ ਚਨ੍ਦਮਰੀਚਿਨੋ ਏਤ੍ਥ ਨੇਯ੍ਯਤ੍ਤਂ।

੩੫. ਇਦਾਨਿ ਨੇਯ੍ਯਦੋਸਮੁਦਾਹਰਤਿ “**ਯ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਯਂ** ਪਦਂ **ਅਪ੍ਪਤੀਤਂ** ਪਦਨ੍ਤਰੇਨ, ਤੇਨਾਭਿਹਿਤਤ੍ਥੇਨ ਵਾ ‘‘ਇਮਸ੍ਸਤ੍ਥੋਯ’’ਮਿਤਿ ਅਵਿਞ੍ਞਾਤਂ ਆਨੀਯ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਂ, ਤਤੋਯੇਵ ਪਦਨ੍ਤਰਮਾਨੀਯ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ, **ਤਂ ਨੇਯ੍ਯਮਾਹੁ** ‘‘ਨੇਯ੍ਯਦੋਸੋ’’ਤਿ

ਪੋਰਾਣਾ ਆਹੁ। **ਯਥਾ** ਤਤ੍ਥੋਦਾਹਰਣਮੀਦਿਸੰ ‘‘ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਧਵਲਾ ਦਿਸਾ ਰੋਚਨ੍ਤਿ ਰਤ੍ਤਿਯ’’ਨ੍ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਦਿਸਾ** ਪੁਬ੍ਬਦਕ੍ਖਿਣਾਦਯੋ ਦਸ ਦਿਸਾ **ਧਵਲਾ** ਸੇਤਾ **ਰਤ੍ਤਿਯੰ** ਰਜਨਜੰ **ਰੋਚਨ੍ਤਿ** ਦਿਪ੍ਪਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਦਿਸਾਯ ਵਿਸੇਸਨੰ ਧਵਲਗੁਣੰ ਕੇਲਾਸਕੂਟਸੁਧਾਭਿਤ੍ਤਿਚਨ੍ਦਰੰਸਿਆਦੀਸੁ ਕੁਤੋ ਸਞ੍ਜਾਤਮਿਤਿ ਅਨਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥੰ ਚਨ੍ਦਕਿਰਣਾਦਿਵਾਚਕਪਦੰ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਧਵਲਤਾ ਇਮਿਨੇਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ **ਧਵਲ** ਪਦੰ ਨੇਯਜਦੋਸੇਨ ਦੁਟ੍ਠੰ ਹੋਤਿ। ਪਤੀਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਤੰ, ਨ ਪਤੀਤੰ **ਅਪ੍ਪਤੀਤੰ**। ਏਤ੍ਥ **ਅ**ਕਾਰੋ ਪਸਜ੍ਜਪਟਿਸੇਧੇ।

੩੬. ਨੇਦਿਸੰ ਬਹੁ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਞ੍ਞੁਨੋ।
ਦੁਲ੍ਲਭਾਵਗਤੀ ਸਦ੍ਦ-ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਵਿਲਙ੍ਘਿਨੀ॥

੩੬. ਅਪ੍ਪਤੀਤੰ ਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞੂਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ “**ਨੇ**”ਤਿਆਦਿ। **ਈਦਿਸੰ** ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੰ ਨੇਯਜੰ ਸਬ੍ਬੇਪਿ **ਵਿਞ੍ਞੁਨੋ** ਞੇਯਜਵਿਦੂ **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ** ਗਜ੍ਜਾਦਿਕੇ **ਨ ਬਹੁ ਮਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਸਮ੍ਭਾਵੇਨ੍ਤਿ ਨਪ੍ਪਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਕਿੰ ਨ ਬਹੁਮਞ੍ਞਨ੍ਤੀਤਿ ਚੇ ਆਹ “**ਦੁਲ੍ਲਭਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਤਥਾ ਹਿ **ਅਵਗਤੀ** ਅਤ੍ਥਾਵਗਮੋ **ਸਦ੍ਦੰ** ਵਾਚਕੰ, **ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਞ੍ਚ** ਞਾਯੰ **ਵਿਲਙ੍ਘਯਤਿ** ਚਜਤਿ ਅਨੁਪਦਸ੍ਸਨਤੋਤਿ **ਸਦ੍ਦਸਾਮਤ੍ਥਿਯਵਿਲਙ੍ਘਿਨੀ ਦੁਲ੍ਲਭਾ ਨ** ਲਭਜਤੇ। ਞਾਯੋਪਤ੍ਥੋ ਵਾ ਸਦ੍ਦੋਪਤ੍ਥੋ ਵਾ ਯੋਤ੍ਥੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਨਪ੍ਪਤੀਯਤੇ ਯਥਾ ਮਨਸਿ ਅਵਟ੍ਠਿਤਮਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਦ੍ਦਤੋ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਵਾ ਪਤੀਤਬ੍ਬਮਨੇਯਜੰ, ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤੰ ਨੇਯਜਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯਜੰ।

੩੬. ਇਮੰ ਅਪ੍ਪਤੀਤਪਦੰ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਨਾਭਿਮਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਨੇਦਿਸ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। **ਈਦਿਸੰ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੰ ਨੇਯਜੰ **ਸਬ੍ਬੇ** ਵਿ**ਞ੍ਞੁਨੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ** ਗਜ੍ਜਪਜ੍ਜਾਦਿਕੇ **ਨ ਬਹੁ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ** ਨ ਸਮ੍ਭਾਵੇਨ੍ਤਿ ਨਪ੍ਪਯੋਜੇਨ੍ਤਿ। **ਅਵਗਤੀ** ਅਤ੍ਥਾਵਬੋਧੋ **ਸਦ੍ਦਸਾਮਤ੍ਥਿਯਵਿਲਙ੍ਘਿਨੀ** ਸਦ੍ਦਸਙ੍ਖਾਤਵਾਚਕਞ੍ਚ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਸਙ੍ਖਾਤਞਾਯਞ੍ਚ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਪਵਤ੍ਤਿਨੀ **ਦੁਲ੍ਲਭਾ** ਤਾਦਿਸਪਯੋਗਾਭਾਵਤੋ ਦੁਲ੍ਲਭਾ ਹੋਤਿ। ਯੋ ਅਤ੍ਥੋ ਸਦ੍ਦਾਗਤੋ, ਞਾਯਾਗਤੋ ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਕਤ੍ਤੁਨੋ ਮਨਸਿ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਮਤ੍ਤੇਨ ਪਤੀਤੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਤੰ ਪਦੰ ਨੇਯਜਦੋਸਮਿਤਿ ਸਬ੍ਬੇ ਕਵਿਨੋ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਬਹੁਮਾਨੰ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾਕਜੇ ਬਹੁਮਞ੍ਞਨ੍ਤੀਤਿ ਨਾਮਧਾਤੁ। ਸਦ੍ਦਸਾਮਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਲਙ੍ਘਯਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ **ਸਦ੍ਦਸਾਮਤ੍ਥਿਯਵਿਲਙ੍ਘਿਨੀ**।

੩੭. ਸਿਯਾ ਵਿਸੇਸਨਾਪੇਕ੍ਖੰ,
ਯੰ ਤੰ ਪਤ੍ਵਾ ਵਿਸੇਸਨੰ।
ਸਾਤ੍ਥਕੰ ਤੰ ਯਥਾ ਤੰ ਸੋ,
ਭਿਯਜੋ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨਾ॥

੩੭. “**ਸਿਯਾ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਯੰ** ਪਦੰ ਵਿਸੇਸਨੰ ਪਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥੇਨ ਸਹ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਸਾਤ੍ਥਕੰ**। ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਸਨਨ੍ਤੁ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਮੇਵ ਹੋਤਿ। **ਤੰ ਵਿਸੇਸਨਾਪੇਕ੍ਖੰ** ਸਿਯਾ। “**ਤੰ ਯਥੇ**”ਤਜਾਦਿਨਾ ਉਦਾਹਰਤਿ। ‘‘ਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ‘‘ਚਕ੍ਖੁਨਾ’’ਤਿ ਲਬ੍ਭਤੇਵ।

੩੭. “**ਸਿਯਾ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। **ਯੰ** ਪਦੰ ਵਿਸੇਸਨੰ ਪਤ੍ਵਾ **ਸਾਤ੍ਥਕੰ** ਅਤ੍ਥਸਹਿਤੰ, ਤਦਭਾਵੇ ਨਿਰਤ੍ਥਕੰ ਹੋਤਿ, **ਤੰ ਵਿਸੇਸਨਾਪੇਕ੍ਖੰ** ਨਾਮ ਸਿਯਾ। **ਤੰ ਯਥਾ** ਤਸ੍ਸੋਦਾਹਰਣਮੇਵੰ ‘‘ਤੰ ਸੋ ਭਿਯਜੋ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨਾ’’ਤਿ। **ਸੋ** ਪੁਰਿਸੋ **ਤੰ** ਪੁਰਿਸੰ **ਭਿਯਜੋ** ਯੇਭੁਯਜਸਾ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਤ੍ਥ ‘‘ਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਯੇਵ ‘‘ਚਕ੍ਖੁਨਾ’’ਤਿ ਞਾਯਤਿ। **ਚਕ੍ਖੁਨਾ**ਤਿ ਵਿਸੇਸਜਪਦੰ ਵਿਸੇਸਨੰ ਲਦ੍ਧਾਵ ਸਾਤ੍ਥਕੰ ਹੋਤਿ। ਵਿਸੇਸਨੇ ਅਪੇਕ੍ਖਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਚ, ਸਹ ਅਤ੍ਥੇਨ ਵਤ੍ਤਮਾਨੰ ਸਾਤ੍ਥਕਮਿਤਿ ਚ ਸਮਾਸੋ।

੩੮. ਹੀਨੰ ਕਰੇ ਵਿਸੇਸਜੰ ਯੰ, ਤੰ ਹੀਨਤ੍ਥੰ ਭਵੇ ਯਥਾ।
ਨਿਪ੍ਪਭੀਕਤਖਜ੍ਜੋਤੋ, ਸਮੁਦੇਤਿ ਦਿਵਾਕਰੋ॥

੩੮. “**ਹੀਨ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। **ਯਂ** ਵਿਸੇਸਨਪਦਂ **ਵਿਸੇਸਜਂ** ਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਂ **ਹੀਨਂ** ਲਾਮਕਂ **ਕਰੇ** ਕਰੇਯ੍ਯ, **ਤਂ** ਵਿਸੇਸਨਪਦਂ **ਹੀਨਤ੍ਥਂ** ਹੀਨੋ ਅਤ੍ਥੋ ਯਸ੍ਸ ਤਂ ਹੀਨਤ੍ਥਂ ਨਾਮ ਭਵੇਯ੍ਯ। “**ਯਥਾ**”ਇਤ੍ਯਾਦਿਨਾ ਉਦਾਹਰਤਿ। ਨਿਪ੍ਪਭੀਕਤੋ ਖਜ੍ਜੋਤੋ ਯੇਨ ਸੋ **ਦਿਵਾਕਰੋ** ਪਭਾਕਰੋ **ਸਮੁਦੇਤਿ** ਉਪਗਚ੍ਛਤੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਖਜ੍ਜੋਤਪ੍ਪਭਾਪਹਰਣੇ ਨ ਥੁਤਿ ਦਿਵਾਕਰਸ੍ਸਾਤਿ।

੩੮. “**ਹੀਨਂ ਕਰੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਯਂ** ਪਦਂ ਵਿਸੇਸਜਂ ਹੀਨਂ ਕਰੋਤਿ, ਤਂ ਹੀਨਤ੍ਥਂ ਭਵੇ। ਯਥਾ ਤਤ੍ਥੋਦਾਹਰਣਮੇਵ ‘‘ਨਿਪ੍ਪਭੀਕਤਖਜ੍ਜੋਤੋ, ਸਮੁਦੇਤਿ ਦਿਵਾਕਰੋ’’ਤਿ। ਪਭਾਰਹਿਤਕਤਾ ਖਜ੍ਜੋਤਾ ਯੇਨ ਸੋ **ਦਿਵਾਕਰੋ** ਸੂਰਿਯੋ **ਸਮੁਦੇਤਿ** ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ। ‘‘ਨਿਪ੍ਪਭੀਕਤਖਜ੍ਜੋਤੋ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਿਸੇਸਨੇਨ ਲਾਮਕਾਲੋਕਲਦ੍ਧਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਖਜ੍ਜੋਪਨਕਸ੍ਸ ਅਭਿਭਵਨਪ੍ਪਕਾਸਨਂ ਸਹਸ੍ਸਰਂਸਿਨੋ ਨਿਨ੍ਨਾਯੇਵ, ਨ ਥੁਤੀਤਿ ਵਿਸੇਸਜਂ ਹੀਨਤ੍ਥਂ ਹੋਤਿ। ਹੀਨੋ ਅਤ੍ਥੋ ਯਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਨਤ੍ਥਿ ਪਭਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਚ, ਨਿਪ੍ਪਭਾ ਕਤਾਤਿ ਚ, ਨਿਪ੍ਪਭੀਕਤਾ ਖਜ੍ਜੋਤਾ ਯੇਨਾਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੩੯. ਪਾਦਪੂਰਣਮਤ੍ਤਂ ਯਂ, ਅਨਤ੍ਥਮਿਤਿ ਤਂ ਮਤਂ।
ਯਥਾ ਹਿ ਵਨ੍ਦੇ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ, ਪਾਦਪਙ੍ਕੇਰੁਹਮ੍ਪਿਚ॥

੩੯. **ਹਿ ਅਪਿ ਚ**ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਪਾਦਪੂਰਣਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਨਤ੍ਥਕਤ੍ਤਂ। ਵਿਸੇਸਨਵਿਸੇਸਜਪਦਦੋਸੋ।

੩੯. “**ਪਾਦਪੂਰਣਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਯਂ** ਪਦਂ **ਪਾਦਪੂਰਣਮਤ੍ਤਂ** ਚਤੁਤ੍ਥਂਸਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਪਾਦਸ੍ਸ ਪੂਰਣਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ, **ਤਂ ਅਨਤ੍ਥਮਿਤਿ ਮਤਂ** ਞਾਤਂ। **ਯਥਾ**ਸਦ੍ਦੋ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥੋ। ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ **ਪਾਦਪਙ੍ਕੇਰੁਹਂ** ਪਾਦਮ੍ਬੁਜਂ ਵਨ੍ਦੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ **ਹਿ ਅਪਿਚਾ**ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਸਮਤ੍ਤਨਾਦਿਅਤ੍ਥੇਸੁ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਕੇਵਲਂ ਪਾਦਪੂਰਣਮਤ੍ਤਤੋ ਅਨਤ੍ਥਕਤ੍ਤਂ। **ਮਤ੍ਤ**ਸਦ੍ਦੋ ਅਵਧਾਰਣੇ। ਵਿਸੇਸਨਵਿਸੇਸਜਪਦਦੋਸੋ।

ਪਦਦੋਸਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਵਾਕ੍ਯਦੋਸਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੪੦. ਸਦ੍ਦਤੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਯਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।
ਤਮੇਕਤ੍ਥਂ ਯਥਾਭਾਤਿ, ਵਾਰਿਦੋਵਾਰਿਦੋ ਅਯਂ॥

੪੦. “**ਸਦ੍ਦਤੋ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸਦ੍ਦਤੋ** ਵਾਚਕੇਨ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵਤ੍ਥੇ ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪੁਨ ਪਯੋਗਤੋ **ਅਤ੍ਥਤੋ** ਅਭਿਧੇਯ੍ਯੇਨ ਪੁਬ੍ਬਪਟਿਪਾਦਿਕਸ੍ਸੇਵ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸਾਵਿਸੇਸੇਨ ਪੁਨ ਪਟਿਪਾਦਨਤੋ **ਵੁਤ੍ਤਂ** ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਯਂ ਪਦਤ੍ਥਰੂਪਂ **ਯਤ੍ਥ** ਯਸ੍ਮਿਂ ਵਾਕ੍ਯੇ **ਭਿਯ੍ਯੋਪਿ** **ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ਪੁਨਪਿ ਪਯੁਜ੍ਜਤੇ, ਤਮੇਕਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਨੁਵਦਿਤ੍ਵਾ “**ਯਥੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਵਿਧੀਯਤੇ। ਵਾਰਿਂ ਦਦਾਤੀਤਿ **ਵਾਰਿਦੋ**। ਅਯਂ **ਵਾਰਿਦੋ** ਮੇਘੋ **ਆਭਾਤਿ** ਦਿਪ੍ਪਤੀਤਿ। ਜਲਦਾਨਮਤ੍ਤਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਇਦਂ ਸਦ੍ਦਤੋ ਏਕਤ੍ਥਂ।

੪੦. ਇਦਾਨਿ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਕ੍ਕਮੇਨ ਵਾਕ੍ਯਦੋਸਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ “**ਸਦ੍ਦਤੋ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਸਦ੍ਦਤੋ** ਵਾਚਕੇਨ **ਅਤ੍ਥਤੋ** ਅਭਿਧੇਯ੍ਯੇਨ **ਵੁਤ੍ਤਂ** ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਯਂ ਪਦਤ੍ਥਰੂਪਂ **ਯਤ੍ਥ** ਯਸ੍ਮਿਂ ਵਾਕ੍ਯੇ **ਭਿਯ੍ਯੋਪਿ** ਪੁਨਪਿ **ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ਯੁਜ੍ਜਤੇ, **ਤਂ** ਵਾਕ੍ਯਂ **ਏਕਤ੍ਥਂ** ਨਾਮ ਦੋਸੋ। ਉਦਾਹਰਣਂ “**ਯਥਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਵਾਰਿਦੋ** ਜਲਦਾਯਕੋ **ਅਯਂ** **ਵਾਰਿਦੋ** ਮੇਘੋ **ਆਭਾਤਿ** ਦਿਪ੍ਪਤਿ। ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਾਧਕਂ ‘‘ਜਲਦਾਯਕੋ’’ਚ੍ਚਾਦਿਵਿਸੇਸਨਂ ਵਿਨਾ ਜਲਦਾਨਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਦਤੋ ਏਕਤ੍ਥਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

ਯਥਾ ਚ

੪੧. ਤਿਤ੍ਥਿਯਙ੍ਕੁਰਬੀਜਾਨਿ, ਜਹਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿਹ।

ਪਸਾਦੇਤਿ ਪਸਨ੍ਨੇ ਸੋ, ਮਹਾਮੁਨਿ ਮਹਾਜਨੇ॥

੪੧. ਤਿਕ੍ਖਿਯਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਅਙ੍ਕੁਰਾਨਂ **ਬੀਜਾਨਿ** ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤਾਨਿ **ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ** ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ **ਜਹਂ** ਜਹਨ੍ਤੋ ਦੂਰੀਕਰੋਨ੍ਤੋ **ਸੋ ਮਹਾਮੁਨਿ** ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ **ਇਹ** ਲੋਕੇ ਅਤ੍ਤਨਿ **ਪਸਨ੍ਨੇ** ਪਸਾਦਬਹੁਲੇ ਮਹਾਜਨੇ ਪਸਾਦੇਤੀਤਿ ਅਪਰਮੁਦਾਹਰਣਂ। ਪਸਾਦਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ "**ਪਸਨ੍ਨੇ ਪਸਾਦੇਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਇਦਮਤ੍ਥਤੋ ਏਕਤ੍ਥਂ।

੪੧. "**ਤਿਕ੍ਖਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਸੋ ਮਹਾਮੁਨਿ **ਤਿਕ੍ਖਿਯਙ੍ਕੁਰਬੀਜਾਨਿ** ਤਿਕ੍ਖਿਯਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਅਙ੍ਕੁਰਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣਭੂਤਾਨਿ **ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ** ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨਾ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਦਿਟ੍ਠਿਯੋ **ਜਹਂ** ਜਹਨ੍ਤੋ ਅਪਨੇਨ੍ਤੋ **ਇਹ** ਲੋਕੇ **ਪਸਨ੍ਨੇ** ਅਤ੍ਤਨਿ ਪਸਨ੍ਨੇ **ਮਹਾਜਨੇ** ਪਸਾਦੇਤਿ। **ਪਸਨ੍ਨ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਸਾਦਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ **ਪਸਾਦੇਤੀ**ਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦੇਨਪਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਦੇ ਭਿਨ੍ਨੇਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਤ੍ਥਸ੍ਸੁਦਾਹਰਣਂ। ਤਿਕ੍ਖਿਯਾ ਏਵ ਅਙ੍ਕੁਰਾਨਿ, ਤੇਸਂ ਬੀਜਾਨਿ, ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਗਤਾਨਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਏਵ ਗਤਾਨੀਤਿ ਵਾ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੪੨. ਆਰਦ੍ਧਕ੍ਕਮਵਿਚ੍ਛੇਦਾ, ਭਗ੍ਗਰੀਤਿ ਭਵੇ ਯਥਾ।
ਕਾਪਿ ਪਞ੍ਞਾ, ਕੋਪਿ ਗੁਣੋ, ਪਕਤੀਪਿ ਅਹੋ ਤਵ॥

੪੨. **ਆਰਦ੍ਧੋ** ਵਤ੍ਤੁਮੁਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ, **ਕਮੋ** ਵਚਨਪਟਿਪਾਟਿ। ਤਸ੍ਸ **ਵਿਚ੍ਛੇਦੋ** ਭਙ੍ਗੋ, ਤਤੋ। "**ਯਥੇ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਦਾਹਰਤਿ। ਅਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਪਸਾਦਵਸਾ ਅਜ੍ਝਾਹਾਰੋਤਿ। ਮਹਾਮੁਨਿ **ਤਵ** ਤੇ **ਪਞ੍ਞਾ ਕਾਪਿ** ਸਾਤਿਸਯਤ੍ਤਾ ਅਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤਂ ਸਭਾਵਵਿਸੇਸਾ ਕਾਚਿਯੇਵ, ਅਹੋ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਯਪਿ ਵਸਭਾਵਸ੍ਸਾਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤਤ੍ਤਾ ਅਚ੍ਛਰਿਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ **ਕਾਪਿ ਕੋਪੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਨਾਮਪਦਕ੍ਕਮਸ੍ਸ **ਪਕਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਭਗ੍ਗਰੀਤਿ।

੪੨. "**ਆਰਦ੍ਧਕ੍ਕਮਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਆਰਦ੍ਧਕ੍ਕਮਵਿਚ੍ਛੇਦਾ** ਵਤ੍ਥੁਮਾਰਦ੍ਧਪਦਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਵਿਚ੍ਛੇਦਹੇਤੁ **ਭਗ੍ਗਰੀਤਿ ਭਵੇ** ਭਗ੍ਗਰੀਤਿਵਾਕ੍ਯਜਦੋਸੋ ਭਵਤਿ। ਉਦਾਹਰਤਿ "**ਯਥਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਮਹਾਮੁਨਿ **ਤਵ** ਤੁਯ੍ਹਂ **ਪਞ੍ਞਾ** ਸਾਤਿਸਯਭੂਤਾ ਪਞ੍ਞਾ **ਕਾਪਿ** ਵਚਨਵਿਸਯਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕਾਪਿਯੇਵ। **ਗੁਣੋ** ਸੀਲਸਮਾਧਿਆਦਿਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਗੁਣਸਮੂਹੋ **ਕੋਪਿ** ਪਮਾਣਪਰਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਕੇਨਚਿ ਲੇਸੇਨਪਿ ਕਤ੍ਤੁਮਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਕੋਪਿਯੇਵ। **ਪਕਤੀਪਿ** ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਭੂਤਾ ਪਕਤੀਪਿ ਏਵਮੇਵ **ਅਹੋ** ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਨਂਯੇਵ ਪਞ੍ਞਾਦੀਨਂ ਸਭਾਵਾਵਬੋਧਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਰਤਾ ਅਚ੍ਛਰਿਯਾ। **ਕਾਪਿ ਕੋਪੀ**ਤਿ ਪਦਕ੍ਕਮਸ੍ਸ "**ਪਕਤੀ**"ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸੁਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਰੀਤਿਭਙ੍ਗੋ। ਆਰਦ੍ਧੋਯੇਵ ਕਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਭਗ੍ਗਾ ਰੀਤਿ ਅਸ੍ਸ, ਏਤ੍ਥ ਵਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੪੩. ਪਦਾਨਂ ਦੁਬ੍ਬਿਨਿਕ੍ਖੇਪਾ, ਬ੍ਯਾਮੋਹੋ ਯਤ੍ਥ ਜਾਯਤਿ।
ਤਂ ਬ੍ਯਾਕਿਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ, ਤਦੁਦਾਹਰਣਂ ਯਥਾ॥

੪੩. "**ਪਦਾਨ**"ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। **ਯਤ੍ਥ** ਯਸ੍ਮਿਂ ਵਾਕ੍ਯੇ **ਪਦਾਨਂ** ਸ੍ਯਾਦ੍ਯਨ੍ਤਾਖ੍ਯਾਤਿਕਾਨਂ **ਦੁਬ੍ਬਿਨਿਕ੍ਖੇਪਾ** ਦੁਟ੍ਠਪਨਤੋ **ਬ੍ਯਾਮੋਹੋ** ਸਂਮੂਲ੍ਹਤਾ **ਜਾਯਤਿ** ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, **ਤਂ** ਵਾਕ੍ਯਂ ਬ੍ਯਾਕਿਣ੍ਣਨ੍ਤਿ **ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ** ਞਾਤਬ੍ਬਂ। **ਤਸ੍ਸ** ਬ੍ਯਾਕਿਣ੍ਣਸ੍ਸ **ਉਦਾਹਰਣਂ** ਲਕ੍ਖਿਯਂ "**ਯਥੇ**"ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਯਥਾ ਇਦਂ, ਤਥਾ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੪੩. "**ਪਦਾਨਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਪਦਾਨਂ** ਸ੍ਯਾਦ੍ਯਨ੍ਤਤ੍ਯਾਦ੍ਯਨ੍ਤਪਦਾਨਂ **ਦੁਬ੍ਬਿਨਿਕ੍ਖੇਪਾ** ਦੁਟ੍ਠਪਨਤੋ **ਯਤ੍ਥ** ਵਾਕ੍ਯੇ **ਬ੍ਯਾਮੋਹੋ** ਸਂਮੋਹੋ ਜਾਯਤਿ, **ਤਂ** ਬ੍ਯਾਕਿਣ੍ਣਦੋਸੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। **ਤਦੁਦਾਹਰਣਂ** ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਕਿਣ੍ਣਦੋਸਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਿਯਂ **ਯਥਾ** ਇਮਿਨਾ ਵਕ੍ਖਮਾਨਨਯੇਨ।

੪੪. ਬਹੁਗੁਣੇ ਪਣਮਤਿ, ਦੁਜ੍ਜਨਾਨਂ ਪਜਯਂ ਜਨੇ।
ਹਿਤਂ ਪਮੁਦਿਤੋ ਨਿਚ੍ਚਂ, ਸੁਗਤਂ ਸਮਨੁਸ੍ਸਰਂ॥

੪੪. ਬਹੁਅਨਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਬਹੁਭੂਤੇ ਗੁਣੇ ਸੀਲਾਦਿਕੇ **ਸਮਨੁਸ੍ਸਰਂ** ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਉਟ੍ਠਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਾਯ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੋ ਗੁਣਵਿਸਯਸਤਿਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੋ ਤੇਨੇਵ ਕਾਰਣੇਨ **ਪਮੁਦਿਤੋ** ਹਟ੍ਠਪਹਟ੍ਠੋ **ਅਯਂ ਜਨੋ** ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਲੋਕੋ **ਦੁਜ੍ਜਨਾਨਂ** ਸੁਜਨੇਤਰਾਨਮ੍ਪਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤਾਦੀਨਂ **ਨਿਚ੍ਚਂ** ਕਾਲਂ ਹਿਤਂ **ਸੁਗਤਂ** ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ **ਪਣਮਤਿ** ਨਮਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਯਂ ਅਤ੍ਥੋ ਕਵਿਵਞ੍ਛਿਤੋ। ਤਤ੍ਥ ''ਬਹੁਗੁਣੇ ਪਣਮਤੀ''ਤ੍ਯਾਦਿ ਬ੍ਯਵਹਿਤਪਦਪ੍ਪਯੋਗਾ ਮੋਹੋ ਜਾਯਤੀਤਿ ਬ੍ਯਾਕਿਣ੍ਣਂ।

੪੪. “**ਬਹੁਗੁਣੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਬਹੁਗੁਣੇ** ਅਨਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਬਹੁਭੂਤੇ ਸੀਲਸਮਾਧਿਆਦਿਗੁਣੇ **ਸਮਨੁਸ੍ਸਰਂ** ਵਿਸੇਸਤੋ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੋ **ਪਮੁਦਿਤੋ** ਤਤੋਯੇਵ ਪਹਟ੍ਠੋ ਅਯਂ ਜਨੋ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੋ **ਦੁਜ੍ਜਨਾਨਮ੍ਪਿ** ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਮ੍ਪਿ **ਨਿਚ੍ਚਂ** ਸਤਤਂ **ਹਿਤਂ** ਮਿਤ੍ਤਭੂਤਂ **ਸੁਗਤਂ** ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਂ **ਪਣਮਤਿ** ਵਨ੍ਦਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਦਾਨਂ ਅਟ੍ਠਾਨਪਯੋਗਤੋ ਬ੍ਯਾਕਿਣ੍ਣਤ੍ਤਂ ਪਦਤ੍ਥਾਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਗਮ੍ਯਤੇ।

੪੫. ਵਿਸਿਟ੍ਠਵਚਨਾਪੇਤਂ, ਗਾਮ੍ਮਂਤ੍ਯਭਿਮਤਂ ਯਥਾ।
ਕਞ੍ਞੇ ਕਾਮਯਮਾਨਂ ਮਂ, ਨ ਕਾਮਯਸਿ ਕਿਂ ਨ੍ਵਿਦਂ॥

੪੫. ਵਿਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਚਨਤੋ ਕਥਨਤੋ **ਅਪੇਤਂ** ਪਰਿਚ੍ਚੁਤਂ। **ਕਞ੍ਞੇ**ਇਤ੍ਯਾਮਨ੍ਤਨਂ। ਅਹਂ ਤਂ ਇਚ੍ਛਾਮਿ, ਤਾਦਿਸਂ ਮਂ ਤ੍ਵਂ ਕਸ੍ਮਾ ਨਿਚ੍ਛਸਿ, ਇਦਂ ਕਿਂ ਨੁ ਇਤਿ ਗਾਮਿਕਜਨਵਚਨਤ੍ਤਾ “**ਕਞ੍ਞਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿਕਂ ਗਾਮ੍ਮਂ।

੪੫. “**ਵਿਸਿਟ੍ਠੋ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਵਿਸਿਟ੍ਠਵਚਨਾਪੇਤਂ** ਪਿਯਭੂਤੇਨ ਉਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸੇਨ ਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਕਥਨਤੋ ਪਰਿਹੀਨਂ ਵਾਕ੍ਯਂ ''ਗਾਮ੍ਮਦੋਸ''ਨ੍ਤਿ ਕਵੀਹਿ ਅਭਿਮਤਂ। ਉਦਾਹਰਤਿ “**ਯਥਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਕਞ੍ਞੇ** ਹੇ ਕਞ੍ਞੇ **ਕਾਮਯਮਾਨਂ ਮਂ** ਤੁਵਂ ਇਚ੍ਛਯਮਾਨਂ ਮਂ **ਨ ਕਾਮਯਸਿ** ਤ੍ਵਂ ਨ ਇਚ੍ਛਸਿ, ਇਦਂ ਕਿਂ ਨੁ। ਈਦਿਸੇ ਇਚ੍ਛਾਵਿਘਾਤੇ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਏਵਂ–

''ਯਾਚਨਾ ਮਦੀਯਾ ਤਵ ਕਾਰਣਾਯਂ,
ਦਿਨੇ ਦਿਨੇ ਨਿਪ੍ਫਲਤਂ ਉਪੇਤਿ।
ਦਕ੍ਖੋ ਸਦਾ ਮਾਨਿਨਿਮਾਨਭਙ੍ਗੇ,
ਸ ਮਨ੍ਮਥੋਨ੍ਯਤ੍ਰ ਗਤੋ ਮਤੋ ਨੁ''ਇਤਿ ਵਿਯ॥

ਪਿਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਕਥਨਾਭਾਵਤੋ ''ਕਞ੍ਞੇ''ਤ੍ਯਾਦਿਕਂ ਵਚਨਂ ਮਿਲਕ੍ਖੁਕਾਨਂ ਵਚਨਤ੍ਤਾ **ਗਾਮ੍ਮਂ**। ਏਤ੍ਥ **ਕਞ੍ਞਾ**ਸਦ੍ਦੋ ਦਸਵਸ੍ਸਿਕਾਯ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਨਿਯਮੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਵਿਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਚਨਤੋ ਅਪੇਤਨ੍ਤਿ ਵਾਕ੍ਯਂ।

੪੬. ਪਦਸਨ੍ਧਾਨਤੋ ਕਿਞ੍ਚਿ, ਦੁਪ੍ਪਤੀਤਿਕਰਂ ਭਵੇ।
ਤਮ੍ਪਿ ਗਾਮ੍ਮਂਤ੍ਯਭਿਮਤਂ, ਯਥਾ ਯਾਭਵਤੋ ਪਿਯਾ॥

੪੬. “**ਪਦੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਪਦਸਨ੍ਧਾਨਤੋ** ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਾਨਂ ਪਦਾਨਂ ਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਯਂ **ਕਿਞ੍ਚਿ** ਵਾਕ੍ਯਂ ਦੁਟ੍ਠ ਅਸੁਤਿਸੁਭਗਂ ਪਤੀਤਿਮਵਬੋਧਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਕਰਂ ਭਵੇ, **ਤਮ੍ਪਿ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਗਾਮ੍ਮਨ੍ਤ੍ਯਭਿਮਤਂ। **ਯਥਾ**ਤ੍ਯੁਦਾਹਰਤਿ। ਭਵਤੋ **ਯਾ** ਕਾਚਿ ਵਨਿਤਾ **ਪਿਯਾ** ਹੋਤੀਤਿ ਏਕੋਤ੍ਥੋ। **ਯਭ** ਮੇਥੁਨੇ। ਯਭਨਂ ਯਾਭੋ। ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਤੇ ਯਸ੍ਸ ਸੋ **ਯਾਭਵਾ**। ਤਸ੍ਸ **ਯਾਭਵਤੋ ਪਿਯਾ**ਇਤ੍ਯਪਿ ਭਵਤਿ।

੪੬. “**ਪਦਸਨ੍ਧਾਨਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਕਿਞ੍ਚਿ** ਵਾਕ੍ਯਂ **ਪਦਸਨ੍ਧਾਨਤੋ** ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਪਦਾਨਂ ਘਟਨਤੋ **ਦੁਪ੍ਪਤੀਤਿਕਰਂ ਭਵੇ** ਅਸਬ੍ਭਭੂਤਦੁਟ੍ਠਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਕਾਸਕੋ ਹੋਤਿ, **ਤਮ੍ਪਿ ਗਾਮ੍ਮਨ੍ਤਿ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਗਾਮ੍ਮਦੋਸੇਨ ਦੂਸਿਤਨ੍ਤਿ [ਦੁਪ੍ਪਸਿਤਨ੍ਤਿ (ਕ॰)] ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਕਵੀਹਿ **ਅਭਿਮਤਂ** ਞਾਤਂ। **ਯਥਾ**ਤਿ ਉਦਾਹਰਤਿ। **ਭਵਤੋ** ਭਵਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਯਾ** ਕਾਚਿ ਇਤ੍ਥੀ **ਪਿਯਾ** ਭਵਤੀਤਿ ਅਯਂ ਕਵਿਨਾ ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥੋ। **ਯਾਭਵਤੋ** ਮੇਥੁਨਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਿਯਾਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥੋ। “**ਯਭ** ਮੇਥੁਨੇ''ਤਿ ਹਿ ਧਾਤੁ। ਯਭਨਂ ਯਾਭੋ, ਸੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਯਾਭਵਾ**, ਤਸ੍ਸ ਯਾਭਵਤੋਤਿ ਗਹਿਤੇ ਅਸੋਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਦੁਪ੍ਪਤੀਤਿਕਰਤਾ। ਦੁਟ੍ਠਾਯੇਵ ਪਤੀਤਿ ਅਵਬੋਧੋ, ਤਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੪੭. ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਸੂਚਿਤੇ ਠਾਨੇ, ਪਦਚ੍ਛੇਦੋ ਭਵੇ ਯਤਿ।
ਯਂ ਤਾਯ ਹੀਨਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਯਤਿਹੀਨਨ੍ਤਿ ਸਾ ਪਨ॥

੪੭. "**ਵੁਤ੍ਤੇਸ੍**ਵਿ"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ** ਛਨ੍ਦੋਸਤ੍ਥਪਰਿਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇਸੁ ਅਨੁਟ੍ਠੁਭਾਦੀਸੁ **ਸੂਚਿਤੇ** ਠਾਨੇ ''ਏਤ੍ਥਯਤੀ''ਤਿ ਛਨ੍ਦੋਵਿਚਿਤਿਯਾ ਪਕਾਸਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ਪਦਾਨਂ ਸਜਾਦਜਨ੍ਤਾਨਂ ਛੇਦੋ ਵਿਚ੍ਛਿਤਿ ਵਿਭਾਗੋ ਅਨੁਵਾਦੋ ਯਂ ਯਤਿ ਭਵੇਤਿ ਵਿਧੀਯਤਿ। **ਤਾਯ** ਯਤਿਯਾ **ਹੀਨਂ** ਪਰਿਹੀਨਂ ਵਿਰੁਦ੍ਧਂ **ਯਂ** ਵਾਕਜਂ, ਤਂ **ਯਤਿਹੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ''ਯਮਨਂ ਵਿਰਾਮੋ **ਯਤਿ,** ਸਾ ਹੀਨਾ ਏਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਪਨਾ**ਤਿ ਵਿਸੇਸੇ, **ਸਾ** ਯਤਿ ਪਨਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

੪੭. "**ਵੁਤ੍ਤੇਸ੍**ਵ"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ** ਛਨ੍ਦੋਸਤ੍ਥੇ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਅਨੁਟ੍ਠੁਭਾਦੀਸੁ **ਸੂਚਿਤੇ ਠਾਨੇ** ''ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਯਤੀ''ਤਿ ਪਕਾਸਿਤੇ ਠਾਨੇ **ਪਦਚ੍ਛੇਦੋ** ਸਜਾਦਜਨ੍ਤਤਜਾਦਜਨ੍ਤਾਦੀਨਂ ਪਦਾਨਂ ਵਿਚ੍ਛੇਦੋ ਯਤਿ ਨਾਮ ਭਵੇ, **ਤਾਯ** ਯਤਿਯਾ **ਯਂ** ਵਾਕਜਂ **ਹੀਨਂ** ਅਭਿਮਤਟ੍ਠਾਨੇ ਵਣ੍ਣਵਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਪਰਿਹੀਨਂ, **ਤਂ** ਵਾਕਜਂ **ਯਤਿਹੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਤਿਹੀਨਦੋਸੇਨ ਦੁਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੪੮. ਯਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਾਦਨ੍ਤੇ, ਵੁਤ੍ਤਡ੍ਢੇ ਚ ਵਿਸੇਸਤੋ।
ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਾਨੇਕਵਣ੍ਣ-ਪਦਮਜ੍ਝੇਪਿ ਕਤ੍ਥਚਿ॥

੪੮. "**ਯਤਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਾਦਨ੍ਤੇ** ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂਸਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਗਾਥਾਪਾਦਾਨਂ ਅਨ੍ਤੇ ਅਵਸਾਨੇ ਚ **ਵਿਸੇਸਤੋ** ਵਿਸੇਸੇਨ ਏਕਨ੍ਤੇਨ **ਵੁਤ੍ਤਡ੍ਢੇ ਚ** ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਪਾਦਦ੍ਵਯਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਡ੍ਢੇ ਚ, ਤਦਵਸਾਨੇ ਚਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ''ਸਿਯਾ''ਤਿ ਸੇਸੋ। ਨਨੁ ''ਪਦਚ੍ਛੇਦੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਦਮਜ੍ਝੇ ਯਤਿ ਨ ਹੋਤੇਵਾਤਿ ਚੇਤਿ ਆਹ "**ਪੁਬ੍ਬ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਕਤ੍ਥਚਿ** ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਠਾਨੇ, ਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਾਨੇਕਵਣ੍ਣਪਦਮਜ੍ਝੇਪਿ ਯਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਚ ਅਪਰੇ ਚ **ਪੁਬ੍ਬਾਪਰੇ**। ਅਨੇਕੇ ਵਣ੍ਣਾ **ਅਨੇਕਵਣ੍ਣਾ**। ਪੁਬ੍ਬਾਪਰੇ ਅਨੇਕਵਣ੍ਣਾ ਯਸ੍ਸ ਤਂ ਤਥਾ। ਤਞ੍ਚ ਤਂ ਪਦਞ੍ਚ, ਤਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝੇਪਿ।

੪੮. ਇਦਾਨਿ ਯਤਿਮ੍ਹਿ ਲਬ੍ਭਮਾਨਂ ਸਬ੍ਬਵਿਸਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਯਤਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਸਾ ਪਨ ਯਤਿ **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਾਦਨ੍ਤੇ** ਚਤੁਤ੍ਥਂਸਸਙ੍ਖਾਤਗਾਥਾਪਾਦਾਨਂ ਅਨ੍ਤੇ ਚ **ਵਿਸੇਸਤੋ** ਨਿਯਮਤੋ **ਵੁਤ੍ਤਡ੍ਢੇ** ਚ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਪਾਦਦ੍ਵਯਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਡ੍ਢੇ ਚ, ਤਦਵਸਾਨੇ ਚਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਕਤ੍ਥਚਿ** ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਠਾਨੇ **ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਾਨੇਕਵਣ੍ਣਪਦਮਜ੍ਝੇਪਿ** ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਭੂਤਅਨੇਕਵਣ੍ਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤਪਦਾਨਂ ਮਜ੍ਝੇ ਚ ਸਿਯਾ। ਪਦਚ੍ਛੇਦਸ੍ਸ ''ਯਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਦਮਜ੍ਝੇ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਸਙ੍ਕਾਪਰਿਹਰਣਤ੍ਥਂ ''ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਾਨੇਕਵਣ੍ਣਪਦਮਜ੍ਝੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਤ੍ਥ ਪਾਦਨ੍ਤੋ, ਵੁਤ੍ਤਡ੍ਢੋ, ਪਦਮਜ੍ਝਞ੍ਚ ਯਤਿਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ। ਪਦਮਜ੍ਝੇਯੇਵ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾ ਯਤਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਹੋਤਿ, ਦ੍ਵਕ੍ਖਰਤਜਕ੍ਖਰਪਦਮਜ੍ਝੇ ਪਨ ਨ ਹੋਤਿ।

ਤਤ੍ਥੋਦਾਹਰਣਪਚ੍ਚੁਦਾਹਰਣਾਨਿ ਯਥਾ –

੪੯. ਤਂ ਨਮੇ ਸਿਰਸਾ ਚਾਮੀ-ਕਰਵਣ੍ਣਂ ਤਥਾਗਤਂ।
ਸਕਲਾਪਿ ਦਿਸਾ ਸਿਞ੍ਚ-ਤੀਵ ਸੋਣ੍ਣਰਸੇਹਿਯੋ॥

੪੯. ਉਦਾਹਰੀਯਤੀਤਿ **ਉਦਾਹਰਣਂ**। ਪਟਿਪਕ੍ਖਮੁਦਾਹਰਣਂ **ਪਚ੍ਚੁਦਾਹਰਣਂ**। ਚਾਮੀਕਰਸ੍ਸੇਵ ਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਵਿਯ ਵਣ੍ਣੋ ਯਸ੍ਸ ਤਂ ਤਥਾਗਤਂ ਸਿਰਸਾ ਨਮਾਮਿ। ਕੀਦਿਸਂ? **ਯੋ** ਤਥਾਗਤੋ **ਸਕਲਾਪਿ ਦਿਸਾ** ਸਬ੍ਬਾਯੇਵ ਦਸ ਦਿਸਾ **ਸੋਣ੍ਣਰਸੇਹਿ** ਚਾਮੀਕਰਵਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਰਸੇਹਿ ਸੁਵਣ੍ਣਰਸੇਹਿ **ਸਿਞ੍ਚਤੀ**ਵ ਸਿਞ੍ਚਤੀਤਿ ਮਞ੍ਞੇ, **ਤਂ** ਤਥਾਗਤਨ੍ਤਿ ਅਪੇਕ੍ਖਤੇ। ਏਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬਪਾਦਨ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਡ੍ਢੇ ਚ ਨਿਯਤਾ ਯਤਿ। **ਚਾਮੀਕਰ**ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਚਤੁਰਕ੍ਖਰੋ। ਤਤ੍ਥ **ਚਾਮੀ**ਇਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ, **ਕਰ**ਇਤਿ ਪਰੋ। ਏਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਾਨੇਕਵਣ੍ਣਪਦਮਜ੍ਝੇ ਯਤਿ। **ਸਿਞ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਾਨੇਕਵਣ੍ਣਪਦਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਭਾਵਾ **ਸਿਞ੍ਚ**ਇਤਜਤ੍ਰ ਯਤਿ ਦੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਇਦਂ ਪਚ੍ਚੁਦਾਹਰਣਂ।

੪੯. **ਤਤ੍ਥ** ਪਾਦਨ੍ਤਵਤ੍ਤੁਡ੍ਢੇਸੁ ਯਤਿਯਾ ਪਾਕਟਤ੍ਤਾ **ਤਸ੍ਮਿਂ** ਪਦਮਜ੍ਝੇ ਯਤਿਯਾ **ਉਦਾਹਰਣਪਚ੍ਚੁਦਾਹਰਣਾਨਿ** ਇਟ੍ਠੋਦਾਹਰਣਪਟਿਪਕ੍ਖੋਦਾਹਰਣਾਨਿ ਯਥਾ। "**ਤਂ ਨਮੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਯੋ** ਤਥਾਗਤੋ ਸਕਲਾਪਿ ਦਿਸਾ **ਸੋਣ੍ਣਰਸੇਹਿ** ਸੁਵਣ੍ਣਰਸਧਾਰਾਹਿ **ਸਿਞ੍ਚਤੀ**ਵ ਸਿਞ੍ਚਤਿ ਮਞ੍ਞੇ, **ਇਵ**ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਤਕ੍ਕੇ। **ਚਾਮੀਕਰਵਣ੍ਣਂ** ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣਸਦਿਸਛਵਿਵਣ੍ਣਂ **ਤਂ** ਤਥਾਗਤਂ ਸਿਰਸਾ ਨਮੇ। ਏਤ੍ਥ ''ਚਾਮੀਕਰਵਣ੍ਣ''ਨ੍ਤਿ ਯਤਿਯਾ **ਚਾਮੀ**ਤਿ ਅਕ੍ਖਰਦ੍ਵਯਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤੇਪਿ **ਕਰ**ਇਤਿ ਅਕ੍ਖਰਦ੍ਵਯੇਨਾਨੂਨਤ੍ਤਾ ਪਦਚ੍ਛੇਦਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਵਣ੍ਣਾਨਮਨੇਕਤ੍ਤਮਿਤਿਟ੍ਠੋਦਾਹਰਣਂ। **ਸਿਞ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਪਦੇ **ਸਿਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਵਣ੍ਣਦ੍ਵਯਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਯਤਿਯਾ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਤ੍ਤੇਪਿ **ਤਿ**ਇਤਿ ਪਰਭਾਗੇ ਏਕਵਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਅਨੇਕਵਣ੍ਣਾਭਾਵੋਤਿ ਪਚ੍ਚੁਦਾਹਰਣਂ। ਏਤ੍ਥ ਅਨੇਕਵਣ੍ਣਤ੍ਤਂ ਪਦਵਸੇਨੇਵ ਞਾਤਬ੍ਬਂ। ਚਾਮੀਕਰਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੋ ਵਿਯ ਵਣ੍ਣੋ ਯਸ੍ਸ ਸੋਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੫੦. ਸਰੋ ਸਨ੍ਧਿਮ੍ਹਿ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤੋ, ਵਿਯ ਲੋਪੇ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯਾ।
ਅਵ੍ਯਯਾ ਤ੍ਵਵ੍ਯਯਾ ਤਤ੍ਥ, ਯਾਦੇਸਾਦਿ ਪਰਾਦਿਵ॥

੫੦. "**ਸਰੋ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਵਿਭਤ੍ਤਿਯਾ **ਲੋਪੇ** ਸਤਿ **ਸਨ੍ਧਿਮ੍ਹਿ** ਸਂਹਿਤਾਯਂ ਕਤਾਯਂ **ਸਰੋ** ਪਰਪਦਾਦਿਭੂਤੋ **ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤੋ ਵਿਯ** ਪੁਬ੍ਬਪਦਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਭੂਤੋ ਯੋ ਸਰੋ, ਸੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ, ਅਨੇਕਵਣ੍ਣਤ੍ਤਾਭਾਵੇਪਿ ਤਤੋ ਵਿਹਿਤਯਤਿਯਾ ਨੇਵਤ੍ਥਿ ਭਙ੍ਗੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਵ੍ਯਯਾ ਤੁ** ਵਿਭਤ੍ਤਿਯਾ ਅਲੋਪੇ ਤੁ ਸਤਿ ਸਂਹਿਤਾਯਂ ਕਤਾਯਂ ਪੁਬ੍ਬਪਦਨ੍ਤਭੂਤੋ ਸਰੋ ਚੇ, **ਅਵ੍ਯਯਾ** ਅਵ੍ਯੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਹੋਤਿ, ਪਰਪਦਸ੍ਸਾਦਿਸਰੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਂ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵਿਹਾਯ ਕਤਯਤਿਯਾ ਨਤ੍ਥਿ ਭਙ੍ਗੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਤਤ੍ਥ** ਤਸ੍ਸਂ ਯਤਿਯਂ **ਯਾਦੇਸਾਦਿ** ਇਵਣ੍ਣਾਦੀਨਂ ਕਾਤਬ੍ਬੋ **ਯ**ਕਾਰਾਦੇਸਾਦਿ **ਪਰਾਦਿ**ਵ ਪਰਪਦਸ੍ਸ ਆਦਿਸਰੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। ਕਤ**ਯਾ**ਦੇਸਾਦਿਸਹਿਤਂ ਬਜਞ੍ਜਨਂ ਵਿਹਾਯ ਕਤਾਯ ਯਤਿਯਾ ਨਤ੍ਥਿ ਭਙ੍ਗੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੫੦. ਇਦਾਨਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤੇਪਿ ਯਤਿਭਙ੍ਗਾਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਸਰੋ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਵਿਭਤ੍ਤਿਯਾ ਲੋਪੇ ਸਨ੍ਧਿਮ੍ਹਿ ਸਤਿ **ਸਰੋ** ਸਨ੍ਧਿਸਰੋ **ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤੋ ਵਿਯ** ਪੁਬ੍ਬਪਦਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ, **ਅਵ੍ਯਯਾ ਤੁ** ਵਿਭਤ੍ਤਿਯਾ ਅਲੋਪੇ ਸਂਹਿਤਾਯਂ ਕਤਾਯਂ ਅਵ੍ਯਯਾ ਹੋਤਿ, ਪੁਬ੍ਬਪਦਨ੍ਤਭੂਤੋ ਸਰੋ ਪਰਪਦਸ੍ਸ ਆਦਿਸਰੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। **ਤਤ੍ਥ** ਯਤਿਯਂ **ਯਾਦੇਸਾਦਿ** ਇਵਣ੍ਣਾਦੀਨਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬ**ਯ**ਕਾਰਾਦੇਸਾਦਿ **ਪਰਾਦਿ**ਵ ਪਰਪਦਸ੍ਸ ਆਦਿਸਰੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ, ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਸਦਿਸਸਰਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾਪਿ ਪਰਪਦਾਦਿਸਰਸਦਿਸਵਣ੍ਣਮਾਗਮ੍ਮ ਤਂ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾਪਿ ਪਰਪਦਾਦਿਸਰਸਦਿਸਯਾਦੇਸਾਦਿਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾਪਿ ਯਤਿਯਾ ਪਯੁਤ੍ਤਾਯ ਸਤਿ ਅਨੇਕਵਣ੍ਣਤ੍ਤਾਭਾਵੇਪਿ ਯਤਿਭਙ੍ਗੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਤਿ ਚ, ਯੋ ਚ ਸੋ ਆਦੇਸੋ ਚ, ਸੋ ਆਦਿ ਯਸ੍ਸ ਮਕਾਰਾਦਿਨੋਤਿ ਚ, ਪਰਸ੍ਸ ਆਦੀਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

੫੧. ਚਾਦੀ ਪੁਬ੍ਬਪਦਨ੍ਤਾਵ, ਨਿਚ੍ਚਂ ਪੁਬ੍ਬਪਦਸ੍ਸਿਤਾ।
ਪਾਦਯੋ ਨਿਚ੍ਚਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ, ਪਰਾਦੀਵ ਪਰੇਨ ਤੁ॥

੫੧. **ਨਿਚ੍ਚਂ** ਅਨਵਰਤਂ ਪੁਬ੍ਬਪਦਂ ਸਿਤਾ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ **ਚਾਦੀ ਚ**ਕਾਰਾਦਯੋ ਨਿਪਾਤਾ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਾ ਅਵਯਵਾ ਵਿਯ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਅਨ੍ਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਯਤਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਪਰੇਨ** ਪਰਪਦੇਨ **ਨਿਚ੍ਚਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ** ਸਤਤਯੋਗਿਨੋ, **ਤੁ**ਸਦ੍ਦੋ ਅਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ, **ਪਾਦਯੋ ਤੁ ਪਰਾਦੀ**ਵ ਪਰਪਦਸ੍ਸ ਆਦੀ ਅਵਯਵਾ ਵਿਯ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਵਿਹਾਯ ਪੁਬ੍ਬਪਦਨ੍ਤੇ ਯਤਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੫੧. "**ਚਾਦਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਨਿਚ੍ਚਂ** ਸਤਤਂ **ਪੁਬ੍ਬਪਦਸ੍ਸਿਤਾ** ਪੁਬ੍ਬਪਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਚਾਦੀ ਚ**ਕਾਰਾਦਿਨਿਪਾਤਾ **ਪੁਬ੍ਬਪਦਨ੍ਤਾ**ਵ ਪੁਬ੍ਬਪਦਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਾ ਅਵਯਵਾ ਵਿਯ ਹੋਨ੍ਤਿ, **ਪਰੇਨ** ਪਰਪਦੇਨ **ਨਿਚ੍ਚਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ** ਨਿਰਨ੍ਤਰਯੋਗਿਨੋ **ਪਾਦਯੋ ਤੁ ਪਾ**ਦਿਉਪਸਗ੍ਗਾ ਪਨ **ਪਰਾਦੀ**ਵ ਪਰਪਦਸ੍ਸ ਆਦੀ ਅਵਯਵਾਵਿਯ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਚਾ**ਦਯੋ ਆਗਮ੍ਮ ਤੇ ਬਹਿ ਕਤ੍ਵਾਪਿ **ਪਾ**ਦਯੋ ਆਗਮ੍ਮ ਤੇ ਅਨ੍ਤੋ ਕਤ੍ਵਾਪਿ ਪਵਤ੍ਤੋ ਵਿਰਾਮੋ ਯਤਿਭਙ੍ਗੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਚੋਆਦਿ ਯੇਸਨ੍ਤਿ ਚ, ਪੁਬ੍ਬਪਦਂ ਸਿਤਾਤਿ ਚ, ਪੋ ਆਦਿ ਯੇਸਨ੍ਤਿ ਚ, ਨਿਚ੍ਚਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਤਗ੍ਗੁਣਸਂਵਿਞ੍ਞਾਣਤ੍ਤਾ ਚਕਾਰਪਕਾਰਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ।

ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੋਦਾਹਰਣਾਨਿ ਯਥਾ

੫੨. ਨਮੇ ਤੰ ਸਿਰਸਾ ਸਬ੍ਬੋ-ਪਮਾਤੀਤੰ ਤਥਾਗਤੰ।
ਯਸ੍ਸ ਲੋਕਗ੍ਗਤੰ ਪਤ੍ਤੁ-ਸ੍ਸੋਪਮਾ ਨ ਹਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ॥

੫੩. ਮੁਨਿਨ੍ਦੰ ਤੰ ਸਦਾ ਵਨ੍ਦਾ-ਮਜਾਨਨੁਮਤਿਮੁਤ੍ਤਮੰ।
ਯਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾ ਚ ਮੇਤ੍ਤਾ ਚ, ਨਿਸ੍ਸੀਮਾਤਿ ਵਿਜਮ੍ਭਤਿ॥

੫੨-੫੩. ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਤਿ ਪੁਬ੍ਬਨੁਸਦਿਸਾਦੀਸੁ। **"ਨਮੇਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਗਾਥਾਦ੍ਵਯੇ ਪਦਤ੍ਥੋ ਪਾਕਟੋ, ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਤੁ ਯਤੋ ਲੋਕਗ੍ਗਤੰ ਪਤ੍ਤੋ, ਤਤੋ ਸਬ੍ਬੋਪਮਾਤੀਤੋ, ਯਤੋ ਪਞ੍ਞਾਮੇਤ੍ਤਾ ਲੋਕੇ ਨਿਰਨ੍ਤਰਮਿਵ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਅਨਨੁਮਤਿ, ਉਤ੍ਤਮੋ ਚਾਤਿ। ਏਤ੍ਥ ''ਸਬ੍ਬਾ ਉਪਮਾ''ਤਿ ਸਮਾਸੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪੇ ਸਂਹਿਤਾਯਞ੍ਚ ਕਤਾਯਂ ਪਰਪਦਾਦਿਉਕਾਰੋ ਪੁਬ੍ਬਪਦਨ੍ਤਬ੍ਬਕਾਰਟ੍ਠ**ਅ**ਕਾਰੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ **ਸਬ੍ਬੋ** ਇਚ੍ਚੇਤ੍ਥ ਪਾਦਨ੍ਤਯਤਿ। **ਪਤ੍ਤੁਸ੍ਸੋਪਮਾ** ਇਚ੍ਚੇਤ੍ਥ ਯਕਾਰਾਦੇਸਸ੍ਸ ਪਰਾਦਿਸਦਿਸਭਾਵੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ, ਵਿਭਤ੍ਤਿਯਾ ਅਲੋਪੇ ਸਂਹਿਤਾਯਂ ਕਤਾਯਂ **ਸ**ਵਿਭਤ੍ਤਿਯਾ **ਅ**ਕਾਰੋ ਪਰਪਦਾਦਿ **ਉ**ਕਾਰੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਤਂਵਿਭਤ੍ਤਿਯਾ ਪਸਿਦ੍ਧਂ ਵਿਹਾਯ **ਪਤ੍ਤੁ**ਇਚ੍ਚੇਤ੍ਥ ਪਾਦਨ੍ਤਯਤਿ। ਤਥਾ ਵ**ਨ੍ਦਾਮਜਨਨ੍ਤੁ**ਇਚ੍ਚੇਤ੍ਥ **ਯ**ਕਾਰਾਦੇਸਸ੍ਸ ਪਰਾਦਿਸਦਿਸਭਾਵੋ ਵਿਹਿਤੋਤਿ **ਮਜ**ਸਦ੍ਦਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਵ**ਨ੍ਦਾ**ਇਚ੍ਚੇਤ੍ਥ ਪਾਦਨ੍ਤਯਤਿ। ਪੁਬ੍ਬਪਦਸ੍ਸਿਤਾਨਂ **ਚਾ**ਦੀਨਂ ਪੁਬ੍ਬਪਦਨ੍ਤਸਦਿਸਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ **ਮੇਤ੍ਤਾ ਚਾ**ਤਿ **ਚ**ਸਦ੍ਦਤੋ ਯਤਿ, ਅਪਰਪਦਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ **ਪਾ**ਦਯੋ ਪਰਪਦਾਦਿਸਦਿਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਨਿਸ੍ਸੀਮਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਨਿ**ਸਦ੍ਦਂ ਵਿਹਾਯ ਤਤੋ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਯਤਿ।

੫੨-੫੩. ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਸਦਿਸਸਰਾਦੀਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਉਦਾਹਰਣਾਨਿਯਥਾ। **"ਨਮੇ ਤਾ"**ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਲੋਕਗ੍ਗਤੰ ਪਤ੍ਤੁਸ੍ਸ **ਯਸ੍ਸ** ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ **ਉਪਮਾ ਨ ਹਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ** ਸਕਲਪਦਤ੍ਥਾਨਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਨ ਹਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਸਬ੍ਬੋਪਮਾਤੀਤਂ ਤਂ ਤਥਾਗਤਂ ਸਿਰਸਾ **ਨਮੇ** ਨਮਾਮਿ। **ਸਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਓਕਾਰਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਪਦਨ੍ਤਸਰਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਤਤੋ ਪਰਾਯ ਯਤਿਯਾ ਚ **ਸ੍ਸੋਪਮਾ**ਤਿ ਪਰਪਦਾਦਿਸਦਿਸਂ ਵਣ੍ਣਮਨਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਠਿਤਾਯ ਯਤਿਯਾ ਚ ਉਦਾਹਰਣਂ।

"ਮੁਨਿਨ੍ਦੇ"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਯਸ੍ਸ** ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾ ਚ ਮੇਤ੍ਤਾ **ਚਨਿਸ੍ਸੀਮਾ** ਅਨਨ੍ਤਸਤ੍ਤਅਨਨ੍ਤਞੇਯਜਵਿਸਯਕਰਣਤੋ ਸੀਮਾਰਹਿਤਾ ਅਤਿਵਿਜਮ੍ਭਤਿ। **ਅਨਨੁਮਤਿਂ** ਉਦਯਬ੍ਬਯਸਮ੍ਭਵੇਪਿ ਞੇਯਜਸ੍ਸਾਨਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵਿਸਯਿਮ੍ਹਿ ਵਿਸਯਵੋਹਾਰੇਨ ਅਨਨ੍ਤਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ **ਉਤ੍ਤਮਂ** ਤਤੋ ਏਵ ਪਵਰਂ ਤਂ ਮੁਨਿਨ੍ਦਂ ਸਦਾ ਵਨ੍ਦਾਮਿ, **ਯਾ**ਦੇਸਸ੍ਸ ਪਰਾਦਿਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਤਮਨਾਗਮ੍ਮ ਯਤਿ ਭਵਤਿ। **ਮੇਤ੍ਤਾਚਨਿਸ੍ਸੀਮਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚਾ**ਦੀਨਂ ਪੁਬ੍ਬਪਦਨ੍ਤਸਦਿਸਤ੍ਤਾਚ **ਪਾ**ਦੀਨਂ ਪਰਪਦਾਦਿਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਚ **"ਚਾ"**ਤਿ ''ਨੀ''ਤਿ ਇਮੇਸਮ੍ਪਿ ਯਤਿ ਭਵਤਿ।

ਚਾਦਿਪਾਦੀਸੁ ਪਚ੍ਚੁਦਾਹਰਣਾਨਿ ਯਥਾ

੫੪. ਮਹਾਮੇਤ੍ਤਾ ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ, ਚ ਯਤ੍ਥ ਪਰਮੋਦਯਾ।
ਪਣਮਾਮਿ ਜਿਨਂ ਤਂ ਪ-ਵਰਂ ਵਰਗੁਣਾਲਯਂ॥

੫੪. "ਮਹਾ"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਜਿਨੇ। **ਪਰਮੋਦਯਾ**ਤਿ ਮਹਾਮੇਤ੍ਤਾਦਯੋ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾਭਿਵੁਡ੍ਢਿਯੋ। ਤਤੋਯੇਵ ਵਰਗੁਣਾਲਯਂ, ਤੇਨੇਵ **ਪਵਰਂ** ਉਤ੍ਤਮਂ ਤਂ ਜਿਨਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਏਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬਪਦਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਚਕਾਰਂ ਪਰਪਦਾਦਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤਾ ਯਤਿ ਚ, ਪਰਪਦਾਦਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਪਕਾਰਂ ਪੁਬ੍ਬਪਦਨ੍ਤਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਕਾਰਤੋ ਪਰਂ ਕਤਾ ਯਤਿ ਚ ਵਿਰੁਦ੍ਧਾਤਿ ਉਭਯਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚੁਦਾਹਰਣਂ।

੫੪. ਚਾਦਿਪਾਦੀਸੁ ਵਿਸਯਭੂਤੇਸੁ ਪਚ੍ਚੁਦਾਹਰਣਂ ਯਥਾ। **"ਮਹਾਮੇਤ੍ਤਿ"**ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਯਤ੍ਥ** ਯਸ੍ਮਿਂ ਜਿਨੇ ਮਹਾਮੇਤ੍ਤਾ ਚ ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ ਚ ਇਮਾ **ਪਰਮੋਦਯਾ** ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾਭਿਵੁਡ੍ਢਿਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਵ**ਰਗੁਣਾਲਯਂ** ਉਤ੍ਤਮਗੁਣਾਕਰਂ **ਪਵਰਂ** ਤਤੋਯੇਵ ਉਤ੍ਤਮਂ ਤਂ ਜਿਨਂ ਪਣਮਾਮਿ। ਏਤ੍ਥ ਚਕਾਰਂ

ਪਰਪਦਾਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਕਾਰੰ ਪੁਬ੍ਬਪਦਨ੍ਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਯਤਿਯਾ ਪਵਤੁਤ੍ਤਾ ‘‘ਚ ਯਤ੍ਥ, ਤੰ ਪਾ’’ਤਿਦ੍ਵਯਮਪਿ ਪਚ੍ਚੁਦਾਹਰਣੰ।

੫੫. ਪਦਤ੍ਥਕ੍ਕਮਤੋ ਮੁਤ੍ਤੰ, ਕਮਚ੍ਚੁਤਮਿਦੰ ਯਥਾ।
ਖੇਤ੍ਤੰ ਵਾ ਦੇਹਿ ਗਾਮੰ ਵਾ, ਦੇਸੰ ਵਾ ਮਮ ਸੋਭਨੰ॥

੫੫. “**ਪਦ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਪਦਾਨੰ ਅਤ੍ਥਕ੍ਕਮਤੋ **ਮੁਤ੍ਤੰ** ਗਲ਼ਿਤੰ ਕਮਚ੍ਚੁਤਮਿਦਨ੍ਤਿ ਵਿਧੀਯਤੇ। **ਖੇਤ੍ਤੰ** ਵਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਅਰੁਚਿਤੋਯੰ ਯਾਚਨਕ੍ਕਮੋ ਵਤ੍ਤੁਨੋ ਅਵਿਞ੍ਞੂਤੰ ਗਮੇਤਿ। ਯੋ ਹਿ ਖੇਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਦਾਤੁੰ ਨਿਚ੍ਛਤਿ, ਕਥੰ ਸੋ ਗਾਮਾਦਿਕੰ ਦਸ੍ਸਤੀਤਿ।

੫੫. “**ਪਦਤ੍ਥੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਪਦਤ੍ਥਕ੍ਕਮਤੋ** ਪਦਾਨੰ ਅਤ੍ਥਕ੍ਕਮਤੋ **ਮੁਤ੍ਤੰ** ਗਲ਼ਿਤੰ **ਇਦੰ** ਵਾਕ੍ਯੰ ਕਮਚ੍ਚੁਤੰ ਨਾਮ। ਉਦਾਹਰਤਿ “**ਯਥੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਮਮ ਸੋਭਨੰ ਖੇਤ੍ਤੰ ਵਾ ਗਾਮੰ ਵਾ ਦੇਸੰ ਵਾ ਜਨਪਦੰ ਵਾ ਦੇਹਿ। ਏਤ੍ਥ **ਖੇਤ੍ਤ**ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ ਯਾਚਨਕ੍ਕਮੋ ਵਤ੍ਤੁਨੋ ਅਵਿਞ੍ਞੂਭਾਵੰ ਵਿਨਾ ਉਚਿਤਪਦਤ੍ਥਕ੍ਕਮੰ ਨਪ੍ਪਕਾਸੇਤਿ, ਤਥਾ ਹਿ ਖੇਤ੍ਤਮਪਿ ਦਾਤੁਮਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਗਾਮਨਿਗਮਜਨਪਦਾਦਿੰ ਕਥੰ ਦਸ੍ਸਤੀਤਿ ਕਮਹਾਨਿ।

੫੬. ਲੋਕਿਯਤ੍ਥ'ਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ, ਅਤਿਵੁਤ੍ਤੰ ਮਤੰ ਯਥਾ।
ਅਤਿਸਮ੍ਬਾਧ'ਮਾਕਾਸ-ਮੇਤਿਸ੍ਸਾ ਥਨਜਮ੍ਭਨੇ [ਥਨਜੁਮ੍ਭਨੇ (ਸੀ॰)]॥

੫੬. “**ਲੋਕਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਲੋਕੇ ਵਿਦਿਤੋ ਲੋਕਿਯੋ, ਤੰ **ਲੋਕਿਯਤ੍ਥ**ਮਭਿਧੇਯ੍ਯੰ **ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ** ਅਨਨੁਵੁਤ੍ਤੰ ਯੰ ਤੰ ਅਤਿਵੁਤ੍ਤੰ ਮਤਨ੍ਤਿ ਵਿਧੀਯਤੇ। **ਯਥੇ**ਤਯਾਦਿਨਾ ਉਦਾਹਰਤਿ। **ਏਤਿਸ੍ਸਾ** ਵਨਿਤਾਯ **ਥਨਾਨੰ** ਪਯੋਧਰਾਨੰ **ਜਮ੍ਭਨੇ** ਬ੍ਯਾਪਨੇ **ਆਕਾਸੰ** ਗਗਨੰ **ਅਤਿਸਮ੍ਬਾਧੰ** ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੁਪ੍ਪਕੰ।

੫੬. “**ਲੋਕਿਯਤ੍ਥੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਲੋਕਿਯਤ੍ਥੰ** ਲੋਕੇ ਪਸਿਦ੍ਧਮਭਿਧੇਯ੍ਯੰ **ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ** ਕਥਨਾਕਾਰੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤੰ ਵਾਕ੍ਯੰ ਅਤਿਵੁਤ੍ਤਮਿਤਿ ਮਤੰ। ਉਦਾਹਰਤਿ “**ਯਥੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਥਨਜਮ੍ਭਨੇ** ਥਨਾਨੰ ਵਿਜਮ੍ਭਨੇ ਆਕਾਸੰ **ਅਤਿਸਮ੍ਬਾਧੰ** ਅਨੋਕਾਸੰ। ਏਤ੍ਥ ਪਯੋਧਰਾਨੰ ਮਹਨ੍ਤੁੰ ਵਦਾਮਾਤਿ ਲੋਕੇ ਮਹਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸਿਦ੍ਧੰ ਗਗਨਮਪਿ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵਾਕ੍ਯਮਤਿਵੁਤ੍ਤਦੋਸੇਨ ਦੂਸਿਤੰ।

੫੭. ਸਮੁਦਾਯਤ੍ਥਤੋ'ਪੇਤੰ, ਤੰ ਅਪੇਤਤ੍ਥਕੰ ਯਥਾ।
ਗਾਵਿਪੁਤ੍ਤੋ ਬਲੀਬਦ੍ਧੋ, ਤਿਣੰ ਖਾਦੀ ਪਿਵੀ ਜਲੰ॥

੫੭. “**ਸਮੁਦਾਯੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ** ਪਕਰਣਤੋ ਪਦਸਨ੍ਧਿਨੋ ਵਾਕ੍ਯਸ੍ਸ **ਅਤ੍ਥੋ** ਅਭਿਧੇਯ੍ਯੰ ਅਙ੍ਗਙ੍ਗਿਭੂਤੰ ਕ੍ਰਿਯਾਕਾਰਕਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਵਿਸੇਸਲਕ੍ਖਣੰ ਸੰਵੋਹਾਰਿਕੰ, ਤਤੋ **ਅਪੇਤੰ** ਅਪਗਤੰ ਸੁਞ੍ਞੰ, ਵਿਨਾ [ਨ (ਕ॰)] ਪਦਤ੍ਥਮਤ੍ਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਕਤ੍ਥਚਿ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰਾਭਾਵਤੋ ਏਤਾਦਿਸੰ ਯੰ ਤਮਪੇਤਤ੍ਥਕਨ੍ਤਿ ਵਿਧਿ। ਨ ਹਿ ‘‘ਗਾਵਿਪੁਤ੍ਤੋ’’ਚ੍ਚਾਦੀਸੁ ਸਮੁਦਾਯਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ।

੫੭. “**ਸਮੁਦਾਯੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸਮੁਦਾਯਤ੍ਥਤੋ** ਵਿਸੇਸਨਵਿਸੇਸ੍ਯਭੂਤਕ੍ਰਿਯਾਕਾਰਕਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤਵਾਕ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤਪਦਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਪਦਤ੍ਤਾ ਵੋਹਾਰਾਨੁਰੂਪਅਤ੍ਥਤੋ **ਅਪੇਤੰ** ਅਪਗਤੰ, ਅਵਯਵਤ੍ਥਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾ ਸਮੁਦਾਯਤ੍ਥਤੋ ਸੁਞ੍ਞੰ, **ਤੰ** ਵਾਕ੍ਯੰ **ਅਪੇਤਤ੍ਥਕੰ** ਨਾਮ। **ਯਥੇ**ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਉਦਾਹਰਤਿ ‘‘ਗਾਵਿਪੁਤ੍ਤੋ ਬਲੀਬਦ੍ਧੋ ਉਸਭੋ ਤਿਣੰ ਖਾਦਿ, ਜਲੰ ਪਿਵੀ’’ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਅਵਯਵਤ੍ਥਮਤ੍ਤੇਨ ਵਿਨਾ ਸਮੁਦਾਯੇਨ ਗਮ੍ਯਮਾਨਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਸਮੁਦਾਯਤ੍ਥਤੋ ਅਪਗਤੰ ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

੫੮. ਬਨ੍ਧੇ ਫਰੁਸਤਾ ਯਤ੍ਥ, ਤੰ ਬਨ੍ਧਫਰੁਸੰ ਯਥਾ।
ਖਰਾ ਖਿਲਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ, ਖੇਤ੍ਤੇ ਖਿਤ੍ਤੰ ਫਲਤਯ'ਲੰ॥

੫੮. “**ਬਨ੍ਧੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਖਰਾ**ਇਚ੍ਚਾਦਿਕਂ ਬਨ੍ਧਫਰੁਸਂ ਸੁਤਿਸੁਭਗਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ **ਖਰਾ** ਕਕ੍ਕਸਾ **ਖਿਲਾ** ਖਾਣੁਕਾਦਯੋ **ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ** ਖਯਂ ਪਤ੍ਤਾ ਯਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ **ਖੇਤ੍ਤੇ** ਕੇਦਾਰੇ **ਖਿਤ੍ਤਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ **ਅਲ**ਮਚ੍ਚਨ੍ਤਂ **ਫਲਤਿ** ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਤਿ॥ ਵਾਕ੍ਯਦੋਸੋ।

੫੮. “**ਬਨ੍ਧੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਬਨ੍ਧੇ** ਬਨ੍ਧਸਰੀਰੇ **ਫਰੁਸਤਾ** ਸੁਤਿਸੁਖਤਾਭਾਵਤੋ ਫਰੁਸਭਾਵੋ **ਯਤ੍ਥ** ਵਾਕ੍ਯੇ ਭਵਤਿ, **ਤਂ** ਵਾਕ੍ਯਂ **ਬਨ੍ਧਫਰੁਸਂ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਯਥਾ**ਤਿ ਉਦਾਹਰਤਿ। **ਖਰਾ** ਕਕ੍ਕਸਾ **ਖਿਲਾ** ਖਾਣੁਕਾਦਯੋ **ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ** ਯਸ੍ਮਾ ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਖੇਤ੍ਤੇ **ਖਿਤ੍ਤਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ ਬੀਜਂ **ਅਲਂ** ਅਤਿਸਯੇਨ **ਫਲਤਿ** ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਤਿ।

ਵਾਕ੍ਯਦੋਸਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਵਾਕ੍ਯਤ੍ਥਦੋਸਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੫੯. ਞੇਯ੍ਯਂ ਲਕ੍ਖਣਮਨ੍ਵਤ੍ਥ-ਵਸੇਨਾਪਕ੍ਕਮਾਦਿਨਂ।
ਉਦਾਹਰਣਮੇਤੇਸਂ, ਦਾਨਿ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸਯਾਮਹਂ॥

੫੯. “**ਞੇਯ੍ਯ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਪਕ੍ਕਮਾਦੀਨਂ ਯਥਾਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨਂ ਲਕ੍ਖੀਯਤਿ ਉਦਾਹਰਣਮਨੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇਨ **ਲਕ੍ਖਣਂ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਵਸੇਨ** ਅਪਗਤੋ ਕਮੋ ਯਤ੍ਥ ਤਂ ਅਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥਾਨੁਗਮਨਵਸੇਨ **ਞੇਯ੍ਯਂ** ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬਂ। **ਇਦਾਨਿ** ਵਾਕ੍ਯਦੋਸੇ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਅਵਸਰਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ **ਏਤੇਸਂ** ਅਪਕ੍ਕਮਾਦੀਨਂ **ਉਦਾਹਰਣਂ** ਲਕ੍ਖਿਯਂ ਅਹਂ **ਸਨ੍ਦਸ੍ਸਯਾਮਿ** ਪਕਾਸੇਸ੍ਸਾਮਿ।

੫੯. ਇਦਾਨਿ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਅਪਕ੍ਕਮਾਦਿਅਤ੍ਥਦੋਸਾਨਿ ਵਿਭਾਵੇਤਿ “**ਞੇਯ੍ਯ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਅਪਕ੍ਕਮਾਦੀਨਂ** ਅਪਕ੍ਕਮੋਚਿਤਯ੍ਯਹੀਨਾਦੀਨਂ **ਲਕ੍ਖਣਂ** ਅਪਕ੍ਕਮਾਦਿਵਿਸਯਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਅਵਿਪਰੀਤਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਿਕਾਰਣਂ **ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਵਸੇਨ** ਅਪਗਤੋ ਕਮੋ ਯਤ੍ਥਿਚ੍ਚਾਦਿਵਚਨਤ੍ਥਾਨੁਗਤਞਾਣਵਸੇਨ **ਞੇਯ੍ਯਂ** ਞਾਤਬ੍ਬਂ, ਵਿਸੁਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਨ ਵਦਾਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਅਹਂ **ਏਤੇਸਂ** ਅਪਕ੍ਕਮਾਦੀਨਂ **ਉਦਾਹਰਣਂ** ਲਕ੍ਖਿਯਂ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸਯਾਮਿ। ਅਤ੍ਥਾਨੁਗਤਮਨ੍ਵਤ੍ਥਂ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਸੋਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਤਤ੍ਥਾਪਕ੍ਕਮਂ ਯਥਾ

੬੦. ਭਾਵਨਾਦਾਨਸੀਲਾਨਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਪਾਦਿਤਾਨਿਹ।
ਭੋਗਸਗ੍ਗਾਦਿਨਿਬ੍ਬਾਨ-ਸਾਧਨਾਨਿ ਨ ਸਂਸਯੋ॥

੬੦. “**ਭਾਵਨਾ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸਮ੍ਮਾ** ਅਲੋਭਾਦਿਹੇਤੁਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ **ਸਮ੍ਪਾਦਿਤਾਨਿ** ਨਿਪ੍ਫਾਦਿਤਾਨਿ। ਏਤ੍ਥ ਭੋਗਸਗ੍ਗਾਦਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਂ ਹੇਤਵੋ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਦਾਨਸੀਲਭਾਵਨਾਯੋ, ਨ ਤੁ ਭਾਵਨਾਦਾਨਸੀਲਾਨਿ।

੬੦. **ਤਤ੍ਥ** ਤੇਸੁ ਅਪਕ੍ਕਮਾਦੀਸੁ **ਅਪਕ੍ਕਮਂ ਯਥਾ** ਅਪਕ੍ਕਮਸ੍ਸੋਦਾਹਰਣਮੇਵ। **ਓਚਿਤਯ੍ਯਹੀਨਂ ਯਥਾ**ਤਯ੍ਯਾਦੀਸੁਪਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। “**ਭਾਵਨਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਇਹ** ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ **ਸਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਪਾਦਿਤਾਨਿ** ਅਲੋਭਾਦਿਹੇਤੁਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਸਮ੍ਪਾਦਿਤਾਨਿ ਰਾਸਿਕਤਾਨਿ ਭਾਵਨਾਦਾਨਸੀਲਾਨਿ **ਭੋਗਸਗ੍ਗਾਦਿਨਿਬ੍ਬਾਨਸਾਧਨਾਨਿ** ਉਪਭੋਗਪਰਿਭੋਗਾਨਿ, ਸਗ੍ਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਆਯੁਆਰੋਗ੍ਯਾਦੀਨਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚੇਤਿ ਏਤੇਸਂ ਸਾਧਕਾਨਿ। **ਨ ਸਂਸਯੋ** ਸਦਿਸਵਿਸਦਿਸਵਿਪਾਕਦਾਨੇ ਸਂਸਯੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਏਤ੍ਥ ਭੋਗਸਗ੍ਗਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਂ ਹੇਤੁਭੂਤਾ ਪਨ ਕਮਤੋ ਦਾਨਸੀਲਭਾਵਨਾਯੋ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਫਲਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਹੇਤੁਕ੍ਕਮਂ ਵਿਰੁਦ੍ਧਮਿਤਿ ਕਮਾਪੇਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

ਓਚਿਤਯ੍ਯਹੀਨਂ ਯਥਾ

੬੧. ਪੂਜਨੀਯਤਰੋ ਲੋਕੇ, ਅਹਾਮੇਕੋ ਨਿਰਨ੍ਤਰੰ।
ਮਯੇਕਸ੍ਮਿਂ ਗੁਣਾ ਸਬ੍ਬੇ, ਯਤੋ ਸਮੁਦਿਤਾ ਅਹੁਂ॥

੬੧. “**ਪੂਜਨੀਯਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਯਤੋ** ਯਸ੍ਮਾ ਕਾਰਣਾ **ਸਬ੍ਬੇ ਗੁਣਾ** ਸੀਲਾਦਯੋ **ਏਕਸ੍ਮਿਂ** ਕੇਵਲੇ **ਮਯਿ** ਏਵ **ਸਮੁਦਿਤਾ** ਰਾਸਿਭੂਤਾ **ਅਹੁਂ** ਅਹੇਸੁਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਾਰਣਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਤ੍ਤਲੋਕੇ **ਏਕੋ** ਕੇਵਲੋ ਅਹਮੇਵ **ਨਿਰਨ੍ਤਰੰ** ਸਤਤਂ **ਪੂਜਨੀਯਤਰੋ** ਅਤਿਸਯੇਨ ਪੁਜ੍ਜੋਤਿ। ਏਵਮਤ੍ਤੁਪਸਂਸਨਮਰੁਚਿਤਂ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ।

੬੧. “**ਪੂਜਨੀਯਤਰੋ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਯਤੋ** ਯਸ੍ਮਾ **ਸਬ੍ਬੇ ਗੁਣਾ** ਸੀਲਾਦਯੋ **ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਮਯਿ** ਅਦੁਤਿਯੇ ਮਯਿ ਏਵ **ਸਮੁਦਿਤਾ** ਰਾਸਿਭੂਤਾ **ਅਹੁਂ** ਅਹੇਸੁਂ, ਤਸ੍ਮਾ **ਲੋਕੇ** ਸਤ੍ਤਲੋਕੇ **ਏਕੋ** ਅਦੁਤਿਯੋ ਅਹਮੇਵ **ਨਿਰਨ੍ਤਰੰ** ਸਤਤਂ **ਪੂਜਨੀਯਤਰੋ** ਅਤਿਸਯੇਨ ਪੂਜਨੀਯੋ। ਏਵਂ ਅਤ੍ਤੁਪ੍ਪਸਂਸਨਤੋ ਉਚਿਤਤਾਯ ਪਰਿਹਾਨੀਤਿ **ਓਚਿਤਜਹੀਨਂ** ਨਾਮ।

ਯਥਾ ਚ

੬੨. ਯਾਚਿਤੋਹਂ ਕਥਂ ਨਾਮ, ਨ ਦਜ੍ਜਾਮਜਪਿ ਜੀਵਿਤਂ।
ਤਥਾਪਿ ਪੁਤ੍ਤਦਾਨੇਨ, ਵੇਧਤੇ ਹਦਯਂ ਮਮ॥

੬੨. “**ਯਾਚਿਤੋ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਏਤ੍ਥ ‘‘ਯਦਿ ਯਾਚਿਂਸੁ, ਜੀਵਿਤਮ੍ਪਿ ਯਾਚਕਾਨਂ ਦਜ੍ਜਾਮੀ’’ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤੋਦਾਰਤਾਯਾਨੁਚਿਤਂ ਪੁਤ੍ਤਦਾਨੇ ਹਦਯਪਵੇਧਨਕਥਨਂ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਯਜ੍ਜੇਵਮਵੋਚ।

੬੨. ਯਥਾ ਚ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਓਚਿਤਜਹੀਨਸ੍ਸ ਉਦਾਹਰਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ “**ਯਾਚਿਤੋ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਯਾਚਿਤੋ** ਯਾਚਕੇਹਿ ਯਾਚਿਤੋ ਅਹਂ ਜੀਵਿਤਮਪਿ ਕਥਂ ਨਾਮ ਨ ਦਜ੍ਜਾਮਿ, **ਤਥਾਪਿ** ਏਵਂ ਦਾਨਜ੍ਝਾਸਯੇ ਸਤਿਪਿ ਪੁਤ੍ਤਦਾਨੇਨ ਮਮ ਹਦਯਂ ਵੇ**ਧਤੇ** ਕਮ੍ਪਤੇ। ਏਤ੍ਥ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ‘‘ਯਦਿ ਯਾਚੇਯ੍ਯੁਂ, ਜੀਵਿਤਮਪਿ ਯਾਚਕਾਨਂ ਦਜ੍ਜਾਮੀ’’ਤਿ ਕਤਪਟਿਞ੍ਞਾਯ ਪੁਤ੍ਤਦਾਨੇਨ ਹਦਯਕਮ੍ਪਨਸ੍ਸ ਕਥਨਂ ਚਾਗਾਤਿਸਯਯੋਗਸਙ੍ਖਾਤਉਦਾਰਗੁਣਸ੍ਸ ਅਨਨੁਚ੍ਛਵਿਕਨ੍ਤਿ ਓਚਿਤਜਹੀਨਂ।

ਭਗ੍ਗਰੀਤਿ ਯਥਾ

੬੩. ਇਤ੍ਥੀਨਂ ਦੁਜ੍ਜਨਾਨਞ੍ਚ, ਵਿਸ੍ਸਾਸੋ ਨੋਪਪਜ੍ਜਤੇ।
ਵਿਸੇ ਸਿਙ੍ਗਿਮ੍ਹਿ ਨਦਿਯਂ, ਰੋਗੇ ਰਾਜਕੁਲਮ੍ਹੀ ਚ॥

੬੩. “**ਇਤ੍ਥੀਨ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। **ਨੋਪਪਜ੍ਜਤੇ** ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਛਟ੍ਠਿਯਾ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ ਵਿ**ਸੇ**ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਆਧਾਰੇ ਸਤ੍ਤਮੀਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਅਤ੍ਥਰੀਤਿਯਾ ਭਙ੍ਗੋ। ਆਦੋ ਮਜ੍ਝੇ ਚ **ਚ**ਕਾਰਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾ ਸਦ੍ਦਰੀਤਿਯਾ ਭਙ੍ਗੋ, ਰੀਤੀਨਂ ਅਨਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਭਙ੍ਗਾਪਜਨਨ੍ਤਾ। ਉਦਾਹਰਣਂ ਤੁ ਦਿਸਾਮਤ੍ਤਂ।

੬੩. “**ਇਤ੍ਥੀਨ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਇਤ੍ਥੀਨਞ੍ਚ ਦੁਜ੍ਜਨਾਨਞ੍ਚ ਵਿ**ਸ੍ਸਾਸੋ** ਸਹਵਾਸਾਦੀਹਿ ਵਿਸ੍ਸਾਸੋ **ਨੋਪਪਜ੍ਜਤੇ** ਅਨਤ੍ਥਸਂਸਯਾਨਿਵਤ੍ਤਿਕਾਰਣਤ੍ਤਾ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਵਿ**ਸੇ** ਗਰਲੇ ਚ **ਸਿਙ੍ਗਿਮ੍ਹਿ** ਸਿਙ੍ਗਵਤਿ ਮਹਿਂ ਸਾਦੋ ਚ ਨਦਿਯਞ੍ਚ **ਰੋਗੇ** ਵਡ੍ਢਮਾਨਕੇ ਰੋਗੇ ਚ **ਰਾਜਕੁਲਮ੍ਹਿ** ਚ ਵਧਬਨ੍ਧਨਾਦਿਕਾਰਕੇ ਰਾਜਕੁਲੇ ਚ ਵਿਸ੍ਸਾਸੋ ਨੋਪਪਜ੍ਜਤੇ। ਏਤ੍ਥ ਆਦੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਛਟ੍ਠਿਯਾ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਪਹਾਯ ਸਤ੍ਤਮਿਯਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥਰੀਤਿ ਚ, ਆਦਿਮਜ੍ਝੇਸੁ **ਚ**ਸਦ੍ਦਪਰਿਚ੍ਚਾਗਤੋ ਸਦ੍ਦਰੀਤਿ ਚ ਭਿਨ੍ਨਾ। **ਚ**ਸਦ੍ਦਂ ਪਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤੇਨ ਆਦੋ ਏਵ ਵਾ ਅਨ੍ਤੇ ਏਵ ਵਾ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਵਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ। ਈਦਿਸੋ ਪਯੋਗੋ ਰੀਤਿਭਙ੍ਗੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਰੀਤੀਨਂ ਬਹੁਤ੍ਤਾ ਰੀਤਿਭਙ੍ਗਦੋਸਾਪਿ ਬਹੁਵਿਧਾ। ਇਦਂ ਪਨ ਮੁਖਮਤ੍ਤਨਿਦਸ੍ਸਨਂ।

ਸਸੰਸਯਂ ਯਥਾ

੬੪. ਮੁਨਿਨ੍ਦਚਨ੍ਦਿਮਾਲੋਕ-ਰਸਲੋਲਵਿਲੋਚਨੇ।
ਜਨੋ'ਵਕ੍ਕਨੁਪਨ੍ਨੋ'ਵ, ਗੋਪਦਸ੍ਸਨਪੀਣਿਤੋ॥

੬੪. "**ਮੁਨਿਨ੍ਦ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਚਨ੍ਦਿਮਾ ਵਿਯ ਚਨ੍ਦਿਮਾ, ਮੁਨਿਨ੍ਦੋਯੇਵ ਚਨ੍ਦਿਮਾ, ਤਸ੍ਸ ਆਲੋਕਨਂ ਦਸ੍ਸਨਂ, ਆਲੋਕੋ ਪਕਾਸੋ ਵਾ, ਤਸ੍ਮਿਂ **ਰਸੋ** ਅਨੁਰਾਗੋ, ਤੇਨ **ਲੋਲਾਨਿ** ਚਪਲਾਨਿ **ਲੋਚਨਾਨਿ** ਅਕ੍ਖੀਨਿ ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਜਨੋ **ਅਵਕ੍ਕਨੋ** ਓਕ੍ਕਨੋ ਪਵਿਟ੍ਠੋ **ਪਨ੍ਨੋ** ਮਗ੍ਗੋ ਯੇਨ ਅਵਕ੍ਕਨੁਪਨ੍ਨੋ ਏਵ **ਗੁਨ੍ਨਂ** ਰਂਸੀਨਂ, ਇਟ੍ਠਤ੍ਥਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਸੂਚਕਭਾਵੇਨ **ਗੋਪਦਤ੍ਥਸ੍ਸ** ਵਾ ਪਦਸ੍ਸਨੇਨ **ਪੀਣਿਤੋ** ਮੁਦਿਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਗੋਰੂਪਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸਨੇਨਾਤਿਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਸਨ੍ਦੇਹੋ।

੬੪. "**ਮੁਨਿਨ੍ਦ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਮੁਨਿਨ੍ਦਚਨ੍ਦਿਮਾਲੋਕਰਸਲੋਲਵਿਲੋਚਨੇ** ਮੁਨਿਨ੍ਦਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਚਨ੍ਦਿਮਸ੍ਸ ਆਲੋਕੇ ਦਸ੍ਸਨੇ ਪਾਤੁਭਾਵੇ ਵਾ ਰਸੇਨ ਆਲਯੇਨ ਚਞ੍ਚਲਨੇਤ੍ਤੋ ਜਨੋ **ਅਵਕ੍ਕਨੁਪਨ੍ਨੋਵ** ਓਤਿਣ੍ਣਮਗ੍ਗੋਵ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਾਯ ਮਗ੍ਗਮੋਤਿਣ੍ਣੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਗੋਪਦਸ੍ਸਨਪੀਣਿਤੋ** ਗੋਸਙ੍ਖਾਤਰਂਸਿਪਦਸ੍ਸਨੇਨ, ਅਭਿਮਙ੍ਗਲਸਮ੍ਮਤਗੋਪਦਸ੍ਸਨੇਨ ਵਾ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਗੋਪਦਸ੍ਸਨੇਨਾਤਿ ਚ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਗਮਜਮਾਨਤ੍ਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ ਸਂਸਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ **ਸਸਂਸਯਂ** ਨਾਮ। ਅਵਕ੍ਕਨੋ ਪਨ੍ਨੋ ਯੇਨਾਤਿ ਚ, ਗੁਨ੍ਨਂ ਰਂਸੀਨਂ, ਗਾਵਸ੍ਸ ਵਾ ਪਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਚ, ਗੋਪਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪੀਣਿਤੋਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੬੫. ਵਾਕਜਤ੍ਥਤੋ ਦੁਪ੍ਪਤੀਤਿ-ਕਰਂ ਗਾਮ੍ਮਂ ਮਤਂ ਯਥਾ।
ਪੋਸੋ ਵੀਰਿਯਵਾਸੋ'ਯਂ, ਪਰਂ ਹਨ੍ਤ੍ਵਾਨ ਵਿਸ੍ਸਮਿ॥

੬੫. "**ਵਾਕਜ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਪਰਂ** ਸਤ੍ਤੁਂ **ਹਨ੍ਤ੍ਵਾਨ** ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ **ਵੀਰਿਯਵਾ** ਸੂਰੋ **ਸੋਯਂ ਪੋਸੋ** ਪੁਰਿਸੋ **ਵਿਸ੍ਸਮਿ** ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ। ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਤਾਵ ਨ ਦੁਪ੍ਪਤੀਤੋ। **ਪਰਂ** ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ ਹਨ੍ਤ੍ਵਾਨ **ਵੀਰਿਯਵਾ** ਉਚਿਤਸਮ੍ਭਵੋ ਸੋਯਂ ਪੋਸੋ ਵਿਸ੍ਸਮੀਤਿ ਦੁਪ੍ਪਤੀਤੋਯਮਤ੍ਥੋ।

੬੫. ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਵਸੇਨ ਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਅਪਾਕਟਤ੍ਤਾ ਸਲਕ੍ਖਣਂ ਲਕ੍ਖਿਯਮੁਦਾਹਰਤਿ "**ਵਾਕਜਤ੍ਥਤੋ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਵਾਕਜਤ੍ਥਤੋ ਦੁਪ੍ਪਤੀਤਿਕਰਂ ਵਿਰੁਦ੍ਧਪ੍ਪਕਾਸਕਂ ਗਾਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਮਤਂ। **ਯਥਾ**ਤਿ ਉਦਾਹਰਤਿ। **ਪਰਂ** ਸਤ੍ਤੁਂ **ਹਨ੍ਤ੍ਵਾਨ** ਮਾਰੇਤ੍ਵਾਨ **ਵੀਰਿਯਵਾ** ਸੂਰੋ ਸੋ ਅਯਂ ਪੋਸੋ **ਵਿਸ੍ਸਮਿ** ਵਿਗਤਪਰਿਸ੍ਸਮੋ ਅਹੋਸਿ, ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਇਟ੍ਠੋ। **ਪਰਂ** ਅਤਿਸਯੇਨ **ਹਨ੍ਤ੍ਵਾਨ** ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਂ ਕਤ੍ਵਾ **ਵੀਰਿਯਵਾ** ਉਪਚਿਤਸਮ੍ਭਵੋ ਉਪਚਿਤਸੁਕ੍ਕੋ ਸੋ ਅਯਂ ਪੁਰਿਸੋ ਵਾਯਾਮੇਨ **ਵਿਸ੍ਸਮਿ** ਵਿਗਤਵਾਯਾਮੋ ਅਹੋਸੀਤਿ। ਇਮਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਸਬ੍ਭਾਰਹਤ੍ਤਾ ਗਾਮ੍ਮਤ੍ਤਂ। ਵੀਰਿਯਂ ਉਸ੍ਸਾਹੋ ਸਮ੍ਭਵੋ ਵਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੬੬. ਦੁਟ੍ਠਾਲਙ੍ਕਰਣਂ ਤੇਤਂ, ਯਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਦੂਸਨਂ।
ਤਸ੍ਸਾਲਙ੍ਕਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸੇ, ਰੂਪਮਾਵੀਭਵਿਸ੍ਸਤਿ॥

੬੬. "**ਦੁਟ੍ਠਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਯਤ੍ਥ** ਯਸ੍ਮਿਂ ਵਾਕਜੇ ਅਲਙ੍ਕਾਰਾਨਂ **ਦੂਸਨਂ** ਵਿਕਟਤਾ, ਏਤਨ੍ਤੁ **ਦੁਟ੍ਠਾਲਙ੍ਕਰਣਂ** ਦੁਟ੍ਠਾਲਙ੍ਕਰਣਂ ਨਾਮ, **ਤਸ੍ਸ** ਦੁਟ੍ਠਾਲਙ੍ਕਾਰਸ੍ਸ **ਰੂਪਂ** ਸਰੂਪਂ **ਅਲਙ੍ਕਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸੇ** ਤਂਨਾਮਕੇ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ **ਆਵੀਭਵਿਸ੍ਸਤਿ** ਪਕਾਸਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਤਂ ਦਸ੍ਸਯਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੬੬. "**ਦੁਟ੍ਠਾਲਙ੍ਕਰਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਯਤ੍ਥ** ਵਾਕਜੇ **ਅਲਙ੍ਕਾਰਦੂਸਨਂ** ਅਲਙ੍ਕਾਰਾਨਂ ਵਿਰੋਧੋ ਹੋਤਿ, **ਏਤਂ** ਵਾਕਜਤ੍ਥਨਿਸ੍ਸਿਤਂ **ਏਤਂ** ਵਾਕਜਂ **ਦੁਟ੍ਠਾਲਙ੍ਕਰਣਂ** ਦੁਟ੍ਠਾਲਙ੍ਕਾਰੋ ਨਾਮ, **ਤਸ੍ਸ** ਦੁਟ੍ਠਾਲਙ੍ਕਰਣਦੋਸੋਪਲਕ੍ਖਿਤਵਾਕਜਸ੍ਸ **ਰੂਪਂ** ਸਰੂਪਂ ਲਕ੍ਖਿਯਂ **ਅਲਙ੍ਕਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸੇ** ਅਲਙ੍ਕਾਰਾਨਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠਾਨਭੂਤੇ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਆਵੀਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਪੁਨ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਂ

ਸਿਯਾਤਿ ਨ वੁਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਉਦ੍ਦੇਸੇ ‘‘ਦੁਟ੍ਠਾਲਙ੍ਕਤੀ’’ਤਿ वਤ੍वਾ ਇਦਾਨਿ ‘‘ਦੁਟ੍ਠਾਲਙ੍ਕਰਣ’’ਨ੍ਤਿ वਚਨਂ **ਅਲਙ੍ਕਤਿ ਅਲਙ੍ਕਰਣਅਲਙ੍ਕਾਰ**ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਤੁਲ੍ਯਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਨ वਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

੬੭. **ਕਤੋ'ਤ੍ਰ ਸਙ੍ਖੇਪਨਯਾ ਮਯਾ'ਯਂ,**
ਦੋਸਾਨਮੇਸਂ ਪवਰੋ वਿਭਾਗੋ।
ਏਸੋ'वਲਂ ਬੋਧਯਿਤੁਂ ਕवੀਨਂ,
ਤਮਤ੍ਥਿ ਚੇ ਖੇਦਕਰਂ ਪਰਮ੍ਪਿ॥

ਇਤਿ ਸਙ੍ਘਰਕ੍ਖਿਤਮਹਾਸਾਮਿਪਾਦवਿਰਚਿਤੇ ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰੇ

ਦੋਸਾवਬੋਧੋ ਨਾਮ

ਪਠਮੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ।

੬੭. ਏवਂ ‘‘ਸੋਦਾਹਰਣਮੇਤੇਸਂ, ਲਕ੍ਖਣਂ ਕਥਯਾਮਜਹ’’ਨ੍ਤਿ ਕਤਪਟਿਞ੍ਞਾਨੁਰੂਪਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜ ਦਾਨਿ “**ਕਤੋਤ੍ਰਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨਨਯਂ ਸਙ੍ਖਿਪਤਿ। **ਅਤ੍ਰ** ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਧਿਕਾਰੇ, ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ वਾ **ਏਸਂ** ਯਥਾवੁਤ੍ਤਾਨਂ **ਦੋਸਾਨਂ** ਪਦਦੋਸਾਦੀਨਂ **ਪवਰੋ** ਉਤ੍ਤਮੋ **वਿਭਾਗੋ** वਿਭਜਨਂ **ਸਙ੍ਖੇਪਨਯਾ** ਸਙ੍ਖੇਪਕ੍ਕਮੇਨ, ਨ वਿਤ੍ਥਾਰਤੋ, ਯਤੋ ਅਪਰਿਸਙ੍ਖਜੇਯਜਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿ ਪਰਿਯਨ੍ਤੋ ਮਯਾ **ਕਤੋ** ਨਿਟ੍ਠਾਪਿਤੋ। ਨਨੁ ‘‘ਸਙ੍ਖੇਪਨਯਾ’’ਤਿ वੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪੁਰਾਤਨੇਹਿ [ਪੁਰਾਤਰੇਹਿ (ਕ॰)] ਦੀਪਿਤਾ ਸਨ੍ਤਿ ਬਹੂ ਦੋਸਾ, ਤੇ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ ਸਿਯੁਨ੍ਤਿ? ਏਤ੍ਥ वੁਚ੍ਚਤੇ, वਿਤ੍ਥਾਰਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਅਨਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਸਙ੍ਖੇਪਨਯਾ’’ਤਿ वੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਪਨ ਸਬ੍ਬਥਾ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ। ਤਥਾ ਹਿ–

‘‘ਨਿਹਨ੍ਤੁ ਸੋਯਂ ਜਲਿਤਂ, ਪਤਙ੍ਗੋ ਅਰਿਪਾवਕ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਂ

ਅਕ੍ਖਮਤ੍ਥਨ੍ਤੁਰਾਦਿਕਂ वਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥਨ੍ਤੁਰਾਨੁਗਤਨ੍ਤਿ ਚ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ **ਪਤਙ੍ਗ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਜੋਤਿਰਿਙ੍ਗਣਸਙ੍ਖਾਤਮਤ੍ਥਨ੍ਤੁਰਮਸਮਤ੍ਥਮਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥੇ ‘‘वਚਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਡਾ’’ਤਜੇवਮਾਦਿਕਂ ਅਮਙ੍ਗਲਅਪਯੁਤ੍ਤਪਦਾਦਿਕਂ ਕਿਲਿਟ੍ਠੇ ਅਨ੍ਤੋਗਧਨ੍ਤਿ ਚ।

ਗਜਹੇਸਾਦਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਦੂਸਿਤਂ ਲੋਕवਿਰੋਧਿ, ਸੋਗਤਾਗਮਾਦੀਸੁ ਪਸਿਦ੍ਧਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਕਮਞ੍ਞਤ੍ਰ वੁਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਤੀਤਂ ਨਾਮ। ਇਦਂ ਆਗਮवਿਰੋਧਿਇਤਿ, ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਦੂਸਿਤਪ੍ਪਤੀਤਾਦਿਕਂ वਿਰੋਧਿਮ੍ਹਿ ਪवਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਚ, ਆਨੇਤਬ੍ਬਹੇਤੁਤ੍ਤਾ ਹੇਤ੍वਪੇਕ੍ਖਂ ਨੇਯਜਤੋ ਨ ਬਜਤਿਰਿਚ੍ਚਤੀਤਿ ਚ।

‘‘ਦੇवੋ वੋਹਰਤੁ ਕ੍ਲੇਸਂ, ਰਾਹੁਖਿਨ੍ਨੋ ਦਿवਾਕਰੋ’’

ਇਚ੍ਚਾਦਿਕਂ ਅਸਾਮਤ੍ਥਜਾਭਿਧੇਯਜਾਦਿਕਂ ਓਚਿਤਜਹੀਨੇ ਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਚ। ਜਿਗੁਚ੍ਛਅਸਬ੍ਭਸਂਸੂਚਕਅਤ੍ਥਨ੍ਤੁਰਕਞ੍ਞ ਗਾਮ੍ਮਂ ਦੁਪ੍ਪਤੀਤਿਕਰੇ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ਚ। ( ) [(ਦੁਰੁਚ੍ਚਾਰਣਂ)?] ਸਬਨ੍ਧਫਰੁਸਮੇवੇਤਿ ਚ।

ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਓਚਿਤਜਹੀਨਦੁਪ੍ਪਤੀਤਿਕਰਾਨਂ वਾਕਜਤ੍ਥਦੋਸਤ੍ਤੇਪਿ ਫਨ੍ਧਫਰੁਸਸ੍ਸ ਚ वਾਕਜਦੋਸਤ੍ਤੇ ਪਦਪਦਤ੍ਥਾਨਂ ਦੋਸਤੋ वਾਕਜਮੇव ਦੁਟ੍ਠਂ ਸਿਯਾ, वਾਕਜਞ੍ਚ ਪਦੇਹਿ वਿਰਿਚ੍ਚਤੇ, ਪਦੇ ਦੁਟ੍ਠੇ वਾਕਜਤ੍ਥੋ ਚ ਦੁਟ੍ਠੋ ਸਿਯਾ। ਪਦਦੋਸਤੋ वਾਕਜवਾਕਜਤ੍ਥਾਨਂ ਨਾਨਾਭਾवਾਭਾवਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥਂ ਅਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾਭਿਧੇਯਜਾਦਿਕਂ ਪਦਂ ਓਚਿਤਜਹੀਨਾਦਿवਾਕਜਤ੍ਥਦੋਸਾਦੀਸੁ ਅਨ੍ਤੋ ਕਥਿਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਪੁਰਾਤਨੇਹਿ वਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥਨ੍ਤੁਰਾਦੀਹਿ ਪਦੇਹਿ वਿਰਚਿਤਂ वਾਕਜਂ वਿਰੁਦ੍ਧਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਬਹੂਨਿ ਦੁਟ੍ਠਾਨਿ वਾਕਜਾਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ।

‘‘ਹਰਿਸਮਾਨਯੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਹ**ਪੁਬ੍ਬੰ ਰਿਸ’ਮਾਨਯੀਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ ਪਰਿ ਭਟ੍ਠੰ **ਭਟ੍ਠੰ**। ਨਾਨਤ੍ਥਮਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤੰ **ਗੁਲ੍ਲੰ,** ਯਥਾ ‘‘ਸਕ੍ਕੋ ਸਹਸ੍ਸਗੂ’’ਤਿ। ਇਤਿ ਭਟ੍ਠਗੁਲ੍ਲਤ੍ਤਾਦਯੋ ਪਸਾਦਾਲਙ੍ਕਾਰਵ◌ਿਰੁਦ੍ਧਾਤਿ ਚ।

ਵ◌ਾਕਜੇਪਿ **ਵ◌ਿਸਨ੍ਧਿਕ**ਮਿਹਾਨੁਪਯੋਗੀਤਿ ਚ, ਵ◌ਾਕਜਨ੍ਤਰੋਪਗਤੰ ਵ◌ਾਕਜੰ **ਵ◌ਾਕਜਗਬ੍ਭੰ,** ਵ◌ਾਕਜਨ੍ਤਰਪਦਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸੰ ‘‘ਅਪਾਥਜਮੇਸੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਵ◌ੇਜ੍ਜੰ ਖਾਦਤਜਨਾਰਤ’’ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਕੰ **ਵ◌ਾਕਜਸੰਕਿਣ੍ਣਞ੍ਚ** ਬਜਾਕਿਣ੍ਣੇ ਸਮੋਹਿਤਨ੍ਤਿ ਚ।

> ‘‘ਕਾਚੁਯਜਾਨੇ ਮਯਾ ਦਿਟ੍ਠਾ, ਵਲ੍ਲਰੀ ਪਞ੍ਚਪਲ੍ਲਵ◌ਾ।
> ਪਲ੍ਲਵ◌ੇ ਪਲ੍ਲਵ◌ੇ ਮੁਧਾ, ਯਸ੍ਸਾ ਕੁਸੁਮਮਞ੍ਜਰੀ’’ਤਿ॥

ਇਦ**ਮਵ◌ਾਚਕੰ** ਪਹੇਲਿਕਾਯ ਪਮੁਸ੍ਸਿਤਾਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਚ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਕਵ◌ਿਨਾ **ਉਯਜਾਨ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਗੇਹੰ, ਲਤਾਵ◌ਾਚਿਨਾ **ਵਲ੍ਲਰੀ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਙ੍ਗਨਾ, **ਪਲ੍ਲਵ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਕਰਚਰਣਦਸਨਚ੍ਛਦਾ, **ਮਞ੍ਜਰੀ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਨਖਸੋਭਾ ਦਨ੍ਤਕਨ੍ਤਿਯੋ ਚ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤਾ, ਵ◌ਾਕਜਤ੍ਥੋਪਿ ਪਦੁਮਿਨੀਨੰ ਰਤ੍ਤਿਯਮੁਨ੍ਨਿਦ੍ਦਤਾਦਿਕੰ **ਵ◌ਿਰੁਦ੍ਧੰ** ਵ◌ਿਰੋਧਿਨਿਲੀਨਨ੍ਤਿ ਚ ਨਾਤਜਨੁਞ੍ਞਾਤਾ, ਨ ਤੁ ਸਬ੍ਬਥਾ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ। **ਏਸੋ**ਵ ਏਵ◌ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਨਿਟ੍ਠਾਪਿਤੋ ਅਯੰ ਸਙ੍ਖੇਪਨਯੋ ਏਵ **ਕਵ◌ੀਨੰ** ਪਣ੍ਡਿਤਜਨਾਨੰ **ਖੇਦਕਰੰ** ‘‘ਕਥੰ ਨਾਮ ਬਨ੍ਧੇਪੀਦਿਸੰ ਸਤਿ ਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਏਵਮਾਸੁਹਨੋਪਜਨੰ ਪਰੰ ਪਦਦੋਸੇ ਅਸਾਧੁਸਨ੍ਦਿਦ੍ਧਪਰਿਯਾਯ ਞੇਯਜਅਪ੍ਪਤੀਤਤ੍ਥਅਪ੍ਪਯੋਜਕ ਦੁਬ੍ਬੋਧਦੇਸਿਯਾਦਿਕੰ, ਵ◌ਾਕਜਦੋਸੇ ਅਧਿਕਊਨਭਗ੍ਗਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਿਕੰ, ਵ◌ਾਕਜਤ੍ਥਦੋਸੇ ਉਪਕ੍ਕਮੋਪਸੰਹਾਰਵ◌ਿਸਮਞ੍ਚੇਤਿ ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿਕਮਪਰਮ੍ਪਿ ਦੂਸਨੰ **ਅਤ੍ਥਿ ਚੇ** ਯਦਿ ਭਵ◌ੇਯਜ, **ਤਮ੍ਪਿ ਬੋਧਯਿਤੁ**ਮਵਗਮੇਤੁੰ **ਅਲੰ** ਸਮਤ੍ਥੰ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਦੋਸਾਨੁਸਾਰੇਨ ਬੁਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤੇਹਿ ਸਕ੍ਕਾ ਊਹਿਤੁਨ੍ਤਿ।

ਏਵ◌ ਵਦਤੋ ਚ ਗਨ੍ਥਕਾਰਸ੍ਸਾਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਯੇ ਦੋਸਾ ਵ◌ਿਭਾਗਸੋ ਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਮਯਾ ਗਨ੍ਥਗਾਰਵਭਯਾ ਸਙ੍ਖੇਪਿਤਾ, ਲਕ੍ਖਣਤੋ ਤੁ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਨ ਹਿ ਤੇਸਮਨ੍ਤੰ ਕੋ ਜਹਾਪੇਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਵ◌ਿਰੁਦ੍ਧ**ਮਸਾਧੁ**। ਯੰ ਕ੍ਰਿਯਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਮੁਪਾਦਾਯ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇਪਿ ਵਤ੍ਤਤੇ, ਤੰ ਸਞ੍ਞਾਭਾਵ◌ੇਨੇਵ ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਸਨ੍ਦਿਦ੍ਧੰ, ਯਥਾ ‘‘ਰਵ◌ਿ ਮ੍ਹਿਮਿਹਾ’’ਤਿ, ਇਦੰ ਪਨ ਵ◌ਿਸੇਸਨਤ੍ਥੇ ਸਾਧੁ ਹੋਤਿ। ਪਸਿਦ੍ਧਸਞ੍ਞਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤਰੇਨ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਪਦੰ **ਪਰਿਯਾਯਞੇਯਜੰ,** ਯਥਾ ‘‘ਵ◌ਲਵ◌ਾਮੁਖੇਨੇ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਅਸ੍ਸਵ◌ਨਿਤਾਨਨੇਨ’’ ਇਤਿ। ਯੰ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਾਬਜਭਿਚਾਰੀਭਾਵ◌ੇਨ ਵ◌ਿਸੇਸਜਸ੍ਸ ਗੁਣੰ ਵਦਤਿ, ਤੰ ਅਪ੍ਪਤੀਤਤ੍ਥੰ, ਯਥਾ ‘‘ਕਣ੍ਹਮਸੀ’’ਤਿ। ਅਧਿਗਤਤ੍ਥਾਨੁਪਯੋਗੰ **ਅਪ੍ਪਯੋਜਕੰ,** ਯਥਾ ‘‘ਅਤਿਫੇਨਿਲੰ ਸਾਗਰਮਲਙ੍ਘੀ’’ਤਿ। ‘‘ਮਨੁਞ੍ਞਵਦ੍ਧਨਯੋ ਪਾਦੇ, ਖਾਦਯੋ ਕਨਿ ਭਨ੍ਤਿ ਤੇ’’ ਇਚ੍ਚਾਦਿਕੋ **ਦੁਬ੍ਬੋਧੋ,** ਕਨਿ ਕਞ੍ਞੇ ਖਾਦਯੋ ਗਗ੍ਘਰਿਕਾ। ‘‘ਇਮੇ ਲਾਵਣਜਤਲ੍ਲਾ ਤੇ, ਗਲ੍ਲਾ ਲੋਲਵ◌ਿਲੋਚਨੇ’’ਇਚ੍ਚਾਦਿਕੋ **ਦੇਸਿਯੋ,** ਤਲ੍ਲੋ ਜਲਾਸਯਵ◌ਿਸੇਸੋ, ਗਲ੍ਲੋ ਕਪੋਲੋ। ‘‘ਸਗ੍ਗਸੇਵ◌ੀਨੰ ਰਿਪੂਨਮਿਤ੍ਤੀਨਮਕਙ੍ਕਣੋ ਪਾਣਿ। ਨੇਤ੍ਤਮਨਞ੍ਜਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਕੰ **ਅਧਿਕੰ**। ‘‘ਅਕਙ੍ਕਣੋ ਪਾਣੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵ◌ੇਧਬਜਸ੍ਸ ਗਮ੍ਮਮਾਨਤ੍ਤਾ ‘‘ਸਗ੍ਗਸੇਵ◌ੀਨ’’ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਕਨ੍ਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਊਨਤਾ, ਤੰ **ਊਨੰ,** ਯਥਾ ‘‘ਤਿਲੋਕਤਿਲਕੰ ਮੁਨਿ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਏਤ੍ਥ ‘‘ਵਨ੍ਦਾਮੀ’’ਤਿ ਊਨੰ, ਛਨ੍ਦੋਭਙ੍ਗਾਨ੍ਵ◌ਿਤੰ ਵਚੋ **ਭਗ੍ਗਚ੍ਛਨ੍ਦੰ** ਪਾਕਟੰ। ਆਰਮ੍ਭਾਵਸਾਨੇਨ ਵ◌ਿਸਮੰ **ਉਪਕ੍ਕਮੋਪਸੰਹਾਰਵ◌ਿਸਮੰ,** ਤੰ ਪਨ ਆਰਦ੍ਧਕ੍ਕਮਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨਾਪਰੇਨ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨੰ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਇਤਿ ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰੇ ਮਹਾਸਾਮਿਨਾਮਿਕਾਟੀਕਾਯੰ

ਦੋਸਾਵਬੋਧਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ।

੬੭. ਏਵ◌ ‘‘ਸੋਦਾਹਰਣਮੇਤੇਸੰ, ਲਕ੍ਖਣੰ ਕਥਯਾਮਜਹ’’ਨ੍ਤਿ ਕਤਪਟਿਞ੍ਞਾਨੁਰੂਪੰ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵ◌ਾ ਇਦਾਨਿ **‘‘ਕਤੋਤ੍ਤੇ’’**ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਨਿਗਮੇਨ੍ਤੋ ਦੋਸੇ ਸਙ੍ਖਿਪਤਿ। **ਅਤ੍ਰ** ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਅਧਿਕਾਰੇ, ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਵ◌ਾ **ਏਸੰ ਦੋਸਾਨੰ** ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਪਦਦੋਸਾਦੀਨੰ **ਪਵਰੋ** ਲਕ੍ਖਣਾਵ◌ਿਰੋਧਲਕ੍ਖਿਯਤੋ ਉਤ੍ਤਮੋ **ਵ◌ਿਭਾਗੋ** ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਵ◌ਿਭਜਨੰ **ਸਙ੍ਖੇਪਨਯਾ** ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰਾਪਨਿਯਸਙ੍ਖੇਪਕ੍ਕਮੇਨ ਮਯਾ **ਕਤੋ**

ਵੁੱਤੋ **ਏਸੋਵ** ਯਥਾਵੁੱਤੋ ਏਸੋ ਸਙ੍ਖੇਪਕ੍ਕਮੋ ਏਵ **ਕਵੀਨਂ** ਵਿਰਚਯਨ੍ਤਾਨਂ **ਖੇਦਕਰਂ** ਬਨ੍ਧਸਰੀਰੇ **ਈਦਿਸਂ** ਈਦਿਸਪ੍ਪਯੋਗਂ ਕਥਂ ਨਾਮ ਕਰੋਮੀਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤੁਖੇਦਮੁਪ੍ਪਾਦਯਨ੍ਤੁਂ **ਪਰਮ੍ਪਿ** ਅਸਾਧੁਸਨ੍ਨਿਦ੍ਧਾਦਿ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਦੂਸਨਮਤ੍ਥਿ ਚੇ, **ਤਂ** ਸਬ੍ਬਂ **ਬੋਧਯਿਤੁਂ** ਬੋਧੇਤੁਂ **ਅਲਂ** ਸਮਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ। ਨਿਯਤਿ ਅਵੁੱਤੋਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਏਤੇਨਾਤਿ ਚ, ਸਙ੍ਖੇਪੋ ਚ ਸੋ ਨਯੋ ਚਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਇਹਾਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ

''ਨਿਹਨ੍ਤੁ ਸੋਯਂ ਜਲਿਤਂ, ਪਤਙ੍ਗੋ ਅਰਿਪਾਵਕ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਂ

ਅਕ੍ਖਮਤ੍ਥਨ੍ਤਰਾਦਿਕਂ ਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਅਨੁਪਤਤ੍ਤਾ ਨ ਵੁੱਤਂ, ਏਤ੍ਥ ਸੂਰਿਯਵਾਚਕੋ **ਪਤਙ੍ਗ**ਸਦ੍ਦੋ ਜੋਤਿਰਿਙ੍ਗਣਵਾਚਕੋਪਿ ਹੋਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤਅਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਿਵਿਨਾਸੇ ਅਸਮਤ੍ਥਵ੍ਵਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ।

''ਵਚਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਡਿ''ਚ੍ਚਾਦਿਕਂ ਆਗਮੇ ਅਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਂ ਲਕ੍ਖਣਮਤ੍ਤੇਨ ਸਾਧਿਯਂ। **ਅਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਾਦਿ**ਦੋਸੋ ਕਿਲਿਟ੍ਠਪਦਦੋਸੇ ਅਨ੍ਤੋਗਧੋ ਹੋਤੀਤਿ ਨ ਵੁੱਤੋ।

ਗਜਹੇਸਾਤੁਰਙ੍ਗਕੋਞ੍ਚਨਾਦਾਦਿ**ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਦੂਸਿਤ**ਞ੍ਚ। ਜਿਨਾਗਮਾਦੀਸੁ ਪਸਿਦ੍ਧਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਕਮਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪਯੁਤ੍ਤ**ਮਪ੍ਪਤੀਤ**ਨ੍ਨਾਮਾਤੀਦਂ ਦ੍ਵਯਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਲੋਕਵਿਰੋਧਮਾਗਮਵਿਰੋਧਞ੍ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਵਿਰੋਧਿਪਦੇ ਅਨ੍ਤੋਗਧਂ ਹੋਤਿ। **ਹੇਤ੍ਵਪੇਕ੍ਖਂ** ਆਨੇਤਬ੍ਬਹੇਤੁਤ੍ਤਾ ਨੇਯਜੇ ਅਨ੍ਤੋਗਧਨ੍ਤਿ ਨ ਵੁੱਤਂ।

''ਦੇਵੋ ਵੋਹਰਤੁ ਕ੍ਲੇਸਂ, ਰਾਹੁਖਿਨ੍ਨੋ ਦਿਵਾਕਰੋ''

ਇਚ੍ਚਾਦਿਕਂ **ਅਸਮਤ੍ਥਾਭਿਧਾਯਿ**ਚ੍ਚਾਦਿ ਓਚਿਤਜਹੀਨੇ ਅਨ੍ਤੋਗਧਨ੍ਤਿ ਨ ਵੁੱਤਂ। ਏਤ੍ਥ ਦਿਵਾਕਰੋ ਸਯਂ ਰਾਹੁਗਹਿਤੋ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਕਿਲੇਸਾਪਨਯਨੇ ਅਸਮਤ੍ਥੋਤਿ ਤਮਸਾਮਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਸੇਸਨਭੂਤੇਨ ''ਰਾਹੁਖਿਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਪਦੇਨ ਞਾਯਤਿ।

ਜਿਗੁਚ੍ਛਾਵਮਙ੍ਗਲਅਸਬ੍ਭਾਨਂ ਤਿਣ੍ਣਮਞ੍ਞਤ੍ਰਸ੍ਸ ਜੋਤਕਂ ਵਾਚਕਂ ਵਾ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਂ ਵਾ ਗਾਮ੍ਮਂ ਦੁਪ੍ਪਤੀਤਿਕਰਤ੍ਤਾ ਵਾਕਜਤ੍ਥਗਾਮ੍ਮਦੋਸੇਯੇਵ ਅਨ੍ਤੋਗਧਨ੍ਤਿ ਨ ਵੁੱਤਂ। **ਦੁਰੁਚ੍ਚਾਰਣ**ਭੂਤਲਕ੍ਖਣਂ **ਕਟ੍ਠਂ** ਬਨ੍ਧਫਰੁਸਤੋ ਅਬਜਤਿਰਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨ ਵੁੱਤਨ੍ਤਿ। ''ਹਰਿਸਮਾਨਯੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਹਪੁਬ੍ਬਂ ਰਿਸ'ਮਾਨਯਿਇਚ੍ਚਾਦਿਕਂ ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਤੋ ਪਰਿਭਟ੍ਠਤ੍ਤਾ **ਭਟ੍ਠ**ਞ੍ਚ ''ਸਕ੍ਕੋ ਸਹਸ੍ਸਗੂ''ਇਚ੍ਚਾਦਿਕਂ ਅਪਸਿਦ੍ਧਵਿਸਯੇ ਪਰਿਯੁਤ੍ਤਗੁਲ੍ਹਞ੍ਚੇਤਿ ਇਮੇ ਅਤ੍ਥਗੁਲ੍ਹਾਦਯੋ ਪਸਾਦਾਲਙ੍ਕਾਰਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਪਸਾਦਗੁਣਾਦਾਨੇਨੇਵ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾਤਿ ਨ ਵੁੱਤਂ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਸਹਸ੍ਸਂ ਗਾਵੋ ਚਕ੍ਖੂਨਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਸਹਸ੍ਸਗੂਤਿ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਨਾਮਂ ਗੁਲ੍ਹਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

ਵਾਕਜਦੋਸੇਪਿ **ਵਿਸਨ੍ਧਿਵਾਕਜਂ** ਇਧ ਅਨੁਪਯੋਗਿਤ੍ਤਾ ਨ ਵੁੱਤਂ। ਵਾਕਜਮਜ੍ਝਪਤਿਤਵਾਕਜਯੁਤ੍ਤਂ ਵਾਕਜਗਬ੍ਭਞ੍ਚ, ਵਾਕਜਨ੍ਤਰਪਦਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਂ।

''ਅਪਾਥਜਮੇਸੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਵੇਜ੍ਜਂ ਖਾਦਤਜਨਾਰਤਂ''

ਇਚ੍ਚਾਦਿਕਂ ਵਾ**ਕਜਸਂਕਿਣ੍ਣ**ਞ੍ਚ ਬਜਾਕਿਣ੍ਣੇ ਅਨ੍ਤੋਗਧਨ੍ਤਿ ਨ ਵੁੱਤਂ। ਏਤ੍ਥ **ਏਸੋ** ਭਿਸਕ੍ਕੋ **ਅਨਾਰਤਂ** ਨਿਚ੍ਚਂ **ਅਪਾਥਜਂ** ਰੋਗਸ੍ਸ ਅਹਿਤਂ **ਦਿਸ੍ਸਤਿ** ਵਦਤਿ। **ਏਸੋ** ਰੋਗੀ **ਅਨਾਰਤਂ** ਸਤਤਂ **ਅਪਾਥਜਂ** ਅਹਿਤਂ ਖਾਦਤਿ। ਵੇ**ਜ੍ਜਂ** ਭਿਸਕ੍ਕਂ **ਦਿਸ੍ਸਤਿ** ਕੁਜ੍ਝਤਿ। ਏਵਂ ਅਨੇਕਵਾਕਜੇਹਿਪਿ ਸਨ੍ਧਿਵਾਕਜਂ ਸਂਕਿਣ੍ਣਂ ਨਾਮ।

> ''ਕਾਚੁਯਜਾਨੇ ਮਯਾ ਦਿਟ੍ਠਾ, ਵਲ੍ਲਰੀ ਪਞ੍ਚਪਲ੍ਲਵਾ।
> ਪਲ੍ਲਵੇ ਪਲ੍ਲਵੇ ਮੁਧਾ, ਯਸ੍ਸਾ ਕੁਸੁਮਮਞ੍ਜਰੀ''ਤਿ॥

ਇਦ**ਮਵਾਚਕੰ** ਪਹੇਲ਼ਿਕਾਸੁ ਪਮੁਸ੍ਸਿਤਾਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਮਿਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਨਨੁ ਚੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਹੇਲ਼ਿਕਾਯ ਅਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਅਵਾਚਕਸ੍ਸ ਪਮੁਸ੍ਸਿਤਾਯ ਅਨੋਗਧਕਰਣੰ ਅਸਿਦ੍ਧੇਨ ਅਸਿਦ੍ਧਸਾਧਨਨ੍ਤਿ? ਨਯਿਦਮੇਵੰ, ''ਉਪੇਕ੍ਖਿਯਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ, ਸਿਸ੍ਸਖੇਦਭਯਾ ਮਯਾ''ਤਿ ਚ ਉਪਰਿ ਕਿਲਿਟ੍ਠਪਦਦੋਸਪਰਿਹਾਰੇ ''ਪਹੇਲ਼ਿਕਾਯਮਾਰੂਲ਼੍ਹਾ, ਨ ਹਿ ਦੁਟ੍ਠਾ ਕਿਲਿਟ੍ਠਤਾ''ਤਿ ਚੇਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪੁਰਾਤਨੇਹਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸੋਲ਼ਸਪਹੇਲ਼ਿਕਾਯੋਪਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਸਿਦ੍ਧੇਨ ਅਸਿਦ੍ਧਸਾਧਨੰ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਵਿਨਾ **ਉਯਜਾਨ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਗੇਹਙ੍ਗ ਲਤਾਪਰਿਯਾਯ**ਵਲ੍ਲਰੀ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਙ੍ਗਨਾ **ਚ ਪਲ੍ਲਵ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਕਰਚਰਣਾਧਰਾ ਚ **ਮਞ੍ਜਰੀ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਨਖਦਨ੍ਤਕਨ੍ਤਿਯੋ ਚ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤਾ।

ਵਾਕ੍ਯਜਤ੍ਥਦੋਸੇਪਿ ਪਦੁਮਿਨੀਨੰ ਰਤ੍ਤਿਯੰ ਪਬੁਜ੍ਝਨਾਦਿਕੰ **ਵਿਰੁਦ੍ਧੰ** ਵਿਰੋਧਿਪਦੇਯੇਵ ਅਨੋਗਧਤ੍ਤਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਕਤੋਤ੍ਰ ਸਙ੍ਖੇਪਨਯਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਪਨ ਤੇਸੰ ਸਬ੍ਬਥਾ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਤ੍ਤਾਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਓਚਿਤਜਹੀਨਦੁਪ੍ਪਤੀਤਿਕਰਾਨੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਵਾਕ੍ਯਜਤ੍ਥਦੋਸਤ੍ਤੇ ਸਤਿ ਬਨ੍ਧਫਰੁਸਸ੍ਸ ਵਾਕ੍ਯਜਦੋਸਤ੍ਤੇ ਸਤਿ ਵਿਰੋਧਿਨੋ ਪਦਦੋਸਤ੍ਤੇ **ਸਤਿ** ''ਅਸਮਤ੍ਥਾਭਿਧਾਯਿ''ਆਦਿਪਦੰ, ''ਜਿਗੁਚ੍ਛਾਦਿਤ੍ਤਯਪਕਾਸਕਾ''ਦਿਪਦੰ, ਕਟ੍ਠਪਦੰ, ਪਦੁਮਿਨੀਨੰ ਰਤ੍ਤਿਯੰ ਫੁਲ੍ਲਤਾਦਿ [ਦੁਨ੍ਨਿਦ੍ਦਤਾਦਿ (ਕ॰)] ਵਾਕ੍ਯਜਤ੍ਥਞ੍ਚੇਤਿ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਦੋਸਾ ਭਿਨ੍ਨਜਾਤਿਕੇਸੁ ਓਚਿਤਜਾਦੀਸੁ ਕਥੰ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ? ਸਚ੍ਚੰ, ਤਥਾਪਿ ਪਦਾਨੰ ਦੁਟ੍ਠਤ੍ਤੇ ਸਤਿ ਵਾਕ੍ਯਜਵਾਕ੍ਯਜਤ੍ਥਾਨਮਦੁਟ੍ਠਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਪਦਦੋਸੇਨ ਸਨ੍ਧਿਵਾਕ੍ਯਜਵਾਕ੍ਯਜਤ੍ਥਦੋਸਾਨਮਨਞ੍ਞਤ੍ਤੰ ਸਿਸ੍ਸਾਨੰ ਞਾਪਨਤ੍ਥੰ ਪਦਦੋਸਾਦਿਕੰ ਵਾਕ੍ਯਜਤ੍ਥਦੋਸਾਦੀਸੁ ਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਮਿਨਾਯੇਵ ਪੁਰਾਤਨੇਹਿ ਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥਨ੍ਤਰਾਦਿਪਦੇਹਿ ਵਿਚਰਿਤੰ ਵਾਕ੍ਯੰ ਵਿਰੁਦ੍ਧਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਦੁਟ੍ਠਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਵਾਕ੍ਯਾਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਇਮਾਯੇਵ [ਇਮਿਸ੍ਸਾਯੇਵ (ਕ॰)] ਗਾਥਾਯ ''ਤਮਤ੍ਥਿ ਚੇ ਖੇਦਕਰੰ ਪਰਮ੍ਪੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਰ**ਸਦ੍ਦੇਨਅਸਾਧੁਸਨ੍ਨਿਦ੍ਧਪਰਿਯਾਯਞ੍ਞੇਯਜਾਪ੍ਪਤੀਤਤ੍ਥਅਪ੍ਪਯੋਜਕ- ਦੁਬ੍ਬੋਧਦੇਸਿਯਾਦਿਪਦਦੋਸੇ ਚ ਅਧਿਕਊਨਭਗ੍ਗਚ੍ਛਨ੍ਨਾਦਿਵਾਕ੍ਯਜਦੋਸੇ ਚ ਉਪਕ੍ਕਮੋਪਸੰਹਾਰਵਿਸਮਸਙ੍ਖਾਤੇ ਵਾਕ੍ਯਜਤ੍ਥਦੋਸੇ ਚ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਵਿਰੁਦ੍ਧ**ਮਸਾਧੁ** ਨਾਮ। ਕ੍ਰਿਯਾਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਕਾਰਣਮੁਪਾਦਾਯ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਪਵਤ੍ਤਨਾਮੰ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਤੇਨ ਵਿਨਾ ਸਞ੍ਞਾਭਾਜਨੇ ਪਯੁਤ੍ਤੰ **ਸਨ੍ਨਿਦ੍ਧੰ** ਨਾਮ, ਯਥਾ ''ਰਵਿਮ੍ਹਿ ਹਿਮਹਾ''ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਹਿਮਹਾ ਰਵੀਤਿ ਵਿਸੇਸਨੇ ਕਤੇ ਦੋਸੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਪਸਿਦ੍ਧਸਞ੍ਞਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਯਨਾਮੇਨ ਕਪ੍ਪਿਤਪਦੰ **ਪਰਿਯਾਯਞ੍ਞੇਯਜੰ** ਨਾਮ, ਯਥਾ ''ਵਲ਼ਵਾਮੁਖਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਵਨਿਤਾਨਨ''ਨ੍ਤਿ। ਅਤਿਸਯਾ ਵਿਨਾ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤੇਨ ਵਿਸੇਸਜਸ੍ਸ ਗੁਣਵਾਚਕੰ ਪਦੰ **ਅਪ੍ਪਤੀਤਤ੍ਥੰ** ਨਾਮ, ਯਥਾ ''ਕਣ੍ਹਮਸੀ''ਤਿ। ਅਧਿਗਤਤ੍ਤਾਨੁਪਯੋਗਿਪਦੰ **ਅਪ੍ਪਯੋਜਕੰ** ਨਾਮ, ਯਥਾ ''ਅਤਿਫੇਨਿਲੰ ਸਾਗਰਮਲਙ੍ਘੀ''ਤਿ। ਅਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਵਚਨੰ **ਦੁਬ੍ਬੋਧੰ** ਨਾਮ, ਯਥਾ–

''ਮਨੁਞ੍ਞਵਦ੍ਧਨਯੋ ਪਾਦੇ, ਖਾਦਯੋ ਕਨਿ ਭਨ੍ਤਿ ਤੇ''ਤਿ।

ਕਨਿ ਹੇ ਕਞ੍ਞੇ **ਤੇ** ਤਵਪਾਦੇ **ਮਨੁਞ੍ਞਵਦ੍ਧਨਯੋ** ਮਨੋਹਰਸਦ੍ਦਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ **ਖਾਦਯੋ** ਗਗ੍ਘਰਿਕਾ **ਭਨ੍ਤਿ** ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤੀਤਿ। ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਦੇਸੇਯੇਵ ਸਿਦ੍ਧਨਾਮੰ **ਦੇਸਿਯੰ** ਨਾਮ। ਯਥਾ–

''ਇਮੇ ਲਾਵਣਜਤਲ੍ਲਾ ਤੇ, ਗਲ੍ਲਾ ਲੋਲਵਿਲੋਚਨੇ''ਤਿ।

ਹੇ ਲੋਲਵਿਲੋਚਨੇ **ਤੇ** ਤਵ ਇਮੇ **ਗਲ੍ਲਾ** ਕਪੋਲਾ **ਲਾਵਣਜਤਲ੍ਲਾ** ਮਨੁਞ੍ਞਤਲ੍ਲਾ ਜਲਾਸਯਵਿਸੇਸਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਕੇਨਚਿ ਲੇਸੇਨ ਪਕਾਸਿਤਮਤ੍ਥਮੁਪਾਦਾਯ ਪਯੁਤ੍ਤ**ਮਧਿਕੰ** ਨਾਮ। ਯਥਾ–

''ਤ੍ਵਯਿ ਰਾਜਤਿ ਰਾਜਿਨ੍ਦ, ਰਿਪੂਨੰ ਸਗ੍ਗਸੇਵਿਨੰ।
ਥੀਨੰ ਅਕਙ੍ਕਣੋ ਪਾਣਿ, ਸਿਯਾ ਨੇਤ੍ਤਮਨਞ੍ਜਨ''ਨ੍ਤਿ॥

ਏਤ੍ਥ ''ਅਕਙ੍ਕਣੋ ਪਾਣਿ, ਨੇਤੁਮਨਵ੍ਜਨ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾਯੇਵਥੀਨਂ ਵਿਧਵਤੁਂ ਗਮਜਮਾਨਂ ਹੋਤੀਤਿ ਤਪ੍ਪਕਾਸਨਤ੍ਥਂ ਪਯੁਤੁਂ ''ਸਗ੍ਗਸੇਵਿਨ''ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਅਧਿਕਂ ਨਾਮ। ਵਤੁਬ੍ਬਯੁਤੁਤੋ ਊਨਂ ਵਾਕਜਂ **ਊਨਂ** ਨਾਮ। ''ਤਿਲੋਕਤਿਲਕਂ ਮੁਨਿ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਵਨ੍ਦਾਮੀ''ਤਿ ਵਤੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਵੁਤੁਤ੍ਤਾ ਊਨਂ। ਛਨ੍ਦੋਹਾਨਿਸਂਯੁਤੁਂ **ਭਗ੍ਗਚ੍ਛਨ੍ਦਂ** ਨਾਮ। ਇਦਂ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਛਨ੍ਦਾਨਂ ਅਕ੍ਖਰਗਣਨਤੋ ਊਨਾਧਿਕਵਸੇਨ ਪਾਕਟਂ ਹੋਤਿ। ਆਦਜਨੁਤੋ ਵਿਸਮਂ **ਉਪਕ੍ਕਮੋਪਸਂਹਾਰਵਿਸਮਂ** ਨਾਮ। ਇਦਂ ਆਰਦ੍ਧਕ੍ਕਮਂ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਕਮਨ੍ਤਰੇਨ ਨਿਯਮਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਇਤਿ ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰਨਿਸ੍ਸਯੇ

ਪਠਮੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ।

੨. ਦੋਸਪਰਿਹਾਰਾਵਬੋਧਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਣ੍ਣਨਾ

੬੮. ਕਦਾਚਿ ਕਵਿਕੋਸਲ੍ਲਾ, ਵਿਰੋਧੋ ਸਕਲੋਪ੍ਯ’ਯਂ।
ਦੋਸਸਙ੍ਖ੍ਯਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ, ਗੁਣਵੀਥਿਂ ਵਿਗਾਹਤੇ॥

੬੯. ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੁਵਿਰੋਧਾਨ-ਮਵਿਰੋਧੋ ਯਥਾ ਸਿਯਾ।
ਤਥਾ ਦੋਸਪਰਿਹਾਰਾ-ਵਬੋਧੋ ਦਾਨਿ ਨੀਯਤੇ॥

੬੮-੬੯. ਇਚ੍ਚੇਵਂ ਦੋਸਵਿਭਾਗਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੁਦੋਸਪਰਿਹਾਰਕ੍ਕਮਮੁਪਦਿਸਿਤੁਮਾਹ “**ਕਦਾਚੀ**”ਤ੍ਯਾਦਿ। ਸਕਲੋਪਿ ਅਯਂ **ਵਿਰੋਧੋ** ਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥਨ੍ਤੁਰਾਦਿਕਤੋ ਨ ਕੋਚਿ ਏਕੋ ਏਵ ਦੋਸੇਸੁ, ਦੋਸਾਨਂ ਵਾ **ਸਙ੍ਖ੍ਯਂ** ਗਣਨਂ ਦੋਸਭਾਵਂ **ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ** ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ **ਗੁਣਾਨਂ ਵੀਥਿਂ** ਪਦਵਿਂ ਗੁਣਸਭਾਵਤਂ **ਵਿਗਾਹਤੇ** ਅਬ੍ਭੁਪਗਚ੍ਛਤਿ **ਕਦਾਚਿ,** ਨ ਸਬ੍ਬਦਾ। ਕਵਿਨੋ ਪਯੁਜ੍ਜਕਸ੍ਸ ਕੋਸਲ੍ਲਾ ਤਾਦਿਸਵਿਸਯਪਰਿਗ੍ਗਹਲਕ੍ਖਣਨੇਪੁਞ੍ਞਕਾਰਣਾ, ਨ ਤੁ ਯਥਾ ਤਥਾ ਚੇਤਿ। “**ਤੇਨੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਯੇਨੇਵਂ, **ਤੇਨ** ਕਾਰਣੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥਨ੍ਤੁਰਾਦੀਨਂ ਵਿਰੋਧਾਨਂ **ਯਥਾ** ਯੇਨ ਪਕਾਰੇਨ **ਅਵਿਰੋਧੋ** ਨਿਦ੍ਦੋਸਤਾ **ਸਿਯਾ** ਭਵੇਯ੍ਯ, **ਤਥਾ** ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਦੋਸਾਨਂ **ਪਰਿਹਾਰੋ** ਦੂਰੀਕਰਣਂ ਅਵਬੁਜ੍ਝਤਿ ਞਾਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਅਵਬੋਧੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਵਬੋਧੋ, ਤਨ੍ਨਾਮਿਕੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਇਦਾਨਿ **ਨੀਯਤੇ** ਆਨੀਯਤੇ ਵੁਚ੍ਚਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੬੮-੬੯. ਏਵਂ ਦੋਸਵਿਭਾਗਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੁਦੋਸਾਨਂ ਪਰਿਹਾਰਤ੍ਥਮਾਰਭਨ੍ਤੋ “**ਕਦਾਚੀ**”ਤ੍ਯਾਦਿਮਾਹ। ਸਕਲੋਪਿ ਅਯਂ **ਵਿਰੋਧੋ** ਪਦਦੋਸਾਦਿਕੋ **ਦੋਸਸਙ੍ਖ੍ਯਂ** ਦੋਸਾਨਂ, ਦੋਸੇਸੁ ਵਾ ਗਣਨਂ ਦੋਸਭਾਵਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਕਦਾਚਿ **ਕਵਿਕੋਸਲ੍ਲਾ** ਕਵਿਨੋ ਬ੍ਯਾਕਰਣਾਭਿਧਾਨਛਨ੍ਦੋਅਲਙ੍ਕਤਿਆਦੀਸੁ ਪਰਿਚਯਲਕ੍ਖਣੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪਾਟਵੇਨ ਯਤੋ **ਗੁਣਵੀਥਿਂ** ਗੁਣਪਦਵਿਂ ਕੇਵਲਂ ਗੁਣਸਭਾਵਂ **ਵਿਗਾਹਤੇ** ਅਬ੍ਭੁਪਗਚ੍ਛਤਿ, **ਤੇਨ** ਕਾਰਣੇਨ **ਵੁਤ੍ਤੁਵਿਰੋਧਾਨਂ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੁਪਦਦੋਸਾਦਿਵਿਰੋਧਾਨਂ **ਅਵਿਰੋਧੋ** ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਤਾ **ਯਥਾ ਸਿਯਾ** ਯੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਭਵੇਯ੍ਯ, **ਤਥਾ** ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨ **ਦੋਸਪਰਿਹਾਰਾਵਬੋਧੋ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੁਪਦਦੋਸਾਦਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨੋ ਪਰਿਹਰਣਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਅਵਬੋਧਕਾਰਣਤ੍ਤਾ ਤਨ੍ਨਾਮਿਕਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ **ਇਦਾਨਿ** ਲਦ੍ਧਾਵਸਰੇ **ਨੀਯਤੇ** ਵੁਚ੍ਚਤੇ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੁਦੋਸਾ ਕਵਿਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨ ਨਿਦ੍ਦੋਸਤ੍ਤਂ ਭਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਸ੍ਸ ਉਪਦੇਸਂ ਦਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਪਦਦੋਸਪਰਿਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

ਤਤ੍ਥ ਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥਨ੍ਤੁਰਸ੍ਸ ਪਰਿਹਾਰੋ ਯਥਾ –

੭੦. ਵਿਨ੍ਦੁਨ੍ਤੁਂ ਪਾਕਸਾਲੀਨਂ, ਸਾਲੀਨਂ ਦਸ੍ਸਨਾ ਸੁਖਂ।
ਤਂ ਕਥਂ ਨਾਮ ਮੇਘੋ’ਯਂ, ਵਿਸਦੋ ਸੁਖਯੇ ਜਨਂ॥

੭੦. “**ਵਿਨ੍ਦੁਨ੍ਤੁ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। **ਪਾਕੇਨ** ਪਰਿਣਤਭਾਵੇਨ **ਸਾਲੀਨਂ** ਯੁਤ੍ਤਾਨਂ, ਮਨੁਞ੍ਞਾਨਂ ਵਾ **ਸਾਲੀਨਂ** ਰਤ੍ਤਸਾਲਿਆਦੀਨਂ ਸਾਲਿਜਾਤੀਨਂ ਦਸ੍ਸਨਾ **ਸੁਖਂ** ਚੇਤਸਿਕਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਵਿਨ੍ਦੁਨ੍ਤੁਂ ਤਂ ਜਨਂ **ਵਿਸਦੋ** ਅਯਂ ਮੇਘੋ ਅਮ੍ਬੁਦੋ ਕਥਂ ਨਾਮ ਸੁਖਯੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਜਨਸ੍ਸ ਅਸੁਖਪ੍ਪਦਾਨਂ ਗਰਲਸ੍ਸ ਮੇਘਸ੍ਸਾਨੁਰੂਪਨ੍ਤਿ ਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥਨ੍ਤੁਰਤਾ ਪਰਿਹਟਾ।

੭੦. ਤਤ੍ਥ ਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥਨ੍ਤੁਰਸ੍ਸ ਪਰਿਹਾਰੋ ਯਥਾ ਏਵਂ। “**ਵਿਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਪਾਕਸਾਲੀਨਂ** ਪਰਿਣਾਮੇਨ ਯੁਤ੍ਤਾਨਂ, ਮਨੁਞ੍ਞਾਨਂ ਵਾ **ਸਾਲੀਨਂ** ਰਤ੍ਤਸਾਲਿਆਦੀਨਂ **ਦਸ੍ਸਨਾ** ਦਸ੍ਸਨਹੇਤੁ **ਸੁਖਂ** ਚੇਤਸਿਕਸੋਮਨਸ੍ਸਂ **ਵਿਨ੍ਦੁਨ੍ਤੁਂ** ਅਨੁਭੋਨ੍ਤਂ **ਤਂ ਜਨਂ** ਤਂ ਕਸ੍ਸਕਜਨਂ **ਵਿਸਦੋ**

ਜਲਦਾਯਕੋ ਅਯਂ ਮੇਘੋ ਕਥਂ ਨਾਮ ਸੁਖਯੇ, ਨ ਸੁਖਯਤੇਵ। ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਜਨਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਦਾਨਂ ਗਰਲ਼ਦਾਯਕਸ੍ਸ ਮੇਘਸ੍ਸਾਪਿ ਅਨੁਰੂਪਮਿਤਿ ਵਿਰੁਦ੍ਧਞ੍ਞਤ੍ਥੋ ਅਪਨੀਤੋ ਹੋਤਿ। ਪਾਕੇਨ ਸਾਲਿਨੋਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਸੁਖਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਸੁਖਯੇਤਿ ਨਾਮਧਾਤੁ।

ਯਥਾ ਵਾ –

੧੧. ਵਿਨਾਯਕੋਪਿ ਨਾਗੋਸਿ,
ਗੋਤਮੋਪਿ ਮਹਾਮਤਿ।
ਪਣੀਤੋਪਿ ਰਸਾਪੇਤੋ,
ਚਿਤ੍ਤਾ ਮੇ ਸਾਮਿ ਤੇ ਗਤਿ॥

੧੧. "**ਵਿਨਾਯਕੋਪਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਵੀਨਂ** ਪਕ੍ਖੀਨਂ ਨਾਯਕੋ, ਗਰੁਲ਼ੋ, ਸਤ੍ਤੇ ਵਿਨੇਤੀਤਿ **ਵਿਨਾਯਕੋ,** ਵੁਦ੍ਧੋ, ਭਗਵਾ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਯਦਾ ਵਿਨਾਯਕੋ ਗਰੁਲ਼ੋ, ਤਦਾ ਤੁ ਨਾਗੋ ਪਨ੍ਨਗੋਸੀਤਿ ਵਿਰੁਦ੍ਧਂ, ਪਕ੍ਖਨ੍ਤਰੇ ਤ੍ਵਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਭਗਵਤੋ ਆਗੁਸ੍ਸ ਰਾਗਾਦਿਨੋ ਅਭਾਵਤੋ। ਇਮੇਸਂ ਗੁਨ੍ਨਂ ਅਤਿਸਯੇਨ ਗੋ **ਗੋਤਮੋ** ਹੀਨਪਸੁ, ਗੋਤਮਵਂਸਾਵਤਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ **ਗੋਤਮੋ** ਭਗਵਾ ਚ। ਹੀਨਪਸੁ ਚ ਤ੍ਵਂ ਮਹਾਮਤਿ ਅਸੀਤਿ ਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਹੀਨਪਸੁਨੋ ਮਹਤਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਭਾਵਤੋ। ਪਕ੍ਖਨ੍ਤਰੇ ਤੁ ਨ ਬਜਾਘਾਤੋ। ਪਣੀਤੋ ਮਧੁਰੇ ਰਸੋ, ਉਤ੍ਤਮੇ ਚ ਸੁਗਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਮਧੁਰਰਸਤੋ ਅਪੇਤੋ ਅਪਗਤੋਸੀਤਿ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਭਗਵਤੋ ਤੁ ਰਸੇਹਿ ਸਿਙ੍ਗਾਰਾਦੀਹਿ ਅਪੇਤੋਤਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। **ਮੇ** ਮਮ। **ਸਾਮੀ**ਤਿ ਆਮਨ੍ਤਨਂ। **ਤੇ** ਤਵ **ਗਤਿ** ਪਵਤ੍ਤਿ **ਚਿਤ੍ਤਾ** ਅਬ੍ਭੁਤਾਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥਨ੍ਤਰਂ ਵਿਰੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰਂ ਸਿਲਾਘਨੀਯਨ੍ਤਿ ਤੇਨ ਤਂ ਪਰਿਹਟਂ।

੧੧. ਯਥਾ ਵਾ ਉਤ੍ਤਦੋਸਸ੍ਸ ਪਰਿਹਾਰੋ ਈਦਿਸੋ ਵਾ। "**ਵਿਨਾਯਕੋ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਹੇ **ਸਾਮਿ** ਤ੍ਵਂ **ਵਿਨਾਯਕੋਪਿ** ਗਰੁਲ਼ੋਪਿ **ਨਾਗੋਸਿ** ਪਨ੍ਨਗੋ ਅਸਿ। ਨੋ ਚੇ, **ਵਿਨਾਯਕੋਪਿ** ਸਤ੍ਤੇ ਵਿਨੇਨ੍ਤੋ ਏਵ **ਨਾਗੋਸਿ** ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਅਸਿ। **ਗੋਤਮੋਪਿ** ਪਸੁਤਮੋਪਿ **ਮਹਾਮਤਿ** ਮਹਾਪਞ੍ਞਵਾਸਿ। ਨੋ ਚੇ, **ਗੋਤਮੋਪਿ** ਗੋਤ੍ਤਤੋ ਗੋਤਮੋਯੇਵ **ਮਹਾਮਤਿ** ਮਹਾਪਞ੍ਞਵਾਸਿ। **ਪਣੀਤੋਪਿ** ਮਧੁਰੋਪਿ **ਰਸਾਪੇਤੋ** ਮਧੁਰਰਸਤੋ ਅਪਗਤੋਸਿ। ਨੋ ਚੇ, **ਪਣੀਤੋਪਿ** ਉਤ੍ਤਮੋ ਏਵ **ਰਸਾਪੇਤੋ** ਸਿਙ੍ਗਾਰਾਦਿਰਸਤੋ ਅਪਗਤੋਸਿ। **ਤੇ** ਤੁਯ੍ਹਂ **ਗਤਿ** ਪਵਤ੍ਤਿ **ਮੇ** ਮਯ੍ਹਂ **ਚਿਤ੍ਤਾ** ਅਚ੍ਛਰਿਯਾ। ਏਤ੍ਥ ਗਰੁਲ਼ਸ੍ਸ ਨਾਗਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਸੁਤਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਣੀਤਸ੍ਸ ਨਿਰਸਤ੍ਤਞ੍ਚ ਵਿਰੁਦ੍ਧਂ, ਤਥਾਪਿ ਅਞ੍ਞਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥਨ੍ਤਰਦੋਸੋ ਪਸਤ੍ਥੇਨ ਵਿਰੁਦ੍ਧਾਲਙ੍ਕਾਰੇਨ ਨਿਰਾਕਤੋ। ਵੀਨਂ ਪਕ੍ਖੀਨਂ ਨਾਯਕੋ, ਗਰੁਲ਼ੋ। ਸਤ੍ਤੇ ਵਿਨੇਤੀਤਿ **ਵਿਨਾਯਕੋ,** ਬੁਦ੍ਧੋ। ਨਤ੍ਥਿ ਆਗੁ [ਅਗੋ (ਕ॰)] ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਨਾਗੋ,** ਬੁਦ੍ਧੋ। ਗੁਨ੍ਨਮਤਿਸਯੇਨ ਗੋਤਮੋ, ਪਸੁ। ਮਹਤੀ ਮਤਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਮਹਾਮਤਿ,** ਬੁਦ੍ਧੋ। ਪਧਾਨਤ੍ਤਂ ਨੀਤੋ **ਪਣੀਤੋ,** ਮਧੁਰੋ ਰਸੋ। ਰਸਤੋ ਅਪੇਤੋਤਿ **ਰਸਾਪੇਤੋ,** ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਅਙ੍ਗਤ੍ਥਸ੍ਸ ਯਥਾ –

੧੨. ਕਥਂ ਤਾਦਿਗੁਣਾਭਾਵੇ,
ਲੋਕਂ ਤੋਸੇਤਿ ਦੁਜ੍ਜਨੋ।
ਓਭਾਸਿਤਾਸੇਸਦਿਸੋ,
ਖਜ੍ਜੋਤੋ ਨਾਮ ਕਿਂ ਭਵੇ॥

੧੨. "**ਕਥ**"ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਦੁਜ੍ਜਨੋ ਤਾਦਿਨੋ ਗੁਣਾ ਲੋਕਂ ਤੋਸੇਨ੍ਤਿ, ਤਾਦੀਨਂ ਗੁਣਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਭਾਵੇ ਸਤਿ **ਲੋਕਂ** ਸਤ੍ਤਲੋਕਂ ਕਥਂ ਤੋਸੇਤਿ, ਨ ਤੋਸੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇਨ ਸਾਧੇਤਿ ''ਖਜ੍ਜੋਤੋ ਨਾਮ ਓਭਾਸਿਤਾ ਦੀਪਿਤਾ ਅਸੇਸਦਿਸਾ ਯੇਨ ਤਥਾਵਿਧੋ ਕਿਂ ਭਵੇ, ਨ ਭਵੇਯ੍ਯ ਤਾਦਿਨੋ ਗੁਣਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ''ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਖਜ੍ਜੋਤਸ੍ਸ ਅਧਿਕਤ੍ਥਭਾਵੇਨ ਸਿਤੋ ਓਭਾਸਿਤਾਸੇਸਦਿਸਤ੍ਤਦੋਸੋ ''ਕਥਂ ਤਾਦਿਗੁਣਾਭਾਵੇ''ਤਿਆਦਿਵਚੋਭਙ੍ਗਿਯਾ ਪਰਿਹਟੋ।

੧੨. **ਅਙਤ੍ਥਸ੍ਸ ਯਥਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਰਿਹਾਰੋ ਅਜ੍ਝਾਹਾਰੋ, ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ। "**ਕਥਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਦੁਜ੍ਜਨੇ** ਗੁਣਹੀਨਜਨੇ **ਤਾਦਿਗੁਣਾਭਾਵੇ** ਸਨ੍ਤੋਸਜਨਨਕਾਰਣਾਨੰ ਤਾਦਿਸਾਨੰ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਾਨੰ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤੇ ਸਤਿ **ਲੋਕੰ** ਸਤ੍ਤਲੋਕੰ ਕਥੰ ਤੋਸੇਤਿ, ਨ ਤੋਸੇਤਿਯੇਵ, ਤਥਾ ਹਿ ਖਜ੍ਜੋਤੋ ਨਾਮ ਓਭਾਸਿਤਾਸੇਸਦਿਸੋ ਕਿੰ ਭਵੇ, ਨ ਭਵਤੇਵ। ਏਤ੍ਥ ਖਜ੍ਜੋਤਸ੍ਸ ਸਕਲਦਿਸੋਭਾਸਨਸਙ੍ਖਾਤਮਧਿਕਤ੍ਥਦੋਸੋ ''ਕਥੰ ਤਾਦਿਗੁਣਾਭਾਵੇ''ਚ੍ਚਾਦਿਵਾਕ੍ਯਲੀਲਾਯ ਨਿਰਾਕਤੋ। ਤਾਦੀ ਚ ਤੇ ਗੁਣਾ ਚੇਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੧੩. ਪਹੇਲ਼ਿਕਾਯਮਾਰੁਲ਼੍ਹਾ, ਨ ਹਿ ਦੁਟ੍ਠਾ ਕਿਲਿਟ੍ਠਤਾ।
ਪਿਯਾ ਸੁਖਾ'ਲਿਙ੍ਗਿਤੰ ਕ-ਮਾਲਿਙ੍ਗਤਿ ਨੁ ਨੋ ਇਤਿ॥

੧੩. "**ਪਹੇਲ਼ਿਕਾਯੰ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਕਿਲਿਟ੍ਠਤਾ** ਕਿਲਿਟ੍ਠਪਦਦੋਸੋ ਪਹੇਲ਼ਿਕਾਯ ਵਿਸਯੇ ਆਰੁਲ਼੍ਹਾ ਸਹੀ **ਨ ਹਿ** ਨੇ ਦੁਟ੍ਠੋ ਸਿਯਾ। ਕੀਦਿਸੀਤਿ ਆਹ "**ਪਿਯੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨੇ। **ਪਿਯਾ** ਵਲ੍ਲਭਾਯ **ਆਲਿਙ੍ਗਿਤੰ ਕੰ** ਜਨੰ **ਸੁਖੰ** ਕਾਯਿਕੰ ਚੇਤਸਿਕਞ੍ਚ **ਨੋ ਆਲਿਙ੍ਗਤਿ** ਨ ਸੰਯੁਜ੍ਜਤਿ ਨੁ। **ਨੁ**ਇਤਿ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਏਤ੍ਥ **ਪਿਯਾ**ਤਿ ਕਿਲਿਟ੍ਠੰ ਪਹੇਲ਼ਿਕਾਯ ਸਮਾਰੋਪੇਨ ਪਰਿਹਟੰ।

੧੩. "**ਪਹੇਲ਼ਿਕੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਕਿਲਿਟ੍ਠਤਾ** ਕਿਲਿਟ੍ਠਪਦਦੋਸਸਙ੍ਖਾਤਾ ਪਹੇਲ਼ਿਕਾਯੰ ਵਿਸਯੇ ਆਰੁਲ਼੍ਹਾ ਚੇ, **ਨ ਹਿ ਦੁਟ੍ਠਾ** ਦੁਟ੍ਠਾ ਨ ਹੋਤਿ। ਕਿਮੁਦਾਹਰਣੰ? ਪਿਯਾ ਸੁਖਾਲਿਙ੍ਗਿਤੰ ਕਮਾਲਿਙ੍ਗਤਿ ਨੁ ਨੋ ਇਤਿ, **ਇਤਿ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਸੇਸਉਦਾਹਰਣਾਨਮੇਤਮੁਪਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਞਾਤਬ੍ਬੰ। ਨੋ ਚੇ, ਏਵਂਪਕਾਰਾਨਮੁਦਾਹਰਣਾਨਮਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ **ਇਤਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਕਾਰਤ੍ਥੋਤਿ। **ਪਿਯਾ** ਵਲ੍ਲਭਾਯ **ਆਲਿਙ੍ਗਿਤੰ** ਉਪਗੂਹਿਤੰ **ਕੰ** ਨਾਮ ਜਨੰ **ਸੁਖੰ** ਕਾਯਿਕਮਾਨਸਿਕੰ **ਨੋ ਆਲਿਙ੍ਗਤਿ ਨੁ,** ਆਲਿਙ੍ਗਤੇਵਾਤਿ। ਏਤ੍ਥ **ਪਿਯਾ**ਤਿ ਕਿਲਿਟ੍ਠਪਦੰ ਪਹੇਲ਼ਿਕਾਯਮਾਰੋਪਨੇਨ ਨਿਰਾਕਤੰ ਹੋਤਿ।

੧੪. ਯਮਕੇ ਨੋ ਪਯੋਜੇਯ੍ਯ, ਕਿਲਿਟ੍ਠਪਦ'ਮਿਚ੍ਛਿਤੇ।
ਤਤੋ ਯਮਕ'ਮਞ੍ਞੰ ਤੁ, ਸਬ੍ਬਮੇਤੰਮਯੰ ਵਿਯ॥

੧੪. "**ਯਮਕੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਤਤੋ ਅਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤਯਮਕਤੋ ਅਞ੍ਞੰ। **ਤੁ**ਇਤਿ ਵਿਸੇਸਜੋਤਕੋ। **ਏਤੰਮਯੰ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਕਿਲਿਟ੍ਠਪਦੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੰ ਵਿਯ।

੧੪. "**ਯਮਕੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਿਲਿਟ੍ਠਪਦੰ ਇਚ੍ਛਿਤੇ ਯਮਕੇ ਇਟ੍ਠਯਮਕੇ ਨੋ ਪਯੋਜੇਯ੍ਯ ਨਪ੍ਪਯੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, **ਤਤੋ** ਇਟ੍ਠਯਮਕਤੋ ਅਞ੍ਞੰ ਸਬ੍ਬੰ ਯਮਕੰ ਪਨ **ਏਤੰਮਯੰ ਵਿਯ** ਇਮਿਨਾ ਕਿਲਿਟ੍ਠਪਦਦੋਸੇਨ ਕਤੰ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਇਟ੍ਠਯਮਕੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਞਾਤਬ੍ਬੰ, ਏਤੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੰ ਏਤੰਮਯਨ੍ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਦੇਸਵਿਰੋਧਿਨੋ ਯਥਾ –

੧੫. ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੁਪ੍ਪਭਾਵੇਨ, ਥਲੇਪਿ ਜਲਜਾਨ੍ਯ'ਹੁੰ।
ਨੁਦਨ੍ਤਾਨਿ'ਵ ਸੁਚਿਰਾ-ਵਾਸਕ੍ਲੇਸੰ ਤਹਿੰ ਜਲੇ॥

੧੫. "**ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੁ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੁਸ੍ਸ** ਮਾਯਾਦੇਵਿਯਾ ਸੁਤਸ੍ਸ ਵਕ੍ਖਮਾਨਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਤਦੁਪ੍ਪਨ੍ਨਦਿਨੇ ਸਮ੍ਭਵਾ **ਪਭਾਵੇਨ** ਪੁਞ੍ਞਪ੍ਪਭਾਵਤੋ **ਜਲਜਾਨਿ** ਅਮ੍ਬੁਜਾਨਿ ਥਲੇਪਿ **ਅਹੁੰ** ਅਹੇਸੁੰ ਅਚਿਨ੍ਤਨੀਯਤ੍ਤਾ ਪੁਞ੍ਞਪ੍ਪਭਾਵਸ੍ਸ। ਕਿੰ ਪਨ ਵਾਪਯਾਦੀਸੁ ਕਿੰ ਕਰੋਨ੍ਤਾਵ **ਤਹਿੰ** ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਜਲੇ **ਸੁਚਿਰੰ** ਸਬ੍ਬਦਾਵ ਆਵਸਨ**ਮਾਵਾਸੋ** ਤੇਨ ਜਾਤੋ ਕ੍ਲੇਸੋ ਤੰ **ਨੁਦਨ੍ਤਾਨਿ**ਵ ਦੂਰਤੋ ਜਹਨ੍ਤਾਨਿਵੇਤਿ। ਅਚਿਨ੍ਤਨੀਯਤ੍ਤਾ ਪੁਞ੍ਞਪ੍ਪਭਾਵਸ੍ਸ ਈਦਿਸਮ੍ਪਿ ਅਚ੍ਛਰਿਯਮਹੋਸੀਤਿ ਨ ਦੇਸਵਿਰੋਧੋ।

੧੫. **ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਪ੍ਪਭਾਵੇਨ** ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਜਾਨੁਭਾਵੇਨ **ਜਲਜਾਨਿ** ਜਲਜਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਤਨ੍ਨਾਮਕਾਨਿ ਪਦੁਮਕੇਰਵਾਦੀਨਿ **ਤਹਿਂ ਜਲੇ** ਵਿਸਯਤ੍ਤੇਨ ਪਸਿਦ੍ਧੇ ਤਸ੍ਮਿਂ ਉਦਕੇ **ਸੁਚਿਰਾਵਾਸਕ੍ਲੇਸਂ** ਅਤਿਚਿਰਂ ਨਿਵਾਸਤੋ ਜਾਤਆਯਾਸਂ **ਨੁਦਨ੍ਤਾਨਿ ਇਵ** ਚਜਨ੍ਤਾਨਿ ਇਵ ਥਲੇਪਿ **ਅਹੁਂ** ਅਹੇਸੁਂ, ਵਾਪਿਆਦੀਸੁ ਕਾ ਕਥਾ। ਏਤ੍ਥ ਜਲਜਾਨਂ ਥਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਥਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਦੇਸਵਿਰੋਧਂ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਪੁਞ੍ਞਪ੍ਪਭਾਵੇਨ ਈਦਿਸਾਨਂ ਅਚ੍ਛਰਿਯਾਨਂ ਪਾਤੁਭਾਵਤੋ ''ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਪ੍ਪਭਾਵੇਨਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਿਰਾਕਰੋਤਿ। ਬੋਧਿਯਂ ਚਤੁਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯਂ ਸਤ੍ਤੋਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਪਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਸੁਚਿਰਂ ਆਵਾਸੋਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਭੂਤੋ ਕ੍ਲੇਸੋਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

ਕਾਲਵਿਰੋਧਿਨੋ ਯਥਾ –

> **੧੬. ਮਹਾਨੁਭਾਵਪਿਸੁਨੋ, ਮੁਨਿਨੋ ਮਨ੍ਦਮਾਰੁਤੋ।**
> **ਸਬ੍ਬੋਤੁਕਮਯਂ ਵਾਯਿ, ਧੁਨਨ੍ਤੋ ਕੁਸੁਮਂ ਸਮਂ॥**

੧੬. "**ਮਹਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਮਨ੍ਦੋ** ਮੁਦੁਭੂਤੋ ਮਾਰੁਤੋ ਅਯਂ **ਸਬ੍ਬੋਤੁਕਂ** ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਉਤੂਸੁ ਪੁਪ੍ਫਨਕਂ **ਕੁਸੁਮਂ** ਪੁਪ੍ਫਂ **ਸਮਂ** ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ **ਧੁਨਨ੍ਤੋ** ਵਿਕਿਰਨ੍ਤੋ **ਮੁਨਿਨੋ** ਮੁਨਿਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਮੁਨਿਭਾਵੇਨ ਚ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਮੁਨਿਨੋਯੇਵ ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਸਮਧਿਗਮਸਮਯੇ ਮਹਾਨੁਭਾਵਸ੍ਸ **ਪਿਸੁਨੋ** ਸੂਚਕੋ **ਵਾਯਿ** ਪਵਾਯਤੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਯਦਜ੍ਜਪੇਕ੍ਖਦਾ ਸਬ੍ਬੋਤੁਕਾਸਮ੍ਭਵੋ ਨਾਨਾਉਤੂਸੁ ਨਾਨਾਕੁਸੁਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਾ, ਤਥਾਪਿ ਭਗਵਤੋ ਮਹਾਨੁਭਾਵਪਿਸੁਨਮੀਦਿਸਮੇਕਪਦਿਕਂ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਕਾਲਵਿਰੋਧੋ ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਹਟੋ।

੧੬. "**ਮਹਾਨੁਭਾਵੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਯਂ **ਮਨ੍ਦਮਾਰੁਤੋ** ਅਚਣ੍ਡਸਮੀਰਣੋ **ਸਬ੍ਬੋਤੁਕਂ** ਵਸਨ੍ਤਾਦੀਸੁ ਸਬ੍ਬਉਤੂਸੁ ਵਿਕਸਨ੍ਤਂ **ਕੁਸੁਮਂ** ਪੁਪ੍ਫਜਾਤਂ **ਸਮਂ** ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ **ਧੁਨਨ੍ਤੋ** ਕਮ੍ਪੇਨ੍ਤੋ **ਮੁਨਿਨੋ** ਏਕਨ੍ਤਭਾਵਿਤ੍ਤਾ ਮੁਨਿਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਸਮਧਿਗਮਸਮਯੇ ਭੂਤਤ੍ਤਾ ਮੁਨਿਨੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਨੋ ਵਾ **ਮਹਾਨੁਭਾਵਪਿਸੁਨੋ** ਮਹਨ੍ਤਂ ਪੁਞ੍ਞਪ੍ਪਭਾਵਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ **ਵਾਯਿ** ਸਮ੍ਪਵਾਯੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਨਾਨਾਕਾਲੇ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਕੁਸੁਮਾਨਂ ਏਕਕਾਲੇ ਸਮ੍ਭਵਸ੍ਸ ਕਾਲਵਿਰੋਧਤ੍ਤੇਪਿ ਭਗਵਤੋ ਪੁਞ੍ਞਾਨੁਭਾਵੋ ਤਾਦਿਸਮਚ੍ਛਰਿਯਮੇਕਕ੍ਖਣੇ ਜਨੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋਤਿ ਕਾਲਵਿਰੋਧਂ ''ਮਹਾਨੁਭਾਵਪਿਸੁਨੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਿਰਾਕਰੋਤਿ। ਮਹਾਨੁਭਾਵਸ੍ਸ, ਮਹਾਨੁਭਾਵਂ ਵਾ ਪਿਸੁਨੋਤਿ ਵਾਕ੍ਯਂ।

ਕਲਾਵਿਰੋਧਿਨੋ ਯਥਾ –

> **੧੭. ਨਿਮੁਗ੍ਗਮਨਸੋ ਬੁਦ੍ਧ-ਗੁਣੇ ਪਞ੍ਚਸਿਖਸ੍ਸਪਿ।**
> **ਤਨ੍ਤਿਸ੍ਸਰਵਿਰੋਧੋ ਸੋ, ਨ ਸਮ੍ਪੀਣੇਤਿ ਕਂ ਜਨਂ॥**

੧੭. "**ਨਿਮੁਗ੍ਗ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ **ਗੁਣੇ** ਸੀਲਾਦਿਕੇ ਅਪਰਿਮਾਣੇ ਨਿਮੁਗ੍ਗਂ ਓਗਾਲ੍ਹਂ ਮਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਯਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ **ਪਞ੍ਚਸਿਖਸ੍ਸ** ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਦੇਵਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਵੀਣਾਯ ਤਨ੍ਤਿਯਾ ਸਰੋ ਕਿਰਿਯਾਕਾਲਮਾਨਲਕ੍ਖਣਵਿਲਮ੍ਬਿਤਦੁਤਮਜ੍ਝਭੇਦਭਿਨ੍ਨੋ ਛਜ੍ਜਾਦਿਕੋ ਤਸ੍ਸ ਵਿਰੋਧੋ ਕਲਾਸਤ੍ਥਪਰਿਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਕਮਵੇਸਮਂ ਕਂ ਜਨਂ ਨ ਸਮ੍ਪੀਣੇਤਿ, ਪੀਣੇਤਿਯੇਵ। ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਲੋਕਿਯਗੁਣਾਨੁਬਨ੍ਧਬੁਦ੍ਧੀਨਂ ਵਿਕ੍ਖੇਪਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਪਿ ਤਥਾਵਿਧਂ ਪੀਣੇਤੀਤਿ। ''ਬੁਦ੍ਧਗੁਣੇ ਨਿਮੁਗ੍ਗਮਨਸੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਲਾਵਿਰੋਧੋ ਪਰਿਹਟੋ।

੧੭. "**ਨਿਮੁਗ੍ਗ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਬੁਦ੍ਧਗੁਣੇ** ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਨੋ ਵਿਮ੍ਹਯਜਨਕਸੀਲਾਦਿਗੁਣਸਮ੍ਭਾਰੇ **ਨਿਮੁਗ੍ਗਮਨਸੋ** ਓਤਿਣ੍ਣਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ **ਪਞ੍ਚਸਿਖਸ੍ਸਪਿ** ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਦੇਵਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਸੋ **ਤਨ੍ਤਿਸ੍ਸਰਵਿਰੋਧੋ** ਵੀਣਾਯ ਤਨ੍ਤਿਯਾ ਘਟ੍ਟਨਕਿਰਿਯਾ, ਅਦ੍ਧਮਤ੍ਤਿਕਾਦਿਕਾਲੋ, ਹਤ੍ਥਾਦੀਨਂ ਸਨ੍ਨਿਵੇਸਲਕ੍ਖਣੋ ਮਾਨੋਤਿ ਇਮੇਹਿ ਤੀਹਿ ਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਨ੍ਦਸੀਘਮਜ੍ਝਿਮਪ੍ਪਮਾਣੇਹਿ ਭਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਛਜ੍ਜਾਦਿਸਤ੍ਤਸਰਸ੍ਸ ਕਲਾਸਤ੍ਥਾਗਤਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਵਿਨਾਸਸਙ੍ਖਾਤੋ ਵਿਰੋਧੋ **ਕਂ ਜਨਂ ਨ ਸਮ੍ਪੀਣੇਤਿ**, ਸਮ੍ਪੀਣੇਤਿ ਏਵ। ਏਤ੍ਥ ਅਕਨ੍ਤਿਯਾ

ਕਾਰਣਭੂਤੋ ਕਲਾਸਤ੍ਥਾਗਤਕ੍ਕਮਭਙ੍ਗੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨੁਗਤਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਜਾਤੋਤਿ ਸੋ ਭਙ੍ਗੋ ''ਨਿਮੁਗ੍ਗਮਨਸੋ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੁਤ੍ਤਾ ਪੀਤਿਯਾ ਕਾਰਣਮੇਵੇਤਿ ਨ ਵਿਰੋਧੋ। ਨਿਮੁਗ੍ਗੋ ਮਨੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਚ, ਤਨ੍ਨਿਯਾ ਸਰੋਤਿ ਚ, ਤੇਸਂ ਵਿਰੋਧੋਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

ਲੋਕਵਿਰੋਧਿਨੋ ਯਥਾ –

੭੮. ਗਣ੍ਯੇ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਂ ਸੋ, ਚਨ੍ਦਨਾਯਪਿ ਸੀਤਲਂ।
ਸਮ੍ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੁਹਦਯੋ, ਪਦਿਤ੍ਤਙ੍ਗਾਰਪੂਰਿਤਂ॥

੭੮. "**ਗਣ੍ਯੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਚਨ੍ਦਨਾਯ ਅਪਿ ਸੀਤਲਂ **ਗਣ੍ਯੇ** ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ। ਕਿਨ੍ਤਂ? ਪਦਿਤ੍ਤਙ੍ਗਾਰਪੂਰਿਤਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਂ। ਕੋ ਸੋ? **ਸਮ੍ਬੋਧਿਯਂ** ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇ **ਸਤ੍ਤਂ** ਪਰਿਬਦ੍ਧਂ **ਹਦਯਂ** ਚਿਤ੍ਤਂ ਯਸ੍ਸ ਸੋ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਾਨੁਬਨ੍ਧਬੁਦ੍ਧਿਨੋ ਹਿ ਤਾਦਿਸੋ ਮਨੋਬਨ੍ਧੋਤਿ ਨ ਲੋਕਵਿਰੋਧੋ।

੭੮. "**ਗਣ੍ਯੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸਮ੍ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੁਹਦਯੋ** ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇ ਆਸਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ **ਸੋ** ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ **ਪਦਿਤ੍ਤਙ੍ਗਾਰਪੂਰਿਤਂ** ਆਦਿਤ੍ਤਙ੍ਗਾਰੇਹਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ **ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਂ** ਚਕ੍ਕਵਾਲਗਬ੍ਭਂ **ਚਨ੍ਦਨਾਯਪਿ** ਚਨ੍ਦਨਤੋ ਅਪਿ **ਸੀਤਲਂ** ਅਤਿਸੀਤਲਂ ਕਤ੍ਵਾ **ਗਣ੍ਯੇ** ਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਜਾਤਿ। ਇਟ੍ਠਫ਼ਲੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਈਦਿਸਤ੍ਤਾ ਅਗ੍ਗਿਨੋ ਚਨ੍ਦਨਤੋਪਿ ਅਧਿਕਸੀਤਤ੍ਤਕਪ੍ਪਨਾ ''ਚਨ੍ਦਨਂ ਸੀਤਲਂ, ਅਗ੍ਗਿ ਉਣ੍ਹੋ''ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਲੋਕਸੀਮਾਯ ਵਿਰੁਦ੍ਧਾ ਨ ਹੋਤਿ। ਸਮ੍ਬੋਧਿਯਂ ਸਤ੍ਤਂਹਦਯਂ ਯਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਪਦਿਤ੍ਤਾਨਿ ਅਙ੍ਗਾਰਾਨੀਤਿ ਚ, ਤੇਹਿ ਪੂਰਿਤਨ੍ਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਞਾਯਵਿਰੋਧਿਨੋ ਯਥਾ –

੭੯. ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਭਵੋਪਿ ਤ੍ਵ-ਮੁਪਨੀਤਭਵੋ ਅਸਿ।
ਅਚਿਨ੍ਤ੍ਯਗੁਣਸਾਰਾਯ, ਨਮੋ ਤੇ ਮੁਨਿਪੁਙ੍ਗਵ॥

੭੯. "**ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤੋ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਮੁਨਿਪੁਙ੍ਗਵ** ਮੁਨੀਨਂ ਉਤ੍ਤਮ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤੋ ਵਿਸਟ੍ਠੋ ਭਵੋ ਸੁਗਤਿਦੁਗ੍ਗਤਿਸਙ੍ਖਾਤੋ ਯੇਨਾਤਿ **ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਭਵੋਪਿ** ਤ੍ਵਂ ਉਪਨੀਤੋ ਆਨੀਤੋ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਭਵੋ ਵੁਡ੍ਢਿ ਯੇਨਾਤਿ **ਉਪਨੀਤਭਵੋ** ਅਸਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਕਾਰਣਾ ਅਚਿਨ੍ਤ੍ਯਗੁਣਸਾਰਾਯ ਤੇ ਨਮੋ ਅਤ੍ਥੁਤਿ ਸੇਸੋ। ਈਦਿਸਂ ਨ ਞਾਯਵਿਰੁਦ੍ਧਮੇਵਂਵਿਧਤ੍ਤਾ ਮੁਨਿਪੁਙ੍ਗਵਸ੍ਸ।

੭੯. "**ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤੋ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਮੁਨਿਪੁਙ੍ਗਵ** ਮੁਨਿਸੇਟ੍ਠ ਤ੍ਵਂ **ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਭਵੋਪਿ** ਅਪਨੀਤਸੁਗਤਿਦੁਗ੍ਗਤਿਭਵੋਪਿ **ਉਪਨੀਤਭਵੋ** ਲੋਕਸ੍ਸਾਨੀਤਅਭਿਵੁਦ੍ਧਿਕੋ **ਅਸਿ** ਭਵਸਿ, **ਅਚਿਨ੍ਤ੍ਯਗੁਣਸਾਰਾਯ** ਤਤੋ ਏਵ ਚਿਨ੍ਤਾਵਿਸਯਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਸਾਰਗੁਣਸ੍ਸ **ਤੇ** ਤੁਯ੍ਹਂ ਨਮੋ ਅਤ੍ਥੁਤਿ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਤੋ ਭਵਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ ਸੁਗਤਿਭਵਂ ਲੋਕਸ੍ਸ ਦੇਤੀਤਿ ਏਤਂ ਞਾਯਾਗਤਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਪਟਿਭਾਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿ ਈਦਿਸਾਯੇਵਾਤਿ ਞਾਯਵਿਰੋਧੋ ਨਿਰਾਕਤੋ। ਅਚਿਨ੍ਤ੍ਯਾ ਗੁਣਸਾਰਾ ਯਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਆਗਮਵਿਰੋਧਿਨੋ ਯਥਾ –

੮੦. ਨੇਵਾਲਪਤਿ ਕੇਨਾਪਿ, ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਤੋ ਯਤਿ।
ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਵਾਦਾ, ਫੁਸੇਯ੍ਯਾਪਤ੍ਤਿਦੁਕ੍ਕਟਂ॥

੮੦. "**ਨੇਵੇ**"ਤਿਆਦਿ। **ਯਤੀ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ **ਕੇਨਾਪਿ** ਸਹ **ਨੇਵਾਲਪਤਿ** ਨ ਵਦਤੇਵ, ਤਥਾਪਿ **ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਤੋ** ਚੋਪਨਵਾਚਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਹੇਤੁਨਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮੁਸਾਵਾਦਤੋ ਕਾਰਣਾ **ਆਪਤ੍ਤਿਦੁਕ੍ਕਟਂ**

‘‘ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਵਾਦਸ੍ਸ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੁਦੁਕ੍ਕਟਾਪਤ੍ਤਿ **ਫੁਸੇਯ੍ਯ** ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਅਨਾਲਪਤੋ ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਕਥਂ ਮੁਸਾਵਾਦੋਤਿ ਅਭਿਧਮ੍ਮਾਪਨ੍ਨਵਿਰੋਧੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਪਰਵਚਨਤ੍ਥੇ ਤ੍ਵੀਦਿਸੋ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ।

੮੦. “**ਨੇਵਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਯਤਿ** ਸਮਣੋ **ਕੇਨਾਪਿ** ਕੇਨਚਿ ਸਦ੍ਧਿਂ **ਨੇਵਾਲਪਤਿ** ਨੋ ਭਾਸਤਿ, ਤਥਾਪਿ **ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਤੋ** ਚੋਪਨਵਾਚਾਸਙ੍ਖਾਤਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਕਾਰਣਾ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ **ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਵਾਦਾ** ਸਮ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮੁਸਾਭਣਨਤੋ **ਆਪਤ੍ਤਿਦੁਕ੍ਕਟਂ** ਦੁਕ੍ਕਟਾਪਤ੍ਤਿਂ **ਫੁਸੇਯ੍ਯ** ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਅਨਾਲਪਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਤੋ ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਕਥਂ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਅਭਿਧਮ੍ਮਾਪਨ੍ਨਵਿਰੋਧੋ, ‘‘ਸਨ੍ਤਿਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਨਾਵਿਕਰੇਯ੍ਯ, ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਵਾਦ’ਸ੍ਸ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਨਿਦਾਨੁਦ੍ਦੇਸੇ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਵਚੀਦ੍ਵਾਰੇ ਅਕਿਰਿਯਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਦੁਕ੍ਕਟਾਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਆਗਮਵਿਰੋਧੋ ਨਿਰਾਕਤੋ। ਮੁਸਾਭਣਨਂ ਵਿਨਾ ਆਪਤ੍ਤਿ ਕਥਂ ਭਵਤੀਤਿ? ਯਥਾ ਕਾਲੇ ਅਵਸ੍ਸਮਾਨਮੇਘਤੋ ਸਞ੍ਜਾਤਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਂ ‘‘ਮੇਘਕਤਂ ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਕਥੇਤਬ੍ਬਕਾਲੇ ਅਕਥਨਤੋ ਸਞ੍ਜਾਤਾ ਵਚੀਦ੍ਵਾਰੇ ਅਕਿਰਿਯਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਦੁਕ੍ਕਟਾਪਤ੍ਤਿਪਿ ਤਤੋ ਸਞ੍ਜਾਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਹੋਤਿ। ਸਮ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮੁਸਾਵਾਦੋਤਿ ਚ, ਆਪਤ੍ਤਿਯੇਵ ਦੁਕ੍ਕਟਨ੍ਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

ਨੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਯਥਾ –

੮੧. **ਮਰੀਚਿਚਨ੍ਦਨਾਲੇਪ-ਲਾਭਾ ਸੀਤਮਰੀਚਿਨੋ [ਸਿਤਮਰੀਚਿਨੋ (ਸੀ॰)]।**
ਇਮਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਧਵਲਾ, ਦਿਸਾ ਰੋਚਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਭਰਂ॥

੮੧. “**ਮਰੀਚੀ**”ਤ੍ਯਾਦਿ। **ਸੀਤਮਰੀਚਿਨੋ** ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ **ਮਰੀਚਿਯੋ** ਦੀਧਿਤਿਯੋ ਏਵ ਚਨ੍ਦਨਂ, ਤਸ੍ਸ **ਆਲੇਪੋ** ਉਪਦੇਹੋ, ਤਸ੍ਸ ਲਾਭੇਨ ਇਮਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਦਿਸਾ **ਨਿਬ੍ਭਰ**ਮਤਿਸਯਂ **ਧਵਲਾ** ਸੇਤਾ ਰੋਚਨ੍ਤੀਤਿ ਨਤ੍ਥੇਤ੍ਥ ਨੇਯ੍ਯਤਾ ਮਰੀਚਿਯਾ ਸਦ੍ਦੋਪਾਤ੍ਤਤ੍ਤਾਯ ਤੁ।

੮੧. “**ਮਰੀਚਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸੀਤਮਰੀਚਿਨੋ** ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ **ਮਰੀਚਿਚਨ੍ਦਨਾਲੇਪਲਾਭਾ** ਮਰੀਚਿਸਙ੍ਖਾਤਚਨ੍ਦਨਾਲੇਪਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਤੋ ਇਮਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਦਿਸਾ **ਨਿਬ੍ਭਰ**ਮਤਿਸਯਂ **ਧਵਲਾ** ਸੇਤਾ **ਰੋਚਨ੍ਤਿ** ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤੀਤਿ। ਦਿਸਾਨਂ ਧਵਲਕਾਰਣਸ੍ਸ ‘‘ਮਰੀਚਿਚਨ੍ਦਨਾਲੇਪਲਾਭਾ ਸੀਤਮਰੀਚਿਨੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨੇਯ੍ਯਦੋਸੋ ਨ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਚਨ੍ਦਨਮਿਵ ਚਨ੍ਦਨਂ, ਮਰੀਚਿਯੋਯੇਵ ਚਨ੍ਦਨਮਿਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਆਲੇਪੋਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਲਾਭੋਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਯਥਾ ਵਾ –

੮੧. **ਮਨੋਨੁਰਞ੍ਜਨੋ ਮਾਰ-ਙ੍ਗਨਾਸਿਙ੍ਗਾਰਵਿਬ੍ਭਮੋ।**
ਜਿਨੇਨਾਸਮਨੁਞ੍ਞਾਤੋ, ਮਾਰਸ੍ਸ ਹਦਯਾਨਲੋ॥

੮੨. “**ਮਨੋ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਮਨਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਮਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨੁਰਞ੍ਜੇਤੀਤਿ **ਮਨੋਨੁਰਞ੍ਜਨੋ,** ਮਾਰਙ੍ਗਨਾਨਂ ਸਿਙ੍ਗਾਰਕਤੋ **ਵਿਬ੍ਭਮੋ** ਵਿਲਾਸੋ ਜਿਨੇਨ **ਅਸਮਨੁਞ੍ਞਾਤੋ** ਅਬ੍ਭੁਪਗਤੋ **ਮਾਰਸ੍ਸ** ਵਸਵਤ੍ਤਿਨੋ **ਹਦਯਾਨਲੋ** ਹਦਯਗ੍ਗਿ ਜਾਤੋ। ਸੋਕੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਨਲਤ੍ਥੇ ਨਿਰੁਪ੍ਪਿਤੋ ਤਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸਤ੍ਥਾਨਤਿਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਕਾਰਣਨ੍ਤੁਪਚਾਰੇਨਾਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਯਜ੍ਜਪਿ ਮਾਰਙ੍ਗਨਾਪਰਾਜਯੋ ਨ ਸਦ੍ਦੋਪਾਤ੍ਤੋ, ਤਥਾਪਿ ‘‘ਸਿਙ੍ਗਾਰਵਿਬ੍ਭਮੋ ਮਾਰਸ੍ਸ ਹਦਯਗ੍ਗੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਮਾਰਙ੍ਗਨਾਪਰਾਜਯੋ ਗਮ੍ਯਤੇ, ਤਥਾਵਿਧਸ੍ਸ ਮਾਰਸੋਕਸ੍ਸ ਮਾਰਙ੍ਗਨਾਪਰਾਜਯਾਬ੍ਯਭਿਚਾਰਤੋ। ਨੇਵੇਦਿਸਸ੍ਸ ਨੇਯ੍ਯਤਾ, ਵਙ੍ਕਵੁਤ੍ਤੀਦਿਸੀ ਗੁਣੋਯੇਵ ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ।

੮੨. ਵੁਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਞਾਯੋਪਾਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨੇਯ੍ਯਦੋਸਪਰਿਹਾਰਤ੍ਥਮੁਦਾਹਰਤਿ “**ਮਨੋ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਮਨੋਨੁਰਞ੍ਜਨੋ** ਦਸ੍ਸਨਸਵਨਾਨੁਸ੍ਸਰਣਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾਨਂ ਜਨਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਮਤ੍ਤਨਿ ਅਨੁਰਞ੍ਜਨ੍ਤੋ **ਮਾਰਙ੍ਗਨਾਸਿਙ੍ਗਾਰਵਿਬ੍ਭਮੋ** ਮਾਰਵਧੂਨਂ ਰਤਿਕੀਲ਼ਾਹੇਤੁਭੂਤਕਾਮਪਤ੍ਥਨਾਸਙ੍ਖਾਤਸਿਙ੍ਗਾਰੇਨ ਕਤਲੀਲਾ **ਜਿਨੇਨ** ਜਿਤਪਞ੍ਚਮਾਰੇਨ ਸਤ੍ਥੁਨਾ **ਅਸਮਨੁਞ੍ਞਾਤੋ** ਅਨਬ੍ਭੁਪਗਤੋ ਅਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤੋ **ਮਾਰਸ੍ਸ** ਵਸਵਤ੍ਤਿਨੋ **ਹਦਯਾਨਲੋ**

ਹਦਯਗ੍ਗਿ ਅਹੋਸੀਤਿ। ਅਨਲਤ੍ਤੇਨ ਕਪ੍ਪਿਤਕਾਰਿਯਭੂਤੋ ਸੋਕੋ ਮਾਰਙ੍ਗਨਾਸਿਙ੍ਗਾਰਵਿਬ੍ਭਮਸਙ੍ਖਾਤਕਾਰਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਭੇਦਕਪ੍ਪਨਾਯ [ਅਨਲਤ੍ਤਕਪ੍ਪਨਾਯ (ਕ॰)] ''ਗੁਲ਼ੋ ਸੇਮ੍ਹਂ, ਤਿਪੁਸਂ ਜਰੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਤੁਲਜਾਧਿਕਰਣਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਮਾਰਙ੍ਗਨਾਨਂ ਪਰਾਜਯਵਾਚਕੋ ਸਦ੍ਦੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਥਾਪਿ ''ਸਿਙ੍ਗਾਰਵਿਬ੍ਭਮੋ ਮਾਰਸ੍ਸ ਹਦਯਾਨਲੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਮਾਰਙ੍ਗਨਾਪਰਾਜਯਂ ਵਿਨਾ ਤਾਦਿਸਸੋਕੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣਸ੍ਸ ਅਨਧਿਗਤਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਥਾਨੁਪਪਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨ ਤਾਸਂ ਪਰਾਜਯੋ ਪਕਾਸਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਈਦਿਸਵਙ੍ਕਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਬਨ੍ਧਗੁਣਤ੍ਤਾ ਨੇਯਜਦੋਸੋ ਨਿਰਾਕਤੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਮਨੋ ਅਨੁਰਞ੍ਜੇਤੀਤਿ ਚ, ਮਾਰਙ੍ਗਨਾਨਂ ਸਿਙ੍ਗਾਰੋਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਕਤੋ ਵਿਬ੍ਭਮੋਤਿ ਚ ਵਾਕਜਂ।

ਵਿਸੇਸਨਾਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਯਥਾ –

੮੩. ਅਪਯਾਤਾਪਰਾਧਮ੍ਪਿ, ਅਯਂ ਵੇਰੀ ਜਨਂ ਜਨੋ।
ਕੋਧਪਾਟਲਭੂਤੇਨ, ਭਿਯਜੋ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨਾ॥

੮੩. “**ਅਪਯਾਤੋ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਯਂ ਵੇਰੀ ਜਨੋ ਅਪਯਾਤਾਪਰਾਧਮ੍ਪਿ ਜਨਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਅਪਯਾਤੋ ਅਪਗਤੋ ਅਪਰਾਧੋ ਯਸ੍ਸ ਤਂ, ਕੋਧੇਨ ਪਾਟਲਭੂਤੇਨ ਸੇਤਰਤ੍ਤੇਨ। ਇਮਿਨਾ ਵਿਸੇਸਨਾਪੇਕ੍ਖਦੋਸੋ ਪਰਿਹਟੋ।

੮੩. “**ਅਪਯਾਤਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਯਂ ਵੇਰੀ ਜਨੋ **ਅਪਯਾਤਾਪਰਾਧਮ੍ਪਿ** ਅਪਗਤਾਪਰਾਧਮ੍ਪਿ ਜਨਂ **ਕੋਧਪਾਟਲਭੂਤੇਨ** ਕੋਧੇਨ ਭੂਤਸੇਤਲੋਹਿਤਵਣ੍ਣਯੁਤ੍ਤੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ **ਭਿਯਜੋ** ਯੇਭੁਯਜੇਨ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ। ''ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤੇਪਿ ''ਚਕ੍ਖੁਨਾ''ਤਿ ਵਿਸੇਸਜਵਚਨਂ ''ਕੋਧਪਾਟਲਭੂਤੇਨਾ''ਤਿ ਵਿਸੇਸਨਸ੍ਸ ਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾ ਸਾਤ੍ਥਕਂ ਹੋਤੀਤਿ ਵਿਸੇਸਨਾਪੇਕ੍ਖਦੋਸੋ ਨਿਰਾਕਤੋਤਿ। ਅਪਯਾਤੋ ਅਪਗਤੋ ਅਪਰਾਧੋ ਅਸ੍ਮਾਤਿ ਚ, ਕੋਧੇਨ ਪਾਟਲਭੂਤਨ੍ਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਹੀਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਯਥਾ –

੮੪. ਅਪ੍ਪਕਾਨਮ੍ਪਿ ਪਾਪਾਨਂ,
ਪਭਾਵਂ ਨਾਸਯੇ ਬੁਧੋ।
ਅਪਿ ਨਿਪ੍ਪਭਤਾਨੀਤ-
ਖਜ੍ਜੋਤੋ ਹੋਤਿ ਭਾਣੁਮਾ॥

੮੪. “**ਅਪ੍ਪਕਾਨ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। **ਬੁਧੋ** ਪਣ੍ਡਿਤਪੋਸੋ ਅਪ੍ਪਕਾਨਂ ਪਾਪਾਨਮ੍ਪਿ ਕਿਮੁਤਮਧਿਕਾਨਂ **ਪਭਾਵਂ** ਆਨੁਭਾਵਂ **ਨਾਸਯੇ** ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਪਾਪੇਯਜ। ਤਂ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਨਜਾਸੇਨ ਸਾਧੇਤਿ। **ਭਾਣੁਮਾ** ਸੂਰਿਯੋ ਨਿਪ੍ਪਭਤਂ ਆਨੀਤੋ ਖਜ੍ਜੋਤੋ ਯੇਨ ਤਥਾਵਿਧੋ ਅਪਿ ਹੋਤਿ। ''ਮਨੂਪ੍ਪਭੋ ਅਯ''ਨ੍ਤਿ ਜੋਤਿਰਿਙ੍ਗਣਮ੍ਪਿ ਨੇਪੇਕ੍ਖਤਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਕੁਹਰਾਨੁਚਰਿਤਮਹਾਨੁਭਾਵੋਪੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ **ਅਪੀ**ਤਜਾਦਿਨਾ ਵਚੋਭਙ੍ਗਿਯਾ ਹੀਨਤ੍ਥਦੋਸੋ ਪਰਿਹਟੋ।

੮੪. “**ਅਪ੍ਪਕਾਨਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਬੁਧੋ** ਪਞ੍ਞਵਾ **ਅਪ੍ਪਕਾਨਮ੍ਪਿ** ਅਤਿਮਨੂਨਮ੍ਪਿ **ਪਾਪਾਨਂ** ਅਕੁਸਲਾਨਂ **ਪਭਾਵਂ** ਵਿਪਾਕਦਾਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯਸਙ੍ਖਾਤਾਨੁਭਾਵਂ **ਨਾਸਯੇ** ਅਹੋਸਿਕਮ੍ਮਤਾਪਾਦਨੇਨ ਨਾਸੇਯਜ, ਬਹੂਨਂ ਪਾਪਾਨਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਮਤ੍ਥਮਤ੍ਥਨ੍ਤਰਨਜਾਸਾਲਙ੍ਕਾਰੇਨ ਸਮਤ੍ਥੇਤਿ **ਅਪਿ**ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਭਾਣੁਮਾ** ਸੂਰਿਯੋ **ਨਿਪ੍ਪਭਤਾਨੀਤਖਜ੍ਜੋਤੋ ਅਪਿ** ਨਿਪ੍ਪਭਤਮਾਪਾਦਿਤਜੋਤਿਰਿਙ੍ਗਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਪਿ ਹੋਤੀਤਿ। ਹੀਨਪਭਾਵੋ ਹੋਤਿ ਖਜ੍ਜੋਪਨਕੇ ਪਹਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਲੋਕਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਏਤ੍ਥ **ਅਪਿ ਨਿਪ੍ਪਭਤਿ**ਚ੍ਚਾਦਿਵਚਨਵਿਲਾਸਵਸੇਨ ਹੀਨਪਕ੍ਖਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾਪਿ ਸੂਰਿਯਉਦਾਰਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਪੋਸਿਤਤ੍ਤਾ

''ਨਿਪ੍ਪਭਤਾਨੀਤਖਜ੍ਜੋਤੋ''ਤਿ ਵਿਸੇਸਨਪਦਂ ਹੀਨਤ੍ਥਦੋਸਂ ਨ ਨਿਸ੍ਸਯਤਿ। ਨਤ੍ਥਿ ਪਭਾ ਯੇਸਨ੍ਤਿ ਚ, ਤੇਸਂ ਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਤਂ ਆਨੀਤਾ ਖਜ੍ਜੋਤਾ ਯੇਨੇਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਅਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਯਥਾ –

੮੫. **ਨ ਪਾਦਪੂਰਣਤ੍ਥਾਯ, ਪਦਂ ਯੋਜੇਯ ਕਤ੍ਥਚਿ।**
ਯਥਾ ਵਨ੍ਦੇ ਮੁਨਿਨ੍ਦਸ੍ਸ, ਪਾਦਪਙ੍ਕੇਰੁਹਂ ਵਰਂ॥

੮੫. "**ਨ ਪਾਦੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਏਤ੍ਥ **ਵਨ੍ਦੇ**ਇਚ੍ਚਾਦੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵਿਯ ਪਾਦਪੂਰਣਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਭਾਵੇਨ ਅਨਤ੍ਥਾਭਾਵੋ।

੮੫. "**ਨ ਪਾਦਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਪਾਦਪੂਰਣਤ੍ਥਾਯ ਗਾਥਾਪਾਦਾਨਂ ਪੂਰਣਸਙ੍ਖਾਤਪਯੋਜਨਤ੍ਥਾਯ **ਪਦਂ** ਨਾਮਾਦਿਕਂ ਕਤ੍ਥਚਿ ਨ ਯੋਜੇਯ ਵਿਞ੍ਞੂਤਿ, **ਯਥਾ** ਨਿਰਤ੍ਥਕਪਦਾਯੋਜਨੇ ਉਦਾਹਰਣਮੇਵਂ ''ਮੁਨਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਵਰਂ ਪਾਦਪਙ੍ਕੇਰੁਹਂ ਵਨ੍ਦੇ''ਤਿ। ਹੇਟ੍ਠਾ ਦੁਟ੍ਠੋਦਾਹਰਣੇ ਵਿਯ ਪਾਦਪੂਰਣਤ੍ਥਂ ਕਸ੍ਸਚਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਯੋਜਿਤਤ੍ਤਾ ਸਾਤ੍ਥਕਪਦੇਹਿ ਨਿਰਤ੍ਥਕਦੋਸੋ ਨਿਰਾਕਤੋਤਿ। ਮੁਦੁਨਿਮ੍ਮਲਸੋਭਾਦਿਸਾਧਾਰਣਗੁਣਯੋਗਤੋ ਪਙ੍ਕੇਰੁਹਸਦਿਸਂ ਉਪਚਾਰਤੋ ਪਙ੍ਕੇਰੁਹਂ ਨਾਮ। ਪਾਦਮੇਵ ਪਙ੍ਕੇਰੁਹਨ੍ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ॥ ਵਿਸੇਸਨਵਿਸੇਸ੍ਯਪਦਦੋਸਪਰਿਹਾਰੋ।

੮੬. **ਭਯਕੋਧਪਸਂਸਾਦਿ-**
ਵਿਸੇਸੋ ਤਾਦਿਸੋ ਯਦਿ।
ਵਤ੍ਤੁਂ ਕਾਮੀਯਤੇ ਦੋਸੋ,
ਨ ਤਤ੍ਥੇ'ਕਤ੍ਥਤਾਕਤੋ॥

੮੬. "**ਭਯੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਭਯਞ੍ਚ** ਚਿਤ੍ਤੁਤ੍ਰਾਸੋ **ਕੋਧੋ** ਚ ਦੋਸੋ **ਪਸਂਸਾ** ਚ ਥੁਤਿ, ਤਾ ਆਦਿ ਯਸ੍ਸ ਤੁਰਿਤਾਦਿਨੋ ਸੋ ਤਾਦਿਸੋ ਵਿਸੇਸੋ ਯਦਿ ਵਤ੍ਤੁਂ **ਕਾਮੀਯਤੇ** ਇਚ੍ਛੀਯਤੇ, **ਤਤ੍ਥ** ਤਸ੍ਮਿਂ ਭਯਾਦਿਵਿਸੇਸੇ ਵਿਸਯੇ ਏਕਤ੍ਥਤਾਯ ਏਕਤ੍ਥਭਾਵੇਨ ਕਤੋ ਦੋਸੋ ਨਤ੍ਥਿ।

੮੬. ਇਦਾਨਿ ਵਾਕ੍ਯਦੋਸਪਰਿਹਾਰਤ੍ਥਮਾਰਭਤਿ "**ਭਯਕੋਧੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਭਯਕੋਧਪਸਂਸਾਦਿ ਚਿਤ੍ਤੁਤ੍ਰਾਸਪਟਿਘਥੁਤਿਆਦੀਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਤਾਦਿਸੋ ਵਿਸੇਸੋ ਵਤ੍ਤੁਂ **ਯਦਿ ਕਾਮੀਯਤੇ** ਚੇ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਇਚ੍ਛੀਯਤੇ, **ਤਤ੍ਥ** ਭਯਕੋਧਾਦਿਕੇ ਵਿਸੇਸੇ **ਏਕਤ੍ਥਤਾਕਤੋ** ਏਕਤ੍ਥਭਾਵੇਨ ਕਤੋ **ਦੋਸੋ** ਵਾਕ੍ਯਦੋਸੋ ਨ ਭਵਤਿ। ਭਯਾਦਿਵਿਸੇਸੇ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤੇ ਪੁਬ੍ਬੁਚ੍ਚਾਰਿਤਪਦਸ੍ਸ ਪੁਨੁਚ੍ਚਾਰਣੇ ਏਕਤ੍ਥਦੋਸੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਭਯਞ੍ਚ ਕੋਧੋ ਚ ਪਸਂਸਾ ਚਾਤਿ ਚ, ਤਾ ਆਦਿ ਯਸ੍ਸ ਤੁਰਿਤਕੋਤੂਹਲਅਚ੍ਛਰਾਹਾਸਸੋਕਪਸਾਦਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਸ੍ਸੇਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਤਗ੍ਗੁਣਸਂਵਿਞ੍ਞਾਣਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥਸਮਾਸਤ੍ਤਾ ਭਯਾਦੀਸੁ ਕਥਿਤਮਪਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਕਥਨਮਵਿਰੋਧਂ। ਏਕੋ ਅਤ੍ਥੋ ਯੇਸਂ ਪਦਾਦੀਨਂ ਤੇ ਏਕਤ੍ਥਾ, ਤੇਸਂ ਭਾਵੋ ਏਕਤ੍ਥਤਾ, ਤਾਯ ਕਤੋਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਯਥਾ –

੮੭. **ਸਪ੍ਪੋ ਸਪ੍ਪੋ ਅਯਂ ਹਨ੍ਤ, ਨਿਵਤ੍ਤੁਤੁ ਭਵਂ ਤਤੋ।**
ਯਦਿ ਜੀਵਿਤੁਕਾਮੋ'ਸਿ, ਕਥਂ ਤਮੁਪਸਪ੍ਪਸਿ॥

੮੭. "**ਯਥੇ**"ਤਜ੍ਜੁਦਾਹਰਤਿ "**ਸਪ੍ਪੋ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ''ਅਯਂ ਸਪ੍ਪੋ ਸਪ੍ਪੋ''ਤਿ ਭਯੇਨਾਮੇਡਿਤਂ **ਹਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਖੇਦੇ **ਤਤੋ** ਤਮ੍ਹਾ ਠਾਨਾ, ਸਪ੍ਪਤੋ ਵਾ **ਭਵਂ** ਭਵਨ੍ਤੋ **ਨਿਵਤ੍ਤੁਤੁ** ਗਤਮਗ੍ਗਾਭਿਮੁਖੋ ਆਵਤ੍ਤੁਤੁ। **ਤਂ** ਠਾਨਂ, ਸਪ੍ਪਂ ਵਾ। ਨਤ੍ਥੇਤ੍ਥ ਏਕਤ੍ਥਤਾਦੋਸੋ ਭਯੇਨਾਮੇਡਿਤਪ੍ਪਯੋਗਤੋ।

੮੭. "**ਸਪ੍ਪੋ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਹਨ੍ਦ** ਨਟ੍ਠੋ ਵਤ, ਅਯਂ ਸਪ੍ਪੋ ਸਪ੍ਪੋ ਭਵਂ **ਤਤੋ** ਠਾਨਤੋ, ਸਪ੍ਪਤੋ ਵਾ **ਨਿਵਤ੍ਤੁ** ਆਵਤ੍ਤੁ ਯਦਿ ਜੀਵਿਤੁਕਾਮੋ ਅਸਿ, **ਤਂ** ਠਾਨਂ, ਸਪ੍ਪਂ ਵਾ **ਕਥਮੁਪਸਪ੍ਪਸਿ** ਕਥਮੁਪਗਚ੍ਛਸੀਤਿ। ਭਯੇ ਆਮੇਡਿਤਵਚਨਤ੍ਤਾ ਏਕਤ੍ਥਤਾਦੋਸੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਜੀਵਿਤੁਕਾਮੋਸੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਬਿਨ੍ਦੁਲੋਪੋ।

ਪਦਦੋਸਪਰਿਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਵਾਕ੍ਯਦੋਸਪਰਿਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

ਭਗ੍ਗਰੀਤਿਨੋ ਯਥਾ –

੮੮. ਯੋ ਕੋਚਿ ਰੂਪਾਤਿਸਯੋ,
ਕਨ੍ਤਿ ਕਾਪਿ ਮਨੋਹਰਾ।
ਵਿਲਾਸਾਤਿਸਯੋ ਕੋਪਿ,
ਅਹੋ ਬੁਦ੍ਧਮਹੋਦਯੋ॥

੮੮. "**ਯੋ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਰੂਪਸ੍ਸ** ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਹਿ ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਿਤਬਾਤ੍ਤਿਂਸਵਰਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣੋਪਸੋਭਿਤਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਮਪ੍ਪਭਾਕੇਤੁਮਾਲਾਵਿਰਾਜਿਤਸ੍ਸ **ਅਤਿਸਯੋ** ਆਧਿਕ੍ਕਂ ਵਾਚਾਗੋਚਰਭਾਵਾਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਅਵਚਨੀਯਤ੍ਤਾ ਯੋ ਕੋਚਿਯੇਵ। ਮਨੋ ਅਨੇਕਲੋਕਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹਰਤੀਤਿ **ਮਨੋਹਰਾ** ਚਿਤ੍ਤਮਵਹਰਨ੍ਤੀ **ਕਨ੍ਤਿ** ਸੋਭਾ **ਕਾਪਿ** ਅਵਚਨਪਥਾ ਕਾਪਿਯੇਵ। **ਵਿਲਾਸਸ੍ਸ** ਗਤ੍ਯਾਦਿਨੋ **ਅਤਿਸਯੋ** ਵਚਨਪਥਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਕੋਪਿਯੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤੋ ਉਦਯੋ ਅਭਿਵੁਡ੍ਢਿ ਅਹੋ ਅਬ੍ਭੁਤੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਕਿਂਸਦ੍ਦੇਨਾਰਦ੍ਧਾ ਰੀਤਿ ਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਭਗ੍ਗਾ।

੮੮. "**ਯੋ ਕੋਚਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਰੂਪਾਤਿਸਯੋ** ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਪਾਦਤਾਦਿਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਸੋਭਿਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਙ੍ਗੁਲਿਤਾਦਿਅਸੀਤਿਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਹਿ ਅਲਙ੍ਕਤਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਮਪ੍ਪਭਾਕੇਤੁਮਾਲਾਹਿ ਉਜ੍ਜਲਸ੍ਸ ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ ਆਧਿਕ੍ਯਂ **ਯੋ ਕੋਚਿ**ਯੇਵ ਮਨੋਗੋਚਰਭਾਵਂ ਵਿਨਾ ਵਚਨਵਿਸਯਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਯੋ ਕੋਚਿਯੇਵ। **ਮਨੋਹਰਾ** ਲੋਕਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹਰਨ੍ਤੀ **ਕਨ੍ਤਿ** ਸੋਭਾ **ਕਾਪਿ**ਯੇਵ ਵਚੀਵਿਸਯਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕਾਪਿਯੇਵ। **ਵਿਲਾਸਾਤਿਸਯੋ** ਵਿਸਯਭੂਤਪਿਯਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਗਮਨਾਦਿਵਿਲਾਸਸ੍ਸ ਆਧਿਕ੍ਯਮ੍ਪਿ **ਕੋਪਿ**ਯੇਵ ਵੁਤ੍ਤਕਾਰਣੇਨੇਵਕੋਪਿਯੇਵ। ਤਤੋ **ਬੁਦ੍ਧਮਹੋਦਯੋ** ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਮਹਾਭਿਵੁਦ੍ਧਿਸਙ੍ਖਾਤੋ ਉਦਯੋ **ਅਹੋ** ਅਚ੍ਛਰਿਯੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਨਾਮਿਕੇਨ **ਕਿਂ** ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਤ੍ਤੁਮਾਰਦ੍ਧਕ੍ਕਮੋ ਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਭਿਨ੍ਨੋਤਿ ਭਗ੍ਗਰੀਤਿਦੋਸੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ।

੮੯. ਅਬ੍ਯਾਮੋਹਕਰਂ ਬਨ੍ਧਂ, ਅਬ੍ਯਾਕਿਣ੍ਣਂ ਮਨੋਹਰਂ।
ਅਦੂਰਪਦਵਿਨ੍ਯਾਸਂ, ਪਸਂਸਨ੍ਤਿ ਕਵਿਸ੍ਸਰਾ॥

੮੯. "**ਅਬ੍ਯਾਮੋਹ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਨਤ੍ਥਿ ਦੂਰਮੇਸਨ੍ਤਿ ਅਦੂਰਾਨਿ, ਤਾਨਿਯੇਵ ਪਦਾਨਿ, ਤੇਸਂ **ਵਿਨ੍ਯਾਸੋ** ਯਾਥਾਵਤੋ ਠਪਨਂ ਯਸ੍ਸ ਤਂ। ਤਤੋਯੇਵ ਅਬ੍ਯਾਕਿਣ੍ਣੋ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸੋ ਚ। ਸੋ ਅਬ੍ਯਾਕਿਣ੍ਣਤਾਯ ਏਵ ਮਨੋਹਰੋ ਚਾਤਿ **ਅਬ੍ਯਾਕਿਣ੍ਣਂ ਮਨੋਹਰਂ**। ਤੇਨੇਵ ''ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਅਯਂ ਵਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਬ੍ਯਾਮੋਹਂ ਨ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਅਬ੍ਯਾਮੋਹਕਰੋ,** ਤਂ। ਪਸਾਦਾਲਙ੍ਕਾਰਾਲਙ੍ਕਿਤਂ **ਬਨ੍ਧਂ**। ਕਵੀਨਂ ਇਸ੍ਸਰਾ ਪਧਾਨਾ। ਯੇ ਕਨਿਟ੍ਠਙ੍ਗੁਲਿਗਣਨਾਨਿਟ੍ਠਾ, ਤੇ **ਪਸਂਸਨ੍ਤਿ** ਥੁਵਨ੍ਤਿ ਤਾਦਿਸਬਨ੍ਧਗੁਣਸ੍ਸਾਤਿਸਯਪਸਂਸਾਰਹਭਾਵੇਨ।

੮੯. "**ਅਬ੍ਯਾਮੋਹੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਅਦੂਰਪਦਵਿਨ੍ਯਾਸਂ** ਨਾਮਾਦਿਪਦਾਨਂ ਵੋਹਾਰਕਾਲੇ ਅਦੂਰਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਯਥਾ ਸਿਯਾ, ਤਥਾ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਪਦਟ੍ਠਪਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ **ਅਬ੍ਯਾਕਿਣ੍ਣਂ,** ਤਤੋਯੇਵ ਅਞ੍ਞਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਪਦੇਹਿ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਂ **ਮਨੋਹਰਂ,** ਤਤੋਯੇਵ ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ ਚਿਤ੍ਤਮਾਰਾਧੇਨ੍ਤਂ **ਅਬ੍ਯਾਮੋਹਕਰਂ** ''ਇਮਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਇਮਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਏਸੋ ਏਸੋ ਵਾ''ਤਿ ਸਂਸਯਮਨੁਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਂ **ਬਨ੍ਧਂ** ਪਸਾਦਾਲਙ੍ਕਾਰਸਂਯੁਤ੍ਤਂ

ਬਨ੍ਧਨਂ **ਕਵਿਸ੍ਸਰਾ** ਕਵੀਨਂ ਪਧਾਨਾ ਪਣ੍ਡਿਭਜਨਾ, ਕਨਿਟ੍ਠਙ੍ਗੁਲਿਯਾ ਗਣਿਤਬ੍ਬਾ ਅਗ੍ਗਕਵਿਨੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਪਸਂਸਨ੍ਤਿ** ਥੋਮੇਨ੍ਤਿ। ਬਜਾਮੋਹਂ ਨ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਬਜਾਮੋਹਕਰੋ। ਵਿ ਆਕਿਣ੍ਣੋ ਬਜਾਕਿਣ੍ਣੋ, ਨ ਬਜਾਕਿਣ੍ਣੋ **ਅਬਜਾਕਿਣ੍ਣੋ**। ਨਤ੍ਥਿ ਦੂਰਂ ਯੇਸਂ, ਤਾਨਿਯੇਵ ਪਦਾਨਿ, ਤੇਸਂ **ਵਿਨਜਾਸੋ** ਠਪਨਂ ਯਸ੍ਸ ਬਨ੍ਧਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਯਥਾ –

> ੯੦. **ਨੀਲੁਪ੍ਪਲਾਭਂ ਨਯਨਂ,**
> **ਬਨ੍ਧੁਕਰੁਚਿਰੋ'ਧਰੋ।**
> **ਨਾਸਾ ਹੇਮਙ੍ਕੁਸੋ ਤੇਨ,**
> **ਜਿਨੋਯਂ ਪਿਯਦਸ੍ਸਨੋ॥**

੯੦. "**ਯਥੇ**"ਤਜੁਦਾਹਰਤਿ "**ਨੀਲੁਪ੍ਪਲਾਭ**"ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਯਸ੍ਸ ਜਿਨਸ੍ਸ **ਨਯਨਂ** ਨੇਤ੍ਤਂ **ਨੀਲੁਪ੍ਪਲਾਭਂ** ਇਨ੍ਦੀਵਰਦ੍ਵਯਨਿਭਂ, **ਅਧਰੋ** ਅਧਰੋਟ੍ਠੋ **ਬਨ੍ਧੁਕਮਿਵ** ਬਨ੍ਧੁਕਕੁਸੁਮਮਿਵ **ਰੁਚਿਰੋ** ਕਨ੍ਤੋ, **ਨਾਸਾ** ਨਾਸਿਕਾ ਸਯਂ **ਹੇਮਙ੍ਕੁਸੋ** ਸੁਵਣ੍ਣਙ੍ਕੁਸੋਯੇਵ, **ਤੇਨ** ਕਾਰਣੇਨ ਅਯਂ ਜਿਨੋ ਪਿਯਂ ਮਧੁਰਂ ਦਸ੍ਸਨਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਿਯਦਸ੍ਸਨੋ**। ਈਦਿਸੋ ਨ ਬਜਾਕਿਣ੍ਣਦੋਸੋ, ਅਬਜਾਕਿਣ੍ਣੋ ਪਸਾਦੋਯੇਵਾਤਿ।

੯੦. ਇਦਾਨਿ ਬਜਾਕਿਣ੍ਣਦੋਸਪਰਿਹਾਰਂ ਪਰਿਹਰਤਿ "**ਨੀਲੁਪ੍ਪਲਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਨਯਨਂ** ਯਸ੍ਸ ਨੇਤ੍ਤਯੁਗਲ਼ਂ **ਨੀਲੁਪ੍ਪਲਾਭਂ** ਨੀਲੁਪ੍ਪਲਦਲਸਦਿਸਂ, **ਅਧਰੋ** ਅਧਰੋਟ੍ਠੋ **ਬਨ੍ਧੁਕਰੁਚਿਰੋ** ਬਨ੍ਧੁਕਪੁਪ੍ਫਮਿਵ ਮਨੁਞ੍ਞੋ, **ਨਾਸਾ** ਨਾਸਿਕਾ **ਹੇਮਙ੍ਕੁਸੋ** ਸੁਵਣ੍ਣਙ੍ਕੁਸੋਯੇਵ, **ਤੇਨ** ਕਾਰਣੇਨ ਅਯਂ ਜਿਨੋ **ਪਿਯਦਸ੍ਸਨੋ** ਮਨੁਞ੍ਞਦਸ੍ਸਨੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਸਾਦਾਲਙ੍ਕਾਰੇਨ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨ ਬਜਾਕਿਣ੍ਣਦੋਸੋ। **ਆਭਾਸਦ੍ਦੋ** **ਨਿਭਾਸਦ੍ਦੋ** ਵਿਯ ਇਵਤ੍ਥੋ। ਨੋ ਚੇ, **ਪਭਾਪਰਿਯਾਯੋ** ਵਾ ਹੋਤਿ। ਬਨ੍ਧੁਕਮਿਵ ਰੁਚਿਰੋਤਿ ਚ, ਪਿਯਂ ਦਸ੍ਸਨਂ ਯਸ੍ਸੇਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਇਹ ਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਭੂਤਸਾਧੁਜਨਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤ੍ਤੇਪਿ ਵਿਸਯਤ੍ਤੇਨੇਵ ਜਿਨਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥੇਨ ਤਥਾਗਤੋ ਗਹਿਤੋਤਿ।

> ੯੧. **ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਗਾਮ੍ਮਤ੍ਤ-ਕਨ੍ਤਵਾਚਾਭਿਸਙ੍ਖਤਂ।**
> **ਬਨ੍ਧਨਂ ਰਸਹੇਤੁਤ੍ਤਾ, ਗਾਮ੍ਮਤ੍ਤਂ ਅਤਿਵਤ੍ਤਤਿ॥**

੯੧. "**ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਮ੍ਮਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਨਿਗ੍ਗਤਂ। ਗਾਮ੍ਮਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਗਾਮ੍ਮਤ੍ਤਂ**। ਯਾਸਂ **ਕਨ੍ਤਾਨਂ** ਮਧੁਰਾਨਂ ਵਾਚਾਨਂ ਤਾਹਿ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਂ ਰਚਿਤਂ ਬਨ੍ਧਨਂ **ਰਸਸ੍ਸ** ਮਾਧੁਰਿਯਸ੍ਸ **ਹੇਤੁਤ੍ਤਾ** ਕਾਰਣਭਾਵੇਨ **ਗਾਮ੍ਮਤ੍ਤਂ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ **ਅਤਿਵਤ੍ਤਤਿ** ਅਤਿਕ੍ਕਮਤਿ।

੯੧. "**ਸਮਤਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਗਾਮ੍ਮਤ੍ਤਕਨ੍ਤਵਾਚਾਭਿਸਙ੍ਖਤਂ** ਵਿਸੇਸਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਗਾਮ੍ਮਭਾਵਾਹਿ ਕਨ੍ਤਵਾਚਾਹਿ ਰਚਿਤਂ **ਬਨ੍ਧਨਂ** ਮੁਤ੍ਤਕਾਦਿਬਨ੍ਧਨਂ **ਰਸਹੇਤੁਤ੍ਤਾ** ਪਣ੍ਡਿਤਾਨਂ ਪੀਤਿਰਸਸ੍ਸ ਕਾਰਣਤ੍ਤਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਗਾਮ੍ਮਦੋਸਂ **ਅਤਿਵਤ੍ਤਤਿ** ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ। ਸਮ੍ਮਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਗਾਮ੍ਮਤ੍ਤਂ ਯਾਸਂ, ਤਾਹਿਯੇਵ ਕਨ੍ਤਵਾਚਾਹਿ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਨ੍ਤਿ ਚ, ਰਸਸ੍ਸ ਹੇਤੁ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਯਥਾ –

> ੯੨. **ਦੁਨੋਤਿ ਕਾਮਚਣ੍ਡਾਲੋ,**
> **ਸੋ ਮਂ ਸਦਯ ਨਿਦ੍ਦਯੋ।**
> **ਈਦਿਸਂ ਬਜਸਨਾਪਨ੍ਨਂ,**
> **ਸੁਖੀਪਿ ਕਿਮੁਪੇਕ੍ਖਸੇ॥**

੯੨. **“ਯਥੇ”**ਤ੍ਯੁਦਾਹਰਤਿ। ਕਾਮਾਤੁਰਾ ਕਾਚਿ ਵਨਿਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਿਯਂ ਪਤਿਂ ਵ◌ਿਰਵਤਿ **“ਦੁਨੋਤਿ”**ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਦਯਾਯ ਸਹ ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ **ਸਦਯ**ਇਤਿ ਅਨੁਨਯਵਸੇਨ ਪਿਯਸ੍ਸ ਆਮਨ੍ਤਨਂ, ਸਾਨੁਨਯਾਮਨ੍ਤਨਞ੍ਹਿ ਤਤੋਨੁਗ੍ਗਹਾਭਿਕਙ੍ਖਾਯਮਚ੍ਚਨ੍ਤਮੁਚਿਤਂ, ਸੋ ਕਾਮੋ ਕਨ੍ਦਪ੍ਪੋ ਏਵ ਚਣ੍ਡਾਲੋ ਅਕਣ੍ਡੋ ਵ◌ਾ ਅਸਯ੍ਹੋਪਤਾਪਾਵਹਤ੍ਤਾ। ਕਾਮੇ ਚਣ੍ਡਾਲਤ੍ਤਾਰੋਪਨਞ੍ਚ ਉਚਿਤਮੇਵ ਯਤੋਨੇਨ ਕਯਿਰਮਾਨਮਸਹਨਮੁਪਤਾਪਮਸਹਮਾਨਾ ਤਂ ਪਰਿਭਵਨ੍ਤੰ ਵ◌ਿਪ੍ਪਲਪਤਿ, **ਨਿਦ੍ਦਯੋ** ਨਿਕ੍ਕਰੁਣੋ, ਇਦਮਪਿ ਉਚਿਤਮੁਪਤਾਪੇ ਨਿਕ੍ਕਰੁਣਾਨਂ ਤਾਦਿਸੀ ਗਤੀਤਿ। **ਮਂ ਦੁਨੋਤਿ** ਅਧਿਕਮੁਪਤਾਪੇਤਿ ਨਿਦ੍ਦਯਤ੍ਤਾ, ਨ ਭਵਨ੍ਤੰ, ਤੇਨੇਵ ਭਵ◌ਂ ਸੁਖੀ। ਇਮਿਨਾ ਅਞ੍ਞਾਸਤ੍ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਦੀਪੇਤਿ। ਯਦਿ ਨਾਞ੍ਞਾਸਤ੍ਤੋਸਿ, ਨਾਹਮੇਕਾਕਿਨੀ ਭਵ◌ਾਮਿ। ਅਸਹਾਯਾਨਞ੍ਹਿ ਪਟਿਸਤ੍ਤਵ◌ੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਕਾਕਿਤ੍ਤਾਯੇਵ◌ਾਹਮਪ੍ਪਟਿਸਰਣਤ੍ਤਾਨੇਨ ਦੁਸਾਮੀਤਿ [ਦੁਞ੍ਞਾਮੀਤਿ (?)] ਤਵ ਕਾਮਂ ਤ੍ਵ◌ਂ ਸੁਖੀ ਹੋਸਿ। ਸਨਾਥਾਨਂ ਤਾਦਿਸੀ ਵ◌ੁਤ੍ਤੀਤਿ ਏਵ◌ਂ ਸੁਖੀਪਿ ਤ੍ਵ◌ਂ ਈਦਿਸਂ ਬ੍ਯਸਨਮਾਪਨ੍ਨਂ **ਕਿਂ** ਕਸ੍ਮਾ ਉਪੇਕ੍ਖਸੇਤਿ। ਏਵਮਯਂ ਵਙ੍ਕਵ◌ੁਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਤਨੋ, ਤਂ ਵ◌ਿਸਯਮਨੁਭਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਵ◌ਿਮੁਖਤ੍ਤਂ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤੀਤੀਦਿਸਂ ਨ ਗਾਮ੍ਮਂ।

੯੨. ਗਾਮ੍ਮਦੋਸਪਰਿਹਾਰੇ ਲਕ੍ਖਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **“ਦੁਨੋਤਿ”**ਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਾਮਤਣ੍ਹਾਭਿਭੂਤਾ ਅਙ੍ਗਨਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਲ੍ਲਭਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਏਵ◌ਂ ਵ◌ਿਲਪਤਿ **“ਸਦਯ** ਹੇ ਕਾਰੁਣਿਕ **ਸੋ ਕਾਮਚਣ੍ਡਾਲੋ** ਸੋ ਅਨਙ੍ਗਨੀਚੋ **ਨਿਦ੍ਦਯੋ** ਨਿਕ੍ਕਾਰੁਣਿਕੋ **ਮਂ ਦੁਨੋਤਿ** ਪੀਲ਼ੇਤਿ, **ਸੁਖੀਪਿ** ਮਮ ਵ◌ਿਯ ਅਨਾਥਭਾਵ◌ਾਭਾਵਤੋ ਸੁਖਿਤੋਪਿ ਤ੍ਵ◌ਂ ਈਦਿਸਂ **ਬ੍ਯਸਨਾਪਨ੍ਨਂ** ਏਵ◌ਂ ਕਾਮਚਣ੍ਡਾਲੇਨ ਅਕਾਰੁਣੇਨ ਕਤਅਸਯ੍ਹਸਨ੍ਤਾਪਸਙ੍ਖਾਤਬ੍ਯਸਨਮਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਂ **ਮਂ ਕਿਮੁਪੇਕ੍ਖਸੇ** ਕਸ੍ਮਾ ਉਦਾਸੀਨੋਸੀ’’ਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੁਕ੍ਖਾਤੁਰਤ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਖਦੂਰੀਕਰਣਂ ਕਾਰੁਣਿਕਾਨਂਯੇਵ ਵ◌ਿਸਯਨ੍ਤਿ ‘‘ਸਦਯੇ’’ਤਿ ਅਨੁਨਯਵਸੇਨ ਆਮਨ੍ਤਨੁਚਿਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੁਕ੍ਖਾਤੁਰਤਂ ਪੋਸੇਤੁਂ ਪੀਲ਼ਾਕਾਰਕੇ ਕਾਮੇ ਚਣ੍ਡਾਲਤ੍ਤਾਰੋਪਨਞ੍ਚ ਨਿਦ੍ਦਯਤ੍ਤਕਥਨਞ੍ਚ ਉਚਿਤਮੇਵ ਅਤ੍ਤਨਿ ਉਪੇਕ੍ਖਕਤ੍ਤਾ। **ਸੁਖੀਪੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਪਰਵ◌ਿਸਯਾਸਤ੍ਤਤਾਯ ਅਤਿਚਾਰਂ ਅਬ੍ਭੁਪਗਮੇਤਿ। ਏਵ◌ਂ ਵਙ੍ਕਵ◌ੁਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਲ੍ਲਭੇ ਸਾਨੁਰਾਗਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਨਿ ਤਸ੍ਸ ਤਦਭਾਵਤ੍ਤਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ। ‘‘ਕਞ੍ਞੇ ਕਾਮਯਮਾਨਂ ਮਂ, ਨ ਕਾਮਯਸਿ ਕਿਂਨ੍ਵ◌ਿਦ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵ◌ਿਯ ਇਹ ਗਾਮ੍ਮਦੋਸੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਗਾਮ੍ਮਦੋਸਪਰਿਹਾਰਮਿਦਂ। ਕਾਮੋਯੇਵ ਚਣ੍ਡਾਲੋ ਕਾਮਚਣ੍ਡਾਲੋ, ਸਹ ਦਯਾਯ ਯੋ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਚ, ਨਤ੍ਥਿ ਦਯਾ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਸੁਖਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਚ ਵ◌ਿਗ੍ਗਹੋ। **ਅਪਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਅਕ੍ਖਮੇ।

੯੩. ਯਤਿਹੀਨਪਰਿਹਾਰੋ, ਨ ਪੁਨੇ'ਦਾਨਿ ਨੀਯਤੇ।
ਯਤੋ ਨ ਸਵਨੁਬ੍ਬੇਗਂ, ਹੇਟ੍ਠਾ ਯੇਤਂ ਵ◌ਿਚਾਰਿਤਂ॥

੯੩. **“ਯਤਿ”**ਚ੍ਚਾਦਿ। ਵ◌ਿ**ਚਾਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਤਂ ਨਮੇ ਸਿਰਸਾ ਚਾਮੀ-ਕਰਵਣ੍ਣਂ ਤਥਾਗਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਕਾਸਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੯੩. **“ਯਤਿਹੀਨਿ”**ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਯਤੋ** ਯਸ੍ਮਾ **ਸਵਨੁਬ੍ਬੇਗਂ** ‘‘ਦੋਸਾਨਮੁਦ੍ਦੇਸਕ੍ਕਮੇਨ ਦੋਸਪਰਿਹਾਰਕ੍ਕਮੋ ਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ’’ਤਿ ਏਵ◌ਂ ਵ◌ਿਞ੍ਞੂਨਮੁਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਇਮਸ੍ਸ ਗਨ੍ਥਸ੍ਸ ਸਵਨਾਸਹਨਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਤੋ **ਯਤਿਹੀਨਪਰਿਹਾਰੋ** ਯਤਿਹੀਨਦੋਸਸ੍ਸ ਪਰਿਹਰਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮੁਦਾਹਰਣਂ ਇਦਾਨਿ ਪੁਨ **ਨ ਨੀਯਤੇ** ਨਾਹਰੀਯਤੇਤਿ। ਇਮਿਨਾਧਿਗਤਮਾਦੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤਤ੍ਥਮੇਵ ਸਮਤ੍ਥੇਤਿ। **ਹੇਟ੍ਠਾ ਯੇਤਂ ਵ◌ਿਚਾਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਵ◌ਂ ਯਤਿਹੀਨਦੋਸਪਰਿਹਰਣਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਨਨ੍ਤਰਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਵ◌ਿਚਾਰਿਤਂ ‘‘ਤਂ ਨਮੇ ਸਿਰਸਾ ਚਾਮੀ-ਕਰਵਣ੍ਣਂ ਤਥਾਗਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਕਾਸਿਤਨ੍ਤਿ। ਆਦੋ ਯਤਿਹੀਨਦੋਸਪਾਤੁਭਾਵ◌ੇਯੇਵ ਪਰਿਹਾਰਕ੍ਕਮਸ੍ਸਾਪਿ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਇਹਾਦਸ੍ਸਨੇਪਿ ਗਨ੍ਥਸ੍ਸ ਊਨਤਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਯਤਿ ਹੀਨਾ ਏਤ੍ਥੇਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਹਾਰੋਤਿ ਚ, ਸਵਨੇ ਉਬ੍ਬੇਗਨ੍ਤਿ ਚ ਵ◌ਿਗ੍ਗਹੋ।

ਕਮਚ੍ਚੁਤਸ੍ਸ ਯਥਾ –

੯੪. ਉਦਾਰਚਰਿਤੋ'ਸਿ ਤ੍ਵ◌ਂ, ਤੇਨੇਵ◌ਾਰਾਧਨਾ ਤ੍ਵਯਿ।
ਦੇਸਂ ਵ◌ਾ ਦੇਹਿ ਗਾਮਂ ਵ◌ਾ, ਖੇਤ੍ਤਂ ਵ◌ਾ ਮਮ ਸੋਭਨਂ॥

੯੪. "**ਉਦਾਰ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਉਦਾਰਂ ਉਦਾਰਤ੍ਤਂ ਚਾਗਾਤਿਸਯਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤੋ ਚਰਿਤਂ ਅਤਿਗੁਣਪਵਤ੍ਤਿ ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਏਤ੍ਥ ਉਚਿਤਤ੍ਤਾ ਦੇਸਾਦੀਨਂ ਯਾਚਨਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਕਮਚ੍ਚੁਤਸ੍ਸ ਪਰਿਹਾਰੋਯਂ।

੯੪. "**ਉਦਾਰਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਤ੍ਵਂ ਪੁਬ੍ਬ੍ਵਨ੍ਤੁ **ਉਦਾਰਚਰਿਤੋਸਿ** ਚਾਗਾਤਿਸਯਯੋਗਤੋ ਵਿਸਾਰਦਪਵਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤੋਸਿ, **ਤੇਨੇਵ** ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨੇਵ **ਆਰਾਧਨਾ** ਮਮ ਯਾਚਨਾ ਤ੍ਵਯਿ ਹੋਤਿ। **ਦੇਸਂ** ਵਾਜਨਪਦਂ ਵਾ, ਨੋ ਚੇ, **ਗਾਮਂ** ਵਾ ਸਂਵਸਥਂ ਵਾ, ਨੋ ਚੇ, ਸੋਭਨਂ **ਖੇਤ੍ਤਂ** ਵਾ ਕੇਦਾਰਂ ਵਾ ਮਮ ਦੇਹੀਤਿ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਂ ਹੀਨਪਦਤ੍ਥਯਾਚਨਾ ਦਾਯਕਸ੍ਸ ਦਾਨਸ੍ਸਾਪਿ ਯਾਚਕਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਪਟਿਲਾਭਸ੍ਸਾਪਿ ਅਨੁਰੂਪਤ੍ਤਾ ਕਮਚ੍ਚੁਤਦੋਸਮਪਨੇਤਿ। ਉਦਾਰਂ ਚਰਿਤਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਅਤਿਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਯਥਾ –

੯੫. **ਮੁਨਿਨ੍ਦਚਨ੍ਦਸਮ੍ਭੂਤ-**
ਯਸੋਰਾਸਿਮਰੀਚਿਨਂ।
ਸਕਲੋਪਜ਼ਯਮਾਕਾਸੋ,
ਨਾਵਕਾਸੋ ਵਿਜਮ੍ਭਨੇ॥

੯੫. "**ਮੁਨਿਨ੍ਦ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਮੁਨਿਨ੍ਦੋਯੇਵ ਚਨ੍ਦੋ, ਤਤੋ ਸਮ੍ਭੂਤਾ ਪਾਤੁਭੂਤਾ, ਯਸੋਰਾਸੀ ਏਵ ਮਰੀਚਿਯੋ, ਤਾਸਂ। ਅਯਂ ਸਕਲੋ ਆਕਾਸੋਪਿ ਗਗਨਮੇਵ, ਨ ਤਸ੍ਸੇਕੋ ਪਦੇਸੋ। **ਵਿਜਮ੍ਭਨੇ** ਬਜਾਪਨੇ ਨਾਵਕਾਸੋ ਤਾਦਿਸਤ੍ਤਾ ਤਾਸਂ ਮਰੀਚਿਨਨ੍ਤਿ ਨਾਤਿਵੁਤ੍ਤਂ।

੯੫. "**ਮੁਨਿਨ੍ਦਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਮੁਨਿਨ੍ਦਚਨ੍ਦਸਮ੍ਭੂਤਯਸੋਰਾਸਿਮਰੀਚਿਨਂ** ਮੁਨਿਨ੍ਦਸਙ੍ਖਾਤਚਨ੍ਦਤੋ ਪਾਤੁਭੂਤਾਨਂ ਕਿਤ੍ਤਿਸਮੂਹਸਙ੍ਖਾਤਕਿਰਣਾਨਂ **ਵਿਜਮ੍ਭਨੇ** ਬਜਾਪਨੇ ਅਯਂ ਸਕਲੋਪਿ ਆਕਾਸੋ **ਨਾਵਕਾਸੋ** ਨ ਓਕਾਸੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਹੇਤੁਫਲਾਦਿਏਕੇਕਕਾਰਣੇਨਾਪਿ ਅਪ੍ਪਮੇਯਜਾਨਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਗੁਣਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਪ੍ਪਮੇਯਜਸਾਮਞ੍ਞਭੂਤਾਕਾਸਸ੍ਸ ਨਿਰਵਕਾਸਸ੍ਸ ਇਵ ਕਥਨਮੁਚਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤਿਵੁਤ੍ਤਦੋਸੋ ਇਹ ਨ ਭਵਤਿ। ਚਨ੍ਦੋ ਇਵ ਚਨ੍ਦੋ, ਮੁਨਿਨ੍ਦੋ ਏਵ ਚਨ੍ਦੋ, ਤਤੋ ਸਮ੍ਭੂਤਾਨਂਯੇਵ ਯਸਾਨਂ ਰਾਸੀ ਚ ਤਾ ਮਰੀਚਿਯੋ ਚਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੯੬. **ਵਾਕਜਂ ਬਜਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਾਨਂ, ਅਪੇਤਤ੍ਥਂ ਅਨਿਨ੍ਦਿਤਂ।**
ਤੇਨੁਮ੍ਮਤ੍ਤਾਦਿਕਾਨਂ ਤਂ, ਵਚਨਾਞ੍ਞਤ੍ਰ ਦੁਸ੍ਸਤਿ॥

੯੬. "**ਵਾਕਜ**"ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਬਜਾਪਨ੍ਨਂ ਨਟ੍ਠਂ ਅਯਥਾਪਵਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਯੇਸਂ, ਤੇਸਂ। **ਵਾਕਜਂ** ਵਾਕਜਲਕ੍ਖਣੋਪੇਤਂ। ਅਪੇਤੋ ਅਪਗਤੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਥੋ ਅਭਿਧੇਯਜਂ ਸਂਵੋਹਾਰਿਕਂ ਯਸ੍ਸ, ਤਂ। **ਅਨਿਨ੍ਦਿਤਂ** ਅਹੀਲ਼ਿਤਂ। **ਤੇਨ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ। **ਤਂ** ਵਾਕਜਂ **ਉਮ੍ਮਤ੍ਤੋ** ਧਾਤੁਕ੍ਖੋਭਾਦਿਨਾ ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਆਦਿ ਯੇਸਂ ਬਾਲਾਦੀਨਂ ਤੇਸਂ **ਵਚਨਾ** ਅਸਞ੍ਞਤਾਯ ਵਾਚਾਯ **ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ** ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਅਬਜਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਵਿਸਯੇ **ਦੁਸ੍ਸਤਿ** ਦੁਟ੍ਠਂ ਜਾਯਤੇ, ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਾਦੀਨਂਯੇਵ ਤਥਾਵਿਧਾਯ ਵਾਚਾਯ ਉਚਿਤਤ੍ਤਾਤਿ।

੯੬. "**ਵਾਕਜ**"ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। **ਬਜਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਾਨਂ** ਵਿਰੁਦ੍ਧਭਾਵਮਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਾਨਂ **ਵਾਕਜਂ** ਸਜਾਦਜਨ੍ਤੁਤਜਾਦਜਨ੍ਤੁਪਦਸਮੁਦਾਯਰੂਪਂ ਵਾਕਜਂ **ਅਪੇਤਤ੍ਥਂ** ਅਪਗਤਸਮੁਦਾਯਤ੍ਥਂ **ਅਨਿਨ੍ਦਿਤਂ** ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਗਰਹਿਤਂ ਨ ਹੋਤਿ, **ਤੇਨ** ਕਾਰਣੇਨ **ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਾਦਿਕਾਨਂ** ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਵੇਦਨਟ੍ਟਾਦੀਨਂ **ਵਚਨਾਞ੍ਞਤ੍ਰ** ਵਚਨਂ ਵਿਨਾ ਅਨੁਮ੍ਮਤ੍ਤਾਦਿਵਚਨੇ **ਤਂ** ਸਮੁਦਾਯਤ੍ਥਸਮ੍ਬਨ੍ਧਰਹਿਤਂ ਵਚਨਂ **ਦੁਸ੍ਸਤਿ** ਦੋਸਦੁਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ। ਬਜਾਪਨ੍ਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਯੇਸਨ੍ਤਿ ਚ, ਅਪੇਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਚ, ਉਮ੍ਮਤ੍ਤੋ ਆਦਿ ਯੇਸਨ੍ਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਯਥਾ –

੯੭. ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਪੀਯਤੇ ਸੋ'ਯ-ਮਹ'ਮਜ੍ਜ ਜਰਾਤੁਰੋ।
ਇਮੇ ਗਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਜੀਮੂਤਾ, ਸਕ੍ਕਸ੍ਸੇ'ਰਾਵਣੋ ਪਿਯੋ॥

੯੭. "**ਯਥੇ**"ਤ੍ਯੁਦਾਹਰਤਿ "**ਸਮੁਦ੍ਦੋ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਨ ਹੇਤ੍ਥ ''ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਪੀਯਤੇ''ਇਚ੍ਚਾਦਿਨੋ ਪਦਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਕੋਚਿ ਏਕੋ ਅਤ੍ਥੋ ਗਯ੍ਹਤਿ, ਯੋ ਸੋ ਬਨ੍ਧਤ੍ਥੋ ਸਿਯਾ। ਅਵਯਵਤ੍ਥਾ ਏਵ ਤੁ ਅਯੋਸਲਾਕਾਕਪ੍ਪਾਪਟਿਭਨ੍ਤੀਤਿ ਈਦਿਸਮਪੇਤਤ੍ਥਮਨਿਨ੍ਦਿਤੰ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੰ ਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਾਨੰ।

੯੭. "**ਸਮੁਦ੍ਦੋ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਸੋ ਅਯੰ ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਪੀਯਤੇ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਪੀਯਤੇ, ਅਹੰ ਅਜ੍ਜ **ਜਰਾਤੁਰੋ** ਜਰਰੋਗਾਭਿਭੂਤੋ, ਇਮੇ **ਜੀਮੂਤਾ** ਮੇਘਾ **ਗਜ੍ਜਨ੍ਤਿ** ਥਨਯਨ੍ਤਿ। ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਏਰਾਵਣੋ ਪਿਯੋਤਿ। ਇਦੰ ਨਿਨ੍ਦਿਤਾਨਿਨ੍ਦਿਤਾਨੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮੁਦਾਹਰਣੰ। ਇਦੰ ਵਾਕ੍ਯੰ ਅਵਯਵਤ੍ਥਮਨ੍ਤਰੇਨ ਸਮੁਦਾਯਤੋ ਗਮ੍ਯਮਾਨਤ੍ਥਸ੍ਸਾਭਾਵਾ ਅਪੇਤਤ੍ਥੰ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਈਦਿਸੰ ਵਾਕ੍ਯੰ ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕਾਦੀਹਿ ਵੁਤ੍ਤਮਪ੍ਪੀਤਿਕਰੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਪਨ ਕਣ੍ਣੇ ਅਯੋਸਲਾਕਾ ਵਿਯ ਅਪ੍ਪੀਤਿਕਰੰ। ਜਰਾਯ ਆਤੁਰੋਤਿ ਵਾਕ੍ਯੰ।

੯੮. ਸੁਖੁਮਾਲਾਵਿਰੋਧਿਤ੍ਤੁ-ਦਿਤ੍ਤੁਭਾਵਪ੍ਪਭਾਵਿਤੰ।
ਬਨ੍ਧਨੰ ਬਨ੍ਧਫਰੁਸ-ਦੋਸੰ ਸੰਦੂਸਯੇਯ੍ਯ ਤੰ॥

੯੮. "**ਸੁਖੁਮਾਲਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਅਵਿਰੋਧੀ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਅਵਿਰੋਧਿਤ੍ਤੁੰ। ਸੁਖੁਮਾਲਸ੍ਸ ਅਵਿਰੋਧਿਤ੍ਤੁੰ ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਦਿਤ੍ਤੁਭਾਵੋ, ਤੇਨ **ਪਭਾਵਿਤੰ** ਵਡ੍ਢਿਤੰ ਸੰਯੁਤ੍ਤੰ **ਤੰ** ਬਨ੍ਧਨੰ ਬਨ੍ਧਫਰੁਸਦੋਸੰ **ਸੰਦੂਸਯੇਯ੍ਯ** ਨਾਸਯੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੯੮. "**ਸੁਖੁਮਾਲਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸੁਖੁਮਾਲਾਵਿਰੋਧਿਤ੍ਤੁਦਿਤ੍ਤੁਭਾਵਪ੍ਪਭਾਵਿਤੰ** ''ਅਨਿਟ੍ਠੁਰਕ੍ਖਰਪ੍ਪਾਯੇ''ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਸੁਖੁਮਾਲਗੁਣਸ੍ਸ ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਭਾਵਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇਨ ਵਣ੍ਣਾਨੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਙ੍ਘਭਿਲਕ੍ਖਣੇਨ **ਦਿਤ੍ਤੁਭਾਵੇਨ** ਪਿਯਭਾਵੇਨ ਅਨੁਬ੍ਰੂਹਿਤੰ **ਤੰ** ਬਨ੍ਧਨੰ **ਬਨ੍ਧਫਰੁਸਦੋਸੰ** ਬਨ੍ਧਫਰੁਸਸਙ੍ਖਾਤਦੋਸੰ **ਸੰਦੂਸਯੇਯ੍ਯ** ਨਾਸੇਯ੍ਯ, **ਤੰ** ਬਨ੍ਧਫਰੁਸਦੋਸਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਤਿ। ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਅਵਿਰੋਧੀ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਸੁਖੁਮਾਲਸ੍ਸ ਅਵਿਰੋਧਿਤ੍ਤੁੰ ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਚ, ਸੋਯੇਵ ਦਿਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਪਭਾਵਿਤਨ੍ਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯੰ।

ਯਥਾ –

੯੯. ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ ਰੂਪਵਿਭਵੰ, ਸੁਣਨ੍ਤਾ ਮਧੁਰੰ ਗਿਰੰ।
ਚਰਨ੍ਤਿ ਸਾਧੂ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧ-ਕਾਲੇ ਕੇਲ਼ਿਪਰਮ੍ਮੁਖਾ॥

੯੯. "**ਯਥੇ**"ਤ੍ਯੁਦਾਹਰਤਿ "**ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕੇਲ਼ਿਯਾ ਕੀਲ਼ਾਯ ਪਰਮ੍ਮੁਖਾ ਵਿਗਤਚ੍ਛਨ੍ਦਾ ਚਰਨ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

੯੯. "**ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸਾਧੂ** ਸਜ੍ਜਨਾ **ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਕਾਲੇ** ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਧਰਮਾਨਕਾਲੇ **ਰੂਪਵਿਭਵੰ** ਤਸ੍ਸ ਰੂਪਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ **ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ** ਚਕ੍ਖੁੰ ਸਨ੍ਤੁਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਾ **ਮਧੁਰੰ ਗਿਰੰ** ਤਸ੍ਸੇਵ ਭਗਵਤੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਮਧੁਰਵਚਨੰ ਸੁਣਨ੍ਤਾ **ਕੇਲ਼ਿਪਰਮ੍ਮੁਖਾ** ਕੀਲ਼ਾਯ ਵਿਮੁਖਾ ਕੀਲ਼ਾਭਿਰਤਿਰਹਿਤਾ **ਚਰਨ੍ਤਿ** ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ। ਕੇਵਲੰ ਫਰੁਸਸਿਥਿਲਵਣ੍ਣੇਹਿ ਵਿਨਾ ਸੁਖੁਚ੍ਚਾਰਣੀਯਵਣ੍ਣੇਹਿ ਸਮ੍ਭੂਤਸੁਖੁਮਾਲਗੁਣਾਵਿਰੋਧਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਙ੍ਗਤਵਣ੍ਣਵਿਸਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਗੁਣਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਏਤ੍ਥ ਬਨ੍ਧਫਰੁਸਦੋਸੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਕੇਲ਼ਿਯਾ ਪਰਾਨਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤਾਨਿ ਮੁਖਾਨਿ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਏਤ੍ਥ **ਕਾਲੋ**ਤਿ ਕਿਰਿਯਾ। ਸਾ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਤਦਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਯੇਵ। ਲੋਕੋ ਪਨ ਵਿਸੁੰ ਏਕੋ ਪਦਤ੍ਥੋਯੇਵਾਤਿ ਵੋਹਰਤਿ॥ ਵਾਕ੍ਯਦੋਸਪਰਿਹਾਰੋ।

ਵਾਕ੍ਯਦੋਸਪਰਿਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਵਾਕਜਤ੍ਥਦੋਸਪਰਿਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਪਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਯਥਾ –

੧੦੦.ਭਾਵਨਾਦਾਨਸੀਲਾਨਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਪਾਦਿਤਾਨਿ'ਹ।
ਨਿਬ੍ਬਾਨਭੋਗਸਗ੍ਗਾਦਿ-ਸਾਧਨਾਨਿ ਨ ਸੰਸਯੋ॥

੧੦੦. "**ਭਾਵਨਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਏਤ੍ਥ ਭਾਵਨਾਦੀਨਿ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਦੀਨਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਅਪਕ੍ਕਮਦੋਸੋ ਪਰਿਹਟੋ।

੧੦੦. "**ਭਾਵਨੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਇਹ** ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ **ਸਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਪਾਦਿਤਾਨਿ** ਕਮ੍ਮਫਲਂ ਸਦ੍ਦਹਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਵਿਧਿ ਸਮ੍ਪਾਦਿਤਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਵਤ੍ਤਾਪਿਤਾਨਿ ਭਾਵਨਾਦਾਨਸੀਲਾਨਿ **ਨਿਬ੍ਬਾਨਭੋਗਸਗ੍ਗਾਦਿਸਾਧਨਾਨਿ** ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਉਪਭੋਗਪਰਿਭੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਗ੍ਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਆਦੀਨਂ ਹੇਤੁਭਾਵੇਨ ਸਾਧਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਸਾਧਨੇ ਨ ਸੰਸਯੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਇਹ ਭਾਵਨਾਦਯੋ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਦੇਸਕ੍ਕਮਂ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਦੀਨਮਨੁਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਅਪਕ੍ਕਮਵਾਕਜਤ੍ਥਦੋਸਸ੍ਸ ਓਕਾਸੋ ਨ ਹੋਤਿ।

੧੦੧.ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਵਿਸਯੋ ਕੋਚਿ [ਕੋਪਿ (ਕ॰ ਸੀ॰)], **ਵਿਸੇਸੋ ਤਾਦਿਸੋ ਯਦਿ।**
ਅਨੁਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇਸੁ [ਅਨੁਦਿਟ੍ਠੇਸੁ (?)] **ਨੇਵ'ਤ੍ਥਿ, ਦੋਸੋ ਕਮਵਿਲਙ੍ਘਨੇ॥**

੧੦੧. "**ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਪਠਮਂ ਯੁਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥਾ ਵਿਸਯੋ ਗੋਚਰੋ ਯਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸਾਨੁਦ੍ਦੇਸਸਮ੍ਬਨ੍ਧਵਿਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਸੋ ਤਾਦਿਸੋ ਕੋਚਿ ਵਿਸੇਸੋ **ਅਨੁਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇਸੁ** ਯਥਾਕ੍ਕਮਮੁਦ੍ਦੇਸਕਮਾਨਮਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਪੁਨ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਪਰਾਮਟ੍ਠੇਸੁ ਯਦਿ ਭਵੇਯਜ, **ਕਮਸ੍ਸ** ਯਥੋਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇਸੁ ਅਨੁਕ੍ਕਮਸ੍ਸ **ਵਿਲਙ੍ਘਨੇ** ਅਤਿਕ੍ਕਮੇ ਦੋਸੋ ਨੇਵਤ੍ਥਿ।

੧੦੧. "**ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਵਿਸਯੋ** ਪਠਮਂ ਪਯੁਤ੍ਤਤ੍ਥਵਿਸਯੋ ਤਾਦਿਸੋ **ਕੋਚਿ ਵਿਸੇਸੋ** ਉਦ੍ਦੇਸਾਨੁਦ੍ਦੇਸਾਨਂ ''ਇਦਮਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਕਥਨਂ, ਇਦਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾਕਥਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਪੇਕ੍ਖਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਬਨ੍ਧਪਰਿਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣੋ ਵਿਸੇਸੋ **ਅਨੁਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇਸੁ** ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪੁਨ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਯਦਿ ''ਭਵੇਯਜਾ''ਤਿ ਸੇਸੋ। **ਕਮਵਿਲਙ੍ਘਨੇ** ਉਦ੍ਦੇਸਾਨੁਦ੍ਦੇਸਾਨਂ ਕਮਾਤਿਕ੍ਕਮੇ **ਦੋਸੋ** ਸਤ੍ਥਞ੍ਞੂਨਂ ਸੁਤਿਕਾਲੇ ਅਸਹਨਕਾਰਣਂ ਨੇਵਤ੍ਥੀਤਿ। ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਪਠਮੁਚ੍ਚਾਰਿਤਾ ਅਤ੍ਥਾ ਵਿਸਯੋ ਗੋਚਰੋ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਕਮਸ੍ਸ ਵਿਲਙ੍ਘਨਨ੍ਤਿ ਚ ਵਾਕਜਂ।

ਯਥਾ –

੧੦੨.ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਂ ਅਬ੍ਯਾ-ਕਤ'ਮਿਚ੍ਚੇਸੁ ਪਚ੍ਛਿਮਂ।
ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਪਾਕਦਂ ਨ, ਪਾਕਦਂ ਪਠਮਦ੍ਵਯਂ॥

੧੦੨. "**ਯਥੇ**"ਤਜੁਦਾਹਰਤਿ "**ਕੁਸਲੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਕੁਸਲਂ** ਕਾਮਾਵਚਰਾਦਿਕਮੇਕਵੀਸਤਿਵਿਧਂ, **ਅਕੁਸਲਞ੍ਚ** ਦ੍ਵਾਦਸਵਿਧਂ, **ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ** ਵਿਪਾਕਕ੍ਰਿਯਾਸਙ੍ਖਾਤਮਿਤਿ **ਏਤੇਸੁ** ਤੀਸੁ **ਪਚ੍ਛਿਮਂ** ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ, ਪਾਕਂ ਵਿਪਾਕਂ ਦਦਾਤੀਤਿ **ਪਾਕਦਂ। ਨੇ**ਤਿ ਨਿਪਾਤਪਦਂ। **ਪਠਮਦ੍ਵਯਂ** ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਂ ਪਾਕਂ ਦਦਾਤੀਤਿ **ਪਾਕਦ**ਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਅਪਾਕਦਤ੍ਤਂ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸੇਵ, ਪਾਕਦਤ੍ਤਂ ਤੇਸਮੇਵ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

੧੦੨. “**ਕੁਸਲੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਕੁਸਲਂ** ਕਾਮਾਵਚਰਾਦਿਏਕਵੀਸਤਿਕੁਸਲਞ੍ਚ **ਅਕੁਸਲਂ** ਦ੍ਵਾਦਸਵਿਧਂ ਅਕੁਸਲਞ੍ਚ **ਅਬਜਾਕਤਂ** ਵਿਪਾਕਕ੍ਰਿਯਾਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮਬਜਾਕਤਞ੍ਚ **ਇਚ੍ਚੇਸੁ** ਏਵਮੇਤੇਸੁ ਤੀਸੁ **ਪਚ੍ਛਿਮਂ** ਉਦ੍ਦੇਸਕ੍ਕਮੇਨ ਪਚ੍ਛਿਮਮਬਜਾਕਤਂ **ਪਾਕਦਂ ਨ** ਵਿਪਾਕਦਾਯਕਂ ਨ ਹੋਤਿ, **ਪਠਮਦ੍ਵਯਂ** ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਂ **ਪਾਕਦਂ** ਯਥਾਸਕਂ ਵਿਪਾਕਦਾਯਕਂ ਹੋਤੀਤਿ। ‘‘ਯਥਾਸਙ੍ਖਜਮਨੁਦੇਸੋ ਸਮਾਨ’’ਨ੍ਤਿ [ਪਾਣਿਨਿ ੧.੩.੧੦ ਸੁਤ੍ਤਮਿਦਂ। ਅਨੁਦਿਸ੍ਸਤੇ ਇਤਿ ਅਨੁਦੇਸੋ, ਪਚ੍ਛਾ ਉਚ੍ਚਾਰਿਤੋ ਇਚ੍ਚਤ੍ਥੋ ‘‘ਸਮਾਨਂ’’ਇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਛਟ੍ਠੀ (ਕਤ੍ਵਬੋਧਿਨੀ)] ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇਹਿ ਸਮਾਨਮਨੁਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਸਮਸਙ੍ਖਜਾਯ ਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਖਜਾਯਾਨਤਿਕ੍ਕਮੋ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਕੁਸਲਾਦਿਸਭਾਵਤੋ ਤਿਵਿਧਤ੍ਤੇਪਿ ਵਿਪਾਕਦਾਨਾਦਾਨਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਦਿਵਿਸਯਭੂਤਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਵਤ੍ਤਿਚ੍ਛਾਤੋ ਪਠਮਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਵਿਨਾ ਕਮੇਨ ਨਿਸ੍ਸਯਨਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਪਕ੍ਕਮਦੋਸੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ।

੧੦੩.ਸਗੁਣਾਨਾਵਿਕਰਣੇ, ਕਾਰਣੇ ਸਤਿ ਤਾਦਿਸੇ।
ਓਚਿਤਜਹੀਨਤਾਪਤ੍ਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਭੂਤਤ੍ਥਸਂਸਿਨੇ॥

੧੦੩. “**ਸਗੁਣਾਨ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਸੋਤੂਨਂ ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਨਿਪ੍ਫਾਦਨਾਦਿਕੇ ਤਾਦਿਸੇ **ਕਾਰਣੇ** ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਸਤਿ **ਭੂਤਂ** ਯਥਾਪਵਤ੍ਤਂ **ਅਤ੍ਥਂ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਰਿਤਲਕ੍ਖਣਂ **ਸਂਸਿਨੇ** ਵਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ, ਸਾਨਂ ਵਾ ਗੁਣਾਨਂ **ਆਵਿਕਰਣੇ** ਅਧਿਕਾਰਵਸੇਨ ‘‘ਪੂਜਨੀਯਤਰੋ ਲੋਕੇ’’ਇਚ੍ਚਾਦਿਕਥਨੇ ਓਚਿਕਜਹੀਨਤਾਯ **ਆਪਤ੍ਤਿ** ਪਾਪੁਣਨਂ ਸਮ੍ਭਵੋ ਨਤ੍ਥਿ।

੧੦੩. “**ਸਗੁਣਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਤਾਦਿਸੇ ਕਾਰਣੇ ਸਤਿ** ਸੋਤੂਨਂ ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਨਿਪ੍ਫਾਦਨਾਦਿਕੇ ਤਾਦਿਸੇ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ **ਭੂਤਤ੍ਥਸਂਸਿਨੇ** ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਕਾਯਾਦਿਸਂਵਰਲਕ੍ਖਣਗੁਣਸਙ੍ਖਾਤਮਤ੍ਥਂ ‘‘ਪੂਜਨੀਯਤਰੋ ਲੋਕੇ ਅਹਮੇਕੋ’’ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਤਾਦਿਸਾਵਸਰੇ ਵਦਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਸਗੁਣਾਨਂ** ਸਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ, ਸਾਨਂ ਵਾ ਸਕਾਨਂ ਗੁਣਾਨਂ **ਆਵਿਕਰਣੇ** ਪਾਕਟੀਕਰਣੇ **ਓਚਿਤਜਹੀਨਤਾਪਤ੍ਤਿ** ਓਚਿਤਜਹੀਨਸਙ੍ਖਾਤਦੋਸਸ੍ਸਾਪਤ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ। **ਸਸਦ੍ਦਸ੍ਸ** ਅਤ੍ਤਅਤ੍ਤਨਿਯਵਾਚਕਤ੍ਤਾ ਸਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣਾ ਸੇ ਚ ਤੇ ਗੁਣਾ ਚੇਤਿ ਵਾ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਭੂਤੋਯੇਵ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਂ ਸਂਸਤਿ ਵਦਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੧੦੪.ਓਚਿਤਜਂ ਨਾਮ ਵਿਞ੍ਞੇਯਜਂ, ਲੋਕੇ ਵਿਖਜਾਤਮਾਦਰਾ।
ਤਤ੍ਥੋਪਦੇਸਪਭਵਾ, ਸੁਜਨਾ ਕਵਿਪੁਙ੍ਗਵਾ॥

੧੦੪. “**ਓਚਿਤਜ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। **ਲੋਕੇ** ਸਤ੍ਤਲੋਕੇ **ਵਿਖਜਾਤਂ** ਪਸਿਦ੍ਧਂ ਆਬਾਲਜਨਂ [ਆਬਾਲਜਨਾਨਂ (ਕ॰)] ਯਥਾਸਕਮਨੁਰੂਪਂ ਵਿਜਾਨਨ੍ਤੋ **ਓਚਿਤਜਂ** ਉਚਿਤਭਾਵੋ ਨਾਮੇਤਿ ਪਸਿਦ੍ਧਿਯਂ **ਆਦਰਾ** ਆਦਰੇਨ ਉਸ੍ਸਾਹੇਨ ਤਤੋ ਪਰਮਾਦਰਣੀਯਸ੍ਸਾਭਾਵਤੋ, ਨ ਹਿ ਅਨੁਚਿਤਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕੇਨਾਪਜਾਦਰਣੀਯਂ ਸਬ੍ਬਥਾ ਅਨਸ੍ਸਾਦਨੀਯਤ੍ਤਾ, ਵਿਞ੍ਞੇਯਜਂ ‘‘ਸੋਤੂਨ’’ਨ੍ਤਿ ਸੇਸੋ। **ਤਤ੍ਥ** ਤਸ੍ਮਿਂ ਓਚਿਤਜੇ **ਉਪਦੇਸਸ੍ਸ** ਪਠਮੁਚ੍ਚਾਰਣਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਪਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ **ਪਭਵਾ** ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਾ **ਸੁਜਨਾ** ਸੁਟ੍ਠੁਜਨਾ **ਕਵਿਪੁਙ੍ਗਵਾ** ਉਤ੍ਤਮਾ, [ਕਵਿਉਤ੍ਤਮਾ (?)] ਕਵਿਸੇਟ੍ਠਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

੧੦੪. “**ਓਚਿਤਜੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਲੋਕੇ** ਸਤ੍ਤਲੋਕੇ **ਵਿਖਜਾਤਂ** ਆਬਾਲਪਸਿਦ੍ਧਂ ਓਚਿਤਜਂ ਨਾਮ **ਆਦਰਾ** ਗਾਰਵੇਨ **ਵਿਞ੍ਞੇਯਜਂ** ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਞਾਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ, **ਤਤ੍ਥ** ਓਚਿਤਜਵਿਸਯੇ **ਉਪਦੇਸਪਭਵਾ** ਪਠਮੁਚ੍ਚਾਰਣਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਾ **ਸੁਜਨਾ** ਸਾਧੁਜਨਭੂਤਾ **ਕਵਿਪੁਙ੍ਗਵਾ** ਉਤ੍ਤਮਕਵਯੋ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ, ਪਸਿਦ੍ਧਓਚਿਤਜਪਦੇਨ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਏਤ੍ਥ **ਨਾਮ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਸਿਦ੍ਧਿਯਂ। ਉਪਦੇਸਸ੍ਸ ਪਭਵਾਤਿ ਚ, ਪੁਮਾਨੋ ਚ ਤੇ ਗਾਵੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਕਵੀਨਂ ਪੁਙ੍ਗਵਾਤਿ ਚ ਵਾਕਜਂ।

੧੦੫.ਵਿਞ੍ਞਾਤੋਚਿਤਜਵਿਭਵੋ-
ਚਿਤਜਹੀਨਂ ਪਰਿਹਰੇ।
ਤਤੋਚਿਤਜਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪੋਸੇ,

ਰਸਪੋਸੋ ਸਿਯਾ ਕਤੇ॥

੧੦੫. “**વਿਞ੍ਞਾਤ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। વਿਞ੍ਞਾਤੋ ਅવਬੁਦ੍ਧੋ ਯਥਾવੁਤ੍ਤਕવਿવਰਪਸਾਦਾ ਓਚਿਤਜਮੇવ **વਿਭવੋ** ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਯੇਨ ਸੋ ਓਚਿਤਜਹੀਨਂ ਨਾਮ ਦੂਸਨਂ **ਪਰਿਹਰੇ** ਪਰਿવਜ੍ਜੇਯਜ। **ਤਤੋ** ਤਸ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਰਤੋ ਹੇਤੁਤੋ ਓਚਿਤਜਸ੍ਸ **ਸਮ੍ਪੋਸੇ** ਸੁਟ੍ਠੁ વਡ੍ਢਿਭਾવੇ વਡ੍ਢਨੇ ਕਤੇ **ਰਸਸ੍ਸ** ਅਸ੍ਸਾਦਿਤਬ੍ਬਤਾਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਮਾਧੁਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪੋਸੋ **ਸਿਯਾ** ਭવੇਯਜ।

੧੦੫. “**વਿਞ੍ਞਾਤੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **વਿਞ੍ਞਾਤੋਚਿਤਜવਿਭવੋ** ਤਾਦਿਸਕવੀਨਮਨੁਗ੍ਗਹੇਨ વਿਞ੍ਞਾਤਓਚਿਤਜਸਙ੍ਖਾਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਕવਿ **ਓਚਿਤਜਹੀਨਂ** ਨਾਮ ਦੂਸਨਂ **ਪਰਿਹਰੇ** ਨਿਰਾਕਰੇਯਜ, **ਤਤੋ** ਦੋਸਪਰਿਹਾਰਤੋ ਓਚਿਤਜਸ੍ਸ **ਸਮ੍ਪੋਸੇ** ਉਪਬ੍ਰੂਹਨੇ ਕਤੇ ਸਤਿ **ਰਸਪੋਸੋ** ਮਾਧੁਰਿਯਸਙ੍ਖਤਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਪੂਰਣਂ **ਸਿਯਾ** ਭવੇਯਜਾਤਿ। ਓਚਿਤਜਮੇવ વਿਭવੋਤਿ ਚ, વਿਞ੍ਞਾਤੋ ਓਚਿਤਜવਿਭવੋ ਯੇਨੇਤਿ ਚ, ਰਸਸ੍ਸ ਪੋਸੋ ਪੁਟ੍ਠਭਾવੋ [વੁਦ੍ਧਭਾવੋ (ਕ॰)] ਪੋਸੇਤਬ੍ਬਭਾવੋਤਿ ਚ વਾਕਜਂ।

ਯਥਾ –

੧੦੬.ਯੋ ਮਾਰਸੇਨਮਾਸਨ੍ਨ-ਮਾਸਨ੍ਨવਿਜਯੁਸ੍ਸવੋ।
ਤਿਣਾਯਪਿ ਨ ਮਞ੍ਞਿਤ੍ਥ, ਸੋ વੋ ਦੇਤੁ ਜਯਂ ਜਿਨੋ॥

੧੦੬. “**ਯਥੇ**”ਤਜੁਦਾਹਰਤਿ “**ਯੋ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **વਿਜਯੋ** ਪਰਾਭਿਭવੋ ਆਸਨ੍ਨੋ વਿਜਯੋ ਏવ **ਉਸ੍ਸવੋ** ਅਬ੍ਭੁਦਯੋ ਨਿਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਪવਤ੍ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਏਦਿਸੋ ਯੋ **ਆਸਨ੍ਨਂ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮੀਪਮੁਪਗਤਂ ਮਾਰਸੇਨਂ **ਤਿਣਾਯਪਿ ਨ ਮਞ੍ਞਿਤ੍ਥ** ਤਿਣਮ੍ਪਿ ਨ ਮਞ੍ਞਿਤ੍ਥ, ਤਿਣਤੋਪਿ ਹੀਨਂ ਮਞ੍ਞਿਤ੍ਥ, **ਸੋ ਜਿਨੋ** ਮਾਰਜਿ વੋ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਜਯਂ **ਦੇਤੂ**ਤਿ વਿਦਧਾਤੁ। ਏਤ੍ਥ ਜਯਾਸੀਸਨਾ ‘‘ਜਿਨੋ’’ਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੁਚਿਤਂ, ਯੋ ਅਜਿਨਿ ਪਞ੍ਚਮਾਰੇਤਿ ਜਿਨੋ ਪਰਾਭਿਭવੇਕਰਸੋ, ਤਸ੍ਸ ਪਰੇਸਂ વਿਜਯਪ੍ਪਦਾਨੇ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਕਯੋਗੋ ਸਿਯਾਤਿ। ‘‘ਮਾਰਸੇਨਮਾਸਨ੍ਨਂ ਤਿਣਾਯਪਿ ਨ ਮਞ੍ਞਿਤ੍ਥਾ’’ਤਿ ਇਦਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤਿਸਮੁਚਿਤਂ ਯਤੋ ਸਮੀਪਮੁਪਗਤਮ੍ਪਿ ਤਾਦਿਸਂ ਮਾਰਸੇਨਂ ਤਿਣਤੋਪਿ ਹੀਨਂ ਮਞ੍ਞਿ, ਤੇਨਸ੍ਸ ਪਰੇਸਂ વਿਜਯਪ੍ਪਦਾਨੇਕਰਸਤਾ વਿਸੇਸਤੋ ਯੁਤ੍ਤਾਤਿ।

੧੦੬. ਇਹ ਸਤ੍ਥੇ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਕ੍ਕਮਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋਪਿ ਆਚਰਿਯੋ ਓਚਿਤਜਂ ਨਾਮ ਆਦਰੇਨ ਸਗ੍ਗਰੂਹਿ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍વਾ ਪਯੁਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਮਿਚ੍ਚੇવਂ વਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਸਿਸ੍ਸੇ ਅਨੁਸਾਸਿਤ੍વਾ ਇਦਾਨਿ ਓਚਿਤਜਹੀਨਪਰਿਹਰਣਤ੍ਥਂ “**ਯੋ ਮਾਰਸੇਨਮਾਸਨ੍ਨੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਲਕ੍ਖਿਯਮੁਦਾਹਰਤਿ। **ਆਸਨ੍ਨવਿਜਯੁਸ੍ਸવੋ** ਅਦੂਰਸਤ੍ਤੁવਿਜਯਸਙ੍ਖਾਤਉਸ੍ਸવੋ, ਅਥ વਾ ਅਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨਪਟਿਪਕ੍ਖવਿਰਹਪ੍ਪવਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਅਭਿવੁਦ੍ਧਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਯੋ ਜਿਨੋ **ਆਸਨ੍ਨਂ** ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਭਿਂਸਨਕਰੂਪੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮੀਪਮਾਗਤਂ **ਮਾਰਸੇਨਂ** ਮਾਰਬਲਂ **ਤਿਣਾਯਪਿ** ਤਿਣਲવਂ ਕਤ੍વਾਪਿ **ਨ ਮਞ੍ਞਿਤ੍ਥ** ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਂ ਨਾਕਾਸਿ, **ਸੋ ਜਿਨੋ** ਸੋ ਜਿਤਪਞ੍ਚਮਾਰੋ વੋ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਜਯਂ ਦੇਤੂਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਯੋ ਪਞ੍ਚਮਾਰੇ ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਜਿਨੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਪਰਾਭਿਭવਨੇ ਅਸਹਾਯਕਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ ਪਰੇਸਂ ਜਯਦਾਨੇ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ‘‘ਜਯਂ ਦੇਤੂ’’ਤਿ ਕਤਂ ਜਯਾਸੀਸਨਮਤਿਓਚਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਜਯਦਾਨੇ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਸ੍ਸੇવ ਪੋਸਕਤ੍ਤਾ। ‘‘ਮਾਰਸੇਨਮਾਸਨ੍ਨਂ ਤਿਣਾਯਪਿ ਨ ਮਞ੍ਞਿਤ੍ਥਾ’’ਤਿ ਇਦਂ વਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇવ ਨਤ੍ਥੀਤਿ। ਏવਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਓਚਿਤਪਯੋਗੇਨ ਓਚਿਤਜਹੀਨਦੋਸੋ ਨਿਰਾਕਤੋਤਿ। વਿਜਯੋ ਏવ ਉਸ੍ਸવੋ, ਆਸਨ੍ਨੋ વਿਜਯੁਸ੍ਸવੋ ਯਸ੍ਸੇਤਿ વਿਗ੍ਗਹੋ।

੧੦੭.ਆਰਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮਾਦਿ-ਕਮਾਤਿਕ੍ਕਮਲਙ੍ਘਨੇ।
ਭਗ੍ਗਰੀਤਿવਿਰੋਧੋਯਂ, ਗਤਿਂ ਨ ਕ੍વਾਪਿ વਿਨ੍ਦਤਿ॥

੧੦੭. "**ਆਰਦ੍ਧ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਤ੍ਤਾ ਚ ਕਮ੍ਮਞ੍ਚ ਤਾਨਿ ਆਦੀਨਿ ਯੇਸਂ ਕਰਣਾਦੀਨਂ **ਆਰਦ੍ਧਾਨਿ** ਵਤ੍ਤੁਂ ਪਟ੍ਠਪਿਤਾਨਿ ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮਾਦੀਨਿ ਤੇਸਂ ਕਮੋ ਤਸ੍ਸ **ਅਤਿਕ੍ਕਮੋ** ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ ਤਸ੍ਸ ਲਙ੍ਘਨੇ ਸਤਿ, ਵਤ੍ਤੁਮਾਰਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮਾਦਿਕਮਾਨਤਿਕ੍ਕਮੇਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੁਂ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤੋ ਭਗ੍ਗਰੀਤਿਵ◌ਿਰੋਧੋ **ਕ੍ਵ◌ਾਪਿ** ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਠਾਨੇ **ਗਤਿਂ ਨ ਵ◌ਿਨ੍ਦਤਿ** ਪਤਿਟ੍ਠਂ ਨ ਲਭਤੇ।

੧੦੭. "**ਆਰਦ੍ਧਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਆਰਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮਾਦਿਕਮਾਤਿਕ੍ਕਮਲਙ੍ਘਨੇ** ਵਤ੍ਤੁਮਾਰਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮਾਦੀਨਂ ਕਮਪਰਿਚ੍ਚਾਗਸ੍ਸਾਤਿਕ੍ਕਮੇ ਅਯਂ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਭਗ੍ਗਰੀਤਿਵ◌ਿਰੋਧੋ **ਕ੍ਵ◌ਾਪਿ** ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਠਾਨੇ **ਗਤਿਂ** ਪਤਿਟ੍ਠਂ **ਨ ਵ◌ਿਨ੍ਦਤਿ** ਨ ਲਭਤੇਤਿ। ਆਰਦ੍ਧਾਨਿ ਚ ਤਾਨਿ ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮਾਦੀਨਿ ਯੇਸਂ ਕਰਣਾਦੀਨਂ ਤੇਸਂ ਕਮਸ੍ਸ ਅਤਿਕ੍ਕਮੋ ਤਸ੍ਸ ਲਙ੍ਘਨਨ੍ਤਿ ਵ◌ਿਗ੍ਗਹੋ।

ਯਥਾ –

੧੦੮.ਸੁਜਨਞ੍ਵਾਨ'ਮਿਤ੍ਥੀਨਂ, ਵ◌ਿਸ੍ਸਾਸੋ ਨੋ'ਪਪਜ੍ਜਤੇ।
ਵ◌ਿਸਸ੍ਸ ਸਿਙ੍ਗਿਨੋ ਰੋਗ-ਨਦੀਰਾਜਕੁਲਸ੍ਸ ਚ॥

੧੦੯.ਭੇਸਜ੍ਜੇ ਵ◌ਿਹਿਤੇ ਸੁਦ੍ਧ-ਬੁਦ੍ਧਾਦਿਰਤਨਤ੍ਤਯੇ।
ਪਸਾਦ'ਮਾਚਰੇ ਨਿਚ੍ਚਂ, ਸਜ੍ਜਨੇ ਸਗੁਣੇਪਿ ਚ॥

੧੦੮-੧੦੯. ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਸੁਜਨ''ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਕੇ ''ਭੇਸਜ੍ਜੇ''ਇਚ੍ਚਾਦਿਕੇ ਚ ਗਾਥਾਦ੍ਵਯੇ ਛਟ੍ਠਿਯਾ, ਸਤ੍ਤਮਿਯਾ ਚ ਅਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ ਨਾਤ੍ਥਰੀਤਿਯਾ ਭਙ੍ਗੋ, **ਚ**ਕਾਰਸ੍ਸੇਕਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਨ ਸਦ੍ਦਰੀਤਿਯਾ ਭਙ੍ਗੋ। ਬਹੂਨਮਤ੍ਥਾਨਞ੍ਹਿ ਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥਂ ਵ◌ਾਕ੍ਯੇ ਏਕੋ ਵ◌ਾ ਚਕਾਰੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ ਪਟਿਪਦਂ ਵ◌ਾ।

੧੦੮. "**ਸੁਜਨੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸੁਜਨਞ੍ਵਾਨਂ** ਸਜ੍ਜਨੇਹਿ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਦੁਜ੍ਜਨਾਨਞ੍ਚ ਇਤ੍ਥੀਨਞ੍ਚ **ਵ◌ਿਸਸ੍ਸ** ਜੀਵ◌ਿਤਹਰਣਸਮਤ੍ਥਸ੍ਸ **ਸਿਙ੍ਗਿਨੋ** ਵ◌ਿਸਾਣਵਤੋ ਚ ਰੋਗਨਦੀਰਾਜਕੁਲਸ੍ਸ ਚ **ਵ◌ਿਸ੍ਸਾਸੋ** ਸਂਸਗ੍ਗੋ **ਨ ਉਪਪਜ੍ਜਤੇ** ਕਿਞ੍ਚਿਕਾਲੇ ਵ◌ਿਰੁਜ੍ਝਨਤੋ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਆਰਦ੍ਧਸ੍ਸ ਛਟ੍ਠਨੁਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਪਰਿਚ੍ਚਾਗਤੋ ਅਤ੍ਥਰੀਤਿਭਙ੍ਗੋ ਚ, ਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਚਕਾਰਸ੍ਸ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਦਰੀਤਿਭਙ੍ਗੋ ਚ ਨਤ੍ਥਿ। **ਚ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਨੇਕਤ੍ਥਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ ''ਸੁਜਨਞ੍ਵਾਨਞ੍ਚਾ''ਤਿਆਦਿਮ੍ਹਿ ਵ◌ਾ, ਇਹ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਿਯਾਮੇਨ ਅਵਸਾਨੇ ਵ◌ਾ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵ◌ਾ ਯੋਜਨਮਰਹਤਿ।

੧੦੯. "**ਭੇਸਜ੍ਜੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿਗਾਥਾਯਮ੍ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ ਸਤ੍ਤਮੀਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵ◌ਿਸੇਸੋ। **ਵ◌ਿਹਿਤੇ** ਪਥ੍ਯੇ **ਭੇਸਜ੍ਜੇ** ਓਸਧੇ ਚ ਸੁਦ੍ਧਬੁਦ੍ਧਾਦਿਰਤਨਤ੍ਤਯੇ ਚ **ਸਜ੍ਜਨੇ** ਸਾਧੁਜਨੇ ਚ **ਅਪਿ** ਪੁਨਪਿ **ਸਗੁਣੇ** ਵ◌ਿਜ੍ਜਮਾਨਗੁਣੇ ਚ **ਪਸਾਦਂ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤਪਸਾਦਂ **ਨਿਚ੍ਚਂ** ਸਤਤਂ **ਆਚਰੇ** ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ ਕਰੇਯ੍ਯ ਸੇਵ◌ੇਯ੍ਯਾਤਿ।

ਸਸਂਸਯਸ੍ਸ ਯਥਾ –

੧੧੦.ਮੁਨਿਨ੍ਦਚਨ੍ਦਿਮਾਲੋਕ-
ਰਸਲੋਲਵ◌ਿਲੋਚਨੇ।
ਜਨੋ'ਵਕ੍ਕਨ੍ਤੁਪਨ੍ਥੋ'ਵ,
ਰਂਸਿਦਸ੍ਸਨਪੀਣਿਤੋ॥

੧੧੦. "**ਮੁਨਿਨ੍ਦੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਏਤ੍ਥ **ਰਂਸਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਸਸਂਸਯਂ ਪਰਿਹਰਤਿ।

੧੧੦. ਸਸੰਸਯਪਰਿਹਾਰਲਕ੍ਖਿਯਭੂਤਾ “**ਮੁਨਿਨ੍ਦ**”ਚ੍ਚਾਦਿਗਾਥਾ ਅਨਨ੍ਤਰਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾਵ। **ਰੰਸਿ**ਸਦ੍ਦੋਯੇਵ ਹਿ ਵਿਸੇਸੋ, ਏਤ੍ਥ **ਰੰਸਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸੁਣਨ੍ਤਾਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਸੰਸਯੇਨ ਸਸੰਸਯਭੂਤੰ ਬਨ੍ਧਦੋਸਮੋਹਤੀਤਿ।

੧੧੧.ਸੰਸਯਾਯੇਵ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ, ਯਦਿ ਕੀਲ਼ਾਦਿਹੇਤੁਨਾ।
ਪਯੁਜ੍ਜਤੇ ਨ ਦੋਸੋਵ, ਸਸੰਸਯਸਮਪ੍ਪਿਤੋ॥

੧੧੧. “**ਸੰਸਯੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਕੀਲ਼ਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਆਕਿਣ੍ਣਸਮ੍ਮਨ੍ਤਨਾਦਿੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਕੀਲ਼ਾਦਿਹੇਤੁਨਾ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸੰਸਯਾਯੇਵ ਯਦਿ ਪਯੁਜ੍ਜਤੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

੧੧੧. “**ਸੰਸਯਾਯੇਵੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਕੀਲ਼ਾਦਿਹੇਤੁਨਾ** ਕੀਲ਼ਾਸਮ੍ਬਾਧਸਮ੍ਮਨ੍ਤਨਾਦਿਕਾਰਣੇਨ **ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ** ਸੰਸਯੁਪ੍ਪਾਦਨਸਮਤ੍ਥੰ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਦੰ **ਸੰਸਯਾਯ ਏਵ** ਸੋਤੂਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਸੰਸਯਤ੍ਥਮੇਵ **ਯਦਿ ਪਯੁਜ੍ਜਤੇ** ਤਸ੍ਮਿੰ ਬਨ੍ਧਨੇ ਵਤ੍ਤਾਰੇਹਿ ਪਯੁਜ੍ਜਤੇ ਚੇ, **ਸਸੰਸਯਸਮਪ੍ਪਿਤੋ** ਸਸੰਸਯਦੋਸਸਹਿਤੋ ਬਨ੍ਧੋ **ਨ ਦੋਸੋਵ** ਅਦੁਟ੍ਠੋਵਾਤਿ। ਸਸੰਸਯੇਨ ਸਮਪ੍ਪਿਤੋਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਯਥਾ –

੧੧੨.ਯਾਤੇ ਦੁਤਿਯੰਨਿਲਯੰ, ਗੁਰੁਮ੍ਹਿ ਸਕਗੇਹਤੋ।
ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯਾਮ ਨਿਯਤੰ, ਸੁਖਮਜ੍ਝਯਨਾਦਿਨਾ॥

੧੧੨. “**ਯਾਤੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਗੁਰੁਮ੍ਹਿ** ਅਜ੍ਝਾਪਕੇ **ਸਕਗੇਹਤੋ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਮੂਲਨਿਲਯਤੋ **ਦੁਤਿਯੰ ਨਿਲਯੰ** ਦੁਤਿਯੰ ਘਰੰ ਯਾਤੇ ਸਤਿ **ਨਿਯਤ**ਮੇਕਨ੍ਤਮਜ੍ਝਯਨਾਦਿਨਾ ਸੁਖੰ ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯਾਮਾਤਿ ਅਯਮਨਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥੋ। **ਗੁਰੁਮ੍ਹਿ** ਸੁਰਾਚਰਿਯੇ [ਸੁਰਚ੍ਚਾਚਰਿਯੇ (ਕ॰)] **ਸਕਗੇਹਤੋ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਜਾਤਰਾਸਿਤੋ **ਦੁਤਿਯੰ ਨਿਲਯੰ** ਦੁਤਿਯੰ ਰਾਸਿੰ ਯਾਤੇ ਸਤਿ ਨਿਯਤਮਜ੍ਝਯਨਾਦਿਨਾ ਸੁਖੰ ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯਾਮਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥੋ।

੧੧੨. “**ਯਾਤੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਗੁਰੁਮ੍ਹਿ** ਆਚਰਿਯੇ **ਸਕਗੇਹਤੋ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾਸਾਗਾਰਤੋ **ਦੁਤਿਯੰ ਨਿਲਯੰ** ਦੁਤਿਯੰ ਘਰੰਯਾਤੇ ਸਤਿ, ਅਯਮਨਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥੋ। **ਗੁਰੁਮ੍ਹਿ** ਸੁਰਾਚਰਿਯੇ **ਸਕਗੇਹਤੋ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਜਾਤਰਾਸਿਤੋ **ਦੁਤਿਯੰ ਨਿਲਯੰ** ਦੁਤਿਯੰ ਰਾਸਿੰ **ਯਾਤੇ** ਗਤੇ ਸਤਿ ਅਨੁਕੂਲਤ੍ਤਾ **ਨਿਯਤ**ਮੇਕਨ੍ਤੇਨ **ਅਜ੍ਝਯਨਾਦਿਨਾ** ਉਗ੍ਗਹਣਾਦਿਨਾ **ਸੁਖੰ** ਮਾਨਸਿਕਸੁਖੰ, ਨੋ ਚੇ ਸੁਖਕਾਰਣੰ ਗਨ੍ਥਪਰਿਸਮਤ੍ਤਿੰ ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯਾਮਾਤਿ। ਉਭਯਪਕ੍ਖਸ੍ਸਾਪਿ ਅਪਰਤ੍ਥੇ ਅਤ੍ਥੇ ਸਾਧਾਰਣੋ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ **ਅਜ੍ਝਯਨ**ਸਦ੍ਦਸਨ੍ਨਿਧਾਨੇਨ ਪਯੁਤ੍ਤ**ਗੁਰੁ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਆਚਰਿਯਤ੍ਥਵਾਚਕਤ੍ਤੇਪਿ ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਗੋਪਨਤ੍ਥੰ ਪਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਦੁਟ੍ਠੋਤਿ।

੧੧੩.ਸੁਭਗਾ ਭਗਿਨੀ ਸਾਯੰ, ਏਤਸ੍ਸਿਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿਕੰ।
ਨ “ਗਾਮ੍ਮ”ਮਿਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੰ, ਕਵੀਹਿ ਸਕਲੇਹਿਪਿ॥

੧੧੩. “**ਸੁਭਗਾ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿਕੰ** ਭਗਿਨੀਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿਕੰ।

੧੧੩. “**ਸੁਭਗੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਏਤਸ੍ਸ** ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸਾ ਅਯੰ ਭਗਿਨੀ **ਸੁਭਗਾ** ਸੁਨ੍ਦਰਾਤਿ ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿਕੰ ਸਕਲੇਹਿ ਕਵੀਹਿ ਅਪਿ **ਨ ਗਾਮ੍ਮਮਿਤਿ** ਗਾਮ੍ਮਦੋਸੇਨ ਨ ਦੁਟ੍ਠਮਿਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ਸੁਭੰ ਸੁਨ੍ਦਰਭਾਵੰ ਗਤਾਤਿ ‘‘ਸੁਭਗਾ’’ਤਿ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿਸਮਾਸੇ ਕਤੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਸਬ੍ਭਭਾਵੇਪਿ ਕਵੀਨੰ ਚਿਤ੍ਤਖੇਦੰ ਨ ਜਨੇਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਇਤਿ ਏਵੰ ਅਯੰ ਪਕਾਰੋ ਆਦਿ ਅਸ੍ਸ ਈਦਿਸਸ੍ਸ ਵਾਕਜਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾਕਜੰ।

੧੧੪.ਦੁਟ੍ਠਾਲਙ੍ਕਾਰਵਿਗਮੇ, ਸੋਭਨਾਲਙ੍ਕਤਿਕ੍ਕਮੋ।

ਅਲਙ੍ਕਾਰਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ, ਆਵਿਭਾਵੰ ਗਮਿਸ੍ਸਤਿ॥

੧੧੪. "**ਦੁਟ੍ਠ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਦੁਟ੍ਠਾਲਙ੍ਕਾਰਸ੍ਸ ਦੋਸਦੂਸਿਤਸ੍ਸ ਅਲਙ੍ਕਾਰਸ੍ਸ **ਵਿਗਮੇ** ਅਪਗਮੇ ਸਤਿ।

੧੧੪. "**ਦੁਟ੍ਠਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਦੁਟ੍ਠਾਲਙ੍ਕਾਰਵਿਗਮੇ** ਦੋਸਦੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਲਙ੍ਕਾਰਸ੍ਸ ਅਪਗਮੇ ਸਤਿ **ਸੋਭਨਾਲਙ੍ਕਤਿਕ੍ਕਮੋ** ਪਸਤ੍ਥਾਨਮਲਙ੍ਕਾਰਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰੋ **ਅਲਙ੍ਕਾਰਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ** ਅਲਙ੍ਕਾਰਪਕਾਸਕਤ੍ਤਾ ਤਨ੍ਨਾਮਕੇ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ **ਆਵਿਭਾਵੰ** ਪਕਾਸਤੁੰ **ਗਮਿਸ੍ਸਤਿ** ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਅਲਙ੍ਕਾਰਪਕਾਸਕਤ੍ਤਾ ਤਦਤ੍ਥੇਨ ਅਲਙ੍ਕਾਰੋ ਚ ਸੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਚੇਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੧੧੫.ਦੋਸੇ ਪਰੀਹਰਿਤੁਮੇਸ ਵਰੋਪਦੇਸੋ,
ਸਤ੍ਥਨ੍ਤਰਾਨੁਸਰਣੇਨ ਕਤੋ ਮਯੇਵੰ।
ਵਿਞ੍ਞਾਯਿਮੰ ਗੁਰੁਵਰਾਨਧਿਕਪ੍ਪਸਾਦਾ,
ਦੋਸੇ ਪਰੰ ਪਰਿਹਰੇਯਜ ਯਸੋਭਿਲਾਸੀ॥

ਇਤਿ ਸਙ੍ਘਰਕ੍ਖਿਤਮਹਾਸਾਮਿਪਾਦਵਿਰਚਿਤੇ

ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰੇ

ਦੋਸਪਰਿਹਾਰਾਵਬੋਧੋ ਨਾਮ

ਦੁਤਿਯੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ।

੧੧੫. "**ਦੋਸੇ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਦੋਸੇ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਪਦਦੋਸਾਦਿਕੇ **ਪਰਿਹਰਿਤੁੰ** ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤੁੰ ਏਸੋ **ਵਰੋ** ਉਤ੍ਤਮੋ ਉਪਦੇਸੋ ਸਤ੍ਥਨ੍ਤਰਾਨੰ ਬਹੂਨੰ **ਅਨੁਸਰਣੇਨ** ਅਨੁਗਮੇਨ [ਅਨੁਪਗਮੇਨ (ਕ॰)] ਮਯਾ ਏਵੰ **ਕਤੋ** ਨਿਪ੍ਫਾਦਿਤੋ, **ਇਮੰ** ਉਪਦੇਸੰ ਗੁਰੁਵਰਾਨੰ **ਅਧਿਕਪ੍ਪਸਾਦਾ** ਮਹਤਾ ਪਸਾਦੇਨ ਨ ਅਪ੍ਪਕੇਨ, ਤਥਾਵਿਧੇਨ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਮਹਤੋ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਪਸਿਜ੍ਝਨਤੋ, **ਵਿਞ੍ਞਾਯ** ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਆਦਰਤੋ ਕਰੇਯਜ **ਦੋਸੇ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਦੋਸੇ **ਯਸੋ** ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਬਨ੍ਧਨੰ ਕ੍ਰਿਯਾਲਕ੍ਖਣਤੋ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਕਿਤ੍ਤਿਹੇਤੁਤ੍ਤਾ, ਤੰਸਬ੍ਭਾਵਾ ਕਿਤ੍ਤਿ ਵਾ, ਤੰ ਅਭਿਲਸਤਿ ਸੀਲੇਨੇਤਿ **ਯਸੋਭਿਲਾਸੀ ਪਰੰ** ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ **ਪਰਿਹਰੇਯਜ** ਦੂਰਤੋ ਕਰੇਯਜ।

ਇਤਿ ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰੇ ਮਹਾਸਾਮਿਨਾਮਿਕਾਯੰ ਟੀਕਾਯੰ

ਦੋਸਪਰਿਹਾਰਾਵਬੋਧਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਦੁਤਿਯੋ।

੧੧੫. "**ਦੋਸੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਦੋਸੇ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪਦਦੋਸਾਦਿਕੇ **ਪਰਿਹਰਿਤੁ**ਮਪਨੇਤੁੰ **ਵਰੋ** ਉਤ੍ਤਮੋ **ਏਸੋ** ਉਪਦੇਸੋ **ਸਤ੍ਥਨ੍ਤਰਾਨੁਸਰਣੇਨ** ਬਹੂਨੰ ਬਾਹਿਰਸਤ੍ਥਾਨੰ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਮਯਾ ਏਵੰ ਅਨਨ੍ਤਰੁਦ੍ਦਿਟ੍ਠਕ੍ਕਮੇਨ **ਕਤੋ** ਵਿਰਚਿਤੋ, **ਇਮੰ** ਉਪਦੇਸੰ ਗੁਰੁਵਰਾਨੰ **ਅਧਿਕਪ੍ਪਸਾਦਾ** ਅਧਿਕਪ੍ਪਸਾਦੇਨ **ਵਿਞ੍ਞਾਯ** ਸਭਾਵਤੋ ਞਤ੍ਵਾ **ਯਸੋਭਿਲਾਸੀ** ਯਸਪਟਿਲਾਭਕਾਰਣਤ੍ਤਾ ਕਾਰਣੇ ਕਾਰਿਯੋਪਚਾਰੇਨ ਦੋਸਾਪਗਮੇਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਬਨ੍ਧਨੰ ਵਾ ਤਾਦਿਸਬਨ੍ਧਨਹੇਤੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਕਿਤ੍ਤਿੰ ਵਾ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਞਵਾ **ਦੋਸੇ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦੋਸੇ **ਪਰੰ** ਅਤਿਸਯੇਨ **ਪਰਿਹਰੇਯਜ** ਦੂਰਤੋ ਕਰੇਯਜਾਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬਦ੍ਧੇਨ ਦੋਸਪਰਿਹਾਰਪਰਿਚ੍ਛੇਦਸ੍ਸ ਪਸਤ੍ਥਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਅਪਰਦ੍ਧੇਨ ਸਿਸ੍ਸਜਨਾਨੁਸਾਸਨੰ ਦਸ੍ਸਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਪੁਬ੍ਬਦ੍ਧੇਨ ਕਰੁਣਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਪਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚੰ ਦਸ੍ਸਿਤੰ, ਅਪਰਦ੍ਧੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਕਰੁਣਾਕਿਚ੍ਚੰ ਦਸ੍ਸਿਤੰ। ਤਥਾ ਪੁਬ੍ਬਦ੍ਧੇਨ ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਅਪਰਦ੍ਧੇਨ ਪਰਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ।

ਏ੫ਮਨੇਕਾਕਾਰਦੀਪਿਕਾਯ ਇਮਾਯ ਗਾਥਾਯ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਨਿਗਮੇਤਿ। ਅਵ੍ਵੇ ਸਤ੍ਥਾ **ਸਤ੍ਥਨੁਰਾ**, **ਅਨੁਰ**ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ **ਅਵ੍ਵ**ਸਦ੍ਦਪਰਿਯਾਯੋ। ਯਥਾ ''ਗਾਮਨੁਰੰ ਨ ਗਚ੍ਛੇਯਜਾ''ਤਿ। ਯਸੰ ਅਭਿਲਸਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ੫ਾਕਜੰ।

ਇਤਿ ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰਨਿਸ੍ਸਯੇ

ਦੁਤਿਯੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ।

੩. ਗੁਣਾਵਬੋਧਪਰਿਚ੍ਛੇਦ

ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੬.ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ ਗੁਣਾ ਯਸ੍ਮਾ,
ਦੋਸਾਨੇ'ਵ'ਮਤਿਕ੍ਕਮੇ।
ਦਸ੍ਸੇਸ੍ਸੰ ਤੇ ਤਤੋ ਦਾਨਿ,
ਸਦ੍ਦੇ ਸਮ੍ਭੂਸਯਨ੍ਤਿ ਯੇ॥

੧੧੬. ਏਵੰ ਦੋਸਪਰਿਹਾਰੋਪਦੇਸੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਦੋਸਪਰਿਹਾਰਾ ਸਮੁਪਗਤਗੁਣੰ ਉਪਦਸ੍ਸਿਤੁਮਧਿਕਾਰੰ ਵਿਰਚਯਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ"**ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਦੋਸਾਨੰ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਪਦਦੋਸਾਦੀਨੰ **ਏਵੰ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਮੇ ਸਤਿ **ਗੁਣਾ** ਧਮ੍ਮਾ ਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰਸਭਾਵਾ ਪਸਾਦਾਦਯੋ **ਯਸ੍ਮਾ** ਕਾਰਣਾ **ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ** ਸਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਤਞ੍ਚ ''ਪਸਾਦੋ ਕਿਲਿਟ੍ਠਾਦੀਨੰ ਵਜ੍ਜਨਾ ਸਮ੍ਭਵਤੀ''ਤ੍ਯਾਦਿਨਾ ਯਥਾਯੋਗੰ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੰ, **ਤਤੋ** ਤਸ੍ਮਾ ਕਾਰਣਾ **ਯੇ** ਗੁਣਾ ਸਦ੍ਦੇ **ਸਮ੍ਭੂਸਯਨ੍ਤਿ** ਅਲਙ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿ, **ਤੇ** ਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰਸਙ੍ਖਾਤੇ ਗੁਣੇ ਇਦਾਨਿ **ਦਸ੍ਸੇਸ੍ਸੰ** ਉਪਦਿਸਿਸ੍ਸਾਮਿ।

੧੧੬. ਏਵੰ ਦੋਸਪਰਿਹਾਰਪਵੇਸੋਪਾਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦੋਸਾਨੰ ਪਰਿਹਾਰੇਨ ''ਬਨ੍ਧਨਿਸ੍ਸਿਤਗੁਣਾ ਏਤੇ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾਨੰ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੰ ਘਟੇਨ੍ਤੋ **"ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ"**ਚ੍ਚਾਦਿਗਾਥਮਾਹ। **ਦੋਸਾਨੰ** ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਪਦਦੋਸਾਦੀਨੰ **ਏਵੰ** ਅਨਨ੍ਤਰਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਕ੍ਕਮੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਮੇ ਸਤਿ **ਗੁਣਾ** ਪਸਾਦਾਦਿਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰਸਙ੍ਖਾਤਾ ਪਸਾਦਾਦਯੋ ਸਦ੍ਦਧਮ੍ਮਾ ਯਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ **ਯੇ** ਸਦ੍ਦਧਮ੍ਮਾ ਸਦ੍ਦੇ **ਸਮ੍ਭੂਸਯਨ੍ਤਿ** ਸਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, **ਤੇ** ਸਦ੍ਦਧਮ੍ਮੇ **ਦਸ੍ਸੇਸ੍ਸੰ** ਪਕਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਕਿਲਿਟ੍ਠਦੋਸਬ੍ਯਾਕਿਣ੍ਣਦੋਸਪਰਿਹਾਰੇਹਿ ਪਸਾਦਾਲਙ੍ਕਾਰੋ ਸਿਜ੍ਝਤਿ, ਸੇਸਾਪਿ ਯਥਾਲਾਭਤੋ ਞਾਤਬ੍ਬਾ।

ਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰਉਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੭.ਪਸਾਦੋ'ਜੋ ਮਧੁਰਤਾ,
ਸਮਤਾ ਸੁਖੁਮਾਲਤਾ।
ਸਿਲੇਸੋ'ਦਾਰਤਾ ਕਨ੍ਤਿ,
ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਤ੍ਤਿਸਮਾਧਯੋ॥

੧੧੭. ਇਦਾਨਿ ਤੇ ਵਿਭਜਤਿ **"ਪਸਾਦੋ"**ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਪਸਤ੍ਥਿ **ਪਸਾਦੋ** ਪਕਾਸਤ੍ਥਤਾ, **ਓਜੋ** ਸਮਾਸਵੁਤ੍ਤਿਬਾਹੁਲ੍ਲੰ ਅਤ੍ਥਪਾਰਿਣਤਜਞ੍ਚ, **ਮਧੁਰਤਾ** ਸਦ੍ਦਾਨੰ ਰਸਵਨ੍ਤਤਾ, **ਸਮਤਾ** ਪਜ੍ਜਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਪਾਦਾਨਮੇਕਜਾਤਿਯਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤਾ, ਗਜ੍ਜਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਤੁ ਪਦਾਨੰ, **ਸੁਖੁਮਾਲਤਾ** ਅਫਰੁਸਕ੍ਖਰਬਾਹੁਲ੍ਲੰ, ਸਿਲੇਸਨੰ **ਸਿਲੇਸੋ** ਬਨ੍ਧਗਾਰਵੰ, **ਉਦਾਰਤਾ** ਉਕ੍ਕੰਸਤਾ ਕੇਨਚਿ ਅਤ੍ਥੇਨ ਸਨਾਥਤਾ ਵਿਸਿਟ੍ਠਵਿਸੇਸਨਯੁਤ੍ਤਤਾ ਚ, **ਕਨ੍ਤਿ** ਸਬ੍ਬਲੋਕਮਨੋਹਰਤਾ, **ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਤ੍ਤਿ** ਸਿਦ੍ਧੇਨ ਞਾਯੇਨ ਵਾ ਅਭਿਧੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਗਹਣੰ, **ਸਮਾਧਿ** ਲੋਕਪ੍ਪਤੀਤਯ੍ਯਨੁਸਾਰਿਅਮੁਖਯ੍ਯਤ੍ਥਤਾ, ਤੇਸੁ ਓਜਉਦਾਰਤਾ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਗੁਣਾ, ਸਮਾਧਿ ਅਤ੍ਥਗੁਣੋ, ਅਤ੍ਥਾਨੁਗਾਮਿਤ੍ਤਾ ਏਤ੍ਥ ਸਦ੍ਦਾਨੰ, ਅਞ੍ਞੇ ਤੁ ਸਦ੍ਦਗੁਣਾਵ।

੧੧੭. ਇਦਾਨਿ **"ਪਸਾਦੋਜੋ"**ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਤੇ ਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰੇ ਕਮੇਨ ਵਿਭਜਿਤੁੰ ਉਦ੍ਦਿਸਤਿ। **ਪਸਾਦੋ** ਪਸਨ੍ਨਫਲਿਕਾਵਲਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਆਵੁਨਿਤਰਤ੍ਤਕਮ੍ਬਲਸੁਤ੍ਤਮਿਵ ਸਦ੍ਦਾਨੰ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਸਾਦਨਸਙ੍ਖਾਤੋ ਪਸਾਦਾਲਙ੍ਕਾਰੋ ਚ, **ਓਜੋ** ਸਮਾਸਵੁਤ੍ਤਿਬਾਹੁਲਯ੍ਯਤ੍ਥਪਾਰਿਣਤਯ੍ਯਸਙ੍ਖਤੋ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾਨੰ ਗੁਣੋ ਚ, **ਮਧੁਰਤਾ** ਸਦ੍ਦਾਨੰ ਰਸਵਨ੍ਤਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਕਣ੍ਣਮਧੁਰਤਾ ਚ, **ਸਮਤਾ**

ਪਜ੍ਜੇ ਪਾਦਸ੍ਸ ਸੁਤਿਤੋ ਸਦਿਸਤਾ ਚ, ਗਜ੍ਜੇ ਪਦਾਨੰ ਤਥੇਵ ਸਦਿਸਤਾਤਿ ਏਵੰ ਪਾਦਾਨੰ ਪਦਾਨਞ੍ਚ ਤੁਲਜਗੁਣਤਾ ਚ, **ਸੁਖੁਮਾਲਤਾ** ਵਣ੍ਣਾਨੰ ਅਤਿਫਰੁਸਅਤਿਸਿਥਿਲਭਾਵੰ ਵਿਨਾ ਸਮਪ੍ਪਮਾਣਮੁਦੁਗੁਣੋ ਚ, **ਸਿਲੇਸੋ** ਠਾਨਕਰਣਾਦਿਸਮ੍ਭੂਤਸਭਾਗਵਣ੍ਣਸੁਤੀਹਿ ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦਗੁਰੁਗੁਣੋ ਚ, **ਉਦਾਰਤਾ** ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੇਨ ਕੇਨਚਿ ਅਤ੍ਥੇਨ ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਸਜ੍ਜਿਤਭਾਵੋ ਚ, ਵਿਸਿਟ੍ਠਵਿਸੇਸਨਪਦੇਨ ਯੁਤ੍ਤਤਾ ਚ, **ਕਨ੍ਤਿ** ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਪਿਯਗੁਣਤਾ ਚ, **ਅਤ੍ਥਬਜਤ੍ਤਿ** ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧੇਨ ਵਾ ਨਜਾਯੇਨ ਵਾ ਸੁਪਾਕਟਭਾਵੋ ਚ, **ਸਮਾਧਯੋ** ਲੋਕਪ੍ਪਤੀਤਿਅਨਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਅਞ੍ਞਧਮ੍ਮਾਰੋਪਨੇਨ ਅਮੁਖਜਤ੍ਥਤਾ ਚਾਤਿ ਇਮੇ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਗੁਣਾ ਦਸ ਹੋਨ੍ਤਿ। ''ਸਮਾਧਯੋ''ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਬਹੁਤ੍ਤੰ ਦੀਪੇਤਿ, ਇਮੇਸੁ ਦਸਸੁ ਓਜੋਦਾਰਤਾਤਿ ਦ੍ਵੇ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਗੁਣਾ, ਸਮਾਧਿ ਅਤ੍ਥਗੁਣੋ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਤਦਤ੍ਥਜੋਤਕਸਦ੍ਦਗੁਣੋਪਿ, ਸੇਸਾ ਸਤ੍ਤ ਸਦ੍ਦਗੁਣਾ ਏਵ, ਏਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਲਙ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਬਨ੍ਧਮਨੇਨਾਤਿ ਵਾਕਜੇਨ **ਅਲਙ੍ਕਾਰਾ** ਨਾਮ।

ਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰਪਯੋਜਨਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੮.ਗੁਣੇਹੇ'ਤੇਹਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਬਨ੍ਧੋ ਕਵਿਮਨੋਹਰੋ।
ਸਮ੍ਪਾਦਯਤਿ ਕਤ੍ਤੂਨੰ, ਕਿਤ੍ਤਿਮਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਮ੍ਮਲੰ॥

੧੧੮. "**ਗੁਣੇਹਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਏਤੇਹਿ**ਯੇਵ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਦਸਹਿ **ਗੁਣੇਹਿ** ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰਸਬ੍ਭਾਵੇਹਿ **ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ** ਯੁਤ੍ਤੋ ਸਮਿਦ੍ਧੋ ਵਾ ਕਵੀਨੰ ਮਨੋ ਹਰਤਿ ਸਵਸੇ ਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ **ਕਵਿਮਨੋਹਰੋ** ਕਵਿਹਦਯਹਿਲਾਦਕਾਰੀ ਬਨ੍ਧੋ **ਕਤ੍ਤੂਨੰ** ਬਨ੍ਧਨ੍ਤਾਨੰ ਕਵੀਨੰ **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਮ੍ਮਲੰ** ਅਤਿਸਯਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਅਗੁਣਲੇਸੇਨਾਪ'ਨਾਲਿਮ੍ਪਤ੍ਤਾ **ਕਿਤ੍ਤਿੰ** ਗੁਣਘੋਸੰ **ਸਮ੍ਪਾਦਯਤਿ** ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਿ।

੧੧੮. "**ਗੁਣੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਏਤੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ** ਇਮੇਹਿ ਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰਸਙ੍ਖਾਤਦਸਵਿਧਸਦ੍ਦਧਮ੍ਮੇਹਿ **ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ** ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਮਿਦ੍ਧੋ ਵਾ **ਬਨ੍ਧੋ** ਪਜ੍ਜਾਦਿਬਨ੍ਧੋ **ਕਵਿਮਨੋਹਰੋ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਰਵਜ੍ਜਤ੍ਤਾ ਕਵੀਨੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪੀਣੇਨ੍ਤੋ **ਕਤ੍ਤੂਨੰ** ਰਚਯਨ੍ਤਾਨੰ **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਮ੍ਮਲੰ** ਅਪ੍ਪਕਦੋਸੇਨਾਪਿ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਤ੍ਤਾ ਅਤਿਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ **ਕਿਤ੍ਤਿੰ** ਬਨ੍ਧਨਵਿਸਯਭੂਤਯਸੋਰਾਸਿੰ **ਸਮ੍ਪਾਦਯਤਿ** ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤੀਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦਸਵਿਧਗੁਣਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਸਉਸ੍ਸਾਹੰ ਕਾਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਮਨੋ ਹਰਤੀਤਿ ਮਨੋਹਰੋ, ਕਵੀਨੰ ਮਨੋਹਰੋ **ਕਵਿਮਨੋਹਰੋ**ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੯.ਅਦੂਰਾਹਿਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧ-ਸੁਭਗਾ ਯਾ ਪਦਾਵਲਿ।
ਸੁਪਸਿਦ੍ਧਾਭਿਧੇਯਜਾਯੰ, ਪਸਾਦੰ ਜਨਯੇ ਯਥਾ॥

੧੧੯. ਇਦਾਨਿ ਯਥੋਦ੍ਦੇਸਾਨਮੇਸੰ ਨਿਦ੍ਦੇਸੰ ਸੋਦਾਹਰਣੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਅਦੂਰ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਅਦੂਰੇ** ਆਸਨ੍ਨੇ ਅਦੂਰੇਨ ਵਾ ਅਦੂਰਾਹਿਤਕ੍ਰਿਯਾਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮਾਦਿਪਦਵਸੇਨ **ਆਹਿਤੋ** ਠਪਿਤੋ ਕਤੋ **ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ** ਅਨ੍ਵਯੋ, ਤੇਨ **ਸੁਭਗਾ** ਮਨੋਹਰਾ **ਸੁਪਸਿਦ੍ਧੋ** ਸੁਪ੍ਪਕਾਸੋ ਸੁਗਮ੍ਮੋ **ਅਭਿਧੇਯਜੋ** ਅਤ੍ਥੋ ਯਸ੍ਸਾ ਸਾਤਿ ਤਥਾ, ਨ ਤੁ ਭਾਵਤ੍ਥੋ ਤਸ੍ਸ ਸਭਾਵਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਤਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ –

''ਕਵੀਨ'ਧਿਪ੍ਪਾਯ'ਮਸਦ੍ਦਗੋਚਰੰ,
ਪਦੇ ਫੁਰਨ੍ਤੰ ਮੁਦੁਕਮ੍ਹਿ ਕੇਵਲੰ।
ਵਿਸਨ੍ਤਿ ਭਾਵਾਵਗਮਾ ਕਤਸ੍ਸਮਾ,
ਪਕਾਸਯਨ੍ਤਜਾ'ਕਤਿਯੋ ਤੁ ਤਾਦਿਸਾ''ਤਿ॥

ਤਾਦਿਸਾ ਯਾ **ਪਦਾਵਲਿ** ਪਦਪਨ੍ਤਿ ਅਯੰ **ਪਸਾਦੰ** ਤਨ੍ਨਾਮਕੰ ਗੁਣੰ **ਜਨਯੇ** ਉਪ੍ਪਾਦਯਤਿ। **ਯਥਾ**ਤਿ ਤਮੁਦਾਹਰਤਿ।

੧੧੯. ਇਦਾਨਿ ਉਦ੍ਦੇਸਕ੍ਕਮੇਨ ਏਤੇਸਂ ਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰਾਦੀਨਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸਂ ਸੋਦਾਹਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਅਦੂਰਾਹਿਤੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਅਦੂਰੇ** ਆਸਨ੍ਨਪਦੇਸੇ ਤਦੁਪਚਾਰੇਨ ਆਸਨ੍ਨੇ ਵਾ **ਆਹਿਤੋ** ਕ੍ਰਿਯਾਯ, ਲਦ੍ਧਕ੍ਰਿਯਾਯੋਗਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮਾਦਿਪਦਾਨਂ ਵਸੇਨ ਚ ਕਤੋ, ਨੇ ਚੇ ਵਿਨਜਾਸਵਸੇਨ ਠਪਿਤੋ ਵਾ **ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ** ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਪਤੀਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਪੇਕ੍ਖਲਕ੍ਖਣਕ੍ਰਿਯਾਕਾਰਕਯੋਗੋ ਤੇਨ **ਸੁਭਗਾ** ਮਨੋਹਰਾ, **ਸੁਪਸਿਦ੍ਧੋ** ਪਸਿਦ੍ਧਤ੍ਥਵਿਸਯੇ ਸਦ੍ਦਪਯੋਗਤੋ ਅਤਿਪਾਕਟੋ **ਅਭਿਧੇਯਜੋ** ਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋ ਯਸ੍ਸਾ ਸਾ ਅਯਂ **ਪਦਾਵਲਿ** ਪਦਪਨ੍ਤਿ **ਪਸਾਦਂ** ਪਸਾਦਨਾਮਕਂ ਗੁਣਂ **ਜਨਯੇ** ਉਪ੍ਪਾਦਯਤਿ। **ਯਥਾ**ਤਿ ਲਕ੍ਖਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਦੂਰੇ ਆਹਿਤੋਤਿ ਵਾ, ਉਪਚਰਿਤਤ੍ਤਾ ਅਦੂਰੋ ਚ ਸੋ ਆਹਿਤੋ ਚਾਤਿ ਵਾ, ਸੋ ਚ ਸੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਸੁਭਗਾਤਿ ਚ, **ਸੁ** ਅਤਿਸਯੇਨ ਪਸਿਦ੍ਧੋਤਿ ਚ, ਸੋ ਅਭਿਧੇਯਜੋ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ। ਏਤ੍ਥ ਸੁਪਸਿਦ੍ਧੋ ਨਾਮ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋ, ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਤ੍ਥੋ ਪਨ ਪਕਤਿਗਮ੍ਭੀਰੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ –

> ''ਕਵੀਨ'ਧਿਪ੍ਪਾਯ'ਮਸਦ੍ਦਗੋਚਰਂ,
> ਪਦੇ ਫੁਰਨ੍ਤਂ ਮੁਦੁਕਮ੍ਹਿ ਕੇਵਲਂ।
> ਵਿਸਨ੍ਤਿ ਭਾਵਾਵਗਮਾ ਕਤਸ੍ਸਮਾ,
> ਪਕਾਸਯਨ੍ਤ੍ਯਾ'ਕਤਿਯੋ ਤੁ ਤਾਦਿਸਾ''ਤਿ॥

ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – **ਅਸਦ੍ਦਗੋਚਰਂ** ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਵਿਸਯਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮੁਦੁਕਮ੍ਹਿ ਪਦੇ **ਕੇਵਲਂ** ਵਿਸੁਂ **ਫੁਰਨ੍ਤਂ** ਚਾਪੇਨ੍ਤਂ **ਕਵੀਨਧਿਪ੍ਪਾਯਂ** ਕਵੀਨਮਜ੍ਝਾਸਯਂ **ਕਤਸ੍ਸਮਾ** ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਵਿਸਯੇ ਕਤਪਰਿਚਯਾ ਪਣ੍ਡਿਤਾ **ਭਾਵਾਵਗਮਾ** ਪਦਤ੍ਥਾਵਬੋਧੇਨ **ਵਿਸਨ੍ਤਿ** ਪਵਿਸਨ੍ਤਿ, ਤਾਦਿਸਾ **ਆਕਤਿਯੋ** ਤੁ ਸਦ੍ਦਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾਨਂ ਆਕਾਰਾ **ਪਕਾਸਯਨ੍ਤਿ** ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਤ੍ਥਂ ਜੋਤੇਨ੍ਤੀਤਿ।

੧੨੦.ਅਲਙ੍ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਵਦਨਂ, **ਮੁਨਿਨੋ'ਧਰਰਂਸਿਯੋ।**
ਸੋਭਨ੍ਤੇ'ਰੁਣਰਂਸੀ'ਵ, ਸਮ੍ਪਤਨ੍ਤਾ'ਮ੍ਬੁਜੋਦਰੇ॥

੧੨੦. "**ਅਲਙ੍ਕਰੋਨ੍ਤਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਮੁਨਿਨੋ** ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ **ਵਦਨਂ** ਸਭਾਵਮਧੁਰਪਕਤਿਮੁਖਂ **ਅਲਙ੍ਕਰੋਨ੍ਤਾ** ਸਜ੍ਜਨ੍ਤਾ ਸੋਭਯਮਾਨਾ ਅਧਰਾਨਂ **ਰਂਸਿਯੋ** ਸੁਪਕ੍ਕਬਿਮ੍ਬਫਲੋਪਮਓਟ੍ਠਯੁਗਲ਼ਵਿਨਿਸ੍ਸਟਬਹੁਤਰਕਨ੍ਤਿਚ੍ਛਿਤਾਭਾ ਮੁਨਿਨੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ਸੁਤਤ੍ਤਾ। **ਅਮ੍ਬੁਜੋਦਰੇ** ਤਾ ਕਾਲੋਪਨਤਪੁਪ੍ਫਕਾਸਰਮਣੀਯੇ ਪਦੁਮਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ **ਸਮ੍ਪਤਨ੍ਤਾ** ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ **ਅਰੁਣਰਂਸੀ**ਵ ਬਾਲਸੂਰਿਯਰਂਸਿਯੋ ਵਿਯ **ਸੋਭਨ੍ਤੇ** ਵਿਰਾਜਨ੍ਤਿ।

੧੨੦. "**ਅਲਙ੍ਕਰੋਨ੍ਤੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਮੁਨਿਨੋ ਵਦਨਂ ਪਕਤਿਸੁਨ੍ਦਰਮੁਖਂ ਅਲਙ੍ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਸਜ੍ਜਨ੍ਤਾ **ਅਧਰਰਂਸਿਯੋ** ਤਸ੍ਸੇਵ ਮੁਨਿਨੋ ਓਟ੍ਠਦ੍ਵਯਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਕਨ੍ਤਿਸਮੂਹਾ **ਅਮ੍ਬੁਜੋਦਰੇ** ਵਿਕਸਨਾਨੁਰੂਪਕਾਲਾਭਿਮੁਖੇ ਪਦੁਮਗਬ੍ਭੇ ਉਪਡ੍ਢਵਿਕਸਿਤੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਸਮ੍ਪਤਨ੍ਤਾ** ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ **ਅਰੁਣਰਂਸੀ ਇਵ** ਬਾਲਸੂਰਿਯਰਂਸੀਵ **ਸੋਭਨ੍ਤੇ** ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਅਦੂਰਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ ਪਸਿਦ੍ਧਤ੍ਥਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਸਾਦਗੁਣੋ ਪਾਕਟੋ। ਅਧਰਰਂਸੀਨਂ ਮੁਨਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਸੁਤਾਨੁਮਿਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਸੁ ਸੁਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਬਲਵਤ੍ਤਾ [ਸੁਤਾਨੁਮਿਤੇਸੁ ਸੁਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਬਲਵਾ (ਪਰਿਭਾਸੇਨ੍ਦੁਸੇਰੇ ੧੧੨)], ਕਾਕਕ੍ਖਿਗੋਲ਼ਕਨਯੇਨ ਵਾ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ। ਅਧਰੇ ਰਂਸੀਤਿ ਚ, ਅਮ੍ਬੁਜਸ੍ਸ ਉਦਰਨ੍ਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

੧੨੧.ਓਜੋ ਸਮਾਸਬਾਹੁਲ੍ਯ-
ਮੇਸੋ ਗਜ੍ਜਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਂ।
ਪਜ੍ਜੇਪ੍ਯ'ਨਾਕੁਲੋ ਸੋ'ਯਂ,
ਕਨ੍ਤੋ ਕਾਮੀਯਤੇ ਯਥਾ॥

੧੨੧. “**ਓਜੋ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸਮਾਸਸ੍ਸ** ਏਕਤ੍ਥਵੁਤ੍ਤਿਯਾ **ਬਾਹੁਲ੍ਲਂ** ਭਿਯ੍ਯੋਭਾਵੋ ਇਤ੍ਯਨੁਵਦਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਓਜੋ ਵਿਧੀਯਤੇ, **ਏਸੋ** ਓਜੋ ਸਮਾਸਬਾਹੁਲ੍ਲਲਕ੍ਖਣੋ **ਗਜ੍ਜਸ੍ਸ** ਵੁਤ੍ਤਿਰੂਪਸ੍ਸ **ਜੀਵਿਤਂ** ਹਦਯਂ ਸਾਰਂ ਤਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਗਜ੍ਜਸ੍ਸ, ਨ ਪਜ੍ਜਸ੍ਸ, **ਸੋਯਂ** ਓਜੋ **ਅਨਾਕੁਲੋ** ਅਗਹਨੋ ਅਤੋਯੇਵ **ਕਨ੍ਤੋ** ਹਦਯਙ੍ਗਮੋ, **ਪਜ੍ਜੇਪਿ** ਨ ਕੇਵਲਂ ਗਜ੍ਜੇ **ਕਾਮੀਯਤੇ** ਪਯੁਜ੍ਜਤੇ। **ਯਥੇ**ਤ੍ਯੁਦਾਹਰਤਿ।

੧੨੧. ਇਦਾਨਿ ਓਜਗੁਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਓਜੋ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਓਜੋ ਨਾਮ **ਸਮਾਸਬਾਹੁਲ੍ਲਂ** ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਥੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਸਦ੍ਦਾਨਂ ਏਕਤ੍ਥਪਵਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਸਮਾਸਸ੍ਸ ਬਹੁਲਤਾ, **ਏਸੋ** ਓਜੋ **ਗਜ੍ਜਸ੍ਸ** ਗਜ੍ਜਬਨ੍ਧਸ੍ਸ **ਜੀਵਿਤਂ** ਹਦਯਂ, ਜੀਵਿਤਸੀਸੇਨ ਹਦਯਸਙ੍ਖਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਸੋ ਅਯਂ** ਓਜੋ **ਅਨਾਕੁਲੋ** ਨਿਬ੍ਯਾਕੁਲੋ **ਕਨ੍ਤੋ** ਤਤੋਯੇਵ ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ ਪਿਯਭੂਤੋ **ਪਜ੍ਜੇਪਿ** ਪਜ੍ਜਬਨ੍ਧੇਪਿ **ਕਾਮੀਯਤੇ** ਕਵੀਹਿ ਪਯੁਜ੍ਜਤੇਤਿ। ਬਹੁਲਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਬਾਹੁਲ੍ਲਂ, ਸਮਾਸਸ੍ਸ ਬਾਹੁਲ੍ਲਨ੍ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਗਜ੍ਜਬਨ੍ਧਾਧਿਕਾਰਸ੍ਸਾਭਾਵਾ ਪਜ੍ਜਵਿਸਯਸ੍ਸ ਓਜਗੁਣਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਯਥੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ।

੧੨੨.ਮੁਨਿਨ੍ਦਮਨ੍ਦਸਞ੍ਜਾਤ-ਹਾਸਚਨ੍ਦਨਲਿਮ੍ਪਿਤਾ।
ਪਲ੍ਲਵਾ ਧਵਲਾ ਤਸ੍ਸੇ-ਵੇਕੋਨਾਧਰਪਲ੍ਲਵੋ॥

੧੨੨. “**ਮੁਨਿਨ੍ਦ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਮੁਨਿਨ੍ਦਸ੍ਸ **ਮਨ੍ਦਂ** ਈਸਕਂ **ਸਞ੍ਜਾਤੋ** ਪਵਤ੍ਤੋ ਤਂਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤੋ ਹਾਸਸ੍ਸ [ਯਸਸ੍ਸ (ਕ॰)] **ਹਾਸੋ** ਹਸਿਤਂ ਸੋਵ ਚਨ੍ਦਨਮਿਵ **ਚਨ੍ਦਨਂ** ਧਵਲਤ੍ਤਰੂਪਤ੍ਤਾ, ਤੇਨ **ਲਿਮ੍ਪਿਤਾ** ਉਪਦੇਹਿਤਾ **ਪਲ੍ਲਵਾ** ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਕਿਸਲਯਾਨਿ ‘‘ਇਦਮੇਵ’’ਤਿ ਨਿਯਮਾਭਾਵਤੋ, **ਧਵਲਾ** ਪਕਤਿਵਣ੍ਣਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ ਸੁਕ੍ਕਾ ਅਹੇਸੁਂ ਗਾਹਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਸਗੁਣਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸਵਿਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਤੋ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ **ਤਸ੍ਸ** ਮੁਨਿਨ੍ਦਸ੍ਸੇਵ **ਏਕੋ** ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸਾਭਾਵਾ **ਅਧਰਪਲ੍ਲਵੋ ਨ ਧਵਲੋ** ਧਵਲੋ ਨਾਹੋਸਿ। ਅਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨਦੇਸਿਯੋਪਿ ਬਹੁਮਨ੍ਤਬ੍ਬੋ’ਯ’ਮਸ੍ਸਾਨੁਭਾਵੋਤਿ।

‘‘ਪੇਮਾਵਬਨ੍ਧਹਦਯੇ ਸਦਯੇ ਜਿਨਸ੍ਮਿਂ,
ਤਸ੍ਮਿਂ ਨੁ ਕਿਂ ਕੁਮਤਯੋ ਭਵਥ’ਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾ।
ਕਿਂ ਤੇਨ ਵੋ **ਨ** ਵਿਹਿਤਂ ਹਿਤ’ਮੁਗ੍ਗਦੁਗ੍ਗ-
ਸਂਸਾਰਸਾਗਰਸਮੁਤ੍ਤਰਣਾਵਸਾਨਂ’’॥

ਇਚ੍ਚੁਪਰਮੁਦਾਹਰਣਂ। ਏਵਮੇਤਾਦਿਸੋ ਅਨਾਕੁਲੋ ਕਨ੍ਤੋ ਓਜੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋਤਿ। ਨਨੁ ਚ **ਯ-ਤ**ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਨਿਚ੍ਚੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਥਂ ‘‘ਤਸ੍ਸੇਵੇਕੋ ਨਾਧਰਪਲ੍ਲਵੋ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਯ**ਸਦ੍ਦਾਭਾਵੋਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ, ਕਿਨ੍ਤੁ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤਵਿਸਯੋ, ਤਥਾ ਪਸਿਦ੍ਧਵਿਸਯੋ, ਅਨੁਭੂਤਵਿਸਯੋ ਚ **ਤ**ਸਦ੍ਦੋ **ਯ**ਸਦ੍ਦਂ ਨਾਪੇਕ੍ਖਤੇ। ਯਥਾ –

‘‘ਸਵਾਸਨੇ ਕਿਲੇਸੇ ਸੋ, ਏਕੋ ਸਬ੍ਬੇ ਨਿਘਾਤਿਯ।
ਅਹੁ ਸੁਸੁਦ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨੋ, ਪੂਜਾਨਞ੍ਚ ਸਦਾਰਹੋ’’॥

ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਏਤ੍ਥ ਬੁਦ੍ਧੋ ‘‘ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਮਾਦਿਤੋ’’ਤਿ **ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋ**॥

ਪਸਿਦ੍ਧਵਿਸਯੋ ਯਥਾ –

‘‘ਅਗ੍ਗਿਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦ’ ਅਥ ਵਾ, ‘ਪਬ੍ਬਤਗ੍ਗਾ ਪਤੇ’ਤਿ ਵਾ।
ਯਦਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਞਾਤਕਾਰੀਹਿ ਸੋ ਜਿਨੋ’’॥

ਇਚ੍ਚਾਦਿ॥

ਅਨੁਭੂਤਵਿਸਯੋ ਯਥਾ –

> ‘‘ਅਤੀਤਂ ਨਾਨੁਸੋਚਾਮਿ, ਨਪ੍ਪਜਪ੍ਪਾਮ’ਨਾਗਤਂ।
> ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਯਾਪੇਮਿ, ਤੇਨ ਵਣ੍ਣੋ ਪਸੀਦਤਿ’’॥

ਇਚ੍ਚਾਦਿ॥

ਯਸਦ੍ਦੋ ਤੁਤ੍ਤਰਵਾਕਜਟ੍ਠੋ ਪੁਬ੍ਬਵਾਕਜੇ **ਤ**ਸਦ੍ਦਮੇਵ ਗਮਯਤਿ। ਯਥਾ –

> ‘‘ਬੋਧਿਂ ਨਮਾਮਿ ਨਤਿਭਾਜਨਮਚ੍ਚੁਲ਼ਾਰਂ,
> ਪੁਞ੍ਞਾਕਰਂ ਭੁਵਨਮਣ੍ਡਲਸੋਤ੍ਥਿਭੂਤਂ।
> ਯੋ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਸਤਿਗੋਚਰਤਂ ਸਮੇਤੋ,
> ਦੋਸਾਰਿਦਪ੍ਪਮਥਨੇ’ਕਰਸੋ ਬੁਧਾਨਂ’’॥

ਇਚ੍ਚਾਦਿ॥

ਪੁਬ੍ਬਵਾਕਜੋਪਾਤ੍ਤੋ ਤੁ **ਯ**ਸਦ੍ਦੋ ਉਤ੍ਤਰਵਾਕਜੇ**ਤ**ਸਦ੍ਦੋਪਾਦਾਨਂ ਵਿਨਾ ਸਾਕਙ੍ਖੇ ਵਾਕਜਸ੍ਸ ਊਨਤ੍ਤਂ ਜਨੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤਵਿਸਯੋ **ਤ**ਸਦ੍ਦੋ।

੧੨੨. ਮੁਨਿਨ੍ਦਸ੍ਸ **ਮਨ੍ਦਂ** ਈਸਕਂ **ਸਞ੍ਜਾਤੋ** ਪਵਤ੍ਤੋ **ਹਾਸੋ**ਯੇਵ ਸਿਤਂ ਚਨ੍ਦਨਚੁਣ੍ਣਮਿਵ ਤੇਨ **ਲਿਮ੍ਪਿਤਾ** ਆਲੇਪਿਤਾ **ਪਲ੍ਲਵਾ** ਰੁਕ੍ਖਲਤਾਦੀਨਂ ਪਕਤਿਰਤ੍ਤਾਨਿ ਕਿਸਲਯਾਨਿ **ਧਵਲਾ** ਸਗੁਣਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ ਸੇਤਾ ਅਹੇਸੁਂ, ਤਥਾਪਿ **ਤਸ੍ਸੇ**ਵ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ **ਏਕੋ** ਅਤੁਲੋ ਅਸਹਾਯੋ ਵਾ **ਅਧਰਪਲ੍ਲਵੋ** ਦਨ੍ਤਾਵਰਣਸਙ੍ਖਾਤਪਲ੍ਲਵੋ **ਨ** ਰਂਸਿਸਂਸਟ੍ਠੋਪਿ ਸਮੀਪਟ੍ਠੋਪਿ **ਧਵਲੋ** ਸੇਤੋ ਨਾਹੋਸਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਗਹਨਸਮਾਸਬਾਹੁਲਜਂ ਦੀਪਿਤਂ ਹੋਤਿ।

> ‘‘ਪੇਮਾਵਬਨ੍ਧਹਦਯੇ ਸਦਯੇ ਜਿਨਸ੍ਮਿਂ,
> ਤਸ੍ਮਿਂ ਨੁ ਕਿਂ ਕੁਮਤਯੋ ਭਵਥ’ਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾ।
> ਕਿਂ ਤੇਨ ਵੋ ਨ ਵਿਹਿਤਂ ਹਿਤ’ਮੁਗ੍ਗਦੁਗ੍ਗ-
> ਸਂਸਾਰਸਾਗਰਸਮੁਤ੍ਤਰਣਾਵਸਾਨ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਅਪਰਮੁਦਾਹਰਣਂ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – **ਕੁਮਤਯੋ** ਹੇ ਅਞ੍ਞਾਣਾ! **ਪੇਮਾਵਬਨ੍ਧਹਦਯੇ** ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਤੁਮ੍ਹੇਸੁ ਨਿਚ੍ਚਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤਦਲ਼੍ਹਪੇਮਾਨੁਬਨ੍ਧਚਿਤ੍ਤੇ **ਸਦਯੇ** ਤਤੋਯੇਵ ਦਯਾਸਹਿਤੇ **ਤਸ੍ਮਿਂ ਜਿਨਸ੍ਮਿਂ** ਵਿਸਯਭੂਤੇ **ਕਿਂ ਨੁ** ਕਸ੍ਮਾ ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾ ਭਵਥ, ਤਥਾ ਹਿ ਵੋ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ **ਤੇਨ** ਜਿਨੇਨ **ਉਗ੍ਗੋ** ਦਾਰੁਣੋ ਚ, **ਦੁਗ੍ਗੋ** ਗਨ੍ਤੁਮਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯੋ ਚ, ਸੋਯੇਵ ਸਂਸਾਰਸਾਗਰੋ ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਤ੍ਤਰਣਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੇਵ **ਅਵਸਾਨਂ** ਯਸ੍ਸ ਤਂ **ਨ ਵਿਹਿਤਂ** ਅਕਤਂ **ਹਿਤਂ** ਵੁਦ੍ਧਿ ਨਾਮ ਕਿਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਹੋਤੇਵ। ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਸਮਾਸਸ੍ਸ ਪਾਕਟਤ੍ਤਾ ਓਜੋ ਗੁਣੋ ਕਨ੍ਤੋ ਹੋਤੀਤਿ।

ਨਨੁ **ਯ-ਤ**ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਨਿਚ੍ਚਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਤਿ ਕਥਂ ‘‘ਤਸ੍ਸੇਵੇਕੋ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਤਸ੍ਮਿਂ ਨੁ ਕਿਂ ਕੁਮਤਯੋ’’ਤਿ ਚ ਇਚ੍ਚਾਦੀਸੁ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤ**ਯ**ਸਦ੍ਦੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ, ਤਥਾਪਿ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤਤ੍ਤਵਿਸਯੋ, ਪਸਿਦ੍ਧਤ੍ਥਵਿਸਯੋ, ਅਨੁਭੂਤਤ੍ਥਵਿਸਯੋ ਵਾ **ਤ**ਸਦ੍ਦੋ **ਯ**ਸਦ੍ਦਂ ਨਾਪੇਕ੍ਖਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ –

> ‘‘ਸਵਾਸਨੇ ਕਿਲੇਸੇ ਸੋ, ਏਕੋ ਸਬ੍ਬੇ ਨਿਘਾਤਿਯ।

ਅਹੁ ਸੁਸੁਦ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨੋ, ਪੂਜਾਨਞ੍ਚ ਸਦਾਰਹੋ’’ਤਿ॥

ਏਵਮਾਦੀਸੁ **“ਸੋ”**ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠ**ਤ**ਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਮਾਦਿਤੋ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਤੀਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧਸਦ੍ਦੇਨ ਵਚਨੀਯਵਿਸਯੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਅਗ੍ਗਿਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦ’ ਅਥਵਾ, ‘ਪਬ੍ਬਤਗ੍ਗਾ ਪਤੇ’ਤਿ ਵਾ।
ਯਦਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬਂ, ਞਾਤਕਾਰੀਹਿ ਸੋ ਜਿਨੋ’’ਤਿ॥

ਏਵਮਾਦੀਸੁ **ਤ**ਸਦ੍ਦੋ ਞਾਤਕਾਰੀਹਿ ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਪਸਿਦ੍ਧਬੁਦ੍ਧਪਦਤ੍ਥਵਿਸਯੋ।

‘‘ਅਤੀਤਂ ਨਾਨੁਸੋਚਾਮਿ, ਨਪ੍ਪਜਪ੍ਪਾਮ’ਨਾਗਤਂ।
ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਯਾਪੇਮਿ, ਤੇਨ ਵਣ੍ਣੋ ਪਸੀਦਤੀ’’ਤਿ॥

ਏਵਮਾਦੀਸੁ **ਤ**ਸਦ੍ਦੋ ਅਨਨੁਸੋਚਨਨਪ੍ਪਜਪ੍ਪਨਯਾਪਨਸਙ੍ਖਾਤਵਿਜਾਨਨਵਸੇਨ ਅਨੁਭੂਤਤ੍ਥਵਿਸਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੀਸੁਪਿ ਠਾਨੇਸੁ **ਤ**ਸਦ੍ਦੋ **ਯ**ਸਦ੍ਦਂ ਨਾਪੇਕ੍ਖਤੇ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤਵਿਸਯੋ **ਤ**ਸਦ੍ਦੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਅਪਿਚ ਉਤ੍ਤਰਵਾਕਜੇ ਠਿਤੋ **ਯ**ਸਦ੍ਦੋ ਪੁਬ੍ਬਵਾਕਜੇ **ਤ**ਸਦ੍ਦੇ ਅਸਤਿਪਿ ਤਮੇਵ ਦੀਪੇਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ –

ਬੋਧਿਂ ਨਮਾਮਿ ਨਤਿਭਾਜਨਮਚ੍ਚੁਲਾਰਂ,
ਪੁਞ੍ਞਾਕਰਂ ਭੁਵਨਮਣ੍ਡਲਸੋਤ੍ਥਿਭੂਤਂ।
ਯੋ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਸਤਿਗੋਚਰਤਂ ਸਮੇਤੋ,
ਦੋਸਾਰਿਦਪ੍ਪਮਥਨੇ’ਕਰਸੋ ਬੁਧਾਨਨ੍ਤਿ॥

ਯੋ ਬੁਧਾਨਂ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਸਤੀਨਂ **ਗੋਚਰਤਂ** ਵਿਸਯਭਾਵਂ **ਸਮੇਤੋ** ਪਤ੍ਤੋ, ਤੇਸਂਯੇਵ **ਦੋਸਾਰੀਨਂ** ਕਿਲੇਸਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾਨਂ **ਦਪ੍ਪਮਥਨੇ** ਦਪ੍ਪਮਦ੍ਦਨੇ **ਏਕਰਸੋ** ਪਧਾਨਕਿਚ੍ਚੋ ਸਮਿਦ੍ਧਿਵਨ੍ਤੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਬੋਧਿਂ ਨਮਾਮੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਪੁਬ੍ਬਵਾਕਜੇ ਪਯੋਜਿਤੋ **ਯ**ਸਦ੍ਦੋ ਉਤ੍ਤਰਵਾਕਜੇ **ਤ**ਸਦ੍ਦੋਪਾਦਾਨੇ ਅਸਤਿ ਸਂਸਯਮੁਪ੍ਪਾਦਯਮਾਨੋ ਵਾਕਜਸ੍ਸ ਊਨਤ੍ਤਂ ਕਰੋਤਿ। ਉਦਾਹਰਣਂ ਪਨ ਪਾਕਟਂ।

੧੨੩.ਪਦਾਭਿਧੇਯਜਵਿਸਯਂ,
ਸਮਾਸਬਜਾਸਸਮ੍ਭਵਂ।
ਯਂ ਪਾਰਿਣਤਜਂ ਹੋਤਿ’ਹ,
ਸੋਪਿ ਓਜੋਵ ਤਂ ਯਥਾ॥

੧੨੩. “**ਪਦਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਪਦਸ੍ਸ **ਅਭਿਧੇਯਜੋ** ਅਤ੍ਥੋ ਸੋ ਵਿਸਯੋ ਯਸ੍ਸ। ਯਤ੍ਥ ਪਚੁਰਸਦ੍ਦਾਭਿਧੇਯਜੋ ਅਤ੍ਥੋ ਸਂਖਿਤ੍ਤਪਦੇਹਿ ਵੁਚ੍ਚਤੇ, ਸੋ **ਸਮਾਸੋ**। ਯਤ੍ਥਪ੍ਪਕੇਹਿ ਪਦੇਹਿ ਅਭਿਧੇਯਜਤ੍ਥੋ ਪਚੁਰਪਦੇਹਿ ਵੁਚ੍ਚਤੇ, ਸੋ **ਬਜਾਸੋ**। ਤਤੋ ਸਮਾਸਬਜਾਸਤੋ ਸਮ੍ਭਵੋ ਯਸ੍ਸ। ਤਂ ਤਥਾਵਿਧਂ ਯਂ **ਪਾਰਿਣਤਜਂ** ਪਰਿਣਤਭਾਵੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਨੁਵਦਿਤ੍ਵਾ ਸੋਪਿ **ਇਹ** ਸਸਤ੍ਥੇ **ਓਜੋ**ਵਾਤਿ ਵਿਧੀਯਤੇ। **ਤਂ ਯਥੇ**ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਉਦਾਹਰਤਿ।

੧੨੩. “**ਪਦੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਪਦਾਨਂ** ਬਹੂਨਂ ਅਪ੍ਪਕਾਨਂ ਵਾ ਪਦਾਨਂ **ਅਭਿਧੇਯਜਵਿਸਯਂ** ਵਿਤ੍ਥਾਰਸਂਖਿਤ੍ਤਤ੍ਥਵਿਸਯਵਨ੍ਤਂ **ਸਮਾਸਬਜਾਸਸਮ੍ਭਵਂ** ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਸਙ੍ਖੇਪਵਿਤ੍ਥਾਰਦ੍ਵਯੇਨ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਂ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਵਨ੍ਤਂ ਵਾ **ਯਂ ਪਾਰਿਣਤਜਂ** ਕਤ੍ਤੂਨਂ ਗਣ੍ਹਵਿਸਯੇ ਪਰਿਣਤਿਪ੍ਪਕਾਸਕੋ ਯੋ ਸਦ੍ਦਧਮ੍ਮੋ ਅਤ੍ਥਧਮ੍ਮੋ ਹੋਤਿ, ਸਦ੍ਦਗੁਣੋ ਅਤ੍ਥਗੁਣੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਸੋਪਿ **ਇਹ** ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰੇ **ਓਜੋ** ਨਾਮ ਸਦ੍ਦਗੁਣੋ ਅਤ੍ਥਗੁਣੋ। **ਤਂ ਯਥਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਲਕ੍ਖਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਪਦਾਨਂ ਅਭਿਧੇਯਜੋ ਵਿਸਯੋ ਯਸ੍ਸ ਪਾਰਿਣਤਜਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਸਮਾਸੋ ਚ

ਬਜਾਸੋ ਚਾਤਿ ਚ, ਤਤੋ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ ਚ, ਤਤੋ ਸਮ੍ਭਵੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਚ, ਪਰਿਣਤਸ੍ਸ ਕਤ੍ਥੁਨੋ ਗਨ੍ਧਸ੍ਸ ਏਵ ਵਾ ਭਾਵੋਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਕਤ੍ਥੁ ਪਾਰਿਣਤਜਪਕ੍ਖੇ ਤਪ੍ਪਕਾਸਕਗਨ੍ਧਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥੇਨ ਪਾਰਿਣਤਜਂ ਸਿਦ੍ਧਂ।

੧੨੪.ਜੋਤਯਿਤ੍ਵਾਨ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ,
ਸਨ੍ਤਾਰੇਤ੍ਵਾ ਸਦੇਵਕੇ।
ਜਲਿਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਿਖਨ੍ਧੋਵ,
ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਸੋ ਸਸਾਵਕੋ॥

੧੨੪. "**ਜੋਤਯਿਤ੍ਵਾਨੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਇਮਿਨਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਚੁਰਪਦਾਭਿਹਿਤੋ ਬੁਦ੍ਧਵਂਸੋ ਸਙ੍ਖੇਪਰੂਪੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ।

੧੨੪. "**ਜੋਤਯਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸੋ** ਤਥਾਗਤੋ **ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ** ਸਪਰਿਯਤ੍ਤਿਕਂ ਨਵਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ **ਜੋਤਯਿਤ੍ਵਾਨ** ਞਾਣਾਲੋਕੇਨ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ **ਸਦੇਵਕੇ** ਸਤ੍ਤੇ **ਸਨ੍ਤਾਰੇਤ੍ਵਾ** ਸਂਸਾਰਸਾਗਰਪਰਿਯਨ੍ਤਮੁਪਨੇਤ੍ਵਾ **ਅਗ੍ਗਿਖਨ੍ਧੋ**ਵ ਮਹਾਤੇਜੇਨ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਵਿਯ **ਜਲਿਤ੍ਵਾ** ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਰੂਪਕਾਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਜ੍ਜਲਿਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੇ **ਸਸਾਵਕੋ** ਸਾਵਕੇਹਿ ਸਹ **ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ** ਖਨ੍ਧਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਸਕਲਬੁਦ੍ਧਵਂਸੇ ਬਹੂਹਿ ਪਦੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥੋ ਸਙ੍ਖੇਪਕ੍ਕਮੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸਤਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋ ਵਾ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਚ, ਸਹ ਦੇਵੇਹਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਤਿ ਚ, ਸਹ ਸਾਵਕੇਹਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੧੨੫.ਮਤ੍ਥਕਟ੍ਠੀ ਮਤਸ੍ਸਾਪਿ, ਰਜੋਭਾਵਂ ਵਜਨ੍ਤੁ ਮੇ।
ਯਤੋ ਪੁਞ੍ਞੇਨ ਤੇ ਸੇਨ੍ਤਿ [ਸੇਨ੍ਤੁ (ਕ॰)], ਜੇਨਪਾਦਮ੍ਬੁਜਦ੍ਵਯੇ॥

੧੨੫. "**ਮਤ੍ਥਕਟ੍ਠੀ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਮਤਸ੍ਸਾਪਿ** ਮਰਣਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਮੇ **ਮਤ੍ਥਕੇ** ਮੁਦ੍ਧਨਿ ਅਟ੍ਠੀ **ਰਜੋਭਾਵਂ** ਧੂਲਿਤ੍ਤਂ **ਵਜਨ੍ਤੁ** ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੁ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ? **ਯਤੋ** ਯਸ੍ਮਾ ਕਾਰਣਾ **ਪੁਞ੍ਞੇਨ** ਕੁਸਲੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਹੇਤੁਨਾ **ਤੇ** ਰਜਾ ਜਿਨਸ੍ਸ ਇਮੇ **ਜੇਨਾ,** ਪਾਦਾ, ਤੇਯੇਵ ਅਮ੍ਬੁਜਾਨਿਵ ਅਮ੍ਬੁਜਾਨਿ, ਤੇਸਂ ਦ੍ਵਯੇ **ਸੇਨ੍ਤਿ** ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਹੋਤੁ ਵਾ ਮਾ ਵਾ, ਪਣਤਿਗੇਧੇਨੇਵ ਵਦਤਿ। ਏਤ੍ਥ ''ਕਥਮਹਂ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੇ ਨਿਚ੍ਚਂ ਸਿਰਸਾ ਪਣਮਾਮੀ''ਤਜਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ।

੧੨੫. "**ਮਤ੍ਥਕਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ, ਮਤਸ੍ਸਾਪਿ **ਮੇ** ਮਯ੍ਹਂ **ਮਤ੍ਥਕਟ੍ਠੀ** ਮੁਦ੍ਧਨਿ ਅਟ੍ਠੀਨਿ **ਰਜੋਭਾਵਂ** ਅਤਿਸੁਖੁਮਰਜਤ੍ਤਂ **ਵਜਨ੍ਤੁ** ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੁ। ਕਸ੍ਮਾ ਆਸੀਸਨਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਚੇ? **ਯਤੋ** ਯਸ੍ਮਾ ਕਾਰਣਾ **ਪੁਞ੍ਞੇਨ** ਮਯ੍ਹਂ ਤਥਾਵਿਧੇਨ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮੇਨ ਹੇਤੁਨਾ **ਤੇ** ਰਜਾ **ਜੇਨਪਾਦਮ੍ਬੁਜਦ੍ਵਯੇ** ਜਿਨਪਟਿਬਦ੍ਧਚਰਣਪਦੁਮਯੁਗਲ਼ੇ **ਸੇਨ੍ਤਿ** ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਿਰਿਪਾਦੇ ਕਿਞ੍ਚਿਪਿ ਰਜੋਜਲ੍ਲਂ ਨ ਉਪਲਿਮ੍ਪਤੇਵ, ਤਥਾਪਿ ਵਨ੍ਦਨਾਭਿਲਾਸੇਨ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਤ੍ਥ ''ਕਥਮਹਂ ਭਗਵਤੋ ਸਿਰਿਪਾਦੇ ਮੁਦ੍ਧਨਾ ਨਿਚ੍ਚਂ ਪਣਮਾਮੀ''ਤਜਭਿਲਾਸੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਮਤ੍ਥਕੇ ਅਟ੍ਠੀਤਿ ਚ, ਰਜਸੋ ਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਜਿਨਸ੍ਸ ਇਮੇਤਿ ਚ, ਜੇਨਾ ਚ ਤੇ ਪਾਦਾ ਚੇਤਿ ਚ, ਤੇਯੇਵ ਅਮ੍ਬੁਜਾਨੀਤਿ ਚ, ਤੇਸਂ ਦ੍ਵਯਨ੍ਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੧੨੬.ਇਚ੍ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਚ੍ਚਂਪਣਤਿ-ਗੇਧੋ ਸਾਧੁ ਪਦਿਸ੍ਸਤਿ।
ਜਾਯਤੇ'ਯਂ ਗੁਣੋ ਤਿਕ੍ਖ-ਪਞ੍ਞਾਨ'ਮਭਿਯੋਗਤੋ॥

੧੨੬. ਬਜਾਸਤ੍ਤਮੇਵਸ੍ਸ ਵਿਵਰਤਿ "**ਇਚ੍ਚੇਤ੍ਥਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਇਚ੍ਚੇਵਂ **ਅਤ੍ਥ** ਗਾਥਾਯਂ **ਪਣਤਿਯਂ** ਪਣਾਮੇ **ਗੇਧੋ** ਅਧਿਕਚ੍ਛਨ੍ਦੋ **ਸਾਧੁ** ਸੁਨ੍ਦਰਂ **ਪਦਿਸ੍ਸਤਿ** ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੇ, **ਅਯਂ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਓਜੋ **ਗੁਣੋ** ਪਰਿਣਤਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੋ **ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਾਨਂ** ਸਾਤਿਸਯਮਤੀਨਂ ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ **ਅਭਿਯੋਗਤੋ** ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤਪਰਿਚਯਬਲੇਨ **ਜਾਯਤੇ** ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

੧੨੬. ਇਦਾਨਿ ਸੰਖਿਤ੍ਤੁਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਪਕਾਸਿਤਭਾਵਂ “**ਇਚ੍ਛਤੁ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ। **ਇਤਿ** ਇਮਿਨਾ ਅਨਨ੍ਤਰਗਾਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤੁਕ੍ਕਮੇਨ **ਅਤ੍ਤ** ਇਮਿਸ੍ਸਂ ਗਾਥਾਯਂ **ਨਿਚ੍ਚੁਂਪਣਤਿਗੇਧੋ** ਨਿਰਨ੍ਤਰਪਣਾਮੇ ਅਧਿਕਕਤ੍ਤੁਕਾਮਤਾਕੁਸਲਚ੍ਛਨ੍ਦੋ **ਸਾਧੁ** ਵਿਭੂਤੋ ਵਿਭੂਤਂ ਵਾ **ਪਦਿਸ੍ਸਤਿ** ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, **ਅਯਂ ਗੁਣੋ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਅਯਂ ਪਰਿਣਤਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੋ ਓਜੋ ਨਾਮ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਗੁਣੋ **ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਾਨਂ** ਸੁਖੁਮਬੁਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤਾਨਂ **ਅਭਿਯੋਗਤੋ** ਗਨ੍ਥਵਿਸਯਭੂਤੇਨ ਨਿਰਨ੍ਤਰਾਭਜਾਸੇਨੇਵ **ਜਾਯਤੇ** ਸਿਜ੍ਝਤਿ, ਵਤ੍ਤੁ ਪਾਰਿਣਤਜੇਨੇਵ ਭਵਨਤੋ ਯੇਸਂ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਪਕਾਰੇਨ ਨ ਸਿਜ੍ਝਤੀਤਿ। ਨਿਚ੍ਚੁਂ ਪਵਤ੍ਤਾ ਪਣਤੀਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸਂ ਗੇਧੋਤਿ ਚ, ਤਿਕ੍ਖਾ ਪਞ੍ਞਾ ਯੇਸਨ੍ਤਿ ਚ, ਅਭਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਯੋਗੋ ਯੁਞ੍ਜਨਨ੍ਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੧੨੭.ਮਧੁਰਤ੍ਤਂ ਪਦਾਸਤ੍ਤਿ-ਰਨੁਪ੍ਪਾਸਵਸਾ ਦ੍ਵਿਧਾ।
ਸਿਯਾ ਸਮਸੁਤਿ ਪੁਬ੍ਬਾ, ਵਣ੍ਣਾਵੁਤ੍ਤਿ ਪਰੋ ਯਥਾ॥

੧੨੭. ਮਾਧੁਰਿਯਮਵਧਾਰਯਮਾਹ “**ਮਧੁਰਤ੍ਤ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਵਨੀਯਤ੍ਤੇਨ ਮਨੋਹਰਤ੍ਤਂ **ਮਧੁਰਤ੍ਤਂ**। ਤਂ **ਪਦਾਨਿ** ਵਾਕਜਾਲਙ੍ਕਾਰਾਨਿ ਸਮਾਨਾਨਿ ਉਤ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰੇਹਿ, ਤੇਸਂ **ਆਸਤ੍ਤਿ** ਠਾਨਾਦਿਨਾਯਥਾਕਥਞ੍ਚਿ ਸਮਸੁਤੀਨਂ ਆਸਨ੍ਨਤਾ **ਪਦਾਸਤ੍ਤਿ**, ਪਠਮਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸਕ੍ਖਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾ ਪਾਸੋ ਪਕ੍ਖੇਪੋ **ਅਨੁਪ੍ਪਾਸੋ,** ਪਦਾਸਤ੍ਤਿ ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਾਸੋ ਚ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਧਾ ਹੋਤਿ। ‘‘ਕੀਦਿਸਾ ਤੇ’’ਤਿ ਆਹ “**ਸਿਯਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਪੁਬ੍ਬਾ** ਪਠਮਾਭਿਹਿਤਾ ਪਦਾਸਤ੍ਤਿ **ਸਮਾ** ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਠਾਨਮਤ੍ਤਾਸਂਯੋਗਾਦਿਨਾ ਪਦਨ੍ਤਰੇਨ **ਸੁਤਿ** ਵਣ੍ਣੋ ਯਸ੍ਸਾ ਸਾ ਸਿਯਾ ਭਵੇਯਜ, **ਪਰੋ** ਪਚ੍ਛਿਮੋ ਅਨੁਪ੍ਪਾਸੋ ਤੁ **ਵਣ੍ਣਸ੍ਸ** ਸਰਬਜਞ੍ਜਨਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ **ਆਵੁਤ੍ਤਿ** ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੁਚ੍ਚਾਰਣਂ ਸਿਯਾਤਿ। ਏਵਂ ਕਤ੍ਥਚਿ ਬਨ੍ਧੇ ਸਮਾਨਪਦਾਸਤ੍ਤਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਨੁਪ੍ਪਾਸੋ ਕਤ੍ਥਚਿ ਤਦੁਭਯਂ, ਦ੍ਵਯੇਨ ਰਹਿਤੋ ਵਿਰਸੋ ਬਨ੍ਧੋ ਨਸ੍ਸਾਦੀਯਤੇ ਕਵੀਹਿ, ਤਾਦਿਸਂ ਮਧੁਰਤ੍ਤਂ ਦੁਵਿਧਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ, ਸਿਲੇਸਸਮਤਾਨ੍ਵਿਤਨ੍ਤੁਚ੍ਚਨ੍ਤੁਮੇਵ ਰਮਣੀਯਂ ਸਿਯਾਤਿ ਲਕ੍ਖਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ “**ਯਥੇ**”ਤਿ ਲਕ੍ਖਿਯਮੁਭਯਤ੍ਥੋਦਾਹਰਤਿ ‘‘ਯਦੇ’’ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ‘‘ਮੁਨਿਨ੍ਦ’’ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਚ।

੧੨੭. ਇਦਾਨਿ ਮਧੁਰਗੁਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਮਧੁਰਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਮਧੁਰਤ੍ਤਂ** ਸਵਨੀਯਭਾਵਤੋ ਮਨੋਹਰਤ੍ਤਂ ਮਧੁਰਗੁਣਂ, **ਪਦਾਨਂ** ਵਾਕਜਾਵਯਵਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਸਜਾਦਜਨ੍ਤਾਦੀਨਂ ਉਪਰੂਪਰਿਪਦੇਹਿ ਸਮਾਨਾਨਂ **ਆਸਤ੍ਤਿ** ਠਾਨਕਰਣਾਦਿਨਾ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਪਕਾਰੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਆਸਨ੍ਨਤਾ, **ਅਨੁਪ੍ਪਾਸੋ** ਪੁਬ੍ਬੁਚ੍ਚਾਰਿਤਵਣ੍ਣਾਨਂ ਪੁਨ ਪਕ੍ਖਿਪਨਞ੍ਚਾਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ **ਵਸਾ** ਵਿਭਾਗੇਨ ਦ੍ਵਿਧਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪੁਬ੍ਬਾ** ਪਦਾਸਤ੍ਤਿ ਸਮਸੁਤਿ ਸਿਯਾ, ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਵਣ੍ਣਾਨਂ ਠਾਨਮਤ੍ਤਾਕਰਣਾਦੀਹਿ ਆਸਨ੍ਨਸੁਤਿਸਙ੍ਖਤਵਣ੍ਣਵੁਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, **ਪਰੋ** ਅਨੁਪ੍ਪਾਸੋ ਪਨ ਵਣ੍ਣਾਵੁਤ੍ਤਿ ਸਰਬਜਞ੍ਜਨਸਭਾਵਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬੁਚ੍ਚਾਰਿਤਵਣ੍ਣਾਨਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੁਚ੍ਚਾਰਣਂ ਸਿਯਾਤਿ। **ਯਥਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਉਦਾਹਰਣਮਾਦਿਸਤਿ। ਏਵਂ ਕਤ੍ਥਚਿ ਬਨ੍ਧੇ ਪਦਾਸਤ੍ਤਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਨੁਪ੍ਪਾਸੋ ਕਤ੍ਥਚਿ ਤਦੁਭਯਂ, ਦ੍ਵੀਹਿ ਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਪਨ ਬਨ੍ਧੋ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਅਸ੍ਸਾਦਨੀਯੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਉਪਰਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਹਿ ਸਿਲੇਸਸਮਤਾਹਿ ਯੁਤ੍ਤਂ ਮਧੁਰਤ੍ਤਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸਤੋ ਅਸ੍ਸਾਦਨੀਯਂ ਹੋਤੀਤਿ। ਮਧੁਰਸ੍ਸ ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਪਦਾਨਂ ਆਸਤ੍ਤੀਤਿ ਚ, ਅਨੁ ਪਚ੍ਛਾ ਪਾਸੋ ਪਕ੍ਖੇਪੋਤਿ ਚ, ਪਦਾਸਤ੍ਤਿ ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਾਸੋ ਚਾਤਿ ਚ, ਤੇਸਂ ਵਸੋ ਭੇਦੋਤਿ ਚ, ਸਮਾ ਸੁਤਿ ਵਣ੍ਣੋ ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਚ, ਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਆਵੁਤ੍ਤੀਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੧੨੮.ਯਦਾ ਏਸੋ’ਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿਂ,
ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ ਮੁਨਿਪੁਙ੍ਗਵੋ।
ਤਦਾ ਪਭੁਤਿ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ,
ਲੋਕੇ ਜਾਤੋ ਮਹੁਸ੍ਸਵੋ॥

੧੨੮. ਏਸੋ ਮੁਨਿਪੁਙ੍ਗਵੋ **ਯਦਾ** ਯਤੋ ਪਭੁਤਿ **ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿਂ** ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ **ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ** ਸਮਧਿਗਤੋ, **ਤਦਾ ਪਭੁਤਿ** ਤਤੋ ਆਰਬ੍ਭ **ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ** ਚਤੁਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦਿਭੇਦਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਤਿਂਸਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ **ਮਹੁਸ੍ਸਵੋ** ਮਹਨ੍ਤੋ ਅਬ੍ਭੁਦਯੋ ਨਿਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਾ

ਪਵਤ੍ਤਿ **ਲੋਕੇ** ਤਿਵਿਧੇ **ਜਾਤੋ** ਅਹੋਸੀਤਿ। ਇਹ ਕ੍ਵਚਿ ਦੀਘਤਾਕਤੰ ਸਦਿਸਤ੍ਤੰ, ਕ੍ਵਚਿ ਠਾਨਕਤੰ, ਕ੍ਵਚਿ ਸੰਯੋਗਕਤੰ, ਕ੍ਵਚਿ ਅਞ੍ਞਥਾ, ਤੇਨਾਹ ''ਸਿਯਾ ਸਮਸੁਤਿ ਪੁਬ੍ਬਾ''ਤਿ।

੧੨੮. “**ਯਦਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਏਸੋ ਮੁਨਿਪੁਙ੍ਗਵੋ ਯਦਾ **ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿੰ** ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤੰ **ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ** ਸਸਨ੍ਤਾਨੇ ਉਪ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਾਪੁਣਿ, **ਤਦਾ ਪਭੁਤਿ** ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ **ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ** ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦਿਪਭੇਦਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਤਿੰਸਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ **ਮਹੁਸ੍ਸਵੋ** ਮਹਾਭਿਵੁਦ੍ਧਿ **ਲੋਕੇ** ਕਾਮਾਦਿਲੋਕਤ੍ਤਯੇ ਜਾਤੋਤਿ। ਇਹ ''ਯਦਾ ਏਸੋ''ਤਿ ਦੀਘਕਾਲਵਸੇਨ ਆਸਨ੍ਨਤਾ, ''ਯ ਏ''ਤਿ ਠਾਨਵਸੇਨ ਆਸਨ੍ਨਤਾ, ''ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਸੰਯੋਗਵਸੇਨ ਆਸਨ੍ਨਤਾ, ''ਭਿ ਧਿ''ਨ੍ਤਿ ਧਨਿਤਤੋ ਆਸਨ੍ਨਤਾਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਪਦਾਸਤ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਚ, ਪੁਮਾ ਚ ਸੋ ਗੋਚੇਤਿ ਚ, ਮੁਨੀਨੰ ਪੁਙ੍ਗਵੋਤਿ ਚ, ਮਹਨ੍ਤੋ ਚ ਸੋ ਉਸ੍ਸਵੋ ਚਾਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੧੨੯.ਮੁਨਿਨ੍ਦਮਨ੍ਦਹਾਸਾ ਤੇ, ਕੁਨ੍ਦਸਨ੍ਦੋਹਵਿਬ੍ਭਮਾ।
ਦਿਸਨ੍ਤ'ਮਨੁਧਾਵਨ੍ਤਿ, ਹਸਨ੍ਤਾ ਚਨ੍ਦਕਨ੍ਤਿਯੋ॥

੧੨੯. **ਕੁਨ੍ਦਾਨੰ** ਕੁਸੁਮਾਨੰ **ਸਨ੍ਦੋਹੋ** ਸਮੂਹੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਬ੍ਭਮੋ ਯੇਸੰ ਤੇ, ਮੁਨਿਨ੍ਦਸ੍ਸ **ਮਨ੍ਦਹਾਸਾ** ਮਨੁਞ੍ਞਾ ਹਸਿਤਾਨਿ ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ **ਕਨ੍ਤਿਯੋ** ਸੋਭਾਯੋ **ਹਸਨ੍ਤਾ** ਵਿਡਮ੍ਬਯਨ੍ਤਾ ਦਿਸਨ੍ਤ**ਮਨੁਧਾਵਨ੍ਤਿ** ਅਨੁਵਿਚਰਨ੍ਤਿ। ਇਚ੍ਚੇਤ੍ਥ **ਨ**ਕਾਰਸਹਿਤਸ੍ਸ **ਦ**ਕਾਰਸ੍ਸ, **ਤ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਚਾਨੁਵਤ੍ਤਨੰ।

''ਇਨ੍ਦਨੀਲਦਲਦ੍ਵਨ੍ਦ-ਸੁਨ੍ਦਰੰ ਸਿਰਿਮਨ੍ਦਿਰੰ।
ਮੁਨਿਨ੍ਦਨਯਨਦ੍ਵਨ੍ਦੰ, ਵਿਨ੍ਦਤਿ'ਨ੍ਦੀਵਰਜ੍ਜੁਤਿੰ''॥

ਇਚ੍ਚਪਰਮੁਦਾਹਰਣੰ॥

੧੨੯. “**ਮੁਨਿਨ੍ਦ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਕੁਨ੍ਦਸਨ੍ਦੋਹਵਿਬ੍ਭਮਾ** ਸੁਪੁਪ੍ਫਿਤਕੁਨ੍ਦਕੁਸੁਮਰਾਸਿਸਦਿਸਲੀਲਾਵਨ੍ਤਾ ਤੇ **ਮੁਨਿਨ੍ਦਮਨ੍ਦਹਾਸਾ** ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਮਨੁਞ੍ਞਾ ਹਸਿਤਾ **ਚਨ੍ਦਕਨ੍ਤਿਯੋ** ਨਿਮ੍ਮਲਚਨ੍ਦਕਿਰਣੇ **ਹਸਨ੍ਤਾ** ਨਿਨ੍ਦਨ੍ਤਾ **ਦਿਸਨ੍ਤੰ** ਤੰ ਤੰ ਦਿਸੰ, ਦਿਸਾਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਵਾ **ਅਨੁਧਾਵਨ੍ਤਿ** ਵਿਧਾਵਨ੍ਤੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ **ਨ**ਕਾਰਸਹਿਤ**ਦ**ਕਾਰਸ੍ਸ, **ਨ**ਕਾਰਸਹਿਤ**ਤ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਚ ਆਵੁਤ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਮਨ੍ਦਾ ਚ ਤੇ ਹਾਸਾ ਚੇਤਿ ਚ, ਮੁਨਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਮਨ੍ਦਹਾਸਾਤਿ ਚ, ਕੁਨ੍ਦਾਨੰ ਸਨ੍ਦੋਹੋਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਬ੍ਭਮੋ ਯੇਸਨ੍ਤਿ ਚ, ਦਿਸਾਯੇਵ ਦਿਸਨ੍ਤੰ, ਦਿਸਾਨੰ ਵਾ ਅਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

''ਇਨ੍ਦਨੀਲਦਲਦ੍ਵਨ੍ਦ-ਸੁਨ੍ਦਰੰ ਸਿਰਿਮਨ੍ਦਿਰੰ।
ਮੁਨਿਨ੍ਦਨਯਨਦ੍ਵਨ੍ਦੰ, ਵਿਨ੍ਦਤਿ'ਨ੍ਦੀਵਰਜ੍ਜੁਤਿ''ਨ੍ਤਿ॥

ਇਦਮ੍ਪਿ **ਨ**ਕਾਰਸਹਿਤ**ਦ**ਕਾਰਵਣ੍ਣਾਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਅਪਰਮੁਦਾਹਰਣੰ।

ਤਤ੍ਥ **ਇਨ੍ਦਨੀਲਦਲਦ੍ਵਨ੍ਦਸੁਨ੍ਦਰੰ** ਇਨ੍ਦਨੀਲਮਣਿਸਕਲਿਕਾਯੁਗਲਮਿਵ ਮਨੋਹਰੰ **ਸਿਰਿਮਨ੍ਦਿਰੰ** ਤਤੋਯੇਵ ਸੋਭਾਯ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਭੂਤੰ ਮੁਨਿਨ੍ਦਨਯਨਦ੍ਵਨ੍ਦੰ **ਇਨ੍ਦੀਵਰਜ੍ਜੁਤਿੰ** ਨੀਲੁਪ੍ਪਲਕਨ੍ਤਿੰ **ਵਿਨ੍ਦਤਿ** ਅਨੁਭੋਤਿ, ਇਨ੍ਦੀਵਰਜ੍ਜੁਤਿਸਮਾਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੧੩੦.ਸਬ੍ਬਕੋਮਲਵਣ੍ਣੇਹਿ, ਨਾਨੁਪ੍ਪਾਸੋ ਪਸੰਸਿਯੋ।
ਯਥਾਯੰ ਮਾਲਤੀਮਾਲਾ, ਲਿਨਲੋਲਾਲਿਮਾਲਿਨੀ॥

੧੩੦. ਯੇਹਿ ਕੇਹਿਚਿ ਆਵੁਤ੍ਤਿਤੋ ਅਨੁਪ੍ਪਾਸੋਤਿ ਚੇ? ਨੇਤਜਾਹ “**ਸਬ੍ਬ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਬ੍ਬੇਹਿ **ਕੋਮਲੇਹਿ** ਸੁਕੁਮਾਰੇਹਿ **ਵਣ੍ਣੇਹਿ** ਅਕ੍ਖਰੇਹਿ ਅਨੁਪ੍ਪਾਸੋ **ਨ ਪਸਂਸਿਯੋ** ਸਿਲਾਘਨੀਯੋ ਨ ਹੋਤਿ ਸਿਲੇਸਵਿਰੋਧਿਤ੍ਤਾ। “**ਯਥੇ**”ਤਿ ਤਂ ਉਦਾਹਰਤਿ। **ਅਯਂ ਮਾਲਤੀਮਾਲਾ** ਜਾਤਿਕੁਸੁਮਦਾਮਂ **ਲਿਨਾਨਂ** ਬਜਾਧਿਤਾਨਂ **ਲੋਲਾਨਂ** ਕੁਸੁਮਰਸਾਰਬ੍ਭ ਲੋਲੁਪਾਨਂ **ਅਲੀਨਂ** ਭਮਰਾਨਂ **ਮਾਲਾ** ਪਨ੍ਤਿ ਸਾ ਅਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਲਿਨਲੋਲਾਲਿਮਾਲਿਨੀ।

੧੩੦. ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਪ੍ਪਾਸੋਪਿ ਸਬ੍ਬਕੋਮਲਵਣ੍ਣੇਹਿ ਵਿਰਚਿਤੋ ਨ ਪਸਂਸਿਯੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਸਬ੍ਬਕੋਮਲਵਣ੍ਣੇਹੀ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਸਬ੍ਬਕੋਮਲਵਣ੍ਣੇਹਿ** ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਸੁਕੁਮਾਰਕ੍ਖਰੇਹਿ ਕਤੋ **ਅਨੁਪ੍ਪਾਸੋ** ਵਣ੍ਣਾਵੁਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣੋ **ਨ ਪਸਂਸਿਯੋ** ਸਿਲੇਸਾਲਙ੍ਕਾਰਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਪਸਤ੍ਥੋ ਨ ਹੋਤਿ। “**ਯਥਾ**”ਤਿ ਤਮੁਦਾਹਰਤਿ। **ਅਯਂ ਮਾਲਤੀਮਾਲਾ** ਏਸਾ ਜਾਤਿਸੁਮਨਮਾਲਿਕਾ **ਲਿਨਾਨਂ** ਬਜਾਵਟਾਨਂ ਪਤਨ੍ਤਾਨਂ **ਲੋਲਾਨਂ** ਗਨ੍ਧਲੁਦ੍ਧਾਨਂ **ਅਲੀਨਂ** ਭਮਰਾਨਂ **ਮਾਲਿਨੀ** ਪਨ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਾਤਿ। ਏਤ੍ਥ **ਲ**ਕਾਰਸ੍ਸੇਵ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਪ੍ਪਯੋਗੇਨ ਕੋਮਲਵਣ੍ਣਾਵੁਤ੍ਤਿ। ਮਾਲਤੀਨਂ ਮਾਲਾਤਿ ਚ, ਲੋਲਾ ਚ ਤੇ ਅਲਯੋ ਚਾਤਿ ਚ, ਲਿਨਾ ਚ ਤੇ ਲੋਲਾਲਯੋ ਚਾਤਿ ਚ, ਤੇਸਂ ਮਾਲਾਤਿ ਚ, ਸਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੧੩੧.ਮੁਦੂਹਿ ਵਾ ਕੇਵਲੇਹਿ,
ਕੇਵਲੇਹਿ ਫੁਟੇਹਿ ਵਾ।
ਮਿਸ੍ਸੇਹਿ ਵਾ ਤਿਧਾ ਹੋਤਿ,
ਵਣ੍ਣੇਹਿ ਸਮਤਾ ਯਥਾ॥

੧੩੧. ਸਮਤਂ ਸਮ੍ਭਾਵੇਤਿ “**ਮੁਦੂਹਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਕੇਵਲੇਹਿ** ਕੇਵਲਫੁਟਾਦਿਭਾਵਾਪਵਤ੍ਤੇਹਿ ਸਕਲੇਹਿ **ਮੁਦੂਹਿ** ਚਤੂਸੁਪਿ ਪਾਦੇਸੁ ਸਜਾਤਿਯੇਹਿ ਅਸਿਥਿਲਕੋਮਲੇਹਿ ਵਾ **ਕ**ਕਾਰਾਦੀਹਿ ਵਾ ਸਿਥਿਲਕੋਮਲਸ੍ਸ ਸਿਲੇਸਪਟਿਪਕ੍ਖਤ੍ਤਾ **ਕੇਵਲੇਹਿ ਫੁਟੇਹਿ ਵਾ** ਅਧਿਮਤ੍ਤਸੁਤੀਹਿ **ਭ**ਕਾਰਾਦੀਹਿ [ਰਾਗਾਦੀਹਿ (ਕ॰)] ਵਾ ਅਕਿਚ੍ਛਵਚਨੀਯੇ ਕਿਚ੍ਛਵਚਨੀਯਸ੍ਸ ਸੁਖੁਮਾਲਵਿਪਰਿਯਯਤ੍ਤਾ **ਮਿਸ੍ਸੇਹਿ** ਵਾ ਮਜ੍ਝਿਮਸੁਤੀਹਿ ਮੁਦੁਭੂਤਸਂਸਟ੍ਠੇਹਿ ਵਾ **ਵਣ੍ਣੇਹਿ** ਅਕ੍ਖਰੇਹਿ ਕਰਣਭੂਤੇਹਿ ਸਮਤਾ ਤਿਧਾ ਹੋਤਿ ਗਜ੍ਜੇ ਪਜ੍ਜੇ ਵਾ। “**ਯਥੇ**”ਤਿ ਤਿਵਿਧਮੁਦਾਹਰਤਿ।

੧੩੧. ਇਦਾਨਿ ਸਮਤਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ “**ਮੁਦੂਹਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿਮਾਹ। **ਕੇਵਲੇਹਿ** ਫੁਟਮਿਸ੍ਸੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਸਕਲੇਹਿ **ਮੁਦੂਹਿ** ਸਿਥਿਲਕੋਮਲੇਹਿ ਵਣ੍ਣੇਹਿ **ਕ**ਕਾਰਾਦੀਹਿ ਵਾ **ਕੇਵਲੇਹਿ ਫੁਟੇਹਿ** ਕੇਵਲਕੋਮਲਵਣ੍ਣਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸਕਲੇਹਿ ਅਕਿਚ੍ਛੁਚ੍ਚਾਰਣੀਯੇਹਿ ਅਧਿਮਤ੍ਤਸੁਤੀਹਿ **ਭ**ਕਾਰਾਦੀਹਿ ਵਣ੍ਣੇਹਿ ਵਾ **ਮਿਸ੍ਸੇਹਿ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮੁਦੁਫੁਟਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸੇਹਿ ਵਣ੍ਣੇਹਿ ਵਾ ਕਰਣਭੂਤੇਹਿ ਸਮਤਾ ਗਜ੍ਜੇ ਵਾ ਪਜ੍ਜੇ ਵਾ ਤਿਧਾ ਹੋਤੀਤਿ। ਯਦਿ ਸਿਥਿਲਕੋਮਲਵਣ੍ਣੇਹਿ ਵਿਚਰਿਤਂ ਸਿਲੇਸਾਲਙ੍ਕਾਰਸ੍ਸ, ਕਿਚ੍ਛੁਚ੍ਚਾਰਣੀਯੇਹਿ ਫੁਟਵਣ੍ਣੇਹਿ ਕਤਂ ਸੁਖੁਮਾਲਾਲਙ੍ਕਾਰਸ੍ਸ ਚ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ। “**ਯਥਾ**”ਤਿ ਤਿਵਿਧਮੁਦਾਹਰਤਿ।

ਕੇਵਲਮੁਦੁਸਮਤਾ

੧੩੨.ਕੋਕਿਲਾਲਾਪਸਂਵਾਦੀ,
ਮੁਨਿਨ੍ਦਾਲਾਪਵਿਬ੍ਭਮੋ।
ਹਦਯਙ੍ਗਮਤਂ ਯਾਤਿ,
ਸਤਂ ਦੇਤਿ ਚ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿਂ॥

੧੩੨. “**ਕੋਕਿਲੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਕੋਕਿਲਾਨਂ** ਕਰਵੀਕਸਕੁਣਾਨਂ **ਆਲਾਪੋ** ਕੂਜਿਤਂ, ਤਂ ਸਂਵਦਤਿ ਪਕਾਸਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ **ਕੋਕਿਲਾਲਾਪਸਂਵਾਦੀ,** ਤਂਸਦਿਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਮੁਨਿਨ੍ਦਸ੍ਸ **ਆਲਾਪੋ** ਵਿਸਟ੍ਠਾਦਿਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਸਰੋ ਤਸ੍ਸ **ਵਿਬ੍ਭਮੋ** ਵਿਲਾਸੋ **ਸਤਂ** ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ **ਹਦਯਙ੍ਗਮਤਂ** ਮਨੋਨੁਸਾਰਿਤਂ ਮਧੁਰਭਾਵਂ ਯਾਤਿ, **ਨਿਬ੍ਬੁਤਿਂ** ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਤੇਸਂ ਦੇਤਿ।

੧੩੨. "**ਕੋਕਿਲਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਕੋਕਿਲਾਨਂ** ਕਰਵੀਕਸਕੁਣਾਨਂ **ਆਲਾਪਂ** ਨਾਦਲੀਲਂ **ਸਂਵਾਦੀ** ਪਕਾਸਨਸੀਲੋ, ਤਂਸਦਿਸੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, **ਮੁਨਿਨ੍ਦਸ੍ਸ** ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਨੋ **ਆਲਾਪਸ੍ਸ** ਵਿਸਟ੍ਠਾਦਿਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਨਾਦਸ੍ਸ **ਵਿਬ੍ਭਮੋ** ਵਿਲਾਸੋ **ਸਤਂ** ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ **ਹਦਯਙ੍ਗਮਤਂ** ਚਿਤ੍ਤਾਰਾਧਿਤਭਾਵਂ **ਯਾਤਿ** ਚ, **ਨਿਬ੍ਬੁਤਿਂ** ਸੁਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਤੇਸਂਯੇਵ ਸਾਧੂਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ **ਦੇਤਿ ਚ** ਦੇਨ੍ਤੋਪਿ ਹੋਤੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ **ਕੋਕਿਲਾਲਾਪ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਨਿਸ੍ਸਿਤੇ ਨਿਸ੍ਸਯਵੋਹਾਰੇਨ ਲੀਲਾ ਗਹਿਤਾ।

ਕੇਵਲਫੁਟਸਮਤਾ

੧੩੩. ਸਮ੍ਭਾਵਨੀਯਸਮ੍ਭਾਵਂ,
ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਭਵਨ੍ਤਗੁਂ।
ਭਵਨ੍ਤਸਾਧਨਾਕਙ੍ਖੀ,
ਕੋ ਨ ਸਮ੍ਭਾਵਯੇ ਵਿਭੁਂ॥

੧੩੩. "**ਸਮ੍ਭਾਵਨੀਯੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸਮ੍ਭਾਵਨੀਯੋ** ਆਦਰਣੀਯੋ। ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਸਨ੍ਤੋ ਸੋਭਨੋ ਭਾਵੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਯਸ੍ਸ ਤਂ। ਭਵਨ੍ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਗਤੋਤਿ **ਭਵਨ੍ਤਗੁ,** ਤਂ ਵਿਭੁਂ। **ਭਗਵਨ੍ਤਂ** ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ। ਭਵਸ੍ਸ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਅਵਸਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਸਾਧਨਂ ਸਮ੍ਪਾਦਨਮਾਕਙ੍ਖਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ **ਭਵਨ੍ਤਸਾਧਨਾਕਙ੍ਖੀ, ਕੋ** ਨਾਮ ਸਂਸਾਰਵਤ੍ਤਿਜਨੋ। **ਨ ਸਮ੍ਭਾਵਯੇ** ਆਦਰਂ ਨ ਕਰੇਯਜ, ਕਰੋਤਜੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੩੩. "**ਸਮ੍ਭਾਵਨੀਯਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸਮ੍ਭਾਵਨੀਯਸਮ੍ਭਾਵਂ** ਸਦੇਵਕੇਨ ਲੋਕੇਨ ਆਦਰਣੀਯਸੋਭਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯਂ **ਭਵਨ੍ਤਗੁਂ** ਭਵਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਗਤਂ **ਵਿਭੁਂ** ਪਭੁਂ **ਭਗਵਨ੍ਤਂ** ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ **ਭਵਨ੍ਤਸਾਧਨਾਕਙ੍ਖੀ** ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਾਧਨਾਭਿਲਾਸੀ **ਕੋ** ਕਤਮੋ ਸਂਸਾਰਵਤ੍ਤਿਜਨੋ **ਨ ਸਮ੍ਭਾਵਯੇ** ਆਦਰਂ ਨ ਕਰੇਯਜ, ਕਰੋਤਜੇਵ। ਸਨ੍ਤੋ ਚ ਸੋ ਭਾਵੋ ਚਾਤਿ ਚ, ਸਮ੍ਭਾਵਨੀਯੋ ਸਮ੍ਭਾਵੋ ਯਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਭਵਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਤਿ ਚ, ਭਵਨ੍ਤਂ ਗਤੋਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਸਾਧਨਨ੍ਤਿ ਚ, ਤਂ ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਮਿਸ੍ਸਕਸਮਤਾ

੧੩੪. ਲਦ੍ਧਚਨ੍ਦਨਸਂਸਗ੍ਗ-ਸੁਗਨ੍ਧਿਮਲਯਾਨਿਲੋ।
ਮਨ੍ਦਮਾਯਾਤਿ ਭੀਤੋਵ, ਮੁਨਿਨ੍ਦਮੁਖਮਾਰੁਤਾ॥

੧੩੪. "**ਲਦ੍ਧਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਲਦ੍ਧੋ ਚਨ੍ਦਨਤਰੂਨਂ ਸਂਸਗ੍ਗੋ ਪਰਿਚਯੋ ਤੇਨ ਸੋਭਨੋ ਗਨ੍ਧੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਸੁਗਨ੍ਧੀ** ਸੁਰਭਿ ਮਲਯਾਨਿਲੋਦਕ੍ਖਿਣਪਵਮਾਨੋ ਮੁਨਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਮੁਖਮਾਰੁਤਾ ਭੀਤੋਵ ਤਾਦਿਸਮੁਦੁਤ੍ਤਸੀਤਲਤ੍ਤਸੁਗਨ੍ਧਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੂਰਤਰਤ੍ਤਾ **ਆਯਾਤਿ** ਅਨੁਵਤ੍ਤਤਿ। **ਮਨ੍ਦਨ੍ਤਿ** ਆਗਮਨਕ੍ਰਿਯਾਵਿਸੇਸਨਂ।

੧੩੪. "**ਲਦ੍ਧਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਲਦ੍ਧਚਨ੍ਦਨਸਂਸਗ੍ਗਸੁਗਨ੍ਧਿਮਲਯਾਨਿਲੋ** ਪਟਿਲਦ੍ਧਚਨ੍ਦਨਤਰੁਸਾਰਸਮਵਾਯੇਨ ਸੋਭਨਗਨ੍ਧਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਮਲਯਦੇਸਤੋ ਆਗਚ੍ਛਮਾਨਮਾਲੁਤੋ **ਮੁਨਿਨ੍ਦਮੁਖਮਾਰੁਤਾ** ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਮੁਖਸੁਰਭਿਵਾਸਿਤਪਵਨਤੋ **ਭੀਤੋ ਇਵ** ਤਾਦਿਸਮੁਦੁਸੁਰਭਿਸੀਤਲਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ ਭੀਤੋਵ **ਮਨ੍ਦਂ** ਸਣਿਕਂ **ਯਾਤਿ** ਅਭਿਮੁਖਮੇਤੀਤਿ। ਚਨ੍ਦਨਾਨਂ ਸਂਸਗ੍ਗੋਤਿ ਚ, ਲਦ੍ਧੋ ਚ ਸੋ ਚਨ੍ਦਨਸਂਸਗ੍ਗੋਤਿ ਚ, ਸੋਭਨੋ ਗਨ੍ਧੋ ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਚ, ਲਦ੍ਧਚਨ੍ਦਨਸਂਸਗ੍ਗੇਨ ਸੁਗਨ੍ਧੀਤਿ ਚ, ਮਲਯਤੋ ਆਗਤੋ ਅਨਿਲੋਤਿ ਚ, ਮੁਨਿਨ੍ਦਮੁਖਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਮਾਰੁਤੋਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। **ਮਨ੍ਦਨ੍ਤਿ** ਕ੍ਰਿਯਾਵਿਸੇਸਨਂ। ਏਤ੍ਥ ਤਿਵਿਧਸਮਤਾਯਂ ''ਕੋਕਿਲਾਲਾਪਸਂਵਾਦਿ''ਚ੍ਚਾਦਿਤਿਵਿਧਲਕ੍ਖਿਯਸ੍ਸਾਪਿ ''ਮੁਦੂਹਿ ਵਾ ਕੇਵਲੇਹਿ''ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਦਸ੍ਸਿਤਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯੇਨ ਤੁਲਜਤਾ ਸੁਪਾਕਟਾਵਾਤਿ।

੧੩੫.ਅਨਿਟ੍ਠੁਰਕ੍ਖਰਪ੍ਪਾਯਾ, ਸਬ੍ਬਕੋਮਲਨਿਸ੍ਸਟਾ।
ਕਿਚ੍ਛਮੁਚ੍ਚਾਰਣਾਪੇਤ-ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ ਸੁਖੁਮਾਲਤਾ॥

੧੩੫. ਸੁਖੁਮਾਲਤਾ ਕਥੀਯਤਿ "**ਅਨਿਟ੍ਠੁਰਕ੍ਖਰੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਅਨਿਟ੍ਠੁਰਾਨਿ** ਅਫਰੁਸਾਨਿ **ਅਕ੍ਖਰਾਨਿ** ਵਣ੍ਣਾਨਿ **ਪਾਯਾਨਿ** ਬਹੂਨਿ ਯਸ੍ਸਾ ਸਾ ਤਥਾ, ''ਨਿਟ੍ਠੁਰਾਨਿ ਅਪ੍ਪਕਾਨੀ''ਤਿ **ਪਾਯ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸੂਚਿਤਂ, ਤਤੋਯੇਵ **ਸਬ੍ਬੇਹਿ** ਕੇਵਲੇਹਿ **ਕੋਮਲੇਹਿ** ਸਿਥਿਲੇਹਿ ਲਘੂਹਿ ਅਕ੍ਖਰੇਹਿ **ਨਿਸ੍ਸਟਾ** ਨਿਗ੍ਗਤਾ **ਕਿਚ੍ਛੇਨ** ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਉਚ੍ਚਾਰਣਾ ਤਤੋ ਅਪੇਤਾਨਿ ਅਪਗਤਾਨਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ ਯਸ੍ਸਾ ਸਾਤਿ ਅਨੁਵਦਿਤ੍ਵਾ ਸੁਖੁਮਾਲਤਾ ਵਿਧੀਯਤੇ।

੧੩੫. ਇਦਾਨਿ ਸੁਖੁਮਾਲਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਅਨਿਟ੍ਠੁਰੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਅਨਿਟ੍ਠੁਰਕ੍ਖਰਪ੍ਪਾਯਾ** ਅਕਕ੍ਕਸਵਣ੍ਣਬਹੁਲਾ **ਸਬ੍ਬਕੋਮਲਨਿਸ੍ਸਟਾ** ਅਨਿਟ੍ਠੁਰਕ੍ਖਰਾਨਂ ਯੇਭੁਯ੍ਯਗ੍ਗਹਣਤੋਯੇਵ ਸਕਲਸਿਥਿਲਵਣ੍ਣਵਿਰਹਿਤਾ **ਕਿਚ੍ਛਮੁਚ੍ਚਾਰਣਾਪੇਤਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ** ਦੁਕ੍ਖੁਚ੍ਚਾਰਣੀਯਵਣ੍ਣੇਹਿ ਵਿਗਤਅਕ੍ਖਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਸੁਖੁਮਾਲਤਾ ਨਾਮਾਤਿ। ਅਨਿਟ੍ਠੁਰਾਨਿ ਅਕ੍ਖਰਾਨਿ ਪਾਯਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਯਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਚ, ਸਬ੍ਬੇ ਚ ਤੇ ਕੋਮਲਾ ਚੇਤਿ ਚ, ਤੇਹਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਤਿ ਚ, ਕਿਚ੍ਛੇਨ ਉਚ੍ਚਾਰਣਾਤਿ ਚ, ਤੇਹਿ ਅਪੇਤਾਨੀਤਿ ਚ, ਤਾਨਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮੋ।

੧੩੬.ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ ਰੂਪਵਿਭਵਂ, ਸੁਣਨ੍ਤਾ ਮਧੁਰਂ ਗਿਰਂ।
ਚਰਨ੍ਤਿ ਸਾਧੂ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧ-ਕਾਲੇ ਕੇਲ਼ਿਪਰਮ੍ਮੁਖਾ॥

੧੩੬. ਉਦਾਹਰਤਿ "**ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਰੂਪਵਿਭਵਂ** ਰੂਪਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ ਮਧੁਰਂ **ਗਿਰਂ** ਵਾਚਂ ਸੁਣਨ੍ਤਾ ਸਾਧਵੋ **ਕੇਲ਼ਿਪਰਮ੍ਮੁਖਾ** ਕੀਲ਼ਾਯ ਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਚਰਨ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕਤ੍ਥਾਤਿ ਆਹ "**ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਕਾਲੇ**"ਤਿ।

੧੩੬. "**ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਲਕ੍ਖਿਯਮੁਦਾਹਰਤਿ, ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਮੇਵ।

੧੩੭.ਅਲਙ੍ਕਾਰਵਿਹੀਨਾਪਿ, ਸਤਂ ਸਮ੍ਮੁਖਤੇ'ਦਿਸੀ।
ਆਰੋਹਤਿ ਵਿਸੇਸੇਨ, ਰਮਣੀਯਾ ਤਦੁਜ੍ਜਲਾ॥

੧੩੭. ਵਿਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸਾਵ੍ਹਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਪਿਮਿਨਾਵੋਪਾਦੇਯੋ ਬਨ੍ਧੋਤਿ ਆਹ "**ਅਲਙ੍ਕਾਰੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਲਙ੍ਕਾਰੇਹਿ ਵਿਹੀਨਾਪਿ ਏਦਿਸੀ ਸੁਖੁਮਾਲਤਾ **ਸਤਂ** ਪਣ੍ਡਿਤਜਨਾਨਂ **ਸਮ੍ਮੁਖਤਂ** ਅਭਿਮੁਖਭਾਵਂ ਵਾਚਾਗੋਚਰਤ੍ਤਂ **ਆਰੋਹਤਿ** ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਕਿਮੁਤਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਾਲਙ੍ਕਿਤੇ**ਤਜਪਿਸਦ੍ਦੋ**। **ਤੇਨ** ਸਭਾਵਵੁਤ੍ਤਜਾਦਿਨਾ ਅਲਙ੍ਕਾਰੇਨ **ਉਜ੍ਜਲਾ** ਦਿਤ੍ਤਾ ਪਨ **ਵਿਸੇਸੇਨਾ**ਤਿਸਯੇਨ **ਰਮਣੀਯਾ** ਮਨੁਞ੍ਞਾਤਿ।

੧੩੭. "**ਅਲਙ੍ਕਾਰੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਏਦਿਸੀ** ਏਵਂਵਿਧਾ ਸੁਖੁਮਾਲਤਾ **ਅਲਙ੍ਕਾਰਵਿਹੀਨਾਪਿ** ਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਵਿਰਹਿਤਾਪਿ **ਸਤਂ** ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤਾਨਂ **ਸਮ੍ਮੁਖਤਂ** ਅਭਿਮੁਖਭਾਵਂ ਤੇਸਂ ਵਚਨਵਿਸਯਭਾਵਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ **ਆਰੋਹਤਿ** ਪਾਪੁਣਾਤਿ। **ਤਦੁਜ੍ਜਲਾ** ਤੇਨ ਸਭਾਵਵੁਤ੍ਤਿਵਙ੍ਕਵੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰੇਨ ਜੋਤਮਾਨਾ **ਵਿਸੇਸੇਨ** ਅਤਿਸਯੇਨ **ਰਮਣੀਯਾ** ਮਨੁਞ੍ਞਾ ਹੋਤਿ। ਅਲਙ੍ਕਾਰੇਹਿ ਵਿਹੀਨਾਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਉਜ੍ਜਲਾਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੧੩੮.ਰੋਮਞ੍ਚਪਿਞ੍ਛਰਚਨਾ, ਸਾਧੁਵਾਦਾਹਿਤਦ੍ਧਨੀ।
ਲ਼ਲਨ੍ਤਿ'ਮੇ ਮੁਨੀਮੇਘੁ-ਮ੍ਮਦਾ ਸਾਧੁ ਸਿਖਾਵਲਾ॥

੧੩੮. ਤਮੁਦਾਹਰਤਿ **“ਰੋਮਵ੍ਹੇ”**ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਰੋਮਵ੍ਹਾ** ਲੋਮਹਂਸਾ ਇਵ ਰੋਮਵ੍ਹਾ ਏਵ ਵਾ, **ਪਿਵ੍ਛਾਨਿ** ਬਰਿਹਾਨਿ [ਪਰਿਹਾਰਾਨਿ (ਕ॰)] ਤੇਸਂ **ਰਚਨਾ** ਛਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਵਿਧਾਨਂ ਯੇਸਂ ਤੇ ਤਥਾ, ‘‘ਸਾਧੂ’’ਤਿ **ਵਾਦੋ** ਵਚਨਂ ਤਂਸਦਿਸੋਯੇਵ ਵਾ, ਆਹਿਤੋ **ਧਨਿ** ਕੇਕਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਯੇਸਂ ਤੇ ਤਥਾ, **ਮੁਨਿਮੇਘੇਨ** ਮੁਨਿਸਦਿਸੇਨ ਮੁਨਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਵਾ ਵਾਰਿਦੇਨ **ਉਮ੍ਮਦਾ** ਮਤ੍ਤਾ ਸਾਧੁਸਦਿਸਾ ਸਾਧੁ ਏਵ ਵਾ **ਸਿਖਾਵਲਾ** ਮਯੂਰਾ **ਲਲ਼ਨ੍ਤਿ** ਲੀਲੋਪੇਤਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਰਮਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੩੮. ਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਯੁਤ੍ਤਸੁਖੁਮਾਲਤਮੁਦਾਹਰਤਿ **“ਰੋਮੇ”**ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਰੋਮਵ੍ਹਪਿਵ੍ਛਰਚਨਾ** ਲੋਮਹਂਸਸਦਿਸਾ ਰੋਮਾ ਏਵ ਵਾ ਪਿਵ੍ਛਾਨਂ ਬਰਿਹਾਨਂ ਰਚਨਾ ਛਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਵਨ੍ਤਾ **ਸਾਧੁਵਾਦਾਹਿਤਦ੍ਧਨੀ** ‘‘ਸਾਧੂ’’ਤਿ ਵਚਨਸਦਿਸੇਹਿ ਸਾਧੁਵਾਦੇਹਿ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਕੇਕਾਨਿਨ੍ਨਾਦੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ **ਮੁਨਿਮੇਘੁਮ੍ਮਦਾ** ਮੁਨਿਸਦਿਸੇਨ ਮੁਨਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਵਾ ਮੇਘੇਨ ਸਞ੍ਜਾਤਮਦਾ **ਇਮੇ ਸਾਧੁਸਿਖਾਵਲਾ** ਸਜ੍ਜਨਸਦਿਸਾ ਸਾਧੁਨੋ ਏਵ ਵਾ ਮਯੂਰਾ **ਲਲ਼ਨ੍ਤਿ** ਲੀਲੋਪੇਤਾ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ। ਇਦਂ ਅਸੇਸਵਤ੍ਥੁਵਿਸਯਂ ਸਮਾਸਰੂਪਕਂ ਅਮੁਖਜਪਕ੍ਖੇ ‘‘ਰੋਮਵ੍ਹਾ ਵਿਯ ਸਾਧੁਵਾਦੋ ਵਿਯ ਮੁਨਿ ਵਿਯ ਸਾਧਵੋ ਵਿਯਾ’’ਤਿ ਚ, ਮੁਖਜਪਕ੍ਖੇ ‘‘ਪਿਵ੍ਛਰਚਨਾ ਵਿਯ ਆਹਿਤਦ੍ਧਨੀ ਵਿਯ ਮੇਘੋ ਵਿਯ ਸਿਖਾਵਲਾ ਵਿਯਾ’’ਤਿ ਉਪਚਰਿਤਬ੍ਬਂ। ਰੋਮਵ੍ਹਾ ਏਵ ਪਿਵ੍ਛਾਨੀਤਿ ਚ, ਤੇਸਂ ਰਚਨਾ ਯੇਸਨ੍ਤਿ ਚ, ‘‘ਸਾਧੁ’’ਇਤਿ ਵਾਦੋਤਿ ਚ, ਆਹਿਤੋ ਚ ਸੋ ਧਨਿ ਚੇਤਿ ਚ, ਸਾਧੁਵਾਦੋ ਆਹਿਤਦ੍ਧਨਿ ਯੇਸਨ੍ਤਿ ਚ, ਮੁਨਿ ਏਵ ਮੇਘੋਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਉਮ੍ਮਦਾਤਿ ਚ, ਸਾਧਵੋ ਏਵ ਸਿਖਾਵਲਾਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ। ‘‘ਮੁਨੀਮੇਘੋ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦੀਘਤ੍ਤਂ ਛਨ੍ਦਾਨੁਰਕ੍ਖਣਤ੍ਥਂ।

੧੩੯. ਸੁਖੁਮਾਲਤ੍ਤਮਤ੍ਥੇਵ, ਪਦਤ੍ਥਵਿਸਯਮ੍ਪਿ ਚ।
ਯਥਾ ਮਤਾਦਿਸਦ੍ਦੇਸੁ, ਕਿਤ੍ਤਿਸੇਸਾਦਿਕਿਤ੍ਤਨਂ॥

੧੩੯. ਨ ਕੇਵਲਂ ਸੁਖੁਮਾਲਤਾ ਸਦ੍ਦੇਵ, ਅਤ੍ਥੇਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ **“ਸੁਖੁਮਾਲਤ੍ਤ”**ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। **ਅਤ੍ਥੇ**ਵਾਤਿ ਵਿਜ੍ਜਤੇਵ, ਤਂ ਤੁ ਅਨੋਚਿਤਜਗਾਮ੍ਮਾਦਿਵਜ੍ਜਨਾ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। **“ਯਥੇ”**ਤਿ ਤਮੁਦਾਹਰਤਿ। **ਮਤਾਦਿਸਦ੍ਦੇਸੁ** ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇਸੁ **ਕਿਤ੍ਤਿਸੇਸਾ**ਦੀਨਂ ਸਦ੍ਦਾਨਂ **ਕਿਤ੍ਤਨਂ** ਕਥਨਂ।

੧੩੯. ਅਯਂ ਸੁਖੁਮਾਲਤਾ ਨ ਕੇਵਲਂ ਸਦ੍ਦੇਵ, ਅਤ੍ਥੇਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਆਹ **“ਸੁਖੁਮਾਲਤ੍ਤ”**ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸੁਖੁਮਾਲਤ੍ਤਮਤ੍ਥੇਵ ਪਦਤ੍ਥਵਿਸਯਮ੍ਪਿ ਚ** ਪਦਾਭਿਧੇਯ੍ਯਗੋਚਰਮ੍ਪਿ ਸੁਖੁਮਾਲਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਥੇਵ, ਤਞ੍ਚ ਓਚਿਤ੍ਯਹੀਨਗਾਮ੍ਮਦੋਸਪਰਿਹਾਰੇਨ ਸਿਜ੍ਝਤਿ। **“ਯਥਾ”**ਤਿ ਤਮੁਦਾਹਰਤਿ। **ਮਤਾਦਿਸਦ੍ਦੇਸੁ** ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇਸੁ **ਕਿਤ੍ਤਿਸੇਸਾ**ਦਿਸਦ੍ਦਾਨਂ **ਕਿਤ੍ਤਨਂ** ਕਥਨਨ੍ਤਿ। ਮਤੋ ਇਤਿਆਦਿ ਯੇਸਂ ‘‘ਜੀਵਿਤਕ੍ਖਯਂ ਪਤ੍ਤੋ’’ ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਮਿਤਿ ਚ, ਕਿਤ੍ਤਿਸੇਸੋ ਇਤਿਆਦਿਯੇਸਂ ‘‘ਦੇਵਤ੍ਤਂ ਗਤੋ, ਸਗ੍ਗਕਾਯਮਲਙ੍ਕਰੀ’’ਤ੍ਯਾਦੀਨਮਿਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੧੪੦. ਸਿਲਿਟ੍ਠਪਦਸਂਸਗ੍ਗ-
ਰਮਣੀਯਗੁਣਾਲਯੋ।
ਸਬਨ੍ਧਗਾਰਵੋ ਸੋਯਂ,
ਸਿਲੇਸੋ ਨਾਮ ਤਂ ਯਥਾ॥

੧੪੦. ਸਿਲੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **“ਸਿਲਿਟ੍ਠੇ”**ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਸਿਲਿਟ੍ਠਾਨਂ ਬਨ੍ਧਲਾਘਵਾਭਾਵੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਿਲਿਟ੍ਠਾਨਂ ਪਦਾਨਂ ਸਂਸਗ੍ਗੇਨ **ਰਮਣੀਯੋ** ਮਨੁਞ੍ਞੋ ਗੁਣੋ ਤਸ੍ਸ **ਆਲਯੋ** ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ। **ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ** ਰਚਨਾਯ **ਗਾਰਵੋ** ਅਸਿਥਿਲਤਾ, ਸਹ ਤੇਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਸਬਨ੍ਧਗਾਰਵੋ**ਤਿ ਅਨੁਵਦਿਤ੍ਵਾ ਸੋਯਂ ਸਿਲੇਸੋ ਨਾਮਾਤਿ ਵਿਧੀਯਤੇ। **“ਤਂ ਯਥੇ”**ਤਜ੍ਜੁਦਾਹਰਤਿ। ਯਥਾ ਅਯਂ ਸਿਲੇਸੋ, ਤਥਾ ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਤਾਦਿਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਨ ਤ੍ਵਯਮੇਵੇਤਿ **“ਤਂ ਯਥਾ”** ਸਦ੍ਦਸ੍ਸਤ੍ਥੋ।

੧੪੦. ਇਦਾਨਿ ਸਿਲੇਸਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ **“ਸਿਲਿਟ੍ਠੇ”**ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਸਿਲਿਟ੍ਠਪਦਸਂਸਗ੍ਗਰਮਣੀਯਗੁਣਾਲਯੋ** ਠਾਨਕਰਣਾਦੀਹਿ ਆਸਨ੍ਨਵਣ੍ਣਾਨਂ ਵਿਨ੍ਯਾਸਹੇਤੁ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨਂ ਪਦਾਨਂ ਸਮਵਾਯੇਨ ਮਨੁਞ੍ਞਗੁਣਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤੋ **ਸਬਨ੍ਧਗਾਰਵੋ**

ਬਨ੍ਧਗਾਰਵਸਙ੍ਖਾਤਰਚਨਾਯ ਅਸਿਥਿਲਭਾਵ◌ੇਨ ਸਹ ਪਵਤ੍ਤੋ **ਸੋ ਅਯਂ** ਬਨ੍ਧੋ ਸਿਲੇਸੋ ਨਾਮਾਤਿ। ਸਿਲੇਸੋ ਨਾਮ ਬਨ੍ਧਗਾਰਵ◌ੋ, ਤਪ੍ਪਟਿਪਾਦਕਬਨ੍ਧੋਪਜੇਤ੍ਥ ਸਿਲੇਸੋਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਿਲਿਟ੍ਠਾ ਚ ਤੇ ਪਦਾ ਚੇਤਿ ਚ, ਤੇਸਂ ਸਂਸਗ੍ਗੋਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਰਮਣੀਯੋਤਿ ਚ, ਸੋ ਏਵ ਗੁਣੋਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਆਲਯੋਤਿ ਚ, ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਗੁਰੁਨੋ ਭਾਵ◌ੋਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਸਹ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਚ ਵ◌ਾਕ੍ਯਂ। ਤਂ ਯਥਾ "**ਬਾਲਿਨ੍ਦੁ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੧੪੧.ਬਾਲਿਨ੍ਦੁਵ◌ਿਬ੍ਭਮਚ੍ਛੇਦਿ-ਨਖਰਾਵਲਿਕਨ੍ਤਿਭਿ।
ਸਾ ਮੁਨਿਨ੍ਦਪਦਮ੍ਭੋਜ-ਕਨ੍ਤਿ ਵ◌ੋ ਵਲਿਤਾਵਤਂ॥

੧੪੧. "**ਬਾਲਿਨ੍ਦੁ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਬਾਲਿਨ੍ਦੁਨੋ ਪਞ੍ਚਮੀ [ਪਞ੍ਚਮੀਚਨ੍ਦਸ੍ਸ (?)] ਪਞ੍ਚਦਸਕਲਸ੍ਸ ਵ◌ਿਬ੍ਭਮੋ ਮਨੋਹਰਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਛਿਨ੍ਦਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ **ਬਾਲਿਨ੍ਦੁਵ◌ਿਬ੍ਭਮਚ੍ਛੇਦਿਯੋ** ਪਞ੍ਚਮੀਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਕਲਾਸਨ੍ਨਿਭਾਨਂ **ਨਖਰਾਨਂ** ਨਖਾਨਂ ਆਵਲਿਯੋ ਤਾਸਂ **ਕਨ੍ਤਿਭਿ** ਸੋਭਾਹਿ ਸਹ **ਵਲਿਤਾ** ਸਂਯੁਤ੍ਤਾ ਸਾ, ਮੁਨਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਦਾਨਿਯੇਵ ਅਮ੍ਭੋਜਾਨਿ ਪਦੁਮਾਨਿ ਤੇਸਂ ਕਨ੍ਤਿ। ਵ◌ੋ ਤੁਮ੍ਹੇ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਵਦਤਿ। **ਅਵਤਂ** ਪਾਲਯਤੁ।

੧੪੧. **ਬਾਲਿਨ੍ਦੁ...ਪੇ॰... ਕਨ੍ਤਿਭਿ** ਤਰੁਣਚਨ੍ਦਵ◌ਿਲਾਸਵ◌ਿਨਾਸਨਸਭਾਵਸਮਨ੍ਨਾਗਤਨਖਪਨ੍ਤਿਸੋਭਾਹਿ ਸਹ **ਵਲਿਤਾ** ਸਂਯੁਤ੍ਤਾ **ਸਾ ਮੁਨਿਨ੍ਦਪਦਮ੍ਭੋਜਕਨ੍ਤਿ** ਸਾ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪਾਦਪਦੁਮਸੋਭਾ ਵ◌ੋ ਤੁਮ੍ਹੇ **ਅਵਤਂ** ਰਕ੍ਖਤੂਤਿ। ਬਾਲੋ ਚ ਸੋ ਇਨ੍ਦੁ ਚਾਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਵ◌ਿਬ੍ਭਮੋਤਿ ਚ, ਤਂ ਛਿਨ੍ਦਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਚ, ਨਖਾਨਂ ਆਵਲਿਯੋਤਿ ਚ, ਤਾਸਂ ਕਨ੍ਤੀਤਿ ਚ, ਬਾਲਿਨ੍ਦੁਵ◌ਿਬ੍ਭਮਚ੍ਛੇਦਿਯੋ ਚ ਤਾ ਨਖਰਾਵਲਿਕਨ੍ਤਿਯੋ ਚਾਤਿ ਚ, ਮੁਨਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਦਾਨੀਤਿ ਚ, ਤਾਨਿਯੇਵ ਅਮ੍ਭੋਜਾਨੀਤਿ ਚ, ਤੇਸਂ ਕਨ੍ਤੀਤਿ ਚ ਵ◌ਿਗ੍ਗਹੋ।

੧੪੨.ਉਕ੍ਕਂਸਵਨ੍ਤੋ ਯੋ ਕੋਚਿ,
ਗੁਣੋ ਯਦਿ ਪਤੀਯਤੇ।
ਉਦਾਰੋਯਂ ਭਵ◌ੇ ਤੇਨ,
ਸਨਾਥਾ ਬਨ੍ਧਪਦ੍ਧਤਿ॥

੧੪੨. ਉਦਾਰਤ੍ਤਮਵਧਾਰਯਮਾਹ "**ਉਕ੍ਕਂਸਵਨ੍ਤੋ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਯੋ ਕੋਚਿ** ''ਇਦਮੇਵ◌ੇ''ਤਿ ਨਿਯਮਾਭਾਵ◌ਾ **ਗੁਣੋ** ਚਾਗਾਤਿਸਯਾਦਿਕੋ **ਉਕ੍ਕਂਸਵਨ੍ਤੋ** ਅਧਿਮਤ੍ਤੋ ਯਦਿ **ਪਤੀਯਤੇ** ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਯਤੇ ਬਨ੍ਧੇਤਿ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ''ਬਨ੍ਧਪਦ੍ਧਤੀ''ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਤ੍ਤਾ, ਅਯਂ ਉਦਾਰੋ ਭਵ◌ੇਤਿ ਵ◌ਿਧਿ। ਉਦਾਰੋਯਂ ਹੋਤੁ, ਕਿਂ ਤਤੋ ਸਿਯਾਤਿ ਆਹ "**ਤੇਨਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਤੇਨ** ਉਕ੍ਕਂਸਵਤਾ ਗੁਣੇਨ **ਬਨ੍ਧਪਦ੍ਧਤਿ** ਰਚਨਕ੍ਕਮੋ ਨਾਥਭੂਤੇਨ ਉਦਾਰਗੁਣੇਨ ਸਹ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਸਨਾਥਾ,** ਸਮ੍ਪਦਾਵ◌ਾਤਿ [ਸਮ੍ਪਦਾਵਤੀਤਿ (?)] ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

੧੪੨. ਇਦਾਨਿ ਉਦਾਰਤ੍ਤਮੁਦ੍ਦਿਸਤਿ "**ਉਕ੍ਕਂਸੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਉਕ੍ਕਂਸਵਨ੍ਤੋ** ਅਤਿਸਯਵ◌ਾ **ਯੋਕੋਚਿ ਗੁਣੋ** ਚਾਗਾਤਿਸਯਾਦਿਕੋ ਸਦ੍ਦਾਵਲਿਯਾ ਪਟਿਪਾਦਨੀਯੋ ਆਨੁਭਾਵ◌ੋ **ਯਦਿ ਪਤੀਯਤੇ** ਸਚੇ ਕਤ੍ਥਚਿ ਬਨ੍ਧੇ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਯਤੇ, **ਅਯਂ** ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਗੁਣੋ **ਉਦਾਰੋ** ਨਾਮ ਭਵ◌ੇ। ਤੇਨ ਕਿਂ ਪਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਚੇ? **ਬਨ੍ਧਬਨ੍ਧਤਿ** ਪਦਾਵਲਿ **ਤੇਨ** ਉਕ੍ਕਂਸਵਤਾ ਗੁਣੇਨ **ਸਨਾਥਾ** ਸਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਹੋਤਿ। ਉਕ੍ਕਂਸੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਚ, ਨਾਥੇਨ ਸਹ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਚ, ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਪਦ੍ਧਤੀਤਿ ਚ ਵ◌ਿਗ੍ਗਹੋ।

੧੪੩.ਪਾਦਮ੍ਭੋਜਰਜੋਲਿਤ੍ਤ-ਗਤ੍ਤਾ ਯੇਤਵ ਗੋਤਮ।
ਅਹੋ ਤੇ ਜਨ੍ਤਵ◌ੋ ਯਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਥਾ ਨਿਰਜਤ੍ਤਨਂ॥

੧੪੩. ਤਮੁਦਾਹਰਤਿ "**ਪਾਦੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਗੋਤਮਾਤਿ** ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਆਲਪਤਿ। **ਤਵ** ਭਗਵਤੋ ਪਾਦਮ੍ਭੋਜਾਨਂ ਰਜਾਨਿ ਰੇਣਵ◌ੋ, ਤੇਹਿ **ਲਿਤ੍ਤਾਨਿ** ਉਪਦੇਹਿਤਾਨਿ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਯੇਸਨ੍ਤਿ ਵ◌ਿਗ੍ਗਹੋ। **ਯੇ** ਜਨਾ ਤੇ ਜਨ੍ਤਵ◌ੋ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਰਜੋਲਵ◌ੇਨਾਪਜਨੁਪਲਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਰਜੇਹਿ ਕਿਲੇਸਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਨਿਗ੍ਗਤਾ ਨਿਰਜਾ, ਤੇਸਂ ਭਾਵ◌ੋ **ਨਿਰਜਤ੍ਤਨਂ** ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸਭਾਵ◌ਂ **ਯਨ੍ਤਿ** ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ। **ਅਹੋ** ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ ਯਤੋ ਰਜਸਾ ਲਿਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਾਯੇਵ ਸਿਯੁਂ, ਭਵ◌ਂ ਪਨ ਪਾਦਰਜਸਾ ਵ◌ਿਲੇਪਨੇ ਜਨੇ ਨਿਰਜੇ ਕਰੋਤਿ। ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ ਭਵਤੋ ਇਦਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੪੩. ਇਦਾਨਿ ਉਦਾਹਰਤਿ "**ਪਾਦਮ੍ਭੋਜੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਭੋ ਗੋਤਮ **ਯੇ** ਸਤ੍ਤਾ **ਤਵ** ਤੁਯ੍ਹੰ **ਪਾਦਮ੍ਭੋਜਰਜੋਲਿਤ੍ਤਗਤ੍ਤਾ** ਪਾਦਪਦੁਮਰੇਣੁਲਿਤ੍ਤਮਤ੍ਥਕਨਲਾਟਾਦਿਸਰੀਰਾਵਯਵਯੁਤ੍ਤਾ ਤੇ **ਜਨ੍ਤਵੋ** ਸਤ੍ਤਾ **ਸਬ੍ਬਥਾ** ਕਿਲੇਸਸਙ੍ਖਾਤਰਜੋਜਲ੍ਲੇਹਿ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ **ਨਿਰਜਤ੍ਤਨੰ** ਵਿਗਤਕਿਲੇਸਰਜੋਭਾਵੰ **ਯਨ੍ਤਿ** ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ, **ਅਹੋ** ਅਚ੍ਛਰਿਯੰ। ਰਜੋਲਿਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਾ ਸਿਯੁੰ, ਤ੍ਵੰ ਪਨ ਪਾਦਰਜਸਾ ਉਪਲਿਤ੍ਤੇਪਿ ਸਤ੍ਤੇ ਨਿਰਜੇ ਕਰੋਸੀਤਿ ਭਾਵੋ। ਇਹ ਭਗਵਤੋ ਉਕ੍ਕੰਸਗੁਣੋ ਦੀਪਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਪਾਦਾਨਿਯੇਵ ਅਮ੍ਭੋਜਾਨੀਤਿ ਚ, ਤੇਸੰ ਰਜਾਨੀਤਿ ਚ, ਤੇਹਿ ਲਿਤ੍ਤਾਨਿ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਯੇਸਨ੍ਤਿ ਚ, ਰਜੇਹਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਨਿਗ੍ਗਤਾਤਿ ਚ, ਤੇਸੰ ਭਾਵੋਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯੰ।

੧੪੪.**ਏਵੰ ਜਿਨਾਨੁਭਾਵਸ੍ਸ, ਸਮੁਕ੍ਕੰਸੋ'ਤ੍ਰਦਿਸ੍ਸਤਿ।**
ਪਵ੍ਵਵਾ ਵਿਧਿਨਾ'ਨੇਨ, ਚਿਨ੍ਤਯੇ ਪਰਮੀਦਿਸੰ॥

੧੪੪. ਕੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਉਕ੍ਕੰਸਵਨ੍ਤੋ ਗੁਣੋ ਯੇਨ ਬਨ੍ਧੋ ਸਨਾਥੋ ਸਿਯਾਤਿ ਚੇ? ਆਹ "**ਏਵ**"ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। **ਏਵ**ਮਿਤਿ **ਜਿਨਾਨੁਭਾਵਸ੍ਸ** ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪਭਾਵਸ੍ਸ **ਸਮੁਕ੍ਕੰਸੋ** ਅਤਿਸਯੋ **ਦਿਸ੍ਸਤਿ** ਪਦਿਸ੍ਸਤੇ **ਅਤ੍ਰ** ਬਨ੍ਧੇ, ਤਸ੍ਮਾ **ਜਿਨਾਨੁਭਾਵੇਨ** ਉਕ੍ਕੰਸਵਤਾ ਗੁਣੇਨ ਬਨ੍ਧੋ ਸਨਾਥੋ ਸਿਯਾਤਿ। ਪਕਾਰਮਿਮਮਵ੍ਵਤ੍ਰਪਿਅਤਿਦਿਸਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਪਵ੍ਵਵਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਪਵ੍ਵਵਾ** ਪਵ੍ਵਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ **ਅਨੇਨ ਵਿਧਿਨਾ** ਇਮਿਨਾ ਪਕਾਰੇਨ **ਏਦਿਸੰ** ਏਵਰੂਪੰ **ਪਰੰ** ਅਵ੍ਵੰ **ਚਿਨ੍ਤਯੇ** ਵਿਤਕ੍ਕੇਯ੍ਯ।

੧੪੪. ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਗੁਣਨਿਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚ ਸਿਸ੍ਸਾਨੁਸਾਸਨਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਏਵ**"ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਅਤ੍ਰ** ਇਮਿਸ੍ਸੰ ਅਨਨ੍ਤਰਗਾਥਾਯੰ **ਏਵੰ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕ੍ਕਮੇਨ **ਜਿਨਾਨੁਭਾਵਸ੍ਸ** ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਭਾਵਸ੍ਸ **ਸਮੁਕ੍ਕੰਸੋ** ਆਧਿਕ੍ਕੰ **ਦਿਸ੍ਸਤਿ** ਪਦਿਸ੍ਸਤੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਜਿਨਾਨੁਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਉਕ੍ਕੰਸਵਤਾ ਗੁਣੇਨ ਬਨ੍ਧੋ ਸਨਾਥੋ ਭਵੇਯ੍ਯ। **ਪਵ੍ਵਵਾ** ਪਸਤ੍ਥਵਾਣਵਨ੍ਤੋ **ਅਨੇਨ ਵਿਧਿਨਾ** ਇਮਿਨਾ ਕਮੇਨ ਈਦਿਸੰ **ਪਰੰ** ਅਵ੍ਵੰ **ਚਿਨ੍ਤਯੇ** ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯ।

੧੪੫.**ਉਦਾਰੋ ਸੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ,**
ਯੰ ਪਸਤ੍ਥਵਿਸੇਸਨੰ।
ਯਥਾ ਕੀਲ਼ਾਸਰੋ ਲੀਲਾ-
ਹਾਸ [ਹਾਸੋ (ਕ॰)] **ਹੇਮਙ੍ਗਦਾਦਯੋ**॥

੧੪੫. ਅਪਰਮੁਦਾਰਪ੍ਪਕਾਰੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ "**ਉਦਾਰੋ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਯੰ **ਪਸਤ੍ਥੰ** ਸਿਲਾਘਨੀਯੰ ਵਿਸੇਸਨੰ ਉਪਾਦਿਯਤਿ, **ਸੋਪਿ** ਨ ਪਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋਵ ਉਦਾਰੋ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ। "**ਯਥੇ**"ਤਜੁਦਾਹਰਤਿ। ਕੀਲ਼ਾਯ ਕੀਲ਼ਤ੍ਥੰ ਸਰੋ, ਲੀਲਾਯ ਯੁਤ੍ਤੋ ਹਾਸੋ, ਹੇਮੰ ਹੇਮਮਯਮਙ੍ਗਦਨ੍ਤਿ ਸਮਾਸੋ, ਤੰ ਆਦਿ ਯੇਸਨ੍ਤਿ ਬਾਹਿਰਤ੍ਥੋ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਕੁਸੁਮਦਾਮਮਣਿਮੇਖਲਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ। ਅਯੰ ਤੁ ਬਨ੍ਧਫਰੁਸਗਾਮ੍ਮਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾ ਸਮ੍ਭਵਤਿ।

੧੪੫. ਅਵ੍ਵਮਪਿ ਉਦਾਰੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਉਦਾਰੋ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਯੰ **ਪਸਤ੍ਥਵਿਸੇਸਨੰ** ਪਸੰਸਨੀਯਵਿਸੇਸਨੰ ਹੋਤਿ, ਸੋਪਿ ਉਦਾਰੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ। "**ਯਥਾ**"ਤਿ ਤਮੁਦਾਹਰਤਿ। **ਕੀਲ਼ਾਸਰੋ** ਕੀਲ਼ਾਯ ਕਤੋ ਸਰੋ। **ਲੀਲਾਹਾਸੋ** ਲੀਲਾਯ ਯੁਤ੍ਤੋ ਹਾਸੋ। **ਹੇਮਙ੍ਗਦਾਦਯੋ** ਸੁਵਣ੍ਣਕੇਯੂਰਾਇਚ੍ਚਾਦਯੋਤਿ। ਕੀਲ਼ਤ੍ਥਾਯ ਸਰੋਤਿ ਚ, ਲੀਲਾਯ ਯੁਤ੍ਤੋ ਹਾਸੋਤਿ ਚ, ਹੇਮੰ ਹੇਮਮਯੰ ਅਙ੍ਗਦਨ੍ਤਿ ਚ, ਲੀਲਾਹਾਸੋ ਚ ਹੇਮਙ੍ਗਦਞ੍ਚਾਤਿ ਚ, ਤਾਨਿ ਆਦੀਨਿ ਯੇਸੰ ਕੁਸੁਮਦਾਮਮਣਿਮੇਖਲਾਦੀਨਨ੍ਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਅਯਮੁਦਾਰੋ ਬਨ੍ਧਫਰੁਸਗਾਮ੍ਮਾਦਿਦੋਸਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ ਸਿਜ੍ਝਤਿ।

੧੪੬.**ਲੋਕਿਯਤ੍ਥਾਨਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ,**
ਕਨ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਜਨਾਨਪਿ।
ਕਨ੍ਤਿ ਨਾਮਾ'ਤਿਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ,
ਵੁਤ੍ਤਾ ਸਾ ਪਰਿਹਾਰਤੋ॥

ਯਥਾ "ਮੁਨਿਨ੍ਹ"ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੧੪੬. ਕਨ੍ਤਿਂ ਕਥਯਤਿ "**ਲੋਕਿਯਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਲੋਕੇ ਵਿਦਿਤੋ **ਲੋਕਿਯੋ,** ਤਂ ਲੋਕਿਯਂ **ਅਤ੍ਥਂ** ਅਭਿਧੇਯਜਂ **ਅਨਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ** ਅਨਤੀਤਾ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਕਵੀਨਮਿਤਰੇਸਂ ਵਾ ਜਨਾਨਂ ਏਵ **ਕਨ੍ਤਾ** ਮਨੋਹਰਾ ਕਨ੍ਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਯਂ ਪਨ ਸਦ੍ਦਗੁਣੋ ਅਤਿਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾਕਜਦੋਸਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਤਿਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਉਦਾਹਰਣਤ੍ਥੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ।

੧੪੬. ਇਦਾਨਿ ਕਨ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਲੋਕਿਯਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਲੋਕਿਯਤ੍ਥਾਨਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ** ਲੋਕੇ ਪਸਿਦ੍ਧਸਦ੍ਦਤ੍ਥਮਨਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ **ਸਬ੍ਬਜਨਾਨਂ** ਸਕਲਕਵੀਨਂ **ਕਨ੍ਤਾ** ਮਨੁਞ੍ਞਾ **ਕਨ੍ਤਿ ਨਾਮ** ਵੁਚ੍ਚਤੇ, ਸਾ **ਅਤਿਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ** ਅਤਿਵੁਤ੍ਤਦੋਸਸ੍ਸ **ਪਰਿਹਾਰਤੋ** **ਵੁਤ੍ਤਾ** ਦੋਸਪਰਿਹਾਰਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਕਥਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਅਤਿਵੁਤ੍ਤਦੋਸਪਰਿਹਾਰਤੋ ਏਵ ਕਨ੍ਤਿਯਾ ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਿਯੋ ਏਵ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਲੋਕੇ ਵਿਦਿਤੋਤਿ ਚ, ਸੋ ਚ ਸੋ ਅਤ੍ਥੋ ਚੇਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। "**ਯਥਾ**"ਤਿ ਕਨ੍ਤਿਯਾ ਉਦਾਹਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਮੁਨਿਨ੍ਹ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ।

੧੪੭.ਅਤ੍ਥਬਜਤ੍ਤਾ'ਭਿਧੇਯਜਸ੍ਸਾ-
ਨੇਯਜਤਾ ਸਦ੍ਦਤੋ'ਤ੍ਥਤੋ।
ਸਾ'ਯਂ ਤਦੁਭਯਾ ਨੇਯਜ-
ਪਰਿਹਾਰੇ ਪਦਸ੍ਸਿਤਾ॥

ਯਥਾ "ਮਰੀਚਿ"ਚ੍ਚਾਦਿ ਚ, "ਮਨੋਨੁਰਞ੍ਜਨੋ"ਚ੍ਚਾਦਿ ਚ।

੧੪੭. ਅਤ੍ਥਬਜਤ੍ਤਿਂ ਬਜਞ੍ਜਯਤਿ "**ਅਤ੍ਥਬਜਤ੍ਤਾਭਿਧੇਯਿਜ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਅਭਿਧੇਯਜਸ੍ਸ** ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਤੋ **ਅਤ੍ਥਤੋ** ਵਾ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਵਾ **ਅਨੇਯਜਤਾ** ਪਤੀਤਿ ਅਞ੍ਞਥਾ ਵਗਮੋ ਗਤਜਨ੍ਤਰਾਭਾਵਾ, ਯਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਦੁਲ੍ਲਭਾਵਗਤੀ ਸਦ੍ਦ-ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਵਿਲਙ੍ਘਿਨੀ''ਤਿ। ਤਮਨੁਵਦਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਬਜਤ੍ਤਿ ਵਿਧੀਯਤੇ। ਸਾ ਪਨ ਬਜਾਕਿਣ੍ਣਨੇਯਜਾਦਿਦੋਸਵਜ੍ਜਨਾਯ ਜਾਯਤੇ। ਤਦੁਭਯਾ ਜਾਤਾ **ਸਾਯਂ** ਅਨੇਯਜਤਾ ਨੇਯਜਪਰਿਹਾਰੇ **ਪਦਸ੍ਸਿਤਾ** ਪਕਾਸਿਤਾ। ਪਠਮਦੁਤਿਯੋਦਾਹਰਣਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ।

੧੪੭. ਇਦਾਨਿ ਅਤ੍ਥਬਜਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਅਤ੍ਥਬਜਤ੍ਤਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਅਭਿਧੇਯਜਸ੍ਸ** ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਤੋ **ਅਤ੍ਥਤੋ** ਅਤ੍ਥਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਚ **ਅਨੇਯਜਤਾ** ਤਤ੍ਥੇਵ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਾ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਾਵੋ **ਅਤ੍ਥਬਜਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ, **ਤਦੁਭਯਾ** ਤੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਜਾਤਾ **ਸਾ ਅਯਂ** ਅਨੇਯਜਤਾਸਙ੍ਖਤਾ ਅਤ੍ਥਬਜਤ੍ਤਿ **ਨੇਯਜਪਰਿਹਾਰੇ** ਨੇਯਜਦੋਸਪਰਿਹਾਰਪਦੇਸੇ **ਪਦਸ੍ਸਿਤਾ** ਪਕਾਸਿਤਾਤਿ। ''ਦੁਲ੍ਲਭਾਵਗਤੀ ਸਦ੍ਦ-ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਵਿਲਙ੍ਘਿਨੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥਪਤੀਤਿ ਪਨ ਵਿਨਾ ਸਦ੍ਦਞ੍ਚ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਥਾਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਇਹ ''ਸਦ੍ਦਤੋ ਅਤ੍ਥਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਬਜਤ੍ਤਿ ਪਤੀਤੀਤਿ ਚ, ਨਤ੍ਥਿ ਨੇਯਜਂ ਆਹਰਿਤਬ੍ਬਂ ਅਸ੍ਸ ਅਭਿਧੇਯਜਸ੍ਸਾਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਤੇ ਚ ਤੇ ਉਭੋ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾ ਚਾਤਿ ਚ, ਤੇ ਅਵਯਵਾ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ ਚ, ਨੇਯਜਸ੍ਸ ਪਰਿਹਾਰੋਤਿ ਚ ਵਾਕਜਂ। ਇਦਾਨਿ "**ਯਥੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਕਾਰਾਯ ਅਤ੍ਥਬਜਤ੍ਤਿਯਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਉਦਾਹਰਣਮਨੁਸ੍ਸਾਰੇਤਿ "**ਮਰਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿਗਾਥਾਦ੍ਵਯੇਨ, ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ।

ਪੁਨ ਅਤ੍ਥੇਨ ਯਥਾ –

੧੪੮.ਸਭਾਵਾਮਲਤਾ ਧੀਰ,
ਮੁਧਾ ਪਾਦਨਖੇਸੁ ਤੇ।
ਯਤੋ ਤੇ'ਵਨਤਾਨਨ੍ਤ-

ਮੋਲ਼ਿਚ੍ਛਾਯਾ ਜਹਨ੍ਤਿ ਨੇ॥

੧੪੮. ਪੁਨ ਦੁਤਿਯੇ ਤੁ **ਧੀਰਾ**ਤਿ ਆਮਨ੍ਤਨੰ। **ਤੇ** ਤਵ ਪਾਦਨਖੇਸੁ **ਸਭਾਵਾਮਲਤਾ** ਪਕਤਿਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਾ **ਮੁਧਾ** ਤੁਚ੍ਛਾ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ? **ਯਤੋ** ਯਸ੍ਮਾ ਕਾਰਣਾ **ਤੇ** ਪਾਦਨਖਾ **ਅਵਨਤਸ੍ਸ** ਸਨ੍ਨਤਸ੍ਸ **ਅਨਨ੍ਤਸ੍ਸ** ਨਾਗਰਾਜਸ੍ਸ **ਮੋਲ਼ਿਨੋ** ਕਿਰੀਟਸ੍ਸ **ਅਵਨਤਾਨੰ** ਵਾ ਨਰਮਰਾਨੰ **ਅਨਨ੍ਤਾਨੰ** ਮੋਲ਼ੀਨੰ **ਛਾਯਾ** ਛਵਿਯੋ **ਨੇ ਜਹਨ੍ਤਿ ਨ** ਪਰਿਚ੍ਚਜਨ੍ਤਿ, ਸਵ੍ਛਵਿਯੋ ਪਨ ਜਹਨ੍ਤੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਨਖੇਸੁ ਸਵ੍ਛਵਿਤ੍ਤਾ ਪਾਦਨਖਸ੍ਸ ਮੋਲ਼ੀਨੰ ਨਿਰਨ੍ਤਰਪ੍ਪਣਾਮਾਬਜਭਿਚਾਰਾਨਰਮਰਾਦੀਨੰ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦਾਰਵਿਨ੍ਦਵਨ੍ਦਨੰ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਫੁਟੰ ਗਮਜਤੇ।

੧੪੮. **"ਪੁਨ ਅਤ੍ਥੇਨ ਯਥਾ ਸਭਾਵਿ"**ਚ੍ਚਾਦਿ। ਧੀਰ **ਤੇ** ਤਵ ਪਾਦਨਖੇਸੁ **ਸਭਾਵਾਮਲਤਾ** ਪਕਤਿਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਾ **ਮੁਧਾ** ਤੁਚ੍ਛਾ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ? **ਯਤੋ** ਯਸ੍ਮਾ **ਤੇ** ਚਰਣਨਖਾ **ਅਵਨਤਾਨਨ੍ਤਮੋਲ਼ਿਚ੍ਛਾਯਾ** ਪਾਦਾਨਤਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਨਾਗਰਾਜਸ੍ਸ ਕਿਰੀਟਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨੀ, ਅਵਨਤਾਨੰ ਵਾ ਅਨਨ੍ਤਾਨੰ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਮੋਲ਼ੀਨੰ ਛਾਯਾ ਕਨ੍ਤਿਯੋ **ਨੇ ਜਹਨ੍ਤਿ** ਨ ਵਿਜਹਨ੍ਤਿ, ਪਕਤਿਵਣ੍ਣੰ ਪਹਾਯ ਕਿਰੀਟਕਨ੍ਤਿਸਦਿਸਾ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਤ੍ਥ ਚਨ੍ਦਕਿਰਣਸਨ੍ਨਿਭਾਨੰ ਨਖਰੰਸੀਨੰ ਸਮੀਪੇ ਮੋਲ਼ੀਨੰ ਨਖਰੰਸੀਹਿ ਅਮਦ੍ਦਿਤਸਕਕਨ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਭਾਵਮਾਪਜਜਨੰ ਤਾਦਿਸਾਨੰ ਨਿਰਨ੍ਤਰਪ੍ਪਣਾਮਾਭਾਵਾਭਾਵਤੋ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦੀਨੰ ਮੁਨਿਨ੍ਦਪਾਦਾਰਵਿਨ੍ਦਵਨ੍ਦੇ ਨਿਰਨ੍ਤਰਪ੍ਪਣਾਮੋ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਵਿਭੂਤੰ ਗਮਜਤੇ। ਸਸ੍ਸ ਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਅਮਲਾਤਿ ਚ, ਤੇਸੰ ਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਪਠਮਪਕ੍ਖੇ ਅਵਨਤੋ ਚ ਸੋ ਅਨਨ੍ਤੋ ਚਾਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਮੋਲ਼ੀਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਛਾਯਾਯੋਤਿ ਚ, ਦੁਤਿਯਪਕ੍ਖੇ ਅਨਨ੍ਤਾ ਚ ਤੇ ਮੋਲ਼ੀ ਚੇਤਿ ਚ, ਅਵਨਤਾਨੰ ਅਨਨ੍ਤਮੋਲ਼ੀਤਿ ਚ, ਤੇਸੰ ਛਾਯਾਯੋਤਿ ਚ ਵਾਕਜੰ।

੧੪੯."**ਬਨ੍ਧਸਾਰੋ**"**ਤਿ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ, ਯੰ ਸਮਗ੍ਗਾਪਿ ਵਿਞ੍ਞੁਨੋ।**
ਦਸ੍ਸਨਾਵਸਰੰ ਪਤ੍ਤੋ, ਸਮਾਧਿ ਨਾਮਾਯੰ ਗੁਣੋ॥

੧੪੯. ਸਮਾਧਿਫਲੰ ਕਿਚ੍ਚਾਹ **"ਬਨ੍ਧੇ"**ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਯਨ੍ਤਿ** ਯੰ ਸਮਾਧਿੰ **ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ** ਗਜ੍ਜਪਜ੍ਜਮਿਸ੍ਸਭਾਵਸ੍ਸ **ਸਾਰੋਤਿ** ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤੰ ਤਪ੍ਪਰਾਯਤ੍ਤਾ ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ **ਸਮਗ੍ਗਾਪਿ ਵਿਞ੍ਞੁਨੋ** ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕਵਿਨੋ **ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ** ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਅਯੰ **ਸਮਾਧਿ ਨਾਮ** ਸਮਾਧਿਖਜੋ ਗੁਣੋ **ਦਸ੍ਸਨੇ** ਪਕਾਸਨੇ **ਅਵਸਰੰ** ਓਕਾਸੰ ਅਨੋਤ੍ਤੁਰਤ੍ਤਾ ਪਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨਾਤਿ।

੧੪੯. ਇਦਾਨਿ ਸਮਾਧਯੋ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ **"ਬਨ੍ਧਿ"**ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਸਮਗ੍ਗਾ ਅਪਿ ਵਿਞ੍ਞੁਨੋ** ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕਵਯੋ **ਯੰ** ਸਮਾਧਿੰ **"ਬਨ੍ਧਸਾਰੋ"**ਤਿ ਪਜ੍ਜਗਜ੍ਜਵਿਮਿਸ੍ਸਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਮਿਤਿ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ, ਅਯੰ ਸਮਾਧਿ ਨਾਮ ਗੁਣੋ **ਦਸ੍ਸਨਾਵਸਰੰ ਪਤ੍ਤੋ** ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਦਸ੍ਸਨੋਕਾਸੰ ਪਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਸਾਰੋਤਿ ਚ, ਦਸ੍ਸਨੇ ਅਵਸਰਨ੍ਤਿ ਚ, ਤੰ ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੧੫੦.ਅਞ੍ਞਧਮ੍ਮੋ ਤਤੋ'ਞ੍ਞਤ੍ਥ,
ਲੋਕਸੀਮਾਨੁਰੋਧਤੋ।
ਸਮ੍ਮਾ ਆਧੀਯਤੇ'ਚ੍ਚੇ'ਸੋ,
ਸਮਾਧੀਤਿ ਨਿਰੁਚ੍ਚਤਿ॥

੧੫੦. ਕਥਮਯੰ ਸਦ੍ਦਵੋਹਾਰੋ ਬਨ੍ਧੇ ''ਸਮਾਧੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਜਾਹ **"ਅਞ੍ਞੇ"**ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ** ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਪਕਤਾਪੇਕ੍ਖਾਯ **ਧਮ੍ਮੋ** ਗੁਣੋ ਪਸਿਦ੍ਧੋ, **ਤਤੋ** ਤਸ੍ਮਾ ਮੁਖਜਵਿਸਯਾ **ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ** ਅਮੁਖਜੇ ਵਿਸਯੇ **ਲੋਕਸੀਮਾਨੁਰੋਧਤੋ** ਲੋਕਪ੍ਪਤੀਤਜਨੁਵਤ੍ਤਨੇਨ **ਸਮ੍ਮਾ** ਸਾਧੁ ਲੋਕਸੀਮਾਨੁਵਤ੍ਤਨਮੇਵੇਹ ਸਾਧੁਤ੍ਤੰ **ਆਧੀਯਤੇ** ਆਰੋਪਜਤੇ, **ਇਤਿ** ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ **ਏਸੋ** ਏਵੰਵਿਧੋ ਧਮ੍ਮੋ **"ਸਮਾਧੀ"ਤਿ ਨਿਰੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿਧ ਸਮ੍ਮਾ ਆਧੀਯਤੀਤਿ ਏਵੰ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੫੦. ''ਸਮਾਧੀ''ਤਿ ਅਯਂ ਵੋਹਾਰੋ ਬਨ੍ਧਵਿਸਯੇ ਕਥਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਆਸਙ੍ਕਾਯਂ ਪਠਮਂ ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਆਹ **"ਅਞ੍ਞਵਿ"**ਚ੍ਚਾਦਿ। ਯਸ੍ਮਾ **ਅਞ੍ਞਧਮ੍ਮੋ** ਸਮਾਧਾਨਸ੍ਸ ਵਿਸਯਭੂਤਅਮੁਖਜਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਮੁਖਜਵਤ੍ਥੁਨੋ ਪਸਿਦ੍ਧਗੁਣੋ, **ਤਤੋ** ਮੁਖਜਵਿਸਯਤੋ **ਅਞ੍ਞਵਤ੍ਥੁ** ਅਮੁਖਜਵਿਸਯੇ **ਲੋਕਸੀਮਾਨੁਰੋਧਤੋ** ਲੋਕਵੋਹਾਰਮਰਿਯਾਦਾਵਿਰੋਧਭਾਵੇਨ ਲੋਕਪ੍ਪਤੀਤਜਨੁਵਤ੍ਤਨੇਨੇਵ ਸਮ੍ਮਾ **ਆਧੀਯਤਿ** ਠਪੀਯਤਿ, **ਇਤਿ** ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ **ਏਸੋ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਗੁਣੋ **"ਸਮਾਧੀ"ਤਿ ਨਿਰੁਚ੍ਚਤਿ** ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ। ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਚ, ਲੋਕਸ੍ਸ ਸੀਮਾਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸਾ ਅਨੁਰੋਧੋਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਸਮਾਧਿਉਦ੍ਦੇਸ

੧੫੧.ਅਪਾਣੇ ਪਾਣਿਨਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਸਮ੍ਮਾ ਆਧੀਯਤੇ ਕ੍ਵਚਿ।
ਨਿਰੂਪੇ ਰੂਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਨਿਰਸੇ ਸਰਸਸ੍ਸ ਚ॥

੧੫੨.ਅਦ੍ਰਵੇ ਦ੍ਰਵਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਅਕਤ੍ਤੁਰਿਪਿ ਕਤ੍ਤੁਤਾ।
ਕਠਿਨਸ੍ਸਾਸਰੀਰੇਪਿ, ਰੂਪਂ ਤੇਸਂ ਕਮਾ ਸਿਯਾ॥

੧੫੧-੧੫੨. ਸਮਾਧਾਨਵਿਸਯਮਾਹ **"ਅਪਾਣੇ"**ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਕ੍ਵਚਿ** ਠਾਨੇ **ਪਾਣਿਨਂ** ਪਾਣਵਨ੍ਤਾਨਂ ਪਦਤ੍ਥਾਨਂ **ਧਮ੍ਮੋ** ਗੁਣੋ **ਅਪਾਣੇ** ਪਾਣਵਿਰਹਿਤੇ ਵਤ੍ਥੁਨਿ **ਸਮ੍ਮਾ** ਲੋਕਪਤੀਤਜਨੁਵਤ੍ਤਨੇਨ **ਆਧੀਯਤੇ** ਆਰੋਪਜਤੇ, ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ। **ਨਿਰੂਪੇ**ਤਿ ਰੂਪਵਿਰਹਿਤੇ ਵਤ੍ਥੁਨਿ, **ਕ੍ਵਚੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਨੁਵਤ੍ਤਤਿ। **ਅਸਰੀਰੇ** ਅਘਨੇ ਅਸਂਹਤੇ ਵਤ੍ਥੁਨਿ **ਕਠਿਨਸ੍ਸ** ਦਲ੍ਹਸ੍ਸ, **ਤੇਸਂ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਾਧੀਨਂ **ਰੂਪਂ** ਉਦਾਹਰਣਂ **ਕਮਾ** ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ।

੧੫੧-੧੫੨. ਉਦ੍ਦੇਸੇ ''ਸਮਾਧਯੋ''ਤਿ ਬਹੁਵਚਨੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨਂ ਸਮਾਧੀਨਂ ਵਿਸਯਮੁਪਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਅਪਾਣੇ"**ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਕ੍ਵਚਿ** ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਠਾਨੇ **ਪਾਣਿਨਂ ਧਮ੍ਮੋ** ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਾਨਂ ਗੁਣੋ **ਅਪਾਣੇ** ਪਾਣਰਹਿਤਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ **ਸਮ੍ਮਾ** ਲੋਕਪਤੀਤਿਅਨੁਸਾਰੇਨ **ਆਧੀਯਤੇ** ਆਰੋਪਜਤੇ, ਕ੍ਵਚਿ **ਰੂਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ** ਰੂਪਵਨ੍ਤਵਤ੍ਥੁਨੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਨਿਰੂਪੇ** ਰੂਪਰਹਿਤਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ, ਕ੍ਵਚਿ **ਸਰਸਸ੍ਸ** ਰਸਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਨਿਰਸੇ** ਰਸਰਹਿਤੇ ਚ, ਕ੍ਵਚਿ **ਦ੍ਰਵਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ** ਦ੍ਰਵਵਨ੍ਤਵਤ੍ਥੁਨੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਅਦ੍ਰਵੇ** ਦ੍ਰਵਰਹਿਤੇ ਚ, ਕ੍ਵਚਿ **ਕਤ੍ਤੁਤਾ** ਕਤ੍ਤੁਗੁਣੋ **ਅਕਤ੍ਤੁਰਿਪਿ,** ਕ੍ਵਚਿ **ਕਠਿਨਸ੍ਸ** ਥਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਅਸਰੀਰੇਪਿ** ਸਰੀਰਰਹਿਤੇਪਿ ਸਮ੍ਮਾ ਆਧੀਯਤੇ। **ਤੇਸਂ** ਛਨ੍ਨਂ ਸਮਾਧੀਨਂ **ਰੂਪਂ** ਉਦਾਹਰਣਂ **ਕਮਾ** ''ਅਪਾਣੇ ਪਾਣਿਨ''ਨ੍ਤਿ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ **ਸਿਯਾ** ਭਵੇਯਜਾਤਿ। ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਪਾਣਾ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਰੂਪਾ ਨਿਗ੍ਗਤੋਤਿ ਚ, ਰੂਪੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਚ, ਰਸਾ ਨਿਗ੍ਗਤੋਤਿ ਚ, ਰਸੇਨ ਸਹ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋਤਿ ਚ, ਦ੍ਰਵਾਅਞ੍ਞੋਤਿ ਚ, ਦ੍ਰਵੇਨ ਦ੍ਰਵਭਾਵੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਚ, ਕਤ੍ਤੁਤੋ ਅਞ੍ਞੋਤਿ ਚ, ਕਤ੍ਤੁਨੋ ਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਨਤ੍ਥਿ ਸਰੀਰਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਸਮਾਧਿਨਿਦ੍ਦੇਸ

ਅਪਾਣੇ ਪਾਣਿਨਂ ਧਮ੍ਮੋ

੧੫੩.ਉਣ੍ਣਾਪੁਣ੍ਣਿਨ੍ਦੁਨਾ ਨਾਥ, ਦਿਵਾਪਿ ਸਹ ਸਙ੍ਗਮਾ।
ਵਿਨਿਦ੍ਦਾ ਸਮ੍ਪਮੋਦਨ੍ਤਿ, ਮਞ੍ਞੇ ਕੁਮੁਦਿਨੀ ਤਵ॥

੧੫੩. **"ਉਣ੍ਣਾ"**ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਨਾਥਾ**ਤਿ ਲੋਕਤ੍ਤਯੇਕਪਟਿਸਰਣਭੂਤਤਾਯ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਆਲਪਤਿ। ਤਵ ਉਣ੍ਣਾਰੋਮਧਾਤੁਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਪੁਣ੍ਣਿਨ੍ਦੁਨਾ **ਸਹ ਸਙ੍ਗਮਾ** ਸਂਯੋਗੇਨ **ਕੁਮੁਦਿਨੀ** ਕੁਮੁਦਿਨਿਯੋ ਕੁਮੁਦਾਕਰਾ ਦਿਵਾਪਿ **ਵਿਨਿਦ੍ਦਾ** ਵਿਗਤਸੋਪ੍ਪਾ **ਸਮ੍ਪਮੋਦਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞੇ** ਸੁਟ੍ਠੁਯੇਵ ਪਮੋਦਨ੍ਤੀਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਮੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਾਣਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸੁਰਤਰੂਪਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਮਸ੍ਸ ਵਿਨਿਦ੍ਦਾਯ ਸਮ੍ਪੀਣਨਸ੍ਸ ਚ ਅਪਾਣਿਨਿ

ਆਰੋਪਿਤਪੁਮ੍ਭਾਵੋ ਉਣ੍ਣਾਪੁਣ੍ਣਿਨ੍ਦੁਮ੍ਹਿ, ਤਥਾ ਆਰੋਪਿਤਇਤ੍ਥਿਭਾਵਾਸੁ ਕੁਮੁਦਿਨੀਸੁ ਲੋਕਸੀਮਾਨੁਰੋਧੇਨ ਸਮਾਧਾਨਤੋ ਸੋਯਂ ਪਸਿਦ੍ਧੋ ਧਮ੍ਮੋ ''ਸਮਾਧੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਦਭਿਧਾਯੀ ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਉਪਚਾਰਤੋ ਅਤ੍ਥਾਨੁਗਾਮਿਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਦਕਵੋਹਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ ਯਥਾਯੋਗਂ।

੧੫੩. ਤੇਸੁ ਪਾਣਿਧਮ੍ਮਸਮਾਧਿਨੋ ਉਦਾਹਰਣਮਾਦਿਸਤਿ "**ਉਣ੍ਣਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਨਾਥ **ਤਵ** ਤੁਯ੍ਹਂ **ਉਣ੍ਣਾਪੁਣ੍ਣਿਨ੍ਦੁਨਾ** ਉਣ੍ਣਾਰੋਮਮਣ੍ਡਲਸਙ੍ਖਾਤਪੁਣ੍ਣਚਨ੍ਦੇਨ **ਸਹ ਸਙ੍ਗਮਾ** ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਮਵਾਯਹੇਤੁਨਾ **ਕੁਮੁਦਿਨੀ** ਕੇਰਵਾਕਰਸਙ੍ਖਾਤਾ ਕੁਮੁਦਿਨਿਯੋ ਦਿਵਾਪਿ **ਵਿਨਿਦ੍ਦਾ** ਵਿਕਸਿਤਾ **ਸਮ੍ਪਮੋਦਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞੇ** ਅਤਿਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਕਪ੍ਪੇਮੀਤਿ ਇਨ੍ਦੁਸਮ੍ਪਮੋਦੋ **ਸਹ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਞਾਯਤੇ। ਏਤ੍ਥ ਪਾਣਿਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤੋ ਸੁਰਤਸਙ੍ਗਮੋ ਚ ਨਿਦ੍ਦਾਪਗਮੋ ਚ ਸਮ੍ਪਮੋਦਨਞ੍ਚਾਤਿ ਤਿਣ੍ਣਂ ਉਣ੍ਣਾਪੁਣ੍ਣਿਨ੍ਦੁਕੁਮੁਦਿਨੀਸਙ੍ਖਾਤੇਸੁ ਅਪਾਣੇਸੁ ਲੋਕਵੋਹਾਰਾਨਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਆਰੋਪਨੇਨ ਪਾਣਿਧਮ੍ਮਤੋ ਪਸਿਦ੍ਧਾ ਤਯੋ ਅਤ੍ਥਾ ਇਧ ਸਮਾਧਯੋ ਨਾਮ, ਤਪ੍ਪਟਿਪਾਦਕਗਨ੍ਥੋਪਿ ਅਤ੍ਥਾਨੁਗਾਮਿਤ੍ਤਾ ਤਦੁਪਚਾਰੇਨ ਸਮਾਧੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਪੁਣ੍ਣੋ ਚ ਸੋ ਇਨ੍ਦੁ ਚੇਤਿ ਚ, ਉਣ੍ਣਾ ਏਵ ਪੁਣ੍ਣਿਨ੍ਦੁ ਚਾਤਿ ਚ, ਵਿਗਤਾ ਨਿਦ੍ਦਾ ਯੇਹੀਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਨਿਰੂਪੇ ਰੂਪਯੁਤ੍ਤੁਸ੍ਸ

੧੫੪.ਦਯਾਰਸੇਸੁ ਮੁਜ੍ਜਨ੍ਤਾ, ਜਨਾਮਤਰਸੇਸ੍ਵਿਵ।
ਸੁਖਿਤਾ ਹਤਦੋਸਾ ਤੇ, ਨਾਥ ਪਾਦਮ੍ਬੁਜਾਨਤਾ॥

੧੫੪. "**ਦਯਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਨਾਥ ਤੇ ਪਾਦਮ੍ਬੁਜੇਸੁ ਆਨਤਾ ਪਣਾਮਵਸੇਨ **ਜਨਾ** ਤਿਲੋਕਕੁਹਰਪਵਤ੍ਤਿਨੋ ਸਤ੍ਤਾ **ਅਮਤਰਸੇਸ੍ਵਿਵ** ਪੀਯੂਸਰਸੇਸੁ ਵਿਯ **ਦਯਾਰਸੇਸੁ** ਕਰੁਣਾਰਸੇਸੁ ਗੁਣੇਸੁ। ''ਸਿਙ੍ਗਾਰਾਦੋ ਵਿਸੇ ਵੀਰਿਯੇ, ਗੁਣੇ ਰਾਗੇ ਦ੍ਰਵੇ ਰਸੋ''ਤਿ [ਅਮਰਕੋਸ ੩.੩.੨੨੬] ਹਿ ਨਿਘਣ੍ਡੁ। **ਮੁਜ੍ਜਨ੍ਤਾ** ਨਿਮੁਜ੍ਜਮਾਨਾ **ਹਤਾ** ਨਟ੍ਠਾ **ਦੋਸਾ** ਵਾਤਾਦਯੋ ਅਮਤਪਕ੍ਖੇ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਤੁ **ਹਤਾ** ਨਟ੍ਠਾ **ਦੋਸਾ** ਰਾਗਾਦਯੋ ਯੇਸਨ੍ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ, ਤਤੋਯੇਵ **ਸੁਖਿਤਾ** ਸੁਖਂ ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਸੁਖਂ ਇਤਾ ਪਤ੍ਤਾ ਗਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੫੪. ਇਦਾਨਿ ਰੂਪਧਮ੍ਮਸਮਾਧਿਨੋ ਉਦਾਹਰਣਂ ਉਦ੍ਦਿਸਤਿ "**ਦਯਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਨਾਥ **ਤੇ** ਤਵ **ਪਾਦਮ੍ਬੁਜਾਨਤਾ** ਚਰਣਪਦੁਮੇ ਪਣਤਾ **ਜਨਾ** ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ **ਅਮਤਰਸੇਸੁ ਇਵ** ਸੁਧਾਜਲੇਸੁ ਵਿਯ **ਦਯਾਰਸੇਸੁ** ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਕਰੁਣਾਗੁਣੇਸੁ **ਮੁਜ੍ਜਨ੍ਤਾ** ਨਿਮੁਜ੍ਜਮਾਨਾ **ਹਤਦੋਸਾ** ਵਿਨਟ੍ਠਵਾਤਪਿਤ੍ਤਾਦਯੋ ਵਿਨਟ੍ਠਰਾਗਾਦਿਦੋਸਾ ਵਾ **ਸੁਖਿਤਾ** ਤਤੋਯੇਵ ਅਜਰਾਮਰਸਙ੍ਖਾਤਸੁਖਂ ਇਤਾ ਪਤ੍ਤਾਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਰੂਪਯੁਤ੍ਤੁਜਲੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨਂ ਮੁਜ੍ਜਨਂ ਨਿਰੂਪੇ ਦਯਾਗੁਣੇ ਆਰੋਪਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਦਯਾ ਏਵ ਰਸਾ ਗੁਣਾਤਿ ਚ, ਅਮਤਾ ਏਵ ਰਸਾਤਿ ਚ, ਹਤਾ ਵਾਤਾਦਯੋ ਰਾਗਾਦਯੋ ਵਾ ਦੋਸਾ ਯੇਸਨ੍ਤਿ ਚ, ਪਾਦਾਨਿ ਏਵ ਅਮ੍ਬੁਜਾਨੀਤਿ ਚ, ਤੇਸੁ ਆਨਤਾਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

''ਸਿਙ੍ਗਾਰਾਦੋਵਿਸੇ ਵੀਰਿਯੇ, ਗੁਣੇ ਰਾਗੇ ਦ੍ਰਵੇਰਸੋ''ਤਿ [ਅਮਰਕੋਸ ੩.੩.੨੨੬] ਏਤ੍ਥ **ਰਸ**ਸਦ੍ਦੋ ਗੁਣਜਲੇਸੁ ਵਤ੍ਤਤਿ।

ਨਿਰਸੇ ਸਰਸਸ੍ਸ

੧੫੫.ਮਧੁਰੇਪਿ ਗੁਣੇ ਧੀਰ, ਨਪ੍ਪਸੀਦਨ੍ਤਿ ਯੇ ਤਵ।
ਕੀਦਿਸੀਮਨਸੋ ਵੁਤ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਖਾਰਗੁਣਾਨਭੋ [ਹੇ (ਸੀ॰)]॥

੧੫੫. "**ਮਧੁਰੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਧਿਯਾ ਈਰਤੀਤਿ **ਧੀਰੋ**, ਭੋ ਧੀਰ ਤਵ **ਮਧੁਰੇਪਿ** ਮਨੋਹਰੇਪਿ **ਗੁਣੇ** ਕਰੁਣਾਦਿਕੇ **ਯੇ ਨਪ੍ਪਸੀਦਨ੍ਤਿ** ਪਸਾਦਂ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, **ਖਾਰਗੁਣਾਨਂ** ਅਮਧੁਰਗੁਣਾਨਂ **ਤੇਸਂ** ਜਨਾਨਂ **ਮਨਸੋ ਵੁਤ੍ਤਿ** ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ **ਕੀਦਿਸੀ**ਤਿ ਕਿਮਿਵ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੇ ''ਈਦਿਸੀ''ਤਿ। ਯਤੋ ਤਾਦਿਸਗੁਣਾਵਬੋਧਪਰਮ੍ਮੁਖਾ ਮੋਹਨ੍ਧਕਾਰਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਾਤਿ।

੧੫੫. ਇਦਾਨਿ ਸਰਸਧਮ੍ਮਸਮਾਧਿਨੋ ਉਦਾਹਰਣਮੁਦ੍ਦਿਸਤਿ “**ਮਧੁਰਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਭੋ **ਧੀਰ ਤਵ** ਤੇ **ਮਧੁਰੇ ਅਪਿ ਗੁਣੇ** ਪਕਤਿਸੁਨ੍ਦਰੇ ਕਰੁਣਾਪਭ੍ਵਾਗੁਣੇਪਿ **ਯੇ** ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਾ ਜਨਾ ਨਪ੍ਪਸੀਦਨ੍ਤਿ, **ਖਾਰਗੁਣਾਨਂ** ਅਮਧੁਰਗੁਣਾਨਂ **ਤੇਸਂ** ਜਨਾਨਂ **ਮਨਸੋ ਵੁਤ੍ਤਿ** ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ **ਕੀਦਿਸੀ** ਕਥਂ ਰੁਹਤਿ। ਯਿਯਾ ਈਰਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਚ, ਕਾ ਵਿਯ ਸਾ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਚ, ਖਾਰਾ ਗੁਣਾ ਯੇਸਨ੍ਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਏਤ੍ਥ ਸਮਾਧਿ ਨਾਮ ਰਸਹੀਨੇ ਆਰੋਪਿਤਰਸਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਭੂਤਂ ਮਧੁਰਖਾਰਗੁਣਦ੍ਵਯਂ।

ਅਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ

੧੫੬.ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਸਿਦ੍ਧ ਚੂਲ਼ਕ-ਪੁਟਪੇਯਜਾ ਮਹਾਗੁਣਾ।
ਦਿਸਾ ਸਮਨ੍ਤਾ ਧਾਵਨ੍ਤਿ, ਕੁਨ੍ਦਸੋਭਾਸਲਕ੍ਖਣਾ॥

੧੫੬. “**ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਸਿਦ੍ਧਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਸਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਮਹਾਮੁਨਿਨੋ ਚੂਲ਼ਕਪੁਟੇਨ **ਪੇਯਜਾ** ਪਾਤਬ੍ਬਾ **ਕੁਨ੍ਦਸੋਭਾਸਲਕ੍ਖਣਾ** ਕੁਨ੍ਦਕੁਸੁਮਸ੍ਸ ਸੋਭਾਸਵਨ੍ਤਾ ਜੁਤਿਵਿਜਮ੍ਭਿਨੋ **ਮਹਾਗੁਣਾ ਸਮਨ੍ਤਾ** ਪਰਿਤੋ **ਦਿਸਾ** ਦਿਸਨ੍ਤਾਨਿ ਧਾਵਨ੍ਤਿ।

੧੫੬. ਇਦਾਨਿ ਦ੍ਵਯੁਤ੍ਤਸਮਾਧਿਨੋ ਉਦਾਹਰਣਮੁਦ੍ਦਿਸਤਿ “**ਸਬ੍ਬਞ੍ਞਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਸਿਦ੍ਧ** ਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚੇ ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨ, ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨੇਹਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੇਹਿ ਵਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤ ਹੇ ਤਥਾਗਤ **ਤਵ ਚੂਲ਼ਕਪੁਟਪੇਯਜਾ** ਚੂਲ਼ਕਪੁਟੇਨ ਪਾਤਬ੍ਬਾ **ਕੁਨ੍ਦਸੋਭਾਸਲਕ੍ਖਣਾ** ਕੁਨ੍ਦਸੋਭਾਹਿ ਸਮਾਨਲਕ੍ਖਣਾ ਕੁਨ੍ਦਸੋਭਾਸਦਿਸਾ ਵਾ **ਮਹਾਗੁਣਾ** ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਆਨੁਭਾਵਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵਾ ਮਹਨ੍ਤਾ ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਾਦਯੋ ਗੁਣਾ **ਸਮਨ੍ਤਾ** ਸਮਨ੍ਤਤੋ **ਦਿਸਾ** ਦਸਦਿਸਾਸੁ ਧਾਵਨ੍ਤੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਦ੍ਵਯੁਤ੍ਤਗੁਣਭੂਤੋ ਚੂਲ਼ਕਪੁਟਪੇਯਜਭਾਵੋ ਦ੍ਵਰਹਿਤੇ ਗੁਣੇ ਆਰੋਪਿਤੋ ਸਮਾਧਿ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਸਬ੍ਬੇ ਚ ਤੇ ਅਤ੍ਥਾ ਚੇਤਿ ਚ, ਤੇ ਸਿਦ੍ਧਾ ਯਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਚੂਲ਼ਕਮੇਵ ਪੁਟਮਿਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਪੇਯਜਾਤਿ ਚ, ਮਹਨ੍ਤਾ ਚ ਤੇ ਗੁਣਾ ਚੇਤਿ ਚ, ਕੁਨ੍ਦਾਨਂ ਸੋਭਾਤਿ ਚ, ਤਾਹਿ ਸਮਾਨਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਯੇਸਨ੍ਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਅਕਤ੍ਤੁਰਿ ਕਤ੍ਤੁਤਾ

੧੫੭.ਮਾਰਾਰਿਬਲਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾ, ਕੁਣ੍ਠਾ ਨਾਨਾਵਿਧਾਯੁਧਾ।
ਲਜ੍ਜਮਾਨਾਵ੍ਵਵੇਸੇਨ, ਜਿਨ ਪਾਦਾਨਤਾ ਤਵ॥

੧੫੭. “**ਮਾਰਾ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਮਾਰੋਯੇਵ ਅਰਿ ਸਤ੍ਤੁਤਿ **ਮਾਰਾਰੀ,** ਤੇਨ, **ਬਲੇਨ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਤ੍ਤਿਯਾ, ਤਸ੍ਸ ਵਾ **ਬਲੇਨ** ਸੇਨਾਯ **ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾ** ਅਭਿਮੁਖਂ ਛਡ੍ਡਿਤਾ **ਨਾਨਾਵਿਧਾ** ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਾ **ਆਯੁਧਾ** ਭਿਨ੍ਦਿਵਾਲਾਦਯੋ **ਕੁਣ੍ਠਾ** [ਭੇਣ੍ਡਿਵਾਲਾਦਯੋ (ਕ॰)] ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਤਿਖਿਣਭਾਵਾ ਤਾਯੇਵ ਕੁਣ੍ਠਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਲਜ੍ਜਮਾਨਾ** ‘‘ਲੋਕਪ੍ਪਤੀਤਾਨੁਭਾਵਾਨਮਮ੍ਹਾਕਮ੍ਪਿ ਏਵਰੂਪਂ ਜਾਤ’’ਨ੍ਤਿ ਲਜ੍ਜਨ੍ਤਾ **ਅਞ੍ਞਵੇਸੇਨ** ‘‘ਕਥਂ ਨਾਮ ਪਰੇ ਅਮ੍ਹੇ ਨ ਜਾਨੇਯ੍ਯੁ’’ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਵੁਧਵੇਸਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਕੁਸੁਮਵੇਸੇਨ, **ਜਿਨਾ**ਤਿ ਆਮਨ੍ਤਨਂ, ਤਵ **ਪਾਦਾਨਤਾ** ਪਾਦੇਸੁ ਸਨ੍ਨਤਾ।

੧੫੭. ਇਦਾਨਿ ਕਤ੍ਤੁਧਮ੍ਮਸਮਾਧਿਨੋ ਉਦਾਹਰਣਮੁਦ੍ਦਿਸਤਿ “**ਮਾਰਾਰਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਹੇ **ਜਿਨ ਮਾਰਾਰਿਬਲਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾ** ਮਾਰਸਤ੍ਤੁਨਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾ, ਮਾਰਾਰਿਨੋ ਵਾ ਸੇਨਾਯ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾ ਅਭਿਮੁਖੇ ਪਾਤਿਤਾ **ਨਾਨਾਵਿਧਾਯੁਧਾ** ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਭਿਨ੍ਦਿਵਾਲਉਸੁਸਤ੍ਤਿਤੋਮਰਾਦਯੋ ਆਵੁਧਾ **ਕੁਣ੍ਠਾ** ਅਤਿਖਿਣਾ **ਲਜ੍ਜਮਾਨਾ** ‘‘ਕਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਲੋਕਪਸਿਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਾਨਮਮ੍ਹਾਕਮ੍ਪਿ ਈਦਿਸਂ ਵਿਪ੍ਪਕਾਰਮਹੋਸੀ’’ਤਿ ਲਜ੍ਜਨ੍ਤਾ **ਅਞ੍ਞਵੇਸੇਨ** ‘‘ਕਥਮਮ੍ਹੇ ਪਰੇ ਨ ਜਾਨੇਯ੍ਯੁ’’ਨ੍ਤਿ ਆਵੁਧਵੇਸਂ ਹਿਤ੍ਵਾ ਤਦਞ੍ਞਭੂਤੇਨ ਪੁਪ੍ਫਵੇਸੇਨ ਤਵ **ਪਾਦਾਨਤਾ** ਪਾਦਸਮੀਪੇ ਨਤਾ ਅਹੇਸੁਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਕਤ੍ਤੁਧਮ੍ਮਭੂਤਂ ਲਜ੍ਜਨਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਵੇਸੇਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਞ੍ਚ ਆਨਤਞ੍ਚੇਤਿ ਇਮੇ ਲਜ੍ਜਨਾਦੀਨਂ ਅਕਤ੍ਤੁਭੂਤੇਸੁ ਵਿਸਯੇਸੁ ਆਰੋਪਿਤਾ ਸਮਾਧਯੋ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਮਾਰੋ ਏਵ

ਅਰੀਤਿ ਚ, ਬਲੇਨ ਵ◌ਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾਤਿ ਚ, ਮਾਰਾਰਿਨਾ ਬਲਵ◌ਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾਤਿ ਚ ਮਾਰਾਰਿਨੋ ਬਲੰ ਸੇਨਾਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਵ◌ਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾਤਿ ਚ, ਨਾਨਾ ਅਨੇਕਵ◌ਿਧਾ ਪਕਾਰਾ ਯੇਸਨ੍ਤਿ ਚ, ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਵ◌ਿਸੋਤਿ ਚ, ਅਞ੍ਞੋ ਚ ਸੋ ਵ◌ਿਸੋ ਚਾਤਿ ਚ, ਪਾਦੇਸੁ ਆਨਤਾਤਿ ਚ ਵ◌ਿਗ੍ਗਹੋ।

ਕਠਿਨਸ੍ਸ ਅਸਰੀਰੇ

੧੫੮.ਮੁਨਿਨ੍ਦਭਾਣੁਮਾ ਕਾਲੋ-
ਦਿਤੋ ਬੋਧੋਦਯਾਚਲੇ।
ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਰੰਸਿਨਾ ਭਾਤਿ,
◌ਿਨ੍ਨਮਨ੍ਧਤਮੰ ਪਰੰ॥

੧੫੮. "**ਮੁਨਿਨ੍ਦ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਬੋਧੋ** ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸਦਿਸੋ ਸੋਯੇਵ ਵ◌ਾ **ਉਦਯਾਚਲੋ** ਉਦਯਪਬ੍ਬਤੋ ਤਸ੍ਮਿੰ **ਕਾਲੇ** ਰਤ੍ਤਿਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਸਮਯੇ **ਉਦਿਤੋ** ਪਾਤੁਭੂਤੋ **ਮੁਨਿਨ੍ਦੋ** ਮੁਨਿਨ੍ਦਸਦਿਸੋ ਸੋਯੇਵ ਵ◌ਾ **ਭਾਣੁਮਾ** ਸੂਰਿਯੋ **ਅਨ੍ਧਤਮੰ** ਅਨ੍ਧਕਾਰੰ ਮੋਹੰ ਵ◌ਾ **ਪਰੰ** ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ **ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਰੰਸਿਨਾ** ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸਦਿਸੇਨ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਤੇਨ ਵ◌ਾ ਰੰਸਿਨਾ **ਭਿਨ੍ਨੰ** ਪਦਾਲੇਨ੍ਤੋ **ਭਾਤਿ** ਸੋਭਤੀਤਿ।

੧੫੮. ਇਦਾਨਿ ਕਠਿਨਧਮ੍ਮਸਮਾਧਿਨੋ ਉਦਾਹਰਣਮੁਦ੍ਦਿਸਤਿ "**ਮੁਨਿਨ੍ਦ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਬੋਧੋਦਯਾਚਲੇ** ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸਦਿਸੇ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤੇ ਵ◌ਾ ਉਦਯਪਬ੍ਬਤੇ **ਕਾਲੋਦਿਤੋ** ਰਤ੍ਤਿਕ੍ਖਯੇ ਮਾਰਪਰਾਜਿਤਸਮਯੇ ਵ◌ਾ ਉਦਿਤੋ ਪਾਤੁਭੂਤੋ **ਮੁਨਿਨ੍ਦਭਾਣੁਮਾ** ਮੁਨਿਨ੍ਦਸਦਿਸੋ ਮੁਨਿਨ੍ਦੋਯੇਵ ਵ◌ਾ ਸੂਰਿਯੋ **ਅਨ੍ਧਤਮੰ** ਪਕਤਿਘਨਨ੍ਧਕਾਰੰ ਬਹਲਮੋਹਨ੍ਧਕਾਰੰ **ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਰੰਸਿਨਾ** ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸਦਿਸੇਨ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਭੂਤੇਨ ਵ◌ਾ ਕਿਰਣੇਨ **ਪਰਮ**ਤਿਸਯੇਨ **ਭਿਨ੍ਨੰ** ਪਦਾਲੇਨ੍ਤੋ **ਭਾਤਿ** ਸੋਭਤੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਥਦ੍ਧਧਮ੍ਮਭੂਤੰ ਭੇਦਨੰ ਅਸਰੀਰਭੂਤੇ ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਆਰੋਪਿਤੰ ਸਮਾਧਿ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਮੁਨੀਨੰ ਇਨ੍ਦੋਤਿ ਚ, ਸੋਯੇਵ ਭਾਨੁਮਾਤਿ ਚ, ਬੋਧੋ ਏਵ ਉਦਯਾਚਲੋਤਿ ਚ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਏਵ ਰੰਸੀਤਿ ਚ ਵ◌ਿਗ੍ਗਹੋ।

੧੫੯.ਵਮਨੁਗ੍ਗਿਰਨਾਦਜੇਤੰ, ਗੁਣਵ◌ੁਤਜਪਰਿਚ੍ਚੁਤੰ।
ਅਤਿਸੁਨ੍ਦਰਮਞ੍ਞੰ ਤੁ, ਕਾਮੰ ਵ◌ਿਨ੍ਦਤਿ ਗਾਮ੍ਮਤੰ॥

੧੫੯. ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮੋ ਅਮੁਖਜਵ◌ਿਸਯੇ ਬਨ੍ਧੇ ਸੋਭਤੇ, ਨ ਮੁਖਜਵ◌ਿਸਯੇਤਿ ਦਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਵਮਨੰ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਵਮਨਞ੍ਚ ਉਗ੍ਗਿਰਨਞ੍ਚ, **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਵ◌ਿਰੇਚਨਾਦਿਪਰਿਗ੍ਗਹੋ। **ਏਤੰ** ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤੰ **ਗੁਣਾ** ਪਧਾਨੇਤਰਾ ਪਸਿਦ੍ਧਵ◌ਿਸਯਾ ਵ◌ਿਸਯਨ੍ਤਰਪਰਿਗ੍ਗਹਲਕ੍ਖਣਾ **ਵ◌ੁਤ੍ਤਿ** ਪਯੋਗਰੂਪਾ, ਤਤੋ **ਅਪਰਿਚ੍ਚੁਤੰ** ਅਪਰਿਗਲ਼ਿਤੰ ਸਨ੍ਤੰ ਅਮੁਖਜਭੂਤੰ **ਅਤਿਸੁਨ੍ਦਰੰ** ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮਨੋਹਰਮਲਙ੍ਕਾਰਰੂਪਤ੍ਤਾ, **ਅਞ੍ਞੰ ਤੁ** ਇਤਰੰ ਪਨ ਮੁਖਜਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਕਾਮੰ** ਏਕਨ੍ਤੇਨ **ਗਾਮ੍ਮਤੰ** ਅਸਬ੍ਭਸਭਾਵ◌ੰ ਬਨ੍ਧੇ ਤਸ੍ਸਾਨੁਚਿਤਭਾਵਤੋ **ਵ◌ਿਨ੍ਦਤਿ** ਪਟਿਲਭਤਿ ਪਸਵਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੫੯. ਇਦਾਨਿ ਇਮੇਸੁਯੇਵ ਪਾਣਿਧਮ੍ਮਾਦੀਸੁ ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮੋ ਅਮੁਖਜਵ◌ਿਸਯੇ ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਪਸਤ੍ਥੋ, ਮੁਖਜਵ◌ਿਸਯੇ ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਅਪਸਤ੍ਥੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਵਮਨੁਗ੍ਗਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿਮਾਹ। **ਏਤੰ ਵਮਨੁਗ੍ਗਿਰਨਾਦਿ** ਵਮਨਉਗ੍ਗਿਰਨਵ◌ਿਰੇਚਨਾਦਿਕੰ **ਗੁਣਵ◌ੁਤਜਪਰਿਚ੍ਚੁਤੰ** ਅਮੁਖਜਪਯੋਗਤੋ ਅਗਲ਼ਿਤੰ ਅਮੁਖਜਭੂਤੰ **ਅਤਿਸੁਨ੍ਦਰੰ** ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਅਤਿਪਿਯੰ ਹੋਤਿ, **ਅਞ੍ਞੰ ਤੁ** ਉਤ੍ਤਤੋ ਬਜਤਿਰੇਕੰ ਮੁਖਜਵ◌ਿਸਯੇ ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਵਮਨੁਗ੍ਗਿਰਨਾਦਿਕੰ ਪਨ **ਕਾਮੰ** ਏਕਨ੍ਤੇਨ **ਗਾਮ੍ਮਤੰ** ਸਭਾਵਅਪ੍ਪਿਯਗਾਮ੍ਮਦੋਸਤੰ **ਵ◌ਿਨ੍ਦਤਿ** ਸੇਵਤੀਤਿ। ਵਮਨਞ੍ਚ ਉਗ੍ਗਿਰਨਞ੍ਚੇਤਿ ਚ, ਤਾਨਿ ਆਦੀਨਿ ਯਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਗੁਣਾ ਅਪ੍ਪਧਾਨਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤੀਤਿ ਚ, ਤਤੋ ਅਪਰਿਚ੍ਚੁਤਨ੍ਤਿ ਚ ਵ◌ਿਗ੍ਗਹੋ।

੧੬੦.ਕਨ੍ਨੀਨੰ ਵਮਨਬਜਾਜਾ, ਮੁਨਿਪਾਦਨਖਾਵਲੀ।
ਚਨ੍ਦਕਨ੍ਤੀ ਪਿਵਨ੍ਤੀਵ, ਨਿਪ੍ਪਭੰ ਤੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿਯੋ॥

੧੬੦. ਉਦਾਹਰਤਿ “**ਕਨ੍ਤੀਨ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। **ਮੁਨਿਨੋ** ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਾਦਨਖਾਨਂ **ਆਵਲੀ** ਸੇਣਿਯੋ **ਕਨ੍ਤੀਨਂ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਨਿਸ੍ਸਰਨ੍ਤੀਨਂ ਸੋਭਾਵਿਸੇਸਾਨਂ **ਵਮਨਬਜਾਜਾ** ਉਗ੍ਗਿਰਨਲੇਸੇਨ **ਚਨ੍ਦਕਨ੍ਤੀ** ਚਨ੍ਦਚ੍ਛਵਿਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਤ੍ਥਟਤ੍ਤਾ **ਪਿਵਨ੍ਤੀਵ** ਪਾਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤਕ੍ਕੇਮਿ। ਕੀਦਿਸੀ ਵਿਯਾਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾਬੀਜਮਾਹ “**ਨਿਪ੍ਪਭਾ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਤਂ** ਚਨ੍ਦਂ **ਨਿਪ੍ਪਭਂ** ਪਭਾਵਿਰਹਿਤਂ **ਕਰੋਨ੍ਤਿਯੋ** ਵਿਦਹਮਾਨਾ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਕਪ੍ਪਨਾਬੀਜਂ ਯਤੋ ਨਖਸੋਭਾਲਿਙ੍ਗਨੇਨ ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਸੋਭਾਵਤੋ ਨਿਪ੍ਪਭਤ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਮਹਤ੍ਤਞ੍ਚ ਤਸ੍ਸਾ ਨਖਾਵਲਿਯੋ ਚਨ੍ਦਕਨ੍ਤੀ ਪਿਵਨ੍ਤੀਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਤਿ ਕਨ੍ਤੀਨਞ੍ਚ ਵਮਨਬਜਾਜਂ।

੧੬੦. ਇਟ੍ਠਵਿਸਯੇ ਪਯੁਤ੍ਤਵਮਨੁਗ੍ਗਿਰਨਾਦੀਨਮੁਦਾਹਰਣਮੁਦ੍ਦਿਸਤਿ “**ਕਨ੍ਤੀਨ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਮੁਨਿਪਾਦਨਖਾਵਲੀ** ਮੁਨਿਪਾਦਨਖਸੇਣਿਯੋ **ਕਨ੍ਤੀਨਂ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਨ੍ਦਮਰੀਚਿਸਦਿਸਸੋਭਾਨਂ **ਵਮਨਬਜਾਜਾ** ਉਗ੍ਗਿਰਨਲੇਸੇਨ **ਤਂ** ਨਿਮ੍ਮਲਚਨ੍ਦਂ **ਨਿਪ੍ਪਭਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿਯੋ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਤ੍ਥਟਤ੍ਤਾ ਨਿਪ੍ਪਭਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿਯੋ **ਚਨ੍ਦਕਨ੍ਤੀ** ਚਨ੍ਦਰਂਸਿਯੋ ਪਿਵਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞੇ। ਨਖਰਂਸੀਨਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਤ੍ਥਟਤ੍ਤਾ ਸਪ੍ਪਭਸ੍ਸਾਪਿ ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਪਭਤ੍ਤਞ੍ਚ ਨਖਰਂਸੀਨਂ ਅਧਿਕਤ੍ਤਞ੍ਚ ਦਿਸ੍ਵਾ ਚਨ੍ਦਕਨ੍ਤੀ ਪਿਵਨ੍ਤਿ ਇਵੇਤਿ ਨਖਾਵਲੀਨਂ ਚਨ੍ਦਕਨ੍ਤਿਪਿਵਨਞ੍ਚ ਸਕਕਨ੍ਤਿਵਮਨਞ੍ਚ ਪਕਤਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਬਜਾਜਮਿਤਿ ਕਵਿਨਾ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਭਤ੍ਤੁਸਿਤ੍ਥਾਦਿਮੁਖਜਵਿਸਯਤੋ ਅਞ੍ਞਕਨ੍ਤਿਸਙ੍ਖਤਅਮੁਖਜਵਿਸਯੇ ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਵਮਨਂ ਗੁਣਵੁਤ੍ਤੀਤਿ ਞਾਤਬ੍ਬਂ। ਵਮਨਮੇਵ ਬਜਾਜਮਿਤਿ ਚ, ਮੁਨਿਨੋ ਪਾਦਾਤਿ ਚ, ਤੇਸੁ ਨਖਾਤਿ ਚ, ਤੇਸਂ ਆਵਲਿਯੋਤਿ ਚ, ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਕਨ੍ਤਿਯੋਤਿ ਚ, ਨਿਗ੍ਗਤੋ ਪਭਾਹੀਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੧੬੧.ਅਚਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤੁਕਂ ਰੁਞ੍ਞ-ਮਿਚ੍ਚੇਵਂ ਗੁਣਕਮ੍ਮ ਤਂ [ਗੁਣਕਮ੍ਮਕਂ (ਸੀ॰)] ।
ਸਚਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤੁਕਂ ਪੇਤਂ, ਗੁਣਕਮ੍ਮਂ ਯਦੁਤ੍ਤਮਂ॥

੧੬੧. ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਨਿਗਮੇਤਿ “**ਅਚਿਤ੍ਤ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਇਚ੍ਚੇਵਂ ਅਚਿਤ੍ਤੋ ਕਤ੍ਤਾ ਯਸ੍ਸ ਤਂ **ਅਚਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤੁਕਂ**। ਗੁਣੋ ਕਮ੍ਮਂ ਯਸ੍ਸ ਤਂ **ਗੁਣਕਮ੍ਮਂ। ਤਞ੍ਚ** ਵਮਨਾਦਿ **ਰੁਞ੍ਞ**ਮਤਿਮਨੋਹਰਂ ਭਵਤਿ ਬਨ੍ਧੋਚਿਤਤ੍ਤਾ। ਨਖਾਵਲਿਯੋ ਹਿ ਅਚਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤਾਰੋ, ਕਨ੍ਤਿਯੋ ਗੁਣਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਵਮਨਮਤ੍ਤਾਤਿਸੁਨ੍ਦਰਂ। ਨੇਦਮੇਵ ਰੁਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਸਚਿਤ੍ਤ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਏਤਂ** ਵਮਨਾਦਿਕਂ ਸਚਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਪਿਯਦਿਗੁਣਕਮ੍ਮਂ, **ਉਤ੍ਤਮਂ** ਸੇਟ੍ਠਂ ਬਨ੍ਧੋਚਿਤਤ੍ਤਾ।

੧੬੧. ਅਨਨ੍ਤਰੋਦਾਹਰਣਸ੍ਸ ਪਸਤ੍ਥਤ੍ਤਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਨਿ ਗੁਣੇ ਸਤਿ ਸਚਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤੁਕਵਮਨਾਦਿਕਞ੍ਚ ਇਟ੍ਠਮਿਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਅਚਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤੁਕ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਮਾਹ। **ਇਚ੍ਚੇਵਂ** ਇਮਿਨਾ ਪਕਾਰੇਨ **ਅਚਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤੁਕਂ** ਨਖਾਵਲਿਸਙ੍ਖਾਤਅਵਿਞ੍ਞਾਣਕਕਤ੍ਤੁਵਨ੍ਤਂ **ਗੁਣਕਮ੍ਮਂ** ਨਖਕਨ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਅਪ੍ਪਧਾਨਕਮ੍ਮਵਨ੍ਤਂ ਵਮਨਾਦਿਕਂ **ਰੁਞ੍ਞਂ** ਰਚਨਾਯ ਉਚਿਤਤ੍ਤਾ ਰੁਚਿਜਨਕਂ ਹੋਤਿ, **ਏਤਂ** ਵਮਨਾਦਿਕਂ **ਸਚਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਪਿ** ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਕਤ੍ਤੁਵਨ੍ਤਮ੍ਪਿ **ਯਦਿ ਗੁਣਕਮ੍ਮਂ** ਅਮੁਖਜਕਮ੍ਮਂ ਚੇ, **ਉਤ੍ਤਮਂ** ਵਿਸਿਟ੍ਠਮੇਵ, ‘‘ਕਨ੍ਤੀਨ’’ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਛਟ੍ਠਿਯਾ ਸਤਿਪਿ ਵਮਨਕ੍ਰਿਯਾਯ ਕਮ੍ਮਤ੍ਤਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤਿ। ਨਤ੍ਥਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਯੇਸਨ੍ਤਿ ਚ, ਅਚਿਤ੍ਤਾ ਕਤ੍ਤਾਰੋ ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਚ, ਗੁਣੋ ਕਮ੍ਮਂ ਯਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਸਹ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ। **ਇਤਿ** ਨਿਦਸ੍ਸਨੇ **ਏਵਂ** ਪਕਾਰੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਅਥ ਵਾ ਵਚਨਵਚਨੀਯਾਨਂ [ਵਚਨਵਚਨੀਯਾਦੀਨਂ (ਕ॰)] ਨਿਗਮਾਰਮ੍ਭੇ ਨਿਪਾਤਸਮੁਦਾਯੋ।

੧੬੨.ਉਗ੍ਗਿਰਨ੍ਤੋਵ ਸ ਸ੍ਨੇਹ-ਰਸਂ ਜਿਨਵਰੋ ਜਨੇ।
ਭਾਸਨ੍ਤੋ ਮਧੁਰਂ ਧਮ੍ਮਂ, ਕਂ ਨ ਸਮ੍ਪੀਣਯੇ ਜਨਂ॥

੧੬੨. ਤਦੁਦਾਹਰਤਿ “**ਉਗ੍ਗਿਰਨ੍ਤੋਵਾ**”ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਸੋ** ਜਿਨਵਰੋ **ਜਨੇ** ਸਕਲਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇ **ਸ੍ਨੇਹਰਸਂ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੇਮਸਙ੍ਖਾਤਂ ਅਨੁਰਾਗਂ **ਉਗ੍ਗਿਰਨ੍ਤੋਵ** ਵਮਨ੍ਤੋ ਵਿਯ **ਮਧੁਰਂ** ਅਤਿਪਣੀਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਭਾਸਨ੍ਤੋ **ਕਂ ਜਨਂ ਨ ਸਮ੍ਪੀਣਯੇ,** ਸਬ੍ਬਮੇਵ ਸਮ੍ਪੀਣੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਜਿਨਵਰੋ ਕਤ੍ਤਾ ਸਚਿਤ੍ਤੋ, ਸ੍ਨੇਹਰਸੋ ਗੁਣਕਮ੍ਮਂ।

੧੬੨. ਇਦਾਨਿ ਸਚਿਤ੍ਤੁਕਕਤ੍ਤੁਪਕ੍ਖੇ ਉਦਾਹਰਣਮੁਦ੍ਦਿਸਤਿ “**ਉਗ੍ਗਿਰਨ੍ਤੋ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਸੋ** ਜਿਨਵਰੋ **ਜਨੇ** ਸਕਲਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇ **ਸ੍ਨੇਹਰਸਂ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੇਮਸਙ੍ਖਾਤਅਨੁਰਾਗਂ **ਉਗ੍ਗਿਰਨ੍ਤੋ ਇਵ** ਵਮਨ੍ਤੋ ਵਿਯ **ਮਧੁਰਂ** ਆਦਿਕਲਜਾਣਾਦਿਭਾਵੇਨ ਪਣੀਤਂ **ਧਮ੍ਮਂ** ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ **ਭਾਸਨ੍ਤੋ** ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ ਯਥਾਸਯਂ ਵਦਨ੍ਤੋ **ਕਂ ਜਨਂ** ਕੀਦਿਸਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ **ਨ ਸਮ੍ਪੀਣਯੇ,** ਪੀਣੇਤਿ ਏਵਾਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਉਗ੍ਗਿਰਨਂ ਜਿਨਵਰਸਙ੍ਖਤਸਚਿਤ੍ਤੁਕਕਤ੍ਤੁਵਨੁਮ੍ਪਿ ਸ੍ਨੇਹਰਸਸਙ੍ਖਾਤਅਮੁਖਜਕਮ੍ਮਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਸਤ੍ਥਂ ਹੋਤਿ। ਸ੍ਨੇਹੋ ਏਵ ਰਸੋ ਅਨੁਰਾਗੋਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੧੬੩.ਯੋ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਕੁਸਲੋ ਕੁਸਲੋ ਨਿਘਣ੍ਡੁ-
ਛਨ੍ਦੋਅਲਙ੍ਕਤਿਸੁ ਨਿਚ੍ਚਕਤਾਭਿਯੋਗੋ।
ਸੋਯਂ ਕਵਿਤ੍ਤੁਵਿਕਲੋਪਿ ਕਵੀਸੁ ਸਙ੍ਖਜ-
ਮੋਗਯ੍ਹ ਵਿਨ੍ਦਤਿ ਹਿ ਕਿਤ੍ਤਿਮਮਨ੍ਦਰੂਪਂ॥

ਇਤਿ ਸਙ੍ਘਰਕ੍ਖਿਤਮਹਾਸਾਮਿਪਾਦਵਿਰਚਿਤੇ

ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰੇ

ਗੁਣਾਵਬੋਧੋ ਨਾਮ ਤਤਿਯੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ।

੧੬੩. ਗਨ੍ਥਨ੍ਤਰਾਹਿਤਵਾਸਨਾਯ, ਤਦਨੁਬਨ੍ਧਪਟਿਭਾਨੇ ਚਾਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਸੁਤੇਨ ਅਭਿਯੋਗਬਲੇਨ ਕਵਿਤਾ ਕਿਤ੍ਤਿ ਚ ਤਦਨੁਗਤਾ ਸਮੁਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਸਮਨੁਸਾਸਤਿ “**ਯੋ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥੇ** ਬ੍ਯਾਕਰਣੇ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ‘‘ਇਦਮੇਵੇ’’ਤਿ ਨਿਯਮਾਭਾਵਾ **ਕੁਸਲੋ** ਛੇਕੋ **ਨਿਘਣ੍ਡੁਮ੍ਹਿ** ਅਭਿਧਾਨਸਤ੍ਥੇ ਚ **ਛਨ੍ਦਸਿ** ਵੁਤ੍ਤਿਜਾਤਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਪਕਾਸਕਛਨ੍ਦੋਵਿਚਿਤਿਸਤ੍ਥੇ ਚ **ਅਲਙ੍ਕਤਿਸੁ** ਅਲਙ੍ਕਾਰਸਤ੍ਥੇ ਚ ਕੁਸਲੋ ਨ ਕੇਵਲਂ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥੇਯੇਵ, ਅਥ ਚ ਪਨ **ਨਿਚ੍ਚਮ**ਨਵਰਤਂ ਦਿਵਾ ਚ ਰਤ੍ਤਿਂ ਚ ਕਤੋ **ਅਭਿਯੋਗੋ** ਵਾਯਾਮੋ ਰਚਨਾਵਿਸਯੇ ਯਸ੍ਸ ਸੋਯਂ **ਕਵਿਤ੍ਤੁਵਿਕਲੋਪਿ** ਬਨ੍ਧਕਰਣਸਙ੍ਖਾਤਕਵਿਗੁਣਪਰਿਹੀਨੋਪਿ **ਕਵੀਸੁ** ਕਵਿਗੁਣੋਪੇਤੇਸੁ **ਸਙ੍ਖਜਂ** ਗਣਨਂ **ਓਗਯ੍ਹ** ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ **ਅਮਨ੍ਦਰੂਪਂ** ਅਤਿਬਹੁਂ **ਕਿਤ੍ਤਿਂ** ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਬਨ੍ਧਰਚਨਾਲਕ੍ਖਣਂ ਤਪ੍ਪਭਵਂ ਖ੍ਯਾਤਂ **ਵਿਨ੍ਦਤਿ** ਪਟਿਲਭਤੇਵਾਤਿ।

ਇਤਿ ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰੇ ਮਹਾਸਾਮਿਨਾਮਿਕਾਯਂ

ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰਟੀਕਾਯਂ

ਗੁਣਾਵਬੋਧਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਤਤਿਯੋ।

੧੬੩. ਇਦਾਨਿ ਉਦ੍ਦੇਸਕ੍ਕਮੇਨ ਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰੇ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਾਕਰਣਨਿਘਣ੍ਡੁਛਨ੍ਦੋਪਰਿਵਾਰਿਤੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਨਿਰਨ੍ਤਰਾਭਿਯੋਗੋ ਇਹਲੋਕਿਯਾਦਿਮਹਨ੍ਤਯਸਸ੍ਸ ਕਾਰਣਮਿਤਿ ਸਿਸ੍ਸਾਨਮਨੁਸਾਸਨ੍ਤੋ “**ਯੋ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਕੁਸਲੋ**”ਚ੍ਚਾਦਿਮਾਹ। **ਯੋ** ਥੇਰਨਵਮਜ੍ਝਿਮੇਸੁ ਕੋਚਿ **ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਕੁਸਲੋ** ਸਦ੍ਦਾਨੁਸਾਸਨਬ੍ਯਾਕਰਣਵਿਸਯੇ ਪਕਤਿਪਚ੍ਚਯਾਦਿਵਿਭਾਗਕਪ੍ਪਨਾਯ ਛੇਕੋ **ਨਿਘਣ੍ਡੁਛਨ੍ਦੋਅਲਙ੍ਕਤੀਸੁ** ਅਭਿਧਾਨਛਨ੍ਦੋਅਲਙ੍ਕਾਰਸਤ੍ਥੇਸੁਪਿ **ਕੁਸਲੋ** ਤਂਤਂਵਿਭਾਗਬੁਦ੍ਧੀਨਂ ਪਟਿਪਾਦਨੇਨ ਛੇਕੋ **ਨਿਚ੍ਚਕਤਾਭਿਯੋਗੋ** ਧਾਰਣਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ ਨਿਚ੍ਚਂ ਕਤੁਸ੍ਸਾਹੋ ਹੋਤਿ। **ਸੋ ਅਯਂ** ਅਪ੍ਪਮਾਦੀ **ਕਵਿਤ੍ਤੁਵਿਕਲੋਪਿ** ਪਕਤਿਸਿਦ੍ਧਕਬ੍ਬਰਚਨਗੁਣਰਹਿਤੋਪਿ **ਕਵੀਸੁ ਸਙ੍ਖਜਂ** ਕਬ੍ਬਕਤ੍ਤੂਸੁ ਗਣਨਂ **ਓਗਯ੍ਹ** ਕਬ੍ਬਕਰਣਟੀਕਾਕਰਣਾਦਿਪਕਾਰੇਨ ਓਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਗਣਨਂ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ **ਅਮਨ੍ਦਰੂਪਂ** ਅਨਪ੍ਪਕਸਭਾਵਂ ਅਤਿਬਹੁਂ **ਕਿਤ੍ਤਿਂ** ਨਿਦ੍ਦੋਸਂ ਸਤ੍ਥਰਚਨਲਕ੍ਖਣਂ ਪੁਞ੍ਞਸਞ੍ਚਯਂ, ਤਪ੍ਪਭਵਂ ਪਸਿਦ੍ਧਿਂ ਵਾ **ਵਿਨ੍ਦਤਿ** ਲਭਤੇਵਾਤਿ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਤ੍ਥੇਸੁ ਅਭਿਯੋਗੋ ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਕਾਰਣਮੇਵ। ਵੁਤ੍ਤਂ ਹਿ–

‘‘ਸਾਭਾਵਿਕੀ ਚ ਪਟਿਭਾ,

ਸੁਤਢ੍ਢ ਬਹੁਨਿਮ੍ਮਲਂ।

ਅਮਨ੍ਨੋ ਚਾਭਿਯੋਗੋ’ਯਂ,

ਹੇਤੁ ਹੋਤਿ’ਹ ਬਨ੍ਧਨੇ’’ਤਿ [ਕਾਬਜਾਦਾਸ ੧.੧੦੩]॥

ਤਤ੍ਥ **ਸਾਭਾੵਿਕੀ** ਸਭਾੵਸਿਦ੍ਧਾ **ਪਟਿਭਾ ਚ** ਪਵ੍ਵਾ ਚ **ਬਹੁ ਨਿਮ੍ਮਲਂ** ਅਨਪ੍ਪਕਂ ਨਿਜ੍ਜਟਂ **ਸੁਤਢ੍ਢ ਅਮਨ੍ਨੋ ਅਭਿਯੋਗੋ** ਚ ਅਨਪ੍ਪਕੋ ਅਭਜਾਸੋ ਚੇਤਿ ਅਯਮੇਸੋ ਸਬ੍ਬੋਪਿ **ਇਹ ਬਨ੍ਧਨੇ** ਇਮਿਸ੍ਸਂ ਕਬ੍ਬਰਚਨਾਯਂ **ਹੇਤੁ ਹੋਤਿ** ਕਾਰਣਂ ਭੵਤੀਤਿ। ਸਦ੍ਦੋ ਸਾਸਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਤੇਨਾਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਢ੍ਢ **ਤਸ੍ਸ ਥਾਦੇਸਢ੍ਢ** ਕਤ੍ੵਾ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਵਾਤਬ੍ਬਂ, ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥੇ ਕੁਸਲੋਤਿ ਚ, ਨਿਘਣ੍ਡੁ ਚ ਛਨ੍ਦੋ ਚ ਅਲਙ੍ਕਤਿ ਅਲਙ੍ਕਾਰਢ੍ਢੇਤਿ ਚ ੵਿਗ੍ਗਹੋ, ਏਤ੍ਥ **ਅਲਙ੍ਕਤਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਸਤ੍ਥਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਨਪੁਂਸਕੋ ਹੋਤਿ, ਨਿਚ੍ਚਂ ਕਤੋ ਅਭਿਯੋਗੋ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਕੵਿਨੋ ਭਾੵੋਤਿ ਚ, ਤੇਨ ੵਿਕਲੋਤਿ ਚ, ਅਮਨ੍ਨਂ ਰੂਪਂ ਸਭਾੵੋ ਯਸ੍ਸੇਤਿ ਚ ੵਾਕਜਂ।

ਇਤਿ ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰਨਿਸ੍ਸਯੇ

ਤਤਿਯੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ।

੪. ਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਾਵਬੋਧਪਰਿਚ੍ਛੇਦ

੧੬੪.ਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਸਹਿਤਾ, ਸਗੁਣਾ ਬਨ੍ਧਪਦ੍ਧਤਿ।

ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਕਨ੍ਤਾ ਕਨ੍ਤਾਵ [ਯਤੋਅਚ੍ਚਨ੍ਤਕਨ੍ਤਾਵ (ਕ॰)], **ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇਤੇ ਤਤੋ'ਧੁਨਾ॥**

੧੬੪. ਏਵੰ ਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰੇ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਸਮ੍ਪਤਜਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰੰ ਬੋਧਯਿਤੁਮਾਹ "**ਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸਗੁਣਾ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਪਸਾਦਾਦੀਹਿ ਸਦ੍ਦਗੁਣੇਹਿ ਸਹਿਤਾ **ਬਨ੍ਧਪਦ੍ਧਤਿ** ਕਬ੍ਬਰਚਨੰ। ਅਲਙ੍ਕਰੀਯਤਿ ਕਨ੍ਤਿੰ ਨੀਯਤਿ ਬਨ੍ਧੋ ਏਤੇਹਿ ਸਰੀਰਮਿਵ ਹਾਰਾਦੀਹੀਤਿ ਅਲਙ੍ਕਾਰਾ, ਤੇਹਿ ਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰੇਹਿ ਜਾਤਜਾਦਿਲਕ੍ਖਣੇਹਿ **ਸਹਿਤਾ** ਸੰਯੁਤ੍ਤਾ ਸਤੀ **ਸਗੁਣਾ** ਪਤਿਬ੍ਬਤਾਦਿਗੁਣੋਪੇਤਾ **ਅਤ੍ਥੇਨ** ਧਨੇਨ **ਅਲਙ੍ਕਾਰੇਨ** ਆਭਰਣੇਨ **ਸਹਿਤਾ** ਯੁਤ੍ਤਾ **ਕਨ੍ਤਾਵ** ਅਙ੍ਗਨਾ ਵਿਯ। ਯਤੋ **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਕਨ੍ਤਾ** ਅਤਿਸਯਰਮਣੀਯਾ ਸਿਯਾ, **ਤਤੋ** ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਯੇ ਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਾ ਅਵਸਰੰ ਪਤ੍ਤਾ, ਤੇ **ਅਧੁਨਾ** ਇਦਾਨਿ **ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ** ਕਥੀਯਨ੍ਤਿ।

੧੬੪. ਏਵੰ ਸਦ੍ਦਾਲਙ੍ਕਾਰਵਿਭਾਗੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੰਯੇਵ ਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਬਨ੍ਧਮਾਰਭਨ੍ਤੋ "**ਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿਮਾਹ। **ਸਗੁਣਾ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪਸਾਦਾਦਿਸਦ੍ਦਗੁਣਯੁਤ੍ਤਾ **ਬਨ੍ਧਪਦ੍ਧਤਿ** ਪਜ੍ਜਗਜ੍ਜਾਦਿਪਭੇਦਾ ਰਚਨਾਵਲਿ **ਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਸਹਿਤਾ** ਸਭਾਵਵੁਤ੍ਤਿਵਙ੍ਕਵੁਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰੇਨ ਸੰਯੁਤ੍ਤਾ **ਸਗੁਣਾ ਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਸਹਿਤਾ ਕਨ੍ਤਾ ਇਵ** ਪਤਿਬ੍ਬਤਾਦੀਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤਾ ਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਮਣਿਮੁਤ੍ਤਾਦਿਧਨੇਹਿ ਗੀਵੇਯਜਕਟਕਨੂਪੁਰਾਦੀਹਿ ਆਭਰਣੇਹਿ ਚ ਯੁਤ੍ਤਾ ਅਙ੍ਗਨਾਵ **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਕਨ੍ਤਾ** ਯਤੋ ਅਤਿਸਯੇਨ ਰਮਣੀਯਾ, **ਤਤੋ** ਤਸ੍ਮਾ **ਤੇ** ਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਾ **ਅਧੁਨਾ** ਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ। ਅਲਙ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਬਨ੍ਧੰ ਸਰੀਰੰ ਵਾ ਏਤੇਹੀਤਿ ਚ, ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਲਙ੍ਕਾਰਾਤਿ ਚ, ਤੇਹਿ ਸਹਿਤਾਤਿ ਚ, ਗੁਣੇਹਿ ਸਹ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਚ, ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਪਦ੍ਧਤੀਤਿ ਚ, ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੰ ਅਤਿਸਯੇਨ ਕਨ੍ਤਾਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੧੬੫.ਸਭਾਵਵਙ੍ਕਵੁਤ੍ਤੀਨੰ, ਭੇਦਾ ਦ੍ਵਿਧਾ ਅਲੰਕ੍ਰਿਯਾ।

ਪਠਮਾ ਤਤ੍ਥ ਵਤ੍ਥੂਨੰ, ਨਾਨਾਵਤ੍ਥਾਵਿਭਾਵਿਨੀ॥

੧੬੫. ਕਤਿਪ੍ਪਭੇਦਾ ਤੇ ਇਚ੍ਚਾਹ ''ਸਭਾਵ''ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਭਾਵਵੁਤ੍ਤਿ ਵਙ੍ਕਵੁਤ੍ਤੀਤਿ ਇਮੇਸੰ **ਭੇਦਾ** ਪਭੇਦੇਨ **ਅਲੰਕ੍ਰਿਯਾ** ਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਾ**ਦ੍ਵਿਧਾ**ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਕਾਰਾ। ਤੇਸੁ ਸਭਾਵਵੁਤ੍ਤਿ ਕੀਦਿਸੀਤਿ ਆਹ "**ਪਠਮਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਤਤ੍ਥ** ਤਾਸੁ **ਪਠਮਾ** ਸਭਾਵਵੁਤ੍ਤਿ **ਵਤ੍ਥੂਨੰ** ਪਦਤ੍ਥਾਨੰ ਜਾਤਿਗੁਣਕ੍ਰਿਯਾਦਬ੍ਬਸਭਾਵਾਨੰ **ਨਾਨਾ** ਵਿਚਿਤ੍ਤਾ, ਨ ਦ੍ਵੇਕਾਵ **ਅਵਤ੍ਥਾ** ਅਵਸਰਾ ਵਿਭਾਵਿਨੀ ਪਕਾਸਿਕਾ ਵਿਞ੍ਞੇਯਜਾ। ਜਾਤਜਾਦੀਨੰ ਪਦਤ੍ਥਾਨੰ ਯਥਾਸਭਾਵਮਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰੰ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਵਿਵਰਨ੍ਤੀ ਸਭਾਵੰ ਪਦਤ੍ਥਾਨੰ ਵਿਚਿਤ੍ਤੰ ਵਦਤੀਤਿ ਸਭਾਵਵੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਸਾਵ ਜਾਤਿਯਾ ਪਦਤ੍ਥਸਰੂਪਸ੍ਸ ਤਥਾਤਥਾਪਟਿਪਾਦਕਤ੍ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਿਯਾ [ਦਤ੍ਤਿਯਾ (ਕ॰)] ਜਾਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

੧੬੫. ਪਸਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਾ [ਪਸਤ੍ਥਾਦਿਅਲਙ੍ਕਾਰਾ (ਕ॰)] ਪਭੇਦਤੋ ਏਤ੍ਤਕਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਸਭਾਵਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿਮਾਹ। **ਅਲੰਕ੍ਰਿਯਾ** ਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਾ ਸਭਾਵਵਙ੍ਕਵੁਤ੍ਤੀਨੰ **ਭੇਦਾ** ਪਭੇਦਤੋ **ਦ੍ਵਿਧਾ** ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਕਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਤਤ੍ਥ** ਤਾਸੁਦ੍ਵੀਸੁ **ਪਠਮਾ** ਸਭਾਵਵੁਤ੍ਤਿ **ਵਤ੍ਥੂਨੰ** ਜਾਤਿਗੁਣਕ੍ਰਿਯਾਦਬ੍ਬਲਕ੍ਖਣਾਨੰ ਪਦਤ੍ਥਾਨੰ **ਨਾਨਾਵਤ੍ਥਾਵਿਭਾਵਿਨੀ** ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਪਕਾਸਿਨੀ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਜਾਤਜਾਦੀਨੰ ਪਦਤ੍ਥਾਨੰ ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਸਭਾਵਪਕਾਸਿਨੀ ਸਭਾਵਵੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਏਸਾਵ ਜਾਤਿ ਗੁਣਾਦਿਚਤੁਬ੍ਬਿਧਪਦਤ੍ਥਾਨੰ ਸਰੂਪਸਙ੍ਖਾਤਜਾਤਿਯਾ ਤੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਟਿਪਾਦਨਤੋ ਉਪਚਾਰਤੋ ਜਾਤਿ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਜਾਤਜਾਦਿਪਦਤ੍ਥਾਨੰਯੇਵ ਯਥਾਸਭਾਵੰ ਹਿਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਅਤਿਸਯੋਪਮਾਰੂਪਕਾਦਿਸਰੂਪਸਙ੍ਖਾਤੰ ਵਙ੍ਕਸਭਾਵੰ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੀ ਵਙ੍ਕਵੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਯਭਾਵੋ ਚ ਵਙ੍ਕੋ ਚਾਤਿ ਚ, ਤੇਸੰ ਵੁਤ੍ਤੀਤਿ ਚ, ਅਲੰਕਰੋਨ੍ਤਿ ਏਤਾਹੀਤਿ ਚ, ਨਾਨਾ ਅਨੇਕਾ ਚ ਸਾ ਅਵਤ੍ਥਾ ਚਾਤਿ ਚ ਵਾਕਜੰ।

ਯਥਾ –

੧੬੬.ਲੀਲਾਵਿਕਨ੍ਤਿਸੁਭਗੋ,
ਦਿਸਾਥਿਰਵਿਲੋਕਨੋ।
ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੁਙ੍ਕੁਰੋ ਭਾਸਂ,
ਵਿਰੋਚਿ ਵਾਚਮਾਸਭਿਂ॥

੧੬੬. “**ਯਥੇ**”ਤਿ ਤਂ ਉਦਾਹਰਤਿ। **ਲੀਲਾਯ** ਵਿਲਾਸੇਨ ਵਿਹਿਤਾਯ **ਵਿਕਨ੍ਤਿਯਾ** ਗਮਨੇਨ ਸਤ੍ਤਪਦਵੀਤਿਹਾਰਸਙ੍ਖਾਤੇਨ **ਸੁਭਗੋ** ਸੁਨ੍ਦਰੋ **ਦਿਸਾਸੁ** ਦਸਸੁ **ਥਿਰ**ਮਚਲਂ ਵਿਲੋਕਨਂ ਯਸ੍ਸ ਸੋ **ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੁਙ੍ਕੁਰੋ** ਤਦਹੁਜਾਤੋ ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ **ਆਸਭਿਂ ਵਾਚਂ** ‘‘ਅਗ੍ਗੋਹਮਸ੍ਮੀ’’ਤਿਆਦਿਕਮੁਤ੍ਤਮਂ ਨਿਬ੍ਭਯਵਚਨਂ **ਭਾਸਂ** ਵਦਨ੍ਤੋ **ਵਿਰੋਚਿ** ਵਿਸੇਸੇਨ ਰਮਣੀਯਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੋ। ਅਯਂ ਸਭਾਵਵੁਤ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਜਾਤਿਸਭਾਵਵੁਤ੍ਤਜਾਦਯੋਪਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨੀਯਾ।

੧੬੬. ਇਦਾਨਿ ਸਭਾਵਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਉਦਾਹਰਣਂ ਆਹ “**ਯਥਾ - ਲੀਲਾਵਿਕਨ੍ਤਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਲੀਲਾਵਿਕਨ੍ਤਿਸੁਭਗੋ** ਵਿਲਾਸਗਮਨੇਨ ਸਤ੍ਤਪਦਵੀਤਿਹਾਰੇਨ ਸੁਨ੍ਦਰੋ **ਦਿਸਾਥਿਰਵਿਲੋਕਨੋ** ਦਸਦਿਸਾਸੁ ਅਚਲਓਲੋਕਨੋ **ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੁਙ੍ਕੁਰੋ** ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤੁਙ੍ਕੁਰੋ **ਆਸਭਿਂ ਵਾਚਂ** ‘‘ਅਗ੍ਗੋਹਮਸ੍ਮੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਭੀਤਵਚਨਂ **ਭਾਸਂ** ਵਦਨ੍ਤੋ **ਵਿਰੋਚਿ** ਅਸੋਭੀਤਿ। ਇਹ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਦਬ੍ਬਸ੍ਸ ਲੀਲਾਵਿਕਨ੍ਤਿਦਿਸਾਥਿਰਵਿਲੋਕਨਵਚੋਨਿਚ੍ਛਾਰਣਸਙ੍ਖਤਾਨਂ ਅਵਤ੍ਥਾਨਂ ਪਕਾਸਿਤਤ੍ਤਾ ਦਬ੍ਬਸਭਾਵਵੁਤ੍ਤੀਤਿ ਞਾਤਬ੍ਬਾ। ਏਸਾਯੇਵ ਦਬ੍ਬਗਤਗਤਜਾਦਿਵਿਚਿਤ੍ਰਸਰੂਪਂ ਅਲਙ੍ਕਰਣਤੋ ਅਲਙ੍ਕਾਰੋ ਨਾਮ, ਦਬ੍ਬਗਤਗਤਜਾਦਯੋ ਪਨ ਅਲਂਕਿਰਿਯਮਾਨਤ੍ਤਾ ਅਲਂਕਿਰਿਯਾ ਨਾਮ। ਜਾਤਿਗੁਣਕ੍ਰਿਯਾਸਭਾਵਵੁਤ੍ਤਿਯੋਪਿ ਏਵਮੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਲੀਲਾਯ ਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਕਨ੍ਤੀਤਿ ਚ, ਤਾਯ ਸੁਭਗੋਤਿ ਚ, ਦਿਸਾਸੁ ਥਿਰਂ ਵਿਲੋਕਨਂ ਯਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਬੋਧਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਤ੍ਤੋਤਿ ਚ, ਸੋਯੇਵ ਅਙ੍ਕੁਰੋਤਿ ਚ, ਉਸਭਸ੍ਸ ਭਾਵੋਤਿ ਚ ਵਾਕਜਂ। ਉਸਭਸ੍ਸ ਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਾ ਅਕਮ੍ਪਨੀਯਾ ਠਿਤਿ ਆਸਭਂ ਨਾਮ, ਅਕਮ੍ਪਭਾਵਤੋ ਤੇਨ ਸਮਾਪਿ ਵਾਚਾ ਉਪਚਾਰਤੋ ਆਸਭੀ ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

੧੬੭.ਵੁਤ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਸਭਾਵਸ੍ਸ, ਯਾਞ੍ਞਥਾ ਸਾ ਪਰਾਭਵੋ।
ਤਸ੍ਸਾਨਨ੍ਤਵਿਕਪ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਹੋਤਿ ਬੀਜੋਪਦਸ੍ਸਨਂ॥

੧੬੭. ਦੁਤਿਯਮਾਹ “**ਵੁਤ੍ਤਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਵਤ੍ਥੁਨੋ** ਜਾਤਜਾਦਿਰੂਪਸ੍ਸ ਪਦਤ੍ਥਸ੍ਸ **ਸਭਾਵੋ** ਯਸ੍ਸਂ ਅਵਤ੍ਥਾਯਂ ਯਾਦਿਸਂ ਰੂਪਂ ਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਾਭਾਵੇਨ ਤਸ੍ਸ ਰੂਪਸ੍ਸ ਤਥੇਤਂ ਦਬ੍ਬਾਪਨੇਨ **ਵੁਤ੍ਤਿ** ਵਚਨਂ। **ਪਰਾ ਭਵੋ** ਅਞ੍ਞਾ ਵਙ੍ਕਵੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਸਿਯਾ। ਕਿਂ ਸਾ ਸਾਕਲ੍ਲੇਨ ਵਤ੍ਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਆਹ “**ਤਸ੍ਸਾ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਤਸ੍ਸਾ** ਵਙ੍ਕਵੁਤ੍ਤਿਯਾ **ਅਨਨ੍ਤਵਿਕਪ੍ਪਤ੍ਤਾ** ਅਪਰਿਮਿਤਭੇਦਕਤ੍ਤਾ **ਬੀਜਸ੍ਸ** ਕਾਰਣਤ੍ਤਾ ਸਕਲਬਜਤ੍ਤਿਬਜਾਪਿਸਾਮਞ੍ਞਰੂਪਸ੍ਸ ਯਤੋ ਪਰੇ ਵਿਚਿਤ੍ਤਾਲਙ੍ਕਾਰਾ ਪਸਵਨ੍ਤਿ, **ਉਪਦਸ੍ਸਨਂ** ਕਥਨਂ ਹੋਤਿ ਨਿਰਵਸੇਸਾਭਿਧਾਨਸ੍ਸ ਕੇਨਾਪਜਸਕ੍ਕੁਣੇਯਜਤ੍ਤਾ।

੧੬੭. ਇਦਾਨਿ ਵਙ੍ਕਵੁਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਵੁਤ੍ਤਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਵਤ੍ਥੁਸਭਾਵਸ੍ਸ** ਜਾਤਜਾਦਿਪਦਤ੍ਥਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨੋ ਤਾਸੁ ਤਾਸੁ ਅਵਤ੍ਥਾਸੁ ਯੋ ਸਭਾਵੋ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਭਾਵਸ੍ਸ **ਅਞ੍ਞਥਾ** ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਕਾਰਂ ਹਿਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤੁਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੇਨ ਅਤਿਸਯਉਪਮਾਰੂਪਕਾਦਿਅਞ੍ਞਪਕਾਰੇਨ **ਯਾ ਵੁਤ੍ਤਿ** ਯਂ ਕਥਨਂ ਅਤ੍ਥਿ, **ਸਾ ਪਰਾਭਵੋ** ਸਭਾਵਵੁਤ੍ਤਿਤੋ ਅਞ੍ਞਾ ਵਙ੍ਕਵੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਸਿਯਾ। **ਤਸ੍ਸਾ** ਵਙ੍ਕਵੁਤ੍ਤਿਯਾ **ਅਨਨ੍ਤਵਿਕਪ੍ਪਤ੍ਤਾ** ਅਪ੍ਪਮਾਣਪਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਕਥਨੇਨ ਪਰਿਸਮਾਪੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯਜਤ੍ਤਾ ਨਯਤੋ ਤਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਰਿਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ **ਬੀਜੋਪਦਸ੍ਸਨਂ** ਕਾਰਣਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਹੋਤਿ। ਵਕ੍ਖਮਾਨਭੇਦਤੋ ਏਕਮੇਕਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਦਿਸਂ ਅਨਨ੍ਤਭੇਦਪਰਿਗ੍ਗਹਜਾਨਨਤ੍ਥਂ ਪਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਵਤ੍ਥੂਨਂ ਸਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਅਨਨ੍ਤਾ ਵਿਕਪ੍ਪਾ ਯਸ੍ਸ ਸਭਾਵਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਬੀਜਸ੍ਸ ਉਪਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਵਙ੍ਕਵ◌ੁੱਤਿਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਉਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬੮.ਤਤ੍ਥਾ'ਤਿਸਯਉਪਮਾ-
ਰੂਪਕਾ'ਵ◌ੁੱਤਿਦੀਪਕਂ।
ਅਕ੍ਖੇਪੋ'ਤ੍ਥਨ੍ਤਰਨਜਾਸੋ,
ਬਜਤਿਰੇਕੋ ਵ◌ਿਭਾਵਨਾ॥

੧੬੯.ਹੇਤੁਕ੍ਕਮੋ ਪਿਯਤਰਂ, ਸਮਾਸਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾ।
ਸਮਾਹਿਤਂ ਪਰਿਯਾਯ-ਵ◌ੁੱਤਿਬਜਾਜੋਪਵਣ੍ਣਨਂ॥

੧੭੦.ਵ◌ਿਸੇਸ ਰੁਲ੍ਹਾਹਙ੍ਕਾਰਾ,
ਸਿਲੇਸੋ ਤੁਲਜਯੋਗਿਤਾ।
ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਮਹਨ੍ਤੁਤ੍ਤਂ,
ਵਞ੍ਚਨਾ'ਪ੍ਪਕਤਤ੍ਥੁਤਿ॥

੧੭੧.ਏਕਾਵਲਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ, ਸਹਵ◌ੁੱਤਿ ਵ◌ਿਰੋਧਿਤਾ।
ਪਰਿਵ◌ੁੱਤਿਬ੍ਭਮੋਭਾਵ◌ੋ, ਮਿਸ੍ਸਾ'ਮਾਸੀ ਰਸੀ ਇਤਿ॥

੧੭੨.ਏਤੇ ਭੇਦਾ ਸਮੁਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ, ਭਾਵ◌ੋ ਜੀਵ◌ਿਤਮੁਚ੍ਚਤੇ।
ਵਙ੍ਕਵ◌ੁੱਤੀਸੁ ਪੋਸੇਤਿ, ਸਿਲੇਸੋ ਤੁ ਸਿਰਿਂ ਪਰਂ॥

੧੬੮-੧੭੨. ਯਥੋਦ੍ਦੇਸਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤੁਕਾਮੋ ਉਦ੍ਦਿਸਤਿ "**ਤਤ੍ਥੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਂ ਵਙ੍ਕਵ◌ੁੱਤਿਯਂ ''ਏਤੇ ਭੇਦਾ ਸਮੁਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਸਮੁਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਨਯੇਨ ਵ◌ੁੱਤਾ। ਅਤਿਸਯੋ ਉਪਮਾ ਰੂਪਕਂ ਆਵ◌ੁੱਤਿ ਦੀਪਕਞ੍ਚ, **ਸਮਾਸੋ** ਸਮਾਸਵ◌ੁੱਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾ ਚ, ਵ◌ਿਸੇਸੋ ਰੁਲ੍ਹਾਹਙ੍ਕਾਰੋ ਚ, **ਜੀਵ◌ਿਤਮੁਚ੍ਚਤੇ**ਤਿ ਤਦਭਾਵ◌ੇ ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਛਵਸ੍ਸੇਵ ਹੇਯਜਤ੍ਤਾ ਵ◌ੁੱਤਂ, ਸਿਲੇਸੋ ਤੁ **ਵਙ੍ਕਵ◌ੁੱਤੀਸੁ** ਸਭਾਵਵ◌ੁੱਤਿਂ ਹਿਤ੍ਵ◌ਾ ਵਤ੍ਥੁਸਭਾਵਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾ ਯਥਾ ਤਥਾ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਰੂਪਾਸੁ ਅਤਿਸਯਾਦੀਸੁ ਵ◌ੁੱਤੀਸੁ **ਪਰਂ ਸਿਰਿਂ** ਕਨ੍ਤਿਂ ਪੋਸੇਤਿ ਤਂ ਪੂਰੇਤਿ ਆਵਹਤੀਤਿ।

੧੬੮-੧੭੨. ਭੇਦਵਨ੍ਤਾਨਂ ਪਦਤ੍ਥਾਨਂ ਸਭਾਵਕਥਨਂ ਉਦ੍ਦੇਸਕ੍ਕਮੇਨ ਪਾਕਟਂ ਹੋਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤੁਮਾਨੇਹਿ ਅਲਙ੍ਕਾਰੇਹਿ ਉਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤੋ "**ਤਤ੍ਥਾਤਿਸਯ…ਪੇ॰… ਰਸੀ**"ਤਿ ਗਾਥਾਚਤੁਕ੍ਕਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸਂ ਵਙ੍ਕਵ◌ੁੱਤਿਯਂ **ਇਤਿ** ਏਵ◌ਂ **ਏਤੇ** ਪਞ੍ਚਤਿਂਸ **ਭੇਦਾ ਸਮੁਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ** ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਵ◌ੁੱਤਾਤਿ। ਏਤੇਸਂ ਪਨ ਪਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥੋ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਆਵ◌ਿਭਵ◌ਿਸ੍ਸਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਭਾਵ◌ੋ ਚ ਸਿਲੇਸੋ ਚ ਅਤਿਪ੍ਪਸਤ੍ਥੋਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। **ਭਾਵ◌ੋ** ਭਾਵ◌ਾਲਙ੍ਕਾਰੋ **ਜੀਵ◌ਿਤਂ** ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਪਾਣਭੂਤੋਤਿ ਵ◌ੁੱਚਤੇ, ਭਾਵਰਹਿਤਸ੍ਸ ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਛਵਸਰੀਰਸ੍ਸ ਵ◌ਿਯ ਅਨੁਪਾਦੇਯਜਤ੍ਤਾ, **ਸਿਲੇਸੋ ਤੁ** ਸਿਲੇਸਾਲਙ੍ਕਾਰੋ ਪਨ **ਵਙ੍ਕਵ◌ੁੱਤੀਸੁ** ਅਤਿਸਯੋਪਮਾਦਿਵਙ੍ਕਵ◌ੁੱਤੀਸੁ **ਪਰ**ਮੁਕ੍ਕਂਸਭੂਤਂ **ਸਿਰਿਂ** ਸੋਭਂ **ਪੋਸੇਤਿ** ਪੂਰੇਤਿ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭੩.ਪਕਾਸਿਕਾ ਵ◌ਿਸੇਸਸ੍ਸ,
ਸਿਯਾ'ਤਿਸਯਵ◌ੁੱਤਿ ਯਾ।
ਲੋਕਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵ◌ਿਸਯਾ,

ਲੋਕਿਯਾਤਿ ਚ ਸਾ ਦ੍ਵਿਧਾ॥

੧੭੩. ਤਤ੍ਥਾਤਿਸਯਵੁਤ੍ਤੀਨਂ ਤਾਵ ਨਿਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਪਕਾਸਿਕਾ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ** ਵਤ੍ਥੁਗਤਸ੍ਸਾਤਿਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਕਾਸਿਕਾਯਾਤਿ ਅਨੁਵਦਿਤ੍ਵਾ ਸਾ ਅਤਿਸਯਵੁਤ੍ਤਿ ਸਿਯਾਤਿ ਵਿਧੀਯਤੇ, ਅਤਿਸਯਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਉਕ੍ਕਂਸਸ੍ਸ ਪਟਿਪਾਦਿਕਾ ਵੁਤ੍ਤਿ **ਅਤਿਸਯਵੁਤ੍ਤਿ**। ਸਾ ਚ ਦੁਵਿਧਾਤਿ ਆਹ “**ਲੋਕ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਲੋਕਂ ਲੋਕਪ੍ਪਤੀਤਿਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਵਿਸਯੋ ਗੋਚਰੋ ਯਸ੍ਸਾ ਸਾ **ਲੋਕਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਿਸਯਾ** ਚ ਲੋਕੇ ਭਵਾ ਲੋਕਠਿਤਿਮਨਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤ੍ਤਾਤਿ **ਲੋਕਿਯਾ** ਚਾਤਿ ਅਤਿਸਯਵੁਤ੍ਤਿ **ਦ੍ਵਿਧਾ** ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਕਾਰਾ ਭਵਤਿ।

੧੭੩. ਇਦਾਨਿ ਉਦ੍ਦੇਸਕ੍ਕਮੇਨ ਅਤਿਸਯਵੁਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਪਕਾਸਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ** ਜਾਤਜਾਦਿਪਦਤ੍ਥਗਤਅਧਿਕਵਿਸੇਸਸ੍ਸ **ਯਾ** ਵੁਤ੍ਤਿ ਪਕਾਸਿਕਾ, ਸਾ ਅਤਿਸਯਵੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਸਿਯਾ, **ਸਾ** ਅਤਿਸਯਵੁਤ੍ਤਿ **ਲੋਕਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਿਸਯਾ** ਚ ਜਾਤਜਾਦਿਪਦਤ੍ਥਾਨਂ ਯਥਾਸਭਾਵਸਙ੍ਖਤਲੋਕਠਿਤਜਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਲੋਕਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤ ਵਿਸਯਾਤਿ ਚ **ਲੋਕਿਯਾਤਿ** ਚ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਲੋਕਮਨਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਲੋਕਿਯਾਤਿ ਚੇਵਂ **ਦ੍ਵਿਧਾ** ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਕਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਵਦਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਿ, ਅਤਿਸਯਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤੀਤਿ ਚ, ਲੋਕਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਵਿਸਯੋ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ ਚ, ਲੋਕੇ ਭਵਾਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ‘‘ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਪਕਾਸਿਕਾ’’ਤਿ ਪਸਿਦ੍ਧਗੁਣਾਨੁਵਾਦੇਨ ਸਾ ਅਤਿਸਯਵੁਤ੍ਤਿ ਸਿਯਾਤਿ ਅਪਸਿਦ੍ਧਂ ਅਤਿਸਯਵੁਤ੍ਤਿਵਿਧਾਨਂ ਕਰੋਤਿ, ਯਥਾ ‘‘ਯੋ ਕੁਣ੍ਡਲੀ, ਸੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ’’ਤਿ। ਅਨੁਵਾਦਕਅਨੁਵਾਦਨੀਯਭੇਦੋ ਉਪਰਿਪਜੇਵਮੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

੧੭੪.ਲੋਕਿਯਾਤਿਸਯਸ੍ਸੇ’ਤੇ,
ਭੇਦਾ ਯੇ ਜਾਤਿਆਦਯੋ।
ਪਟਿਪਾਦੀਯਤੇ ਤ੍ਵ’ਜ੍ਜ,
ਲੋਕਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਗੋਚਰਾ॥

੧੭੪. ਅਯਂ ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਕਾਰਾ ਅਤਿਸਯਵੁਤ੍ਤਿ ਸਭਾਵਵੁਤ੍ਤਜਾਦੀਹਿ ਭਿਨ੍ਨਾਤਿ ਚੇ? ਆਹ “**ਲੋਕ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਜਾਤਿਆਦਯੋ** ਯਤੋ ਪਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਚਿਤ੍ਤਂ ਸਰੂਪਂ ਵਦਤੀਤਿ ਵਿਚਿਤ੍ਤਸਰੂਪਪਟਿਪਾਦਿਕਾ ਸਭਾਵਵੁਤ੍ਤਿਪਿ ਅਲਙ੍ਕਾਰੋ, ਅਲਙ੍ਕਾਰਿਯਂ ਤੁ ਵਤ੍ਥੁਮਤ੍ਤਂ, ਤਤੋ ਸਭਾਵਵੁਤ੍ਤਜਾਦਯੋ **ਯੇ ਭੇਦਾ** ਵਿਸੇਸਾ, **ਏਤੇ** ਲੋਕਿਯਾਤਿਸਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ, ਯਥਾ ਸਰੀਰੇ ਯਂ ਸਹਜਂ ਸੁਨ੍ਦਰਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਪੋਸਕਾਪਿ ਮੁਤ੍ਤਾਵਲਿਪ੍ਪਭੁਤਿ ਅਲਙ੍ਕਾਰੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ਬਨ੍ਧੇਪਜਲਙ੍ਕਾਰਿਯਵਤ੍ਥੁਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਤ੍ਤਂ ਯਾਯ ਉਕ੍ਕਂਸੀਯਤਿ, ਸਾ ਉਕ੍ਕਂਸੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਿ **ਅਲਙ੍ਕਾਰ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤੇ। ਸਾ ਪਨ ਅਤਿਸਯਵੁਤ੍ਤਿਯੇਵ। ਤੇਨੇਵਾਹ “**ਲੋਕਿਯਾਤਿਸਯਸ੍ਸੇਤੇ, ਭੇਦਾ ਯੇ ਜਾਤਿਆਦਯੋ**”ਤਿ। ਯਤੋ ਏਵਂ, ਤਤੋ ਲੋਕਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਿਸਯਾ ਚ ਵਿਸੁਂ ਦਸ੍ਸਨੀਯਾਤਿ ਆਹ “**ਪਟੀ**”ਤਿਆਦਿ। **ਤੁ**ਸਦ੍ਦੋ ਭੇਦੇ। **ਅਜ੍ਜ ਤੁ** ਇਦਾਨਿ ਪਨ ਲੋਕਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਗੋਚਰਾ ਪਟਿਪਾਦੀਯਤੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

੧੭੪. ਇਦਾਨਿ ਏਸਾ ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਕਾਰਾਪਿ ਅਤਿਸਯਵੁਤ੍ਤਿਸਭਾਵਵੁਤ੍ਤਜਾਦੀਹਿ ਅਨਞ੍ਞਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਲੋਕਿਯੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿਮਾਹ। **ਜਾਤਿਆਦਯੋ** ਜਾਤਿਗੁਣਾਦਿਪਦਤ੍ਥਗਤਵਿਚਿਤ੍ਤਸਰੂਪਸ੍ਸ ਪਕਾਸਨਤੋ ਨਿਸ੍ਸਯਵੋਹਾਰੇਨ ‘‘ਜਾਤਜਾਦਯੋ’’ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਜਾਤਿਸਭਾਵਵੁਤ੍ਤਿਗੁਣਸਭਾਵਵੁਤ੍ਤਜਾਦਯੋ **ਯੇ ਭੇਦਾ** ਵਿਸੇਸਾ, **ਏਤੇ ਲੋਕਿਯਾਤਿਸਯਸ੍ਸ** ਲੋਕਿਯਾਤਿਸਯਵੁਤ੍ਤਿਯਾਯੇਵ **ਭੇਦਾ** ਅਵਯਵਾ। ਤਤ੍ਥ ਲੋਕਿਯਾਤਿਸਯਵੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਜਾਤਿਸਭਾਵਵੁਤ੍ਤਿਗੁਣਸਭਾਵਵੁਤ੍ਤਜਾਦਯੋਯੇਵਾਤਿ। ਏਸਾਯੇਵ ਵਿਚਿਤ੍ਤਰੂਪਪਟਿਪਾਦਿਕਾ ਉਕ੍ਕਂਸਾਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਵਂ ਲੋਕਿਯਾਤਿਸਯਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ‘‘ਲੀਲਾਵਿਕਨ੍ਤਿਸੁਭਗੋ’’ਤਿ ਉਦਾਹਰਣਸ੍ਸ ਗਮਜਮਾਨਤ੍ਤਾ ਵਕ੍ਖਮਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ “**ਪਟਿਪਾਦੀਯਤੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਅਜ੍ਜ ਤੁ** ਇਦਾਨਿ ਪਨ **ਲੋਕਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਗੋਚਰਾ** ਅਤਿਸਯਵੁਤ੍ਤਿ **ਪਟਿਪਾਦੀਯਤੇ** ਉਦਾਹਰਣਤੋ ਨਿਪ੍ਫਾਦੀਯਤਿ। ਲੋਕੇ ਭਵੋਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਅਤਿਸਯੋ ਆਯਿਕ੍ਕਮਿਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

੧੭੫.ਪਿਵਨ੍ਤਿ ਦੇਹਕਨ੍ਤੀ ਯੇ,

ਨੇਤ੍ਤੁਞ੍ਜਲਿਪੁਟੇਨ ਤੇ।
ਨਾਲਂ ਹਨ੍ਤੁਂ ਜਿਨੇ'ਸਂ ਤ੍ਵਂ,
ਤਣ੍ਹਂ ਤਣ੍ਹਾਹਰੋਪਿ ਕਿਂ॥

੧੭੫. ਤਮੁਦਾਹਰਤਿ **"ਪਿਵਨ੍ਤਿ"**ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਜਿਨ ਤੇ **ਦੇਹਕਨ੍ਤੀ** ਸਰੀਰਸੋਭਾਯੋ **ਯੇ** ਜਨਾ **ਨੇਤ੍ਤੁਞ੍ਜਲਿਪੁਟੇਨ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਯਨਦ੍ਵਨ੍ਦਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਅਞ੍ਜਲਿਪੁਟੇਨ ਪਿਵਨ੍ਤਿ, **ਏਸਂ** ਜਨਾਨਂ **ਤਣ੍ਹਂ** ਪਿਪਾਸਂ ਲੋਭਮੇਵ ਵਾ ਹਰਤਿ ਅਨੁਪਤਤਿ [ਅਪਨਯਤਿ (?)]। **ਤਣ੍ਹਾਹਰੋਪਿ** ਸਮਾਨੇ ਤ੍ਵਂ **ਹਨ੍ਤੁਂ** ਨਿਵਤ੍ਤਿਤੁਂ **ਕਿਂ ਨਾਲਂ** ਕਸ੍ਮਾ ਅਸਮਤ੍ਥੋਸਿ। ਤਣ੍ਹਾਹਰਾ ਨਾਮ ਤਣ੍ਹਮੇਵ ਨੁਦਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਰ ਹਨਨ੍ਤੁਮਪਿਹ ਸਮ੍ਪਨੁਦਤਿ ਲੋਕਠਿਤਿਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਦੇਹਕਨ੍ਤਿਯਾ ਬਹੁਤ੍ਤਨਯਮ੍ਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ।

੧੭੫. ਇਦਾਨਿ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਪਟਿਪਾਦੇਤਿ **"ਪਿਵਨ੍ਤਿ"**ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਭੋ **ਜਿਨ ਤੇ** ਤੁਯ੍ਹਂ **ਦੇਹਕਨ੍ਤੀ** ਸਰੀਰਸੋਭਾਯੋ **ਯੇ** ਜਨਾ **ਨੇਤ੍ਤੁਞ੍ਜਲਿਪੁਟੇਨ** ਨੇਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਹਤ੍ਥਪੁਟੇਨ ਪਿਵਨ੍ਤਿ, **ਏਸਂ** ਸਾਧੁਜਨਾਨਂ **ਤਣ੍ਹਂ** ਪਿਪਾਸਂ ਲੋਭਮੇਵ ਵਾ **ਤਣ੍ਹਾਹਰੋਪਿ** ਤ੍ਵਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਤਣ੍ਹਾਵਿਨਾਸਕੋਪਿ **ਹਨ੍ਤੁਂ** ਨਿਵਾਰੇਤੁਂ **ਕਿਂ ਨਾਲਂ** ਕਸ੍ਮਾ ਅਸਮਤ੍ਥੋਸੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਿਵਨਂ ਨਾਮ ਪਿਪਾਸਂ ਵਿਨੇਤੀਤਿ ਲੋਕਸਭਾਵੋ। ਤਣ੍ਹਂ ਹਨ੍ਤੁਂ ਨਾਲਮਿਤਿ ਲੋਕਸਭਾਵਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤ੍ਥੋ। ਕਨ੍ਤੀਨਂ ਅਧਿਕਪਿਯਤਾ ਅਤਿਸਯਧਮ੍ਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਿ ਪਨ ਤਣ੍ਹਂ ਹਨ੍ਤੁਂ ਨਾਲਮਿਤਿ ਲੋਕਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਅਤ੍ਥ ਵਿਸਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਸਾ ਪਨ ਕਥੇਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤਂ ਕਨ੍ਤੀਨਂ ਅਧਿਕਪਿਯਤਂ ਤਣ੍ਹਾਹਨਨੇ ਅਸਮਤ੍ਥ ਵਤ੍ਵਾ ਦੀਪੇਤੀਤਿ ਵਙ੍ਕਵੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਨਂ ਉਪਮਾਰੂਪਕਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਵਙ੍ਕਵੁਤ੍ਤਿਤਾ ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਕਾਰਨ੍ਤਰੇਨ ਪਕਾਸਨਤੋਯੇਵ। ਯਥਾ ਨਾਮ ਸਰੀਰਸਹਜਂ ਪੀਨਤ੍ਤਾਦਿਸੁਨ੍ਦਰਤ੍ਤਂ ਉਦ੍ਦੀਪਨਾਕਾਰੇਨ ਠਿਤਾ ਕਟਕਉਣ੍ਹੀਸਹਾਰਾਦਯੋ ਅਲਙ੍ਕਾਰਾ ਨਾਮ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਬਨ੍ਧਸਰੀਰਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਲਙ੍ਕਰਣੀਯਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਅਤਿਪਿਯਤਾਦਿਮੇਵ ਉਦ੍ਦੀਪੇਤ੍ਵਾ ਅਲਙ੍ਕੁਰੁਮਾਨਾ ''ਤਣ੍ਹਾਹਰੋਸਿ ਤ੍ਵਂ ਏਸਂ ਕਨ੍ਤੀ ਪਿਵਨ੍ਤਾਨਂ ਤਣ੍ਹਂ ਹਨ੍ਤੁਂ ਨਾਲ''ਮਿਤਿ ਵਾਚਾਭਙ੍ਗੀ ਅਲਙ੍ਕਾਰੋ ਨਾਮ। ਅਲਙ੍ਕਾਰਿਯਂ ਨਾਮ ਅਲਙ੍ਕਾਤਬ੍ਬਕਨ੍ਤਿਪਿਯਤਾਯ ਬਹੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਉਤ੍ਤਰਿਪਿ ਅਲਙ੍ਕਾਰਅਲਙ੍ਕਾਰਿਯਵਿਭਾਗੋ ਚ ਅਨੁਰੂਪਤੋ ਯੋਜਨਕ੍ਕਮੋ ਚ ਏਵਮੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਦੇਹੇ ਕਨ੍ਤੀਤਿ ਚ, ਅਞ੍ਜਲੀਯੇਵ ਪੁਟੋਤਿ ਚ, ਨੇਤ੍ਤਾਨਿਯੇਵ ਅਞ੍ਜਲਿਪੁਟੋਤਿ ਚ, ਤਣ੍ਹਂ ਹਰਤੀਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੧੭੬.ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਾਨਂ, ਸਧਮ੍ਮਤ੍ਤਂ ਸਿਯੋ'ਪਮਾ।
ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਗਮ੍ਮਾ ਵਾਕ੍ਯਤ੍ਥ-ਵਿਸਯਾਤਿ ਚ ਸਾ ਤਿਧਾ॥

੧੭੬. ਉਪਮਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ **"ਉਪਮਾਨੇ"**ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਉਪਮੀਯਤੇ ਅਨੇਨਾਤਿ ਉਪਮਾਨਂ, ਪਦੁਮਾਦਿਕਵਤ੍ਥੁ। ਪਦੁਮਾਦਿਕੋ ਤੁ ਸਦ੍ਦੋ ਉਪਮਾਨਵਾਚਕੋ। ਉਪਮੀਯਤੀਤਿ ਉਪਮੇਯ੍ਯਂ, ਮੁਖਾਦਿਕਵਤ੍ਥੁ। ਮੁਖਾਦਿਕੋ ਸਦ੍ਦੋ ਤੁ ਉਪਮੇਯ੍ਯਵਾਚਕੋ। ਤੇਸਂ ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯ੍ਯਾਨਂ ਪਦੁਮਾਦਿਮੁਖਾਦਿਵਤ੍ਥੂਨਞ੍ਚ। **ਸਧਮ੍ਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ** ਸਮਾਨੋ ਧਮ੍ਮੋ ਕਨ੍ਤਿਮਨ੍ਤਤਾ ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਸਧਮ੍ਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਸਧਮ੍ਮਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਸਮਾਨੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਹ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ **ਸਧਮ੍ਮਤ੍ਤਂ** ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯ੍ਯਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ ਉਪਮਾ ਸਿਯਾ, ਉਪਮੀਯਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਸਾ ਪਨਾਲਙ੍ਕਾਰਿਯਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਤਿਸਯਪਟਿਪਾਦਨਪ੍ਪਕਾਰੋ। ਕਤਿਵਿਧਾ ਸਾਤਿ ਆਹ **"ਸਦ੍ਦ"**ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਚ, ਤੇਹਿ ਗਮ੍ਮਾ ਪਤੀਯਮਾਨਾ **ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਗਮ੍ਮਾ।** **ਵਾਕ੍ਯਂ** ਪਦਸਮੁਦਾਯੋ। ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਸਯੋ ਗੋਚਰੋ ਯਸ੍ਸਾ **ਵਾਕ੍ਯਤ੍ਥਵਿਸਯਾ**ਤਿ ਚ **ਸਾ** ਉਪਮਾ **ਤਿਵਿਧਾ** ਸਦ੍ਦਗਮ੍ਮਅਤ੍ਥਗਮ੍ਮਵਾਕ੍ਯਤ੍ਥਵਿਸਯਾਤਿ ਤਿਧਾ ਹੋਤਿ।

੧੭੬. ਇਦਾਨਿ ਉਪਮਾਲਙ੍ਕਾਰਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ **"ਉਪਮਾਨੇ"**ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯ੍ਯਾਨਂ** ਚਨ੍ਦਨੀਲੁਪ੍ਪਲਦਲਾਭਾਦੀਨਂ ਆਨਨਨਯਨਾਦੀਨਞ੍ਚ ਪਦਤ੍ਥਾਨਂ **ਸਧਮ੍ਮਤ੍ਤਂ** ਕਨ੍ਤਿਮਨ੍ਤਤਾਪੀਨਤਾਦਿਤੁਲ੍ਯਧਮ੍ਮਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਉਪਮਾ ਨਾਮ ਸਿਯਾ, **ਸਾ** ਅਲਙ੍ਕਰਣੀਯਵਤ੍ਥੁਨੋ ਆਧਿਕ੍ਕਪਟਿਪਾਦਨਪ੍ਪਕਾਰਾ ਉਪਮਾ **ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਗਮ੍ਮਾ** ਸਦ੍ਦਗਮ੍ਮਾ ਚ ਅਤ੍ਥਗਮ੍ਮਾ ਚ ਵਾਕ੍ਯਤ੍ਥਵਿਸਯਾ ਚ, **ਇਤਿ** ਏਵਂ **ਤਿਧਾ** ਤਿਪ੍ਪਕਾਰਾ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯ੍ਯਭੂਤਾਨਂ ਚਨ੍ਦਾਨਨਾਦਿਪਦਤ੍ਥਾਨਂ ਸਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਤੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਤੁਲ੍ਯਕਨ੍ਤਿਮਨ੍ਤਤਾਪੀਨਤਾਦਿਧਮ੍ਮਯੋਗੋ ਪਦਤ੍ਥਾਨਂ ਉਪਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਉਪਮਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ,

ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਚਨ੍ਦਾਦਯੋ ਪਨ ਨਿਸ੍ਸਿਤਵੋਹਾਰੇਨ ਉਪਮਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਉਪਮਾਨਭੂਤਚਨ੍ਦਾਦਿਅਤ੍ਥਪਟਿਪਾਦਕੋ **ਚਨ੍ਦਿਮਾ**ਦਿਸਦ੍ਦੋਪਿ ਤਦਤ੍ਥੇਨ ਉਪਮਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਉਪਮੇਯਜੁਪਮੇਯਜਨਿਸ੍ਸਯਤਪ੍ਪਟਿਪਾਦਕਾਨਮ੍ਪਿ ਉਪਮੇਯਜਭਾਵੋ ਏਵਮੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਉਪਮੀਯਤੇ ਅਨੇਨਾਤਿ ਉਪਮਾਨਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਚਨ੍ਦਾਦਿ ਉਪਮਾਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਉਪਮੀਯਤੀਤਿ ਉਪਮੇਯਜਂ, ਆਨਨਾਦਿ, ਉਪਮਾਨਞ੍ਚ ਉਪਮੇਯਜਞ੍ਚਾਤਿ ਚ, ਸਮਾਨੋ ਚ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਚਾਤਿ ਚ, ਤੇਹਿ ਗਮ੍ਮਾਤਿ ਚ, ਵਾਕਜਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਚ, ਸੋ ਵਿਸਯੋ ਯਸ੍ਸਾ ਉਪਮਾਯਾਤਿ ਚ ਵਾਕਜਂ।

੧੨੭.ਸਮਾਸਪਚ੍ਚਯੇਵਾਦੀ, ਸਦ੍ਦਾ ਤੇਸਂ ਵਸਾ ਤਿਧਾ।
ਸਦ੍ਦਗਮ੍ਮਾ ਸਮਾਸੇਨ, ਮੁਨਿਨ੍ਦੋ ਚਨ੍ਦਿਮਾਨਨੋ॥

੧੨੭. ਤਤ੍ਥ ਸਦ੍ਦਗਮ੍ਮਾਪਿ ਤਿਧਾ ਸਿਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ "**ਸਮਾਸ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਮਾਸੋ ਚ ਪਚ੍ਚਯੋ ਚ ਇਵਾਦਿ ਚ, ਤੇ ਸਦ੍ਦਾ ਨਾਮ, **ਸਦ੍ਦ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਸਾਦਯੋ ਵਤ੍ਤੁਮਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤੇਸਂ** ਸਮਾਸਾਦੀਨਂ ਵਸਾ ਸਦ੍ਦਗਮ੍ਮਾ ਤਿਧਾ ਹੋਤਿ ਸਮਾਸਸਦ੍ਦਗਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯਸਦ੍ਦਗਮ੍ਮਾ ਇਵਾਦਿਸਦ੍ਦਗਮ੍ਮਾਤਿ, **ਸਮਾਸੇਨ** ਸਮਾਸਸਦ੍ਦੇਨ ਗਮ੍ਮਾ ਉਪਮਾ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਸੇਸੋ। ਉਦਾਹਰਤਿ "**ਮੁਨਿਨ੍ਦੋ ਚਨ੍ਦਿਮਾਨਨੋ**"ਤਿ, ਚਨ੍ਦਿਮਾ ਵਿਯ ਰੁਚਿਰਮਾਨਨਂ ਮੁਖਂ ਯਸ੍ਸ ਸੋ **ਚਨ੍ਦਿਮਾਨਨੋ**। ਏਤ੍ਥ ਚ ਚਨ੍ਦਿਮਂ ਉਪਮਾਨਂ, ਆਨਨਂ ਉਪਮੇਯਜਂ, ਰੁਚਿਰਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਚਨ੍ਦਿਮਾਨਨਾਨਂ ਸਮਾਨਧਮ੍ਮਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਜੋਤਕੋ **ਵਿਯ**ਸਦ੍ਦੋ, ਤੇਸੁ ਸਾਧਾਰਣਧਮ੍ਮਵਾਚਕਸ੍ਸ **ਵਿਯ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚੋਪਮਾਜੋਤਕਸ੍ਸਾਪ੍ਪਯੋਗੋ ਸਮਾਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤੁਤ੍ਤਾ, ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਵਿਯ**ਸਦ੍ਦੋ **ਚਨ੍ਦਿਮਾ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਉਪਮਾਨਵਾਚਕੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਮੁਪਗਤੋ ਚਨ੍ਦਗਤਮੇਵ ਸਦਿਸਤ੍ਤਂ ਵਦਤਿ, ਮੁਖਗਤਂ ਪਨ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਪਦੀਯਤੇ, ਏਵਮੀਦਿਸਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

੧੨੭. ਤੇਸੁ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਸਦ੍ਦਗਮ੍ਮਸ੍ਸ ਤਿਵਿਧਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਆਹ "**ਸਮਾਸੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸਮਾਸਪਚ੍ਚਯੇਵਾਦੀ** ਸਮਾਸੋ, ਆਯਾਦਿਪਚ੍ਚਯਾ, ਇਵਾਦਯੋ ਚ ਸਦ੍ਦਾ ਨਾਮ, **ਤੇਸਂ** ਸਮਾਸਾਦੀਨਂ **ਵਸਾ** ਭੇਦੇਨ **ਸਦ੍ਦਗਮ੍ਮਾ ਤਿਧਾ** ਸਮਾਸਸਦ੍ਦਗਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯਸਦ੍ਦਗਮ੍ਮਾ ਇਵਾਦਿਸਦ੍ਦਗਮ੍ਮਾਤਿ ਤਿਵਿਧਾ ਹੋਤਿ। **ਸਮਾਸੇਨ** ਸਮਾਸਸਦ੍ਦੇਨ ਗਮ੍ਮੋਪਮਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ "**ਮੁਨਿਨ੍ਦੋ ਚਨ੍ਦਿਮਾਨਨੋ**"ਤਿ। **ਮੁਨਿਨ੍ਦੋ** ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ **ਚਨ੍ਦਿਮਾਨਨੋ** ਚਨ੍ਦਸਮਾਨਮਨੋਹਰਮੁਖਮਣ੍ਡਲੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਸੋ ਚ ਪਚ੍ਚਯੋ ਚ ਇਵਇਤਿ ਇਦਂ ਆਦਿ ਯੇਸਂ ਵਾਦੀਨਨ੍ਤਿ ਚ, ਸਦ੍ਦੇਨ ਗਮ੍ਮਾਤਿ ਚ, ਮੁਨੀਨਂ ਇਨ੍ਦੋਤਿ ਚ, ਚਨ੍ਦਿਮਾ ਵਿਯ ਰੁਚਿਰਂ ਆਨਨਂ ਮੁਖਂ ਯਸ੍ਸੇਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਏਤ੍ਥ ''ਚਨ੍ਦਿਮਾ''ਤਿ ਉਪਮਾਨਂ, ''ਆਨਨ''ਨ੍ਤਿ ਉਪਮੇਯਜਂ, ਰੁਚਿਰਤ੍ਤਂ ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣਧਮ੍ਮੋ, ''ਵਿਯਾ''ਤਿ ਸਦ੍ਦੋ ਚਨ੍ਦਾਨਨਾਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਆਨਨਗਤਰੁਚਿਰਤ੍ਤਂ ਚਨ੍ਦੇ ਚ, ਚਨ੍ਦਗਤਰੁਚਿਰਤ੍ਤਂ ਆਨਨੇ ਚ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸਮਾਨਧਮ੍ਮਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ ਜੋਤੇਤਿ, ਇਹ ਸਾਧਾਰਣਧਮ੍ਮਵਾਚਕਸ੍ਸ **ਰੁਚਿਰ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ, ਤੁਲ੍ਯਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤੋਪਮਾਜੋਤਕਸ੍ਸ **ਵਿਯ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚ ਅਪ੍ਪਯੋਗੋ ਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਸਮਾਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੁਤ੍ਤਾ। ਏਤ੍ਥ ਉਪਮਾਨਵਾਚਕੇਨ **ਚਨ੍ਦਿਮਾ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ **ਵਿਯ** ਸਦ੍ਦੋ ਚਨ੍ਦਗਤਸਦਿਸਤ੍ਤਂ ਜੋਤੇਤਿ, ਮੁਖਗਤਸਦਿਸਤ੍ਤਂ ਪਨ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਪਤੀਯਤੇ। ਤਥਾ ਹਿ ਮੁਖਂ ਚਨ੍ਦਸਮਾਨਮਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਮੁਖਸਦਿਸਤ੍ਤਂ ਵਿਨਾ ਨ ਭਵਤੀਤਿ ਅਞ੍ਞਥਾਨੁਪਪਤ੍ਤਿ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿ।

੧੨੮.ਆਯਾਦੀ ਪਚ੍ਚਯਾ ਤੇਹਿ, ਵਦਨਂ ਪਙ੍ਕਜਾਯਤੇ।
ਮੁਨਿਨ੍ਦਨਯਨਦ੍ਵਨ੍ਦਂ, ਨੀਲੁਪ੍ਪਲਦਲੀਯਤਿ॥

੧੨੮. ਇਦਾਨਿ ਪਚ੍ਚਯਸਦ੍ਦਗਮ੍ਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਆਯਾਦਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਆਯਾਦੀ**ਤਿ **ਆਯਈਯਕ**ਪਚ੍ਚਯਾਦਯੋ **ਪਚ੍ਚਯਾ** ਪਚ੍ਚਯਸਦ੍ਦਾ ਨਾਮ, **ਤੇਹਿ** ਪਚ੍ਚਯਸਦ੍ਦੇਹਿ ਗਮ੍ਮਾ ਉਪਮਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਉਦਾਹਰਤਿ "**ਵਦਨ**"ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਪਙ੍ਕਜਮਿਵ ਰੁਚਿਰਮਾਚਰਤਿ **ਪਙ੍ਕਜਾਯਤੇ**। ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਪਙ੍ਕਜਮੁਪਮਾਨਂ, ਆਚਰਣਕ੍ਰਿਯਾਯ ਕਤ੍ਤੁਭੂਤਂ ਆਨਨਮੁਪਮੇਯਜਂ, ਰੁਚਿਰਤ੍ਤਂ ਸਧਮ੍ਮੋ, ਪਙ੍ਕਜਾਨਨਾਨਂ ਸਮਾਨਧਮ੍ਮਸਮ੍ਬਨ੍ਧਜੋਤਕੋ **ਇਵ**ਸਦ੍ਦੋ। ਤਤ੍ਥ **ਰੁਚਿਰ ਇਵ**ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯਾਪ੍ਪਯੋਗੋ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੁਤ੍ਤਾਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ।

੧੭੮. ਇਦਾਨਿ ਪਚ੍ਚਯਸਦ੍ਦਗਮ੍ਮੋਪਮਂ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਆਯਾਦਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਆਯਾਦੀ** ‘‘ਆਯ ਈਯ ਕ’’ਇਤਿਆਦਯੋ **ਪਚ੍ਚਯਾ** ਪਚ੍ਚਯਸਦ੍ਦਾ ਨਾਮ, **ਤੇਹਿ** ਪਚ੍ਚਯਸਦ੍ਦੇਹਿ ਗਮ੍ਮੋਪਮਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ “**ਵਦਨਂ...ਪੇ॰... ਦਲੀਯਤੀ**”ਤਿ। **ਵਦਨਂ** ਮੁਖਂ **ਪਙ੍ਕਜਾਯਤੇ** ਪਦੁਮਮਿਵ ਰੁਚਿਰਂ ਆਚਰਤਿ। **ਮੁਨਿਨ੍ਦਨਯਨਦ੍ਵਨ੍ਦਂ** ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਨੋ ਨੇਤ੍ਤਯੁਗਲ਼ਂ **ਨੀਲੁਪ੍ਪਲਦਲੀਯਤਿ** ਨੀਲੁਪ੍ਪਲਪਤ੍ਤਮਿਵ ਰੁਚਿਰਮਾਚਰਤਿ। ਆਯੋ ਆਦਿ ਯੇਸਂ ਈਯਾਦੀਨਨ੍ਤਿ ਚ, ਪਙ੍ਕਜਮਿਵ ਰੁਚਿਰਮਾਚਰਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਚ, ਮੁਨਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਨਯਨਦ੍ਵਨ੍ਦਮਿਤਿ ਚ, ਨੀਲੁਪ੍ਪਲਸ੍ਸ ਦਲਮਿਤਿ ਚ, ਤਮਿਵ ਰੁਚਿਰਮਾਚਰਤੀਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ। ਏਤ੍ਥ ‘‘ਪਙ੍ਕਜ’’ਮਿਤਿ ਚ ‘‘ਨੀਲੁਪ੍ਪਲ’’ਮਿਤਿ ਚ ਉਪਮਾਨਂ, ਆਚਰਣਕ੍ਰਿਯਾਯ ਕਤ੍ਤੁਭੂਤਂ ਵਦਨਂ ਨਯਨਦ੍ਵਨ੍ਦਞ੍ਚ ਉਪਮੇਯ੍ਯਂ, ਰੁਚਿਰਤ੍ਤਂ ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯ੍ਯਾਨਂ ਸਧਮ੍ਮੋ, ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯ੍ਯਾਨਂ ਸਮਾਨਧਮ੍ਮਜੋਤਕੋ **ਇਵ**ਸਦ੍ਦੋ, ਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤੇਸਮਪ੍ਪਯੋਗੋ। ਏਵਰੂਪੇਸੁ ਅਞ੍ਞੇਸੁਪਿ ਏਵਮੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੧੭੯.ਇਵਾਦੀ ਇਵ ਵਾ ਤੁਲ੍ਯ-ਸਮਾਨ ਨਿਭ ਸਨ੍ਨਿਭਾ।
ਯਥਾਸਙ੍ਕਾਸ ਤੁਲਿਤ-ਪ੍ਪਕਾਸ ਪਤਿਰੂਪਕਾ॥

੧੮੦.ਸਰੀਸਰਿਕ੍ਖ ਸਂਵਾਦੀ, ਵਿਰੋਧੀ ਸਦਿਸਾ ਵਿਯ।
ਪਟਿਪਕ੍ਖਪਚ੍ਚਨੀਕ-ਸਪਕ੍ਖੋ’ਪਮਿਤੋ’ਪਮਾ॥

੧੮੧.ਪਟਿਬਿਮ੍ਬ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਦ-ਸਰੂਪ ਸਮ ਸਮ੍ਮਿਤਾ।
ਸਵਣ੍ਣਾਭਾ ਪਟਿਨਿਧਿ, ਸਧਮ੍ਮਾਦਿ ਸਲਕ੍ਖਣਾ॥

੧੮੨.ਜਯਤ੍ਯ’ਕ੍ਕੋਸਤਿ ਹਸਤਿ, ਪਤਿਗਜ੍ਜਤਿ ਦੂਭਤਿ।
ਉਸੂਯਤ੍ਯ’ਵਜਾਨਾਤਿ, ਨਿਨ੍ਦਤਿ’ਸ੍ਸਤਿ ਰੁਨ੍ਧਤਿ॥

੧੮੩.ਤਸ੍ਸ ਚੋਰੇਤਿ ਸੋਭਗ੍ਗਂ, ਤਸ੍ਸ ਕਨ੍ਤਿਂ ਵਿਲੁਮ੍ਪਤਿ।
ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵਿਵਦਤਿ, ਤੁਲ੍ਯਂ ਤੇਨਾਧਿਰੋਹਤਿ॥

੧੮੪.ਕਚ੍ਛਂਵਿਗਾਹਤੇ ਤਸ੍ਸ, ਤਮਨ੍ਵੇਤ੍ਯ’ਨੁਬਨ੍ਧਤਿ।
ਤਂਸੀਲਂ, ਤਂ ਨਿਸੇਧੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਾਨੁਕਰੋਤਿ’ਮੇ॥

੧੭੯-੧੮੪. ਇਵਾਦੀ ਇਵਾਦਯੋ ਨਾਮ ਇਮੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਇਵੋ ਚ ਵਾ ਚ ਤੁਲ੍ਯੋ ਚ ਸਮਾਨੋ ਚ ਨਿਭੋ ਚ ਸਨ੍ਨਿਭੋ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵਨ੍ਦੇ **ਇਵ...ਪੇ॰... ਸਨ੍ਨਿਭਾ**। ਸਦ੍ਦਮਪੇਕ੍ਖਿਯ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਤਾ। ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ ਯਥਾਯੋਗਂ। ‘‘ਸਧਮ੍ਮਾਦੀ’’ਤਿ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਾਧਾਰਣਸਚ੍ਛਾਯਾਦੀਨਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ। ਜਯਤਿਚ੍ਚਾਦੀਸੁ ਕਮ੍ਮਂ।

੧੭੯- ੧੮੪. ਇਵਾਦਿਸਦ੍ਦਗਮ੍ਮੋਪਮਾਧਿਕਾਰੇ ਪਠਮਂ ਤਾਵ ‘‘ਇਵਾਦਯੋ ਨਾਮ ਏਤੇ’’ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਇਵਾਦਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਇਵਾਦੀ**ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਛਟ੍ਠਮਗਾਥਾਯ **ਇਮੇ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, **ਤਸ੍ਸ ਚਾ**ਤਿ **ਚ**ਸਦ੍ਦਂ ਯੁਜ੍ਜਨਟ੍ਠਾਨੇ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ **ਸਨ੍ਨਿਭਾ ਚਾ**ਤਿਆਦਯੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ। ‘‘ਸਧਮ੍ਮਾਦੀ’’ਤਿ**ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਾਧਾਰਣਸਚ੍ਛਾਯਾਦਯੋ ਗਹਿਤਾ। **ਨਿਨ੍ਦਤਿ ਇਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਪਦਚ੍ਛੇਦੋ, **ਇਮੇ** ਦ੍ਵੇਪਞ੍ਞਾਸ ਇਵਾਦਯੋ ਨਾਮ। ‘‘ਜਯਤਿ ਅਕ੍ਕੋਸਤਿ ਹਸਤਿ’’ਇਚ੍ਚਾਦਿਕਂ ਤਂਤਂਕ੍ਰਿਯਾਪਦਸਙ੍ਖਤਅਨੁਕਾਰਿਯਾਨਂ ਅਨੁਕਰਣਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਨ੍ਦੇਯੇਵ, ‘‘ਸਨ੍ਧਿਸਮਾਸਾ ਅਦ੍ਧਸ੍ਸਾ’’ਤਿ [ਸਨ੍ਧਿਸਮਾਸੋ ਤਦਦ੍ਧਸ੍ਸਾਤਿ (ਕ॰)] ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਧਿਸਮਾਸਾਨਂ ਗਾਥਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵਿਨਾ ਉਭਯਦ੍ਧਮਜ੍ਝੇ ਅਲਬ੍ਭਨਤੋ **ਦੂਭਤਿ**ਪਦਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਯੇਵ ਸਮਾਸੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ, ਨੋ ਚੇ, ਅਸਮਾਸੋਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। **ਤਸ੍ਸ ਚੋਰੇਤਿ ਸੋਭਗ੍ਗ**ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਕਮ੍ਪਿ ਵਾਕ੍ਯਾਨੁਕਰਣਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਸਮਾਸੋ, ਵਾਕ੍ਯੇ ਕੇਵਲਪਦਾਨੀਤਿ ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਇਮੇਸਂ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ **ਇਵ** ਸਦ੍ਦਪਰਿਯਾਯਤ੍ਤਾ ਸਦਿਸਤ੍ਥਾਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਭਾਵਤ੍ਥੋ, ਅਯਵਤ੍ਥੋ ਪਨ ਪਾਕਟੋਯੇਵ।

੧੮੫.**ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯ੍ਯਾਨੰ, ਸਧਮ੍ਮਤ੍ਤੰ ਵਿਭਾਵਿਹਿ।**
ਇਮੇਹਿ ਉਪਮਾਭੇਦਾ, ਕੇਚਿ ਨਿਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਤਿ॥

੧੮੫. ਇਵਾਦੀਨੰ ਵਿਨਿਯੋਗਵਿਸਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਉਪਮਾਭੇਦੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ “**ਉਪਮਾਨ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਕੇਚੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਤ੍ਤਮੇਸੰ [ਅਪਰਿਯਨ੍ਤੁਪਭੇਦੰ (ਕ॰)] ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਥਾ ਚ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਪਰਿਯਨ੍ਤੋ ਵਿਕਪ੍ਪਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਨਿਯ੍ਯਨ੍ਤਿ** ਉਦਾਹਰੀਯਨ੍ਤਿ।

੧੮੫. ਇਦਾਨਿ ਇਵਾਦਿਸਦ੍ਦਗਮ੍ਮੋਪਮੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ “**ਉਪਮਾਨੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯ੍ਯਾਨੰ **ਸਧਮ੍ਮਤ੍ਤੰ** ਸਮਾਨਧਮ੍ਮਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਵਿਭਾਵਿਹਿ** ਪਕਾਸਕੇਹਿ। **ਇਮੇਹਿ** ਇਵਾਦੀਹਿ ਸਦ੍ਦੇਹਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾ ਕੇਚਿ ਉਪਮਾਭੇਦਾ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਸਮ੍ਪਤਿ** ਦਾਨਿ ਲਦ੍ਧਾਵਸਰੇ **ਨਿਯ੍ਯਨ੍ਤਿ** ਉਦਾਹਰਣਮਤ੍ਤੇਨ ਪਟਿਪਾਦੀਯਨ੍ਤਿ।

੧੮੬.**ਵਿਕਾਸਿਪਦੁਮੰ'ਵਾ'ਤਿ-ਸੁਨ੍ਦਰੰ ਸੁਗਤਾਨਨੰ।**
ਇਤਿ ਧਮ੍ਮੋਪਮਾ ਨਾਮ, ਤੁਲ੍ਯਧਮ੍ਮਨਿਦਸ੍ਸਨਾ॥

੧੮੬. “**ਵਿਕਾਸਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸੁਗਤਾਨਨੰ** ਮੁਨਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਵਦਨੰ **ਅਤਿਸੁਨ੍ਦਰੰ** ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਰਮਣੀਯੰ। ਕਿਮਿਵ? **ਵਿਕਾਸਿਪਦੁਮੰ**ਵ ਪਬੁਜ੍ਝਮਾਨਪਦੁਮੰਵਿਯ। **ਇਤਿ** ਅਯਮੇਵੰਵਿਧਾ ਧਮ੍ਮੋਪਮਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਆਨਨਪਦੁਮਾਨੰ ਸਮਾਨਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਗੁਣਸ੍ਸ ਸੁਨ੍ਦਰਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਨਿਦਸ੍ਸਨਾ ਸੁਨ੍ਦਰਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪਾਦਨਤੋ।

੧੮੬. ਉਦਾਹਰਣਮਾਹ “**ਵਿਕਾਸਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਸੁਗਤਾਨਨੰ** ਭਗਵਤੋ ਮੁਖੰ **ਵਿਕਾਸਿਪਦੁਮੰ**ਵ ਬੁਜ੍ਝਮਾਨਪਙ੍ਕਜਮਿਵ ਅਤਿਸੁਨ੍ਦਰੰ ਹੋਤਿ। **ਇਤਿ** ਈਦਿਸਾ ਉਪਮਾ **ਤੁਲ੍ਯਧਮ੍ਮਨਿਦਸ੍ਸਨਾ** ਅਤਿਸੁਨ੍ਦਰਮਿਤਿ ਸਮਾਨਗੁਣਦਸ੍ਸਨੇਨ **ਧਮ੍ਮੋਪਮਾ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਪਦੁਮਾਨਨਾਨੰ ਸਾਧਾਰਣਗੁਣਸ੍ਸ ਪਕਾਸਨਤੋ ਅਤਿਸੁਨ੍ਦਰਮਿਤਿ ਤੁਲ੍ਯਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਦੁਮਗਤਤੁਲ੍ਯਧਮ੍ਮਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਉਪਮਾਯ **ਇਵ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਜੋਤਿਯਮਾਨਤ੍ਤੇਪਿ ਅਤਿਸੁਨ੍ਦਰਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋਪਮਾਯ ਧਮ੍ਮੇਨ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮੋਪਮਾ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੧੮੭.**ਧਮ੍ਮਹੀਨਾ ਮੁਖ'ਮ੍ਭੋਜ-ਸਦਿਸੰ ਮੁਨਿਨੋ ਇਤਿ।**
ਵਿਪਰੀਤੋਪਮਾ ਤੁਲ੍ਯ-ਮਾਨਨੇਨ'ਮ੍ਬੁਜੰ ਤਵ॥

੧੮੭. “**ਧਮ੍ਮ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਮੁਨਿਨੋ** ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਮੁਖੰ **ਅਮ੍ਭੋਜੇਨ** ਪਦੁਮੇਨ **ਸਦਿਸੰ** ਸਮਾਨੰ। **ਇਤਿ** ਅਯੰ ਧਮ੍ਮਹੀਨੋਪਮਾ ਨਾਮ ਸੁਨ੍ਦਰਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਗੁਣਸ੍ਸ ਅਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ, ਸਾ ਤੁ ਅਤ੍ਥਵਸਾ ਗਮ੍ਯਤੇ। ਕਥਮਞ੍ਞਥਾ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਸਦਿਸ**ਸਦ੍ਦੋ ਉਪਮੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਮੁਖਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨਨ੍ਤਿ ਮੁਖਗਤਮੇਵ ਸਦਿਸਤ੍ਤੰ ਵਦਤਿ, ਅਮ੍ਭੋਜਗਤੰ ਤੁ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਗਮ੍ਯਤੇ। ਏਵਮੀਦਿਸੰ ਞੇਯ੍ਯੰ। “**ਵਿਪਰੀਤੋ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਮੁਨੀਤਿ ਗਮ੍ਯਤੇ ਸੁਤਤ੍ਤਾ, ਭੋ ਮੁਨਿ ਤਵ **ਆਨਨੇਨ** ਮੁਖੇਨ ਅਮ੍ਬੁਜੰ ਤੁਲ੍ਯਨ੍ਤਿ ਅਯੰ ਵਿਪਰੀਤੋਪਮਾ। ਧਮ੍ਮਹੀਨਤ੍ਤੇਪਿ ਪਸਿਦ੍ਧਿਵਿਪਰਿਯਯੇਨਾਭਿਹਿਤਤ੍ਤਾ ਤਨ੍ਨਾਮੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ।

੧੮੭. “**ਧਮ੍ਮਹੀਨੋ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ''ਮੁਖਮ੍ਭੋਜਸਦਿਸੰ ਮੁਨਿਨੋ''ਤ੍ਯਯੰ ਉਪਮਾ। **ਧਮ੍ਮਹੀਨਾ** ਤੁਲ੍ਯਧਮ੍ਮਪਕਾਸਕ**ਸੁਨ੍ਦਰਾ**ਦਿਸਦ੍ਦਹੀਨਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਹੀਨਾ ਨਾਮ। ਵਾਚਕਾਭਾਵੇ ਤੁਲ੍ਯਧਮ੍ਮੋ ਕਥੰ ਪਤੀਯਤੀਤਿ ਚੇ? ਮੁਨਿਨੋ **ਮੁਖੰ** ਵਦਨੰ **ਅਮ੍ਭੋਜਸਦਿਸੰ** ਪਦੁਮਸਦਿਸਮਿਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਮੁਖਸ੍ਸ ਅਮ੍ਭੋਜਸਮਾਨਤ੍ਤੰ ਮੁਖਮ੍ਭੋਜਾਨੰ ਸਾਧਾਰਣਧਮ੍ਮੇ ਅਸਤਿ ਕਥੰ ਭਵਤੀਤਿ? ਅਞ੍ਞਥਾਨੁਪਪਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾਤਿ, **ਇਵ**ਪਰਿਯਾਯੋ **ਸਦਿਸ**ਸਦ੍ਦੋ ਮੁਖਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨੰ ਯਸ੍ਮਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਮੁਖਗਤਸਦਿਸਤ੍ਤੰ ਵਦਤਿ, ਅਮ੍ਭੋਜਗਤਸਦਿਸਤ੍ਤੰ ਪਨ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਏਵ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੇ। ਹੇ ਮੁਨਿ **ਤਵ** ਤੁਯ੍ਹੰ ਆਨਨੇਨ ਅਮ੍ਭੋਜੰ **ਤੁਲ੍ਯੰ** ਸਮਾਨਨ੍ਤਿ ਅਯੰ

ਵਿਪਰੀਤੋਪਮਾ। ‘‘ਅਮ੍ਬੁਜੇਨ ਆਨਨੰ ਤੁਲਜ’’ਨ੍ਤਿ ਲੋਕਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਵਿਪਰਿਯਯੇਨ ‘‘ਆਨਨੇਨ ਅਮ੍ਬੁਜੰ ਤੁਲਜ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਹੀਨਤ੍ਤੇ ਸਤਿਪਿ ਵਿਪਰੀਤੋਪਮਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ‘‘ਸੁਤਾਨੁਮਿਤੇਸੁ ਸੁਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਬਲਵਾ’’ਤਿ [ਪਰਿਭਾਸੇਨ੍ਦੁਸੇਖਰ ੧੧੨] ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਮੁਨੀ’’ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਪੁਬ੍ਬਦ੍ਧੇ ‘‘ਮੁਨਿਨੋ’’ਤਿ ਸੁਤਤ੍ਤਾ ਲਬ੍ਭਮਾਨੇ ‘‘ਤਵਾ’’ਤਿ **ਤੁਮ੍ਹ**ਸਦ੍ਦਸਨ੍ਨਿਧਾਨੇਨ ਆਮਨ੍ਤਨਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਏਤ੍ਥ **ਇਵ**ਪਰਿਯਾਯੋ **ਤੁਲਜ**ਸਦ੍ਦੋ ਅਮ੍ਬੁਜਵਿਸੇਸਨਭੂਤੋ ਅਮ੍ਬੁਜਗਤਸਦਿਸਤ੍ਤੰ ਵਦਤਿ, ਆਨਨਗਤਸਦਿਸਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਮ੍ਬੁਜਾਨਨਾਨੰ ਸਾਧਾਰਣਧਮ੍ਮੋ ਚ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਞਾਯਤਿਚ੍ਚਾਦਿਕੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਞਾਤਬ੍ਬੰ। ਉਪਰਿਪਿ ਪਾਕਟਟ੍ਠਾਨੰ ਯਥਾਰਹੰ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ।

੧੮੮.ਤਵਾਨਨ'ਮਿਵ'ਮ੍ਭੋਜੰ, ਅਮ੍ਭੋਜ'ਮਿਵ ਤੇ ਮੁਖੰ।
ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੋਪਮਾ ਸਾ'ਯੰ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੋਪਮਾਨਤੋ॥

੧੮੮. “**ਤਵ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੋਪਮਾਨਤੋ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਮੁਖਸ੍ਸ ਅਮ੍ਭੋਜਸ੍ਸ ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਨ ਤੰਦ੍ਵਯੇਨ ਉਪਮਾਨਤੋ।

੧੮੮. “**ਤਵਾਨਨਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ‘‘ਅਮ੍ਭੋਜੰ ਤਵਾਨਨਮਿਵ, ਤੇ ਮੁਖੰ ਅਮ੍ਭੋਜਮਿਵਾ’’ਤਿ ਅਯਮੁਪਮਾ। **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੋਪਮਾਨਤੋ** ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਉਪਮਾਨਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੋਪਮਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਉਪਮਾਤਿ ਚ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਉਪਮਾਨਨ੍ਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਵਿਗ੍ਗਹਦ੍ਵਯੇਪਿ ਪੁਬ੍ਬਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪੋ। ਸਬ੍ਬਾਦੀਨੰ ਬਜਤਿਹਾਰਲਕ੍ਖਣੇਨ ਉਤ੍ਤਰਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪੋ। ਸਮਾਸਲਕ੍ਖਣੇਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਪੇਕ੍ਖਾਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਮੁਖਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਅਞ੍ਞੰ ਅਮ੍ਭੋਜਞ੍ਚ, ਅਮ੍ਭੋਜਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਅਞ੍ਞੰ ਮੁਖਞ੍ਚ ਕਮੇਨ ਉਪਮੇਯਜਾ ਨਾਮ। ਅਮ੍ਭੋਜਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਅਞ੍ਞੰ ਮੁਖਞ੍ਚ, ਮੁਖਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਅਞ੍ਞੰ ਅਮ੍ਭੋਜਞ੍ਚ ਉਪਮਾਨੰ ਨਾਮ।

੧੮੯.ਯਦਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਭਵੇ'ਮ੍ਭੋਜੰ,
ਲੋਚਨਬ੍ਭਮੁਵਿਬ੍ਭਮੰ।
ਧਾਰੇਤੁੰ ਮੁਖਸੋਭੰ ਤੰ,
ਤਵੇ'ਤਿ ਅਬ੍ਭੁਤੋਪਮਾ॥

੧੮੯. “**ਯਦਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਲੋਚਨਾਨਿ ਚ ਭਮੁਯੋ ਚ, ਤਾਸੰ ਵਿਬ੍ਭਮੋ ਯਸ੍ਮਿੰ, ਤੰ, ਤਾਦਿਸਮਮ੍ਭੋਜੰ **ਕਿਞ੍ਚਿ** ਕਿਮਪਿ ਯਦਿ ਭਵੇ। **ਤ**ਮੀਦਿਸਮਮ੍ਭੋਜੰ ਤਵ **ਮੁਖਸੋਭੰ** ਵਦਨਕਨ੍ਤਿੰ ਧਾਰੇਤੁੰ ਨਿਸਿਜ੍ਝਤੇ। ਕਿੰ ਨ੍ਵਚ੍ਛਰਿਯਮੀਦਿਸਨ੍ਤਿ ਅਬ੍ਭੁਤਤ੍ਥਵਿਭਾਵਨੇਨ ਵਦਨਮਮ੍ਬੁਜੇਨੋਪਮੀਯਤੀਤਿ ਅਯਮਬ੍ਭੁਤੋਪਮਾ ਞਾਤਬ੍ਬਾਤਿ।

੧੮੯. “**ਯਦਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਲੋਚਨਬ੍ਭਮੁਵਿਬ੍ਭਮੰ** ਲੋਚਨਭਮੂਨੰ ਲੀਲਾਵਨ੍ਤੰ **ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਮ੍ਭੋਜੰ** ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਚ੍ਛਰਿਯੰ ਪਦੁਮੰ **ਯਦਿ ਭਵੇ** ਚੇ ਸਿਯਾ, **ਤ**ਮਮ੍ਭੋਜੰ ਤਵ **ਮੁਖਸੋਭੰ** ਵਦਨਕਨ੍ਤਿੰ ਧਾਰੇਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ। **ਇਤਿ** ਈਦਿਸੀ ਉਪਮਾ **ਅਬ੍ਭੁਤੋਪਮਾ** ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਪਕਾਸਕਤ੍ਤਾ ਅਬ੍ਭੁਤੋਪਮਾ ਨਾਮ। ਏਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤੇਨ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੋ ਪਦੁਮਗਤੋ ਲੋਚਨਬ੍ਭਮੁਵਿਬ੍ਭਮਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਅਮ੍ਭੋਜਵਿਸੇਸਨੇਨ ‘‘ਲੋਚਨਬ੍ਭਮੁਵਿਬ੍ਭਮ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਜੋਤਿਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਮ੍ਭੋਜੰ ਲੋਚਨਬ੍ਭਮੁਵਿਬ੍ਭਮਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸਙ੍ਖਤਉਪਮਾਯ ਜੋਤਕਤ੍ਤਾ ਨਿਸ੍ਸਿਤਵੋਹਾਰੇਨ ਉਪਮਾ, ਮੁਖੰ ਉਪਮੇਯਜਨ੍ਤਿ ਮੁਖਗਤੋ ਲੋਚਨਬ੍ਭਮੁਵਿਬ੍ਭਮਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਯਦਿ ਮੁਖੇ ਨ ਭਵੇਯਜ, ਤਾਦਿਸੰ ਮੁਖਸੋਭੰ ਧਾਰੇਤੁੰ ਕਥੰ ਸਮਤ੍ਥੋਤਿ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਞਾਯਤਿ। ਲੋਚਨਬ੍ਭਮੁਵਿਬ੍ਭਮਸਙ੍ਖਾਤਸਾਧਾਰਣਧਮ੍ਮੋ ਪਨ ‘‘ਲੋਚਨਾਨਿ ਚ ਭਮੁਯੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਤਾਸੰ ਵਿਬ੍ਭਮੋ ਯਸ੍ਮਿ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੇ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨੇਨ ਭਿਨ੍ਨਾਧਿਕਰਣਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥਸਮਾਸੇਨ ਗੁਣੀਭੂਤਸ੍ਸਪਿ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ [ਗਹਣਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨਤ੍ਤਾ (ਕ॰)]।

੧੯੦.ਸੁਗਨ੍ਧਿ ਸੋਭਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿ, ਸਿਸਿਰੰਸੁਵਿਰੋਧਿ ਚ।
ਮੁਖੰ ਤਵ'ਮ੍ਬੁਜੰਵੇ'ਤਿ, ਸਾ ਸਿਲੇਸੋਪਮਾ ਮਤਾ॥

੧੯੦. “**ਸੁਗਨ੍ਧਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਵ ਮੁਖਂ ਅਮ੍ਭੋਜਮਿਵ **ਸਿਸਿਰਂਸੁਨੇ**ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਵਿਰੋਧਿ ਪਚ੍ਚਨੀਕਂ, ਮੁਖਂ ਤਂਸਮਾਨਕਨ੍ਤਿਤ੍ਤਾ ਅਮ੍ਬੁਜਞ੍ਚ ਤਦੁਦਯੇ ਸਙ੍ਕੋਚਭਜਨਤੋ। **ਸੋਭਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿ** ਕਨ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਂ, ਮੁਖਮਮ੍ਬੁਜਞ੍ਚ। ਸੁਗਨ੍ਧੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸੁਗਨ੍ਧਿ** ਚ ਦ੍ਵਯਮਪੀਤਿ ਏਵਂ ਸਿਲੇਸਪਰਿਗ੍ਗਹੇਨ ਮੁਖਮ੍ਬੁਜਾਨਂ ਉਪਮਾਯੋਗਤੋ **ਸਾ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ ਸਿਲੇਸੋਪਮਾ ਮਤਾ।

੧੯੦. “**ਸੁਗਨ੍ਧਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਵ ਮੁਖਂ ਅਮ੍ਭੋਜਮਿਵ **ਸਿਸਿਰਂਸੁਵਿਰੋਧਿ** ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ ਤੁਲ੍ਯਤ੍ਤਾ। ਪਦੁਮਂ ਪਨ ਚਨ੍ਦੋਦਯੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਙ੍ਕੋਚਨਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ। **ਸੋਭਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿ** ਚ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਮੁਖਗਤਕਨ੍ਤਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਯੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਹੋਤਿ। ਪਦੁਮਂ ਪਨ ਪਦੁਮਗਤਕਨ੍ਤਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨਾ ਯੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਸੁਗਨ੍ਧਿ** ਚ ਚਤੁਜ੍ਜਾਤਿਸੁਗਨ੍ਧਵਹਨਤੋ [...ਵਮਨਤੋ (ਕ॰)] ਸੁਗਨ੍ਧਿ ਚ ਹੋਤਿ। ਅਮ੍ਬੁਜਂ ਪਨ ਪਦੁਮਸੁਗਨ੍ਧੇਨੇਵ ਯੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਇਤਿ** ਈਦਿਸੀ ਉਪਮਾ **ਸਿਲੇਸੋਪਮਾ** ਏਕਪਦਾਤਿਹਿਤਉਭਯਤ੍ਥਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਿਲੇਸਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਿਲੇਸੋਪਮਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਸਿਸਿਰਾ ਸੀਤਲਾ ਅਂਸੁ ਕਨ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਸੀਲੇਨੇਤਿ ਚ, ਪਚ੍ਚਯਸਾਮਤ੍ਥਿਯਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਲਬ੍ਭਨਤੋ ਸਿਲਿਸ੍ਸਤਿ ਅਪਰੋਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਏਤ੍ਥ ਅਲਙ੍ਕਾਰੇਤਿ ਚ, ਸਿਲੇਸਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ ਉਪਮਾਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਏਤ੍ਥ ਸੁਗਨ੍ਧੋ ਚ ਸੋਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਚ ਸਿਸਿਰਂਸੁਵਿਰੋਧਿਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਿ ਇਮੇ ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯ੍ਯਾਨਮਮ੍ਬੁਜਮੁਖਾਨਂ ਤੁਲ੍ਯਧਮ੍ਮੋ, ਤੇਸੁ ਅਮ੍ਬੁਜਗਤਤੁਲ੍ਯਧਮ੍ਮਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਸਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ ਉਪਮਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਸਾ ਅਮ੍ਬੁਜਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨਾ **ਇਵ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਜੋਤਿਤਾ, ਮੁਖਗਤਤੁਲ੍ਯਧਮ੍ਮੋ ਪਨ ਅਸ੍ਸਤ੍ਥਿਤਸ੍ਸੀਲਤ੍ਥੇ ਕਤਪਚ੍ਚਯੇ ਸਤਿਪਿ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾਯੇਵ ਗਮ੍ਯਤੇ।

੧੯੧.ਸਰੂਪਸਦ੍ਦਵਾਚ੍ਚਤ੍ਤਾ, ਸਾ ਸਨ੍ਤਾਨੋਪਮਾ ਯਥਾ।
ਬਾਲਾਵੁਯ੍ਯਾਨਮਾਲਾਯਂ, ਸਾਲਕਾਨਨਸੋਭਿਨੀ॥

੧੯੧. “**ਸਰੂਪ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਯਮੁਯ੍ਯਾਨਮਾਲਾ **ਬਾਲਾਵ** ਇਤ੍ਥੀ ਵਿਯ। ਕਥਂ? **ਸਾਲਕਾਨਨਸੋਭਿਨੀ** ਬਾਲਾ ਤਾਵ ਸਹਾਲਕੇਨ ਕੇਸਸਨ੍ਨਿਵੇਸਵਿਸੇਸੇਨ ਵਤ੍ਤਤੇ ਸਾਲਕਮਾਨਨਂ ਤੇਨ ਸੋਭਤੇ। **ਸਾਲਕਾਨਨਸੋਭਿਨੀ** ਉਯ੍ਯਾਨਮਾਲਾਪਿ ਸਾਲਾਨਂ ਰੁਕ੍ਖਵਿਸੇਸਾਨਂ ਕਾਨਨੇਨ ਗਹਨੇਨ ਸੋਭਤੇ, ਏਵਰੂਪਾ **ਸਾ** ਤਾਦਿਸੀ ਸਨ੍ਤਾਨੋਪਮਾ ਆਖ੍ਯਾਯਤੇ, ਕਸ੍ਮਾ? ਸਿਲੇਸੋਪਮਤ੍ਤਸਭਾਵੇਪਿ **ਸਰੂਪੇਨ** ਸਦਿਸੇਨ **ਸਦ੍ਦੇਨ** ‘‘ਸਾਲਕਾਨਨਸੋਭਿਨੀ’’ਤ੍ਵੇਵਂਵਿਧੇਨ ਸਦ੍ਦਸਨ੍ਤਾਨੇਨ ਵਿਸੇਸਭੂਤੇਨ **ਵਾਚ੍ਚਤ੍ਤਾ** ਪਕਾਸਿਯਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸਾਇਤਿ ਗਮ੍ਯਤੇ। **ਯਥੇ**ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨੇ।

੧੯੧. “**ਸਰੂਪੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸਰੂਪਸਦ੍ਦਵਾਚ੍ਚਤ੍ਤਾ** ਤੁਲ੍ਯਸੁਤਿਯਾ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਸਮ੍ਬਨ੍ਧਵਚਨਮਾਲਾਯ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਤ੍ਤਾ **ਸਾ** ਉਪਮਾ ਸਨ੍ਤਾਨੋਪਮਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਸਿਲੇਸਤ੍ਤੇ ਸਤਿਪਿ ਕਤਸਮਾਸੇਹਿ ਪਦਸਨ੍ਤਾਨੇਹਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤਾਨੋਪਮਾ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। “**ਯਥੇ**”ਤਿ ਉਦਾਹਰਤਿ। **ਅਯਂ ਉਯ੍ਯਾਨਮਾਲਾ** ਏਸਾ ਉਯ੍ਯਾਨਪਨ੍ਤਿ **ਸਾਲਕਾਨਨਸੋਭਿਨੀ** ਅਲਕਸਙ੍ਖਾਤਕੇਸਸਨ੍ਨਿਵੇਸਸਹਿਤੇਨ ਮੁਖੇਨ ਸੋਭਮਾਨਾ **ਬਾਲਾਵ** ਅਙ੍ਗਨਾ ਇਵ **ਸਾਲਕਾਨਨਸੋਭਿਨੀ** ਸਾਲਵਨੇਹਿ ਸੋਭਮਾਨਾ ਹੋਤਿ। ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯ੍ਯਾਨਂ ਸਮਾਨਂ ਰੂਪਂ ਯੇਸਨ੍ਤਿ ਚ, ਸਰੂਪਾ ਚ ਤੇ ਸਦ੍ਦਾ ਚੇਤਿ ਚ, ਤੇਹਿ ਵਾਚ੍ਚਾ ਉਪਮਾਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸਾ ਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਸਨ੍ਤਾਨੇਨ ਯੁਤ੍ਤਾ ਉਪਮਾਤਿ ਚ, ਉਯ੍ਯਾਨਾਨਂ ਮਾਲਾਤਿ ਚ, ਸਹ ਅਲਕੇਨ ਵਤ੍ਤਮਾਨਨ੍ਤਿ ਚ, ਤਞ੍ਚ ਤਂ ਆਨਨਞ੍ਚਾਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਸੋਭਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਚ, ਸਾਲਾਨਂ ਕਾਨਨਨ੍ਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਸੋਭਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

੧੯੨.ਖਯੀ ਚਨ੍ਦੋ ਬਹੁਰਜਂ, ਪਦੁਮਂ ਤੇਹਿ ਤੇ ਮੁਖਂ।
ਸਮਾਨਮ੍ਪਿ ਸਮੁਕ੍ਕਂਸੀ-ਤ੍ਯਾਯਂ ਨਿਨ੍ਦੋਪਮਾ ਮਤਾ॥

੧੯੨. “**ਖਯੀ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਚਨ੍ਦੋ **ਖਯੀ** ਖਯੋ ਅਚ੍ਚਯੋ ਯਸ੍ਸੇਤਿ, ਪਦੁਮਂ **ਬਹੁਰਜਂ** ਬਹੂਨਿ ਰਜਾਨਿ ਪਰਾਗਾਵਯਵਾ ਯਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ, **ਤੇਹਿ** ਏਵਂਭੂਤੇਹਿ ਚਨ੍ਦਪਦੁਮੇਹਿ ਕਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ **ਸਮਾਨਮ੍ਪਿ** ਸਦਿਸਮ੍ਪਿ ਸਨ੍ਤਂ ਤਵ ਮੁਖਂ **ਸਮੁਕ੍ਕਂਸਿ** ਪਰਮੁਕ੍ਕਂਸਵਨ੍ਤਂ, **ਖਯ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚ ਰਜਸ੍ਸ ਚ ਦੋਸੇਪਿ ਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਸਦ੍ਦਚ੍ਛਲੇਨ ਖਯਸ੍ਸ ਦੋਸਰੂਪਸ੍ਸ ਬਹੁਰਜਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਤਤ੍ਥਾਭਾਵਤੋਤਿ। **ਇਤਿ** ਏਵਰੂਪਾ ਅਯਂ ਨਿਨ੍ਦੋਪਮਾ ਮਤਾ ਨਿਨ੍ਦਿਤੇਨ ਚਨ੍ਦਾਦਿਨਾ ਖਯਸ੍ਸੋਪਮਿਤਤ੍ਤਾ।

੧੯੨. “**ਖਯਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਚਨ੍ਦੋ ਖਯੀ** ਪਾਟਿਪਦਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਦਿਨੇ ਦਿਨੇ ਏਕਮੇਕਾਯ ਕਲਾਯ ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਹੇਤੁ ਖੀਯਨਸਭਾਵਯੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, **ਪਦੁਮਂ ਬਹੁਰਜਂ** ਬਹੁਰੇਣੁਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਹੋਤਿ, **ਤੇਹਿ** ਚਨ੍ਦਪਦੁਮੇਹਿ **ਸਮਾਨਮ੍ਪਿ** ਕਨ੍ਤਿਸੁਗਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਦਿਸਮ੍ਪਿ **ਤੇ ਮੁਖਂ** ਤਵਾਨਨਂ **ਸਮੁਕ੍ਕਂਸਿ ਖਯਰਜ**ਸਦ੍ਦੇਹਿ ਦੋਸਸ੍ਸਾਪਿ ਵਾਚ੍ਚਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਦਚ੍ਛਲੇਹਿ ਗਮ੍ਯਮਾਨਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਦੋਸਸ੍ਸ ਮੁਖੇ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ ਅਧਿਕੁਕ੍ਕਂਸਗੁਣਵਨ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, **ਇਤਿ** ਈਦਿਸੀ **ਅਯਂ** ਉਪਮਾ ਨਿਨ੍ਦੋਪਮਾ ਨਿਨ੍ਦਿਤਾ**ਨਂ** ਚਨ੍ਦਪਦੁਮਾਨਂ ਮੁਖਸ੍ਸ ਉਪਮਿਤਾਤਿ ਨਿਨ੍ਦੋਪਮਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਮੁਖਵਿਸੇਸਨੇਨ **ਇਵ**ਸਦ੍ਦਪਰਿਯਾਯੇਨ **ਸਮਾਨ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਮੁਖਗਤਸਧਮ੍ਮੋ ਜੋਤਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਉਪਮਾਸਙ੍ਖਤਚਨ੍ਦਪਦੁਮਗਤਸਧਮ੍ਮੋਪਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਤੁਲ੍ਯਧਮ੍ਮੋਪਿ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਗਮ੍ਯਤੇ, **ਅਪਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਰਸਮੁਚ੍ਚਯੇ, ਸਮੁਕ੍ਕਂਸੋਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਰੋ।

੧੯੩.ਅਸਮਤ੍ਥੋ ਮੁਖੇਨਿਨ੍ਦੁ, ਜਿਨ ਤੇ ਪਟਿਗਜ੍ਜਿਤੁਂ।
ਜਲ਼ੇ ਕਲਙ੍ਕੀਤਿ ਅਯਂ, ਪਟਿਸੇਧੋਪਮਾ ਸਿਯਾ॥

੧੯੩. “**ਅਸਮਤ੍ਥੋ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਜਿਨ ਤੇ ਮੁਖੇਨ **ਜਲ਼ੇ** ਸੀਤੋ ਅਕੁਸਲੇ ਚ ਕਲਙ੍ਕੋ ਮਿਗਲਞ੍ਛਨਲਕ੍ਖਣੋ ਦੋਸੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਕਲਙ੍ਕੀ**। ਸਦ੍ਦਚ੍ਛਲੇਨ ਦੋਸਕਥਨਂ। ਤਾਦਿਸੋ **ਇਨ੍ਦੁ** ਚਨ੍ਦੋ **ਪਟਿਗਜ੍ਜਿਤੁਂ** ਵਿਵਦਿਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥੋ, ਮੁਖਨ੍ਤੁ ਵਿਸਦਂ ਅਲਙ੍ਕਤਞ੍ਚੇਤਿ ਕਥਮਨੇਨਾਯਂ ਸਦਿਸੋਤਿ ਨਿਸੇਧਦ੍ਵਾਰੇਨ ਸਧਮ੍ਮਤਾਵ ਗਮ੍ਮਤੇ, ਅਯਂ ਪਟਿਸੇਧੋਪਮਾ ਸਿਯਾ।

੧੯੩. “**ਅਸਮਤ੍ਥੋ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਹੇ **ਜਿਨ ਤੇ** ਤੁਯ੍ਹਂ ਮੁਖੇਨ **ਪਟਿਗਜ੍ਜਿਤੁਂ** ਵਿਵਦਿਤੁਂ **ਜਲ਼ੇ** ਸੀਤਲੋ ਅਵਿਸਦੋ **ਕਲਙ੍ਕੀ** ਸਸਲਕ੍ਖਣੋ ਵਾ ਸਦੋਸੋ ਵਾ **ਇਨ੍ਦੁ** ਚਨ੍ਦੋ ਅਸਮਤ੍ਥੋ ਹੋਤੀਤਿ, **ਅਯਂ** ਏਦਿਸੀ ਉਪਮਾ ਪਟਿਸੇਧੋਪਮਾ ਨਾਮ। ਕਲਙ੍ਕੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵਾਕ੍ਯਂ। ਏਤ੍ਥ ਵਿਸਦੇਨ ਕਲਙ੍ਕਰਹਿਤੇਨ ਮੁਖੇਨ ਸੀਤਲੋ ਅਵਿਸਦੋ ਸਦੋਸੋ ਚਨ੍ਦੋ ਸਮਾਨੋ ਭਵਿਤੁਮਸਮਤ੍ਥੋਤਿ ਏਵਂ ਪਟਿਸੇਧਦ੍ਵਯੇਨ ਇਨ੍ਦੁਮੁਖਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯ੍ਯਾਨਂ ਤੁਲ੍ਯਧਮ੍ਮਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਪਕਾਸਿਤਤ੍ਤਾ ਸਤਿਪਿ ਨਿਨ੍ਦੋਪਮਾਭਾਵੇ ਪਟਿਸੇਧੋਪਮਾ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ‘‘ਪਟਿਗਜ੍ਜਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਤਾ ਚਨ੍ਦਗਤਸਧਮ੍ਮਂ ਜੋਤੇਤਿ।

੧੯੪.ਕਚ੍ਛਂ ਚਨ੍ਦਾਰਵਿਨ੍ਦਾਨਂ, ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਮੁਖਂ ਤਵ।
ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਸਮਂ ਜਾਤ-ਮਿਤ੍ਯਸਾਧਾਰਣੋਪਮਾ॥

੧੯੪. “**ਕਚ੍ਛ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਅਰਵਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਚ **ਕਚ੍ਛਂ** ਪਦਵਿਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਅਵਤ੍ਥਰਿਯ ਤੇਸ’ਮਵਕਂਸਤੋ [ਅਵਤ੍ਥਯਤੇਸਮਣਂਸਤੋ (ਕ॰)], ਤਵ ਮੁਖਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਰੂਪੇਨੇਵ ਸਮਂ ਜਾਤਮਿਤਿ ਏਵਰੂਪਾ ਅਸਾਧਾਰਣਤਾਭਿਧਾਨੇਨ ਸਦਿਸਤ੍ਤਪਤੀਤਿਯਾ ਅਸਾਧਾਰਣੋਪਮੇਤਿ ਨਿਗਦ੍ਯਤੇ।

੧੯੪. “**ਕਚ੍ਛ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਹੇ ਮੁਨਿ ਤਵ ਮੁਖਂ **ਚਨ੍ਦਾਰਵਿਨ੍ਦਾਨਂ** ਲੋਕਪੂਜਿਤਾਨਂ ਸਸਿਅਮ੍ਬੁਜਾਨਂ **ਕਚ੍ਛਂ** ਪਦਵਿਂ ਅਵਤ੍ਥਂ ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤੁਲ੍ਯਤ੍ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਏਵ ਸਮਾਨਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਨੋ ਅਭਾਵਾ ਸਮਂ ਜਾਤਂ, **ਇਤਿ** ਈਦਿਸਾ ਉਪਮਾ **ਅਸਾਧਾਰਣੋਪਮਾ** ਅਤੁਲ੍ਯਧਮ੍ਮਭਾਵਸ੍ਸ ਪਕਾਸਨਤੋ ਅਸਾਧਾਰਣੋਪਮਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਇਹ ਉਪਮਾਭੂਤਾਨਂ ਚਨ੍ਦਾਰਵਿਨ੍ਦਾਨਂ ਮੁਖਸ੍ਸ ਹੀਨਭਾਵਪਟਿਪਾਦਨਦ੍ਵਾਰੇਨ ਚਨ੍ਦਾਰਵਿਨ੍ਦੇਹਿ ਮੁਖਂ ਤੁਲ੍ਯਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪਨਤੋ ਚਨ੍ਦਾਰਵਿਨ੍ਦਾ ਅਸਾਧਾਰਣੋਪਮਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਸਮ**ਸਦ੍ਦੋ ਮੁਖਗਤਸ੍ਸ ਸਾਧਾਰਣਧਮ੍ਮਂ ਜੋਤੇਤਿ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ।

੧੯੫.ਸਬ੍ਬਮ੍ਭੋਜਪ੍ਪਭਾਸਾਰੋ, ਰਾਸਿਭੂਤੋਵ ਕਤ੍ਥਚਿ।
ਤਵਾਨਨਂ ਵਿਭਾਤੀਤਿ, ਹੇਤਾਭੂਤੋਪਮਾ ਅਯਂ॥

੧੯੫. “**ਸਬ੍ਬ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਕਤ੍ਥਚਿ** ਏਕਟ੍ਠਾਨੇ ਰਾਸਿਭੂਤੋ ਸਬ੍ਬੇਸਮਮ੍ਭੋਜਾਨਂ ਪਭਾਸਾਰੋਵ ਤਵਾਨਨਂ ਵਿਭਾਤੀਤਿ ਏਵਂਭੂਤਾ ਅਯਂ ਅਭੂਤੋਪਮਾ ਹੋਤਿ।

੧੯੫. “**ਸਬ੍ਬ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। **ਕਤ੍ਥਚਿ** ਠਾਨੇ ਰਾਸਿਭੂਤੋ **ਸਬ੍ਬਮ੍ਭੋਜਪ੍ਪਭਾਸਾਰੋਵ** ਸਕਲਪਦੁਮਾਨਂ ਉਤ੍ਤਮਕਨ੍ਤਿਪੁਞ੍ਜੋ ਵਿਯ ਤਵਾਨਨਂ **ਵਿਭਾਤਿ** ਵਿਸੇਸੇਨ ਪਭਾਤਿ, **ਇਤਿ** ਈਦਿਸੀ ਉਪਮਾ **ਅਭੂਤੋਪਮਾ** ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਵਤ੍ਥੁਨੋ ਉਪਮਿਤਤ੍ਤਾ ਅਭੂਤੋਪਮਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਅਰਾਸਿ ਰਾਸਿਭੂਤੋਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਏਤ੍ਥ ਯੋਜਨਾਵਿਭੂਤੋ ਤਾਦਿਸਪਭਾਸਾਰਾਭਾਵਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤੇਨ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੋ।

੧੯੬.ਪਤੀਯਤੇ’ਤ੍ਥਗਮ੍ਮਾ ਤੁ, ਸਦ੍ਦਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਕ੍ਵਚਿ।
ਸਮਾਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਵਾਦਿ-ਸਦ੍ਦਯੋਗਂ ਵਿਨਾ ਅਪਿ॥

੧੯੬. ਅਤ੍ਥਗਮ੍ਮੋਪਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਪਤੀਯਤੇ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਅਤ੍ਥਗਮ੍ਮਾ** ਤੁ’ਪਮਾ **ਕ੍ਵਚਿ** ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਠਾਨੇ ਸਮਾਸਾਦਿਸਦ੍ਦਾਨਂ ਯੋਗਂ ਵਿਨਾ ਅਪਿ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਪਯੋਗਵਿਸੇਸਾਦਿਗਾਲ੍ਹੇਨ ਅਞ੍ਞਥਾਨੁਪਪਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨ ਪਤੀਯਤੇ।

੧੯੬. ਤਿਵਿਧਂ ਸਦ੍ਦਗਮ੍ਮੋਪਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਤ੍ਥਗਮ੍ਮੋਪਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਪਤੀਯਤੇ**”ਤਜਾਦਿਨਾ। **ਅਤ੍ਥਗਮ੍ਮਾ ਤੁ** ਅਤ੍ਥਗਮ੍ਮੋਪਮਾ ਪਨ **ਕ੍ਵਚਿ** ਠਾਨੇ ਸਮਾਸਪਚ੍ਚਯੇਵਾਦਿਸਦ੍ਦਯੋਗਂ **ਵਿਨਾਪਿ** ਤੇਸਂ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ ਹਿਤ੍ਵਾਪਿ **ਸਦ੍ਦਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ** ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਪਯੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸਸਦ੍ਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥਸਤ੍ਤਿਯਾ ਪਤੀਯਤੇ। ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੧੯੭.ਭਿਙ੍ਗਾਨੇ’ਮਾਨਿ ਚਕ੍ਖੂਨਿ, ਨਾ’ਮ੍ਬੁਜਂ ਮੁਖ’ਮੇਵਿਦਂ।
ਸੁਬ੍ਯਤ੍ਤੁਸਦਿਸਤ੍ਤੇਨ, ਸਾ ਸਰੂਪੋਪਮਾ ਮਤਾ॥

੧੯੭. ਉਦਾਹਰਤਿ “**ਭਿਙ੍ਗੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਨ ਭਿਙ੍ਗਾ ਏਤੇ, ਕਿਞ੍ਚਰਹਿ ਚਕ੍ਖੂਨਿਮਾਨਿ, ਨਮ੍ਬੁਜਮੇਤਂ, ਕਿਨ੍ਤੁ ਮੁਖਮੇਵਿਦਨ੍ਤਿ ਏਵਰੂਪਾ ਸਾ ਸਰੂਪੋਪਮਾ ਮਤਾ ਭਿਙ੍ਗਾਦੀਨਮਵਿਪਰੀਤਸਰੂਪਸ੍ਸ ਦੀਪਨਤੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਸੁਬਜਤ੍ਤੁ**”ਤਜਾਦਿ। **ਸੁਬਜਤ੍ਤੇਨ** ਭਿਙ੍ਗਚਕ੍ਖੂਨਂ ਅਮ੍ਬੁਜਮੁਖਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਫੁਟੇਨ **ਸਦਿਸਤ੍ਤੇਨ** ਚਞ੍ਚਲਤ੍ਤੁਕਨ੍ਤੁਜਾਦਿਲਕ੍ਖਣੇਨ ਤੇਨੇਵਾਭੇਦਸਙ੍ਕਾਪੁਬ੍ਬਮੇਵ ਵਿਵੇਚਿਤਂ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਚਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਯਂ ਭਿਙ੍ਗਾਦਿਞ੍ਞਾਣਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨਤੋ ਉਪਮਾਜੋਤਕਾਨਮਿਵਾਦੀਨਮਭਾਵੇਪਿ ਭਿਙ੍ਗਲੋਚਨਾਦੀਨਂ ਸਦਿਸਤ੍ਤਂ ਪਤੀਯਤੇ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ। ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ ਯਥਾਯੋਗਂ।

੧੯੭. ਇਦਾਨਿ ਉਦਾਹਰਣਮਾਹਰਤਿ “**ਭਿਙ੍ਗਾਨਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਇਮਾਨਿ **ਭਿਙ੍ਗਾਨਿ** ਭਮਰਾ ਨ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਕਿਞ੍ਚਰਹਿ ਚਕ੍ਖੂਨਿ। ਅਮ੍ਬੁਜਂ ਨ ਇਦਂ ਪਦੁਮਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਕਿਨ੍ਤੁ ਮੁਖਮੇਵਾਤਿ। ਈਦਿਸੀ ਸਾ ਉਪਮਾ **ਸੁਬਜਤ੍ਤੁਸਦਿਸਤ੍ਤੇਨ** ਸੁਪਾਕਟੇਨ ਭਿਙ੍ਗਲੋਚਨਾਨਂ ਅਮ੍ਬੁਜਮੁਖਾਨਞ੍ਚ ਤੁਲਜਭਾਵੇਨ ਸਰੂਪੋਪਮਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਸਮਾਸਪਚ੍ਚਯਇਵਾਦਿਸਦ੍ਦਪਯੋਗਾਭਾਵੇਪਿ ‘‘ਭਿਙ੍ਗਾਨੇਮਾਨਿ ਚਕ੍ਖੂਨਿ’’ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਚਕ੍ਖੁਮੁਖੇਸੁ ਭਿਙ੍ਗਅਮ੍ਬੁਜਨ੍ਤਿ ਵਿਪਰੀਤਪਵਤ੍ਤੁਬੁਦ੍ਧਿਂ ਪਟਿਸੇਧੇਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਮੁਖਵਿਧਾਨਤੋ ਚਞ੍ਚਲਤ੍ਤੁਕਨ੍ਤਿਮਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਸੁਬਜਤ੍ਤਂ ਤੁਲਜਤ੍ਤਂ ਵਿਨਾ ਚਕ੍ਖੁਮੁਖੇਸੁ ਭਿਙ੍ਗਮ੍ਬੁਜਬੁਦ੍ਧਿਂ ਕੀਦਿਸਮੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਞ੍ਞਥਾਨੁਪਪਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਉਪਮਾਨਭੂਤਾਨਂ ਭਿਙ੍ਗਮ੍ਬੁਜਾਨਂ ਉਪਮੇਯਜਭੂਤਾਨਂ ਚਕ੍ਖੁਮੁਖਾਨਞ੍ਚ ਸਦਿਸਤ੍ਤਂ ਞਾਯਤਿ। ਸੁਟ੍ਠੁ ਬਜਤ੍ਤਂ ਪਾਕਟਨ੍ਤਿ ਚ, ਤਞ੍ਚ ਤਂ ਸਦਿਸਤ੍ਤਞ੍ਚਾਤਿ ਚ, ਸਮਾਨਂ ਰੂਪਂ ਸਭਾਵੋ ਯਸ੍ਸਾ ਉਪਮਾਯਾਤਿ ਚ, ਸਾ ਚ ਸਾ ਉਪਮਾ ਚਾਤਿ ਚ ਵਾਕਜਂ।

੧੯੮.ਮਯੇਵ ਮੁਖਸੋਭਾ’ਸ੍ਸੇ-ਤਜਲ’ਮਿਨ੍ਦੁ ਵਿਕਤ੍ਥਨਾ।
ਯਤੋ’ਮ੍ਬੁਜੇਪਿਸਾ’ਤ੍ਥੀਤਿ, ਪਰਿਕਪ੍ਪੋਪਮਾ ਅਯਂ॥

੧੯੮. “**ਮਯੇਵਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਇਨ੍ਦੁ** ਚਨ੍ਦੁ, **ਅਸ੍ਸ** ਮੁਨਿਨੋ **ਮੁਖਸੋਭਾ** ਵਦਨਜੁਤਿ **ਮਯੇਵ,** ਨਾਞ੍ਞਤ੍ਰਾਤਿ ਏਵਰੂਪਾ **ਵਿਕਤ੍ਥਨਾ** ਅਤ੍ਤੁਪਸਂਸਨੇਨ **ਅਲ**ਮਿਤਿ ਪਟਿਸੇਧੋ। ਕਿਮਿਤਿ? **ਯਤੋ** ਯਸ੍ਮਾ ਕਾਰਣਾ ਸਾ ਮੁਖਸੋਭਾ ਅਮ੍ਬੁਜੇਪਿ ਨ ਕੇਵਲਮਿਨ੍ਦੁਮ੍ਹਿ **ਅਤ੍ਥਿ,** ਨੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ

ਅਸਤੋਪਿ ਤਥਾ ਵ◌ਿਕਤ੍ਵਨਸ੍ਸ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਤੋ ਵਦਨਮਿਨ੍ਦੂਨੋਪਮੀਯਤੀਤਿ ਏਵਰੂਪਾ ਅਯਂ ਪਰਿਕਪ੍ਪੋਪਮਾ।

੧੯੮. “**ਮਯੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਹੇ ਇਨ੍ਦੁ **ਅਸ੍ਸ** ਇਮਸ੍ਸ ਲੋਕਸਾਮਿਨੋ **ਮੁਖਸੋਭਾ** ਵਦਨਕਨ੍ਤਿ ਏਕਕੇ ਮਯਿ ਏਵ, ਈਦਿਸੀ ਵ◌ਿਕਤ੍ਵਨਾ ਅਤ੍ਤਸਿਲਾਘੇਨ **ਅਲਂ** ਨਿਪ੍ਪਯੋਜਨਂ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ? ਯਤੋ **ਸਾ** ਮੁਖਸੋਭਾ ਅਮ੍ਬੁਜੇਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾਤਿ। **ਇਤਿ** ਈਦਿਸਾ ਅਯਂ ਉਪਮਾ ਪਰਿਕਪ੍ਪੋਪਮਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਯਤੋ**ਤਿ ਅਨਿਯਮਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਕਾਰਣਂ ਪਨ ਅਮ੍ਬੁਜੇਪਿ ਸਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸਿਯਮਾਨਂ ਪਦੁਮੇਪਿ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਤ੍ਤਮੇਵ। ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾਯ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ ਉਪਮਾਤਿ ਵ◌ਿਗ੍ਗਹੋ। ਇਧ ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਅਵ◌ਿਜ੍ਜਮਾਨਵ◌ਿਕਤ੍ਥਨਸ੍ਸ ਵ◌ਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤੇਨ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਤੋ ਸਧਮ੍ਮਜੋਤਕਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰੇ ਅਸਤਿਪਿ ਉਪਮਾਨਭੂਤਇਨ੍ਦੁਨੋ ਚ ਉਪਮੇਯਜਭੂਤਮੁਖਸ੍ਸ ਚ ਸਦਿਸਤ੍ਤਂ ਇਮੇਸਂ ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨਂ ਸਦਿਸਤ੍ਤਂ ਵ◌ਿਨਾ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਤਾਦਿਸਕਪ੍ਪਨਾ ਕਥਂ ਹੋਤੀਤਿ ਇਮਾਯ ਅਤ੍ਥਸਤ੍ਤਿਯਾ ਗਮਜਤੇ।

੧੯੯.ਕਿਂ ਵ◌ਾਮ੍ਬੁਜਾ'ਨ੍ਤੋਭਨ੍ਤਾਲਿ,
ਕਿਂ ਲੋਲਨਯਨਂ ਮੁਖਂ।
ਮਮ ਦੋਲਾਯਤੇ ਚਿਤ੍ਤ-
ਮਿਚ੍ਚਾ'ਯਂ ਸਂਸਯੋਪਮਾ॥

੧੯੯. “**ਕਿਂ ਵ◌ਾ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਨ੍ਤੋ ਭਨ੍ਤਾ ਅਲੀ ਭਮਰਾ ਯਸ੍ਮਿਂ, ਤਮੀਦਿਸਮਮ੍ਬੁਜਂ ਕਿਂ ਵ◌ਾ। ਲੋਲਾਨਿ ਚਪਲਾਨਿ ਨਯਨਾਨਿ ਯਸ੍ਮਿਂ, ਤਾਦਿਸਂ ਵ◌ਾ। ਜਿਨ ਤਵ◌ੇਦਂ ਮੁਖਂ ਕਿਨ੍ਤਿ ਮਮ ਚਿਤ੍ਤਂ **ਦੋਲਾਯਤੇ** ਦੋਲੇਵ◌ਾਚਰਤਿ। ਏਵ◌ਂ ਪਕ੍ਖਦ੍ਵਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇਨ ਸਂਸਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਚ੍ਚਯ**ਮੀਦਿਸੀ ਸਂਸਯਵ◌ੇਸੇਨ ਅਮ੍ਬੁਜਮੁਖਾਨਮੋਪਮਾਵਗਮਾ ਸਂਸਯੋਪਮਾ।

੧੯੯. “**ਕਿਂ ਵ◌ਾਮ੍ਬੁਜੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਅਨ੍ਤੋਭਨ੍ਤਾਲਿ** ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਭਮਮਾਨਭਮਰਵਨ੍ਤਂ ਅਮ੍ਬੁਜਂ ਕਿਂ ਵ◌ਾ, ਤੁਯ੍ਹਂ **ਲੋਲਨਯਨਂ** ਚਞ੍ਚਲਨੇਤ੍ਤਂ ਮੁਖਂ ਕਿਂ ਵ◌ਾਤਿ ਮਮ ਚਿਤ੍ਤਂ **ਦੋਲਾਯਤੇ** ਉਭਯਸਮ੍ਭਮਜਨਨਤੋ ਦੋਲਾ ਵ◌ਿਯ ਹੋਤਿ। **ਇਤਿ ਅਯਂ** ਏਵਰੂਪਾ ਉਪਮਾ **ਸਂਸਯੋਪਮਾ** ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨਂ ਸਦਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਂਸਯੇਨ ਪਕਾਸਿਤਤ੍ਤਾ ਸਂਸਯੋਪਮਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਅਨ੍ਤੋ ਭਨ੍ਤਾ ਅਲੀ ਯਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਚ, ਲੋਲਾਨਿ ਨਯਨਾਨਿ ਯਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਚ, ਦੋਲਾ ਵ◌ਿਯ ਆਚਰਤੀਤਿ ਚ, ਸਂਸਯੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ ਉਪਮਾਤਿ ਚ ਵ◌ਿਗ੍ਗਹੋ। ਇਹਾਪਿ ਸਧਮ੍ਮਪਕਾਸਕੇ ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰੇ ਅਸਤਿਪਿ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਵ◌ਿਸੇਸਨਦ੍ਵਯੇਨ ਵ◌ਿਸਿਟ੍ਠਾਨਂ ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨਂ ਅਮ੍ਬੁਜਮੁਖਾਨਂ ਸਂਸਯਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਤੁਲਜਤ੍ਤੇ ਅਸਤਿ ਕਥਂ ਸਂਸਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨੇਵ ਤੁਲਜਧਮ੍ਮਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਗਮਜਤੇ।

੨੦੦.ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਤ੍ਥੁਂ ਪਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵ◌ਾ,
ਸਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾ'ਭਿਧਾਨਤੋ।
ਸਾਮਜਪ੍ਪਤੀਤਿਸਬ੍ਭਾਵ◌ਾ,
ਪਤਿਵਤ੍ਥੂਪਮਾ ਯਥਾ॥

੨੦੦. “**ਕਿਞ੍ਚਿ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਤ੍ਥੁ**ਮਿਚ੍ਛਿਤਂ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਦਿਕਂ ਉਪਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵ◌ਾ **ਸਧਮ੍ਮਸ੍ਸ** ਤੇਨ ਵਤ੍ਥੁਨਾ ਕੇਨਚਿ ਆਕਾਰੇਨ ਸਦਿਸਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਅਭਿਧਾਨਤੋ **ਸਾਮਜਸ੍ਸ** ਤੇਸਂ ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨਂ ਸਦਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ **ਪਤੀਤਿਯਾ** ਅਵਸਾਯਸ੍ਸ **ਸਮ੍ਭਾਵ◌ਾ** ਵ◌ਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤੇਨ ਪਤਿਵਤ੍ਥੂਪਮਾ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤੇ। ਪਤਿਵਤ੍ਥੁਨਾ ਤਥਾਵ◌ਿਧੇਨਾਧਿਗਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਤੁਲਜਤਾ ਪਟਿਪਾਦਿਤਾ। **ਯਥੇ**ਤਮੁਦਾਹਰਤਿ।

੨੦੦. “**ਕਿਞ੍ਚਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਤ੍ਥੁ**ਮਿਚ੍ਛਿਤਂ ਜਿਨਾਦਿਕਿਞ੍ਚਿਪਦਤ੍ਥਂ **ਉਪਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵ◌ਾ** ਪਠਮਂ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵ◌ਾ **ਸਧਮ੍ਮਸ੍ਸ** ਪਟਿਪਾਦਨੀਯਅਤ੍ਥੇਨ ਸਹ ਕਿਞ੍ਚਿ ਆਕਾਰੇਨ ਸਦਿਸਭਾਵਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਤ੍ਥੁਨੋ **ਅਭਿਧਾਨਤੋ** ਕਥਨਤੋ **ਸਾਮਜਪ੍ਪਤੀਤਿਸਬ੍ਭਾਵ◌ਾ** ਸਦਿਸਤਾਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨੋ ਪਰਿਜਾਨਨਸ੍ਸ ਵ◌ਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ **ਪਤਿਵਤ੍ਥੂਪਮਾ** ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਜਿਨਾਦਿਪਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਤੁਲਜਤ੍ਥਪਕਾਸਨਤੋ

ਨਾਮੇਨ ਪਤਿਵਤ੍ਥੂਪਮਾ ਨਾਮ। ਸਮਾਨੋ ਧਮ੍ਮੋ ਯਸ੍ਸ ਵ਼ਾ ਪਾਰਿਜਾਤਾਦਿਨੋ ਇਤਿ ਚ, ਸਮਾਨਾਨਂ ਤੁਲ੍ਯਾਨਂ ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯ੍ਯਾਨਂ ਭਾਵ਼ੋਤਿ ਚ, ਸਾਮਜ੍ਜਸ੍ਸ ਪਤੀਤਿ ਚ, ਸਾਮਜ੍ਜਪ੍ਪਤੀਤਿਯਾ ਸਬ੍ਭਾਵ਼ੋਤਿ ਚ, ਪਤਿਵਤ੍ਥੁਨਾ ਵ਼ਤ੍ਥੁ ਉਪਮਾਤਿ ਚ ਵ਼ਾਕ੍ਯਂ। **ਯਥਾ**ਤਿ ਉਦਾਹਰਤਿ।

੨੦੧.ਜਨੇਸੁ ਜਾਯਮਾਨੇਸੁ,

ਨੇਾਕੋਪਿ ਜਿਨਸਾਦਿਸੋ।

ਦੁਤਿਯੋ ਨਨੁ ਨਤ੍ਥੇਵ਼,

ਪਾਰਿਜਾਤਸ੍ਸ ਪਾਦਪੋ॥

੨੦੧. "**ਜਨੇਸੁ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਜਾਯਮਾਨੇਸੁ ਜਨੇਸੁ ਮਜ੍ਝੇ ਏਕੋਪਿ ਜਨੋ ਗੁਣੇਵ਼ਾ **ਜਿਨਸਾਦਿਸੋ** ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸਮਾਨੋ ਨ ਵ਼ਿਜ੍ਜਤੀਤ੍ਯੇਕਂ ਤਾਵ਼ ਵਤ੍ਥੁ ਉਪਦਸ੍ਸਿਤਂ, **ਦੁਤਿਯੋ** ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਪਤਿਵਤ੍ਥੂਪਮਦਸ੍ਸਨਂ, **ਨਨੂ**ਤ੍ਯਨੁਮਤਿਯਂ, **ਪਾਰਿਜਾਤਸ੍ਸ** ਦਿਬ੍ਬਰੁਕ੍ਖਵ਼ਿਸੇਸਸ੍ਸ **ਦੁਤਿਯੋ** ਸਮਾਨੋ ਪਾਦਪੋ ਨਤ੍ਥੇਵ਼। ਪਾਰਿਜਾਤੋਯੇਵ਼ ਰੁਕ੍ਖਜਾਤੀਸੁ ਉਤ੍ਤਮੋ, ਤਥਾ ਜਿਨੋ ਜਨੇਸੂਤਿ।

੨੦੧. "**ਜਨੇਸੁ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਜਾਯਮਾਨੇਸੁ ਜਨੇਸੁ ਏਕੋਪਿ **ਜਿਨਸਾਦਿਸੋ** ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸਦਿਸੋ ਨਤ੍ਥਿ, **ਪਾਰਿਜਾਤਸ੍ਸ** ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ **ਦੁਤਿਯੋ** ਤੇਨ ਸਮੋ ਦੁਤਿਯੋ **ਪਾਦਪੋ** ਰੁਕ੍ਖੋ ਨਤ੍ਥਿ ਏਵ਼ ਨਨੁ, **ਨਨੂ**ਤਿ ਅਨੁਞ੍ਞਾਯਂ। ਤੇਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਨੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਅਤੁਲ੍ਯਭਾਵ਼ਂ ਅਨੁਜਾਨਾਤਿ। ਇਹ ਪਾਰਿਜਾਤਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਰੁਕ੍ਖੇਹਿ ਉਤ੍ਤਮਤ੍ਤਞ੍ਚ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਉਤ੍ਤਮਤ੍ਤਞ੍ਚਾਤਿ ਇਦਂ ਦ੍ਵ਼ਯਂ ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯ੍ਯਭੂਤਾਨਂ ਦ੍ਵ਼ਿਨ੍ਨਂ ਵਤ੍ਥੂਨਂ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਨਾਮ, ਏਤਂ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਵ਼ਤ੍ਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਮਤ੍ਥਨਵ਼ਸੇਨ ਪਤਿਵਤ੍ਥੁਭੂਤਪਾਰਿਜਾਤਸ੍ਸ ਰੁਕ੍ਖੇਹਿ ਅਸਮਾਨਤ੍ਤਕਥਨੇਨੇਵ਼ ਜੋਤਿਤਂ ਹੋਤਿ।

੨੦੨.ਵ਼ਾਕ੍ਯਤ੍ਥੇਨੇਵ਼ ਵ਼ਾਕ੍ਯਤ੍ਥੋ,

ਯਦਿ ਕੋਚ੍ਚੁਪਮੀਯਤੇ।

ਇਵ਼ਯੁਤ੍ਤਵ਼ਿਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ,

ਸਾ ਵ਼ਾਕ੍ਯਤ੍ਥੋਪਮਾ ਦ੍ਵ਼ਿਧਾ॥

੨੦੨. ਵ਼ਾਕ੍ਯਤ੍ਥਵ਼ਿਸਯੋਪਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਵ਼ਾਕ੍ਯਤ੍ਥੇਨੇਵ਼ਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਵ਼ਾਕ੍ਯਤ੍ਥੋ** ਕ੍ਰਿਯਾਕਾਰਕਸਮ੍ਬਨ੍ਧਵ਼ਿਸੇਸੋ, ਤੇਨੇਵ਼, ਨ ਪਦਤ੍ਥਮਤ੍ਤੇਨ **ਵ਼ਾਕ੍ਯਤ੍ਥੋ** ਵ਼ਤ੍ਤੁਲਕ੍ਖਣੋ **ਕੋਚਿ** ਵਤ੍ਥੁਮਿਚ੍ਛਿਤੋ ਕੋਚਿ ਯਦਿ **ਉਪਮੀਯਤੇ** ਸਦਿਸੋ ਕਥ੍ਯਤੇ, ਸਾ ਵ਼ਾਕ੍ਯਤ੍ਥੋਪਮਾ ਦ੍ਵ਼ਿਧਾ ਭਿਜ੍ਜਤੇ। ਕਥਂ? ਯੁਤ੍ਤਾ ਚ ਵ਼ਿਯੁਤ੍ਤਾ ਚ **ਯੁਤ੍ਤਵ਼ਿਯੁਤ੍ਤਾ, ਇਵ਼ੇਨ** ਅਤ੍ਥਨਿਦ੍ਦੇਸੋਯਂ ਯੁਤ੍ਤਵ਼ਿਯੁਤ੍ਤਾ ਉਪਮਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਭਾਵ਼ਾ ਕਾਰਣਾ ਦ੍ਵ਼ਿਧਾਤਿ ਅਧਿਕਤਂ।

੨੦੨. ਇਦਾਨਿ ਵ਼ਾਕ੍ਯਤ੍ਥਵ਼ਿਸਯੋਪਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਵ਼ਾਕ੍ਯਤ੍ਥੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਵ਼ਾਕ੍ਯਤ੍ਥੇਨੇਵ਼** ਕ੍ਰਿਯਾਕਾਰਕਸਮ੍ਬਨ੍ਧਵ਼ਿਸੇਸਸਙ੍ਖਤਸਮੁਦਾਯਭੂਤੇਨ ਵ਼ਾਕ੍ਯਤ੍ਥੇਨ **ਕੋਚਿ** ਵਤ੍ਥੁਮਿਚ੍ਛਿਤੋ ਯੋ ਕੋਚਿ **ਵ਼ਾਕ੍ਯਤ੍ਥੋ** ਵ਼ਤ੍ਤੁਲਕ੍ਖਣੋ ਯਦਿ **ਉਪਮੀਯਤੇ** ਸਦਿਸਭਾਵ਼ੇਨ ਕਥੀਯਤੇ, **ਸਾ** ਉਪਮਾ **ਵ਼ਾਕ੍ਯਤ੍ਥੋਪਮਾ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਇਵ਼ਯੁਤ੍ਤਵ਼ਿਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਇ**ਵ਼ਯੁਤ੍ਤਵ਼ਿਯੁਤ੍ਤਵ਼ਸੇਨ **ਦ੍ਵ਼ਿਧਾ** ਦ੍ਵ਼ਿਪ੍ਪਕਾਰਾ। ਏਤ੍ਥ ''ਇਵ਼ਾ''ਤਿ **ਇ**ਵ਼ਾਦੀਨਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ **ਇ**ਵ਼ਸਦ੍ਦੋਪਿ ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਯਸਦ੍ਦਾਪਿ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੇ।

ਇਵ਼ਯੁਤ੍ਤ

੨੦੩.ਜਿਨੋ ਸਂਕ੍ਲੇਸਤਤ੍ਤਾਨਂ,

ਆਵ਼ਿਭੂਤੋ ਜਨਾਨਾਯਂ।

ਘਮ੍ਮਸਨ੍ਤਾਪਤਤ੍ਤਾਨਂ,

ਘਮ੍ਮਕਾਲੇ’ਮ੍ਬੁਦੋ ਵਿਯ॥

੨੦੩. ਉਦਾਹਰਤਿ “**ਜਿਨੇ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਂਕ੍ਲੇਸੇਹਿ ਦਸਵਿਧੇਹਿ **ਤਤ੍ਤਾਨਂ** ਸਨ੍ਤਾਪਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਂ ਜਨਾਨਂ ਅਯਂ **ਜਿਨੇ** ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ **ਆਵਿਭੂਤੋ** ਕਤਕਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਾਧਿਗਮੇਨ ਲੋਕੇ ਪਾਤੁਭੂਤੋ। ਏਕਂ ਤਾਵ ਵਾਕਜਮੁਪਮੇਯਜਭੂਤਂ। ਕਿਮਿਵੇਤਜਾਹ “**ਘਮ੍ਮੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਘਮ੍ਮਸਨ੍ਤਾਪੇਨ ਤਤ੍ਤਾਨਂ ਜਨਾਨਂ **ਘਮ੍ਮਕਾਲੇ** ਗਿਮ੍ਹਾਨਸਮਯੇ **ਅਮ੍ਬੁਦੋ** ਮੇਘੋ ਵਿਯਾਤਿ ਦੁਤਿਯਵਾਕਜਮੁਪਮਾਨਭੂਤਮਿਤਜਯਮਿਵਯੁਤ੍ਤਾ ਵਾਕਜਤ੍ਥੋਪਮਾ। ਏਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬੁਤ੍ਤਰਵਾਕਜਤ੍ਥਾਨਂ ਵਿਸੇਸਜਵਿਸੇਸਨਭਾਵੋ ਏਕਵਾਕਜਤ੍ਥਤ੍ਤਾਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ।

੨੦੩. ਉਦਾਹਰਤਿ “**ਜਿਨੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਅਯਂ ਜਿਨੇ** ਏਸੋ ਜਿਤਪਞ੍ਚਮਾਰੋ ਸਤ੍ਥਾ **ਸਂਕ੍ਲੇਸਤਤ੍ਤਾਨਂ** ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰ ਕਿਲੇਸਸਨ੍ਤਾਪਤਤ੍ਤਾਨਂ ਜਨਾਨਂ **ਆਵਿਭੂਤੋ** ਕਤਕਿਚ੍ਚੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਾਧਿਗਮੇਨ ਲੋਕੇ ਉਪਟ੍ਠਿਤੋ। ਕੇਨ ਸਨ੍ਤੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਕਿਮਿਵੇਤਿ ਚੇ? ਘਮ੍ਮਸਨ੍ਤਾਪਤਤ੍ਤਾਨਂ ਜਨਾਨਂ **ਘਮ੍ਮਕਾਲੇ** ਗਿਮ੍ਹਸਮਯੇ **ਅਮ੍ਬੁਦੋਵਿਯ** ਮੇਘੋ ਇਵ। ਇਹ ਉਤ੍ਤਰਵਾਕਜਤ੍ਥੋ ਭੇਦਕਤ੍ਤਾ ਵਿਸੇਸਨਂ ਹੋਤਿ, ਪੁਬ੍ਬਵਾਕਜਤ੍ਥੋ ਪਨ ਭੇਦਜਤ੍ਤਾ ਵਿਸੇਸਜੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਵਾਕਜਭੇਦੇ ਸਤਿਪਿ ਵਾਕਜਤ੍ਥੋ ਏਕੋਵੇਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਏਵਮੁਤ੍ਤਰਤ੍ਰਾਪਿ। ਉਤ੍ਤਰਵਾਕਜੇ ਇਵਸਦ੍ਦੋ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਗੁਣਗੁਣੀਪਦਤ੍ਥਾਨਂ ਸਦਿਸਤ੍ਤਂ ਦੀਪੇਤਿ, ਪੁਬ੍ਬਵਾਕਜੇ ਗੁਣਗੁਣੀਨਂ ਸਦਿਸਤ੍ਤਂ ਪਨ ਉਤ੍ਤਰਵਾਕਜਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਵਾਕਜੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਤਂ ਵਿਨਾ ਅਞ੍ਞਥਾਨੁਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਞਾਯਤਿ। ਸਂਕ੍ਲੇਸੇਹਿ ਤਤ੍ਤਾਤਿ ਚ, ਘਮ੍ਮੋ ਏਵ ਸਨ੍ਤਾਪੋਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਤਤ੍ਤਾਤਿ ਚ, ਘਮ੍ਮੋ ਏਵ ਕਾਲੋਤਿ ਚ ਵਾਕਜਂ।

ਇਵਵਿਯੁਤ੍ਤ

੨੦੪.ਮੁਨਿਨ੍ਦਾਨਨ’ਮਾਭਾਤਿ, ਵਿਲਾਸੇਕਮਨੋਹਰਂ।
ਉਦ੍ਧਂ ਸਮੁਗ੍ਗਤਸ੍ਸਾਪਿ, ਕਿਂ ਤੇ ਚਨ੍ਦ ਵਿਜਮ੍ਭਨਾ॥

੨੦੪. ਦੁਤਿਯਮਾਹ “**ਮੁਨਿਨ੍ਦ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਵਿਲਾਸੇਨ **ਏਕ**ਮਤੁਲਜਂ ਮਨੋਹਰਂ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸਾਭਾਵਤੋ ਮੁਨਿਨ੍ਦਾਨਨਂ **ਆਭਾਤਿ** ਅਤਿਸਯੇਨ ਸੋਭਤੇਤਿ ਏਕਂ ਤਾਵ ਵਾਕਜਮੁਪਮੇਯਜਭੂਤਂ। ਭੋ **ਚਨ੍ਦ ਉਦ੍ਧਂ** ਗਗਨਤਲਂ **ਸਮੁਗ੍ਗਤਸ੍ਸਾਪਿ** ਅਬ੍ਭੁਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਾਪਿ **ਤੇ** ਤਵ **ਵਿਜਮ੍ਭਨਾ** ਸਾਹਂਕਾਰਪਰਿਬ੍ਭਮਨੇਨ **ਕਿਂ ਪਯੋਜਨਂ** ਨ ਕਿਂਪਿ, ਤਂਸਦਿਸਸੋਭਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾਭਾਵਤੋ। ਅਸਦਿਸਤ੍ਤਂ ਮੁਨਿਨ੍ਦਾਨਨਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਤਤੋਪਿ ਉਦ੍ਧਮੁਗ੍ਗਚ੍ਛਤੋ ਵਿਲਾਸਮਤ੍ਤਮੇਵ [ਪਿਯਾਸਮਤ੍ਤਮੇਵ (ਕ॰)] ਫਲਸਮ੍ਭਵਤੋਤਿ ਦੁਤਿਯਵਾਕਜਮੁਪਮਾਨਭੂਤਂ। ਤਥਾ ਹੇਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਦਿਸਤਾਪਤੀਤਿਯਾ ਕਰਿਯਮਾਨਾਨਮੁਗ੍ਗਮਨਵਿਜਮ੍ਭਨਾਨਂ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਕਥਞ੍ਚਿਪਿ ਮੁਖਚਨ੍ਦਾਨਂ ਸਾਧਮ੍ਮਪਤੀਤਿ ਉਪਮਾਵਗਮੋਤਿ ਅਯਮਿਵਵਿਯੁਤ੍ਤਵਾਕਜਤ੍ਥੋਪਮਾ।

੨੦੪. ਇਦਾਨਿ ਇਵਵਿਯੁਤ੍ਤਵਾਕਜਤ੍ਥੋਪਮਂਯੇਵ ਉਦਾਹਰਤਿ “**ਮੁਨਿਨ੍ਦਾਨਨਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਵਿਲਾਸੇਕਮਨੋਹਰਂ** ਲੀਲਾਯ ਅਤੁਲਜਂ ਤਤੋਯੇਵ ਮਨੋਹਰਂ **ਮੁਨਿਨ੍ਦਾਨਨਂ** ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਨੋ ਵਦਨਂ **ਆਭਾਤਿ** ਅਤਿਦਿਬ੍ਬਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਹੇ **ਚਨ੍ਦ ਉਦ੍ਧਂ** ਉਚ੍ਚਂ ਨਭਂ ਸਮੁਗ੍ਗਤਸ੍ਸਾਪਿ **ਤੇ** ਤੁਯ੍ਹਂ **ਵਿਜਮ੍ਭਨਾ** ਅਹਂਕਾਰੇਨ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨੇਨ ਕਿਂ ਪਯੋਜਨਂ। ਇਹ ਪੁਬ੍ਬਵਾਕਜਤ੍ਥਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰਵਾਕਜਤ੍ਥੋ ਇਵਵਿਯੁਤ੍ਤੋਪਮਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਸਬ੍ਬਥਾ ਮੁਖੇਨ ਸਦਿਸੋ ਭਵਾਮੀ’’ਤਿ ਮਾਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਗਗਨਤਲਾਰੋਹੋਪਿ ਵਿਜਮ੍ਭਨਞ੍ਚੇਤਿ ਇਮੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਮੁਖਚਨ੍ਦਾਨਂ ਵਿਲਾਸੇਕਮਨੋਹਰਤ੍ਤਂ ਕਨ੍ਤਿਮਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਸਦਿਸਤ੍ਤਂ ਇਵਾਦੀਨਮਭਾਵੇਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਉਤ੍ਤਰਵਾਕਜਤ੍ਥੋ ਪੁਬ੍ਬਵਾਕਜਤ੍ਥਸ੍ਸ ਉਪਮਾ ਚ ਵਿਸੇਸਨਞ੍ਚ ਹੋਤਿ। ਵਿਲਾਸੇਨ ਏਕਮਤੁਲਜਨ੍ਤਿ ਚ, ਤਞ੍ਚ ਤਂ ਮਨੋਹਰਞ੍ਚਾਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। **ਅਪਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਭਾਵਨਤ੍ਥੋ।

੨੦੫.ਸਮੁਬ੍ਬੇਜੇਤਿ ਧੀਮਨ੍ਤਂ, ਭਿਨ੍ਨਲਿਙ੍ਗਾਦਿਕਂ ਤੁ ਯਂ।
ਉਪਮਾਦੂਸਨਾਯਾਲ-ਮੇਤਂ ਕਤ੍ਥਚਿ ਤਂ ਯਥਾ॥

੨੦੫. ਦੋਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਦੁਟ੍ਠਾਲਙ੍ਕਤੀਤਿਮੁਪਮਾਲਙ੍ਕਾਰਦੂਸਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ “**ਸਮੁਬ੍ਬੇਜੇਤਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਯਂ ਭਿਨ੍ਨਲਿਙ੍ਗਾਦਿਕਂ ਤੁ, **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਭਿਨ੍ਨਵਚਨਹੀਨਤਾਅਧਿਕਤਾਦੀਨਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ। **ਤੁ**ਸਦ੍ਦੋ ਅਤ੍ਥਜੋਤਕੋ, ਤਥਾਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਧੀਮਨ੍ਤੁ** ਮੇਧਾਵਿ **ਸਮੁਬ੍ਬੇਜੇਤਿ** ਨ ਪੀਣੇਤਿ, **ਏਤਂ** ਭਿਨ੍ਨਲਿਙ੍ਗਦਿਕਂ **ਕਤ੍ਥਚਿ** ਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ **ਉਪਮਾਦੂਸਨਾਯ** ਵਿਰੋਧਤ੍ਥਂ **ਅਲਂ** ਸਮਤ੍ਥਂ। “**ਤਂ ਯਥੇ**”ਤਿ ਉਦਾਹਰਤਿ।

੨੦੫. ਦੋਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਦੋਸਾਨਮਨੁਦ੍ਦੇਸਾਵਸਾਨੇ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਯ ਦੁਟ੍ਠਾਲਙ੍ਕਤਿਯਾ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਉਦਾਹਰਣੇ –

‘‘ਦੁਟ੍ਠਾਲਙ੍ਕਰਣਂ ਤੇਤਂ, ਯਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਦੂਸਨਂ।
ਤਸ੍ਸਾਲਙ੍ਕਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸੇ, ਰੂਪਮਾਵਿਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ॥

ਕਤਪਟਿਞ੍ਞਾਨੁਸਾਰੇਨ ਇਦਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ “**ਸਮੁਬ੍ਬੇਜੇਤਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਯਂ ਭਿਨ੍ਨਲਿਙ੍ਗਾਦਿਕਂ ਤੁ** ਵਕ੍ਖਮਾਨਂ ਯਂ ਭਿਨ੍ਨਲਿਙ੍ਗਵਚਨਾਦਿਕਂ ਪਨ **ਧੀਮਨ੍ਤੁ** ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤੁ ਕਵਿ **ਸਮੁਬ੍ਬੇਜੇਤਿ** ‘‘ਏਵਂ ਨਾਮ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ’’ਤਿ ਉਬ੍ਬੇਗਂ ਜਨੇਤਿ, **ਏਤਂ** ਭਿਨ੍ਨਲਿਙ੍ਗਾਦਿਕਂ **ਉਪਮਾਦੂਸਨਾਯ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਉਪਮਾਵਿਨਾਸਨਤ੍ਥਂ **ਕਤ੍ਥਚਿ** ‘‘ਇਤ੍ਥੀਵਾਯਂ ਜਨੋ ਯਾਤਿ’’ਇਚ੍ਚਾਦਿਵਤ੍ਤਬ੍ਬਵਿਸਯਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ **ਅਲਂ** ਸਮਤ੍ਥਂ। “**ਤਂ ਯਥਾ**”ਤਿ ਉਦਾਹਰਤਿ। ਭਿਨ੍ਨਂ ਵਿਸਦਿਸਞ੍ਚ ਤਂ ਲਿਙ੍ਗਞ੍ਚੇਤਿ ਚ, ਤਂ ਆਦਿ ਯਸ੍ਸ ਵਿਸਦਿਸਵਚਨਾਦਿਨੋਤਿ ਚ, ਉਪਮਾਯ ਦੂਸਨਮਿਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

੨੦੬.ਹਂਸੀਵਾਯਂ ਸਸੀ ਭਿਨ੍ਨ-
ਲਿਙ੍ਗਾਕਾਸਂ ਸਰਾਨਿਵ।
ਵਿਜਾਤਿਵਚਨਾ ਹੀਨਾ,
ਸਾਵ ਭਤ੍ਤੋ ਭਟੋਧਿਪੇ॥

੨੦੬. “**ਹਂਸੀਵਾਯ**”ਨ੍ਤਿ ਅਯਂ **ਸਸੀ** ਚਨ੍ਦੋ **ਹਂਸੀ**ਵ ਹਂਸੀਸਦਿਸੋ। **ਭਿਨ੍ਨਲਿਙ੍ਗਾ** ਭਿਨ੍ਨਲਿਙ੍ਗੋਪਮਾ। ‘‘ਆਕਾਸਂ ਸਰਾਨਿਵਾ’’ਤਿ **ਵਿਜਾਤਿਵਚਨਾ** ਵਿਸਦਿਸਵਚਨੋਪਮਾ। ‘‘ਭਟੋ **ਅਧਿਪੇ** ਸਾਮਿਨਿ ਸਾਵ ਭਤ੍ਤੋ’’ਤਿ **ਹੀਨਾ** ਹੀਨੋਪਮਾ ਕੁਕ੍ਕੁਰਸ੍ਸ ਹੀਨੇਨ ਜਾਤਜਾਦਿਨਾ ਅਧਿਕਸ੍ਸ ਉਪਮਿਤਤ੍ਤਾ।

੨੦੬. “**ਹਂਸਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਯਂ **ਸਸੀ** ਚਨ੍ਦੋ **ਹਂਸੀ ਇਵ** ਹਂਸਿਧੇਨੁਵ ਹੋਤਿ। ਇਚ੍ਚਾਦਿਕੋਪਮਾ **ਭਿਨ੍ਨਲਿਙ੍ਗਾ** ਉਪਮੇਯਜਤੋ ਭਿਨ੍ਨਲਿਙ੍ਗਤ੍ਤਾ ਭਿਨ੍ਨਲਿਙ੍ਗੋਪਮਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਆਕਾਸਂ** ਨਭਂ ਸਰਾਨਿਵਾਤਿ ਅਯਂ **ਵਿਜਾਤਿਵਚਨਾ** ਉਪਮੇਯਜੇਨ ਵਿਸਦਿਸਵਚਨਤ੍ਤਾ ਵਿਜਾਤਿਵਚਨੋਪਮਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਅਧਿਪੇ** ਸਾਮਿਨਿ **ਭਟੋ** ਸੇਵਕੋ **ਸਾਵ** ਸੁਨਖੋ ਇਵ ਭਤ੍ਤੋਤਿ ਅਯਂ **ਹੀਨਾ** ਜਾਤਿਹੀਨੇਨ ਸੁਨਖੇਨ ਉਤ੍ਤਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਉਪਮਿਤਤ੍ਤਾ ਹੀਨੋਪਮਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਭਿਨ੍ਨਂ ਲਿਙ੍ਗਮੇਤਿਸ੍ਸਾਤਿ ਚ, ਵਿਵਿਧਾ ਜਾਤਿ ਸਭਾਵੋ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਵਿਜਾਤਿ ਵਚਨਂ ਅਸ੍ਸਾ ਉਪਮਾਯਾਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੨੦੭.ਖਜ੍ਜੋਤੋ ਭਾਨੁਮਾਲੀਵ,
ਵਿਭਾਤੀਤਜਧਿਕੋਪਮਾ।
ਅਫੁਟ੍ਠਤ੍ਥਾ ਬਲਮ੍ਭੋਧਿ,
ਸਾਗਰੋ ਵਿਯ ਸਂਖੁਭਿ॥

੨੦੭. “**ਖਜ੍ਜੋਤੋ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਖਜ੍ਜੋਤੋ **ਭਾਨੁਮਾਲੀ**ਵ ਸੂਰਿਯੋ ਵਿਯ ਵਿਭਾਤੀਤਜ**ਧਿਕੋਪਮਾ** ਅਧਿਕੇਨ ਹੀਨਸ੍ਸ ਉਪਮਿਤਤ੍ਤਾ। **ਬਲਮ੍ਭੋਧਿ** ਸੇਨਾਸਾਗਰੋ ਸਾਗਰੋ ਵਿਯ ਸਂਖੁਭੀਤਿ ਅਫੁਟ੍ਠਤ੍ਥੋਪਮਾ ‘‘ਬਲਮ੍ਭੋਧੀ’’ਤਿ ਰੂਪਕੇਨ ਸੇਨਾਯ ਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਾਵਗਮਤੋ ਪੁਨ ‘‘ਸਾਗਰੋ ਵਿਯਾ’’ਤਿ ਉਪਮਾਯ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਸਂਫੁਟ੍ਠਤ੍ਤਾ।

੨੦੭. **"ਖਜ੍ਜੋਤੋ"**ਚ੍ਚਾਦਿ। ''ਖਜ੍ਜੋਤੋ ਭਾਨੁਮਾਲੀਵ ਵਿਭਾਤੀ''ਤਿ ਅਯਂ **ਅਧਿਕੋਪਮਾ** ਅਧਿਕਾਯ ਉਪਮਾਯ ਉਪਮਿਤਤ੍ਤਾ ਅਧਿਕੋਪਮਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **"ਬਲਮ੍ਭੋਧਿ** ਸੇਨਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਸਾਗਰੋ ਵਿਯ ਸਂਖੁਭੀ''ਤਿ ਅਯਂ **ਅਫੁਟ੍ਟਤ੍ਥਾ** ਸੇਨਾਯ ਮਹਤ੍ਤਂ ''ਬਲਮ੍ਭੋਧੀ''ਤਿ ਤਿਰੋਭੂਤਉਪਮਾਯੇਵ ਅਵਗਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਨ ''ਸਾਗਰੋ ਵਿਯਾ''ਤਿ ਉਪਮਾਯ ਫੁਸਿਤਬ੍ਬਤ੍ਥਸ੍ਸਾਭਾਵਾ ਅਫੁਟ੍ਟਤ੍ਥੋਪਮਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਅਫੁਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ ਚ, ਬਲਂ ਏਵ ਅਮ੍ਭੋਧੀਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

੨੦੮.ਚਨ੍ਦੇ ਕਲਙ੍ਕੋ ਭਿਙ੍ਗੋਵ-
ਤਜ੍ਜੁਪਮਾਪੇਕ੍ਖਿਨੀ ਅਯਂ।
ਖਣ੍ਡਿਤਾ ਕੇਰਵਾਕਾਰੋ,
ਸਕਲਙ੍ਕੋ ਨਿਸਾਕਰੋ॥

੨੦੮. **"ਚਨ੍ਦੇ"**ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਲਙ੍ਕੋ ਭਿਙ੍ਗੋ ਵਿਯਾਤਜ੍ਜਯਮੁਪਮਾ ''ਚਨ੍ਦੇ ਕੁਸੁਮਗਚ੍ਛਸਦਿਸੇ'' ਇਤਜ੍ਜੁਪਮਨ੍ਤਰਮਪੇਕ੍ਖਤੇਤਿ ਯਤੋ ਚਨ੍ਦੇ ਭਿਙ੍ਗੋ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਪੁਪ੍ਫਗਚ੍ਛੇ ਤੁ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਅਯਮੁਪਮਾ ਉਪਮਾਪੇਕ੍ਖਿਨੀ। **ਸਕਲਙ੍ਕੋ** ਸਸਲਕ੍ਖਣੋ **ਨਿਸਾਕਰੋ** ਚਨ੍ਦੋ **ਕੇਰਵਾਕਾਰੋ** ਕੁਮੁਦਸਨ੍ਨਿਭੋਤਿ ਖਣ੍ਡਿਤੋਪਮਾ ਕੇਰਵਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਕਣ੍ਹਤ੍ਤਂ ਪਟਿਪਾਦੇਤੁਂ ''ਸਭਿਙ੍ਗਕੇਰਵਾਕਾਰੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ।

੨੦੮. **"ਚਨ੍ਦੇ"**ਚ੍ਚਾਦਿ। ''ਚਨ੍ਦੇ ਕਲਙ੍ਕੋ ਭਿਙ੍ਗੋ ਇਵਾ''ਤਿ ਅਯਂ **ਉਪਮਾਪੇਕ੍ਖਿਨੀ** ਚਨ੍ਦਸ੍ਸਉਪਮਾਭੂਤਪੁਪ੍ਫਗਚ੍ਛਕਾਦਿਅਪੇਕ੍ਖਨਤੋ ਉਪਮਾਪੇਕ੍ਖਿਨੀ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਚਨ੍ਦੇ ਭਿਙ੍ਗਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ ਤਸ੍ਸ ਵਿਸਯਭੂਤਪੁਪ੍ਫਗਚ੍ਛਕਾਦਿ ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਉਪਮਤ੍ਤੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਦੁਟ੍ਠਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸਕਲਙ੍ਕੋ** ਕਲਙ੍ਕਸਹਿਤੋ **ਨਿਸਾਕਰੋ** ਚਨ੍ਦੋ **ਕੇਰਵਾਕਾਰੋ** ਕੁਮੁਦਸਦਿਸੋਤਿ ਅਯਂ **ਖਣ੍ਡਿਤਾ** ਚਨ੍ਦਗਤਂ ਕਣ੍ਹਤ੍ਤਂ ਪਕਾਸੇਤੁਂ ''ਸਭਿਙ੍ਗਕੇਰਵਾਕਾਰੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਭਿਙ੍ਗੋਪਮਾਭਾਵਸ੍ਸ ਖਣ੍ਡਿਤਤ੍ਤਾ ਖਣ੍ਡਿਤੋਪਮਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਉਪਮਂ ਅਪੇਕ੍ਖਤੀਤਿ ਚ, ਖਣ੍ਡਂ ਇਤਾ ਗਤਾਤਿ ਚ, ਖਣ੍ਡੇਨ ਇਤਾ ਯੁਤ੍ਤਾ ਵਾਤਿ ਚ, ਕੇਰਵਸ੍ਸਾਕਾਰੋ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਸਹ ਕਲਙ੍ਕੇਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

੨੦੯.ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿਰੂਪੇਸੁ, ਭਵਨ੍ਤਿ ਵਿਗਤਾਦਰਾ।
ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਚਾਦਰਂ ਧੀਰਾ, ਪਯੋਗੇ ਕ੍ਵਚਿਦੇਵ ਤੁ॥

੨੦੯. ਵੁਤ੍ਤਂ ਨਿਗਮੇਤਿ **"ਇਚ੍ਚੇਵ"**ਮਾਦਿਨਾ। **ਰੂਪੇਸੁ** ਪਯੋਗੇਸੁ। ਵਿਗਤੋ ਅਪਗਤੋ ਆਦਰੋ ਸਮ੍ਭਾਵਨਾ ਯੇਸਂ ਤਥਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਕਿਂ ਭਿਨ੍ਨਲਿਙ੍ਗਾਦਿਕਂ ਨਿਯਮੇਨਾਨਾਦਰਣੀਯਮੇਵ, ਅਨਿਯਮੇਨੇਤਿ [ਨਿਯਮੇਨੇਤਿ (ਕ॰)] ਚੇ ਗਯ੍ਹੂਪਗਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ ''ਕਰੋਨ੍ਤਿ''ਚ੍ਚਾਦਿਂ। ਕ੍ਵਚਿਦੇਵ ਤੁ ਪਯੋਗੇ **ਧੀਰਾ** ਕਵਯੋ ਆਦਰਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਚਾਤਿ। **ਚਸਦ੍ਦੋ** ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਰਤ੍ਥਂ ਸਮੁਚ੍ਚਿਨੋਤਿ।

੨੦੯. **"ਇਚ੍ਚੇ"**ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਇਤਿ** ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇਸੁ **ਏਵਮਾਦਿਰੂਪੇਸੁ** ਪਯੋਗੇਸੁ ਧੀਰਾ ਵਿਗਤਾਦਰਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਯੇਵ ਧੀਰਾ ਕ੍ਵਚਿਦੇਵ ਤੁ ਪਯੋਗੇ ਭਿਨ੍ਨਲਿਙ੍ਗਾਦਿਕੇ ਆਦਰਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਚ। ਇਤਿ ਏਵਂ ਅਯਂ ਪਕਾਰੋ ਆਦਿ ਯੇਸਮਿਤਿ ਚ, ਤਾਨਿ ਚ ਤਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਚੇਤਿ ਚ, ਵਿਗਤੋ ਆਦਰੋ ਯੇਸਮਿਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। **ਚਸਦ੍ਦੋ** ਵਾਕ੍ਯਨ੍ਤਰਸਮੁਚ੍ਚਯੇ। ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਗਤਾਦਰਤ੍ਤੇਨ ਅਵ੍ਹਮਾਦਰਕਰਣਂ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਕਥਾਸਨ੍ਤਿਂ ਆਕਙ੍ਖਤਿ।

੨੧੦.ਇਤ੍ਥੀਵਾਯਂ ਜਨੋ ਯਾਤਿ,
ਵਦਤ੍ਯੇਸਾ ਪੁਮਾ ਵਿਯ।
ਪਿਯੋ ਪਾਣਾ ਇਵਾਯਂ ਮੇ,
ਵਿਜ੍ਜਾ ਧਨਮਿਵ'ਚ੍ਚਿਤਾ॥

੨੧੦. ਉਦਾਹਰਤਿ “**ਇਤ੍ਥਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਯਂ ਜਨੋ ਇਤ੍ਥੀਵ ਯਾਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਨੁਵਤ੍ਤਿਤੋ। **ਏਸਾ** ਇਤ੍ਥੀ **ਪੁਮਾ**ਵ ਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਵਦਤਿ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਯੋਗਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਲਿਙ੍ਗਨਾਨਤ੍ਤਮੁਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਾਨਂ। **ਅਯ**ਮਿਚ੍ਛਿਤੋ ਕੋਚਿ ਮੇ ਪਾਣਾ ਇਵ **ਪਿਯੋ** ਇਟ੍ਠੋ, **ਵਿਜ੍ਜਾ** ਬਜਾਕਰਣਾਦਯੋ ਧਨਮਿਵ **ਅਚ੍ਚਿਤਾ** ਰਾਸਿਕਤਾਤਿ ਵਚਨਭੇਦੋ।

੨੧੦. ਇਦਾਨਿ ਭਿਨ੍ਨਲਿਙ੍ਗਾਨਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਵਿਸਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਇਤ੍ਥੀਵਾਯ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਅਯਂ ਜਨੋ **ਇਤ੍ਥੀ**ਵ ਅਵਿਸਦਗਮਨੇਨ ਮਹਿਲਾ ਵਿਯ ਯਾਤਿ। **ਏਸਾ** ਇਤ੍ਥੀ **ਪੁਮਾ ਵਿਯ** ਤਾਦਿਸਪਾਗਬ੍ਭਿਯਯੁਤ੍ਤਾ ਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਵਦਤੀਤਿ। ਇਹ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਾਨਂ ਲਿਙ੍ਗਭੇਦੇ ਸਤਿਪਿ ਕਵਯੋ ਆਦਰਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਅਯਂ** ਪੁਰਿਸੋ **ਮੇ** ਮਮ **ਪਾਣਾ ਇਵ** [ਪਾਣਾ ਇਵ ਜੀਵੋ ਇਵ (ਕ॰)] ਆਯਵੋਵ ਪਿਯੋ। **ਅਚ੍ਚਿਤਾ** ਸਕ੍ਕਿਤਾ **ਵਿਜ੍ਜਾ** ਬਜਾਕਰਣਨਿਘਣ੍ਟੁਆਦਯੋ ਧਨਮਿਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਾਨਂ ਵਚਨਤੋ ਵਿਸੇਸਤ੍ਤੇ ਸਤਿਪਿ ਇਟ੍ਠਮੇਵ।

> **੨੧੧.ਭਵਂ ਵਿਯ ਮਹੀਪਾਲ, ਦੇਵਰਾਜਾ ਵਿਰਾਜਤੇ।**
> **ਅਲਮਂਸੁਮਤੋ ਕਚ੍ਛਂ, ਤੇਜਸਾ ਰੋਹਿਤੁਂ ਅਯਂ॥**

੨੧੧. ਹੀਨਾਧਿਕਮੁਤ੍ਤਮੁਦਾਹਰਣਮਾਹ “**ਭਵਂ ਵਿਯਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਮਹੀਪਾਲੇ**ਤਜਾਮਨ੍ਤਨਂ, ਦੇਵਰਾਜਾ ਭਵਂ ਵਿਯ ਵਿਰਾਜਤੇ। ਇਤਿ ਹੀਨੇਨਾਪਿ ਹੋਤਿ। ਏਵਂਵਿਧੇ ਸਮੁਚਿਤੇ ਵਿਸਯੇ ਲਿਙ੍ਗਵਚਨਭੇਦਾਦਿਕਂ ਨੋਪਮਂ ਦੂਸੇਤੀਤਿ [ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ (ਕ॰)]।

੨੧੧. “**ਭਵ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। **ਮਹੀਪਾਲ** ਭੋ ਰਾਜ, **ਦੇਵਰਾਜਾ** ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਰਾਜਾ ਭਵਂ ਵਿਯ ਵਿਰਾਜਤੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਸਕ੍ਕਮੁਪਾਦਾਯ ‘‘ਭਵਂ ਵਿਯਾ’’ਤਿ ਹੀਨਤ੍ਤੇਪਿ ਇਟ੍ਠਮੇਵ। **ਅਯਂ** ਰਾਜਾ **ਅਂਸੁਮਤੋ** ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ **ਕਚ੍ਛਂ** ਪਦਵਿਂ ਤੇਜਸਾ **ਆਰੋਹਿਤੁਂ** ਪਤ੍ਤੁਂ **ਅਲਂ** ਸਮਤ੍ਥੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਤੇਜਸਾ ਅਧਿਕੋਪਿ ਸੂਰਿਯੋ ਉਪਮਾਭੂਤੋ ਇਟ੍ਠੋਵ, ‘‘ਕਚ੍ਛਂ ਆਰੋਹਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ **ਇਵ**ਸਦ੍ਦਪਰਿਯਾਯੋ। ਈਦਿਸਂ ਭਿਨ੍ਨਲਿਙ੍ਗਾਦਿਕੋਪਮਾਦਿਕਂ ਉਪਮਾਦੂਸਨਂ ਨ ਕਰੋਤਿ।

> **੨੧੨.ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਾਨਂ, ਅਭੇਦਸ੍ਸ ਨਿਰੂਪਨਾ।**
> **ਉਪਮੇਵ** [ਉਪਮਾਵ (ਸੀ॰ ਕ॰)] **ਤਿਰੋਭੂਤ-ਭੇਦਾ ਰੂਪਕਮੁਚ੍ਚਤੇ॥**

੨੧੨. ਰੂਪਕਂ ਨਿਰੂਪਯਤਿ “**ਉਪਮਾਨੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਾਨਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨਂ **ਅਭੇਦਸ੍ਸ** ਨਾਨਤ੍ਤਾਭਾਵਸ੍ਸ **ਨਿਰੂਪਨਾ** ਆਰੋਪਨੇਨ ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਾਨਮਭੇਦਂ ਰੂਪਯਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ **ਰੂਪਕ**ਮੁਚ੍ਚਤੇ। ਉਪਮਾਨਸ੍ਸ ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਾਨਮਭੇਦਾਰੋਪਨੇਨ **ਤਿਰੋਭੂਤੋ** ਅਪਾਕਟੋ **ਭੇਦੋ** ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਤਾਦਿਸੀ **ਉਪਮੇ**ਵ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਾ **ਰੂਪਕ**ਮੁਚ੍ਚਤੇ ‘‘ਰੂਪਕ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਪਦਮ੍ਬੁਜ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਦਮੇਵ ਅਮ੍ਬੁਜਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਅਮ੍ਬੁਜਂ ਰੁਪਜਤੇ। ਇਤਜੁਪਮੇਯਜੋਪਮਾਨਭੂਤਾਨਂ ਪਦਮ੍ਬੁਜਾਨਮਭੇਦਾਰੋਪਨੇਨ ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਗਤਸਾਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤਾਯਪਿ ਉਪਮਾਯ ਭੇਦੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਤਿਰੋਹਿਤੋ। ਨ ਤੁ ਆਵਿਭੂਤੋ [ਅਬ੍ਭੁਤੋ (ਕ॰)] ‘‘ਪਦਂ ਅਮ੍ਬੁਜਮਿਵੇ’’ਤਿ। ਸਾ ਚੋਪਮਾ ਤਥਾਵਿਧਾ ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਾਨਮਭੇਦਮਾਯਾਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਰੂਪਕਮੁਚ੍ਚਤੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੨੧੨. ਇਦਾਨਿ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਕ੍ਕਮੇਨ ਰੂਪਕਾਲਙ੍ਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਉਪਮਾਨੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਾਨਂ** ਅਨਨ੍ਤਰਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਾਨਂ **ਅਭੇਦਸ੍ਸ** ਸਭਾਵਤੋ ਭੇਦੇ ਸਤਿਪਿ ਵਿਭੂਤਸਦਿਸਤ੍ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ‘‘ਸੋ ਏਸੋ, ਏਸੋ ਸੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਾਰੇਹਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਸ੍ਸ ਅਭੇਦਸ੍ਸ **ਨਿਰੂਪਨਾ** ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਪਦਤ੍ਥੇਸੁ ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਆਰੋਪਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ **ਤਿਰੋਭੂਤਭੇਦਾ** ‘‘ਪਦਂ ਅਮ੍ਬੁਜਮਿਵਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਪਾਕਟਨਾਨਤ੍ਤਂ ਵਿਨਾ ‘‘ਪਦਮ੍ਬੁਜ’’ਨ੍ਤਿ ਤਿਰੋਹਿਤਭੇਦਾ **ਉਪਮੇ**ਵ ਪਦਤ੍ਥਾਨਂ ਸਾਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤਾ ਉਪਮਾ ਏਵ **ਰੂਪਕਂ** ਇਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੇ। ਵਿਭੂਤਸਦਿਸਤ੍ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਵਤ੍ਥੂਨਿ ਅਭੇਦੇਨ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਮਭੇਦਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਤੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਭਿਨ੍ਨਸਾਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਉਪਮਾਯਪਿ ਭੇਦੋ ਤਿਰੋਹਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਤਿਰੋਭੂਤਨਾਨਤ੍ਤਵਨ੍ਤੁਸਾਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤਾ ਉਪਮਾ ਏਵ ਵਤ੍ਥੂਨਮਭੇਦਂ ਦੀਪੇਤੀਤਿ ਰੂਪਕਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਿਰੋਭੂਤੋ ਭੇਦੋ ਯਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਅਭੇਦਂ ਰੂਪਯਤਿ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

੨੧੩.ਅਸੇਸਵਤ੍ਥੁਵਿਸਯਂ, ਏਕਦੇਸਵਿਵਤ੍ਤਿ ਚ।
ਤਂ ਦ੍ਵਿਧਾ ਪੁਨ ਪਚ੍ਚੇਕਂ, ਸਮਾਸਾਦਿਵਸਾ ਤਿਧਾ॥

੨੧੩. ਤਸ੍ਸ ਭੇਦਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ "**ਅਸੇਸ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਅਸੇਸਵਤ੍ਥੁ ਵਿਸਯੋ ਯਸ੍ਸ ਤਂ ਤਥਾਵਿਧਞ੍ਚ, **ਏਕਦੇਸੇ** ਅਵਯਵੇ ਵਿਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਏਕਦੇਸਵਿਵਤ੍ਤਿ ਚੇਤਿ ਤਂ ਰੂਪਕਂ ਦ੍ਵਿਧਾ, ਪੁਨ **ਪਚ੍ਚੇਕਂ** ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ **ਸਮਾਸਾਦਿਵਸਾ** ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਾਨਂ ਕਤਸਮਾਸਤ੍ਤਾ ਸਮਾਸਰੂਪਕ ਅਸਮਾਸਰੂਪਕ ਸਮਾਸਾਸਮਾਸਰੂਪਕਵਸੇਨ ਤਿਧਾ ਸਿਯਾ।

੨੧੩. "**ਅਸੇਸਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਤਂ** ਰੂਪਕਂ ਅਸੇਸਵਤ੍ਥੁਵਿਸਯਂ ਏਕਦੇਸਵਿਵਤ੍ਤਿ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਹੋਤਿ, ਪੁਨ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਤਂ ਦ੍ਵਯਮ੍ਪਿ **ਸਮਾਸਾਦਿਵਸਾ** ਸਮਾਸਰੂਪਕਂ ਅਸਮਾਸਰੂਪਕਂ ਸਮਾਸਾਸਮਾਸਰੂਪਕਞ੍ਚੇਤਿ ਇਮੇਸਂ ਭੇਦੇਨ ਤਿਧਾ ਹੋਤਿ। ਅਸੇਸਂ ਵਤ੍ਥੁ ਵਿਸਯੋ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਏਕਦੇਸੇ ਵਿਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਚ, ਏਕਂ ਏਕਂ ਪਤੀਤਿ ਚ, ਸਮਾਸੋ ਸਮਾਸਰੂਪਕਂ ਆਦਿ ਯੇਸਮਿਤਿ ਚ, ਤੇਸਂ ਵਸੋ ਭੇਦੋਤਿ ਚ, ਤੀਹਿ ਪਕਾਰੇਹੀਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਅਸੇਸਵਤ੍ਥੁਵਿਸਯਸਮਾਸ

੨੧੪.ਅਙ੍ਗੁਲੀਦਲਸਂਸੋਭਿਂ, ਨਖਦੀਧਿਤਿਕੇਸਰਂ।
ਸਿਰਸਾ ਨ ਪਿਲ਼ਨ੍ਧਨ੍ਤਿ, ਕੇ ਮੁਨਿਨ੍ਦਪਦਮ੍ਬੁਜਂ॥

੨੧੪. ਉਦਾਹਰਤਿ "**ਅਙ੍ਗੁਲਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਙ੍ਗੁਲੀਹਿਯੇਵ ਉਪਮਾਨਗਮ੍ਮਤ੍ਤਾ ਸਿਨਿਦ੍ਧਤਮ੍ਬਾਹਿ **ਦਲੇਹਿ** ਪਤ੍ਤੇਹਿ **ਸਂਸੋਭਿਂ** ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ ਵਿਰੋਚਮਾਨਂ ਨਖਾਨਂ **ਦੀਧਿਤਿਯੋ** ਕਿਰਣਾ ਏਵ ਕੇਸਰਾਨਿ ਯਤ੍ਥ ਤਾਦਿਸਂ ਮੁਨਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਦਮੇਵ ਅਮ੍ਬੁਜਂ **ਸਿਰਸਾ** ਮੁਦ੍ਧਨਾ **ਕੇ** ਨਾਮ ਜਨਾ **ਨ ਪਿਲ਼ਨ੍ਧਨ੍ਤਿ** ਪਸਾਧਨਵਸੇਨ ਨ ਧਾਰੇਨ੍ਤੀਤਿ। ਇਦਮਸੇਸਵਤ੍ਥੁਵਿਸਯਂ ਸਮਾਸਰੂਪਕਂ ਅਙ੍ਗਿਨੋ ਪਦਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਾਨਮਙ੍ਗੁਲਜਾਦੀਨਮਸੇਸਾਨਂ ਰੂਪਨਤੋ। ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ ਯਥਾਯੋਗਂ।

੨੧੪. ਇਦਾਨਿ ਉਦਾਹਰਤਿ "**ਅਙ੍ਗੁਲਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਅਙ੍ਗੁਲੀਦਲਸਂਸੋਭਿਂ** ਅਙ੍ਗੁਲਿਸਙ੍ਖਤੇਹਿ ਪਤ੍ਤੇਹਿ ਸਂਸੋਭਿਂ **ਨਖਦੀਧਿਤਿਕੇਸਰਂ** ਨਖਰਂਸਿਸਙ੍ਖਤਕੇਸਰਂ ਮੁਨਿਨ੍ਦਪਦਮ੍ਬੁਜਂ ਸਿਰਸਾ ਕੇ ਨ ਪਿਲ਼ਨ੍ਧਨ੍ਤਿ। ਵਿਸੇਸਜਭੂਤਂ ਚਰਣਂ ਵਿਸੇਸਨਭੂਤਾ ਅਙ੍ਗੁਲੀ ਨਖਦੀਧਿਤਿ ਚੇਤਿ ਇਮੇਸਂ ਉਪਮਾਭੂਤੇਹਿ ਅਮ੍ਬੁਜਦਲਕੇਸਰੇਹਿ ਅਭੇਦਕਪ੍ਪਨਾਯ ਏਕਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਮਾਸੇਨੇਵ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਇਦਂ ਅਸੇਸਵਤ੍ਥੁਵਿਸਯਸਮਾਸਰੂਪਕਂ ਨਾਮ। ਅਙ੍ਗੁਲਿਯੋ ਏਵ ਦਲਾਨੀਤਿ ਚ, ਤੇਹਿ ਸਂਸੋਭੀਤਿ ਚ, ਨਖੇਸੁ ਦੀਧਿਤਿਯੋਤਿ ਚ, ਤਾ ਏਵ ਕੇਸਰਾਨਿ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

ਅਸੇਸਵਤ੍ਥੁਵਿਸਯਅਸਮਾਸ

੨੧੫.ਰਤਨਾਨਿ ਗੁਣਾ ਭੂਰੀ, ਕਰੁਣਾ ਸੀਤਲਂ ਜਲਂ।
ਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਤਮਗਾਧਤ੍ਤਂ, ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੋ'ਯਂ ਜਿਨੇ'ਮ੍ਬੁਧਿ॥

੨੧੫. "**ਰਤਨਾਨਿ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਯਂ **ਜਿਨੋ** ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, **ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੋ** ਨ ਪਰੋਕ੍ਖੋ ਅਮ੍ਹਾਕਂ **ਅਮ੍ਬੁਧਿ** ਸਾਗਰੋ। ਕਥਂ? ਯੇ ਤਸ੍ਸ **ਭੂਰੀ** ਬਹਵੋ **ਗੁਣਾ** ਮੇਤ੍ਤਾਦਯੋ, ਤੇ **ਰਤਨਾਨਿ** ਅਤੁਲਜਦੁਲ੍ਲਭਦਸ੍ਸਨਾਦਿਸਾਧਮ੍ਮੇਨ। ਯਾ ਤਸ੍ਸ ਕਰੁਣਾ, ਸਾ ਸੀਤਲਂ ਜਲਂ ਸਕਲਜਨਸਨ੍ਤਾਪਾਪਹਤ੍ਤਸਾਧਮ੍ਮੇਨ। ਯਂ ਤਸ੍ਸ **ਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਤ**ਮਨੁਤ੍ਤਾਨਤਾ ਲਾਭਾਦੀਸੁ, ਤਂ **ਅਗਾਧਤ੍ਤ**ਮਕਲਲਮ੍ਭਸੋ ਅਮ੍ਬੁਧਿਟ੍ਠਤਾਸਾਧਮ੍ਮੇਨਾਤਿ ਇਦਮਸੇਸਵਤ੍ਥੁਵਿਸਯਂ ਅਸਮਾਸਰੂਪਕਂ।

੨੧੫. "**ਰਤਨਾਨਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਯੰ ਜਿਨੋ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੋ **ਅਮ੍ਬੁਧਿ** ਸਾਗਰੋ, ਤਥਾ ਹਿ ਤਸ੍ਸ **ਭੂਰੀ ਗੁਣਾ** ਸੀਲਸਮਾਧਿਆਦਯੋ **ਰਤਨਾਨਿ** ਚਿਤ੍ਤੀਕਤਾਦਿਸਾਧਮ੍ਮਤੋ ਰਤਨਾਨੇਵ, **ਕਰੁਣਾ** ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਕਰੁਣਾ **ਸੀਤਲੰ ਜਲੰ** ਸਨ੍ਤਾਪਵਿਨੋਦਨਸਾਧਮ੍ਮੇਨ ਸੀਤਲਜਲਮੇਵ ਹੋਤਿ, **ਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਤੰ** ਲਾਭਾਲਾਭਾਦੀਸੁ ਏਕਾਕਾਰਤਾ **ਅਗਾਧਤ੍ਤੰ** ਗਮ੍ਭੀਰਤਾ ਏਵ ਹੋਤਿ। ਇਦੰ ਅਸੇਸਵਤ੍ਥੁਵਿਸਯਅਸਮਾਸਰੂਪਕੰ। ''ਭੂਰੀ''ਤਿ ਅਬਜਯੰ।

ਅਸੇਸਵਤ੍ਥੁਵਿਸਯਮਿਸ੍ਸਕ

੨੧੬.ਚਨ੍ਦਿਕਾ ਮਨ੍ਦਹਾਸਾ ਤੇ, ਮੁਨਿਨ੍ਦ ਵਦਨਿਨ੍ਦੁਨੋ।
ਪਬੋਧਯਤਜਾਯੰ ਸਾਧੁ-ਮਨੋਕੁਮੁਦਕਾਨਨੰ॥

੨੧੬. "**ਚਨ੍ਦਿਕਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। "**ਮੁਨਿਨ੍ਦ**"ਇਚ੍ਚਾਮਨ੍ਤਨੰ, ਤੇ ਵਦਨਮੇਵ ਇਨ੍ਦੁ ਵ**ਦਨਿਨ੍ਦੁਨੋ** ਇਤਿ ਸਮਾਸਰੂਪਕੰ, ਅਯੰ ਮਨ੍ਦਹਾਸਾ **ਚਨ੍ਦਿਕਾ** ਚਨ੍ਦਕਨ੍ਤਿਯੋ, ਅਸਮਾਸਰੂਪਕੰ। ਸਾਧੂਨੰ ਮਨਾਨਿਯੇਵ **ਕੁਮੁਦਾਨਿ** ਕੇਰਵਾਨਿ, ਸਮਾਸਰੂਪਕੰ। ਤੇਸੰ **ਕਾਨਨੰ ਵਨੰ, ਪਬੋਧਯਤਿ** ਵਿਕਾਸਯਤੀਤਿ ਇਦੰ ਸਮਾਸਾਸਮਾਸਰੂਪਕੰ।

੨੧੬. "**ਚਨ੍ਦਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਹੇ **ਮੁਨਿਨ੍ਦਤੇ** ਤੁਯ੍ਹੰ ਵ**ਦਨਿਨ੍ਦੁਨੋ** ਮੁਖਚਨ੍ਦਸ੍ਸ **ਮਨ੍ਦਹਾਸਾ** ਮਨ੍ਦਮਿਹਿਤਭੂਤਾ **ਚਨ੍ਦਿਕਾ** ਚਨ੍ਦਕਨ੍ਤਿਯੋ, ''ਅਯ''ਨ੍ਤਿ ਜਾਤਯੇਕਵਚਨੇਨ ਮਨ੍ਦਹਾਸਚਨ੍ਦਿਕਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ। ਅਥ ਵਾ **ਅਯੰ** ਵਦਨਿਨ੍ਦੁ। **ਸਾਧੁਮਨੋਕੁਮੁਦਕਾਨਨੰ** ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨੰ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਕੇਰਵਕਾਨਨੰ **ਪਬੋਧਯਤਿ** ਵਿਕਾਸਯਤਿ। ''ਚਨ੍ਦਿਕਾ ਮਨ੍ਦਹਾਸਾ''ਤਿ ਅਸਮਾਸਰੂਪਕੰ। ''ਵਦਨਿਨ੍ਦੁਨੋ''ਤਿ ਚ ''ਮਨੋਕੁਮੁਦਕਾਨਨ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਸਮਾਸਰੂਪਕੰ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਦੰ ਅਸੇਸਵਤ੍ਥੁਵਿਸਯਸਮਾਸਾਸਮਾਸਰੂਪਕੰ। ਮਨ੍ਦਾ ਚ ਤੇ ਹਾਸਾ ਚਾਤਿ ਚ, ਵਦਨਮੇਵ ਇਨ੍ਦੂਤਿ ਚ, ਸਾਧੂਨੰ ਮਨਾਨੀਤਿ ਚ, ਤਾਨਿਯੇਵ ਕੁਮੁਦਾਨੀਤਿ ਚ, ਤੇਸੰ ਕਾਨਨਮਿਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੨੧੭.ਅਸੇਸਵਤ੍ਥੁਵਿਸਯੇ, ਪਭੇਦੋ ਰੂਪਕੇ ਅਯੰ।
ਏਕਦੇਸਵਿਵਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ, ਭੇਦੋ ਦਾਨਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

੨੧੭. ਨਿਗਮਯਤਿ "**ਅਸੇਸਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਪਭੇਦੰ ਵਤ੍ਤੁੰ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ "**ਏਕਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ।

੨੧੭. "**ਅਸੇਸੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਸੇਸਵਤ੍ਥੁਵਿਸਯੇ ਰੂਪਕੇ **ਅਯੰ** ''ਅਙ੍ਗੁਲੀਦਲਸੰਸੋਭਿ''ਇਚ੍ਚਾਦਿਕੰ ਉਦਾਹਰਣਤ੍ਤਯੰ ਪਭੇਦੋ ਹੋਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਏਕਦੇਸਵਿਵਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ ਰੂਪਕੇ **ਭੇਦੋ** ਵਿਸੇਸੋ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਏਕਦੇਸਵਿਵਤ੍ਤਿਸਮਾਸ

੨੧੮.ਵਿਲਾਸਹਾਸਕੁਸੁਮੰ, ਰੁਚਿਰਾਧਰਪਲ੍ਲਵੰ।
ਸੁਖੰ ਕੇ ਵਾ ਨ ਵਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ ਮੁਨਿਨੋ ਮੁਖੰ॥

੨੧੮. "**ਵਿਲਾਸ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਵਿਲਾਸੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ ਹਾਸੋਯੇਵ ਕੁਸੁਮੰ ਯਸ੍ਸ। **ਰੁਚਿਰੋ** ਮਨੁਞ੍ਞੋ ਅਧਰੋਯੇਵ ਪਲ੍ਲਵੋ ਯਸ੍ਸ। ਤਾਦਿਸੰ ਮੁਨਿਨੋ ਮੁਖੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ **ਕੇ** ਨਾਮ ਜਨਾ ਸੁਖੰ ਨ ਵਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਪੀਤਿ। ਇਦੰ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਹਾਸਾਦੀਨਿ ਰੂਪਯਿਤ੍ਵਾ ਮੁਖਮਙ੍ਗਿ ਨ ਰੂਪਿਤਨ੍ਤਿ ਏਕਦੇਸਵਿਵਤ੍ਤਿਸਮਾਸਰੂਪਕੰ। ਏਵੰ ਉਪਰਿਪਿ ਯਥਾਯੋਗੰ।

੨੧੮. "**ਵਿਲਾਸਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਵਿਲਾਸਹਾਸਕੁਸੁਮੰ** ਲੀਲਾਯੁਤ੍ਤਹਾਸਸਙ੍ਖਤਪੁਪ੍ਫੰ **ਰੁਚਿਰਾਧਰਪਲ੍ਲਵੰ** ਮਨੁਞ੍ਞਅਧਰਸਙ੍ਖਾਤਕਿਸਲਯੰ ਮੁਨਿਨੋ ਮੁਖੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ **ਕੇ** ਵਾ ਕੇ ਨਾਮ ਜਨਾ **ਸੁਖੰ ਨ ਵਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ** ਪੀਤਿਸੁਖੰ ਨਾਨੁਭੋਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਭਵਨ੍ਤੇਵ।

ਵ◌ਿਸੇਸਨਭੂਤਾਨਂ ਹਾਸਅਧਰਾਨਂ ਉਪਮਾਭੂਤਕੁਸੁਮਪਲ੍ਲਵ◌ੇਹਿ ਅਭੇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਸੇਸਜਭੂਤਸ੍ਸ ਮੁਖਸ੍ਸ ਅਵ੍ਵਤਰਉਪਮਾਵਤ੍ਥੁਨਾ ਅਭੇਦੇਨ ਅਵ◌ੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਭੇਦਾਰੋਪਨਂ ਏਕਦੇਸੇਯੇਵ ਵ◌ਿਵਤ੍ਤੀਤਿ ਇਦਂ ਏਕਦੇਸਵ◌ਿਵਤ੍ਤਿਸਮਾਸਰੂਪਕਂ। ਵ◌ਿਲਾਸੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ ਹਾਸੋਤਿ ਚ, ਸੋਯੇਵ ਕੁਸੁਮਂ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਰੁਚਿਰੋ ਚ ਸੋ ਅਧਰੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਸੋਯੇਵ ਪਲ੍ਲਵ◌ੋ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਚ ਵ◌ਾਕ੍ਯਂ।

ਏਕਦੇਸਵ◌ਿਵਤ੍ਤਿਅਸਮਾਸ

੨੧੯.ਪਾਦਦ੍ਵਨ੍ਦ੍ਵਂ ਮੁਨਿਨ੍ਦਸ੍ਸ, ਦਦਾਤੁ ਵ◌ਿਜਯਂ ਤਵ।
ਨਖਰਂਸੀ ਪਰਂ ਕਨ੍ਤਾ, ਯਸ੍ਸ ਪਾਪਜਯਦ੍ਧਜਾ॥

੨੧੯. “**ਪਾਦ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਮੁਨਿਨ੍ਦਸ੍ਸ** ਵ◌ਿਜਯਿਨੋ ਪਾਦਦ੍ਵਨ੍ਦ੍ਵਂ ਤਵ **ਵ◌ਿਜਯਂ** ਪਟਿਪਕ੍ਖਪਰਾਭਵ◌ਂ ਦਦਾਤੁ। ਕੀਦਿਸਂ? ਯਸ੍ਸ **ਪਰ**ਮਚ੍ਚਨ੍ਤਂ **ਕਨ੍ਤਾ** ਮਨੁਞ੍ਞਾ ਨਖਰਂਸੀ **ਪਾਪਾਨਂ** ਲੋਭਾਦੀਨਂ ਜਯੇ ਉਸ੍ਸਿਤਾ **ਧਜਾ** ਕੇਤਵ◌ੋਤਿ। ਇਦਮੇਕਦੇਸਵ◌ਿਵਤ੍ਤਿਅਸਮਾਸਰੂਪਕਂ।

੨੧੯. “**ਪਾਦੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਯਸ੍ਸ** ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ **ਪਰਂ** ਅਤਿਸਯੇਨ **ਕਨ੍ਤਾ** ਮਨੁਞ੍ਞਾ **ਨਖਰਂਸੀ** ਚਰਣਨਖਕਨ੍ਤਿਯੋ **ਪਾਪਜਯਦ੍ਧਜਾ** ਪਾਪਵ◌ਿਜਯੇ ਉਸ੍ਸਾਪਿਤਧਜਾਯੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਮੁਨਿਨ੍ਦਸ੍ਸ **ਪਾਦਦ੍ਵਨ੍ਦ੍ਵਂ** ਚਰਣਯੁਗਲ਼ਂ **ਤਵ** ਤੁਯ੍ਹਂ **ਵ◌ਿਜਯਂ** ਪਟਿਪਕ੍ਖਪਰਾਭਵ◌ਂ ਦਦਾਤੂਤਿ। ਨਖਰਂਸੀਨਂ ਉਪਮਾਭੂਤਧਜੇਹਿ ਅਭੇਦਮਾਰੋਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ‘‘ਪਾਦਦ੍ਵਨ੍ਦ੍ਵ’’ਮਿਤਿ ਅਨਿਰੂਪਿਤਤ੍ਤਾ ਏਕਦੇਸਵ◌ਿਵਤ੍ਤਿਅਸਮਾਸਰੂਪਕਂ ਨਾਮ। ਪਾਪਾਨਂ ਜਯੋਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਧਜਾਤਿ ਚ ਵ◌ਿਗ੍ਗਹੋ।

ਏਕਦੇਸਵ◌ਿਵਤ੍ਤਿਮਿਸ੍ਸਕ

੨੨੦.ਸੁਨਿਮ੍ਮਲਕਪੋਲਸ੍ਸ, ਮੁਨਿਨ੍ਦਵਦਨਿਨ੍ਦੁਨੋ।
ਸਾਧੁਪ੍ਪਬੁਦ੍ਧਹਦਯਂ, ਜਾਤਂ ਕੇਰਵਕਾਨਨਂ॥

੨੨੦. “**ਸੁਨਿਮ੍ਮਲ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਸੁਨਿਮ੍ਮਲੋ ਕਪੋਲੋ ਯਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਸ ਮੁਨਿਨ੍ਦਵਦਨਿਨ੍ਦੁਨੋ ਸਾਧੂਨਂ **ਪਬੁਦ੍ਧਂ** ਧਮ੍ਮਾਵਬੋਧਵਸੇਨ ਵ◌ਿਕਸਿਤਂ **ਹਦਯਂ** ਚਿਤ੍ਤਂ ਕੇਰਵਕਾਨਨਂ ਜਾਤਨ੍ਤਿ ਏਕਦੇਸਵ◌ਿਵਤ੍ਤਿਸਮਾਸਾਸਮਾਸਰੂਪਕਂ।

੨੨੦. “**ਸੁਨਿਮ੍ਮਲਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਸੁਨਿਮ੍ਮਲਕਪੋਲਸ੍ਸ ਮੁਨਿਨ੍ਦਵਦਨਿਨ੍ਦੁਨੋ **ਸਾਧੁਪ੍ਪਬੁਦ੍ਧਹਦਯਂ** ਸਜ੍ਜਨਾਨਂ ਚਤੁਸਚ੍ਚਾਵਬੋਧੇਨ ਪਸਨ੍ਨਮਾਨਸਂ **ਕੇਰਵਕਾਨਨਂ** ਕੁਮੁਦਵਨਂ ਜਾਤਨ੍ਤਿ। ਵਦਨਹਦਯਾਨਂ ਉਪਮਾਭੂਤੇਹਿ ਇਨ੍ਦੁਕੇਰਵ◌ੇਹਿ ਅਭੇਦਾਰੋਪਨਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਕਪੋਲਸ੍ਸ ਮਣ੍ਡਲਾਦੀਹਿ ਉਪਮਾਵ◌ਿਸੇਸੇਹਿ ਅਨਿਰੂਪਿਤਤ੍ਤਾ ਏਕਦੇਸਵ◌ਿਵਤ੍ਤਿਸਮਾਸਾਸਮਾਸਰੂਪਕਂ। ਏਤ੍ਥ ਸਮਾਸੋ ਨਾਮ ਵਦਨਿਨ੍ਦੁਨਮੇਵ। ਅਸਮਾਸੋ ਨਾਮ ਹਦਯਕੇਰਵ◌ਾਨਮੇਵ◌ਾਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਰੂਪਕਵ◌ਿਸਯੇ ਸਮਾਸਾਸਮਾਸਤ੍ਤਂ ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਪਦਾਨਂ ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨਮੇਵ◌ਾਤਿ। ਸੁਟ੍ਠੁ ਨਿਮ੍ਮਲੋਤਿ ਚ, ਸੋ ਕਪੋਲੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਚ, ਮੁਨਿਨ੍ਦਵਦਨਮੇਵ ਇਨ੍ਦੂਤਿ ਚ, ਪਬੁਦ੍ਧਞ੍ਚ ਤਂ ਹਦਯਞ੍ਚਾਤਿ ਚ, ਸਾਧੂਨਂ ਪਬੁਦ੍ਧਹਦਯਮਿਤਿ ਚ, ਕੇਰਵ◌ਾਨਂ ਕਾਨਨਮਿਤਿ ਚ ਵ◌ਾਕ੍ਯਂ।

੨੨੧.ਰੂਪਕਾਨਿ ਬਹੂਨੇਵ, ਯੁਤ੍ਤਾਯੁਤ੍ਤਾਦਿਭੇਦਤੋ।
ਵ◌ਿਸੁਂ ਨ ਤਾਨਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਏਤ੍ਥੇਵ’ਨ੍ਤੋਗਧਾਨਿ’ਤਿ॥

੨੨੧.ਏਤ੍ਤਕੋਯੇਵ ਕਿਂ ਰੂਪਕਭੇਦੋਤਿ ਆਹ
“**ਰੂਪਕਾਨਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਸੁਬੋਧਂ। ਤਤ੍ਥ –

‘‘ਸਿਤਪੁਪ੍ਫੁਜ੍ਜਲਂ ਲੋਲ-ਨੇਤ੍ਤਭਿਙ੍ਗਂ ਤਵ◌ਾਨਨਂ।

ਕਸ੍ਸ ਨਾਮ ਮਨੋ ਧੀਰ, ਨਾਕਡ੍ਢਤਿ ਮਨੋਹਰ''ਨ੍ਤਿ॥

ਯੁਤ੍ਤਰੂਪਕਂ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪੁਪ੍ਫਭਿਙ੍ਗਾਨਂ, ਤਦਨੁਸਾਰੇਨ ਅਯੁਤ੍ਤਰੂਪਕਾਦਿਪਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ।

੨੨੧. ਰੂਪਕਾਨਿ ਪੁਨਪਿ ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ "**ਰੂਪਕਾਨਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਰੂਪਕਾਨਿ **ਯੁਤ੍ਤਾਯੁਤ੍ਤਾਦਿਭੇਦਤੋ** ਯੁਤ੍ਤਰੂਪਕਅਯੁਤ੍ਤਰੂਪਕਾਦਿਭੇਦੇਨ ਬਹੂਨਿ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, **ਤਾਨਿ** ਰੂਪਕਾਨਿ **ਏਤ੍ਥੇਵ** ਰੂਪਕੇ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾਨਿ। **ਇਤਿ** ਤਸ੍ਮਾ ਕਾਰਣਾ ਤਾਨਿ ਵਿਸੁਂ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਅਨ੍ਤੋ ਮਜ੍ਝੇ ਗਧਾਨਿ ਪਵਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

''ਸਿਤਪੁਪ੍ਫੁਜ੍ਜਲਂ ਲੋਲ-ਨੇਤ੍ਤਭਿਙ੍ਗਂ ਤਵਾਨਨਂ।
ਕਸ੍ਸ ਨਾਮ ਮਨੋ ਧੀਰ, ਨਾਕਡ੍ਢਤਿ ਮਨੋਹਰ''ਨ੍ਤਿ॥

ਏਤ੍ਥ ਪੁਪ੍ਫਭਿਙ੍ਗਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਯੁਤ੍ਤਰੂਪਕਂ ਨਾਮ।

ਹੇ ਧੀਰ **ਸਿਤਪੁਪ੍ਫੁਜ੍ਜਲਂ** ਮਨ੍ਦਹਸਿਤਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਕੁਸੁਮੇਹਿ ਵਿਜੋਤਨ੍ਤਂ ਲੋਲਨੇਤ੍ਤਭਿਙ੍ਗਂ ਮਨੋਹਰਂ ਤਵਾਨਨਂ ਕਸ੍ਸ ਨਾਮ ਮਨੋ ਨਾਕਡ੍ਢਤੀਤਿ। ਇਮਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਅਯੁਤ੍ਤਰੂਪਕਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੨੨੨.ਚਨ੍ਦਿਮਾ'ਕਾਸਪਦੁਮ-ਮਿਚ੍ਚੇਤਂ ਖਣ੍ਡਰੂਪਕਂ।
ਦੁਟ੍ਠ'ਮਮ੍ਭੋਰੁਹਵਨਂ, ਨੇਤ੍ਤਾਨਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ ਸੁਨ੍ਦਰਂ॥

੨੨੨. ਰੂਪਕਸ੍ਸ ਵਿਰੋਧਾਵਿਰੋਧੇ ਉਪਮਾਯਮਿਵੋ'ਹਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਉਪਲਕ੍ਖੇਤਿ "**ਚਨ੍ਦਿਮਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਏਤ੍ਥ ਆਕਾਸਸ੍ਸ ਤਲ਼ਾਕੇ ਰੂਪਿਤੇ ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਦੁਮਤ੍ਤਂ ਰੂਪਕਂ ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਖਣ੍ਡਰੂਪਕਂ ਦੁਟ੍ਠਂ, ''ਅਮ੍ਭੋਰੁਹਵਨਂ ਨੇਤ੍ਤਾਨਿ''ਚ੍ਚਾਦਿ ਤੁ ਵਚਨਭੇਦੇਪਿ ਸੁਨ੍ਦਰਂ।

੨੨੨. ਰੂਪਕੇ ਦੋਸਾਦੋਸਂ ਉਪਮਾਯਂ ਵਿਯ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਉਪਦਿਸਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਚਨ੍ਦਿਮਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। "**ਚਨ੍ਦਿਮਾ** ਚਨ੍ਦੋ ਆਕਾਸਪਦੁਮ''ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ **ਖਣ੍ਡਰੂਪਕਂ** ਆਕਾਸਸ੍ਸ ਤਲ਼ਾਕਤ੍ਤੇਨ ਅਨਿਰੂਪਿਤਤ੍ਤਾ ਖਣ੍ਡਰੂਪਕਂ ਨਾਮ। **ਦੁਟ੍ਠਂ** ਖਣ੍ਡਿਤੋਪਮਾ ਵਿਯ ਦੋਸਦੁਟ੍ਠਂ ਨਾਮ। "**ਅਮ੍ਭੋਰੁਹਵਨਂ** ਨੀਲੁਪ੍ਪਲਵਨਂ ਨੇਤ੍ਤਾਨੀ''ਤਿਆਦਿਕਂ ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯ੍ਯਾਨਂ ਵਚਨਨਾਨਤ੍ਤੇਪਿ ਸੁਨ੍ਦਰਮੇਵ।

੨੨੩.ਪਰਿਯਨ੍ਤੋ ਵਿਕਪ੍ਪਾਨਂ, ਰੂਪਕਸ੍ਸੋ'ਪਮਾਯ ਚ।
ਨਤ੍ਥਿ ਯਂ ਤੇਨ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ, ਅਵੁਤ੍ਤ'ਮਨੁਮਾਨਤੋ॥

੨੨੩. ਕਿਮੇਤ੍ਤਕਾ ਏਵੋਪਮਾਰੂਪਕਭੇਦਾ? ਨੇਤਿ ਪਰਿਦੀਪੇਨ੍ਤੋ ਅਵੁਤ੍ਤਂ ਅਤਿਦਿਸਤਿ "**ਪਰਿਯਨ੍ਤੋ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਰੂਪਕਸ੍ਸ ਉਪਮਾਯ ਚ **ਵਿਕਪ੍ਪਾਨਂ** ਪਭੇਦਾਨਂ **ਪਰਿਯਨ੍ਤੋ** ਅਵਸਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿ **ਯਂ** ਯਸ੍ਮਾ ਕਾਰਣਾ, **ਤੇਨ** ਕਾਰਣੇਨ **ਅਵੁਤ੍ਤਂ** ਇਧਾਨੁਪਾਤਂ ਵਿਕਪ੍ਪਜਾਤਂ ਸਬ੍ਬਵਿਕਪ੍ਪਬ੍ਯਾਪਕਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਾਨੁਗਤਰੂਪਕਵਿਕਪ੍ਪਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਕਸ੍ਮਾ? **ਅਨੁਮਾਨਤੋ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਿਕਪ੍ਪਸਙ੍ਖਾਤਲਿਙ੍ਗਤੋ ਅਵੁਤ੍ਤਸੇਸਰੂਪਕਾਵਗਮਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਅਨੁਮਾਨਞਾਣੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੨੨੩. ਇਦਾਨਿ ਇਮੇਸਮੇਵ ਉਪਮਾਰੂਪਕਾਨਂ ਅਵੁਤ੍ਤਾਨਨ੍ਤਭੇਦੋ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਞਾਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ "**ਪਰਿਯਨ੍ਤੋ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਰੂਪਕਸ੍ਸ ਚ** ਰੂਪਕਾਲਙ੍ਕਾਰਸ੍ਸ ਚ **ਉਪਮਾਯ ਚ** ਉਪਮਾਲਙ੍ਕਾਰਸ੍ਸ ਚ **ਵਿਕਪ੍ਪਾਨਂ** ਵਿਵਿਧਾਕਾਰੇਨ ਕਪ੍ਪਿਤਪਕ੍ਖਾਨਂ **ਪਰਿਯਨ੍ਤੋ** ਕੋਟਿ **ਯਂ** ਯਸ੍ਮਾ ਨਤ੍ਥਿ, **ਤੇਨ** ਕਾਰਣੇਨ **ਅਵੁਤ੍ਤਂ** ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰੇ ਅਵੁਤ੍ਤਪਕ੍ਖਂ ਸਮੂਹਂ **ਅਨੁਮਾਨਤੋ** ਅਨੁਮਾਨਞਾਣੇਨ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ। ਉਪਮਾਰੂਪਕਾਨਂ ਸਕਲਮਵੁਤ੍ਤਪਕ੍ਖਂ ਬ੍ਯਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ ਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਂ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਪਕ੍ਖਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਲਿਙ੍ਗੇਹਿ ਸਿਦ੍ਧਾਨੁਮਾਨਞਾਣੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣੇ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾਨਮਨੁਤ੍ਤਰੂਪਕਸਙ੍ਖਾਤਾਨੁਮੇਯ੍ਯਾਨਂ

ਅਵਬੋਧੋ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਰੂਪਕਸ੍ਸ ਪਨ ਉਪਮਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਉਪਮਾਯ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਦੋਸਾਦੋਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮਪਿ ਉਤ੍ਤਾਨੁਤ੍ਤਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਾਧਾਰਣਂ ਹੋਤਿ।

੨੨੪.ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਮੁਚ੍ਚਾਰਣਂ, ਯਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਚ।
ਉਭਯੇਸਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞੇਯਜਾ, ਸਾਯਮਾਵੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮਤੋ॥

੨੨੪. ਆਵੁਤ੍ਤਿਮਧਿਕਿਚ੍ਚਾਹ “**ਪੁਨ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ** ਅਭਿਧੇਯਜਸ੍ਸ **ਪਦਸ੍ਸ** ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚ **ਉਭਯੇਸਂ** ਅਤ੍ਥਪਦਾਨਞ੍ਚ **ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ** ਭਿਯਜੋ ਭਿਯਜੋ ਯਂ ਉਚ੍ਚਾਰਣਂ, **ਸਾਯਂ** ਤਿਵਿਧਾ ਨਾਮਤੋ ਆਵੁਤ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯਜਾ, ਉਚ੍ਚਾਰਣਵਸੇਨ ਆ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਵਤ੍ਤੁਨ**ਮਾਵੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ।

੨੨੪. ਇਦਾਨਿ ਆਵੁਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ** ਸਦ੍ਦਾਭਿਹਿਤਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਚ ਪਦਸ੍ਸ ਚ **ਉਭਯੇਸਂ** ਅਤ੍ਥਪਦਾਨਞ੍ਚ ਯਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੁਚ੍ਚਾਰਣਂ, **ਸਾ ਅਯਂ** ਤਿਵਿਧਾ ਨਾਮਤੋ ਆਵੁਤ੍ਤਿ ਇਤਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯਜਾ। **ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੇ**ਤਿ ਏਤਦਬਜਯਂ ਕ੍ਰਿਯਾਬਾਹੁਲਜੇ ਵਤ੍ਤਤੇ। ਉਚ੍ਚਾਰਣਵਸੇਨ ਆ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਵਤ੍ਤੁਨ**ਮਾਵੁਤ੍ਤਿ**।

ਅਤ੍ਥਾਵੁਤ੍ਤਿ

੨੨੫.ਮਨੋ ਹਰਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ, ਆਦਦਾਤਿ ਦਿਸਾ ਦਸ।
ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਨਿਮ੍ਮਲਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਯਸੋਰਾਸਿ ਜਿਨਸ੍ਸਯਂ॥

੨੨੫. ਉਦਾਹਰਤਿ “**ਮਨੋ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਜਿਨਸ੍ਸ ਅਯਂ ਯਸੋਰਾਸਿ **ਸਬ੍ਬੇਸਂ** ਜਨਾਨਂ **ਮਨੋ** ਚਿਤ੍ਤਂ ਹਰਤਿ, ਦਸ ਦਿਸਾ ਆਦਦਾਤਿ ਸਬ੍ਬਦਾ [ਸਬ੍ਬਧਾ (ਕ॰)] ਤਂਵਿਸਯਤ੍ਤਾ, **ਨਿਮ੍ਮਲਤ੍ਤਂ** ਨਿਮ੍ਮਲਭਾਵਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਗਹਣਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ [ਦਸਗਹਣਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ (ਕ॰)] ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਨੇਕੇਹਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨੇਹਿ ਆਵਤ੍ਤਿਤਤ੍ਤਾ ਅਯਂ ਅਤ੍ਥਾਵੁਤ੍ਤਿ।

੨੨੫. ਉਦਾਹਰਤਿ “**ਮਨੋ ਹਰਤਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਜਿਨਸ੍ਸ ਅਯਂ ਯਸੋਰਾਸਿ **ਸਬ੍ਬੇਸਂ** ਸਤ੍ਤਾਨਂ **ਮਨੋ** ਚਿਤ੍ਤਂ **ਹਰਤਿ** ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਦਸ ਦਿਸਾ **ਆਦਦਾਤਿ** ਅਵਿਸਯਟ੍ਠਾਨਾਭਾਵਤੋ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, **ਨਿਮ੍ਮਲਤ੍ਤਞ੍ਚ** ਭੂਤਪਰਿਸੁਦ੍ਧਗੁਣੇਨ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਏਤ੍ਥ ‘‘ਗਣ੍ਹਾਤੀ’’ਤਿ ਏਕਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ‘‘ਹਰਤਿ, ਆਦਦਾਤਿ, ਗਣ੍ਹਾਤੀ’’ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨੇਹਿ ਆਵਤ੍ਤਿਤਤ੍ਤਾ ਅਯਮਤ੍ਥਾਵੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਨਿਗ੍ਗਤੋ ਮਲੇਹੀਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਯਸਸੋ ਰਾਸਿਇਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਪਦਾਵੁਤ੍ਤਿ

੨੨੬.ਵਿਭਾਸੇਨ੍ਤਿ ਦਿਸਾ ਸਬ੍ਬਾ, ਮੁਨਿਨੋ ਦੇਹਕਨ੍ਤਿਯੋ।
ਵਿਭਾ ਸੇਨ੍ਤਿ ਚ ਸਬ੍ਬਾਪਿ, ਚਨ੍ਦਾਦੀਨਂ ਹਤਾ ਵਿਯ॥

੨੨੬. “**ਵਿਭਾਸੇਨ੍ਤਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਮੁਨਿਨੋ ਦੇਹਕਨ੍ਤਿਯੋ ਸਬ੍ਬਾ ਦਿਸਾ **ਵਿਭਾਸੇਨ੍ਤਿ** ਵਿਸੇਸੇਨ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ, ਯਤੋ ਏਵਂ ਤਸ੍ਮਾ ਕਾਰਣਾ ਚਨ੍ਦਾਦੀਨਂ ਸਬ੍ਬਾਪਿ **ਵਿਭਾ** ਸੋਭਾ **ਹਤਾ** ਪਹਤਾ ਵਿਯ **ਸੇਨ੍ਤਿ** ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਪਦਾਵੁਤ੍ਤਿ।

੨੨੬. “**ਵਿਭਾਸੇਨ੍ਤਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਮੁਨਿਨੋ ਦੇਹਕਨ੍ਤਿਯੋ ਸਬ੍ਬਾ ਦਿਸਾ **ਵਿਭਾਸੇਨ੍ਤਿ** ਯਸ੍ਮਾ ਵਿਸੇਸੇਨ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਚਨ੍ਦਾਦੀਨਂ ਸਬ੍ਬਾਪਿ **ਵਿਭਾ** ਕਨ੍ਤਿਯੋ **ਹਤਾ** ਪਹਤਾ ਵਿਯ **ਸੇਨ੍ਤਿ** ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚ, ‘‘ਵਿਭਾਸੇਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਪਦਸ੍ਸੇਵ ਆਵਤ੍ਤਨਤੋ ਅਯਂ ਪਦਾਵੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਦੇਹੇ ਕਨ੍ਤਿਯੋਤਿ ਵਾਕਜਂ।

ਉਭਯਾਵ◌ੁਤ੍ਤਿ

੨੨੭.ਜਿਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਹਰਤਿ ਕ੍ਲੇਸ-ਰਿਪੁਂ ਲੋਕੇ ਜਿਨੋ ਅਯਂ।
ਵ◌ਿਹਰਤਜਾ'ਰਿਵਗ੍ਗੋ'ਯਂ, ਰਾਸੀਭੂਤੋਵ ਦੁਜ੍ਜਨੇ॥

੨੨੭. "**ਜਿਤ੍ਵ◌ਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਯਂ ਜਿਨੋ ਕ੍ਲੇਸਰਿਪੁਂ ਜਿਤ੍ਵ◌ਾ ਲੋਕੇ **ਵ◌ਿਹਰਤਿ** ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਯਂ ਤੇਨ ਜਿਤੋ **ਅਰਿਵਗ੍ਗੋ** ਸਤ੍ਤੁਸਮੂਹੋ ਦੁਜ੍ਜਨੇ ਰਾਸੀਭੂਤੋ ਵ◌ਿਯ ਤਤੋ ਅਲਦ੍ਧਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ। ''ਵ◌ਿਹਰਤੀ''ਤਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਦਾਨਞ੍ਚ ਆਵ◌ੁਤ੍ਤਿਤੋ ਉਭਯਾਵ◌ੁਤ੍ਤਿ।

੨੨੭. "**ਜਿਤ੍ਵ◌ਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਯਂ ਜਿਨੋ ਕ੍ਲੇਸਰਿਪੁਂ ਜਿਤ੍ਵ◌ਾ ਲੋਕੇ ਵ◌ਿਹਰਤਿ, ਅਯਂ **ਅਰਿਵਗ੍ਗੋ** ਕ੍ਲੇਸਰਿਪੁਸਮੂਹੋ ਦੁਜ੍ਜਨੇ ਰਾਸੀਭੂਤੋਵ ਵ◌ਿਹਰਤੀਤਿ। ਵ◌ਾਸਸਙ੍ਖਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਚ ''ਵ◌ਿਹਰਤੀ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਚ ਪੁਨ [ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ (?)] ਉਚ੍ਚਾਰਣਤੋ ਅਯਂ ਉਭਯਾਵ◌ੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਕ੍ਲੇਸੋ ਏਵ ਰਿਪੂਤਿ ਚ, ਅਰੀਨਂ ਵਗ੍ਗੋਤਿ ਚ, ਅਰਾਸਿ ਰਾਸਿ ਅਭਵ◌ੀਤਿ ਚ, ਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਜਨੋਤਿ ਚ ਵ◌ਾਕ੍ਯਂ।

੨੨੮.ਏਕਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤੁਮਾਨਮ੍ਪਿ, ਸਬ੍ਬਵ◌ਾਕ੍ਯੋਪਕਾਰਕਂ।
ਦੀਪਕਂ ਨਾਮ ਤਞ੍ਚਾਦਿ-ਮਜ੍ਝਨ੍ਤਵ◌ਿਸਯਂ ਤਿਧਾ॥

੨੨੮. ਦੀਪਕਂ ਪਰਿਦੀਪਯਮਾਹ "**ਏਕਤ੍ਥੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਏਕਤ੍ਥ** ਵ◌ਾਕ੍ਯਸ੍ਸਾਦੋ ਮਜ੍ਝੇ ਅਨ੍ਤੇ ਵ◌ਾ **ਵਤ੍ਤੁਮਾਨਮ੍ਪਿ** ਕ੍ਰਿਯਾਜਾਤ੍ਯਾਦਿਕਂ **ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ** ਅਭਿਮਤਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ **ਵ◌ਾਕ੍ਯਸ੍ਸ** ਕ੍ਰਿਯਾਕਾਰਕਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਭਿਧਾਯਿਨੋ ਪਦਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਕਂ ਵ◌ਾਕ੍ਯਤ੍ਥਾਨ੍ਵਯਵਸੇਨ **ਦੀਪਕਂ ਨਾਮ,** ਦੀਪੋ ਵ◌ਿਯ ਏਕਦੇਸੇ ਵਤ੍ਤਿਤੋਪਿ ਸਕਲਪਦਤ੍ਥਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਵ◌ਾਕ੍ਯਂ ਦੀਪਯਤਿ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ। **ਤਞ੍ਚ** ਦੀਪਕਂ ਆਦਿ ਚ ਮਜ੍ਝਞ੍ਚ ਅਨ੍ਤਞ੍ਚ ਵ◌ਿਸਯੋ ਗੋਚਰੋ ਯਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸਂ **ਤਿਧਾ** ਆਦਿਦੀਪਕਂ ਮਜ੍ਝਦੀਪਕਂ ਅਨ੍ਤਦੀਪਕਨ੍ਤਿ ਤਿਵ◌ਿਧਂ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਮ੍ਪਿ ਕ੍ਰਿਯਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਤਿਵ◌ਿਧਂ ਹੋਤਿ।

੨੨੮. ਇਦਾਨਿ ਦੀਪਕਾਲਙ੍ਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਏਕਤ੍ਥੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਏਕਤ੍ਥ** ਵ◌ਾਕ੍ਯਸ੍ਸ ਆਦਿਮਜ੍ਝਾਵਸਾਨੇਸ੍ਵ◌ੇਕਸ੍ਮਿਂ **ਵਤ੍ਤੁਮਾਨਮ੍ਪਿ** ਕ੍ਰਿਯਾਜਾਤਿਗੁਣਤ੍ਤਯਂ **ਸਬ੍ਬਵ◌ਾਕ੍ਯੋਪਕਾਰਕਂ** ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤਕ੍ਰਿਯਾਕਾਰਕਸਮ੍ਬਨ੍ਧਪ੍ਪਕਾਸਕਪਦਸਨ੍ਤਾਨਸਙ੍ਖਾਤਵ◌ਾਕ੍ਯਸ੍ਸ ਵ◌ਾਕ੍ਯਤ੍ਥਾਵਬੋਧਵਸੇਨ ਪਯੋਜਨਂ **ਦੀਪਕਂ ਨਾਮ** ਏਕਟ੍ਠਾਨੇ ਠਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਸਯੀਭੂਤਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਗਤਦਬ੍ਬਪਕਾਸਕਪਦੀਪਸਮਾਨਤ੍ਤਾ ਦੀਪਕਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਤਞ੍ਚ** ਦੀਪਕਂ **ਆਦਿਮਜ੍ਝਨ੍ਤਵ◌ਿਸਯਂ** ਵ◌ਾਕ੍ਯਸ੍ਸ ਆਦਿਵ◌ਿਸਯਂ ਮਜ੍ਝਵ◌ਿਸਯਂ ਅਨ੍ਤਵ◌ਿਸਯਞ੍ਚੇਤਿ ਤਿਧਾ ਹੋਤਿ। ਏਤੇਸੁ ਏਕੇਕਮ੍ਪਿ ਕ੍ਰਿਯਾਜਾਤਿਗੁਣਭੇਦੇਨ ਪੁਨਪਿ ਤਿਵ◌ਿਧਂ ਹੋਤੀਤਿ ਵ◌ਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਦੀਪੇਤੀਤਿ ਦੀਪੋ, ਪਦੀਪੋ। ਪਟਿਭਾਗਤ੍ਥੇ ਕਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਦੀਪੋ ਵ◌ਿਯਾਤਿ **ਦੀਪਕਂ**। ਵ◌ਾਕ੍ਯਸ੍ਸ ਆਦਿ ਚ ਮਜ੍ਝਞ੍ਚ ਅਨ੍ਤਞ੍ਚੇਤਿ ਚ, ਤਂ ਵ◌ਿਸਯੋ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਚ ਵ◌ਾਕ੍ਯਂ।

ਆਦਿਦੀਪਕ

੨੨੯.ਅਕਾਸਿ ਬੁਦ੍ਧੋ ਵ◌ੇਨੇਯ੍ਯ-ਬਨ੍ਧੂਨਮਮਿਤੋਦਯਂ।
ਸਬ੍ਬਪਾਪੇਹਿ ਚ ਸਮਂ-ਨੇਕਤਿਤ੍ਥਿਯਮਦ੍ਦਨਂ॥

੨੨੯. ਉਦਾਹਰਤਿ "**ਅਕਾਸਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਬੁਦ੍ਧੋ **ਵ◌ੇਨੇਯ੍ਯਾ** ਵ◌ਿਨੇਤਬ੍ਬਾਯੇਵ ਬਨ੍ਧਵ◌ੋ ਤੇਸਂ **ਅਮਿਤ**ਮਪਰਿਮਿਤਂ **ਉਦਯ**ਮਭਿਵ◌ੁਦ੍ਧਿਂ ਅਕਾਸਿ। ਨ ਕੇਵਲਂ ਤਮੇਵ, ਸਬ੍ਬਪਾਪੇਹਿ **ਸਮਂ** ਏਕਤੋ ਅਨੇਕਾਨਂ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਮਦ੍ਦਨਞ੍ਚ ਅਕਾਸੀਤਿ। ਇਹ ''ਅਕਾਸੀ''ਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦੇਨਾਦਿਵਤ੍ਤਿਨਾ ਸਬ੍ਬਮੇਵ ਵ◌ਾਕ੍ਯਂ ਦੀਪਯਤੀਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਦਿਦੀਪਕਮੇਤਂ।

੨੨੯. “**ਅਕਾਸਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਬੁਦ੍ਧੋ ਵੇਨੇਯਜਬਨ੍ਧੂਨਂ **ਅਮਿਤੋਦਯਂ** ਪਮਾਣਰਹਿਤਾਭਿਵੁਦ੍ਧਿਂ ਅਕਾਸਿ। ਨ ਕੇਵਲਂ ਤਮੇਵ, **ਸਮਂ** ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਸਬ੍ਬਪਾਪੇਹਿ ਸਹਾਨੇਕਤਿਤ੍ਥਿਯਮਦ੍ਦੂਨਞ੍ਚ ਅਕਾਸੀਤਿ। ਵਾਕਜਾਦਿਮ੍ਹਿ ਕ੍ਰਿਯਾਯ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਇਦਂ ਕ੍ਰਿਯਾਦਿਦੀਪਕਂ ਨਾਮ। ਅਮਿਤੋ ਚ ਸੋ ਉਦਯੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਅਨੇਕਾ ਚ ਤੇ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਚੇਤਿ ਚ, ਤੇਸਂ ਮਦ੍ਦੂਨਮਿਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਮਜ੍ਝੇਦੀਪਕ

੨੩੦.ਦਸ੍ਸਨਂ ਮੁਨਿਨੋ ਸਾਧੁ-ਜਨਾਨਂ ਜਾਯਤੇ’ਮਤਂ।
ਤਦਵ੍ਹੇਸਂ ਤੁ ਜਨ੍ਤੂਨਂ, ਵਿਸਂ ਨਿਚ੍ਚੋਪਤਾਪਨਂ॥

੨੩੦. “**ਦਸ੍ਸਨ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਮੁਨਿਨੋ ਦਸ੍ਸਨਂ ਸਾਧੁਜਨਾਨਂ **ਅਮਤਂ** ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨਾਮ ਜਾਯਤੇ ਅਮਤਸ੍ਸ ਸਾਧਨਤੋ, **ਤੇਹਿ** ਸਾਧੁਜਨੇਹਿ ਅਦ੍ਵੇਸਂ ਜਨ੍ਤੂਨਂ ਨਿਚ੍ਚਮੁਪਤਾਪੇਤੀਤਿ **ਨਿਚ੍ਚੋਪਤਾਪਨਂ** ਵਿਸਂ ਜਾਯਤੇ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਮਨੋਪਦੋਸਸ੍ਸ ਵਿਸਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਨਿਰਯਾਦਿਦੁਕ੍ਖਾਵਹਭਾਵਤੋਤਿ। ਕ੍ਰਿਯਾਮਜ੍ਝਦੀਪਕਮੇਤਂ।

੨੩੦. “**ਦਸ੍ਸਨ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਮੁਨਿਨੋ ਦਸ੍ਸਨਂ ਸਾਧੁਜਨਾਨਂ **ਅਮਤਂ** ਅਮਤਸਙ੍ਖਾਤਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਕਾਰਣਤ੍ਤਾ ਕਾਰਿਯੋਪਚਾਰੇਨ ਅਮਤਂ ਭੂਤਂ ਜਾਯਤੇ, **ਤਦਦ੍ਵੇਸਂ** ਤੇਹਿ ਸਾਧੁਜਨੇਹਿ ਅਦ੍ਵੇਸਂ ਜਨ੍ਤੂਨਂ ਤੁ **ਨਿਚ੍ਚੋਪਤਾਪਨਂ** ਸਤਤਮੁਪਤਾਪਕਰਣਤੋ **ਵਿਸਂ ਜਾਯਤੇ** ਵਿਸਤੁਲ੍ਯਪਟਿਘਕਾਰਣਤ੍ਤਾ ਕਾਰਿਯੋਪਚਾਰੇਨ ਵਿਸਂ ਭਵਤੀਤਿ। ਇਦਂ ਕ੍ਰਿਯਾਯ ਮਜ੍ਝੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਕ੍ਰਿਯਾਮਜ੍ਝਦੀਪਕਂ। ਸਾਧਵੋ ਚ ਤੇ ਜਨਾ ਚੇਤਿ ਚ, ਤੇਹਿ ਅਦ੍ਵੇਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

ਅਨ੍ਤਦੀਪਕ

੨੩੧.ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਕਨ੍ਤਲਾਵਣ੍ਯ-ਚਨ੍ਦਾਤਪਮਨੋਹਰੋ।
ਜਿਨਾਨਨਿਨ੍ਦੁ ਇਨ੍ਦੁ ਚ, ਕਸ੍ਸ ਨਾਨਨ੍ਦਕੋ ਭਵੇ॥

੨੩੧. “**ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ **ਕਨ੍ਤਂ** ਮਨੁਞ੍ਞਂ **ਲਾਵਣ੍ਯਂ** ਪਿਯਭਾਵੋ, ਤਮੇਵ, ਤਮਿਵ ਵਾ**ਚਨ੍ਦਾਤਪੋ** ਚਨ੍ਦਿਕਾ, ਤੇਨ ਮਨੋਹਰੋ ਜਿਨਾਨਨਿਨ੍ਦੁ **ਇਨ੍ਦੁ** ਚਨ੍ਦੋ ਚ **ਕਸ੍ਸ** ਜਨਸ੍ਸ ਆਨਨ੍ਦਕੋ ਨ ਭਵਤੀਤਿ। ਕ੍ਰਿਯਾਨ੍ਤਦੀਪਕਂ।

੨੩੧. “**ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਕਨ੍ਤਲਾਵਣ੍ਯਚਨ੍ਦਾਤਪਮਨੋਹਰੋ** ਅਤਿਸਯੇਨ ਮਨੁਞ੍ਞਪਿਯਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਵਿਲਾਸਨਾਮਕੇਨ ਚਨ੍ਦਕਿਰਣੇਨ, ਨੋ ਚੇ, ਅਤਿਸਯੇਨ ਮਨੁਞ੍ਞਪਿਯਤਾਸਙ੍ਖਾਤਵਿਲਾਸਸਦਿਸੇਨ ਚਨ੍ਦਕਿਰਣੇਨ ਮਨੋਹਰੋ **ਜਿਨਾਨਨਿਨ੍ਦੁ** ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਮੁਖਚਨ੍ਦੋ **ਚ ਇਨ੍ਦੁ** ਚ ਪਕਤਿਚਨ੍ਦੋ ਚ ਕਸ੍ਸ ਆਨਨ੍ਦਕੋ ਨ ਭਵੇ। ਇਦਂ ਕ੍ਰਿਯਾਯ ਅਨ੍ਤੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਕ੍ਰਿਯਾਨ੍ਤਦੀਪਕਂ ਨਾਮ। ਅਨ੍ਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚ, ਤਞ੍ਚ ਤਂ ਕਨ੍ਤਞ੍ਚੇਤਿ ਚ, ਲਵਣਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਲਾਵਣ੍ਯਂ, ਮਧੁਰਭਾਵੋ, ਤਂਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਕਨ੍ਤਞ੍ਚ ਤਂ ਲਾਵਣ੍ਯਞ੍ਚਾਤਿ ਚ, ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਆਤਪੋ ਕਿਰਣੋਤਿ ਚ, ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਕਨ੍ਤਲਾਵਣ੍ਯਮੇਵ ਚਨ੍ਦਾਤਪੋਤਿ ਚ, ਚਨ੍ਦਪਕ੍ਖੇ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਕਨ੍ਤਲਾਵਣ੍ਯਮਿਵ ਚ ਸੋ ਚਨ੍ਦਾਤਪੋ ਚਾਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਮਨੋਹਰੋਤਿ ਚ, ਜਿਨਾਨਨਮੇਵ ਇਨ੍ਦੂਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ। ਇਮਿਨਾ ਕ੍ਰਿਯਾਦੀਪਕਤ੍ਤਯੇਨੇਵ ਅਵੁਤ੍ਤਜਾਤਿਦੀਪਕਗੁਣਦੀਪਕਾਨਿਪਿ ਞਾਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਮਾਲਾਦੀਪਕ

੨੩੨.ਹੋਤਾਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਯ,
ਸੀਲਂ ਪਾਮੋਜ੍ਜਹੇਤੁ ਸੋ।
ਤਂ ਪੀਤਿਹੇਤੁ, ਸਾ ਚਾਯਂ,
ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਦਿਪਸਿਦ੍ਧਿਯਾ॥

੨੩੨. ਆਦਿਦੀਪਕਾਦੀਸੁਪਿ ਤੇਸੁ ਪਯੋਗਕ੍ਕਮੇਨ ਪਕਾਰਨ੍ਤਰਮਤ੍ਥੀਤਿ ਵਦਤਿ **"ਹੋਤਿ"**ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸੀਲਂ** ਪਞ੍ਚਸੀਲਾਦਿਕਂ, **ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਯ** ਪਚ੍ਛਾਨੁਤਾਪਾਭਾਵਾਯ ਹੋਤਿ, **ਸੋ** ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ **ਪਾਮੋਜ੍ਜਸ੍ਸ** ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮਤ੍ਤਾਯ ਪੀਤਿਯਾ ਹੇਤੁ ਹੋਤਿ, **ਤਂ** ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ **ਪੀਤਿਯਾ** ਬਲਵਭੂਤਾਯ ਹੇਤੁ ਹੋਤਿ, **ਸਾ ਚਾਯਂ** ਪੀਤਿ **ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਂ** ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸੁਖਾਦੀਨਂ **ਪਸਿਦ੍ਧਿਯਾ** ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ ਹੋਤੀਤਿ ਯੋਜਨੀਯਂ।

੨੩੨. ਇਦਾਨਿ ਨਵਸੁ ਦੀਪਕੇਸੁ ਪਯੋਗਵਿਸੇਸੇਨ ਸਾਧੇਤਬ੍ਬੇ ਅਞ੍ਞਪ੍ਪਕਾਰੇ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਹੋਤਿ"**ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਸੀਲਂ** ਸੁਰਕ੍ਖਿਤਂ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਦਸਙ੍ਗਾਦਿਸੀਲਂ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਯ ਹੋਤਿ, **ਸੋ** ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ **ਪਾਮੋਜ੍ਜਹੇਤੁ** ਹੋਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮਤ੍ਤਾਯ ਤਰੁਣਪੀਤਿਯਾ ਕਾਰਣਂ ਭਵਤਿ, **ਤਂ** ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ **ਪੀਤਿਹੇਤੁ** ਬਲਵਪੀਤਿਕਾਰਣਂ ਹੋਤਿ, **ਸਾ ਅਯਞ੍ਚ** ਪੀਤਿ **ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਦਿਪਸਿਦ੍ਧਿਯਾ** ਕਾਯਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਚਿਤ੍ਤਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਆਦੀਨਂ ਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਹੇਤੁ ਹੋਤਿ। ਨ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ, **ਨਸਦ੍ਦੋ** ਪਸਜ੍ਜਪਟਿਸੇਧੇ ਵਤ੍ਤਤੇ। ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਹੇਤੂਤਿ ਚ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਆਦਿ ਯੇਸਂ ਸੁਖਾਦੀਨਨ੍ਤਿ ਚ, ਤੇਸਂ ਪਸਿਦ੍ਧੀਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੨੩੩.ਇਚ੍ਚਾਦਿਦੀਪਕਤ੍ਤੇਪਿ, ਪੁਬ੍ਬਂ ਪੁਬ੍ਬਮਪੇਕ੍ਖਿਨੀ।
ਵਾਕ੍ਯਮਾਲਾ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ, ਤਂ ਮਾਲਾਦੀਪਕਂ ਮਤਂ॥

੨੩੩. ਕਿਮਿਦਂ ਤਵ ਪਕਾਰਨ੍ਤਰਮਿਚ੍ਚਾਹ **"ਇਚ੍ਚਾਦਿ"**ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਇਚ੍ਚੇ**ਵਮਿਮਂ ਯਂ ਤਂ ਮਾਲਾਦੀਪਕਂ ਮਤਂ। ਨਨੁ ਕ੍ਰਿਯਾਦਿਦੀਪਕਮੇਤਮਿਚ੍ਚਾਹ **"ਆਦਿਦੀਪਕਤ੍ਤੇਪੀ"**ਤਿ। ਯਜ੍ਜਪਜਾਦਿਦੀਪਕਮੇਤਂ **ਪੁਬ੍ਬਂ ਪੁਬ੍ਬਂ** ਵਾਕ੍ਯਂ ''ਹੋਤਾਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਯ ਸੀਲ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਂ ਅਪੇਕ੍ਖਿਨੀ ਅਪੇਕ੍ਖਮਾਨਾ **ਵਾਕ੍ਯਾਨਂ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨਂ **ਮਾਲਾ** ਪਰਮ੍ਪਰਾ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ। ਤਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਮਾਲਾਦੀਪਕਂ ਮਤਂ, ਨਾਦਿਦੀਪਕਨ੍ਤਿ।

੨੩੩. **"ਇਚ੍ਚਾਦਿ"**ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਆਦਿਦੀਪਕਤ੍ਤੇਪਿ** ਕ੍ਰਿਯਾਦਿਦੀਪਕਭਾਵੇ ਸਤਿਪਿ **ਵਾਕ੍ਯਮਾਲਾ** ਅਨੇਕਵਾਕ੍ਯੇਨ ਸਮ੍ਬਜ੍ਝਮਾਨਾ ਪਰਮ੍ਪਰਾ **ਪੁਬ੍ਬਂ ਪੁਬ੍ਬਂ** ''ਹੋਤਾਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਕਂ ਵਾਕ੍ਯਂ ਅਪੇਕ੍ਖਿਨੀ ਪਵਤ੍ਤਾ। **ਇਤਿ** ਇਦਂ ਅਨਨ੍ਤਰਗਤਪ੍ਪਕਾਰਂ ਦੀਪਕਂ ''ਮਾਲਾਦੀਪਕ''ਨ੍ਤਿ ਮਤਨ੍ਤਿ। ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਦੀਪਕਮਿਤਿ ਚ, ਵਿਸਯੋਪਚਾਰੇਨ ਆਦਿ ਚ ਤਂ ਦੀਪਕਞ੍ਚਾਤਿ ਚ, ਮਾਲਾ ਏਵ ਦੀਪਕਮਿਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

੨੩੪.ਅਨੇਨੇਵ ਪਕਾਰੇਨ, ਸੇਸਾਨਮਪਿ ਦੀਪਕੇ।
ਵਿਕਪ੍ਪਾਨਂ ਵਿਧਾਤਬ੍ਬਾ-ਨੁਗਤੀ ਸੁਦ੍ਧਬੁਦ੍ਧਿਭਿ॥

੨੩੪. ਅਵੁਤ੍ਤੇ ਦੀਪਕਵਿਕਪ੍ਪੇ ਅਤਿਦਿਸਨ੍ਤੋ ਨਿਗਮੇਤਿ **"ਅਨੇਨਿ"**ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਅਨੇਨੇ**ਵ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਵੁਤ੍ਤੇਨ **ਪਕਾਰੇਨ** ਵਿਧਿਨਾ **ਦੀਪਕੇ** ਦੀਪਕਵਿਸਯੇ [ਦੀਪਕਵਿਸੇਸੇ (ਕ॰)] **ਸੇਸਾਨ**ਮਵੁਤ੍ਤਾਨਂ **ਵਿਕਪ੍ਪਾਨਂ** ਜਾਤਜਾਦਿਦੀਪਕਾਦਿਭੇਦਾਨਂ **ਅਨੁਗਤਿ** ਅਵਬੋਧੋ **ਸੁਦ੍ਧਬੁਦ੍ਧਿਭਿ** ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਮਤੀਹਿ ਕਵੀਹਿ **ਵਿਧਾਤਬ੍ਬਾ** ਕਾਤਬ੍ਬਾਤਿ।

੨੩੪. ਇਦਾਨਿ ਅਵੁਤ੍ਤਦੀਪਕਾਨਿਪਿ ਅਤਿਦਿਸਤਿ **"ਅਨੇਨੇਵਿ"**ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਅਨੇਨੇਵ ਪਕਾਰੇਨ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦੀਪਕਪ੍ਪਕਾਰੇਨ **ਦੀਪਕੇ** ਦੀਪਕਵਿਸਯੇ **ਸੇਸਾਨਂ ਅਪਿ** ਵਿਕਪ੍ਪਾਨਂ ਅਵੁਤ੍ਤਜਾਤਿਦੀਪਕਗੁਣਦੀਪਕਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਪਕ੍ਖਾਨਂ ਜਾਤਜਾਦਿਦੀਪਕਗੁਣਾਦਿਦੀਪਕਾਦੀਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਮਾਲਾਦੀਪਕਾਨਞ੍ਚ **ਅਨੁਗਤਿ** ਅਵਬੋਧੋ **ਸੁਦ੍ਧਬੁਦ੍ਧਿਭਿ** ਕਵੀਹਿ **ਵਿਧਾਤਬ੍ਬਾ** ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। ਵਿਸੇਸਤੋ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਕਪ੍ਪੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਚ, ਸੁਦ੍ਧਾ ਬੁਦ੍ਧਿ ਯੇਸਨ੍ਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

੨੩੫.ਵਿਸੇਸਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਂ,
ਨਿਸੇਧਵਚਨਂ ਤੁ ਯਂ।

ਅਕ੍ਖੇਪੋ ਨਾਮ ਸੋ'ਯਞ੍ਚ,
ਤਿਧਾ ਕਾਲਪ੍ਪਭੇਦਤੋ॥

੨੩੫. ਅਕ੍ਖੇਪਮੁਪਕ੍ਖਿਪਤਿ "**ਵਿਸੇਸਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ** ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਂ ਯਂ **ਨਿਸੇਧਸ੍ਸ** ਪਟਿਸੇਧਸ੍ਸ ਵ**ਚਨਂ** ਵੁਤ੍ਤਿ, **ਸੋ** ਅਕ੍ਖੇਪੋ ਨਾਮ ਅਕ੍ਖਿਪਨਂ ਪਟਿਸੇਧੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਸੋਯ**ਮਕ੍ਖੇਪੋ ਚ **ਕਾਲਪ੍ਪਭੇਦਤੋ** ਅਤੀਤਾਦਿਤੋ **ਤਿਧਾ** ਤਿਪ੍ਪਕਾਰੋ।

੨੩੫. ਇਦਾਨਿ ਅਕ੍ਖੇਪਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਵਿਸੇਸੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਵਿਸੇਸਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਂ ਤੁ** ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਪਦਤ੍ਥਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਕਥਨਿਚ੍ਛਾਯ ਏਵ ਯਂ **ਨਿਸੇਧਵਚਨਂ** ਪਟਿਸੇਧਵਚਨਂ ਅਤ੍ਥਿ, **ਸੋ** ਪਟਿਸੇਧੋ **ਅਕ੍ਖੇਪੋ** ਨਾਮ ਅਕ੍ਖੇਪਾਲਙ੍ਕਾਰੋ ਨਾਮ। **ਅਯਞ੍ਚ** ਅਕ੍ਖੇਪੋ **ਕਾਲਪ੍ਪਭੇਦਤੋ** ਅਤੀਤਾਦਿਕਾਲਵਿਸੇਸੇਨ ਤਿਧਾ ਹੋਤਿ। ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਚਨਨ੍ਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਇਚ੍ਛਾਤਿ ਚ, ਨਿਸੇਧਸ੍ਸ ਪਟਿਸੇਧਸ੍ਸ ਵਚਨਮਿਤਿ ਚ, ਅਕ੍ਖਿਪਨਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨਨ੍ਤਿ ਚ, ਕਾਲਸ੍ਸ ਕ੍ਰਿਯਾਯ ਵਾ ਪਭੇਦੋਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

੨੩੬.ਏਕਾਕੀ'ਨੇਕਸੇਨਂ ਤਂ, ਮਾਰਂਸਵਿਜਯੀਜਿਨੋ।
ਕਥਂ ਤ'ਮਥ ਵਾ ਤਸ੍ਸ, ਪਾਰਮੀਬਲਮੀਦਿਸਂ॥

ਅਤੀਤਕ੍ਖੇਪੋ।

੨੩੬. "**ਏਕਾਕਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਸੋ ਜਿਨੋ **ਏਕਾਕੀ** ਏਕੋ ਸਮਾਨੋ ਅਨੇਕਸੇਨਂ ਤਂ ਮਾਰਂ **ਵਿਜਯਿ** ਪਰਾਜੇਸਿ, ਤਂ ਕਥਂ ਯੁਜ੍ਜਤੇ। ਅਥ ਵਾ ਕਿਂ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤੇ, ਯਤੋ **ਤਸ੍ਸ** ਜਿਨਸ੍ਸ **ਪਾਰਮੀ** ਸਮਤਿਂਸਵਿਧਾ ਪਾਰਮਿਤਾ ਏਵ ਬਲਂ **ਈਦਿਸਂ** ਯਾਦਿਸਂ ਤਸ੍ਸ ਵਿਜਯਕਾਰਣਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਏਕਾਕਿਤ੍ਤੁਕਾਰਣਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਮਾਰਵਿਜਯਾਯੋਗਬੁਦ੍ਧਿ ''ਸਸੇਨਂ ਮਾਰਂ ਵਿਜਿਤਵਾਤਿ ਕਥਂ ਯੁਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਕਾਰਾ ਅਤੀਤਾ ਅਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤੀਤਕ੍ਖੇਪੋਯਂ।

੨੩੬. ਇਦਾਨਿ ਉਦਾਹਰਤਿ "**ਏਕਾਕਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਸ ਜਿਨੋ** ਸੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ **ਏਕਾਕੀ** ਅਸਹਾਯੋ ਅਦੁਤਿਯੋ ਅਨੇਕਸੇਨਂ ਤਂ ਮਾਰਂ ਵਿ**ਜਯੀ** ਅਜਿਨੀਤਿ, ਤਂ ਕਥਂ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਯੁਜ੍ਜਤੇਵ, **ਤਸ੍ਸ** ਜਿਨਸ੍ਸ **ਪਾਰਮੀਬਲਂ** ਸਮਤਿਂਸਪਾਰਮੀਬਲਂ ਸਮਤਿਂਸਪਾਰਮੀਤਾਸਙ੍ਖਤਸੇਨਾ **ਈਦਿਸ**ਮੀਦਿਸਾਤਿ। ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਦੁਤਿਯਭਾਵਞ੍ਚ ਮਾਰਸ੍ਸ ਸਪਰਿਵਾਰਭਾਵਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕਸ੍ਸਚਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ''ਏਕਾਕਿਨਾ ਕਥਮਨੇਕਸੇਨੋ ਮਾਰੋ ਜਿਤੋ''ਤਿ ਵਿਪਰੀਤਬੁਦ੍ਧਿ ਅਤੀਤਮਾਰਵਿਜਯਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਅਤੀਤਾ ਹੋਤਿ, ''ਤਸ੍ਸ ਪਾਰਮੀਬਲਂ ਈਦਿਸ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਕਥਨਿਚ੍ਛਾਯ ''ਅਥ ਵਾ''ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਪਟਿਸੇਧਵਚਨੇਨ ਅਕ੍ਖਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤੀਤਸ੍ਸ ਅਕ੍ਖੇਪਨਤੋ ਅਤੀਤਕ੍ਖੇਪੋ ਨਾਮ।

੨੩੭.ਕਿਂ ਚਿਰਂ'ਜਾਸਮੁਗ੍ਘਾਤਂ,
ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੋ'ਸ੍ਮਿਤਿ ਖਿਜ੍ਜਸੇ।
ਪਣਾਮੋ ਨਨੁ ਸੋਯੇਵ,
ਸਕਿਮ੍ਪਿ ਸੁਗਤੇ ਕਤੋ॥

ਵਤ੍ਤਮਾਨਕ੍ਖੇਪੋ।

੨੩੭. "**ਕਿਂ ਚਿਰਂ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਚਿਰਂ **ਏਜਾਯ** ਤਣ੍ਹਾਯ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਂ ਸਬ੍ਬਥਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੋਸ੍ਮੀਤਿ ਕਿਂ ਖਿਜ੍ਜਸੇ, ਤੁਚ੍ਛੋ ਤਵ ਖੇਦੋ। ਸੁਗਤੇ **ਸਕਿਮ੍ਪਿ** ਏਕਵਾਰਮ੍ਪਿ ਕਤੋ ਪਣਾਮੋ **ਸੋਯੇ**ਵ ਤਣ੍ਹਾਯ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੋਯੇਵ ਨਨੁ ਏਕਨ੍ਤੁਕਾਰਣਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਕ੍ਖੇਪੋਯਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਖੇਦਸ੍ਸਾਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾ।

੨੩੭. “**ਕਿਂ ਚਿਤ੍ਤੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਹੇ **ਚਿਤ੍ਤ ਏਜਾਸਮੁਗ੍ਘਾਤਂ** ਏਜਾਸਙ੍ਖਤਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪਹਾਨਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੋਸ੍ਮੀਤਿ ਕਿਂ ਖਿਜ੍ਜਸੇ, ਤੁਚ੍ਛੋ ਤਵ ਖੇਦੋ। ਤਥਾ ਹਿ **ਸੁਗਤੇ** ਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯੇ ਸਕਿਮ੍ਪਿ ਕਤੋ ਪਣਾਮੋ **ਸੋਯੇਵ ਨਨੁ** ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਚ੍ਛੇਦਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਕਾਰਣਤ੍ਤਾ ਕਾਰਣਕਾਰਿਯਾਨਮਭੇਦਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਸੋ ਏਜਾਸਮੁਗ੍ਘਾਤੋਯੇਵ ਕਿਂ ਨ ਭਵਤਿ, ਭਵਤ੍ਯੇਵ। ‘‘ਪਣਾਮੋ’’ਤ੍ਯਾਦਿਵਿਸੇਸਕਥਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ‘‘ਕਿਂ ਖਿਜ੍ਜਸੇ’’ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਮਾਨਖੇਦਸ੍ਸ ਪਟਿਸੇਧਿਤਤ੍ਤਾ ਅਯਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨਕ੍ਖੇਪੋ ਨਾਮ। ਏਜਾਯ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੋਤਿ ਵਾਕ੍ਯਂ।

੨੩੮.ਸਚ੍ਚਂ ਨ ਤੇ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਸਿਵਂ ਸੁਜਨਗੋਚਰਂ।
ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਕ੍ਕਨ੍ਤ-ਮਾਨਸਾ ਯੇ ਸੁਦੁਜ੍ਜਨਾ॥

ਅਨਾਗਤਕ੍ਖੇਪੋ।

੨੩੮. “**ਸਚ੍ਚ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਸੁਜਨਗੋਚਰਂ **ਸਿਵਂ** ਸਨ੍ਤਿਪਦਂ ਤੇ **ਸਚ੍ਚਂ** ਨਿਯਤਂ ਨ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਯੇ **ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ** ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਕਾਯ **ਪਰਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ** ਅਭਿਭੂਤਂ **ਮਾਨਸਂ** ਚਿਤ੍ਤਂ ਯੇਸਂ ਤਾਦਿਸਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਅਤਿਸਯੇਨ ਦੁਜ੍ਜਨਾਤਿ ਯੋਜਨੀਯਂ। ਅਯਮਨਾਗਤਕ੍ਖੇਪੋ ਭਾਵਿਨੋ ਗਮਨਸ੍ਸਾਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ।

‘‘ਜੀਵਿਤਾਸਾ ਬਲਵਤੀ, ਧਨਾਸਾ ਦੁਬ੍ਬਲਾ ਮਮ।
ਗਚ੍ਛ ਵਾ ਤਿਟ੍ਠ ਵਾ ਕਨ੍ਤ, ਮਮਾਵਤ੍ਥਾ ਨਿਵੇਦਿਤਾ’’ਤਿ [ਕਾਬ੍ਯਾਦਾਸ ੨.੧੩੯]॥

ਅਯਮਨਾਦਰਕ੍ਖੇਪੋਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ ਤੁ ਤਬ੍ਭੇਦਾਯੇਵਾਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਿਤਾ।

੨੩੮. “**ਸਚ੍ਚ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸੁਜਨਗੋਚਰਂ** ਸਾਧੂਨਂ ਵਿਸਯਗਤਂ **ਸਿਵਂ** ਸਨ੍ਤਿਪਦਂ ਤੇ **ਸਚ੍ਚ**ਮੇਕਨ੍ਤੇਨ ਨ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਕੇ? ਯੇ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨਸਾ ਸੁਦੁਜ੍ਜਨਾ, ਤੇਯੇਵਾਤਿ। ‘‘ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠੀ’’ਤਿਆਦਿਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਕਥਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ‘‘ਤੇ ਨ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਭਾਵਿਨੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਮਨਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਪਟਿਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਅਯਂ ਅਨਾਗਤਕ੍ਖੇਪੋ ਨਾਮ। ਮਿਚ੍ਛਾ ਵਿਪਰੀਤਾ ਚ ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਚਾਤਿ ਚ, ਤਾਯ ਪਰਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਮਾਨਸਂ ਯੇਸਨ੍ਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

‘‘ਜੀਵਿਤਾਸਾ ਬਲਵਤੀ, ਧਨਾਸਾ ਦੁਬ੍ਬਲਾ ਮਮ।
ਗਚ੍ਛ ਵਾ ਤਿਟ੍ਠ ਵਾ ਕਨ੍ਤ, ਮਮਾਵਤ੍ਥਾ ਨਿਵੇਦਿਤਾ’’ –

ਤ੍ਯਾਦਿਕੋ ਅਨਾਦਰਕ੍ਖੇਪੋਪਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤੀਤਕ੍ਖੇਪਾਦੀਹਿ ਅਨਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਵਿਸੁਂ ਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ – ਹੇ **ਕਨ੍ਤ** ਵਲ੍ਲਭ ਮਮ ਜੀਵਿਤਾਸਾ ਬਲਵਤੀ ਹੋਤਿ, ਧਨਾਸਾ ਦੁਬ੍ਬਲਾ, ਤ੍ਵਂ ਗਚ੍ਛ ਵਾ ਤਿਟ੍ਠ ਵਾ, **ਮਮਾਵਤ੍ਥਾ** ਮਮ ਪਕਤਿ **ਨਿਵੇਦਿਤਾ** ਵਿਞ੍ਞਾਪਿਤਾ। ‘‘ਏਤ੍ਥ ਮਮਾਵਤ੍ਥਾ ਨਿਵੇਦਿਤਾ’’ਤਿ ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਕਥਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ‘‘ਗਚ੍ਛ ਵਾ ਤਿਟ੍ਠ ਵਾ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਨਾਦਰਵਚਨੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਲ੍ਲਭਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਅਨਾਗਤਸ੍ਸ ਵਾ ਗਮਨਸ੍ਸ ਪਟਿਸੇਧਿਤਤ੍ਤਾ ਵਤ੍ਤਮਾਨਕ੍ਖੇਪੋ ਵਾ ਅਨਾਗਤਕ੍ਖੇਪੋ ਵਾ ਹੋਤਿ।

੨੩੯.ਞੇਯ੍ਯੋ ਸੋਤ੍ਥਨ੍ਤੁਰਨ੍ਯਾਸੋ,
ਯੋ’ਞ੍ਞਵਾਕ੍ਯਤ੍ਥਸਾਧਨੇ।
ਸਬ੍ਬਬ੍ਯਾਪੀ ਵਿਸੇਸਟ੍ਠੋ,
ਹਿਵਿਸਿਟ੍ਠ’ਸ੍ਸ ਭੇਦਤੋ॥

੨੩੯. ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਨਜਾਸਂ ਨਜਾਸਯਤਿ "**ਵੇਯਿਜ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਅਞ੍ਞਵਾਕਜਤ੍ਥਸਾਧਨੇ** ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਾਕਜਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਾਧਨੇ ਸਮਤ੍ਥਕੋ ਕਸ੍ਸਚਿਦੇਵ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਰਸ੍ਸ ਨਜਾਸੋ ਯੋ, ਸੋ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਨਜਾਸੋ ਵੇਯਜੋ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਤ੍ਥੇ ਨਜਾਸੋ ਪਯੋਗੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਤਸ੍ਸ ਭੇਦਮਾਹ "**ਸਬ੍ਬੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਅਸ੍ਸ** ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਨਜਾਸਸ੍ਸ **ਭੇਦਤੋ** ਵਿਕਪ੍ਪਤੋ **ਹਿਵਿਸਿਟ੍ਠਾ ਹਿਸਦ੍ਦੇਨ** ਵਿਸੇਸਿਤਾ ਸਬ੍ਬਬਜਾਪੀ ਚ ਵਿਸੇਸਟ੍ਠੋ ਚਾਤਿ ਇਮੇ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਨਨੁ ਪਤਿਵਤ੍ਥੂਪਮਾਯ ਇਮਸ੍ਸ ਚ ਕੋ ਭੇਦੋਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ, ਤਥਾਪਿ ਉਭਯਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਨਜਾਸਮਤ੍ਤੇਨ ਸਦਿਸਤ੍ਤੇਪਿ ਯਤ੍ਥ ਮੁਖਜਤੋ ਸਾਮਜਪ੍ਪਤੀਤਿਸਬ੍ਭਾਵੋ, ਸਾ ਪਤਿਵਤ੍ਥੂਪਮਾ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਸਾਧਨਰੂਪਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਨ੍ਤਰਨਜਾਸੋ, ਸੋ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਨਜਾਸੋਤਿ ਪਾਕਟੋਯੇਵੁਭਿਨ੍ਨਂ ਭੇਦੋਤਿ।

੨੩੯. ਇਦਾਨਿ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਨਜਾਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਵੇਯਜ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਯੋ ਅਞ੍ਞਵਾਕਜਤ੍ਥਸਾਧਨੇ** ਅਞ੍ਞਵਾਕਜਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਾਧਨੇ ਹੋਤਿ, ਅਞ੍ਞਵਾਕਜਤ੍ਥਂ ਸਾਧੇਤਿ, ਸੋ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਨਜਾਸੋ ਸਾਧਿਯਵਾਕਜਤ੍ਥਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਸ੍ਸ ਠਪਨਂ ਕਥਨਂ ''ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਨਜਾਸੋ''ਤਿ ਵੇਯਜੋ, **ਅਸ੍ਸ** ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਨਜਾਸਸ੍ਸ **ਭੇਦਤੋ** ਪਭੇਦੇਨ ਸਬ੍ਬਬਜਾਪੀ ਵਿਸੇਸਟ੍ਠੋ ਚ, ਏਤੇਯੇਵ **ਹਿਵਿਸਿਟ੍ਠਾ** ਚਾਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਥੋ ਚ ਸੋ ਅਨ੍ਤਰੋ ਅਞ੍ਞੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਨਜਾਸੋਤਿ ਚ, ਸਬ੍ਬਂ ਬਜਾਪੇਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਚ, ਵਿਸੇਸੇ ਪਦੇਸੇ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਚ, **ਹਿਸਦ੍ਦੇਨ** ਵਿਸਿਟ੍ਠਾਤਿ ਚ ਵਾਕਜਂ।

ਹਿ-ਰਹਿਤਸਬ੍ਬਬਜਾਪੀ

੨੪੦.ਤੇਪਿ ਲੋਕਹਿਤਾਸਤ੍ਤਾ, ਸੂਰਿਯੋ ਚਨ੍ਦਿਮਾ ਅਪਿ [ਚਨ੍ਦਿਮਾਰਪਿ (ਸੀ॰)] ।
ਅਤ੍ਥਂ ਪਸ੍ਸ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਨਿਯਮੋ ਕੇਨ ਲਙ੍ਘਜਤੇ॥

੨੪੦. ਉਦਾਹਰਤਿ "**ਤੇਪਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਲੋਕਸ੍ਸ **ਹਿਤੇ** ਅਭਿਵੁਦ੍ਧਿਯਂ **ਆਸਤ੍ਤਾ** ਅਭਿਰਤ੍ਤਾ ਸੂਰਿਯੋ ਚਨ੍ਦਿਮਾ ਅਪੀਤਿ ਤੇ ਮਹਨ੍ਤਾਪਿ **ਅਤ੍ਥਂ** ਉਦਯਵਿਪਰਿਯਾਸ'ਮਭਾਵਂ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਨ [ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਾ ਪੁਨ (ਕ॰)] ਤਥੇਵ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ''ਪਸ੍ਸੇ''ਤਿ ਤਮਵਬੋਧਯਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਨਿਯਮੋ ''ਭਾਵੋ ਨਾਮ ਨ ਪਾਯਿਨਿ। ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਯਧਮ੍ਮਿਨੋ''ਤਿ ਅਯਂ ਨਿਯਤਿ। **ਕੇਨ** ਨਾਮ ਵਤ੍ਥੁਨਾ **ਲਙ੍ਘਜਤੇ** ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾਤਿ। ਅਯਂ **ਹਿਸਦ੍ਦ**ਰਹਿਤੋ ਸਬ੍ਬਬਜਾਪੀ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਨਜਾਸੋ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਨਿਯਮਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਗਤਤ੍ਤਾ।

੨੪੦. "**ਤੇਪਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਲੋਕਹਿਤਾਸਤ੍ਤਾ** ਲੋਕਾਭਿਵੁਦ੍ਧਿਯਂ ਲਗ੍ਗਾ ਸੂਰਿਯੋ ਅਪਿ ਚਨ੍ਦਿਮਾ ਅਪਿ ਤੇਪਿ ਮਹਾਨੁਭਾਵਾ **ਅਤ੍ਥਂ** ਵਿਨਾਸਂ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, **ਪਸ੍ਸ** ਏਤੇਸਂ ਪਾਕਟਂ ਵਿਨਾਸਂ ਓਲੋਕੇਹਿ। ਤਥਾ ਹਿ **ਨਿਯਮੋ** ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਸਬ੍ਬਪਦਤ੍ਥਮਨਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਪਵਤ੍ਤੁਨਿਯਮੋ **ਕੇਨ ਲਙ੍ਘਜਤੇ** ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਕੇਨ ਪਦਤ੍ਥੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਮਜਤੇਤਿ। ਅਯਂ **ਹਿਸਦ੍ਦ**ਰਹਿਤੋ ਅਤ੍ਥਗਮਨਸਙ੍ਖਾਤੋ ਨਿਯਮੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਗਤੋਤਿ ਸਬ੍ਬਬਜਾਪੀ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਨਜਾਸੋ। ਪਤਿਵਤ੍ਥੂਪਮਾਯ ਚ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਨਜਾਸਸ੍ਸ ਚ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਨਜਾਸਤ੍ਤੇਨ ਤੁਲਜਤ੍ਤੇਪਿ ਤਤ੍ਥ ਸਾਧਮ੍ਮਪਕਾਸਤ੍ਤੁਸਭਾਵੋ, ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਾਧਨਸਭਾਵੋਤਿ ਏਵਮਿਮੇਸਂ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਸੁਬਜਤ੍ਤਂ। **ਅਪੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਭਾਵਨਾਯਂ, ਦੁਤਿਯੋ **ਅਪਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਸਮੁਚ੍ਚਯੇ।

ਹਿ-ਸਹਿਤਸਬ੍ਬਬਜਾਪੀ

੨੪੧.ਸਤ੍ਥਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ, ਵਸੀ ਸੋਪਿ ਮੁਨਿਸ੍ਸਰੋ।
ਗਤੋਵ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿਂ ਸਬ੍ਬੇ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨ ਹਿ ਸਸ੍ਸਤਾ॥

੨੪੧. "**ਸਤ੍ਥਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ** ਦੇਵਾਨਞ੍ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਞ੍ਚ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ **ਸਤ੍ਥਾ** ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੇਹਿ ਪਰਮਤ੍ਥੇਹਿ ਯਥਾਰਹਂ ਅਨੁਸਾਸਤੀਤਿ, **ਵਸੀ** ਪਞ੍ਚਹਿ ਵਸਿਤਾਹਿ ਅਤਿਸਯਵਸੀਹਿ ਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਸੋਪਿ ਮੁਨਿਸ੍ਸਰੋ **ਨਿਬ੍ਬੁਤਿਂ** ਖਨ੍ਧਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਸਙ੍ਖਾਤਂ **ਗਤੋ** ਪਤ੍ਤੋਯੇਵ, **ਹਿਸਦ੍ਦੋ** ਸਮਤ੍ਥਨੇ। ਸਬ੍ਬੇ **ਸਙ੍ਖਾਰਾ** ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ **ਨ**

ਸਸ੍ਸਤਾ ਨ ਨਿਚ੍ਚਾ ਉਪ੍ਪਾਦਵਯਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ **ਹਿ**ਸਦ੍ਦਸਹਿਤਸਬ੍ਬਬਜਾਪੀ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤੁਰਨਜਾਸੋ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਸਬ੍ਬਗਤਤ੍ਤਾਤਿ।

੨੪੧. "**ਸਤ੍ਥਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਵਸੇਨ **ਸਤ੍ਥਾ** ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਤ੍ਥੇਹਿ ਯਥਾਰਹਮਨੁਸਾਸਕੋ **ਵਸੀ** ਵੁਟ੍ਠਾਨਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਵਸਿਭਾਵੇਸੁ ਸਾਤਿਸਯੰ ਇਸ੍ਸਰਿਯਵਾ ਸੋ ਮੁਨਿਸ੍ਸਰੋ ਅਪਿ **ਨਿਬ੍ਬੁਤਿੰ** ਖਨ੍ਧਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਗਤੋ ਏਵ। **ਹਿ** ਤਥੇਵ, ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਸਸ੍ਸਤਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਅਯੰ **ਹਿ**ਸਦ੍ਦਸਹਿਤੋ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਸਬ੍ਬਗਤਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਬਜਾਪੀ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤੁਰਨਜਾਸੋ। ਵਸੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵਾਕ੍ਯੰ।

ਹਿ-ਰਹਿਤਵਿਸੇਸਟ੍ਠ

੨੪੨.ਜਿਨੇ ਸੰਸਾਰਕਨ੍ਤਾਰਾ, ਜਨੰ ਪਾਪੇਤਿ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿੰ।
ਨਨੁ ਯੁਤ੍ਤਾ ਗਤਿ ਸਾਯੰ, ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਸਮਙ੍ਗਿਨੰ॥

੨੪੨. "**ਜਿਨੇ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਜਿਨੋ ਸੰਸਾਰੋਯੇਵ ਕਨ੍ਤਾਰੋ ਦੁਗ੍ਗਮਤ੍ਤਾ, ਤਤੋ **ਜਨੰ** ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਲੋਕੰ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿੰ ਪਾਪੇਤਿ। **ਨਨੁ** ਪਸਿਦ੍ਧਿਯਮਨੁਮਤਿਯੰ ਵਾ। ਸਾਯੰ **ਗਤਿ** ਨਿਬ੍ਬੁਤਿਪਾਪਨਸਙ੍ਖਾਤਾ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਵਿਗਤੋ ਸਾਰਦੋ ਭਯਮਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਸਾਰਦੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਨਿਬ੍ਭਯਤਾ [ਨਿਬ੍ਭਯਤਾਯ (ਕ॰)] **ਵੇਸਾਰਜ੍ਜੰ,** ਤੇਨ **ਸਮਙ੍ਗੀਨੰ** ਯੁਤ੍ਤਾਨੰ। **ਯੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਨੁਰੂਪਾਤਿ। ਅਯੰ **ਹਿ**ਸਦ੍ਦਵਿਰਹਿਤੋ ਵਿਸੇਸਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤੁਰਨਜਾਸੋ, ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਸਮਙ੍ਗੀਨਮੇਵ ਤਥਾਭਾਵਤੋ ਨ ਸਬ੍ਬਬਜਾਪੀ।

੨੪੨. "**ਜਿਨੇ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਜਿਨੋ **ਜਨੰ** ਸਤ੍ਤਲੋਕੰ ਸੰਸਾਰਕਨ੍ਤਾਰਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿੰ ਪਾਪੇਤਿ, ਸਾ ਅਯੰ **ਗਤਿ** ਪਵਤ੍ਤਿ **ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਸਮਙ੍ਗੀਨੰ** ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਗੁਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਨੰ ਤਥਾਗਤਾਨੰ ਯੁਤ੍ਤਾ ਨਨੂਤਿ। ਅਯੰ ਜਨਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਾਪਨਾ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਸਮਙ੍ਗੀਨੰਯੇਵ ਆਵੇਣਿਕਤ੍ਤਾ ਵਿਸੇਸਟ੍ਠੋ **ਹਿ**ਸਦ੍ਦਰਹਿਤੋ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤੁਰਨਜਾਸੋ। ਵਿਗਤੋ ਸਾਰਦੋ ਭਯੰ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਕਸ੍ਸ ਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਸਮਙ੍ਗਿਨੋਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯੰ। **ਨਨੂ**ਤਿ ਪਸਿਦ੍ਧਿਯੰ ਅਨੁਮਤਿਯੰ ਵਾ ਵਤ੍ਤਤੇ। ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਞਾਤਬ੍ਬੋ।

ਹਿ-ਸਹਿਤਵਿਸੇਸਟ੍ਠ

੨੪੩.ਸੁਰਤ੍ਤੰ ਤੇ'ਧਰਪੁਟੰ, ਜਿਨ ਰਞ੍ਜੇਤਿ ਮਾਨਸੰ।
ਸਯੰ ਰਾਗਪਰੀਤਾ ਹਿ, ਪਰੇ ਰਞ੍ਜੇਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਗਤੇ॥

੨੪੩. "**ਸੁਰਤ੍ਤ**"ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਜਿਨ **ਤੇ** ਤਵ **ਸੁਰਤ੍ਤੰ** ਬਿਮ੍ਬਫਲਸਮਾਨਵਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਅਧਰਪੁਟੰ **ਮਾਨਸੰ** ਪਸ੍ਸਤੰ ਯੇਸੰ ਕੇਸਞ੍ਚਿ **ਰਞ੍ਜੇਤਿ** ਪੀਣੇਤੀਤਿ। **ਹਿ** ਸਮਤ੍ਥਨੇ, ਤਥਾ ਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਯੰ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ **ਰਾਗੇਨ** ਰਤ੍ਤਵਣ੍ਣੇਨ ਅਨੁਰਾਗੇਨ ਵਾ **ਪਰੀਤਾ** ਗਤਾ **ਸਙ੍ਗਤੇ** ਅਤ੍ਤਨਾ ਸੰਸਟ੍ਠੇ **ਪਰੇ** ਅਞ੍ਞੇ ਰਞ੍ਜੇਨ੍ਤਿ ਰਤ੍ਤਵਣ੍ਣੇ ਅਨੁਰਤ੍ਤੇ ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਸਸਿਲੇਸੋ ਸਾਧਨੋ। ਅਯਞ੍ਚ **ਹਿ**ਸਦ੍ਦਸਹਿਤੋ ਵਿਸੇਸਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤੁਰਨਜਾਸੋ ਤਥਾਭਾਵਸ੍ਸ ਤਥਾਵਿਧਾਨਮੇਵ ਸਮ੍ਭਵਤੋ।

੨੪੩. "**ਸੁਰਤ੍ਤ**"ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਭੋ **ਜਿਨ** ਤੇ ਤਵ **ਸੁਰਤ੍ਤੰ** ਅਧਰਪੁਟੰ ਓਟ੍ਠਯੁਗਲੰ **ਮਾਨਸੰ** ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨੰ [ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੰ (ਕ॰)] ਚਿਤ੍ਤੰ **ਰਞ੍ਜੇਤਿ** ਪੀਣਯਤਿ। **ਹਿ** ਤਥੇਵ, ਸਯੰ **ਰਾਗਪਰੀਤਾ** ਰਤ੍ਤਵਣ੍ਣੇਨ ਅਨੁਰਾਗੇਨ ਵਾ ਯੁਤ੍ਤਾ **ਸਙ੍ਗਤੇ** ਅਤ੍ਤਨਾ ਸੰਸਟ੍ਠੇ **ਪਰੇ** ਅਞ੍ਞੇ **ਰਞ੍ਜੇਨ੍ਤਿ** ਰਤ੍ਤਵਣ੍ਣੇ ਅਨੁਰਤ੍ਤੇ ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਇਦੰ ਤੇਸੰ ਸਭਾਵਮੇਵਾਤਿ। ਅਯੰ ਈਦਿਸਾਨਮੇਵ ਆਵੇਣਿਕਤ੍ਤਾ ਵਿਸੇਸਟ੍ਠੋ **ਹਿ**ਸਦ੍ਦਸਹਿਤੋ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤੁਰਨਜਾਸੋ। ਪੁਟਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਅਧਰੋ ਏਵ ਪੁਟਮਿਤਿ ਚ, ਰਾਗੇਨ ਪਰੀਤਾ ਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੨੪੪.ਵਾਚ੍ਚੇ ਗਮ੍ਮੇ'ਥ ਵਤ੍ਥੂਨੰ,

ਸਦਿਸਤ੍ਤੇ ਪਭੇਦਨਂ।
ਬਜਤਿਰੇਕੋ'ਯ'ਮਪਜੇ'ਕੋ-
ਭਯਭੇਦਾ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ॥

੨੪੪. ਬਜਤਿਰੇਕਵ◌ਿਕਪ੍ਪਮਾਹ "**ਵ◌ਾਚ੍ਚੇ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਵਤ੍ਥੂਨਂ** ਵਤ੍ਥੂਮਿਚ੍ਛਿਤਾਨਂ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਵਤ੍ਥੂਨਂ **ਸਦਿਸਤ੍ਤੇ** ਕਥਞ੍ਚਿ ਵਤ੍ਥੂਨਂ ਤੁਲਜਤ੍ਤੇ **ਵ◌ਾਚ੍ਚੇ** ਸਦ੍ਦੇਨ ਵ◌ਾਚਕੇਨ ਪਟਿਪਾਦਿਤੇ ਅਥ **ਗਮ੍ਮੇ** ਅਸਦ੍ਦਪਟਿਪਾਦਿਤੇ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਬਲੇਨ ਪਕਰਣਾਦਿਨਾ ਞਾਤੇ ਵ◌ਾ, ਨ ਕੇਵਲਂ ਸਦ੍ਦਪਟਿਪਾਦਿਤੇ। **ਪਭੇਦਨਂ** ਤੇਸਮੇਵ ਵਤ੍ਥੂਨਂ ਵ◌ਿਸੇਸਕਥਨਂ **ਬਜਤਿਰੇਕੋ** ਬਜਤਿਰੇਚਨਂ ਪੁਥਕ੍ਕਰਣਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ। **ਅਯਂ** ਬਜਤਿਰੇਕੋਪਿ **ਏਕੋਭਯਭੇਦਾ** ਏਕਬਜਤਿਰੇਕੋ ਉਭਯਬਜਤਿਰੇਕੋਤਿ ਵ◌ਾਚ੍ਚਗਮ੍ਮਾਨਂ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਵ◌ਿਸੇਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ।

੨੪੪. ਇਦਾਨਿ ਬਜਤਿਰੇਕਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਵ◌ਾਚ੍ਚੇ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਵਤ੍ਥੂਨਂ** ਵਤ੍ਥੂਮਿਚ੍ਛਿਤਾਨਂ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਪਦਤ੍ਥਾਨਂ **ਸਦਿਸਤ੍ਤੇ** ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਆਕਾਰੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਤੇ **ਵ◌ਾਚ੍ਚੇ** ਵ◌ਾਚਕਸਦ੍ਦੇਨ ਪਟਿਪਾਦਨੀਯੇ **ਅਥ** ਪੁਨ **ਗਮ੍ਮੇ** ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਸਦਿਸਤ੍ਤੇ ਅਤ੍ਥਸਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨ ਗਮ੍ਮਮਾਨੇ **ਪਭੇਦਨਂ** ਤੇਸਂਯੇਵ ਵਤ੍ਥੂਨਂ ਨਾਨਤ੍ਤਕਥਨਂ ਬਜਤਿਰੇਕੋ ਨਾਮ। **ਅਯਮ੍ਪਿ** ਬਜਤਿਰੇਕੋ **ਏਕੋਭਯਭੇਦਾ** ਬਜਤਿਰੇਚਨਸਙ੍ਖਾਤਪੁਥਕ੍ਕਰਣਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਅਭਿਨ੍ਨੋਪਿ ਵ◌ਾਚ੍ਚਗਮ੍ਮਾਨਂ ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨਂ ਪਚ੍ਚੇਕਮੇਵ ਏਕਬਜਤਿਰੇਕੋ ਉਭਯਬਜਤਿਰੇਕੋਤਿ ਵ◌ਿਸੇਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਸਦਿਸਾਨਂ ਭਾਵ◌ੋਤਿ ਚ, ਪਕਾਰੇਨ ਭੇਦਨਂ ਕਥਨਮਿਤਿ ਚ, ਬਜਤਿਰੇਚਨਂ ਪੁਥਕ੍ਕਰਣਮਿਤਿ ਚ, ਏਕੋ ਚ ਉਭਯੋ ਚਾਤਿ ਚ, ਤੇਸਂ ਭੇਦੋ ਵ◌ਿਸੇਸਨਨ੍ਤਿ ਚ ਵ◌ਿਗ੍ਗਹੋ।

ਵ◌ਾ**ਚ੍ਚਏਕਬਜਤਿਰੇਕ**

੨੪੫.**ਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਤਮਹਤ੍ਤਾਦਿ-**
ਗੁਣਾ ਜਲਧਿਨਾ ਜਿਨ।
ਤੁਲਜੋ ਤ੍ਵ'ਮਸਿ ਭੇਦੋ ਤੁ,
ਸਰੀਰੇਨੇ'ਦਿਸੇਨ ਤੇ॥

੨੪੫. ਉਦਾਹਰਤਿ "**ਗਮ੍ਭੀਰ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਤ੍ਵ◌ਂ **ਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਤਂ** ਅਗਾਧਤਾ ਅਜ੍ਝਾਸਯਵ◌ਿਸਿਟ੍ਠਤਾ ਚ **ਮਹਤ੍ਤਂ** ਵ◌ੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗੁਣਮਹਨ੍ਤਤਾ ਚ ਤਂ ਆਦਿ ਯਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਿਤਾਦਿਨੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਗੁਣਾ **ਜਲਧਿਨਾ** ਸਾਗਰੇਨ ਤੁਲਜੋ। ''ਅਸੀ''ਤਿਸਦ੍ਦਪਟਿਪਾਦਿਤਂ ਸਦਿਸਤ੍ਤਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਭੇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਭੇਦੋ ਤੁ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਭੇਦੋ ਤੁ** ਵ◌ਿਸੇਸੋ ਪਨ ਸਾਗਰੇਨ ਸਹ **ਈਦਿਸੇਨ** ਦਿਸ੍ਸਮਾਨੇਨ ਕਰਚਰਣਾਦਿਮਤਾ ਰੁਚਿਰੇਨ ਤੇ **ਸਰੀਰੇਨੇ**ਵ ਹੇਤੁਨਾ, ਨਾਞ੍ਞਥਾ, ਤਸ੍ਸੇਦਿਸਂ ਸਰੀਰਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ। ਸਦਿਸਤ੍ਤੇ ਪਟਿਪਾਦਿਤੇ ਏਕਬਜਤਿਰੇਕੋਯਂ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਜਿਨੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਉਪਮੇਯਜੋਪਮਾਨਭੂਤਜਿਨਸਾਗਰਾਨਂ ਤਸ੍ਸ ਭੇਦਸ੍ਸ ਪਤੀਯਮਾਨਤ੍ਤਾ।

੨੪੫. ਇਦਾਨਿ ਤਮੁਦਾਹਰਤਿ "**ਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਤਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਹੇ **ਜਿਨ** ਤ੍ਵ◌ਂ ਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਤਮਹਤ੍ਤਾਦਿਗੁਣਾ ਜਲਧਿਨਾ ਤੁਲਜੋ ਅਸਿ। ਇਮਿਨਾ ਵ◌ਾਕਜੇਨ ਜਿਨਸਾਗਰਾਨਂ ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨਂ ਸਦ੍ਦੇਨ ਵ◌ਾਚ੍ਚਸਦਿਸਤ੍ਤਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਭੇਦੋ ਤੁ** ਸਾਗਰੇਨ ਸਹ ਤਵ ਵ◌ਿਸੇਸੋ ਪਨ **ਤੇ** ਤੁਯ੍ਹਂ **ਈਦਿਸੇਨ** ਏਵਰੂਪੇਨ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਹਤ੍ਥਪਾਦਾਦਿਅਵਯਵਯੁਤ੍ਤੇਨ **ਸਰੀਰੇਨ** ਸਰੀਰਹੇਤੁਨਾ ਹੋਤਿ। ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨਂ ਵਤ੍ਥੂਨਂ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਸਦਿਸਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਵ◌ਾ ਇਮਿਨਾ ਵ◌ਾਕਜੇਨ ''ਈਦਿਸੇਨ ਸਰੀਰੇਨਾ''ਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਜਿਨਪਦਤ੍ਥੇ ਵ◌ਿਸੇਸਕਥਨੇਨ ਜਲਧਿਤੋ ਜਿਨਪਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵ◌ਿਸੁਂ ਕਤਤ੍ਤਾ ਸਦਿਸਤ੍ਤੇ ਸਦ੍ਦੇਨ ਵ◌ਾਚ੍ਚੇ ਸਤਿ ਅਯਮੇਕਬਜਤਿਰੇਕੋ ਨਾਮ। ਗਮ੍ਭੀਰਸ੍ਸ ਗਮ੍ਭੀਰਗੁਣਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਾਗਰਸ੍ਸ ਵ◌ਾ ਗਮ੍ਭੀਰਜ੍ਝਾਸਯਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਜਿਨਸ੍ਸ ਵ◌ਾ ਭਾਵ◌ੋਤਿ ਚ, ਮਹਤੋ ਪਕਤਿਯਾ ਮਹਤੋ ਸਾਗਰਸ੍ਸ ਵ◌ਾ ਗੁਣੇਹਿ ਮਹਤੋ ਜਿਨਸ੍ਸ ਵ◌ਾ ਭਾਵ◌ੋਤਿ ਚ, ਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਤਞ੍ਚ ਮਹਤ੍ਤਞ੍ਚਾਤਿ ਚ, ਤਂ ਆਦਿ ਯਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਿਤਾਦਿਨੋਤਿ ਚ, ਸੋ ਚ ਸੋ ਗੁਣੋ ਚੇਤਿ ਚ ਵ◌ਾਕਜਂ।

ਵ◌ਾ**ਚ੍ਚਉਭਯਬਜਤਿਰੇਕ**

੨੪੬.ਮਹਾਸਤ੍ਤਾ'ਤਿਗਮ੍ਭੀਰਾ, ਸਾਗਰੋ ਸੁਗਤੋਪਿ ਚ।
ਸਾਗਰੋ'ਞ੍ਜਨਸਙ੍ਕਾਸੋ, ਜਿਨੋ ਚਾਮੀਕਰਜ੍ਜੁਤਿ॥

੨੪੬. "**ਮਹਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਾਗਰੋ ਸੁਗਤੋਪਿ ਚਾਤਿ ਤੇ ਉਭੋ **ਮਹਨ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਾ** ਮਕਰਾਦਯੋ ਯਤ੍ਥ ਸਾਗਰੇ, **ਮਹਨ੍ਤੰ** ਵਾ **ਸਤ੍ਤੰ** ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੰ ਯਸ੍ਸ ਸੁਗਤਸ੍ਸ, **ਅਤਿਗਮ੍ਭੀਰਾ** ਅਤਿਸਯੇਨ ਅਗਾਧਾ ਇਤਿ। ਸਦਿਸਤਾਭੇਦਮਾਹ "**ਸਾਗਰੋ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਸਾਗਰੋ **ਅਞ੍ਜਨਸਙ੍ਕਾਸੋ** ਅਞ੍ਜਨੇਨ ਤੁਲ੍ਯੋ, ਕਣ੍ਹੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਜਿਨੋ ਤੁ ਚਾਮੀਕਰਸ੍ਸ ਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸੇਵ ਜੁਤਿ ਸੋਭਾ ਅਸ੍ਸੇਤਿ **ਚਾਮੀਕਰਜ੍ਜੁਤਿ**। ਵਾਚ੍ਚੇ ਸਦਿਸਤ੍ਤੇ ਉਭਯਬ੍ਯਤਿਰੇਕੋਯੰ ਉਭਯਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਨ ਗੁਣੇਨ ਉਭਿਨ੍ਨਮੁਪਮਾਨੋਪਮੇਯ੍ਯਾਨੰ ਭੇਦਸ੍ਸ ਪਤੀਯਮਾਨਤ੍ਤਾ।

੨੪੬. "**ਮਹਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਾਗਰੋ ਸੁਗਤੋਪਿ ਚਾਤਿ ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ **ਮਹਾਸਤ੍ਤਾ** ਕਮੇਨ ਤਿਮਿਤਿਮਿਙ੍ਗਲਾਦਿਮਹਾਸਤ੍ਤਾ ਚ, ਲਾਭਾਲਾਭਾਦੀਸੁ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ ਮਹਨ੍ਤਾਦਿਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਸਦਿਸਤ੍ਤਯੁਤ੍ਤਾ ਚ, **ਅਤਿਗਮ੍ਭੀਰਾ** ਅਵਗਾਹਿਤੁਮਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਚ, ਅਜ੍ਝਾਸਯਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਤਾ ਚ ਦ੍ਵੇਪਿ ਅਤਿਗਮ੍ਭੀਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਸਾਗਰੋ ਅਞ੍ਜਨਸਙ੍ਕਾਸੋ, ਜਿਨੋ **ਚਾਮੀਕਰਜ੍ਜੁਤਿ** ਸੁਵਣ੍ਣਸਦਿਸਕਨ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬਦ੍ਧੇਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਵਤ੍ਥੂਨੰ ਸਦਿਸਤ੍ਤੰ ਵਤ੍ਵਾ ਅਪਰਦ੍ਧੇਨ ਤਦੁਭਯਵਤ੍ਥੁਗਤਵਿਸੇਸੇਨ ਤੇਸੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮਞ੍ਞਮਞ੍ਞਤੋ ਵਿਸੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਸਦਿਸਤ੍ਤੇ ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਸਤਿ ਅਯੰ ਉਭਯਬ੍ਯਤਿਰੇਕੋ ਨਾਮ। ਮਹਨ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਾ ਮਚ੍ਛਕਚ੍ਛਪਾਦਯੋ ਯਤ੍ਥ ਸਾਗਰੇਤਿ ਵਾ, ਮਹਨ੍ਤੰ ਸਤ੍ਤੰ ਸਮਾਨਭਾਵੋ ਯਸ੍ਸ ਸੁਗਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ, ਅਤਿਸਯੇਨ ਗਮ੍ਭੀਰਾਤਿ ਚ, ਅਞ੍ਜਨੇਨ ਸਙ੍ਕਾਸੋ ਸਦਿਸੋਤਿ ਚ, ਚਾਮੀਕਰਸ੍ਸ ਇਵ ਜੁਤਿ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯੰ।

ਗਮ੍ਮਏਕਬ੍ਯਤਿਰੇਕ

੨੪੭.ਨ ਸਨ੍ਤਾਪਾਪਹਂ ਨੇਵਿ-ਚ੍ਛਿਤਦਂ ਮਿਗਲੋਚਨਂ।
ਮੁਨਿਨ੍ਦ ਨਯਨਦ੍ਵਨ੍ਦੰ, ਤਵ ਤਗ੍ਗੁਣਭੂਸਿਤਂ॥

੨੪੭. "**ਨਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਮਿਗਸ੍ਸ ਲੋਚਨਂ ਸਨ੍ਤਾਪਂ ਕਿਲੇਸਪਰਿਲ਼ਾਹਂ ਅਪਹਨਤਿ ਹਿਂਸਤੀਤਿ **ਸਨ੍ਤਾਪਾਪਹਂ** ਨ ਭਵਤਿ। ਨੇਵ ਇਚ੍ਛਿਤਂ ਸਗ੍ਗਮੋਕ੍ਖਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਦਦਾਤੀਤਿ **ਨੇਵਿਚ੍ਛਿਤਦਂ**। ਮੁਨਿਨ੍ਦ ਤਵ ਨਯਨਾਨਂ ਦ੍ਵਨ੍ਦੰ ਯੁਗਲ਼ਂ ਤੁ **ਤੇਹਿ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਸਨ੍ਤਾਪਾਪਹਤ੍ਤਇਚ੍ਛਿਤਦਤ੍ਤ**ਗੁਣੇਹਿ ਭੂਸਿਤ**ਮਲਙ੍ਕਤਂ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਮਿਗਲੋਚਨਨਯਨਾਨਂ ਦੀਘਤ੍ਤਾਦਿਨਾ ਸਦਿਸਤ੍ਤਂ ਪਤੀਯਤੇ। ਗਮ੍ਮੇ ਸਦਿਸਤ੍ਤੇ ਏਕਬ੍ਯਤਿਰੇਕੋਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ।

੨੪੭. "**ਨ ਸਨ੍ਤਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਮਿਗਲੋਚਨਂ** ਮਿਗਪੋਤਕਚਕ੍ਖੁਯੁਗਲ਼ਂ **ਸਨ੍ਤਾਪਾਪਹਂ** ਕਿਲੇਸਸਨ੍ਤਾਪਾਪਹਂ ਨ ਹੋਤਿ। **ਇਚ੍ਛਿਤਦਂ** ਲੋਕੇਹਿ ਪਤ੍ਥਿਤਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਤ੍ਥਾਨਂ ਦਾਯਕਂ ਨ ਹੋਤਿ। ਹੇ **ਮੁਨਿਨ੍ਦ** ਤਵ ਨਯਨਦ੍ਵਨ੍ਦੰ ਪਨ **ਤਗ੍ਗੁਣਭੂਸਿਤਂ** ਜਨਸਨ੍ਤਾਪਾਪਹਾਨਾਦਿਯਥਾਵੁਤ੍ਤਗੁਣੇਹਿ ਸੋਭਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਇਹ ਸਨ੍ਤਾਪਾਪਹਨਨਾਦੀਨਂ ਪਟਿਸੇਧਦ੍ਵਾਰੇਨ ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯ੍ਯਭੂਤਉਭਯਲੋਚਨਸਙ੍ਖਾਤਵਤ੍ਥੂਨਂ ਦੀਘਪੁਥੁਲਤਾਦਿਸਦਿਸਧਮ੍ਮਂ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ ਅਪਰਦ੍ਧੇਨ ਸਨ੍ਤਾਪਾਪਹਨਨਾਦਿਗੁਣਹੇਤੁ ਜਿਨਨਯਨਾਨਂ ਵਿਸੁਂ ਕਤਤ੍ਤਾ ਸਦਿਸਤ੍ਤੇ ਗਮ੍ਮਮਾਨੇ ਅਯਮੇਕਬ੍ਯਤਿਰੇਕੋ ਨਾਮ। ਸਨ੍ਤਾਪਂ ਅਪਹਨਤਿ ਹਿਂ ਸਤੀਤਿ ਚ, ਇਚ੍ਛਿਤਂ ਦਦਾਤੀਤਿ ਚ, ਤੇ ਚ ਤੇ ਗੁਣਾ ਚਾਤਿ ਚ, ਤੇਹਿ ਭੂਸਿਤਨ੍ਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

ਗਮ੍ਮਉਭਯਬ੍ਯਤਿਰੇਕ

੨੪੮.ਮੁਨਿਨ੍ਦਾਨਨ'ਮਮ੍ਭੋਜ-ਮੇਸਂ ਨਾਨਤ੍ਤ'ਮੀਦਿਸਂ।
ਸੁਵੁਤ੍ਤਾਮਤਸਨ੍ਦਾਯਿ, ਵਦਨਂ ਨੇ'ਦਿਸ'ਮ੍ਬੁਜਂ॥

੨੪੮. “**ਮੁਨਿਨ੍ਨ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਮੁਨਿਨ੍ਨਾਨਨਂ ਅਮ੍ਭੋਜਞ੍ਚੇਤਿ ਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਕਨ੍ਤਾਦਿਨਾ ਪਤੀਯਮਾਨਤ੍ਤਾ ਸਦਿਸਤ੍ਥਾਨਿ, ਏਸਂ **ਨਾਨਤ੍ਤਂ** ਭੇਦੋ ਈਦਿਸਂ। ਕਥਂ? ਵਦਨਂ ਸੁਵੁਤ੍ਤਾਮਤਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾਮਤਂ ਸਨ੍ਦਾਤੀਤਿ **ਸੁਵੁਤ੍ਤਾਮਤਸਨ੍ਦਾਯਿ**, ਅਮ੍ਬੁਜਂ ਤੁ ਨੇਦਿਸਨ੍ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਭੇਦੇਨ ਇਮੇਸਂ ਵਿਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ‘‘ਏਸ’’ਨ੍ਤ੍ਯਾਦਿਨਾਹੁ। ਪਤੀਯਮਾਨੇਨ ਸਦਿਸਾਨੀਤਿ ਗਮ੍ਮੇ ਸਦਿਸਤ੍ਤੇ ਉਭਯਬ੍ਯਤਿਰੇਕੋਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਤਿ।

੨੪੮. “**ਮੁਨਿਨ੍ਨ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਮੁਨਿਨ੍ਨਾਨਨਂ ਅਮ੍ਭੋਜਞ੍ਚੇਤਿ ਇਮੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਈਦਿਸਂ। ਕਥਨ੍ਤਿ ਚੇ? **ਏਸਂ** ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਵਦਨਂ **ਸੁਵੁਤ੍ਤਾਮਤਸਨ੍ਦਾਯਿ** ਸੁਟ੍ਠੁ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸੁਵੁਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾਮਤਸ੍ਸ ਦਾਯਕਂ ਹੋਤਿ, ਅਮ੍ਬੁਜਂ ਤੁ **ਏਦਿਸਂ ਨ** ਈਦਿਸਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਾਦਿਸਂ ਧਮ੍ਮਾਮਤਂ ਨ ਦਦਾਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ‘‘ਏਸਂ ਨਾਨਤ੍ਤਮੀਦਿਸ’’ਨ੍ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਸੁਗਨ੍ਧਕਨ੍ਤਿਮਤ੍ਤਾਦੀਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਭੇਦੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਗਮ੍ਮਮਾਨਤ੍ਤਾ ਤਂ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ ਅਪਰਦ੍ਧੇਨ ਵਦਨਤੋ ਅਮ੍ਬੁਜਸ੍ਸ, ਅਮ੍ਬੁਜਤੋ ਵਦਨਸ੍ਸ ਵਿਸੁਂ ਕਤਤ੍ਤਾ ਸਦਿਸਤ੍ਤੇ ਗਮ੍ਮਮਾਨੇ ਅਯਮੁਭਯਬ੍ਯਤਿਰੇਕੋ ਨਾਮ। ਨਾਨਾ ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਾਨਂ ਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਸਾਧੁ ਵੁਤ੍ਤਮਿਤਿ ਚ, ਤਮੇਵ ਅਮਤਨ੍ਤਿ ਚ, ਤਂ ਸਮ੍ਮਾ ਦੇਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

੨੪੯.ਪਸਿਦ੍ਧਂ ਕਾਰਣਂ ਯਤ੍ਥ, ਨਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ’ਞ੍ਞਕਾਰਣਂ।
ਸਾਭਾਵਿਕਤ੍ਤ’ਮਥ ਵਾ, ਵਿਭਾਬ੍ਯਂ ਸਾ ਵਿਭਾਵਨਾ॥

੨੪੯. ਵਿਭਾਵਨਂ ਸਮ੍ਭਾਵੇਤਿ “**ਪਸਿਦ੍ਧ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਯਤ੍ਥ** ਅਲਙ੍ਕਤਿਯਂ **ਪਸਿਦ੍ਧਂ** ਲੋਕਪ੍ਪਤੀਤਂ **ਕਾਰਣਂ** ਕਿਞ੍ਚਿ **ਨਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ** ਨਿਰਸ੍ਯ **ਅਞ੍ਞਂ ਕਾਰਣਂ** ਪਸਿਦ੍ਧਕਾਰਣਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ **ਵਿਭਾਬ੍ਯਂ** ਅਵਗਮ੍ਯਤੇ। ਯਤ੍ਥ ਕਾਰਣਨ੍ਤਰਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਕਾ ਗਤੀਤਿ ਆਹ “**ਸਾਭਾਵਿਕਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਅਥ ਵਾ** ਪਕ੍ਖਨ੍ਤਰੇ, ਸਾਭਾਵਿਕਂ [ਸਾਭਾਵਿਕਤ੍ਤਂ (ਕ॰)] ਧਮ੍ਮਤਾਸਿਦ੍ਧਂ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਸਾਭਾਵਿਕਤ੍ਤਂ** ਵਿਭਾਬ੍ਯਂ, **ਸਾ** ਤਾਦਿਸੀ **ਵਿਭਾਵਨਾ** ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ, ਵਿਭਾਵੀਯਤੇ ਪਕਾਸੀਯਤੇ ਕਾਰਣਨ੍ਤਰਂ ਸਾਭਾਵਿਕਤ੍ਤਂ ਵਾ ਏਤਾਯਾਤਿ, ਏਤਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ ਕਤ੍ਵਾ।

੨੪੯. ਇਦਾਨਿ ਵਿਭਾਵਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਪਸਿਦ੍ਧ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਯਤ੍ਥ** ਅਲਙ੍ਕਾਰੇ **ਪਸਿਦ੍ਧਂ** ਲੋਕਪ੍ਪਤੀਤਂ **ਕਾਰਣਂ** ਤਂਤਂਗੁਣਸਾਧਨਹੇਤੁਂ **ਨਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ** ਪਟਿਸੇਧੇਤ੍ਵਾ **ਅਞ੍ਞਕਾਰਣਂ** ਲੋਕਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਕਾਰਣਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਕਾਰਣਂ, **ਅਥ ਵਾ** ਨੋ ਚੇ ਪਸਿਦ੍ਧਕਾਰਣਤੋ ਅਞ੍ਞਕਾਰਣੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨੇ **ਸਾਭਾਵਿਕਤ੍ਤਂ** ਧਮ੍ਮਤਾਸਿਦ੍ਧਗੁਣਂ **ਵਿਭਾਬ੍ਯਂ** ਪਕਾਸਨੀਯਂ ਹੋਤਿ, ਸਾ ਵਿਭਾਵਨਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਕਾਰਣਨ੍ਤਰਵਿਭਾਵਨਾ ਸਾਭਾਵਿਕਵਿਭਾਵਨਾਤਿ ਦੁਵਿਧਾ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਞ੍ਞਞ੍ਚ ਤਂ ਕਾਰਣਞ੍ਚੇਤਿ ਚ, ਸਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਸਮ੍ਭੂਤਮਿਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਵਿਭਾਵੀਯਤਿ ਅਞ੍ਞਕਾਰਣਂ ਸਾਭਾਵਿਕਤ੍ਤਂ ਵਾ ਏਤਾਯ ਵਿਭਾਵਨਾਯ, ਏਤਿਸ੍ਸਂ ਵਿਭਾਵਨਾਯਨ੍ਤਿ ਚ ਵਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਕਾਰਣਨ੍ਤਰਵਿਭਾਵਨਾ

੨੫੦.ਅਨਞ੍ਜਿਤਾ’ਸਿਤਂ ਨੇਤ੍ਤਂ, ਅਧਰੋ ਰਞ੍ਜਿਤਾ’ਰੁਣੋ।
ਸਮਾਨਤਾ ਭਮੁ ਚਾਯਂ, ਜਿਨਾ’ਨਾਵਞ੍ਛਿਤਾ ਤਵ॥

੨੫੦. ਉਦਾਹਰਤਿ “**ਅਨਞ੍ਜਿਤ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਜਿਨ ਤਵ ਨੇਤ੍ਤਞ੍ਚ **ਅਨਞ੍ਜਿਤਂ** ਅਞ੍ਜਨਸਲਾਕਾਯ ਯਵਤਟ੍ਟੀਨਮਫੁਟ੍ਠਮੇਵ **ਅਸਿਤਂ** ਕਣ੍ਹਂ, ਅਧਰੋ ਚ **ਅਨਞ੍ਜਿਤੋ**ਯੇਵ ਲਾਖਾਰਾਗਾਦਿਨਾ **ਅਰੁਣੋ** ਰਤ੍ਤੋ, ਅਯਂ ਭਮੁ ਚ **ਅਨਾਵਞ੍ਛਿਤਾ** ਉਸ੍ਸਾਹੇਨ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਅਨਾਮਿਤਾ ਸਮਾਨਾ **ਸਮਾਨਤਾ** ਸੁਟ੍ਠੁ ਆਨਤਾ, ਤਤੋ ਸਬ੍ਬਂ ਲੋਕਿਯਂ ਤਵੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਸਿਦ੍ਧਕਾਰਣਮਞ੍ਜਨਾਦਿ, ਤਨ੍ਨਿਵਤ੍ਤਨੇਪਿ ਕਾਰਣਨ੍ਤਰਮਤ੍ਥਾਦਿਨਾਵਗਮ੍ਯਤੇ, ਤਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਂ, ਕਾਰਿਯਸ੍ਸ ਅਕਾਰਣਤ੍ਤਾਯੋਗਤੋਤਿ ਕਾਰਣਨ੍ਤਰਵਿਭਾਵਨਾ’ਯਂ।

੨੫੦. ਇਦਾਨਿ ਉਦਾਹਰਤਿ "**ਅਨਞ੍ਜਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਹੇ **ਜਿਨ** ਤਵ **ਨੇਤ੍ਤੰ** ਪਕਤਿਮਧੁਰੰ ਨਯਨਯੁਗਲ਼ਞ੍ਚ **ਅਨਞ੍ਜਿਤੰ** ਵਿਲੋਚਨਾਨੰ ਕਣ੍ਹਤ੍ਤਸਾਧਨਤ੍ਥੰ ਲੋਕਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਅਞ੍ਜਨੇਹਿ ਅਨਞ੍ਜਿਤੰ ਸਮਾਨੰ **ਅਸਿਤੰ** ਭਵਨ੍ਤਰਸਿਦ੍ਧੇਨ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮੇਨ ਨੀਲੰ ਹੋਤਿ, ਅਧਰੋ **ਚ** **ਅਰਞ੍ਜਿਤੋ** ਕੇਨਚਿ ਰਾਗੇਨ ਅਰਞ੍ਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ **ਅਰੁਣੋ** ਰਤ੍ਤੋਹੋਤਿ, ਅਯੰ ਭਮੁ ਚ **ਅਨਾਵਞ੍ਛਿਤਾ** ਕੇਨਚਿ ਵਾਯਾਮੇਨ ਅਨਾਮਿਤਾ ਸਮਾਨਾ **ਸਮਾਨਤਾ** ਸੁਟ੍ਠੁ ਆਨਤਾ ਹੋਤੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਨਯਨਅਧਰਭਮੂਨੰ ਕਣ੍ਹਰਤ੍ਤਕੁਟਿਲਗੁਣਸਾਧਨੇ ਲੋਕਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਾਨਿ ਅਞ੍ਜਨਾਨਿ ਕਾਰਣਾਨਿ ਪਟਿਸੇਧੇਤ੍ਵਾ ਨੇਤ੍ਤਾਦੀਨੰ ਅਸਿਤਾਦਿਭਾਵਕਥਨੇਨੇਵ ਕਾਰਣਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਰਿਯਸ੍ਸ ਲੋਕੇ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥੁਪ੍ਪਕਰਣਾਦਿਨਾ ਅਸਿਤਾਦਿਭਾਵਸ੍ਸ ਕਾਰਣੰ ਨਾਮ ਪੁਬ੍ਬਜਾਤਿਯੰ ਸਿਦ੍ਧਕੁਸਲਕਮ੍ਮਮੇਵਾਤਿ ਪਤੀਯਮਾਨਤ੍ਤਾ ਅਯੰ ਕਾਰਣਨ੍ਤਰਵਿਭਾਵਨਾ ਨਾਮ। ਨ ਅਞ੍ਜਿਤਨ੍ਤਿ ਚ, ਨ ਰਞ੍ਜਿਤੋਤਿ ਚ, ਨ ਆਵਞ੍ਛਿਤੋਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯੰ। ਨਸਦ੍ਦੋ ਪਸਜ੍ਜਪਟਿਸੇਧੇ ਵਤ੍ਤਤੇ। ਸੰ ਸਮ੍ਮਾ ਆਨਤਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਸਾਭਾਵਿਕਵਿਭਾਵਨਾ

੨੫੧.ਨ ਹੋਤਿ ਖਲੁ ਦੁਜ੍ਜਨਜ-
ਮਪਿ ਦੁਜ੍ਜਨਸਙ੍ਗਮੇ।
ਸਭਾਵਨਿਮ੍ਮਲਤਰੇ,
ਸਾਧੁਜਨ੍ਤੂਨ ਚੇਤਸਿ॥

੨੫੧. "**ਨ ਹੋਤਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਦੁਜ੍ਜਨੇਹਿ ਸਹ **ਸਙ੍ਗਮੇ** ਸਮਾਗਮੇ ਸਤਜਪਿ **ਸਾਧੁਜਨ੍ਤੂਨੰ** ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨੰ ਸਭਾਵੇਨ ਤਾਦਿਸੇਨ ਪਯੋਗੇਨ ਵਿਨਾਵ **ਨਿਮ੍ਮਲਤਰੇ** ਅਤਿਸਯੇਨ ਨਿਮ੍ਮਲੇ ਚੇਤਸਿ **ਦੁਜ੍ਜਨਜੰ** ਸੁਜਨੇਤਰਭਾਵੋ ਨ ਹੋਤਿ ਤਾਦਿਸਾਤਿਸਯਸਾਧੁਤ੍ਤਸਮਾਯੋਗਤੋਤਿ। ਇਹ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ **ਸਭਾਵ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਬ੍ਬਥਾ ਹੇਤੁਨਿਵਤ੍ਤਨੰ ਕਤੰ, ਤਥਾਪਿ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਾਦਿਤਥਾਵਿਧਨਿਮਿਤ੍ਤਮਤ੍ਥੇਵ। ਤਥਾਪਿ ਲੋਕੋ ਤਮਨਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ, ਪਸਿਦ੍ਧਞ੍ਚ ਕਾਰਣੰ ਤਾਦਿਸਮਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਾਭਾਵਿਕੰ ਫਲੰ ਵੋਹਰਤਿ, ਤਦਨੁਸਾਰੇਨ ਚ ਸਾਭਾਵਿਕੰ ਫਲੰ ਵਿਭਾਬਜਤੇਤਿ, ਅਯੰ ਸਾਭਾਵਿਕਫਲਵਿਭਾਵਨਾ।

੨੫੧. "**ਨ ਹੋਤਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਦੁਜ੍ਜਨਸਙ੍ਗਮੇ ਅਪਿ** ਦੁਜ੍ਜਨੇਹਿ ਸਹ ਵਾਸੇ ਸਤਿਪਿ ਸਾਧੁਜਨ੍ਤੂਨੰ **ਸਭਾਵਨਿਮ੍ਮਲਤਰੇ** ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਯੋਗੰ ਵਿਨਾ ਪਕਤਿਯਾ ਏਵ ਅਤਿਨਿਮ੍ਮਲੇ ਚੇਤਸਿ **ਦੁਜ੍ਜਨਜੰ** ਦੁਜ੍ਜਨਗੁਣੰ **ਖਲੁ** ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਨ ਹੋਤੀਤਿ। ਇਹ ਚਿਤ੍ਤਨਿਮ੍ਮਲਹੇਤੁਭੂਤਾਨੰ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਾਦੀਨੰ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤੇਪਿ ਲੋਕੇਨ ਤੰ ਕਾਰਣੰ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਪਸਿਦ੍ਧਕਾਰਣੰ ਚਿਤ੍ਤਨਿਮ੍ਮਲਕਾਰਣਮਦਿਸ੍ਵਾ ਸਭਾਵਸਿਦ੍ਧੰ ਨਿਮ੍ਮਲਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਿਯਮਾਨਤ੍ਤਾਤੇਨੇਵ ਲੋਕਵੋਹਾਰਾਨੁਸਾਰੇਨ ''ਸਭਾਵਨਿਮ੍ਮਲਤਰੇ''ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਕਾਰਣੰ ਪਟਿਸੇਧੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸਭਾਵਸਿਦ੍ਧਨਿਮ੍ਮਲਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਫਲਸ੍ਸ ਪਕਾਸਿਤਤ੍ਤਾ ਅਯੰ ਸਾਭਾਵਿਕਫਲਵਿਭਾਵਨਾ ਨਾਮ। ਦੁਜ੍ਜਨਾਨੰ ਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਸਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਨਿਮ੍ਮਲਤਰਨ੍ਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯੰ।

੨੫੨.ਜਨਕੋ [ਕਾਰਕੋ (ਸੀ॰)] **ਞਾਪਕੋ ਚੇਤਿ,**
ਦੁਵਿਧਾ ਹੇਤਵੋ ਸਿਯੁੰ।
ਪਟਿਸਙ੍ਖਰਣੰ ਤੇਸੰ,
ਅਲਙ੍ਕਾਰਤਯੋ'ਦਿਤੰ॥

੨੫੨. ਹੇਤੁੰ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ "**ਜਨਕੋ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਜਨਕੋ** ਭਾਵਾਭਾਵਰੂਪਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਜਾਦਿਕਾਰਿਯਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋ **ਞਾਪਕੋ** ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸੇਵ ਕਸ੍ਸਚਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤੋ ਕੁਤੋਚਿ ਪਟਿਬੋਧਕੋ ਚਾਤਿ ਹੇਤਵੋ ਦੁਵਿਧਾ ਸਿਯੁੰ। ਨਨੁ ਕਿਮੇਤ੍ਥ ਅਸਨੰ [ਭੂਸਨੰ (?)], ਕੇਵਲੰ ''ਅਨੇਨੇਤੰ ਕਰੀਯਤੀ''ਤਿ ਸਰੂਪਕਥਨਮਤ੍ਤੁ, [ਨ ਤੁ (?)] ਵਿਸੇਸੋ ਤੁ ਨ [ਨ ਤੁ (?)] ਕੋਚਿ ਵਿਸੇਸਰੂਪੋ ਵਾਚਾਲਙ੍ਕਾਰੋਤਿ

ਵਿਸੇਸਂ ਯੋਜਯਤਿ "**ਪਟੀ**"ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਤੇਸਂ** ਕਾਰਿਯੁਪ੍ਪਾਦਯੋਗੀਨਂ ਹੇਤੂਨਂ **ਪਟਿਸਙ੍ਖਰਣਂ** ਉਪਬ੍ਰੂਹਨਂ ਵਿਸਿਟ੍ਠਭਾਵੇਨ ਪਰਿਫੁਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਾਥਾਵਤੋ ਕਥਨਂ **ਅਲਙ੍ਕਾਰਤਾਯ** ਬਨ੍ਧਭੂਸਨਰੂਪੇਨ **ਉਦਿਤਂ** ਅਭਿਹਿਤਂ ਵਿਸੇਸਰੂਪਤ੍ਤਾ, ਨ ਪਨੇਤੇਨੇਤਂ ਕਰੀਯਤੀਤਿ।

੨੫੨. ਇਦਾਨਿ ਹੇਤ੍ਵਾਲਙ੍ਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਜਨਕੋ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਜਨਕੋ** ਚ ਕਸ੍ਸਚਿ ''ਸਤ੍ਤਾ ਅਸਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਾਵਾਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਕਾਰਿਯਸ੍ਸ ਜਨਕਹੇਤੁ ਚ **ਞਾਪਕੋ ਚ** ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਂ ਅਞ੍ਞੇਨ ਕੇਨਚਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਅਵਬੋਧੇਨ੍ਤੋ ਞਾਪਕਹੇਤੁ ਚਾਤਿ ਏਵਂ ਹੇਤਵੋ ਦੁਵਿਧਾ ਸਿਯੁਂ। ਇਹ ਫਲਪਕਾਸਕਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ''ਇਮਿਨਾ ਹੇਤੁਨਾ ਇਦਂ ਫਲਂ ਜਾਤ''ਨ੍ਤਿ ਸਰੂਪਕਥਨਮਤ੍ਤਂ ਵਿਨਾ ਵਿਸੇਸਰੂਪਾਲਙ੍ਕਾਰੋ ਇਧ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਸਙ੍ਕਿਯ ਅਲਙ੍ਕਾਰਸਰੂਪਵਿਸੇਸੋ ਏਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਪਰਦ੍ਧਮਾਹ। **ਤੇਸਂ** ਫਲਪਕਾਸਨਖਮਾਨਂ ਹੇਤੂਨਂ **ਪਟਿਸਙ੍ਖਰਣਂ** ਵਿਸਿਟ੍ਠਭਾਵੇਨ ਪਕਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਵਤੋ ਕਥਨਂ **ਅਲਙ੍ਕਾਰਤਾਯ** ਅਲਙ੍ਕਾਰਸਭਾਵੇਨ **ਉਦਿਤਂ** ਪਸਿਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ, ਕਵੀਹਿ ਪਤ੍ਥਿਤਂ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਸਾਲਿਅਙ੍ਕੁਰਾਦੀਨਂ ਸਾਲਿਬੀਜਾਦਯੋ ਵਿਯ ਜਨਜਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੋਪਕਾਰਕੋ ਜਨਕਹੇਤੁ ਨਾਮ, ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਅਗ੍ਗਿਆਦੀਨਂ ਧੂਮਾਦਯੋ ਵਿਯ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਞਾਪਕੋ ਞਾਪਕਹੇਤੁ ਨਾਮ। ਅਲਙ੍ਕਾਰਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਅਲਙ੍ਕਾਰਤਾ। ਅਲਙ੍ਕਾਰਤਯਾਤਿ ਛਨ੍ਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਤ੍ਤਾਹਾਨਿ।

੨੫੩.**ਭਾਵਾਭਾਵਕਿਚ੍ਚਵਸਾ,**
ਚਿਤ੍ਤਹੇਤੁਵਸਾਪਿ ਚ।
ਭੇਦਾਨਨ੍ਤਾ ਇਦਂ ਤੇਸਂ,
ਮੁਖਮਤ੍ਤਨਿਦਸ੍ਸਨਂ॥

੨੫੩. ਉਦਾਹਰਤਿ "**ਭਾਵ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਭਾਵੋ** ਸਤ੍ਤਾ ਚ, **ਅਭਾਵੋ** ਅਸਤ੍ਤਾ ਚ, ਤੇਯੇਵ ਕਿਚ੍ਚਾਨਿ ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਚ, **ਚਿਤ੍ਤਾ** ਪਸਿਦ੍ਧਹੇਤੁਵਿਪਰੀਤਾ ਅਚ੍ਛਰਿਯਾਰਹਾ ਹੇਤਵੋ ਤੇਸਂ ਵਸੇਨਾਪਿ ਚ **ਭੇਦਾ** ਹੇਤੁਵਿਕਪ੍ਪਾ **ਅਨਨ੍ਤਾ** ਅਨਵਵਿਯੋ [ਅਨਵਧਯੋ (?)], ਯਤੋ ਏਵਂ ਤਸ੍ਮਾ **ਤੇਸਂ** ਹੇਤੂਨਂ ਇਦਂ ਮੁਖਮਤ੍ਤਨਿਦਸ੍ਸਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਮ੍ਮੁਖੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਹੇਤੁਵਿਸੇਸੇ ਪਵਿਸਿਤੁਨ੍ਤਿ।

੨੫੩. "**ਭਾਵਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਭਾਵਾਭਾਵਕਿਚ੍ਚਵਸਾ** ਭਾਵਅਭਾਵਸਙ੍ਖਤਸਤ੍ਤਾਅਸਤ੍ਤਾਕ੍ਰਿਯਾਵਸੇਨ ਚ, **ਚਿਤ੍ਤਹੇਤੁਵਸਾਪਿ ਚ** ਪਸਿਦ੍ਧਹੇਤੁਨੋ ਵਿਰੁਦ੍ਧੇਨ ਅਚ੍ਛਰਿਯਹੇਤੂਨਂ ਪਭੇਦੇਨ ਚ, **ਭੇਦਾ** ਹੇਤੁਵਿਸੇਸਾ **ਅਨਨ੍ਤਾ** ਯਸ੍ਮਾ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਇਦਂ** ਵਕ੍ਖਮਾਨਂ **ਤੇਸਂ** ਹੇਤੂਨਂ **ਮੁਖਮਤ੍ਤਨਿਦਸ੍ਸਨਂ** ਅਵਸੇਸਹੇਤੂਨਂ ਓਗਾਹਣਦ੍ਵਾਰਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਹੋਤਿ। ਭਾਵੋ ਚ ਅਭਾਵੋ ਚਾਤਿ ਚ, ਤੇਯੇਵ ਕਿਚ੍ਚਾਨੀਤਿ ਚ, ਤੇਸਂ ਵਸੋ ਭੇਦੋਤਿ ਚ, ਚਿਤ੍ਤਾ ਵਿਚਿਤ੍ਤਾ ਚ ਤੇ ਹੇਤਵੋ ਚਾਤਿ ਚ, ਤੇਸਂ ਵਸੋਤਿ ਚ, ਮੁਖਮੇਵ ਮੁਖਮਤ੍ਤਂ, ਮੁਖਞ੍ਚ ਤਂ ਵਾ ਮਤ੍ਤਂ ਸਾਮਞ੍ਞਞ੍ਚੇਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਿਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ। **ਮਤ੍ਤ**ਸਦ੍ਦੋ ਅਵਧਾਰਣੇ ਸਾਮਞ੍ਞੇ ਵਾ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੫੪.**ਪਰਮਤ੍ਥਪਕਾਸੇਕ-**
ਰਸਾ ਸਬ੍ਬਮਨੋਹਰਾ।
ਮੁਨਿਨੋ ਦੇਸਨਾਯਂ ਮੇ,
ਕਾਮਂ ਤੋਸੇਤਿ ਮਾਨਸਂ॥

ਭਾਵਕਿਚ੍ਚੋ ਕਾਰਕਹੇਤੁ।

੨੫੪. ਉਦਾਹਰਤਿ "**ਪਰਮਤ੍ਥ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਪਰਮਤ੍ਥਸਭਾਵਸ੍ਸ ਨਾਮਰੂਪਾਦਿਨੋ ਪਕਾਸੋਯੇਵ **ਏਕਰਸੋ** ਅਸਹਾਯਕਿਚ੍ਚਂ ਯਸ੍ਸਾ ਸਾ ਤਾਦਿਸੀ। ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਮਨੋ ਹਰਤੀਤਿ **ਸਬ੍ਬਮਨੋਹਰਾ** ਮੁਨਿਨੋ ਅਯਂ ਦੇਸਨਾ ਮੇ **ਮਾਨਸਂ** ਚਿਤ੍ਤਂ **ਕਾਮ**ਮੇਕਨ੍ਤੇਨ ਤੋਸੇਤੀਤਿ ਅਯਂ ਭਾਵਕਿਚ੍ਚੋ ਕਾਰਕਹੇਤੁ ਸਨ੍ਤੋਸਸਤ੍ਤਾਯ ਕਾਰਣਤੋ।

੨੫੪. ਇਦਾਨਿ ਉਦਾਹਰਤਿ "**ਪਰਮਤ੍ਥ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਪਰਮਤ੍ਥਪਕਾਸੇਕਰਸਾ** ਨਾਮਰੂਪਖਨ੍ਧਆਯਤਨਾਦਿਉਤ੍ਤਮਤ੍ਥਾਨਂ ਪਕਾਸਨਸਙ੍ਖਾਤ ਅਸਹਾਯਕਿਚ੍ਚਵਤੀ **ਸਬ੍ਬਮਨੋਹਰਾ** ਵੋਹਾਰਾਨੁਰੂਪੇਨ ਵਿਸਯਭਾਵੂਪਗਮਨੇਨ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਮਨੋਹਰਾ ਮੁਨਿਨੋ ਅਯਂ ਦੇਸਨਾ **ਮੇ** ਮਯ੍ਹਂ ਮਾਨਸਂ **ਕਾਮਂ** ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਤੋਸੇਤੀਤਿ। ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤੋਸਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਾਸਙ੍ਖਾਤਸਮੁਪ੍ਪਾਦਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਕਾਰਕਹੇਤੁ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਸਾ ਚ ਦੇਸਨਾ ''ਮਾਨਸਂ ਤੋਸੇਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਅਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ''ਪਰਮਤ੍ਥਪਕਾਸੇਕਰਸਾ''ਤਿ ਸਵਿਸੇਸਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਲਙ੍ਕਾਰੋਤਿ ਅਭਿਮਤਾ। ਏਕੋ ਚ ਸੋ ਰਸੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਪਰਮਤ੍ਥਪਕਾਸੋਯੇਵ ਏਕਰਸੋ ਏਕਕਿਚ੍ਚਮਸ੍ਸੇਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। **ਭਾਵਕਿਚ੍ਚੋ** ਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਤ੍ਤਾਕਿਚ੍ਚਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੋ **ਕਾਰਕਹੇਤੁ** ਜਨਕਹੇਤੁ।

੨੫੫.ਧੀਰੇਹਿ ਸਹ ਸਂਵਾਸਾ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਭਿਯੋਗਤੋ।
ਨਿਗ੍ਗਹੇਨਿ'ਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਞ੍ਚ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸੁ'ਪਸਮੋ ਸਿਯਾ॥

ਅਭਾਵਕਿਚ੍ਚੋ ਕਾਰਕਹੇਤੁ।

੨੫੫. "**ਧੀਰੇਹਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਧੀਰੇਹਿ** ਸਪ੍ਪਞ੍ਞੇਹਿ ਸਹ **ਸਂਵਾਸਾ** ਸਂਸਗ੍ਗੇਨ ਚ, **ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ** ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਦੇਸਿਤਸ੍ਸ **ਅਭਿਯੋਗਤੋ** ਅਭ੍ਯਾਸੇਨ ਚ, **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ** ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ **ਨਿਗ੍ਗਹੇਨ** ਵਿਸਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਰੋਧਰੂਪੇਨ ਵਿਜਯੇਨ ਚ ਹੇਤੁਨਾ **ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ** ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਖਤਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਸਙ੍ਖਾਤੋ **ਉਪਸਮੋ ਸਿਯਾ** ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਯਂ ਅਭਾਵਕਿਚ੍ਚੋ ਕਾਰਕਹੇਤੁ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਸ੍ਸ ਕਾਰਣਤੋ।

੨੫੫. "**ਧੀਰੇਹਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਧੀਰੇਹਿ ਸਹ **ਸਂਵਾਸਾ** ਸਮਗ੍ਗਵਾਸੇਨ ਚ, **ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ** ਬੁਦ੍ਧਦੇਸਿਤਸ੍ਸ **ਅਭਿਯੋਗਤੋ** ਨਿਰਨ੍ਤਰਾਭ੍ਯਾਸੇਨ ਚ, **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ** ਚਕ੍ਖੁਆਦੀਨਂ **ਨਿਗ੍ਗਹੇਨ** ਰੂਪਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਸੁਭਾਦਿਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸ ਨਿਵਾਰਣੇਨ ਚਾਤਿ ਇਮੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ **ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ** ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਾਦਿਕਸ੍ਸ **ਉਪਸਮੋ** ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੋ ਖਨ੍ਧਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਵਾ ਸਿਯਾਤਿ। ਅਭਿਞ੍ਞਸੋ ਯੋਗੋਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। **ਅਭਾਵਕਿਚ੍ਚੋ** ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਉਪਸਮਸਙ੍ਖਾਤਂ ਅਸਤ੍ਤਾਕਿਚ੍ਚਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੋ **ਕਾਰਕਹੇਤੁ** ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਅਸਤ੍ਤਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਨਤੋ ਜਨਕਹੇਤੁ ਨਾਮ। ਅਭਾਵੋ ਕਿਚ੍ਚਮਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਕਾਰਕੋ ਚ ਸੋ ਹੇਤੁ ਚਾਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ। ਭਾਵਕਿਚ੍ਚੋਪਿ ਵੁਤ੍ਤਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਞਾਯਤਿ।

੨੫੬.ਮੁਨਿਨ੍ਦ ਚਨ੍ਦਸਂਵਾਦਿ-ਕਨ੍ਤਭਾਵੋਪਸੋਭਿਨਾ।
ਮੁਖੇਨੇਵ ਸੁਬੋਧਂ ਤੇ, ਮਨਂ ਪਾਪਾਭਿਨਿਸ੍ਸਟਂ॥

ਭਾਵਕਿਚ੍ਚੋ ਞਾਪਕਹੇਤੁ।

੨੫੬. "**ਮੁਨਿਨ੍ਦ੍ਰ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਮੁਨਿਨ੍ਦੇ**ਤਿ ਆਮਨ੍ਤਨਂ। **ਤੇ** ਤਵ **ਚਨ੍ਦਸਂਵਾਦਿਨਾ** ਚਨ੍ਦਸਦਿਸੇਨ ਕਨ੍ਤਭਾਵੇਨ **ਉਪਸੋਭਿਨਾ** ਸੋਭਮਾਨੇਨ ਮੁਖੇਨੇਵ **ਪਾਪੇਹਿ** ਰਾਗਾਦੀਹਿ **ਅਭਿਨਿਸ੍ਸਟਂ** ਬ੍ਯਪਗਤਂ **ਮਨਂ** ਚਿਤ੍ਤਂ **ਸੁਬੋਧਂ** ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਅਯਂ ਭਾਵਕਿਚ੍ਚੋ ਞਾਪਕਹੇਤੁ ਅਵਬੋਧਸਤ੍ਤਾਯ ਞਾਪਨਤੋ।

੨੫੬. "**ਮੁਨਿਨ੍ਦ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਹੇ **ਮੁਨਿਨ੍ਦ ਤੇ** ਤਵ **ਚਨ੍ਦਸਂਵਾਦਿਕਨ੍ਤਭਾਵੋਪਸੋਭਿਨਾ** ਚਨ੍ਦਕਨ੍ਤਭਾਵਸਦਿਸੇਨ ਕਨ੍ਤਭਾਵੇਨ ਸੋਭਮਾਨੇਨ ਮੁਖੇਨ **ਮਨਂ** ਤੁਯ੍ਹਂ ਚਿਤ੍ਤਂ **ਪਾਪਾਭਿਨਿਸ੍ਸਟਂ** ਰਾਗਾਦੀਹਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਨ੍ਤਿ **ਸੁਬੋਧਂ** ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ। ਇਹ ਮੁਖਂ ਮਨਕਨ੍ਤਭਾਵਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਸਯਂ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮੇਵ ਕਿਲੇਸਾਪਗਮਸ੍ਸ ਅਵਬੋਧਸਤ੍ਤਂ ਞਾਪੇਤੀਤਿ ਭਾਵਕਿਚ੍ਚੋ ਞਾਪਕਹੇਤੁ ਨਾਮ ਜਾਤੋ। ਚਨ੍ਦੇਨ ਅਭੇਦੋਪਚਾਰਤੋ ਚਨ੍ਦਲਾਵਣ੍ਯੇਨ ਸਂਵਾਦੀ ਸਦਿਸੋਤਿ ਚ, ਸੋ ਚ ਸੋ ਕਨ੍ਤਭਾਵੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਉਪਸੋਭਿਤੋਤਿ ਚ, ਪਾਪੇਹਿ ਅਭਿਨਿਸ੍ਸਟਨ੍ਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

੨੫੭.ਸਾਧੁਹਤ੍ਥਾਰ੧ਿਨ੍ਦਾਨਿ, ਸਙ੍ਕੋਚਯਤਿਤੇ ਕਥਂ।
ਮੁਨਿਨ੍ਦ ਚਰਣਦ੍੧ਨ੍ਦ-ਰਾਗਬਾਲਾਤਪੋ ਫੁਸਂ॥

ਅਯੁਤ੍ਤਕਾਰੀ ਚਿਤ੍ਤਹੇਤੁ।

੨੫੭. “**ਸਾਧੁ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਮੁਨਿਨ੍ਦ ਤੇ ਚਰਣਾਨਂ ਦ੍੧ਨ੍ਦਸ੍ਸ ਰਾਗੋ ਬਾਲੋ ਚ ਸੋ ਆਤਪੋ ਚੇਤਿ **ਰਾਗਬਾਲਾਤਪੋ** ਤਰੁਣਕਿਰਣਸਮੂਹੋ ਲੋਹਿਤਤ੍ਤਾਦਿਨਾ ਸਾਧੂਨਂ ਹਤ੍ਥਾਰ੧ਿਨ੍ਦਾਨਿ ਕਨ੍ਤਾਦਿਨਾ **ਫੁਸਂ** ੧ਿਸਾਰਿਤ੍ਤੇਨਾ’ਮਸਨ੍ਤੋ ਕਥਂ **ਸਙ੍ਕੋਚਯਤਿ** ਮਕੁਲਯਤਿ, ਅਞ੍ਜਲਿਪਣਾਮਬਨ੍ਧੇਨ ਅਯੁਤ੍ਤਮੇਤਂ। ਬਾਲਾਤਪੋ ਹਿ ਪਦੁਮਾਨਮੁਮ੍ਮੀਲਨਹੇਤੁ, ਅਯਂ ਤੁ ਅਪੁਬ੍ਬੋ ਬਾਲਾਤਪੋ ਯੋ ਪਦੁਮਾਨਿ ਨਿਮੀਲੇਤੀਤਿ ਅਨੁਚਿਤਕਾਰਿਯਕਾਰਣਾ ਅਯੁਤ੍ਤਕਾਰੀ ਚਿਤ੍ਤਹੇਤੁ, ਏ੧ਂ੧ਿਧੋ ੧ਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ ਭਾ੧ਕਿਚ੍ਚਤ੍ਤੇਪੀਤਿ।

੨੫੭. “**ਸਾਧੁ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਹੇ **ਮੁਨਿਨ੍ਦ ਤੇ** ਤ੧ **ਚਰਣਦ੍੧ਨ੍ਦਰਾਗਬਾਲਾਤਪੋ** ਪਾਦਯੁਗਲ਼ਸ੍ਸ ਅਰੁਣ੧ਣ੍ਣਸਙ੍ਖਤਅਭਿਨ੧ਸੂਰਿਯਕਿਰਣੋ **ਸਾਧੁਹਤ੍ਥਾਰ੧ਿਨ੍ਦਾਨਿ** ਸੁਜਨਾਨਂ ਕਰਪਦੁਮਾਨਿ **ਫੁਸਂ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਬ੍ਬਬਜਾਪਿਤ੍ਤਾ ਫੁਸਨ੍ਤੋ ਕਥਂ **ਸਙ੍ਕੋਚਯਤਿ** ਕਰਸਮ੍ਪੁਟਰੂਪੇਨ ਮਕੁਲਯਤੀਤਿ। ਬਾਲਾਤਪੋ ਨਾਮ ਪਦੁਮ੧ਿਕਸਨਂ ੧ਿਨਾ ਸਙ੍ਕੋਚਨਂ ਨ ਕਰੋਤਿ, ਏਸੋ ਆਤਪੋ ਅਚ੍ਛਰਿਯੋ ੧ਿਚਿਤ੍ਤੋਤਿ ਗਮਯਮਾਨਤ੍ਤਾ ਅਯੁਤ੍ਤਸਙ੍ਕੋਚਸਤ੍ਤਾਕਰਣਤੋ ਅਯਂ ਅਯੁਤ੍ਤਕਾਰੀ ਚਿਤ੍ਤਹੇਤੁ ਨਾਮ। ਅਯੁਤ੍ਤਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਚ, ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਤਂ ਹੇਤੁ ਚਾਤਿ ਚ ੧ਾਕ੍ਯਂ।

੨੫੮.ਸਙ੍ਕੋਚਯਨ੍ਤਿ ਜਨ੍ਤੂਨਂ, ਪਾਣਿਪਙ੍ਕੇਰੁਹਾਨਿ’ਹ।
ਮੁਨਿਨ੍ਦਚਰਣਦ੍੧ਨ੍ਦ-ਨਖਚਨ੍ਦਾਨ’ਮਂਸ੧ੋ॥

ਯੁਤ੍ਤਕਾਰੀ ਚਿਤ੍ਤਹੇਤੁ।

੨੫੮. “**ਸਙ੍ਕੋਚਯਨ੍ਤਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਮੁਨਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਾਦਾਨਂ ਦ੍੧ਨ੍ਦੇ ਨਖਾ ਏ੧ ਚਨ੍ਦਾ ਕਨ੍ਤਾਦਿਨਾ ਤੇਸਂ **ਅਂਸ**੧ੋ ਕਿਰਣਾ **ਇਹ** ਲੋਕੇ **ਜਨ੍ਤੂਨਂ** ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਾਣਯੋ ਏ੧ ਪਙ੍ਕੇਰੁਹਾਨਿ ਕਨ੍ਤਾਦਿਨਾ ਸਙ੍ਕੋਚਯਨ੍ਤਿ ਪਣਾਮਕਰਣਸਮ੍ਪੁਟਰੂਪੇਨ ਮਿਲੀਯਨ੍ਤੀਤਿ [ਮਿਲਾਯਯਨ੍ਤੀਤਿ (?)] ਯੁਤ੍ਤਕਾਰੀ ਚਿਤ੍ਤਹੇਤੁ ਚਨ੍ਦਤੋ ਪਙ੍ਕਜਸਙ੍ਕੋਚਸ੍ਸ ਉਚਿਤਤ੍ਤਾ। ੧ੁਤ੍ਤਨਯੇਪੀਤਿ।

੨੫੮. “**ਸਙ੍ਕੋ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਮੁਨਿਨ੍ਦਚਰਣਦ੍੧ਨ੍ਦਨਖਚਨ੍ਦਾਨਂ** ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਾਦਦ੍੧ਨ੍ਦੇ ਨਖਾ੧ਲਿਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਚਨ੍ਦਾਨਂ **ਅਂਸ**੧ੋ ਰਂਸਯੋ **ਇਹ** ਲੋਕੇ ਜਨ੍ਤੂਨਂ ਪਾਣਿਪਙ੍ਕੇਰੁਹਾਨਿ **ਸਙ੍ਕੋਚਯਨ੍ਤਿ** ਕਰਸਮ੍ਪੁਟਾਕਾਰੇਨ ਸਙ੍ਕੋਚਯਨ੍ਤਿ ਮਕੁਲਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਚਨ੍ਦਕਿਰਣੇਹਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਾਯ ਏ੧ ਪਦੁਮਸਙ੍ਕੋਚਸਤ੍ਤਾਯ ਕਤਤ੍ਤਾ ਚ, ਪਕਤਿਚਨ੍ਦਕਿਰਣਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਚਨ੍ਦਮਰੀਚਿਸਮਾਨਅਞ੍ਞਾਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬ੧ਿਚਿਤ੍ਰਂਸੂਹਿ ਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਅਯਂ ਯੁਤ੍ਤਕਾਰੀ ਚਿਤ੍ਤਹੇਤੁ ਨਾਮ। ਪਾਣਯੋ ਚ ਤੇ ਪਙ੍ਕੇਰੁਹਾਨਿ ਚੇਤਿ ਚ, ਮੁਨਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਚਰਣਦ੍੧ਨ੍ਦਮਿਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਖਾਨੀਤਿ ਚ, ਤੇ੧ ਚਨ੍ਦਾਤਿ ਚ ੧ਾਕ੍ਯਂ।

੨੫੯.ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨਂ ਪਦਤ੍ਥਾਨਂ, ਅਨੁਦ੍ਦੇਸੋ [ਅਨੁਦੇਸੋ (?)] **ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ।**
ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨ’ਮਿਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ, ਯਥਾਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਕਮੋਪਿ ਚ॥

੨੫੯. ਕਮਂ ੧ਿ੧ਰਿਤੁਮੁਪਕ੍ਕਮਤਿ “**ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। **ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨਂ** ਪੁਬ੍ਬੇ ੧ੁਤ੍ਤਾਨਂ **ਪਦਤ੍ਥਾਨਂ** ੧ਤ੍ਥੂਨਂ ਕੇਸਞ੍ਚਿ **ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ** ਉਦ੍ਦੇਸਕ੍ਕਮਾਨਤਿਕ੍ਕਮੇਨ **ਅਨੁਦ੍ਦੇਸੋ** ਪੁਨ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਨਿਦ੍ਦੇਸਨਯੇਨ ਅਨੁਕਥਨਂ [ਕਥਨਂ (?)] ‘‘ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨ’’ਮਿਤ੍ਯਪਿ ਚ, ‘‘ਯਥਾਸਙ੍ਖ੍ਯ’’ਮਿਤ੍ਯਪਿ ਚ **ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ** ੧ੁਤ੍ਤਂ। ੧ਿਧੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਤੇਸਂ ਪਧਾਨਤ੍ਤਮਿਤਿ ਤਦਪੇਕ੍ਖਾਯ ਨਪੁਂਸਕਤ੍ਤਂ, ਅਨੁ੧ਦਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨੁਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸਾਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਮਿਤਿ ਨ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਪਰਿਗ੍ਗਹੋ। ‘‘ਕਮੋ’’ਇਚ੍ਚਪਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ ਲਿਙ੍ਗ੧ਿਪਰਿਣਾਮੋ।

੨੫੯. ਇਦਾਨਿ ਕਮਾਲङ੍ਕਾਰं ਉਦ੍ਦਿਸਤਿ "**ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨ**"ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨं** ਪਠਮਕਥਿਤਾਨं ਪਦਤ੍ਥਾਨं **ਯਥਾਕ੍ਕਮं** ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਕ੍ਕਮਮਨਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ **ਅਨੁਦ੍ਦੇਸੋ** ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰं ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪੁਨਕਥਨं ''ਸङ੍ਖ੍ਯਾਨ''ਮਿਤਿ ਚ, ''ਯਥਾਸङ੍ਖ੍ਯ''ਮਿਤਿ ਚ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠं, ਕਮੋਪਿ ਚ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਏਤ੍ਥ ਪਸਿਦ੍ਧं ਅਨੁਦ੍ਦੇਸं ਪੁਬ੍ਬਦ੍ਧੇਨ ਅਨੁਵਦਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧं ਕਮਮ੍ਪਿ ਕਮਪਰਿਯਾਯं ਸङ੍ਖ੍ਯਾਨਯਥਾਸङ੍ਖ੍ਯਦ੍ਵਯਮ੍ਪਿ ਅਪਰਦ੍ਧੇਨ ਵਿਦਧਾਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਵਿਧਾਤਬ੍ਬं ਦਸ੍ਸੇਤੁं ਅਨੁਵਾਦਸ੍ਸ ਆਹਰਿਯਮਾਨਤ੍ਤਾ ਅਨੁਵਾਦੋ ਅਪ੍ਪਧਾਨੋ, ਵਿਧਾਤਬ੍ਬੋ ਪਧਾਨੋ। ਯਞ੍ਹਿ ਵਿਧਾਤਬ੍ਬं, ਤं ਪਧਾਨं, ਇਤਰਮਪ੍ਪਧਾਨਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ ''ਸङ੍ਖ੍ਯਾਨं, ਯਥਾਸङ੍ਖ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਯं ਅਪੇਕ੍ਖਾਯ (ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ) [ਇਦं ਪਦਦ੍ਵਯं ਸੀਹਲ਼ਬਜਾਖ੍ਯਾਯं ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ] ਨਪੁंਸਕं ਹੋਤਿ। ''ਕਮੋ''ਤਿ ਅਪੇਕ੍ਖਾਯ ''ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ''ਤਿ ਪੁਲ੍ਲਿङ੍ਗੋ ਹੋਤਿ। ਅਪ੍ਪਧਾਨੋ ਅਨੁਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਨਾਪੇਕ੍ਖਤਿ। ਕਮਮਨਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮਾਤਿ ਚ, ਸङ੍ਖ੍ਯਾਯ ਅਨਭਿਕ੍ਕਮੋਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯं।

੨੬੦.ਆਲਾਪਹਾਸਲੀਲਾਹਿ, ਮੁਨਿਨ੍ਦ ਵਿਜਯਾ ਤਵ।
ਕੋਕਿਲਾ ਕੁਮੁਦਾਨਿ ਚੋ-ਪਸੇਵਨ੍ਤੇ ਵਨं ਜਲं॥

੨੬੦. ਤਮੁਦਾਹਰਤਿ "**ਆਲਾਪਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਮੁਨਿਨ੍ਦ ਤਵ ਆਲਾਪਹਾਸਾ ਚ ਤੇਸं ਲੀਲਾਹਿ, ਉਦ੍ਦੇਸੋਯं। **ਵਿਜਯਾ** ਕੋਕਿਲਕੁਮੁਦਾਨं ਪਰਾਭਵੇਨ **ਕੋਕਿਲਾ** ਕਰਵੀਕਾ ਕੁਮੁਦਾਨਿ ਚ, ਯਥੋਦ੍ਦੇਸਮਨੁਦ੍ਦੇਸੋਯं ਵੁਤ੍ਤਾਪੇਕ੍ਖਾਯ। ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਤੁ ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਦ੍ਦੇਸੋਵ, ''ਕੋਕਿਲਾ ਵਨं, ਕੁਮੁਦਾਨਿ ਜਲ''ਮਿਤਿ ਯਥੋਦ੍ਦੇਸਮਨੁਦ੍ਦੇਸੋਯं। **ਉਪਸੇਵਨ੍ਤੇ ਇਵ** ਨਿਸ੍ਸਯਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞੇ। ਇਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਏਵ ਸਮ੍ਭਵੇ **ਇਵੇ**ਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਤੇ। ਯਜ੍ਜੇਵं ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾਯ ਕਥं ਯਥਾਸङ੍ਖ੍ਯਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਅਤ੍ਰੋਚ੍ਚਤੇ – ਯਤ੍ਥਾਲङ੍ਕਾਰਨ੍ਤਰਮਪਿ ਪਤੀਯਤੇ। ਤਤ੍ਥੁਦ੍ਦੇਸਾਨੁਰੂਪਾਨੁਦ੍ਦੇਸਸਮ੍ਭਵੇ ਸङ੍ਖ੍ਯਾਨਮੇਵਾਲङ੍ਕਾਰੋ ਵੋਹਰੀਯਤੇ ਤਸ੍ਸੇਵ ਮੁਖ੍ਯਤੋ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ। ਯਤ੍ਥਾਲङ੍ਕਾਰਨ੍ਤਰं ਨ ਗਮ੍ਯਤੇ, ਤਤ੍ਥ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਕਮੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯं।

੨੬੦. ਉਦਾਹਰਤਿ "**ਆਲਾਪਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਹੇ **ਮੁਨਿਨ੍ਦ ਤੇ** ਤਵ **ਆਲਾਪਹਾਸਲੀਲਾਹਿ** ਮਧੁਰਸਰਲੀਲਾਹਿ ਸਦ੍ਧਿं ਮਨ੍ਦਹਸਿਤਲੀਲਾਹਿ ਸਞ੍ਜਾਤਾ **ਵਿਜਯਾ** ਜਯਹੇਤੁ **ਕੋਕਿਲਾ** ਕਰਵੀਕਾ ਚ **ਕੁਮੁਦਾਨਿ** ਕੇਰਵਾਨਿ ਚ ਵਨं ਜਲਞ੍ਚ ਕਮੇਨ **ਉਪਸੇਵਨ੍ਤੇ ਇਵ** ਨਿਸ੍ਸਯं ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਮਞ੍ਞੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ''ਆਲਾਪਹਾਸਲੀਲਾਹੀ''ਤਿ ਉਦ੍ਦੇਸੋ, ''ਕੋਕਿਲਾ ਕੁਮੁਦਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਅਨੁਦ੍ਦੇਸੋ, ''ਵਨं ਜਲ''ਨ੍ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਉਦ੍ਦੇਸੋਵ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਵਤੋ ਈਦਿਸਵਿਜਯੇਨ ਕੋਕਿਲਾਦੀਨं ਵਨਾਦਿਨਿਸ੍ਸਯਕਾਰਣਾਭਾਵਤੋ **ਇਵ**ਸਦ੍ਦੂਪਯੋਗੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਏਵं ਸਤਿ ਅਯं ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾ ਨ ਭਵਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਨਾਨਾਲङ੍ਕਾਰਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇ ਸਤਿ ਯੋ ਯੋ ਅਲङ੍ਕਾਰੋ ਵਤ੍ਤੁਨਾ ਇਚ੍ਛਿਤੋ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਮੁਖ੍ਯਤੋ ਵੋਹਰੀਯਮਾਨਤ੍ਤਾ। ਏਵं ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾਲङ੍ਕਾਰਸंਸਗ੍ਗੇ ਸਤਿਪਿ ਉਦ੍ਦੇਸਕ੍ਕਮੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸ ਅਨੁਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਮੁਖ੍ਯਤ੍ਤਾ ਅਯं ਕਮਾਲङ੍ਕਾਰੋ ਨਾਮ। ਈਦਿਸਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਏਵਮੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬं। ਆਲਾਪੋ ਚ ਹਾਸੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਤੇਸं ਲੀਲਾਯੋਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੨੬੧.ਸਿਯਾ ਪਿਯਤਰं ਨਾਮ, ਅਤ੍ਥਰੂਪਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ।
ਪਿਯਸ੍ਸਾਤਿਸਯੇਨੇਕं, ਯं ਹੋਤਿ ਪਟਿਪਾਦਨं॥

੨੬੧. ਪਿਯਤਰਮਾਹਰਤਿ "**ਸਿਯਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਅਤਿਸਯੇਨ ਪਿਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ **ਅਤ੍ਥਰੂਪਸ੍ਸ** ਅਭਿਧੇਯ੍ਯਸਭਾਵਸ੍ਸ ਯं **ਪਟਿਪਾਦਨ**ਮਾਖ੍ਯਾਨं ਹੋਤਿ, ਏਤं ਪਿਯਤਰं ਨਾਮ ਸਿਯਾ।

੨੬੧. ਇਦਾਨਿ ਪਿਯਤਰਾਲङ੍ਕਾਰं ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਸਿਯਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਅਤਿਸਯੇਨ ਪਿਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ **ਅਤ੍ਥਰੂਪਸ੍ਸ** ਅਭਿਧੇਯ੍ਯਸਭਾਵਸ੍ਸ ਯं **ਪਟਿਪਾਦਨं** ਕਥਨं ਹੋਤਿ, ਏਤं ਪਟਿਪਾਦਨं **ਪਿਯਤਰं** ਨਾਮ ਪਿਯਤਰਾਲङ੍ਕਾਰੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਅਤਿਸਯੇਨ ਪਿਯਨ੍ਤਿ ਚ, ਅਤ੍ਥੋ ਏਵ ਰੂਪं ਸਭਾਵੋਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯं।

੨੬੨.ਪੀਤਿ ਯਾ ਮੇ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਸਨ੍ਤੁ ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਨਾ ਤਵ।
ਕਾਲੇਨਾ'ਯਂ ਭਵੇ ਪੀਤਿ, ਤਵੇਵ ਪੁਨ ਦਸ੍ਸਨਾ॥

੨੬੨. ਉਦਾਹਰਤਿ "**ਪੀਤਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸਨ੍ਤੁ** ਸਪ੍ਪੁਰਿਸ ਮਹਾਮੁਨਿ ਤਵ **ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਨਾ** ਚਕ੍ਖੁਪਥਾਪਾਥਮਤ੍ਤੇਨ ਮਧੁਰਕਥਾਸਵਨਾ ਯਾ ਪੀਤਿ **ਮੇ** ਮਮ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਅਯਂ ਪੀਤਿ **ਕਾਲੇਨ** ਈਦਿਸੇਨ ਸੁਖੇਨ [ਸੁਖਣੇ (?)] **ਤਵੇਵ** ਨਾਞ੍ਞਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ, ਕੋ ਹਿ ਨਾਮੋਞ੍ਞੋ ਤਵਾਦਿਸੋਤਿ, ਪੁਨ ਦਸ੍ਸਨਾ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ।

੨੬੨. "**ਪੀਤਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਹੇ **ਸਨ੍ਤੁ** ਸਪ੍ਪੁਰਿਸ ਤਥਾਗਤ ਤਵ **ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਨਾ** ਮਮ ਨੇਤ੍ਤੇ ਆਪਾਥਗਮਨਤੋ ਯਾ ਪੀਤਿ ਮੇ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, **ਅਯਂ** ਪੀਤਿ **ਕਾਲੇਨ** ਈਦਿਸਕ੍ਖਣੇਨ ਤਯਾ ਸਦਿਸਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਾਭਾਵਾ **ਤਵੇਵ** ਪੁਨ **ਦਸ੍ਸਨਾ** ਦਸ੍ਸਨਤੋ ਭਵੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪੀਤਿਯਾ'ਤਿਸਯਹੇਤੁਭੂਤਂ ਅਤਿਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸਨੇ ਅਤਿਗੇਧਞ੍ਚ ਪਕਾਸਨੇਨ ਅਤਿਪੀਤੀਤਿ ਪਦਤ੍ਥਂ [ਅਤਿਪਿਯਂ ਪੀਭਿਪਦਤ੍ਥਂ (ਕ॰)], ਪਕਾਸਿਤਂ ਹੋਤਿ। ''ਅਯਂ ਪੀਤਿ ਭਵੇ''ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਕਾਲੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪੀਤਿਯਾ ਪੁਨਾਸਮ੍ਭਵਤੋ ਤਂਸਦਿਸਾਯੇਵ ਪੀਤਿ ਗਹਿਤਾ ਯਥਾ ''ਸੋਯੇਵ ਵਟ੍ਟਕੋ [ਵਦ੍ਧਕੋ (ਸੀ॰ ਬ੍ਯਾਖ੍ਯਾਯਂ)], ਤਾਨਿਯੇਵ ਓਸਧਾਨੀ''ਤਿ।

੨੬੩.ਵਣ੍ਣਿਤੇਨੋ'ਪਮਾਨੇਨ, ਵੁਤ੍ਤ੍ਯਾ'ਧਿਪ੍ਪੇਤਵਤ੍ਥੁਨੋ।
ਸਮਾਸਵੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮਾ'ਯਂ, ਅਤ੍ਥਸਙ੍ਖੇਪਰੂਪਤੋ॥

੨੬੩. ਸਮਾਸਵੁਤ੍ਤਿਂਵਤ੍ਤੁਮਾਹ "**ਵਣ੍ਣਿਤੇਨਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਵਣ੍ਣਿਤੇਨ** ਪਸਂਸਿਤੇਨ ਉਪਮਾਨੇਨ **ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਸ੍ਸ** ਮਨਸਿ ਨਿਹਿਤਸ੍ਸ **ਵਤ੍ਥੁਨੋ** ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ **ਵੁਤ੍ਯਾ** ਕਥਨੇਨ **ਅਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਾ ਸਮਾਸਵੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਕਸ੍ਮਾ? **ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ** ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤਸ੍ਸ **ਸਙ੍ਖੇਪੋ** ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਕਥਨਂ **ਰੂਪਂ** ਸਭਾਵੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤੋਯਮਨ੍ਵਤ੍ਥਸਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖੇਪਵੁਤ੍ਤਿ ਸਮਾਸਵੁਤ੍ਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਕਸ੍ਮਾ? ਅਯਂ ਗੁਣੀਭੂਤਾ ਸਕਤ੍ਥਾ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਂ ਵਿਦਧਾਤਿ, ਨ ਤੁ ਸਕਤ੍ਥਪਧਾਨਾ।

੨੬੩. ਇਦਾਨਿ ਸਮਾਸਵੁਤ੍ਤਿਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ "**ਵਣ੍ਣਿਤੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਵਣ੍ਣਿਤੇਨ** ਪਸਂਸਿਤੇਨ **ਉਪਮਾਨੇਨ** ਉਪਮਾਨਵਤ੍ਥੁਨਾ ਕਰਣਭੂਤੇਨ **ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਵਤ੍ਥੁਨੋ** ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਸ੍ਸ **ਵੁਤ੍ਯਾ** ਕਥਨੇਨ **ਅਤ੍ਥਸਙ੍ਖੇਪਰੂਪਤੋ** ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਹਰੂਪਤ੍ਤਾ **ਅਯਂ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਾ ਸਮਾਸਵੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਂ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਉਪਮਾਭੂਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਨਾਯ ਮਨਸਿ ਕਤਸ੍ਸ ਪਕਾਸਨਤੋ ਅਯਂ ਸਮਾਸਵੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਪਦਾਭਿਹਿਤੋ ਸਕਤ੍ਥੋ ਅਪ੍ਪਧਾਨੋ, ਗਮ੍ਮਮਾਨਤ੍ਥੋ ਪਨ ਪਧਾਨੋ ਹੋਤਿ। ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਞ੍ਚ ਤਂ ਵਤ੍ਥੁ ਚੇਤਿ ਚ, ਸਮਾਸੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਵੁਤ੍ਤਿ ਕਥਨਮਿਤਿ ਚ, ਸਙ੍ਖੇਪੋਯੇਵ ਰੂਪਂ ਸਰੂਪਨ੍ਤਿ ਚ, ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖੇਪਰੂਪਨ੍ਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੨੬੪.ਸਾ'ਯਂ ਵਿਸੇਸਜਮਤ੍ਤੇਨ, ਭਿਨ੍ਨਾ'ਭਿਨ੍ਨਵਿਸੇਸਨਾ।
ਅਤ੍ਥੇਵ ਅਪਰਾ'ਪ੍ਯ'ਤ੍ਥਿ, ਭਿਨ੍ਨਾਭਿਨ੍ਨਵਿਸੇਸਨਾ॥

੨੬੪. ਤਸ੍ਸਾ ਪਭੇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਸਾ'ਯ**"ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਸਾ ਅਯਂ** ਸਮਾਸਵੁਤ੍ਤਿ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਵਤ੍ਥੁ ਸਾਮਞ੍ਞਾਕਾਰਪ੍ਪਤੀਤਂ ''ਈਦਿਸਮਿਦਂ ਨਾਞ੍ਞਥਾ''ਤਿ ਕੁਤੋਚਿ ਬ੍ਯਵਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤੇ ਕੇਨਚਿ ਗੁਣਾਦਿਨਾ ਵਵਤ੍ਥਾਪੀਯਤੇ, ਤਂ **ਵਿਸੇਸਜਂ,** ਤਮੇਵ **ਮਤ੍ਤਂ** ਵਿਸੇਸਨਭੇਦਬ੍ਯਵਚ੍ਛੇਦਤੋ, ਤੇਨ। **ਭਿਨ੍ਨਾ** ਅਤੁਲ੍ਯਾ ਅਵਯਵਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਮੁਦਾਯੇ ਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਅਭਿਨ੍ਨਂ ਤੁਲ੍ਯਾਕਾਰਂ ਵਿਸੇਸਨਂ ਯਸ੍ਸਂ ਸਾ **ਅਭਿਨ੍ਨਵਿਸੇਸਨਾਪਿ** ਅਤ੍ਥੇਵ। **ਅਪਰਾਪ੍ਯਤ੍ਥਿ, ਨ** ਕੇਵਲਂ ਸਾਯੇਵ। ਕੀਦਿਸੀ? ਭਿਨ੍ਨਞ੍ਚ ਅਭਿਨ੍ਨਞ੍ਚ ਵਿਸੇਸਨਂ ਯਸ੍ਸਨ੍ਤਿ **ਭਿਨ੍ਨਾਭਿਨ੍ਨਵਿਸੇਸਨਾ**। ਵਿਸੇਸਜਂ ਤੁ ਭਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ।

੨੬੪. ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸਾ ਸਮਾਸਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਭੇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਸਾ'ਯ**"ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਸਾ ਅਯਂ** ਸਮਾਸਵੁਤ੍ਤਿ **ਵਿਸੇਸਜਮਤ੍ਤੇਨ** ਗੁਣਾਦਿਸਦਿਸਧਮ੍ਮੇਨ ਕਰਣਭੂਤੇਨ ਕੇਨਚਿ ਉਪਮਾਨਵਤ੍ਥੁਨਾ ਮਨਸਿ ਕਤਂ ''ਇਦਂ ਉਪਮੇਯ੍ਯਵਤ੍ਥੁ ਈਦਿਸ''ਨ੍ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਾਵਤ੍ਥੁਤੋ ਵਿਸੁਂ

ਕਤਵਿਸੇਸਜੇਨ **ਭਿਨ੍ਨਾ** ਵਿਸੁਂ ਜਾਤਾ, ਤਤ੍ਤੁਕੇਨ ਅਤੁਲਜਾ ਵਾ, **ਅਭਿਨ੍ਨਵਿਸੇਸਨਾ** ਤੁਲਜਵਿਸੇਸਨਯੁਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥੇਵ **ਭਿਨ੍ਨਾਭਿਨ੍ਨਵਿਸੇਸਨਾ** ਅਤੁਲਜਤੁਲਜਵਿਸੇਸਨਯੁਤ੍ਤਾ ਭਿਨ੍ਨਵਿਸੇਸਜਯੁਤ੍ਤਾ ਅਪਰਾਪਿ ਅਤ੍ਥਿ। ਏਵਂ ਸਮਾਸਵੁਤ੍ਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਹੋਤਿ। ਵਿਸੇਸਜਮੇਵ ਮਤ੍ਤਮਿਤਿ ਚ, ਅਵਯਵੇਨ ਸਮ੍ਭਵਭੇਦਸਭਾਵਸ੍ਸ ਸਮੁਦਾਯੇਪਿ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਭਿਨ੍ਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਅਭਿਨ੍ਨਾਨਿ ਵਿਸੇਸਨਾਨਿ ਯਸ੍ਸਮਿਤਿ ਚ, ਭਿਨ੍ਨਾਨਿ ਚ ਅਭਿਨ੍ਨਾਨਿ ਚੇਤਿ ਚ, ਤਾਨਿ ਵਿਸੇਸਨਾਨਿ ਯਸ੍ਸਮਿਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਅਭਿਨ੍ਨਵਿਸੇਸਨ

੨੬੫.ਵਿਸੁਦ੍ਧਾਮਤਸਨ੍ਦਾਯੀ,
ਪਸਤ੍ਥਰਤਨਾਲਯੋ।
ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਚਾਯਮਮ੍ਭੋਧਿ,
ਪੁਞ੍ਞੇਨਾਪਾਦਿਤੋ [ਪੁਞ੍ਞੇਨਾਸਾਦਿਤੋ (ਸੀ॰)] **ਮਯਾ॥**

੨੬੫. ਉਭਯਮੁਦਾਹਰਤਿ "**ਵਿਸੁਦ੍ਧਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਅਯ**ਮਮ੍ਭੋਧਿ** ਸਾਗਰੋ **ਪੁਞ੍ਞੇਨ** ਚਿਰਾਨੁਚਿਤਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਹੇਤੁਨਾ ਮਯਾ **ਆਪਾਦਿਤੋ** ਪਤ੍ਤੋ, ਕੀਦਿਸੋ? **ਵਿਸੁਦ੍ਧਂ** ਲੋਕਵੋਹਾਰਤੋ ਦੇਵਾਸੁਰਾਨਂ ਮਥਨੇ ਵਿਸੇਨਾਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਤ੍ਤਾ **ਅਮਤਂ** ਪੀਯੂਸਂ ਸਨ੍ਦਾਤੀਤਿ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਾਮਤਸਨ੍ਦਾਯੀ,** ਅਮ੍ਭੋਧਿ। **ਵਿਸੁਦ੍ਧਂ** ਦੋਸਲੇਸੇਨਾਪਜਸਮ੍ਫੁਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਮ੍ਮਲਂ **ਅਮਤਂ** ਮਰਣਾਭਾਵੇਨ ਅਮਤਸਙ੍ਖਾਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਂ ਸਨ੍ਦਾਤਿ ਉਪਦੇਸਕਭਾਵੇਨਾਤਿ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਾਮਤਸਨ੍ਦਾਯੀ,** ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ। **ਪਸਤ੍ਥਾਨਿ** ਨਿਰਵਜ੍ਜਤ੍ਤਾ **ਰਤਨਾਨਿ** ਮੁਤ੍ਤਾਮਣਿਆਦੀਨਿ, ਤੇਸਂ **ਆਲਯੋ** ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਅਮ੍ਭੋਧਿ। **ਪਸਤ੍ਥਾਨਿ** ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਅਨੇਕਧਾ, ਵਣ੍ਣਿਤਾਨਿ **ਰਤਨਾਨਿ** ਸਤ੍ਤਤਿਂਸਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਤਾਨਿ, ਤੇਸਂ ਆਲਯੋ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ। **ਗਮ੍ਭੀਰੋ** ਚ ਅਗਾਧਤ੍ਤਾ ਸਾਗਰੋ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਅਯਮਾਪਾਦਿਤੋਤਿ ਪਕਤਂ। ਅਯਂ ਵਿਸੇਸਜਮਤ੍ਤਭਿਨ੍ਨਾ ਅਭਿਨ੍ਨਵਿਸੇਸਨਾ ਵਿਸੇਸਜਸ੍ਸ ਅਮ੍ਭੋਧਿਨੋ ਵਿਵਚ੍ਛਿਤਾ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਾਮਤਸਨ੍ਦਾਯਿਤ੍ਤਾਦਿਨੋ ਚ ਵਿਸੇਸਨਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨਾਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾਤਿ।

੨੬੫. ਇਦਾਨਿ ਉਦਾਹਰਤਿ "**ਵਿਸੁਦ੍ਧਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਵਿਸੁਦ੍ਧਾਮਤਸਨ੍ਦਾਯੀ** ਲੋਕਵੋਹਾਰਤੋ ਦੇਵਾਸੁਰਾਨਂ ਸਮੁਦ੍ਦਮਥਨੇ ਵਿਸੇਨ ਅਮਿਸ੍ਸਤ੍ਤਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਭੂਤਪੀਯੂਸਦਾਯਕੋ, ਉਪਮਾਭੂਤਸਮੁਦ੍ਦਵਣ੍ਣਨਾਯ ਬੁਦ੍ਧਿਯਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਕਾਸਨਤੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਾਮਤਸਨ੍ਦਾਯੀ ਕਾਮਾਮਿਸਾਦਿਦੋਸਲਵੇਨਾਪਿ ਅਮਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਅਤਿਨਿਮ੍ਮਲਂ ਜਰਾਮਰਣਰਹਿਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਉਪਦੇਸਦਾਨੇਨ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨਂ ਦਾਯਕੋ, **ਪਸਤ੍ਥਰਤਨਾਲਯੋ** ਨਿਦ੍ਦੋਸਤ੍ਤਾ ਪਸਤ੍ਥਾਨਂ ਮੁਤ੍ਤਾਮਣਿਆਦੀਨਂ ਰਤਨਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤੋ ਸਮੁਦ੍ਦਪਕ੍ਖੇ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪਕ੍ਖੇ ਪਨ **ਪਸਤ੍ਥਰਤਨਾਲਯੋ** ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਪਸਤ੍ਥਾਨਂ ਸਤ੍ਤਤਿਂਸਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਤਰਤਨਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਦੇਸਭੂਤੋ, **ਗਮ੍ਭੀਰੋ** ਪਕਤਿਯਾਯੇਵ ਅਗਾਧੋ, ਏਕਤ੍ਤਨਯਾਦਿਚਤੁਬ੍ਬਿਧਨਯੇਹਿ **ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਅਯਂ ਅਮ੍ਭੋਧਿ ਚ** ਏਸੋ ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਚ, ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਗਹਿਤਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਚ **ਪੁਞ੍ਞੇਨ** ਭਵਨ੍ਤਰੋਪਚਿਤਕੁਸਲਕਮ੍ਮੇਨ ਮਯਾ **ਆਪਾਦਿਤੋ** ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਵਿਸੇਸਜਭੂਤਸ੍ਸ ਅਮ੍ਭੋਧਿਨੋ ਵਤ੍ਥੁਮਿਚ੍ਛਿਤਸਦ੍ਧਮ੍ਮਤੋ ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਚ, ''ਵਿਸੁਦ੍ਧਾਮਤਸਨ੍ਦਾਯੀ''ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿਕਾਨਂ ਵਿਸੇਸਨਾਨਂ ਉਭਯਵਿਸੇਸਜੇਪਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਚ ਅਯਂ ਸਮਾਸਵੁਤ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸਜਮਤ੍ਤੇਨ ਭਿਨ੍ਨਾ ਅਭਿਨ੍ਨਵਿਸੇਸਨਾ ਹੋਤਿ।

ਭਿਨ੍ਨਾਭਿਨ੍ਨਵਿਸੇਸਨ

੨੬੬.ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਪਦੋ ਸਾਰੋ,
ਫਲਪੁਪ੍ਫੋਪਸੋਭਿਤੋ।
ਸਚ੍ਛਾਯੋਯਾਮਪੁਥ੍ਬੋਵ,
ਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖੋ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤੋ॥

੨੬੬. “**ਇਚ੍ਛਿਤੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਯ**ਮਪੁਬ੍ਬੋ**ਵ ਵੁਤ੍ਤਗੁਣਯੋਗੇਨ ਅਚ੍ਛਰਿਯਰੂਪਤ੍ਤਾ ਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖੋ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤੋ, ਕੀਦਿਸੋ? ਇਚ੍ਛਿਤੰ ਲੋਕਿਯੰ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥੰ ਪਦਦਾਤੀਤਿ **ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਪਦੋ**, ਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖੋ। ਇਚ੍ਛਿਤੰ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰੰ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥੰ ਪਦਦਾਤੀਤਿ **ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਪਦੋ**, ਜਿਨੋ। **ਸਾਰੋ** ਸੇਟ੍ਠੋ, ਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖੋ ਜਿਨੋ ਚ। ਫਲਾਨਿ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ, ਤੇਹਿ ਉਪਸੋਭਿਤੋ, ਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖੋ। ਸਹ ਛਾਯਾਯ ਚਨ੍ਦਸੂਰਿਯਾਲੋਕਵਿਲੋਮਰੂਪਾਯ ਵਤ੍ਤਤੇ **ਸਚ੍ਛਾਯੋ**, ਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖੋ। ਜਿਨੋ ਤੁ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਕਾਯਕਨ੍ਤਾਦਿਰੂਪਾਯ ਛਾਯਾਯ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ **ਸਚ੍ਛਾਯੋ**ਤਿ। ਅਯੰ ਵਿਸੇਸਜਮਤ੍ਤਭਿਨ੍ਨਾ ਭਿਨ੍ਨਾਭਿਨ੍ਨਵਿਸੇਸਨਾ ਜਿਨਤੋ ਵਿਸੇਸਜਸ੍ਸ ਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ, ਫਲਪੁਪ੍ਫੋਪਸੋਭਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖੇਯੇਵ ਸਮ੍ਭਵਾ, ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਪਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਾਰਤਾਯ ਸਚ੍ਛਾਯਤਾਯ ਉਭਯਤ੍ਥੇਵ ਭਾਵਤੋ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਿਨਾਤਿ।

੨੬੬. “**ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਪਦੋ** ਸਤ੍ਤੇਹਿ ਇਚ੍ਛਿਤਾਨੰ ਲੋਕਿਯਅਵਿਞ੍ਞਾਣਕਵਤ੍ਥਾਭਰਣਾਦੀਨੰ ਦਾਯਕੋ ਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖਵਣ੍ਣਨਾਯ ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਜਿਨਪਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਕਥੇਤੁਕਾਮਤਾਯ **ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਪਦੋ** ਸਤ੍ਤੇਹਿ ਪਤ੍ਥਿਤਾਨੰ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਨੰ ਸਕਲਤ੍ਥਾਨੰ ਅਨੁਰੂਪਵਸੇਨ ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਦਾਯਕੋ, **ਸਾਰੋ** ਰੁਕ੍ਖੇਸੁ ਈਦਿਸਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸਾਭਾਵਤੋ ਉਤ੍ਤਮੋ, **ਸਾਰੋ** ਸਦੇਵਕਾਦਿਸਤ੍ਤਲੋਕੇਸੁ ਤਾਦਿਸਸਤ੍ਤਵਿਸੇਸਾਭਾਵਤੋ ਉਤ੍ਤਮੋ, **ਫਲਪੁਪ੍ਫੋਪਸੋਭਿਤੋ** ਕਪ੍ਪਦੁਮਾਨੁਰੂਪਫਲੇਹਿ ਪੁਪ੍ਫੇਹਿ ਚ ਉਪਸੋਭਿਤੋ, **ਸਚ੍ਛਾਯੋ** ਚਨ੍ਦਸੂਰਿਯਾਲੋਕੇਹਿ ਆਵਰਣੀਯਰੁਕ੍ਖਚ੍ਛਾਯਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, **ਸਚ੍ਛਾਯੋ** ਨੀਲਪੀਤਾਦਿਛਬ੍ਬਿਧਰੰਸਿਜਾਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, **ਅਪੁਬ੍ਬੋ** ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਸਞ੍ਜਾਤੋ **ਅਯੰ ਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖੋ** ਏਸੋ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੋ ਕਪ੍ਪਪਾਦਪੋ **ਸਮੁਟ੍ਠਿਤੋ** ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਪੁਞ੍ਞਾਨੁਭਾਵੇਨ ਲੋਕੇ ਪਾਤੁਭੂਤੋਤਿ। ਵਤ੍ਥੁਮਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਜਿਨਪਦਤ੍ਥਤੋ ਵਿਸੇਸਜਸ੍ਸ ਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਚ, ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਦਾਨਸਾਰਭਾਵਸਚ੍ਛਾਯਸਙ੍ਖਤਾਨੰ ਵਿਸੇਸਨਾਨੰ ਉਭਯਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ ਚ, ਫਲਪੁਪ੍ਫੋਪਸੋਭਿਤਤਾਯ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸੇਵ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਤਾ ਚ ਅਯੰ ਸਮਾਸਵੁਤ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸਜਭਿਨ੍ਨਾਵ ਭਿਨ੍ਨਾਭਿਨ੍ਨਵਿਸੇਸਨਾ ਹੋਤਿ। ਇਚ੍ਛਿਤੋ ਚ ਸੋ ਅਤ੍ਥੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਤੰ ਪਦਦਾਤੀਤਿ ਚ, ਫਲਪੁਪ੍ਫੇਹਿ ਉਪਸੋਭਿਤੋਤਿ ਚ, ਸਹ ਛਾਯਾਯ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯੰ।

> **੨੬੭.ਸਾਗਰਤ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ,**
> **ਰੁਕ੍ਖਤ੍ਤੇਨੋ'ਦਿਤੋ ਜਿਨੋ।**
> **ਸਬ੍ਬੇ ਸਾਧਾਰਣਾ ਧਮ੍ਮਾ,**
> **ਪੁਬ੍ਬਤ੍ਰਾ'ਞ੍ਞਤ੍ਰ ਤੁ'ਤ੍ਤਯੰ॥**

੨੬੭. ਤਦੁਭਯੰ ਵਿਵਰਤਿ “**ਸਾਗਰਤ੍ਤੇਨਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ** ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਭਾਸਿਤੋ **ਸਾਗਰਤ੍ਤੇਨ** ਸਾਗਰਗੁਣਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਸਾਗਰਰੂਪੇਨ ਉਦਿਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਕਿਤ੍ਤਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਜਿਨੋ **ਰੁਕ੍ਖਤ੍ਤੇਨ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ **ਉਦਿਤੋ** ਤੰ ਪਤ੍ਤੇ ਅਨੁਪੇਕ੍ਖਿਤਸ੍ਸ ਕਕ੍ਖਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਅਮ੍ਭੋਧਿਆਦਿਸਦ੍ਦਾਨੰ। ਪਕਰਣਾਦਿਨਾ ਤੁ ਤਥਾ ਪਤੀਤਜੁਦਯੇ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਕਥੰ ਅਮ੍ਭੋਧਿਆਦਿਸਦ੍ਦਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਦਿਸਚ੍ਛਾਯਕਤ੍ਤੰ ਸਿਯਾ। ਭੇਦੋ ਤੁ ਅਯੰ **ਪੁਬ੍ਬਤ੍ਰ** ‘‘ਵਿਸੁਦ੍ਧਾਮਤਸਨ੍ਨਾਯਿ’’ਚ੍ਚਾਦਿਕੇ **ਸਬ੍ਬੇ** ਯੇ ਕੇਚਿ ਤਤ੍ਰੋਪਾਤ੍ਤਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਾਮਤਸਨ੍ਨਾਯਿਤ੍ਤਾਦਯੋ **ਸਾਧਾਰਣਾ** ਤੁਲ੍ਯਾ **ਧਮ੍ਮਾ** ਵਿਸੇਸਨਾਨਿ ਉਭਯਤ੍ਰਾਪਿ ਸਮ੍ਭਵਾ, **ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਤੁ** ਅਨਨ੍ਤਰਵੁਤ੍ਤ ‘‘ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਪਦੋ’’ਇਚ੍ਚਾਦੋ ਪਨ ਤਯੰ ਸਾਧਾਰਣੰ [ਦ੍ਵਯੰ ਸਾਧਾਰਣਞ੍ਚ (ਕ॰)], ਅਸਾਧਾਰਣਞ੍ਚ ਵਿਸੇਸਨੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਤਿ।

੨੬੭. ਇਦਾਨਿ ਤੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਸਮਾਸਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਦ੍ਵਯੰ ਪਕਾਸੇਤਿ “**ਸਾਗਰਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਸਾਗਰਤ੍ਤੇਨ** ਸਾਗਰਰੂਪੇਨ **ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ** ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਦੇਸਿਤਪਰਿਯਤ੍ਤਿਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ **ਉਦਿਤੋ** ਕਥਿਤੋ, ਰੁਕ੍ਖਤ੍ਤੇਨ ਜਿਨੋ ਉਦਿਤੋ। ਸਾਗਰਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖਾਦਿਸਦ੍ਦਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਭਿਧੇਯਭੂਤਸਾਗਰਰੁਕ੍ਖਾਦਿਕੇ ਅਤ੍ਥੇ ਮੁਖ੍ਯਭਾਵੇਨ ਅਪਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਿਯੰ ਪਵਤ੍ਤਅਤ੍ਥਸ੍ਸਾਪਿ ਸਾਧਾਰਣਭੂਤਵਿਸੇਸਨਪਰਿਗ੍ਗਹੇਨ ਗਮ੍ਮਮਾਨੇ ਵਤ੍ਥੁਮਿਚ੍ਛਿਤਸਦ੍ਧਮ੍ਮਜਿਨਪਦਤ੍ਥੇਯੇਵ ਪਕਰਣਾਦਿਤੋ ਤਾਦਿਸਅਤ੍ਥਪ੍ਪਤੀਤਿਯਾਸਮ੍ਭਵਤੋ ਮੁਖ੍ਯਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਯਦਿ ਏਤੇ ਮੁਖ੍ਯਤ੍ਥੇਨ ਨ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਅਮ੍ਭੋਧਿਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖਸਦ੍ਦਾ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਜਿਨਪਦਤ੍ਥੇ ਕਥੰ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਉਦਾਹਰਣੇਸੁ **ਪੁਬ੍ਬਤ੍ਰ**

‘‘ਵਿਸੁਦ੍ਧਾਮਤਸਨ੍ਨਾਯੀ’’ਇਚ੍ਚਾਦਿਪੁਬ੍ਬੁਦਾਹਰਣੇ **ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ** ‘‘ਵਿਸੁਦ੍ਧਾਮਤਸਨ੍ਨਾਯੀ’’ਤਿ ਸਬ੍ਬੇ ਵਿਸੇਸਨਧਮ੍ਮਾ **ਸਾਧਾਰਣਾ** ਅਮ੍ਭੋਧਿਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮਾਨਾ, **ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਤੁ** ‘‘ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਪਦੋ’’ਤਿਆਦਿਕੇ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਉਦਾਹਰਣੇ ਪਨ **ਤਯਂ** ‘‘ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਪਦੋ, ਸਾਰੋ, ਸਚ੍ਛਾਯੋ’’ਤਿ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਤਯਂ ਸਾਧਾਰਣਂ। ਫਲਪੁਪ੍ਫੋਪਸੋਭਿਤਭਾਵੋ ਪਨ ਰੁਕ੍ਖਾਵੇਣਿਕੋ, ‘‘ਅਪੁਬ੍ਬੋ’’ਇਚ੍ਚਾਦਿਕਂ ਵਿਸੇਸਨਮੇਵ। ਤਥਾ ਹਿ ਇਮਿਨਾ ਰੁਕ੍ਖਧਮ੍ਮਭੂਤੋ ਕੋਚਿ ਵਿਸੇਸੋ ਪਕਾਸਿਤੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਤਂ ਅਞ੍ਞੇਸੁਯੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੨੬੮.ਵਤ੍ਥੁਨੋ'ਞ੍ਞਪ੍ਪਕਾਰੇਨ, ਠਿਤਾ ਵੁਤ੍ਤਿ ਤਦਞ੍ਞਥਾ।
ਪਰਿਕਪ੍ਪੀਯਤੇ ਯਤ੍ਥ, ਸਾ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾ॥

੨੬੮. ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਂ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਤਿ “**ਵਤ੍ਥੁਨੋ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਵਤ੍ਥੁਨੋ** ਸਜੀਵਸ੍ਸ ਨਿਜ੍ਜੀਵਸ੍ਸ ਵਾ **ਵੁਤ੍ਤਿ** ਅਵਤ੍ਥਾ **ਅਞ੍ਞਪ੍ਪਕਾਰੇਨ** ਵਤ੍ਥੁਮਿਚ੍ਛਿਤਪ੍ਪਕਾਰਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਅਞ੍ਞੇਨੇਵ ਰੂਪੇਨ ਠਿਤਾ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਤਤੋ ਯਥਾਵਟ੍ਠਿਤਪ੍ਪਕਾਰਤੋ **ਅਞ੍ਞਥਾ** ਅਞ੍ਞੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਪਰਿਕਪ੍ਪੀਯਤੇ **ਯਤ੍ਥ** ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ, ਸਾ **ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾ** ਹੋਤਿ, ਪਰਿਕਪ੍ਪੀਯਤੇ ਅਞ੍ਞਥਾ ਕਰੀਯਤੇ ਵਤ੍ਥੁਟ੍ਠਿਤਿ ਏਤਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ।

੨੬੮. ਇਦਾਨਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਵਤ੍ਥੁਨੋ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਵਤ੍ਥੁਨੋ** ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਅਵਿਞ੍ਞਾਣਕਪਦਤ੍ਥਸ੍ਸ **ਵੁਤ੍ਤਿ** ਪਵਤ੍ਤਿ **ਅਞ੍ਞਪ੍ਪਕਾਰੇਨ** ਕਪ੍ਪਨੀਯਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਨ **ਠਿਤਾ** ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ, **ਤਦਞ੍ਞਥਾ** ਤਤੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨਾਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਨ **ਯਤ੍ਥ** ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ ਪਰਿਕਪ੍ਪੀਯਤੇ, ਸਾ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਪਰਿਕਪ੍ਪੀਯਤੇ ਅਞ੍ਞਥਾ ਕਰੀਯਤੇ ਵਤ੍ਥੁਟ੍ਠਿਤਿ ਏਤਿਸ੍ਸਮਿਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੨੬੯.ਉਪਮਾਬ੍ਭਨ੍ਤੁਰਤ੍ਤੇਨ, ਕਿਰਿਯਾਦਿਵਸੇਨ ਚ।
ਕਮੇਨੋ'ਦਾਹਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਵਿਵਿਧਾ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾ॥

੨੬੯. ਭੇਦਂ ਤਸ੍ਸਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਉਪਮਾ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਉਪਮਾ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤੁਰੇ ਯਸ੍ਸਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਭਾਵੋ, ਤੇਨ ਚ, ਕਿਰਿਯਾਦਿਵਸੇਨ ਚ **ਵਿਵਿਧਾ** ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾ ਇਦਾਨਿ ਕਮੇਨ ਉਦਾਹਰਿਸ੍ਸਾਮਿ।

੨੬੯. ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸ ਭੇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਉਪਮਾਬ੍ਭਨ੍ਤੁਰੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਉਪਮਾਬ੍ਭਨ੍ਤੁਰਤ੍ਤੇਨ** ਉਪਮਾਯ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤੁਰੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ ਚ ਕਿਰਿਯਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਵਿਵਿਧਾ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾ ਕਮੇਨ ਉਦਾਹਰਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਉਪਮਾ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤੁਰੇ ਅਸ੍ਸਾ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾਯੇਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸਾ ਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਅਨੇਕੇ ਵਿਧਾ ਪਕਾਰਾ ਯਾਸਮਿਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਉਪਮਾਬ੍ਭਨ੍ਤੁਰਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾ

੨੭੦.ਇਚ੍ਛਾਭਙ੍ਗਾਤੁਰਾ'ਸੀਨਾ,
ਤਾ'ਤਿਨਿਚ੍ਚੁਲ'ਮਚ੍ਛਰਾ।
ਵਸਂ ਨੇਨ੍ਤੀਵ ਧੀਰਂ ਤਂ,
ਤਦਾ ਯੋਗਾਭਿਯੋਗਤੋ॥

੨੭੦. ਉਦਾਹਰਤਿ “**ਇਚ੍ਛਾ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਇਚ੍ਛਾਭਙ੍ਗੇਨ ‘‘ਬੁਦ੍ਧਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤੇਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ ਬੋਧਿਮੂਲੇ ਕਤਾਭਿਲਾਸਵਿਨਾਸੇਨ **ਆਤੁਰਾ** ਦੁਕ੍ਖਿਤਾ ਅਤਿਨਿਚ੍ਚੁਲਸਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾ **ਅਤਿਨਿਚ੍ਚੁਲਂ** ਨਾਸਿਕਗ੍ਗੇ ਨਯਨੇ ਕਤਾਨਤਾਵਸੇਨ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੁਮਕ੍ਰਿਯ**ਮਾਸੀਨਾ** ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ **ਤਾ ਅਚ੍ਛਰਾ** ਯੋਗਿਨਿਸਙ੍ਕਾਸਾ ਮਾਰਙ੍ਗਨਾਤਿ ਯਥਾਵਟ੍ਠਿਤਾਯ ਸਚੇਤਨਾਨਂ ਮਾਰਙ੍ਗਨਾਲਕ੍ਖਣਾਨਂ [ਮਾਰਙ੍ਗਨਾਵਲਕ੍ਖਣਾਨਂ (ਕ॰)] ਵਤ੍ਥੁਨਂ ਵੁਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਾਯਮਞ੍ਞਥਾ ਪਰਿਕਪ੍ਪੀਯਤੇ। **ਧੀਰਂ** ਦੇਵਙ੍ਗਨਾਨਮ੍ਪਿ ਸਿਙ੍ਗਾਰਭਾਵੋਪਚਰਿਤਵਿਲਾਸਾਤਿਸਯੇਨਾਪਿ ਅਕਮ੍ਪਤ੍ਤਾ। **ਤਂ**

ਭਗਵਨ੍ਤੰ। **ਯੋਗੋ** ਮਨ੍ਤਾਨੁਟ੍ਠਾਨੰ, ਤਤ੍ਥ ਅਭਿਯੋਗਤੋ ਯੁਞ੍ਜਨੇਨ ਵ**ਸ**ਮਤ੍ਤਨੋ ਆਯਤ੍ਤਭਾਵੇ ਤਦਾ **ਨੇਨ੍ਤੀ**ਵ ਵਹਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ **ਇਵ** ਸਦ੍ਦਸੁਤਿਯਾ ਉਪਮਾਸਨ੍ਦੇਹੋ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬੋ, ਸਵਸਾਨਯਨਮਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿਯੋ ਮਾਰਙ੍ਗਨਾ ਵਸੰ ਨੇਨ੍ਤੀਵਾਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪੀਯਨ੍ਤੇ। ਹੋਤਿ ਚ–

> ‘‘ਵਸੰ ਨੇਨ੍ਤੀਵ ਧੀਰ’’ਨ੍ਤਿ, ਨਯਨੇ ਨੋ’ਪਮਾਨਤਾ।
> ਨ ਹਿ ਕਤ੍ਤੁਕ੍ਰਿਯਾਯ’ਤ੍ਥਿ, ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਤਾਤਿ॥

ਕ੍ਰਿਯਾਪਰਿਕਪ੍ਪਤ੍ਤੇਪਿ ਅਯਮੁਪਮਾਬ੍ਭਨ੍ਤੁਰਾ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾ, ਨ ਕੇਵਲਕ੍ਰਿਯਾਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾ ਮਾਰਙ੍ਗਨਾਨਮਚਲੋਪਵੇਸਨਸ੍ਸ ਯੋਗਾਭਿਯੋਗੇਨ ਸਾਮਜਸਨ੍ਨੁਸ੍ਸਨਤੋ, ਤਥਾਭੂਤਾਯ ਚੋਪਵੇਸਨਕ੍ਰਿਯਾਯ ਧੀਰਸ੍ਸਾਪਿ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਵਸਾਨਯਨਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਤੋਤਿ।

੨੧੦. ਇਦਾਨਿ ਉਦਾਹਰਤਿ “**ਇਚ੍ਛਾ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਇਚ੍ਛਾਭਙ੍ਗਾਤੁਰਾ** ਅਜਪਾਲਨਿਗ੍ਰੋਧਮੂਲੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੰ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ‘‘ਪਲੋਭੇਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ ਮਾਰਙ੍ਗਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾਯੇਵ ਕਤਾਯ ਇਚ੍ਛਾਯ ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ ਪੀਲ਼ਿਤਾ, ਅਤਿਨਿਚ੍ਚੁਲੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਾਸਿਕਗ੍ਗੇ ਪਤਿਤਦਿਟ੍ਠੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਨਞ੍ਞਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਕ੍ਰਿਯਨ੍ਤੁਰਵਿਰਹਤੋ। **ਆਸੀਨਾ** ਝਾਯਮਾਨਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ **ਤਾ ਅਚ੍ਛਰਾ** ਯੋਗਿਨਿਸਦਿਸਾ ਤਣ੍ਹਾਅਰਤਿਰਗਾਸਙ੍ਖਾਤਾ ਮਾਰਙ੍ਗਨਾਯੋ **ਧੀਰੰ** ਸਿਙ੍ਗਾਰਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਕਤਾਨੇਕਲੀਲਾਵਿਲਾਸੇਨਾਪਿ ਅਕਮ੍ਪਮਾਨੰ **ਤੰ** ਭਗਵਨ੍ਤੰ **ਯੋਗਾਭਿਯੋਗਤੋ** ਮਨ੍ਤੁਜਪ੍ਪਨਸਙ੍ਖਾਤਯੋਗੇ ਯੁਞ੍ਜਨੇਨ ਵ**ਸੰ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸੰ **ਤਦਾ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਾਜਿਤਕਾਲੇ **ਨੇਨ੍ਤੀ**ਵ ਪਾਪੇਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬਦ੍ਧੇਨ ਮਾਰਙ੍ਗਨਾਸਙ੍ਖਾਤਸਜੀਵਪਦਤ੍ਥਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪ੍ਪਕਾਰੰ ਦਸ੍ਸਿਤੰ। ਪੁਨ ਅਪਰਦ੍ਧੇਨ ਤੇਸਮੇਵ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਯੋਗਾਭਿਯੋਗੇਨ ਵਸੀਕਰਣੰ ਕਪ੍ਪਿਤੰ। ਮਾਰਙ੍ਗਨਾਨੰ ਨਿਚ੍ਚੁਲਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਯੋਗਿਨੀਨੰ ਮਨ੍ਤੁਜ੍ਝਯਨਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਮਾਰਙ੍ਗਨਾਨੰ ਯੋਗਿਨੀਨੰ ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਤ੍ਤੰ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਗਮਜਤੇਤਿ ਏਸਾ ਉਪਮਾਬ੍ਭਨ੍ਤੁਰਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾ ਨਾਮ। ‘‘ਨੇਨ੍ਤਿ ਇਵਾ’’ਤਿ ਪਯੋਗੇ ਕਤੇਪਿ ਕ੍ਰਿਯਾਪਰਿਕਪ੍ਪਨੰ ਨ ਹੋਤੇਵ। ਇਚ੍ਛਾਯ ਭਙ੍ਗੋਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਆਤੁਰਾਤਿ ਚ, ਨਿਗ੍ਗਤੰ ਚਲੰ ਚਲਨੰ ਅਸ੍ਮਾ ਆਸਨਸ੍ਮਾਤਿ ਚ, ਅਤਿਸਯੇਨ ਨਿਚ੍ਚੁਲਨ੍ਤਿ ਚ, ਕ੍ਰਿਯਾਵਿਸੇਸਨੰ, ਯੋਗੇ ਅਭਿਯੋਗੋਤਿ ਚ ਵਾਕਜੰ।

‘‘ਨੇਨ੍ਤਿ ਇਵਾ’’ਤਿ ਇਧ **ਇਵ**ਸਦ੍ਦਸੁਤਿਯਾ ਉਪਮਾਜੋਤਨਤ੍ਥੰ ਚੇਤਿ ਸੰਸਯੋ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬੋ, ਸਾਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤਗੁਣਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਅਸਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਮਾਭਾਵਤੋ। ਵੁਤ੍ਤੰ ਹਿ–

> ‘‘ਵਸੰ ਨੇਨ੍ਤੀਵ ਧੀਰ’’ਨ੍ਤਿ, ਨਯੇਨ ਨੋ’ਪਮਾਨਤਾ।
> ਨ ਹਿ ਕਤ੍ਤੁਕ੍ਰਿਯਾਯ’ਤ੍ਥਿ, ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਤਾਤਿ॥

“**ਵਸੰ ਨੇਨ੍ਤੀ**ਵ **ਧੀਰ**”**ਨ੍ਤਿ** ਏਤ੍ਥ **ਨਯਨੇ** ਗਮਜਮਾਨੇ ਪਾਪਨੇ **ਉਪਮਾਨਤਾ** ਉਪਮਾਨਭਾਵੋ ਨਤ੍ਥਿ, **ਹਿ** ਤਥੇਵ, **ਕਤ੍ਤੁਕ੍ਰਿਯਾਯ** ਕਤ੍ਤੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਯਾ ਕ੍ਰਿਯਾਯ **ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਤਾ** ਉਪਮਾਨਭਾਵੋ ਉਪਮੇਯਜਭਾਵੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਯੰ ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥੋ।

ਕ੍ਰਿਯਾਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾ

> **੨੧੧.ਗਜੰ ਮਾਰੋ ਸਮਾਰੁਲ੍ਹੋ, ਯੁਦ੍ਧਾਯਾ’ਚ੍ਚੁਨ੍ਤ’ਮੁਨ੍ਨਤੰ।**
> **ਮਗ੍ਗ’ਮਨ੍ਵੇਸਤਿ ਨੂਨ, ਜਿਨਭੀਤੋ ਪਲਾਯਿਤੁੰ॥**

੨੧੧. “**ਗਜ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਯੁਦ੍ਧਾਯ **ਅਚ੍ਚੁਨ੍ਤ**ਮਤਿਸਯੇਨ **ਉਨ੍ਨਤ**ਮੁਚ੍ਚੰ **ਗਜੰ** ਹਤ੍ਥਿੰ ਸਮਾਰੁਲ੍ਹੋ **ਮਾਰੋ** ਵਸਵਤ੍ਤੀ ਤੰ ਜਿਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇਨ **ਜਿਨਤੋ** ਭੀਤੋ ਪਲਾਯਿਤੁੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨਿਲੀਯਨਟ੍ਠਾਨੰ **ਮਗ੍ਗੰ** ਪਥੰ ਅਨ੍ਵੇਸਤਿ **ਨੂਨ** ਮਞ੍ਞੇ। ਇਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾ ਆਰੋਹਨਕ੍ਰਿਯਾਯ ਮਗ੍ਗਮਨ੍ਵੇਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਤ੍ਤਾ।

੨੭੧. “**ਗਜ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। **ਯੁਦ੍ਧਾਯ** ਯੁਦ੍ਧਤ੍ਥਂ **ਅਚ੍ਚੁਨ੍ਨਂ** ਅਤਿਸਯੇਨ **ਉਨ੍ਨਤਂ** ਦਿਯਡ੍ਢਸਤਯੋਜਨਾਯਾਮਾਨੁਰੂਪਉਚ੍ਚਗੁਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ **ਗਜਂ** ਗਿਰਿਮੇਖਲਂ ਸਮਾਰੁਲ੍ਹੋ ਮਾਰੋ ਜਿਨਾ ਭੀਤੋ ਪਲਾਯਿਤੁਂ **ਮਗ੍ਗਂ** ਨਿਬ੍ਭਯਂ ਪਥਂ **ਅਨ੍ਵੇਸਤਿ ਨੂਨ** ਗਵੇਸਤਿ ਮਞ੍ਞੇ। ਯੁਦ੍ਧਤ੍ਥਂ ਕੁਰੁਮਾਨੋ ਗਜਾਰੋਹਨਂ ਮਗ੍ਗਾਨ੍ਵੇਸਨਤ੍ਥਮਿਤਿ ਕਵਿਨਾ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਤ੍ਤਾ ਏਸਾ ਕ੍ਰਿਯਾਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾ ਨਾਮ। ਅਚ੍ਚੁਨ੍ਨਮਿਤਿ ਅਸਙ੍ਖਜ ਸਸਙ੍ਖਜਭਾਵੇਪਿ ਪਕਰਣਤੋ ਆਧਿਕ੍ਕੇ ਏਵ ਵਤ੍ਤਤਿ।

ਗੁਣਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾ

੨੭੨.ਮੁਨਿਨ੍ਦ ਪਾਦਦ੍ਵਨ੍ਦੇ ਤੇ, ਚਾਰੁਰਾਜੀਵਸੁਨ੍ਦਰੇ।
ਮਞ੍ਞੇ ਪਾਪਾਭਿਸਮ੍ਮਦ੍ਦ-ਜਾਤਸੋਣੇਨ ਸੋਣਿਮਾ॥

੨੭੨. ਮੁਨਿਨ੍ਦ ਤੇ ਚਾਰੁ ਚ ਤਂ ਰਾਜੀਵਂ ਪਦੁਮਞ੍ਚ ਤਮਿਵ ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਤਸ੍ਮਿਂਤੇ ਪਾਦਦ੍ਵਨ੍ਦੇ **ਸੋਣਿਮਾ** ਲੋਹਿਤਤ੍ਤਗੁਣੋ, ਇਤਿ ਯਥਾਵਟ੍ਠਿਤਾ ਅਚੇਤਨਸ੍ਸ ਲੋਹਿਤਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਵੁਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਾਯਮਞ੍ਞਥਾ ਪਰਿਕਪ੍ਪੀਯਤੇ। **ਪਾਪਾਨਂ** ਕਿਲੇਸਾਰੀਨਂ **ਅਭਿਸਮ੍ਮਦ੍ਦੇਨ** ਅਤਿਸਯਂ ਸਮ੍ਪਿਸਨੇਨ ਜਾਤਂ **ਸੋਣਂ** ਰੁਧਿਰਂ, ਤੇਨ ਜਾਤੋਤਿ ਮਞ੍ਞੇ। ਇਤਿ ਗੁਣਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾ ਪਾਦਦ੍ਵਨ੍ਦਸਨ੍ਨਿਹਿਤਲੋਹਿਤਤ੍ਤਗੁਣਸ੍ਸ ‘‘ਪਾਪਾ…ਪੇ॰… ਸੋਣੇਨੇ’’ਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਤ੍ਤਾ।

੨੭੨. “**ਮੁਨਿਨ੍ਦੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਹੇ **ਮੁਨਿਨ੍ਦ ਤੇ** ਤਵ **ਚਾਰੁਰਾਜੀਵਸੁਨ੍ਦਰੇ** ਮਨੁਞ੍ਞਪਦੁਮਸੁਨ੍ਦਰੇ ਪਾਦਦ੍ਵਨ੍ਦੇ **ਸੋਣਿਮਾ** ਰਤ੍ਤਵਣ੍ਣਂ **ਪਾਪਾਭਿਸਮ੍ਮਦ੍ਦਜਾਤਸੋਣੇਨ ਮਞ੍ਞੇ** ਸਪਰਸਨ੍ਤਾਨਗਤਪਾਪਾਨਂ ਸਮ੍ਮਦ੍ਦਨੇਨ ਜਾਤੇਨ ਰੁਧਿਰੇਨਾਤਿ ਮਞ੍ਞੇ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਨੋ ਪਾਦੇ ਭਵਨ੍ਤਰਸਿਦ੍ਧਪੁਞ੍ਞਕਮ੍ਮਾਨੁਭਾਵੇਨ ਜਾਤਰਤ੍ਤਵਣ੍ਣਂ ‘‘ਪਾਪਾਭਿਸਮ੍ਮਦ੍ਦਨੇਨਾ’’ਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਤ੍ਤਾ ਅਯਂ ਗੁਣਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾ ਨਾਮ। ਚਾਰੁ ਚ ਤਂ ਰਾਜੀਵਞ੍ਚਾਤਿ ਚ, ਪਾਪਾਨਂ ਅਭਿਸਮ੍ਮਦ੍ਦੋਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਜਾਤਞ੍ਚਾਤਿ ਚ, ਤਞ੍ਚ ਤਂ ਸੋਣਞ੍ਚਾਤਿ ਚ, ਸੋਣਸ੍ਸ ਭਾਵੋਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੨੭੩.ਮਞ੍ਞੇਸਙ੍ਕੇ ਧੁਵਂ ਨੂਨ-ਮਿਵ’ਮਿਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿਹਿ।
ਸਾਯਂ ਬਜਞ੍ਜੀਯਤੇ ਕ੍ਵਾਪਿ, ਕ੍ਵਾਪਿ ਵਾਕਜੇਨ ਗਮਜਤੇ॥

੨੭੩. ਵੋਹਾਰਤ੍ਥਂ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾਸੂਚਕੇ ਸਦ੍ਦੇ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਮਞ੍ਞੇ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਇਤਿ** ਏਵਰੂਪੇ ਸਦ੍ਦਰਾਸਿ ਆਦਿ ਯੇਸਂ ‘‘ਤਕ੍ਕੇਮਿ, ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਮਿ, ਚਿਨ੍ਤਯਾਮਿ, ਯਥੇ’’ਤਜੇਵਮਾਦੀਨਂ, ਤੇਹਿ **ਸਾਯਂ** ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾ **ਕ੍ਵਾਪਿ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ **ਬਜਞ੍ਜੀਯਤੇ** ਪਕਾਸੀਯਤੇ, **ਕ੍ਵਾਪਿ** ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਨ ਵਾਕਜੇਨ ਗਮਜਤੇ **ਮਞ੍ਞੇ**ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਮਭਾਵੇਪੀਤਿ।

੨੭੩. ਵੋਹਾਰਸੁਖਤ੍ਥਂ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾਪਕਾਸਕੇ ਸਦ੍ਦੇ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਮਞ੍ਞੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਮਞ੍ਞੇ, ਸਙ੍ਕੇ, ਧੁਵਂ, ਨੂਨ, ਇਵ, ਏਵਮਾਦੀਹਿ ਸਦ੍ਦੇਹਿ **ਸਾਯਂ** ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾ **ਕ੍ਵਾਪਿ** ਏਤ੍ਥ ਵਿਯ ਕਤ੍ਥਚਿ **ਬਜਞ੍ਜੀਯਤੇ** ਪਕਾਸੀਯਤੇ, **ਕ੍ਵਾਪਿ** ਕਤ੍ਥਚਿ **ਵਾਕਜੇਨ** ਕ੍ਰਿਯਾਕਾਰਕਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸਹਿਤਪਦਸਮੁਦਾਯੇਨ **ਗਮਜਤੇ ਇਵਾ**ਦਿਸਦ੍ਦਯੋਗਾਭਾਵੇਪਿ ਕੇਵਲਂ ਵਾਕਜਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨੇਵ ਞਾਯਤੇ। “**ਮਞ੍ਞੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿਪਦਪਞ੍ਚਕਂਦ੍ਵਨ੍ਦਸਮਾਸੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ। **ਇਤਿ ਏਵਂ** ਪਕਾਰੋ ਸਦ੍ਦਸਮੁਦਾਯੋ ਆਦਿ ਯੇਸਂ ‘‘ਤਕ੍ਕੇਮਿ, ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਮਿ, ਚਿਨ੍ਤਯਾਮਿ, ਯਥਾ’’ਤਿਆਨੀਨਨ੍ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਗਮ੍ਮਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾ

੨੭੪.ਦਯਾਸਞ੍ਚਾਰਸਰਸਾ [ਦਯਾਸਞ੍ਜਾਤਸਰਸਾ (ਕ॰)], **ਦੇਹਾ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਕਨ੍ਤਿਯੋ।**
ਪੀਣੇਨ੍ਤਾ ਜਿਨ ਤੇ ਸਾਧੁ-ਜਨਂ ਸਰਸਤਂ ਨਯੁਂ॥

੨੭੪. ਉਦਾਹਰਤਿ “**ਦਯਾ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਰਸੋ** ਸਿਨੇਹੋ, ਤੇਨ ਸਹ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ **ਸਰਸੋ**। ਦੇਹੋ। **ਦਯਾਯ** ਕਰੁਣਾਯ **ਸਞ੍ਚਾਰੋ** ਦੁਕ੍ਖਿਤਸਤ੍ਤਵਿਸਯਾ ਨਿਰਨ੍ਤਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਸਰਸੋ, ਤਤੋ। ਜਿਨ ਤੇ **ਦੇਹਾ** ਸਰੀਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਕਨ੍ਤਿਯੋ ਸਾਧੁਜਨਂ **ਪੀਣੇਨ੍ਤੁ** ਤਪ੍ਪੇਨ੍ਤੁ ਤਮੇਵ ਜਨਂ **ਸਰਸਤਂ** ਸਪੇਮਤਂ **ਨਯੁਂ** ਪਾਪੇਸੁਂ, ਤਾਦਿਸਂ ਤਥਾਵਿਧਦੇਹਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਕਨ੍ਤੀ ਨਂ ਸਾਧੁਜਨਂ ਪੀਣੇਨ੍ਤਿ। ਗਮ੍ਮਮਾਨਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾਯਂ ਯਤੋ ਕਨ੍ਤਿਯੋ ਲਦ੍ਧਸਰਸਸਰੀਰਸਂਸਗ੍ਗਾ ਸਯਮ੍ਪਿ ਸਰਸਾ ਇਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸੇਵਮਾਨਮ੍ਪਿ ਸਾਧੁਜਨਂ ਸਰਸਤਂ ਨੇਨ੍ਤੀਤਿ ਗਮ੍ਯਤੇ।

੨੭੪. ਵਾਕ੍ਯਗਮ੍ਮਪਰਿਕਪ੍ਪਨਮੁਦਾਹਰਤਿ “**ਦਯੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਹੇ **ਜਿਨ** ਤੇ **ਦਯਾਸਞ੍ਚਾਰਸਰਸਾ** ਦੁਕ੍ਖਿਤਸਤ੍ਤਵਿਸਯਾਯ ਕਰੁਣਾਯ ਸਵਿਸਯੇ ਨਿਰਨ੍ਤਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਸਞ੍ਜਾਤਸ੍ਨੇਹਤੋ **ਦੇਹਾ** ਸਰੀਰਤੋ **ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਕਨ੍ਤਿਯੋ** ਦਸਦਿਸਾਸੁ ਨਿਗ੍ਗਤਾ ਨੀਲਾਦਿਛਬ੍ਬਣ੍ਣਰਂਸਿਯੋ **ਸਾਧੁਜਨਂ** ਕਤਪੁਞ੍ਞਂ ਉਤ੍ਤਮਜਨਂ ਪੀਣੇਨ੍ਤੁ **ਸਰਸਤਂ**ਸਸ੍ਨੇਹਭਾਵਂ ਪੇਮਸਹਿਤਤ੍ਤਂ **ਨਯੁਂ** ਤਮੇਵ ਸਾਧੁਜਨਂ ਪਾਪੇਸੁਂ। ‘‘ਸਰਸਤਂ ਨਯੁ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਸਾਧੁਜਨ’’ਨ੍ਤਿ ਸੁਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਞਾਯਤਿ। ਕਰੁਣਾਸਿਨੇਹਸੋਮ੍ਮਦੇਹਸਂਸਗ੍ਗਤੋ ਕਨ੍ਤਿਯੋ ਸਯਮ੍ਪਿ ਨਿਸ੍ਸਯਗੁਣਤੋ ਸੋਮ੍ਮਭੂਤਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਸਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਜਨੇਪਿ ਮੁਦੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਵਾਤਿ **ਇਵਾਦੀਨਂ** ਅਭਾਵੇਪਿ ਵਾਕ੍ਯਗਮ੍ਮਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾ। ਏਤ੍ਥ ਅਚੇਤਨਾਨਂ ਕਨ੍ਤਿਵਤ੍ਥੂਨਂ ਜਨਪਸਾਦਸਙ੍ਖਾਤਵਤ੍ਥੁਟ੍ਠਿਤਿ ‘‘ਦਯਾਸਞ੍ਚਾਰਸਰਸਾ ਇਵਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਅਞ੍ਞਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੋ। ਦਯਾਯ ਸਞ੍ਚਾਰੋ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਚ, ਸਹ ਰਸੇਨ ਸ੍ਨੇਹੇਨ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋਤਿ ਚ, ਦਯਾਸਞ੍ਚਾਰੇਨ ਸਰਸੋਤਿ ਚ, ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ ਚ ਤਾ ਕਨ੍ਤਿਯੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਸਾਧੁ ਚ ਸੋ ਜਨੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਸਰਸਸ੍ਸ ਭਾਵੋਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

੨੭੫.ਆਰਭਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ, ਕਤ੍ਤੁਂ ਪੁਞ੍ਞਵਸਾ ਪੁਨ।
ਸਾਧਨਨ੍ਤਰਲਾਭੋ ਯੋ, ਤਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸਮਾਹਿਤਂ॥

੨੭੫. ਸਮਾਹਿਤਂ ਸਮਾਹਰਤਿ “**ਆਰਭਨ੍ਤਸ੍ਸਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ** ਕਾਰਿਯਂ **ਕਤ੍ਤੁਂ** ਸਤ੍ਤੁਭਙ੍ਗਾਦਿਕਂ **ਆਰਭਨ੍ਤਸ੍ਸ** ਸਜ੍ਜੀਭੂਤਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਪੁਮੁਨੋ **ਪੁਞ੍ਞਵਸਾ** ਕੁਸਲਬਲੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਕੁਸਲਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨ ਪੁਨ ਸਾਧਯਤੇ ਸਾਧਿਯਮਨੇਨੇਤਿ **ਸਾਧਨਂ,** ਤਤੋ ਤਮੇਵ ਵਾ **ਅਨ੍ਤਰ**ਮਞ੍ਞਂ, ਤਸ੍ਸ ਲਾਭੋ, ਅਞ੍ਞਕਾਰਣਲਾਭੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਂ ਸਮਾਹਿਤਂ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਸਮਾਧਾਨਂ **ਸਮਾਹਿਤਂ**।

੨੭੫. ਇਦਾਨਿ ਸਮਾਹਿਤਾਲਙ੍ਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਆਰਭ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ** ਅਮਿਤ੍ਤਵਿਜਯਾਦਿਕਂ ਕਤ੍ਤੁਂ ਆਰਭਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸ **ਪੁਞ੍ਞਵਸਾ** ਕੁਸਲਬਲੇਨ ਪੁਨ **ਯੋ ਸਾਧਨਨ੍ਤਰਲਾਭੋ** ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਾਰਿਯਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਉਪਕਾਰਕਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਸਾਧਨਸ੍ਸ ਯੋ ਲਾਭੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਕਾਰਣਲਾਭਂ **ਸਮਾਹਿਤਂ ਵਦਨ੍ਤਿ** ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਾਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮਾਧਾਨਤ੍ਤਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਸਮਾਹਿਤਂ ਇਤਿ ਕਵਿਨੋ ਕਥੇਨ੍ਤਿ। ਸਾਧਯਤੇ ਸਾਧਿਯਮਨੇਨੇਤਿ ਚ, ਤਞ੍ਚ ਤਂ ਅਨ੍ਤਰਮਞ੍ਞਞ੍ਚੇਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਲਾਭੋਤਿ ਚ, ਸਮਾਧਾਨਮਿਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

੨੭੬.ਮਾਰਾਰਿਭਙ੍ਗਾਭਿਮੁਖ-ਮਨਸੋ ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਨੋ।
ਮਹਾਮਹੀ ਮਹਾਰਾਵਂ, ਰਵੀ'ਯਮੁਪਕਾਰਿਕਾ॥

੨੭੬. ਉਦਾਹਰਤਿ “**ਮਾਰ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਮਾਰਾਰਿਨੋ** ਮਾਰਸਤ੍ਤੁਨੋ **ਭਙ੍ਗੇ** ਅਭਿਭਵੇ **ਅਭਿਮੁਖਂ** ਨ ਪਰਮ੍ਮੁਖਂ ਮਨਂ ਯਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਨੋ **ਉਪਕਾਰਿਕਾ** ਆਰਦ੍ਧਮਾਰਭਙ੍ਗਕ੍ਰਿਯਾਨੁਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਮਹਾਮਹੀ ਅਯਂ **ਮਹਾਰਾਵਂ** ਮਾਰਾਰਿਦੁਸ੍ਸਹਂ ਮਹਾਨਾਦਂ **ਰਵੀ** ਅਕਾਸਿ। ਇਧ ਮਾਰਾਰਿਭਞ੍ਜਨਂ ਕਾਰਿਯਮਾਰਦ੍ਧਂ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਵਸੇਨੇਵ ਮਹੀਰਾਵੋ ਅਪਰਂ ਸਾਧਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਲਕ੍ਖਣਂ ਯੋਜਨੀਯਂ।

੨੭੬. “**ਮਾਰਾਰਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਮਾਰਾਰਿਭਙ੍ਗਾਭਿਮੁਖਮਨਸੋ** ਮਾਰਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤੁਨੋ ਮਦ੍ਦਨੇ ਅਭਿਮੁਖਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਨੋ **ਉਪਕਾਰਿਕਾ** ਆਰਦ੍ਧਮਾਰਵਿਜਯਸ੍ਸ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਕਾ ਅਯਂ ਮਹਾਮਹੀ **ਮਹਾਰਾਵਂ** ਮਾਰਸ੍ਸ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਂ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤੋ [ਮਦ੍ਦਨ੍ਤੀ (?)] ਵਿਯ ਸਹਿਤੁਮਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਂ ਮਹਾਨਾਦਂ **ਰਵੀ** ਅਕਾਸਿ। ਏਤ੍ਥ ਮਾਰਭਙ੍ਗਜਨਨਂ ਸਤ੍ਥੁਹਿ ਆਰਦ੍ਧਕਾਰਿਯਂ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਹੇਤੁਭੂਤਂ ਅਞ੍ਞਕਾਰਣਂ ਨਾਮ ਮਹੀਰਾਵੋ। ਮਾਰੋ ਏਵ ਅਰਿ ਸਤ੍ਤੁਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗੋਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਭਿਮੁਖਂ ਮਨਂ ਯਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਮਹਨ੍ਤੀ ਚ ਸਾ ਮਹੀ ਚੇਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੨੭੭.ਅਵਤ੍ਵ◌ਾਭਿਮਤੰ ਤਸ੍ਸ, ਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਦਸ੍ਸਨਾਞ੍ਞਥਾ।
ਵਦਨ੍ਤਿ ਤੰ ਪਰਿਯਾਯ-ਵ◌ੁੱਤੀਤਿ ਸੁਚਿਬੁਦ੍ਧਯੋ॥

੨੭੭. ਪਰਿਯਾਯਵ◌ੁੱਤਿੰ ਪਟਿਪਾਦੇਤਿ **"ਅਵਤ੍ਵ◌ਾ"**ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਅਭਿਮਤੰ** ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥੰ ਧਨਦਾਨਾਦਿਲਕ੍ਖਣੰ **ਅਵਤ੍ਵ◌ਾ** ਅਞ੍ਞਸਾ ਵ◌ਾਚਕਬ੍ਯਾਪਾਰੇਨ ਅਨਾਖ੍ਯਾਯ **ਤਸ੍ਸਾ**ਭਿਮਤਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ **ਸਿਦ੍ਧਿਯਾ** ਨਿਪ੍ਫਾਦਨਤ੍ਥੰ **ਅਞ੍ਞਥਾ** ਅਞ੍ਞੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਤਨ੍ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਅਨੁਗੁਣੇਨ ਯੰ **ਦਸ੍ਸਨੰ** ਵਚਨੰ, ਤੰ ਸੁਚਿਬੁਦ੍ਧਯੋ ਪਰਿਯਾਯਵ◌ੁੱਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵਚਨੰ **ਪਰਿਯਾਯ**ਵ◌ੁ**ੱਤੀ**ਤਿ।

੨੭੭. ਇਦਾਨਿ ਪਰਿਯਾਯਵ◌ੁੱਤਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਅਵਤ੍ਵ◌ਾ"**ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਅਭਿਮਤੰ** ਇਟ੍ਠੰ ਧਨਦਾਨਾਦਿਸਰੂਪੰ [ਧਨਧਞ੍ਞਾਦਿੰ (ਸੀਹਲ਼ਬ੍ਯਾਖ੍ਯਾਯੰ)] ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥੰ **ਅਵਤ੍ਵ◌ਾ** ਉਜੁਮਕਥੇਤ੍ਵ◌ਾ **ਤਸ੍ਸ** ਅਭਿਮਤਤ੍ਥਸ੍ਸ **ਸਿਦ੍ਧਿਯਾ** ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ **ਅਞ੍ਞਥਾ** ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਸ੍ਸਾਨੁਰੂਪੇਨਾਞ੍ਞਪ੍ਪਕਾਰੇਨ **ਦਸ੍ਸਨੰ** ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦਸ੍ਸਨੰ ਕਥਨਮਤ੍ਥਿ, ਸੁਚਿਬੁਦ੍ਧਯੋ ਪਰਿਯਾਯਵ◌ੁੱਤੀਤਿ ਤੰ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵ◌ੁੱਤਿ ਕਥਨਮਿਤਿ ਚ, ਸੁਚਿ ਬੁਦ੍ਧਿ ਯੇਸਮਿਤਿ ਚ ਵ◌ਾਕ੍ਯੰ।

੨੭੮.ਵ◌ਿਵਟਙ੍ਗਣਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ, ਧਨਮਾਰਕ੍ਖਵਜ੍ਜਿਤੰ।
ਧਨਕਾਮ ਯਥਾਕਾਮੰ, ਤੁਵ◌ੰ ਗਚ੍ਛ ਯਦਿਚ੍ਛਸਿ॥

੨੭੮. ਉਦਾਹਰਤਿ **"ਵ◌ਿਵਟਙ੍ਗਣੇ"**ਚ੍ਚਾਦਿ। ਧਨੰ **ਵ◌ਿਵਟੇ** ਕੇਨਚਿ ਅਨਾਵਟਤ੍ਤਾ **ਅਙ੍ਗਣੇ** ਪਕਾਸਪ੍ਪਦੇਸੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ ਅਥ ਚ ਪਨ ਆਰਕ੍ਖਵਜ੍ਜਿਤੰ। **ਧਨੰ** ਕਾਮੇਤੀਤਿ **ਧਨਕਾਮਾ**ਤਿ ਆਮਨ੍ਤਨੰ। ਤੁਵ◌ੰ ਯਦਿ ਇਚ੍ਛਸਿ ਗਨ੍ਤੁੰ ਧਨੰ ਵ◌ਾ, ਯਥਾਕਾਮੰ ਗਚ੍ਛੇਤਿ ਧਨਾਵਹਰਣਮਿਚ੍ਛਿਤਮਞ੍ਞਸਾ ਅਵਤ੍ਵ◌ਾ ਤੰਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਬ੍ਯਾਜੇਨ ਵਦਤਿ। ਪਰਿਯਾਯਵ◌ੁੱਤਿ।

੨੭੮. ਉਦਾਹਰਤਿ **"ਵ◌ਿਵਟਾ"**ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਧਨੰ** ਮੁਤ੍ਤਾਮਣਿਆਦਿ **ਵ◌ਿਵਟਙ੍ਗਣਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ** ਪਾਕਾਰਾਦਿਪਰਿਕ੍ਖੇਪਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਰਾਵਰਣਟ੍ਠਾਨੇ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਠਪਿਤੰ ਅਪਿਚ ਆਰਕ੍ਖਵਜ੍ਜਿਤੰ। ਭੋ **ਧਨਕਾਮ** ਤੁਵ◌ੰ ਯਦਿਚ੍ਛਸਿ ਧਨੰ ਗਮਨੰ ਵ◌ਾ, ਯਥਾਕਾਮੰ ਗਚ੍ਛਾਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨਿਚ੍ਛਿਤਧਨਾਵਹਰਣਵ◌ਿਧਾਨੰ ''ਧਨਮਾਹਰਾ''ਤਿ ਉਜੁਮਵਤ੍ਵ◌ਾ ਏਵ◌ੰ ਬ੍ਯਾਜੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਇਦੰ ਪਰਿਯਾਯਵ◌ੁੱਤਿ ਨਾਮ। ਵ◌ਿਵਟਞ੍ਚ ਤੰ ਅਙ੍ਗਣਞ੍ਚੇਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚ, ਆਰਕ੍ਖੇਨ ਵਜ੍ਜਿਤਮਿਤਿ ਚ, ਧਨੰ ਕਾਮੇਤੀਤਿ ਚ, ਕਾਮੰ ਤਣ੍ਹੰ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਵ◌ਾ ਚਿਤ੍ਤਮਨਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮਾਤਿ ਚ ਵ◌ਾਕ੍ਯੰ।

੨੭੯.ਥੁਤਿੰ ਕਰੋਤਿ ਨਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ, ਵ◌ਿਯ ਤੰ ਬ੍ਯਾਜਵਣ੍ਣਨੰ।
ਦੋਸਾਭਾਸਾ ਗੁਣਾ ਏਵ, ਯਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਧਿਮਤ੍ਰਹਿ॥

੨੭੯. ਬ੍ਯਾਜਵਣ੍ਣਨੰ ਵਣ੍ਣੇਤਿ **"ਥੁਤਿ"**ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਨਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਵ◌ਿਯ** ਦੋਸੰ ਨਿਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਵ◌ਿਯ **ਥੁਤਿੰ ਕਰੋਤਿ** ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਤਿ, ਤੰ ਬ੍ਯਾਜਥੁਤਿਲਕ੍ਖਣੰ ਬ੍ਯਾਜਵਣ੍ਣਨੰ ਨਾਮ। ਕਥਮੇਤ੍ਥ ਗੁਣਾ ਪਤੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਦੋਸਿ"**ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਅਤ੍ਰ** ਵ◌ੁੱਤਿਵ◌ਿਸੇਸੇ ਦੋਸਾ ਵ◌ਿਯ ਆਭਾਸਨ੍ਤਿ ਪਟਿਭਨ੍ਤਿ। ਤਾਦਿਸਪਦਾਦਿਨਾ **ਦੋਸਾਭਾਸਾ** ਗੁਣਾ ਏਵ ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤਤਾਦਯੋ ਨ ਦੋਸੋਪਿ ਕੋਚਿ **ਸਨ੍ਨਿਧਿ**ਮਵਟ੍ਠਾਨੰ ਯਨ੍ਤਿ। ਹੀਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇ ਅਤ੍ਰ ਬ੍ਯਾਜਵਣ੍ਣਨਮੇਵ◌ਿਦੰ, ਨ ਨਿਨ੍ਦਕਮਿਤਿ।

੨੭੯. ਇਦਾਨਿ ਬ੍ਯਾਜਵਣ੍ਣਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਥੁਤਿ"**ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਨਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਵ◌ਿਯ** ਦੋਸੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਵ◌ਿਯ **ਥੁਤਿੰ ਕਰੋਤਿ** ਵਣ੍ਣਨੰ ਕਰੋਤਿ, **ਤੰ** ਵਣ੍ਣਨਾਕਰਣੰ ਬ੍ਯਾਜਵਣ੍ਣਨੰ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਨਿਨ੍ਦਾਸਭਾਵ◌ੇਨ ਪਵਤ੍ਤਥੁਤਿਤ੍ਤਾ ਨਿਨ੍ਦਾ ਏਵ◌ੇਤਿ ਚੇ? ਅਤ੍ਰ ਅਸ੍ਮਿੰ ਵ◌ੁੱਤਿਵ◌ਿਸੇਸੇ **ਦੋਸਾਭਾਸਾ** ਦੋਸਾ ਵ◌ਿਯ ਪਟਿਭਾਸਮਾਨਾ **ਗੁਣਾ ਏਵ** ਤਾਦਿਸਪਦਪ੍ਪਯੋਗੇਨ ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤਤਾਦਯੋ ਗੁਣਾਵ **ਸਨ੍ਨਿਧਿੰ** ਗੁਣਸਭਾਵ◌ਾਵਟ੍ਠਾਨੰ **ਯਨ੍ਤਿ** ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੀਤਿ। ਬ੍ਯਾਜੇਨ ਵਣ੍ਣਨਮਿਤਿ ਚ, ਦੋਸਾ ਇਵ ਆਭਾਸਨ੍ਤਿ ਪਟਿਭਾਸਨ੍ਤੀਤਿ ਚ ਵ◌ਾਕ੍ਯੰ।

੨੮੦.ਸਞ੍ਞਾਲੇਤੁਮਲੰ ਤ੍ਵ◌ੰਸਿ, ਭੁਸੰ ਕੁਵਲਯਾਖਿਲੰ।

ਵਿਸੇਸਂ ਤਾਵਤਾ ਨਾਥ, ਗੁਣਾਨਂ ਤੇ ਵਦਾਮ ਕਿਂ॥

੨੮੦. ਉਦਾਹਰਤਿ “**ਸਞ੍ਛਾਲੇਤੁ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਨਾਥ ਤ੍ਵਂ ਅਖਿਲਂ **ਕੁਵਲਯਂ** ਉਪ੍ਪਲਂ ਪਥਵੀਵਲਯਞ੍ਚੇਤਿ ਸਿਲਿਟ੍ਠਂ **ਸਞ੍ਛਾਲੇਤੁਂ** ਭਮਯਿਤੁਮਿਤੋ ਚਿਤੋ ਚ **ਭੁਸ**ਮਚ੍ਚਨ੍ਤਂ **ਅਲਂ** ਸਮਤ੍ਥੋਪਿ **ਤਾਵਤਾ** ਤਂਮਤ੍ਤੇਨ ਤੇ ਗੁਣਾਨਂ **ਵਿਸੇਸਂ** ਅਤਿਸਯਲਕ੍ਖਣਂ **ਕਿਂ** ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਵਦਾਮ। ਇਹ ਉਪ੍ਪਲਚਾਲਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯਵਿਭਾਵਨਵਸੇਨ ਨਿਨ੍ਦਤਿ, ਤਾਵ ਨਿਖਿਲਭੂਮਣ੍ਡਲਸਞ੍ਛਾਲਾਵਿਕਰਣਤੋ ਪਰਮਾਯ ਥੁਤਿਯਾ ਸਂਯੋਜਿਤੋਯਂ ਭਗਵਾ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ ਵਿਚਿਤਵਾਤਿ ਭੁਵਨਮਣ੍ਡਲਸਿਖਾਮਣੀਤਿ। ਬਜਾਜਵਣ੍ਣਨਮੀਦਿਸਮਚ੍ਚਨ੍ਤਂ ਰਮਣੀਯਂ, ਤਦਿਦਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਿਲੇਸਮੁਪਜੀਵਤਿ।

੨੮੦. ਇਦਾਨਿ ਉਦਾਹਰਤਿ “**ਸਞ੍ਛਾਲੇਤੁ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਨਾਥ ਤ੍ਵਂ **ਅਖਿਲਂ ਕੁਵਲਯਂ** ਨਿਸ੍ਸੇਸਂ ਨੀਲੁਪ੍ਪਲਵਨਂ ਪਥਵੀਮਣ੍ਡਲਂ ਵਾ **ਸਞ੍ਛਾਲੇਤੁਂ** ਕਮ੍ਪੇਤੁਂ **ਭੁਸ**ਮਤਿਸਯੇਨ **ਅਲਂ** ਸਮਤ੍ਥੋ, ਤਾਵਤਾ ਤੇ ਗੁਣਾਨਂ **ਵਿਸੇਸ**ਮਤਿਸਯਂ **ਕਿਂ ਵਦਾਮ** ਕਥਂ ਭਣਾਮਾਤਿ। **ਕੁਵਲਯ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਲਵਿਸੇਸਵਾਚਕਤ੍ਤਾ ਪਠਮਂ ਨਿਨ੍ਦਾਵ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਥਵੀਮਣ੍ਡਲਵਾਚਕਤ੍ਤਾ ''ਇਦ੍ਧਿਮਤੋ ਤਵ ਇਦਂ ਕਿਂ ਵਿਸੇਸ''ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਗੁਣਵਣ੍ਣਨਾ ਕਤਾ ਹੋਤਿ। ਈਦਿਸਾ ਬਜਾਜਵਣ੍ਣਨਾ ਪਸਤ੍ਥਾ, ਸਾ ਚ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਿਲੇਸਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ। ਕੁਯਾ ਪਥਵਿਯਾ ਵਲਯਂ ਮਣ੍ਡਲਮਿਤਿ ਸਮਾਸੋ।

੨੮੧.ਵਿਸੇਸਿ'ਚ੍ਛਾਯਂ ਦਬ੍ਬਸ੍ਸ, ਕ੍ਰਿਯਾਜਾਤਿਗੁਣਸ੍ਸ ਚ।
ਵੇਕਲ੍ਲਦਸ੍ਸਨਂ ਯਤ੍ਰ, ਵਿਸੇਸੋ ਨਾਮਾਯਂ ਭਵੇ॥

੨੮੧. ਵਿਸੇਸਵੁਤ੍ਤਿਂ ਵਤ੍ਤੇਤਿ “**ਵਿਸੇਸਿਚ੍ਛਾਯ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਵਿਸੇਸੇ** ਅਤਿਸਯੇ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿਪਿ ਕਾਰਿਯਵਿਸੇਸੇ ਇਚ੍ਛਾਯਂ ਦਬ੍ਬਾਦੀਨਂ ਯਤ੍ਰ **ਵੇਕਲ੍ਲਸ੍ਸ** ਅਭਾਵਸ੍ਸ **ਦਸ੍ਸਨਂ** ਵਚਨਂ, ਅਯਂ **ਵਿਸੇਸੋ ਨਾਮ** ਵਿਸੇਸਵੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਭਵੇ।

੨੮੧. ਇਦਾਨਿ ਵਿਸੇਸਾਲਙ੍ਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਵਿਸੇਸਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਵਿਸੇਸਿਚ੍ਛਾਯਂ** ਅਤਿਸਯੇ ਕਾਰਿਯਵਿਸੇਸੇ ਇਚ੍ਛਾਯਂ ਸਤਿ ਦਬ੍ਬਸ੍ਸ ਚ ਕ੍ਰਿਯਾਜਾਤਿਗੁਣਸ੍ਸ ਚ **ਯਤ੍ਰ** ਯਸ੍ਮਿਂ ਵੁਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸੇ **ਵੇਕਲ੍ਲਦਸ੍ਸਨਂ** ਅਭਾਵਕਥਨਮਤ੍ਥਿ, ਅਯਂ **ਵਿਸੇਸੋ** ਨਾਮ **ਭਵੇ** ਵਿਸੇਸਵੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਸਿਯਾਤਿ। ਵਿਕਲਸ੍ਸ ਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਮਿਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

੨੮੨.ਨ ਰਥਾ ਨ ਚ ਮਾਤਙ੍ਗਾ, ਨ ਹਯਾ ਨ ਪਦਾਤਯੋ।
ਜਿਤੋ ਮਾਰਾਰਿ ਮੁਨਿਨਾ, ਸਮ੍ਭਾਰਾਵਜ੍ਜਨੇਨ ਹਿ॥

ਦਬ੍ਬਵਿਸੇਸਵੁਤ੍ਤਿ।

੨੮੨. ਉਦਾਹਰਤਿ “**ਨ ਰਥਾ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਸੁਬੋਧਂ। ਅਤ੍ਰ ਚ ਵਿਜਯੋਪਕਰਣਚਤੁਰਙ੍ਗਨੀਕਲਕ੍ਖਣਦਬ੍ਬਾਭਾਵੇਨ ਸਮਤਿਂਸਪਾਰਮਿਤਾਸਙ੍ਖਤਸਮ੍ਭਾਰਾਵਜ੍ਜਨਸ੍ਸੇਵ ਮਾਰਾਰਿਵਿਜਯਲਕ੍ਖਣੋ ਵਿਸੇਸੋ ਵੁਤ੍ਤੋ।

੨੮੨. “**ਨ ਰਥਾ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਰਥਾ ਤਯੋ** ਅਨੁਮਸੋ ਸਪਰਿਵਾਰਾਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਰਥਾਨਂ ਅਨੀਕਵੋਹਾਰਤੋ ਤਾਦਿਸਾ ਤਯੋ ਰਥਾ ਚ ਨਤ੍ਥਿ। **ਮਾਤਙ੍ਗਾ ਤਯੋ** ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਨੀਕਸਙ੍ਖਾਤਾ ਤਯੋ ਮਾਤਙ੍ਗਾ ਚ ਨਤ੍ਥਿ। **ਨ ਹਯਾ ਤਯੋ** ਤਾਦਿਸਾ ਅਨੀਕਸਙ੍ਖਾਤਾ ਤਯੋ ਅਸ੍ਸਾ ਚ ਨਤ੍ਥਿ। **ਪਦਾ ਨ** ਅਨੁਮਸੋ ਸਾਯੁਧਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਅਨੀਕਵੋਹਾਰਤੋ ਤਾਦਿਸਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪੁਰਿਸਾ ਪਦਾ ਚ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਥਾਪਿ ਮੁਨਿਨਾ **ਸਮ੍ਭਾਰਾਵਜ੍ਜਨੇਨ ਹਿ** ਸਮਤਿਂਸਪਾਰਮਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਭੋਗਕਰਣੇਨੇਵ **ਮਾਰਾਰਿ** ਮਾਰਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੋ **ਜਿਤੋ** ਅਭਿਭਵਿਤੋ। ਇਹ ਜਯੋਪਕਰਣਭਾਵੇਨ ਠਿਤਾਨਂ ਰਥਾਨੀਕਾਦੀਨਂ ਦਬ੍ਬਾਨਂ ਵੇਕਲ੍ਲਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤੁਵਿਜਯਸਭਾਵਾਨਂ ਸਮ੍ਭਾਰਾਨਂ ਆਵਜ੍ਜਨਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਏਸਾ ਦਬ੍ਬਵਿਸੇਸਵੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਰਥੋ ਨਾਮ ਚਤੁਪੁਰਿਸਪਰਿਵਾਰੋ, ਤਾਦਿਸਂ ਰਥਤ੍ਤਯਂ ਰਥਾਨੀਕਂ ਨਾਮ। ਹਤ੍ਥੀ ਪਨ ਦ੍ਵਾਦਸਪੁਰਿਸਪਰਿਵਾਰੋ ਹੋਤਿ, ਤਾਦਿਸਂ ਹਤ੍ਥਿਤ੍ਤਯਂ ਹਤ੍ਥਾਨੀਕਂ ਨਾਮ। ਅਸ੍ਸੋ ਤਿਪੁਰਿਸਪਰਿਵਾਰੋ, ਤਾਦਿਸਂ

ਹਯਤ੍ਤਯਂ ਹਯਾਨੀਕਂ ਨਾਮ। ਸਾਯੁਧਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪੁਰਿਸਾ ਪਦਾਨੀਕਂ ਨਾਮ। ਇਹ ਰਥਾਦੀਸੁ ਠਿਤਾ ਵਿਯ ਸੀਘਂ ਪਾਦਬਲੇਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਯੁਜ੍ਝਮਾਨਾ ਪੁਰਿਸਾ ਪਾਦੋਪਚਾਰੇਨ ''ਪਾਦਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਰਥਾਦੀਨਂ ਪਮਾਣਂ ਤਯੋਤਿ ਅਨੀਕਟ੍ਠਾਨੇ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪੁਰਿਸਪਮਾਣਸ੍ਸਾਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਅਨੁਮਸੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪੁਰਿਸਾ ਅਨੀਕਂ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਪਕਰਣਤੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋਤਿ ਞਾਯਤਿ। ਨੋ ਚੇ? ਸਾਵੁਧਪੁਰਿਸਵਾਚਕਸ੍ਸ **ਪਦਾਤਿ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ''ਪਦਾਤਯੋ''ਤਿ ਬਹੁਵਚਨੇਨ ਰੂਪਸਮ੍ਭਵਤੋ ''ਰਥਾ ਨ, ਮਾਤਙ੍ਗਾ ਨ, ਹਯਾ ਨ, ਪਦਾਤਯੋ ਨ'' ਇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਦਬ੍ਬਵਿਸੇਸਵੁਤ੍ਤਿ** ਦਬ੍ਬੇਨ ਦਬ੍ਬਪਟਿਸੇਧਨਤੋ ਵਿਸੇਸਕਥਨਂ ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤੀਤਿ ਚ, ਦਬ੍ਬੇਨ ਦਬ੍ਬਪਟਿਸੇਧੇਨ ਵਿਸੇਸਵੁਤ੍ਤੀਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ। ਕ੍ਰਿਯਾਵਿਸੇਸਵੁਤ੍ਯਾਦਿਤ੍ਤਯਮ੍ਪਿ ਏਵਮੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

੨੮੩.ਨ ਬਦ੍ਧਾ ਭੂਕੁਟਿਨੇਵ, ਫੁਰਿਤੋ ਦਸਨਚ੍ਛਦੋ।
ਮਾਰਾਰਿਭਙ੍ਗਙ੍ਗਾਕਾਸਿ, ਮੁਨਿਵੀਰੋ ਵਰੋ ਸਯਂ॥

ਕ੍ਰਿਯਾਵਿਸੇਸਵੁਤ੍ਤਿ।

੨੮੩. "**ਨ ਬਦ੍ਧਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਭੂਕੁਟਿ** ਭਮੁਭਙ੍ਗੋ ਕੋਪਜਨਿਤੋ **ਨ ਬਦ੍ਧਾ** ਨ ਰਚਿਤਾ, **ਦਸਨਚ੍ਛਦੋ** ਚਾਧਰੋ **ਨੇਵ ਫੁਰਿਤੋ** ਨੇਵ ਕਮ੍ਪਿਤੋ ਕੋਪੇਨ। ਤਥਾਪਿ ਚ **ਵਰੋ** ਉਤ੍ਤਮੋ ਮੁਨਿਵੀਰੋ ਸਯਂ ਮਾਰਾਰਿਨੋ **ਭਙ੍ਗਂ** ਪਰਾਜਯਂ ਅਕਾਸੀਤਿ। ਭੂਕੁਟਿਬਨ੍ਧਨਾਦਿਕ੍ਰਿਯਾਵਿਗਮੇਨ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰਵਿਜਯਲਕ੍ਖਣੋ ਵਿਸੇਸੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ।

੨੮੩. "**ਨ ਬਦ੍ਧਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਭੂਕੁਟਿ** ਕੋਪਵਿਕਾਰਭੂਤੋ ਭਮੁਭਙ੍ਗੋਪਿ **ਨ ਬਦ੍ਧਾ** ਨ ਕਤਾ, **ਦਸਨਚ੍ਛਦੋ** ਦਨ੍ਤਾਵਰਣੋ **ਨੇਵ ਫੁਰਿਤੋ** ਨ ਕਮ੍ਪਾਪਿਤੋ। ਤਥਾਪਿ **ਵਰੋ** ਉਤ੍ਤਮੋ **ਮੁਨਿਵੀਰੋ** ਮੁਨਿਗੁਣਵੀਰਗੁਣਯੁਤ੍ਤੋ ਤਥਾਗਤੋ ਸਯਂ ਮਾਰਾਰਿਭਙ੍ਗਙ੍ਗ ਅਕਾਸੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਭਮੁਭਙ੍ਗਰਚਨਾਦਿਕਂ ਕ੍ਰਿਯਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰਸ੍ਸ ਮਾਰਭਙ੍ਗਸਭਾਵਵਿਸੇਸਸ੍ਸ [ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰਮਾਰਭਙ੍ਗਸ੍ਸ (ਕ॰)] ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਏਸਾ **ਕ੍ਰਿਯਾਵਿਸੇਸਵੁਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ਭੂਨਂ ਕੁਟਿ ਵਙ੍ਕਤਾਤਿ ਚ, ਮਾਰੋ ਏਵ ਅਰੀਤਿ ਚ, ਤੇਸਂ ਭਙ੍ਗੋਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

੨੮੪.ਨ ਦਿਸਾਸੁ ਬਜਤ੍ਤਾ [ਤਤਾ (ਸੀ॰)] **ਰਂਸਿ,**
ਨਾਲੋਕੋ ਲੋਕਪਤ੍ਥਟੋ।
ਤਥਾਪ੍ਯਨ੍ਧਤਮਹਰਂ,
ਪਰਂ ਸਾਧੁਸੁਭਾਸਿਤਂ॥

ਜਾਤਿਵਿਸੇਸਵੁਤ੍ਤਿ।

੨੮੪. "**ਨਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਦਿਸਾਸੁ** ਦਸਸੁ **ਬਜਤ੍ਤਾ** ਪਤ੍ਥਟਾ ਰਂਸਿ ਨ ਭਵਤਿ। **ਲੋਕੇ** ਸਕਲਸ੍ਮਿਂ **ਪਤ੍ਥਟੋ** ਵਿਤ੍ਥਤੋ ਆਲੋਕੋ ਨ ਭਵਤਿ। **ਤਥਾਪੀ**ਤਿ ਵਿਸੇਸਨਿਚ੍ਛਾਯਂ, ਤਜ੍ਜਾਤਿਕਤ੍ਤਾਭਾਵੇਪਿ ਸਾਧੂਨਂ **ਸੁਭਾਸਿਤਂ** ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤਂ **ਪਰ**ਮਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਅਨ੍ਧਤਮਂ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਾਵੇਕਲ੍ਲਤੋ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ਮੋਹਨ੍ਧਕਾਰਂ ਹਰਤੀਤਿ **ਅਨ੍ਧਤਮਹਰ**ਨ੍ਤਿ। ਰਂਸਿਯਾ ਅਨ੍ਧਕਾਰਾਪਹਾਰਸਮਤ੍ਥਾਯ ਨਿਵਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਸੇਸੋ ਸੁਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਿਤੋ।

੨੮੪. "**ਨ ਦਿਸਾਸੁ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਦਿਸਾਸੁ ਬਜਤ੍ਤਾ ਪਤ੍ਥਟਾ ਰਂਸਿਪਿ ਨਤ੍ਥਿ, **ਲੋਕਪਤ੍ਥਟੋ** ਆਲੋਕੋਪਿ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਥਾਪਿ **ਸਾਧੁਸੁਭਾਸਿਤਂ** ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ **ਪਰਮ**ਚ੍ਚਨ੍ਤਂ **ਅਨ੍ਧਤਮਹਰਂ** ਅਤ੍ਥਾਨਤ੍ਥਤੀਰਣਕ੍ਖਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਅਨ੍ਧਕਾਰਕਮੋਹਤਮਂ ਹਰਂ ਹੋਤੀਤਿ। ਇਧ ਅਨ੍ਧਕਾਰਵਿਦ੍ਧਂਸਨੇ ਸਮਤ੍ਥਂ ਰਂਸਿਜਾਤਜਾਦਿਕਂ ਪਟਿਸੇਧੇਤ੍ਵਾ ਸੁਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਧਕਾਰਾਪਹਰਣਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਯਂ **ਜਾਤਿਵਿਸੇਸਵੁਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ਲੋਕੇ ਪਤ੍ਥਟੋਤਿ ਚ, ਅਨ੍ਧੇਤੀਤਿ ਅਨ੍ਧੋ ਮੋਹੋ, ਤਮਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਧੋਯੇਵ ਤਮੋਤਿ ਚ, ਤਂ ਹਰਤੀਤਿ ਚ, ਸਾਧੂਨਂ ਸੁਭਾਸਿਤਮਿਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

੨੮੫.ਨ ਖਰਂ ਨ ਹਿ ਵਾ ਥਦ੍ਧਂ, ਮੁਨਿਨ੍ਦ ਵਚਨਂ ਤਵ।
ਤਥਾਪਿ ਗਾਲ੍ਹਂ ਖਨਤਿ, ਨਿਮ੍ਮੂਲਂ ਜਨਤਾਮਦਂ॥

ਗੁਣਵਿਸੇਸਵੁਤ੍ਤਿ।

੨੮੫. “**ਨ ਖਰ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਮੁਨਿਨ੍ਦ ਤਵ ਵਚਨਂ **ਨ ਖਰਂ** ਨ ਲੂਖਂ, **ਨ ਥਦ੍ਧਂ** ਵਾ ਕਠਿਨਞ੍ਚ ਨ ਹਿ। **ਤਥਾਪਿ** ਤਾਦਿਸਖਰਤ੍ਤਾਦਿਗੁਣਾਭਾਵੇਪਿ **ਜਨਤਾਯ** ਜਨਸਮੂਹਸ੍ਸ **ਮਦਂ ਗਾਲ੍ਹਂ** ਦਲ੍ਹਂ [ਤਣ੍ਹਂ (ਕ॰)] ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਮ੍ਮੂਲਂ ਖਨਤੀਤਿ। ਅਯੋਸਙ੍ਕੁਮ੍ਹਿ ਪਸਿਦ੍ਧਖਰਤ੍ਤਾਦਿਗੁਣਨਿਸੇਧੇਨ ਮੁਨਿਨ੍ਦਵਚਨਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸੋ ਆਵਿਕਤੋ।

੨੮੫. “**ਨ ਖਰ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਹੇ **ਮੁਨਿਨ੍ਦ** ਤਵ ਵਚਨਂ **ਖਰਂ** ਕਕ੍ਕਸਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਥਦ੍ਧਂ ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ। ਤਥਾਪਿ **ਜਨਤਾਮਦਂ** ਜਨਸਮੂਹਸ੍ਸ ਜਾਤਜਾਦਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਂ ਗਬ੍ਬਂ **ਗਾਲ੍ਹਂ** ਦਲ੍ਹਂ ਕਤ੍ਵਾ **ਨਿਮ੍ਮੂਲਂ** ਮੂਲਮਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਖਨਤੀਤਿ। ਖਣਨਕ੍ਖਮਅਯੋਸਙ੍ਕੁਆਦੀਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨਂ ਖਰਤ੍ਤਾਦਿਗੁਣਂ ਪਟਿਸੇਧੇਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਸ੍ਸ ਮਦਖਣਨਸਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਯਂ **ਗੁਣਵਿਸੇਸਵੁਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਨਤ੍ਥਿ ਮੂਲਮਸ੍ਸ ਖਣਨਸ੍ਸਾਤਿ ਚ, ਜਨਾਨਂ ਸਮੂਹੋਤਿ ਚ, ਤਾਯ ਮਦੋਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ‘‘ਗਾਲ੍ਹਂ ਨਿਮ੍ਮੂਲ’’ਨ੍ਤਿ ਖਣਨਕ੍ਰਿਯਾਯ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਤਾ ਗਾਲ੍ਹਂ ਨਿਮ੍ਮੂਲਂ ਖਣਨਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ।

੨੮੬.ਦਸ੍ਸੀਯਤੇ'ਤਿਦਿਤ੍ਤਂ [...ਤਿਰਿਤ੍ਤਂ (ਕ॰)] **ਤੁ,**
ਸੂਰਵੀਰਤ੍ਤਨਂ ਯਹਿਂ।
ਵਦਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞੂ ਵਚਨਂ,
ਰੁਲ੍ਹਾਹਙ੍ਕਾਰਮੀਦਿਸਂ॥

੨੮੬. ਰੁਲ੍ਹਾਹਙ੍ਕਾਰਂ ਵਦਨ੍ਤਿ।

੨੮੬. ਇਦਾਨਿ ਰੁਲ੍ਹਾਹਙ੍ਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਦਸ੍ਸੀਯਤੇ**” ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਸੂਰਵੀਰਤ੍ਤਨਂ** ਸੂਰਭਾਵਵੀਰਭਾਵਂ **ਅਤਿਦਿਤ੍ਤਂ ਤੁ** ਅਤਿਸਯੇਨ ਪਨ ਦਿਤ੍ਤਂ **ਯਹਿਂ** ਵਾਕਜੇ ਦਸ੍ਸੀਯਤੇ, ਈਦਿਸਂ ਵਚਨਂ **ਵਿਞ੍ਞੂ** ਕਵਯੋ ਰੁਲ੍ਹਾਹਙ੍ਕਾਰਮਿਤਿ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ। ਸੂਰੋ ਚ ਵੀਰੋ ਚਾਤਿ ਚ, ਤੇਸਂ ਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਰੁਲ੍ਹੋ ਉਗ੍ਗਤੋ ਅਹਙ੍ਕਾਰੋ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸੇਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

੨੮੭.ਦਮੇ ਨਨ੍ਦੋਪਨਨ੍ਦਸ੍ਸ,
ਕਿਂ ਮੇ ਬਜਾਪਾਰਦਸ੍ਸਨਾ।
ਪੁਤ੍ਤਾ ਮੇ ਪਾਦਸਮ੍ਭਤ੍ਤਾ,
ਸਜ੍ਜਾ ਸਨ੍ਤੇਵ ਤਾਦਿਸੇ॥

੨੮੭. ਉਦਾਹਰਤਿ “**ਦਮੇ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਨਨ੍ਦੋਪਨਨ੍ਦਸ੍ਸ** ਨਾਗਰਾਜਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਮੇਯਜਮਹਾਨੁਭਾਵਸ੍ਸ **ਦਮੇ** ਦਮਨੇ **ਮੇ** ਮਮ ਨਿਰਵਧਿਸਰਨ੍ਤਿਪ੍ਪਮੇਯਜਪ੍ਪਭਾਵਾਨੁਚਰਿਤਕਿਤ੍ਤਿਨੋਪਿ ਪਰਸ੍ਸ **ਬਜਾਪਾਰਦਸ੍ਸਨਾ** ਪਯੋਗਪਟਿਪਾਦਨੇਨ **ਕਿਂ** ਪਯੋਜਨਂ, ਨ ਕਿਮ੍ਪਿ, ਯਤੋ ਮੇ **ਪਾਦਸਮ੍ਭਤ੍ਤਾ** ਪਾਦਾਵਨਤਾ **ਤਾਦਿਸੇ** ਕਮ੍ਮਨਿ **ਸਜ੍ਜਾ** ਬਦ੍ਧਕਚ੍ਛਾ **ਸਨ੍ਤੇਵ** ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੇਵ, ਤਤੋਤਿ ਯੋਜਨੀਯਂ।

੨੮੭. “**ਦਮੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਨਨ੍ਦੋਪਨਨ੍ਦਸ੍ਸ** ਨਾਗਰਞ੍ਞੋ **ਦਮੇ** ਦਮਕਰਣੇ **ਬਜਾਪਾਰਦਸ੍ਸਨਾ** ਭੁਵਨਤ੍ਤਯੇ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਆਨੁਭਾਵੇਨ ਚ ਸਮ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤਕਿਤ੍ਤਿਸਮੂਹੇਨ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ ਤਾਦਿਸਪਯੋਗਦਸ੍ਸਨੇਨ **ਕਿਂ** ਪਯੋਜਨਂ। ਯਸ੍ਮਾ **ਮੇ ਪਾਦਸਮ੍ਭਤ੍ਤਾ** ਮਯ੍ਹਂ ਚਰਣਾਵਨਤਾ **ਤਾਦਿਸੇ** ਕਿਚ੍ਚੇ **ਸਜ੍ਜਾ** ਸਨ੍ਨਦ੍ਧਾ **ਪੁਤ੍ਤਾ** ਬਹਵੋ ਸਨ੍ਤਿ ਏਵ, ਤਸ੍ਮਾਤਿ। ਚੇਤੋਵਸਿਤਾਯ ਸੂਰਵੀਰਭਾਵੋ ਇਹ ਅਤਿਦਿਤ੍ਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਬਜਾਪਾਰਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਮਿਤਿ ਚ, ਪਾਦੇਸੁ ਸਮ੍ਭਤ੍ਤਾਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

੨੮੮.ਸਿਲੇਸੋ ਵਚਨਾਨੇਕਾ-

ਭਿਧੇਯਜੇ'ਕਪਦਾਯੁਤੰ।

ਅਭਿਨ੍ਨਪਦਵਾਕ੍ਯਾਦਿ-

ਵਸਾ ਤੇਧਾਯ'ਮੀਰਿਤੋ॥

੨੮੮. ਸਿਲੇਸੰ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ "**ਸਿਲੇਸੋ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਅਨੇਕੰ ਭਿਨ੍ਨਮਭਿਧੇਯ੍ਯਤ੍ਥੋ ਯਸ੍ਸਾਤ੍ਯ**ਨੇਕਾਭਿਧੇਯ੍ਯੰ। ਏਕੇਨ** ਸਮਾਨੇਨ **ਪਦੇਨ** ਸਰੂਪੇਨ **ਆਯੁਤ**ਮਨ੍ਵਿਤੰ ਯੰ ਵ**ਚਨੰ** ਵੁਤ੍ਤੀਤਿ ਅਨੁਵਦਿਤ੍ਵਾ ਸੋ ਸਿਲੇਸੋਤਿ ਵਿਧੀਯਤੇ, ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਰੂਪੇਨ ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯ੍ਯਲਕ੍ਖਣਤ੍ਥਾਨੰ ਸਿਲੇਸਨਤੋ। **ਅਯ**ਞ੍ਚੇਵਲਕ੍ਖਣੋ ਸਿਲੇਸੋ ਤੇਧਾ ਈਰਿਤੋ। ਕਥੰ? **ਅਭਿਨ੍ਨਪਦਵਾਕ੍ਯਾਦਿਵਸਾ** ਅਭਿਨ੍ਨਮੇਕੰ ਪਦੰ ਸਜਾਦ੍ਯਨੁਤ੍ਯਜਾਦ੍ਯਨੁਰੂਪੰ ਯਤ੍ਰ, ਤਮੇਵ ਵਾਕ੍ਯੰ ਵਾਕ੍ਯਲਕ੍ਖਣੋਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਤੰ ਆਦਿ ਯੇਸੰ, ਤੇਸੰ ਵਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੨੮੮. ਇਦਾਨਿ ਸਿਲੇਸਾਲਙ੍ਕਾਰੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਸਿਲੇਸੋ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਅਨੇਕਾਭਿਧੇਯ੍ਯੰ **ਏਕਪਦਾਯੁਤੰ** ਉਭਯਤ੍ਥ ਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ ਤੁਲ੍ਯੇਨ ਸਦ੍ਦਰੂਪੇਨ ਯੁਤ੍ਤੰ ਯੰ ਵਚਨੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਸੋ ਸਿਲੇਸੋ ਨਾਮ। ਸੋ ਪਨ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਸਾਧਮ੍ਮਰੂਪੇਨ ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯ੍ਯਭੂਤਾਨਮਤ੍ਥਾਨੰ ਸਿਲਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਤ੍ਤਾ **ਸਿਲੇਸੋ** ਨਾਮ। **ਅਯੰ** ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੋ ਸਿਲੇਸੋ **ਅਭਿਨ੍ਨਪਦਵਾਕ੍ਯਾਦਿਵਸਾ** ਅਕਤਵਿਕਾਰਾਨੰ ਸਜਾਦ੍ਯਨੁਤ੍ਯਜਾਦ੍ਯਨੁਪਦਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਨੰ ਵਾਕ੍ਯਲਕ੍ਖਣੋਪੇਤਵਾਕ੍ਯਾਨੰ ਪਭੇਦੇਨ ਤੇਧਾ ਈਰਿਤੋਤਿ। ਅਨੇਕਮਭਿਧੇਯ੍ਯੰ ਯਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਏਕਞ੍ਚ ਤੰ ਪਦਞ੍ਚੇਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਆਯੁਤਨ੍ਤਿ ਚ, ਅਭਿਨ੍ਨਾਨਿ ਪਦਾਨਿ ਯਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਚ, ਤਞ੍ਚ ਤੰ ਵਾਕ੍ਯਞ੍ਚਾਤਿ ਚ, ਤੰ ਆਦਿ ਯੇਸੰ ਅਭਿਨ੍ਨਪਦਵਾਕ੍ਯਾਨਨ੍ਤਿ ਚ, ਤੇਸੰ ਵਸੋ ਭੇਦੋਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯੰ।

੨੮੯.ਅਨ੍ਧਨੁਮਹਰੋ ਹਾਰੀ, ਸਮਾਰੁਲ੍ਹੋ ਮਹੋਦਯੰ।

ਰਾਜਤੇ ਰੰਸਿਮਾਲੀ'ਯੰ, ਭਗਵਾ ਬੋਧਯੰ ਜਨੇ॥

ਅਭਿਨ੍ਨਪਦਵਾਕ੍ਯਸਿਲੇਸੋ।

੨੮੯. ਉਦਾਹਰਤਿ "**ਅਨ੍ਧਨੁਮਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਅਯੰ ਭਗਵਾ** ਸੂਰਿਯੋ ਮਹਾਮੁਨਿ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਸੂਰਿਯੋ ਤਾਵ **ਅਨ੍ਧਨੁਮਹਰੋ** ਪਕਤਿਯਨ੍ਧਕਾਰੋਪਹਾਰੀ, ਮਹਾਮੁਨਿ ਤੁ ਅਨ੍ਧਕਾਰਮੋਹਤਮਾਪਹਾਰੀ। **ਹਾਰੀ** ਮਨੁਞ੍ਞੋ ਸੂਰਿਯੋ ਮਹਾਮੁਨਿ ਚ, ਸੂਰਿਯੋ **ਮਹੋਦਯੰ** ਮਹਨ੍ਤੰ ਉਦਯੰ ਪਬ੍ਬਤੰ ਸਮਾਰੁਲ੍ਹੋ, ਮਹਾਮੁਨਿ ਤੁ **ਮਹੋਦਯੰ** ਮਹਨ੍ਤਮਬ੍ਭੁਦਯੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਸਮਧਿਗਮਰੂਪੰ **ਸਮਾਰੁਲ੍ਹੋ** ਪਤ੍ਤੋ। ਰੰਸੀਨੰ ਮਾਲਾ, ਸਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਰੰਸਿਮਾਲੀ,** ਸੂਰਿਯੋ ਮਹਾਮੁਨਿ ਚ। ਜਨੇ **ਬੋਧਯੰ** ਨਿਦ੍ਦਾਪਗਮਨੇਨ ਕਿਲੇਸਨਿਦ੍ਦਾਪਗਮਨੇਨ ਵਾ ਪਬੋਧਯਨ੍ਤੋ **ਰਾਜਤੇ** ਦਿਬ੍ਬਤੀਤਿ। **ਅਭਿਨ੍ਨਪਦਵਾਕ੍ਯਸਿਲੇਸੋ** ਭਙ੍ਗੇਨ ਵਿਨਾ ਯਥਾਵਟ੍ਠਾਨਮੁਭਯਤ੍ਥ ਪਦਯੋਜਨਤੋ।

੨੮੯. ਇਦਾਨਿ ਉਦਾਹਰਤਿ "**ਅਨ੍ਧ**"ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਮਹੋਦਯੰ** ਮਹਨ੍ਤੰ ਉਦਯੰ ਪਬ੍ਬਤੰ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਪਦਵਿਸਙ੍ਖਾਤਮਹਾਭਿਵੁਦ੍ਧਿੰ ਵਾ **ਸਮਾਰੁਲ੍ਹੋ** ਆਰੁਲ੍ਹੋ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵਾ, **ਅਨ੍ਧਨੁਮਹਰੋ** ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਗਬ੍ਭੇ ਪਤ੍ਥਟਪਕਤਿਘਨਨ੍ਧਕਾਰਸ੍ਸ, ਞਾਣਲੋਚਨਸ੍ਸ ਅਨ੍ਧਕਰਣਤੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮੋਹਸ੍ਸ ਵਾ ਵਿਦ੍ਧੰਸਕੋ, **ਹਾਰੀ** ਤੇਨੇਵ ਮਨੁਞ੍ਞੋ **ਰੰਸਿਮਾਲੀ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੰਸਿਮਾਲਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ **ਜਨੇ** ਪਕਤਿਨਿਦ੍ਦਾਯ ਕਿਲੇਸਨਿਦ੍ਦਾਯ ਵਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇ ਸਤ੍ਤੇ **ਬੋਧਯੰ** ਬੋਧਯਨ੍ਤੋ **ਅਯੰ ਭਗਵਾ** ਦਿਵਾਕਰੋ, ਛਹਿ ਭਗਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਾ **ਰਾਜਤੇ** ਦਿਬ੍ਬਤੀਤਿ। ਦ੍ਵੀਸੁ ਪਕ੍ਖੇਸੁ ਪਦਾਨੰ ਸਮਾਨਭਾਵੇਨ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਅਯੰ **ਅਭਿਨ੍ਨਪਦਵਾਕ੍ਯਸਿਲੇਸੋ**। ਅਨ੍ਧੋ ਚ ਸੋ ਤਮੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਤੰ ਹਰਤੀਤਿ ਚ, ਮਹਨ੍ਤੋ ਚ ਸੋ ਉਦਯੋ ਪਬ੍ਬਤੋ ਚਾਤਿ ਚ, ਮਹਨ੍ਤੋ ਚ ਸੋ ਉਦਯੋ ਅਬ੍ਭੁਦਯੋ ਅਭਿਵੁਦ੍ਧਿ ਚਾਤਿ ਚ, ਰੰਸੀਨੰ ਮਾਲਾਤਿ ਚ, ਸਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਚ, ਭਗੋ ਸਿਰੀ ਅਸ੍ਸ ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਚ, ਭਗੋ ਸਿਰੀਕਾਮਪਯਤਨਾਦਿਪ੍ਪਕਾਰੋ ਅਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਅਭਿਨ੍ਨਪਦਵਾਕ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤੋ ਸਿਲੇਸੋ। ਅਪਰੋਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਏਤ੍ਥ ਸਿਲਿਸ੍ਸਤੀਤਿ **ਸਿਲੇਸੋ**। ''ਭਿਨ੍ਨਪਦਵਾਕ੍ਯਸਿਲੇਸੋ''ਤਿਆਦਿਕਮ੍ਪਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਞਾਤਬ੍ਬੰ।

੨੯੦.ਸਾਰਦਾਮਲਕਾਭਾਸੋ, ਸਮਾਨੀਤਪਰਿਕ੍ਖਯੋ।

ਕੁਮੁਦਾਕਰਸਮ੍ਬੋਧੋ, ਪੀਣੇਤਿ ਜਨਤਂ ਸੁਧੀ॥

ਭਿਨ੍ਨਪਦਵਾਕ੍ਯਸਿਲੇਸੋ।

੨੯੦. “**ਸਾਰਦੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਸੁਧਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸੁਧੀ,** ਚਨ੍ਦੋ। ਸੋਭਨਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਰੂਪਂ ਬੁਦ੍ਧਿ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸੁਧੀ,** ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ। **ਸਾਰਦੋ** ਸਰਦਕਾਲੇ ਸਮ੍ਭੂਤੋ **ਅਮਲਕੋ** ਨਿਮ੍ਮਲੋ **ਆਭਾ** ਸੋਭਾ ਯਸ੍ਸ ਸੋ, ਚਨ੍ਦੋ। ਪਰੇਸਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਾਰਂ ਦਦਾਤੀਤਿ **ਸਾਰਦੋ,** ਅਮਲਕੋ ਆਭਾਸੋ, ਅਮਲਕਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਾਮਲਕਸ੍ਸੇਵ ਵਾ ਆਭਾਸੋ ਅਸੇਸਞੇਯ੍ਯਾਵਬੋਧੋ ਯਸ੍ਸ ਸੋ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ। **ਸਂ** ਸਮ੍ਮਾ ਕਮੇਨਾਨੀਯਮਾਨਤ੍ਤਾ ਆਨੀਤੋ **ਪਰਿਕ੍ਖਯੋ** ਕਣ੍ਹਪਕ੍ਖੇ ਯੇਨ ਸੋ, ਚਨ੍ਦੋ। **ਸਮਂ** ਵੂਪਸਮਂ ਆਨੀਤੋ **ਪਰਿਕ੍ਖਯੋ** ਹਾਨਿ ਕਿਲੇਸਸਤ੍ਤੁਕਤੋ ਅਧਿਗਤਕ੍ਖਯਤ੍ਤਾ ਯੇਨਸੋ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ। ਕੁਮੁਦਾਕਰਸ੍ਸ ਕੁਮੁਦਸ੍ਸ ਰਂਸਿਯਾ ਸਮ੍ਬੋਧਿ ਵਿਕਾਸੋ ਯਸ੍ਸ [ਰਂਸਿਯੋ ਸਮ੍ਬੋਧਿ ਵਿਕਾਸ’ਸ੍ਸ (ਕ॰)] ਸੋ, ਚਨ੍ਦੋ। ਕੁਯਾ ਪਥਵਿਯਾ ਮੁਦਂ ਪੀਤਿਂ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਕੁਮੁਦਾਕਰੋ, ਸਮ੍ਬੋਧੋ** ਚਤੁਸਚ੍ਚਾਵਬੋਧੋ ਯਸ੍ਸ ਸੋ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, **ਜਨਤਂ** ਜਨਸਮੂਹਂ ਪੀਣੇਤੀਤਿ। ਅਯਂ **ਭਿਨ੍ਨਪਦਵਾਕ੍ਯਸਿਲੇਸੋ** ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਧਿਨਾ ਪਦਾਨਂ ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ।

੨੯੦. “**ਸਾਰ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸਾਰਦੋ** ਸਰਦਕਾਲੇ ਸਮ੍ਭੂਤੋ, ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਾਰਦਾਯਕੋ ਵਾ, **ਅਮਲਕਾਭਾਸੋ** ਨਿਮ੍ਮਲਸੋਭੋ, ਨਿਮ੍ਮਲਕੇਤੁਮਾਲਾਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਤਾਦਿਸਮਤ੍ਥਕਸੋਭੋ ਵਾ, ਅਥ ਵਾ **ਸਾਰਦਾਮਲਕਾਭਾਸੋ** ਸਰਦਕਾਲੇ ਸਞ੍ਜਾਤਨਿਮ੍ਮਲਸੋਭੋ, ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਾਰਦਾਯਕਨਿਮ੍ਮਲਸੋਭੋ ਵਾ, ਅਥ ਵਾ **ਸਾਰਦਆਮਲਕਆਭਾਸੋ** ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਾਰਦਾਯਕਹਤ੍ਥਾਮਲਕਸਦਿਸਞੇਯ੍ਯਾਵਬੋਧੋ। **ਸਮਾਨੀਤਪਰਿਕ੍ਖਯੋ** ਕਣ੍ਹਪਕ੍ਖੇ ਸੁਟ੍ਠੁ ਕਮੇਨ ਆਨੀਤੋ ਪਰਿਕ੍ਖਯੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ ਵਾ ਚਨ੍ਦੋ, ਸਮਸਙ੍ਖਤਸਨ੍ਤਿਂ ਆਨੀਤਕਿਲੇਸਪਰਿਹਾਨਿਸਙ੍ਖਾਤਪਰਿਕ੍ਖਯੋ ਵਾ। **ਕੁਮੁਦਾਕਰਸਮ੍ਬੋਧੋ** ਕੁਮੁਦਵਿਕਾਸਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਕੁਸਙ੍ਖਾਤਪਥਵੀਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨਂ ਜਨਾਨਂ ਪੀਤਿਜਨਨਚਤੁਸਚ੍ਚਾਵਬੋਧੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਵਾ। **ਸੁਧੀ** ਸੁਧਾਸਙ੍ਖਾਤਅਮਤਵਨ੍ਤਤਾਯ ਤਨ੍ਨਾਮਕੋ ਚਨ੍ਦੋ, ਸੁਨ੍ਦਰਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤਤਾਯ ਤਨ੍ਨਾਮਕੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਾ। **ਜਨਤਂ** ਜਨਸਮੂਹਂ ਪੀਣੇਤੀਤਿ। ਉਭਯਪਕ੍ਖੇਸੁ ਪਦਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਯੋਜਨਤੋ ਅਯਂ **ਭਿਨ੍ਨਪਦਵਾਕ੍ਯਸਿਲੇਸੋ**। ਸਰਦੇ ਭਵੋ ਸਾਰਦੋ, ਚਨ੍ਦੋ। ਸਾਰਂ ਦਦਾਤੀਤਿ ਸਾਰਦੋ, ਭਗਵਾ। ‘‘ਸਾਰਦੋ’’ਤਿ ਇਦਂ ‘‘ਆਭਾਸੋ’’ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨਂ ਹੋਤਿ। ਅਮਲਕੋਨਿਮ੍ਮਲੋ ਆਭਾਸੋ ਅਸ੍ਸ ਚਨ੍ਦਸ੍ਸਾਤਿ ਚ, ਕਮ੍ਹਿ ਮਤ੍ਥਕੇ ਆਭਾਸੋਤਿ ਚ, ਅਮਲੋ ਕਾਭਾਸੋ ਅਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਨੋਤਿ ਚ, ਸਾਰਦੋ ਅਮਲਕੋ ਆਭਾਸੋ ਯਸ੍ਸ ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਵਾਤਿ ਚ, ਸਾਰਦੋ ਆਮਲਕਸ੍ਸ ਵਿਯ ਆਭਾਸੋ ਞੇਯ੍ਯਾਵਬੋਧੋ ਅਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋਤਿ ਚ, ਸਂ ਸਮ੍ਮਾ ਆਨੀਤੋ ਪਰਿਕ੍ਖਯੋ ਕਲਾਹਾਨਿ ਅਨੇਨੇਤਿ ਚ, ਸਮਂ ਵੂਪਸਮਂ ਆਨੀਤੋ ਪਰਿਕ੍ਖਯੋ ਹਾਨਿ ਕਿਲੇਸਸਤ੍ਤੁਤੋ ਯੇਨੇਤਿ ਚ, ਕੁਮੁਦਾਨਂ ਆਕਰੋਤਿ ਚ, ਤੇਸਂ ਸਮ੍ਬੋਧੋ ਵਿਕਾਸੋ ਯਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਮੁਦਂ ਪੀਤਿਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਮੁਦਾਕਰੋ। ਕੁਯਾ ਪਥਵਿਯਾ ਮੁਦਾਕਰੋਤਿ ਚ, ਸੋ ਸਮ੍ਬੋਧੋ ਚਤੁਸਚ੍ਚਾਵਬੋਧੋ ਯਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਸੁਧਾ ਅਮਤਂ ਅਸ੍ਸ ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਚ, ਸੁ ਸੋਭਨਾ ਧੀ ਬੁਦ੍ਧਿ ਅਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸਾਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੨੯੧.ਸਮਾਹਿਤਤ੍ਤੁਵਿਨਯੋ, ਅਹੀਨਮਦਮਦ੍ਦਨੋ।

ਸੁਗਤੋ ਵਿਸਦਂ ਪਾਤੁ, ਪਾਣਿਨਂ ਸੋ ਵਿਨਾਯਕੋ॥

ਭਿਨ੍ਨਾਭਿਨ੍ਨਪਦਵਾਕ੍ਯਸਿਲੇਸੋ।

੨੯੧. “**ਸਮਾਹਿਤੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸਂ** ਸਮ੍ਮਾ **ਆਹਿਤੋ** ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤੋ ਅਤ੍ਤੁਸ੍ਸ **ਵਿਨਯੋ** ਵਿਨਯਨਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਵਿਸਯੇ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਚਾਰਵਸੇਨ ਯਸ੍ਸ ਸੋ, ਗਰੁਲੋ। **ਵਿਨਯਨਂ** ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੁਕਾਯਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਦਮਨਂ ਯਸ੍ਸ ਸੋ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ। ਇਤਿ ਅਭਿਨ੍ਨਪਦਂ। ਅਹੀਨਂ ਸਪ੍ਪਾਨਂ ਇਨਾ ਨਾਯਕਾ, ਤੇਸਂ ਮਦਂ ਮਦ੍ਦਤੀਤਿ **ਅਹੀਨਮਦਮਦ੍ਦਨੋ,** ਗਰੁਲੋ। ਅਹੀਨਾਨਮੁਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸਾਨਮ੍ਪਿ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾਦੀਨਂ ਮਦਂ ਮਦ੍ਦਤੀਤਿ **ਅਹੀਨਮਦਮਦ੍ਦਨੋ,** ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ। ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਗਤਂ ਗਮਨਂ ਸਮੁਦ੍ਦਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਜਲਸਙ੍ਕਮਤੋ ਪਠਮਮੇਵਉਗ੍ਗਮਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯਯੋਗਤੋ ਯਸ੍ਸ ਸੋ, ਗਰੁਲੋ। ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਗਮਨਮਸ੍ਸ ਨਾਗਵਿਕ੍ਕਨ੍ਤਚਾਰਤ੍ਤਾ **ਸੁਗਤੋ,** ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ।

ਅਭਿਨ੍ਨਪਦਂ। **ਸੋ** ਵੀਨਂ ਪਕ੍ਖੀਨਂ ਨਾਯਕੋ, ਗਰੁਲ਼ੋ। ਵਿਸਂ ਦਦਾਤੀਤਿ **ਵਿਸਦਂ ਪਾਣਿਨਂ** ਨਾਗਲੋਕਂ **ਪਾਤੁ** ਅਹਿਂਸਨਵਸੇਨ ਪਾਲਯਤੁ, **ਸੋ** ਵਿਨੇਤਿ ਵੇਨੇਯਜੇਤਿ **ਵਿਨਾਯਕੋ,** ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ। **ਪਾਣਿਨਂ** ਸਕਲਸਤ੍ਤਲੋਕਂ **ਵਿਸਦਂ** ਅਸਲ੍ਲੀਨਂ ਪਾਤੁ। **ਭਿਨ੍ਨਾਭਿਨ੍ਨਪਦਵਾਕਜਸਿਲੇਸੋਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪਦਾਨਂ [ਪਨ (ਕ॰)] ਉਭਯਮਿਸ੍ਸਤ੍ਤਾ।

੨੯੧. “**ਸਮਾਹਿਤੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸਮਾਹਿਤਤ੍ਤਵਿਨਯੋ** ਸਮ੍ਮਾ ਆਹਿਤਾਯ ਠਪਿਤਾਯ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਸਵਿਸਯੇ ਗਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਸਮ੍ਮਾ ਆਹਿਤੇਨ ਠਪਿਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤਦਮਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਵਾ, **ਅਹੀਨਮਦਮਦ੍ਦਨੋ** ਨਾਗਰਾਜੂਨਂ ਮਦਮਦ੍ਦਨੇ, ਅਹੀਨਾਨਂ ਉਤ੍ਤਮਾਨਂ ਬਕਬ੍ਰਹ੍ਮਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਮਦਮਦ੍ਦਨੇ ਵਾ, **ਸੁਗਤੋ** ਪਕ੍ਖਵਾਤਵੇਗੇਨ ਸਮੁਦ੍ਦਜਲਂ ਦ੍ਵਿਧਾ ਕਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਜਲੇ ਅਨੇਕੀਭੂਤੇਯੇਵ ਨਾਗਭਵਨਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਾਗੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਮਨੇ ਸਮਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਸੁਨ੍ਦਰਗਮਨੋ, ਸਮਨ੍ਤਭਦ੍ਦਕਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਗਮਨੋ ਵਾ, **ਵਿਨਾਯਕੋ** ਪਕ੍ਖੀਨਂ ਨਾਯਕੋ **ਸੋ** ਗਰੁਲ਼ਰਾਜਾ **ਵਿਸਦਂ** ਘੋਰਵਿਸਤ੍ਤਾ ਵਿਸਦਾਯਕਂ **ਪਾਣਿਨਂ** ਨਾਗਲੋਕਂ **ਪਾਤੁ** ਅਹਿਂਸਨਵਸੇਨ ਪਾਲੇਤੁ। ਨੋ ਚੇ, **ਵਿਨਾਯਕੋ** ਵੇਨੇਯਜੇ ਵਿਨੇਨ੍ਤੋ **ਸੋ** ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ **ਪਾਣਿਨਂ** ਸਕਲਸਤ੍ਤਲੋਕਂ **ਵਿਸਦਂ** ਵਿਸਾਰਦਂ ਕਤ੍ਵਾ **ਪਾਤੁ** ਅਹਿਤਾਪਨਯਨਹਿਤੋਪਨਯਨੇਨ ਰਕ੍ਖਤੂਤਿ। ਉਭਯਪਕ੍ਖੇਸੁ ‘‘ਅਹੀਨਮਦਮਦ੍ਦਨੋ’’ਇਚ੍ਚਾਦਿਕੇਹਿ ਭਿਨ੍ਨੇਹਿ ਚ ‘‘ਸਮਾਹਿਤਤ੍ਤਵਿਨਯੋ’’ਇਚ੍ਚਾਦਿਕੇਹਿ ਅਭਿਨ੍ਨੇਹਿ ਚ ਪਦੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਅਯਂ **ਭਿਨ੍ਨਾਭਿਨ੍ਨਪਦਵਾਕਜਸਿਲੇਸੋ**। ਅਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਨਯੋਤਿ ਚ, ਸਮਾਹਿਤੋ ਅਤ੍ਤਵਿਨਯੋ ਯਸ੍ਸ ਗਰੁਲ਼ਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵਾਤਿ ਚ, ਅਹੀਨਂ ਇਨਾ ਨਾਯਕਾਤਿ ਚ, ਅਹੀਨਾਨਂ ਨਾਗਰਾਜੂਨਂ ਮਦੋਤਿ ਚ, ਹੀਨੇਹਿ ਅਞ੍ਞੇ ਅਹੀਨਾ ਉਤ੍ਤਮਾ, ਤੇਸਂ ਮਦੋਤਿ ਚ, ਤਂ ਮਦ੍ਦਤੀਤਿ ਚ, ਵੀਨਂ ਪਕ੍ਖੀਨਂ ਨਾਯਕੋਤਿ ਚ, ਵੇਨੇਯਜਜਨੇ ਵਿਨੇਤੀਤਿ ਚ ਵਾਕਜਂ। ਦੁਤਿਯਪਕ੍ਖੇ ‘‘ਵਿਸਦ’’ਨ੍ਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਵਿਸੇਸਨਂ।

੨੯੨.ਵਿਰੁਦ੍ਧਾਵਿਰੁਦ੍ਧਾਭਿਨ੍ਨ-ਕਮ੍ਮਾ ਨਿਯਮਵਾ ਪਰੋ।
ਨਿਯਮਕ੍ਖੇਪਵਚਨੋ, ਅਵਿਰੋਧਿ ਵਿਰੋਧਜਾ'ਪਿ॥

੨੯੩.ਉਚਿਤਜਸਮ੍ਪੋਸਕਾਦਿ, ਸਿਲੇਸੋ ਪਦਜਾਦਿ'ਤਿ [ਪਦਜਾਤਿਪਿ (ਕ॰)] ।
ਏਸਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨੇਸ੍ਵੇਵ, ਰੂਪ'ਮਾਵਿਭਵਿਸ੍ਸਤਿ॥

੨੯੨-੩. ਸਿਲੇਸਭੇਦਮਞ੍ਞਥਾਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ “**ਵਿਰੁਦ੍ਧ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਵਿਰੁਦ੍ਧਾਨਿ ਚਾਵਿਰੁਦ੍ਧਾਨਿ ਚ ਅਞ੍ਞਮਭਿਨ੍ਨਞ੍ਚ, ਤਾਨਿਯੇਵ **ਕਮ੍ਮਾਨਿ** ਕ੍ਰਿਯਾਨਿ ਯੇਸਂ, ਤੇ ਤਯੋ ਸਿਲੇਸਾ। ਨਿਯਮੋ'ਵਧਾਰਣਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਨਿਯਮਵਾ, ਪਰੋ** ਅਞ੍ਞੋ ਸਿਲੇਸੋਪਿ। ਨਿਯਮਸ੍ਸ **ਅਕ੍ਖੇਪੋ** ਨਿਸੇਧਨਂ ਯਸ੍ਸ, ਤਂ **ਵਚਨ**ਮਭਿਧਾਨਂ ਯਸ੍ਸ, ਤਾਦਿਸੋਪਿ। ਨਾਸ੍ਸ ਵਿਰੋਧੋ ਅਤ੍ਥੀਤਜ**ਵਿਰੋਧਿ,** ਸੋਪਿ। ਵਿਰੋਧੋ ਅਸਙ੍ਗਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ **ਵਿਰੋਧਿ,** ਸੋਪਿ। ਉਚਿਤਜਂ ਸਮ੍ਪੋਸੇਤੀਤਿ ਉਚਿਤਜਸਮ੍ਪੋਸਕੋ, ਸੋ ਆਦਿ ਯਸ੍ਸ ਅਲਙ੍ਕਾਰਨ੍ਤਰਗੋਚਰਸ੍ਸ ਸਿਲੇਸਸ੍ਸ, ਸੋ ਪਦਤੋ ਜਾਤਾਦਿਸਿਲੇਸੋਪਿ। **ਇਤਿ**ਤੇ ਪਰੇਪਿ ਸਿਲੇਸਭੇਦਾ ਸਨ੍ਤਿ। **ਏਸਂ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨਂ **ਨਿਦਸ੍ਸਨੇਸੁ** ਪਯੋਗੇਸ੍ਵੇਵ **ਰੂਪਂ** ਸਭਾਵੋ ਲਕ੍ਖਣਂ ਆਵਿਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ।

੨੯੨-੩. ਅਵੁਤ੍ਤਸਿਲੇਸਵਿਸੇਸੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਉਦ੍ਦਿਸਤਿ “**ਵਿਰੁਦ੍ਧਾ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਵਿਰੁਦ੍ਧਾਵਿਰੁਦ੍ਧਾਭਿਨ੍ਨਕਮ੍ਮਾ ਅਪਿ** ਉਭਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਰੁਦ੍ਧੇਨ ਚ ਅਵਿਰੁਦ੍ਧੇਨ ਚ ਅਭਿਨ੍ਨੇਨ ਚ ਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਵਿਤਾ ਤਯੋ ਸਿਲੇਸਾ ਚ, **ਪਰੋ** ਅਞ੍ਞੋ **ਨਿਯਮਵਾਪਿ** ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਯੁਤ੍ਤਸਿਲੇਸੋ ਚ, **ਨਿਯਮਕ੍ਖੇਪਵਚਨੋਪਿ** ਅਵਧਾਰਣਸ੍ਸ ਪਟਿਸੇਧਪਕਾਸਕਾਭਿਧਾਨਸਿਲੇਸੋ ਚ, **ਅਵਿਰੋਧਿਪਿ** ਉਭਯਪਕ੍ਖਾਵਿਰੋਧਿਸਿਲੇਸੋ ਚ, **ਵਿਰੋਧਿਅਪਿ** ਉਭਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਰੋਧਿਸਿਲੇਸੋ ਚ, **ਪਦਜਾਦਿ** ਪਦੇਨ ਜਾਤੋ ਵਾਕਜੇਨ ਜਾਤੋ ਉਚਿਤਜਸਮ੍ਪੋਸਕਾਦਿਸਿਲੇਸੋਪੀਤਿ **ਏਸਂ** ਸਿਲੇਸਾਨਂ **ਨਿਦਸ੍ਸਨੇਸ੍ਵੇਵ** ਨਿਦਸ੍ਸਨਸਙ੍ਖਤਉਦਾਹਰਣੇਸ੍ਵੇਵ **ਰੂਪਂ** ਸਰੂਪਂ ਤੇਸਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਵਾ ਆਵਿਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਨਿਦਸ੍ਸਿਯਮਾਨਉਦਾਹਰਣੇਨੇਵ ਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਗਮ੍ਮਮਾਨਤ੍ਤਾ ਵਿਸੁਂ ਨ ਕਥੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਵਿਰੁਦ੍ਧਾਨਿ ਚ ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਾਨਿ ਚ ਅਭਿਨ੍ਨਞ੍ਚੇਤਿ ਚ, ਤਮੇਵ ਕਮ੍ਮਂ ਕ੍ਰਿਯਾ ਯੇਸਂ ਸਿਲੇਸਾਨਮਿਤਿ ਚ, ਨਿਯਮੋ ਅਵਧਾਰਣਂ ਅਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਚ, ਨਿਯਮਸ੍ਸ ਅਕ੍ਖੇਪੋ ਪਟਿਸੇਧੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਚ, ਤਂ ਵਚਨਂ ਅਭਿਧਾਨਂ ਯਸ੍ਸ ਸਿਲੇਸਸ੍ਸਾਤਿ ਚ, ਨਾਸ੍ਸ

ਵਿਰੋਧੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਚ, ਓਚਿਤਜਂ ਸਮ੍ਪੋਸੇਤੀਤਿ ਚ, ਸੋ ਆਦਿ ਯਸ੍ਸ ਉਪਮਾਸਿਲੇਸਾਦਿਨੋਤਿ ਚ, ਪਦਤੋ ਜਾਤੋਤਿ ਚ, ਸੋ ਆਦਿ ਯਸ੍ਸ ਵਾਕਜਸ੍ਸਾਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਵਿਰੁਦ੍ਧਕਮ੍ਮਸਿਲੇਸ

੨੯੪.ਸਵਸੇ ਵਤ੍ਤੁਯਂ ਲੋਕਂ, ਅਖਿਲਂ ਕਲ੍ਲਵਿਗ੍ਗਹੋ [ਕਲਵਿਗ੍ਗਹੋ (ਸੀ॰)] ।
ਪਰਾਭਵਤਿ ਮਾਰਾਰਿ, ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ ਵਿਜਮ੍ਭਤੇ॥

੨੯੪. ਤਤੋ ਕਮੇਨ ਤੇਦਸ੍ਸੀਯਨ੍ਤਿ **"ਸਵਸੇ"**ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਖਿਲਂ ਲੋਕਂ ਸਵਸੇ ਵਤ੍ਤੁਯਂ ਮਾਰਾਰਿ ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ ਚ, **ਕਲ੍ਲੋ** ਮਨੁਞ੍ਞੋ **ਵਿਗ੍ਗਹੋ** ਕਲਹੋ ਯਸ੍ਸ ਮਾਰਾਰਿਨੋ, **ਵਿਗ੍ਗਹੋ** ਸਰੀਰਸਮ੍ਪਦਾ ਯਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਰਾਜਸ੍ਸ, ਤੇਸੁ ਮਾਰਾਰਿ **ਪਰਾਭਵਤਿ** ਪਰਾਭਵਮਪੇਤਿ ਬੋਧਿਯਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧਪਰਾਜਯਵਸੇਨ, **ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ** ਸਮਨੁਭਦ੍ਦੋ ਤੁ **ਵਿਜਮ੍ਭਤੇ** ਲੋਕਤ੍ਤੁਯਬਜਾਪਿਸਮੁਲ੍ਲਪਿਤਵਿਜਯਦ੍ਧਨਿਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਸਮਂ ਭਵਤੀਤਿ ਅਯਂ ਵਿਰੁਦ੍ਧਕਮ੍ਮਸਿਲੇਸੋ ਪਰਾਭਵਵਿਜਮ੍ਭਨਾਨਮਞ੍ਞੋਞ੍ਞਵਿਰੋਧਤੋ।

੨੯੪. ਇਦਾਨਿ ਉਦ੍ਦੇਸਕ੍ਕਮੇਨ ਉਦਾਹਰਤਿ **"ਸਵਸੇ"**ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਖਿਲਂ ਲੋਕਂ **ਸਵਸੇ ਵਤ੍ਤੁਯਂ** ਅਨਤ੍ਥੇ ਯੁਞ੍ਜਨਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤੁਯਨ੍ਤੋ, ਨੇ ਚੇ, ਸਕਲਲੋਕਂ ਹਿਤੇ ਯੁਞ੍ਜਨਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤੁਯਨ੍ਤੋ **ਕਲ੍ਲਵਿਗ੍ਗਹੋ** ਮਨੁਞ੍ਞਕਲਹੋ, ਨੇ ਚੇ, ਮਨੁਞ੍ਞਸਰੀਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤੋ ਮਾਰਾਰਿ **ਪਰਾਭਵਤਿ** ਬੋਧਿਮੂਲੇ ਲਦ੍ਧਪਰਾਜਯਵਸੇਨ ਪਰਾਭਵਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, **ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ** ਤਥਾਗਤੋ ਪਨ **ਵਿਜਮ੍ਭਤੇ** ਲੋਕਤ੍ਤੁਯੇ ਪਤ੍ਥਟਜਯਘੋਸਵਸੇਨ ਵਿਜਮ੍ਭਤੀਤਿ। ਪਰਾਭਵਨਵਿਜਮ੍ਭਨਕ੍ਰਿਯਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਅਯਂ ਵਿਰੁਦ੍ਧਕਮ੍ਮਸਿਲੇਸੋ ਨਾਮ। ਸਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸੋ ਇਸ੍ਸਰਿਯਮਿਤਿ ਚ, ਕਲ੍ਲੋ ਮਨੁਞ੍ਞੋ ਵਿਗ੍ਗਹੋ ਵਿਵਾਦੋ ਦੇਹੋ ਵਾ ਯਸ੍ਸੇਤਿ ਚ ਵਾਕਜਂ।

ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਕਮ੍ਮਸਿਲੇਸ

੨੯੫.ਸਭਾਵਮਧੁਰਂ ਪੁਞ੍ਞ-ਵਿਸੇਸੋਦਯਸਮ੍ਭਵਂ।
ਸੁਣਨ੍ਤਿ ਵਾਚਂ ਮੁਨਿਨੋ, ਜਨਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਚਾਮਤਂ॥

੨੯੫. **"ਸਭਾਵੇ"**ਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਭਾਵੇਨੇਵ **ਮਧੁਰਾ** ਪਿਯਾ ਵਾਚਾ, ਮਧੁਰਂ ਅਮਤਂ, ਪੁਞ੍ਞਵਿਸੇਸਸ੍ਸ **ਉਦਯੋ** ਅਭਿਵਡ੍ਢਿ, ਤੇਨ ਸਮ੍ਭਵੋ, ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਤਂ, **ਮੁਨਿਨੋ ਵਾਚਂ** ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤਂ ਜਨਾ ਸੁਣਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸਯਂ ਅਮਤਞ੍ਚ [ਤਸ੍ਸ ਚ ਨਿਸ੍ਸਯਂ ਅਮਤਨ੍ਤਿ (ਕ॰)] ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਮਵਿਰੁਦ੍ਧਕਮ੍ਮਸਿਲੇਸੋ ਸਵਨਦਸ੍ਸਨਾਨਂ ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾਤਿ।

੨੯੫. **"ਸਭਾਵ"**ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸਭਾਵਮਧੁਰਂ** ''ਵਾਚਾਮਧੁਰਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬਪਯੋਗਂ ਵਿਨਾਪਿ ਮਧੁਰਤ੍ਤਾ ਪਕਤਿਮਧੁਰਂ, ਨੋ ਚੇ, ਕੇਨਚਿ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਖਰਵਿਸੇਸਂ ਵਿਨਾਪਿ ਪਕਤਿਪਣੀਤਂ, **ਪੁਞ੍ਞਵਿਸੇਸੋਦਯਸਮ੍ਭਵਂ** ਪੁਞ੍ਞਵਿਸੇਸਦੇਸਕਸ੍ਸ ਮੁਨਿਨੋ ਕਸ੍ਸਚਿ ਕੁਸਲਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਅਭਿਵੁਦ੍ਧਿਯਾ ਸਮ੍ਭੂਤਂ, ਨੋ ਚੇ, ਵੇਨੇਯਜਜਨਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਕਤਕੁਸਲਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਅਭਿਵੁਦ੍ਧਿਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤੇਨ ਪਟਿਲਦ੍ਧਂ **ਮੁਨਿਨੋ ਵਾਚਂ** ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸੁਣਨ੍ਤਿ, **ਅਮਤਂ** ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ **ਜਨਾ** ਵੇਨੇਯਜਜਨਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ। ਸਵਨਦਸ੍ਸਨਕ੍ਰਿਯਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਅਯਂ ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਕਮ੍ਮਸਿਲੇਸੋ। ਸਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਮਧੁਰਾ, ਮਧੁਰਮਿਤਿ ਚ, ਪੁਞ੍ਞਮੇਵ ਵਿਸੇਸੋਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸੋਦਯੋਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਸਮ੍ਭਵੋ ਯਸ੍ਸੇਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਅਭਿਨ੍ਨਕਮ੍ਮਸਿਲੇਸ

੨੯੬.ਅਨ੍ਧਕਾਰਾਪਹਾਰਾਯ,

ਸਭਾਵਮਧੁਰਾਯ ਚ।

ਮਨੋ ਪੀਣੇਤਿ [ਧਿਨੋਤਿ (ਸੀ॰ ਅਭਿਨਵਟੀਕਾ ਚ)] **ਜਨ੍ਤੂਨਂ,**

ਜਿਨੋ ਵਾਚਾਯ ਭਾਯ ਚ॥

੨੯੬. "ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ਮੋਹਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਕਤਿਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ਵਾ ਅਪਹਰਤੀਤਿ **ਅਨ੍ਧਕਾਰਾਪਹਾਰਾ,** ਵਾਚਾ, ਭਾ ਚ। ਤਾਯ ਸਭਾਵਭਾਸਾਯ, ਸੋਭਾਯ ਚ ਜਿਨੋ ਜਨ੍ਤੂਨਂ **ਮਨੋ** ਚਿਤ੍ਤਂ ਪੀਣੇਤੀਤਿ ਅਯਮਭਿਨ੍ਨਕਮ੍ਮਸਿਲੇਸੋ ਪੀਣਨਲਕ੍ਖਣਾਯੇਕਾਯ ਕ੍ਰਿਯਾਯ ਵਾਚਾਯ ਭਾਯ ਚ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ।

੨੯੬. "ਅਨ੍ਧਕਾਰਾ"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਅਨ੍ਧਕਾਰਾਪਹਾਰਾਯ** ਮੋਹਨ੍ਧਕਾਰਂ ਪਕਤਿਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ਵਾ ਅਪਹਰਣਾਯ **ਸਭਾਵਮਧੁਰਾਯ** ਚ ਸਭਾਵਤੋ ਕਣ੍ਣਸੁਖਾਯ, ਸਭਾਵਤੋ ਨੇਤ੍ਤਾਭਿਰਾਮਾਯ **ਵਾਚਾਯ ਭਾਯ** ਸਰੀਰਕਨ੍ਤਿਯਾ ਚ ਜਿਨੋ ਜਨ੍ਤੂਨਂ **ਮਨੋ** ਚਿਤ੍ਤਂ **ਧਿਨੋਤਿ** ਪੀਣੇਤੀਤਿ। ਪੀਣਯਨਸਭਾਵਾਯ ਏਕਾਯ ਕ੍ਰਿਯਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਰਣਭੂਤਾਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਵਾਚਾਭਾਨਂ ਯੋਜਿਤਤ੍ਤਾ ਅਯਂ ਅਭਿਨ੍ਨਕਮ੍ਮਸਿਲੇਸੋ। ਅਨ੍ਧਕਾਰ'ਮਪਹਰਤੀਤਿ ਚ, ਸਭਾਵੇਨ ਮਧੁਰਾਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

ਨਿਯਮਵਨ੍ਤਸਿਲੇਸ

੨੯੭.ਕੇਸਕ੍ਖੀਨਂਵ ਕਣ੍ਹਤ੍ਤਂ, ਸਮੂਨਂਯੇਵ ਵਙ੍ਕਤਾ।

ਪਾਣਿਪਾਦਾਧਰਾਨਂਵ, ਮੁਨਿਨ੍ਨੂਸ੍ਸਾਤਿਰਤ੍ਤਤਾ॥

੨੯੭. "ਕੇਸਿ"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਣ੍ਹਤ੍ਤਂ ਕੇਸਕ੍ਖੀਨਂਯੇਵ, ਨ ਮਨਸਿ, ਕਣ੍ਹਤ੍ਤਗੁਣੋ ਪਾਪਤ੍ਤਞ੍ਚ ਸਿਲਿਟ੍ਠਂ। ਵਙ੍ਕਤਾ ਭਮੂਨਂਯੇਵ, ਨ ਅਜ੍ਝਾਸਯੇ, ਵਙ੍ਕਤਾਨਤਤ੍ਤਂ ਸਠਤ੍ਤਞ੍ਚ ਸਿਲਿਟ੍ਠਂ। ਅਤਿਰਤ੍ਤਤਾ ਪਾਣਿਪਾਦਾਧਰਾਨਂਯੇਵ, ਨ ਚਿਤ੍ਤੇ, ਅਤਿਰਤ੍ਤਤਾਗੁਣੋ ਰਾਗੋ ਚ ਸਿਲਿਸ੍ਸਤੇ। ''ਮੁਨਿਨ੍ਨੂਸ੍ਸਾ''ਤਿ ''ਕਣ੍ਹਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨੀਯਂ। ਨਿਯਮਵਾ ਸਿਲੇਸੋ ਕੇਸਕ੍ਖੀਨਂਵਾਤਿ ਅਵਧਾਰਣਪ੍ਪਯੋਗਾਤਿ।

੨੯੭. "ਕੇਸਕ੍ਖੀਨ"ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਮੁਨਿਨ੍ਨੂਸ੍ਸ ਕਣ੍ਹਤ੍ਤਂ ਕੇਸਕ੍ਖੀਨਂ ਏਵ ਹੋਤਿ, ਕਣ੍ਹਤ੍ਤਸਙ੍ਖਤਮਕੁਸਲਂ ਨ ਚਿਤ੍ਤੇ। ਵਙ੍ਕਤਾ ਭਮੂਨਂਯੇਵ, ਨਜ੍ਝਾਸਯੇ। ਅਤਿਰਤ੍ਤਤਾ ਪਾਣਿਪਾਦਾਧਰਾਨਂ ਏਵ, ਨ ਕੇਸੁਚਿ ਵਤ੍ਥੂਸੂਤਿ। ''ਕੇਸਕ੍ਖੀਨਂਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਨਿਯਮਸਙ੍ਖਾਤਅਵਧਾਰਣਪਦਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ ਕਣ੍ਹਭਾਵੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਾਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ, ਵਙ੍ਕਗੁਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਾਠੇਯਜਸ੍ਸ ਚ, ਰਤ੍ਤਗੁਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਰਾਗਸ੍ਸ ਚ ਸਿਲਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਅਯਂ ਨਿਯਮਵਨ੍ਤਸਿਲੇਸੋ ਨਾਮ। ਕੇਸਾਨਿ ਚ ਅਕ੍ਖੀਨਿ ਚੇਤਿ ਚ, ਕਣ੍ਹਸ੍ਸ ਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਵਙ੍ਕਸ੍ਸ ਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਪਾਣਯੋ ਚ ਪਾਦਾਨਿ ਚ ਅਧਰਾਨਿ ਚਾਤਿ ਚ, ਅਤਿਰਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਨਿਯਮਕ੍ਖੇਪਸਿਲੇਸ

੨੯੮.ਪਾਣਿਪਾਦਾਧਰੇਸ੍ਵੇਵ, ਸਾਰਾਗੋ ਤਵ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।

ਦਿਸ੍ਸਤੇ ਸੋਯਮਥ ਵਾ, ਨਾਥ ਸਾਧੁਗੁਣੇਸ੍ਵਪਿ॥

੨੯੮. "ਪਾਣਿ"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਨਾਥ ਤਵ ਪਾਣਿਪਾਦਾਧਰੇਸ੍ਵੇਵ **ਸਾਰਾਗੋ** ਸੋਭਨੋ ਰਤ੍ਤਵਣ੍ਣੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਚਿਤ੍ਤੇ, ਸਾਰਾਗੋ ਰਤ੍ਤਵਣ੍ਣੋ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ ਚਾਤਿ ਸਿਲਿਟ੍ਠਂ। ਅਯਂ ਨਿਯਮੋ ਅਕ੍ਖਿਪਜਤੇ। **ਅਥ ਵਾ** ਕਥਂ ਨਿਯਮਜਤੇ, ਯਤੋ **ਸੋ ਅਯਂ** ਸਾਰਾਗੋ ਸਾਧੂਨਂ ਗੁਣੇਸ੍ਵੇਵ ਵਿਰਾਗਲਕ੍ਖਣੋ ਦਿਸ੍ਸਤੇ ਇਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਕਥਮਵਧਾਰੀਯਤੀਤਿ ਨਿਯਮਕ੍ਖੇਪਵਚਨੋ ਸਿਲੇਸੋਯਂ।

੨੯੮. "**ਪਾਣਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਹੇ **ਨਾਥ** ਤव **ਸਾਰਾਗੋ** ਸੋਭਨੇ ਰਤ੍ਤवਣ੍ਣੇ ਪਾਣਿਪਾਦਾਧਰੇਸ੍वੇव ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਚਿਤ੍ਤੇ ਲੋਭੋ ਪਨ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਥ वਾ **ਸੋ ਅਯੰ** ਸਾਰਾਗੋ ਕਤ੍ਤੁਕਮਜਤਾਕੁਸਲਚ੍ਛਨ੍ਦਭੂਤੋ **ਸਾਧੁਗੁਣੇਸ੍वਪਿ** ਸਜ੍ਜਨਾਨੰ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣੇਸੁਪਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ‘‘ਏवਾ’’ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਨਿਯਮਸ੍ਸ ਪਟਿਸੇਧਕੇਨ "**ਅਥ** वਾ"ਤਿ वਚਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਰਤ੍ਤवਣ੍ਣਸਙ੍ਖਾਤਰਾਗੇਨ ਲੋਭਸ੍ਸ ਸਿਲਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਚ ਅਯੰ ਨਿਯਮਕ੍ਖੇਪवਚਨਸਿਲੇਸੋ। ਸੰ ਸੋਭਨੋ ਰਾਗੋਤਿ वਿਗ੍ਗਹੋ।

ਅवਿਰੋਧਿਸਿਲੇਸ

੨੯੯.ਸਲਕ੍ਖਣੋ'ਤਿਸੁਭਗੋ,
ਤੇਜਸ੍ਸੀ ਨਿਯਤੋਦਯੋ।
ਲੋਕੇਸੋ ਜਿਤਸੰਕ੍ਲੇਸੋ,
वਿਭਾਤਿ ਸਮਣਿਸ੍ਸਰੋ॥

੨੯੯. "**ਸਲਕ੍ਖਣੋ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਹ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਸਰੂਪੇਨ ਦ੍वਤ੍ਤਿੰ ਸवਰਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣੇਨ वਾ वਤ੍ਤਮਾਨੋ **ਸਲਕ੍ਖਣੋ,** ਚਨ੍ਦੋ ਮੁਨਿਨ੍ਦੋ ਚ, ਅਤਿਸੁਭਗੋ ਸੋ ਚ, **ਤੇਜਸ੍ਸੀ** ਸੂਰਿਯੋ ਪਭਾवਿਸੇਸਯੁਤ੍ਤੋ ਚ, ਨਿਯਤੋ ਪਤਿਦਿਨਮੁਦਯੋ ਪਭਾਲਕ੍ਖਣੋ ਯਸ੍ਸ ਸੋ **ਨਿਯਤੋਦਯੋ,** ਸੂਰਿਯੋ, ਨਿਯਤੋ ਥਿਰੋ ਉਦਯੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮ੍ਬੋਧਿਰੂਪੋ ਯਸ੍ਸ ਸੋ **ਨਿਯਤੋਦਯੋ,** ਮੁਨਿਨ੍ਦੋ, **ਲੋਕੇਸੋ** ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਮੁਨਿਨ੍ਦੋ ਚ, ਜਿਤੋ ਸੰਕ੍ਲੇਸੋ ਝਾਨਰਤਿवਸੇਨ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਬਾਧੋ ਯੇਨ ਸੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ, ਜਿਤੋ ਸੰਕ੍ਲੇਸੋ ਦਸवਿਧੋ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਞ੍ਞਾਣਲਾਭਾ ਯੇਨ ਸੋ। ਸੋ ਮਣੀਨੰ ਇਸ੍ਸਰੋ ਉਪਮਣਿ [ਉਤ੍ਤਮਮਣਿ (?)], ਸਮਣਾਨੰ ਇਸ੍ਸਰੋ ਮੁਨਿਨ੍ਦੋ वਿਭਾਤੀਤਿ ਯੋਜ੍ਜੰ। ਅਯਮवਿਰੋਧਿਸਿਲੇਸੋ ਲਕ੍ਖਣਸੁਭਗਾਦੀਨਮੁਭਯਤ੍ਥਾਪਿ ਅਬਜवਹਿਤਤ੍ਤਾ।

੨੯੯. "**ਸਲਕ੍ਖਣੋ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸਲਕ੍ਖਣੋ** ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਹਿਤੋ, **ਅਤਿਸੁਭਗੋ** ਅਤਿਸੁਨ੍ਦਰਾਯ ਲਕ੍ਖਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਨੋ ਚੇ, ਦ੍वਤ੍ਤਿੰਸਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਸਹਿਤੋ ਅਤਿवਿਯ ਸੋਭਾਦੀਹਿ ਯੁਤ੍ਤੋ, **ਤੇਜਸ੍ਸੀ** ਅਨ੍ਧਕਾਰवਿਧਮਨਸਙ੍ਖਤਮਹਾਨੁਭਾवੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ, **ਨਿਯਤੋਦਯੋ** ਪਤਿਦਿਨੰ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਕਾਲੇ ਨਿਯਮਿਤਗਗਨੁਗ੍ਗਮਨੋ, ਨੋ ਚੇ, ਨਿਰਨ੍ਤਰਪवਤ੍ਤਬੁਦ੍ਧਤੇਜਸਾ ਯੁਤ੍ਤੋ ਥਿਰਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਪਦवਿਸਙ੍ਖਾਤਾਭਿवੁਡ੍ਢਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, **ਲੋਕੇਸੋ** ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੋ, **ਜਿਤਸੰਕ੍ਲੇਸੋ** ਝਾਨਪੀਤਿਯਾ वਿਜਿਤਕਾਯਚਿਤ੍ਤਦਰਥੋ, ਨੋ ਚੇ, ਤਿਲੋਕਸ੍ਸ ਇਸ੍ਸਰਭੂਤੋ ਚਤੁਤ੍ਥਮਗ੍ਗਞ੍ਞਾਣੇਨ ਹਤਦਸवਿਧਸੰਕਿਲੇਸੋ, **ਸਮਣਿਸ੍ਸਰੋ** ਸੋ ਉਤ੍ਤਮੋ ਮਣਿ **वਿਭਾਤਿ** ਸੋਭਤਿ, ਨੋ ਚੇ, ਸਮਣਾਨੰ ਇਸ੍ਸਰੋ **वਿਭਾਤਿ** ਦਿਬ੍ਬਤੀਤਿ। ‘‘ਸਲਕ੍ਖਣੋ ਸੁਭਗੋ’’ਇਚ੍ਚਾਦਿਕਾਨੰ ਦ੍वਿਨ੍ਨੰ ਪਦਾਨੰ ਅवਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਚ, ਪਠਮਪਾਦੇ ਚਨ੍ਦੇਨ ਦੁਤਿਯੇ ਸੂਰਿਯੇਨ ਤਤਿਯੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਮਣਿਨਾ ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਪਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਿਲਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਚ ਅਯੰ ਅवਿਰੋਧਿਸਿਲੇਸੋ ਨਾਮ। ਸਹ ਲਕ੍ਖਣੇਨ वਤ੍ਤਮਾਨੋਤਿ ਚ, ਅਤਿਸੋਭਨੋ ਭਗੋ ਸਿਰੀ वਾ ਸਿਰੀਕਾਮਪਯਤਨਾਦਿਕੋ वਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਚ, ਤੇਜੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਚ, ਨਿਯਤੋ ਉਦਯੋ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਲੋਕਸ੍ਸ ਇਸੋ ਇਸ੍ਸਰੋਤਿ ਚ, ਜਿਤੋ ਸੰਕ੍ਲੇਸੋ ਯੇਨੇਤਿ ਚ, ਮਣੀਨੰ ਸਮਣਾਨੰ वਾ ਇਸ੍ਸਰੋਤਿ ਚ वਾਕਜੰ।

वਿਰੋਧਿਸਿਲੇਸ

੩੦੦.ਅਸਮੋਪਿ ਸਮੋ ਲੋਕੇ,
ਲੋਕੇਸੋਪਿ ਨਰੁਤ੍ਤਮੋ।
ਸਦਯੋਪਜਾਦਯੋ ਪਾਪੇ,
ਚਿਤ੍ਤਾਯੰ ਮੁਨਿਨੋ ਗਤਿ॥

੩੦੦. **“ਅਸਮੋਪਿ”**ਚ੍ਚਾਦਿ। ਨਤ੍ਥਿ ਸਮੋ ਰਾਜਗੁਣਾਦੀਹਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਸਮੋ,** ਕੋਚਿ ਰਾਜਾਦਿ, ‘‘ਅਸਮੋ’’ਤਿ ਲੋਕੇਕਸਿਖਾਮਣਿਭਾਵੇਨ ਮੁਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਦਾ ਅਸਮੋ ਰਾਜਾਦਿ, ਤਦਾ ਲੋਕੇ ਸਮੋਤਿ ਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਅਸਮਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ। **ਅਪਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਰੋਧਂ ਜੋਤੇਤਿ। ਪਕ੍ਖਨ੍ਤਰੇ ਤ੍ਵਵਿਰੁਦ੍ਧਂ, ਲੋਕੇ ਦੇਵਦਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਵਿਰੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਰਾਹੁਲਾਦੀਨਂ ਅਵਿਰੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਸਮਤ੍ਤਾ, ਤਤੋਯੇਵਾਯਂ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਨਞ੍ਚਸਾ ਵਿਰੋਧੋਯੇਵ। **ਲੋਕੇਸੋ** ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਮੁਨਿ ਚ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਨਰੁਤ੍ਤਮੋ’’ਤਿ ਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਦਿਬ੍ਬਯੋਨਿਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ। ਪਕ੍ਖਨ੍ਤਰੇ ਤ੍ਵਬ੍ਰਜਾਘਾਤੋ ਉਤ੍ਤਮਨਰਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ। ਦਯੋ ਦਾਨਂ, ਸਹ ਦਯੇਨਾਤਿ **ਸਦਯੋ,** ਕੋਚਿ ਪੁਰਿਸੋ। ਸਹ ਦਯਾਯ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਸਦਯੋ,** ਮੁਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਰਿਸੋ ਦਾਯਕੋ ਪਾਪੇ ਜਨੇ ਕਥਮਦਯੋਤਿ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਮੁਨਿ ਪਾਪੇ ਰਾਗਾਦਿਕੇ ਅਦਯੋਤਿ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਮੁਨਿਨੋ **ਅਯਂ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ **ਗਤਿ** ਪਵਤ੍ਤਿ **ਚਿਤ੍ਤਾ** ਅਬ੍ਭੁਤਾਤਿ ਅਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵਿਰੋਧਿਸਿਲੇਸੋ ਉਦਾਹਟੋ।

੩੦੦. **“ਅਸਮੋ”**ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਅਸਮੋਪਿ** ਅਤੁਲਜੋਪਿ ਕੋਚਿ ਰਾਜਾਦਿਕੋ ਲੋਕੇ **ਸਮੋ** ਤੁਲਜੋ, ਨੋ ਚੇ, ਸਦਿਸਪੁਗ੍ਗਲਰਹਿਤੋ ਏਵ ਰਾਹੁਲਭਦ੍ਦਦੇਵਦਤ੍ਤਾਦਿਸਬ੍ਬਲੋਕੇ ਅਨੁਨਯਪਟਿਘਾਭਾਵੇਨ ਸਮੋ ਹੋਤਿ। **ਲੋਕੇਸੋਪਿ** ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੋਪਿ **ਨਰੁਤ੍ਤਮੋ** ਨਰਵਰੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਚੇ, ਸਕਲਲੋਕਾਧਿਪਤਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਏਵ ਨਰੁਤ੍ਤਮੋ। **ਸਦਯੋਪਿ** ਯਾਚਕੇਸੁ ਦਯਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਦਾਨੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋਪਿ **ਪਾਪੇ** ਪਾਪਿਟ੍ਠੇ **ਅਦਯੋ** ਦਾਨਰਹਿਤੋ, ਨੋ ਚੇ, ਦਯਾਸਹਿਤੋ ਏਵ ਅਕੁਸਲੇ ਨਿਦ੍ਦਯੋ। ਮੁਨਿਨੋ ਅਯਂ **ਗਤਿ** ਪਵਤ੍ਤਿ **ਚਿਤ੍ਤਾ** ਵਿਚਿਤ੍ਤਾਤਿ ਰਾਜਾਦਿਨੋ ਅਸਮਸਮਤਾ ਚ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਤ੍ਤਮਨਰਭਾਵੋ ਚ, ਦਾਨਸਹਿਤਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਦਾਨਰਹਿਤਭਾਵੋ ਚ ਵਿਰੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਰਾਜਬ੍ਰਹ੍ਮਪੁਰਿਸੇਹਿ ਮੁਨਿਨੋ ਸਿਲਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਅਯਂ ਵਿਰੋਧਿਸਿਲੇਸੋ ਨਾਮ। ਪੁਬ੍ਬਪੁਬ੍ਬਪਕ੍ਖੇ ਵਿਰੋਧੋ ਅਪਰਾਪਰਪਕ੍ਖੇਹਿ ਨਿਰਾਕਤੋ ਹੋਤਿ। ਪੁਬ੍ਬਪਕ੍ਖੇ **ਅਪਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਰੋਧਂ ਜੋਤੇਤਿ, ਅਪਰਪਕ੍ਖੇ ਅਵਧਾਰਣਨ੍ਤਿ। ਨਤ੍ਥਿ ਸਮੋ ਯਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਨਰੋ ਚ ਸੋ ਉਤ੍ਤਮੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਸਹ ਦਯੇਨ ਦਯਾਯ ਵਾ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋਤਿ ਚ, ਨਤ੍ਥਿ ਦਯੋ ਦਯਾ ਵਾ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਓਚਿਤਜਸਮ੍ਪੋਸਕਪਦਸਿਲੇਸ

੩੦੧.ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖੋਪਹਤਾ-ਵਨਤਾ ਜਨਤਾ ਤ੍ਵਯਿ।
ਸੁਖ'ਮਿਚ੍ਛਿਤ'ਮਚ੍ਚਨ੍ਤਂ, ਅਮਤਨ੍ਦ ਵਿਨ੍ਦਤਿ॥

੩੦੧. ਉਦਾਹਰਤਿ **“ਸਂਸਾਰੇ”**ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸਂਸਾਰੋ** ਅਬ੍ਬੋਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਖਨ੍ਧਪਟਿਪਾਟਿਯੇਵ **ਦੁਕ੍ਖਂ** ਦੁਕ੍ਖਮਤ੍ਤਾਦਿਨਾ, ਤੇਨ **ਉਪਹਤਾ** ਪਹਟਾ ਜਨਤਾ, ਅਮਤਂ ਸੁਖਂ ਅਮਤਂ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਦਦਾਤੀਤਿ **ਅਮਤਨ੍ਦਾ**ਤਿ ਆਮਨ੍ਤਨਂ, ਤ੍ਵਯਿ **ਅਵਨਤਾ** ਪਣਾਮਵਸੇਨ **ਇਚ੍ਛਿਤ**ਮਤਿਮਤਂ ਦੁਕ੍ਖਾਪਗਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਕਾਯਿਕਂ ਚੇਤਸਿਕਞ੍ਚ **ਸੁਖਂ** ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ **ਵਿਨ੍ਦਤਿ** ਪਟਿਲਭਤੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਅਮਤਂ ਸੁਧਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ, ਅਮਤਨ੍ਦੋ ਦੁਕ੍ਖੋਪਹਤੇ ਸੁਖਯਤੀਤਿ ਉਚਿਤਨ੍ਤਿ ‘‘ਅਮਤਂ ਦਦਾਤੀ’’ਤਿ ਪਦਮਧਿਗਤੇ ਵਤ੍ਥੁਨਿ ਓਚਿਤਜਂ ਸਮ੍ਪੋਸਯਤੀਤਿ ਓਚਿਤਜਸਮ੍ਪੋਸਕੋ ਪਦਸਿਲੇਸੋਯਂ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ‘‘ਸੁਗਨ੍ਧਿਸੋਭਾਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀ’’ਤਜਾਦਜੁਪਮਾਸਿਲੇਸਾਦਯੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ।

੩੦੧. **“ਸਂਸਾਰ”**ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖੋਪਹਤਾ** ਖਨ੍ਧਧਾਤੁਆਯਤਨਾਨਂ ਨਿਰਨ੍ਤਰਪਵਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਉਪਹਤਾ ਜਨਤਾ, **ਅਮਤਨ੍ਦ** ਹੇ ਸੁਧਾਦਾਯਕ ਨੋ ਚੇ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਦਾਯਕ ਤਥਾਗਤ ਤ੍ਵਯਿ **ਅਵਨਤਾ** ਪਣਮਨਵਸੇਨ ਓਨਤਾ **ਇਚ੍ਛਿਤਂ** ਅਭਿਮਤਂ **ਸੁਖਂ** ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਸੁਖਂ **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ** ਅਤਿਸਯੇਨ **ਵਿਨ੍ਦਤਿ** ਸੇਵਤੀਤਿ। ਅਮਤਦਾਯਕਾ ਦੁਕ੍ਖਿਤੇ ਸੁਖਿਤੇ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਇਦਂ ਉਚਿਤਮੇਵਾਤਿ ਉਭਯਤ੍ਥਸ੍ਸਾਪਿ ਵਾਚਕਂ ‘‘ਅਮਤਂ ਦਦਾਤੀ’’ਤਿ ਪਦਂ ਤਾਦਿਸਜਨਸ੍ਸ ਸੁਖਦਾਨੇ ਓਚਿਤਜਂ ਪੋਸੇਤੀਤਿ ਅਯਂ ਓਚਿਤਜਸਮ੍ਪੋਸਕਪਦਸਿਲੇਸੋ। ਸਂਸਾਰੋਯੇਵ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਉਪਹਤਾਤਿ ਚ, ਅਮਤਂ ਸੁਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਵਾ ਦਦਾਤੀਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

੩੦੨.ਗੁਣਯੁਤ੍ਤੇਹਿ ਵਤ੍ਥੂਹਿ, ਸਮਂ ਕਤ੍ਵਾਨ ਕਸ੍ਸਚਿ।
ਸਂਕਿਤ੍ਤਨਂ ਭਵਤਿ ਯਂ, ਸਾ ਮਤਾ ਤੁਲ੍ਯਯੋਗਿਤਾ॥

੩੦੨. ਤੁਲ੍ਯਯੋਗਿਤਂ ਯੋਜਯਤਿ “**ਗੁਣੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਗੁਣੇ** ਧਮ੍ਮੇ ਸਾਧੁ ਅਸਾਧੁ ਵਾ, ਤੇਨ ਯੁਤ੍ਤੇਹਿ ਵਤ੍ਥੂਹਿ ਸਹ **ਸਮਂ ਕਤ੍ਵਾਨ** ਵਤ੍ਥੁਤੋ ਅਸਾਮਜੇਪਿ ਤਥਾਭਾਵਮਾਰੋਪਜ **ਕਸ੍ਸਚਿ** ਪੁਰਿਸਾਦਿਨੋ ਥੁਤਿਨਿਨ੍ਦਤ੍ਥਂ ਯਂ **ਕਿਤ੍ਤਨ**ਮਾਖ੍ਯਾਨਂ, **ਸਾ** ਤੁਲ੍ਯਲਕ੍ਖਣਾ ਤੁਲ੍ਯਯੋਗਿਤਾ ਮਤਾ, ਵਤ੍ਥੁਮਿਚ੍ਛਿਤੇਨ ਗੁਣੇਨ ਤਾਦਿਸਾਨਂ ਤੁਲ੍ਯਯੋਗਿਤਾਪਟਿਪਾਦਨਤੋ ਤਦਤ੍ਥਿਯੇਨ ਤੁਲ੍ਯਯੋਗਿਤਾ ਤਥਾ ਦ੍ਵਿਧਾ ਵਤ੍ਤਤਿ।

੩੦੨. ਇਦਾਨਿ ਤੁਲ੍ਯਯੋਗਿਤਾਲਙ੍ਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਗੁਣਯੁਤ੍ਤੇਹਿ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਗੁਣਯੁਤ੍ਤੇਹਿ** ਸੁਨ੍ਦਰਾਸੁਨ੍ਦਰੇਹਿ ਯੇਹਿ ਕੇਹਿਚਿ ਗੁਣੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤੇਹਿ ਵਤ੍ਥੂਹਿ, **ਸਮਂ ਕਤ੍ਵਾਨ** ਤਤ੍ਵਤੋ ਅਸਮਾਨੇਸੁਪਿ ਸਮਾਨਤ੍ਤਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਆਰੋਪਨਂ ਕਤ੍ਵਾ, **ਕਸ੍ਸਚਿ** ਪੁਰਿਸਾਦਿਨੋ ਥੁਤਿਂ ਨਿਨ੍ਦਂ ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਯਂ **ਸਂਕਿਤ੍ਤਨਂ** ਗੁਣਾਗੁਣਕਥਨਂ ਭਵਤਿ, ਸਾ ਤੁਲ੍ਯਯੋਗਿਤਾਤਿ ਮਤਾਤਿ। ਗੁਣੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਚ, ਤੁਲ੍ਯੇਨ ਗੁਣੇਨ ਸਹ ਯੋਗੋਤਿ ਚ, ਸੋ ਏਤੇਸਂ ਰਂਸਿਮਾਲੀਭਗਵਨ੍ਤਾਦੀਨਮਤ੍ਥੀਤਿ ਚ, ਤੇਸਂ ਭਾਵੋ ਤੁਲ੍ਯਗੁਣਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਏਤ੍ਥ ਤੁਲ੍ਯਗੁਣਯੁਤ੍ਤਪਦਤ੍ਥਾਨਂ ਤਗ੍ਗੁਣਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਤੁਲ੍ਯਯੋਗਿਤਾਭਾਵਤੋ ਤਪ੍ਪਟਿਪਾਦਕੋ ਉਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸੋ ਤਦਤ੍ਥਿਯੇਨ ਤੁਲ੍ਯਯੋਗਿਤਾਤਿ ਞੇਯ੍ਯਾ।

੩੦੩.ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੁਸਮ੍ਮਦੋ ਲੋਕੋ,
ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾਲੋਕਸਮ੍ਪਦੋ।
ਉਭੋਹਿ ਰਂਸਿਮਾਲੀ ਚ,
ਭਗਵਾ ਚ ਤਮੋਨੁਦੋ॥

੩੦੩. ਉਦਾਹਰਤਿ “**ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਮਂ ਨੁਦਤੀਤਿ **ਤਮੋਨੁਦੋ। ਰਂਸਿਮਾਲੀ** ਸੂਰਿਯੋ ਚ, ਅਥ ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਚਾਤਿ **ਉਭੋਹਿ** ਕਰਣਭੂਤੇਹਿ ਹੇਤੁਭੂਤੇਹਿ ਵਾ **ਲੋਕੋ** ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਦੋ ਪੀਤਿ ਯੇਨ ਤਥਾਵਿਧੋ ਚ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ ਆਲੋਕਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਦਾ ਯੇਨ ਤਥਾਵਿਧੋ ਚਾਪੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪੀਤਿਦਾਨਾਦਿਗੁਣਯੁਤ੍ਤੇਨ ਰਂਸਿਮਾਲਿਨਾ ਸਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਥੁਤਿਵਸੇਨ ਕਿਤ੍ਤਨਨ੍ਤਿ ਲਕ੍ਖਣਂ ਯੋਜਨੀਯਂ।

੩੦੩. ਇਦਾਨਿ ਉਦਾਹਰਤਿ “**ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਤਮੋਨੁਦੋ** ਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ਪਹਰਨ੍ਤੋ ਰਂਸਿਮਾਲੀ ਚ ਭਗਵਾ ਚ **ਉਭੋਹਿ** ਕਰਣਭੂਤੇਹਿ ਹੇਤੁਭੂਤੇਹਿ ਵਾ, **ਲੋਕੋ** ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ **ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੁਸਮ੍ਮਦੋ** ਪਟਿਲਦ੍ਧਪੀਤਿਕੋ ਚ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾਲੋਕਸਮ੍ਪਦਾ ਚ ਹੋਤੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪੀਤਿਦਾਨਾਲੋਕਕਰਣਸਙ੍ਖਾਤਗੁਣਯੁਤ੍ਤੇਨ ਸੂਰਿਯੇਨ ਤੁਲ੍ਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਥੁਤਿਵਸੇਨ ਗੁਣਕਥਨਂ ਹੋਤਿ। ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਦੋ ਪੀਤਿ ਯੇਨੇਤਿ ਚ, ਆਲੋਕਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਦਾਤਿ ਚ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾ ਆਲੋਕਸਮ੍ਪਦਾ ਯੇਨੇਤਿ ਚ, ਤਮਂ ਨੁਦਤੀਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ। ਉਦਾਹਰਣੇ ਅਦਸ੍ਸਿਤੇਪਿ ਅਸਾਧੁਗੁਣਯੁਤ੍ਤੇਨ ਕੇਨਚਿ ਵਤ੍ਥੁਨਾ ਸਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕਸ੍ਸਚਿ ਕਾਤਬ੍ਬਨਿਨ੍ਦਾਪਿ ਏਵਮੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

੩੦੪.ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਂ ਸਾਧਯਤਾ, ਕਿਞ੍ਚਿ ਤਂਸਦਿਸਂ ਫਲਂ।
ਦਸ੍ਸੀਯਤੇ ਅਸਨ੍ਤਂ ਵਾ, ਸਨ੍ਤਂ ਵਾ ਤਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ॥

੩੦੪. ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਪਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਂ** ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਅਞ੍ਞਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਚਿਤਂ ਕਾਰਿਯਂ **ਸਾਧਯਤਾ** ਕੇਨਚਿ ਵਤ੍ਥੁਨਾ ਹੇਤੁਭੂਤੇਨ, ਤੇਨ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇਨੇਵ **ਸਦਿਸਂ** ਤੁਲ੍ਯਂ ਫਲਂ ਕਿਞ੍ਚਿ **ਅਸਨ੍ਤਂ** ਅਨਿਟ੍ਠਂ ਵਾ **ਸਨ੍ਤਂ** ਇਟ੍ਠਂ ਵਾ **ਦਸ੍ਸੀਯਤੇ** ਪਟਿਪਾਦੀਯਤੇ, ਤਂ ਏਵਂਲਕ੍ਖਣਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਸਿਯਾ।

੩੦੪. ਇਦਾਨਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਾਲਙ੍ਕਾਰਂ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਂ** ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਉਚਿਤਕਾਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤਮਤ੍ਥਂ [ਉਚਿਤਕਿਚ੍ਚ... (ਕ॰)] **ਸਾਧਯਤਾ** ਸਾਧਯਨ੍ਤੇਨ ਕੇਨਚਿ ਵਤ੍ਥੁਨਾ **ਤਂਸਦਿਸਂ** ਤੇਨ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇਨ ਸਮਾਨਂ **ਅਸਨ੍ਤਂ** ਅਨਿਟ੍ਠਂ ਵਾ **ਸਨ੍ਤਂ** ਇਟ੍ਠਂ ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਫਲਂ **ਦਸ੍ਸੀਯਤੇ** ਵਤ੍ਥੂਹਿ ਪਟਿਪਾਦੀਯਤੇ, **ਤਂ** ਤਾਦਿਸਂ ਫਲਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਨਾਮਾਤਿ। ਅਤ੍ਥੋ ਚ ਸੋ ਅਨ੍ਤਰੋ ਅਞ੍ਞੋ ਚਾਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇਨ ਸਦਿਸਮਿਤਿ ਚ, ਨਿਦਸ੍ਸੀਯਤੇਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਅਸਨ੍ਤੁਫਲਨਿਦਸ੍ਸਨ

੩੦੫.ਉਦਯਾ ਸਮਣਿਨ੍ਨੂਸ੍ਸ, ਯਨ੍ਤਿ ਪਾਪਾ ਪਰਾਭਵਂ।
ਧਮ੍ਮਰਾਜਵਿਰੁਦ੍ਧਾਨਂ, ਸੂਚਯਨ੍ਤਾ [ਦੀਪਯਨ੍ਤਾ (ਸੀ॰)] **ਦੁਰਨ੍ਤੁਤਂ॥**

੩੦੫. “**ਉਦਯਾ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸਮਣਿਨ੍ਨੂਸ੍ਸ** ਮਹਾਮੁਨਿਨੋ **ਉਦਯਾ** ਪਾਤੁਭਾਵੇਨ **ਪਾਪਾ** ਲੋਭਾਦਯੋ **ਪਰਾਭਵਂ** ਨਿਧਨਂ ਯਨ੍ਤਿ, ਪਰਾਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਉਦਯਪੁਬ੍ਬਕੇਨ ਪਾਪਪਰਾਭਵਨਤ੍ਥਨ੍ਤੁਰੇਨ ਸਦਿਸਂ ਫਲਂ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਕਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ? **ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ** ਧਮ੍ਮਾਨਪੇਤੋ ਰਾਜਾ, ਮੁਨਿਨ੍ਦੋ ਚਾਤਿ ਸਿਲਿਟ੍ਠਂ, ਤੇਨ ਵਿਰੁਦ੍ਧਾਨਂ, ਦੁਟ੍ਠੋ ਵਿਰੁਦ੍ਧੋ ਅਨ੍ਤੋ ਅਵਸਾਨਂ ਯਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ, ਤਂ ਸੂਚਯਨ੍ਤਾਤਿ ਧਮ੍ਮਰਾਜਵਿਰੋਧਹੇਤੁਕਂ ਅਸਨ੍ਤੁਫਲਮੇਤਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਪਰਾਭਵਸ੍ਸਾਨਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ।

੩੦੫. ਇਦਾਨਿ ਉਦਾਹਰਤਿ “**ਉਦਯਾ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਸਮਣਿਨ੍ਨੂਸ੍ਸ** ਮੁਨਿਨ੍ਦਸ੍ਸ **ਉਦਯਾ** ਲੋਕੇ ਪਾਤੁਭਾਵੇਨ **ਪਾਪਾ** ਲੋਭਾਦਯੋ **ਧਮ੍ਮਰਾਜਵਿਰੁਦ੍ਧਾਨਂ** ਰਾਜਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਰਾਜੂਹਿ, ਧਮ੍ਮਾਧਿਪਤਿਨਾ ਮੁਨਿਨ੍ਦੇਨ ਵਾ ਵਿਰੁਦ੍ਧਾਨਂ **ਦੁਰਨ੍ਤੁਤਂ** ਅਨਿਟ੍ਠਾਵਸਾਨਤਂ **ਸੂਚਯਨ੍ਤਾ** ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ **ਪਰਾਭਵਂ** ਪਰਿਹਾਨਿਂ **ਯਨ੍ਤਿ** ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬਦ੍ਧੇਨ ਉਦਯਪੁਬ੍ਬਕੋ ਪਾਪਪਰਾਭਵਨਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤੁਰੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਅਪਰਦ੍ਧੇਨ ਤਂਸਦਿਸਵਿਰੋਧਹੇਤੁਕਂ ਦੁਰਨ੍ਤੁਸਙ੍ਖਾਤਂ ਅਸਨ੍ਤੁਫਲਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਧਮ੍ਮਰਾਜਵਿਰੋਧਹੇਤੁਕਂ ਅਸਨ੍ਤੁਫਲਮੇਤਂ ਪਰਾਭਵਸ੍ਸਾਨਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ। ਸਮਣਾਨਮਿਨ੍ਦੋਤਿ ਚ, ਧਮ੍ਮੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ ਰਾਜਾਤਿ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਰਾਜਾਤਿ ਵਾਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਵਿਰੁਦ੍ਧਾਤਿ ਚ, ਦੁਟ੍ਠੋ ਵਿਰੂਪੋ ਅਨ੍ਤੋ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਯੇਸਮਿਤਿ ਚ, ਤੇਸਂ ਭਾਵੋਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

ਸਨ੍ਤੁਫਲਨਿਦਸ੍ਸਨ

੩੦੬.ਸਿਰੋਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੁਚਰਣੋ-
ਚ੍ਛਰਿਯਾਨ'ਮ੍ਬੁਜਾਨ'ਯਂ।
ਪਰਮਬ੍ਭੁਤਤਂ ਲੋਕੇ,
ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤ'ਤ੍ਤੁਨੋ ਜਿਨੋ॥

੩੦੬. “**ਸਿਰੋ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਅਚ੍ਛਰਿਯਾਨਂ** ਭਗਵਤੋ ਚਰਣਾਰਵਿਨ੍ਦੁਦ੍ਵਨ੍ਤੁਸਮ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ ਪਥਵਿਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਸਮੁਗ੍ਗਤਾਨਮਚ੍ਛਰਿਯਗੁਣੋਪੇਤਾਨਮਮ੍ਬੁਜਾਨਂ **ਸਿਰਸਿ** ਮਤ੍ਥਕੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਚਰਣਾ ਯੇਨ ਸੋ ਜਿਨੋ। ਅਮ੍ਬੁਜੋਪਰਿਚਰਣਨਿਕ੍ਖੇਪਲਕ੍ਖਣੇਨਤ੍ਥਨ੍ਤੁਰੇਨ ਸਦਿਸਂ ਫਲਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਮਚ੍ਛਰਿਯਭਾਵਂ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤਿ। ਸਨ੍ਤੁਫਲਮਿਦਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਜਿਨਬ੍ਭੁਤਤ੍ਥਦੀਪਨਸ੍ਸ ਇਟ੍ਠਤ੍ਤਾਤਿ।

੩੦੬. “**ਸਿਰੋ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਯਂ ਜਿਨੋ **ਅਚ੍ਛਰਿਯਾਨਂ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਾਦਪਟਿਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ ਪਥਵਿਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਤਤ੍ਤਾ ਅਚ੍ਛਰਾਪਹਰਣਯੋਗ੍ਗਾਨਂ ਅਮ੍ਬੁਜਾਨਂ **ਸਿਰੋਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੁਚਰਣੋ** ਮਤ੍ਥਕੇ ਠਪਿਤਪਾਦੋ **ਲੋਕੇ** ਸਤ੍ਤੁਲੋਕੇ ਅਤ੍ਤਨੋ **ਪਰਮਬ੍ਭੁਤਤਂ** ਅਤਿਅਚ੍ਛਰਿਯਗੁਣਂ **ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤਿ** ਅਵਬੋਧੇਤੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਅਚ੍ਛਰਿਯਪਦੁਮਾਨਂ ਮਤ੍ਥਕੇ ਚਰਣਨਿਕ੍ਖੇਪਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤੁਰੇਨ ਪਰਮਬ੍ਭੁਤਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੀਤਿ ਅਯਂ ਸਦਿਸਸਨ੍ਤੁਫਲਂ ਜਿਨਬ੍ਭੁਤਤ੍ਥਦੀਪਨਸ੍ਸ ਇਟ੍ਠਤ੍ਤਾ। ਸਿਰਸਿ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨਿ ਚਰਣਾਨਿ ਯੇਨੇਤਿ ਚ, ਅਚ੍ਛਰਂ ਅਚ੍ਛਰਾਸਙ੍ਘਾਤਂ ਅਰਹਨ੍ਤੀਤਿ ਚ, ਪਰਮੋ ਉਤ੍ਤਮੋ ਅਬ੍ਭੁਤੋ ਗੁਣੋ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੩੦੭.ਵਿਭੂਤਿਯਾਮਹਨ੍ਤੁਤ੍ਤਂ, ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸ ਵਾ ਸਿਯਾ।
ਪਰਮੁਕ੍ਕਂਸਤਂ ਯਾਤਂ, ਤਂ ਮਹਨ੍ਤੁਤ੍ਤ'ਮੀਰਿਤਂ॥

੩੦੭. ਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਮੁਪਦਸ੍ਸੇਤਿ “ੑਿ**ਭੂਤਿਯਾ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ੑਿ**ਭੂਤਿਯਾ** ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸ** ੑ**ਾ** ਅਜ੍ਝਾਸਯਸ੍ਸ ੑਾ **ਪਰਮੁਕ੍ਕਂਸਤਂ** ਪਰਮਾਤਿਸਯਭਾੑਂ **ਯਾਤਂ** ਉਪਗਤਂ ਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਂ ਨਾਮ **ਈਰਿਤਂ** ਕਥਿਤਂ।

੩੦੭. ਇਦਾਨਿ ਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਾਲਙ੍ਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “ੑਿ**ਭੂਤਿ**” ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ੑਿ**ਭੂਤਿਯਾ** ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ੑਾ **ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸ** ਅਜ੍ਝਾਸਯਸ੍ਸ ੑਾ **ਪਰਮੁਕ੍ਕਂਸਤਂ** ਅਤਜੁਕ੍ਕਂਸਭਾੑਂ **ਯਾਤਂ** ਯਂ ਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਂ ਸਿਯਾ, **ਤਂ** ਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਮਿਤਿ ਈਰਿਤਨ੍ਤਿ। ਮਹਤੋ ਭਾੑੋਤਿ ਚ, ਪਰਮੋ ਉਕ੍ਕਂਸੋ ਅਤਿਸਯੋ ਯਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਭਾੑੋਤਿ ਚ ੑਾਕ੍ਯਂ।

ੑਿਭੂਤਿਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤ

੩੦੮.ਕਿਰੀਟਰਤਨਚ੍ਛਾਯਾ-ਨੁੑਿਦ੍ਧਾਤਪੑਾਰਣੋ।
ਪੁਰਾ ਪਰਂ ਸਿਰਿਂ ੑਿਨ੍ਨਿ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋਭਿਨਿਕ੍ਖਮਾ॥

੩੦੮. ਉਦਾਹਰਤਿ “**ਕਿਰੀਟੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਾ **ਪੁਰਾ** ਪੁਬ੍ਬੇ **ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ** ਮਾਯਾਦੇੑਿਯਾ ਪੁਤ੍ਤੋ **ਪਰ**ਮੁਕ੍ਕਟ੍ਠਂ ਅਨਾਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਂ **ਸਿਰਿਂ** ੑਿਭੂਤਿਂ ੑ**ਿਨ੍ਨਿ** ਪਟਿਲਭਿ। ਕੀਦਿਸੋ? **ਕਿਰੀਟੇ** ਮਕੁਟੇ ਰਤਨਾਨਂ **ਛਾਯਾਹਿ** ਸੋਭਾਹਿ **ਅਨੁੑਿਦ੍ਧੋ** ਛੁਰਿਤੋ **ਆਤਪੑਾਰਣੋ** ਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤਂ ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਤਾਦਿਸੋਤਿ ੑਿਭੂਤਿਯਾ ਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਂ ੑੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਆਤਪੑਾਰਣੋ ਰਤਨਚ੍ਛਾਯਾਨੁੑਿਦ੍ਧੋ’’ਤਿ।

੩੦੮. ਇਦਾਨਿ ਉਦਾਹਰਤਿ “**ਕਿਰੀਟ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ** ਅਨ੍ਤਿਮਜਾਤਿਯਂ ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ **ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਾ** ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨਤੋ **ਪੁਰਾ** ਪੁਬ੍ਬੇ **ਕਿਰੀਟਰਤਨਚ੍ਛਾਯਾਨੁੑਿਦ੍ਧਾਤਪੑਾਰਣੋ** ਮੋਲਿਰਤਨਰਂਸੀਹਿ ਰਞ੍ਜਿਤਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤੋ **ਪਰ**ਮੁਕ੍ਕਟ੍ਠਂ **ਸਿਰਿਂ** ੑਿਭੂਤਿਂ ੑ**ਿਨ੍ਨਿ** ਅਨੁਭੑੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਮੋਲਿਰਤਨਕਨ੍ਤਿਯਾ ਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤਸ੍ਸ ਓੑਿਦ੍ਧਭਾੑਕਥਨੇਨ ੑਿਭੂਤਿਯਾ ਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਕਿਰੀਟੇ ਰਤਨਾਨੀਤਿ ਚ, ਤੇਸਂ ਛਾਯਾਯੋਤਿ ਚ, ਤਾਹਿ ਅਨੁੑਿਦ੍ਧੋ ਛੁਰਿਤੋ ਆਤਪੑਾਰਣੋ ਯਸ੍ਸੇਤਿ ਚ ੑਾਕ੍ਯਂ।

ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤ

੩੦੯.ਸਤ੍ਤੋ ਸਮ੍ਬੋਧਿਯਂ ਬੋਧਿ-
ਸਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਸੋ।
ਹਿਤ੍ੑਾ ਸ੍ਨੇਹਰਸਾਬਦ੍ਧ-
ਮਪਿ ਰਾਹੁਲਮਾਤਰਂ॥

੩੦੯. “**ਸਤ੍ਤੋ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਸ੍ਨੇਹੇਨ** ਪਿਯਭਾੑੇਨ ਜਾਤੇਨ **ਰਸੇਨ** ਰਾਗੇਨ ਆਬਦ੍ਧਮਤ੍ਤਨਿ **ਰਾਹੁਲਮਾਤਰਂ** ਬਿਮ੍ਬਾਦੇੑਿਮ੍ਪਿ, ਕਿਮੁਤਞ੍ਞਂ ਯੁੑਤਿਜਨਂ, **ਹਿਤ੍ੑਾ** ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ੑਾ ਅਨਾਸਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ੑਾ **ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਤਾਯ** ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਯ ੑਡ੍ਢਿਯਾ **ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ** ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਥੋ **ਸਮ੍ਬੋਧਿਯਂ** ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਯੇੑ **ਸਤ੍ਤੋ** ਆਸਤ੍ਤੋ, ਤਤ੍ਥੇੑ ਲਗ੍ਗੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਮੁਕ੍ਕਟ੍ਠਂ ਤਾਦਿਸੑਨਿਤਾਰਤਨਾਨਾਸਜ੍ਜਨਲਕ੍ਖਣਮਾਲਕ੍ਖੀਯਤੀਤਿ।

੩੦੯. “**ਸਤ੍ਤੋ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਸੋ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ **ਸ੍ਨੇਹਰਸਾਬਦ੍ਧਂ** ਪਿਯਭਾੑਸਙ੍ਖਾਤਰਾਗੇਨ ਆਬਦ੍ਧਂ **ਰਾਹੁਲਮਾਤਰਂ ਅਪਿ** ਬਿਮ੍ਬਾਦੇੑਿਮ੍ਪਿ ਹਿਤ੍ੑਾ **ਸਤ੍ਤਹਿਤਾਯ** ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਤ੍ਥਾਯ **ਸਮ੍ਬੋਧਿਯਂ** ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਯੇੑ **ਸਤ੍ਤੋ** ਲਗ੍ਗੋਤਿ। ਤਾਦਿਸਇਤ੍ਥਿਰਤਨੇਪਿ ਅਲਗ੍ਗਤਾਕਥਨੇਨ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਜ੍ਝਾਸਯਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਂ ੑੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸਮ੍ਮਾ ਬੁਜ੍ਝਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਚ, ਬੋਧਿਯਂ ਸਤ੍ਤੋ ਲਗ੍ਗੋਤਿ ਚ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਤਮਿਤਿ ਚ, ਸ੍ਨੇਹੇਨ ਪਿਯਭਾੑੇਨ ਜਾਤੋ ਰਸੋ ਰਾਗੋਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਆਬਦ੍ਧਾਤਿ ਚ ੑਿਗ੍ਗਹੋ।

੩੧੦.ਗੋਪੇਤ੍ੑਾ ੑਣ੍ਣਨੀਯਂ ਯਂ,

ਕਿਞ੍ਚਿ ਦਸ੍ਸੀਯਤੇ ਪਰੰ।
ਅਸਮੰ ਵਾ ਸਮੰ ਤਸ੍ਸ,
ਯਦਿ ਸਾ ਵਞ੍ਚਨਾ ਮਤਾ॥

੩੧੦. ਵਞ੍ਚਨੰ ਵਦਤਿ "**ਗੋਪੇਤ੍ਵਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, **ਵਣ੍ਣਨੀਯੰ** ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਤ੍ਥੁੰ **ਗੋਪੇਤ੍ਵਾ** ਨਿਰੰਕਤ੍ਵਾ **ਤਸ੍ਸ** ਵਣ੍ਣਨੀਯਸ੍ਸ **ਅਸਮੰ** ਵਿਸਮੰ ਵਿਸਦਿਸੰ **ਪਰ**ਮਞ੍ਞੰ **ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ** ਵਤ੍ਥੁ ਯਦਿ ਦਸ੍ਸੀਯਤੇ ਕਵਿਨਾਤਿ ਅਨੁਵਦਿਤ੍ਵਾ ਸਾ ਵਞ੍ਚਨਾ ਮਤਾਤਿ ਵਿਧੀਯਤੇ।

੩੧੦. ਇਦਾਨਿ ਵਞ੍ਚਨਾਲਙ੍ਕਾਰੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਗੋਪੇਤ੍ਵਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਵਣ੍ਣਨੀਯੰ** ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਤ੍ਥੁੰ ਗੋਪੇਤ੍ਵਾ **ਤਸ੍ਸ** ਵਣ੍ਣਨੀਯਸ੍ਸ **ਸਮੰ** ਸਦਿਸੰ ਵਾ **ਅਸਮੰ** ਵਿਸਦਿਸੰ ਵਾ **ਪਰੰ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ** ਵਤ੍ਥੁ ਯਦਿ ਦਸ੍ਸੀਯਤੇ ਕਵਿਨਾ, ਸਾ ਵਞ੍ਚਨਾਇਤਿ ਮਤਾਤਿ। ਵਞ੍ਚੇਤਿ ਵਣ੍ਣਨੀਯੰ ਏਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਵਾਕਜੰ।

ਅਸਮਵਞ੍ਚਨਾ

੩੧੧.ਪੁਰਤੋ ਨ ਸਹਸ੍ਸੇਸੁ,
ਨ ਪਞ੍ਚੇਸੁ ਚ ਤਾਦਿਨੋ।
ਮਾਰੋ ਪਰੇਸੁ ਤਸ੍ਸੇ'ਸੰ,
ਸਹਸ੍ਸੰ ਦਸਵਡ੍ਢਿਤੰ॥

੩੧੧. ਉਦਾਹਰਤਿ "**ਪੁਰਤੋ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਮਾਰੋ** ਕਾਮੋ **ਤਾਦਿਨੋ** ਲੋਭਾਦੀਸੁ ਤਾਦਿਸਤ੍ਤਾ ਮੁਨਿਨੋ **ਪੁਰਤੋ** ਸਮ੍ਮੁਖੇ ਸਹਸ੍ਸੰ ਇਸਵੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਹਸ੍ਸੇਸੁ** ਚ ਨ ਹੋਤਿ। ਪਞ੍ਚ ਇਸਵੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਞ੍ਚੇਸੁ** ਚ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਵਣ੍ਣਨੀਯੋ ਮਾਰੋਤ੍ਰ ਗੋਪਜਤੇ। **ਤਸ੍ਸ** ਯੋ ਤਿਭੁਵਨੰ ਜਯੀ। **ਪਰੇਸੁ** ਅਞ੍ਞਸਤ੍ਤੇਸੁ ਸਰਾਗੇਸੁ **ਏਸ**ਮਿਸੂਨੰ **ਦਸਵਡ੍ਢਿਤੰ** ਦਸਹਿ ਗੁਣਿਤੰ ਸਹਸ੍ਸੰ, ਕਥਮਞ੍ਞਥਾਭੁਵਨਤ੍ਤਯੰ ਜਯੇਯਜਾਤਿ ਮਾਰੰ ਗੋਪੇਤ੍ਵਾ ਦਸਸਹਸ੍ਸੋਪਲਕ੍ਖਿਤਵਤ੍ਥੁਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਅਸਮਵਞ੍ਚਨਾਯੰ।

੩੧੧. ਇਦਾਨਿ ਉਦਾਹਰਤਿ "**ਪੁਰਤੋ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਮਾਰੋ **ਤਾਦਿਨੋ** ਲਾਭਾਲਾਭਾਦੀਸੁ ਅਵਿਕਾਰਿਨੋ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ **ਪੁਰਤੋ** ਅਭਿਮੁਖੇ **ਸਹਸ੍ਸੇਸੁ** ਚ ਸਹਸ੍ਸਸਰੋਪਿ ਨ ਹੋਤਿ, **ਪਞ੍ਚੇਸੁ** ਪਞ੍ਚ ਇਸੁ ਚ ਤਾਦਿਸੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਇਸੁ ਨ ਹੋਤਿ। **ਪਰੇਸੁ** ਸੁਗਤਸਮ੍ਮੁਖੇ ਈਦਿਸੇਸੁਪਿ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਸੰਕਿਲੇਸੇਸੁ **ਤਸ੍ਸ** ਤਿਲੋਕਜੇਤੁਨੋ ਮਾਰਸ੍ਸ **ਏਸੰ** ਸਰਾਨੰ **ਦਸਵਡ੍ਢਿਤੰ** ਦਸਗਣਨਾਯ ਵਡ੍ਢਿਤੰ **ਸਹਸ੍ਸੰ** ਹੋਤਿ ਦਸਸਹਸ੍ਸੰ ਹੋਤੀਤਿ। ਵਣ੍ਣਨੀਯੰ ਮਾਰੰ ਗੋਪੇਤ੍ਵਾ ਦਸਸਹਸ੍ਸਸਙ੍ਖਜਾਹਿ ਗਣਿਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਰਸਙ੍ਖਾਤਵਤ੍ਥੁਨੋ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਅਯੰ ਅਸਮਵਞ੍ਚਨਾ ਨਾਮ। ਸਹਸ੍ਸੰ ਇਸਵੋ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਪਞ੍ਚ ਇਸਵੋ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਦਸਹਿ ਵਡ੍ਢਿਤਨ੍ਤਿ ਚ ਵਾਕਜੰ।

ਸਮਵਞ੍ਚਨਾ

੩੧੨.ਵਿਵਾਦ'ਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ,
ਮੁਨਿਨ੍ਦੁਵਦਨਿਨ੍ਦੁਨਾ।
ਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣੋ ਚਨ੍ਦਿਮਾ ਨਾਯੰ।
ਛਤ੍ਤ'ਮੇਤੰ ਮਨੋਭੁਨੋ॥

੩੧੨. "**ਵਿਵਾਦ**"ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। **ਮਨੋਭੁਨੋ**ਤਿ ਕਾਮਸ੍ਸ। ਸਮਵਞ੍ਚਨਾਯੰ ਪੁਣ੍ਣਚਨ੍ਦੰ ਨਿਰੰਕਤ੍ਵਾ ਛਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ।

੩੧੨. "ਵਿਵਾਦ"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਮੁਨਿਨ੍ਦਵਦਨਿਨ੍ਦੁਨਾ** ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਨੋ ਮੁਖਚਨ੍ਦੇਨ ਵਿਵਾਦਂ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣੋ **ਅਯਂ** ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੋ ਚਨ੍ਦਿਮਾ ਨ ਹੋਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਰਹਿ **ਏਤਂ** ਚਨ੍ਦਮਣ੍ਡਲਂ **ਮਨੋਭੁਨੋ** ਅਨਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਬ੍ਭੂਤਿਯਂ **ਛਤ੍ਤਂ** ਸਮੁਸ੍ਸਿਤਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਵਣ੍ਣਨੀਯਂ ਚਨ੍ਦਮਣ੍ਡਲਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਚਨ੍ਦਸਦਿਸਸ੍ਸ ਛਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਅਯਂ ਵੁਤ੍ਤਿ ਸਮਵਞ੍ਚਨਾ ਨਾਮ। ਮੁਨੀਨਂ ਇਨ੍ਦੋਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਵਦਨਮਿਤਿ ਚ, ਇਨ੍ਦੁਸਦਿਸੋ ਇਨ੍ਦੁ, ਮੁਨਿਨ੍ਦਵਦਨਮੇਵ ਇਨ੍ਦੂਤਿ ਚ, ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਪੁਣ੍ਣੋਤਿ ਚ, ਮਨਸਿ ਭੂਤੋਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੩੧੩.ਪਰਾਨੁਵਤ੍ਤਨਾਦੀਹਿ, ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਨੇਨਿ'ਹ ਯਾ ਕਤਾ।
ਥੁਤਿਰਾ'ਪ੍ਪਕਤੇ ਸਾ'ਯਂ, ਸਿਯਾ ਅਪ੍ਪਕਤਤ੍ਥੁਤਿ॥

੩੧੩. ਅਪ੍ਪਕਤਤ੍ਥੁਤਿਂ ਪਕਾਸੇਤਿ "**ਪਰਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਪਰੇਸਂ** ਯੇਸਂ ਕੇਸਞ੍ਚਿ **ਅਨੁਵਤ੍ਤਨਂ** ਸੇਵਾ, ਤਮਾਦਿ ਯੇਸਂ ਤੇਹਿ **ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਨੇਨ** ਵਿਰਤ੍ਤੇਨ **ਅਪ੍ਪਕਤੇ** ਅਸਨ੍ਨਿਹਿਤੇ ਬੁਦ੍ਧਿਵਿਸਯੇਯੇਵ **ਇਹ** ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ ਕਤਾ ਯਾ **ਥੁਤਿ** ਸਂਰਾਧਨਂ, ਸਾਯਂ ਅਪ੍ਪਕਤਤ੍ਥੁਤਿ ਸਿਯਾ।

੩੧੩. ਇਦਾਨਿ ਅਪ੍ਪਕਤਤ੍ਥੁਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਪਰਾਨੁ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਪਰਾਨੁਵਤ੍ਤਨਾਦੀਹਿ** ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਨੁਵਤ੍ਤਨਾਦੀਹਿ **ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਨੇਨ** ਉਬ੍ਬੇਗਂ ਪਤ੍ਤੇਨ **ਅਪ੍ਪਕਤੇ** ਅਨਧਿਗਤੇ ਬੁਦ੍ਧਿਵਿਸਯੇ ਏਵ **ਇਹ** ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ ਕਤਾ ਯਾ **ਥੁਤਿ** ਸਂਰਾਧਨਸਙ੍ਖਾਤਾ ਪਸਂਸਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਸਾ ਅਯਂ ਅਪ੍ਪਕਤਤ੍ਥੁਤਿ ਨਾਮ ਸਿਯਾਤਿ। ਪਰੇਸਮਨੁਵਤ੍ਤਨਮਿਤਿ ਚ, ਤਂ ਆਦਿ ਯੇਸਂ ਪਰਪੀਲ਼ਾਦੀਨਮਿਤਿ ਚ, ਨ ਪਕਤੋਤਿ ਚ, ਰਕਾਰੋ ਸਨ੍ਧਿਜੋ, ਅਪ੍ਪਕਤੇ ਕਤਾ ਥੁਤੀਤਿ ਚ ਵਾਕਜਂ।

੩੧੪.ਸੁਖਂ ਜੀਵਨ੍ਤਿ ਹਰਿਣਾ, ਵਨੇਸ੍ਵ'ਪਰਸੇਵਿਨੋ।
ਅਨਾਯਾਸੋਪਲਾਭੇਹਿ, ਜਲਦਬ੍ਬਙ੍ਕੁਰਾਦਿਭਿ॥

੩੧੪. ਉਦਾਹਰਤਿ "**ਸੁਖ**"ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਜਲੇਹਿ **ਦਬ੍ਬਙ੍ਕੁਰੇਹਿ** ਦਬ੍ਬਤਿਣਗ੍ਗੇਹਿ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਤਰੁਪਲ੍ਲਵਾਦੀਹਿ। ਕੀਦਿਸੇਹਿ? **ਅਨਾਯਾਸੇਨ** ਸੇਵਾਪਰਿਕ੍ਲੇਸਾਦਿਨਾ ਵਿਨਾ **ਉਪਲਾਭੇਹਿ** ਪਾਪੁਣਿਤਬ੍ਬੇਹਿ। ਪਰਮਞ੍ਞਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨ ਸੇਵਨ੍ਤਿ ਸੀਲੇਨੇਤਿ **ਅਪਰਸੇਵਿਨੋ**। ਪਰਚਿਤ੍ਤਾਰਾਧਨਬਜਸਨਪਰਮ੍ਮੁਖਾ ਹਰਿਣਾ ਵਨੇਸੁ **ਸੁਖਂ** ਨਿਰਾਕੁਲਂ ਜੀਵਨ੍ਤੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਰਾਜਾਨੁਵਤ੍ਤਨਕ੍ਲੇਸਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਨੇਨ ਸਨ੍ਨਿਹਿਤਾ ਮਿਗਵੁਤ੍ਤਿ ਪਸਂਸਿਤਾਤਿ।

੩੧੪. ਇਦਾਨਿ ਉਦਾਹਰਤਿ "**ਸੁਖ**"ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਹਰਿਣਾ** ਮਿਗਾ **ਅਪਰਸੇਵਿਨੋ** ਵੁਤ੍ਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਰਂ ਅਸੇਵਮਾਨਾ **ਅਨਾਯਾਸੋਪਲਾਭੇਹਿ** ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹਾਭਾਵਤੋ ਪਰਸੇਵਾਪਰਿਸ੍ਸਮਂ ਵਿਨਾ ਲਬ੍ਭਨੀਯੇਹਿ **ਜਲਦਬ੍ਬਙ੍ਕੁਰਾਦਿਭਿ** ਉਦਕਦਬ੍ਬਙ੍ਕੁਰਰੁਕ੍ਖਲਤਾਪਲ੍ਲਵਾਦੀਹਿ **ਵਨੇਸੁ** ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤਾਰਞ੍ਞੇਸੁ **ਸੁਖਂ ਜੀਵਨ੍ਤਿ** ਸੁਖਜੀਵਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਰਾਜਸੇਵਾਬਜਸਨਪ੍ਪਤ੍ਤੇਨ ਕੇਨਚਿ ਅਨਧਿਗਤਾਪਿ ਮਿਗਜੀਵਿਕਾ ਪਸਂਸਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਪਰਂ ਨ ਸੇਵਨ੍ਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਚ, ਅਭਾਵੋ ਆਯਾਸਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਉਪਲਭਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਚ, ਦਬ੍ਬਾਨਂ ਅਙ੍ਕੁਰਾਨੀਤਿ ਚ, ਜਲਞ੍ਚ ਦਬ੍ਬਙ੍ਕੁਰਾਨਿ ਚੇਤਿ ਚ, ਤਾਨਿ ਆਦਿ ਯੇਸਂ ਪਲ੍ਲਵਾਦੀਨਮਿਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੩੧੫.ਉਤ੍ਤਰਂ ਉਤ੍ਤਰਂ ਯਤ੍ਥ, ਪੁਬ੍ਬਪੁਬ੍ਬਵਿਸੇਸਨਂ।
ਸਿਯਾ ਏਕਾਵਲੀ ਸਾ'ਯਂ, ਦ੍ਵਿਧਾ ਵਿਧਿਨਿਸੇਧਤੋ॥

੩੧੫. ਏਕਾਵਲਿਂ ਕਥਯਤਿ "**ਉਤ੍ਤਰ**"ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਯਤ੍ਥ** ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ **ਉਤ੍ਤਰਂ ਉਤ੍ਤਰਂ** ਉਪਰਿਟ੍ਠਾਨਮੁਪਰਿਟ੍ਠਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨਂ ਵਿਧਿਨਿਸੇਧਨਵਸੇਨ ਏਕਾਵਲਿ ਨਾਮ ਸਿਯਾ। **ਅਯਂ** ਏਕਾਵਲਿ **ਵਿਧਿਨਿਸੇਧਤੋ** ਵਿਧਿਵਸੇਨ ਨਿਸੇਧਨਵਸੇਨ ਚ ਦ੍ਵਿਧਾ।

੩੧੫. ਇਦਾਨਿ ਏਕਾਵਲਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਉਤ੍ਤੁਰ**"ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਯਤ੍ਥ** ਉਤ੍ਤਿਯਂ **ਉਤ੍ਤੁਰਂ ਉਤ੍ਤੁਰਂ** ਉਪਰੂਪਰਿਭਵਂ ਪਦਂ **ਪੁਬ੍ਬਪੁਬ੍ਬਵਿਸੇਸਨਂ** ਪੁਬ੍ਬਪੁਬ੍ਬਪਦਸ੍ਸ ਵਿਧਿਨਿਸੇਧਨਵਸੇਨ ਵਿਸੇਸਨਂ ਹੋਤਿ, ਸਾ ਏਕਾਵਲਿ ਨਾਮ ਸਿਯਾ। **ਅਯਂ** ਏਕਾਵਲਿ **ਵਿਧਿਨਿਸੇਧਤੋ** ਵਿਧਿਨਿਸੇਧਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਧਾ ਹੋਤੀਤਿ। ਉਤ੍ਤੁਰਂ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਠਾਨੂਪਚਾਰੇਨ ਠਾਨੀਭੂਤਂ ਪਦਮੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨਮਿਤਿ ਚ, ਏਕਤੋ ਆਵਲਿਯਨ੍ਤਿ ਸਂਵਲਿਯਨ੍ਤਿ ਪਦਾਨਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਚ, ਵਿਧਿਵਿਧਾਨਞ੍ਚ ਨਿਸੇਧੋ ਪਟਿਸੇਧੋ ਚਾਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ। ਏਤ੍ਥ ''ਉਤ੍ਤੁਰਂ ਉਤ੍ਤੁਰ''ਨ੍ਤਿ ਚ ''ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ''ਇਤਿ ਚ ਕਮੇਨ ਵਿਸੇਸਨਵਿਸੇਸ੍ਯਗੁਣੇਨ ਬ੍ਯਾਪਨਿਚ੍ਛਾਯਂ ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ, ਵਿਸੇਸ੍ਯਗੁਣਂ ਗਮ੍ਮਮਾਨਮੇਵ।

ਵਿਧਿਏਕਾਵਲਿ

੩੧੬.ਪਾਦਾ ਨਖਾਲਿਰੁਚਿਰਾ,
ਨਖਾਲੀ ਰਂਸਿਭਾਸੁਰਾ।
ਰਂਸੀ ਤਮੋਪਹਾਨੇਕ [...ਪਹਾਰੇਕ (ਸੀ॰)] -
ਰਸਾ ਸੋਭਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਥਨੇ॥

੩੧੬. ਉਦਾਹਰਤਿ "**ਪਾਦਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਸੁਗਮ੍ਮਂ। ਏਤ੍ਥ ਪਾਦਾਦੀਨਂ ਵਿਸੇਸ੍ਯਾਨਂ ਨਖਾਲਿਰੁਚਿਰਤ੍ਤਾਦਿਵਿਧਾਨੇਨ ਵਿਸੇਸਨੇਨ ਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਅਯਂ ਵਿਧਿਏਕਾਵਲਿ।

੩੧੬. ਇਦਾਨਿ ਉਦਾਹਰਤਿ "**ਪਾਦਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਸਤ੍ਥਨੇ ਪਾਦਾ **ਨਖਾਲਿਰੁਚਿਰਾ** ਨਖਪਨ੍ਤੀਹਿ ਮਨੁਞ੍ਞਾ **ਨਖਾਲੀ** ਨਖਪਨ੍ਤਿਯੋ **ਰਂਸਿਭਾਸੁਰਾ** ਰਂਸੀਹਿ ਦਿਬ੍ਬਮਾਨਾ **ਰਂਸੀ** ਕਨ੍ਤਿਯੋ **ਤਮੋਪਹਾਨੇਕਰਸਾ** ਅਨ੍ਧਕਾਰਵਿਧਮਨੇ ਅਸਹਾਯਕਿਚ੍ਚਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸੋਭਨ੍ਤੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਾਦਾਦੀਨਂ ਪੁਬ੍ਬਪਦਾਨਂ ਨਖਾਲਿਰੁਚਿਰਤ੍ਤਾਦਿਵਿਧਾਯਕੇਹਿ ਉਤ੍ਤੁਰਉਤ੍ਤੁਰਵਿਸੇਸਨੇਹਿ ਵਿਸੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਅਯਂ ਵਿਧਿਏਕਾਵਲਿ ਨਾਮ। ਨਖਾਨਂ ਆਲਿ ਪਾਲ਼ੀਤਿ ਚ, ਨਖਾਲੀਹਿ ਰੁਚਿਰਾਤਿ ਚ, ਰਂਸੀਹਿ ਭਾਸੁਰਾਤਿ ਚ, ਤਮਸੋ ਅਪਹਾਰੋ ਅਪਹਰਣਮਿਤਿ ਚ, ਸੋ ਏਕੋ ਰਸੋ ਕਿਚ੍ਚਂ ਏਤਾਸਂ ਰਂਸੀਨਮਿਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਨਿਸੇਧਏਕਾਵਲਿ

੩੧੭.ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਯਤੀ ਨੇਵ,
ਸਨ੍ਤੋਸੋ ਨਾਲਯਾਹਤੋ।
ਨਾਲਯੋ ਯੋ ਸਜਨ੍ਤੁਨਂ,
ਨਾਨਨੁਬਜਸਨਾਵਹੋ॥

੩੧੭. "**ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ** ਚਤੁਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਤੋਸਵਸੇਨ ਯੋ ਕੋਚਿ ਯਤਿ ਨਾਮ ਨੇਵ ਸਿਯਾ। **ਆਲਯੇਨ** ਤਣ੍ਹਾਯ ਆਹਤੋ ਚ ਯੋ, ਸੋ ਸਨ੍ਤੋਸੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ। ਯੋ **ਜਨ੍ਤੁਨਂ** ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨਨੁਬਜਸਨਾਵਹੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਆਲਯੋ ਨਾਮ ਨ ਭਵਤੀਤਿ। ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਾਦੀਨਂ ਯਤਿਤ੍ਤਾਦਿਨਿਸੇਧਨਵਸੇਨ ਵਿਸੇਸਨਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਸੇਧਏਕਾਵਲਿ ਅਯਂ।

੩੧੭. "**ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ** ਚੀਵਰਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਦਸ੍ਸਿਤਦ੍ਵਾਦਸਵਿਧਸਨ੍ਤੋਸਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ **ਯਤਿ ਨ ਏਵ** ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ। **ਆਲਯਾਹਤੋ** ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਹਤੋ ਸਨ੍ਤੋਸੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਯੋ ਜਨ੍ਤੁਨਂ **ਅਨਨੁਬਜਸਨਾਵਹੋ ਨ** ਯੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਪੀਲ਼ਾਪਾਪਕੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਆਲਯੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ। ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਾਦੀਨਂ ਯਤਿਭਾਵਾਦਿਪਟਿਸੇਧਵਸੇਨ ਵਿਸੇਸਨਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਯਂ ਨਿਸੇਧਏਕਾਵਲਿ ਨਾਮ। ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਪਦਂ ਯਤਿਸਹਿਤਸਕਲਸਤ੍ਤਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਸਾਧਾਰਣਭਾਵੇਨ ਠਿਤਂ, ਯਤਿ ਨ ਭਵਤੀਤਿ ਯਤਿਤੋ ਅਞ੍ਞੇਸੁ

ਸਕਲਸਤ੍ਤੁਸਙ੍ਖਾਤੇਸੁ ਅਵਯਵੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਤੋ ''ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ''ਤਿ ਵਿਸੇਸਜੋ, ''ਯਤਿ ਨੇ''ਤਿ ਇਦਂ ਵਿਸੇਸਨਂ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਵਿਸੇਸਨਵਿਸੇਸਜਤ੍ਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਨਿਯਾਮੇਨ ਯਥਾਰਹਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਨ ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਤੀਤਿ ਚ, ਆਲਯੇਨ ਹਤੋਤਿ ਚ, ਨਤ੍ਥਿ ਅਨ੍ਤੋ ਏਤੇਸਮਿਤਿ ਚ, ਤਾਨਿ ਚ ਤਾਨਿ ਬਜਸਨਾਨਿ ਚੇਤਿ ਚ, ਤਾਨਿ ਆਵਹਤੀਤਿ ਚ ਵਾਕਜਂ।

੩੧੮.ਯਹਿਂ ਭੂਸਿਯਭੂਸਤ੍ਤੁਂ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਤੁ ਵਤ੍ਥੁਨਂ।
ਵਿਨਾਵ ਸਦਿਸਤ੍ਤੁਂ ਤਂ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਭੂਸਨਂ॥

੩੧੮. ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮਾਹ **"ਯਹਿ"**ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਯਹਿਂ ਸਦਿਸਤ੍ਤੁਂ ਵਿਨਾ ਏਵ **ਵਤ੍ਥੁਨਂ** ਪਦਤ੍ਥਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਭੂਸਿਯਭੂਸਤ੍ਤੁਂ, ਤਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਮ ਵਿਭੂਸਨਮਲਙ੍ਕਾਰੋਤਿ।

੩੧੮. ਇਦਾਨਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਲਙ੍ਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਯਹਿ"**ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਯਹਿਂ** ਅਲਙ੍ਕਾਰੇ ਸਦਿਸਤ੍ਤੁਂ ਵਿਨਾ ਏਵ ਵਤ੍ਥੁਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਤੁ **ਭੂਸਿਯਭੂਸਤ੍ਤੁਂ** ਅਲਙ੍ਕਾਰਿਯਅਲਙ੍ਕਾਰਤ੍ਤੁਂ ਹੋਤਿ, **ਤਂ** ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਭੂਸਨਂ ਹੋਤੀਤਿ। ਭੂਸਿਯਞ੍ਚ ਭੂਸਾ ਚਾਤਿ ਚ, ਤਾਸਂ ਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਅਞ੍ਞਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਞ੍ਚੇਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ''ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਛਟ੍ਠਨ੍ਤਅਸਙ੍ਖਜਮਬਜਯਂ, ਸਸਙ੍ਖਜੇ ਚੇਤਿ ''ਭੂਸਿਯਭੂਸਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਅਲਙ੍ਕਾਰਿਯਮਪੇਕ੍ਖਾਯ ਅਲਙ੍ਕਾਰਵਤ੍ਥੁ ਚ, ਤਮਪੇਕ੍ਖਾਯ ਅਲਙ੍ਕਾਰਿਯਵਤ੍ਥੁ ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਮ। ਤਨ੍ਦੀਪਕਾਲਙ੍ਕਾਰੋਪਿ ਤਦਤ੍ਥਿਯੇਨ ਤਨ੍ਨਾਮਕੋ ਹੋਤਿ।

੩੧੯.ਬਜਾਮਂਸੁਮਣ੍ਡਲਂ ਤੇਨ, ਮੁਨਿਨਾ ਲੋਕਬਨ੍ਧੁਨਾ।
ਮਹਨ੍ਤਿਂ ਵਿਨ੍ਤੁਤੀ ਕਨ੍ਤਿਂ, ਸੋਪਿ ਤੇਨੇਵ ਤਾਦਿਸਿਂ॥

੩੧੯. ਉਦਾਹਰਤਿ **"ਬਜਾਮਂਸੁ"**ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਸੁਬੋਧਂ।

੩੧੯. ਇਦਾਨਿ ਉਦਾਹਰਤਿ **"ਬਜਾਮਂਸੁ"**ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਬਜਾਮਂਸੁਮਣ੍ਡਲਂ** ਬਜਾਮਪਭਾਮਣ੍ਡਲਂ **ਲੋਕਬਨ੍ਧੁਨਾ ਤੇਨ ਮੁਨਿਨਾ** ਕਰਣਭੂਤੇਨ **ਮਹਨ੍ਤਿਂ** ਮਹਤਿਂ ਪੂਜਨੀਯਂ ਵਾ **ਕਨ੍ਤਿਂ** ਸੋਭਂ **ਵਿਨ੍ਤੁਤਿ** ਸੇਵਤਿ, **ਸੋਪਿ** ਮੁਨਿ **ਤੇਨ ਏਵ** ਬਜਾਮਂਸੁਮਣ੍ਡਲੇਨ ਤਾਦਿਸਿਂ ਕਨ੍ਤਿਂ ਵਿਨ੍ਤੁਤੀਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਸਦਿਸਾਨਂ ਬਜਾਮਂਸੁਮਣ੍ਡਲਮੁਨਿਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਵਤ੍ਥੁਨਂ ਬਜਾਮਂਸੁਮਣ੍ਡਲਂ ਪਠਮਵਾਕਜੇ ਅਲਙ੍ਕਾਰਿਯਂ ਹੋਤਿ, ਮੁਨਿਪਦਤ੍ਥੋ ਅਲਙ੍ਕਾਰੋ ਹੋਤਿ। ਅਪਰਵਾਕਜੇ ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ ਅਲਙ੍ਕਾਰਿਯਅਲਙ੍ਕਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਂਸੂਨਂ ਮਣ੍ਡਲਮਿਤਿ ਚ, ਬਜਾਮਂ ਏਵ ਅਂਸੁਮਣ੍ਡਲਮਿਤਿ ਚ, ਲੋਕੋ ਬਨ੍ਧੁ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਸਾ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੩੨੦.ਕਥਨਂ ਸਹਭਾਵਸ੍ਸ, ਕ੍ਰਿਯਾਯ ਚ ਗੁਣਸ੍ਸ ਚ।
ਸਹਵੁਤ੍ਤੀਤਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯਜਂ, ਤਦੁਦਾਹਰਣਂ ਯਥਾ॥

੩੨੦. ਸਹਵੁਤ੍ਤਿਂ ਵਦਤਿ **"ਕਥਨ"**ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਸੁਬੋਧਂ।

੩੨੦. ਇਦਾਨਿ ਸਹਵੁਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਕਥਨ"**ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਕ੍ਰਿਯਾਯ ਗੁਣਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ **ਸਹਭਾਵਸ੍ਸ** ਸਹਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਥਨਂ ਸਹਵੁਤ੍ਤੀਤਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। **ਤਦੁਦਾਹਰਣਂ ਯਥਾ** ਤਸ੍ਸ ਉਦਾਹਰਣਂ ਏਵਂ ਵਕ੍ਖਮਾਨਨਯੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਸਹ ਸਦ੍ਧਿਂ ਭਵਨਮਿਤਿ ਚ, ਸਹਭਾਵਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਿ ਕਥਨਮਿਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਉਦਾਹਰਣਮਿਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਸਹਭਾਵੋ ਚਨ੍ਦਰਸ੍ਮਿਨਖਂਸੁਆਦੀਨਂ ਪਦਤ੍ਥਾਨਂ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਤੇਸਂ ਤਂਸਹਤ੍ਤੁਂ ਯਸ੍ਸਂ ਕ੍ਰਿਯਾਯਂ ਗੁਣੇ ਵਾ ਭਵਤੀਤਿ ਸਹਤ੍ਤੁਂ ਕ੍ਰਿਯਾਗੁਣਾਨਂ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ''ਕਥਨਂ ਸਹਭਾਵਸ੍ਸ ਕ੍ਰਿਯਾਯ ਚ ਗੁਣਸ੍ਸ ਚਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਕ੍ਰਿਯਾਸਹਵੁਤ੍ਤਿ

੩੨੧. ਜਲਨ੍ਤਿ ਚਨ੍ਦਰਂਸੀਹਿ, ਸਮਂ ਸਤ੍ਤੁ ਨਖਂਸਵੋ।
ਵਿਜਮ੍ਭਤਿ ਚ ਚਨ੍ਦੇਨ, ਸਮਂ ਤਮ੍ਮੁਖਚਨ੍ਦਿਮਾ॥

੩੨੧. “**ਜਲਨ੍ਤਿ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਮਨ੍ਤਿ ਸਹ, ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤੁਨੋ ਮੁਖਚਨ੍ਦਿਮਾ। ਸੇਸਂ ਸੁਬੋਧਂ। ਏਤ੍ਥ ਜਲਨਵਿਜਮ੍ਭਨਾਨਂ ਉਭਯਸਾਧਾਰਣਾਨਂ ਕ੍ਰਿਯਾਨਂ ਸਹਭਾਵੋ ਵਿਹਿਤੋਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਸਹਵੁਤ੍ਤਿ ਅਯਨ੍ਤਿ।

੩੨੧. ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਪਟਿਞ੍ਞਾਤਉਦਾਹਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਜਲਨ੍ਤਿ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਸਤ੍ਤੁ** ਸਤ੍ਤੁਨੋ **ਨਖਂਸ**ਵੋ ਨਖਕਿਰਣਾ ਚਨ੍ਦਰਂਸੀਹਿ ਸਮਂ ਜਲਨ੍ਤਿ, ਤਮ੍ਮੁਖਚਨ੍ਦਿਮਾ ਚ ਚਨ੍ਦੇਨ ਸਮਂ ਵਿਜਮ੍ਭਤੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਉਭਯਪਦਤ੍ਥਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣਭੂਤਜਲਨਵਿਜਮ੍ਭਨਕ੍ਰਿਯਾਨਂ ਸਹਭਾਵਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਏਸਾ ਕ੍ਰਿਯਾਸਹਵੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਰਂਸਿਯੋਤਿ ਚ, ਨਖਾਨਂ ਅਂਸਵੋਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤੁਨੋ ਮੁਖਨ੍ਤਿ ਚ, ਤਮੇਵ ਚਨ੍ਦਿਮਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਚਨ੍ਦਿਮਾਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ। **ਸਮਂ**ਇਤਿ **ਸਹ**ਪਰਿਯਾਯੋ ਨਿਪਾਤੋ।

ਗੁਣਸਹਵੁਤ੍ਤਿ

੩੨੨. ਜਿਨੋਦਯੇਨ ਮਲਿਨਂ, ਸਹ ਦੁਜ੍ਜਨਚੇਤਸਾ।
ਪਾਪਂ ਦਿਸਾ ਸੁਵਿਮਲਾ, ਸਹ ਸਜ੍ਜਨਚੇਤਸਾ॥

੩੨੨. “**ਜਿਨੋਦਯੇਨ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਜਿਨੋਦਯੇਨ** ਕਰਣਭੂਤੇਨ, ਹੇਤੁਭੂਤੇਨ ਵਾ ਦੁਜ੍ਜਨਚੇਤਸਾ ਸਹ ਪਾਪਂ **ਮਲਿਨਂ** ਕਿਲਿਟ੍ਠਂ, **ਸਜ੍ਜਨਚੇਤਸਾ** ਸਹ **ਦਿਸਾ** ਦਸਵਿਧਾਪਿ **ਸੁਵਿਮਲਾ** ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਮ੍ਮਲਾ ਸੁਵਿਮਲਯਸੋਮਾਲਾਵਲਯਿਤਤ੍ਤਾ ਸਜ੍ਜਨਚੇਤੋ ਪਾਪਾਪਗਮੇਨੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਮਲਿਨਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਸੁਵਿਮਲਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਯਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨੋ ਸਹਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਅਯਂ ਗੁਣਸਹਵੁਤ੍ਤਿ।

੩੨੨. “**ਜਿਨੋ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਜਿਨੋਦਯੇਨ** ਜਿਤਮਾਰਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਪਾਤੁਭਾਵੇਨ, ਕਰਣਭੂਤੇਨ ਹੇਤੁਭੂਤੇਨ ਵਾ **ਪਾਪਂ** ਲੋਭਾਦਿਧਮ੍ਮਂ **ਦੁਜ੍ਜਨਚੇਤਸਾ** ਦੁਜ੍ਜਨਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਹ **ਮਲਿਨਂ** ਕਿਲਿਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ। ਇਮਿਨਾਯੇਵ ਜਿਨੋਦਯੇਨ **ਦਿਸਾ** ਦਸ ਦਿਸਾਯੋ **ਸਜ੍ਜਨਚੇਤਸਾ ਸਹ ਸੁਵਿਮਲਾ** ਸਜ੍ਜਨਚੇਤਸਨ੍ਤਾਨਤੋ ਪਾਪਾਨਂ ਅਪਗਮੇਨ ਕਿਤ੍ਤਿਮਾਲਾਯ ਭੁਵਨਤ੍ਤਯੇ ਪਤ੍ਥਟਤ੍ਤਾ ਅਤਿਨਿਮ੍ਮਲਾਤਿ ਉਭਯਪਦਤ੍ਥਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣਭੂਤਮਲਿਨਭਾਵਸੁਵਿਮਲਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਗੁਣਸ੍ਸ ਸਹਭਾਵਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਏਸਾ ਗੁਣਸਹਵੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਜਿਨਸ੍ਸ ਉਦਯੋਤਿ ਚ, ਦੁਜ੍ਜਨਾਨਂ ਚੇਤੋਤਿ ਚ, ਵਿਗਤਂ ਮਲਂ ਏਤਾਹਿਤਿ ਚ, ਸੁ ਅਤਿਸਯੇਨ ਵਿਮਲਾਤਿ ਚ, ਸਨ੍ਤੋ ਚ ਤੇ ਜਨਾ ਚੇਤਿ ਚ, ਤੇਸਂ ਚੇਤੋਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

੩੨੩. ਵਿਰੋਧੀਨਂ ਪਦਤ੍ਥਾਨਂ, ਯਤ੍ਥ ਸਂਸਗ੍ਗਦਸ੍ਸਨਂ।
ਸਮੁਕ੍ਕਂਸਾਭਿਧਾਨਤ੍ਥਂ, ਮਤਾ ਸਾਯਂ ਵਿਰੋਧਿਤਾ॥

੩੨੩. ਵਿਰੋਧਂ ਵਿਭਾਵੇਤਿ “**ਵਿਰੋਧੀਨ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। **ਵਿਰੋਧੀਨਂ** ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਰੁਦ੍ਧਾਨਂ ਕ੍ਰਿਯਾਦੀਨਂ **ਯਤ੍ਥ** ਵੁਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸੇ **ਸਂਸਗ੍ਗਸ੍ਸ** ਸਨ੍ਨਿਧਿਨੋ ਦਸ੍ਸਨਂ, ਕਿਮਤ੍ਥਂ? **ਸਮੁਕ੍ਕਂਸਸ੍ਸ** ਅਤਿਸਯਸ੍ਸ **ਅਭਿਧਾਨਤ੍ਥਂ** ਕਥਨਤ੍ਥਾਯ, ਸਾ ਅਯਂ **ਵਿਰੋਧਿਤਾ** ਵਿਰੋਧੀਤਿ ਮਤਾ।

੩੨੩. ਇਦਾਨਿ ਵਿਰੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਵਿਰੋਧੀਨ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਯਤ੍ਥ** ਉਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸੇ **ਸਮੁਕ੍ਕਂਸਾਭਿਧਾਨਤ੍ਥਂ** ਵਣ੍ਣਨੀਯਵਤ੍ਥੁਗਤਅਧਿਕਕਥਨਾਯ **ਵਿਰੋਧੀਨਂ** ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਰੁਦ੍ਧਾਨਂ **ਪਦਤ੍ਥਾਨਂ** ਕ੍ਰਿਯਾਗੁਣਾਦੀਨਂ **ਸਂਸਗ੍ਗਦਸ੍ਸਨਂ** ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਦਸ੍ਸਨਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਦਸ੍ਸਨਂ ਹੋਤਿ, **ਸਾ ਅਯਂ** ਉਤ੍ਤਿ ਵਿਰੋਧਿਤਾਤਿ ਮਤਾਤਿ। ਵਿਰੋਧੋ ਏਤੇਸਂ ਗੁਣਾਦੀਨਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਚ, ਸਂਸਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਮਿਤਿ ਚ, ਸਮੁਕ੍ਕਂਸਸ੍ਸ ਅਧਿਕਸ੍ਸ ਅਭਿਧਾਨਨ੍ਤਿ ਚ, ਵਿਰੋਧੀਨਂ ਭਾਵੋ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੋਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ। ਵਿਰੋਧਿਤਾਦੀਪਕਵੁਤ੍ਤਿ ਤਦਤ੍ਥੇਨ ਤਨ੍ਨਾਮਿਕਾ ਹੋਤਿ।

੩੨੪.ਗੁਣਾ ਸਭਾਵਮਧੁਰਾ, ਅਪਿ ਲੋਕੇਕਬਨ੍ਧੁਨੋ।

ਸੇਵਿਤਾ ਪਾਪਸੇਵੀਨਂ, ਸਮ੍ਪਦੂਸੇਨ੍ਤਿ [ਸਮ੍ਪਦੂਸਨ੍ਤਿ (ਕ॰)] **ਮਾਨਸਂ॥**

੩੨੪. ਉਦਾਹਰਤਿ “**ਗੁਣਾ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਲੋਕੇਕਬਨ੍ਧੁਨੋ** ਲੋਕਨਾਥਸ੍ਸ **ਸਭਾਵਮਧੁਰਾ** ਸਾਧੁਜਨਸਮ੍ਪੀਣਨੇਕਚਾਤੁਰਾ ਅਪਿ **ਗੁਣਾ** ਅਰਹਨ੍ਤਾਦਯੋ **ਸੇਵਿਤਾ** ਪਾਪਸੇਵੀਹਿ ਤੇਸਂ ਪਾਪਸੇਵੀਨਂ ਮਾਨਸਂ **ਸਮ੍ਪਦੂਸੇਨ੍ਤਿ** ਦੋਸਦੁਟ੍ਠਾਪਾਦਨਵਸੇਨਾਵਿਕਰੋਨ੍ਤਿ ‘‘ਤਾਦਿਸੋ ਗੁਣਾਤਿਸਯੋ ਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਗੁਣਾਨਂ ਸਭਾਵਮਧੁਰਾਨਂ ਪੀਤਿਵਿਸੇਸੁਪ੍ਪਾਦਨਯੋਗ੍ਗਾਨਂ ਸਮ੍ਪਦੂਸਨੇਨ ਸਹ ਵਿਰੋਧੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

੩੨੪. ਉਦਾਹਰਤਿ “**ਗੁਣਾ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਲੋਕੇਕਬਨ੍ਧੁਨੋ** ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ **ਗੁਣਾ** ਅਰਹਤ੍ਤਾਦਯੋ **ਸਭਾਵਮਧੁਰਾ ਅਪਿ** ਪਕਤਿਮਧੁਰਾ ਅਪਿ **ਸੇਵਿਤਾ** ਪਾਪਸੇਵੀਹਿ ਸੇਵਿਤਾ ਸਮਾਨਾ ਪਾਪਸੇਵੀਨਂ ਮਾਨਸਂ **ਸਮ੍ਪਦੂਸੇਨ੍ਤਿ** ਅਤਿਸਯੇਨ ਕੋਪੇਨ੍ਤੀਤਿ। ਏਵਂ ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕੇਹਿ ਸਹਿਤੁਮਸਕ੍ਕੁਣੇਯਜੋ ਤਸ੍ਸ ਗੁਣਾਤਿਸਯੋ ਵੁਤ੍ਤਿ। ਨਨੁ ਸਭਾਵਮਧੁਰੋ ਗੁਣੋ ਪੀਤਿਂ ਵਿਨਾ ਸਮ੍ਪਦੂਸਨਂ ਨ ਕਰੇਯਜ, ਸਮ੍ਪਦੂਸਨਮ੍ਪਿ ਤਾਦਿਸਸਭਾਵਮਧੁਰਂ ਵਿਨਾ ਨ ਭਵੇਯਜਾਤਿ ਅਞ੍ਞੋਞ੍ਞਵਿਰੁਦ੍ਧਾਨਮੇਸਂ ਮਧੁਰਗੁਣਸਮ੍ਪਦੂਸਨਕ੍ਰਿਯਾਨਂ ਸਂਸਗ੍ਗਗੁਣਾਧਿਕਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਅਪਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਰੋਧਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸਭਾਵੇਨ ਮਧੁਰਾਤਿ ਚ, ਏਕੋ ਚ ਸੋ ਬਨ੍ਧੁ ਚਾਤਿ ਚ, ਲੋਕਸ੍ਸ ਏਕਬਨ੍ਧੂਤਿ ਚ, ਪਾਪਂ ਸੇਵਨ੍ਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਚ ਵਾਕਜਂ।

੩੨੫.ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਦਾਨੇਨ, ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਤ੍ਥੁਨੋ।

ਵਿਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਯਮਾਦਾਨਂ, ਪਰਿਵੁਤ੍ਤੀਤਿ ਸਾ ਮਤਾ॥

੩੨੫. ਪਰਿਵੁਤ੍ਤਿਂ ਪਵੁਤ੍ਤੇਤਿ “**ਯਸ੍ਸ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚੀ**ਤਿ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਵਿਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਯਂ ਆਦਾਨਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਸੇਸਂ ਸੁਬੋਧਂ।

੩੨੫. ਇਦਾਨਿ ਪਰਿਵੁਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਤ੍ਥੁਨੋ** ਖੁਦ੍ਦਕਵਤ੍ਥੁਨੋ **ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ** ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਸ੍ਸ **ਦਾਨੇਨ** ਹੇਤੁਭੂਤੇਨ **ਵਿਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ** ਉਤ੍ਤਮਵਤ੍ਥੁਨੋ ਯਂ **ਆਦਾਨਂ** ਗਹਣਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਸਾ ਪਰਿਵੁਤ੍ਤੀਤਿ ਮਤਾਤਿ। ਦਾਨਗ੍ਗਹਣਪਰਿਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਰਿਵੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮ।

੩੨੬.ਪੁਰਾ ਪਰੇਸਂ ਦਤ੍ਵਾਨ, ਮਨੁਞ੍ਞਂ ਨਯਨਾਦਿਕਂ।

ਮੁਨਿਨਾ ਸਮਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਦਾਨਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਸਿਰੀ [ਮੁਨਿਨ੍ਨ ਸਮਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਦਾਨਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਸਿਰਿਂ (ਕ॰)]॥

੩੨੬. ਉਦਾਹਰਤਿ “**ਪੁਰਾ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਸੁਬੋਧਂ। ਏਤ੍ਥ ਨਯਨਾਦਿਦਾਨੇਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਸਿਰਿਯਾ ਆਦਾਨਨ੍ਤਿ ਪਰਿਵੁਤ੍ਤਿ ਅਯਂ।

੩੨੬. ਇਦਾਨਿ ਉਦਾਹਰਤਿ “**ਪੁਰਾ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਮੁਨਿਨਾ **ਪੁਰਾ** ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਰੇਸਂ ਮਨੁਞ੍ਞਂ ਨਯਨਾਦਿਕਂ ਦਤ੍ਵਾਨ ਇਦਾਨਿ **ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਸਿਰੀ** ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਸਙ੍ਖਾਤਾ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਾ ਸਿਰੀ ਸਮਨੁਪਤ੍ਤਾਤਿ। ਇਹ ਯਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਂ ਤਤੋ ਏਵ ਗਹਣੇ ਪਰਿਵੁਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਨਿਰੁਲ੍ਹਤ੍ਤਾ ਨਯਨਾਦੀਨਂ ਦਾਨੇਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਸਿਰਿਯਾ ਆਦਾਨਤੋ, ਦਾਨਾਭਾਵੇ ਆਦਾਨਾਭਾਵਤੋ ਚ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਜਨੇ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤੇਨ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਾਤਿ ਪਰਿਵੁਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਦਣ੍ਡਿਯਂ–

‘‘ਸਤ੍ਥਪ੍ਪਹਰਣਂ ਦਤ੍ਵਾ, ਭੁਜੇਨ ਤਵ ਰਾਜੁਨਂ।

ਚਿਰਂ ਚਿਤਾਭਟੋ ਤੇਸਂ, ਯਸੋ ਕੁਮੁਦਪਣ੍ਡਰੋ’’ਤਿ [ਕਾਬ੍ਯਾਦਾਸ ੨.੩੫੬]॥

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਉਦਾਹਰਣੇ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾਨਂ ਆਯੁਧਪ੍ਪਹਾਰਂ ਦਤ੍ਵਾ ਤਵ ਬਾਹੁਨਾ ਤੇਸਂ ਰਾਜੂਨਂ ਚਿਰਂ ਰਾਸਿਕਤੋ ਕੇਰਵਨਿਮ੍ਮਲੋ ਯਸੋ ਆਭਟੋਤਿ। ਦਦਾਤਿ ਕਮ੍ਮਯੁਤ੍ਤਤੋ ਏਵ ਆਦਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਵੁਤ੍ਤਿਫੁਟਾ ਕਤਾ। ਨਯਨਾਨਿ ਆਦੀਨਿ ਯਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਮਙ੍ਗਾਦਿਨੋਤਿ ਚ,

ਸਬ੍ਬਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋਤਿ ਚ ਵਾਕਜਂ।

੩੨੭.ਕਿਞ੍ਚਿ ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਵਿਞ੍ਞਾਤਾ,
ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ ਤਂਸਮਂ।
ਸਂਸਯਾਪਗਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ,
ਯਤ੍ਥ ਸੋਯਂ ਭਮੋ ਮਤੋ॥

੩੨੭. ਭਮਂ ਸਮ੍ਭਾਵੇਤਿ "**ਕਿਞ੍ਚੀ**"ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਵਿਞ੍ਞਾਤਾ** ਪੁਰਿਸੋ **ਕਿਞ੍ਚਿ ਦਿਸ੍ਵਾ** ਉਜ੍ਜਲਨਾਦਿਕਂ ਦਿਸ੍ਵਾਨ **ਤਂਸਮਂ** ਤਸ੍ਸ ਪੁਰੇ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਸ੍ਸ ਪਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਦਿਸਮਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁਂ **ਸਂਸਯਾਪਗਤਂ** ਅਸਨ੍ਨਿਧਿਂ ਕਤ੍ਵਾ **ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ** ਜਾਨਾਤਿ **ਯਤ੍ਥ** ਵਿਸੇਸੇ, ਸਾਯਂ ਭਮੋ ਮਤੋ।

੩੨੭. ਇਦਾਨਿ ਭਮਾਲਙ੍ਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਕਿਞ੍ਚਿ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਯਤ੍ਥ** ਉਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸੇ **ਵਿਞ੍ਞਾਤਾ** ਅਵਬੋਧਕਾਰਕੋ **ਕਿਞ੍ਚਿ** ਦਿਸਾਵਿਲੋਚਨਾਦਿਕਂ ਦਿਸ੍ਵਾਨ **ਤਂਸਮਂ** ਵਤ੍ਥੁਂ ਤੇਨ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਵਤ੍ਥੁਨਾ ਤੁਲਜਮਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁਂ **ਸਂਸਯਾਪਗਤਂ** ਨਿਸ੍ਸਂਸਯਂ ਕਤ੍ਵਾ **ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ** ਜਾਨਾਤਿ, **ਸੋ ਅਯਂ** ਅਲਙ੍ਕਾਰੋ ਭਮੋਤਿ ਮਤੋਤਿ। ਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਸਮਨ੍ਤਿ ਚ, ਸਂਸਯੋ ਅਪਗਤੋ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ ਚ, ਭਮਨਂ ਅਨਵਟ੍ਠਾਨਂ ਵਤ੍ਥੁਨਨ੍ਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਸਂਸਯਾਪਗਤਨ੍ਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਵਿਸੇਸਨਂ।

੩੨੮.ਸਮਂ ਦਿਸਾਸੁਜ੍ਜਲਾਸੁ, ਜਿਨਪਾਦਨਖਂਸੁਨਾ।
ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਚਨ੍ਦਾਤਪਮਨਾ ਜਨਾ॥

੩੨੮. ਉਦਾਹਰਤਿ "**ਸਮ**"ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਜਿਨਸ੍ਸ ਪਾਦੇਸੁ ਨਖਂਸੁਨਾ **ਦਿਸਾਸੁ** ਸਬ੍ਬਾਸੁ **ਸਮਂ** ਏਕਤੋ **ਉਜ੍ਜਲਾਸੁ** ਸਜੋਤੀਸੁ ਤਾ ਉਜ੍ਜਲਾ ਦਿਸਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ ਜਨਾ, ਚਨ੍ਦਾਤਪੋਤਿ ਮਨੋ ਯੇਸਂ ਤੇ ਤਥਾਵਿਧਾ। **ਅਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤਿ** ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ।

੩੨੮. ਇਦਾਨਿ ਉਦਾਹਰਤਿ "**ਸਮ**"ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ***ਜਿਨਪਾਦਨਖਂਸੁਨਾ*** ਕਰਣਭੂਤੇਨ **ਦਿਸਾਸੁ** ਦਸਸੁ **ਸਮਂ** ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਉਜ੍ਜਲਾਸੁ ਤਾ ਉਜ੍ਜਲਾ ਦਿਸਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ ਜਨਾ ***ਚਨ੍ਦਾਤਪਮਨਾ*** ਚਨ੍ਦਾਤਪੋਤਿ ਪਵਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤੀਤਿ। ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਨਖਮਰੀਚਿਯਂ ਬੁਦ੍ਧਿਮਕਤ੍ਵਾ ਚਨ੍ਦਾਤਪੇ ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਾਪਨਤੋ ਭਮੋ ਨਾਮ। **ਸਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਙ੍ਖਜਂ। ਚਨ੍ਦਾਤਪੋਇਤਿ ਮਨੋ ਯੇਸਨ੍ਤਿ ਵਾਕਜਂ।

੩੨੯.ਪਵੁਚ੍ਚਤੇ ਯਂ ਨਾਮਾਦਿ,
ਕਵੀਨਂ ਭਾਵਬੋਧਨਂ।
ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਵਣ੍ਣੇਨ,
ਭਾਵੋਨਾਮਾਯਮੀਰਿਤੋ॥

੩੨੯. ਭਾਵਂ ਭਾਵੇਤਿ "**ਪਵੁਚ੍ਚਤੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਕਵੀਨਂ **ਭਾਵੋ** ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਤਂ ਬੋਧੇਤੀਤਿ **ਭਾਵਬੋਧਨਂ** ਯਂ ਨਾਮਾਦਿ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਸੇਸਨਵਾਕਜਾਨਂ ਗਹਣਂ। **ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ** ਨਿਸੇਧਨਰੂਪੇਨ ਆਕਾਰੇਨ ਪਵੁਚ੍ਚਤੇ, ਅਯਂ ਭਾਵੋ ਨਾਮ ਈਰਿਤੋਤਿ।

੩੨੯. ਇਦਾਨਿ ਭਾਵਾਲਙ੍ਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਪਵੁਚ੍ਚਤੇ**" ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਕਵੀਨਂ ਵਤ੍ਤੁਨਂ **ਭਾਵਬੋਧਨਂ** ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਪਕਾਸਕਂ ਯਂ **ਨਾਮਾਦਿ** ਨਾਮਪਦਵਿਸੇਸਨਪਦਾਦਿ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ **ਵਣ੍ਣੇਨ** ਆਕਾਰੇਨ ਸਾਗਰਾਦਿਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਂ ਪਟਿਸੇਧੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਨੋ ਵਾ ਪਵੁਚ੍ਚਤੇ, ਅਯਂ ਭਾਵੋ ਨਾਮਾਤਿ ਈਰਿਤੋਤਿ। ਨਾਮਂ ਆਦਿ ਯਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨਵਾਕਜਦ੍ਵਯਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਭਾਵਂ ਬੋਧੇਤੀਤਿ ਚ ਵਾਕਜਂ। ਕਵੀਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਸਙ੍ਖਾਤਭਾਵਪਕਾਸਕੋ ਉਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸੋ ਤਦਤ੍ਥੇਨ ਭਾਵੋ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਂ ਨਾਮਾਦਿਪਦਸਨ੍ਤਾਨਂ ਇਧ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋਪਚਾਰੇਨ ਭਾਵੋ ਨਾਮਾਤਿ ਈਰਿਤਂ।

੩੩੦.ਨਨੁ ਤੇਯੇ੧ ਸਨ੍ਤਾ ਨੇ,
ਸਾਗਰਾ ਨ ਕੁਲਾਚਲਾ।
ਮਨਮ੍ਪਿ ਮਰਿਯਾਦਂ ਯੇ,
ਸਂ੧ਟ੍ਟੇਪਿ ਜਹਨ੍ਤਿ ਨੇ॥

੩੩੦. ਉਦਾਹਰਤਿ “**ਨਨੁ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਮਨਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਈਸਕਮ੍ਪਿ। **ਮਰਿਯਾਦ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਚਾਰਸੀਮਂ, **ਸਂ੧ਟ੍ਟੇਪਿ** ਪਲਯਕਾਲੇਪਿ। ਸੇਸਂ ਸੁਬੋਧਂ। ਏਤ੍ਥ ਨ ਇਮੇ ਪਕਤਿਸਮੁਦ੍ਦਾਦਯੋ ਸਮੁਦ੍ਦਾਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਪਲਯਕਾਲੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ੧ੇਲਾਨੁਲ੍ਲਙ੍ਘਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਅਚਲਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਞ੍ਚ ਮਰਿਯਾਦਂ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨ੍ਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਰਹਿ ਸਨ੍ਤਾ ਏ੧ੇਤੇ ਸਮੁਦ੍ਦਾਦਯੋ, ਯੇ ਯਦਿ ਪਲਯਕਾਲੇਪਿ ਸਮਾਪਤੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਦਾਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਰਿਯਾਦਂ ਨ ਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਕੋਚਿ ੧ਿਪਤ੍ਤਿਂ ਪਤ੍ਤੋ ਨਿਰਤਿਸਯਂ ਧੀਰਤ੍ਤਮਤ੍ਤਨੋ੧ਬੋਧੇਤੀਤਿ ਅਞ੍ਞਨਿਸੇਧੇਨ ਕਥਿਤਂ ਨਾਮਂ ਕ੧ਿਸਭਾ੧ਂ ਯਥਾ੧ੁਤ੍ਤਂ ਬੋਧੇਤੀਤਿ ਭਾ੧ੋਯਮਿਤਿ।

੩੩੦. ਇਦਾਨਿ ਉਦਾਹਰਤਿ “**ਨਨੁ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਸਾਗਰਾ** ਸਂ੧ਟ੍ਟਕਾਲੇ ਤੀਰਮਰਿਯਾਦਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮੇਨ੍ਤਾ ਪਕਤਿਸਮੁਦ੍ਦਾ ਸਾਗਰਾ ਨ ਭ੧ਨ੍ਤਿ। **ਕੁਲਾਚਲਾ** ਤਾਦਿਸਕਾਲੇ ਅਚਲਸਙ੍ਖਾਤਮਰਿਯਾਦਮਤਿਕ੍ਕਮੇਨ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤ ਕੁਲਪਬ੍ਬਤਾ ਕੁਲਾਚਲਾ ਨਾਮ ਨ ਭ੧ਨ੍ਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਰਹਿ ਸਾਗਰਾਦਯੋ। **ਯੇ** ਸਾਧ੧ੋ **ਸਂ੧ਟ੍ਟੇਪਿ** ਸਬ੍ਬ੧ਤ੍ਥ੧ਿਨਾਸਕਕਪ੍ਪ੧ਿਨਾਸਕਾਲੇਪਿ **ਮਰਿਯਾਦਂ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਚਾਰਮਰਿਯਾਦਂ **ਮਨਮ੍ਪਿ** ਈਸਕਮ੍ਪਿ ਨੇ ਜਹਨ੍ਤਿ। ਸਨ੍ਤਾ ਏ੧ ਤੇ ਸਾਗਰਾਦਯੋ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਨੂਤਿ। ਕੋਚਿ ਬਜਸਨਂ ਪਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਂ ਧੀਰਤ੍ਤਂ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ ਇਹ ਸਾਗਰਾਦਿਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਪਟਿਸੇਧਰੂਪੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਸਾਗਰਾਦਿਨਾ ੧ਤ੍ਥੁਨੋ ਅਕਮ੍ਪਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਅ੧ਬੋਧੇਤੀਤਿ ਅਯਂ ਭਾ੧ਾਲਙ੍ਕਾਰੋ ਨਾਮ। **ਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਕਾਲ੧ਾਚਕਮਸਙ੍ਖਜਂ। **ਅਪੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਭਾ੧ਨੇ।

੩੩੧.ਅਙ੍ਗੀਭਾ੧ਾ ਸਦਿਸ-ਬਲਭਾ੧ਾ ਚ ਬਨ੍ਧਨੇ।
ਸਂਸਗ੍ਗੋ’ਲਙ੍ਕਤੀਨਂ ਯੋ, ਤਂ ਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪ੧ੁਚ੍ਚਤਿ॥

੩੩੧. ਮਿਸ੍ਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਅਙ੍ਗ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਅਙ੍ਗ**ਮੁਪਕਾਰਕਂ, **ਅਙ੍ਗੀ** ਉਪਕਾਰਿਯਂ, ਤੇਸਂ ਭਾ੧ੋ **ਅਙ੍ਗਙ੍ਗਿਭਾ੧ੋ** ਸਾਧਿਯਸਾਧਨਤ੍ਤਂ, ਤਤੋ ਚ। ਸਦਿਸਂ ਸਮਂ ਬਲਂ ਯੇਸਂ ਤੇ, ਤੇਸਂ ਭਾ੧ੋ ਅਙ੍ਗਙ੍ਗਿਭਾ੧ਮਨੁਰੇਨ ਅਪ੍ਪਧਾਨਭਾ੧ੇਨਾ੧ਟ੍ਠਾਨਂ ਤਤੋ ਚ ਹੇਤੁਤੋ। **ਬਨ੍ਧਨੇ** ੧ਿਸਯੇ, ਯੋ ਅਲਙ੍ਕਤੀਨਂ **ਸਂਸਗ੍ਗੋ** ਏਕਤ੍ਥ ਸਨ੍ਨਿਧਾਨਂ, ਤਂ ਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪ੧ੁਚ੍ਚਤਿ।

੩੩੧. ਇਦਾਨਿ ਮਿਸ੍ਸਾਲਙ੍ਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਅਙ੍ਗੀ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਅਙ੍ਗੀਭਾ੧ਾ** ਉਪਕਾਰਕਉਪਕਾਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤਪਟਿਪਾਦਕਪਟਿਪਾਦਨੀਯਸਭਾ੧ੇਨ ਹੇਤੁਭੂਤੇਨ **ਸਦਿਸਬਲਭਾ੧ਾ** ਚ ਸਾਧਿਯਸਾਧਨਭਾ੧ਂ ੧ਿਨਾ ਸਮਾਨਬਲ੧ਨ੍ਤੁਭਾ੧ੇਨ ਚ **ਬਨ੍ਧਨੇ** ਪਜ੍ਜਾਦਿਬਨ੍ਧਨ੧ਿਸਯੇ **ਅਲਙ੍ਕਤੀਨਂ** ਅਲਙ੍ਕਾਰਾਨਂ ਯੋ **ਸਂਸਗ੍ਗੋ** ਸਨ੍ਨਿਧਾਨਂ, ਤਂ ਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪ੧ੁਚ੍ਚਤੀਤਿ। ਅਙ੍ਗਂ ਸਾਧਨਂ ਅਸ੍ਸ ਸਾਧਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਚ, ਅਙ੍ਗਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗੀ ਚੇਤਿ ਚ, ਤੇਸਂ ਭਾ੧ੋ ਸਾਧਿਯਸਾਧਨਸਙ੍ਖਾਤੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਤਿ ਚ, ਸਦਿਸਂ ਬਲਂ ਯੇਸਮਲਙ੍ਕਾਰਾਨਮਿਤਿ ਚ, ਤੇਸਂ ਭਾ੧ੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਰਪੇਕ੍ਖਤਾਤਿ ਚ, ਮਿਸ੍ਸਨਂ ਮਿਸ੍ਸੀਭ੧ਨਮਿਤਿ ਚ ੧ਾਕਜਂ।

ਅਙ੍ਗਙ੍ਗਿਭਾ੧ਮਿਸ੍ਸ

੩੩੨.ਪਸਤ੍ਥਾ ਮੁਨਿਨੋ ਪਾਦ-ਨਖਰਂਸਿਮਹਾਨਦੀ।
ਅਹੋ ਗਾਲ਼੍ਹਂ ਨਿਮੁਗ੍ਗੇਪਿ, ਸੁਖਯਤਜੇ’੧ ਤੇ ਜਨੇ॥

੩੩੨. ਉਦਾਹਰਤਿ “**ਪਸਤ੍ਥਾ ਮੁਨਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਮੁਨਿਨੋ ਪਾਦੇਸੁ ਨਖਾ ਤੇਸਂ ਰਂਸਿ ਏ੧ ਮਹਾਨਦੀਸਦਿਸਤ੍ਤਾ **ਮਹਾਨਦੀ,** ਸਾ **ਪਸਤ੍ਥਾ** ਅਚ੍ਛਰਿਯਪ੍ਪਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾ੧ਤੋ **ਗਾਲ਼੍ਹ**ਮਚ੍ਚਨ੍ਤਂ ਨਿਮੁਗ੍ਗੇਪਿ ਤੇ ਜਨੇ ਸੁਖਯਤਜੇ੧, **ਅਹੋ** ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ ਯਤੋ ਸੇਸਨਦੀ੧ਿਧੁਰਂ। ‘‘ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਨਿ

ਗਾਲ੍ਹਂ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋਪਿ ਸੁਖਯਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਨਿਮੁਗ੍ਗੋਪੀ''ਤਿ ਸਮਾਧਿਨੋ ਸਾਧਿਯਤ੍ਤੇਨਙ੍ਗਿਤਾਯਾਵਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ''ਪਾਦਨਖਰਂਸਿਮਹਾਨਦੀ''ਤਿ ਰੂਪਕਂ ਸਾਧਨਤ੍ਤੇਨਙ੍ਗਤਾਯਾਵਟ੍ਠਿਤਨ੍ਤਿ ਮਿਸ੍ਸਮਿਦਮਲਙ੍ਕਰਣਂ।

੩੩੨. ਇਦਾਨਿ ਉਦਾਹਰਤਿ **"ਪਸਤ੍ਥਾ"** ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਮੁਨਿਨੋ ਪਸਤ੍ਥਾ** ਅਚ੍ਛਰਿਯਤ੍ਤਾ ਪਸਂਸਨੀਯਾ **ਪਾਦਨਖਰਂਸਿਮਹਾਨਦੀ** ਚਰਣਨਖਕਿਰਣਸਙ੍ਖਾਤਮਹਾਗਙ੍ਗਾ **ਗਾਲ੍ਹਂ** ਅਤਿਸਯੇਨ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋਪਿ ਤੇ **ਜਨੇ** ਸਾਧੁਸਪ੍ਪੁਰਿਸੇ **ਸੁਖਯਤਿ ਏ**ਵ ਸੁਖਿਤੇ ਕਤੋ ਏਵ। **ਅਹੋ** ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ ਸੇਸਨਦੀਨਮੇਸਾ ਪਵਤ੍ਤਿ ਵਿਰੁਦ੍ਧਾਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਸਾਧਨੀਯਭਾਵੇਨ ਅਙ੍ਗਿਨੋ ''ਨਿਮੁਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਸਮਾਧਿਅਲਙ੍ਕਾਰਸ੍ਸ ''ਪਾਦਨਖਰਂਸਿਮਹਾਨਦੀ''ਤਿ ਰੂਪਕਾਲਙ੍ਕਾਰੋ ਸਾਧਨਭਾਵੇਨ ਅਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਅਙ੍ਗਾਅਙ੍ਗੀਭਾਵੇਨ ਇਮੇਸਂ ਅਲਙ੍ਕਾਰਾਨਂ ਮਿਸ੍ਸਿਤਾ। ਪਾਦੇਸੁ ਨਖਾਤਿ ਚ, ਤੇਸਂ ਰਂਸੀਤਿ ਚ, ਮਹਤੀ ਚ ਸਾ ਨਦੀ ਚੇਤਿ ਚ, ਮਹਾਨਦੀ ਵਿਯ ਮਹਾਨਦੀ ਪਾਦਨਖਰਂਸਿਯੋ ਏਵ ਮਹਾਨਦੀਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ। **ਗਾਲ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਵਿਸੇਸਨਂ। ਗਾਲ੍ਹਂ ਨਿਮੁਜ੍ਜਨਂ ਯੇ ਅਕਂਸੁ, ਤੇਪੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਸੁਖਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਜਨਾ ਸੁਖਿਤੇ ਸੁਖੇ ਕਰੋਤੀਤਿ ਵਾਕ੍ਯਂ।

ਸਦਿਸਬਲਭਾਵਮਿਸ੍ਸ

੩੩੩.**ਵੇਸੋ ਸਭਾਵਮਧੁਰੋ, ਰੂਪਂ ਨੇਤ੍ਤੁਰਸਾਯਨਂ।**
ਮਧੂਵਮੁਨਿਨੋ ਵਾਚਾ, ਨ ਸਮ੍ਪੀਣੇਤਿ ਕਂ ਜਨਂ॥

੩੩੩. "**ਵੇਸੋ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਸੁਬੋਧਂ। ਇਦਂ ਪਨ ਸਮਾਧਿਰੂਪਕੋਪਮਾਮਿਸ੍ਸਸਦਿਸਬਲਨ੍ਤਿ।

੩੩੩. "**ਵੇਸੋ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਮੁਨਿਨੋ **ਸਭਾਵਮਧੁਰੋ** ਪਕਤਿਮਧੁਰੋ **ਵੇਸੋ** ਜਿਨਾਵੇਣਿਕੋ ਬੁਦ੍ਧਵੇਸੋ ਚ **ਨੇਤ੍ਤੁਰਸਾਯਨਂ ਰੂਪਂ** ਲਕ੍ਖਣਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਰੂਪਞ੍ਚ **ਮਧੂਵ** ਮਧੁਰਤ੍ਤੇਨ ਮਧੁਸਮਾਨਾ **ਵਾਚਾ** ਭਾਰਤੀ ਚ ਕਂ ਜਨਂ ਨ ਸਮ੍ਪੀਣੇਤੀਤਿ। ''ਸਭਾਵਮਧੁਰੋ''ਤਿ ਸਮਾਧਿਅਲਙ੍ਕਾਰੋ ਚ, ''ਨੇਤ੍ਤੁਰਸਾਯਨ''ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਕਾਲਙ੍ਕਾਰੋ ਚ, ''ਮਧੂਵਾ''ਤਿ ਉਪਮਾਲਙ੍ਕਾਰੋ ਚਾਤਿ ਇਮੇ ਤਯੋ ਪੀਣਨੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਪੇਕ੍ਖਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਤੁਲ੍ਯਬਲਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਮਿਸ੍ਸਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸਭਾਵੇਨ ਮਧੁਰੋਤਿ ਚ, ਰਸੀਯਤਿ ਅਸ੍ਸਾਦੀਯਤੀਤਿ ਚ, ਰਸੋ ਰਸਭੂਤੋ ਆਯਨਂ ਗਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਰਸਾਯਨਂ, ਰਸਵਤ੍ਥੁ। ਰਸਾਯਨਮਿਵ ਰੂਪਂ ਰਸਾਯਨਂ, ਨੇਤ੍ਤਾਨਂ ਰਸਾਯਨਨ੍ਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

੩੩੪.**ਆਸੀ ਨਾਮ ਸਿਯਾ'ਤ੍ਥਸ੍ਸ,**
ਇਟ੍ਠਸ੍ਸਾ'ਸੀਸਨਂ ਯਥਾ।
ਤਿਲੋਕੇਕਗਤੀ ਨਾਥੋ,
ਪਾਤੁ ਲੋਕ'ਮਪਾਯਤੋ॥

੩੩੪. ਆਸਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਆਸਿ"**ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਇਟ੍ਠਸ੍ਸ** ਅਭਿਮਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਨੋ **ਆਸੀਸਨਂ** ਪਤ੍ਥਨਮਿਤ੍ਯਨੁਵਦਿਤ੍ਵਾ ਆਸੀ ਨਾਮ ਸਿਯਾਤਿ ਵਿਧੀਯਤੇ। **"ਯਥੇ"**ਤ੍ਯੁਦਾਹਰਤਿ। **ਤਿਲੋਕਸ੍ਸ** ਲੋਕਤ੍ਤਯਵਤ੍ਤਿਨੋ ਜਨਸ੍ਸ **ਏਕਗਤਿ** ਅਸਹਾਯਗਤਿ ਪਟਿਸਰਣਭੂਤੋ ਨਾਥੋ **ਲੋਕਂ** ਸਤ੍ਤਲੋਕਂ ਅਪਾਯਤੋ **ਪਾਤੁ** ਪਾਲੇਤੂਤਿ। ਏਤ੍ਥਾਤਿਲਸਿਤਂ ਪਾਲਨਮਾਸੀਸਿਤਨ੍ਤਿ।

੩੩੪. ਇਦਾਨਿ ਆਸੀਅਲਙ੍ਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਆਸੀ"** ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਇਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ** ਇਚ੍ਛਿਤਵਤ੍ਥੁਨੋ **ਆਸੀਸਨਾ** ਪਤ੍ਥਨਾ ਆਸੀ ਨਾਮ ਸਿਯਾ। **ਯਥਾ** ਤਤ੍ਥੋਦਾਹਰਣਮੇਵਂ। **ਤਿਲੋਕੇਕਗਤਿ** ਤਿਭਵਸ੍ਸ ਅਸਹਾਯਸਰਣਭੂਤੋ **ਨਾਥੋ** ਲੋਕਸਾਮਿ **ਲੋਕਂ** ਸਤ੍ਤਲੋਕਂ ਅਪਾਯਤੋ **ਪਾਤੁ** ਰਕ੍ਖਤੂਤਿ। ਆਸੀ ਨਾਮ ਪਤ੍ਥਨਾ, ਤਦ੍ਦੀਪਿਕਾਪਿ ਉਤ੍ਤਿ ਤਨ੍ਨਾਮਿਕਾਵ ਹੋਤਿ। ''ਤਿਲੋਕੇਕਗਤੀ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਉਦਾਹਰਣੇ ਪਾਲਨਂ ਆਸੀਸਿਤਂ। ਤਿਣ੍ਣਂ ਲੋਕਾਨਂ ਸਮਾਹਾਰੋਤਿ ਚ, ਏਕੋਯੇਵ ਗਤਿ ਪਟਿਸਰਣਨ੍ਤਿ ਚ, ਤਿਲੋਕਸ੍ਸ ਏਕਗਤੀਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

੩੩੫.**ਰਸਪ੍ਪਤੀਤਿਜਨਕਂ, ਜਾਯਤੇ ਯਂ ਵਿਭੂਸਨਂ।**

ਰਸਵਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਤੰ ਵੇਯ੍ਯੰ, ਰਸਵਨ੍ਤੁਵਿਧਾਨਤੋ॥

੩੩੫. ਰਸਵਨ੍ਤਮੁਦਾਹਰਤਿ **"ਰਸ"**ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਯੰ ਵਿਭੂਸਨ**ਮਲਙ੍ਕਰਣੰ ਰਸਾਭਾਸਾਦਿਨੋ **ਪਤੀਤਿਜਨਕੰ** ਅਵਗਮਸਮ੍ਪਾਦਕੰ ਜਾਯਤੇ, **ਤੰ** ਵਿਭੂਸਨੰ **ਰਸਵਨ੍ਤੁਵਿਧਾਨਤੋ** ਸਮ੍ਪਾਦਨਤੋ ''ਰਸਵਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੰ ਯਥਾ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਤੀਤਿ ਜਨਕੋ ਸਦ੍ਦੋ ''ਅਤ੍ਥਵਾ''ਤਿ।

੩੩੫. ਉਦ੍ਦੇਸੇ ਰਸੀਤਿ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਰਸਾਲਙ੍ਕਾਰੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਰਸ"**ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਯੰ ਵਿਭੂਸਨੰ** ਵੁੱਤਾਲਙ੍ਕਾਰਾਨਮਨ੍ਤਰੇ ਯੋ ਕੋਚਿ ਅਲਙ੍ਕਾਰੋ **ਰਸਪ੍ਪਤੀਤਿਜਨਕੰ** ਸਿਙ੍ਗਾਰਾਦਿਨਵਵਿਧਰਸੇਸੁ ਏਕਸ੍ਸ ਰਸਸ੍ਸ ਵਾ ਤਸ੍ਸੇਵ ਰਸਾਭਾਸਸ੍ਸ ਵਾ ਅਵਬੋਧਨੰ ਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਜਾਯਤੇ, **ਤੰ** ਵਿਭੂਸਨੰ **ਰਸਵਨ੍ਤੁਵਿਧਾਨਤੋ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਰਸਸਹਿਤਭਾਵਸ੍ਸ ਪਕਾਸਨਤੋ **ਰਸਵਨ੍ਤਨ੍ਤਿ** ਰਸੀਤਿ ਵੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਤੀਤਿਜਨਕੋ ਸਦ੍ਦੋ ''ਅਤ੍ਥਵਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵੰ ਰਸਪ੍ਪਤੀਤਿਜਨਕੋ ਅਲਙ੍ਕਾਰੋ ਰਸਵਨ੍ਤੋ ''ਰਸੀ''ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਰਸਸ੍ਸ ਪਤੀਤਿ ਚ, ਤੰ ਜਨੇਤੀਤਿ ਚ, ਰਸੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਚ, ਰਸਵਤੋ ਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਧਾਨੰ ਸਮ੍ਪਾਦਨਨ੍ਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯੰ।

੩੩੬.ਰਾਗਾਨਤਬ੍ਭੁਤਸਰੋਜਮੁਖੰ ਧਰਾਯ,
ਪਾਦਾ ਤਿਲੋਕਗੁਰੁਨੋ'ਧਿਕਬਦ੍ਧਰਾਗਾ।
ਆਦਾਯ ਨਿਚ੍ਚਸਰਸੇਨ ਕਰੇਨ ਗਾਲ੍ਹੰ,
ਸਞ੍ਚੁਮ੍ਬਯਨ੍ਤਿ ਸਤਤਾਹਿਤਸਮ੍ਭਮੇਨ॥

੩੩੬. ਉਦਾਹਰਤਿ **"ਰਾਗ"**ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਧਰਾਯ** ਪਥਵੀਅਙ੍ਗਨਾਯ ਰਾਗੇਨ ਆਨਤੰ, ਮੁਖੰ। **ਰਾਗੰ** ਰਤ੍ਤਵਣ੍ਣੰ **ਆਨਤੰ** ਨਿਨ੍ਨਮਿਤੰ, ਸਰੋਜੰ। ਪਠਮੇ ਅਬ੍ਭੁਤਸਰੋਜਸਦਿਸਤਾਯ ਮੁਖੰ, ਤੇਨ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਨ੍ਤਿ ਰਾਗਾਨਤੇਨ ਸਮਾਸੋ। ਦੁਤਿਯੇ ਤੁ ਰਾਗਾਨਤਞ੍ਚ ਤੰ ਅਬ੍ਭੁਤਸਰੋਜੰ ਪਥਵਿੰ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਸਿਰੀਪਾਦਸਮ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥੰ ਉਟ੍ਠਹਮਚ੍ਛਰਿਯਪਦੁਮਞ੍ਚ, ਤਮੇਵ ਤਸ੍ਸਾ ਮੁਖਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਮੁਖਨ੍ਤਿ **ਰਾਗਾਨਤਬ੍ਭੁਤਸਰੋਜਮੁਖੰ। ਤਿਲੋਕਗੁਰੁਨੋ** ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਾਦਾ। ਕੀਦਿਸਾ? ਅਧਿਕਬਨ੍ਧੋ **ਰਾਗੋ** ਅਨੁਰਾਗੋ, ਰਤ੍ਤਵਣ੍ਣੋ ਵਾ ਯੇਸੰ ਤੇ, ਤਥਾਵਿਧਾ। **ਨਿਚ੍ਚ**ਮਨਵਰਤੰ **ਸਰਸੇਨ** ਰਸਵਤਾ **ਕਰੇਨ** ਹਤ੍ਥੇਨ, ਰੰਸਿਨਾ ਵਾ ਗਾਲ੍ਹੰ **ਆਦਾਯ** ਗਹੇਤ੍ਵਾ **ਸਤਤੰ** ਨਿਚ੍ਚੰ ਆਹਿਤੋ **ਸਮ੍ਭਮੋ** ਆਦਰੋ, ਤਦਭਿਮੁਖਤਾ ਵਾ, ਤੇਨ ਸਞ੍ਚੁਮ੍ਬਯਨ੍ਤਿ, ਨਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ ਵਾ। ਏਤ੍ਥ ਸਿਲੇਸਰੂਪਕੇਹਿ ਸਮ੍ਭੋਗਸਿਙ੍ਗਾਰਰਸਾਭਾਸੋ ਜਨ੍ਯਤੇ। ਸਿਙ੍ਗਾਰੋ ਦੁਵਿਧੋ ਵਿਪ੍ਪਲਮ੍ਭੋ, ਸਮ੍ਭੋਗੋ ਚੇਤਿ। ਤੇਸੁ ਵਿਪ੍ਪਲਮ੍ਭੋਵ ਸਮਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾਧਾਰਤ੍ਤਾ ਮਨੋਹਰੋ, ਨੇਦਿਸੋ ਸਮ੍ਭੋਗੋ। ਸਮ੍ਭੋਗਾਭਾਸੇ ਤੁ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਥਾਪਿ'ਹਾ'ਧਿਗਤੰ ਸਮ੍ਭੋਗਾਭਾਸੋਦਾਹਰਣੰ ਬਾਲਪ੍ਪਬੋਧਨਤ੍ਥੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਿਚਾਰੇਸ੍ਸਾਮ। ਤਤ੍ਰ ਪਾਦਾਨੰ ਕਾਮੁਕਤ੍ਤੰ ਧਰਾਯ ਕਾਮਿਨਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਵਾਕ੍ਯਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੇ। ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੰ ਪੁਨ ਵੁੱਤੰ ਸਿਯਾ। ਅਤ੍ਰ ਪਾਦਾਨੰ ਤੰ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੰ, ਰਤ੍ਯੁਕ੍ਕੰਸਾਭਾਸੋ ਯਦਿ ਕਵਿਨਾ ਪਟਿਪਾਦੇਤਬ੍ਬੋ ਨ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਤਦਾ ਗਾਥਾਯਮਨਨੁਪਪਨ੍ਨੰ ਸਿਯਾਤਿ ਏਵੰਵਿਧਵਚਨਤੋਵ ਪਾਦਾ ਰਤ੍ਯਾਭਾਸਵਨ੍ਤੋਤਿ ਗਮ੍ਯਤੇ। ਰਤਿਯਾ ਆਲਮ੍ਬਣਵਿਭਾਵਾਭਾਸੋ ਧਰਾਕਾਮਿਨਿ, ਰਮ੍ਮਦੇਸਾਦਿਵਿਸੇਸਾਭਾਵੇ ਅਚ੍ਛਰਿਯਪਦੁਮੁਗ੍ਗਮਨਾਭਾਵਤੋ ਅਬ੍ਭੁਤਸਰੋਜਸਦ੍ਦੂਸਵਨੇਨ ਗਮ੍ਮਮਾਨਾ ਰਮ੍ਮਦੇਸਾਦਯੋ ਉਦ੍ਦੀਪਨਵਿਭਾਵਾਭਾਸਾ, ਬ੍ਯਭਿਚਾਰੀਭਾਵਾਭਾਸਬੋਧਕਾਨਿ ਕਵਿਵਚਨਾਨਿ ਅਨੁਭਾਵਾਭਾਸੋ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਨਿਚ੍ਚਸਰਸੇਨ ਕਰੇਨ ਗਾਲ੍ਹੰ ਆਦਾਯਾ''ਤਿ ਕਰਸ੍ਸ ਸਰਸਤਾਗਾਲ੍ਹਗ੍ਗਹਣਕਥਨੇਨ ਹਰਿਸਾਦਯੋ ਗਮ੍ਯਨ੍ਤੇ। ''ਸਤਤਾਹਿਤਸਮ੍ਭਮੇਨਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਤ੍ਤਾਦਯੋ ਪਹੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵੰ ਬਨ੍ਧਵੁੱਤੀਤਿ ਵਿਭਾਵਾਦੀਹਿ ਬਨ੍ਧਤ੍ਥਾਭਾਸਾਨੰ ਮਨਸਿ ਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਆਨਨ੍ਦਾਭਾਸੋ, ਸੋ ਰਸਾਭਾਸੋ ਸਮ੍ਭੋਗਰਸਾਭਾਸੋ ਵੁੱਤੋਤਿ।

੩੩੬. ਇਦਾਨਿ ਉਦਾਹਰਣੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਸਿਙ੍ਗਾਰਹਸ੍ਸਕਰੁਣਾਦਿਰਸੁਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਤੋ ਸਿਙ੍ਗਾਰਰਸਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਰਾਗਾ"**ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਧਰਾਯ** ਮਹੀਅਙ੍ਗਨਾਯ **ਰਾਗਾਨਤਬ੍ਭੁਤਸਰੋਜਮੁਖੰ** ਰਾਗੇਨ ਅਨੁਰਾਗੇਨ ਅਭਿਮੁਖੰ ਕਤ੍ਵਾ ਨਮਿਤੰ ਅਚ੍ਛਰਿਯਗੁਣੋਪੇਤਪਦੁਮਸਦਿਸਾਨਨੰ ਨੋ ਚੇ, ਰਤ੍ਤਵਣ੍ਣੰ ਆਨਤੰ ਅਬ੍ਭੁਤਸਰੋਜਸਙ੍ਖਤਮੁਖੰ **ਤਿਲੋਕਗੁਰੁਨੋ** ਭੁਵਨਤ੍ਤਯਾਨੁਸਾਸਕਸ੍ਸ

ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਾਦਾ **ਅਧਿਕਬਦ੍ਧਰਾਗਾ** ਅਧਿਕਬਦ੍ਧਾਨੁਰਾਗਵਨ੍ਤਾ ਨੋ ਚੇ, ਪੁਬ੍ਬਕਮ੍ਮੇਨ ਕਤਅਧਿਕਰਤ੍ਤਵਣ੍ਣਾ **ਨਿਚ੍ਚਸਰਸੇਨ ਕਰੇਨ** ਸਤਤਾਨੁਰਾਗਯੁਤ੍ਤੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ ਨੋ ਚੇ, ਅਵਿਕਲਤ੍ਤਾ ਸਤਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਹਿਤੇਨ ਕਿਰਣੇਨ **ਗਾਲ਼੍ਹੰ ਆਦਾਯ** ਗਾਲ਼੍ਹੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨੋ ਚੇ, ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ **ਸਤਤਾਹਿਤਸਮ੍ਭਮੇਨ** ਨਿਚ੍ਚੰ ਕਤਾਦਰੇਨ ਨੋ ਚੇ, ਨਿਰਨ੍ਤਰਾਹਿਤਅਭਿਮੁਖਭਾਵੇਨ **ਸਞ੍ਚੁਮ੍ਬਯਨ੍ਤਿ** ਚੁਮ੍ਬਨ੍ਤਿ ਨੋ ਚੇ, ਠਿਤਿਕ੍ਰਿਯਾਸਾਧਨਤ੍ਤੇਨ ਫੁਸਨ੍ਤੀਤਿ।

ਰਾਗੇਨ ਅਨੁਰਾਗੇਨ ਆਨਤੰ ਅਭਿਮੁਖੀਕਤਮਿਤਿ ਚ, ਅਬ੍ਭੁਤਞ੍ਚ ਤੰ ਸਰੋਜਞ੍ਚੇਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਸਦਿਸਤਾਯ ਅਬ੍ਭੁਤਸਰੋਜਞ੍ਚ ਤੰ ਮੁਖਞ੍ਚੇਤਿ ਚ, ਰਾਗਾਨਤਞ੍ਚ ਤੰ ਅਬ੍ਭੁਤਸਰੋਜਮੁਖਞ੍ਚੇਤਿ ਚ, ਰਾਗੰ ਰਤ੍ਤਵਣ੍ਣੰ ਆਨਤੰ ਨਿਨ੍ਨਮਿਤਿ ਚ, ਤਞ੍ਚ ਤੰ ਅਬ੍ਭੁਤਸਰੋਜਞ੍ਚੇਤਿ ਚ, ਤਮੇਵ ਤਾਦਿਸਮੁਖਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਮੁਖਮਿਤਿ ਚ, ਤਿਲੋਕਸ੍ਸ ਗੁਰੂਤਿ ਚ, ਅਧਿਕੰ ਕਤ੍ਵਾ ਬਦ੍ਧੋ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੁਬ੍ਬਕਮ੍ਮੇਨ ਵਾ ਕਤੋ, ਰਾਗੋ ਅਨੁਰਾਗੋ ਰਤ੍ਤਵਣ੍ਣੋ ਵਾ ਯੇਸਮਿਤਿ ਚ, ਰਸੇਨ ਅਨੁਰਾਗੇਨ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਸਹ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋਤਿ ਚ, ਆਹਿਤੋ ਵਿਹਿਤੋ ਚ ਸੋ ਸਮ੍ਭਮੋ ਆਦਰੋ ਤਦਭਿਮੁਖਭਾਵੋ ਵਾ ਚੇਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਏਤ੍ਥ ‘‘ਰਾਗਾਨਤਾ’’ਤਿਆਦਿਕੇਨ ਸਿਲੇਸਾਲਙ੍ਕਾਰੇਨ ਚ ‘‘ਅਬ੍ਭੁਤਸਰੋਜਮੁਖ’’ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਕਾਲਙ੍ਕਾਰੇਨ ਚ ਸਮ੍ਭੋਗਸਿਙ੍ਗਾਰਰਸਾਭਾਸੋ ਉਪ੍ਪਾਦੀਯਤਿ। ਤਾਦਿਸੰ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਨੰ ਸਮ੍ਭੋਗਾਭਾਵੇਨ, ਤਦਾਕਾਰੇਨ ਚ ਕਪ੍ਪਿਤਤ੍ਤਾ ਰਸਾਭਾਸੋ ਨਾਮਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਸਿਙ੍ਗਾਰਸ੍ਸ ਆਯੋਗਵਿਪ੍ਪਯੋਗਸਮ੍ਭੋਗਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧਤ੍ਤੇਪਿ ਆਯੋਗਵਿਪ੍ਪਯੋਗਦ੍ਵਯੰ ਵਿਪ੍ਪਲਮ੍ਭਮੇਵਾਤਿ ਵਿਪ੍ਪਲਮ੍ਭੋ, ਸਮ੍ਭੋਗੋ ਚੇਤਿ ਦੁਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਸੁ ਵਿਪ੍ਪਲਮ੍ਭੋਵ ਅਨੂਨਵਣ੍ਣਨਾਯ ਭੂਮਿਤ੍ਤਾ ਮਨੋਹਰੋ। ਸਮ੍ਭੋਗੋ ਪਨ ਤਾਦਿਸੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਸਮ੍ਭੋਗਾਭਾਸੋਪਿ ਹੀਨੋ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਪਯੋਗੰ ਕਤ੍ਵਾ ਕੁਰੁਮਾਨਾਯ ਵਣ੍ਣਨਾਯ ਉਚਿਤਭਾਵੇਨ ਇਹਾਧਿਗਤਸਮ੍ਭੋਗਸਿਙ੍ਗਾਰਰਸਾਭਾਸੇਨ ਰਸਿਭੂਤਾਲਙ੍ਕਾਰਸ੍ਸ ਉਦਾਹਰਣੇ ਰਸਾਭਾਸੋ ਏਵੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਾਦਾਨੰ ਕਾਮੁਕਭਾਵਾਭਾਸੇ ਚ ਧਰਾਯ ਕਾਮਿਨੀਭਾਵਾਭਾਸੇ ਚ ਵਾਚਕਪਦੇਨ ਅਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ‘‘ਧਰਾਯ ਪਾਦਾ ਤਿਲੋਕਗੁਰੁਨੋ’’ਤਿ ਇਦੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਾਣਿਧਮ੍ਮਪਕਾਸਕੇਹਿ ਅਵਸੇਸਪਦੇਹਿ ਞਾਯਤੇ।

ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਰਤਿਆਭਾਸੋ ‘‘ਅਧਿਕਬਦ੍ਧਰਾਗਾ ਰਾਗਾਨਤ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਯੰ ਰਤਿਆਭਾਸੋ ਇਧ ਠਾਯੀਭਾਵੋ ਪੁਰਿਸਰਤਿਯਾ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਚ, ਇਤ੍ਥਿਰਤਿਯਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਚ ਆਲਮ੍ਬਣਤ੍ਤਾ ਪਾਦਕਾਮੁਕਧਰਾਕਾਮਿਨਿਯੋ ਦ੍ਵੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਆਲਮ੍ਬਣਵਿਭਾਵਾਭਾਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਰਮ੍ਮਦੇਸਾਦਿਵਿਸੇਸੰ ਵਿਨਾ ਅਚ੍ਛਰਿਯਪਦੁਮੋਦਯਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਅਬ੍ਭੁਤਸਰੋਜਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਉਚ੍ਚਾਰਣੇਨ ਗਮ੍ਮਮਾਨਾ ਰਮ੍ਮਦੇਸਾਦਯੋ ਰਤਿੰ ਉਦ੍ਦੀਪਯਨ੍ਤੀਤਿ ਉਦ੍ਦੀਪਨਵਿਭਾਵਾਭਾਸਾ ਨਾਮ। ‘‘ਨਿਚ੍ਚਸਰਸੇਨ ਕਰੇਨ ਗਾਲ਼੍ਹਮਾਦਾਯਾ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਰਸ੍ਸ ਸਰਸਭਾਵਸ੍ਸ ਚ ਗਾਲ਼੍ਹੰ ਗਹਣਸ੍ਸ ਚ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਹਰਿਸਾਦਯੋ ਞਾਯਨ੍ਤੇ। ‘‘ਸਤਤਾਹਿਤਸਮ੍ਭਮੇਨਾ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਉਸ੍ਸਾਹਾਦਯੋ ਞਾਯਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਰਿਸਉਸ੍ਸਾਹਾਦਯੋ ਬਜਭਿਚਾਰੀਭਾਵਾਭਾਸਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਬਜਭਿਚਾਰੀਭਾਵਾਭਾਸੇ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤਾਨਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਵਿਵਚਨਾਨਿ ਅਨੁਭਾਵਾਭਾਸਾ ਨਾਮਾਤਿ ਏਵੰ ਬਨ੍ਧੇ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਠਾਯੀਭਾਵਬਜਭਿਚਾਰੀਭਾਵਵਿਭਾਵਅਨੁਭਾਵੇਹਿ ਅਤ੍ਥਾਵਬੋਧੰ ਕਰੋਨ੍ਤਾਨੰ ਪਣ੍ਡਿਤਾਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਯੋ ਸਨ੍ਤੋਸਾਭਾਸਸਙ੍ਖਾਤੋ ਰਸਾਭਾਸੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਸੋ ਇਧ ਸਮ੍ਭੋਗਰਸਾਭਾਸੋਤਿ ਕਥਿਤੋਤਿ। ਠਾਯੀਭਾਵਾਦਯੋ ਉਪਰਿ ਆਵਿਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।

੩੩੧.ਇਚ੍ਚਾਨੁਗਮ੍ਮ ਪੁਰਿਮਾਚਰਿਯਾਨੁਭਾਵੰ,
ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਨਿਗਦਿਤੋ’ਯਮਲਙ੍ਕਤੀਨੰ।
ਭੇਦੋ’ਪਰੂਪਰਿ ਕਵੀਹਿ ਵਿਕਪ੍ਪਿਯਾਨੰ,
ਕੋ ਨਾਮ ਪਸ੍ਸਿਤੁ’ਮਲੰ ਖਲੁ ਤਾਸ’ਮਨ੍ਤੰ॥

ਇਤਿ ਸਙ੍ਘਰਕ੍ਖਿਤਮਹਾਸਾਮਿਪਾਦਵਿਰਚਿਤੇ

ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰੇ

ਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਾਵਬੋਧੋ ਨਾਮ

ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ।

੩੩੧. ਏਵਮੁਦ੍ਦੇਸਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਯਥਾਪਟਿਵ੍ਵਾਤੰ ਨਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਨਿਗਮਨਪੁਬ੍ਬਕੰ ਬਹੁਤ੍ਤਮੇਸੰ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤੁਮਾਹ "**ਇਚ੍ਚੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਇਤਿ** ਇਮਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਪੁਰਿਮਾਨੰ ਦਣ੍ਡੀਆਦੀਨੰ **ਆਚਰਿਯਾਨੰ ਆਨੁਭਾਵੰ** ਬਨ੍ਧਲਕ੍ਖਣਾਨਿ **ਅਨੁਗਮ੍ਮ** ਅਨੁਗਨ੍ਤ੍ਵਾ **ਅਲਙ੍ਕਤੀਨ**ਮਲਙ੍ਕਾਰਾਨੰ ਅਯੰ ਭੇਦੋ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ **ਨਿਗਦਿਤੋ** ਕਥਿਤੋ। ਸਙ੍ਖੇਪਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਆਹ "**ਉਪਰੂਪਰੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਉਪਰੂਪਰਿ** ਦੀਘਕਾਲਮਾਰਬ੍ਭ ਯਾਵੇਦਾਨਿ ਮਤ੍ਥਕਮਤ੍ਥਕੇ ਕਵੀਹਿ **ਵਿਕਪ੍ਪਿਯਾਨੰ** ਪਭੇਦਿਯਮਾਨਾਨੰ **ਤਾਸ**ਮਲਙ੍ਕਤੀਨੰ **ਅਨ੍ਤੰ** ਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਪਸ੍ਸਿਤੁੰ **ਖਲੁ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਕੋ ਨਾਮ** ਜਨੋ **ਅਲੰ** ਸਮਤ੍ਥੋ।

ਇਤਿ ਮਹਾਸਾਮਿਨਾਮਿਕਾਯੰ ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰਟੀਕਾਯੰ

ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ।

੩੩੧. ਏਵੰ ਉਦ੍ਦੇਸਕ੍ਕਮੇਨ ਯਥਾਪਟਿਵ੍ਵਾਤੇ ਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰੇ ਨਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਨਿਗਮਨਮੁਖੇਨ ਏਸੰ ਅਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਾਨੰ ਬਹੁਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਇਚ੍ਚਾਨੁਗਮ੍ਮ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਇਤਿ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ **ਪੁਰਿਮਾਚਰਿਯਾਨੁਭਾਵੰ** ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਿਕਾਨੰ ਦਣ੍ਡੀਭਦ੍ਦਪਾਣਾਦੀਨੰ ਅਲਙ੍ਕਾਰਸਤ੍ਥਸਙ੍ਖਾਤਾਨੁਭਾਵੰ ਅਨੁਗਮ੍ਮ ਅਲਙ੍ਕਤੀਨੰ ਅਯੰ ਭੇਦੋ **ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਨਿਗਦਿਤੋ** ਮਯਾ ਵੁਤ੍ਤੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ? **ਉਪਰੂਪਰਿ** ਦੀਘਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵਜ੍ਜਤਨਾ **ਕਵੀਹਿ** ਰਚਨਾਕਤ੍ਤੁਾਰੇਹਿ **ਵਿਕਪ੍ਪਿਯਾਨੰ** ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਕਪ੍ਪਿਯਮਾਨਤ੍ਤਾ ਪੁਥਕ੍ਕਰਿਯਮਾਨਾਨੰ **ਤਾਸ**ਮਲਙ੍ਕਤੀਨੰ **ਅਨ੍ਤੰ** ਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਪਸ੍ਸਿਤੁੰ **ਖਲੁ** ਏਕਨ੍ਤੇਨ **ਕੋ ਨਾਮ** ਪੁਗ੍ਗਲੋ **ਅਲੰ** ਸਮਤ੍ਥੋਤਿ। ਸਙ੍ਗਹਮਨਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਕੇਨਾਪਿ ਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਅਧਿਗਨ੍ਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਪੁਰੇ ਭਵਾਤਿ ਚ, ਪੁਰਿਮਾ ਚ ਤੇ ਆਚਰਿਯਾ ਚੇਤਿ ਚ, ਤੇਸਮਾਨੁਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਵਿਸੇਸਤੋ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਕਪ੍ਪਿਯਨ੍ਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯੰ।

ਇਤਿ ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰਨਿਸ੍ਸਯੇ

ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ।

੫. ਭਾਵਾਵਬੋਧਪਰਿਚ੍ਛੇਦ

੩੩੮.ਪਟਿਭਾਨਵਤਾ ਲੋਕ-ਵੋਹਾਰ'ਮਨੁਸਾਰਿਨਾ।

ਤਤੋ'ਚਿਤਜਸਮੁਲ੍ਲਾਸ-ਵੇਦਿਨਾ ਕਵਿਨਾ ਪਰਂ॥

੩੩੮. ਤਦੇਵ ਯਥਾਪਟਿਞ੍ਞਾਤਮਲਙ੍ਕਾਰਵਿਭਾਗਂ ਬੋਧੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਤਿ ਰਸਵਨ੍ਤਾਲਙ੍ਕਾਰਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇਨਾਧਿਗਤਂ ਰਸਂ ਸਕਲ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਨਿਸ੍ਸ ਰਣੇਕਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸੇਕਰਸਵਿਸੁਦ੍ਧਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾਗਮਵਿਗ੍ਗਾਹਸਪ੍ਪੀਣਨੇਣਤਮਤੀਨਂ ਪਰਮਸਦ੍ਧਾਲੂਨਮਨਧਿਗਤਤ੍ਤੇਪਿ ਲਕ੍ਖਣਮਤ੍ਤੇਨ ਲੋਕਵੋਹਾਰਕੋਸਲ੍ਲਮਤ੍ਤਪਰਿਗ੍ਗਹਾਯ ਕਿਞ੍ਚਿਮਤ੍ਤਮੁਪਦਿਸਿਤੁਂ ਨ ਸਾਕਲ੍ਲੇਨ "**ਪਟਿਭਾਨਵਤਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਪਟਿਭਾਨਂ** ਤਂਤਂਠਾਨਾਨੁਰੂਪਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ। ਸਾ ਹਿ ਸਰਸਰਚਨਾਯਚ੍ਚਨ੍ਤੋਪਕਾਰਿਕਾ, ਤਤੋਵ ਕਬ੍ਬਂ ''ਪਟਿਭਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਪਟਿਭਾਨਵਤਾ**"ਤਿ। ਕਵਿਨਾ ਲੋਕਵੋਹਾਰਾਨੁਗਨ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਯੋ ਹਿ ਸਕਲਂ ਲੋਕਵੋਹਾਰਂ ਨਾਨੁਸਰਤਿ, ਸੋ ਕਵਿਯੇਵ ਨ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਲੋਕਵੋਹਾਰਮਨੁਸਾਰਿਨਾ**"ਤਿ। ਯਤੋ ਓਚਿਤਜਂ ਨਾਮ ਕਵੀਨਂ ਪਰਮਂ ਰਹਸ੍ਸਂ ਲੋਕਵੋਹਾਰੇਪਿ ਉਚਿਤਞ੍ਞੂਯੇਵ ਪਸਂਸੀਯਤੇ, ਸਮੁਚਿਤਲੋਕਵੋਹਾਰਾਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਚ ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਵਿਰਚਿਤਾ ਰਚਨਾ ਸਚੇਤਨਾਨਂ ਰਸਸ੍ਸਾਦਾਯ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਓਚਿਤਜੇ ਸਮੁਲ੍ਲਸਤ੍ਤਂ ਦਿਤ੍ਤਂ ਫੁਟਮੇਵ ਬਨ੍ਧਨਂ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤਤੋਵਚ੍ਚਨ੍ਤਮੋਚਿਤਜਸਮੁਲ੍ਲਾਸਵੇਦਿਨਾ ਕਵਿਨਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਪਰਂ ਓਚਿਤਜਸਮੁਲ੍ਲਾਸਵੇਦਿਨਾ**"ਤਿ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਚੇਤਂ ''ਕਵਿਨਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸਨਂ, "**ਕਵਿਨਾ**"ਤਿ ਚੇਤਂ ''ਨਿਬਨ੍ਧਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਵੁਤ੍ਤੋ ਕਤ੍ਤਾ।

੩੩੮. ਏਵਂ ਯਥਾਪਟਿਞ੍ਞਾਤਾਨਮਲਙ੍ਕਾਰਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨਾਵਸਰੇ ਰਸਵਨ੍ਤਾਲਙ੍ਕਾਰਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇਨਾਧਿਗਤਨਵਵਿਧਸਿਙ੍ਗਾਰਾਦਿਰਸੇ ਸਕਲਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਨਿਸ੍ਸਰਣਅਸਹਾਯਕਰਣਭੂਤਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸੇਨ ਏਕਰਸਭੂਤੇ ਅਤਿਪਣੀਤੇ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾਮਤਰਸੇਯੇਵ ਲੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਦ੍ਧਾਬਾਹੁਲ੍ਲਸੁਦ੍ਧਸਂਯਮਾਨਂ ਵਿਮੁਖੇਪਿ ਲਕ੍ਖਣਮਤ੍ਤਪਰਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਲੋਕਵੋਹਾਰੇਸੁ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤ੍ਥਂ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਕਾਮੋ ਇਦਾਨਿ "**ਪਟਿਭਾਨਵਤਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਮਾਹ। **ਪਟਿਭਾਨਵਤਾ** ਸਰਸਰਚਨਾਯ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੋਪਕਾਰਟ੍ਠਾਨੋਚਿਤਪਞ੍ਞਾਵਿਸੇਸਵਤਾ **ਲੋਕਵੋਹਾਰਮਨੁਸਾਰਿਨਾ** ਸਕਲਲੋਕੇ ਵੋਹਾਰਾਨੁਰੂਪਮਨੁਗਤੇਨ **ਤਤੋ** ਯਸ੍ਮਾ ਓਚਿਤਜਂ ਨਾਮ ਹਦਯਤੋ ਅਬਹਿ ਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਰਹਸ੍ਸਮਿਵ ਬਨ੍ਧਤੋ ਵਿਯੋਜਨੀਯਂ ਨ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ **ਪਰਮਤਿਸਯੇਨ ਓਚਿਤਜਸਮੁਲ੍ਲਾਸਵੇਦਿਨਾ** ਉਚਿਤਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੀਪਨਸ੍ਸੇਵ ਅਨੁਰੂਪਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਇਟ੍ਠਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਮੁਲ੍ਲਾਸਨਂ ਦਿਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਨ੍ਤੇਨ **ਕਵਿਨਾ** ਬਨ੍ਧਕਾਰਕੇਨ ਨਿਬਨ੍ਧਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਪਟਿਭਾ ਪਟਿਭਾਨਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯੇਤਂ ਨਾਮਂ, ਤਤੋ ਜਾਤਕਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਪਟਿਭਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਤ੍ਤਾ ਅਯਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਸੇਸੋ ਰਚਨਾਯ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੋਪਕਾਰੋਤਿ ਞਾਤਬ੍ਬੋ। ਪਟਿਭਾਨਮਸ੍ਸਤ੍ਥੀਤਿ ਚ, ਲੋਕਸ੍ਸ ਵੋਹਾਰੋਤਿ ਚ, ਤਂ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਚ, ਓਚਿਤਜੇਨ ਸਮੁਲ੍ਲਾਸੋਤਿ ਚ, ਤਂ ਵਿਜਾਨਾਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੩੩੯.ਠਾਯੀਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨੋ ਭਾਵ-ਵਿਭਾਵਾ ਸਾਨੁਭਾਵਕਾ।

ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨਿਬਨ੍ਧਾ ਤੇ, ਰਸਸ੍ਸਾਦਾਯ ਸਾਧੁਨਂ॥

੩੩੯. "**ਠਾਯਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਠਾਯਿਨੋ ਵਕ੍ਖਮਾਨਰਤਜਾਦਯੋ ਤੇਹਿ ਸਹ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵਿਭਾਵਾਦੀਹਿ ਯੋਗੇ ਰਤਜਾਦੀਨਮਸ੍ਸਾਦਿਯਤ੍ਤਮਾਨੀਯਮਾਨਤ੍ਤਾ ਏਤੇਸਮਤ੍ਥੀਤਿ **ਠਾਯੀਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨੋ**। ਸਹ ਅਨੁਭਾਵੇਹਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਲਕ੍ਖਣੇਹੀਤਿ **ਸਾਨੁਭਾਵਕਾ,** ਭਾਵੋ ਵਿਭਾਵੋ ਚ, ਵਕ੍ਖਮਾਨੇ ਭਾਵੇਨ ਭਾਵਾਭਾਸੋਪਿ ਇਮਿਨਾਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ, ਰਸਸ੍ਸਾਦਾਯ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

੩੩੯. "**ਠਾਯਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਠਾਯੀਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨੋ** ਠਾਯੀਪਦੇਨ, ਤੇਨ ਵਾਚ੍ਚਰਤਿਹਾਸਾਦਿਅਤ੍ਥੇਨ ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਮੁਪਗਤਾ **ਸਾਨੁਭਾਵਕਾ** ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਨੁਭਾਵੇਹਿ ਸਹ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਭਾਵਵਿਭਾਵਾ** ਵਕ੍ਖਮਾਨਭਾਵਵਿਭਾਵਾ **ਨਿਬਨ੍ਧਾ** ਵੁਤ੍ਤਗੁਣੋਪੇਤਕਵਿਨਾ ਬਨ੍ਧਿਤਾ ਏਕਤ੍ਥ

ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ **ਸਾਧੁਨਂ** ਇਸ੍ਸਾਦਿਦੋਸਰਹਿਤਾਨਂ ਸਜ੍ਜਨਾਨਂ **ਰਸਸ੍ਸਾਦਾਯ** ਸਿਙ੍ਗਾਰਾਦਿਵਕ੍ਖਮਾਨਰਸਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦਨਤ੍ਥਂ **ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ** ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ। ਇਮਾਯ ਗਾਥਾਯ ਠਾਯੀਭਾਵੋ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰੀਭਾਵੋ ਕੇਵਲਭਾਵੋ ਵਿਭਾਵੋ ਅਨੁਭਾਵੋ ਰਸੋ ਚੇਤਿ ਇਮੇ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਕਥਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਭਾਵਵਿਭਾਵਾਨਂ ''ਠਾਯੀਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨੋ''ਤਿ ਵਿਸੇਸਨਂ ਭਵਤਿ, ਤੇਨ ਭਾਵਸ੍ਸ ਠਾਯੀ ਚ ਸੋ ਭਾਵੋ ਚੇਤਿ ਚ ਠਾਯੀਪਦੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤ੍ਤਾ ਠਾਯੀਭਾਵੋ ਚ, ਪੁਨ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰੀਭਾਵੇ ਸਤਿ ''ਠਾਯੀਭਾਵੋ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਸਾਧਕਤ੍ਤਾ ਇਮਸ੍ਸੇਵ ਠਾਯੀਭਾਵਪਦਸ੍ਸ ਪਯੋਗਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨ ਗਮ੍ਯਮਾਨੋ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰੀਭਾਵੋ ਚ, ਪੁਨ ਠਾਯੀਪਦੇਨ ਸਮਾਸਮਕਤ੍ਵਾ ਵਿਸੁਂ ਦਸ੍ਸਿਤਭਾਵਸਦ੍ਦਸੁਤਿਯਾ ਠਾਯੀਭਾਵਬ੍ਯਭਿਚਾਰੀਭਾਵੇਹਿ ਅਞ੍ਞੋ ਭਾਵੋ ਚ, ਤਥਾ ਏਵ ਠਾਯੀਪਦੇਨ ਵਾਚ੍ਚਰਤਿਹਾਸਾਦਿਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਉਦ੍ਦੀਪਨਦ੍ਵਯਂ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਤੇਹਿ ਰਤਿਹਾਸਾਦੀਹਿ ਅਤ੍ਥੇਹਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨੋ ਆਲਮ੍ਬਣਉਦ੍ਦੀਪਨਸਙ੍ਖਤਵਿਵਿਧਵਿਭਾਵਾ ਚ, ਏਵਮੇਵ ਸਾਨੁਭਾਵਕਪਦੇਨ ਸਮਾਯੋਗੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨੁਭਾਵੋ ਚ, ''ਰਸਸ੍ਸਾਦਾਯਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਰਸੋ ਚਾਤਿ ਏਵਮਿਮੇ ਠਾਯੀਭਾਵਾਦਯੋ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਠਾਯਿਨਾ ਸਹ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਤਿ ਚ, ਸੋ ਏਤੇਸਮਤ੍ਥੀਤਿ ਚ, ਭਾਵੋ ਚ ਵਿਭਾਵੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਸਹ ਅਨੁਭਾਵੇਹਿ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਚ, ਰਸਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

ਭਾਵਅਧਿਪ੍ਪਾਯ

੩੪੦.ਚਿਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਾ ਤੁ, ਭਾਵਯਨ੍ਤਿ ਰਸੇ ਯਤੋ।
ਰਤ੍ਯਾਦਯੋ ਤਤੋ ਭਾਵ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਰਿਕਿਤ੍ਤਿਤਾ॥

੩੪੦. ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇਸੁ ਠਾਯਾਦੀਹਿ ਭਾਵਵਿਭਾਵਾਨੁਭਾਵਰਸੇਸੁ ਪਠਮਂ ਭਾਵਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ ਭਾਵਸਦ੍ਦਮਨ੍ਵਤ੍ਥਯਤਿ **"ਚਿਤ੍ਤ"**ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਿਯੋ ਰਮਣਹਸਨਾਦਿਆਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯੋ, ਤਾਵ ਵਿਸੇਸਾ ਵਿਸਿਟ੍ਠਸਭਾਵਤ੍ਤਾਤਿ **ਚਿਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਾ। ਰਤ੍ਯਾਦਯੋ** ਠਾਯੀਬ੍ਯਭਿਚਾਰੀਸਾਤ੍ਤਿਕਾ। **ਤੁ**ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਸੇਸੇ। ਯਤੋ **ਰਸੇ** ਸਿਙ੍ਗਾਰਾਦਯੋ **ਭਾਵਯਨ੍ਤਿ** ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਭਾਵਸਦ੍ਦੇਨ **ਪਰਿਕਿਤ੍ਤਿਤਾ** ਭਰਤਾਦੀਹਿ ਕਥਿਤਾ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਣ੍ਯਨ੍ਤੋ ਭੂਧਾਤੁ ਕਰਣੇ ਵਤ੍ਤਤੇ। ਯਤੋ ਚਾਯਂ ਨ ਕੇਵਲਂ ਕਰਣੇਯੇਵ ਵਤ੍ਤਤੇ, ਅਥ ਖੋ ਬ੍ਯਾਪਨੇ, ਪਟਿਪਾਦਨੇ ਚ, ਤਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਪਟਿਭਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਾਵਯਨ੍ਤਿ ਬ੍ਯਾਪੇਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਕਵਿਨੋ ਲੋਕਟ੍ਠਿਤਿਵਿਞ੍ਞਾਣਲਕ੍ਖਣਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਭਾਵਯਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪਾਦੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਭਾਵਾ**ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

੩੪੦. ਇਦਾਨਿ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇਸੁ ਠਾਯੀਭਾਵਾਦੀਸੁ ਠਾਯੀਆਦੀਨਂ [ਠਾਯੀਭਾਵਾਦੀਨਂ (ਕ॰)] ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਾਧਾਰਣੋ ਭਾਵੋ ਨਾਮ ਏਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਚਿਤ੍ਤ"**ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਚਿਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਾ ਤੁ** ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਰਮ੍ਮਣਹਸਨਸੋਚਨਾਦੀਹਿ, ਨਿਬ੍ਬੇਦਾਦੀਹਿ, ਥਮ੍ਭਾਦੀਹਿ ਚ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਵਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਸਙ੍ਕਰਾਕਾਰਸਙ੍ਖਾਤਾ ਵਿਸੇਸਾ ਪਨ ਠਾਯੀਬ੍ਯਭਿਚਾਰੀਸਾਤ੍ਤਿਕਾ **ਯਤੋ** ਯਸ੍ਮਾ **ਰਸੇ** ਸਿਙ੍ਗਾਰਾਦਿਰਸੇ **ਭਾਵਯਨ੍ਤਿ** ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਨ੍ਤਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਨੋ ਚੇ, **ਰਸੇ** ਸਿਙ੍ਗਾਰਾਦਿਰਸਵਿਸਯੇ ਪਣ੍ਡਿਤਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ **ਭਾਵਯਨ੍ਤਿ** ਬ੍ਯਾਪਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਨੋ ਚੇ, ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਰਸਵਿਸਯੇ ਕਵਿਨੋ ਲੋਕਸਭਾਵਂ ਵਿਸਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਞ੍ਞਾਣਲਕ੍ਖਣਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ **ਭਾਵਯਨ੍ਤਿ** ਪਟਿਪਾਦਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ **ਭਾਵਸਦ੍ਦੇਨ** ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਰਿ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨੇਨ **ਰਤ੍ਯਾਦਯੋ** ਰਤਿਹਾਸਾਦਯੋ **ਪਰਿਕਿਤ੍ਤਿਤਾ** ਭਰਤਾਦੀਹਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ''ਰਤ੍ਯਾਦਯੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਹਾਸਾਦਯੋ ਠਾਯੀਭਾਵਾ ਚ, ਨਿਬ੍ਬੇਦਾਦਯੋ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰੀਭਾਵਾ ਚ, ਥਮ੍ਭਪਲ੍ਯਾਦਯੋ ਸਾਤ੍ਤਿਕਭਾਵਾ ਚ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਿਯੋਤਿ ਚ, ਤਾ ਏਵ ਵਿਸੇਸਾਤਿ ਚ, ਭਾਵੋ ਇਤਿ ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

ਠਾਯੀਭਾਵਅਧਿਪ੍ਪਾਯ

੩੪੧.ਵਿਰੋਧਿਨਾਞ੍ਞਭਾਵੇਨ,
ਯੋ ਭਾਵੋ ਨ ਤਿਰੋਹਿਤੋ।
ਸੀਲੇਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿਚ੍ਚੇ'ਸੋ,

ਠਾਯੀਭਾਵੋਤਿ ਸਦ੍ਦਿਤੋ॥

੩੪੧. ਠਾਯਾਦਿਕੇ ਤਿਵਿਧੇ ਭਾਵੇ ਕਮੇਨਾਹ "**ਵਿਰੋਧਿਨਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਵਿਰੋਧਿਨਾ **ਅਞ੍ਞੇਨ** ਜਿਗੁਚ੍ਛਾਦਿਨਾ ਭਾਵੇਨ **ਯੋ ਭਾਵੋ** ਰਤ੍ਯਾਦਿਕੋ **ਨ ਤਿਰੋਹਿਤੋ** ਨਚ੍ਛਾਦਿਤੋ, **ਏਸੋ** ਭਾਵੋ ਅਨੁਚ੍ਛਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ ਏਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ, ਠਾਯੀ ਏਵ ਭਾਵੋਤਿ **ਠਾਯੀਭਾਵੋਤਿ ਸਦ੍ਦਿਤੋ** ਕਥਿਤੋ। ਯੋ ਭਾਵਾਦੀਹਿ ਆਲੋਕਿਤਸ੍ਸਾਦੰ ਨੀਤੋ ਸਮਾਨੀਤੋ, ਸੋ ਸਾਮਾਜਿਕੇਹਿ ਅਸ੍ਸਾਦਿਯਮਾਨਤ੍ਤਾ ਰਸੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵਕ੍ਖਤਿ ਹਿ ''ਸਵਿਭਾਵ''ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੩੪੧. ਇਦਾਨਿ ਠਾਯੀਆਦਿਕੇ ਤਿਵਿਧਭਾਵੇ ਕਮੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ "**ਵਿਰੋਧਿ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਵਿਰੋਧਿਨਾ ਅਞ੍ਞਭਾਵੇਨ** ਰਤਿਹਾਸਾਦੀਨੰ ਵਿਰੁਦ੍ਧੇਨ ਜਿਗੁਚ੍ਛਾਦਿਨਾ ਅਞ੍ਞਭਾਵੇਨ **ਯੋ ਭਾਵੋ** ਰਤਿਹਾਸਾਦਿਕੋ **ਤਿਰੋਹਿਤੋ ਨ** ਬ੍ਯਵਹਿਤੋ ਨ ਹੋਤਿ, **ਏਸੋ** ਵਿਰੁਦ੍ਧਭਾਵੇਨ ਅਬ੍ਯਵਹਿਤੋ ਭਾਵੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਥੇਨ ਠਾਯੀ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **ਠਾਯੀਭਾਵੋਤਿ ਸਦ੍ਦਿਤੋ** ਕਥਿਤੋਤਿ। ਯੋ ਵਿਭਾਵਾਨੁਭਾਵਾਦੀਹਿ ਅਸ੍ਸਾਦਨੀਯਤ੍ਤੰ ਪਾਪਿਤੋ ਸਬ੍ਭੇਹਿ ਅਸ੍ਸਾਦਨੀਯਤ੍ਤਾ ਰਸੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸੋ ਠਾਯੀ ਨਾਮਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਞ੍ਞੋ ਚ ਸੋ ਭਾਵੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਤਿਰੋ ਕਯਿਰਿਤ੍ਥਾਤਿ ਚ, ਠਾਯੀ ਚ ਸੋ ਭਾਵੋ ਚੇਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਠਾਯੀਭਾਵਪ੍ਪਭੇਦਉਦ੍ਦੇਸ

੩੪੨.**ਰਤਿਹਾਸਾ ਚ ਸੋਕੋ ਚ,**
ਕੋਧੁਸ੍ਸਾਹਭਯਾਮ੍ਪਿ ਚ।
ਜਿਗੁਚ੍ਛਾਵਿਮ੍ਹਯਾ ਚੇਵ,
ਸਮੋ ਚ ਨਵ ਠਾਯਿਨੋ॥

੩੪੨. ਰਤ੍ਯਾਦੀਨੰ ਨਵਨ੍ਨਮੇਵ ਠਾਯਿਤ੍ਤੰ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤ੍ਯਾਹ "**ਰਤਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਮੋ ਚੇਤਿ ਏਵੰ ਠਾਯਿਨੋ ਨਵਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਨਵੇਵੇਤੇ ਸਕਸਕਵਿਭਾਵਾਨੁਭਾਵੇਹਿ ਸਮੁਲ੍ਲਾਸਿਤਾ ਵਿਸੁਮ੍ਪਿ ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਾ ਕਵਿਨਾ, ਅਭਿਨੇਤਬ੍ਬਾ ਚ ਨਟੇਨ, ਤਥਾ ਸੇਸਭਾਵਾਪਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਦਿ ਪਨਾਯੰ ਰਤਿ ਅਸੇਸਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਗੁਣਯੁਤ੍ਤਾਨੰ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਨੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਜਨਿਤਾ, ਚਨ੍ਦਾਦੀਹਿ ਉਦ੍ਦੀਪਨਵਿਭਾਵੇਹਿ ਉਦ੍ਦੀਪਿਤਾ, ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਤਾਦਿਬਾਧਕੇਹਿ ਅਨੁਭਾਵੇਹਿ ਪਰਿਪੋਸਿਤਾ, ਸਕਸਕਾਨੁਭਾਵਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਪਤੀਯਮਾਨੇਹਿ ਅਨੇਕਰੂਪੇਹਿ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰੀਹਿ ਚਿਤ੍ਤਤਾ ਸਿਯਾ, ਤਦਾ ਤੁ ਠਾਯੀ ਰਤਿ ਨਟਾਭਿਨਯੇਨ, ਸੁਬਨ੍ਧਸਵਨੇਨ ਵਾ ਸਬ੍ਭੇਹਿ ਅਸ੍ਸਾਦਿਯਮਾਨਾ ਸਿਙ੍ਗਾਰਰਸਤ੍ਤਮਾਪਜ੍ਜਤੇ। ਏਵੰ ਯਥਾਯੋਗੰ ਹਾਸਾਦਿਠਾਯੀਭਾਵਾਨੰ ਹਸ੍ਸਰਸਾਦਿਭਾਵਾਪਜ੍ਜਨੇ ਯੁਤ੍ਤਿੰ ਸਮਨ੍ਨੇਯ੍ਯ।

੩੪੨. ਠਾਯੀਭਾਵੋ ਨਾਮ ਰਤ੍ਯਾਦਯੋ ਨਵੇਵੇਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਰਤਿਹਾਸਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਰਤਿਹਾਸਾ ਚ ਸੋਕੋ ਚ ਕੋਧੁਸ੍ਸਾਹਭਯਮ੍ਪਿ ਚ ਜਿਗੁਚ੍ਛਾਵਿਮ੍ਹਯਾ ਚੇਵ **ਸਮੋ** ਸਨ੍ਤੁਗੁਣੋ ਚਾਤਿ ਏਵੰ ਠਾਯਿਨੋ ਨਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਸੰ ਰਤ੍ਯਾਦੀਨੰ ਨਵਨ੍ਨੰ ਸਰੂਪਕਥਨੰ ''ਸਿਙ੍ਗਾਰਹਸ੍ਸਕਰੁਣਾ''ਤਿਆਦਿਕਾਯ ਉਦ੍ਦੇਸਗਾਥਾਯ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ। ਰਤਿ ਚ ਹਾਸੋ ਚਾਤਿ ਚ, ਕੋਧੋ ਚ ਉਸ੍ਸਾਹੋ ਚ ਭਯਞ੍ਚੇਤਿ ਚ, ਜਿਗੁਚ੍ਛਾ ਚ ਵਿਮ੍ਹਯਾ ਚੇਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯੰ। ਇਮੇ ਨਵ ਚ ਏਵੰ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰੀਭਾਵਸਾਤ੍ਤਿਕਾਭਾਵੋ ਚੇਤਿ ਇਮੇ ਯਥਾਸਕਮਨੁਰੂਪਵਿਭਾਵਾਨੁਭਾਵੇਹਿ ਦਿਤ੍ਤੁੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਕਵਿਨਾ ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਾ, ਨਟੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ ਚ। ਇਮੇਸੁ ਤਿਵਿਧਭਾਵੇਸੁ ਅਯੰ ਰਤਿ ਅਸੇਸਪ੍ਪਮਿਤ੍ਥਿਗੁਣੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤੇਹਿ ਨਰਨਾਰੀਹਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਾ, ਚਨ੍ਦਾਦੀਹਿ ਉਦ੍ਦੀਪਨਵਿਭਾਵੇਹਿ ਉਦ੍ਦੀਪਿਤਾ, ਉਸ੍ਸਾਹਾਦਿਪਕਾਸਕਕਾਯਿਕਵਾਚਸਿਕਪਯੋਗਸਙ੍ਖਾਤਾਨੁਭਾਵੇਨ ਪੋਸਿਤਾ, ਸਕਸਕਾਨੁਭਾਵਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਹਿ ਗਮ੍ਮਮਾਨਾਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਬ੍ਯਭਿਚਾਰੀਭਾਵੇਹਿ ਵਿਚਿਤ੍ਤਕਤਾ ਹੋਤਿ। ਈਦਿਸਾ'ਯੰ ਰਤਿ ਨਟਸ੍ਸ ਅਭਿਨਯੇਨ ਚ ਪਸਤ੍ਥਬਨ੍ਧਸਵਨੇਨ ਚ ਸਬ੍ਭੇਹਿ ਅਸ੍ਸਾਦਿਯਮਾਨਸਿਙ੍ਗਾਰਾਦਿਰਸਤ੍ਤੰ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬਾ। ਹਾਸਾਦੀਨੰ ਸੇਸਠਾਯੀਭਾਵਾਨੰ ਹਸ੍ਸਰਸਾਦਿਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਯੰ ਯੁਤ੍ਤਿ ਏਵੰ ਯਥਾਰਹੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ।

ਬ੍ਯਭਿਚਾਰੀਭਾਵਅਧਿਪ੍ਪਾਯ

੩੪੩.ਤਿਰੋਭਾਵਾਵਿਭਾਵਾਦਿ-
ਵਿਸੇਸੇਨਾਭਿਮੁਖਜਤੋ।
ਯੇਤੇ ਚਰਨ੍ਤਿ ਸੀਲੇਨ,
ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰਿਨੋ॥

੩੪੩. ਬ੍ਯਭਿਚਾਰਿਨੋ ਆਹ “**ਤਿਰੋਭਾਵ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਤਿਰੋਭਾਵੋ** ਠਾਯੀਨਂ ਏਕਸ੍ਸਾਪਿ ਭਾਵਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬੇਦਾਦਿਨੋ ਅਚਿਰਟ੍ਠਾਯਿਤਾ ਚ **ਆਵਿਭਾਵੋ** ਪਾਕਟਤਾ ਚ ਨਾਨਾਰਸਨਿਸ੍ਸਯਤ੍ਤਾ ਤੇ ਆਦਯੋ ਯਸ੍ਸ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਠਾਯੀਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਦਿਰੂਪਸ੍ਸ ਗਹਣਂ, ਸੋਵ ਵਿਸੇਸੋ, ਤੇਨ। ਠਾਯੀਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਰੂਪਸ੍ਸ ਗਹਣਂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਰੂਪਸ੍ਸ ਠਾਯਿਨਿ ਸਮਾਰੋਪਨਞ੍ਚ**ਾਭਿਮੁਖਜਂ**। ਤਥਾ ਹਿ ਰਤਿਯਂ ਪਰਿਸਮੋ ਸੁਖਾਨੁਵਿਦ੍ਧੋ ਭਵਤਿ, ਸੋਕੇ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਵਿਦ੍ਧੋ। ਰਤਿਯਂ ਸੁਖਸਭਾਵਾਪਿ ਗਿਲਾਨਿਪ੍ਪਭੁਤਯੋ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰਿਨੋ ਸਕਮ੍ਮਂ ਦੁਕ੍ਖਮਿਮਂ ਸਮਾਰੋਪਯਨ੍ਤੇਵ। ਤਤੋ ਤੇਨ ਅਭਿਮੁਖਭਾਵੇਨ **ਯੇ ਏਤੇ** ਭਾਵਾ ਸੀਲੇਨ **ਚਰਨ੍ਤਿ** ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ।

੩੪੩. ਇਦਾਨਿ ਉਦ੍ਦੇਸਕ੍ਕਮੇਨ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰੀਭਾਵੇ ਲਕ੍ਖਣਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਤਿਰੋਭਾਵਾ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਤਿਰੋਭਾਵਾਵਿਭਾਵਾਦਿਵਿਸੇਸੇਨ** ਬ੍ਯਭਿਚਾਰੀਭਾਵਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨੇਕਰਸਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਲੋਕਸ੍ਸ ਭਿਨ੍ਨਰੁਚਿਕਤ੍ਤਾ ਚ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਠਾਯੀਭਾਵੇ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰੀਭਾਵਾਨਮਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣਸ੍ਸ ਲੀਨਤ੍ਤਞ੍ਚ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਗੁਣਸ੍ਸ ਪਾਕਟਤ੍ਤਞ੍ਚਾਤਿਆਦਿਕੇਨ ਵਿਸੇਸੇਨ **ਅਭਿਮੁਖਜਤੋ** ਠਾਯੀਭਾਵਾਨਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਰੂਪਂ ਠਾਯੀਭਾਵੇਸੁ ਚ ਆਰੋਪਨਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਅਭਿਮੁਖਭਾਵੇਨ **ਯੇਤੇ** ਭਾਵਾ **ਸੀਲੇਨ ਚਰਨ੍ਤਿ** ਪਕਤਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, **ਤੇ** ਭਾਵਾ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰਿਨੋ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਏਵਮੇਵ [ਏਵਰੂਪਾ (ਕ॰)] ਪੀਲ਼ਾ ਸਰੂਪੇਨ ਏਕੋ ਪਰਿਸਮਸਙ੍ਖਤਬ੍ਯਭਿਚਾਰੀਭਾਵੋ ਰਤਿਯਂ ਸਗੁਣੇਨ ਲੀਨੋ ਸੁਖਾਨੁਵਿਦ੍ਧੋ ਹੁਤ੍ਵਾ, ਸੋਕੇ ਸਗੁਣੇਨ ਪਾਕਟੋ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਵਿਦ੍ਧੋ ਚ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤੇ। ਏਵਮੇਵ ਸੁਖਸਭਾਵਰਤਿਯਂ ਗਿਲਾਨਾਦਯੋ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰਿਨੋ ਸਕਿਯਂ ਦੁਕ੍ਖਸਰੂਪਂ ਆਰੋਪੇਨ੍ਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਤਿਰੋਭਾਵਵਿਭਾਵਾਦਿਵਿਸੇਸੇਨ ਅਭਿਮੁਖਂ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਿਰੋਭਵਨਮਿਤਿ ਚ, ਆਵਿਭਵਨਮਿਤਿ ਚ, ਤਿਰੋਭਾਵੋ ਚ ਆਵਿਭਾਵੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਤੇ ਆਦਯੋ ਯਸ੍ਸ ਠਾਯੀਭਾਵੇਸੁ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਨਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਸਭਾਵਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਆਰੋਪਨਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਸੋਯੇਵ ਵਿਸੇਸੋਤਿ ਚ, ਅਭਿਮੁਖਾਨਂ ਭਾਵੋਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਬ੍ਯਭਿਚਾਰੀਪਦੇ **ਵਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥੇ **ਅਭਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਅਭਿਮੁਖਭਾਵੇ ਵਤ੍ਤਤਿ।

ਬ੍ਯਭਿਚਾਰੀਭਾਵਪ੍ਪਭੇਦ

੩੪੪.ਨਿਬ੍ਬੇਦੋ ਤਕ੍ਕਸਙ੍ਕਾ ਸਮ-
ਧਿਤਿਜਲ਼ਤਾ ਦੀਨਤੁਗ੍ਗਾਲਸਤ੍ਤਂ,
ਸੁਤ੍ਤਂ ਤਾਸੋ ਗਿਲਾਨੁ'ਸ੍ਸੁਕਹਰਿਸ-
ਸਤਿਸ੍ਸਾਵਿਸਾਦਾਬਹਿਤ੍ਥਾ॥

ਚਿਨ੍ਤਾ ਗਬ੍ਬਾਪਮਾਰੋ'ਮਰਿਸਮਦ-
ਮਤੁਮ੍ਮਾਦਮੋਹਾ ਵਿਬੋਧੋ,
ਨਿਦ੍ਦਾਵੇਗਾ ਸਬ੍ਯਿਲ਼ਂ ਮਰਣ-
ਸਚਪਲਾਬ੍ਯਾਧਿ ਤੇਤ੍ਤਿਂਸਮੇ'ਤੇ॥

੩੪੪. ਤੇ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਨਿਬ੍ਬੇਦੋ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਦੀਨਤੁਗ੍ਗਾਲਸਤ੍ਤੁ**ਨਿ ਦੀਨਤਾ ਚ ਉਗ੍ਗਤਞ੍ਚ ਆਲਸਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਗਿਲਾਨਿ **ਉਸ੍ਸੁਕ**ਇਤਿ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਂ। ਚਪਲਇਤਿ ਚਾਪਲ੍ਲਂ, ਸਹ ਚਪਲੇਨ ਸਚਪਲੋ, ਸੋ ਚਾਯਂ ਬਜਾਧਿ ਚ, ਮਰਣਞ੍ਚ ਸਚਪਲਬਜਾਧਿ ਚ ਸਮਾਹਾਰੇ। ਤਞ੍ਚ ਸਹ ਬਿਲ਼ਾਯ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਸਬਿਲ਼**ਨ੍ਤਿ **ਏਤੇ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਬਜਭਿਚਾਰੀਭਾਵਾ ਤੇਤ੍ਤਿਂਸ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਉਸ੍ਸਾਹਵਤਾ ਵੀਰਰਸੋ ਤਂਵਸੇਨੇਵ ਅਸ੍ਸਾਦੀਯਤਿ। ਭੀਰੁਨਾ ਤੁ ਸੋਵ ਭਯਾਨਕਰਸਵਸੇਨੇਤਿ ਲੋਕਸਭਾਵਸ੍ਸ ਅਨੇਕਤ੍ਤਾ ਤਦਤ੍ਥਮੇਤੇ ਬਜਭਿਚਾਰਿਨੋ ਏਕੇਕਸ੍ਸਰਸਸ੍ਸ ਬਹਵੋ ਵਣ੍ਣਨੀਯਾ, ਯਤੋ ਤਂਵਣ੍ਣਨਾਦ੍ਵਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਤੇਸੁ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤੀਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਮਾਰਣੋਪਗਤਵੇਰਿਦਸ੍ਸਨਮੇਕਮੇਵ ਤਙ੍ਖਣੇਯੇਵ ਭਿਨ੍ਨਂ ਪਕਤਿਵਸੇਨ ਭੀਰੁਨੋ ਭਯਸ੍ਸ ਹੇਤੁ, ਸਙ੍ਗਾਮਲੋਲਸ੍ਸ ਤੁ ਉਸ੍ਸਾਹਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸਿਯਾ। ਤਥਾ ਨਟੇਨ ਕਤਂ ਵਿਕਤਮਾਭਰਣਂ ਕ੍ਰਿਯਾਵਾ ਨੀਚਪਕਤੀਨਂ ਠਾਯਿਨੋ ਹਾਸਸ੍ਸ ਹੇਤੁ, ਗਮ੍ਭੀਰਪਕਤੀਨਂ ਬਜਭਿਚਾਰਿਨੋ ਹਾਸਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਮਾ ਭਾਵੇ ਵਣ੍ਣਯਤਾ ਕਵਿਨਾ ਭਾਵਾ ਤਥਾ ਵਣ੍ਣਨੀਯਾ, ਯਥੋਚਿਤਜਪਰਿਪੋਸੋ ਸਿਯਾ। ਓਚਿਤਜਭਙ੍ਗੋ ਤੁ ਮਹਤਾ ਵਾਯਾਮੇਨ ਪਰਿਹਰਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤੇਸੁ **ਨਿਬ੍ਬੇਦੋ** ਅਤ੍ਤਾਵਮਾਨਨਂ। ਤਸ੍ਸ ਚ ਇਟ੍ਠੀਨਞ੍ਚ ਨੀਚਾਨਞ੍ਚ ਦਾਲਿਦ੍ਦਿਯਂ ਵਿਭਾਵੋ, ਯੋਗੀਨਂ ਤੁ ਤਤ੍ਵਸਂਵੇਦਨਂ ਵਿਭਾਵੋ, ਅਸ੍ਸੁਪਤਨਚਿਨ੍ਤਾਦਯੋ ਏਤ੍ਥ ਅਨੁਭਾਵਾ।

ਤਕ੍ਕੋ ਵਿਤਕ੍ਕਨਂ। ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਦੇਹੋ ਵਿਭਾਵੋ, ਸਿਰੋਕਮ੍ਪਾਦਿ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਸਙ੍ਕਾਯ ਵਿਰੁਦ੍ਧਚਰਣਂ ਵਿਭਾਵੋ, ਕਮ੍ਪਾਦਯੋ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਸਮੋ ਖੇਦੋ। ਤਤ੍ਥ ਗਤਜਾਦਿ ਵਿਭਾਵੋ, ਸੇਦਾਦਿ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਧਿਤਿ ਸਨ੍ਤੋਸੋ। ਞਾਣਾਦਿ ਵਿਭਾਵੋ, ਅਨੁਭਾਵੋ ਭੋਗਾਲੋਲਤਾਦਿ।

ਜਲ਼ਤਾ ਅਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸਾ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਦਸ੍ਸਨਾਦਿ ਵਿਭਾਵੋ, ਅਨਿਮਿਸਨਯਨਾਲੋਚਨਾਦਿ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਦੀਨਤਾ ਚੇਤਸੋ ਅਨੋਜਤਾ। ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਭਾਵੋ ਦੁਗ੍ਗਤਤਾਦਿ, ਅਨੁਭਾਵੋ ਮਲਿਨਵਤ੍ਥਤਾਦਿ।

ਉਗ੍ਗਤਾ ਦਾਰੁਣਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਭਾਵੋ ਬਲਵਾਪਰਾਧਾਦਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਭਾਵੋ ਤਜ੍ਜਨਾਦਿ।

ਆਲਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਸਮਾਦਿ ਵਿਭਾਵੋ, ਜਿਮ੍ਭਿਤਾਦਿ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦਾ ਵਿਭਾਵੋ, ਤਸ੍ਸਾਦਾਦਯੋ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਤਾਸੋ ਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖੋਭੋ। ਵਿਭਾਵੋ ਅਸ੍ਸ ਗਜ੍ਜਿਤਾਦਿ, ਕਮ੍ਪਨਾਦਿ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਆਯਾਸਪਿਪਾਸਾਦਿ ਵਿਭਾਵੋ **ਗਿਲਾਨਿਯਾ,** ਵਿਵਣ੍ਣਤਾਦਯੋ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਕਾਲਕ੍ਖਮਤਾ **ਉਸ੍ਸੁਕਂ**। ਵਿਭਾਵੋ ਤਸ੍ਸ ਰਮਣੀਯਦਸ੍ਸਨਿਚ੍ਛਾਦਿ, ਅਨੁਭਾਵੋ ਤੁਰਿਤਤਾਦਿ।

ਚੇਤੋਪਸਾਦੋ **ਹਰਿਤੋ**। ਤਤ੍ਰ ਉਸ੍ਸਵਾਦਿ ਵਿਭਾਵੋ, ਅਸ੍ਸੁਸੇਦਾਦਯੋ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਸਦਿਸਦਸ੍ਸਨਾਦਿ ਵਿਭਾਵੋ **ਸਤਿ**ਯਾ, ਅਨੁਭਾਵੋ ਭਮੁਸਮੁਨ੍ਨਮਨਾਦਿ।

ਪਰੇਸਮੁਕ੍ਕਂਸਾਸਹਨਤਾ **ਇਸ੍ਸਾ**। ਤਸ੍ਸਾ ਦੁਜ੍ਜਨਤ੍ਤਗਬ੍ਬਾਦਯੋ ਵਿਭਾਵੋ, ਦੋਸਕਥਨਾਵਜਾਨਨਾਦਯੋ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਵਿਸਾਦੋ ਖੇਦੋ। ਵਿਭਾਵੋ ਤਸ੍ਸ ਆਰਦ੍ਧਕਾਰਿਯਾਸਿਦ੍ਧਾਦਿ, ਬਾਧਯਤਾਪਾਦਿ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਅਬਹਿਤ੍ਥਾ ਕਾਯਸੰਵਰਣੰ। ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਭਾਵੋ ਲਜ੍ਜਾਦਿ, ਅਨੁਭਾਵੋ’ਞ੍ਞਵਿਕ੍ਰਿਯਾ।

ਚਿਨ੍ਤਾ ਇਟ੍ਠਾਲਾਭਾਦੀਹਿ, ਅਨੁਭਾਵੋ ਮੁਕੁਲਿਤਨਯਨਾਦਿ।

ਗਬ੍ਬੋ ਅਭਿਮਾਨੋ। ਵਿਭਾਵੋਸ੍ਸ ਇਸ੍ਸਰਿਯਾਦਿ, ਅਨੁਭਾਵੋ ਅਵਜਾਨਨਾਦਿ।

ਅਪਮਾਰੋ ਗਾਹਰੁਕ੍ਖਾਦੀਹਿ [ਗਾਹਰੁਕ੍ਖਪਤਨਾਦੀਹਿ (?)], ਭੂਪਾਤਾਦਯੋ ਏਤ੍ਥ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਅਮਰਿਸੋ ਅਕ੍ਖਮਤਾ। ਵਿਭਾਵੋ ਅਸ੍ਸਾਵਮਾਨਨਾਦਿ, ਸਿਰੋਕਮ੍ਪਨਤਜ੍ਜਨਾਦਯੋ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਮਦੋ ਪਮਾਦੁਕ੍ਕੰਸੋ। ਤਸ੍ਸ ਵਿਭਾਵੋ ਪਾਨੰ, ਚਲਮਾਨਙ੍ਗਵਚੋਗਤਿਹਾਸਾਦਯੋ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਮਤਿ ਕਙ੍ਖਚ੍ਛੇਦੋ। ਉਪਦੇਸਾਦਿ ਵਿਭਾਵੋ, ਮੁਖਵਿਕਾਸਾਦਿ ਏਤ੍ਥ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਅਸਮੇਕ੍ਖਿਤਕਾਰਿਤਾ **ਉਮ੍ਮਾਦੋ**। ਤਸ੍ਸ ਵਿਭਾਵੋ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਗਹਣਾਦਿ, ਅਟ੍ਠਾਨਰੁਦਿਤਗੀਤਹਾਸਾਦਯੋ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਮੋਹੋ ਭਯਾਦੀਹਿ, ਅਨੁਭਾਵੋ ਥਮ੍ਭਕਮ੍ਪਾਦਿ।

ਦੁਰਾਚਾਰਾਦੀਹਿ **ਬਿਲ਼ੰ**, ਅਧੋਮੁਖਤਾਦਿ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਮਰਣੰ ਵਿਭਾਵਅਨੁਭਾਵੇਹਿ ਸੁਪਸਿਦ੍ਧੰ।

ਚਪਲਤਾ ਰਾਗਦੋਸਾਦੀਹਿ, ਸਚ੍ਛਨ੍ਦਚਰਣਾਦਿ ਅਨੁਭਾਵੋ। **ਬਜਾਧਿ** ਪਾਕਟੋ।

ਯੇ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞੇ ਇਧ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਚਿਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਾਪਿ ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਸੁਖੁਮਭੇਦਾ, ਤੇਸੁ ਕੇਚਿ ਵੁਤ੍ਤੇਸ੍ਵਨ੍ਤੋਗਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਇਚ੍ਛਾਸਭਾਵਾ ਸਬ੍ਬੇ ਕਾਮਾ ਰਤਿਯਂ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾ, ਤਥਾ ਦੋਸਪ੍ਪਕਾਰਾ ਕੋਧਾ ਮਰਿਸਇਸ੍ਸਾਦੀਸ੍ਵਨ੍ਤੋਗਧਾ, ਦੁਕ੍ਖਸਭਾਵਾ ਸੋਕਸਮਬਜਾਧਿਗਿਲਾਨਿ ਵਿਸਾਦਾਦੀਸ੍ਵਨ੍ਤੋਗਧਾ। ਪੀਤਜਾਦਯੋ ਸੁਖਸਭਾਵਾ ਹਰਿਸੇਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਤੇਸੁ ਭਯਾ ਤਾਸੋ ਅਞ੍ਞੋ, ਸਙ੍ਕਾ ਤਥਾ ਅਮਰਿਸੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਸ੍ਸਾ, ਤਥਾ ਗਿਲਾਨਿਤੋ ਸਮੋ, ਨਿਦ੍ਦਾਯ ਸੁਤ੍ਤੰ, ਉਸ੍ਸੁਕਾ ਚਪਲਤਾ, ਤਥਾ ਮੋਹਾ ਪਲਯੋ ਵਕ੍ਖਮਾਨੋ ਅਞ੍ਞੋਤਿ ਮਨ੍ਤਬ੍ਬੰ।

੩੪੪. ਇਦਾਨਿ ਤੇ ਬਜਭਿਚਾਰੀਭਾਵੇ ਸਰੂਪੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਨਿਬ੍ਬੇਦੋ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਨਿਬ੍ਬੇਦੋ** ਅਤ੍ਤਨਿਨ੍ਦਾਸਙ੍ਖਤੋ ਚ, ਤਕ੍ਕਸਙ੍ਕਾ ਚ, **ਸਮਧਿਤਿਜਲ਼ਤਾ** ਪਰਿਸਮੋ ਸਨ੍ਤੋਸਲਕ੍ਖਣਾ ਧਿਤਿ ਜਲ਼ਤਾ ਚ, **ਦੀਨਤੁਗ੍ਗ੍ਯਾਲਸਤ੍ਤੰ** ਦੀਨਭਾਵਦਾਰੁਣਭਾਵਅਲਸਭਾਵਾ ਚ, **ਸੁਤ੍ਤੰ** ਸਯਨਞ੍ਚ, **ਤਾਸੋ** ਚਿਤ੍ਤੁਕ੍ਖੋਭੋ ਚ, ਗਿਲਾਨਪਰਿਮਦ੍ਦਿਤਭਾਵੋ ਚ, **ਉਸ੍ਸੁਕਹਰਿਸਸਤਿਸ੍ਸਾਵਿਸਾਦਾਬਹਿਤ੍ਥਾ** ਉਸ੍ਸਾਹਪਿਤਿਸਤਿਇਸ੍ਸਾਖੇਦਆਕਾਰਸੰਵਰਾ ਚ, ਚਿਨ੍ਤਾ ਚ, **ਗਬ੍ਬੋ** ਅਭਿਮਾਨੋ ਚ, ਅਪਮਾਰੋ ਚ, **ਅਮਰਿਸਮਦਮਤੁਮ੍ਮਾਦਮੋਹਾ** ਅਕ੍ਖਨ੍ਤਿਪਮਾਦਾਧਿਕ੍ਕਾ ਕਙ੍ਖਚ੍ਛੇਦਉਮ੍ਮਾਦਮੋਹਾ ਚ, **ਵਿਬੋਧੋ** ਪਬੋਧੋ ਚ, **ਨਿਦ੍ਦਾਵੇਗਾ** ਨਿਦ੍ਦਾ ਚ, ਆਵੇਗਸਙ੍ਖਾਤੋ ਸਮ੍ਭਮੋ ਚ, **ਸਬਿਲ਼ੰ** ਲਜ੍ਜਾਸਹਿਤੰ **ਮਰਣਸਚਪਲਾਬਜਾਧਿ** ਮਰਣਞ੍ਚ ਚਾਪਲਜਸਹਿਤਾ ਬਜਾਧਿ ਚੇਤਿ। **ਏਤੇ ਤੇਤ੍ਤਿੰਸ** ਬਜਭਿਚਾਰੀਭਾਵਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਕ੍ਕੋ ਚ ਸਙ੍ਕਾ ਚੇਤਿ ਚ, ਸਮੋ ਚ ਧਿਤਿ ਚ ਜਲ਼ਤਾ ਚੇਤਿ ਚ, ਦੀਨਤਾ ਚ ਉਗ੍ਗੋ ਚ ਅਲਸਤ੍ਤਞ੍ਚਾਤਿ ਚ, ਉਸ੍ਸੁਕਞ੍ਚਹਰਿਸੋ ਚ ਸਤਿ ਚ ਇਸ੍ਸਾ ਚ ਵਿਸਾਦੋ ਚ ਅਬਹਿਤ੍ਥਾ ਚੇਤਿ ਚ, ਅਮਰਿਸੋ ਚ ਮਦੋ ਚ ਮਤਿ ਚ ਉਮ੍ਮਾਦੋ ਚ ਮੋਹੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਨਿਦ੍ਦਾ ਚ ਆਵੇਗੋ

ਚੇਤਿ ਚ, ਸਹ ਬਿਲ਼ਾਯ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਚ, ਸਹ ਚਪਲੇਨ ਚਾਪਲਜੇਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਚ, ਸਚਪਲੋ ਚ ਸੋ ਬਜਾਧਿਚੇਤਿ ਚ, ਮਰਣਞ੍ਚ ਸਚਪਲਬਜਾਧਿ ਚੇਤਿ ਚ ਵਾਕਜਂ। ਮਰਣਸਚਪਲਾਬਜਾਧੀਤਿ ਸਮਾਹਾਰਦ੍ਵਨ੍ਦੋ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਸਬਿਲ਼''ਨ੍ਤਿ ਪਦਂ ਏਤਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨਂ ਹੋਤਿ।

ਲੋਕਸਭਾਵਸ੍ਸ ਅਨੇਕਵਿਧਤ੍ਤਾ ਏਕੋਯੇਵ ਵੀਰਰਸੋ ਉਸ੍ਸਾਹਵਤਾ ਵੀਰਰਸਾਕਾਰੇਨ ਅਸ੍ਸਾਦਨੀਯੋ ਹੋਤਿ, ਸੋਯੇਵ ਭੀਰੁਨਾ ਭਯਾਕਾਰੇਨ ਅਸ੍ਸਾਦਨੀਯੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਰਸਸ੍ਸ ਇਮੇ ਬਹੂ ਬਜਭਿਚਾਰਿਨੋ ਵਣ੍ਣੇਤਬ੍ਬਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਸਤਿ ਅਨੇਕਾਧਿਪ੍ਪਾਯਕੋ ਲੋਕੋ ਤੇਸੁ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਿ। ਏਵਂ ਸਤਿ ਬਨ੍ਧੋ ਸਬ੍ਬਜਨਸ੍ਸ ਕਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸਂ ਭਾਵਵਣ੍ਣਨਾਯਂ ਯਸ੍ਮਾ ਮਾਰੇਤੁਮਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ ਸਤ੍ਤੂਨਂ ਦਸ੍ਸਨਮੇਕਮੇਵ ਤਙ੍ਖਣੇ ਜਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯਤੋ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਕਤਿਭੀਰੂਨਂ ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਭਯਸ੍ਸ ਚ ਯੁਦ੍ਧਲੋਲਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸਾਹਨਸ੍ਸ ਚ ਕਾਰਣਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਨਟੇਨ ਹਸਨ੍ਤਞ੍ਚ ਕਤਵਿਕਤਮਾਭਰਣਞ੍ਚ ਤਾਦਿਸਕਿਰਿਯਾ ਚ ਉਤ੍ਤਾਨਪਕਤਿਕਾਨਂ ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਠਾਯੀਹਾਸਸ੍ਸ ਚ ਗਮ੍ਭੀਰਪਕਤਿਕਾਨਂ ਬਜਭਿਚਾਰੀਹਾਸਸ੍ਸ ਚ ਹੇਤੁ ਭਵੇਯਜ। ਤਸ੍ਮਾ ਭਾਵੇ ਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤੇਨ ਕਵਿਨਾ ਓਚਿਤਜਭਙ੍ਗਮਕਤ੍ਵਾ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਮੋਚਿਤਜਂ ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਕਾਨਿ ਸਵਿਭਾਵਾਨੁਭਾਵਕਵਿਵਚਨਾਨਿ ਵਣ੍ਣੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਏਤ੍ਥ ਭਾਵਾਵਬੋਧਕਵਿਭਾਵਾਦੀਨਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਭਾਵੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤੇਸੁ ਭਾਵੇਸੁ ਅਤ੍ਤਾਵਮਾਨਨਲਕ੍ਖਣੋ **ਨਿਬ੍ਬੇਦੋ**। ਇਤ੍ਥੀਨਂ, ਹੀਨਾਨਂ [ਹੀਨਾਚਾਰਾਨਂ (ਕ॰)] ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚੇ, ਦਾਲਿਦ੍ਦਿਯਂ ਆਲਮ੍ਬਣਵਿਭਾਵੋ ਨਾਮ, ਯੋਗੀਨਂ ਚੇ, ਤਥਾਵਬੋਧੋ ਆਲਮ੍ਬਣਵਿਭਾਵੋ, ਏਤ੍ਥ ਅਸ੍ਸੁਪਤਨਚਿਨ੍ਤਾਦਿਕਂ ਅਨੁਭਾਵੋ ਨਾਮ।

ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਸਨ੍ਦੇਹੋ ਉਦ੍ਦੀਪਨਵਿਭਾਵੋ ਨਾਮ, ਸਿਰੋਕਮ੍ਪਾਦਿਕਂ ਅਨੁਭਾਵੋ ਨਾਮ।

ਸਙ੍ਕਾਯ ਵਿਰੁਦ੍ਧਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਉਦ੍ਦੀਪਨਵਿਭਾਵੋ, ਕਮ੍ਪਾਦਿਕੋ ਅਨੁਭਾਵੋ। ਉਪਰਿ ''ਵਿਭਾਵੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਆਲਮ੍ਬਣੁਦ੍ਦੀਪਨੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਯਂ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਖੇਦਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ **ਸਮਸ੍ਸ** ਗਮਨਾਦਿਕਂ ਵਿਭਾਵੋ, ਸੇਦਾਦਿ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਸਨ੍ਤੋਸਲਕ੍ਖਣਾਯ **ਧਿਤਿ**ਯਾ ਞਾਣਾਦਿ ਵਿਭਾਵੋ, ਭੋਗੇਸੁ ਅਲੋਲਭਾਵਾਦਿ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਅਯੋਗ੍ਗਤਾਲਕ੍ਖਣਾਯ **ਜਲ਼ਤਾ**ਯ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਅਜਾਨਨਾਦਿ ਵਿਭਾਵੋ, ਵਿਵਟਨਯਨੇਹਿ ਅਭਿਮੁਖਵਿਲੋਕਨਤਾਦਿ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਚਿਤ੍ਤੁਸ੍ਸਨਿਤ੍ਤੇਜਲਕ੍ਖਣਾਯ **ਦੀਨਤਾ**ਯ ਦੁਗ੍ਗਤਤਾਦਿ ਵਿਭਾਵੋ, ਮਲਿਨਵਤ੍ਥਤਾਦਿ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਦਾਰੁਣਤਾਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ **ਉਗ੍ਗ**ਭਾਵਸ੍ਸਾਤਿਸਯਾਪਰਾਧਾਦਿ ਵਿਭਾਵੋ, ਤਜ੍ਜਨਾਦਿ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਅਲਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਾਨਪਰਿਸਮਾਦਿ ਵਿਭਾਵੋ, ਞਙ੍ਕਿਕਭਾਵੋ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਸਯਨਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ **ਸੁਤ੍ਤ**ਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦਾਦਿ ਵਿਭਾਵੋ, ਅਸ੍ਸਾਦਾਦਿ ਅਨੁਭਾਵੋ। ਏਤ੍ਥ ਅਸ੍ਸਾਦਨਂ ਨਾਮ ਸੇਯਜਸੁਖਪਸ੍ਸਸੁਖਾਦਿਕਂ।

ਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖੋਭਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ **ਤਾਸਸ੍ਸ** ਗਜ੍ਜਿਤਾਦਿ ਵਿਭਾਵੋ, ਗਜ੍ਜਿਤਂ ਨਾਮ ਭਯਜਨਕਵਚਨਂ। ਕੋਪੇਨ ਕਮ੍ਪਨਾ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਪੀਲ਼ਾਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ **ਗਿਲਾਨ**ਸ੍ਸ ਆਯਾਸਪਿਪਾਸਾਦਿ ਵਿਭਾਵੋ, ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਤਾਦਿ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਅਨੁਰੂਪਕਾਲਸ੍ਸ ਅਨੋਲੋਕਨਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਸ੍ਸ ਰਮ੍ਮਵਤ੍ਥੁਦਸ੍ਸਨਿਚ੍ਛਾਦਿ ਵਿਭਾਵੋ, ਤੁਰਿਤਤਾਦਿ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਚੇਤੋਪਸਾਦਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ **ਹਰਿਸ**ਸ੍ਸ ਮਙ੍ਗਲਕੀਲ਼ਾਦਿ ਵਿਭਾਵੋ, ਸਨ੍ਤੋਸਵਚਨਾਦਿ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਸਰਣਲਕ੍ਖਣਾਯ **ਸਤਿ**ਯਾ ਸਦ੍ਵਾਣਦਸ੍ਸਨਾਦਿ ਵਿਭਾਵੋ, ਭਮੁਕ੍ਖੇਪਾਦਿ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਪਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਅਸਹਨਲਕ੍ਖਣਾਯ **ਇਸ੍ਸਾ**ਯ ਦੁਜ੍ਜਨਭਾਵਗਬ੍ਬਾਦਿ ਵਿਭਾਵੋ, ਦੋਸਕਥਨਾਵਜਾਨਨਾਦਿ ਅਨੁਭਵੋ।

ਖੇਦਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ **ਵਿਸਾਦ**ਸ੍ਸ ਆਰਦ੍ਧਕਾਰਿਯਾਸਿਦ੍ਧਿਕਾਰਿਯਬ੍ਯਾਪਤ੍ਤਿਆਦਿ ਵਿਭਾਵੋ, ਮਨੋਸਨ੍ਤਾਪਾਦਿ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਆਕਾਰਸੰਵਰਣਲਕ੍ਖਣਾਯ, ਰਸਸਭਾਵਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਲਕ੍ਖਣਾਯ ਵਾ ਅਬਹਿਤ੍ਥਯਲਜ੍ਜਾਦਿ ਵਿਭਾਵੋ, ਤਦਞ੍ਞਕ੍ਰਿਯਾਕਰਣੰ, ਅਧੋਮੁਖਕਰਣੰ, ਪਾਦੇਹਿ ਭੂਮਿਖਣਨਨ੍ਤਿਆਦਿ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਚਿਨ੍ਤਾਯ ਇਟ੍ਠਤ੍ਥਾਲਾਭਾਦੀ ਵਿਭਾਵੋ, ਮਕੁਲਿਤਨਯਨਾਦਿ ਅਧੋਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖਾਦਿ ਵਾ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਗਬ੍ਬਸ੍ਸ ਇਸ੍ਸਰਿਯਾਦਿ ਵਿਭਾਵੋ, ਅਵਜਾਨਨਾਦਿ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਅਪਮਾਰਸ੍ਸ ਯਕ੍ਖਪੀਲ਼ਾਦਿ ਵਿਭਾਵੋ, ਭੂਮਿਪਤਨਾਦਯੋ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਅਕ੍ਖਮਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ **ਅਮਰਿਸ**ਸ੍ਸ ਅਵਮਾਨਨਾਦਿ ਵਿਭਾਵੋ, ਸਿਰੋਕਮ੍ਪਨਤਜ੍ਜਨਾਦਿ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਪਮਾਦਾਧਿਕ੍ਕਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ **ਮਦ**ਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤੋਸਪਾਨੰ ਵਿਭਾਵੋ, ਕਮ੍ਪਮਾਨਹਤ੍ਥਪਾਦਵਚਨਗਮਨਹਾਸਾਦੀ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਕਙ੍ਖਾਚ੍ਛੇਦਨਲਕ੍ਖਣਾਯ **ਮਤਿ**ਯਾ ਉਪਦੇਸਾਦਿ ਵਿਭਾਵੋ, ਮੁਖਸਨ੍ਤੋਸਾਦਿ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਅਨੁਪਪਰਿਕ੍ਖਕਾਰਿਤਾਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ **ਉਮ੍ਮਾਦ**ਸ੍ਸ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਜ੍ਜਰਯਕ੍ਖਾਦਿ ਵਿਭਾਵੋ, ਅਕਾਰਣਰੋਦਨਹਸਨਾਦਿ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਮੁਯ੍ਹਨਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ **ਮੋਹ**ਸ੍ਸ ਅਧਿਕਭਯਾਦਿ ਵਿਭਾਵੋ, ਸਭਾਵਾਨਵਬੋਧਨਾਦਿ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਨਿਦ੍ਦਾਪਗਮਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ **ਵਿਬੋਧ**ਸ੍ਸ ਕਾਲਪਰਿਣਾਮਾਦਿ ਆਲੋਕਸਰਣਾਦਿ ਵਾ ਵਿਭਾਵੋ, ਅਕ੍ਖਿਮਦ੍ਦਨਾਦਿ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਮਨੋਸਮ੍ਪੀਲ਼ਨਲਕ੍ਖਣਾਯ **ਨਿਦ੍ਦਾ**ਯ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਚਿਨ੍ਤਨਅਕਰਣਾਦਿ ਵਿਭਾਵੋ, ਅਕ੍ਖਿਪਿਦਹਨਾਦਿ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਭਯਾਗਮਨਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ **ਆਵੇਗ**ਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਦਸ੍ਸਨਾਦਿ ਵਿਭਾਵੋ, ਉਤ੍ਤਾਸਕਮ੍ਪਾਦਿ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਲਜ੍ਜਾਲਕ੍ਖਣਾਯ **ਬਿਲ਼ਾ**ਯ ਦੁਰਾਚਾਰਾਦਿ ਵਿਭਾਵੋ, ਅਧੋਮੁਖਤਾਦਿ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਮਰਣਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥਪਹਾਰਰੋਗਾਦਿ ਵਿਭਾਵੋ, ਮੁਖਵਿਕਾਰਾਦਿ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਚਾਪਲ੍ਲਸ੍ਸ ਰਾਗਦੋਸਾਦਿ ਵਿਭਾਵੋ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਚ੍ਛਨ੍ਦਚਰਣਾਦਿ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਬ੍ਯਾਧਿਯਾ ਵਾਤਪਿਤ੍ਤਾਦੀਨੰ ਉਸ੍ਸਦਭਾਵਾਦਿ ਵਿਭਾਵੋ, ਨਿਤ੍ਥੁਨਨਾਦਿ ਅਨੁਭਾਵੋ।

ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰੇ ਅਦਸ੍ਸਿਤਸੁਖੁਮਭੇਦਾ ਅਞ੍ਞਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਾ ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਇਚ੍ਛਾਸਭਾਵਾ ਸਬ੍ਬੇ ਭੇਦਾ ਕਾਮਰਤਿਯਞ੍ਞ, ਦੋਸਪਕਾਰਾ ਕੋਧਅਮਰਿਸਇਸ੍ਸਾਦੀਸੁ ਚ, ਦੁਕ੍ਖਸਭਾਵਾ ਸੋਕਸਮਬ੍ਯਾਧਿਗਿਲਾਨਵਿਸਾਦਾਦੀਸੁ ਚ, ਪਿਤਿਆਦਯੋ ਹਰਿਸੇ ਚ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਵੰ ਸਮਾਨਾਨੰ ਸਙ੍ਗਹੇ ਸਤਿਪਿ ਤਾਸਤੋ ਭਯਸ੍ਸ ਚ, ਸਙ੍ਕਾਯ ਅਮਰਿਸ੍ਸ ਚ, ਅਮਰਿਸਤੋ

ਇਸ੍ਸਾਯ ਚ, ਗਿਲਾਨਤੋ ਸਮਸ੍ਸ ਚ, ਨਿਦ੍ਦਾਯ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ, ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਤੋ ਚਪਲਤਾਯ ਚ, ਮੋਹਤੋ ਵਕ੍ਖਮਾਨਪਲਯਸ੍ਸ ਚ ਪਾਕਟਵਿਸੇਸੇਨ ਅਵਤ੍ਥਾ ਵਿਸੁੰ ਵਿਸੁੰ ਦਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਸਾਤ੍ਤਿਕਭਾਵਅਧਿਪ੍ਪਾਯ

੩੪੫.ਸਮਾਹਿਤਤ੍ਤੁਪ੍ਪਭਵਂ, ਸਤ੍ਤੰ ਤੇਨੋ'ਪਪਾਦਿਤਾ।
ਸਾਤ੍ਤਿਕਾ'ਪਜ'ਨੁਭਾਵਤ੍ਤੇ, ਵਿਸੁੰ ਭਾਵਾ ਭਵਨ੍ਤਿ ਤੇ॥

੩੪੫. ਸਾਤ੍ਤਿਕੇ ਵਦਤਿ "**ਸਮਾਹਿਤੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਸਮਾਹਿਤੋ** ਏਕਗ੍ਗਤਾਭਾਵਾਪਾਦਨੇਨ ਕਤਸਮਾਧਾਨੋ **ਅਤ੍ਤਾ** ਚਿਤ੍ਤੰ ਤਤੋ **ਪਭਵਂ** ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਯਂ, ਤਂ ਸਤ੍ਤੰ ਨਾਮ। **ਤੇਨ** ਸਤ੍ਤੇਨ **ਉਪਪਾਦਿਤਾ** ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਾ ਥਮ੍ਭਾਦਯੋ ਸਾਤ੍ਤਿਕਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ। ਤੇ ਚ ਪੁਨ ਅਨੁਭਾਵਾਪਿ ਭਵਨ੍ਤਿ ਥਮ੍ਭਾਦਿਭਾਵਸੰਸੂਚਨਸਭਾਵਵਿਕਾਰਰੂਪਤ੍ਤਾ। ਤਞ੍ਚ ''ਚਿਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਤ੍ਤਾ''ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਵਕ੍ਖਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਨੁਭਾਵਤ੍ਤੇਪੀ**"ਤਿ। ਏਵਂ ਸਤਜਪਿ ਤੇ ਸਾਤ੍ਤਿਕਾ **ਵਿਸੁੰ** ਪੁਥਗੇਵ ਭਾਵਾ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਚਿਤ੍ਤਭਵਤ੍ਤਵਿਰੂਪਤ੍ਤਾ ਤੇਸਨ੍ਤਿ।

੩੪੫. ਇਦਾਨਿ ਉਦ੍ਦੇਸਕ੍ਕਮੇਨਾਧਿਗਤਕੇਵਲਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਾਤ੍ਤਿਕਾਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਸਮਾਹਿਤ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਸਮਾਹਿਤਤ੍ਤੁਪ੍ਪਭਵਂ** ਏਕਗ੍ਗਤਾਭਾਵਾਪਾਦਨੇਨ ਕਤਸਮਾਧਾਨਚਿਤ੍ਤਤੋ ਸਮ੍ਭੂਤਂ ਸਤ੍ਤੰ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਤੇਨ** ਲਾਭਾਲਾਭਾਦੀਸੁ ਏਕਾਕਾਰਸ੍ਸ ਹੇਤੁਨਾ ਥਿਰਭਾਵੇਨ **ਉਪਪਾਦਿਤਾ** ਨਿਪ੍ਫਾਦਿਤਾ ਥਮ੍ਭਾਦਯੋ ਸਾਤ੍ਤਿਕਾ ਨਾਮ ਭਵਨ੍ਤਿ। **ਤੇ** ਸਾਤ੍ਤਿਕਾ **ਅਨੁਭਾਵਤ੍ਤੇਪਿ** ਚਿਤ੍ਤਾਕਾਰਸਙ੍ਖਾਤਥਮ੍ਭਾਦਿਪਕਾਸਨਸਭਾਵਵਿਕਾਰਸਰੂਪਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨੁਭਾਵਤ੍ਤੇ ਸਤਿਪਿ ਵਿਸੁੰ **ਭਾਵਾ ਭਵਨ੍ਤਿ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤ ''ਚਿਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਾ ਤੁ, ਭਾਵਯਨ੍ਤਿ ਰਸੇ ਯਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਾਵਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਇਮੇ ਸਾਤ੍ਤਿਕਾਭਾਵਾਨੁਭਾਵਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਮਾਹਿਤੋ ਚ ਸੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚੇਤਿ ਚ, ਤਤੋ ਪਭਵਮਿਤਿ ਚ, ਸਨ੍ਤੋ ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਚ ਸੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚੇਤਿ ਚ, ਸਤ੍ਤਤੋ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਚ, ਸਤ੍ਤੇਨ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਾਤਿ ਚ, ਅਨੁਭਾਵਾਨਂ ਭਾਵੋਤਿ ਚ ਵਾਕਜਂ। **ਅਪੀ**ਤਿ ਅਨੁਗ੍ਗਹਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ।

ਸਾਤ੍ਤਿਕਭਾਵਪ੍ਪਭੇਦ

੩੪੬.ਥਮ੍ਭੋ ਪਲਯਰੋਮਞ੍ਚਾ,
ਤਥਾ ਸੇਦਸ੍ਸੁਵੇਪਥੁ।
ਵੇਵਣ੍ਣਿਯਂ ਵਿਸ੍ਸਰਤਾ,
ਭਾਵਾਟ੍ਠੇ'ਤੇ ਤੁ ਸਾਤ੍ਤਿਕਾ॥

੩੪੬. ਤੇ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਥਮ੍ਭੋ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਏਤ੍ਥ **ਥਮ੍ਭੋ** ਅਵਿਸ੍ਸਰਕਾਯਚਿਤ੍ਤਤਾ। **ਪਲਯੋ** ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਮਤ੍ਤਾਵਸੇਸੋ ਸੁਤ੍ਤਾਵਤ੍ਥਾਸਭਾਵੋ ਨਿਦ੍ਦਾਪਭਵੋ। ਸੁਬਜਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਾ ਸੇਸਾ।

੩੪੬. ਇਦਾਨਿ ਸਾਤ੍ਤਿਕੇ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਥਮ੍ਭੋ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਥਮ੍ਭੋ** ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਅਵਿਸਰਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੋ ਚ **ਪਲਯਰੋਮਞ੍ਚਾ** ਨਿਦ੍ਦਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਮਤ੍ਤਾਤਿਰਿਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਾਵਤ੍ਥਾ ਚ ਪਸਾਦਾਦਿਸਮ੍ਭਵੋ ਰੋਮੁਗ੍ਗਮੋ ਚ **ਤਥਾ** ਏਵਂ **ਸੇਦਸ੍ਸੁਵੇਪਥੁ** ਚ ਭਯਾਦੀਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਦਾਹੋ ਚ ਸਨ੍ਤੋਸਾਦੀਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਅਸ੍ਸੁ ਚ ਕਮ੍ਪਾ ਚ **ਵੇਵਣ੍ਣਿਯਂ** ਵਿਰੂਪਤਾ ਚ **ਵਿਸ੍ਸਰਤਾ** ਵਿਰੂਪਸਦ੍ਦਤਾ ਚਾਤਿ ਏਤੇ ਅਟ੍ਠ ਸਾਤ੍ਤਿਕਾ ਭਾਵਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਰੋਮਾਨਂ ਅਞ੍ਚੋ ਉਗ੍ਗਮੋਤਿ ਚ, ਪਲਯੋ ਚ ਰੋਮਞ੍ਚੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਵੇਪਨਂ ਕਮ੍ਪਨਮਿਤਿ ਚ, ਸੇਦੋ ਚ ਅਸ੍ਸੁ ਚ ਵੇਪਥੁ ਚਾਤਿ ਚ, ਵਿਰੂਪੋ ਵਣ੍ਣੋ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਵਿਰੂਪੋ ਸਰੋ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋਤਿ ਚ ਵਾਕਜਂ।

੩੪੭.ਯਦਾ ਰਤਜਾਦਯੋ ਭਾਵਾ,

ਠਿਤਿਸੀਲਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ ਚੇ।
ਤਦਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਭਾਵਾ,
ਭਵਨ੍ਤਿ ਬਜਭਿਚਾਰਿਨੋ॥

੩੪੭. ਨ ਕੇਵਲਂ ਵੁਤ੍ਤਾਯੇਵ ਬਜਭਿਚਾਰਿਨੋ, ਰਤਜਾਦਯੋਪੀਤਿ ਆਹ "**ਯਦਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਭਵਨ੍ਤਿ ਬਜਭਿਚਾਰਿਨੋ**ਤਿ ਯਥਾਯੋਗਂ ਯਥਾਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ ਬਜਭਿਚਾਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਂ ਸੁਬੋਧਂ।

੩੪੭. ਇਦਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬੇਦਾਦਯੋ ਵਿਯ ਰਤਿਹਾਸਾਦਯੋਪਿ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਕਾਲੇ ਬਜਭਿਚਾਰਿਨੋਪਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਯਦਾ**" ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਰਤਜਾਦਯੋ** ਰਤਿਹਾਸਾਦਯੋ **ਭਾਵਾ** ਨਵ ਠਾਯੀਭਾਵਾ ਯਦਾ **ਠਿਤਿਸੀਲਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ ਚੇ** ਵਿਰੋਧੀਹਿ ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਭਾਵਨ੍ਤਰੇਹਿ ਬਜਵਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸਭਾਵਤੋ ਠਿਤਿਸਭਾਵਾ ਯਦਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ **ਤੇ ਭਾਵਾ** ਰਤਜਾਦਯੋ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਬਜਭਿਚਾਰਿਨੋ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ। ਯਥਾਸਕਂ ਬਜਭਿਚਾਰਿਤਾਨੁਰੂਪਵਿਭਾਵਾਨੁਭਾਵਾਨਂ ਯੋਗਾਨੁਰੂਪੇਨ ਬਜਭਿਚਾਰੀਭਾਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਰਤਿਆਦਿ ਯੇਸਂ ਹਾਸਾਦੀਨਮਿਤਿ ਚ, ਠਿਤਿ ਸੀਲਂ ਯੇਸਂ ਰਤਜਾਦੀਨਮਿਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੩੪੮.ਵਿਭਾਵੋ ਕਾਰਣਂ ਤੇਸੁ-
ਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੁਦ੍ਦੀਪਨੇ ਤਥਾ।
ਯੋ ਸਿਯਾ ਬੋਧਕੋ ਤੇਸ-
ਮਨੁਭਾਵੋ'ਯਮੀਰਿਤੋ॥

੩੪੮. ਇਦਾਨਿ ਵਿਭਾਵਾਨੁਭਾਵੇ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਵਿਭਾਵੋ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਤੇਸਂ** ਰਤਜਾਦੀਨਂ ਭਾਵਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਤਥਾ ਉਦ੍ਦੀਪਨੇ ਚ **ਕਾਰਣਂ** ਆਲਮ੍ਬਣਉਦ੍ਦੀਪਨਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ ਵਿਭਾਵੋ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਆਲਮ੍ਬਣਵਿਭਾਵੋ ਕਨ੍ਤਾਦਿ, ਉਦ੍ਦੀਪਨਵਿਭਾਵੋ ਚਨ੍ਦਾਦਿ। ਤੇਸਂ **ਬੋਧਕੋ** ਞਾਪਕੋ ਕਾਯਿਕੋ ਚ ਵਾਚਸਿਕੋ ਚ ਬਜਾਪਾਰੋ ਸਿਯਾ, ਅਯਂ ਅਨੁਭਾਵੋ ਈਰਿਤੋ।

੩੪੮. ਇਦਾਨਿ ਵਿਭਾਵਾਨੁਭਾਵੇ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਵਿਭਾਵੋ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਤੇਸਂ** ਠਾਯੀਭਾਵਾਦੀਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਤਥਾ **ਉਦ੍ਦੀਪਨੇ ਚ** ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਦੀਪਨੇ ਚ **ਕਾਰਣਂ** ਆਲਮ੍ਬਣਉਦ੍ਦੀਪਨਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ ਹੇਤੁ ਵਿਭਾਵੋ ਨਾਮ, **ਤੇਸਂ** ਠਾਯੀਭਾਵਾਦੀਨਂ **ਬੋਧਕੋ** ਕਾਯਿਕਵਾਚਸਿਕੋ **ਯੋ ਸਿਯਾ** ਨਟਕਵੀਨਂ ਬਜਾਪਾਰੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਯਂ ਅਨੁਭਾਵੋਤਿ ਈਰਿਤੋਤਿ। ਵਿਸੇਸੇਨ ਭਾਵੇਤਿ ਵਡ੍ਢੇਤੀਤਿ **ਵਿਭਾਵੋ**। ਅਨੁਭਾਵੇਤਿ ਬੋਧੇਤੀਤਿ **ਅਨੁਭਾਵੋ**। ਏਤ੍ਥ **ਵਿਭਾਵੋ** ਨਾਮ ਰਤਿਵਿਸਯੇ ਨਰਨਾਰੀਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਆਲਮ੍ਬਣਵਿਭਾਵੋ, ਚਨ੍ਦੁਰਮ੍ਮਦੇਸਾਦਿ ਉਦ੍ਦੀਪਨਵਿਭਾਵੋ ਚੇਤਿ ਦੁਵਿਧੋ। ਹਾਸਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਦੁਵਿਧਵਿਭਾਵਂ ਯਥਾਰਹਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਅਨੁਭਾਵੋ** ਨਾਮ ਠਾਯੀਭਾਵਾਦੀਨਂ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਭਾਵਾਨਂ ਪਕਾਸਕਵਾਚਸਿਕਬਜਾਪਾਰਸਙ੍ਖਾਤਕਵਿਪਯੋਗੋ ਚ ਕਾਯਿਕਪਯੋਗਭੂਤੋ ਨਟਾਨਂ ਅਭਿਨਯਸਙ੍ਖਾਤੋ ਤਂਤਂਭਾਵਸਰੂਪਨਿਰੂਪਕੋ ਚੇਤਿ ਦੁਵਿਧੋ ਬਜਾਪਾਰੋ।

੩੪੯.ਨੇਕਹੇਤੁਂ ਮਨੋਵੁਤ੍ਤਿ-ਵਿਸੇਸਞ੍ਚ ਵਿਭਾਵਿਤੁਂ।
ਭਾਵਂ ਵਿਭਾਵਾਨੁਭਾਵਾ, ਵਣ੍ਣਿਯਾ ਬਨ੍ਧਨੇ ਫੁਟਂ॥

੩੪੯. ਵਿਭਾਵਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾਯਮੇਵ ਭਾਵਵਿਸੇਸਾਵਬੋਧੋ ਸਿਯਾ, ਅਞ੍ਞਥਾ ''ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਾਸ੍ਸੁਲੋਚਨਯੁਗਂ ਸਞ੍ਜਾਤ''ਮਿਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸੋਕਾ ਆਨਨ੍ਦਾ ਰੋਗਾ ਚੇਤਿ ਕੋ ਨਾਮ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਕਾਰਣਂ ਨਿਚ੍ਛਿਤੁਂ, ਚਿਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਞ੍ਚ ਭਾਵਂ ਵਿਨਾ ਵਿਭਾਵਾਨੁਭਾਵਂ ਕਵਿ ਵਣ੍ਣੇਤੁਂ ਨਟੋਭਿਨੇਤੁਂ ਸਾਮਜ੍ਜਿਕੋ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ ਕੋ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ "**ਨੇਕ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਨੇਕਹੇਤੁਂ** ਬਹੁਹੇਤੁਂ ਮਨੋਵੁਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਞ੍ਚ ਭਾਵਂ **ਵਿਭਾਵਿਤੁਂ** ਪਕਾਸੇਤੁਂ **ਵਿਭਾਵਾਨੁਭਾਵਾ** ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਾ **ਬਨ੍ਧਨੇ** ਸਭਾਵਨਿਰੂਪਕਪਦੇ ਫੁਟਂ ਵਣ੍ਣਨੀਯਾ, ਵਿਭਾਵਾਦਿਰੂਪਕੇਨੇਵ ਅਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਤੀਯਤੇ।

੩੪੯. ''ਦੇਵਦਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੂਨਿ ਅਸ੍ਸੁਪੁਣ੍ਣਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸੋਕੇਨ ਸਨ੍ਤੋਸੇਨ ਰੋਗੇਨ ਵਾਤਿ ਯਥਾ ਅਸ੍ਸੁਕਾਰਣਕਥਨਂ ਵਿਨਾ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਾ ਰਤਿਹਾਸਾਦਯੋ ਤੇ ਤੇ ਭਾਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਤੀਤਿਯਾਨੁਰੂਪਂ ਵਿਭਾਵਾਨੁਭਾਵਕਥਨਂ ਵਿਨਾ ਕਵੀਹਿ ਵਣ੍ਣੇਤਬ੍ਬਾ, ਨਟੇਹਿ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾ, ਸਬ੍ਭੇਹਿ ਅਸ੍ਸਾਦਨੀਯਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਠਾਯੀਆਦੀਨਂ ਵਣ੍ਣਨਮੇਵ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਅਨੁਸਾਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਨੇਕ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਨੇਕਹੇਤੁਂ** ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਭਾਵਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾਦੋ ਆਲਮ੍ਬਣਵਿਭਾਵਾਦਿਬਹੁਕਾਰਣਵਨ੍ਤਂ **ਮਨੋਵੁਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਂ ਭਾਵਞ੍ਚ** ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਸਙ੍ਖਾਤਭਾਵਞ੍ਚ **ਵਿਭਾਵਿਤੁਂ** ਪਕਾਸੇਤੁਂ **ਵਿਭਾਵਾਨੁਭਾਵਾ** ਅਨਨ੍ਤਰਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ **ਬਨ੍ਧਨੇ** ਰਸਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਨੇ **ਫੁਟਂ** ਪਕਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ **ਵਣ੍ਣਿਯਾ** ਕਵਿਨਾ ਵਣ੍ਣਨੀਯਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਨ ਏਕੋਤਿ ਚ, ਸੋ ਹੇਤੁ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਮਨਸੋ ਵੁਤ੍ਤੀਤਿ ਚ, ਤਾਯ ਵਿਸੇਸੋਤਿ ਚ, ਵਿਭਾਵੋ ਚ ਅਨੁਭਾਵੋ ਚੇਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

੩੫੦.ਸਵਿਭਾਵਾਨੁਭਾਵੇਹਿ, ਭਾਵਾ ਤੇ ਤੇ ਯਥਾਰਹਂ।
ਵਣ੍ਣਨੀਯਾ ਯਥੋਚਿਤ੍ਯਂ, ਲੋਕਰੂਪਾਨੁਗਾਮਿਨਾ॥

੩੫੦. ਇਦਾਨਿ ਤੇ ਭਾਵਾ ਲੋਕਸਭਾਵਾਨਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਵਿਭਾਵਾਦੀਹਿ ਵਣ੍ਣਨੀਯਾਤਿ ਆਹ "**ਸਵਿਭਾਵੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਹ ਵਿਭਾਵੇਹਿ ਸਵਿਭਾਵਾ, ਤੇ ਚ ਤੇ ਅਨੁਭਾਵਾ ਚ, ਤੇਹਿ। **ਯਥਾਰਹ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਨਂ ਵਸੇਨ ਯਥਾਰਹਂ ਵਣ੍ਣਨੀਯਾ।

੩੫੦. ਇਦਾਨਿ ਵਿਭਾਵਾਨੁਭਾਵੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਣ੍ਣਨੀਯਾ ਤੇ ਭਾਵਾ ਲੋਕਸਭਾਵਮਨਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਕਾਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਨੁਸਾਸਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਸਵਿਭਾਵਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਲੋਕਰੂਪਾਨੁਗਾਮਿਨਾ** ਲੋਕਵੋਹਾਰਮਨੁਵਤ੍ਤਮਾਨੇਨ **ਤੇ ਤੇ ਭਾਵਾ** ਠਾਯੀਭਾਵਾਦਯੋ ਤਯੋ **ਯਥੋਚਿਤ੍ਯਂ** ਓਚਿਤ੍ਯਾਨੁਰੂਪਂ **ਸਵਿਭਾਵਾਨੁਭਾਵੇਹਿ** ਵਿਭਾਵਸਹਿਤੇਹਿ ਅਨੁਭਾਵੇਹਿ ਕਰਣਭੂਤੇਹਿ **ਯਥਾਰਹਂ** ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਭਾਵੇਹਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਨਂ ਵਿਭਾਵਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਅਨੁਰੂਪਤੋ **ਵਣ੍ਣਨੀਯਾ** ਵਣ੍ਣੇਤਬ੍ਬਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਵਿਭਾਵੇਹਿ ਸਹ ਯੇ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਚ, ਤੇ ਚ ਤੇ ਅਨੁਭਾਵਾ ਚੇਤਿ ਚ, ਅਨਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਅਰਹਨ੍ਤਿ ਚ, ਅਨਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਓਚਿਤ੍ਯਮਿਤਿ ਚ, ਲੋਕਸ੍ਸ ਰੂਪਂ ਸਰੂਪਮਿਤਿ ਚ, ਤਂ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੩੫੧.ਚਿਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸਤ੍ਤਾ, ਮਾਨਸਾ ਸਾਤ੍ਤਿਕਾਙ੍ਗਤੋ।
ਬਹਿਨਿਸ੍ਸਟਸੇਦਾਦਿ-ਅਨੁਭਾਵੇਹਿ ਵਣ੍ਣਿਯਾ॥

੩੫੧. ਸਾਤ੍ਤਿਕਾ ਕਥਂ ਵਣ੍ਣਨੀਯਾਤਿ ਆਹ "**ਚਿਤ੍ਤੇ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸੋ ਯੇਸਂ, ਤੇਸਂ ਭਾਵੋ, ਤਸ੍ਮਾ **ਮਾਨਸਾ** ਮਨਸਿ ਭਵਾ ਸਾਤ੍ਤਿਕਾ **ਅਙ੍ਗਤੋ** ਸਰੀਰਤੋ **ਬਹਿਨਿਸ੍ਸਟੇਹਿ** ਨਿਗ੍ਗਤੇਹਿ ਸੇਦਾਦੀਹਿ ਅਨੁਭਾਵੇਹਿ ਵਣ੍ਣਨੀਯਾ, ਨ ਪਨ ਸੇਦਸਲਿਲਮੇਵ ਭਾਵੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੩੫੧. ਏਵਂ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਭਾਵਵਣ੍ਣਨਕ੍ਕਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਸਾਤ੍ਤਿਕਭਾਵਵਣ੍ਣਨਾ ਈਦਿਸਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਚਿਤ੍ਤ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਚਿਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਤ੍ਤਾ** ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਤ੍ਤਾ **ਮਾਨਸਾ** ਚਿਤ੍ਤੇ ਭਵਾ ਸਾਤ੍ਤਿਕਾਭਾਵਾ **ਅਙ੍ਗਤੋ** ਸਰੀਰਤੋ **ਬਹਿਨਿਸ੍ਸਟਸੇਦਾਦਿਅਨੁਭਾਵੇਹਿ** ਬਹਿਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਸੇਦਾਦੀਹਿ ਅਨੁਭਾਵੇਹਿ ਕਰਣਭੂਤੇਹਿ **ਵਣ੍ਣਿਯਾ** ਵਣ੍ਣਨੀਯਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ, ਅਙ੍ਗਤੋ ਬਹਿ ਨਿਸ੍ਸਟਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸਨੇਨ ਵਿਸਿਟ੍ਠਭੂਤਸੇਦਾਦੀਨਮੇਵ ਭਾਵਾਨੁਭਾਵਤ੍ਤਂ ਵਿਨਾ ਕੇਵਲਂ ਸੇਦਾਦਯੋ ਵੁਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਭਾਵਾਦਯੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤੀਤਿ ਚ, ਸਾ ਏਵ ਵਿਸੇਸੋ ਯੇਸਂ ਸਾਤ੍ਤਿਕਾਨਮਿਤਿ ਚ, ਤੇਸਂ ਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਮਨਸਿ ਭਵਾਤਿ ਚ, ਸੇਦੋ ਆਦਿ ਯੇਸਂ ਖੇਲਾਦੀਨਮਿਤਿ ਚ, ਨਿਸ੍ਸਟਾ ਨਿਗ੍ਗਤਾ ਚ ਤੇ ਸੇਦਾਦਯੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਤੇ ਏਵ ਅਨੁਭਾਵਾਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

ਰਸਅਧਿਪ੍ਪਾਯ

੩੫੨.ਸਾਮਜ੍ਜਿਕਾਨਮਾਨਨ੍ਦੋ, ਯੋ ਬਨ੍ਧਤ੍ਥਾਨੁਸਾਰਿਨਂ।

ਰਸੀਯਤੀਤਿ ਤਵ੍ਵੂਹਿ, ਰਸੋ ਨਾਮਾਯ’ਮੀਰਿਤੋ॥

੩੫੨. ਇਦਾਨਿ ‘‘ਰਸਸ੍ਸਾਦਾਯ ਸਾਧੂਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਰਸੇ ਨਿਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਸਾਮਜ੍ਜਿਕਾਨ”**ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਦਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਿ ਮਨੋਭਾਵਨਾਵਸੇਨਾਤਿ **ਬਨ੍ਧਤ੍ਥਾਨੁਸਾਰਿਨੋ**, ਤੇਸਂ **ਸਾਮਜ੍ਜਿਕਾਨਂ** ਸਬ੍ਭਾਨਂ ਮਨਸਿ ਯੋ ਆਨਨ੍ਦੋ, ਅਯਂ ਲੋਕਮਧੁਰਾਦਿਰਸੋ ਵਿਯ ਬਨ੍ਧੇ ਸਿਙ੍ਗਾਰਾਦਿ ਰਸੋ ਨਾਮ ਈਰਿਤੋ **ਤਵ੍ਵੂਹਿ** ਰਸਵ੍ਵੂਹਿ। ਕਥਮਿਤਜਾਹ **“ਰਸੀਯਤੀ”**ਤਿ, ਅਸ੍ਸਾਦੀਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਿਞ੍ਚ? ਯਥਾ ਨਾਨਾਬਜਞ੍ਜਨਸਙ੍ਖਤਮਨ੍ਨਂ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾ ਰਸੇ ਅਸ੍ਸਾਦਿਯਨ੍ਤਿ ਸੁਮਾਨਸਾ ਪੁਰਿਸਾ ਸਨ੍ਤੋਸਞ੍ਚਾਧਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਨਾਨਾਭਿਨਯਬਜਞ੍ਜਿਤੇ ਵਾਚਙ੍ਗਸਤ੍ਤੋਪੇਤੇ ਠਾਯੀਭਾਵੇ ਅਸ੍ਸਾਦੇਨ੍ਤਿ ਸੁਮਾਨਸਾਪੇਕ੍ਖਕਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਤੇ ਨਾਟਜਾਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

੩੫੨. ਇਦਾਨਿ ‘‘ਰਸਸ੍ਸਾਦਾਯ ਸਾਧੂਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਕ੍ਕਮੇਨ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਂ ਰਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **“ਸਾਮ”**ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਬਨ੍ਧਤ੍ਥਾਨੁਸਾਰਿਨਂ** ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਨੁਰੂਪਸਾਰੀਨਂ ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਾਨਂ **ਸਾਮਜ੍ਜਿਕਾਨਂ** ਸਬ੍ਭਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤੇ ਭਵੋ ਯੋ **ਆਨਨ੍ਦੋ** ਸਨ੍ਤੋਸੇ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਯਂ ਲੋਕੇ ਮਧੁਰਾਦਿਰਸੋ ਵਿਯ ਅਸ੍ਸਾਦਨੀਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥਯੁਤ੍ਤੇਨ ‘‘ਰਸੀਯਤੀ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਚਨਤ੍ਥੇਨ ਰਸੋ ਨਾਮਾਤਿ **ਤਵ੍ਵੂਹਿ**ਰਸਵ੍ਵੂਹਿ **ਈਰਿਤੋ** ਕਥਿਤੋਤਿ। ਸਮਜ੍ਜਾਯਂ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਚ, ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਚ, ਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੀਤਿ ਚ, ਤਂ ਜਾਨਨ੍ਤੀਤਿ ਚ ਵਾਕਜਂ। ਯਥਾ ਨਾਨਾਬਜਞ੍ਜਨੇਹਿ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਮਾਹਾਰਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਾ ਲਵਣਮ੍ਬਿਲਾਦਯੋ ਤੇ ਤੇ ਰਸੇ ਅਸ੍ਸਾਦੇਯਜੁਂ, ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਾ ਚ ਭਵੇਯਜੁਂ, ਏਵਮੇਵ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਅਭਿਨਯੇਹਿ ਪਕਾਸਿਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਅਙ੍ਗਭੂਤੇਹਿ ਅਨੁਰੂਪੇਹਿ ਸਤ੍ਤੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤੇ ਠਾਯੀਭਾਵੇ ਇਸ੍ਸਾਦਿਰਹਿਤਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤਾ ਅਸ੍ਸਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮੇ ਠਾਯੀਭਾਵਾ ਨਟਾਭਿਨਯੇਹਿ ਬਜਞ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਚ ਸਬ੍ਭਾਨਂ ਸਨ੍ਤੋਸਸਙ੍ਖਤਰਸਸ੍ਸ ਹੇਤੁਤ੍ਤਾ ਚ ਨਟਰਸਾਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

ਰਸਪ੍ਪਭੇਦ

੩੫੩.**ਸਵਿਭਾਵਾਨੁਭਾਵੇਹਿ,**
ਸਾਤ੍ਤਿਕਾਬਜਭਿਚਾਰਿਹਿ।
ਅਸ੍ਸਾਦਿਯਤ੍ਤ’ਮਾਨੀਯ-
ਮਾਨੋ ਠਾਯੇਵ ਸੋ ਰਸੋ॥

੩੫੩. ਠਾਯੀਨਮੇਵ ਰਸਤ੍ਤਾਪਤ੍ਤਿਮਾਹ **“ਸਵਿਭਾਵੇ”**ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਠਾਯੇਵ ਸੋ**ਤਿ ਸੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਰਸੋ ਠਾਯੀਭਾਵੋਯੇਵ, ਨਾਞ੍ਞੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੩੫੩. ਇਦਾਨਿ ਠਾਯੀਭਾਵਾਨਮੇਵ ਰਸਸਰੂਪਸ੍ਸ ਪਾਪੁਣਨਤ੍ਤਂ ਵਿਭਾਵੇਤਿ **“ਸਵਿਭਾਵਾ”**ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਸੋ ਰਸੋ** ਅਨਨ੍ਤਰਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ **ਸਵਿਭਾਵਾਨੁਭਾਵੇਹਿ** ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਠਾਯੀਨਂ ਅਨੁਰੂਪੇਹਿ ਵਿਭਾਵਸਹਿਤੇਹਿ ਅਨੁਭਾਵੇਹਿ ਚ, **ਸਾਤ੍ਤਿਕਾਬਜਭਿਚਾਰਿਹਿ** ਪਕਾਸੇਤਬ੍ਬਠਾਯੀਭਾਵਸ੍ਸੇਵ ਅਨੁਕੂਲਸਾਤ੍ਤਿਕਭਾਵਬਜਭਿਚਾਰੀਭਾਵੇਹਿ ਕਰਣਭੂਤੇਹਿ **ਅਸ੍ਸਾਦਿਯਤ੍ਤਂ ਆਨੀਯਮਾਨੋ** ਕਵਿਨੋ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਪਾਪੁਣਿਯਮਾਨੋ **ਠਾਯੇਵ** ਠਾਯੀਭਾਵੋ ਏਵਾਤਿ ਕਾਰਿਯੋਪਚਾਰੇਨ ਰਸੋ ਨਾਮਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ। ਸਹ ਭਾਵੇਹਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਚ, ਸਵਿਭਾਵਾ ਚ ਤੇ ਅਨੁਭਾਵਾ ਚੇਤਿ ਚ, ਸਾਤ੍ਤਿਕਾ ਚ ਬਜਭਿਚਾਰਿਨੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਅਸ੍ਸਾਦਿਯਸ੍ਸ ਭਾਵੋਤਿ ਚ ਵਾਕਜਂ।

੩੫੪.**ਸਿਙ੍ਗਾਰਹਸ੍ਸਕਰੁਣਾ, ਰੁਦ੍ਦਵੀਰਭਯਾਨਕਾ।**
ਬੀਭਚ੍ਛਬ੍ਭੁਤਸਨ੍ਤਾ ਚ, ਰਸਾ ਠਾਯੀਨ’ਨੁਕ੍ਕਮਾ॥

੩੫੪. ਤੇਸਂ ਨਾਮਵਸੇਨ ਵਿਭਾਗਮਾਹ “**ਸਿਙ੍ਗਾਰੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਠਾਯੀਨਨੁਕ੍ਕਮਾ**ਤਿ ‘‘ਰਤਿਹਾਸਾ ਚ ਸੋਕੋ ਚਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਠਾਯੀਭਾਵਾਨਂ ਅਨੁਕ੍ਕਮਾ, ਪਟਿਪਾਟਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੩੫੪. ਰਸਾਵਤ੍ਥਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤੁਰਤਿਹਾਸਾਦੀਨਂ ਠਾਯੀਭਾਵਾਨਂ ਇਦਾਨਿ ਕਮੇਨ ਨਾਮਨ੍ਤਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਸਿਙ੍ਗਾਰ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਠਾਯੀਨਂ** ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਰਤਿਹਾਸਾਦਿਠਾਯੀਭਾਵਾਨਂ **ਅਨੁਕ੍ਕਮਾ** ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ **ਸਿਙ੍ਗਾਰਹਸ੍ਸਕਰੁਣਾ** ਸਿਙ੍ਗਾਰੋ ਹਸ੍ਸੋ ਕਰੁਣਾ ਚ **ਰੁਦ੍ਦਵੀਰਭਯਾਨਕਾ** ਰੁਦ੍ਦੋ ਵੀਰੋ ਭਯਾਨਕੋ ਚ **ਬੀਭਚ੍ਛਬ੍ਭੁਤਸਨ੍ਤਾ ਚ** ਬਿਭਚ੍ਛੋ ਅਬ੍ਭੁਤੋ ਸਨ੍ਤੋ ਚੇਤਿ ਨਵ ਰਸਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਸਿਙ੍ਗਾਰਰਸੋ ਹਸ੍ਸਰਸੋਤਿਆਦਿਨਾ **ਰਸ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਸਿਙ੍ਗਾਰੋ ਚ ਹਸ੍ਸੋ ਚ ਕਰੁਣਾ ਚੇਤਿ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਲਿਙ੍ਗਸਮਾਸਾ ਇਮੇਯੇਵ। ਇਮੇ ਸਿਙ੍ਗਾਰਾਦੀਨਂ ਰਤਜਾਦੀਹਿ ਅਨਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਉਪਰਿ ਰਤਜਾਦਿਵਿਵਰਣੇਯੇਵ ਞਾਤਬ੍ਬਾ।

੩੫੫.ਦੁਕ੍ਖਰੂਪੇ’ਯਮਾਨਨ੍ਦੋ,
ਕਥਂ ਨੁ ਕਰੁਣਾਦਿਕੇ।
ਸਿਯਾ ਸੋਤੂਨ’ਮਾਨਨ੍ਦੋ,
ਸੋਕੇ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਹਿ॥

੩੫੫. ਸੋਕਾਦਿਰੂਪੋਕਰੁਣਾਦਿ ਕਥਂ ਰਸੋ ਸਿਯਾਤਿ ਆਹ “**ਦੁਕ੍ਖੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਵਿਯੋਗਾ ਕਰੁਣਾ ਸੋਕਰੂਪੋ ਦੁਕ੍ਖਮੇਵ ਅਹੋਸਿ, ਸਮ੍ਪਤਿ ਪਨ **ਸੋਤੂਨਂ** ਸਬ੍ਭਾਨਂ ਆਨਨ੍ਦੋਯੇਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੩੫੫. ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਰਸੋ ਸਨ੍ਤੋਸੋਵ, ਸੋਕਕੋਧਾਦਿਲਕ੍ਖਣੋ ਕਰੁਣਾਰੁਦ੍ਦਾਦਿਕੋ ਕਥਂ ਰਸੋ ਨਾਮ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਆਸਙ੍ਕਾਯਮਾਹ “**ਦੁਕ੍ਖਰੂਪੇ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਅਯਂ ਆਨਨ੍ਦੋ** ‘‘ਸਾਮਜ੍ਜਿਕਾਨਮਾਨਨ੍ਦੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ **ਦੁਕ੍ਖਰੂਪੇ** ਦੁਕ੍ਖਲਕ੍ਖਣੇ **ਕਰੁਣਾਦਿਕੇ** ਕਰੁਣਾਰੁਦ੍ਦਾਦਿਕੇ ਵਿਸਯੇ ਕਥਂ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਚੇ, ਨੇਸ ਦੋਸੋ **ਹਿ** ਤਥੇਵ **ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਸ੍ਸ** ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ **ਸੋਕੇ** ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਵਿਰਹਤੋ ਜਾਤਸੋਕੇ **ਸੋਤੂਨਂ** ਇਦਾਨਿ ਸੁਣਨ੍ਤਾਨਂ ਸਬ੍ਭਾਨਂ **ਆਨਨ੍ਦੋ ਸਿਯਾ** ਆਨਨ੍ਦਸ੍ਸ ਕਾਰਣਤ੍ਤਾ ਕਾਰਿਯੋਪਚਾਰੇਨ ਸਨ੍ਤੋਸੋ ਨਾਮ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਕਰੁਣਾਰਸਾਦਿਕਂ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਕਾਸਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਸੋਕਾਦਿਕਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਰੂਪੇਨ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਸੁਣਨ੍ਤਾਨਂ ਪੀਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਿਯਤੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਦੁਕ੍ਖਂ ਰੂਪਂ ਸਭਾਵੋ ਯਸ੍ਸ ਕਰੁਣਾਦਿਨੋਤਿ ਚ, ਕਰੁਣਾ ਆਦਿ ਯਸ੍ਸ ਰੁਦ੍ਦਾਦਿਨੋਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

ਠਾਯੀਭਾवਨਿਦ੍ਦੇਸ

ਰਤਿਠਾਯੀਭਾव

੩੫੬.ਰਮ੍ਮਦੇਸਕਲਾਕਾਲ-वੇਸਾਦਿਪਟਿਸੇवਨਾ।
ਯੁवਾਨ’ਞ੍ਞੋਞ੍ਞਰਤ੍ਤਾਨਂ, ਪਮੋਦੋਰਤਿ ਰੁਚ੍ਚਤੇ॥

੩੫੬. ਸਿਙ੍ਗਾਰਾਦਯੋ वਿਭਾਗਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ “**ਰਮ੍ਮੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਤ੍ਥ “**ਰਮ੍ਮਦੇਸ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਉਦ੍ਦੀਪਨवਿਭਾवਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। “**ਯੁवਾਨ**”ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਆਲਮ੍ਬਣवਿਭਾवੋ। ਇਤ੍ਥੀ ਹਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ, ਪੁਰਿਸੋ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਆਲਮ੍ਬਣवਿਭਾवੋ। **ਪਮੋਦੋ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਭਿਰਮਣवਸੇਨ ਆਮੋਦਰੂਪੋ।

੩੫੬. ਇਦਾਨਿ ਸਿਙ੍ਗਾਰਾਦਿਨਾਮਕੇ ਤੇਰਤਜਾਦਿਕੇ ਕਮੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ “**ਰਮ੍ਮ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਰਮ੍ਮਦੇਸਕਲਾਕਾਲवੇਸਾਦਿਪਟਿਸੇवਨਾ** ਰਮਣੀਯਨਿਰਾवਰਣਸੁਚਿਪवਿਤ੍ਤवਾਸਾਰਹਦੇਸੋ ਰਮ੍ਮਗੀਤਿਕਾਦਿਕਲਾ ਰਤਿਜਨਕवਸਨ੍ਤਾਦਿਅਨੁਰੂਪਕਾਲੋ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਾਦਿ ਉਪਸੋਭਿਤਕਿਰਿਯਾਦਿ ਮਨੁਞ੍ਞवੇਸੋ, **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਭਾਸਿਤਮਿਹਿਤਾਦਿਚੇਤਿ ਇਮੇਸਂ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਾਦੀਸੁ ਦਿਟ੍ਠਾਦਿਮਤ੍ਤਮਕਤ੍वਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਤੇਨ ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਾਨੁਭवਨੇਨ **ਅਞ੍ਞੋਞ੍ਞਰਤ੍ਤਾਨਂ** ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਬਜਞ੍ਜਨਸਙ੍ਕਪ੍ਪवਸੇਨਾਤਿਰਤ੍ਤਾਨਂ **ਯੁवਾਨਂ** ਤਰੁਣਿਤ੍ਥਿ ਪੁਰਿਸਾਨਂ **ਪਮੋਦੋ** ਅਭਿਰਮਣवਸੇਨ ਸਨ੍ਤੋਸੋ ਪੀਤਿ **ਰਤਿ ਰੁਚ੍ਚਤੇ** ਰੁਚ੍ਚਨਤੋ ‘‘ਰਤੀ’’ਤਿ वੁਚ੍ਚਤੀਤਿ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਕ੍ਖੇ ਰਕਾਰੋ ਸਨ੍ਧਿਜੋ। ਦੇਸੋ ਚ ਕਲਾ ਚ ਕਾਲੋ ਚ वੇਸੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਤੇ ਆਦਯੋ ਯੇਸਮਿਤਿ ਚ, ਰਮ੍ਮਾ ਚ ਤੇ ਦੇਸ...ਪੇ॰... वੇਸਾਦਯੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਤੇਸਂ ਪਟਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਸੇवਨਮਿਤਿ ਚ, ਅਞ੍ਞੋ ਚ ਅਞ੍ਞੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਤੇਸੁ ਰਤ੍ਤਾਤਿ ਚ वਾਕ੍ਯਂ।

੩੫੭.ਯੁਤਜਾ ਭਾवਾਨੁਭਾवਾ ਤੇ,
ਨਿਬਨ੍ਧਾ ਪੋਸਯਨ੍ਤਿ ਨਂ।
ਸੋਪਜਾਯੋਗविਪ੍ਪਯੋਗ-
ਸਮ੍ਭੋਗਾਨਂ वਸਾ ਤਿਧਾ॥

੩੫੭. “**ਯੁਤਜਾ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਤੇ** ਯਥਾवੁਤ੍ਤਾ **ਭਾवਾਨੁਭਾवਾ ਯੁਤਜਾ** ਆਲਸਿਯਉਗ੍ਗਤਾਜਿਗੁਚ੍ਛਾवਜ੍ਜਿਤਾ ਯੇ ਸਙ੍ਕਾਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਦਯੋ ਭਾवਾ ਤਂਬਜਞ੍ਜਕਾ ਤਦਨੁਰੂਪਾ ਅਨੁਭਾवਾ ਚ ਅਯੋਗਾਦਿਕੇ ਸਿਙ੍ਗਾਰੇ ਯਥਾ ਯਥਾ ਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਾਦਿਸਿਯਾਯ ਯੁਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਬਨ੍ਧਾ **ਨਂ** ਰਤਿਂ ਸਮ੍ਪੋਸਯਨ੍ਤਿ, **ਸੋ**ਯੇवਮੇवਂ ਪੋਸਿਤੋ ਸਿਙ੍ਗਾਰੋ ਨਾਮ ਰਸੋ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੇ। ਸੋਪਿ ਤਿਧਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ **ਅਯੋਗੋ** ਨਾਮ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਸਙ੍ਗਤਾਨਂ ਅਨੁਰਾਗੇਨ ਸਙ੍ਗਮਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਨਮਸਙ੍ਗਮੋ। ਅਤਿਸਯवਿਰੁਲ੍ਹਪੇਮਾਨਮੁਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸਿਲੇਸੋ **विਪ੍ਪਯੋਗੋ**। ਬਲवਕਾਮਾवੇਸविਸੇਸਾਨਂ ਕਾਮੀਨਂ ਦਸ੍ਸਨਾਦਿਸਮਞ੍ਜਨਂ **ਸਮ੍ਭੋਗੋ**।

੩੫੭. ਇਦਾਨਿ ਰਤਿਯਾ ਪੁਟ੍ਠਕਾਰਣਂ ਪੁਟ੍ਠਪਯੋਗਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਯੁਤਜਾ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਤੇ ਭਾवਾਨੁਭਾवਾ** ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਬਜਭਿਚਾਰੀਭਾवੇਸੁ ਰਤਜਾਨੁਰੂਪਬਜਭਿਚਾਰੀਭਾवੋ ਤਪ੍ਪਕਾਸਕੋ ਅਨੁਭਾवੋ ਚੇਤਿ ਇਮੇ ਦ੍वੇ **ਯੁਤਜਾ** ਹੇਤੁਭੂਤਾਯ ਅਯੋਗविਪ੍ਪਯੋਗਸਮ੍ਭੋਗਸਙ੍ਖਤਾਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਿਙ੍ਗਾਰਾਨਂ ਅਨੁਕੂਲਤ੍ਤੇਨ ਰਤਿਯਾ वਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਆਲਸਿਯਉਗ੍ਗਜਿਗੁਚ੍ਛਾਦਿਕੇ ਪਰਿवਜ੍ਜੇਤ੍वਾ ਸਙ੍ਕਾਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਦੀਨਂ ਰਤਜਾਨੁਕੂਲਭਾवਾਨਂ वਸੇਨ ਯਥਾਯੋਗਂ **ਨਿਬਨ੍ਧਾ** कवੀਹਿ ਬਨ੍ਧਾ **ਨਂ** ਰਤਿਂ **ਪੋਸਯਨ੍ਤਿ** ਯਥਾ ਤਪ੍ਪਕਾਸਨੇਨ ਪੂਰੇਨ੍ਤਿ ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤਿ, ਏवਂ ਸਜ੍ਜਿਤੋ ਰਤਿਸਿਙ੍ਗਾਰੋ ਨਾਮ ਰਸੋ ਹੋਤਿ। **ਸੋਪਿ** ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸਿਙ੍ਗਾਰਰਸੋਪਿ **ਅਯੋਗविਪ੍ਪਯੋਗਸਮ੍ਭੋਗਾਨਂ** ਸਿਙ੍ਗਾਰਾਨਂ **वਸਾ** ਭੇਦੇਨ ਤਿਧਾ ਭवਤੀਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਯੋਗੋ** ਨਾਮ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਙ੍ਗਮਰਹਿਤਾਨਂ

ਅਭਿਨਵਾਨੁਰਾਗਬਲੇਨ ਸਙ੍ਗਮੰ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਾਨੰ ਥੀਪੁਮਾਨੰ ਅਸਙ੍ਗਮੋ। **ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ** ਨਾਮ ਸਙ੍ਗਮਾਤਿਸਯੇਨ ਵਿਰੁਲ੍ਹਪੇਮਾਨੰ ਥੀਪੁਮਾਨੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਸਿਲੇਸੋ। **ਸਮ੍ਭੋਗੋ** ਨਾਮ ਬਲਵਕਾਮਤਣ੍ਹਾਵਿਸੇਸਵਸੇਨ ਯੁਤ੍ਤਾਨੰ ਕਾਮਿਨਿਕਾਮੁਕਾਨੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਦਸ੍ਸਨਾਦਿਅਸ੍ਸਾਦੋ। ਭਾਵੋ ਚ ਅਨੁਭਾਵੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਅਯੋਗੋ ਚ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਚ ਸਮ੍ਭੋਗੋ ਚੇਤਿ ਚ ਵਾਕਜੰ।

ਇਮਮਲਙ੍ਕਾਰੰ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਆਚਰਿਯਸਙ੍ਘਰਕ੍ਖਿਤਮਹਾਸਾਮਿਪਾਦੇਨ ਪਨ ਪਰਮਮਧੁਰਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾਮਤਲੁਦ੍ਧਸੁਦ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨਾਨੰ ਤਪੋਧਨਾਨੰ ਅਞ੍ਞਰਸਾਵਬੋਧਨੇ ਪਯੋਜਨਾਭਾਵੇਪਿ ਲੋਕਿਯੇਸੁ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਵੋਹਾਰੇਸੁ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤ੍ਥੰ ਸਿਙ੍ਗਾਰਾਦਿਨਵਵਿਧਰਸਾਨੰ ਲਕ੍ਖਣਮਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਤਦਨੁਰੂਪਲਕ੍ਖਿਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਅਸਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਵਬੋਧਸ੍ਸ ਸੁਬਜਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਾਵਬੋਧਤ੍ਥੰ ਤੰਤੰਲਕ੍ਖਣਕਥਨਾਨਨ੍ਤਰੰ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਿਯਸ੍ਸ ਮੁਖਮਤ੍ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬੰ ਹੋਤਿ। ਹੇਟ੍ਠਾ ''ਰਾਗਾਨਤਬ੍ਭੁਤਸਰੋਜਮੁਖੰ ਧਰਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸਮ੍ਭੋਗਸਿਙ੍ਗਾਰਰਸਾਭਾਸੇਨੇਵ ਹਸਾਭਾਸਾਦੀਨੰ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨੰ ਰਸਾਭਾਸਰੂਪਸ੍ਸ ਭਾਵਾਭਾਸਸ੍ਸ, ਵਿਭਾਵਾਭਾਸਸ੍ਸ, ਅਨੁਭਾਵਾਭਾਸਸ੍ਸ ਚ ਞਾਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਸਿਙ੍ਗਾਰਰਸਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਿਯਮੇਵੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਗੀਤਸ੍ਸਰੇਨ ਉਪਕਡ੍ਢਿਯ ਨੇਤ੍ਤੁਰਸ੍ਮਿ-
ਬਨ੍ਧੰ ਕਰੰਵ ਵਿਵਸਞ੍ਞ ਕਰਗ੍ਗਹੇਨ।
ਯਾ ਤਾਦਿਸੇਪਿ ਵਿਨਿਯੋਜਯਿ ਦੁਕ੍ਕਰੇ ਮੰ,
ਸੇਰਨ੍ਤੀ ਅਧਿਗਤਾ ਵਿਧਿਨਾ ਮਯਜ੍ਜਾਤਿ॥

ਗੀਤਸ੍ਸਰੇਨ ਹਤ੍ਥੀਨੰ ਗੀਤਿਕਾਯ ਪਿਯਤ੍ਤਾ ਗੀਤਿਕਾਧਨਿਨਾ **ਉਪਕਡ੍ਢਿਯ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮੀਪੰ ਆਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ **ਨੇਤ੍ਤੁਰਸ੍ਮਿਬਨ੍ਧੰ** ਨੇਤ੍ਤੁਸਙ੍ਖਾਤਹਤ੍ਥਾਚਰਿਯਸ੍ਸ ਰਜ੍ਜੁਨਾ ਬਨ੍ਧੰ **ਕਰਗ੍ਗਹੇਨ** ਹਤ੍ਥਗ੍ਗਾਹੇਨ ਸੋਣ੍ਡਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਵਿਵਸਞ੍ਞ** ਅਪਗਤਇਚ੍ਛਾਚਾਰੰ ਪਰਵਸੰ **ਕਰੰ ਇਵ** ਹਤ੍ਥੰ ਇਵ **ਗੀਤਸ੍ਸਰੇਨ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਲੀਲੋਪੇਤਗੀਤਿਕਾਧਨਿਨਾ **ਉਪਕਡ੍ਢਿਯ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮੀਪੰ ਨੇਤ੍ਵਾ **ਨੇਤ੍ਤੁਰਸ੍ਮਿਬਨ੍ਧੰ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਯਨਕਨ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਬਨ੍ਧੰ **ਕਰਗ੍ਗਹੇਨ** ਹਤ੍ਥਗ੍ਗਾਹੇਨ ਵਿਵਸਞ੍ਞ ਅਪਗਤਧਿਤਿੰ ਮੂਲ੍ਹੰ **ਮੰ ਯਾ** ਕਨ੍ਤਾ ਤਾਦਿਸੇਪਿ ਦੁਕ੍ਕਰੇ ਵਿਨਿਯੋਜਯਿ, **ਸਾ ਇਰਨ੍ਤੀ** ਇਰਨ੍ਤੀ ਨਾਮ ਨਾਗਮਾਨਵਿਕਾ ਮਯਾ ਅਜ੍ਜ **ਵਿਧਿਨਾ** ਭਾਗਜੇਨ **ਅਧਿਗਤਾ** ਲਦ੍ਧਾਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਗੀਤਸ੍ਸਰਨੇਤ੍ਤੁਰਸ੍ਮਿਕਰਗ੍ਗਹਸਙ੍ਖਤਾਹਿ ਇਮਾਹਿ ਪਦਾਵਲੀਹਿ ਉਦ੍ਦੀਪਨਵਿਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਥਿਯਾ ਪੁਰਿਸੋ ਚ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਥੀ ਚ ਆਲਮ੍ਬਣੰ ਹੋਤੀਤਿ ''ਸਾ ਇਰਨ੍ਤੀ ਮਯਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਆਰਮ੍ਮਣਵਿਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ''ਉਪਕਡ੍ਢਿਯ ਬਨ੍ਧੰ ਵਿਵਸ''ਨ੍ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਕਾਮੇਨ ਉਦ੍ਦੀਪਿਤਠਾਯੀਭਾਵਸਙ੍ਖਤਾ ਰਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ''ਤਾਦਿਸੇਪਿ ਦੁਕ੍ਕਰੇ ਵਿਨਿਯੋਜਯੀ''ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਉਸ੍ਸਾਹਾਦਿਕਾ ਚ ''ਵਿਧਿਨਾ ਅਧਿਗਤਾ ਮਯਜ੍ਜਾ''ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਹਰਿਸਾਦਿਕਾ ਚ ਬਜਭਿਚਾਰੀਭਾਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਰਤਿਯਾ ਵਿਰੁਦ੍ਧੇ ਨਿਬ੍ਬੇਦਆਲਸਿਯਉਗ੍ਗਤਜਿਗੁਚ੍ਛਾਦਿਕੇ ਬਜਭਿਚਾਰੀਭਾਵੇ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਵਿਭਾਵਾਦਿਕੇ ਪਕਾਸਨ੍ਤੋ ''ਗੀਤਸ੍ਸਰੇਨੇ''ਚ੍ਚਾਦਿਕਾ ਰਤਿਪ੍ਪਤੀਤਿਯਾ ਅਨੁਰੂਪੰ ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਕਵਿਪ੍ਪਯੋਗਾ ਇਧ ਅਨੁਭਾਵਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਨਾਟਕਾਦਿਦਸ੍ਸਨੀਯਸਤ੍ਥੇ ਅਭਿਨਯੋ ਅਨੁਭਾਵੋ। ਰਮ੍ਮਦੇਸਰਮ੍ਮਕਾਲਰਮ੍ਮਵੇਸਾਦਯੋ ਤਦਭਾਵੇ ਰਤਿਯਾ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਗਮਜਾ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵੰ ਲਕ੍ਖਣਾਨੁਗਤਲਕ੍ਖਿਯਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਏਵੰ ਸਤਿਬਨ੍ਧਤ੍ਥਾਵਬੋਧਕਾਨੰ ਸਬ੍ਭਾਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਯਪੀਤਿਯਾ ਕਾਰਣਤ੍ਤਾ ਕਾਰਿਯੋਪਚਾਰੇਨ ਏਸੋ ਬਨ੍ਧੋ ਰਸੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ। ਉਪਰਿਪਿ ਏਵਮੇਵ।

ਹਸ੍ਸਠਾਯੀਭਾਵ

੩੫੮.ਵਿਕਾਰਾਕਤਿਆਦੀਹਿ,
ਅਤ੍ਤਨੋ'ਥ ਪਰਸ੍ਸ ਵਾ।
ਹਾਸੋ ਨਿਦ੍ਦਾ ਸਮਾਲਸਜ-
ਮੁਚ੍ਛਾਦਿਬਜਭਿਚਾਰਿਭਿ।

ਪਰਿਪੋਸੇ ਸਿਯਾ ਹਸ੍ਸੋ,
ਭਿਯਜੋ'ਤ੍ਥਿਪਭੁਤੀਨ ਸੋ॥

੩੫੮. “**ਵਿਕਾਰੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਵਿਕਾਰਾਕਤਿ** ਦੇਸਵਯਾਦੀਨਂ ਵਿਪਰੀਤੋ ਕੇਸਬਨ੍ਧਨਾਦਿ, ਸੋ ਆਦਿ ਯੇਸਂ ਅਵ੍ਹਾਕਤਜਾਦਿਨਚ੍ਚਨਾਦੀਨਂ, ਤੇਹਿ ਵਿਭਾਵੇਹਿ **ਹਾਸੋ** ਚੇਤੋਵਿਕਾਸੋ, ਸੋਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀ ਵਾ ਅਥ ਪਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀ ਵਾ, ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਵਿਭਾਵਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾਯੇਵਾਭਿਬਜਤ੍ਤਿਂ ਯਾਤਿ, ਸੋ ਅਤ੍ਤਟ੍ਠੋ। ਯੋ ਪਨ ਵਿਭਾਵਦਸ੍ਸਨਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋਪਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਤਾਦਿਨਾ ਛਾਦਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਪੁਰਿਸਨ੍ਤਰੇ ਹਸਤਜਾਭਿਬਜਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਪਰਟ੍ਠੋ। ਸੋ ਹਾਸੋ ਨਿਦ੍ਦਾਦੀਹਿ ਬਜਭਿਚਾਰੀਹਿਯੇਵ, ਅਨੁਭਾਵਪਕ੍ਖੇ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਕ੍ਖਿਫਨ੍ਦਨਾਦਯੋ ਗਹਿਤਾ। ਪਰਿਪੋਸੇ ਸਤਿ ਹਸ੍ਸੋ ਨਾਮ ਰਸੋ ਸਿਯਾ। ਸੋ ਹਸ੍ਸੋ ਭਿਯਜੋ ਇਤ੍ਥਿਪਭੁਤੀਨਂ ਸਿਯਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਏਤ੍ਥ **ਪਭੁਤਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਨੀਚਪਕਤਯੋ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ।

੩੫੮. ਇਦਾਨਿ ਹਸ੍ਸਰਸਸ੍ਸ ਪੋਸਨਾਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ “**ਵਿਕਾਰ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਵਿਕਾਰਾਕਤਿਆਦੀਹਿ** ਦੇਸਵਯੋਲਿਙ੍ਗਾਨਂ ਵਿਪਰੀਤੇਹਿ ਕੇਸਬਨ੍ਧਗਤਿਟ੍ਠਿਤਿਆਦਿਕੇਹਿ, ਨਚ੍ਚਗੀਤਆਦਿਕੇਹਿ ਚ ਦੁਵਿਧੇਹਿ ਆਕਤਿਸਙ੍ਖਤੇਹਿ ਹੇਤੁਭੂਤੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਅਥ ਪਰਸ੍ਸ ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀ ਸੋ **ਹਾਸੋ** ਚੇਤੋ ਵਿਕਾਸਲਕ੍ਖਣੋ **ਨਿਦ੍ਦਾਸਮਾਲਸਜਮੁਚ੍ਛਾਦਿਬਜਭਿਚਾਰਿਭਿ** ਨਿਦ੍ਦਾਸਮਆਲਸਜਮੁਚ੍ਛਾਅਕ੍ਖਿਫਨ੍ਦਨਾਦੀਹਿ ਅਨੁਭਾਵੇਹਿ ਸੁਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਤੇਹੇਵ ਨਿਦ੍ਦਾਸਮਾਲਸਜਮੁਚ੍ਛਾਸਙ੍ਖਤਬਜਭਿਚਾਰੀਹਿ ਕਰਣਭੂਤੇਹਿ ਪਰਿਪੋਸੇ ਸਤਿ **ਹਸ੍ਸੋ** ਹਸ੍ਸੋ ਨਾਮ ਰਸੋ ਸਿਯਾ, **ਸੋ** ਹਸ੍ਸੋ ਭਿਯਜੋ ਇਤ੍ਥਿਪਭੁਤੀਨਂ, ਨੀਚਪਕਤੀਨਞ੍ਚ ਸਿਯਾਤਿ। ਵਿਕਾਰਾ ਚ ਸਾ ਆਕਤਿ ਚੇਤਿ ਚ, ਸੋ ਆਦਿ ਯੇਸਨ੍ਤਿ ਚ, ਨਿਦ੍ਦਾ ਚ ਸਮੋ ਚ ਆਲਸਜਞ੍ਚ ਮੁਚ੍ਛਾ ਚੇਤਿ ਚ, ਤੇ ਆਦਿ ਯੇਸਂ ਅਕ੍ਖਿਫਨ੍ਦਨਾਦੀਨਂ ਅਨੁਭਾਵਾਨਨ੍ਤਿ ਚ, ਤੇ ਚ ਬਜਭਿਚਾਰਿਨੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਇਤ੍ਥੀ ਪਭੁਤਿ ਯੇਸਂ ਨੀਚਪਕਤੀਨਨ੍ਤਿ ਚ ਵਾਕਜਂ।

ਹਸ੍ਸਪ੍ਪਭੇਦ

੩੫੯.ਸਿਤਮਿਹ ਵਿਕਾਸਿਨਯਨਂ,
ਕਿਞ੍ਚਾਲਕ੍ਖਿਯਦਿਜਨ੍ਤੁ ਤਂ ਹਸਿਤਂ।
ਮਧੁਰਸ੍ਸਰਂ ਵਿਹਸਿਤਂ,
ਸਂਸਿਰੋਕਮ੍ਪਮੁਪਹਸਿਤਂ॥

੩੬੦.ਅਪਹਸਿਤਂ ਸਞ੍ਜਲਾਕ੍ਖਿ,
ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਙ੍ਗਂ ਭਵਤਜਤਿਹਸਿਤਂ।
ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਹਸ੍ਸਾ ਕਥਿਤਾ ਚੇ'ਸਂ,
ਜੇਟ੍ਠੇ ਮਜ੍ਝੇ'ਧਮੇਪਿ ਚ ਕਮਸੋ॥

੩੫੯-੩੬੦. ਹਸ੍ਸੇ ਭੇਦਮਾਹ “**ਸਿਤ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਇਹ** ਹਸ੍ਸੇ ਵਿਕਾਸੀਨਿ ਨਯਨਾਨਿ ਯਸ੍ਸ ਤਂ ਸਿਤਂ, ਕਿਞ੍ਚਿ ਆਲਕ੍ਖਿਯਾ **ਦਿਜਾ** ਦਨ੍ਤਾ ਯਸ੍ਸ ਤਂ ਹਸਿਤਂ। ਏਵਂ ਮਧੁਰੋ ਸਰੋ ਸਦ੍ਦੋ ਯਸ੍ਸ ਤਂ ਵਿਹਸਿਤਂ। ਅਂਸਸਿਰੋਕਮ੍ਪੇਨ ਸਹ ਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਉਪਹਸਿਤਂ, ਸਹ **ਜਲੇਨ** ਅਸ੍ਸੁਨਾ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਿ ਅਕ੍ਖੀਨਿ ਯਸ੍ਸ ਤਂ ਅਪਹਸਿਤਂ। ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨਿ ਇਤੋ ਤਤੋ ਪਸਾਰਿਤਾਨਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਯਸ੍ਸ ਤਂ ਅਤਿਹਸਿਤਂ ਨਾਮ। ਏਸਞ੍ਚ ਸਿਤਾਦੀਨਂ ਮਜ੍ਝੇ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਹਸ੍ਸਾ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ **ਕਮਸੋ** ਯਥਾਕ੍ਕਮੇਨ ਜੇਟ੍ਠੇ ਮਜ੍ਝੇ ਅਧਮੇਪਿ ਚ ਕਥਿਤਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਪੁਰਾਤਨੇਹੀਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ।

੩੫੯-੩੬੦. ਇਦਾਨਿ ਹਸ੍ਸਭੇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਸਿਤ**”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਇਹ** ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਹਸ੍ਸਵਿਸਯੇ **ਵਿਕਾਸਿਨਯਨਂ** ਵਿਵਟਨਯਨਂ ਸਿਤਂ ਨਾਮ। **ਕਿਞ੍ਚਿ ਆਲਕ੍ਖਿਯਦਿਜਂ ਤੁ** ਕਿਞ੍ਚਿ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਦਨ੍ਤਂ, ਤਂ ਹਸਿਤਂ ਨਾਮ। **ਮਧੁਰਸ੍ਸਰਂ** ਮਧੁਰਨਾਦਂ

ਵਿਹਸਿਤਂ ਨਾਮ। **ਸਂਸਸਿਰੋਕਮ੍ਪਂ** ਅਂਸਸਿਰੋਕਮ੍ਪਸਹਿਤਂ ਉਪਹਸਿਤਂ ਨਾਮ। **ਸਜਲਕ੍ਖਿ** ਅਸ੍ਸੁਵਿਲੋਚਨਸਹਿਤਂ ਅਪਹਸਿਤਂ ਨਾਮ। **ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਙ੍ਗਂ** ਅਟ੍ਟਾਨੇ ਪਸਾਰਣਵਸੇਨ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਹਤ੍ਥਪਾਦਾਦਿਅਵਯਵਵਨ੍ਤਂ ਅਤਿਹਸਿਤਂ ਨਾਮ ਭਵਤਿ। **ਏਸਂ** ਛਨ੍ਨਂ **ਕਮਸੋ** ਕਮੇਨ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਜੇਟ੍ਠੇ ਮਜ੍ਝੇ ਅਧਮੇਪਿ ਵਿਸਯੇ ਕਥਿਤਾ ਪੁਰਾਤਨੇਹਿ ਭਾਸਿਤਾਤਿ। ਵਿਕਾਸੀਨਿ ਨਯਨਾਨਿ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਕਿਞ੍ਚਿ ਈਸਕਂ ਆਲਕ੍ਖਿਯਾ ਦਿਜਾ ਯਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਮਧੁਰੋ ਸਰੋ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਅਂਸੋ ਚ ਸਿਰੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਅਂਸਸਿਰਸੋ ਕਮ੍ਪੇਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਸਹ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਚ, ਸਹ ਜਲੇਨ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਿ ਅਕ੍ਖੀਨਿ ਯਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਅਨੁਸ੍ਵਰਾਗਮੋ। ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਯਸ੍ਸੇਤਿ ਚ ਵਾਕਜਂ। ਸਿਤਹਸਿਤਦ੍ਵਯਂ ਉਤ੍ਤਮੇ, ਵਿਹਸਿਤਉਪਹਸਿਤਦ੍ਵਯਂ ਮਜ੍ਝਿਮੇ, ਅਪਹਸਿਤਅਤਿਹਸਿਤਦ੍ਵਯਂ ਅਧਮੇ ਵਤ੍ਤਤੇ। ਏਵਂ ਸਿਤਾਦਯੋ ਅਨੁਰੂਪਵਿਭਾਵਾਦਿਨਾ ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਇਮੇ ਰਸਾ’ਵਤ੍ਥਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਹਸ੍ਸਰਸਸ੍ਸ ਏਵਮੁਦਾਹਰਣਂ ਞਾਤਬ੍ਬਂ –

ਪੂਜੇਸਿ ਕਣ੍ਠਮਣਿਨਾ ਅਪਿ ਯੋ ਪਸਨ੍ਨੋ,
ਧਮ੍ਮੇ ਪੁਰਾ’ਸਮਧੁਰਂ ਵਿਧੁਰਂ ਸ ਹਨ੍ਤੁਂ।
ਗੋਪੇਨ੍ਤਿਯਾਪਿ ਵਚਨੇਨ ਥਿਯਾ ਸਭਾਵਂ।
ਭਤ੍ਤਿਂ ਅਕਾਸਿ ਫਰੁਸੇ ਮਯਿ ਨਾਗਰਾਜਾਤਿ॥

ਯੋ **ਪੁਰਾ** ਪੁਬ੍ਬੇ **ਧਮ੍ਮੇ** ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਕਥਨੇ **ਪਸਨ੍ਨੋ ਕਣ੍ਠਮਣਿਨਾ ਅਪਿ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨਗ੍ਘਕਣ੍ਠਮਣਿਨਾਪਿ ਤਂ ਪੂਜੇਸਿ, **ਸੋ** ਨਾਗਰਾਜਾ **ਸਭਾਵਂ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਗੋਪੇਨ੍ਤਿਯਾ ਅਪਿ ਥਿਯਾ **ਵਚਨੇਨ** ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਵਚਨੇਨ **ਅਸਮਧੁਰਂ** ਤੁਲਜਰਹਿਤਂ **ਵਿਧੁਰਂ** ਵਿਧੁਰਪਣ੍ਡਿਤਂ **ਹਨ੍ਤੁਂ** ਵਿਨਾਸਨਤ੍ਥਂ **ਫਰੁਸੇ** ਚਣ੍ਡੇ ਮਯਿ ਭਤ੍ਤਿਂ ਅਕਾਸੀਤਿ। ਇਹ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਵਤ੍ਥੁਨਿ ਨਾਗਰਾਜਸ੍ਸ ਪਸਾਦਵਧਵਿਧਾਨਾਦਿਵਿਪਰੀਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਆਲਮ੍ਬਣਵਿਭਾਵੋ, ਪਠਮਂ ਅਨਗ੍ਘਪਿਯਵਤ੍ਥੂਹਿ ਪੂਜਿਤਭਾਵੋ ਚ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤੁਲਜਭਾਵੋ ਚ ਇਤ੍ਥਿਵਚਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਭਾਵੋ ਚ ਤਸ੍ਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਾਤਭਾਵੋ ਚ ਪੁਣ੍ਣਕਸ੍ਸ ਚਣ੍ਡਭਾਵੋ ਚੇਤਿ ਇਮੇਹਿ ਸਬ੍ਬਵਚਨੇਹਿ ਉਦ੍ਦੀਪਨਵਿਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਇਮੇਹਿ ਉਦ੍ਦੀਪਿਤਠਾਯੀਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੋ ਹਾਸੋ ਵਾਕਜਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਪਕਾਸਿਤੋ ਹਾਸਵਿਰੋਧਿਨਿਬ੍ਬੇਦਾਦਿਵਜ੍ਜਿਤਾ ਸਮਾਲਸਿਯਸਨ੍ਤੋਸਅਸ੍ਸੁਵੇਪਥਾਦਿਕਾ ਬਜਭਿਚਾਰੀਭਾਵਾ ਸਾਤ੍ਤਿਕਾਭਾਵਾ ਚ ਏਵਂ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨ ਦੀਪਿਤਾ। ਤਦਨੁਰੂਪਵਿਭਾਵਾਦਿਪਕਾਸਕਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਵਿਪ੍ਪਯੋਗਾ ਅਨੁਭਾਵਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਹਸ੍ਸਭੇਦੇਨ ਮਜ੍ਝਿਮੇ ਪੁਰਿਸੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਪਿ ਹਸਿਤਉਪਹਸਿਤਾ ਦ੍ਵੇ ਇਮਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਕਰੁਣਾਠਾਯੀਭਾਵ

੩੬੧.ਸੋਕਰੂਪੋ ਤੁ ਕਰੁਣੋ-
ਨਿਟ੍ਠੁਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾਸਤੋ।
ਤਤ੍ਥਾਨੁਭਾਵਾ ਰੁਦਿਤ-
ਪਲਯਤ੍ਥਮ੍ਭਕਾਦਯੋ।
ਵਿਸਾਦਾਲਸਜਮਰਣ-
ਚਿਨ੍ਤਾਦੀ ਬਜਭਿਚਾਰਿਨੋ॥

੩੬੧. “**ਸੋਕੇ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਅਨਿਟ੍ਠਸ੍ਸ** ਪੁਤ੍ਤਵਿਯੋਗਾਦਿਨੋ ਦੇਸਨਿਕ੍ਕਡ੍ਢਨਾਦਿਨੋ ਪਤ੍ਤਿ ਚ **ਇਟ੍ਠਸ੍ਸ** ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਧਨਾਦਿਨੋ ਵਾ ਨਾਸੇ ਚ ਤਤੋ ਵਿਭਾਵਭੂਤੇਹਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ **ਸੋਕਰੂਪੋ** ਸੋਕਸਭਾਵੋ ਤੁ ਕਰੁਣੋ ਰਸੋ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਮਾਨਂ ਸੋਕੋ ਪੁਤ੍ਤਵਿਯੋਗਾਦਿਅਨਿਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ, ਧਮ੍ਮਾਦਿਇਟ੍ਠਨਾਸਤੋ ਚ ਜਾਯਤੇ। ਨੀਚਾਨਂ ਤੁ ਦੇਸਨਿਕ੍ਕਡ੍ਢਨਾਦਿਅਨਿਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ,

ਧਨਾਦਿਇਟ੍ਠਨਾਸਤੋ ਚ, ਪਰੇਸਂ ਧਨਾਦਿਨਾਸਤੋ ਤੁ ਉਤ੍ਤਮਸ੍ਸੇਵ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤ੍ਤਾ, ਸੇਸਂ ਸੁਬੋਧਂ। ਅਨੁਭਾਵੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਯਥੋਚਿਤਜਂ ਨਿਰੂਪਯਿਤਬ੍ਬੋ।

੩੬੧. ਇਦਾਨਿ ਕਰੁਣਾਰਸਪੋਸਨਕ੍ਕਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਸੋਕ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਅਨਿਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾਸਤੋ** ਪੁਤ੍ਤਵਿਯੋਗਾਦਿਨੋ, ਦੇਸਚਾਗਾਦਿਨੋ ਵਾ ਅਨਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਚ ਸੀਲਾਦਿਨੋ, ਧਨਾਦਿਨੋ ਵਾ **ਇਟ੍ਠਸ੍ਸ** ਕਨ੍ਤਿਵਤ੍ਥੁਨੋ ਵਿਨਾਸੋ ਚਾਤਿ ਇਮੇਹਿ ਆਲਮ੍ਬਣਵਿਭਾਵੇਹਿ ਕਰਣਭੂਤੇਹਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ **ਸੋਕਰੂਪੋ ਤੁ** ਸੋਕਸਭਾਵੋ ਪਨ **ਕਰੁਣੋ** ਕਰੁਣਾਰਸੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਤਤ੍ਥ** ਕਰੁਣਾਰਸੇ **ਰੁਦਿਤਪਲਯਤ੍ਥਮ੍ਭਕਾਦਯੋ** ਰੁਦਿਤੋ ਪਲਯੋ ਥਮ੍ਭੋਤਿਆਦਯੋ ਅਨੁਭਾਵਾ ਨਾਮ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ। ਥਮ੍ਭਾਦੀਨਂ ਸਰੂਪੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੋਵ। ਵਿਸਾਦਆਲਸਜਮਰਣਚਿਨ੍ਤਾਦਯੋ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰਿਨੋ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰਿਨੋ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਇਹ ਪੁਤ੍ਤਵਿਯੋਗਾਦਿਅਨਿਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਸੀਲਧਮ੍ਮਾਦਿਇਟ੍ਠਨਾਸਨੇਨ ਚ ਉਤ੍ਤਮਾਨਂ ਸੋਕੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਦੇਸਚਾਗਾਦਿਅਨਿਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਧਨਾਦਿਇਟ੍ਠਨਾਸਨੇਨ ਚ ਨੀਚਾਨਂ। ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਧਨਾਦਿਵਿਨਾਸਨੇਨ ਪਨ ਮਹਾਕਰੁਣਿਕਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਮਸ੍ਸੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਸਯੇ ਸੋ ਸੋਕੋ ਸੇਸਾਨਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾਰਹਂ ਪਯੋਗੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਸੋਕਸ੍ਸ ਰੂਪੋ ਸਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਅਨਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਚ, ਇਟ੍ਠਸ੍ਸ ਨਾਸੋਤਿ ਚ, ਅਨਿਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਚ ਇਟ੍ਠਨਾਸੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਰੁਦਿਤਞ੍ਚ ਪਲਯੋ ਚ ਥਮ੍ਭਕੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਤੇ ਆਦਿ ਯੇਸਮਿਤਿ ਚ, ਵਿਸਾਦੋ ਚ ਆਲਸਜਞ੍ਚ ਮਰਣਞ੍ਚ ਚਿਨ੍ਤਾ ਚੇਤਿ ਚ, ਤਾ ਆਦਿ ਯੇਸਮਿਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ। ਇਮਸ੍ਸ ਕਰੁਣਾਰਸਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਿਯਮੇਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ –

> ਆਕਡ੍ਢਿਤੇ'ਕਸਤਰਾਜਪੁਰਕ੍ਖਤੋ ਯੋ,
> ਧਮ੍ਮੇਨ ਆਸਨਮਲਂਕੁਰੁਤੇ ਜਿਨੋਵ।
> ਸੋ ਅਸ੍ਸਵਾਲਮਵਲਮ੍ਬਿਯ ਦਾਨਿ ਨੀਤੋ,
> ਯਕ੍ਖੇਨ ਲੋਕਤਿਲਕੋ ਕੁਰੁਤੇ ਕਿਮੇਕੋਤਿ॥

ਯੋ **ਏਕਸਤਰਾਜਪੁਰਕ੍ਖਤੋ** ਰਾਜੂਨਂ ਏਕਸਤੇਨ ਪਰਿਵਾਰਿਤੋ **ਜਿਨੋ ਇਵ** ਬੁਦ੍ਧੋ ਇਵ **ਧਮ੍ਮੇਨ** ਮਧੁਰਧਮ੍ਮਕਥਨੇਨ **ਆਸਨਂ** ਧਮ੍ਮਾਸਨਂ **ਅਲਂਕੁਰੁਤੇ** ਸਜ੍ਜੇਤਿ, **ਲੋਕਤਿਲਕੋ** ਲੋਕਸ੍ਸ ਪਿਯਤਾਯ ਤਿਲਕਾਲਙ੍ਕਾਰਭੂਤੋ **ਸੋ** ਵਿਧੁਰਪਣ੍ਡਿਤੋ **ਯਕ੍ਖੇਨ** ਪੁਣ੍ਣਕੇਨ ਆਕਡ੍ਢਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨੀਤੋ ਅਸ੍ਸਵਾਲਂ ਅਵਲਮ੍ਬਿਯ ਇਦਾਨਿ ਏਕੋ ਕਿਂ ਕੁਰੁਤੇਤਿ। ਇਹਾਨੀਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਪਿਯਵਤ੍ਥੁਵਿਯੋਗੋ ਸੋਕਸ੍ਸ ਆਲਮ੍ਬਣਵਿਭਾਵੋ ਹੋਤਿ। ''ਆਕਡ੍ਢਿਤੇਕਸਤਰਾਜੇ''ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਸਕਲੇਨ ਵਾਕ੍ਯੇਨ ਉਦ੍ਦੀਪਨਵਿਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਉਦ੍ਦੀਪਿਤਸੋਕਸਙ੍ਖਾਤਠਾਯੀਭਾਵੋ ਚ ਵਿਸਾਦਾਲਸਜਚਿਨ੍ਤਾਦਿਕੋ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰੀਭਾਵੋ ਚ ਰੁਦਿਤਪਲਯਥਮ੍ਭਕਾਦਿਕਾ ਵਿਭਾਵਾਦਿਬੋਧਕਅਨੁਭਾਵਾ ਚ ਵਾਕ੍ਯਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨ ਦੀਪਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਰੁਦ੍ਦਠਾਯੀਭਾਵ

੩੬੨.ਕੋਧੋ ਮਚ੍ਛਰਿਯਾਦੀਹਿ, ਪੋਸੇ ਤਾਸਮਦਾਦਿਭਿ।
ਨਯਨਾਰੁਣਤਾਦੀਹਿ, ਰੁਦ੍ਦੋ ਨਾਮ ਰਸੋ ਭਵੇ॥

੩੬੨. "**ਕੋਧੋ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਸੁਬੋਧਂ। ਏਤ੍ਥ ਪਠਮੇਨ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਉਪਹਾਸਾਦਯੋ ਵਿਭਾਵਾ ਗਹਿਤਾ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਉਗ੍ਗਸਮ੍ਭਮਾਦਯੋ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰਿਨੋ, ਤਤਿਯੇਨ ਭੂਕੁਟਿਪੁਰਣਓਟ੍ਠਨਿਪ੍ਪੀਲ਼ਨਾਦਯੋ ਅਨੁਭਾਵਾ।

੩੬੨. ਇਦਾਨਿ ਰੁਦ੍ਦਰਸਸ੍ਸ ਪੋਸਨਕ੍ਕਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਕੋਧੋ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਕੋਧੋ **ਮਚ੍ਛਰਿਯਾਦੀਹਿ** ਮਚ੍ਛਰਿਯਅਵਿਕ੍ਖੇਪਉਪਹਾਸਾਦੀਹਿ ਆਲਮ੍ਬਣਾਦੀਹਿ ਵਿਭਾਵੇਹਿ ਚ ਹੇਤੁਭੂਤੇਹਿ **ਤਾਸਮਦਾਦੀਹਿ** ਤਾਸਮਦਉਗ੍ਗਤਸਮ੍ਭਮਾਦੀਹਿ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰੀਭਾਵੇਹਿ **ਚ ਨਯਨਾਰੁਣਤਾਦੀਹਿ** ਨੇਤ੍ਤੁਰਤ੍ਤਸੁਭਙ੍ਗਓਟ੍ਠਪੀਲ਼ਨਾਦੀਹਿ ਅਨੁਭਾਵੇਹਿ ਚ ਕਰਣਭੂਤੇਹਿ ਪੋਸੇ ਸਤਿ ਰੁਦ੍ਦੋ ਨਾਮ

ਰਸੋ ਭਵੇਤਿ। ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਆਦਿ ਯੇਸਨ੍ਤਿ ਚ, ਤਾਸੋ ਚ ਮਦੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਤੇ ਆਦਿ ਯੇਸਮਿਤਿ ਚ, ਨਯਨਾਨਿ ਚ ਤਾਨਿ ਅਰੁਣਾਨਿ ਚਾਤਿ ਚ, ਤੇਸਂ ਭਾਵੋਤਿ ਚ, ਸਾ ਆਦਿ ਯੇਸਮਿਤਿ ਚ ਵਾਕਜਂ।

ਰੁਦ੍ਦਰਸਸ੍ਸ ਉਦਾਹਰਣਮੇਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ –

ਯਕ੍ਖੇਨ ਭੋ ਅਧਿਗਤੋਸਿ ਮਨੁਸ੍ਸਭਕ੍ਖੇ,
ਨਾ’ਸ੍ਸਸ੍ਸ ਵਾਲ’ਮਵਲਮ੍ਬ ਪੁਰਂ ਅਵੇਕ੍ਖ।
ਵੇਰਮ੍ਭਵਾਤਮੁਖਚੁਣ੍ਣਿਤਸਬ੍ਬਗਤ੍ਤੋ,
ਮਚ੍ਚੋ ਕਥਂ ਪੁਨਪਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਜੀਵਲੋਕਨ੍ਤਿ॥

ਭੋ ਮਨੁਸ੍ਸਭਕ੍ਖੇਨ ਯਕ੍ਖੇਨ **ਅਧਿਗਤੋਸਿ** ਗਹਿਤੋ ਅਸਿ, ਅਸ੍ਸਸ੍ਸ **ਵਾਲਮਵਲਮ੍ਬ** ਵਾਲਧਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨੇਵ **ਪੁਰਂ ਅਵੇਕ੍ਖ** ਤੁਯ੍ਹਂ ਨਗਰਂ ਓਲੋਕੇਹਿ, ਤਥੇਵ ਹਿ **ਵੇਰਮ੍ਭਵਾਤਮੁਖਚੁਣ੍ਣਿਤਸਬ੍ਬਗਤ੍ਤੋ** ਵੇਰਮ੍ਭਵਾਤਸ੍ਸ ਅਭਿਮੁਖਿਚੁਣ੍ਣਿਤਸਕਲਸਰੀਰੋ **ਮਚ੍ਚੋ** ਮਨੁਸ੍ਸੋ **ਜੀਵਲੋਕਂ** ਸਤ੍ਤਲੋਕਂ ਪੁਨਪਿ ਕਥਂ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਇਹ ਮਚ੍ਛਰਿਯਾਦਿਵਿਭਾਵਾ ਚ ਕੋਧਾਦਿਸਙ੍ਖਾਤੋ ਠਾਯੀਭਾਵੋ ਚ ਵਾਕਜਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਦੀਪਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਪਰਦ੍ਧੇਨ ਤਾਸਮਦਉਗ੍ਗਤਾਦਿਬਜਭਿਚਾਰੀਭਾਵਾ ਵਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਮੁਦਾਯੇਨ ਨਯਨਾਰੁਣਤਾਦਯੋ ਅਨੁਭਾਵਾ ਸੂਚਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਵੀਰਠਾਯੀਭਾਵ

੩੬੩.ਪਤਾਪਵਿਕ੍ਕਮਾਦੀਹੁ-ਸ੍ਸਾਹੋ ਵਿਰੋਤਿ ਸਵ੍ਹਿਤੋ।
ਰਣਦਾਨਦਯਾਯੋਗਾ, ਵੀਰੋਯਂ ਤਿਵਿਧੋ ਭਵੇ।
ਤੇਵਾਨੁਭਾਵਾ ਧਿਤਿਮ-ਤਜਾਦਯੋ ਬਜਭਿਚਾਰਿਨੋ॥

੩੬੩. “**ਪਤਾਪਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਪਤਾਪੋ** ਸਤ੍ਤੁਸਨ੍ਤਾਪਕਾਰੀ ਤੇਜੋ, **ਵਿਕ੍ਕਮੋ** ਪਰਮਣ੍ਡਲਕ੍ਕਮਨਂ, ਤੇ ਆਦਯੋ ਯੇਸਂ ਬਲਾਵਿਕ੍ਖੇਪਾਦੀਨਂ ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲਗਤਾਨਂ ਵਿਭਾਵਾਨਂ, ਤੇਹਿ ਜਾਤੋ **ਉਸ੍ਸਾਹੋ** ਰਸਤ੍ਤਮਾਪਨ੍ਨੋ ਵੀਰੋ ਰਸੋਤਿ ਸਵ੍ਹਿਤੋ, ਅਯਂ ਵੀਰੋ ਰਣਦਾਨਦਯਾਯੋਗਾ ਤਿਵਿਧੋ ਭਵੇ ਯੁਦ੍ਧਵੀਰੋ ਦਾਨਵੀਰੋ ਦਯਾਵੀਰੋਤਿ, **ਤੇ** ਯੁਦ੍ਧਕਰਣਾਦਯੋ ਏਵ ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਭਾਵਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਧਿਤਿਮਤਿਉਗ੍ਗਤਾਦਯੋ ਬਜਭਿਚਾਰਿਨੋ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ।

੩੬੩. ਇਦਾਨਿ ਵੀਰਰਸਭੇਦਂ, ਪੋਸਨਕ੍ਕਮਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਪਤਾਪ**”ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਪਤਾਪਵਿਕ੍ਕਮਾਦੀਹਿ** ਅਞ੍ਞਰਾਜੂਨਂ ਦਣ੍ਡਜਤੇਜਸਙ੍ਖਤਪਤਾਪੋ, ਤੇਸਮੇਵ ਪਰਮਣ੍ਡਲਕ੍ਕਮਨਸਙ੍ਖਾਤਵਿਕ੍ਕਮੋ ਫਲਭੇਦੋ ਚੇਤਿਆਦੀਹਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਉਸ੍ਸਾਹੋ **ਵੀਰੋਤਿ** ਵੀਰਰਸੋਤਿ **ਸਵ੍ਹਿਤੋ** ਕਵੀਹਿ ਞਾਤੋ, ਅਯਂ ਵੀਰਰਸੋ **ਰਣਦਾਨਦਯਾਯੋਗਾ** ਯੁਦ੍ਧਚਾਗਕਰੁਣਾਯੋਗੇਨ ਹੇਤੁਭੂਤੇਨ ਤਿਵਿਧੋ ਭਵੇ। **ਤੇ ਏਵ** ਰਣਦਾਨਦਯਾ ਏਵ ਇਮਾ ਅਨੁਭਾਵਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਧਿਤਿਮਤਜਾਦਯੋ** ਧਿਤਿਮਤਿਉਗ੍ਗਤਗਬ੍ਬਾਦਯੋ ਬਜਭਿਚਾਰਿਨੋ ਭਾਵਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਯੁਦ੍ਧਵੀਰਦਾਨਵੀਰਦਯਾਵੀਰਵਸੇਨ ਵੀਰਰਸੋ ਤਿਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਪਤਾਪੋ ਚ ਵਿਕ੍ਕਮੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਤੇ ਆਦਿ ਯੇਸਮਿਤਿ ਚ, ਰਣੋ ਚ ਦਾਨਞ੍ਚ ਦਯਾ ਚੇਤਿ ਚ, ਤਾਹਿ ਯੋਗੋਤਿ ਚ, ਤਯੋ ਵਿਧਾ ਪਕਾਰਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਚ, ਧਿਤਿ ਚ ਮਤਿ ਚੇਤਿ ਚ, ਤਾ ਆਦਿ ਯੇਸਮਿਤਿ ਚ ਵਾਕਜਂ।

ਵੀਰਰਸਸ੍ਸ ਉਦਾਹਰਣਮੇਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ –

ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਕੁਵੇਰਂ ਸੁਮਹਤਿ-
ਮਪਿ ਚੇ’ਕੋਵਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡਸੇਨਂ,

ਉਤ੍ਤਾਸੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਮਣਿਰਤਨਵਰਂ
ਲਕ੍ਖਮਾਧਾਯ ਜੂਤੇ।
ਜੇਤ੍ਵਾ ਕੋਰਬ੍ਯਰਾਜਂ ਸਚਿਵਰਤਨ-
ਮੁਦ੍ਧਚ੍ਚ ਰਞ੍ਞੋ ਸਤਮ੍ਹਾ,
ਏਤ੍ਥਾਨੇਤ੍ਵਾ’ਦਿਯਿਸ੍ਸਂ ਸੁਯੁਵਤਿਰਤਨਂ
ਕੋ ਮਮੇ’ਤ੍ਥ’ਤ੍ਥਿ ਭਾਰੋਤਿ॥

ਕੁਵੇਰਂ ਵੇਸ੍ਸਵਣਮਹਾਰਾਜਂ **ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ** ਬੋਧੇਤ੍ਵਾ **ਸੁਮਹਤਿਮਪਿ ਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡਸੇਨਂ** ਅਤਿਮਹਨ੍ਤਿਂ ਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡਸੇਨਂ ਏਕੋਵ **ਉਤ੍ਤਾਸੇਤ੍ਵਾ** ਭਯਂ ਜਨੇਤ੍ਵਾ ਮਣਿਰਤਨਵਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ **ਜੂਤੇ** ਅਕ੍ਖਕੀਲ਼ਾਯਂ ਲਕ੍ਖਂ **ਆਧਾਯ** ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਕੋਰਬ੍ਯਰਾਜਂ ਜੇਤ੍ਵਾ **ਰਞ੍ਞੋ ਸਤਮ੍ਹਾ** ਰਾਜਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨਾ ਸਤੇਨ **ਸਚਿਵਰਤਨਂ** ਅਮਚ੍ਚਰਤਨਂ **ਉਦ੍ਧਚ੍ਚ** ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਏਤ੍ਥਾਨੇਤ੍ਵਾ **ਸੁਯੁਵਤਿਰਤਨਂ** ਸੋਭਨਇਤ੍ਥਿਰਤਨਂ **ਆਦਿਯਿਸ੍ਸਂ** ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਾਮਿ, **ਏਤ੍ਥ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਮਮ ਕੋ ਭਾਰੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ‘‘ਕੋ ਮਮੇਤ੍ਥਤ੍ਥਿ ਭਾਰੋ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਉਸ੍ਸਾਹਸਙ੍ਖਾਤੋ ਠਾਯੀਭਾਵੋ ਪਕਾਸਿਤੋ। ਏਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਉਦ੍ਦੀਪਨੇਸੁ ਕਾਰਣਭੂਤਸ੍ਸ ਇਤ੍ਥਿਰਤਨਸ੍ਸ ਆਦਾਨਖ੍ਯਾਤਨਾਗਰਾਜਗਤਪਤਾਪਵਿਕ੍ਕਮਾਦਿਵਿਭਾਵੋ ਚ, ਤਂਤਂਰੂਪਪ੍ਪਕਾਸਕਕਵਿਵਚਨਸਙ੍ਖਾਤਾਨੁਭਾਵੋ ਚ ‘‘ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ’’ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਵਾਕ੍ਯਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨ ਪਟਿਪਾਦਨੀਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ‘‘ਸੁਮਹਤਿਮਪਿ ਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡਸੇਨਂ ਏਕੋ’’ਤਿ ਚ, ‘‘ਰਞ੍ਞੋ ਸਤਮ੍ਹਾ ਸਚਿਵਰਤਨਮੁਦ੍ਧਚ੍ਚਾ’’ਤਿ ਚ ਇਮੇਹਿ ਧਿਤਿਉਗ੍ਗਤਗਬ੍ਬਾਦਯੋ ਚ, ‘‘ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਕੁਵੇਰ’’ਨ੍ਤਿ ਚ, ‘‘ਉਤ੍ਤਾਸੇਤ੍ਵਾ ਕੋਰਬ੍ਯਰਾਜ’’ਨ੍ਤਿ ਚ, ‘‘ਏਤ੍ਥਾਨੇਤ੍ਵਾ ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ’’ਤਿ ਚ ਇਮੇਹਿ ਮਤ੍ਯਾਦਯੋ ਚ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰਿਨੋ ਭਾਵਾ ਵਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਵਿਭਾਵਾਨੁਭਾਵਬ੍ਯਭਿਚਾਰੀਭਾਵੇਹਿ ਯੁਦ੍ਧਵੀਰਰਸੋ ਪੋਸਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਇਮਿਨਾਯੇਵ ਨਯੇਨ ਦਾਨਵੀਰਾਦਯੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬਾ।

ਭਯਠਾਯੀਭਾਵ

੩੬੪.ਵਿਕਾਰਿਸਨਸਤ੍ਤਾਦਿ-
ਭਯੁਕ੍ਕਂਸੋ ਭਯਾਨਕੋ।
ਸੇਦਾਦਯੋ'ਨੁਭਾਵੇ'ਤ੍ਥ,
ਤਾਸਾਦੀ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰਿਨੋ॥

੩੬੪. “**ਵਿਕਾਰਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਵਿਕਾਰਿ** ਅਸਭਾਵਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਵਿਰੁਦ੍ਧੋ **ਸਨੋ** ਸਦ੍ਦੋ ਸਤ੍ਤੋ ਚ, ਤੇ ਆਦਯੋ ਯੇਸਂ ਸੁਞ੍ਞਾਰਞ੍ਞਾਦੀਨਂ ਇਤ੍ਥਿਨੀਚਪ੍ਪਕਤਿਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਾਨਂ, ਵਿਭਾਵਾਨਂ, ਗੁਰੁਆਦੀਨਂ ਵਾ ਉਤ੍ਤਮਾਨਂ, ਤੇਹਿ ਜਾਤਸ੍ਸ ਭਯਸ੍ਸ, ਕਿਤ੍ਤਿਮਸ੍ਸ ਵਾ ਉਕ੍ਕਂਸੋ ਭਯਾਨਕੋ ਨਾਮ ਰਸੋ। ਏਤ੍ਥ ਸੇਦਕਮ੍ਪਨਪਾਦਚਲਨਾਦਯੋ ਅਨੁਭਾਵਾ, ਤਾਸਾਦਯੋ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰਿਨੋ।

੩੬੪. ਇਦਾਨਿ ਭਯਾਨਕਰਸਸ੍ਸ ਪੋਸਨਕ੍ਕਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਵਿਕਾਰਿ**”ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਵਿਕਾਰਿਸਨਸਤ੍ਤਾਦਿਭਯੁਕ੍ਕਂਸੋ** ਪਕਤਿਵਿਰਹੇਨ ਵਿਕਾਰਵਨ੍ਤੇਹਿ ਵਿਰੁਦ੍ਧੇਹਿ ਅਸਨਿਸਦ੍ਦਾਦਿਸਦ੍ਦੇਹਿ, ਰਕ੍ਖਸਾਦਿਸਤ੍ਤੇਹਿ ਵਾ ਵਿਭਾਵੇਹਿ ਹੇਤੁਭੂਤੇਹਿ ਸਞ੍ਜਾਤੋ ਸਾਭਾਵਿਕੋ, ਕਿਤ੍ਤਿਮੋ ਵਾ ਭਯਪਟਿਬਨ੍ਧੋ ਉਕ੍ਕਂਸੋ ਭਯਾਨਕਰਸੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਏਤ੍ਥ** ਭਯਾਨਕਰਸਵਿਸਯੇ **ਸੇਦਾਦਯੋ** ਦਾਹਸਰੀਰਕਮ੍ਪਨਾਦਯੋ **ਅਨੁਭਾਵਾ** ਕਾਯਿਕਵਾਚਸਿਕਪ੍ਪਯੋਗਸਙ੍ਖਤਾ ਅਨੁਭਾਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਤਾਸਾਦੀ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰਿਨੋ** ਤਾਸਸਙ੍ਕਾਦਯੋ ਇਹ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰੀਭਾਵਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਸਨੋ ਚ ਸਤ੍ਤੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਵਿਕਾਰੋ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਚ, ਵਿਕਾਰਿਨੋ ਚ ਤੇ ਸਨਸਤ੍ਤਾ ਚੇਤਿ ਚ, ਤੇ ਆਦਯੋ ਯੇਸਂ ਸੁਞ੍ਞਾਰਞ੍ਞਾਦੀਨਮਿਤਿ ਚ, ਤੇਹਿ ਜਾਤਂ ਭਯਮਿਤਿ ਚ, ਮਜ੍ਝੇ ਪਦਲੋਪੋ, ਤਸ੍ਸ ਉਕ੍ਕਂਸੋਤਿ ਚ, ਸੇਦੋ ਆਦਿ ਯੇਸਂ ਕਮ੍ਪਨਾਦੀਨਮਿਤਿ ਚ, ਤਾਸੋ ਆਦਿ ਯੇਸਂ ਸਙ੍ਕਾਦੀਨਮਿਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ। ਇਤ੍ਥਿਨੀਚਪ੍ਪਕਤਿਕਾਨਂ ਭਯਹੇਤੁ ਵਿਕਾਰਿਸਨਸਤ੍ਤਾਦਿ, ਉਤ੍ਤਮਾਨਂ ਗੁਰੁਆਦਿ।

ਏਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਿਯਮੇਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ –

ਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਤ੍ਥਪਤਨੇਨ ਪਰਿਪ੍ਫੁਰਨ੍ਤੀ,
ਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡਰਕ੍ਖਸਚਮੂ ਗਮਿਤਾ ਸਮਨ੍ਤਾ।
ਆਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਨਗ'ਮਸ੍ਸਗਤਂ ਪੁਰੀਵ,
ਭੋਤੋ ਮੁਹੁਂ ਮੁਹੁ'ਮਪਸ੍ਸਿ ਸ ਪੁਣ੍ਣਕੋ'ਹਨ੍ਤਿ॥

ਦਿਟ੍ਠਿਸਤ੍ਥਪਤਨੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਸਲ੍ਲਸਮ੍ਪਾਤਨੇਨ **ਪਰਿਪ੍ਫੁਰਨ੍ਤੀ** ਕਮ੍ਪਮਾਨਾ **ਸਮਨ੍ਤਾ** ਪਰਿਸਮਨ੍ਤਤੋ **ਆਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਨਗਂ** ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤਾਵਧਿ **ਗਮਿਤਾ** ਪਲਾਪਿਤਾ **ਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡਰਕ੍ਖਸਚਮੂ** ਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡਰਕ੍ਖਸਾਨਂ ਸੇਨਾ ਯਂ **ਅਸ੍ਸਗਤਂ** ਅਸ੍ਸਪਿਟ੍ਠਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ **ਭੋਤੋ** ਭਵਤਂ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ **ਪੁਰੀ ਇਵ** ਪੁਰਿਯਾ ਦਸ੍ਸਨਮਿਵ **ਮੁਹੁਂ ਮੁਹੁਂ ਅਪਸ੍ਸਿ** ਖਣੇ ਖਣੇ ਅਪਸ੍ਸਿਤ੍ਥ, **ਸੋ** ਅਹਂ ਪੁਣ੍ਣਕੋ ਨਾਮ ਯਕ੍ਖੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ''ਦਿਟ੍ਠਿਸਤ੍ਥਪਤਨੇਨਾ''ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸਤ੍ਥਾਰੋਪਨੇਨ ਚ ''ਸ ਪੁਣ੍ਣਕੋ ਅਹ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚ ਭਯਜਨਨਸ੍ਸ ਹੇਤੁਭੂਤਵਿਰੁਦ੍ਧਸਤ੍ਤੁਸਙ੍ਖਾਤਾ ਵਿਭਾਵਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ, ''ਮੁਹੁਂ ਮੁਹੁ'ਮਪਸ੍ਸੀ''ਤਿ ਰਸਾਵਤ੍ਥਸਮ੍ਪਤ੍ਤਭਯੁਕ੍ਕਂਸਸਙ੍ਖਤੋ ਠਾਯੀਭਾਵੋ ਵਿਭਾਵਿਤੋ, ''ਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡਰਕ੍ਖਸਚਮੂ ਗਮਿਤਾ ਸਮਨ੍ਤਾ ਆਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਨਗ''ਨ੍ਤਿ ਤਾਸਸਙ੍ਕਾਦਿਕਾ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰਿਨੋ ਭਾਵਾ ਜੋਤਿਤਾ। ''ਪਰਿਪ੍ਫੁਰਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਸੇਦਕਮ੍ਪਾਦਯੋ ਅਨੁਭਾਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਜਿਗੁਚ੍ਛਾਠਾਯੀਭਾਵ

੩੬੫.ਜਿਗੁਚ੍ਛਾ ਰੁਧਿਰਾਦੀਹਿ,
ਪੂਤਜਾਦੀਹਿ ਵਿਰਾਗਤੋ।
ਬੀਭਚ੍ਛੋ ਖੋਭਨੁ'ਬ੍ਬੇਗੀ,
ਕਮੇਨ ਕਰੁਣਾਯੁਤੋ।
ਨਾਸਾਵਿਕੂਨਨਾਦੀਹਿ,
ਸਙ੍ਕਾਦੀਹਿ'ਸ੍ਸ ਪੋਸਨਂ॥

੩੬੫. "**ਜਿਗੁਚ੍ਛਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਰੁਧਿਰਨ੍ਤਾਦੀਹਿ ਪੂਤਿਕਿਮਿਆਦੀਹਿ ਵਿਰਾਗਤੋ ਚ ਜਾਤਾ **ਜਿਗੁਚ੍ਛਾ** ਗਰਹਾ ਕਮੇਨ ਖੋਭਨੋ ਉਬ੍ਬੇਗੀ ਕਰੁਣਾਯੁਤੋ ਚ ਬੀਭਚ੍ਛੋ ਭਵਤਿ, ਨਾਸਾਵਿਕੂਨਨਮੁਖਚ੍ਛਦਨਾਦੀਹਿ ਅਨੁਭਾਵੇਹਿ, ਸਙ੍ਕਾਵੇਗਾਦੀਹਿ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰੀਹਿ ਚ ਅਸ੍ਸ ਪੋਸਨਂ ਭਵਤੀਤਿ।

੩੬੫. ਇਦਾਨਿ ਬੀਭਚ੍ਛਰਸਸ੍ਸ ਪੋਸਨਕ੍ਕਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਜਿਗੁਚ੍ਛਾ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਰੁਧਿਰਾਦੀਹਿ** ਰਤ੍ਤਨ੍ਤਗੁਣਾਦੀਹਿ ਚ, **ਪੂਤਜਾਦੀਹਿ** ਪੂਤਿਕਿਮਿਆਦੀਹਿ ਚ, **ਵਿਰਾਗਤੋ** ਵਿਰਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਚਾਤਿ ਇਮੇਹਿ ਤੀਹਿ ਵਿਭਾਵੇਹਿ ਹੇਤੁਭੂਤੇਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਜਿਗੁਚ੍ਛਾ **ਕਮੇਨ** ਰੁਧਿਰਾਦੀਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਵਿਭਾਵਾਨਂ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ **ਖੋਭਨੋ** ਅਨਵਟ੍ਠਾਨੋ ਅਸਮਾਹਿਤੋ **ਉਬ੍ਬੇਗੀ** ਉਬ੍ਬੇਗਵਾ **ਕਰੁਣਾਯੁਤੋ** ਸੋਕਰੂਪੇਨ ਸਹਿਤੋ ਚਾਤਿ ਏਵਂ ਬੀਭਚ੍ਛੋ ਰਸੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਨਾਸਾਵਿਕੂਨਨਾਦੀਹਿ** ਨਾਸਸਙ੍ਕੋਚਨਮੁਖਪਿਦਹਨਾਦੀਹਿ ਅਨੁਭਾਵੇਹਿ ਚ **ਸਙ੍ਕਾਦੀਹਿ** ਚ ਸਙ੍ਕਾਆਵੇਗਾਦੀਹਿ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰੀਭਾਵੇਹਿ ਚ ਕਰਣਭੂਤੇਹਿ **ਅਸ੍ਸ** ਬੀਭਚ੍ਛਰਸਸ੍ਸ ਪੋਸਨਂ ਹੋਤੀਤਿ। ਰੁਧਿਰਾਦੀਸੁ ਤੀਸੁ ਪਦੇਸੁ, ਖੋਭਨਾਦੀਸੁ ਤੀਸੁ ਚ ਗਮ੍ਯਮਾਨਤ੍ਤਾ ਅਵੁਤ੍ਤੋਪਿ **ਚ**ਸਦ੍ਦੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਖੋਭਨਾਦੀਹਿ ਤੀਹਿ ਯੁਤ੍ਤੋਵ ਬੀਭਚ੍ਛਰਸੋ ਨਾਮਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਰੁਧਿਰਂ ਆਦਿ ਯੇਸਂ ਅਨ੍ਤਾਦੀਨਮਿਤਿ ਚ, ਪੂਤਿਆਦਿ ਯੇਸਂ ਕਿਮਿਆਦੀਨਮਿਤਿ ਚ, ਉਬ੍ਬੇਗੋ ਅਸ੍ਸ ਬੀਭਚ੍ਛਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਚ, ਕਰੁਣੇਨ ਆਯੁਤੋਤਿ ਚ, ਨਾਸਾਯ ਵਿਕੂਨਨਂ ਸਙ੍ਕੋਚਨਮਿਤਿ ਚ, ਤਂ ਆਦਿ ਯੇਸਂ ਮੁਖਚ੍ਛਾਦਨਾਦੀਨਮਿਤਿ ਚ, ਸਙ੍ਕਾ ਆਦਿ ਯੇਸਂ ਆਵੇਗਾਦੀਨਮਿਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

ਇਮਸ੍ਸ ਬੀਭਚ੍ਛਸ੍ਸੋਦਾਹਰਣਮੇਵੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ –

ਯਕ੍ਖਾ ਮਚ੍ਚੁਕਰਙ੍ਕਕਙ੍ਕਨਧਰਾ ਯੇ ਨਿਮ੍ਮਿਤਾ ਪੁਣ੍ਣਕੇ-
ਨੁ'ਤ੍ਤੁਂਸੀਕਤਪਾਣਿਪਲ੍ਲਵਧਰਾ ਹਾਰੀਕਤਨ੍ਤੋਰਗਾ।
ਲਿਤ੍ਤਾ ਲੋਹਿਤਕੁਙ੍ਕੁਮੇਹਿ ਵਿਧੁਰੇਨੇ'ਤੇ ਪਿਵਨ੍ਤਾ ਵਸਾ-
ਮਜ੍ਜਂ ਸੀਸਕਪਾਲਪਾਤਿਹਿ ਪੁਰੇ ਧੁਤ੍ਤਾ ਵਿਯੋ'ਪੇਕ੍ਖਿਤਾਤਿ॥

ਪੁਣ੍ਣਕੇਨ ਯਕ੍ਖੇਨ ਨਿਮ੍ਮਿਤਾ **ਮਚ੍ਚੁਕਰਙ੍ਕਕਙ੍ਕਨਧਰਾ** ਮਨੁਸ੍ਸਟ੍ਠਿਸਙ੍ਖਾਤਕਰਭੂਸਨਧਾਰਿਨੋ **ਉਤ੍ਤੁਂਸੀਕਤਪਾਣਿਪਲ੍ਲਵਧਰਾ** ਮਤ੍ਥਕਮਾਲਿਕਤਹਤ੍ਥਤਲਸਙ੍ਖਤਪਲ੍ਲਵਧਾਰਿਨੋ **ਹਾਰੀਕਤਨ੍ਤੋਰਗਾ** ਮੁਤ੍ਤਾਹਾਰੀਕਤਮਨੁਸ੍ਸਨ੍ਤੁਸਙ੍ਖਾਤਉਰਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ **ਲੋਹਿਤਕੁਙ੍ਕੁਮੇਹਿ** ਰੁਧਿਰਸਙ੍ਖਾਤਕੁਙ੍ਕੁਮਕਕ੍ਕੇਹਿ ਲਿਤ੍ਤਾ **ਸੀਸਕਪਾਲਪਾਤਿਹਿ** ਸੀਸਕਪਾਲਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਸਰਾਵੇਹਿ **ਵਸਾਮਜ੍ਜਂ** ਵਸਾਸਙ੍ਖਾਤਸੁਰਂ **ਪੁਰੇ** ਅਭਿਮੁਖੇ ਪਿਵਨ੍ਤਾ ਯੇ ਯਕ੍ਖਾ ਸਿਯੁਂ, ਏਤੇ ਯਕ੍ਖਾ **ਵਿਧੁਰੇਨ** ਪਣ੍ਡਿਤੇਨ **ਧੁਤ੍ਤਾ ਵਿਯ** ਨਗਰੇ ਸੁਰਾਧੁਤ੍ਤਾ ਵਿਯ ਉਪੇਕ੍ਖਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਇਹ ''ਲਿਤ੍ਤਾ ਲੋਹਿਤਕੁਙ੍ਕੁਮੇਹੀ''ਤਿ ਚ ''ਉਤ੍ਤੁਂਸੀਕਤਪਾਣਿਪਲ੍ਲਵਧਰਾ''ਤਿ ਚ ''ਹਾਰੀਕਤਨ੍ਤੋਰਗਾ''ਤਿ ਚ ਇਮੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖੋਭਕਾਰਣਭੂਤੋ ਰੁਧਿਰਾਦਿਵਿਭਾਵੋ ਚ, ''ਮਚ੍ਚੁਕਰਙ੍ਕਕਙ੍ਕਨਰੋ''ਤਿ ਚ ''ਸੀਸਕਪਾਲਪਾਤਿਹਿ ਵਸਾਮਜ੍ਜਂ ਪਿਵਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਚ ਇਮੇਹਿ ਉਬ੍ਬੇਗਵਨ੍ਤਸਭਾਵਸ੍ਸ ਹੇਤੁਭੂਤੋ ਪੂਤਜਾਦਿਵਿਭਾਵੋ ਚ ਪਕਾਸਿਤੋ। ਕਰੁਣਾਯੁਤਸਭਾਵਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭੂਤਵਿਰਜ੍ਜਨਵਿਭਾਵੋ ਚ ਨਾਸਾਵਿਕੁਨਨਾਦਿਅਨੁਭਾਵੋ ਚ ਸਙ੍ਕਾਵੇਗਾਦਿਬ੍ਯਭਿਚਾਰੀਭਾਵੋ ਚ ਬੀਭਚ੍ਛਸਙ੍ਖਾਤਠਾਯੀਭਾਵੋ ਚਾਤਿ ਇਮੇ ਸਬ੍ਬੇ ਵਾਕ੍ਯਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨ ਗਮ੍ਮਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਵਿਮ੍ਹਯਠਾਯੀਭਾਵ

੩੬੬.ਅਤਿਲੋਕਪਦਤ੍ਥੇਹਿ,
ਵਿਮ੍ਹਯੋ'ਯਂ ਰਸੋ'ਬ੍ਭੁਤੋ।
ਤਸ੍ਸਾ'ਨੁਭਾਵਾ ਸੇਦਸ੍ਸੁ-
ਸਾਧੁਵਾਦਾਦਯੋ ਸਿਯੁਂ।
ਤਾਸਾਵੇਗਧਿਤਿਪ੍ਪਞ੍ਞਾ,
ਹੋਨ੍ਤੇ'ਤ੍ਥ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰਿਨੋ॥

੩੬੬. "**ਅਤਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। **ਅਤਿਲੋਕੇਹਿ** ਲੋਕਾਤਿਵਤ੍ਤੀਹਿ ਮਾਯਾਦਿਬ੍ਬਗੇਹਾਰਾਮਾਦੀਹਿ ਪਦਤ੍ਥੇਹਿ ਜਾਤੋ ਅਯਂ **ਵਿਮ੍ਹਯੋ** ਚਿਤ੍ਤਵਿਕਾਰਸਙ੍ਖਾਤੋ ਠਾਯੀਭਾਵੋ ਅਬ੍ਭੁਤੋ ਰਸੋ ਨਾਮ। ਸੇਦਅਸ੍ਸੁਸਾਧੁਵਾਦਰੋਮਞ੍ਚਾਦਯੋ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਭਾਵਾ ਸਿਯੁਂ, ਤਾਸਾਦਯੋ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ।

੩੬੬. ਇਦਾਨਿ ਵਿਮ੍ਹਯਰਸਸ੍ਸ ਪੋਸਨਕ੍ਕਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਅਤਿ**"ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਅਤਿਲੋਕਪਦਤ੍ਥੇਹਿ** ਲੋਕਟ੍ਠਿਤਿਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਪਵਤ੍ਤੇਹਿ ਮਾਯਾਦਿਬ੍ਬਭਵਨਆਰਾਮਵਿਮਾਨਾਦਿਪਦਤ੍ਥੇਹਿ ਹੇਤੁਭੂਤੇਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਅਯਂ **ਵਿਮ੍ਹਯੋ** ਚਿਤ੍ਤਬ੍ਯਾਪਨਸਙ੍ਖਾਤੋ ਠਾਯੀਭਾਵੋ **ਅਬ੍ਭੁਤੋ ਰਸੋ** ਅਬ੍ਭੁਤਰਸੋ ਨਾਮ ਭਵੇ, ਸੇਦਸ੍ਸੁਸਾਧੁਵਾਦਾਦਯੋ **ਤਸ੍ਸ** ਅਬ੍ਭੁਤਰਸਸ੍ਸ ਅਨੁਭਾਵਾ ਸਿਯੁਂ, ਤਾਸਾਵੇਗਧਿਤਿਪ੍ਪਞ੍ਞਾ **ਏਤ੍ਥ** ਅਬ੍ਭੁਤਰਸਵਿਸਯੇ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰਿਨੋ ਭਾਵਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਲੋਕਮਿਤਿ ਚ, ਤੇ ਚ ਤੇ ਪਦਤ੍ਥਾ ਚੇਤਿ ਚ, ਸਾਧੁਇਤਿ ਵਾਦੋਤਿ ਚ, ਸੇਦੋ ਚ ਅਸ੍ਸੁ ਚ ਸਾਧੁਵਾਦੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਤੇ ਆਦਿ ਯੇਸਂ ਰੋਮਞ੍ਚਾਦੀਨਮਿਤਿ ਚ, ਤਾਸੋ ਚ ਆਵੇਗੋ ਚ ਧਿਤਿ ਚ ਪਞ੍ਞਾ ਚੇਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

ਇਮਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭੁਤਰਸਸ੍ਸੋਦਾਹਰਣਮੇਵੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ –

ਸ ਪੁਣ੍ਣਕੇਨਾ'ਹਟਨੇਕਭਿਂਸਨੇ-
ਸ੍ਵ'ਹੋ ਨਟੇਨੇਵ ਸੁਨਿਚ੍ਚਲੋ'ਚਲਾ।
ਨਿਪਾਤਿਤੋ ਤੇਨ ਅਵਂਸਿਰੋਪਤਂ,
ਅਸਨ੍ਤਸਂ ਤਂ ਮਿਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਟ੍ਠਿਯਾਤਿ॥

ਸੋ ਵਿਧੁਰਪਣ੍ਡਿਤੋ **ਪੁਣ੍ਣਕੇਨ** ਯਕ੍ਖੇਨ **ਨਟੇਨ** ਇਵ ਅਨੇਕਵਿਕਾਰਦਸ੍ਸਨਕੇਨ ਨਾਟਕੇਨ ਵਿਯ **ਆਹਟਨੇਕਭਿਂਸਨੇਸੁ** ਭਯਤ੍ਤੁਮਾਨੀਤਾਨੇਕਵਿਧਭਿਂਸਨੇਸੁ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਸੁ ਸੁਨਿਚ੍ਚਲੋ **ਤੇਨ** ਪੁਣ੍ਣਕੇਨ **ਅਚਲਾ** ਸਟ੍ਠਿਯੋਜਨੁਬ੍ਬੇਧਕਾਲ਼ਾਗਿਰਿਪਬ੍ਬਤਮਤ੍ਥਕਤੋ ਨਿਪਾਤਿਤੋ **ਅਵਂਸਿਰੋਪਤਂ** ਅਧੋਸੀਸਂ ਪਤਨ੍ਤੋ **ਅਸਨ੍ਤਸਂ** ਏਵਂ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠੋਪਿ ਅਨੁਤ੍ਤਸਨ੍ਤੋ **ਤਂ** ਪਬ੍ਬਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਯਟ੍ਠਿਯਾ **ਮਿਨਿ** ਪਮਾਣਮਕਾਸਿ, **ਅਹੋ** ਅਚ੍ਛਰਿਯਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਭਯਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਸਤਿ ਭੀਤਿਯਾ ਚ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਜਾਨਨਾਭਾਵਸ੍ਸ ਚ ਲੋਕਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਤਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਭਯਕਰਣੇ ਅਸਨ੍ਤਾਸਸ੍ਸ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਬ੍ਬਤਮਿਨਨਸ੍ਸ ਚ ਪਵਤ੍ਤਭਾਵਕਥਨੇਨ ਲੋਕਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਪਦਤ੍ਥਸਙ੍ਖਾਤੋ ਵਿਭਾਵੋ ''ਅਸਨ੍ਤਸਂ ਤਂ ਮਿਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਟ੍ਠਿਯਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਕਾਸਿਤੋ। ''ਅਹੋ''ਤਿ ਵਚਨੇਨ, ਤਸ੍ਸ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨ ਚ ਸਾਧੁਵਾਦਸੇਦਅਸ੍ਸੁਆਦਯੋ ਅਨੁਭਾਵਾ ਵਿਭਾਵਿਤਾ। ਤਾਸਆਵੇਗਧਿਤਿਚ੍ਚਾਦਿਬ੍ਯਭਿਚਾਰੀਭਾਵਾ, ਵਿਮ੍ਹਯਸਙ੍ਖਾਤਠਾਯੀਭਾਵੋ ਚ ਸਮੁਦਿਤਵਾਕ੍ਯਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨ ਜੋਤਿਤੋ।

ਸਮਠਾਯੀਭਾਵ

੩੬੭.ਠਾਯੀਭਾਵੋ ਸਮੋ ਮੇਤ੍ਤਾ-
ਦਯਾਮੋਦਾਦਿਸਮ੍ਭਵੋ।
ਭਾਵਾਦੀਹਿ ਤਦੁਕ੍ਕਂਸੋ,
ਸਨ੍ਤੋ ਸਨ੍ਤੁਨਿਸੇਵਿਤੋ॥

ਇਤਿ ਸਙ੍ਘਰਕ੍ਖਿਤਮਹਾਸਾਮਿਪਾਦਵਿਰਚਿਤੇ

ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰੇ

ਰਸਭਾਵਾਵਬੋਧੋ ਨਾਮ ਪਞ੍ਚਮੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ।

ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰੋ ਸਮਤ੍ਤੋ।

੩੬੭. "**ਠਾਯਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿ। ਮੇਤ੍ਤਾਦਿਸਮ੍ਭਵੋ **ਸਮੋ** ਉਪਸਮਸਙ੍ਖਾਤੋ ਠਾਯੀਭਾਵੋ ਭਵਤਿ, ਤਦਨੁਰੂਪੇਹਿ ਭਾਵਾਨੁਭਾਵੇਹਿ ਤਸ੍ਸ ਉਕ੍ਕਂਸੋ ਯਸ੍ਸ, ਸੋ ਸਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਰਸੋ ਭਵਤਿ, ਸੋ ਚ ਸਨ੍ਤੁਨਿਸੇਵਿਤੋਤਿ।

ਇਤਿ ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰੇ ਮਹਾਸਾਮਿਨਾਮਿਕਾਯਂ ਟੀਕਾਯਂ

ਰਸਭਾਵਾਵਬੋਧੋ ਪਞ੍ਚਮੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ।

੩੬੭. ਇਦਾਨਿ ਸਨ੍ਤਰਸਸ੍ਸ ਪੋਸਨਕ੍ਕਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਠਾਯਿ**"ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਮੇਤ੍ਤਾਦਯਾਮੋਦਾਦਿਸਮ੍ਭਵੋ** ਮੇਤ੍ਤਾਕਰੁਣਾਪੀਤਿਆਦਿਵਿਭਾਵੇਹਿ ਸਮ੍ਭੂਤੋ **ਸਮੋ** ਕਾਯਚਿਤ੍ਤੂਪਸਮੋ ਠਾਯੀਭਾਵੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, **ਭਾਵਾਦੀਹਿ** ਬ੍ਯਭਿਚਾਰੀਭਾਵਾਦੀਹਿ ਕਰਣਭੂਤੇਹਿ, ਅਪਿਚ ਤਸ੍ਸ ਸਮਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪੇਹਿ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰੀਭਾਵਾਨੁਭਾਵੇਹਿ **ਤਦੁਕ੍ਕਂਸੋ** ਤਸ੍ਸ ਠਾਯੀਭਾਵਸ੍ਸ ਉਕ੍ਕਂਸਯੁਤ੍ਤੋ

ਸਨ੍ਤਨਿਸੇਵਿਤੋ ਸਾਧੂਹਿ ਸੇਵਿਤੋ **ਸਨ੍ਤੋ** ਸਨ੍ਤਰਸੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ। ਮੇਤ੍ਤਾ ਚ ਦਯਾ ਚ ਮੋਦੋ ਚੇਤਿ ਚ, ਤੇ ਆਦਯੋ ਯੇਸਮਿਤਿ ਚ, ਤੇਹਿ ਸਮ੍ਭਵੋ ਯਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਉਕ੍ਕੰਸੋ ਅਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਸ੍ਸੇਤਿ ਚ, ਸਤਂ ਨਿਸੇਵਿਤੋਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਂ।

ਅਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਰਸਸ੍ਸੋਦਾਹਰਣਮੇਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ –

ਏਨ੍ਤੇਸੁ ਕੇਸਰਿਕਰੀਸ੍ਵ’ਪਿ ਵੇਠਯਨ੍ਤੇ,
ਨਾਗੇ ਨਗਂ ਮਦਗਜੇ ਵਿਯ ਵੇਲ੍ਲੁਗੁਮ੍ਬਂ।
ਯਕ੍ਖੇ ਵਿਚਾਲਯਤਿ ਨੋਚਲਿ ਈਸਕਮ੍ਪਿ,
ਸਨ੍ਤਿਂ ਗਤੋਵ ਵਿਧੁਰੋ ਮਧੁਰਾਪਿ ਭਾਵੋਤਿ॥

ਕੇਸਰਿਕਰੀਸੁ ਸੀਹਹਤ੍ਥੀਸੁ **ਏਨ੍ਤੇਸੁ ਅਪਿ** ਭਿਂਸਨਾਕਾਰੇਨ ਸਮੀਪਮਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਸੁਪਿ **ਨਾਗੇ ਵੇਠਯਨ੍ਤੇਪਿ** ਨਾਗੇਸੁ ਸਰੀਰਂ ਵੇਠਯਨ੍ਤੇਸੁਪਿ। ਜਾਤਜਾਪੇਕ੍ਖਾਯੇਕਵਚਨਂ, ਵੇਲ੍ਲੁਗੁਮ੍ਬਂ **ਮਦਗਜੇ ਵਿਯ ਵਿਚਾਲਯਤਿ** ਮਦਗਲ੍ਲਿਤਹਤ੍ਥਿਮ੍ਹਿ ਚਾਲੇਨ੍ਤੇ ਇਵ **ਯਕ੍ਖੇ** ਪੁਣ੍ਣਕੇ **ਨਗਂ** ਕਾਲਾਗਿਰਿਪਬ੍ਬਤਂ **ਵਿਚਾਲਯਤਿਪਿ** ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰੇ ਚਾਲੇਨ੍ਤੇਪਿ **ਵਿਧੁਰੋ** ਪਣ੍ਡਿਤੋ **ਸਨ੍ਤਿਂ ਗਤੋਵ** ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਆਲਮ੍ਬਣਕਰਣਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਇਵ ਅਥ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਸਙ੍ਖਤਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਵਿਯ **ਈਸਕਮ੍ਪਿ** ਅਪ੍ਪਕਮ੍ਪਿ **ਮਧੁਰਾ ਭਾਵਾ ਅਪਿ** ਮਧੁਰਸਭਾਵਤੋਪਿ ਨੋ ਚਲਿ, ਨਿਸਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨਤੋ ਪਗੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਏਤ੍ਥ ਧਾਵਨਰੋਦਨਕਮ੍ਪਨਾਦੀਨਂ ਕਰਣਭੂਤਂ ਸੀਹਾਦੀਨਮਾਗਮਨਂ ਨਾਗਵੇਠਨਂ ਪਬ੍ਬਤਕਮ੍ਪਨਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਸੁਪਿ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰਤ੍ਤੇਨ ਸਨ੍ਤਿਂ ਗਤੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਨ੍ਤਰਸਸ੍ਸ ਪਕਤਿਭੂਤੇ ਉਦ੍ਦੇਸੇ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਨਵਮੋ ਠਾਯੀਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਏਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਉਦ੍ਦੀਪਨਾਨਂ ਕਾਰਣਭੂਤਾ ਮੇਤ੍ਤਾਦਯਾਮੋਦਾਦਿਵਿਭਾਵਾ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਧਿਤਿਮਤਿਸਤਿਆਦਯੋ ਤਦਨੁਰੂਪਬਜਭਿਚਾਰੀਭਾਵਾ ਚ ਤਾਦਿਸਾਨੁਭਾਵਾ ਚ ‘‘ਏਨ੍ਤੇਸੁ ਵੇਠਯਨ੍ਤੇ ਵਿਚਾਲਯਤੀ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ, ਸਕਲਵਾਕਜਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨ ਚ ਪਕਾਸਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਇਤਿ ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰਨਿਸ੍ਸਯੇ

ਰਸਭਾਵਾਵਬੋਧੋ ਨਾਮ ਪਞ੍ਚਮੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ।

ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰਟੀਕਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।